

فهرست مطالب صفحه

بخش اول: قوانین	۱
بخش دوم: آیین نامه ها و مصوبات	۱۶۳
بخش سوم: مصوبات شوراهای عالی	۳۶۵
بخش چهارم: مصوبات شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری	۳۸۲
بخش پنجم: اساسنامه ها، دستورالعمل ها و بخشنامه ها	۳۹۸
بخش ششم: اساسنامه شوراها و سازمان های بین المللی	۴۸۱
بخش هفتم : ضوابط و حرایم	۶۴۷
بخش هشتم: منشورهای بین المللی مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری	۶۷۷

بخش اول: قوانین

قانون راجع به حفظ آثار ملی (مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲)

ماده اول - کلیه آثار صنعتی و ابنیه و اماکنی که تا اختتام دوره سلسله زندیه در مملکت ایران احداث شده اعم از منقول و غیر منقول با رعایت ماده ۱۳ این قانون می‌توان جزء آثار ملی ایران محسوب داشت و در تحت حفاظت و نظارت دولت می‌باشد.

ماده دوم - دولت مکلف است از کلیه آثار ملی ایران که فعلاً معلوم و مشخص است و حیثیت تاریخی یا علمی یا صنعتی خاصی دارد فهرستی ترتیب داده و بعدها هم هر چه از این آثار مکشوف شود ضمیمه فهرست مزبور بنماید. فهرست مزبور بعد از تنظیم طبع شده و به اطلاع عامه خواهد رسید.

ماده سوم - ثبت مال در فهرست آثار ملی پس از تشخیص و اجازه کتبی وزارت معارف خواهد بود ولیکن ثبت مالی که مالک خصوصی داشته باشد باید قبلاً به مالک اخطار شود و قطعی نمی‌شود مگر پس از آنکه به مالک اخطار و به اعتراض او اگر داشته باشد رسیدگی شده باشد و وظایف مقرر در این قانون راجع به آثار ملی فقط پس از قطعی شدن ثبت بر عهده مالک تعلق خواهد گرفت.

ماده چهارم - مالک مال غیر منقولی که مطابق این قانون از آثار ملی می‌توان محسوب داشت و همچنین هر کس که بر وجود چنین مالی پی ببرد باید به نزدیکترین اداره مربوطه از ادارات دولتی اطلاع بدهد تا در صورتی که مقامات صالحه مقرر در نظامنامه اجراییه این قانون تصدیق نمودند که از آثار ملی است در فهرست آثار ملی ثبت بشود.

ماده پنجم - اشخاصی که مالک یا متصرف مالی باشند که در فهرست آثار ملی ثبت شده باشد می‌توانند حق مالکیت یا تصرف خود را حفظ کنند ولیکن نباید دولت را از اقداماتی که برای حفاظت آثار ملی لازم می‌داند ممانعت نمایند در صورتی که عملیات دولت برای حفاظت مستلزم مخارجی شود دولت از مالک مطالبه عوض نخواهد نمود و اقدامات مزبور مالکیت مالک را متزلزل نخواهد کرد.

ماده ششم - عملیات مفصله ذیل ممنوع و مرتکبین آن به موجب حکم محکمه قضایی به اداء پنجاه تومان الی هزار تومان جزای نقدی محکوم خواهند شد و به علاوه معادل خسارتی که به واسطه عمل خود بر آثار ملی وارد ساخته‌اند می‌توان از ایشان اخذ نمود:

- منهدم کردن یا خرابی وارد آوردن به آثار ملی و مستور ساختن روی آنها به اندود و یا رنگ و رسم کردن نقوش و خطوط بر آنها.

- اقدام به عملیاتی در مجاورت آثار ملی که سبب تزلزل بنیان یا تغییر صورت آنها شود.

- تملک و معامله بدون اجازه دولت نسبت به مصالح و مواد متعلقه به ابنیه مذکوره در فهرست آثار ملی.

اقدام به مرمت و تجدید بنایی از آثار ملی که در تصرف اشخاص باشد باید با اجازه و تحت نظر دولت واقع شود و الا مجازاتهای سابق‌الذکر ممکن است به مرتکب تعلق گیرد.

ماده هفتم - اموال منقوله که از آثار ملی محسوب و مالک خصوصی داشته باشد باید در فهرست جداگانه به ترتیبی که در ماده سه مقرر است ثبت شود.

ماده هشتم - برای هر مال منقولی که در فهرست آثار ملی ثبت شده باید یک معرفی‌نامه در دو نسخه تنظیم شود که وصف و اصل و منشاء و کیفیت اکتشاف آن را معلوم کند و به یک یا چندین عکس از آن منضم باشد یک نسخه از این معرفی‌نامه در دفتر آثار ملی دولت مضبوط و نسخه دیگر مجاناً به مالک مال داده می‌شود و در هر قسم نقل و انتقال آن مال باید آن نسخه معرفی‌نامه همراه باشد و آثاری که بر ثبت مال در فهرست آثار ملی مترتب می‌گردد در تغییر ایادی نسبت به آن مال منفعک نخواهد شد.

ماده نهم - هر کس مالک مال منقولی است که در فهرست آثار ملی ثبت شده اگر بخواهد آن را به دیگری بفروشد باید به اداره مربوطه دولتی کتباً اطلاع دهد دولت اگر بخواهد آن مال را جزء مجموعه‌های دولتی آثار ملی قرار دهد در ابتیاع آن با شرایط متساوی بر مردم دیگر حق تقدم دارد ولیکن در ظرف ده روز پس از رسیدن دادن به اعلام کتبی صاحب مال دولت باید قصد خود را در ابتیاع آن به مالک اعلام کند و اگر نکرد صاحب مال می‌تواند مال را به دیگری بفروشد در هر حال مالک این اموال به هر نحو از انحاء آن را به دیگری منتقل کند باید پس از انتقال در ظرف ده روز اسم و محل اقامت مالک جدید را به اطلاع دولت برساند.

اگر کسی مالی را که در فهرست آثار ملی ثبت شده بدون اطلاع وزارت معارف و یا نمایندگان او بفروشد محکوم به جزای نقدی معادل قیمت فروش آن مال خواهد شد و نیز دولت می‌تواند مال را از مالک جدید اخذ نموده و قیمتی را که مالک جدید ادا نموده به او پرداخت نماید خریدار نیز اگر از ثبت بودن مال در فهرست آثار ملی مطلع بوده و با وصف این خریدار باشد مانند فروشنده مجازات خواهد شد. مگر اینکه خود او به دولت اعلام کرده باشد.

ماده دهم - هر کس اموال منقوله که مطابق این قانون از آثار ملی محسوب تواند شد بر حسب تصادف و اتفاق به دست آورد اگر چه در ملک خود او باشد باید هر چه زودتر به وزارت معارف یا نمایندگان او اطلاع بدهد هر گاه مقامات مربوطه دولتی اموال مزبوره را قابل ثبت در فهرست آثار ملی دانستند نصف آن اموال به کاشف واگذار یا قیمت عادلانه آن به تصدیق اهل خبره به او داده می‌شود و نسبت به نصف دیگر دولت اختیار دارد که ضبط و یا بلاعوض به کاشف واگذار کند.

ماده یازدهم - حفر اراضی و کاوش برای استخراج آثار ملی منحصراً حق دولت است و دولت مختار است که به این حق مستقیماً عمل کند یا به مؤسسات علمی یا به اشخاص یا شرکتها واگذار نماید واگذاری این حق از طرف دولت به موجب

اجازه‌نامه مخصوص باید باشد که محل کاوش و حدود و مدت آن را تعیین نماید و نیز دولت حق دارد در هر مکان که آثار و علائمی ببیند و مقتضی بداند برای کشف و تعیین نوع و کیفیات آثار ملی اقدامات اکتشافیه بنماید.

ماده دوازدهم - حفاری اگر فقط برای کشف آثار ملی و تحقیقات علمی باشد حفاری علمی و اگر برای خرید و فروش اشیاء عتیقه باشد حفاری تجارتي است اجازه حفاری علمی فقط به مؤسسات علمی داده می‌شود در ابنیه و اموال غیر منقوله که در فهرست آثار ملی ثبت شده حفاری تجارتي ممنوع است.

ماده سیزدهم - حفاری در اراضی که مالک خصوصی دارد گذشته از اجازه دولت استرضای مالک را نیز لازم دارد در محلهایی که در فهرست آثار ملی ثبت شده یا دولت پس از اقدامات اکتشافیه آنها را در فهرست ثبت کند مالک حق امتناع از اجازه حفاری ندارد و فقط می‌تواند حقی مطالبه کند و مأخذ تعیین این حق ضعف اجرت‌المثل زمینی است که مالک به واسطه حفر از استفاده آن محروم می‌گردد به علاوه خسارتي که به مالک وارد می‌شود و مخارجی که بعد از حفاری برای اعاده زمین به حالت اولیه باید نمود.

ماده چهاردهم - در ضمن عملیات حفاری علمی یا تجارتي آنچه در یک محل و یک موسم کشف شود اگر مستقیماً توسط دولت کشف شده تماماً متعلق به دولت است و اگر دیگری کشف کرده باشد دولت تا ده فقره از اشیایی که حیثیت تاریخی و صنعتی دارد می‌تواند انتخاب و تملک و از بقیه نصف را مجاناً به کاشف واگذار و نصف دیگر را ضبط کند هر گاه کلیه اشیاء زائد بر ده فقره نبوده و دولت همه را ضبط کند مخارجی را که حفرکننده متحمل شده است به او می‌پردازد. ابنیه و اجزاء ابنیه از تقسیم فوق مستثنی است و دولت می‌تواند تمام را متصرف شود.

تبصره - مقصود از یک موسم یک دوره عملی است که مدت آن از یک سال بیشتر نباشد.

ماده پانزدهم - اشیایی که در نتیجه حفاری علمی کشف شود آنچه سهم دولت باشد باید در مجموعه‌ها و موزه‌های دولتی ضبط شود و فروش آنها جایز نیست و آنچه سهم کاشف باشد متعلق به خود او است اشیایی که از حفاری تجارتي حاصل شده باشد دولت از قسمتی که به خود او تعلق می‌گیرد هر چه قابل موزه باشد ضبط و بقیه را به هر نحو مقتضی داند نقل و انتقال می‌دهد فروش این اموال از طرف دولت به مزایده خواهد بود.

ماده شانزدهم - متخلفین از ماده (۱۰) و همچنین کسانی که بدون اجازه و اطلاع دولت حفاری کنند ولو در ملک خودشان باشد و کسانی که اموال آثار ملی را به طور قاچاق از مملکت خارج کنند محکوم به بیست تومان الی دو هزار تومان جزای نقدی خواهند شد و اشیاء مکتشفه هم برای دولت ضبط می‌شود.

- حفر اراضی و عملیات نظیر آن در صورتی که به قصد کشف آثار عتیقه واقع نشده باشد مستوجب مجازات سابق‌الذکر نخواهد بود.

ماده هفدهم - کسانی که بخواهند تجارت اشیاء عتیقه را کسب خود قرار دهند باید از دولت تحصیل اجازه کرده باشند همچنین خارج کردن آنها از مملکت به اجازه دولت باید باشد و اگر کسی بدون اجازه دولت در صد خارج کردن اشیایی

که در فهرست آثار ملی شده برآید اشیاء مزبور ضبط دولت می شود نسبت به اشیایی که بر طبق ماده (۱۰ و ۱۴) این قانون سهم کاشف شده اگر در فهرست آثار ملی ثبت نشده دولت از دادن جواز صدور امتناع نخواهد نمود و اگر در فهرست مزبور ثبت شده مشمول مقررات ماده هیجدهم خواهد بود.

ماده هیجدهم - اشیایی که از آثار ملی محسوب است هر گاه بخواهند تقاضای جواز صدور نمایند دولت حق دارد از اجازه صدور امتناع نموده و به قیمتی که صادرکننده برای صدور جواز در تقاضانامه خود اظهار کرده ابتیاع نماید و اگر مالک در فروش به قیمت اظهار شده امتناع نمود جواز صدور داده نخواهد شد و هر گاه اجازه صدور داده شد معادل صدی پنج از قیمت عادلانه آن به تقویم مقوم دولتی حق صدور اخذ می شود اگر بین صاحب مال و مقوم اختلاف شود کمیسیون مخصوصی که تشکیل آن در نظامنامه اجراییه این قانون پیش بینی می شود رفع اختلاف خواهد نمود.

حق صدور مذکور در این ماده غیر از حقوق گمرکی است که بر طبق تعرفه گمرکی از این اشیاء مأخوذ می گردد صدور اشیایی که از حفاری علمی با اجازه دولت حاصل شده و سهم کاشف باشد در هر حال جائز و از پرداخت هر گونه حقوق و عوارض معاف است.

ماده نوزدهم - برای تعیین شرایط تجارت اشیاء عتیقه و همچنین اجرای کلیه مقررات این قانون نظامنامه مخصوصی تهیه شده و به تصویب هیأت وزراء خواهد رسید.

ماده بیستم - اجازه هایی که تا کنون برای حفاری داده شده در صورت عدم موافقت با این قانون از درجه اعتبار ساقط است.

قانون ثبت آثار ملی (مصوب ۱۳۵۲/۹/۱۲)

ماده واحده - به وزارت فرهنگ اجازه داده می شود علاوه بر آثار مشمول قانون حفظ آثار ملی مصوب آبان ماه ۱۳۰۹ آثار غیر منقولی را که از نظر تاریخی یا شئون ملی واجد اهمیت باشد، صرف نظر از تاریخ ایجاد یا پیدایش آن با تصویب شورای عالی فرهنگ و هنر در عداد آثار ملی مذکور در قانون مزبور به ثبت برساند. آثار مذکور در این ماده مشمول کلیه قوانین و مقررات مربوط به آثار ملی خواهد بود.

قانون راجع به بدهی واردین به مهمانخانه و پانسیون ها (مصوب ۱۳۱۲/۶/۱)

ماده اول - صاحبان مهمانخانه و پانسیون و جاهای مانند آن حق دارند مادام که وارد یا مسافر بدهی خود را از بابت کرایه منزل و قیمت غذا و سایر چیزهایی که مصرف کرده اند نپردازد از خروج اشیاء و اثاثیه متعلق به او معادل بدهی او جلوگیری کرده و در شهرها از مامورین نظمیه و در خارج از شهرها از مامورین امنیه توقیف اشیاء مذکور را تقاضا کنند.

هرگاه معلوم شود که اشخاص فوق بدون حق مانع خروج اسباب یا اثاثیه شده و یا توقیف آن را تقاضا کرده‌اند علاوه بر جبران خسارات مالی مسافر یا وارد به جزای نقدی از پنجاه تا هزار ریال محکوم خواهند شد.

تبصره - حق استفاده از این ماده مخصوص کسانی است که قبلاً کرایه منزل و قیمت غذا و غیره را اعلان و در محلی که هر وارد بتواند آن را ببیند الصاق کرده باشند.

ماده دوم - هر کس در مهمانخانه یا رستوران و جاهای مانند آن وارد شده و پس از بیتوته یا صرف غذا و غیره به استناد نداشتن مالی از تادیه کرایه منزل یا قیمت چیزهایی که مصرف کرده خودداری نماید علاوه بر محکومیت حقوقی به حبس تادیبی از ۸ روز تا ۱۵ روز محکوم خواهد شد.

قانون معافیت ادارات دولتی از پرداخت حق الثبت و نیم عشر اجرایی (مصوب ۱۳۳۴)

ماده ۱- ادارات دولتی از پرداخت هر گونه حق الثبت بابت مراتع و جنگل‌ها اراضی خالصه و موات و هر گونه اموال غیر منقول که از طرف دولت تقاضای ثبت می‌شود معاف می‌باشند. دولت موظف است هزینه مقدماتی ثبت این گونه املاک را به میزان مخارج واقعی بپردازد.

ماده ۲- در کلیه مواردی که بر طبق مقررات موجود، پرداخت نیم عشر اجرایی به عهده صندوق دولت باشد ادارات دولتی از پرداخت نیم عشر اجرایی معاف خواهند بود

ماده ۳- وزارت دارایی و وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون می‌باشند.

قانون راجع به وظایف و اختیارات استانداران (مصوب ۱۳۳۹/۳/۲۱)

ماده ۱ - استانداران در حوزه مأموریت خود نماینده عالی دولت و مسئول اجرای سیاست عمومی دولت می‌باشند و بر کلیه ادارات دولتی حوزه مأموریت خود سواً محاکم قضایی ریاست عالی و حق نظارت در امور را خواهند داشت.

ماده ۲ - کلیه وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و بنگاه‌های وابسته به دولت مکلفند در موقع تهیه برنامه‌های اجرایی مخصوص برای هر استان نظراً استاندار محل را مورد توجه قرار دهند و برنامه‌های مصوب را به اطلاع استاندار محل برسانند.

ماده ۳ - استانداران در اجرای برنامه‌های عمرانی و عمومی حوزه مأموریت خود نظارت و مراقبت کامل خواهند داشت و چنانچه نقصی ضمن عمل مشاهده نمایند مراتب را مستقیماً به مأمورین اجرا و در صورت لزوم به وزارتخانه یا مؤسسه مربوطه تذکر خواهند داد.

ماده ۴ - کلیه ادارات دولتی و نمایندگان اعزامی از طرف وزارتخانه‌ها نسبت به مسائلی که تماس با سیاست عمومی دارد و یا از لحاظ سیاست محلی حائز اهمیت باشد با اطلاع و راهنمایی استاندار محل وظایف خود را باید انجام نمایند

استانداران هر موقع تغییر رئیس یا یکی از اعضاء ادارات و مؤسسات دولتی حوزه مأموریت خود غیر از قضات دادگستری و مأمورین ارتش و استادان و دانشیاران دانشکده‌ها را لازم بدانند مراتب را با ذکر دلایل موجه به اطلاع وزیر مربوطه خواهند رسانید وزراء مکلفند به پیشنهاد استاندار در این گونه موارد منتهی در ظرف ده روز ترتیب اثر داده نسبت به تعیین جانشین مأمور مربوطه اقدام نمایند.

تبصره - هر گاه استاندار تغییر رؤسای ادارات مرکزی استان را لازم بداند دلایل موجه خود را به اطلاع وزیر مربوطه خواهد رسانید و در صورتی که وزیر با نظر استاندار موافق نباشد بر طبق ماده نهم این قانون عمل خواهد شد. وزارتخانه‌ها انتصاب رؤسای مرکزی استانها را به اطلاع استاندار می‌رسانند.

ماده ۵ - مراقبت در رفتار و اعمال کلیه مأموران دولتی در هر استان از وظایف استاندار است و در هر مورد شکایتی از مأموران برسد استاندار باید نسبت به آن رسیدگی و اقدام لازم را بنماید.

هر گاه در نتیجه رسیدگی معلوم شود موضوع جنبه کیفی یا حقوقی دارد آن را به مراجع قضایی احاله خواهد داد.

ماده ۶ - همه‌ساله وزارت کشور پس از تصویب بودجه تفصیلی خود سهم اعتبارات منظور در بودجه برای هر یک از استانها را اعم از حقوق و مخارج مستمر و غیر مستمر تعیین و به استاندار محل ابلاغ می‌نماید و استاندار در تعهد و صرف اعتبار مزبور نماینده قانونی وزیر کشور خواهد بود و دارای محل طبق درخواست استانداری در حدود بودجه ابلاغ شده اعتبارات را مطابق مقررات خواهد پرداخت.

ماده ۷ - استانداران مکلفند در پیشرفت کارهای ادارات و مؤسسات دولتی و عمومی مساعدتهای لازم بکنند و هر یک از شهرستانهای حوزه مأموریت خود را لااقل سالی دو بار بازدید و سرکشی نمایند و جریان امور و طرز کار مأمورین و وضع عمومی اهالی را از نزدیک رسیدگی کنند و نسبت به رفع نواقص کارها اقدامات لازم به عمل آورند.

ماده ۸ - استانداران در امور ذیل مسئولیت مخصوص دارند:

- مراقبت در حفظ نظم عمومی و آرامش حوزه مأموریت.

- مراقبت در تأمین ارزاق و احتیاجات عمومی.

- تشویق افراد به تشکیل شرکتها و مؤسسات به وسیله مردم برای ایجاد کارهای عام‌المنفعه و مراقبت در امور بهداشتی و بهبود وضع اجتماع.

- ارتباط رسمی و اداری با نمایندگان کنسولی خارجی.

- مراقبت مخصوص در اجرای برنامه‌های عمرانی شهرداریها و قانون تعلیمات اجباری و پیشرفت امور عمرانی دهات.

- توجه خاص نسبت به آمد و شد و اقامت اتباع بیگانه در حوزه مأموریت خود و نظارت در اجرای مقررات قانونی درباره اتباع بیگانه.

ماده ۹ - در اجرای مواد ۲ و ۳ تبصره ماده ۴ این قانون هر گاه میان استانداران و وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی اختلاف نظری پیش آید مراتب به اطلاع نخست‌وزیر خواهد رسید و نظر نخست‌وزیر قاطع خواهد بود.

ماده ۱۰ - در کارهای مربوط به تأمین ارزاق عمومی و رفع حوائج ضروری اهالی و حفظ انتظامات محل در موقع حوادث و سوانح طبیعی و غیرمنتظر که اقدامات سریع مأمورین دولت را ایجاب می‌کند کلیه مأمورین بدون استثناء مکلف هستند نظر استاندار را جلب نمایند و دستور کتبی استاندار را برای جلوگیری از پیشامدهای نامطلوب سریعاً به موقع اجرا بگذارند.

ماده ۱۱ - در مورد اعتباراتی که به وسیله ادارات هر شهرستان باید مصرف شود از قبیل تهیه لوازم اداری و خواربار بیمارستانها و مؤسسات مشابه و همچنین تعمیر ساختمانها چنانچه شورای شهرستان ترک مناقصه را ضروری بداند و پیشنهاد نماید با تصویب استاندار ممکن است مناقصه ترک گردد در این صورت استاندار در مصرف آن اعتبار باید نظارت نماید.

ماده ۱۲ - فرمانداریهای کل فعلی هم از این اختیارات استفاده خواهند نمود.

ماده ۱۳ - از تاریخ اجرای این قانون استانها به اسامی اصلی خود نامیده می‌شود و دولت مکلف است با توجه به سوابق تاریخی نام استانها و حوزه‌آن را تعیین و اعلام نماید.

ماده ۱۴ - دولت مأمور اجرای این قانون است.

قانون خرید اراضی و ابنیه و تاسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی (مصوب ۱۳۴۷/۹/۲۶)

ماده ۱ - هرگاه برای حفظ آثار تاریخی و باستانی و تعمیر و مرمت آنها و همچنین بهتر نمایاندن آثار مزبور و انجام عملیات حفاری و بررسیهای باستانی احتیاج به خرید اراضی و ابنیه و تاسیسات متعلق به افراد یا موسسات خصوصی باشد وزارت فرهنگ و هنر طبق مفاد این قانون عمل می‌کند.

ماده ۲ - خرید اراضی و ابنیه و تاسیسات از طریق توافق صورت خواهد گرفت .

ماده ۳ - هرگاه نسبت به بهای اراضی و ابنیه و تاسیسات بین وزارت فرهنگ و هنر و مالک یا مالکان توافق حاصل نشود بهای اراضی و ابنیه و تاسیسات مذکور به وسیله هیاتی مرکب از وزیر کشور - دادستان کل - مدیر کل ثبت یا نمایندگان آنها با توجه به نظر کارشناسان تعیین خواهد شد و تصمیم هیات قطعی است و در این مورد علاوه بر قیمت تعیین شده پنج درصد نیز اضافه پرداخت خواهد شد و هرگاه مالک در ملک مورد معامله ساکن باشد علاوه بر پنج درصد فوق ده درصد دیگر به قیمت تعیین شده افزوده خواهد شد و هرگاه محل اعاشه او منحصر به درآمد آن ملک باشد پانزده درصد قیمت تعیین شده نیز از این بابت به او پرداخت خواهد گردید.

- تبصره ۱ - در مورد اراضی مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی و وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستایی یا نماینده او به جای وزیر کشور یا نماینده او عضو هیات خواهد بود.
- تبصره ۲ - ترتیب پرداخت حق کسب و پیشه کسانی که محل کسب آنان در اثر اجرای این قانون از بین می رود طبق آیین نامه اجرایی این قانون صورت خواهد گرفت .
- ماده ۴ - نسبت به اراضی مورد احتیاج که طبق مقررات اصلاحات ارضی بین زارعین تقسیم و یا به آنان فروخته شده و یا اجاره داده شده است به نحو زیر اقدام می گردد:
- در مورد اراضی که در اجرای قانون اصلاحات ارضی بین زارعین تقسیم و یا به آنان فروخته شده است طبق ماده ۲ و ۳ این قانون عمل خواهد شد.
- در مورد اراضی که در اجرای مقررات مرحله دوم به زارعین اجاره داده شده است وزارت فرهنگ و هنر ضمن پرداخت ارزش ملک به مالک حق السعی و کلیه حقوق زارعانه زارعین را با توافق خریداری خواهد نمود.
- در مورد اراضی موقوفه که به اجاره داده شده است حق السعی و کلیه حقوق زارعانه زارعین از طریق توافق خریداری و وزارت فرهنگ و هنر قائم مقام مستاجر در مورد اجاره نسبت به بقیه مدت اجاره خواهد شد.
- در صورت عدم توافق بین وزارت فرهنگ و هنر و زارعین در مورد بند ب و بند ج نظر وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی در تعیین ارزش حق السعی و کلیه حقوق زارعانه زارعین قطعی خواهد بود در این مورد نیز علاوه بر ارزش تعیین شده از طرف وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مزایای مندرج در ماده (۳) این قانون بر حسب مورد اضافه و پرداخت خواهد شد.
- ماده ۵ - تصرف اراضی و ابنیه و تاسیسات قبل از پرداخت تمام قیمت و یا وجوهی که در بندهای فوق تعیین شده مجاز نیست مگر با رضایت فروشنده یا صاحب حق .
- ماده ۶ - در صورتی که مالک یا زارع یا متولی و یا مستاجر به انتقال یا تحویل اراضی و ابنیه و تاسیسات رضایت ندهد دادستان محل پس از اطلاع بر این که قیمت اراضی و ابنیه و تاسیسات و وجوهی که طبق این قانون تعلق می گیرد در صندوق ثبت تودیع شده است سند انتقال ملک مورد نظر را امضا و نسبت به تخلیه و تحویل ملک مذکور فوراً اقدام می نماید.
- تبصره - در مواردی که به تشخیص وزارت فرهنگ و هنر اقدامات فوری استحضافی برای حفظ اراضی و ابنیه و تاسیسات مورد معامله ضروری باشد وزارت فرهنگ و هنر می تواند قبل از پایان تشریفات خرید و تصرف به نحو مقتضی و در صورت لزوم با همکاری ماموران انتظامی اقدامات استحضافی به نحوی که در آیین نامه اجرایی این قانون پیش بینی خواهد شد به عمل آورد.

ماده ۷ - آیین نامه مربوط به اجرای این قانون به پیشنهاد وزارت فرهنگ و هنر به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

لایحه قانونی اصلاح ماده ۳ قانون خرید اراضی و ابنیه و تاسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی (مصوب ۱۳۴۷)

ماده ۳- هر گاه نسبت به بهای اراضی و ابنیه و تاسیسات بین وزارت فرهنگ و آموزش عالی و مالک یا مالکان توافق حاصل نشود، بهای اراضی و ابنیه و تاسیسات مذکور، بوسیله هیئتی مرکب از وزیر کشور - دادستان کل، رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک یا نمایندگان آنها با توجه بنظر کارشناس تعیین خواهد شد و در استانها این هیئت مرکب خواهد بود از استاندار - رئیس دادگستری استان و مدیر کل ثبت اسناد استان. تصمیم این هیئتها قطعی است و در این مورد علاوه بر قیمت تعیین شده پنج درصد نیز اضافه پرداخت خواهد شد و هر گاه مالک در ملک مورد معامله ساکن باشد علاوه بر پنج درصد فوق ده درصد دیگر به قیمت تعیین شده افزوده خواهد شد و هرگاه محل اعاشه او منحصر بدرآمد آن ملک باشد پانزده درصد دیگر به قیمت تعیین شده از این بابت به او پرداخت خواهد گردید.

تبصره ۱- در مورد اراضی مشمول قوانین و مقررات اصلاحات ارضی وزیر کشاورزی و عمران روستائی یا نماینده او بجای وزیر کشور یا نماینده او عضو هیئت خواهد بود و در استانها مدیر کل کشاورزی استان بجای استاندار یا نماینده او در هیئت عضویت خواهد داشت.

تبصره ۲- ترتیب پرداخت حق کسب و پیشه کسانی که محل کسب آنان در اثر اجرای این قانون از بین میرود طبق آیین نامه اجرائی این قانون صورت خواهد گرفت.

قانون الحاق ایران به سازمان جهانگردی جهانی و اساسنامه سازمان جهانگردی جهانی (مصوب ۱۳۵۰/۱۰/۲۰)

ماده واحده - اساسنامه سازمان جهانگردی جهانی (World Tourism Organisation) مشتمل بر ۴۵ ماده و یک ضمیمه (مقررات مالی) که در تاریخ ۵ مهر ماه ۱۳۴۹ (۲۷ سپتامبر ۱۹۷۰) در شهر مکزیکو تنظیم گردیده تصویب و اجازه تسلیم اسناد الحاق ایران داده می شود.

قانون معافیت ابنیه و اماکنی که در زمره آثار ملی ثبت گردیده اند از پرداخت عوارض شهرداری (مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۸)

ماده واحده - کلیه ابنیه، اماکن و محوطه های تاریخی که در تصرف یا مالکیت سازمان میراث فرهنگی کشور می باشند و بناها و اماکنی که در تصرف یا مالکیت اشخاص حقیقی یا حقوقی است و طبق قوانین مربوط در فهرست آثار ملی ایران

به ثبت رسیده‌اند یا می‌رسند و همچنین موزه‌های تحت پوشش سازمان مذکور، از پرداخت کلیه عوارض شهرداری معاف می‌باشد.

قانون اراضی مستحدث و ساحلی (مصوب ۲۹/۵/۱۳۵۴)

ماده ۱ - اصطلاحات مندرج در این قانون به شرح زیر تعریف و توصیف می‌شوند:

- اراضی مستحدث عبارت است از زمینهایی که در نتیجه پایین رفتن سطح آب یا هر نوع جریان آب در کرانه‌های دریا و دریاچه‌ها و جزایر یادر نتیجه پایین رفتن آب یا خشک شدن تالابها ظاهر و یا ایجاد می‌شود.
- اراضی ساحلی، پهنه‌ای است با عرض مشخص از ارضی مجاور دریا و دریاچه‌ها یا خلیج که حداقل از یک سو به کنار دریا یا دریاچه یا خلیج متصل باشد.
- تالاب، اعم از اراضی مرداب، باتلاق یا آب بندان طبیعی که سطح آن در حداکثر ارتفاع آب از پنج هکتار کمتر نباشد.
- حریم، قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریا یا دریاچه یا خلیج یا تالاب باشد.

ماده ۲ - عرض اراضی ساحلی و مستحدث و حریم منابع مندرج در این قانون به شرح زیر تعیین می‌شود:

- عرض اراضی مستحدث دریای خزر خط ترازبست به ارتفاع یکصد و پنجاه سانتیمتر از سطح آب در آخرین نقطه پیشرفت آب دریا در سال ۱۳۴۲ ولی در نقاطی که این خط به جاده سراسری عمومی ساحلی فعلی برخورد می‌کند حد اراضی مستحدث جاده مزبور است.
- عرض اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان دو کیلومتر از آخرین حد پیشرفت آب دریا بالاترین نقطه مد خواهد بود.
- عرض اراضی ساحلی دریاچه رضاییه یک هزار متر از آخرین حد پیشرفت آب در سال ۱۳۵۳ می‌باشد، لجنزارهای متصل به این عرض و نمکزارها تا آخرین حد آنها جزو اراضی ساحلی مزبور محسوب است.
- عرض حریم دریای خزر شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ و عرض حریم دریاچه رضاییه شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۵۳ و عرض حریم خلیج فارس و دریای عمان شصت متر از آخرین نقطه مد می‌باشد.

تبصره ۱ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است حداکثر ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم و اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت‌گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضاییه را شناسایی و نقشه‌برداری و با نصب علائم مشخص نماید، این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم با اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است، اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می‌شود به عرض حریم مذکور اضافه خواهد شد.

هزینه انجام کار بر اساس طرحی که از طرف سازمان جنگلها و مراتع کشور تهیه و به سازمان برنامه و بودجه پیشنهاد می‌شود توسط سازمان برنامه و بودجه تأمین و از محل اعتبارات مربوطه تأدیه خواهد شد.

تبصره ۲ - عرض حریم و حدود اراضی مستحدث سایر دریاچه‌ها و تالابهای کشور و مدت لازم برای نصب علائم مشخصه آنها بنا به پیشنهاد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و تصویب هیأت وزیران تعیین می‌شود.

ماده ۳ - کلیه اراضی مستحدث کشور متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آنها را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مذکور درخواست ثبت شده باشد آن درخواست باطل و ادارات ثبت محل مکلفند تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی یا سایر سازمانهای دولتی که در آنها تصرفاتی دارند با تأیید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرند.

تبصره ۱ - اراضی مستحدث دریای خزر که از طرف اشخاص تقاضای ثبت شده و تا تاریخ ۴۲.۷.۱۳ (موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۱۷۲۰ - ۴۲.۷.۱۳) ملک به نام آنها در دفتر املاک به ثبت رسیده و یا حکم قطعی مالکیت به نفع اشخاص تا تاریخ مذکور صادر شده باشد از مقررات این ماده مستثنی است.

تبصره ۲ - تبصره بند ۹ ماده یک قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگلها و مراتع منحصراً مربوط به دریای خزر بوده و کماکان قابل اجرا است.

ماده ۴ - کلیه اراضی ساحلی دریای عمان و خلیج فارس و دریاچه رضاییه که تا تاریخ تصویب این قانون به نام اشخاص در دفتر املاک به ثبت نرسیده باشد متعلق به دولت است و اشخاص حق تقاضای ثبت آن را ندارند و در صورتی که نسبت به اراضی مزبور تقاضای ثبت شده ولی منجر به ثبت ملک به نام متقاضی در دفتر املاک نشده باشد تقاضای ثبت باطل است و اداره ثبت محل مکلف است تقاضای ثبت اراضی مزبور را از وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و یا سایر سازمانهای دولتی که در این اراضی تصرفاتی دارند با تأیید وزارت کشاورزی و منابع طبیعی بپذیرد.

تبصره ۱ - مستثنیات این ماده که به هر حال خارج از حریم می‌باشد به شرح زیر است:

- اراضی واقع در محدوده قانونی شهرها در تاریخ تصویب این قانون.

- عرصه اعیان احداث شده و اراضی مزروعی و آیش و باغات و نخلستانها و قلمستانها که تا تاریخ تصویب این قانون احداث شده میزان آیش طبق عرف محل و به هر صورت از دو برابر زمین تحت کشت تجاوز نخواهد کرد.

- محاط ساختمانهایی که در اراضی موضوع بند ب این تبصره قرار دارند حداکثر تا بیست برابر سطح زیربنای آن مشروط بر آن که مساحت آن از ۳۰۰۰ متر مربع بیشتر نبوده و در حریم دریا و دریاچه یا خلیج نیز واقع نباشد.

تبصره ۲ - تشخیص مستثنیات مندرج در بندهای فوق به عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور بوده و نظریه سازمان در این مورد قطعی است.

ماده ۵ - در صورتی که اراضی مذکور در ماده ۴ این قانون که با رعایت شرایط مقرر در آن ماده در دفتر املاک به نام اشخاص ثبت شده باشد به تشخیص هیأت وزیران مورد نیاز طرحهای عمومی کشور باشد آن اراضی به تصرف طرح مربوطه در خواهد آمد و هر گاه مقدار زمین در یک مالکیت کمتر از ۱۰۰۰ متر مربع باشد بهای عادلانه آن طبق قانون برنامه و بودجه تعیین و از محل اعتبار طرح نقداً پرداخت خواهد شد، ولی هرگاه مجموع آن در یک مالکیت از ۱۰۰۰ متر مربع باشد بیشتر باشد مازاد بر ۱۰۰۰ متر مربع از نزدیکترین منابع ملی آن منطقه به مساحت مساوی به مالک واگذار و پایه پا خواهد شد.

ماده ۶ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است عرصه اعیان و محوطه‌های ساختمانهایی را که تا تاریخ ۳۰.۵.۴۶ از طرف اشخاص در اراضی مستحدث متعلق به دولت در کرانه دریای خزر ایجاد و احداث شده به صاحبان آنها اجاره دهد و یا بفروشد بهای عرصه و اجاره بها به ترتیب مذکور در ماده ۱۲ این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره ۱ - در صورتی که صاحبان اعیان ظرف ضرب‌الاجلی که از طرف وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تعیین و ابلاغ یا آگهی می‌شود و از سه ماه کمتر و از یک سال بیشتر خواهد بود حاضر به خرید یا اجاره عرصه نشوند، اعیان موجود در اراضی مزبور با سپردن بهای آن به صندوق ثبت متعلق به دولت خواهد ماند و سند مالکیت عرصه و اعیان به نام وزارت کشاورزی و منابع طبیعی صادر و به درخواست وزارت مذکور و با دستور دادستان محل توسط گارد جنگل و منابع طبیعی یا مأمورین انتظامی از متصرف خلع ید خواهد شد.

دادستان محل ظرف یک ماه از تاریخ وصول تقاضای وزارت کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به موضوع دستور صادر می‌نماید و این دستور قطعی است.

از تاریخ سپردن بهای اعیان توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تا تاریخ خلع ید از عرصه و اعیان ماهانه معادل یک درصد مجموع بهای عرصه و اعیان از متصرف حق الارض وصول خواهد گردید.

تبصره ۲ - منظور از اعیان در این قانون ساختمان یا تأسیسات یا باغ میوه یا بیشه دست کاشت و قلمستان می‌باشد. چپر، آلونک، کپر و صرف دیوارکشی و حفر چاه و ایجاد حصار و نصب سیم‌خاردار و امثالهم اعیانی محسوب نمی‌شود. تشخیص وزارت کشاورزی و منابع طبیعی در این مورد قطعی است.

ماده ۷ - حریم منابع مندرج در ماده ۲ قابل تملک و تصرف خصوصی نیست ولو آن که متصرفین این قبیل اراضی، اسناد مالکیت گرفته باشند، ولی استفاده از حریم مزبور برای ایجاد تأسیسات ضروری دولتی که جنبه اختصاصی نداشته باشد با رعایت مقررات آیین‌نامه اجرایی این قانون و تصویب هیأت وزیران مجاز می‌باشد.

تبصره - ایجاد اسکله برای دسترسی به دریا به منظور استفاده از تأسیسات تفریحی ساحلی یا تعمیرگاههای دریایی متعلق به بخش خصوصی براساس طرحی که بر حسب مورد توسط وزارت اطلاعات و جهانگردی با وزارت راه و ترابری پیشنهاد و به تصویب وزارت کشاورزی و منابع طبیعی می‌رسد یا اخذ اجاره بها مجاز می‌باشد.

ماده ۸ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است تأسیساتی را که در حریم یا داخل دریا یا دریاچه‌ها ایجاد شده است به ترتیبی که در ماده ۱۲ این قانون مقرر شده خریداری نماید و تا زمانی که خریداری نشده است از متصرفین حق الارض دریافت کند.

مبدأ محاسبه و مطالبه حق الارض ۴۲.۷.۱۳ می‌باشد مگر این که تأسیسات بعد از تاریخ مذکور احداث شده باشد که در این صورت تاریخ ایجاد تأسیسات مبدأ مطالبه حق الارض خواهد بود.

سازمانهای دولتی از لحاظ پرداخت حق الارض مشمول این ماده نیستند منظور تأسیسات در این ماده هر نوع ساختمان یا اسکله یا توقفگاه و یا گردشگاههای دریایی و یا خطوط لوله برای بردن آب از دریا می‌باشد، اجاره مندرج در این ماده مانع مراجعه سازمان جنگلها و مراتع کشور به مراجع قضایی جهت تحصیل حکم خلع ید و قلع بنای اشخاص در حریم نیست.

ماده ۹ - وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است اراضی مستحدث ساحلی متعلق به دولت را بفروشد یا اجاره دهد یا با سایر اراضی و تأسیسات معاوضه نماید. تعیین ضوابط و شرایط فروش و اجاره و معاوضه و بهره‌وری از اراضی مزبور در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

تبصره - مالکانی که اراضی مستحدث و ساحلی بین اراضی آنها و حریم دریا قرار گرفته در صورت تساوی شرایط برای خرید یا اجاره یا معاوضه حق تقدم دارند، در این قبیل موارد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مراتب را به آنها ابلاغ و در روزنامه کثیرالانتشار آگهی می‌نماید استفاده از این حق تقدم در طول یک ماه از تاریخ صدور آگهی یا اخطار خواهد بود.

ماده ۱۰ - دولت مکلف است از نزدیکترین جاده اصلی به دریای خزر راههای فرعی عبور و مرور تا حریم دریا در محل‌های مناسب ایجاد نماید، فاصله راههای فرعی از یکدیگر نباید از شش کیلومتر بیشتر و عرض آنها از ۹ متر کمتر باشد، در صورتی که برای احداث راههای مزبور استفاده از اراضی ملکی اشخاص ضرورت داشته باشد و یا احتیاج به تخریب ساختمان یا تصرف قسمتی از باغات یا اراضی مزروعی پیدا شود دولت می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام نماید.

ماده ۱۱ - هر کس به قصد تصرف به اراضی مستحدث و ساحلی متعلق به دولت و حریم دریا و دریاچه‌ها و تالابهای کشور تجاوز کند و یا اراضی مزبور را با برداشت شن و ماسه و خاک و سنگ تخریب نماید به حبس جنحه‌ای تا سه سال و خلع ید محکوم خواهد شد. وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است به محض اطلاع به وسیله گارد جنگل و مأمورین خود رفع تجاوز کند و مراتب را برای رسیدگی به موضوع و تعقیب کیفری کتباً به دادسرای محل اعلام نماید. اعیانی که در عرصه مورد تجاوز احداث شود به حکم دادگاه جزایی به نفع دولت ضبط یا قلع بنا خواهد شد.

ماده ۱۲ - تعیین حق الارض و بهای عرصه و اعیان و میزان اجاره‌بها و ارزیابی عوض و معوض با رعایت نرخ عادلانه روز و جلب نظر کارشناس رسمی دادگستری به عهده سازمان جنگلها و مراتع کشور می‌باشد.

اشخاصی که به تشخیص سازمان جنگلها و مراتع نسبت به موارد فوق معترض باشند می‌توانند اعتراضیه و مدارک خود را حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ آگهی در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار مرکز یا ابلاغ کتبی سازمان به مرجع مندرج در آگهی یا ابلاغ تسلیم نمایند. اعتراضات واصله وسیله‌هیأتی مرکب از وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - دادستان کل و رییس سازمان ثبت یا نمایندگان آنها مورد رسیدگی و اتخاذ تصمیم قرار خواهد گرفت. تصمیم اکثریت اعضاء هیأت مزبور قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.

نحوه اقدام و سایر موارد مربوط در آیین‌نامه این قانون تعیین و تصریح خواهد شد.

ماده ۱۳- از تاریخ اجرای این قانون، قانون مربوط به اراضی ساحلی مصوب مرداد ماه ۱۳۴۶ ملغی است.

ماده ۱۴- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون توسط وزارت کشاورزی و منابع طبیعی تهیه و پس از تأیید هیأت مذکور در ماده ۱۲ به تصویب هیأت‌وزیران خواهد رسید.

قانون الحاق یک تبصره به ماده ۲۶ قانون نوسازی و عمران شهری (مصوب ۱۳۵۵/۱۱/۱۹)

ماده واحده - تبصره زیر به عنوان تبصره ۵ به ماده ۲۶ نوسازی و عمران شهری مصوب ۱۳۴۷.۹.۷ (۲۵۳۷ شاهنشاهی) اضافه می‌شود.

تبصره - خانه‌ها و اماکنی که در تصرف و مالکیت اشخاص حقیقی یا حقوقی است و طبق قانون حفظ آثار ملی مصوب آبان ماه ۱۳۵۹ شمسی (۲۴۸۹ شاهنشاهی) یا ماده واحده قانون مصوب آذر ماه ۱۳۵۲ شمسی (۲۵۳۲ شاهنشاهی) در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده یا می‌رسند در صورتی که محل کسب و پیشه و تجارت نباشد از پرداخت عوارض و حق مرغوبیت موضوع این قانون معاف می‌باشند.

قانون شهرداریها (مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱، ماده ۵۵)

ماده ۵۵ - وظایف شهرداری به شرح ذیل است:

- ۱ - ایجاد خیابانها و کوچه‌ها و میدانها و باغهای عمومی و مجاری آب و توسعه معابر در حدود قوانین موضوعه.
- ۲ - تنظیف و نگاهداری و تسطیح معابر و انهار عمومی و مجاری آبها و فاضلاب و تنقیه قنوات مربوط به شهر و تأمین آب و روشنایی به وسایل ممکنه.
- تبصره ۱ - سد معبر عمومی برای کسب یا سکنی یا هر عنوان دیگر ممنوع است و شهرداریها موظفند از آن جلوگیری کنند.
- تبصره ۲ - تنظیم و وضع مقررات مربوط به تولید و توزیع و فروش نیروی کلیه برقها و تعیین نرخ آن در شهرها با شهرداری است.

- ۳ - مراقبت و اهتمام کامل در نصب برگه قیمت بر روی اجناس و اجرای تصمیمات انجمن نسبت به ارزانی و فراوانی خواربار و مواد مورد احتیاج عمومی و جلوگیری از فروش اجناس فاسد و معدوم نمودن آنها.
- ۴ - مراقبت در امور بهداشت ساکنین شهر و تشریک مساعی با مؤسسات وزارت بهداشتی در آبله کوبی و تلقیح واکسن و غیره برای جلوگیری از امراض ساریه.
- ۵ - جلوگیری از گدایی و واداشتن گدایان به کار و توسعه آموزش عمومی و غیره.
- ۶ - اجرای تبصره ۱ ماده ۸ قانون تعلیمات اجباری و تأسیس مؤسسات بهداشتی و تعاونی و فرهنگی مانند نوانخانه و پرورشگاه یتیمان و درمانگاه بیمارستان امراض ساریه و شیرخوارگاه و تیمارستان و کتابخانه و کلاسهای اکابر و کودکان و باغ کودکان و امثال آن در حدود اعتبارات مصوبه و همچنین کمک به این قبیل مؤسسات و مساعدت مالی به انجمن تربیت بدنی به میزان صدی سه درآمد مستمر وصولی سالیانه شهرداری و کمک به انجمنهای خانه و مدرسه. شهرداری در این قبیل موارد با تصویب انجمن شهر می تواند از اراضی و ابنیه متعلق به خود را با حفظ حق مالکیت مجانی و با شرایط معین به منظور ساختن و استفاده به اختیار مؤسسات مزبور بگذارد.
- ۷ - حفظ و اداره کردن دارایی منقول و غیر منقول متعلق به شهر و اقامه دعوی بر اشخاص و دفاع از دعوی اشخاص علیه شهرداری.
- ۸ - برآورد و تنظیم بودجه و متمم بودجه و اصلاح بودجه و تفریغ بودجه شهرداری و تنظیم پیشنهاد برنامه ساختمانی و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر یک نسخه از بودجه مصوب و برنامه ساختمانی به وسیله فرماندار یا بخشدار به وزارت کشور ارسال می شود.
- ۹ - انجام معاملات شهرداری اعم از خرید و فروش اموال منقول و غیر منقول و مقاطعه و اجاره و استیجار پس از تصویب انجمن شهر با رعایت صلاح و صرفه و اصول مزایده و مناقصه طبق قانون محاسبات عمومی.
- ۱۰ - اهداء و قبول اعانات و هدایا به نام شهر با تصویب انجمن.
- اعانات پرداختی به شهرداری یا مؤسسات خیریه از طرف وزارت دارایی جزء هزینه قابل قبول اعانه دهندگان پذیرفته می شود و اعانه دهنده نسبت به مبلغ اعانه ای که داده است از مالیات بر درآمد معاف می باشد.
- ۱۱ - نظارت و مراقبت در صحت اوزان و مقیاسها.
- ۱۲ - تهیه آمار مربوط به امور شهر و موالید و متوفیات.
- ۱۳ - ایجاد غسلخانه و گورستان و تهیه وسایل حمل اموات و مراقبت در انتظام امور آنها.
- ۱۴ - اتخاذ تدابیر مؤثر و اقدام لازم برای حفظ شهر از خطر سیل و حریق و همچنین رفع خطر از بناها و دیوارهای شکسته و خطرناک و پوشاندن چاهها و چاله های واقع در معابر عمومی و جلوگیری از گذاشتن هر نوع اشیاء در بالکنها و

جلو اتاق‌های ساختمانهای مجاور معابر عمومی که افتادن آنها موجب خطر برای عابرین است و جلوگیری از نصب ناودانهایی که باعث زحمت یا خسارت مردم باشد.

۱۵ - جلوگیری از شیوع امراض ساریه انسانی و حیوانی و اعلام این گونه بیماریها به وزارت بهداشتی و دامپزشکی و شهرداریهای مجاور هنگام بروز آنها و دور نگاه داشتن بیماران مبتلا به امراض ساریه و معالجه و دفع حیواناتی که مبتلا به امراض ساریه بوده و یا در شهر بلاصاحب و مضر هستند.

۱۶ - تهیه مقررات صنفی و پیشنهاد آن به انجمن شهر و مراقبت در امور صحنی اصناف و پیشه‌وران.

۱۷ - پیشنهاد اصلاح نقشه شهر در صورت لزوم و تعیین قیمت عادلانه اراضی و ابنیه متعلق به اشخاص که مورد احتیاج شهر باشد بر طبق قانون توسعه معابر و تأمین محل پرداخت آن و ایجاد و توسعه معابر و خیابانها و میدانها و باغهای عمومی و تهیه اراضی مورد احتیاج برای لوله‌کشی و فاضلاب اعم از داخل یا خارج شهر و همچنین تهیه اراضی لازم برای ساختمان مخزن و نصب دستگاه تصفیه و آبیگری و متعلقات آنها بر طبق قانون توسعه معابر.

۱۸ - تهیه و تعیین میدانهای عمومی برای خرید و فروش ارزاق و توقف وسایط نقلیه و غیره.

۱۹ - تهیه و تدوین آیین‌نامه برای فراوانی و مرغوبیت و حسن اداره فروش گوشت و نان شهر و اجرای آن پس از تصویب انجمن شهر.

۲۰ - جلوگیری از افتتاح و دایر نگاه داشتن دکانها و مراکزی که مواد محترقه می‌سازند در داخل شهر و همچنین ممانعت از دایر نگاه داشتن کوره‌پزخانه و دباغی و نظایر آن در داخل شهر یا نقاطی که انجمن شهر مخالف بهداشت و رفاه اهالی تشخیص دهد و همچنین جلوگیری از افتتاح و دایرنگاه داشتن کارخانه‌هایی که مزاحم اهالی شهر باشد در داخل شهر یا مجاور آن.

۲۱ - احداث بناها و ساختمانهای مورد نیاز محل از قبیل رختشویخانه و مستراح و حمام عمومی و کشتارگاه و میدانها و باغ کودکان و ورزشگاه مطابق اصول صحنی و فنی و اتخاذ تدابیر لازم برای ساختمان خانه‌های ارزان قیمت برای اشخاص بی‌بضاعت ساکن شهر.

۲۲ - تشریک مساعی با فرهنگ در حفظ ابنیه و آثار باستانی شهر و ساختمانهای عمومی و مساجد و غیره.

۲۳ - اهتمام در مراعات شرایط بهداشت در کارخانه‌ها و مراقبت در پاکیزگی گرمابه‌ها و نگاهداری اطفال بی‌صاحب و سرراهی.

۲۴ - صدور پروانه برای کلیه ساختمانهایی که در شهر می‌شود.

۲۵ - ساختن خیابانها و آسفالت کردن سواره‌روهای معابر و مطلق کوچه‌های عمومی و انهار و جدولهای طرفین از سنگ و آسفالت و امثال آن به عهده شهرداری هر محل می‌باشد ولی آسفالت پیاده‌روها در خیابان یا معابری که پیاده‌رو داشته باشد به عهده مالکین منازل و مستغلات و اراضی است در صورت امتناع مالکین مجاور پیاده‌روها از اقدام به

آسفالت کردن سهمی خود شهرداری می‌تواند مستقیماً اقدام نموده و هزینه آن را به اضافه ده درصد مالکین ممتنع مطالبه و دریافت نماید.

تبصره - در هر خیابان که شهرداری دست به کار کف‌سازی سواره‌رو می‌شود ساختمان پیاده‌روهای آن خیابان طبق دستور شهرداری برای مالکین مجاور و نمایندگان قانونی آنها اجباری است.

۲۶ - پیشنهاد برقراری یا الغاء عوارض شهر و همچنین تغییر نوع و میزان عوارض اعم از کالاهای وارداتی و صادراتی کشور و محصولات داخلی و غیره و ارسال یک نسخه از تصویب‌نامه برای اطلاع وزارت کشور.

تبصره ۱ - به منظور تشویق صادرات کشور نسبت به کالاهای صادراتی بیشتر از یک درصد قیمت کالا نباید وضع عوارض شود.

تبصره ۲ - کالاهای عبوری از شهرها که برای مقدس معینی حمل می‌شود از پرداخت هر گونه عوارض شهرداری‌های عرض راه معاف می‌باشد.

تبصره ۳ - ماده اول قانون مصوبه بهمن ماه ۳۳ راجع به تشویق صادرات و تولید از تاریخ تصویب این قانون طبق تبصره ۱ این بند تصحیح می‌شود.

تبصره ۴ - آیین‌نامه‌های گریز از پرداخت عوارض شهرداری و استنکاف از آن با موافقت وزارتین کشور و دادگستری تنظیم و پس از تصویب هیأت‌وزیران به موقع اجراء گذاشته می‌شود.

لایحه قانونی راجع به جلوگیری از انجام حفاری‌های غیر مجاز ۲۷ (مصوب ۱۳۵۸/۲)

ماده واحده - نظر به ضرورت حفظ ذخائر متعلق و مربوط به میراث‌های اسلامی و فرهنگی و لزوم حفظ و حراست این میراث‌ها از نقطه نظر جامعه‌شناسی و تحقیقات علمی و فرهنگی و تاریخی و نظر به لزوم جلوگیری از غارت و صدور آن ذخایر ارزنده به خارج از کشور که طبق مقررات مملکتی و بین‌المللی منع شده است. ماده واحده ذیل تصویب می‌شود:

۱ - انجام هر گونه عمل حفاری و کاوش به قصد به دست آوردن اشیاء عتیقه و آثار تاریخی مطلقاً ممنوع است و مرتکب به حبس تأدیبی از ۶ ماه تا ۳ سال و ضبط اشیاء مکشوفه و آلات و ادوات حفاری به نفع بیت‌المال محکوم می‌شود. چنانچه حفاری در اماکن تاریخی که به ثبت آثار ملی رسیده‌باشد انجام گیرد مرتکب به حداکثر مجازات مقرر محکوم می‌شود.

۲ - در صورتی که اشیاء مذکور در این قانون بر حسب تصادف کشف بشود. کاشف مکلف است آنها را در اسرع وقت به نزدیکترین اداره فرهنگ و آموزش عالی ارائه دهد. در این مورد هیأتی مرکب از قاضی شرع - دادستان محل و رییس اداره فرهنگ و آموزش عالی با نمایندگان آنها با حضور یک‌نفر کارشناس اهل خبره تشکیل و پس از بررسی به ترتیب زیر عمل خواهد شد.

- الف - در صورتی که اشیاء مکشوفه از ملک شخصی باشد. در مورد فلزات قیمتی و جواهرات پس از توزین معادل دو برابر بهای روز ماده خام آن و در مورد سایر اشیاء نصف بهای تقویم شده به کاشف پرداخت خواهد شد.
- ب - در صورتی که اشیاء مکشوفه از غیر ملک شخصی به دست آید به میزان نصف حق‌الکشف مقرر در بند الف به کاشف پرداخت خواهد شد.
- ج - ارزیابی و پرداخت حق‌الکشف مذکور در بندهای الف و ب حداکثر ظرف یک ماه از طرف اداره فرهنگ آموزش عالی مربوطه به عمل خواهد آمد.
- ۳ - منظور از اشیاء عتیقه‌اشیایی است که بر طبق ضوابط بین‌المللی یک صد سال یا بیشتر از تاریخ ایجاد یا ساخت آن گذشته باشد. در مورد اشیایی که قدمت آن از یک صد سال کمتر باشد پس از تأدیه خمس بهای تقویم شده آن از طرف کاشف به نفع بیت‌المال اشیاء مکشوفه به وی تعلق خواهد گرفت.
- ۴ - اشخاصی که اشیاء مکشوفه را بر خلاف ترتیب مقرر در این قانون به معرض خرید و فروش بگذارند به مجازات مقرر در بند یک محکوم خواهند شد.

قانون وصول عوارض از متقاضیان شرکت در گشتهای گروهی سیاحتی و زیارتی اعزامی به خارج از کشور (مصوب ۱۳۶۴/۱۰/۱)

ماده واحده - وزارت ارشاد اسلامی مکلف است از تاریخ ابلاغ این قانون از هر متقاضی شرکت در گشتهای گروهی سیاحتی و زیارتی اعزامی به خارج از کشور مبلغ ۲۵۰۰ ریال اخذ و به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز نماید.

قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی (مصوب ۱۳۶۵/۱/۲۶)

ماده واحده - عضویت دولت ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی به شرح فهرست پیوست تأیید و به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به پرداخت حق عضویت‌های معوقه اقدام نماید.

تبصره ۱ - عضویت‌هایی که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده، کماکان به اعتبار خود باقی است.

تبصره ۲ - به دولت اجازه داده می‌شود در صورت ضرورت نسبت به پرداخت حقوق معوقه عضویت در سازمانهایی که ادامه عضویت در آنها به تصویب نرسیده اقدام نماید.

تبصره ۳ - تغییرات میزان حق عضویت سازمانها و مجامع مذکور در این قانون همه‌ساله در بودجه سالانه کل کشور پیش‌بینی و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی به وسیله هیأت وزیران تخصیص داده می‌شود.

فهرست وزارتخانه‌ها، سازمانها و مؤسسات دولتی، که در سازمانها و مجامع بین‌المللی عضو بوده و مجوز قانونی داشته‌اند.

قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمانها و مجامع بین المللی

ماده واحده - به دولت اجازه داده می شود در سازمانها و مجامع بین المللی مندرج در فهرست پیوست نیز عضویت یابد و حقوق عضویت، کمک یاسهم مربوط را بپردازد. تغییر دستگاههای طرف عضویت در فهرست مذکور بر عهده دولت می باشد.

فهرست عضویت های جدید که به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است:

(ردیف، نام سازمان بین المللی، میزان حق عضویت وزارتخانه و سازمان)

- ۱- فدراسیون بین المللی ورزشی مدارس، ۷۵۰ دلار، آموزش و پرورش (ISF)
- ۲- انجمن بین المللی ارزیابی پیشرفت، ۱۰۰۰۰ دلار، آموزش و پرورش تحصیلی (IEA)
- ۳- انجمن جهانی آژانس های تشویق، ۲۰۰۰ دلار، امور اقتصادی و دارایی سرمایه گذاری (وابیا) (سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران)
- ۴- انستیتو بین المللی اورانیوم، ۶۳۰۰ پوند، انرژی اتمی ایران
- ۵- گروه ۱۵ (G۱۵)، ۲۰۰۰۰۰ دلار، امور خارجه (حق عضویت اولیه + ۲۵۰۰۰ دلار حق عضویت سالیانه)
- ۶- مؤسسه بین المللی آسیا، ۱۷۰۵۴ دلار، امور خارجه مرکزی (IICAS)
- ۷- صندوق کمک های داوطلبانه سازمان، ۵۰۰۰ دلار، امور خارجه (کمک ملل به قربانیان شکنجه)
- ۸- اتحادیه بین المللی بیمه گران، ۲۰۰۰۰ فرانک سوئیس، بازرگانی (اعتبار و سرمایه گذاری برن (Berne Union) و صندوق ضمانت صادرات ایران)
- ۹- مرکز تسهیلات، مراحل و روش های تعهد مالی ندارد، بازرگانی (اداری، تجاری و حمل و نقل سازمان ملل - UN/CEFACT)
- ۱۰- مؤسسه شماره گذاری، ۴۵۱۰۰۰ فرانک سوئیس، بازرگانی بین المللی (EAN)
- ۱۱- اتحادیه دانشگاه های جهان، ۱۵۰۰ دلار، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اسلام (FUIW) (دانشگاه علوم پزشکی ایران)
- ۱۲- شورای ارتباطات ماهواره ای آسیا، ۳۰۰۰ دلار، پست و تلگراف و تلفن و اقیانوسیه (APSCC)
- ۱۳- انجمن بین المللی موزه ها، ۵۰ فرانک، سوئیس، پست و تلگراف و تلفن ارتباطات (حمل و نقل) (ITAM)
- ۱۴- مؤسسه استانداردهای مخابراتی، ۵۶۰۰ یورو، پست و تلگراف و تلفن اروپا (ETSI)

- ۱۵- سازمان بین‌الدولی اطلاع‌رسانی، ۲۵۰۰۰ دلار، جهاد کشاورزی (شیلات) بازاریابی و خدمات مشاوره فنی در زمینه فرآورده‌های آبی در منطقه آسیا و اقیانوسیه (اینفوفیش)
- ۱۶- مرکز توسعه روستایی همه‌جانبه آسیا، ۱۰۰۰۰ دلار، جهاد کشاورزی و اقیانوسیه (CIRDAP)
- ۱۷- شبکه آبی پروری در آسیا و ۶۰۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی (شیلات) اقیانوسیه (ناکا)
- ۱۸ انجمن مؤسسات تحقیقات کشاورزی ۲۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی کشورهای خاور نزدیک و شمال آفریقا (آرینا)
- ۱۹ اتحادیه بذر آسیا و اقیانوسیه ۸۰۰ دلار جهاد کشاورزی (آپسا)
- ۲۰ شورای بین‌المللی روغن زیتون (IOOC) ۵۰۰۰۰۰ یورو جهاد کشاورزی
- ۲۱ انجمن مؤسسات تحقیقات کشاورزی ۴۰۰۰ دلار جهاد کشاورزی آسیا - اقیانوسیه (آپاری)
- ۲۲ مجمع بین‌المللی علوم و فن‌آوری ۳۹۵۵ دلار جهاد کشاورزی غلات (ICC)
- ۲۳ انجمن بین‌المللی تحقیقات ۶۸۵۰ یورو جهاد کشاورزی
- چغندر قند (IIRB) (مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر چغندر قند)
- ۲۴ اتحادیه مؤسسات مالی توسعه ملی ۶۰۰۰ دلار بانک کشاورزی
- کشورهای عضو بانک توسعه اسلامی (ADFIMI)
- ۲۵ مؤسسه بازرسی (آمبودزمان) ۷۵۰ دلار دادگستری جهانی (I.O.I) (سازمان بازرسی کل کشور)
- ۲۶ انجمن بازرسی (آمبودزمان) ۵۰۰ دلار دادگستری آسیایی (A.O.A) (سازمان بازرسی کل کشور)
- ۲۷ مؤسسات عالی حسابرسی سازمان ۵۰۰ دلار دیوان محاسبات کشور همکاری‌های اقتصادی (اکوسای)
- ۲۸ شبکه بین‌المللی اقیانوس شناسی ۵۰۰۰ دلار راه و ترابری اسلامی وابسته به (OIC)
- ۲۹ اتحادیه بین‌المللی فرودگاهها ۱۵۰۰۰ فرانک سوئیس راه و ترابری (ACI) (سازمان هواپیمائی جمهوری اسلامی ایران)
- ۳۰ انجمن بین‌المللی روابط ۲۲۰ دلار راه و ترابری مشتریان (WACRA) (شرکت هواپیمائی جمهوری اسلامی ایران)
- (هما)
- ۳۱ شبکه بین‌المللی اصطلاح‌شناسی ۱۴۵۰۰ شیلینگ اتریش علوم، تحقیقات و فناوری (Tem Net)
- ۳۲ اتحادیه بین‌المللی تاریخ ۲۷۵ دلار علوم، تحقیقات و فناوری و فلسفه علم (UHPS) (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)
- ۳۳ اتحادیه دانشگاههای حاشیه ۱۵۰۰ دلار علوم، تحقیقات و فناوری دریای خزر (AUCSLC) (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی)
- ۳۴ انجمن بین‌المللی آموزش از ۵۷۶ دلار علوم، تحقیقات و فناوری راه دور (ICDE) (پیام نور)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۳۵ فدراسیون جامعه‌های نساجی ۵۰۰ دلار علوم، تحقیقات و فناوری آسیا (FAPTA) (دانشگاه صنعتی امیرکبیر)
- ۳۶ بنیاد بین‌المللی علوم (IFS)، ۱۰۰ دلار، علوم، تحقیقات و فناوری (شهرک علمی و تحقیقاتی اصفهان)
- ۳۷ انجمن جهانی سازمانهای ۱۱۲۵ دلار علوم، تحقیقات و فناوری پژوهشهای صنعتی (WAITRO) (شهرک و فن‌آوری علمی و تحقیقاتی اصفهان)
- ۳۸ مرکز علم و فن‌آوری کشورهای ۱۰۰۰ دلار علوم، تحقیقات و فناوری غیر متعهد و سایر کشورهای در حال توسعه (NAM)
- ۳۹ انجمن بین‌المللی تحقیقات ۴۰۰ دلار علوم، تحقیقات و فناوری در ارتباطات و رسانه (IAMCR) (دانشگاه علامه طباطبائی)
- ۴۰ جامعه اطلاع‌رسانان ۱۱۵ دلار علوم، تحقیقات و فناوری و صنعتی علمی و تکنولوژی آمریکا (ASIS) (مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران)
- ۴۱ اتحادیه دانشگاههای ۱۵۰۰ دلار علوم، تحقیقات و فناوری جهان اسلام (FUW) (دانشگاه الزهراء (ع))
- ۴۲ اتحادیه خبرگزاریهای ۵۰۰ دلار فرهنگ و ارشاد اسلامی دریای خزر (آکسنا) (خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران)
- ۴۳ خبرگزاری اکو (اکونا) کمک داوطلبانه فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمان ریاست دوره‌ای (خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران)
- ۴۴ فدراسیون بین‌المللی انجمنهای ۳۰۰۰ دلار فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه کنندگان فیلم (پاریس) (FIAPF)
- ۴۵ فدراسیون بین‌المللی ۱۵۰۰۰ فرانک سوئیس فرهنگ و ارشاد اسلامی اتومبیلرانی (FIA)
- ۴۶ اتحادیه بین‌المللی جهانگردی ۴۵۰۰ فرانک سوئیس فرهنگ و ارشاد اسلامی (AIT)
- ۴۷ انجمن بین‌المللی مادرشهرهای ۱۹۰۵۰ فرانک فرانسه شهرداری تهران بزرگ جهان (متروپلیس)
- ۴۸ کنگره بین‌المللی کتابداران ۹۰ دلار کتابخانه ملی ایران و متخصصان اطلاع‌رسانی کنفرانس اسلامی (COMLIS)
- ۴۹ مؤسسه آمار آسیا و اقیانوسیه ۱۰۰۰۰ دلار (کمک) مدیریت و برنامه‌ریزی (SIAP) (مرکز آمار ایران)
- ۵۰ شبکه اطلاعاتی بانک توسعه اسلامی ۱۰۰۰۰ دلار مدیریت و برنامه‌ریزی (OICIS-NET) (مرکز آمار ایران)
- ۵۱ انجمن بین‌المللی ۱۰۰ فرانک سوئیس مدیریت و برنامه‌ریزی نقشه‌برداران (FIG) (سازمان نقشه‌برداری کشور)
- ۵۲ اتحادیه بین‌المللی ۵۱۰۰۰ فرانک فرانسه مسکن و شهرسازی توسعه شهری (INTA)
- ۵۳ انجمن بین‌المللی برنامه‌ریزان ۸۵۰ یورو مسکن و شهرسازی شهری و منطقه‌ای
- ۵۴ فدراسیون بین‌المللی مسکن ۵۰۰ یورو مسکن و شهرسازی و برنامه‌ریزی (IFHP)
- ۵۵ انجمن بین‌المللی کیفیت آب ۷۵۰ پوند نیرو
- ۵۶ شورای جهانی آب (WWC)، ۱۰۰۰ دلار، نیرو

قانون تاسیس سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی و اساسنامه آن (مصوب ۱۳۷۰/۱۰/۲۴)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - به منظور جمع آوری و نگهداری، اداره و فروش کالاهای متروکه دولتی و غیر دولتی و ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و کالاهای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری و همچنین اموال منقول و غیر منقول و حقوق مالی که بر اثر احکام و قراردادهای قطعی مراجع ذیصلاح قضایی و یاتصمیمات مراجع صلاحیت دار اداری و صنفی به انحاء مختلف از قبیل ضبط، مصادره، استرداد، تملیک، جریمه و تعزیر مالی، صلح، هبه، و نیز سایر اموالی که در اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سایر قوانین تملک و یا تصرف دولت درآمده و یا درمی آید سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی که در این قانون سازمان نامیده می شود به صورت شرکت دولتی تشکیل و طبق این قانون و آیین نامه های آن و مقررات مربوط به شرکتهای دولتی اداره می شود.

ماده ۲ - کلیه اموال و حقوق مالی که تحت توقیف یا سرپرستی و یا مدیریت دولتی درآمده و یا به هر نحو به تصرف دولت درمی آید طبق این قانون در اختیار سازمان قرار می گیرد تا در جمع آوری و نگهداری و اداره آن اقدام نماید و فروش این قبیل اموال منوط به حکم قضایی یا قانون است.

تبصره - سازمان مجاز است طبق دستورالعملی که به تصویب مجمع عمومی خواهد رسید اداره امور اموال موضوع این ماده را به طور موقت و حداکثر تا سه سال با اعمال نظارتهای لازم به عهده وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و شرکتهای دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی قرار دهد.

ماده ۳ - اموال مجهول المالك، بلاصاحب (به استثناء اموال قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری)، ارث بلاوارث و اموالی که از باب تخمیس، خروج از ذمه و اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و دیگر قوانین در اختیار ولی فقیه (حاکم) است با اذن کلی ایشان در اختیار سازمان قرار می گیرد تا به طور جداگانه حسب دستور معظم له در جهت نگهداری، اداره و فروش آنها اقدام نماید. پرداخت هر نوع وجهی از محل عواید حاصل از فروش و نیز هر گونه تصرف در این اموال موکول به اذن ولی فقیه یا نماینده خاص ایشان در تصرف این اموال خواهد بود.

ماده ۴ - سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی می باشد.

ماده ۵ - مرکز اصلی سازمان تهران است و در صورت لزوم سازمان می تواند با تصویب مجمع عمومی در سایر نقاط کشور شعبه و نمایندگی دایر نماید.

ماده ۶ - سازمان برای مدت نامحدود تشکیل می گردد و انحلال آن فقط به موجب قانون میسر خواهد بود.

ماده ۷ - سرمایه اولیه سازمان مبلغ یکصد میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال می‌باشد که به یک هزار سهم با نام یکصد هزار ریالی تقسیم شده است و تماماً متعلق به دولت می‌باشد.

تبصره - آن قسمت از اموال منقول و غیر منقولی که در اختیار مرکز جمع‌آوری و فروش کالاهای متروکه می‌باشد و به تشخیص وزیر امور اقتصادی و دارایی مورد نیاز سازمان خواهد بود به سازمان منتقل و پس از ارزیابی توسط کارشناس منتخب وزیر امور اقتصادی و دارایی معادل بهای آن به سرمایه‌سازمان افزوده خواهد شد.

ماده ۸ - سازمان مکلف است حداکثر ظرف یک سال از تاریخ تحویل نسبت به فروش اموال موضوع ماده (۱) اقدام نماید. مدت مذکور با تصویب مجمع عمومی تا یک سال دیگر قابل تمدید خواهد بود.

تبصره - اموال و اجناسی که بنا به تشخیص هیأتی مرکب از یک نفر کارشناس منتخب مجمع عمومی، یک نفر کارشناس سازمان میراث فرهنگی کشور و بر حسب مورد یک نفر کارشناس دستگاه اجرایی ذیربط با توجه به اصل هشتاد و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از نفائس ملی باشد و یا دارای ارزشهای ویژه بوده و یا نشان‌دهنده هنر ملی در زمانهای مختلف باشد و همچنین آثار هنری دیگری که جزء نفائس باشد با ذکر مشخصات کامل در هر مورد برای حفظ و نگهداری به دستگاه اجرایی ذیربط تحویل می‌گردد.

ماده ۹ - سازمان مکلف است وجوه حاصل از فروش اموال موضوع ماده (۱) این قانون را پس از احتساب ۱۰٪ در مورد اموال منقول و ۵٪ در مورد اموال غیر منقول بابت کارمزد فروش، حسب مورد به حسابهای درآمد عمومی کشور واریز نماید، ۱۰٪ و ۵٪ مذکور به حساب تمرکز درآمد سازمان در خزانه منظور خواهد شد.

تبصره - در مورد واریز وجوه حاصل از فروش اموال موضوع ماده (۳) این قانون طبق قسمت اخیر همان ماده عمل خواهد شد.

ماده ۱۰ - سازمان مکلف است برای اموال هر شخص حقیقی یا حقوقی که به موجب این قانون در اختیار می‌گیرد حساب معین جداگانه‌ای نگهداری نماید و پس از تعیین تکلیف و قطعیت حکم به نفع دولت سود خالص یا زیان حاصل از اداره و بهره‌برداری هر مورد را در دفاتر سازمان در حسابی تحت عنوان "ذخیره اداره و بهره‌برداری اموال" ثبت و در پایان هر سال مالی مانده بستانکار حساب مذکور را به حساب درآمد عمومی کشور واریز نماید.

تبصره ۱ - در مورد سود خالص یا زیان حاصل از اموال موضوع ماده (۳) این قانون پس از طی مراحل مذکور در این ماده طبق قسمت اخیر ماده (۳) اقدام خواهد شد.

تبصره ۲ - سازمان برای سرپرستی، اداره و بهره‌برداری اموال موضوع این ماده طبق دستورالعملی که به تصویب مجمع عمومی سازمان خواهد رسید متناسب با هزینه‌های عمومی مربوط کارمزد مناسبی محاسبه و به حسابهای مربوط منظور خواهد داشت.

فصل دوم - ارکان سازمان

ماده ۱۱ - ارکان سازمان به شرح زیر است:

۱ - مجمع عمومی

۲ - هیأت مدیره

۳ - مدیر عامل

۴ - هیأت عالی نظارت

۵ - حسابرس

مجمع عمومی

ماده ۱۲ - اعضاء مجمع عمومی عبارتند از:

۱ - وزیر امور اقتصادی و دارایی (رئیس مجمع عمومی)

۲ - وزیر دادگستری

۳ - وزیر کشور

۴ - رئیس سازمان برنامه و بودجه

۵ - دادستان کل کشور

ماده ۱۳ - وظایف مجمع عمومی سازمان عبارت است از:

۱ - نصب و عزل اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل به ترتیب مقرر در این اساسنامه.

۲ - تعیین حقوق و مزایای مدیر عامل و اعضاء هیأت مدیره و رئیس و معاون و سایر اعضاء هیأت عالی نظارت.

۳ - تصویب بودجه و صورتهای مالی و اتخاذ تصمیم نسبت به گزارشهای هیأت مدیره و هیأت عالی نظارت و حسابرس.

۴ - تصویب تشکیلات سازمان و اتخاذ تصمیم در مورد برنامههای سازمان.

۵ - تصویب آییننامههای اداری، مالی و معاملاتی و استخدامی و نیز سایر آییننامههای مورد لزوم سازمان با رعایت مقررات مربوط به شرکتهای دولتی.

۶ - اتخاذ تصمیم در مورد تغییر سرمایه سازمان.

۷ - اجازه ایجاد شعبه یا نمایندگی.

۸ - اتخاذ تصمیم راجع به موضوعات دیگری که در ارتباط به وظایف سازمان باشد.

ماده ۱۴ - مجمع عمومی سازمان حداقل سالی دو بار با دعوت کتبی رئیس مجمع به منظور اتخاذ تصمیم در مورد صورتهای مالی و بودجه سازمان و سایر وظایف تشکیل می شود و علاوه بر آن با پیشنهاد هیأت مدیره یا هیأت عالی

نظارت و یا یکی از اعضاء مجمع عمومی و یا حسابرس سازمان حداکثر ظرف ۱۵ روز با دعوت کتبی رئیس مجمع عمومی تشکیل خواهد شد.

هیأت مدیره

ماده ۱۵ - هیأت مدیره سازمان از یک نفر رئیس که سمت مدیر عامل را نیز خواهد داشت و یک نفر قائم مقام و سه عضو دیگر که به طور موظف انجام وظیفه خواهند نمود تشکیل می گردد. رئیس و قائم مقام و سایر اعضاء هیأت مدیره با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی سازمان تعیین و با حکم وزیر امور اقتصادی و دارایی منصوب خواهند شد. مدت عضویت اعضاء هیأت مدیره سازمان سه سال خواهد بود و پس از انقضای این مدت تا تعیین جانشین در سمت مذکور به کار ادامه خواهند داد و انتخاب مجدد آنان نیز بلامانع می باشد.

تبصره - در غیاب مدیر عامل قائم مقام او عهده دار وظایف وی خواهد بود.

ماده ۱۶ - اعضاء هیأت مدیره در سمت معاون مدیر عامل انجام وظیفه خواهند کرد.

ماده ۱۷ - در صورت استعفاء، عزل، بازنشستگی و یا فوت هر یک از اعضاء هیأت مدیره وزیر امور اقتصادی و دارایی موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه جانشین وی را به مجمع عمومی پیشنهاد نماید.

ماده ۱۸ - جلسات هیأت مدیره با حضور حداقل سه نفر از اعضاء رسمیت خواهد داشت و تصمیمات متخذه با حداقل سه رأی موافق معتبر است و حضور مدیر عامل و یا قائم مقام در جلسات هیأت مدیره الزامی است.

ماده ۱۹ - تصمیمات هیأت مدیره در دفتری ثبت و به امضاء اعضاء حاضر در جلسات خواهد رسید. مسئولیت ابلاغ و پیگیری مصوبات هیأت مدیره با مدیر عامل است.

ماده ۲۰ - وظایف هیأت مدیره عبارت است از:

- ۱ - بررسی و تأیید و ارائه بودجه سالانه، صورتهای مالی سالانه و گزارش عملکرد سازمان به مجمع عمومی.
- ۲ - بررسی، تأیید و ارائه تشکیلات سازمان به مجمع عمومی.
- ۳ - اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادات صلح و سازش در دعاوی با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- ۴ - بررسی و تأیید آیین نامه های اداری، مالی، معاملاتی، و استخدامی سازمان و سایر آیین نامه ها و دستورالعملهای مورد نیاز و ارائه آنها به مجمع عمومی.

مدیر عامل

ماده ۲۱ - مدیر عامل بالاترین مقام اجرایی سازمان بوده و در حدود قوانین و مقررات مربوط مسئول اداره امور سازمان می باشد و دارای وظایف زیر است:

- ۱ - اجرای مصوبات مجمع عمومی و هیأت مدیره.

- ۲ - تهیه و پیشنهاد بودجه سالانه به هیأت مدیره.
  - ۳ - تهیه صورتهای مالی و گزارش عملکرد سازمان به هیأت عالی نظارت و مجمع عمومی و حسابرس پس از تأیید هیأت مدیره.
  - ۴ - تهیه تشکیلات سازمان و ارائه آن به مجمع عمومی پس از تأیید هیأت مدیره.
  - ۵ - تهیه و تدوین و ارائه آیین نامه های اداری، مالی، معاملاتی، استخدامی و سایر آیین نامه های مورد نیاز به مجمع عمومی پس از تأیید هیأت مدیره.
  - ۶ - تعیین وظایف و اختیارات اجرایی هر یک از اعضای هیأت مدیره در اداره امور سازمان.
  - ۷ - نمایندگی سازمان در کلیه مراجع قانونی با حق توکیل و ارجاع به داوری وفق مقررات مربوط و در موارد لزوم ارائه پیشنهاد صلح و سازش به هیأت مدیره.
  - ۸ - دعوت اعضای هیأت مدیره جهت شرکت در جلسات.
- تبصره - کلیه اسناد و اوراق مالی و تعهدآور باید به امضاء مدیر عامل یا افراد مجاز از طرف وی و یکی از اعضای هیأت مدیره یا افراد مجاز از طرف او برسد.

هیأت عالی نظارت

ماده ۲۲ - هیأت عالی نظارت از یک نفر رئیس و یک نفر معاون و سه نفر دیگر تشکیل می شود. رئیس و معاون با پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی سازمان و دو عضو با انتخاب و معرفی رئیس قوه قضائیه و یک عضو با انتخاب و معرفی رئیس دیوان محاسبات کشور با حکم وزیر امور اقتصادی و دارایی برای مدت دو سال منصوب خواهند شد و باید حداقل یک ماه قبل از انقضای دوره اعضای جدید انتخاب گردند. انتخاب مجدد اعضای هیأت عالی نظارت برای یک بار بلامانع است. کلیه اعضای هیأت به طور موظف انجام وظیفه خواهند نمود.

ماده ۲۳ - وظایف هیأت عالی نظارت عبارت است از:

- ۱ - نظارت مستمر بر عملیات سازمان به منظور حصول اطمینان از رعایت صرفه و صلاح دولت و اجرای قوانین و مقررات مورد عمل.
  - ۲ - مطالعه روشهای کار سازمان و حصول اطمینان از کفایت آنها.
  - ۳ - بررسی گزارشهای حسابرس سازمان و پیگیری موارد آن.
- تبصره - هیأت عالی نظارت مکلف است نتیجه نظارت و رسیدگیهای خود را به صورت گزارشهای ماهانه و سالانه تهیه و به هر یک از اعضای مجمع عمومی سازمان و رئیس دیوان محاسبات کشور ارائه نماید. علاوه بر آن اعضای هیأت عالی نظارت می توانند منفرداً و متفقاً گزارشهای لازم از نظارت خود بر سازمان را تهیه و به مقامات مذکور ارائه نمایند.

ماده ۲۴ - مدیر عامل مکلف است تسهیلات و امکانات لازم برای انجام وظایف هیأت عالی نظارت را در اختیار هیأت مذکور قرار دهد.

ماده ۲۵ - آیین نامه چگونگی اجرای وظایف هیأت عالی نظار به وسیله هیأت تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۶ - حسابرسی سازمان به عهده سازمان حسابرسی می باشد که طبق قوانین و مقررات مربوط عمل خواهد کرد و گزارشات خود را به مجمع عمومی و هیأت عالی نظارت سازمان ارائه خواهد نمود.

فصل سوم - سایر مقررات

ماده ۲۷ - سال مالی سازمان از اول فروردین ماه هر سال شروع و در آخر اسفند ماه همان سال خاتمه می یابد مگر سال اول که شروع آن تاریخ تشکیل سازمان خواهد بود.

ماده ۲۸ - موارد پیش بینی نشده در این قانون تابع قوانین و مقررات مربوط به شرکتهای دولتی و قانون تجارت خواهد بود.

ماده ۲۹ - سازمان موظف است مالیاتهای قانونی نقل و انتقال اموال موضوع این قانون و همچنین حق الثبت معاملات اموال مذکور را از حاصل فروش آنها کسر و به حسابهای مربوطه واریز نماید.

ماده ۳۰ - کلیه اعتبارات، تعهدات و مطالبات و اموال ناشی از اجرای قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲.۱۲.۲۹ و اصلاحیه آن از جمله مواد (۱۹) و (۵۳) و نیز تبصره (۸۲) قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور و قانون جمع آوری و فروش کالای متروکه قاچاق و ضبطی قطعیت یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری مصوب ۱۳۶۱.۱۱.۱۱ و قانون اصلاح بند (ج) لایحه قانونی راجع به کاخهای نیاوران و سعدآباد و نحوه ارزیابی و نگهداری اموال مربوط و الحاق (۴) تبصره به آن مصوب ۱۳۶۰.۱۲.۹ و لایحه قانونی راجع به ارزها و طلا آلات و جواهراتی که توسط سازمانهای ذیربط از مسافرین و یا قاچاقچیان بهنگام ورود و یا خروج و یا در داخل کشور کشف و ضبط می گردد مصوب ۱۳۵۹.۴.۲۵ و اصلاحیه آنها و همچنین تعهدات موضوع تبصره (۳۰) قانون بودجه ۱۳۷۰ کل کشور با رعایت مراتب مقرر در قوانین مذکور و آیین نامه های مربوط به سازمان منتقل می شود.

تبصره - آن تعداد از کارکنان دستگاههای اجرایی که در رابطه با اجرای قوانین مذکور و اموال موضوع این قانون در دستگاههای مربوط اشتغال داشته اند در صورت درخواست خود و موافقت دستگاه مربوط به سازمان منتقل می شوند.

ماده ۳۱ - کلیه دستگاهها و مراجع قضایی کشور مکلفند وجوه ریالی و ارزی که تحت عنوان قاچاق کشف و یا تحت عنوان جرائم اخذ می گردد و همچنین کلیه وجوه ارزی و ریالی که بابت جریمه اجناس قاچاق، احتکار، گرانفروشی، تعزیرات حکومتی و سایر عناوین به نفع دولت ضبط قطعی شده و یا می شوند را بلافاصله بدون دخل و تصرف تا تعیین تکلیف قطعی از طرف مراجع قضایی به حساب خزانه که به همین منظور افتتاح می شود واریز نمایند. همچنین

دستگاههای مذکور مکلفند کلیه مسکوکات طلا و نقره و شمش طلا و جواهرات و اموال موضوع این قانون را بلافاصله و بدون دخل و تصرف با تنظیم صورتمجلسی که به امضاء دادستان مربوط و رئیس اداره امور اقتصادی و دارایی یا نمایندگان آنها خواهد رسید به سازمان تحویل دهند.

ماده ۳۲ - ضبط و مصادره و استرداد اموال، موکول به تسویه بدهیها و وضع مستثنیات دین توسط دادگاه صالح قضایی و تعیین دقیق سهم دولت است. در صورتی که امر تسویه و وضع مستثنیات به نیابت از طرف مراجع قضایی ذریبط برابر احکام مربوط به عهده سازمان محول گردد، سازمان مکلف است اقدامات لازم را معمول داشته و در هر مورد گزارش امر را به دادگاه صادرکننده حکم اعلام نماید.

ماده ۳۳ - فروش کالاهای متروکه غیر دولتی و قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری باید مستند به حکم حاکم شرع باشد.

ماده ۳۴ - وجوه حاصل از فروش کالاهای متروکه غیر دولتی پس از کسر هزینههای مربوط اعم از بیمه، حمل، تخلیه، باربری، بارگیری، انبارداری، آزمایش، حقوق گمرکی، سود بازرگانی، مالیات و عوارض متعلقه و کارمزد سازمان در حساب سپرده نگهداری می شود تا در صورت مراجعه صاحب کالا بر اساس اسناد مثبت به او مسترد گردد.

تبصره - شرکتهای دولتی مشمول مفاد این ماده خواهند بود.

ماده ۳۵ - وجوه حاصل از فروش کالاهای قاچاق قطعیت یافته پس از کسر حق الکشف و ۲۰٪ موضوع تبصره (۲) قانون اصلاح ماده (۱۹) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲ و اصلاحیههای بعدی آن مصوب ۱۳۶۳.۱۱.۹ مجلس شورای اسلامی به حساب درآمد عمومی واریز می گردد.

ماده ۳۶ - مدت هجده ماه مندرج در ماده (۵۲) قانون مجازات مرتکبین قاچاق به یک سال تقلیل می یابد.

ماده ۳۷ - کالا و اجناس از انواع مندرج در ماده (۵۲) قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۵۳.۱۲.۲۹ و ماده ۳۴ قانون گمرکی و تبصره ۲ ماده ۱۰ قانون مجازات اسلامی قبل از ضبط قطعی با رعایت مفاد ماده ۵۲ ماده مذکور قابل فروش می باشد.

ماده ۳۸ - کلیه دستگاههای اجرایی و مراجع ذیصلاح مکلفند پس از ضبط مواد مخدر و نیز اسلحه و مهمات جنگی و انواع مواد منفجره آنها را بلافاصله به ترتیب و حسب مورد به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (واحد نظامی محلی) تحویل داده تا تحت نظارت نماینده دادستان محل و نماینده تامالاختیار سازمان نگهداری و پس از ضبط قطعی به شرح ذیل بفروش رسانده شود و در صورت لزوم نیز بنا به تشخیص مراجع ذریبط معدوم گردد:

الف - مواد مخدر مورد نیاز به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با دریافت وجه آنها تحویل می گردد.

ب - اسلحه و مهمات جنگی و انواع مواد منفجره با رعایت مفاد تبصره ماده (۸) این قانون با دریافت وجه آن به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تحویل می‌گردد.

ماده ۳۹ - سازمان مکلف است ترتیبی اتخاذ نماید که با اعلام مراجع ذیصلاح قضایی مبنی بر رفع توقیف و استرداد، بلافاصله اموال مربوط به صاحبش مسترد گردد و در صورتی که عین مال به فروش رفته باشد حاصل فروش پس از کسر هزینه‌های موضوع ماده ۳۴ این قانون به صاحبش مسترد شود.

ماده ۴۰ - سازمان مکلف است داروها را با دریافت وجه آنها به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تحویل دهد.

ماده ۴۱ - اسلحه‌های شکاری که به سازمان تحویل داده می‌گردد صرفاً قابل فروش به اشخاصی است که دارای پروانه حمل اسلحه شکاری از مراجع ذیصلاح باشند.

ماده ۴۲ - کالاهایی که توسط وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر مراجع صالحه ذیربط آلوده به آفت و یا غیر قابل مصرف یا فاسد تشخیص داده شود با تنظیم صورت‌مجلسی که به امضاء نماینده دادستان محل و نمایندگان سازمان و دستگاه اجرایی ذیربط خواهد رسید معدوم خواهد شد.

ماده ۴۳ - در مواردی که ترخیص یا فروش کالایی به علل بهداشتی، ایمنی یا پیشگیری از تولید غیر سالم مواد دارویی، آرایشی یا غذایی تابع مقررات و شرایط خاص شده باشد فروش آنها موقوف به احراز شرایط مربوط خواهد بود. در غیر این صورت آن گونه کالاها به شرط نداشتن مصرف‌ثانویه و یا عدم امکان مرجوع نمودن آن به تشخیص مراجع ذیصلاح مربوطه با نظارت نمایندگان دادستان محل و سازمان معدوم خواهد شد.

تبصره ۱ - کلیه وسائل و تجهیزات ضبط و پخش تصویر، صدا و مواد مصرفی آنها، انواع آثار و لوازم هنری از قبیل تابلوهای نقاشی و انواع سازها تحت نظارت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فروخته خواهد شد.

تبصره ۲ - اموال و اثاثیه مشروحه زیر که به تشخیص وزارت اطلاعات جنبه اطلاعاتی و امنیتی دارند در قبال دریافت وجه آن به وزارت اطلاعات تحویل می‌گردد:

۱ - دستگاههای گیرنده با فرکانس‌های غیر مجاز که موجب مخدوش شدن یا استماع مکالمات مخابرات دستگاههای نظامی و اطلاعاتی و انتظامی خواهد شد.

۲ - انواع سلاحها و مهماتی که بر حسب ظاهر برای سرگرمی و تفریح وارد می‌شوند ولی از نظر امنیتی به مصلحت جامعه نیست و همچنین اسلحه‌های شکاری.

۳ - تجهیزات اطلاعاتی مانند میکروفون‌هایی که به منظور جاسازی در اشیاء مختلف استفاده می‌گردند.

۴ - دوربین‌های مخصوص امور جاسوسی.

۵ - مواد شیمیایی که در امر جعل مورد استفاده واقع می‌شوند.

ماده ۴۴ - تأخیر و یا عدم اجرای تکالیف مقرر در مواد ۹ - ۱۰ - ۳۱ - ۳۳ - ۳۸ و ۳۹ این قانون در حکم تصرف غیر قانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب می‌شود.

ماده ۴۵ - قانون جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق و ضبطی قطعیت یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری مصوب ۱۳۶۱.۱۱.۱۱ و اصلاحات بعدی آن و تبصره (۸۲) قانون بودجه سال ۱۳۶۲ و ماده (۱۱۶) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶.۱ و لایحه قانونی راجع به ارزها و طلا آلات و جواهراتی که توسط سازمانهای ذیربط از مسافرین و یا قاچاقچیان به هنگام ورود و یا خروج در داخل کشور کشف و ضبط می‌گردد مصوب ۱۳۵۹.۴.۲۵ و قانون اصلاح بند (ج) لایحه قانونی راجع به کاخهای نیوران و سعدآباد و نحوه ارزیابی و نگهداری اموال مربوط و الحاق (۴) تبصره به آن مصوب ۱۳۶۰.۱۲.۹ و نیز سایر قوانین و مقررات در موارد مغایر با این قانون از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون ملغی می‌شوند.

قانون محاسبات عمومی ۱۱۴ - ۱۱۵ (مصوب ۱۳۶۶/۶/۱)

ماده ۱۱۴ - کلیه اموال غیر منقول وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی متعلق به دولت است و حفظ و حراست آنها با وزارتخانه یا مؤسسه دولتی است که مال را در اختیار دارد. وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی می‌توانند با تصویب هیأت وزیران حق استفاده از اموال مزبور را که در اختیار دارند به یکدیگرواگذار کنند.

ماده ۱۱۵ - فروش اموال غیر منقول وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی که مازاد بر نیاز تشخیص داده می‌شود به استثناء اموال غیر منقول مشروحه زیر:

- اموال غیر منقولی که از نفایس ملی باشد

- تأسیسات و استحکامات نظامی و کارخانجات اسلحه و مهمات‌سازی

- آثار و بناهای تاریخی

قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلزیاب

(مصوب ۱۳۷۹/۱۲/۱۵)

ماده واحده - ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از هر گونه دستگاه فلزیاب و همچنین ورود آن به کشور، منوط به اخذ مجوز از سازمان میراث فرهنگی کشور می‌باشد.

تبصره ۱ - دستگاههای اجرائی برای انجام وظایف خاص سازمانی خود از شمول این قانون مستثنی می‌باشند.

تبصره ۲ - متخلفان از مفاد این قانون به ضبط و مصادره دستگاه مذکور محکوم می‌شوند. چنانچه دستگاه فوق در حفاری غیرمجاز به قصد کشف اموال فرهنگی - تاریخی مورد استفاده قرار گیرد علاوه بر مجازات فوق، مرتکب به یک سال تا سه سال حبس مجازات مقرر در ماده (۵۶۲) قانون مجازات اسلامی - مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ - محکوم می‌شود.

تبصره ۳ - آئین‌نامه اجرائی این قانون شامل نحوه احراز صلاحیت متقاضیان مجوز، مدت اعتبار آن و دیگر موارد لازم، حداکثر شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی پیشنهاد و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۱۰)

ماده واحده - به وزارت فرهنگ و آموزش عالی اجازه داده می‌شود به منظور:

- مطالعه و تحقیق در آثار باقیمانده از گذشتگان جهت معرفی ارزشهای نهفته در آنها.
- انجام پژوهشهای باستان‌شناسی و مردم‌شناسی و هنرهای سنتی.
- بررسی، شناسایی، ثبت و حفاظت از آثار ارزشمند منقول و غیر منقول فرهنگی - تاریخی کشور.
- تهیه و اجرای طرحهای لازم به منظور تعمیر و احیاء آثار، بناها و مجموعه‌های با ارزش فرهنگی - تاریخی از ادغام واحدهای مشروحه زیرسازمانی به نام "سازمان میراث فرهنگی کشور" به صورت سازمانی وابسته به خود تشکیل دهد.
- مرکز باستان‌شناسی ایران (تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی)
- اداره کل هنرهای سنتی (تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی)
- مرکز موزه مردم‌شناسی (تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی)
- دفتر آثار تاریخی (تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی)
- موزه ایران باستان (تابع وزارت فرهنگ و آموزش عالی)
- اداره حفظ میراث فرهنگی شهرستانها (تابع وزارت ارشاد اسلامی)
- اداره کل موزه‌ها (تابع وزارت ارشاد اسلامی)
- اداره کل بناهای تاریخی (تابع وزارت ارشاد اسلامی)
- اداره کل کاخها (تابع وزارت ارشاد اسلامی)
- سازمان ملی حفاظت آثار باستانی (وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی)
- اداره کل بیوتات (کاخ گلستان) (وابسته به وزارت امور اقتصادی و دارایی)

تبصره ۱ - کلیه وظایف، اختیارات، کارکنان، اموال منقول و غیر منقول، دیون تعهدات، مطالبات، بودجه و اعتبارات واحدهای مزبور به سازمان میراث فرهنگی کشور منتقل می‌شود.

تبصره ۲ - وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است از میان کاخهای باقیمانده از درباریان سابق و وابستگان آنها آنچه را ارزش فرهنگی - تاریخی دارد در اختیار گرفته، حفظ، احیاء و معرفی نماید.

تبصره ۳ - آن دسته از کاخها که فاقد ارزش فرهنگی - تاریخی باشد به اکثریت آراء هیأتی مرکب از وزراء فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سرپرست بنیاد شهید برای هر وزارتخانه یا نهادی مناسبتر تشخیص داده شود به آن وزارتخانه یا نهاد اختصاص داده می‌شود.

تبصره ۴ - وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است درآمد سازمان میراث فرهنگی کشور را به خزانه واریز کند.

تبصره ۵ - وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ تصویب این قانون اساسنامه "سازمان میراث فرهنگی کشور" را تهیه و تقدیم مجلس شورای اسلامی نماید.

تبصره ۶ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن ملغی می‌باشد.

قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور (مصوب سال ۱۳۶۶)

ماده ۱ - تعریف

"میراث فرهنگی" شامل آثار باقیمانده از گذشتگان است که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می‌باشد و با شناسایی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکت فرهنگی او میسر می‌گردد و از این طریق زمینه‌های عبرت برای انسان فراهم می‌آید.

سازمان میراث فرهنگی کشور که به استناد قانون مصوب ۱۳۶۴.۱۱.۱۰ تشکیل شده است و از این پس در این اساسنامه سازمان نامیده می‌شود طبق مقررات این اساسنامه اداره خواهد شد.

ماده ۲ - هدف.

عبرت از حرکت فرهنگی انسان و بقاء و رقاء هویت و شخصیت فرهنگی جامعه.

ماده ۳ - وظایف سازمان.

وظایف سازمان در زمینه میراث فرهنگی که شامل پژوهش، نظارت، حفظ و احیاء و معرفی است به قرار زیر می‌باشد:

- تهیه و تنظیم و اجرای برنامه‌های پژوهشی پیرامون آثار باقیمانده از گذشتگان.

- بررسی و شناسایی محوطه‌ها، تپه‌ها، بناها و مجموعه‌های تاریخی و تهیه فهرست جامع از آنها و نقشه باستان‌شناسی کشور.

- انجام پژوهش‌های باستان‌شناسی و کاوش‌های علمی.

- بررسی‌های مردم‌نگاری، پژوهش‌های مردم‌شناسی، انسان‌شناسی زیستی و شناخت فرهنگ بومی مناطق مختلف کشور.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- پژوهش در زمینه هنرهای سنتی و فراهم آوردن امکانات لازم جهت حفظ، احیاء و رشد آنها.
- ثبت آثار ارزشمند منقول و غیر منقول فرهنگی - تاریخی کشور در فهرست آثار ملی و فهرست‌های ذیربط.
- انجام انحصاری کلیه امور حقوقی مربوط به میراث فرهنگی و طرح دعوی کیفری علیه متخلفین از قوانین ناظر به میراث فرهنگی کشور به‌عنوان مدعی یا حسب مورد شاکی خصوصی.
- اقدامات لازم جهت شناسایی و استرداد اموال فرهنگی ایران در سطح ملی و بین‌المللی از طریق مراجع ذیربط.
- شناسایی و در اختیار گرفتن کلیه اموالی که دارای ارزش‌های فرهنگی - تاریخی بوده و جزء میراث فرهنگی محسوب می‌گردد و توسط دستگاه‌های مسئول ضبط شده است.
- تبصره - کلیه دادگاه‌ها، گمرکات، نیروهای انتظامی و دستگاه‌های دولتی نظیر آنها که به نحوی نسبت به ضبط اموال اقدام می‌نمایند موظف به در اختیار قرار دادن اموالی که دارای ارزش فرهنگی - تاریخی می‌باشد به سازمان میراث فرهنگی هستند.
- تهیه و اجرای طرح‌های لازم به منظور حراست، حفاظت، تعمیر، مرمت و احیاء آثار، بناها و مجموعه‌های باارزش فرهنگی - تاریخی.
- اظهار نظر در کلیه طرح‌های عمرانی جامع و تفصیلی در رابطه با مناطق فرهنگی و تاریخی و موافقت نهایی درباره محوطه‌ها و بافتها و اماکن فرهنگی تاریخی ارزشمند در موارد مذکور و جلوگیری از هر گونه تخریب آنها.
- تعیین حریم بناها، مجموعه‌ها، محوطه‌ها و تپه‌های تاریخی ثبت شده و ضوابط خاص معماری و طراحی داخل حریم.
- معرفی آثار باارزش فرهنگی - تاریخی از طریق موزه‌ها و نمایشگاه‌ها و نظائر آن.
- ایجاد و توسعه و اداره موزه‌ها در سطح کشور.
- ایجاد مرکز اسناد و مدارک میراث فرهنگی کشور (نظیر مجموعه گزارش‌های علمی، نقشه‌ها و عکس‌های بناها و...) جهت ارائه خدمات علمی و تحقیقاتی در این زمینه.
- معرفی و شناساندن ارزش‌های میراث فرهنگی در سطح ملی و بین‌المللی به وسیله چاپ و نشر مجموعه مطالعات و تحقیقات انجام یافته و استفاده از وسایل سمعی و بصری و ارتباط جمعی.
- تنظیم، تدوین و انتشار دائره‌المعارف آثار و ابنیه تاریخی ایران.
- توسعه فعالیت‌های تحقیقاتی در زمینه‌های مختلف میراث فرهنگی و تشویق محققان، هنرمندان و استادکاران.
- تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی جهت آماده‌سازی نیروهای کارآمد در زمینه‌های مربوط به میراث فرهنگی با هماهنگی دستگاه‌های ذیربط.
- تشویق مردم به مشارکت در فعالیت‌های مربوط به شناسایی، حفظ و احیاء میراث فرهنگی و نظارت بر آن.
- ایجاد و گسترش انجمن‌های میراث فرهنگی در سطح کشور.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- تبصره- نحوه ایجاد و حدود و وظایف و اختیارات این انجمن‌ها را شورای سازمان تعیین خواهد نمود.
- برقراری ارتباطات و مبادلات علمی و فرهنگی با مؤسسات و نهادهای ذیربط در سطح ملی و بین‌المللی بالاخص کشورهای اسلامی و منطقه و برگزاری کنگره‌ها و سمینارهای دوره‌ای لازم.
  - همکاری با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه امور ایرانگردی و جهانگردی.
  - ارائه خدمات مشاوره‌ای، تحقیقاتی، فنی و آموزشی، فروش تولیدات فرهنگی، دریافت ورودیه بناها، محوطه‌ها، موزه‌ها و نمایشگاه‌ها و قبول هدایا و کمک‌ها و نظائر آن.

ماده ۴ - ارکان سازمان.

سازمان دارای دو رکن است.

- شورای سازمان.

- رییس سازمان.

ماده ۵ - شورای سازمان

به منظور هماهنگی بیشتر در امور مربوط به میراث فرهنگی در سطح کشور شورای سازمان متشکل از ۸ عضو به شرح زیر تشکیل می‌گردد:

- وزیر فرهنگ و آموزش عالی (رییس شورا).

- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.

- وزیر کشور.

- وزیر دادگستری.

- وزیر امور خارجه.

- وزیر مسکن و شهرسازی.

- مدیر عامل سازمان صدا و سیما.

- رییس سازمان (دبیر شورا).

تبصره - در صورت تساوی آراء آن نظری پذیرفته می‌شود که رییس شورا در میان رأی دهندگان باشد.

تبصره - جلسات شورا به طور عادی هر سال حداقل دو بار به پیشنهاد رییس سازمان و دعوت و ریاست وزیر فرهنگ و آموزش عالی تشکیل می‌گردد.

تبصره - شورا می‌تواند از افرادی که حضورشان به نحوی در جلسات ضروری است دعوت به عمل آورد. این افراد دارای حق رأی نیستند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تبصره - جلسه با حضور ۵ نفر از اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات شورا با رأی حداقل ۴ نفر از اعضاء حاضر در جلسه معتبر خواهد بود.

ماده ۶ - وظایف شورا.

وظایف شورای سازمان به قرار زیر است:

- تعیین خط مشی و سیاست‌های کلی بر اساس قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور و اساسنامه سازمان.

- بررسی گزارش‌های فعالیت‌های سازمان و اظهار نظر پیرامون چگونگی آن.

تبصره - کلیه مصوبات شورا با امضاء وزیر فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ خواهد شد.

ماده ۷ - رییس سازمان.

رییس سازمان با حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی منصوب می‌شود.

ماده ۸ - واحدهای سازمان در سطح کشور.

سازمان با نظر وزیر فرهنگ و آموزش عالی می‌تواند در هر نقطه از کشور که ایجاب نماید. به تناسب موقعیت و با تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور واحدهای خود را دایر کند.

این واحدها مسئولیت امور مربوط به میراث فرهنگی حوزه فعالیت خود را طبق این اساسنامه و سازمان زیر نظر رییس سازمان به عهده خواهند داشت.

ماده ۹ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر ملغی است.

قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۳)

ماده ۱ - سازمان‌های میراث فرهنگی کشور و ایرانگردی و جهانگردی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتزع و از ادغام آنها «سازمان میراث فرهنگی و گردشگری» با کلیه اختیارات و وظایفی که سازمان‌های مذکور به موجب قوانین و مقررات مختلف دارا بوده‌اند و کلیه امکانات، اموال و نیروی انسانی زیر نظر رئیس جمهور تشکیل می‌گردد. رئیس سازمان با حکم رئیس جمهور منصوب می‌شود.

تبصره - کلیه وظایف و اختیارات وزیر و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در امور میراث فرهنگی و ایرانگردی و جهانگردی به رئیس سازمان منتقل می‌شود.

تبصره - وظایف حاکمیتی سازمان ایرانگردی و جهانگردی به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری منتقل می‌شود و وظایف اجرایی و امور تصدی آن با همه امکانات، اعتبارات، نیروی انسانی، اموال و دارایی‌ها، تعهدات و اعتبارات در قالب یک شرکت دولتی با عنوان شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری وابسته می‌گردد.

ماده ۲ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری براساس اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷.۴.۲۸ و قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰.۷.۷ اداره می‌شود. تعیین وظایف و اختیارات این سازمان ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون با رعایت مفاد قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹.۱.۱۷ با جهت‌گیری واگذاری وظایف تصدی به بخش غیردولتی، حذف وظایف غیرضرور، تفکیک وظایف ملی و استانی با پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تأیید هیأت وزیران به تصویب کمیسیون مشترک رسیدگی‌کننده به این قانون خواهد رسید.

تبصره - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است به منظور هماهنگی در چگونگی امکان بهره‌گیری از میراث‌های طبیعی کشور و اجرای تعهدات مطروحه در کنوانسیون حفاظت میراث فرهنگی و طبیعی جهان نسبت به تدوین آئین‌نامه‌ای با پیشنهاد مشترک سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان حفاظت محیط زیست اقدام کند.

ماده ۳ - شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری به ریاست رئیس جمهور یامعاون اول رئیس جمهور و عضویت رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و وزیر امور خارجه، مسکن و شهرسازی، راه و ترابری، کشور، فرهنگ و ارشاد اسلامی، علوم، تحقیقات و فناوری، امور اقتصادی و دارائی و آموزش و پرورش و رؤسای سازمانهای مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و حفاظت محیط زیست و چهار نفر کارشناس خبره با پیشنهاد رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و حکم رئیس جمهور تشکیل می‌گردد.

تبصره - رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری دبیر شورای عالی خواهد بود و دبیرخانه شورای عالی در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تشکیل می‌گردد.

تبصره - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، نهادها، شرکتها و مؤسسات دولتی، شهرداریها و کلیه دستگاههایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است در حدود وظایف قانونی خود، موظف به اجرای مصوبات این شورای عالی می‌باشند.

ماده ۴ - وظایف و اختیارات شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری به شرح زیر است:

- تصویب سیاستها، خط مشی‌ها و برنامه‌های کلان امور میراث فرهنگی و گردشگری.
- جلب حمایت بخشهای دولتی و غیردولتی و بخش تعاونی و خصوصی برای تحقق اهداف بخش میراث فرهنگی و گردشگری.
- فراهم کردن زمینه سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی و افزایش سهم آن در امور مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری.
- کلیه وظایف قانونی که تا قبل از تصویب این قانون بر عهده شورای سازمان میراث فرهنگی کشور و شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی بوده است.
- سایر وظایف و اختیارات تعیین شده برای شورای مذکور در این قانون.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تبصره - با پیشنهاد شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری و پس از تصویب هیأت وزیران حسب مورد در استانهای که ضرورت ایجاد کند، شورایی مشابه شورای عالی به ریاست استاندار و عضویت مدیران کل وزارتخانه‌ها و سازمانهای مذکور در شورای عالی ایجاد خواهد شد.

ماده ۵ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می‌تواند نگهداری و اداره اماکن و محوطه‌های تاریخی و موزه‌ها را زیر نظر هیأت‌های امنای منتخب انجام دهد. وظایف و اختیارات و چگونگی فعالیت هیأت‌های امناء و نحوه حمایت، نظارت و ارزیابی فعالیت‌های آنها به موجب آئین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۶ - به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۸۲، حسب پیشنهاد سازمانهای موضوع این قانون در محدوده اعتبارات مصوب نسبت به هرگونه جابجائی، تغییر ردیف، کاهش یا افزایش اعتبارات ردیفهای بودجه‌ای آنها به نحوی که حداکثر تسهیلات لازم را جهت اجرای این قانون فراهم نموده و اختلالی در اداره امور مربوط ایجاد نشود، اقدام نماید.

ماده ۷ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است برنامه‌های تبلیغی ملی و بین‌المللی برای معرفی میراث فرهنگی ایران و جاذبه‌های جهانگردی آن را از طریق رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و خارجی به مرحله اجرا درآورد. کلیه دستگاههای اجرائی مکلف به هماهنگی و همکاری با سازمان مذکور می‌باشند.

ماده ۸ - به منظور فراهم کردن زمینه توسعه پایدار میراث فرهنگی و گردشگری، جلب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با رعایت قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰.۱۲.۱۹ در ایجاد تأسیسات زیربنائی جهت معرفی بهتر بناها و محوطه‌های تاریخی، تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و ارائه خدمات مناسب به جهانگردان، دولت می‌تواند در مناطق مستعد کشور و قطب‌های گردشگری با تأکید بر مناطق کمتر توسعه یافته به متقاضیان بخشهای غیردولتی اجازه تأسیس مناطق نمونه گردشگری را بدهد.

ماده ۹ - شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است متناسب با جایگاه هر یک از کشورها در اهداف بازار جهانگردی ایران صدور روادید برای اتباع آنها را به ترتیب زیر دسته‌بندی و به وزارت امور خارجه جهت اقدام ابلاغ نماید:

- لغو روادید.

- اجازه ورود با پروانه گذر مرزی.

- صدور روادید در مبادی ورودی ایران برای مدت معین.

- صدور روادید در سفارتخانه‌های ایران در خارج از کشور در زمانهای معین حداکثر ظرف مدت یک هفته.

وزارت امور خارجه مکلف است برای تحقق اهداف جلب جهانگردان خارجی نسبت به صدور روادید برای آنان با رعایت مفاد این ماده اقدام نماید.

سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مرتبط با صدور روادید موظف به همکاری با وزارت امور خارجه برای تحقق این ماده می‌باشند.

ماده ۱۰ - اختیارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در خصوص معافیت‌های مذکور در بند (ل) اصلاحی ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰.۱۱.۲۷ در محدوده میراث فرهنگی و گردشگری به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری واگذار می‌شود.

ماده ۱۱ - دولت مکلف است در صورت وجود تقاضا از سال ۱۳۸۳ برای مدت ده سال همه ساله تا ده درصد (۱۰٪) از مجوزهای استفاده از منابع مالی خارجی (فاینانس) مذکور در برنامه‌های توسعه یا قوانین بودجه سالانه را به اجرای طرح‌های جامع توسعه میراث فرهنگی و گردشگری استانی و ملی و ایجاد تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از جمله مراکز اقامتی و پذیرائی، خدمات حمل و نقل و سایر طرح‌های مرتبط، توسط بخش‌های غیردولتی اختصاص دهد. تبصره - اطلاق این ماده شامل مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام برای استفاده از منابع خارجی نخواهد بود.

ماده ۱۲ - این قانون از زمان تصویب لازم‌الاجراست و کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو می‌گردد.

قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (بند ه ماده ۱، بند ب ماده ۲۸، بند و ماده ۳۴، ماده ۱۱۴)
ماده ۱ بند ه

حداقل ده درصد (۱۰٪) از منابع قابل تخصیص حساب ذخیره ارزی به بخش غیردولتی در اختیار بانک کشاورزی قرار می‌گیرد تا به صورت ارزی، ریالی جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌های موجه بخش کشاورزی و سرمایه در گردش طرح‌هایی که با هدف توسعه صادرات انجام می‌شود توسط بانک کشاورزی در اختیار بخش غیردولتی قرار گیرد. اصل و سود این تسهیلات به صورت ارزی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌گردد.

ماده ۲۸ بند ب

برقراری ارتباط کلان شهرها و سواحل شمال و جنوب و مراکز مهم گردشگری بامرکز با قطارهای سرعت بالا با مشارکت بخش‌های غیردولتی.

ماده ۳۴ بند و

بهره‌برداری پایدار از نواحی ساحلی، دریایی، حمایت از ناوگان‌های جمهوری اسلامی ایران براساس قواعد بین‌المللی و حمایت از سرمایه‌گذاری‌ها در فعالیت‌های اقتصادی، نظیر؛ حمل و نقل دریایی، منابع تجدیدناپذیر دریایی (نفت و گاز، معادن و...)، منابع تجدیدپذیر دریایی (آبزیان و...) گردشگری دریایی، خدمات پشتیبانی و صنعتی دریایی.

ماده ۱۱۴

دولت موظف است به منظور اهتمام ملی در شناسائی، حفاظت، پژوهش، مرمت، احیاء، بهره‌برداری و معرفی میراث فرهنگی کشور و ارتقاء توان گردشگری، تولید ثروت و اشتغالزایی و مبادلات فرهنگی در کشور اقدامات زیر را در طول برنامه چهارم به انجام برساند:

- تهیه و اجرای طرح‌های مربوط به «حمایت از مالکین» متصرفین قانونی و بهره‌برداران آثار تاریخی - فرهنگی و املاک واقع در حریم آنها و «مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکین و دارندگان اموال فرهنگی - تاریخی منقول مجاز» تا پایان سال اول برنامه چهارم.
- ایجاد و توسعه موزه‌های پژوهشی - تخصصی وابسته به دستگاه‌های اجرائی.
- شناسائی و مستندسازی آثار تاریخی - فرهنگی در محدوده جغرافیائی اجرای طرح، توسط دستگاه مجری با نظارت و تأیید سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.
- ایجاد و تجهیز پایگاه‌های میراث فرهنگی در آثار تاریخی مهم کشور و مضامین اصلی مرتبط با موضوع میراث فرهنگی.
- شناسائی و حمایت از آثار فرهنگی تاریخی حوزه فرهنگی ایران موجود در کشورهای همسایه و منطقه به عنوان میراث فرهنگی مشترک.
- به منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مجاز است نسبت به صدور مجوز تأمین و فعالیت موزه‌های خصوصی و تخصصی و مؤسسات مشاوره و کارشناسی مرتبط با موضوع فعالیت‌های میراث فرهنگی، کارگاه‌های مرمت آثار فرهنگی - تاریخی منقول و غیرمنقول، مؤسسات مدیریت موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی - فرهنگی، مؤسسات کارشناسی اموال فرهنگی - تاریخی، کارگاه‌های هنرهای سنتی و سایر مؤسسات خصوصی مرتبط با میراث فرهنگی اقدام نماید، آئین‌نامه اجرائی این بند به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.
- به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اجازه داده می‌شود به منظور اعطای مجوز کاربری و بهره‌برداری مناسب از بناها و اماکن تاریخی قابل احیاء با استفاده از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخلی و خارجی، صندوق احیاء و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی - فرهنگی را ایجاد نماید.
- بناها و اماکن تاریخی قابل احیاء به استثنای نفایس (املاک و اموال) ملی به تشخیص سازمان مذکور از شمول ماده (۱۱۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶.۱ خارج است.

- اساسنامه این صندوق به پیشنهاد سازمان فوق به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.
- ارتقاء جایگاه بخش غیردولتی و افزایش رقابت‌پذیری در صنعت گردشگری از طریق اصلاح قوانین و مقررات و ارائه تسهیلات لازم، تهیه ضوابط حمایتی، اداری، بانکی برای مؤسسات بخش غیردولتی و نیز جذب سرمایه‌گذاران و مشارکت مؤسسات تخصصی داخلی و بین‌المللی و بیمه برای گردشگران خارجی و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب.
- تکمیل نظام جامع آماری گردشگری با نظارت و هدایت مرکز آمار ایران.
- به‌منظور حفظ آثار و فرهنگ سنتی، قومی، ایلی، ملی و ایجاد جاذبه برای توسعه صنعت گردشگری در کشور، دولت مکلف است نسبت به ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ ایلی در شهرستانها و استانهای کشور از قبیل دهکده توریستی، مراکز و اطراق‌های تفرجگاهی ایلی، موزه و نمایشگاه اقدام نموده و با پیش‌بینی اعتبارات و تسهیلات لازم در قانون بودجه سالانه اقدام نماید. مشارکت بخش دولتی و خصوصی و واگذاری زمین‌امکانات اعطاء تسهیلات به بخش خصوصی برای اجرای اینگونه پروژه‌ها بلامانع است.

قانون زمین شهری (مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲)

- ماده ۱ - به منظور تنظیم و تنسيق امور مربوط به زمین و ازدیاد عرضه و تعدیل و تثبیت قیمت آن به عنوان یکی از عوامل عمده تولید و تأمین رفاه عمومی و اجتماعی و ایجاد موجبات حفظ و بهره‌برداری هر چه صحیح‌تر و وسیع‌تر از اراضی و همچنین فراهم نمودن زمینه لازم جهت اجرای اصل ۳۱ و نیل به اهداف مندرج در اصول ۴۳ و ۴۵ و ۴۷ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای تأمین مسکن و تأسیسات عمومی مواد این قانون به تصویب می‌رسد و از تاریخ تصویب در سراسر کشور لازم‌الاجرا است.
- ماده ۲ - اراضی شهری زمینهایی است که در محدوده قانونی و حریم استحفاظی شهرها و شهرکها قرار گرفته است.
- ماده ۳ - اراضی موات شهری زمینهایی است که سابقه عمران و احیاء نداشته باشد.
- زمینهای مواتی که علیرغم مقررات قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری بدون مجوز قانونی از تاریخ ۱۳۵۸/۴/۵ به بعد احیاء شده باشد همچنان در اختیار دولت می‌باشد.
- ماده ۴ - اراضی بایر شهری زمینهایی است که سابقه عمران و احیاء داشته و به تدریج به حالت موات برگشته اعم از آنکه صاحب مشخصی داشته و یا نداشته باشد.
- ماده ۵ - اراضی دایر زمینهایی است که آن را احیاء و آباد نموده‌اند و در حال حاضر دایر و مورد بهره‌برداری مالک است زمینهای دایر مشمول این قانون صرفاً اراضی کشاورزی یا آیش اعم از محصور یا غیر محصور می‌باشد.

ماده ۶ - کلیه زمینهای موات شهری اعم از آنکه در اختیار اشخاص یا بنیادها و نهادهای انقلابی دولتی و یا غیر دولتی باشد در اختیار دولت جمهوری اسلامی است و اسناد و مدارک مالکیت گذشته ارزش قانونی ندارد. ادارات ثبت اسناد و املاک مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی اسناد آنها را به نام دولت صادر نمایند مگر آنکه از تاریخ ۱۳۵۷/۱۱/۲۲ توسط دولت واگذار شده باشد.

تبصره - اسناد مالکیت زمینهای مواتی که در وثیقه می‌باشند و به موجب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ و این قانون به اختیار دولت درآمده و یا در می‌آیند آزاد تلقی می‌شوند و غیر از مطالبات اشخاص ناشی از فروش آن گونه اراضی که منتفی می‌گردد مطالبات دیگر وسیله طلبکار از سایر اموال بدهکار وصول خواهد شد.

ماده ۷ - کسانی که طبق مدارک مالکیت، از زمینهای موات شهری در اختیار داشته‌اند مشروط بر آنکه از مزایای مواد ۶ یا ۸ قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ استفاده نکرده و مسکن مناسبی نداشته باشند، طبق ضوابط مسکن و شهرسازی در سراسر کشور قطعه و یا قطعاتی جمعاً معادل ۱۰۰۰ (هزار) متر مربع در اختیارشان گذاشته می‌شود تا در مهلت مناسبی که در آیین‌نامه تعیین خواهد شد عمران و احیاء کنند در صورت عدم عمران و احیاء بدون عذر موجه اجازه مذکور ساقط و زمین به دولت بازمی‌گردد.

تبصره - در مورد کسانی که به تاریخ قبل از قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری مصوب ۱۳۵۸.۴.۵ با اسناد عادی دارای زمین بوده و در مهلت‌های تعیین شده قبلی از طرف مراجع مربوطه تشکیل پرونده داده‌اند و یا در شهرهایی که تاکنون مهلت‌های مذکور برای تشکیل پرونده اعلام نشده‌است در صورتی که تاریخ تنظیم سند عادی و صحت معامله از طرف مراجع قضایی ذیصلاح تأیید گردد برابر ضوابطی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود اجازه عمران داده خواهد شد.

ماده ۸ - کلیه اراضی بایر شهری که صاحب مشخصی نداشته باشد در اختیار ولی فقیه می‌باشد.

ماده ۹ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است زمینهای مورد نیاز برای امر مسکن و خدمات عمومی را ضمن استفاده از کلیه اراضی موات و دولتی در شهرهایی که به پیوست این قانون به دلیل عدم تکاپوی اراضی مذکور در این شهرها ضرورت آن حتمی است به ترتیب از زمینهای بایر و دایر شهری تأمین نماید.

مالکان اراضی بایر و دایر شهری اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی و بنیادها و نهادهای دولتی و غیر دولتی موظفند زمینهای مورد نیاز دولت یا شهرداریها را که موضوع این قانون است به منظورهی ذیل و با تقویم دولت به آنها (دولت و شهرداریها) بفروشند:

- تفکیک و فروش توسط وزارت امور مسکن و شهرسازی به افراد واجد شرایط دریافت زمین جهت مسکن و یا اجرای طرحهای ساختمان سازی مسکونی.

- ایجاد تأسیسات عمومی و عمرانی و اداری و اجرای طرحهای مصوب شهری و عوض طرحهای شهری حسب مورد به وسیله وزارتخانه‌ها و شهرداریها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادها و مؤسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است.

- حفاظت از میراث فرهنگی کشور.

تبصره - در صورت مراجعه مالک یا مالکین زمینهای بایر و دایر و اعلام یا اعلان عدم نیاز دولت و شهرداریها به زمین مالک می‌تواند پس از عمران و آماده‌سازی زمین نسبت به تفکیک و واگذاری زمین خود طبق ضوابط و مجوز وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نماید.

تبصره - مالکان اراضی بایر و دایر شهری اعم از مشاع و یا شش‌دانگ که زمین آنها مورد نیاز دولت و شهرداریها به شرح این ماده است مشروط براین که از مزایای مواد ۶ یا ۸ قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ استفاده نکرده باشند حق دارند طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی قطعه یا قطعاتی از زمین مذکور به انتخاب خود و در صورت عدم امکان از سایر اراضی دولتی معادل ۱۰۰۰ (هزار) متر مربع عمران و تفکیک نمایند یا به دولت بفروشند، زائد بر آن (نه عین و نه منفعت) قابل واگذاری نیست مگر به دولت و با تقویم دولت و یا این که با اجازه و زیر نظر وزارت مسکن و شهرسازی عمران نموده واگذار نماید.

تبصره - صغار یتیم تا سن بلوغ شرعی و بازماندگان درجه اول شهید، و مفقودالاثرا و همسران آنها تا زمانی که فرزندان آنها را تحت تکفل داشته‌باشند از شمول این ماده مستثنی هستند عمران و تفکیک و واگذاری زمینهای موضوع این تبصره مشمول مقررات این قانون بوده و چنانچه زمین مشمول این تبصره مورد نیاز برای طرح دولتی خاصی باشد که احداث آن در محل دیگری میسر نباشد معادل ارزش زمین مورد نظر از محل اراضی دولتی به صورت عوض واگذار می‌گردد.

تبصره - واگذاری سهام مشاعی مالکین اراضی شهری به یکدیگر در یک یا چند قطعه زمین به نحوی که سهم هر یک از مالکین پس از انتقال زائدبر حد نصاب مقرر در این ماده نگردد با رعایت شرایط مندرج در این قانون بلامانع است.

تبصره - شرکتهای تعاونی مسکن که قبل از تصویب قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ مالک زمینهایی باشند با رعایت حداقل نصاب تفکیک محل وقوع زمین برای هر یک از اعضاء واجدالشرایط که از مزایای قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ و این قانون استفاده نکرده باشند در قالب ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی جق بهره‌برداری از زمین خود را دارا می‌باشند و زمینهای مازاد بر نیاز آنها و نیز زمینی که طبق ضوابط مذکور در مهلت مقرر بدون عذر موجه عمران نگردد تابع مقررات این قانون و در اختیار دولت قرار می‌گیرد.

تبصره - در صورت استتکاف یا عدم مراجعه و یا عدم دسترسی به مالک یا نا مشخص بودن نشانی مالک پس از اعلان وزارت مسکن و شهرسازی و در صورت وجود تعارض ثبتی و در وثیقه بودن ملک یا هر گونه اشکالات حقوقی یا ثبتی دیگر که مانع از انجام معامله دولت گردد دولت یا شهرداریها با سپردن بهای زمین مورد تملک به صندوق ثبت محل زمین را تملک و حسب مورد وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم مقامی مالک سند انتقال را امضاء می نمایند و در موقع مراجعه مالک پس از ارائه مفاصا حسابهای لازم و رفع هر گونه اشکال بهای آن قابل پرداخت می باشد و یا در صورت امکان زمین معوض واگذار می گردد.

تبصره - دولت و شهرداریها می توانند برای اجرای طرحهای دولتی و تأسیسات عمومی زیر بنایی خود زمین مورد نیاز را در شهرها و شهرکهای سراسر کشور با رعایت کلیه ضوابط و تبصره های این ماده تملک نمایند.

تبصره - زمینهای دایری که دولت یا شهرداریها در کلیه شهرها و شهرکها نیاز به تملک آنها دارند پس از تصویب طرح و اعلام مراتب به ادارات ثبت قابل انتقال به غیر نبوده مگر به دولت یا شهرداریها.

تبصره - تقویم دولت بر اساس قیمت منطقه ای (ارزش معاملاتی) زمین بوده و بهای اعیانیه در اراضی و سایر حقوق قانونی طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری بر اساس بهای عادلانه روز تعیین می گردد.

تبصره - در صورت درخواست و توافق مالک دولت موظف است به جای اراضی تملک شده از اراضی که در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها در اختیار دارد معادل ارزشی زمین تملک شده برای امر کشاورزی به مالکین این قبیل اراضی واگذار نماید.

تبصره - این ماده و تبصره های آن با استفاده از اجازه مورخ ۱۳۶۰.۷.۱۹ حضرت امام خمینی مدظله العالی که در آن مجلس شورای اسلامی راصاحب صلاحیت برای تشخیص موارد ضرورت دانسته اند صرفاً در شهرهای مندرج در پیوست این قانون و تبصره های ۷ و ۸ آن در کلیه شهرها و شهرکهای سراسر کشور برای مدت ۵ سال از تاریخ تصویب قابل اجراء است و پس از مهلت مذکور در شهرهای یاد شده نیز مانند سایر شهرهای کشور سایر مواد قانون قابل اجراء خواهد بود.

ماده ۱۰ - از تاریخ تصویب قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ کلیه زمینهای متعلق به وزارتخانه ها و نیروهای مسلح و مؤسسات دولتی و بانکها و سازمانهای وابسته به دولت و مؤسساتی که شمول حکم مستلزم ذکر نام است و کلیه بنیادها و نهادهای انقلابی در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می گیرد.

تبصره - اراضی غیر موات بنیادهای غیر دولتی از شمول این ماده مستثنی بوده ولی هر گونه واگذاری طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی با رعایت نظر ولی فقیه خواهد بود.

تبصره - شهرداریها و شرکتهای وابسته به شهرداریها از شمول این ماده مستثنی هستند ولی حق واگذاری آن گونه اراضی را بدون اجازه وزارت مسکن و شهرسازی ندارند مگر به عنوان رفع نیازمندیهای عمومی شهر و عوض املاک واقع در طرحهای مصوب شهری.

تبصره - اراضی وقفی به وقفیت خود باقی است ولی اگر زمینی به عنوان وقف ثبت شده و در مراجع ذیصلاح ثابت شود که تمام یا قسمتی از آن موات بوده سند وقف زمین موات ابطال و در اختیار دولت قرار می‌گیرد لکن هر گونه واگذاری اراضی از طرف اوقاف یا آستان قدس رضوی و یا سایر متولیان بایستی بر طبق ضوابط شهرسازی و رعایت نظر واقف صورت گیرد.

تبصره - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است اراضی حاصل از موضوع این ماده را به ادارات و سازمانهای مذکور در حد نیاز اداری و تأسیساتی مجاناً واگذار نماید.

ماده ۱۱- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است بر اساس سیاست عمومی کشور طبق آیین‌نامه اجرایی نسبت به آماده‌سازی یا عمران و واگذاری زمینهای خود مطابق طرحهای مصوب قانونی اقدام کند.

تبصره - تطبیق نقشه‌های تفکیکی و شهرسازی اراضی دولتی با طرحهای جامع و تفضیلی و هادی و تصویب آن "موضوع ماده ۱۰۱ قانون شهرداریها" به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است.

تبصره ۲ - دولت از پرداخت هر گونه مالیات و حق تمبر و هزینه‌های ثبتی و معاملاتی بابت آماده‌سازی و تفکیک و فروش اراضی معاف است.

تبصره - بهای واگذاری زمین به اشخاص نباید از قیمت‌های منطقه‌ای زمان واگذاری (ارزشهای معاملاتی) تجاوز نماید. ولی چنانچه برای دولت بیش از قیمت منطقه‌ای تمام شده باشد به بهای تمام شده واگذار می‌گردد. نحوه وصول هزینه‌های ناشی از آماده‌سازی و عمران و تفکیک و یا سایر خدمات بر اساس بهره‌وری قطعات از خدمات و تأسیسات شهری محاسبه و به صورتی اخذ می‌گردد که از مجموع هزینه‌ها تجاوز ننماید.

تبصره - به وزارت مسکن و شهرسازی اجازه داده می‌شود اماکن عمومی و خدماتی مورد نیاز مجموعه‌های مسکونی را احداث و واگذار نماید.

تبصره - وزارت مسکن و شهرسازی در جهت اجرای مفاد این ماده و ایجاد شهرها و شهرکها با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه می‌تواند نسبت به تشکیل شرکتهای عمرانی و ساختمانی رأساً و یا با مشارکت بخش غیر دولتی اقدام نماید. اساسنامه این قبیل شرکتهای پیشنهاد وزارت مذکور به تصویب هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۱۲- تشخیص عمران و احیاء و تأسیسات متناسب و تعیین نوع زمین دایر و تمیز بایر از موات به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است این تشخیص قابل اعتراض در دادگاه صالحه می‌باشد.

تبصره - دادگاه نسبت به اعتراض خارج از نوبت و بدون رعایت تشریفات آیین دادرسی رسیدگی کرده و حکم لازم خواهد داد، اعتراض به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی در دادگاه مانع از اجرای مواد این قانون نمی‌گردد.

تبصره - ملاک تشخیص مرجع مقرر در ماده ۱۲ در موقع معاینه محل در مورد نوع زمینهایی که از تاریخ ۱۳۵۷.۱۱.۲۲ وسیله دولت یا ارگانها و نهادها و کمیته‌ها و دفاتر خانه‌سازی احداث اعیانی یا واگذار شده بدون در نظر گرفتن اعیانیهای مذکور خواهد بود.

ماده ۱۳ - هر گونه دخل و تصرف و تجاوز به اراضی شهری متعلق یا منتقل شده به دولت و شهرداریها و یا احداث هر گونه بنا بدون پروانه مجاز و یا هر گونه نقل و انتقال به موجب اسناد عادی یا رسمی و تفکیک و افزاز اراضی مزبور و یا هر گونه عملی بر خلاف این قانون جرم شناخته می‌شود و بامتجاوزین بر اساس تبصره ۲ ماده ۱۴۸ اصلاحی قانون "اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۱۰ و اصلاحات بعدی آن" مصوب ۱۳۶۵.۴.۳۱ مجلس شورای اسلامی رفتار می‌شود.

ماده ۱۴ - تبدیل و تغییر کاربری، افزاز و تقسیم و تفکیک باغات و اراضی کشاورزی و یا آیش (اراضی موضوع ماده ۲ این قانون) با رعایت ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهرسازی و مواد این قانون بلاشکال است.

تبصره - نقل و انتقال آن گونه اراضی برای امر کشاورزی با قید مفاد موضوع این ماده در سند بلامانع است.

ماده ۱۵ - هر گونه تفکیک و تقسیم اراضی بایر جهت عمران و احداث بنا با رعایت ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهرسازی و مواد این قانون بلاشکال است.

ماده ۱۶ - هر یک از کارمندانی که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالح رعایت دقیق مقررات آن را ننموده و تخطی کرده باشند علاوه بر جبران خسارت وارده به دولت یا اشخاص و اعاده وضع، بر حسب مورد به انفصال موقت یا دائم از خدمات دولتی محکوم می‌گردند.

ماده ۱۷ - وزارت مسکن و شهرسازی مأمور اجرای این قانون می‌باشد و موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه آیین‌نامه اجرایی مواد این قانون و نیز اساسنامه سازمان زمین شهری را تهیه و به تصویب هیأت دولت برساند.

شهرهای مشمول ضرورت:

تهران، گرگان، اصفهان، نجف‌آباد، تبریز، آمل، شیراز، رجایی‌شهر، اهواز، بابل، باختران، خوی، رشت، قائم‌شهر، اردبیل، بوشهر، کرج، بهبهان، اراک، قرچک، قزوین، مهاباد، اسلام‌شهر، میاندوآب، خرم‌آباد، ورامین، بروجرد، مهرشهر، دزفول، الیگودرز، ساری، ملایر.

قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

ماده ۱۷- وزارتخانه کشور، صنایع، بازرگانی، نفت، نیرو، مسکن و شهرسازی، تعاون، راه و ترابری، ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مجاز هستند از محل اعتبارات مصوب خود و به منظور ارائه آموزش به شاغلین بخشهای تعاونی و خصوصی مرتبط با حرف و مشاغل تحت پوشش خود از طریق عقد قرارداد با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و جهاد دانشگاهی و سایر موسسات آموزشی غیر دولتی مجاز با هماهنگی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و پرداخت هزینه‌ها اقدام نمایند.

ماده ۲۱- به منظور تحقق اهداف برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دولت مکلف است در اماکن تاریخی و میراث فرهنگی که امکان استفاده از کمک‌های مالی سازمانهای فرهنگی بین‌المللی و خارجی وجود دارد شرایط لازم را برای حضور و همکاری آنها فراهم نمایند.

ماده ۲۲- به منظور تسریع در امر توسعه هتل‌ها و اقامتگاه‌های و سایر تاسیسات گردشگری، با تقاضای سازمان میراث فرهنگی و گردشگری:

- سازمان ملی زمین و مسکن موظف است اراضی مورد نیاز را به قیمت کارشناسی به صورت اجاره به شرط تملیک پنج ساله در اختیار سرمایه‌گذاران قرار دهد.

- سازمان جنگلها و مراتع و آبخیزداری کشور و ادارات منابع طبیعی استانها و سازمان امور اراضی وزارت جهاد کشاورزی مکلفند اراضی مورد نیاز را به قیمت منطقه‌ای در اختیار سرمایه‌گذاران قرار دهند.

- تغییر کاربری اراضی برای استقرار هتل‌ها با پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کمیسیون ماده (۵) موضوع قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران به طور فوق العاده مورد بررسی و اقدام قرار خواهد گرفت.

- عوارض ناشی از تغییر کاربری و فروش تراکم به اقساط پنج تا ده ساله از شروع بهره‌برداری توسط سرمایه‌گذاران به شهرداری مربوطه پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۳- در اجرای بند(ب) ماده (۱۱۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به کلیه دستگاههای موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه مزبور اجازه داده می‌شود برای تشکیل موزه‌های پژوهشی و تخصصی با مشارکت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اقدام نمایند.

ماده ۲۴- به منظور تحقق اهداف بخش گردشگری و میراث فرهنگی، افزایش اشتغال، فراهم شدن زمینه‌های گردشگری با تاکید بر مناطق کمتر توسعه یافته و نیز احیای بافتهای قدیمی شهرها و روستاهای تاریخی فرهنگی کشور، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بر اساس قراردادهای منعقد شده با بانکها و موسسات اعتباری دولتی و غیر دولتی، تسهیلات لازم را به سرمایه‌گذاران بخش دولتی پرداخت نماید.

نرخ سود تسهیلات اعطایی توسط بانکها و موسسات دولتی و غیر دولتی، نرخهای مورد عمل بانک خواهد بود.

ماده ۲۵- به منظور توسعه گردشگری داخلی و حمایت از سفرهای کارکنان دولت (شاغلین، بازنشستگان، موظفین و...) و اعضای درجه یک خانواده آنان به کلیه دستگاههای مشمول ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود در صورت مشارکت بخش گردشگری به میزان سی و پنج درصد (۳۵٪) و افراد ذی نفع هریک به میزان چهل درصد و بیست پنج درصد هزینه سفرهای ارزان قیمت کارکنان خود را در قالب بن سفر از محل اعتبارات رفاهی بودجه مصوب خود پرداخت نمایند. آیین نامه اجرایی این ماده با پیشنهاد مشترک سازمانهای مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. دولت مکلف است تمهیدات لازم در خصوص گردشگری دانشجویان و دانش‌آموزان موضوع ماده (۲۵) را به عمل آورد.

قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین

ماده ۲۳- به مرکز و سازمان‌های فرهنگی آموزشی و پژوهشی و تحقیقاتی وابسته به وزارتخانه‌ها (به استثنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی وابسته به وزارت خانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موضوع ماده ۲۵ این قانون) اجازه داده می‌شود:

- از طریق انعقاد قرارداد نسبت به برگزاری دوره‌های آموزشی خاص کوتاه‌مدت که منجر به صدور مدرک تحصیلی نشود و همچنین ارائه خدمات تحقیقاتی و مشاوره‌ای و اجرائی و کارشناسی و فنی و آزمایشگاهی و کارگاهی و چاپ و تکثیر و خدمات فرهنگی و ورزشی و رفاهی مبالغی بر اساس تعرفه‌هایی که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد، دریافت نمایند.

ماده ۵۵ - به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اجازه داده می‌شود وجوه ذیل را اخذ و به حساب خزانه‌داری کل واریز نماید:

- دو درصد (۲٪) هزینه اقامت هر شب یک مسافر در هتل‌های یک الی پنج ستاره و پلاژهای عمومی و مجتمع‌های ساحلی.

- درآمد حاصل از اجرای قانون وصول عوارض از متقاضیان شرکت در گشت‌های گروهی، سیاحتی و زیارتی اعزامی به خارجی از کشور.

- درآمدهای حاصل از فعالیتهای فرهنگی، هنری و سیاحتی.

اجازه داده می‌شود معادل صد درصد (۱۰۰٪) درآمد ردیف‌های (۱) و (۲) بند "الف" به منظور خدمات آموزشی و توسعه صنعت جهانگردی و ایرانگردی و صد درصد (۱۰۰٪) درآمد ردیف (۳) بند "الف" به منظور کمک به فعالیتهای هدایتی و حمایتی فرهنگی و هنری نظیر برگزاری جشنواره‌ها و نمایشگاه‌ها در جهت اهداف فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به مصرف برسد.

قانون اصلاح موادی از قانون مالیاتهای مستقیم

ماده ۹۶ بند (ب)

- صاحبان مراکز فرهنگی - هنری، فرهنگ سراها، کانون ها حرفه ای و انجمن های صنفی و تخصصی.

- صاحبان سینماها، تماشاخانه ها و مکان های تفریحی ورزشی .

تبصره ۳ از ماده ۱۳۲

- کلیه تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی دارای پروانه بهره برداری از وزارت فرهنگ و ارشاد هر سال از پرداخت پنجاه درصد (۵۰٪) مالیات متعلق معاف هستند.

قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۷/۷)

ماده ۱ - منظور از ایرانگردی و جهانگردی عبارت است از هر نوع مسافرت انفرادی و یا گروهی که بیش از ۲۴ ساعت بوده و به منظور کسب و کار نباشد.

ماده ۲ - به منظور تعیین سیاستهای ایرانگردی و جهانگردی و ایجاد هماهنگی لازم بین دستگاههای ذیربط شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی به ریاست معاون اول رئیس جمهور و عضویت وزرای فرهنگ و ارشاد اسلامی، امور خارجه، امور اقتصادی و دارایی، فرهنگ و آموزش عالی، راه و ترابری و کشور تشکیل می شود.

تبصره - اساسنامه مربوط به وظایف این شورا توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳ - هر جهانگرد خارجی که از کشور خارج می شود می تواند بر اساس تسهیلات مقرر در این قانون علاوه بر لوازم شخصی متعارف خود حداکثر تا میزانی که در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین می شود صنایع دستی یا محصولات مجاز کشور و کتاب و مطبوعات را با حفظ جنبه غیرتجاری آن از کشور خارج نماید.

ماده ۴ - گمرک ایران موظف است تسهیلات ویژه جهت جهانگردان خارجی به ترتیبی که در آیین نامه این قانون معین خواهد شد در مبادی ورودی و خروجی ایجاد نماید.

ماده ۵ - بانکها موظفند تشویق سرمایه گذاری بخش خصوصی و دولتی در زمینه ایجاد و توسعه تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی تسهیلات بانکی را به نرخ صنعتی تأمین و پرداخت نمایند.

ماده ۶ - سازمان زمین شهری، شهرداریها، سازمان جنگلها و مراتع کشور و سایر وزارتخانه ها و سازمانهای ذیربط موظفند زمین مورد نیاز برای احداث تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی را با معرفی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به قیمت منطقه ای یا تمام شده به گونه ای که موجب تقلیل در آمدعمومی نشود به متقاضیان واگذار نمایند. بدیهی است

اراضی مزبور صرفاً برای منظور فوق واگذار و قابل انتقال به غیر نمی‌باشد و هر گونه تغییر کاربری آن و یا عدم اجرای پروژه در مهلت مقرر موجب برگشت به مالکیت دولت خواهد شد و متقاضی که هیچگونه ادعایی را ندارد. تبصره - تغییر کاربری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی بدون موافقت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در هر شرایطی ممنوع است و در صورت موافقت کلیه تخفیفات و تسهیلات و معافیت‌های داده شده برای تأسیسات مزبور ملغی و بایستی عین یا معادل آن به قیمت کارشناسی روز به دولت پرداخت شود.

ماده ۷ - صدور هر گونه مجوز برای تأسیس و ایجاد دفاتر خدمات مسافرتی و تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی منحصرأ به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است و دفاتر خدمات مسافرتی و تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی متعلق به بخش دولتی و خصوصی و نهادها موظف به رعایت سیاستها، مقررات، آیین‌نامه و دستورالعمل‌های ابلاغی از طرف وزارت مذکور می‌باشد.

ماده ۸ - کلیه تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی، دفاتر خدمات مسافرتی و سایر تأسیسات مشابه از هر نظر اعم از سوخت، آب و برق، عوارض، مالیات، وام بانکی و غیره مشمول تعرفه‌ها مقررات و دستورالعمل‌های بخش صنایع می‌باشند. ماده ۹ - فعالیت‌های امور حج و زیارت در زمینه ایجاد تأسیسات و ارائه خدمات به منظور برگزاری تورهای زیارتی اعم از اعزام ایرانیان به اماکن زیارتی خارج از کشور و همچنین ورود زوار سایر کشورها جهت زیارت اماکن زیارتی ایران نیز مشمول تسهیلات پیش‌بینی شده در این قانون می‌گردد.

ماده ۱۰ - کلیه مراکز، هتل‌ها و تأسیسات سیاحتی متعلق به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که به عللی در اختیار سازمانها و نهادهای دیگر است به جز اماکنی که طبق عقود شرعی واگذار شده باشد مجدداً برای تحقق این طرح حداکثر ظرف شش ماه در اختیار وزارت مذکور قرار می‌گیرد و نیز تمام مراکز سیاحتی و هتل‌ها و تأسیساتی که تغییر کاربری یافته‌اند به وضعیت اولیه بازگشته و در اختیار صنعت ایرانگردی و جهانگردی قرار می‌گیرد. تبصره - در پایان مهلت قانونی هر گونه تصرف در تأسیسات و مراکز موضوع فوق تصرف غیر قانونی در اموال دولتی محسوب و طبق قانون بامتصرف بر خورد خواهد شد.

ماده ۱۱ - آیین‌نامه اجرایی این قانون بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۲ - از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر از درجه اعتبار ساقط است.

قانون اصلاح مواد (۲) و (۷) صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۵/۱۱/۹)

ماده واحده - مواد (۲) و (۷) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

- در ماده (۲) رییس سازمان حفاظت از محیط زیست و رییس سازمان برنامه و بودجه به اعضای شورایی عالی ایرانگردی و جهانگردی اضافه می‌شود.

- ماده (۷) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی به شرح زیر اصلاح و ۷ تبصره به آن الحاق می‌شود:

ماده ۷- صدور یا تمدید هرگونه مجوز تاسیس و ایجاد دفاتر خدمات سیاحتی و زیارتی و تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نیز تعلیق یا لغو آن به‌عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. کلیه دفاتر خدمات سیاحتی، زیارتی و تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی متعلق به بخش دولتی، خصوصی و نهادهای انقلاب اسلامی و موسسات عمومی غیر دولتی موظف به رعایت سیاستها و خط مشی‌های ابلاغی مربوط به ایرانگردی و جهانگردی توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هستند.

تبصره ۱- مرجع صدور، تمدید، تعلیق یا لغو مجوز تاسیس دفاتر خدمات مسافرتی وزارت راه و ترابری است.

تبصره ۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که اقدام به فعالیتهای سیاحتی و زیارتی و ایجاد تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی و تاسیس دفاتر خدمات سیاحتی و زیارتی و مسافرتی کرده و یا می‌کنند موظفند حسب مورد نسبت به اخذ مجوزهای موضوع این ماده و تبصره یک آن اقدام نمایند و در صورت عدم اخذ مجوزهای یاد شده به جریمه نقدی از پنج میلیون (۵ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰ ۰۰۰ ۰۰۰) ریال و تعطیل دائمی محل کار محکوم خواهند شد.

تبصره ۳- میزان حداقل و حداکثر جریمه نقدی یاد شده در تبصره ۲ هر دو سال یکبار بوسیله وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری بازمینی و عندالاقضاء پیشنهاد جدید جهت بررسی و تصویب به شورایی عالی ایرانگردی و جهانگردی ارائه خواهد شد.

تبصره ۴- میزان وجوهی که بابت صدور یا تمدید مجوزهای موضوع این قانون اخذ می‌شوند به پیشنهاد جداگانه

وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری و تصویب شورایی عالی ایرانگردی و جهانگردی تعیین خواهد شد.

تبصره ۵- وجوه حاصل از صدور یا تمدید مجوزها یا اخذ جرایم موضوع این ماده به حساب خزانه‌داری کل واریز می‌شود تا معادل صددرصد (۱۰۰٪) آن به نسبت دریافتی توسط سازمان برنامه و بودجه در بودجه سالانه وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری به منظور توسعه و گسترش فعالیتهای ایرانگردی و جهانگردی و امور خدمات سیاحتی، زیارتی و مسافرتی گنجانده شود.

تبصره ۶- آیین‌نامه اجرایی این ماده و سایر آیین‌نامه‌هایی که به تبع آن باید اصلاح شوند ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این قانون به پیشنهاد وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری و دادگستری به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

تبصره ۷- کلیه قوانین و مقررات مغایر لغو می‌شود.

قانون تصویب اصلاحیه اساسنامه سازمان جهانی جهانگردی (مصوب ۱۳۷۵/۸/۹)

ماده واحده - بند (۱ مکرر) به عنوان اصلاحیه ماده (۱۴) اساسنامه سازمان جهانی جهانگردی موضوع قطعنامه مورخ ۱۳۶۲.۷.۲۲ مجمع عمومی سازمان جهانی جهانگردی به شرح زیر تصویب و اجازه تسلیم اسناد آن داده می شود :

« ۱ مکرر - کشور میزبان مقر سازمان ، یک عضو دائمی اضافی در شورای اجرایی خواهد داشت که دستورالعمل موضوع بند (۱) فوق در خصوص توزیع جغرافیایی عضویت در شورا تاثیر بر آن ندارد».

قانون اهداف و وظایف فرهنگ و ارشاد اسلامی در زمینه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۶۵/۱۲/۱۲)

ماده ۱ - به منظور تحقق اهداف زیر وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می گردد:

- رشد فضائل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی.
  - استقلال فرهنگی و مصونیت جامعه از نفوذ فرهنگ اجانب.
  - اعتلای آگاهیهای عمومی در زمینههای مختلف و شکوفایی استعدادها و روحیه تحقیق، تتبع و ابتکار در جامعه.
  - رواج فرهنگ و هنر اسلامی.
  - آگاهی جهانیان نسبت به مبانی و مظاهر و اهداف انقلاب اسلامی.
  - گسترش مناسبات فرهنگی با ملل و اقوام مختلف بخصوص مسلمانان و مستضعفان جهان.
  - فراهم آمدن زمینههای وحدت میان مسلمین.
- ماده ۲ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که مسئول اجرای سیاستهای رسمی نظام جمهوری اسلامی ایران در زمینه فرهنگ عمومی است وظایف اساسی زیر را در تحقق مفاد ماده ۱ عهده دار می باشد:
- شناساندن مبانی، مظاهر، اهداف انقلاب اسلامی به جهانیان با بهره گیری از وسائل و امکانات هنری، سمعی و بصری، کتب، نشریات و برگزاری گردهم آیی های فرهنگی و سایر اقدامات لازم در داخل و خارج از کشور با همکاری وزارت امور خارجه و سایر دستگاههای ذیربط.
  - تبصره ۱ - فعالیتهای خارج از کشور وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بایستی هماهنگ با وزارت امور خارجه طبق شرح وظیفه مصوب وزارت مزبور صورت پذیرد.
  - تبصره ۲ - دستگاههای فرهنگی و تبلیغی دولتی و همچنین دستگاههایی که از امکانات و کمک دولت استفاده می کنند به شرط هماهنگی با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی می توانند در خارج از کشور به فعالیت بپردازند.
  - مطالعه و تحقیق در زمینه تبلیغات رسانه های جهانی و کشف روشهای مورد عمل آنها و اتخاذ شیوه های مناسب مقابله با آن در صورت لزوم.

- گردآوری و طبقه‌بندی کلیه مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی از قبیل فیلم، کتاب، تصویر و سایر انتشارات مربوط به جمهوری اسلامی ایران و نشر موارد لازم.
- تمرکز و بررسی اخبار و اطلاعات مربوط به پیشرفت برنامه‌ها و فعالیت‌های دستگاه‌های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی به منظور انتشار آنها.
- اجرای قوانین مربوط به مطبوعات و نشریات و تعیین ضوابط و مقررات مربوطه و تمرکز، توزیع و نشر انواع آگهی‌های دولتی و اجرای آن در داخل و خارج کشور.
- انعقاد قرارداد در زمینه مبادلات فرهنگی، هنری، سینمایی، جهانگردی، خبری، مطبوعاتی و شرکت در جلسات سازمانهای منطقه‌ای و بین‌المللی در موارد مربوطه با همکاری و هماهنگی وزارت امور خارجه با رعایت قانون اساسی.
- ایجاد، توسعه و اداره کلیه امور نمایندگیهای فرهنگی ایران در خارج و تعیین نمایندگان فرهنگی و مطبوعاتی و نظارت کامل بر اجرای وظایفی که به عهده آنان نهاده می‌شود.
- انجام همکاریهای فرهنگی و ارشادی با مراکز اسلامی و فرهنگی سایر کشورها به منظور اشاعه فرهنگ اسلامی.
- اداره امور حج و اوقاف و امور خیریه در چهار چوب قوانین حج و اوقاف و امور خیریه.
- گردآوری خبرها، گزارشها، مقالات و عکسهای مربوط به ایران و کشورهای جهان و توزیع آن بین رسانه‌های گروهی کشور و همچنین پخش و انعکاس رویدادهای مختلف کشور و منطقه در زمینه پیشرفت و تحولات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، ورزشی بین وسائل ارتباط جمعی کشورهای جهان.
- ایجاد و توسعه و بهره‌برداری از تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از هر نوع که مناسب باشد و همچنین تأمین وسائل لازم برای مسافرت‌های فردی، جمعی جهانگردان ایرانی و خارجی در داخل کشور اعم از زمینی، هوایی و دریایی و تأمین خدمات جهانگردی و اقدامات لازم برای ارائه پیشرفتهای مملکتی و شناساندن تحولات فرهنگی و تمدن و جاذبه‌های جهانگردی ایران.
- تقویت روح تحقیق، تتبع و ابتکار در تمام زمینه‌های فرهنگی و هنر اسلامی و ایرانی از طریق تشویق و حمایت نویسندگان، شعرا، ادباء، هنرمندان و معرفی و بزرگداشت علما، عرفا و شخصیت‌های فرهنگی جهان اسلام و تولید و نشر آثار مربوط به آنان و همچنین پرورش استعدادها و ذوق فرهنگی و هنری افراد.
- تعیین ضوابط اعطای جوایز در زمینه‌های فرهنگی و هنری در چهارچوب آیین‌نامه‌های مربوط.
- ایجاد و توسعه و تجهیز و اداره کتابخانه‌های عمومی و تأسیسات فرهنگی، هنری و سینمایی وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سراسر کشور.
- صدور اجازه تأسیس، انحلال و نظارت بر فعالیت مؤسسات خبری و نمایندگیهای خبرگزاریها و رسانه‌های خارجی و صدور اجازه فعالیت برای خبرنگاران خارجی و داخلی در کشور طبق مقررات مربوطه.

- صدور اجازه تأسیس، انحلال و نظارت بر نحوه کار و فعالیت کانونهای تبلیغاتی، چاپخانه‌ها و مؤسسات تکثیر و مؤسسات وابسته به صنعت چاپ و نظارت بر کیفیت و محتوای آگهی‌ها و کارهای چاپی طبق ضوابط و مقررات قانونی مربوطه.
- صدور اجازه تأسیس، توسعه یا انحلال مؤسسات آزاد آموزشهای هنری و فرهنگی و سینمایی و نیز انجمنهای فرهنگی و هنری و تصویب آیین‌نامه‌های مربوط و نظارت بر اجرای آنها طبق ضوابط و مقررات قانونی مربوطه.
- برنامه‌ریزی در جهت ایجاد و اصلاح و یا تکمیل تأسیسات جهانگردی از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم و یا اعطای وام به بخش خصوصی و یا مشارکت با آنها و یا با سازمانهای دولتی و شهرداری‌ها و صدور اجازه و نیز نظارت در تأسیس و اداره واحدهای اقامتی و پذیرایی و دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی و سیاحت و زیارت فعالیت دارند و درجه‌بندی و نرخ‌گذاری این تأسیسات با همکاری سازمانهای ذیربط.
- نظارت بر فعالیتهای فرهنگی، هنری، تبلیغاتی اقلیت‌های دینی و مذهبی شناخته شده در قانون اساسی.
- صدور اجازه ورود و خروج آثار سمعی و بصری، آثار هنری، مطبوعات و نشریات و کلیه مواد تبلیغی و فرهنگی مشکوک که تعیین موارد مشکوک از غیر مشکوک طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.
- تهیه و تدوین آیین‌نامه‌ها و ضوابط ناظر بر تشکیل جشنواره‌ها و نمایشگاههای فرهنگی، هنری و مسابقات سینمایی و ادبی در داخل و خارج کشور.
- صدور اجازه تأسیس یا انحلال مراکز، مؤسسات و مجامع فرهنگی، مطبوعاتی، خبری، هنری، سینمایی، سمعی و بصری و مؤسسات انتشاراتی و تبلیغاتی در کشور و نظارت بر فعالیتهای آنها و همچنین ناشرین و کتاب‌فروشان در چهارچوب ضوابط و مقررات مربوطه.
- هدایت و حمایت از فعالیت مراکز و مؤسسات فیلم‌سازی، سناریونویسی، سینماها، کانونها و مراکز نمایش فیلم، عکاسخانه‌ها و تولیدکنندگان نوار سمعی و بصری و صدور اجازه تأسیس و یا انحلال آن گونه واحدها و نظارت بر آنها در چهارچوب ضوابط و مقررات مربوطه.
- نظارت بر فعالیتهای فرهنگی، هنری، تبلیغاتی خارجیان مقیم ایران با همکاری دستگاههای ذیربط.
- تحقیق درباره اثرات وسائل ارتباط جمعی و سنجش میزان تأثیر برنامه‌ها و فعالیتهای گفتاری، تصویری، مطبوعاتی و خبری و متون چاپ‌شده در افکار عمومی با همکاری دستگاههای ذیربط.
- انجام مطالعات و تحقیقات لازم پیرامون مسائل و مبانی فرهنگ عمومی، هنر، سینما، تئاتر و دیگر زمینه‌های هنری مربوط به منظور استفاده از نتایج حاصل در برنامه‌ریزیهای فرهنگی و هنری و دیگر امور مربوط و نهایتاً بهبود کیفی و کمی امور محوله.

- برنامه‌ریزی فرهنگی و تبلیغی در جهت همکاری بیشتر مردم با دولت و بررسی پیرامون اثرات برنامه‌ها و فعالیتهای دولت در افکار عمومی و ارائه آن به هیأت وزیران.
- ایجاد زمینه‌های گسترش فرهنگ انقلاب اسلامی و اشاعه زبان فارسی در کشورهای مختلف جهان با همکاری وزارت امور خارجه و وزارت فرهنگ و آموزش عالی
- تنظیم سیاستهای کلی فرهنگی، هنری، سینمایی کشور و ارائه آنها به مجلس شورای اسلامی جهت تصویب با رعایت اصل ۷۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
- تأسیس و اداره مؤسسات آموزشی لازم به منظور آموزش افراد مجرب در رشته‌های مختلف فرهنگ، هنر، ارشاد و جهانگردی و امور مربوط دیگر بر حسب مورد با همکاری دستگاههای ذیربط.
- تبصره ۱ - اعمال این بند نباید با ضوابط و مقررات آموزشی کشور مغایر باشد.
- تبصره ۲ - در هر یک از موارد ماده ۲ (بندهای ۱۵-۱۶-۱۷-۲۲ و ۲۳) در صورتی که انحلال هر مرکز، مؤسسه، مجمع، کانون، چاپخانه و یا انجمن به حقوق مکتسبه اشخاص مربوط باشد و افراد ذینفع شاکی باشند انحلال منوط به حکم دادگاه صالح خواهد بود.
- ماده ۳ - از تاریخ تصویب این قانون وزارت ارشاد اسلامی به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تغییر نام می‌یابد.
- تبصره ۱ - سازمانهای وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عبارتند از:
  - سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران.
  - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه.
  - سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی.
  - سازمان چاپخانه و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی از این تاریخ به صورت یک سازمان در آمده و اساسنامه آن را وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رساند.
- تبصره ۲ - هر گونه تغییر، اصلاح و الحاقی که در اساسنامه‌های سازمانها و دستگاههای وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی لازم شود، به پیشنهاد مجمع عمومی یا شورای عالی ذیربط و تأیید هیأت وزیران خواهد بود.
- تبصره ۳ - مرکز مدارک علمی انقلاب اسلامی مندرج در تبصره ۶ قانون تعیین تکلیف کتب صادره‌ای مصوب سی و یکم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی به مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی اصلاح می‌گردد.
- ماده ۴ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مکلف است پس از تصویب این قانون ظرف شش ماه تشکیلات تفصیلی این وزارتخانه را تهیه و به تأیید مراجع قانونی ذیصلاح برساند.

قانون مربوط به واگذاری منافع و تخلیه اماکن، غرف و دکه های واقع در مراکز اقامتی و مراکز سیاحتی و تفریحی تحت نظارت و سرپرستی بنیاد مستضعفان و جانبازان و بنیاد شهید انقلاب اسلامی، سازمان ایرانگردی و جهانگردی و نیروی مسلح (مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۳)

ماده واحده - کلیه اماکن نظیر غرف و دکه ها، تالارها، غذاخوری ها و سایر اماکن درآمد زا واقع در مراکز اقامتی، سیاحتی و تفریحی تحت نظارت و سرپرستی بنیاد مستضعفان و جانبازان و بنیاد شهید انقلاب اسلامی، سازمان ایرانگردی و جهانگردی و نیروهای مسلح که منافع آن قبل از تصویب قانون روابط مالک و مستأجر مصوب سال ۱۳۷۶ تحت هر عنوان به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار شده است مشمول قانون روابط مالک و مستأجر مصوب سال ۱۳۷۶ خواهد بود.

تبصره - این ماده واحده از شمول کلیت مفاد ماده (۱۱) قانون روابط مالک و مستأجر مصوب سال ۱۳۷۶ مستثنی خواهد بود.

قانون امور گمرکی

ماده ۳۱ - مسافران ایرانی یا غیر ایرانی که از خارج کشور یا مناطق آزاد تجاری صنعتی به کشور می آیند علاوه بر اسباب سفر و اشیای شخصی مستعمل همراه خود که بشرط غیر تجاری بودن از حقوق گمرکی و سود بازرگانی معاف است، می توانند در سال یک بار کالا به ارزش حداکثر (۸۰) دلار با معافیت پرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی و مازاد بر ارزش مذکور را با پرداخت حقوق گمرکی و دو برابر سود بازرگانی وارد و ترخیص نمایند، مشروط بر اینکه کالاهای مزبور از نوع کالاهای ممنوع شرعی و یا قانونی نبوده و جنبه تجاری نیز نداشته باشند .

ماده ۳۲ - کالای همراه مسافر خروجی : مسافران خروجی اعم از اینکه ایرانی باشند یا خارجی می توانند علاوه بر وسائل سفر و لوازم شخصی، کالاهای ایرانی به هر میزان و کالای غیر ایرانی تا سقف مقرر در آئین نامه مسافران ورودی، راهمراه ببرند مشروط بر آنکه هر دو گروه کالا جنبه تجاری پیدا نکنند.

ماده ۳۶ - صدور کتب، نشریات، فیلم، نوار، تابلو نقاشی و سایر آثار فرهنگی و هنری: صدور کتب و نشریات، فیلم و نوار که نشر و پخش آنها در کشور ممنوع نیست، مجاز است. صدور تابلو نقاشی و سایر آثار فرهنگی با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجاز می باشد.

ماده ۳۷ - صدور کالا از طریق پست : ارسال کالا از طریق پست با حفظ جنبه غیر تجاری به استثنای کالاهایی که شرعاً یا قانوناً ممنوع الصدور هستند بدون مطالبه کارت بازرگانی و مجوز صدور به هر میزان از لحاظ قیمت با رعایت

سایر مقررات مجاز است. چنانچه خروج برخی کالاها از این طریق بصورت یک جریان تجاری درآمد وزارت بازرگانی میتواند فهرست کالاهای مذکور را برای جلوگیری از خروج آنها به گمرک اعلام نماید.

تبصره ۱- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون مستثنی شدن ماشین آلات و خودروهای اهدایی از شمول تبصره (۱۷) قانون محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها

قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی (مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - اصطلاحات و عبارات بکاربرده شده در این قانون دارای معانی زیر می‌باشد:

قانون - قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی.

سرمایه‌گذار خارجی - اشخاص حقیقی یا حقوقی غیرایرانی و یا ایرانی با استفاده از سرمایه با منشاء خارجی که مجوز سرمایه‌گذاری موضوع ماده (۶) را اخذ نموده باشند.

سرمایه خارجی - انواع سرمایه اعم از نقدی و یا غیر نقدی که توسط سرمایه‌گذار خارجی به کشور وارد می‌شود و شامل موارد زیر می‌گردد:

- وجوه نقدی که به صورت ارز قابل تبدیل، از طریق نظام بانکی یا دیگر طرق انتقال وجوه که مورد تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باشد، به کشور وارد شود،

- ماشین آلات و تجهیزات،

- ابزار و قطعات یدکی، قطعات منفصله و مواد اولیه، افزودنی و کمکی،

- حق اختراع، دانش فنی، اسامی و علائم تجاری و خدمات تخصصی،

- سود سهام قابل انتقال سرمایه‌گذار خارجی،

- سایر موارد مجاز با تصویب هیأت دولت.

سرمایه‌گذاری خارجی - بکارگیری سرمایه خارجی در یک بنگاه اقتصادی جدید یا موجود پس از اخذ مجوز سرمایه‌گذاری.

مجوز سرمایه‌گذاری - مجوزی که برطبق ماده (۶) این قانون برای هر مورد سرمایه‌گذاری خارجی صادر می‌شود.

سازمان - سازمان سرمایه‌گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران موضوع ماده (۵) قانون تشکیل وزارت امور اقتصادی

و دارائی مصوب ۵۳/۴/۲۴

هیأت - هیأت سرمایه‌گذاری خارجی موضوع ماده (۶) این قانون.

فصل دوم - شرایط عمومی پذیرش سرمایه خارجی

ماده ۲ - پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی براساس این قانون و با رعایت سایر قوانین و مقررات جاری کشور می‌بایست به منظور عمران و آبادی و فعالیت تولیدی اعم از صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدمات براساس ضوابط زیر صورت پذیرد:

- موجب رشد اقتصادی، ارتقاء فن‌آوری، ارتقاء کیفیت تولیدات، افزایش فرصت‌های شغلی و افزایش صادرات شود.
- موجب تهدید امنیت ملی و منافع عمومی، تخریب محیط زیست، اخلال در اقتصاد کشور و تضییع تولیدات مبتنی بر سرمایه‌گذاریهای داخلی نشود.

- متضمن اعطای امتیاز توسط دولت به سرمایه‌گذاران خارجی نباشد منظور از امتیاز، حقوق ویژه‌ای است که سرمایه‌گذاران خارجی را در موقعیت انحصاری قرار دهد.

- سهم ارزش کالا و خدمات تولیدی حاصل از سرمایه‌گذاری خارجی موضوع این قانون نسبت به ارزش کالا و خدمات عرضه شده در بازار داخلی در زمان صدور مجوز، در هر بخش اقتصادی از بیست و پنج درصد (۲۵٪) و در هر رشته، از سی و پنج درصد (۳۵٪) بیشتر نخواهد بود. تعیین رشته‌ها و میزان سرمایه‌گذاری در هر یک از آنها طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب هیأت وزیران برسد.

سرمایه‌گذاری خارجی جهت تولید کالا و خدمات برای صدور به خارج از کشور به جز نفت خام از این نسبت‌ها معاف است.

تبصره - قانون مربوط به تملک اموال غیرمنقول اتباع خارجی مصوب ۱۳۱۰.۳.۱۶ کماکان به قوت خود باقی می‌باشد. تملک هر نوع زمین به هر میزان به نام سرمایه‌گذار خارجی در چارچوب این قانون مجاز نمی‌باشد.

ماده ۳ - سرمایه‌گذاری‌های خارجی که براساس مفاد این قانون پذیرفته می‌شوند از تسهیلات و حمایت‌های این قانون برخوردارند. این سرمایه‌گذاری‌ها به دو طریق زیر قابل پذیرش هستند:

- سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در زمینه‌هایی که فعالیت بخش خصوصی در آن مجاز می‌باشد.

- سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کلیه بخش‌ها در چارچوب روشهای «مشارکت مدنی»، «بیع متقابل» و «ساخت، بهره‌برداری و واگذاری» که برگشت سرمایه و منافع حاصله صرفاً از عملکرد اقتصادی طرح مورد سرمایه‌گذاری ناشی شود و متکی به تضمین دولت یا بانکها و یا شرکتهای دولتی نباشد.

تبصره - مادام که سرمایه خارجی موضوع روشهای «ساخت، بهره‌برداری و واگذاری» مندرج در بند (ب) این ماده و سود مترتب بر آن مستهلک نشده‌است، اعمال حق مالکانه نسبت به سهم سرمایه باقی مانده در بنگاه اقتصادی سرمایه پذیر توسط سرمایه‌گذار خارجی مجاز می‌باشد.

ماده ۴ - سرمایه‌گذاری دولت یا دولتهای خارجی در جمهوری اسلامی ایران حسب مورد منوط به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌باشد. سرمایه‌گذاری‌های شرکتهای دولتی خارجی، خصوصی تلقی می‌گردد.

فصل سوم - مراجع ذیصلاح

ماده ۵ - سازمان، تنها نهاد رسمی تشویق سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور و رسیدگی به کلیه امور مربوط به سرمایه‌گذاری‌های خارجی می‌باشد و درخواست‌های سرمایه‌گذاران خارجی در خصوص امور مربوطه از جمله پذیرش، ورود، به‌کارگیری و خروج سرمایه می‌باید به آن سازمان تسلیم‌گردد.

ماده ۶ - به منظور رسیدگی و اخذ تصمیم در خصوص درخواست‌های موضوع هیأتی با نام هیأت سرمایه‌گذاری خارجی به ریاست معاون وزیر امور اقتصادی و دارائی به عنوان رئیس کل سازمان و مرکب از معاون وزیر امور خارجه، معاون رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، معاون رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و حسب مورد، معاونین وزارتخانه‌های ذی‌ربط تشکیل می‌گردد. در ارتباط با درخواست پذیرش، مجوز سرمایه‌گذاری پس از تصویب هیأت با تایید و امضای وزیر امور اقتصادی و دارائی صادر می‌گردد.

به هنگام پذیرش سرمایه‌گذاری خارجی، هیأت موظف به رعایت ضوابط مندرج در ماده (۲) این قانون می‌باشد. تبصره - سازمان مکلف است درخواست‌های سرمایه‌گذاری را پس از بررسی مقدماتی حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ دریافت آنها همراه با نظر خود در هیأت مطرح نماید. هیأت موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ مطرح شدن درخواست‌های مذکور به موضوع رسیدگی و تصمیم نهایی خود را کتباً اعلام نماید.

ماده ۷ - به منظور تسهیل و تسریع امور مربوط به پذیرش و فعالیت سرمایه‌گذاری‌های خارجی در کشور، کلیه دستگاه‌های ذی‌ربط از جمله وزارت امور اقتصادی و دارائی، وزارت امور خارجه، وزارت بازرگانی، وزارت کار و امور اجتماعی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گمرک جمهوری اسلامی ایران، اداره کل ثبت شرکت‌ها و مالکیت صنعتی و سازمان حفاظت محیط زیست مکلفند نسبت به معرفی یک نماینده تام‌الاختیار با امضای بالاترین مقام دستگاه به سازمان اقدام نمایند. نمایندگان معرفی شده به عنوان رابط و هماهنگ‌کننده کلیه امور مربوطه در آن دستگاه با سازمان شناخته می‌شوند.

فصل چهارم - تضمین و انتقال سرمایه خارجی

ماده ۸ - سرمایه‌گذاری‌های خارجی مشمول این قانون از کلیه حقوق، حمایتها و تسهیلاتی که برای سرمایه‌گذاری‌های داخلی موجود است به‌طور یکسان برخوردار می‌باشند.

ماده ۹ - سرمایه‌گذاری خارجی مورد سلب مالکیت و ملی‌شدن قرار نخواهد گرفت مگر برای منافع عمومی، به‌موجب فرآیند قانونی، به روش غیرتبعیض‌آمیز و درمقابل پرداخت مناسب گرامت به مأخذ ارزش واقعی آن سرمایه‌گذاری بلافاصله قبل از سلب مالکیت.

تبصره - تقاضای جبران خسارت وارده باید حداکثر در مدت یک سال پس از سلب مالکیت یا ملی‌شدن به هیأت تسلیم شود.

تبصره - اختلاف ناشی از سلب مالکیت یا ملی‌شدن براساس ماده (۱۹) این قانون حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۰ - واگذاری تمام یا بخشی از سرمایه خارجی به سرمایه‌گذار داخلی و یا با موافقت هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی به سرمایه‌گذار خارجی دیگر مجاز می‌باشد. در صورت انتقال به سرمایه‌گذار خارجی دیگر، انتقال گیرنده که باید حداقل دارای شرایط سرمایه‌گذار اولیه باشد، از نظر مقررات این قانون جایگزین و یا شریک سرمایه‌گذار قبلی خواهد بود.

فصل پنجم - مقررات پذیرش، ورود و خروج سرمایه خارجی

ماده ۱۱ - سرمایه خارجی می‌تواند به یک یا ترکیبی از صور زیر به کشور وارد و تحت پوشش این قانون قرار گیرد:

- وجوه نقدی که به ریال تبدیل می‌شود.

- وجوه نقدی که به ریال تبدیل نمی‌شود و مستقیماً برای خریدها و سفارشات مربوط به سرمایه‌گذاری خارجی مورد استفاده قرار گیرد.

- ارقام غیرنقدی پس از طی مراحل ارزیابی توسط مراجع ذیصلاح.

تبصره - ترتیبات مربوط به نحوه ارزیابی و ثبت سرمایه خارجی در آیین‌نامه اجرائی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۲ - نرخ ارز موردعمل به هنگام ورود یا خروج سرمایه خارجی و همچنین کلیه انتقالات ارزی در صورت تک‌نرخ بودن ارز همان نرخ رایج در شبکه رسمی کشور و در غیر این صورت نرخ آزاد روز به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ملاک خواهد بود.

ماده ۱۳ - اصل سرمایه خارجی و منافع آن یا آنچه که از اصل سرمایه در کشور باقی مانده باشد با دادن پیش‌آگهی سه ماهه به هیأت و بعد از انجام کلیه تعهدات و پرداخت کسورات قانونی و تصویب هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی قابل انتقال به خارج خواهد بود.

ماده ۱۴ - سود سرمایه‌گذاری خارجی پس از کسر مالیات و عوارض و اندوخته‌های قانونی با تصویب هیأت و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی قابل انتقال به خارج است.

ماده ۱۵ - پرداخت‌های مربوط به اقساط اصل تسهیلات مالی سرمایه‌گذاران خارجی و هزینه‌های مربوطه، قراردادهای حق اختراع، دانش فنی، کمک‌های فنی و مهندسی، اسامی و علائم تجاری، مدیریت و قراردادهای مشابه در چارچوب

سرمایه‌گذاری خارجی براساس مصوبات هیأت و تاییدوزیر امور اقتصادی و دارائی، قابل انتقال به خارج می‌باشد.

ماده ۱۶ - انتقالات موضوع مواد (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) با رعایت مفاد بند (ب) ماده (۳) این قانون قابل انجام است.

ماده ۱۷ - تأمین ارز برای انتقالات موضوع مواد (۱۳)، (۱۴) و (۱۵) به روش‌های زیر میسر است :

- خرید ارز از نظام بانکی.

- از محل ارز حاصل از صدور محصولات تولیدی و یا ارز حاصل از ارائه خدمات بنگاه اقتصادی که سرمایه خارجی در آن به کار گرفته شده است.

- صادرات کالاهای مجاز طبق فهرستی که در اجرای این بند به تصویب هیأت وزیران با رعایت قوانین و مقررات مربوطه می‌رسد.

تبصره - بکارگیری یک یا ترکیبی از روش‌های فوق در مجوز سرمایه‌گذاری درج می‌گردد.

تبصره - در مورد سرمایه‌گذاری‌های موضوع بند (ب) ماده (۳) چنانچه وضع قوانین یا مصوبات دولت، موجب ممنوعیت یا توقف اجرای موافقتنامه‌های مالی، پذیرفته شده در چارچوب این قانون شود، زیان حاصل حداکثر تا سقف اقساط سررسید شده توسط دولت تأمین و پرداخت می‌گردد. حدود تعهدات قابل پذیرش، توسط هیأت وزیران در چارچوب این قانون به تصویب می‌رسد.

تبصره - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است معادل ارزی وجوه قابل انتقال موضوع بند (الف) این ماده را با موافقت سازمان و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی تأمین و در اختیار سرمایه‌گذار خارجی قرار دهد.

تبصره - چنانچه مجوز سرمایه‌گذاری معطوف به بند (ب) و یا (ج) این ماده گردد، مجوز مذکور به منزله مجوز صادرات تلقی می‌گردد.

ماده ۱۸ - خروج آن بخش از سرمایه خارجی که در چارچوب مجوز سرمایه‌گذاری به کشور وارد شده اما به کار گرفته نشده باشد، از شمول کلیه قوانین و مقررات ارزی و صادرات و واردات مستثنی می‌باشد.

فصل ششم - حل و فصل اختلافات

ماده ۱۹ - اختلافات بین دولت و سرمایه‌گذاران خارجی در خصوص سرمایه‌گذاری‌های موضوع این قانون چنانچه از طریق مذاکره حل و فصل نگردد در دادگاه‌های داخلی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، مگر آن که در قانون موافقتنامه دو جانبه سرمایه‌گذاری با دولت متبوع سرمایه‌گذار خارجی، در مورد شیوه دیگری از حل و فصل اختلافات توافق شده باشد.

فصل هفتم - مقررات نهایی

ماده ۲۰ - دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط مکلفند در خصوص تعهدات متقابل در چارچوب صدور روادید، اجازه اقامت، صدور پروانه کار و اشتغال حسب مورد برای سرمایه‌گذاران، مدیران و کارشناسان خارجی برای بخش خصوصی مرتبط با سرمایه‌گذاری‌های خارجی مشمول این قانون و بستگان درجه یک آن‌ها براساس درخواست سازمان اقدام نمایند.

تبصره - موارد اختلاف بین سازمان و دستگاههای اجرائی با نظر وزیر امور اقتصادی و دارائی حل و فصل می‌شود.
ماده ۲۱ - سازمان مکلف است امکان دسترسی همگانی را به کلیه اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران خارجی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، شرکای ایرانی موضوع فعالیت و سایر اطلاعاتی که در اختیار آن سازمان قرار دارد فراهم نماید.

ماده ۲۲ - کلیه وزارتخانه‌ها و شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و مؤسسات عمومی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است مکلفند کلیه اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاری خارجی و گزارش سرمایه‌گذاری‌های خارجی انجام شده را در اختیار سازمان قرار دهند تا این سازمان براساس ماده فوق عمل نماید.

ماده ۲۳ - وزیر امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر شش ماه یک بار گزارش عملکرد سازمان در خصوص سرمایه‌گذاری خارجی موضوع این قانون را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس شورای اسلامی ارسال نماید.

ماده ۲۴ - از تاریخ تصویب این قانون و آیین‌نامه اجرائی آن، قانون جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی - مصوب ۱۳۳۴/۹/۷ - و آیین‌نامه اجرائی آن لغو می‌گردد. سرمایه‌های خارجی که قبلاً براساس قانون مزبور مورد پذیرش قرار گرفته‌اند تحت شمول این قانون قرار می‌گیرند. مفاد این قانون توسط قوانین و مقررات آتی در صورتی لغو یا تغییر می‌یابد که لغو یا تغییر این قانون در قوانین و مقررات مذکور تصریح شده باشد.

ماده ۲۵ - آیین‌نامه اجرائی این قانون ظرف مدت دو ماه توسط وزارت امور اقتصادی و دارائی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

قانون وظایف وزارت امور خارجه

ماده ۱ - وزارت امور خارجه عهده‌دار اجرای سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۲ - وزارت امور خارجه در اجرای مفاد ماده ۱ وظایف اساسی زیر را عهده‌دار خواهد بود.

- بررسی، برقراری، تنظیم، حفظ و توسعه روابط سیاسی جمهوری اسلامی ایران با سایر دولتها و سازمانهای سیاسی بین‌المللی و نظارت و اشراف بر سایر روابط خارجی.

تبصره - برقراری و قطع روابط سیاسی با تصویب هیأت وزیران انجام خواهد گرفت.

- ایجاد و اداره نمایندگیهای سیاسی و کنسولی در کشورهای خارجی و سازمانهای سیاسی بین‌المللی بر اساس قوانین و مقررات مربوط.

- توجه و مراقبت دائم و اقدامات لازم و به موقع نسبت به وقایع بین‌المللی به ویژه وقایع جهان اسلام و تهیه و تنظیم گزارش‌های لازم و دقیق در این زمینه با پیش‌بینی و پیشنهادات جهت اطلاع مراجع ذی‌ربط.

- فراهم آوردن زمینه‌های مناسب برای انجام وظایف نمایندگیهای دولتهای خارجی و سازمانهای بین‌المللی در ایران طبق قوانین و مقررات و عرف داخلی و بین‌المللی و بر اساس اصل عمل متقابل با هماهنگی و همکاری دستگاههای ذیربط.
- تدوین و اجرای آیین‌نامه‌های مربوط به تابعیت و پناهندگی سیاسی با همکاری و هماهنگی وزارت کشور و سایر دستگاههای ذیربط.
- انجام اقدامات لازم در زمینه امور کنسولی اعم از حفظ حقوق و منافع اتباع ایرانی خارج از کشور و امور مربوط به تابعیت و احوال شخصیه آنان با همکاری دستگاههای ذیربط.
- همکاری با دستگاههای اجرایی کشور و ارائه نظریات لازم با رعایت ملاحظات سیاسی خارجی در جهت بررسی و تهیه طرحهای مربوط به برقراری و گسترش مناسبات اقتصادی، فرهنگی، علمی، فنی و غیره.
- فراهم آوردن موجبات و زمینه‌های شرکت و عضویت دستگاههای دولتی در مجامع، سازمانها و کنفرانسهای بین‌المللی و ایجاد تسهیلات لازم با همکاری و مشارکت دستگاههای ذیربط.
- همکاری با وزارت ارشاد اسلامی و دستگاههای ذیربط در اشاعه فرهنگ اسلامی در کشورهای خارجی.
- همکاری با وزارت ارشاد اسلامی در فراهم آوردن زمینه‌های لازم برای خبرگزاریها و نمایندگیهای مطبوعاتی خارجی در چهارچوب روابط و مقررات و سیاستهای ارشادی و تبلیغاتی کشور با هماهنگی دستگاههای ذیربط.
- همکاری با وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر دستگاههای ذیربط در انجام امور دانشجویان ایرانی خارج از کشور و بورسهای واگذاری به جمهوری اسلامی ایران و بالعکس.
- تهیه و تدوین مقررات و تنظیم لوایح مربوط به وظایف محوله.
- همکاری با دستگاههای ذیربط در ایجاد زمینه‌های مناسب به منظور بهره‌گیری از استعدادها و امکانات دانشجویان و اتباع ایرانی خارج از کشور.
- انجام اقدامات لازم منبعت از قوانین و مقررات کشور که در ارتباط با وظایف وزارت امور خارجه می‌باشد.
- ۱ - تهیه و تنظیم متون معاهدات مربوط به تعیین خطوط مرزی (زمینی، رودخانه‌ای، هوایی، دریایی) و موافقتنامه‌های انتظامات سرحدی و نظارت بر حسن اجرای آنها، همچنین رسیدگی و حل فصل اختلافات مربوط به خطوط سرحدی با همکاری و هماهنگی ارگانهای ذیربط با رعایت اصل ۷۸ قانون اساسی.
- تهیه لوایح مربوط به تعیین خطوط مبداء و حد دریای سرزمینی، فلات قاره، منطقه انحصاری اقتصادی و منطقه انحصاری ماهیگیری.
- بررسی و ابلاغ موافقت با استملاک عین یا منفعت نمایندگیهای خارجی و استملاک اتباع بیگانه در ایران و انجام امور مربوط به استملاک دولت جمهوری اسلامی ایران در کشورهای خارجی.

ماده ۳ - کلیه نهادها و ارگانهای جمهوری اسلامی مکلفند در تنظیم مناسبات و برقراری هر نوع ارتباط با دول خارجی و انعقاد قرار داد و همکاریهای فنی، اقتصادی، فرهنگی علمی و نظامی با کشورهای خارج و سازمانهای بین‌المللی هماهنگی سیاسی لازم با وزارت امور خارجه به عمل آورده و وزارت امور خارجه نیز مکلف است نسبت به فراهم آوردن موجبات تأمین هماهنگی و ایجاد ارتباط و تسهیلات لازم بر اساس اصول و سیاستهای خارجی و حفظ مصالح جمهوری اسلامی ایران اقدام لازم را معمول دارد.

ماده ۴ - وزارت امور خارجه باید موجبات حمایت از مبارزه حق طلبانه مستضعفان بالخاص مسلمانان علیه مستکبران را در هر نقطه جهان بدون دخالت در امور ملتهای دیگر بر اساس اهداف و سیاستهای خارجی کشور با هماهنگی با سایر دستگاههای ذیربط فراهم آورد.

تبصره - نحوه هماهنگی بر اساس آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد وزارت امور خارجه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۵ - وزارت امور خارجه مکلف است به منظور ایجاد زمینه‌های لازم برای عقد قراردادهای، عهدنامه‌ها، موافقتنامه‌ها و مقابله‌نامه‌های دولت جمهوری اسلامی ایران با کشورهای جهان و سازمانهای بین‌المللی اقدامات لازم را به عمل آورد.

ماده ۶ - وزارت امور خارجه مکلف است نیروهای مورد نیاز خود را از طریق آموزشهای لازم قبل از خدمت و ضمن خدمت با هماهنگی دستگاههای ذیربط تأمین نماید.

ماده ۷ - وزارت امور خارجه مکلف است آیین‌نامه نظارت نمایندگیهای سیاسی و کنسولی جمهوری اسلامی ایران بر نمایندگیهای سایر وزارتخانه‌ها، سازمانها و نهادهای جمهوری اسلامی در خارج از کشور و نحوه هماهنگی فیما بین را ظرف ۶ ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند.

ماده ۸ - وزارت امور خارجه مکلف است بر اساس موازین اسلامی و اصول مندرج در قانون اساسی تجدید نظر اساسی در قوانین و مقررات جاریه مورد عمل خود را انجام و جهت تصویب به مراجع ذیربط، ارائه نماید (اصل چهارم قانون اساسی).

ماده ۹ - سفرا و مسئولان نمایندگیهای سیاسی و کنسولی جمهوری اسلامی ایران در حوزه مأموریت خویش مسئول کلیه فعالیتهای سیاسی و تبلیغاتی و فرهنگی و اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بوده و نمایندگان و مأموران سایر وزارتخانه‌ها باید اقدامات و فعالیتهای خود را با آنها هماهنگ سازند.

قانون اصلاح ماده ۱۷ قانون اصلاح قسمتی از قانون تجارت و الحاق یک تبصره به ماده مزبور (مصوب

۱۳۵۳/۱۱/۲۲)

ماده ۱۷- مجمع عمومی مؤسس با رعایت مقررات این قانون تشکیل می‌شود و پس از رسیدگی و احراز پذیره‌نویسی کلیه سهام شرکت و تأدیه مبالغ لازم و شور درباره اساسنامه شرکت و تصویب آن اولین مدیران و بازرس یا بازرسان شرکت را انتخاب می‌کند مدیران و بازرسان شرکت باید کتاً قبول سمت نمایند قبول سمت بخودی خود دلیل بر این است که مدیر و بازرس با علم به تکالیف و مسئولیتهای سمت خود عهده‌دار آن گردیده‌اند از این تاریخ شرکت تشکیل شده محسوب می‌شود.

تبصره- هر گونه دعوت و اطلاعیه برای صاحبان سهام تا تشکیل مجمع عمومی سالانه باید در دو روزنامه کثیرالانتشار منتشر شود یکی از این دوروزنامه به وسیله مجمع عمومی مؤسس و روزنامه دیگر از طرف وزارت اطلاعات و جهانگردی تعیین می‌شود.

قانون دریافت عوارض خارج از کشور (مصوب ۱۳۶۴/۴/۳۰)

ماده واحده - دولت مکلف است از هر مسافری که با گذرنامه دولت جمهوری اسلامی ایران به خارج از کشور مسافرت می‌نماید برای بار اول در هر سال مبلغ پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) ریال و برای بار دوم و بیشتر در همان سال برای هر نوبت مبلغ یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰) ریال تحت عنوان عوارض خروج از کشور اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور منظور نماید. تبصره - از افراد خانواده که با یک گذرنامه مسافرت می‌نمایند علاوه بر مبلغ مذکور که از دارنده گذرنامه اخذ می‌شود برای هر عضو دیگر خانواده مبلغ بیست هزار (۲۰۰۰۰) ریال اخذ می‌شود.

تبصره - به زائرین عتبات عالیات و حجاج تخفیفی به میزان ۵۰٪ مبالغ مذکور در ماده واحده و تبصره (۱) آن داده می‌شود.

تبصره- مسافران زیر پرداخت عوارض خروج از کشور موضوع این قانون معاف می‌باشند:

- راهنمایان مخصوص اتوبوسهای شرکت‌های مسافربری جهانگردی که به اقتضای شغل خود در مرزهای قانونی کشور تردد می‌نمایند با تأیید وزارت ارشاد اسلامی.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی تسهیل ترافیک دریایی (مصوب ۱۳۴۴ شمسی مطابق ۱۹۶۵ میلادی سازمان بین‌المللی دریانوردی)

ماده واحده - به دولت اجازه داده می‌شود به کنوانسیون بین‌المللی تسهیل ترافیک بین‌المللی دریایی - مصوب ۱۳۴۴ شمسی مطابق با ۱۹۶۵ میلادی - مشتمل بر شانزده ماده و یک ضمیمه به شرح پیوست ملحق شود و اسناد آن را مبادله نماید.

دولتهای متعاقد:

خواهان تسهیل ترافیک دریایی از طریق ساده کردن و به حداقل رساندن تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات ورود، توقف و خروج کشتیهایی که به سفرهای بین‌المللی اشتغال دارند، به قرار زیر توافق نمودند.

ماده ۱- دولتهای متعاهد ملزم می‌گردند که بر طبق مفاد این کنوانسیون و ضمیمه آن، کلیه اقدامات لازم را برای تسهیل و تسریع ترافیک بین‌الملل دریایی و جلوگیری از تأخیرهای بی‌مورد کشتیها و اشخاص و اموال روی کشتی به عمل آورند.

ماده ۲- دولتهای متعاهد ملزم می‌گردند که بر طبق مفاد این کنوانسیون، در تنظیم و اجرای مقررات برای تسهیل ورود، توقف و خروج کشتیها با هم‌همکاری کنند. این نوع مقررات، حتی‌المقدور از لحاظ مطلوبیت نباید کمتر از مقرراتی باشد که در مورد سایر طرق حمل و نقل بین‌المللی اعمال می‌شود، با این همه این مقررات می‌تواند با توجه به الزامات خاص متفاوت باشد.

- مقررات تسهیل ترافیک بین‌المللی دریایی مقرر در کنوانسیون حاضر و ضمیمه آن در مورد کشتیهای دول ساحلی و غیر ساحلی عضو این کنوانسیون به طور یکسان اعمال می‌شود.

- مفاد این کنوانسیون در مورد کشتیهای جنگی با کشتیهای تفریحی اعمال نمی‌شود.

ماده ۳- دولتهای متعاهد ملزم می‌گردند که به منظور دستیابی به حداکثر یکنواختی قابل اعمال در تشریفات الزامات اسنادی و مقررات در مورد تمامی موضوعاتی که چنین یکنواختی در آنها، ترافیک بین‌المللی دریایی را تسهیل و بهبود می‌بخشد و همچنین در به حداقل رساندن هر نوع تغییرات در تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات که برای مقابله با نیازهای با ماهیت داخلی ضروری است، همکاری نمایند.

ماده ۴- برای نیل به اهداف ارائه شده در مواد پیشین این کنوانسیون، دولتهای متعاهد ملزم می‌گردند در مورد مسائل مربوط به تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات، همچنین اجرای آنها در ترافیک بین‌المللی دریایی با همدیگر یا از طریق سازمان مشاورتی دریایی بین‌الدول سازمان نامیده می‌شود همکاری نمایند.

ماده ۵- هیچ یک از مفاد این کنوانسیون یا ضمیمه آن نباید به عنوان مانعی در اعمال هر نوع تسهیلات و تسهیلات وسیعتر که یک دولت متعاهد در آینده برای ترافیک بین‌المللی دریایی تحت قوانین ملی یا مفاد هر نوع موافقتنامه بین‌المللی اعطاء می‌کند یا می‌تواند اعطاء نماید تلقی شود.

- هیچ چیز در این کنوانسیون یا ضمیمه آن نباید به عنوان مانعی برای یک دولت متعاهد از جهت اعمال مقررات موقتی که توسط آن دولت به منظور حفظ روحیه عمومی نظم و امنیت یا به منظور جلوگیری از بروز یا شیوع امراض یا آفاتی که مؤثر در بهداشت عمومی، حیوانات یا گیاهان ضروری تشخیص داده شده، تفسیر گردد.

- تمام موضوعاتی که در کنوانسیون حاضر به طور صریح پیش‌بینی نگردیده است تابع مقررات دولتهای متعاهد می‌باشد.

ماده ۶ - از نظر این کنوانسیون و ضمیمه آن:

- "استانداردها" آن دسته از مقرراتی است که اعمال یکنواخت آنها طبق کنوانسیون توسط دولتهای متعاقد برای تسهیل ترافیک بین‌المللی دریایی ضروری و امکان‌پذیر می‌باشد.

- "رویه‌های توصیه شده" آن دسته از مقرراتی است که اعمال آنها توسط دولتهای متعاقد برای تسهیل ترافیک بین‌المللی دریایی توسط دولتهای مطلوب می‌باشد.

ماده ۷ - ضمیمه کنوانسیون حاضر می‌تواند توسط دولتهای متعاقد، خواه به تقاضای یکی از آنها یا از طریق کنفرانسی که برای این منظور تشکیل می‌گردد، اصلاح شود.

- هر دولت متعاقد می‌تواند با ارائه یک پیش‌نویس اصلاحیه به دبیر کل سازمان (که منبعاً "دبیر کل" نامیده می‌شود) اصلاحیه‌ای را به ضمیمه پیشنهاد نماید.

- هر اصلاحیه پیشنهاد شده بر اساس این بند در صورتی که حداقل سه ماه قبل از جلسه این کمیته توزیع شده باشد، به وسیله کمیته تسهیل سازمان مورد بررسی قرار خواهد گرفت. چنانچه این اصلاحیه توسط دوسوم دولتهای متعاقد حاضر و رأی‌دهنده در کمیته تصویب شود، توسط دبیر کل به تمامی دولتهای متعاقد ابلاغ خواهد شد.

- هر اصلاحیه‌ای به ضمیمه بر اساس این بند، پانزده ماه بعد از ابلاغ آن پیشنهاد توسط دبیر کل به تمامی دولتهای متعاقد لازم‌الاجرا خواهد شد. مگر این که در مدت دوازده ماه بعد از ابلاغ، حداقل یک سوم از دولتهای متعاقد دبیر کل را کتباً از این که آن پیشنهاد را نمی‌پذیرند، مطلع کرده باشد.

- دبیر کل کلیه دولتهای متعاقد را از هر نوع اطلاعیه‌ای که بر اساس شق (ب) دریافت شده باشد و همچنین از تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن مطلع خواهد ساخت.

- دولتهای متعاقدی که اصلاحیه‌ای را قبول نمی‌کنند، ملزم به آن اصلاحیه نیستند اما باید رویه ارائه شده در ماده ۸ این کنوانسیون را رعایت کنند.

- به درخواست حداقل یک سوم از دولتهای متعاقد، کنفرانسی از این دولتها به منظور بررسی اصلاحاتی به ضمیمه توسط دبیر کل تشکیل خواهد شد.

هر اصلاحیه‌ای که توسط چنین کنفرانسی با اکثریت دو سوم آراء دولتهای متعاقد حاضر و رأی‌دهنده مورد تصویب قرار گرفته شش ماه بعد از تاریخی که دبیر کل، دولتهای متعاقد را از اصلاحیه تصویب شده مطلع سازد، لازم‌الاجرا خواهد گردید.

- دبیر کل کلیه دولتهای امضاکننده را از تصویب و لازم‌الاجرا شدن هر اصلاحیه‌ای تحت این ماده به موقع مطلع خواهد نمود.

- ماده ۸ - هر دولت متعاهدی که اجرای هر استاندارد را از جهت انطباق کامل با تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات خود غیر عملی می‌بیند، یا به دلایل خاصی تصویب تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات متفاوت با آن استاندارد را ضروری تشخیص می‌دهد، می‌بایستی مراتب را به دبیر کل اعلام نموده و وی را نسبت به تفاوت‌های موجود بین نحوه عمل خود و آن استاندارد مطلع سازد.
- در مورد چنین اطلاعیه‌ای باید در اولین فرصت ممکن پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون برای دولت ذریبط یا پس از تصویب آن تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات متفاوت اقدام گردد.
- اطلاعیه یک دولت متعاهد در مورد چنین تفاوتی در صورت اصلاح یک استاندارد یا یک استاندارد جدید تصویب باید به محض لازم‌الاجرا شدن چنین استاندارد جدید تصویب یا اصلاح شده، یا بعد از تصویب چنین تشریفات، الزامات اسنادی یا مقررات متفاوت به دبیر کل داده شود و این اطلاعیه می‌تواند شامل اشاراتی در مورد اقدامات پیشنهادی جهت انطباق کامل این تشریفات، الزامات اسنادی و یا مقررات با استاندارد جدید تصویب یا اصلاح شده باشد.
- از دولت‌های متعاهد خواسته می‌شود که تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات خود را تا حد امکان با رویه‌های توصیه شده منطبق سازند به محض این که دولت متعاهدی تشریفات، الزامات اسنادی و مقررات خود را با رویه توصیه شده‌ای منطبق سازد، دبیر کل را از آن مطلع خواهد نمود.
- دبیر کل از هر نوع اطلاعیه‌ای که بر اساس بندهای پیشین این ماده به او داده می‌شود دولت‌های متعاهد را آگاه خواهد نمود.
- ماده ۹ - دبیر کل برای تجدید نظر یا اصلاح این کنوانسیون کنفرانسی از دولت‌های متعاهد به تقاضای حداقل یک سوم دولت‌های متعاهد تشکیل خواهد داد. نظر یا اصلاحیه‌ای با اکثریت دوسوم آراء کنفرانس تصویب و سپس توسط دبیر کل گواهی و برای پذیرش به همه دول متعاهد ابلاغ خواهد شد.
- یک سال پس از پذیرش آن تجدید نظر یا اصلاحات توسط دوسوم دولت‌های متعاهد، هر تجدید نظر یا اصلاحیه‌ای برای همه دولت‌های متعاهد به جز آنهایی که قبل از لازم‌الاجرا شدن آن، اعلامیه‌ای مبنی بر عدم پذیرش حذف تجدید نظر یا اصلاحیه داده باشند لازم‌الاجرا خواهد شد کنفرانس می‌تواند موقع تصویب یک تجدید نظر یا یک اصلاحیه با اکثریت دو سوم آراء اعلام کند که این تجدید نظر یا اصلاحیه دارای چنان ماهیتی است که هر دولت متعاهدی که اعلامیه فوق را داده باشد و در مدت زمان یک سال پس از لازم‌الاجرا تجدید نظر یا اصلاحیه، آن تجدید نظر یا اصلاحیه را قبول نکرده باشد بعد از سپری شدن این زمان، دیگر عضو کنوانسیون به حساب نخواهد آمد.
- ماده ۱۰ - این کنوانسیون به منظور امضاء به مدت شش ماه از تاریخ امروز و بعد از آن برای الحاق مفتوح خواهد ماند.
- دولت‌های کشورهای عضو ملل متحد یا هر یک از نمایندگی‌های تخصصی، یا نمایندگی بین‌المللی انرژی اتمی یا اعضاء اساسنامه دیوان بین‌المللی دادگستری می‌تواند به طرق زیر عضو این کنوانسیون شوند:

الف - امضاء بدون قید و شرط به عنوان پذیرش.

ب - امضاء با قید این که پذیرش منوط به انجام پذیرش بعدی خواهد بود، یا

ج - الحاق.

پذیرش یا الحاق و یا تسلیم سندی به دبیر کل انجام خواهد پذیرفت.

- دولت هر کشوری که تحت بند ۲ این ماده استحقاق عضو شدن را نداشته باشد، می تواند از طریق دبیر کل اقدام به عضویت نماید و به عنوان یک عضو بر طبق بند ۲ پذیرفته خواهد شد به شرط آن که این اقدام به وسیله دوسوم اعضاء سازمان به غیر از اعضاء وابسته تأیید شود.

ماده ۱۱- این کنوانسیون شصت روز پس از تاریخی که حداقل دولتهای ۱۰ کشور آن را بدون قید و شرط به عنوان پذیرش امضاء نموده یا اسناد پذیرش یا الحاق را تسلیم کرده باشند، لازم الاجرا خواهد گردید برای دولتی که بعداً آن را قبول کند یا به آن ملحق شود شصت روز پس از تسلیم سند پذیرش یا الحاق کنوانسیون لازم الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۲ - سه سال بعد از لازم الاجرا شدن این کنوانسیون برای یک دولت متعاهد، چنین دولتی می تواند انصراف خود را با دادن یک اطلاعیه کتبی به دبیر کل اعلام نماید که دبیر کل نیز همه دولتهای متعاهد را از محتوا و تاریخ دریافت چنین اطلاعیه‌ای مطلع خواهد ساخت. چنین انصرافی پس از یک سال یا مدت بیشتری که ممکن است در اطلاعیه ذکر شده باشد، بعد از دریافت آن توسط دبیر کل به مورد اجرا در خواهد آمد.

ماده ۱۳ - سازمان ملل متحد در مواردی که مسئول اداره یک سرزمین باشد یا هر دولت متعاهدی که مسئول روابط بین الملل یک سرزمین باشد در اسرع وقت با چنین سرزمینی به منظور تعمیم این کنوانسیون به آن سرزمین به گفتگو خواهد پرداخت، و می تواند هر زمان با دادن اطلاعیه کتبی خطاب به دبیر کل اعلام نماید که کنوانسیون به آن سرزمین تعمیم داده حذف می شود.

- این کنوانسیون از تاریخ دریافت اطلاعیه یا از هر تاریخی که در اطلاعیه قید شده باشد به سرزمینی که در آن اطلاعیه نام برده شده تعمیم داده خواهد شد

- مفاد ماده ۸ این کنوانسیون به هر سرزمینی که کنوانسیون بر طبق این ماده به آن تعمیم داده شده است اعمال می شود، بدین منظور اصطلاح "تشریفات، الزامات اسنادی یا مقررات خاص خودش" شامل آنهایی خواهد بود که در آن سرزمین لازم الاجرا می باشد.

- قطع تعمیم این کنوانسیون به هر سرزمین یک سال بعد از دریافت اطلاعیه‌ای بدین منظور به دبیر کل، یا تاریخ دورتری که می تواند در آن قید شده باشد به مرحله اجراء در خواهد آمد.

- دبیر کل از تعمیم این کنوانسیون به هر سرزمینی بر اساس بند یک این ماده در هر مورد با ذکر تاریخی که از آن به بعد این کنوانسیون تعمیم می یابد، تمامی دولتهای متعاهد را مطلع خواهد کرد.

ماده ۱۴ - دبیر کل کلیه دولتهای امضاکننده، دولتهای متعاقد، اعضاء سازمان را از موارد ذیل مطلع خواهد کرد.

- امضاهای این کنوانسیون و تاریخ آنها.

- تسلیم اسناد پذیرش و الحاق به همراه تاریخ تسلیم آنها.

- تاریخی که کنوانسیون بر اساس ماده ۱۱ لازم الاجرا می شود.

- هر اطلاعیه دریافتی بر اساس ماده ۱۲ و ۱۳ و تاریخ آن.

- تشکیل هر نوع کنفرانسی بر طبق مواد ۷ یا ۹.

ماده ۱۵ - این کنوانسیون و ضمیمه آن به دبیر کل تسلیم خواهد شد که وی نسخ مصدق آن را به دولتهای امضاکننده و ملحق شونده ارسال خواهد کرد.

به محض این که این کنوانسیون لازم الاجرا شد، توسط دبیر کل بر طبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد ثبت خواهد گردید.

ماده ۱۶ - کنوانسیون حاضر و ضمیمه آن به زبان انگلیسی و فرانسه تهیه شده که هر دو متن به طور یکسان معتبر می باشد و ترجمه های رسمی آن به زبانهای روسی و اسپانیولی تهیه شده و با متون اصلی امضاء شده ضبط خواهند شد. در احراز مراتب فوق امضاکنندگان زیر که از طرف دول متبوعشان بدین منظور دارای اختیار کامل می باشند این کنوانسیون را امضاء کرده اند.

بخش اول - تعاریف و مقررات کلی

الف - تعاریف

از نظر مفاد این ضمیمه عبارات فهرست شده دارای مفاهیم زیر خواهند بود:

محموله: هر کالا، جنس محموله، مال التجاره و اجناس دیگر از هر نوع که روی کشتی حمل می شود، به غیر از مرسولات پستی، مواد مصرفی کشتی، قطعات یدکی کشتی، تجهیزات کشتی، لوازم شخصی خدمه و اثاثیه همراه مسافران.

لوازم شخصی خدمه: لباس، وسایل مورد استفاده روزمره و سایر چیزهایی که می تواند شامل پولی باشد که متعلق به خدمه است و روی کشتی حمل می شود.

عضو خدمه: نفراتی که برای انجام وظایفی که روی یک کشتی و در طول یک سفر جهت کار یا خدمت در کشتی استخدام شده اند و جزو فهرست خدمه کشتی هستند.

کشتی سیاحتی: یک کشتی در حال انجام یک سفر بین المللی که حامل مسافران اسکان داده شده و شرکت کننده در یک برنامه گروهی بوده و به منظور انجام یک دیدار سیاحتی در یک یا چند بندر به طور موقت برنامه ریزی گردیده است و در خلال این سفر معمولاً:

الف - هیچ مسافر دیگری را سوار یا پیاده نمی‌کند.

ب - هیچ نوع محموله‌ای را بارگیری یا تخلیه نمی‌کند.

سند: حامل داده‌ها با سرفصل داده‌ها.

حامل داده‌ها: وسیله‌ای که برای حمل سوابق سرفصل داده‌ها پیش‌بینی شده.

مرسولات پستی: مرسولات ارتباطی و سایر اشیاء که توسط ادارات پست رسیده و به آنها تحویل داده می‌شوند.

مسافر ترانزیتی: مسافری که از یک کشور خارجی با کشتی وارد شده و قصد ادامه مسافرت به وسیله یک کشتی یا

سایر وسایل حمل و نقل به یک کشور خارجی دیگر را دارد.

اثاثیه همراه مسافر: اموال، که در همان کشتی برای یک مسافر حمل می‌شود خواه نزد مسافر باشد یا خیر، که می‌تواند

شامل پول نیز باشد، تا آن جا که آن اموال بر اساس یک قرارداد حمل یا قرارداد مشابه دیگری حمل نشده باشد.

مقامات دولتی: تشکیلات یا مقامات یک کشور هستند که مسئول اعمال و به اجرا گذاردن قوانین و مقررات آن کشور

در رابطه با هر جنبه از استانداردها و رویه‌های توصیه‌ای مندرج در این ضمیمه می‌باشند.

مالک کشتی: کسی که یک کشتی را در تملک داشته یا از آن بهره‌برداری نماید، خواه یک شخص، یک شرکت یا

شخصیت حقوقی دیگر و هر شخصی که از طرف مالک یا بهره‌بردار اقدام می‌نماید.

تجهیزات کشتی: اشیاء مورد استفاده قابل حمل روی کشتی، به غیر از قطعات یدکی کشتی که قابل جابجایی هستند اما

مصرفی نبوده و شامل وسایل همراه از قبیل قایقهای نجات، ابزار نجات، مبلمان، سایر اشیاء کشتی و اقلام مشابه

می‌باشند.

قطعات یدکی کشتی: لوازم تعمیر یا تعویض که برای استفاده در کشتی حمل می‌شوند.

فروشگاه مواد مصرفی: کالاهای مورد استفاده در کشتی شامل کالاهای مصرف‌شدنی، کالاهای حمل شده برای فروش

به مسافری و اعضاء خدمه سوخت و روغن‌ها، به غیر از وسایل و قطعات یدکی کشتی.

مرخصی ساحلی: مجوزی که به اعضای خدمه داده می‌شود تا در مدت توقف کشتی، با قید محدودیت زمانی و مکانی

که در صورت لزوم از طرف مقامات دولتی تعیین خواهد شد، از کشتی پیاده شده و در ساحل باشند

موعد ورود: زمان اولین مرحله توقف یک کشتی در یک بندر، خواه در لنگرگاه یا در اسکله.

ب - مقررات کلی

در رابطه با بند ۲ ماده ۵ این کنوانسیون، مقررات این ضمیمه برای انجام اقدامات مقتضی مقامات دولتی، از جمله کسب

اطلاعات بیشتر، که می‌تواند برای موارد مشکوک به تقلب لازم باشد یا در ارتباط با مسائل خاصی که خطر عظیمی را به

نظم یا بهداشت عمومی متوجه می‌کند یا به منظور جلوگیری از ورود یا شیوع امراض یا آفات یا گیاهان یا حیوانات را

تحت الشعاع قرار می‌دهد، مانعی را ایجاد نخواهد کرد.

۱ - ۱ استاندارد - مقامات دولتی باید در تمام موارد فقط ارائه اطلاعات اساسی را درخواست نموده و تعداد اقلام (درخواستی) را در حداقل حفظ نمایند در مواردی که فهرست ویژه‌ای از جزئیات در ضمیمه ارائه می‌شود، مقامات دولتی نباید ارائه آن دسته از جزئیات را که ضروری تشخیص داده نمی‌شود، درخواست نمایند.

۱ - ۱ - ۱ - رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی اثرات تسهیلاتی را که می‌تواند از بکارگیری سیستم پردازش اتوماتیک داده‌ها و تکنیک‌های ارتباطی منتج شود، در نظر خواهند داشت و این امر را در همکاری با مالکین کشتی و سایر طرفین ذینفع باید مورد توجه قرار دهند الزامات اطلاعاتی موجود و روشهای کنترل باید ساده شده و لزوم ایجاد سازگاری با سایر سیستم‌های اطلاعاتی مربوطه مورد توجه قرار گیرد.

۱ - ۲ رویه توصیه‌ای - به علیرغم این واقعیت که ممکن است اسناد در این ضمیمه به جهت خاصی به صورت جداگانه تجویز و مقرر شده باشند، مقامات دولتی با در نظر گرفتن منافع آنان که باید اسناد را تکمیل کنند و همچنین هدفی را که اسناد برای آن استفاده می‌شود، می‌باید هر دو سند یا اسناد بیشتر را هر جا که میسر است و درجه مطلوبی از سهولت را نتیجه می‌دهد، در هم ادغام نمایند.

بخش دوم - ورود، توقف و عزیمت کشتی

این بخش شامل مقرراتی است درباره تشریفات مورد نیاز که توسط مقامات دولتی از مالکان کشتی، در هنگام ورود، توقف و عزیمت کشتی خواسته می‌شود و نباید نافی لزوم ارائه گواهینامه‌ها و سایر مدارکی که در کشتی حمل می‌شوند و مرتبط به ثبت، ظرفیت‌ها، تأمین نفرات و سایر مسائل مربوط جهت اعمال بازرسی به مقامات ذیربط هستند، تلقی شوند.

الف - کلیات

۲ - ۱ استاندارد - مقامات دولتی، در هنگام ورود یا عزیمت کشتیهایی که کنوانسیون در مورد آنها اعمال می‌گردد، نباید هیچ سندی به غیر از آنهایی که در این فصل ذکر شده‌اند برای نگهداری خود درخواست کنند.

اسناد مذکور عبارتند از:

- اظهارنامه کلی

- اظهارنامه کالا

- اظهارنامه فروشگاه مصرفی کشتی

- اظهارنامه لوازم شخصی خدمه

- لیست خدمه

- لیست مسافران

- سندی که به موجب کنوانسیون پست جهانی جهت مرسولات پستی لازم است.

- اظهارنامه بهداشتی دریایی

ب - محتوا و هدف اسناد

۲ - ۲ استاندارد - اظهارنامه کلی سند اصلی است که به هنگام ورود و عزیمت کشتی اطلاعات خواسته شده را درباره کشتی تأمین نماید.

۲ - ۲ - ۱ رویه توصیه‌ای همان فرم اظهارنامه کلی بایستی برای هر دو مورد ورود و عزیمت کشتی مورد قبول واقع شود.

۲ - ۲ - ۲ رویه توصیه‌ای در اظهارنامه کلی، مقامات دولتی نباید اطلاعات بیش از موارد زیر خواستار شوند.

- نام و مشخصات کشتی

- تابعیت کشتی

- مشخصات مربوط به ثبت

- مشخصات ظرفیت کشتی

- نام فرمانده

- نام و آدرس نمایندگی کشتی

- توصیف مختصری از کالا

- تعداد خدمه

- تعداد مسافران

- مشخصات مختصری از سفر

- تاریخ و ساعت ورود، یا تاریخ عزیمت

- بندر ورود یا عزیمت

- محل کشتی در بندر

۲ - ۲ - ۳ استاندارد - مقامات دولتی یک اظهارنامه کلی را که توسط فرمانده، نمایندگی کشتی یا شخص دیگری که توسط فرمانده رسماً برای این کار مجاز شده، تاریخ خورده و امضاء شده باشد، یا به نحوی که اعتبار آن مورد پذیرش مقامات دولتی مربوطه باشد، قبول خواهند کرد.

۲ - ۳ - استاندارد اظهارنامه کالا سند اصلی است که حاوی اطلاعات مورد نیاز مقامات دولتی در رابطه با کالا، به هنگام ورود و عزیمت کشتی، می‌باشد با این همه، ارائه مشخصات هر نوع کالای خطرناک نیز می‌تواند به طور جداگانه خواسته شود.

۲ - ۳ - ۱ رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی در اظهارنامه کالا نباید اطلاعاتی بیش از موارد زیر خواستار شوند:

الف - هنگام ورود:

- نام و تابعیت کشتی
- نام فرمانده
- بندری که از آن جا آمده
- بندری که در آن گزارش داده شده
- علامات و شماره‌ها، شماره و تعداد و نوع بسته‌ها، مقدار و شرح کالاها.
- تعداد بارنامه‌های کالاهایی که قرار است در بندر مزبور تخلیه شوند.
- بندری که کالای باقیمانده روی کشتی در آنها تخلیه خواهد شد.
- بنادر مبداء بارگیری در ارتباط با کالاهای حمل شده از طریق بارنامه‌ها.
- ب - هنگام عزیمت:
  - نام و تابعیت کشتی.
  - نام فرمانده
  - بندر مقصد
  - در رابطه با کالاهایی که در بندر مزبور بارگیری شده، علایم و شماره‌ها، تعداد و نوع بسته‌ها، مقدار و شرح کالاها.
  - تعداد بارنامه‌های کالای بارگیری شده در بندر مزبور
- ۲ - ۳ - ۲ استاندارد در مورد کالاهای باقیمانده روی کشتی، مقامات دولتی باید فقط خواستار ارائه شرح مختصری از اطلاعات مربوط به حداقل اقلام اساسی شوند.
- ۲ - ۳ - ۳ استاندارد - مقامات دولتی یک اظهارنامه کالا را که توسط فرمانده، نماینده کشتی یا شخص دیگری که توسط فرمانده رسماً برای این کار مجاز شده، تاریخ خورده و امضاء شده باشد، یا به نحوی که اعتبار آن مورد پذیرش مقامات دولتی مربوطه باشد، قبول خواهند کرد.
- ۲ - ۳ - ۴ رویه توصیه‌ای - مقامات مزبور دولتی باید به جای اظهارنامه کالا یک نسخه از مانیفست کشتی را به شرط این که شامل اطلاعات لازم منطبق با رویه توصیه‌ای ۲ - ۳ - ۱ و استاندارد ۲ - ۳ - ۲ بوده یا بر اساس استاندارد ۲ - ۳ - ۳ امضاء شده و تاریخ خورده یا تأیید شده باشد، مورد پذیرش قرار دهند.
- ۲ - ۳ - ۴ - ۱ رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی می‌توانند، به عنوان یک جایگزین برای استاندارد ۲ - ۳ - ۴ کپی (سند حملی) را که بر طبق استاندارد
- ۲ - ۳ - ۳ امضا یا تأیید شده و یا کپی برابر اصل آن را در صورتی که ماهیت و کمیت محموله این را ممکن سازد و مشروط بر این که هر گونه اطلاعات منطبق با رویه توصیه‌ای ۲ - ۳ - ۱ و استاندارد ۲ - ۳ - ۲ که در آن اسناد نیامده باشند، همچنین نیز در جای دیگر ارائه و به روش مطلوب گواهی شده باشند، مورد پذیرش قرار دهند.

۳۲ - ۵ - رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی باید اجازه دهند بسته‌هایی که در مانیفست کشتی نیامده و در اختیار فرمانده قرار دارند به شرط این که مشخصات این بسته‌ها به طور جداگانه ارائه شده باشند از اظهارنامه کالا حذف شوند.

۲ - ۴ - استاندارد - اظهارنامه فروشگاه مواد مصرفی کشتی هنگام ورود و عزیمت کشتی، سند اصلی خواهد بود که حاوی اطلاعات خواسته شده توسط مقامات دولتی در رابطه با فروشگاه مواد مصرفی کشتی می‌باشد.

۲ - ۴ - ۱ - استاندارد - مقامات دولتی باید یک اظهارنامه فروشگاه مواد مصرفی کشتی را، خواه توسط فرمانده یا سایر افسران کشتی که رسماً از طرف فرمانده مجاز گردیده و درباره فروشگاه کشتی اطلاعات شخصی دارند، تاریخ خورده و امضا شده باشد، یا به نحوی که اعتبار آن مورد پذیرش مقامات دولتی مربوطه باشد، مورد پذیرش قرار دهند.

۲ - ۵ - استاندارد - اظهارنامه لوازم شخصی خدمه سند اصلی خواهد بود که حاوی اطلاعات خواسته شده توسط مقامات دولتی در رابطه با لوازم شخصی خدمه است اظهارنامه مزبور در هنگام عزیمت نباید خواسته شود.

۲ - ۵ - ۱ - استاندارد - مقامات دولتی باید اظهارنامه لوازم شخصی خدمه را خواه توسط فرمانده یا یک افسر دیگر کشتی که رسماً از طرف فرمانده دارای اختیار است، امضا و تاریخ زده باشد یا اعتبار آن به نحوی باشد که مورد پذیرش مقامات دولتی قرار گیرد، قبول کنند مقامات دولتی همچنین می‌توانند هر یک از خدمه را ملزم نمایند تا مقابل قسمتی از اظهارنامه را که درباره لوازم شخصی وی می‌باشد امضا نموده یا در صورت عدم امکان چنین عملی آن را علامت گذارد.

۲ - ۵ - ۲ - رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی معمولاً باید تنها مشخصات آن نوع لوازم شخصی خدمه را بخواهند که عوارض به آنها تعلق می‌گیرد و یادارای ممنوعیتها یا محدودیت‌هایی هستند.

۲ - ۶ - استاندارد - فهرست خدمه سند اصلی خواهد بود که مقامات دولتی را از تعداد و ترکیب خدمه در هنگام ورود و عزیمت یک کشتی مطلع می‌سازد.

۲ - ۶ - ۱ - استاندارد - در فهرست خدمه، مقامات دولتی نباید اطلاعاتی بیش از موارد زیر خواستار شوند:

- نام و تابعیت کشتی

- نام فامیل

- القاب

- تابعیت

- درجه یا رتبه

- تاریخ و محل تولد

- ماهیت و تعداد اسناد هویت

- بندر و تاریخ ورود

- مبداء ورو

۲ - ۶ - ۲ استاندارد - مقامات دولتی باید یک فهرست خدمه را، خواه توسط فرمانده یا سایر افسران کشتی که رسماً از طرف فرمانده دارای اختیار نگردیده‌اند، تاریخ خورده و امضا شده باشد یا به نحوی که اعتبار آن مورد پذیرش مقامات دولتی مربوطه باشد، مورد پذیرش قرار دهند.

۲ - ۶ - ۳ استاندارد - مقامات دولتی معمولاً نباید خواستار تسلیم فهرست خدمه در هر سفر از کشتیهایی شوند که طبق برنامه منظم دوباره ظرف مدت کمتر از ۱۴ روز به همان بندر برمی‌گردد در حالی که تغییر در خدمه نداشته‌اند، که در این صورت یک بیانیه تحت عنوان بدون تغییر باید به نحوی که مورد قبول مقامات ذیربط است، ارائه نمایند.

۲ - ۶ - ۴ رویه توصیه‌ای - تحت شرایط مندرج در استاندارد ۲ - ۶ - ۳ هنگامی که تغییرات مختصری در خدمه انجام گرفته است، مقامات دولتی معمولاً نباید خواستار یک فهرست جدید و کامل خدمه شوند، بلکه باید فهرست موجود خدمه را با تغییرات مشخص شده در آن مورد قبول قرار دهند.

۲ - ۷ استاندارد - فهرست مسافران، سند اصلی خواهد بود که اطلاعاتی را درباره مسافران در هنگام ورود و عزیمت یک کشتی به مقامات دولتی ارائه می‌دهد.

۲ - ۷ - ۱ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی نباید خواستار فهرست مسافران در مسیرهای کوتاه دریایی یا سرویسهای ترکیبی کشتی - راه‌آهن بین کشورهای همسایه شوند.

۲ - ۷ - ۲ رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی نباید علاوه بر فهرست مسافران خواستار کارتهای سوار یا پیاده شدن مسافرینی شوند که نامشان در فهرستهای مسافران موجود است با این همه هنگامی که مقامات دولتی مسائل خاصی دارند که خطر جدی برای بهداشت عمومی در بر دارد، در زمان ورود شخصی که یک سفر بین‌المللی را انجام می‌دهد، ممکن است از وی خواسته شود که آدرس مقصد خود را به طور کتبی ارائه نماید.

۲ - ۷ - ۳ رویه توصیه‌ای - در فهرست مسافران، مقامات دولتی نباید اطلاعاتی بیش از موارد زیر را خواستار شوند:

- نام و تابعیت کشتی

- نام فامیل

- القاب

- تابعیت

- تاریخ تولد

- محل تولد

- بندر سوار شدن

- بندر پیاده شدن

- بندر و تاریخ ورود کشتی

۲ - ۷ - ۴ رویه توصیه‌ای - فهرستی را که شرکتهای کشتیرانی برای استفاده خود تهیه می‌کنند، باید به جای فهرست مسافران پذیرفته شود، به شرط این که حداقل شامل اطلاعات مورد نیاز مطابق با رویه توصیه‌ای ۲ - ۷ - ۳ بوده و مطابق با استاندارد ۲ - ۷ - ۵ امضا شده و تاریخ خورده یا گواهی شده باشد.

۲ - ۷ - ۵ استاندارد - مقامات دولتی باید فهرست مسافران، خواه توسط فرمانده نمایندگی کشتی یا شخص دیگری از طرف فرمانده رسماً برای این کاردارای اختیار گردیده، تاریخ خورده و امضا شده باشد، یا به نحوی که اعتبار آن مورد پذیرش مقامات دولتی مربوطه باشد، مورد پذیرش قرار دهند.

۲ - ۷ - ۶ استاندارد - مقامات دولتی باید اطمینان حاصل کنند که مالکان کشتی به محض ورود، آنها را از وجود هر مسافر قاچاق که در کشتی پیدا شده مطلع می‌سازند.

۲ - ۸ مقامات دولتی هنگام ورود یا عزیمت کشتی نباید هیچ گونه اظهارنامه کتبی دیگر را در رابطه با مرسولات پستی، به غیر از آن چه در کنوانسیون جهانی پست مقرر شده است درخواست نمایند.

۲ - ۹ استاندارد: - اظهارنامه بهداشت دریایی سند اصلی خواهد بود که تأمین کننده اطلاعات مورد احتیاج مقامات بهداشت بندری در رابطه با وضع بهداشت در روی کشتی در طول سفر و هنگام ورود به بندر می‌باشد.

ج - اسناد موقع ورود

۲ - ۱۰ استاندارد: در رابطه با ورود یک کشتی به بندر، مقامات دولتی نباید اسنادی بیش از اسناد زیر را درخواست نمایند:

- ۵ نسخه از اظهارنامه کلی

- ۴ نسخه از اظهارنامه کالا

- ۴ نسخه از اظهارنامه فروشگاه مواد مصرفی کشتی

- ۲ نسخه از اظهارنامه لوازم شخصی

- ۴ نسخه از فهرست خدمه

- ۴ نسخه از فهرست مسافران

- ۱ نسخه از اظهارنامه بهداشت دریایی

د - اسناد موقع عزیمت

۲ - ۱۱ استاندارد: در رابطه با عزیمت یک کشتی از بندر، مقامات دولتی نباید اسنادی بیش از اسناد زیر را درخواست نمایند:

- ۵ نسخه از اظهارنامه کلی

- ۴ نسخه از اظهارنامه کالا

- ۳ - نسخه از اظهارنامه فروشگاه مواد مصرفی کشتی
- ۲ - نسخه از فهرست خدمه
- ۲ - نسخه از فهرست مسافران
- ۲ - ۱۱ - ۱ استاندارد: در هنگام عزیمت از بندر در رابطه با کالایی که موضوع اظهارنامه در هنگام ورود بوده و یا مواد مصرفی که در بندر بارگیری و طی سند گمرکی دیگری در همان بندر اظهار شده‌اند، در هنگام عزیمت نباید اظهارنامه جداگانه‌ای از فروشگاه مواد مصرفی کشتی خواسته شود.
- ۲ - ۱۱ - ۲ استاندارد هنگامی که مقامات دولتی خواستار اطلاعاتی درباره خدمه یک کشتی در حال عزیمت هستند، باید یک نسخه از فهرست خدمه را که هنگام ورود ارائه شده در هنگام عزیمت بپذیرند به شرط این که هر گونه تغییر در تعداد یا ترکیب خدمه یا عدم چنین تغییراتی با امضا یا پشت‌نویسی مجدد مشخص گردد.
- ۵ - مقرراتی جهت تسهیل ترخیص کالا، مسافران، خدمه و بار مسافران
- ۲ - ۱۲ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی با همیاری مالکان کشتی و ادارات بندری باید اقدامات مقتضی را جهت به حداقل رساندن تشریفات بندری به عمل آورده، مقدمات یک جریان مطلوب ترافیک بندری را فراهم نموده و دائماً همه جریانات مربوط به ورود و خروج کشتیها شامل ترتیبات سوار و پیاده شدن، بارگیری و تخلیه، سرویس‌دهی و غیره را کنترل نمایند. آنها باید همچنین ترتیباتی اتخاذ نمایند که کشتیهای باری و بار آنها بتواند وارد و تاجایی که مقدر است در نزدیکی محل توقف کشتی ترخیص شود.
- ۲ - ۱۲ - ۱ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی با همیاری مالکان کشتی و ادارات بندری، باید مقررات مناسب را جهت نیل به حداکثر مطلوبیت در روند ترافیک بندری به نحوی که جریانات جابجایی و ترخیص به صورت روان و غیر پیچیده انجام پذیرد وضع نمایند این ترتیبات باید همه مراحل، از لحظه ورود کشتی به اسکله جهت تخلیه و ترخیص گمرکی و انبار کردن و در صورت لزوم حمل مجدد کالا را در بر گیرد.
- بین انبار کالا و منطقه گمرکی که هر دو باید در نزدیکی اسکله واقع شوند باید ارتباط مناسب و مستقیمی وجود داشته و هر کجا که ممکن است سیستمهای مکانیکی جابجایی موجود باشند.
- ۲ - ۱۲ - ۲ رویه توصیه‌ای دولتهای متعاقد باید پذیرش موقت تجهیزات مخصوص جابجایی کالا را که به همراه کشتیها وارد شده و در سواحل بندر برای بارگیری، تخلیه و جابجایی کالا به کار گرفته می‌شوند، تسهیل نمایند.
- ۲ - ۱۲ - ۳ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی باید مالکان و یا استفاده‌کنندگان اسکله‌ها و انبارهای کالا را تشویق نمایند تسهیلات انباری ویژه‌ای برای کالاهایی که احتمال دزدیده شدن آن زیاد است در نظر بگیرند و مناطقی را که چنین کالاهایی باید در آن انبار شود، چه برای کوتاه مدت و یا مدت طولانی، قبل از حمل یا تحویل محلی، جهت جلوگیری از دستیابی افراد غیر مجاز محافظت نمایند.

- ۲ - ۱۲ - ۴ استاندارد مقامات دولتی، ضمن رعایت مقررات مربوطه خود، باید واردات موقت کانتینرها و پالتها را بدون پرداخت عوارض گمرکی و سایر مالیاتها و هزینه‌ها اجازه دهند استفاده از آنها را در تردد دریایی تسهیل نمایند.
- ۲ - ۱۲ - ۵ روش توصیه‌ای مقامات دولتی باید در مقررات خود که در استاندارد ۲ - ۱۲ - ۴ به آن اشاره شد، پذیرش اظهارنامه ماده‌ای را پیش‌بینی کنند که بر اساس آن کانتینرها و پالت‌هایی که موقتاً وارد شده‌اند، در یک مدت زمان محدود که از طرف دولت مربوطه تعیین شده دوباره خارج گردند.
- ۲ - ۱۲ - ۶ رویه‌ای توصیه‌ای مقامات دولتی باید اجازه دهند کانتینرها و پالت‌هایی که به موجب استاندارد ۲ - ۱۲ - ۴ به قلمرو کشوری وارد می‌شوند، از محدود بندر ورودی تحت روشهای یاد شده بازرسی و با ارائه حداقل اسناد، جهت ترخیص کالای وارده و یا بارگیری کالاهای صادراتی خارج شوند.
- و - ورود متوالی به دو یا چند بندر بزرگ در یک کشور
- ۲ - ۱۳ رویه توصیه‌ای با عنایت به مقررات مربوط به ورود یک کشتی در اولین بندر در سرزمین یک کشور، تشریفات و اسناد درخواستی توسط مقامات دولتی در بنادر ورودی دیگر در همان کشور در صورتی که آن کشتی در این فاصله به بندر کشور دیگری وارد نشده باشد، باید در حداقل حفظ شود.
- ز - تکمیل اسناد
- ۲ - ۱۴ رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی می‌باید تا حد امکان اسناد مذکور در این ضمیمه را، به جز آن چه مربوط به استاندارد ۳ - ۷ می‌شود بدون توجه به زبانی که اطلاعات درخواستی به آن زبان در اسناد درج شده است، مورد پذیرش قرار دهند، با این شرط که آنها بتوانند در صورت لزوم خواستار ترجمه کتبی یا شفاهی به یکی از زبانهای رسمی کشور خود و یا سازمان شوند.
- ۲ - ۱۵ استاندارد - مقامات دولتی باید اطلاعاتی را که به طریق خوانا و قابل فهم ارائه شده باشد، از جمله اسناد دست‌نویس یا جوهر یا مداد پاک‌نشده و یا تهیه شده با تکنیک اتوماتیک پردازش داده‌ها، مورد پذیرش قرار دهند.
- ۲ - ۱۵ - ۱ استاندارد - مقامات دولتی باید یک امضا را در صورت لزوم چه به صورت دست‌نویس، فاکسی‌مایل پرفریت (سوراخ شده) مهر شده، باعلامت یا به هر وسیله الکترونیکی یا مکانیکی دیگر مورد پذیرش قرار دهند به شرط آن که چنین پذیرش مغایر با قوانین ملی نباشد، تأیید اعتبار اطلاعاتی که با وسایل غیر کاغذی ارائه شده‌اند به نحوی خواهد بود که مورد قبول مقامات دولتی ذیربط باشد.
- ۲ - ۱۶ استاندارد مقامات دولتی کشور بندر ورودی، تخلیه یا ترانزیت نباید هیچ کدام از اسناد مذکور در این فصل را که مربوط به کشتی، کالای آن، فروشگاه مواد مصرفی کشتی، مسافران یا خدمه است، به صورت گواهی شده، قانونی شده، تأیید شده یا با بررسی قبلی توسط نماینده خودشان در خارج آن کشور، خواستار شوند این مسئله نافی لزوم ارائه گذرنامه یا هر سند هویت دیگر مربوط به مسافر یا خدمه جهت صدور روادید یا امور مشابه آن نخواهد بود.

- ح - مقررات ویژه برای تسهیل در امر کشتیهایی که به قصد پیاده کردن خدمه، مسافران یا سایر افراد بیمار یا مجروح جهت درمان اضطراری پزشکی در بنادر پهلو می گیرند.
- ۲ - ۱۷ - استاندارد - مقامات دولتی باید جهت حصول اطمینان از این که در هنگامی که کشتیها صرفاً به منظور پیاده نمودن خدمه یا مسافرین یا سایر اشخاص مریض یا مجروح جهت معالجه اضطراری پزشکی قصد ورود به بندر را دارند، فرمانده کشتی مقامات دولتی را تا حد امکان از آن نیت با جزئیات کامل ممکن از بیماری یا جراحی و هویت و وضعیت آن اشخاص مطلع خواهند کرد، همکاری مالکان کشتیها را جلب نمایند.
- ۲ - ۱۸ - استاندارد مقامات دولتی باید در صورت امکان با رادیو، و در هر حال با سریعترین وسیله موجود قبل از رسیدن کشتی، فرمانده را از اسناد ورودی انجام عملیات پیاده کرد سریع شخص مریض یا مجروح و ترخیص بدون تأخیر کشتی مطلع نمایند.
- ۲ - ۱۹ - استاندارد - در رابطه با کشتیهایی که به این منظور به بنادر می آیند و سریعاً قصد ترک دوباره آن را دارند، چنانچه وضع بیمار یا شرایط دریا اجازه پیاده کردن امن او را در آبراهها یا لنگرگاه ندهد، مقامات دولتی باید اولویت پهلوگیری در اسکله را به آن کشتیها بدهد.
- ۲ - ۲۰ - استاندارد - در رابطه با کشتیهایی که به این منظور به بنادر می آیند و سریعاً قصد ترک دوباره آن را دارند، مقامات دولتی معمولاً نباید جز در مورد اظهارنامه بهداشت دریایی و در صورت اجتناب ناپذیر بودن اظهارنامه کلی خواستار اسناد مذکور در استاندارد ۲ - ۱ شوند.
- ۲ - ۲۱ - استاندارد - در مواردی که مقامات دولتی خواستار اظهارنامه کلی می گردند این سند نباید اطلاعاتی بیش از آن چه در رویه توصیه ای ۲ - ۲ - ۲ آمده، داشته باشد و در صورت امکان باید حاوی اطلاعات کمتری باشد.
- ۲ - ۲۲ - استاندارد - هنگامی که مقامات دولتی جریان بازرسی را در رابطه با ورود یک کشتی، قبل از پیاده نمودن افراد بیمار یا مجروح اعمال می نمایند، معالجات اضطراری پزشکی و اقدامات جهت حفظ سلامتی عمومی، نسبت به این بازرسیها تقدم خواهند داشت.
- ۲ - ۲۳ - استاندارد - هنگامی که اخذ ضمانت یا تعهد در رابطه با پوشش هزینه های درمان یا انتقال احتمالی یا برگشت به میهن افراد ذیربط مورد لزوم است، معالجات اضطراری پزشکی در حین اخذ این ضمانتها و تعهدات نباید به تأخیر افتاد یا متوقف گردد.
- ۲ - ۲۴ - استاندارد - معالجات اضطراری پزشکی و اقدامات مربوط به حفظ سلامتی عمومی باید نسبت به امور بازرسی که ممکن است مقامات دولتی در مورد افراد بیمار یا مجروح در حال پیاده شدن در ساحل اعمال کنند تقدم داشته باشند.

بخش سوم - ورود و عزیمت اشخاص

این بخش مقررات مربوط به تشریفات مورد درخواست مقامات دولتی موقع ورود یا خروج یک کشتی از خدمه و سافرین می باشد.

الف - آیین و الزامات ورود و خروج

۳ - ۱ استاندارد - یک گذرنامه معتبر سند اصلی خواهد بود که اطلاعات مربوط به شخص مسافر را در هنگام ورود و یا عزیمت یک کشتی برای مقامات دولتی تأمین می کند.

۳ - ۱ - ۱ رویه توصیه ای - دولتهای متعاقد باید تا آن جا که ممکن است با توافقهای دوجانبه یا چندجانبه، درباره پذیرفتن اوراق رسمی شناسایی به جای گذرنامه توافق نمایند.

۳ - ۲ رویه توصیه ای - مقامات دولتی باید ترتیبی اتخاذ نمایند در نتیجه آن، گذرنامه های مسافران کشتی، یا اسناد رسمی شناسایی پذیرفته شده به جای آنها، فقط یک بار در هنگام ورود و یک بار در هنگام عزیمت نیاز با بازرسی توسط مقامهای اداره مهاجرت داشته باشند. علاوه بر این، این گذرنامه ها یا اوراق رسمی شناسایی می تواند به منظور تأیید یا تشخیص هویت در ارتباط با امور گمرکی و سایر تشریفات هنگام ورود و عزیمت خواسته شود.

۳ - ۳ رویه توصیه ای - پس از ارائه شدن گذرنامه ها و یا اوراق رسمی شناسایی پذیرفته شده به جای آنها مقامات دولتی باید به جای آن که آنها را به منظور دستیابی به کنترل اضافی پیش خود نگهدارند، پس از بررسی فوراً مسترد نمایند مگر این که مانعی برای پذیرش یک مسافر به آن سرزمین وجود داشته باشد.

۳ - ۴ رویه توصیه ای - مقامات دولتی نباید از مسافرینی که به کشتی وارد و یا از آن خارج می شوند، یا از مالکان کشتی به جای آنان، هیچ گونه اطلاعات کتبی تکمیلی تکراری که قبلاً در گذرنامه یا اوراق رسمی شناسایی ارائه شده به جز آن چه که برای تکمیل اسنادی که در این ضمیمه مقرر شده است لازم است، درخواست نمایند.

۳ - ۵ رویه توصیه ای - مقامات دولتی که از مسافرینی که به کشتی وارد و یا از آن خارج می شوند خواستار اطلاعات تکمیلی به جز آن چه برای تکمیل اسناد مذکور در این ضمیمه لازم است می گردند باید موارد لازم جهت تطبیق هویت بعدی مسافران را به اقلامی که در رویه توصیه ای ۳ - ۶ (کارت سوار شدن - پیاده شدن) آمده است، محدود نمایند مقامات دولتی باید کارت سوار یا پیاده شدن را پس از تکمیل آن توسط مسافر بپذیرند و نباید خواستار کنترل یا تکمیل آن توسط مالک کشتی گردند جز در مواردی که در فرم استفاده از حروف چاپی خواسته شده باشد، کارتی که با خط خوانانوشته شده باشد باید مورد پذیرش قرار گیرد. از هر مسافر فقط یک نسخه از کارت سوار یا پیاده شدن، که ممکن است در عین حال دارای یک یا چند نسخه کپی کاربن باشد، خواسته شود.

۳ - ۶ رویه توصیه ای - در کارت سوار یا پیاده شدن، مقامات دولتی نباید چیزی بیش از اطلاعات زیر خواستار شوند:

- نام خانوادگی

- لقب
  - تابعیت
  - شماره گذرنامه یا سایر اوراق رسمی هویت
  - تاریخ تولد
  - محل تولد
  - شغل
  - بندر سوار یا پیاده شدن
  - جنسیت
  - آدرس مقصد
  - امضا
- ۳ - ۷ استاندارد - در مواردی که مدرکی دال بر مصونیت در مقابل وبا، تب زرد یا آبله از اشخاص روی کشتی لازم است، مقامات دولتی باید گواهی بین‌المللی واکسیناسیون یا واکسیناسیون مجدد را در فرمهایی که مقررات بین‌المللی بهداشت معین کرده است مورد قبول قرار دهند.
- ۳ - ۸ رویه توصیه‌ای - آزمایش پزشکی از افراد روی کشتی یا از افرادی که از کشتی پیاده می‌شوند، معمولاً باید محدود به اشخاصی شود که از مناطق آلوده به یکی از امراض قرنطینه‌ای در دوره نهفتگی بیماری مربوطه می‌آیند (همان طور که در مقررات بین‌المللی آمده است) به هر حال آزمایشات پزشکی اضافی را می‌توان بر حسب مقررات بین‌المللی بهداشت خواستار شد.
- ۳ - ۹ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی معمولاً باید از اثاثیه همراه مسافران ورودی به روش نمونه‌گیری یا انتخابی، بازرسی گمرکی به عمل آورند از دریافت اظهارنامه کتبی در مورد اثاثیه همراه مسافران حتی المقدور می‌باید صرف نظر شود.
- ۳ - ۹ - ۱ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی باید، هر جا که ممکن است از بازرسی اثاثیه همراه مسافران خروجی چشم‌پوشی کنند.
- ۳ - ۹ - ۲ رویه توصیه‌ای هنگامی که امکان صرف نظر کامل از بازرسی اثاثیه همراه مسافران خروجی وجود ندارد، آن بازرسی باید معمولاً بر اساس روش نمونه‌گیری یا انتخابی انجام شود.
- ۳ - ۱۰ استاندارد - اوراق معتبر هویت یا گذرنامه یک دربانورد سند اصلی خواهد بود که اطلاعات مربوط به هر یک از خدمه را در هنگام ورود یا عزیمت یک کشتی برای مقامات دولتی تأمین می‌کند.
- ۳ - ۱۰ - ۱ استاندارد - در اوراق هویت دربانورد، مقامات دولتی نباید چیزی بیش از اطلاعات ذیل را خواستار شوند:

- نام خانوادگی

- القاب

- تاریخ و محل تولد

- تابعیت

مشخصات فیزیکی

- عکس (گواهی شده)

- امضاء

- تاریخ انقضاء (اگر داشته باشد)

- مقام دولتی صادرکننده

۳ - ۱۰ - ۲ استاندارد هنگامی که دریانورد مجبور است به عنوان یک مسافر با استفاده از هر وسیله حمل و نقل به کشوری وارد شود یا آن را ترک کند به قصد:

الف - پیوستن به کشتی خودش یا انتقال کشتی دیگر،

ب - عبور ترانزیت برای پیوستن به کشتی خودش در کشور دیگر، یا برای برگشت به میهن، یا به هر قصد دیگری که مورد تأیید مقامات کشور مربوطه است، مقامات دولتی در صورتی که این سند اجازه مجدد ورود دارنده آن را به کشور صادرکننده سند تضمین نماید، باید سند هویت معتبر دریانورد را به جای گذرنامه از آن دریانورد قبول کنند.

۳ - ۱۰ - ۳ روش توصیه‌ای مقامات دولتی معمولاً نباید بیش از آن چه در فهرست خدمه آمده است خواستار ارائه تک اسناد هویت یا ارائه اطلاعات تکمیلی سند هویت دریانورد در رابطه با خدمه کشتی شوند.

ب - مقررات تسهیل ترخیص بار، مسافران، خدمه و اثاثیه

۳ - ۱۱ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی با همکاری مالکان کشتی و ادارات بندری باید اقدامات مقتضی را جهت فراهم آوردن وضع رضایت‌بخش تر جریان ترافیک بندری به منظور تسریع در کار ترخیص مسافران، خدمه و بار توشه صورت داده و پرسنل مورد نیاز را جهت این امر به کار گرفته و اطمینان حاصل نمایند که تأسیسات و تجهیزات کافی تهیه گردیده و دقت لازم جهت بارگیری، تخلیه اثاثیه و همچنین وسایل جابجایی (که شامل استفاده از سیستمهای مکانیزه نیز می‌باشد) در قسمتهایی که بیشترین تأخیرهای مسافری مشاهده گردیده و اتفاق می‌افتد، مبذول نمایند باید ترتیباتی اتخاذ شود تا سرپناه لازم در محل بین کشتی و نقطه‌ای که مسافران و خدمه مورد بازرسی قرار می‌گیرند، ایجاد گردد.

۳ - ۱۱ - ۱ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی باید:

الف - ضمن هماهنگی با مالکان کشتی و ادارات بندری ترتیبات مناسبی را عرضه کنند، از قبیل:

- ۱ - روش انفرادی و پیوسته‌ای برای جریان کار مسافران و اثاثیه،
- ۲ - سیستمی که به مسافران امکان بدهد به سهولت اثاثیه بازرسی شده خود را به محض قرار گرفتن در محلی که امکان مطالبه آن می‌باشد، شناخته و به‌دست آورند،
  - ب - مطمئن شوند که ادارات بندری به گونه‌ای کلیه اقدامات لازم را به عمل می‌آورند به نحوی که،
    - ۱ - دسترسی آسان و سریع برای مسافری و اثاثیه آنها به حمل و نقل محلی و بالعکس فراهم گردد.
    - ۲ - اگر از خدمه خواسته شده است که در محللهایی جهت مقاصد دولتی گزارش دهند ورود به آن مناطق باید آسان بوده و تا حد امکان آن مناطق باید به یکدیگر نزدیک باشند.
  - ۳ - ۱۲ استاندارد مقامات دولتی باید از مالکان کشتی خواستار شوند که اطمینان یابند کارکنان روی کشتی کلیه اقدامات مناسبی را که به تسریع روند ورود مسافران و خدمه کمک می‌کند به عمل می‌آورند، این اقدامات می‌تواند شامل موارد زیر باشد:
    - الف - ارائه پیام قبلی به مقامات دولتی ذیربط برای اعلام مناسب‌ترین پیش‌بینی زمان ورود، و به دنبال آن اطلاع از هر تغییر در زمان، و همچنین اعلام مسیر سفر در جایی که ممکن است بر الزامات بازرسی تأثیر گذارد،
    - ب - آماده داشتن اسناد کشتی برای مرور سریع،
    - ج - تهیه نردبان یا سایر وسایل آمدن روی کشتی جهت نصب در طول مدتی که کشتی به طرف اسکله یا لنگرگاه در حرکت است،
    - د - جمع نمودن و معرفی سریع و منظم اشخاص روی کشتی با مدارک لازم برای بازرسی با توجه به ترتیبات لازم برای تعویض خدمه جهت انجام وظایف ضروری در موتورخانه‌ها و سایر جاها.
- ۳ - ۱۳ رویه توصیه‌ای نحوه وارد کردن اسامی بر روی اسناد مسافران و خدمه به این صورت است که باید نام یا نامهای خانوادگی اول نوشته شوند. هنگامی که از نام خانوادگی پدری و مادری هر دو استفاده می‌شود، نام خانوادگی پدری باید در اول قرار داده شود. در مواردی که برای زن شوهردار نام خانوادگی پدری شوهر یا نام خانوادگی پدری زن هر دو به کار می‌رود، نام خانوادگی پدری شوهر باید در ابتدا قرار داده شود.
- ۳ - ۱۴ استاندارد مقامات دولتی باید، بدون تأخیر ناموجه، مسافران و خدمه را جهت آزمایش برای پذیرش ورودشان به کشور وقتی که چنان آزمایشی ضروری است، بپذیرند.
- ۳ - ۱۵ اگر برای مقامات دولتی معلوم شود که سند متعلق به یک مسافر ناقص می‌باشد، یا اگر به همین دلیل مسافری غیر قابل پذیرش در کشور تشخیص داده شود، مقامات دولتی نباید مجازاتی را علیه مالکان کشتی اعمال کنند.
- ۳ - ۱۵ - ۱ استاندارد - مقامات دولتی مالکان کشتی را باید دعوت کنند که تمامی احتیاطات منطقی را به عمل آورند، تا مسافری هر نوع مدارک خواسته شده توسط دولتهای متعاقد را به همراه داشته باشند.

- ۳ - ۱۵ - ۲ رویه توصیه‌ای - جهت تسهیل و تسریع ترافیک بین‌المللی دریایی مقامات دولتی باید علائم و نشانه‌های استاندارد شده بین‌المللی گسترش یافته یا قبول شده از طرف سازمان با همکاری سایر سازمانهای ذیصلاح تا حد امکان متداول در تمامی روشهای حمل و نقل را برای استفاده در ترمنالهای دریایی و روی کشتیها به اجرا بگذارند یا در موردی که موضوع در صلاحیت قضایی آنها نباشد به طرفین مسئول سفارش کنند که در کشورشان به اجرا بگذارند.
- ج - تسهیلات برای کشتیهایی که در سفرهای سیاحتی اشتغال دارند و مسافری کشتیهای سیاحتی
- ۳ - ۱۶ - ۱ مقامات دولتی هنگامی که قبل از ورود یک کشتی سیاحتی اطلاع حاصل نمایند که مسئولین بهداری برای ورود کشتی به بندر مورد نظر براین عقیده هستند که ورود آن کشتی باعث بروز و اشاعه بیماری از نوع قرنطینه‌ای نخواهد شد، مجوز ورود را برای آن کشتی تفریحی به وسیله رادیواعطا خواهند نمود.
- ۳ - ۱۶ - ۲ استاندارد - از کشتیهای سیاحتی (به شرط این که هیچ تغییری در شرایط سفر به وجود نیامده باشد)، اظهارنامه کلی، فهرست مسافران و فهرست خدمه باید صرفاً در اولین بندر ورودی و آخرین بندر خروجی در یک کشور خواسته شود.
- ۳ - ۱۶ - ۳ استاندارد - از کشتی سیاحتی، اظهارنامه فروشگاه مواد مصرفی کشتی و اظهارنامه لوازم شخصی خدمه باید صرفاً در اولین بندر ورودی خواسته شود.
- ۳ - ۱۶ - ۴ استاندارد - گذرنامه‌ها یا سایر مدارک رسمی شناسایی باید همواره در اختیار مسافران کشتی سیاحتی باقی بمانند.
- ۳ - ۱۶ - ۵ رویه توصیه‌ای - اگر یک کشتی سیاحتی برای مدتی کمتر از ۷۲ ساعت در بندری متوقف شود، داشتن روادید برای مسافران کشتی سیاحتی نباید الزامی باشد، مگر در شرایط ویژه‌ای که توسط مقامات دولتی ذیربط معین شده باشد.
- توجه: منظور این رویه توصیه‌ای این است که هر کشور متعاقد می‌تواند به محض ورود یک نوع فرم، حاکی از اجازه ورود به آن سرزمین، برای چنین مسافرانی صادر کرده یا قبول نمایند.
- ۳ - ۱۶ - ۶ استاندارد - مسافران کشتی سیاحتی نباید به خاطر مقررات بازرسی که توسط مقامات دولتی اجرا می‌شود بی‌جهت معطل شوند.
- ۳ - ۱۶ - ۷ استاندارد - به طور کلی جز به منظور پاره‌ای مقاصد امنیتی و تشخیص هویت، مسافران کشتی سیاحتی نباید به وسیله مقامات اداره مهاجرت مورد بازرسی فردی قرار گیرند.
- ۳ - ۱۶ - ۸ استاندارد - اگر یک کشتی سیاحتی به طور متوالی در بیش از یک بندر در یک کشور واحد پهلو بگیرد مسافران باید به طور کلی فقط در اولین بندر ورودی و آخرین بندر خروجی توسط مقامات دولتی مورد بازرسی قرار گیرند.

- ۳ - ۱۶ - ۹ رویه توصیه‌ای - جهت تسهیل در پیاده کردن به موقع، کنترل ورودی مسافری یک کشتی سیاحتی، در صورت امکان باید قبل از ورود به محل پیاده شدن در داخل کشتی انجام شود.
- ۳ - ۱۶ - ۱۰ رویه توصیه‌ای مسافران کشتی سیاحتی که در یک بندر پیاده شده و در بندر دیگر در همان کشور دوباره به همان کشتی ملحق می‌شوند، باید از همان تسهیلاتی بهره‌مند شوند که مسافران پیاده شده از یک کشتی سیاحتی که در همان بندر به آن کشتی برمی‌گردند بهره‌مند می‌شوند.
- ۳ - ۱۶ - ۱۱ رویه توصیه‌ای - گواهینامه بهداشت دریایی باید تنها سند کنترل بهداشتی لازم برای مسافران کشتی سیاحتی باشد.
- ۳ - ۱۶ - ۱۲ استاندارد - استفاده مسافری کشتی سیاحتی از فروشگاه‌های با معافیت گمرکی در کشتی هنگام توقف کشتی در بندر مجاز می‌باشد.
- ۳ - ۱۶ - ۱۳ استاندارد - مسافران کشتی سیاحتی نباید ملزم به ارائه اظهارنامه کتبی گمرکی شوند.
- ۳ - ۱۶ - ۱۴ رویه توصیه‌ای - مسافران کشتی سیاحتی نباید مورد هیچ گونه کنترل ارزی قرار گیرند.
- ۳ - ۱۶ - ۱۵ استاندارد - کارتهای سوار یا پیاده شدن نباید برای مسافران کشتی سیاحتی الزامی باشند.
- ۳ - ۱۶ - ۱۶ رویه توصیه‌ای - به جز در جایی که بازرسی مسافر منحصراً بر پایه فهرست مسافران است، مقامات دولتی نباید اصرار به تکمیل جزئیات زیر در فهرست مسافران داشته باشند:
- تابعیت (ستون ششم)
  - تاریخ و محل تولد (ستون هفتم)
  - بندر سوار شدن (ستون هشتم)
  - بندر پیاده شدن (ستون نهم)
- د - مقررات ویژه جهت تسهیل امور مسافران در حال ترانزیت
- ۳ - ۱۷ - ۱ استاندارد - مسافر ترانزیتی که بر روی کشتی، که با آن وارد و خارج می‌گردد باقی می‌ماند معمولاً نباید توسط مقامات دولتی مورد بازرسیهای متداول قرار گیرد.
- ۳ - ۱۷ - ۲ رویه توصیه‌ای به مسافر ترانزیت باید اجازه داده شود تا گذرنامه یا سایر اسناد هویت خود را نزد خویش نگهدارد.
- ۳ - ۱۷ - ۳ رویه توصیه‌ای مسافر ترانزیت را نباید ملزم به تکمیل کارت سوار یا پیاده شدن نمود.
- ۳ - ۱۷ - ۴ رویه توصیه‌ای - مسافر ترانزیت که مسافرت خود را در همان بندر و با همان کشتی ادامه می‌دهد، در طول مدت توقف کشتی در بندر در صورت تمایل معمولاً باید اجازه موقت رفتن به ساحل را داشته باشد.

- ۳- ۱۷- ۵- رویه توصیه‌ای - مسافر ترانزیتی که سفرش را از همان بندر و با همان کشتی ادامه می‌دهد نباید به جز در شرایط ویژه‌ای که توسط مقامات دولتی ذیربط معین شده، ملزم به داشتن روادید شود.
- ۳- ۱۷- ۶- رویه توصیه‌ای - مسافر ترانزیتی که سفرش را از همان بندر با همان کشتی ادامه می‌دهد معمولاً نباید ملزم به ارائه اظهارنامه کتبی گمرکی شود.
- ۳- ۱۷- ۷- رویه توصیه‌ای - مسافر ترانزیتی که از کشتی در یک بندر پیاده شده و در بندر دیگری در همان کشور به همان کشتی سوار می‌شود باید از همان تسهیلاتی بهره‌مند شود که مسافری که در یک کشتی وارد و در همان بندر با همان کشتی خارج می‌شود بهره‌مند می‌گردد.
- ۵- مقررات تسهیل برای کشتیهایی که به خدمات علمی اشتغال دارند.
- ۳- ۱۸- رویه توصیه‌ای - یک کشتی که به خدمات علمی اشتغال دارد، اشخاصی را حمل می‌کند که الزاماً به چنین اهداف علمی مربوط به آن سفر مشغول هستند. در صورت احراز چنین هویتی، چنین اشخاصی باید حداقل، از همان تسهیلاتی که به اعضاء خدمه آن کشتی اعطاء شده است، برخوردار باشند.
- و - مقررات بیشتر در مورد تسهیلات مربوط به خارجیانی عضو خدمه کشتیهایی که به سفرهای بین‌المللی اشتغال دارند - مرخصی ساحلی
- ۳- ۱۹- استاندارد - به اعضاء خدمه خارجی در طول مدت توقف کشتی‌ای که با آن به بندر آمده‌اند، باید توسط مقامات دولتی اجازه به ساحل آمدن داده شود، به شرط این که تشریفات در موقع ورود کشتی انجام شده باشد و مقامات دولتی دلیلی برای خودداری از صدور اجازه به ساحل آمدن به دلایل بهداشتی، امنیتی یا نظم عمومی نداشته باشند.
- ۳- ۱۹- ۱- استاندارد - اعضاء خدمه جهت گرفتن مرخصی ساحلی نباید ملزم به داشتن روادید باشند.
- ۳- ۱۹- ۲- رویه توصیه‌ای - اعضاء خدمه قبل از رفتن به مرخصی ساحلی یا هنگام برگشتن از آن نباید مورد بازرسی شخصی قرار گیرند.
- ۳- ۱۹- ۳- استاندارد - خدمه، جهت مرخصی ساحلی، نباید ملزم به داشتن اجازه مخصوص مثلاً برگه‌های مرخصی ساحلی شوند.
- ۳- ۱۹- ۴- رویه توصیه‌ای - در صورتی که خدمه هنگام استفاده از مرخصی ساحلی ملزم به همراه داشتن اسناد هویت خود باشند این اسناد باید محدود به آنهایی شوند که در استاندارد ۳- ۱۰ ذکر شده است.
- بخش چهارم - بهداشت عمومی و قرنطینه شامل مقررات بهداشتی برای حیوانات و گیاهان
- ۴- ۱- استاندارد - مقامات دولتی یک کشور غیر عضو به مقررات بین‌المللی بهداشت، باید سعی کنند که پیش‌بینی مربوط به این گونه مقررات را در کشتیرانی بین‌المللی به عمل آورند.

- ۴ - ۲ رویه توصیه‌ای - دولتهای متعاقد با داشتن پاره‌ای منافع مشترک در رابطه با شرایط بهداشتی، جغرافیایی، اجتماعی یا اقتصادی‌شان باید بر اساس ماده ۹۸ مقررات بین‌المللی بهداشت، ترتیبات خاصی را هنگامی که این چنین ترتیبات اجرای آن مقررات را تسهیل می‌نماید، بین خود منظور نمایند.
- ۴ - ۳ - رویه توصیه‌ای - در مواردی که ارائه گواهینامه‌های بهداشتی یا اسناد مشابه در رابطه با حمل حیوانات، گیاهان یا تولیدات وابسته الزامی می‌باشد، چنین مدارک و اسنادی باید به طور ساده و گسترده انتشار یافته باشد و دولتهای متعاقد به منظور استاندارد نمودن چنین الزاماتی باید بایکدیگر همکاری نمایند.
- ۴ - ۴ رویه توصیه‌ای مقامات دولتی باید هر جا که مقدور است هنگامی که قبل از ورود یک کشتی اطلاع حاصل می‌نمایند که مسئولین بهداشتی برای ورود کشتی به بندر مورد نظر بر این عقیده هستند که ورود آن کشتی باعث بروز و شیوع یک بیماری از نوع قرنطینه‌ای نخواهد شد، مجوز ورود را برای آن کشتی به وسیله رادیو اعطا نمایند.
- مقامات بهداشتی باید حتی المقدور قبل از ورود کشتی به بندر امکان ورود به کشتی را داشته باشند.
- ۴ - ۴ - ۱ استاندارد - مقامات دولتی باید همکاری مالکان کشتی را جذب کنند تا اطمینان حاصل کنند که در صورت بروز یک بیماری در روی کشتی (امر گزارش به مقامات بهداشتی بندر مقصد کشتی جهت تهیه مقدمات) و تهیه مقدمات حضور پرسنل ویژه پزشکی و هر گونه تجهیزات لازم جهت اقدامات بهداشتی هنگام ورود رعایت خواهد شد.
- ۴ - ۵ استاندارد - مقامات دولتی باید ترتیباتی اتخاذ نمایند تا کلیه آژانسهای مسافری و سایر مراجع ذیربط بتوانند برای مسافران به تعداد کافی، قبل از شروع مسافرت لیستهای واکسیناسیون مورد نیاز مقامات دولتی کشورهای ذیربط و همچنین فرمهای گواهی واکسیناسیون را مطابق با مقررات بین‌المللی بهداشت، تهیه نمایند.
- مقامات دولتی باید کلیه اقدامات ممکن را به این منظور که مایه کوبها از واهینامه‌های بین‌المللی واکسیناسیون یا واکسیناسیون مجدد استفاده نمایند به عمل آورند، تا پذیرش همگانی آنها تضمین شود.
- ۴ - ۶ رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی در هر تعداد بندری که میسر است باید علاوه بر ایجاد تسهیلات واکسیناسیون، تسهیلاتی نیز برای تکمیل گواهینامه‌های بین‌المللی واکسیناسیون یا واکسیناسیون مجدد فراهم کنند.
- ۴ - ۷ استاندارد - مقامات دولتی باید مطمئن شوند که اقدامات و تشریفات بهداشتی فوراً در محل برقرار شده و بدون تأخیر پایان یافته و بدون تبعیض انجام می‌شود.
- ۴ - ۸ رویه توصیه‌ای - مقامات دولتی باید در هر تعداد بندری که میسر است تسهیلات کافی را جهت اداره بهداشت عمومی و اقدامات قرنطینه‌ای حیوانی و کشاورزی بر پا دارند.
- ۴ - ۹ استاندارد - در هر تعداد بندری که در یک کشور میسر است، تسهیلات پزشکی در مواردی که ایجاد تسهیلات پزشکی برای درمان اضطراری خدمه و مسافران منطقی و عملی به نظر می‌رسد باید این گونه تسهیلات آماده و در دسترس باشد.

۴ - ۱۰ استاندارد - به جز در موارد اضطراری که متضمن خطر بزرگی برای بهداشت عمومی است، کشتی‌ای که آلوده یا مظنون به آلودگی به یک بیماری قرنطینه نمی‌باشد نباید به خاطر بیماری مسری دیگری از ورود به یک بندر جهت تخلیه یا بارگیری کالا، آذوقه یا گرفتن سوخت یا آب توسط مقامات دولتی، منع گردد.

۴ - ۱۱ رویه توصیه‌ای - حمل حیوانات، مواد خام حیوانی، مواد غذاهای حیوانات و محصولات خام حیوانی، و محصولات گیاهی قرنطینه‌ای، وقتی که به همراه یک گواهی قرنطینه‌ای در فرمی مورد قبول دولتهای متعاقد ذیربط باشد در شرایط ویژه‌ای باید مجاز باشد.

بخش پنجم - مقررات متفرقه

الف - ضمانت‌نامه‌ها و سایر اشکال تضمین

۵ - ۱ رویه توصیه‌ای - در مواردی که مقامات دولتی از مالکان کشتی برای پوشش مسئولیت‌های مالی در رابطه با گمرک، مهاجرت، بهداشت عمومی، قرنطینه کشاورزی یا قوانین و مقررات مشابه یک کشور خواستار ارائه ضمانت‌نامه یا سایر اشکال تضمین هستند، در هر کجا ممکن باشد باید استفاده از یک ضمانت‌نامه جامع یا شکل دیگر تضمین را مجاز گردانند.

ب - اشتباهات در اسناد و مجازات‌های مربوطه

۵ - ۲ استاندارد - مقامات دولتی باید بدون معطل کردن کشتی، تصحیح اشتباهات را در سندی که در این ضمیمه پیش‌بینی شده است در صورتی که قانع شده باشند که این اشتباهات سهوی بوده، ماهیت جدی نداشته، ناشی از بی‌دقتی مکرر نبوده و به قصد نقض قوانین و مقررات انجام نشده‌اند، به شرط این که این اشتباهات قبل از بررسی کامل سند کشف شده باشند و تصحیحات را بتوان بدون معطلی انجام داد، اجازه دهند.

۵ - ۳ - استاندارد - اگر اشتباهی که در اسناد مذکور در این ضمیمه توسط مالک کشتی یا فرمانده یا از طرف آنان امضا شده یا به نحو دیگری گواهی شده‌اند، پیدا شوند، قبل از دادن فرصتی جهت قانع کردن مقامات دولتی نسبت به این که اشتباهات سهوی بوده، ماهیت جدی نداشته، ناشی از بی‌دقتی مکرر نبوده و به قصد نقض قوانین و مقررات انجام نشده‌اند، نباید هیچ گونه مجازاتی اعمال گردد.

ج - خدمات در بنادر

۵ - ۴ رویه توصیه‌ای - خدمات معمولی مقامات دولتی در طول ساعات متداول کار باید بدون هزینه ارائه شود. مقامات دولتی باید سعی کنند ساعات متداول کار خدمات خود را در بنادر طوری تنظیم نمایند که با مدتی که حجم کار زیاد است هماهنگ باشد.

۵ - ۴ - ۱ استاندارد - دولتهای متعاقد برای سازماندهی به اقدامات معمولی مقامات دولتی در بنادر به منظور خودداری از معطل کردن بی‌مورد کشتی‌ها بعد از ورود آنها یا زمانی که آماده عزیمت هستند باید تمامی مقررات قابل اجرا را

تصویب نموده و زمان تکمیل تشریفات را مشروط بر این که اطلاع کافی از زمان تقریبی ورود یا عزیمت به مقامات دولتی داده شده باشد، به حداقل برسانند.

۵ - ۴ - ۲ استاندارد - برای آزمایش طبی یا هر آزمایش تکمیلی خواه باکتربولوژیک یا به صورت دیگر در هر موقع از شب یا روز که به عمل آمده باشد، اگر این آزمایش به منظور اطمینان از سلامتی شخص بوده و نه به منظور دیدن کشتی برای بازرسی جهت اهداف قرنطینه‌ای به جز بازرسی یک کشتی برای صدور یک گواهینامه موش‌زدایی یا معافیت از موش‌زدایی و نه برای واکسیناسیون یک شخص که به کشتی وارد می‌شود و صدور گواهینامه‌های آن، هیچ هزینه‌ای توسط مقامات بهداشت نباید خواسته شود. با این همه هنگامی که مقرراتی به جز اینها در مورد یک کشتی یا مسافری آنها یا خدمه ضروری است و هزینه‌هایی برای آنها توسط مقامات بهداشتی خواسته شده، چنین هزینه‌هایی بر اساس یک تعرفه واحد که در تمام سرزمین مربوطه یکسان خواهد بود خواسته خواهد شد و آن هزینه‌ها بدون تبعیض نسبت به تابعیت، سکونت یا اقامت هر شخص مربوطه و یا نسبت به تابعیت پرچم، ثبت یا مالکیت کشتی اخذ خواهد شد.

۵ - ۴ - ۳ رویه توصیه‌ای - هنگامی که خدمات مقامات دولتی خارج از ساعات متداول کار اشاره شده در رویه توصیه‌ای ۵ - ۴ ارائه می‌گردد آن خدمات باید به طریقی ارائه شود که نرخ آنها در حد اعتدال نگهداشته شده و بیشتر از نرخ واقعی نباشد.

۵ - ۵ استاندارد - در مواردی که حجم ترافیک بندری اجازه می‌دهد، مقامات دولتی باید اطمینان حاصل نمایند که خدمات در جهت اجرای تشریفات در مورد کالا و اثاثیه، بدون توجه به ارزش و نوع آنها ارائه می‌شوند.

۵ - ۶ رویه توصیه‌ای - دولتهای متعاقد سعی خواهند کرد، ترتیباتی را اتخاذ نمایند که بر اساس آن یک دولت، تسهیلاتی را به دولت دیگر اعطا نماید که قبل از ورود یا حین مسافرت، این دولت نسبت به بازرسی کشتیها، مسافری، خدمه، اثاثیه، کالا و مدارک مربوط به گمرک، مهاجرت، بهداشت عمومی، امور قرنطینه‌ای گیاهان و حیوانات، هنگامی که چنین عملی ترخیص را در موقع ورود به آن کشور آسان می‌نماید، اقدام نماید.

د - کالاهایی که در بندر مقصد تعیین شده تخلیه نمی‌شوند.

۵ - ۷ استاندارد - چنانچه کالای فهرست شده‌ای در اظهارنامه کالا در بندر مقصد تعیین شده تخلیه نشود، مقامات دولتی باید اجازه دهند اظهارنامه کالا اصلاح شود و اگر قانع شدند که کالا در واقع روی کشتی بارگیری نشده، یا اگر شده، در بندر دیگری تخلیه شده است، نباید مجازاتی اعمال کنند.

۵ - ۸ استاندارد - هنگامی که به اشتباه یا به یک دلیل معتبر دیگر هر کالایی در بندری غیر از بندر مقصد تعیین شده تخلیه شود، مقامات دولتی باید حمل مجدد آن را به مقصد تعیین شده‌اش تسهیل نمایند. این پیش‌بینی در مورد کالاهای خطرناک، کالاهای ممنوعه یا دارای محدودیت اعمال نمی‌گردد.

۵ - محدودیت مسئولیتهای مالکان کشتی

۵ - ۹ استاندارد - مقامات دولتی نباید از یک مالک کشتی بخواهند که اطلاعات بخصوصی را که مورد استفاده آن مقامات است در بارنامه یا نسخ آن اضافه نماید، مگر این که مالک کشتی صادرکننده یا واردکننده، یا نماینده آنان باشد. ۵ - ۱۰ استاندارد مقامات دولتی نباید مسئولیت ارائه اسناد یا صحت آنها را که در رابطه با ترخیص کالا، از واردکننده یا صادرکننده خواسته می‌شود متوجه مالک کشتی بدانند، مگر این که مالک کشتی صادرکننده یا واردکننده یا نماینده آنان باشد.

و - کمک در مواقع اضطراری

۵ - ۱۱ استاندارد - مقامات دولتی ورود و عزیمت کشتیهایی را که به کار نجات در مواقع اضطراری، مبارزه و جلوگیری از ایمنی دریایی، ایمنی جان مردم و حمایت از محیط زیست دریایی اشتغال دارند، باید تسهیل کنند. ۵ - ۱۲ استاندارد - مقامات دولتی باید حتی المقدور امکان ورود و ترخیص اشخاص، کالا، مواد و تجهیزات مورد نیاز را برای مقابله با موقعیتهای موصوف در استاندارد ۵ - ۱۱ فراهم آورند.

قانون موافقتنامه بین دولتی شبکه بزرگراه آسیایی

با توجه به این که به منظور تقویت روابط و ارتقای تجارت و گردشگری بین‌المللی میان اعضای کمیسیون اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد برای آسیا و اقیانوسیه، توسعه شبکه بزرگراه آسیایی متناسب با نیازهای حمل و نقل بین‌المللی و محیط، امری ضروری است و نیز با در نظر داشتن مقدمات حمل و نقل کارآی چند وجهی بین‌المللی، با ادامه تلاشهای مشترک برای برنامه‌ریزی، توسعه و بهبود حمل و نقل جاده‌ای بین‌المللی در درون آسیا و میان آسیا و مناطق همجوار، به شرح زیر توافق کرده‌اند:

ماده ۱ - پذیرش شبکه بزرگراه آسیایی

طرفهای متعاقد که از این پس «طرفها» خوانده می‌شوند، شبکه بزرگراه پیشنهادی را که از این پس «شبکه بزرگراه آسیایی» نامیده می‌شود و در پیوست (۱) این موافقتنامه توصیف شده است، به عنوان طرح هماهنگ برای توسعه مسیرهای بزرگراهی با اهمیت بین‌المللی که قصد دارند در چهارچوب برنامه‌های ملی خود بر عهده بگیرند، می‌پذیرند.

ماده ۲ - تعریف شبکه بزرگراه آسیایی

شبکه بزرگراه آسیایی که در پیوست (۱) توصیف شده است، شامل مسیرهای بزرگراهی مهم بین‌المللی در درون آسیا، از جمله مسیرهای بزرگراهی که اساساً از بیش از یک زیر منطقه عبور می‌کند، مسیرهای بزرگراهی در درون زیر منطقه‌ها، از جمله مسیرهایی که به زیر منطقه‌های همجوار وصل می‌شود، و مسیرهای بزرگراهی واقع در کشورهای عضو، است.

ماده ۳ - توسعه شبکه بزرگراه آسیایی

مسیرهای شبکه بزرگراه آسیایی باید با طبقه بندی و استانداردهای طراحی توصیف شده در پیوست (۲) این موافقتنامه منطبق گردد.

ماده ۴ - علامتگذاری شبکه بزرگراه آسیایی

۱- مسیرهای شبکه بزرگراه آسیایی باید به وسیله علامت مسیر که در پیوست (۳) این موافقتنامه توصیف شده نشان داده شود.

۲- علائم مسیر طبق موارد توصیف شده در پیوست (۳) این موافقتنامه باید طی مدت پنج سال از تاریخ لازم الاجراء شدن این موافقتنامه برای کشور ذی ربط طبق ماده (۶) این موافقتنامه در تمامی مسیرهای شبکه بزرگراه آسیایی نصب گردد.

پیوست

۱ - شبکه بزرگراه آسیایی متشکل از مسیرهای بزرگراهی با اهمیت بین‌المللی در داخل آسیا از جمله مسیرهای بزرگراهی است که اساساً از بیش از یک زیر منطقه مانند شرق و شمال شرق آسیا، جنوب و جنوب غرب آسیا، جنوب شرق آسیا و شمال و مرکز آسیا عبور می‌نماید؛ مسیرهای بزرگراهی در داخل زیر منطقه‌ها از جمله آنهایی که به زیر منطقه‌های همجوار متصل می‌گردد؛ و مسیرهای بزرگراهی که در کشورهای عضو قرار گرفته و دسترسی به محل‌های زیر را فراهم می‌سازد:

(الف) پایتخت‌ها؛

(ب) مراکز اصلی کشاورزی و صنعتی؛

(پ) بنادر اصلی دریایی و رودخانه‌ای و فرودگاه‌های اصلی؛

(ت) پایانه‌های کانتینری و آمادگاه‌های (دپوهای) اصلی؛ و

(ث) جاذبه‌های عمده جهانگردی.

۲ - شماره مسیرها با حروف «AH» که حروف اختصاری بزرگراه آسیایی است، شروع می‌شود و به دنبال آن اعداد یک یا دو یا سه رقمی قرار دارد.

۳ - شماره‌های یک رقمی از (۱) تا (۹) به مسیرهای بزرگراه آسیایی که اساساً از بیش از یک زیر منطقه عبور می‌کند اختصاص دارد.

۴ - مجموعه شماره مسیرهای دو و سه رقمی برای مشخص کردن مسیرهای واقع در داخل زیر منطقه‌ها، از جمله آنهایی که به یک زیر منطقه همجوار متصل می‌شود و مسیرهای بزرگراهی داخل کشورهای عضو، به شرح زیر اختصاص یافته است:

(الف) شماره مسیرهای (۱۰) تا (۲۹) و (۱۰۰) تا (۲۹۹) به زیر منطقه جنوب شرق آسیا شامل بروئی دارالسلام، کامبوج، اندونزی، جمهوری دموکراتیک خلق لائو، مالزی، میانمار، فیلیپین، سنگاپور، تایلند و ویتنام اختصاص یافته است؛

(ب) شماره مسیرهای (۳۰) تا (۳۹) و (۳۰۰) تا (۳۹۹) به زیر منطقه شرق و شمال شرق آسیا شامل چین، جمهوری دموکراتیک خلق کره، ژاپن، مغولستان، جمهوری کره و فدراسیون روسیه (خاور دور) اختصاص یافته است؛

(پ) شماره مسیرهای (۴۰) تا (۵۹) و (۴۰۰) تا (۵۹۹) به زیر منطقه جنوب آسیا شامل بنگلادش، بوتان، هند، نپال، پاکستان و سریلانکا اختصاص یافته است؛

(ت) شماره مسیرهای (۶۰) تا (۸۹) و (۶۰۰) تا (۸۹۹) به زیر منطقه شمال، مرکز و جنوب غرب آسیا شامل افغانستان، ارمنستان، آذربایجان، گرجستان، جمهوری اسلامی ایران، قزاقستان، قرقیزستان، فدراسیون روسیه، تاجیکستان، ترکیه، ترکمنستان و ازبکستان اختصاص یافته است.

پیوست

شناسایی و علامتگذاری شبکه بزرگراه آسیایی

۱ - علامت مورد استفاده برای شناساندن و مشخص کردن مسیرهای بزرگراه آسیایی به شکل مستطیل است .

۲ - این علامت مرکب از حروف AH و به دنبال آن شماره مختص مسیر با ارقام عربی است.

۳ - این علامت، دارای نوشته به رنگ سفید یا مشکی می‌باشد و ممکن است به علائم دیگر چسبانده یا با آنها ترکیب شود.

۴ - اندازه این علامت باید به قدری باشد که بتواند به آسانی از سوی رانندگان وسائط نقلیه که با سرعت حرکت می‌کنند، شناسایی و فهمیده شود.

۵ - علامتی که برای شناسایی و نشان دادن مسیرهای بزرگراه آسیایی استفاده می‌شود، مانع استفاده از علامتی برای شناسایی جاده‌های ملی نمی‌شود.

۶ - اصولاً شماره مسیرهای بزرگراه آسیایی با سامانه علائم هدایتی کشورهای عضو مورد نظر، تجمیع (یا ترکیب) خواهد شد. شماره‌گذاری می‌تواند قبل و یا بعد از هر راه دسترسی یا تقاطع درج شود.

۷ - در صورتی که کشورهایی در هر دو موافقتنامه بین دولتی شبکه بزرگراه آسیایی و موافقتنامه اروپایی در خصوص مسیرهای اصلی عبور و مرور بین‌المللی عضو باشند، مسیرها با کمک علامت مسیر بزرگراه آسیایی یا علامت جاده‌های اروپایی یا هر دو، به صلاحدید طرفها، مشخص خواهد شد.

۸- در موردی که مسیر بزرگراه آسیایی به مسیری دیگر تغییر می‌نماید یا مسیر دیگر، بزرگراه آسیایی را قطع می‌کند، توصیه می‌شود که قبل از دسترسی یا تقاطع، شماره مسیرهای بزرگراه آسیایی مربوط نشان داده شود.

قانون اصلاح موادی از قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحات بعدی آن

ماده ۱ - واژه «ده» از ماده (۱) حذف می‌گردد.

ماده ۲- در ماده (۵) بعد از عبارت «در هر بخش شورای بخش» عبارت «که اعضاء آن پنج نفر می‌باشد» اضافه و یک تبصره به شرح زیر به آن الحاق می‌گردد:

تبصره - از یک روستا بیش از یک نفر نباید در شورای بخش حضور داشته‌باشد و در صورتی که تعداد روستاهای بخش کمتر از پنج روستا باشد اعضاء شورای بخش از میان مجموع اعضاء شوراهای روستاها انتخاب خواهند شد و در نهایت حداقل باید از هر روستا یک نفر انتخاب گردد.

ماده ۳- ماده (۶) حذف می‌گردد.

ماده ۴- در ماده (۸)

الف - واژه «بخش» حذف می‌شود.

ب - تبصره‌ای به شرح زیر به این ماده الحاق می‌شود:

تبصره - هرگاه عضوی به هر دلیلی تا دو ماه در جلسه شورا شرکت ننماید، تا تعیین تکلیف نهایی که نباید بیش از شش ماه به طول بیانجامد از عضو علی‌البدل به عنوان جانشین در جلسات دعوت به عمل می‌آید.

ماده ۵ - ماده (۹) و تبصره آن به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

ماده ۹- در صورت تبدیل روستا به شهر، شورای شهر همان شورای روستا خواهد بود. چنانچه دو یا چند روستا به شهر تبدیل شود، شورای شهر از میان اعضاء شوراهای آن روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می‌شود.

تبصره - چنانچه دو یا چند روستا ادغام و به یک روستا تبدیل شوند، شورای روستای جدید از میان اعضاء شوراهای روستاها به ترتیب آراء در انتخابات و به نسبت جمعیت روستاها تشکیل می‌شود.

ماده ۶ - در ماده (۱۰):

الف - واژه «شهرداران» بعد از واژه «فرمانداران» اضافه می‌شود.

ب - واژه «دهیار» از تبصره این ماده حذف می‌شود.

ماده ۷- در ماده (۱۰) مکرر:

الف - جمله «شهرستانهایی که فقط یک بخش و یک شهر داشته باشند از محدودیت داشتن دو نفر نماینده در شورا، مستثنی می‌باشند» به انتهای تبصره (۲) این ماده الحاق می‌شود.

ب - تبصره (۳) این ماده حذف می‌شود.

ماده ۸ - تبصره (۲) ماده (۱۱) حذف می شود.

ماده ۹ - در ماده (۱۳):

- عبارت «و شهر» بعد از واژه «بخش» به این ماده اضافه می شود.

ماده ۱۰ - در ماده (۱۴):

الف - تبصره (۲) حذف می شود.

ب - شماره تبصره های (۳) و (۴) به (۲) و (۳) تغییر می یابد.

ماده ۱۱ - در ماده (۱۴) مکرر:

الف تبصره (۱) به شرح زیر اصلاح می شود:

تبصره ۱ - هر فرد می تواند فقط عضو شورای یک روستا یا یک شهر باشد.

ب - تبصره (۳) این ماده به شرح زیر اصلاح می شود:

تبصره ۳ - «نامزد شدن اعضاء شوراهای اسلامی روستا و شهر در انتخابات مجلس شورای اسلامی منوط به پذیرش

استعفاء آنها از سوی شورا، قبل از پایان مهلت قانونی می باشد.»

ماده ۱۲ - یک ماده به عنوان ماده (۱۵) مکرر به شرح زیر به قانون الحاق می شود:

ماده ۱۵ مکرر - اولین جلسه شوراهای روستا به دعوت بخشدار و شورای شهر به دعوت فرماندار در تاریخ مقرر در

ماده (۳) قانون تشکیل می شود. همچنین شوراهای فرادست به ترتیب، شورای بخش به فاصله یک ماه پس از تشکیل

سه چهارم شوراهای روستاهای تابع بخش به دعوت بخشدار، شورای شهرستان به فاصله یک ماه پس از تشکیل

دوسوم شوراهای شهر و بخش در محدوده آن شهرستان به دعوت فرماندار، شورای استان به فاصله یک ماه پس از

تشکیل دوسوم شوراهای شهرستانهای واقع در محدوده آن استان به دعوت استاندار و شورای عالی استانها به فاصله

یک ماه پس از تشکیل دوسوم شوراهای استانها به دعوت وزیر کشور تشکیل می شود.

ماده ۱۳ - در ماده (۱۶):

الف - عبارت «وفق ماده (۱۵ مکرر)» بعد از عبارت «شوراهای موضوع این قانون» اضافه می شود.

ب - عبارت «برای مدت یک سال» در این ماده بعد از واژه «منشی» اضافه می شود.

ماده ۱۴ - در ماده (۱۶) مکرر واژه «بخش» پس از عبارت «اعضاء شوراهای» اضافه می شود.

ماده ۱۵ - در تبصره ماده (۱۸) عبارت «در انتخابات شرکت نکرده باشند» به عبارت «در هیچ حوزه ای رأی نداده

باشند» اصلاح می شود.

ماده ۱۶ - در بند (الف) ماده (۲۰) عبارت «یا پلمب» بعد از واژه «مهر» اضافه می شود.

ماده ۱۷ - در بند (۲) ماده (۲۵) سن انتخاب کنندگان از ۱۵ سال تمام به ۱۸ سال تمام اصلاح می شود.

ماده ۱۸ - در ماده (۲۶):

الف - بندهای (د)، و (هـ) به بندهای (ج) و (د) تبدیل می‌شوند.

ب- عنوان بند(و) اصلاحی ۱۳۸۲/۷/۶ به عنوان بند(هـ) تبدیل و به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

«هـ - دارابودن سواد خواندن و نوشتن برای شورای روستاهای تا دویست خانوار و داشتن مدرک دیپلم برای شورای

روستاهای بالای دویست خانوار، داشتن حداقل مدرک فوق دیپلم یا معادل آن برای شورای شهرهای تا

بیست هزار نفر جمعیت، داشتن حداقل مدرک لیسانس یا معادل آن برای شورای شهرهای بالای بیست هزار نفر جمعیت.»

ج - یک بند به عنوان بند(و) ذیل این ماده الحاق می‌شود:

«و - دارا بودن کارت پایان خدمت نظام وظیفه یا کارت معافیت دائم از خدمت برای مردان.»

ماده ۱۹ - در ماده (۲۸):

الف- در بند(۱) پس از عبارت «رئیس‌جمهور و مشاورین و معاونین وی» عبارت «نمایندگان خبرگان رهبری» پس

از «رئیس دیوان عدالت اداری»، «رئیس دیوان محاسبات کشور و معاونین وی، دادستان دیوان محاسبات» پس از

«رئیس سازمان بازرسی کل کشور»، «و معاونین وی» پس از «رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

و معاونین وی»، «دبیر هیأت دولت، رؤسای دفاتر سران سه قوه» و پس از «سرپرستان سازمانهای دولتی»، «رؤسای

دانشگاهها(دولتی و غیردولتی)» اضافه می‌شود.

ب- در بند (۲) پس از عبارت «فرمانداران و معاونین آنان»، «شهرداران و معاونین آنان» اضافه می‌شود.

ج - در بند (۳) ماده (۲۸) واژه «شهرداری» بعد از عبارت «مدیران مناطق» و عبارت «و همچنین دهیاران و

شاغلین در دهیاری» بعد از واژه «وابسته به آن» اضافه می‌شود.

د - بعد از واژه «شهرداران» حرف «و» به علامت ویرگول «،» تغییر می‌یابد.

هـ - بند (۴) به شرح زیر به این ماده الحاق می‌شود:

۴ - اعضاء شوراهای اسلامی موضوع این قانون در طول مدت عضویت نمی‌توانند در سمتهای مذکور در این ماده

مشغول به کار شوند.»

ماده ۲۰ - در سطر آخر ماده(۳۰)، عبارت «به مدت چهار سال» به عبارت «تا پایان همان دوره» اصلاح می‌شود.

ماده ۲۱ - ماده (۳۱) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

«ماده ۳۱ - در صورتی که هر یک از شوراها به علت فوت، استعفاء یا سلب عضویت اعضای اصلی و علی‌البدل فاقد

حد نصاب لازم برای تشکیل جلسه گردد، انتخابات میان دوره‌ای همزمان با اولین انتخابات سراسری در موعد مقرر

برگزار می‌شود.»

- ماده ۲۲ - در تبصره (۱) ماده (۳۲) عبارت «پس از تأیید هیأت نظارت» بعد از واژه «انتخاب و» اضافه می‌گردد.
- ماده ۲۳ - در تبصره (۱) ماده (۳۳) عبارت «پس از تأیید هیأت نظارت» بعد از واژه «انتخاب و» اضافه می‌شود.
- ماده ۲۴ - در ماده (۴۵) بعد از عبارت «تشکیل هیأت اجرائی» علامت ویرگول «،» اضافه می‌شود.
- ماده ۲۵ - در تبصره (۲) ماده (۴۶) بعد از عبارت «از تاریخ وصول استعلام» علامت ویرگول «،» اضافه می‌شود.
- ماده ۲۶ - ماده (۴۸) به شرح زیر اصلاح می‌شود:
- «ماده ۴۸ - نظر هیأت‌های اجرائی بخش و شهرستان مبنی بر تأیید صلاحیت داوطلبان با تأیید هیأت‌های نظارت شهرستان و بخش معتبر است و چنانچه ظرف هفت روز از تاریخ دریافت نتیجه رسیدگی صلاحیت داوطلبان، هیأت نظارت مربوط درباره داوطلب یا داوطلبان نظر خود را اعلام نکند، نظر هیأت اجرائی ملاک عمل خواهد بود.»
- ماده ۲۷ - درابتداء تبصره (۴) ماده (۵۰) عبارت «فرماندار یا بخشدار به‌عنوان رئیس» اضافه می‌شود.
- ماده ۲۸ - ماده (۵۹) قانون، به بعد از ماده (۶۳) منتقل می‌شود.
- ماده ۲۹ - در قسمت اخیر ماده (۶۳) عبارت «رؤسای هیأت‌های اجرائی» جایگزین عبارت «مقامات وزارت کشور» می‌شود.
- ماده ۳۰ - در بند (م) ماده (۶۷) عبارت «یا پلمب» بعد از واژه «مهر» اضافه می‌شود.
- ماده ۳۱ - به فصل انتخابات یک بخش با عنوان زیر الحاق می‌گردد:
- و - سایر مقررات انتخابات.
- ماده ۳۲ - مواد (۸۶) و (۸۷) از فصل پنجم سایر مقررات به قسمت فوق‌الذکر منتقل می‌شود.
- ماده ۳۳ - در ماده (۸۸)
- الف - واژه «محلی» به «محلی استانی» تغییر می‌یابد.
- ب - در تبصره این ماده عبارت «آگاه نمودن» به «آگاه‌سازی» تغییر می‌یابد.
- ج - این ماده از فصل پنجم به قسمت سایر مقررات انتخابات منتقل می‌شود.
- ماده ۳۴ - مواد (۸۹) و (۹۰) از فصل پنجم به قسمت سایر مقررات انتخابات منتقل می‌شود.
- ماده ۳۵ - در ماده (۶۸)
- الف - بعد از واژه «نظارت» عبارت «و پیگیری» اضافه و واژه «تصمیم‌های» به «مصوبات» تغییر می‌یابد.
- ب - عبارت «حسب درخواست بخشدار» به قسمت انتهائی بند (ی) این ماده اضافه می‌گردد.
- ماده ۳۶ - بند ذیل به عنوان بند (۱۱) به ماده (۶۹) الحاق می‌شود:

۱۱- تشکیل پرونده و صدور پروانه ساختمان برای ایجاد بناها و تأسیسات واقع در محدوده قانونی روستا پس از هماهنگی با بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و اخذ نظرات فنی نهاد مذکور در چهارچوب ضوابط و مقررات طرحهای هادی مصوب روستا

ماده ۳۷ - در ماده (۷۰)

الف - دوبند به عنوان بندهای (۱۰) و (۱۱) به شرح زیر به این ماده الحاق می‌گردد:

۱۰ - نظارت بر حسن اجراء مصوبات شورای اسلامی بخش.

۱۱ - نظارت و پیگیری اجراء طرحها و پروژههای عمرانی بخش.

ب - شماره بندهای (۲)، (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷) و (۸) به شماره (۳)، (۴)، (۵)، (۶)، (۷)، (۸) و (۹) تغییر می‌یابد.

ج - عبارت «بخش از قبیل توسعه» از بند (۷) حذف می‌گردد.

ماده ۳۸ - در ماده (۷۱)

الف - در بند (۶) واژه «گردشگری و» بعد از «مراکز» اضافه می‌شود.

ب - عبارت «با رعایت مقررات مربوط» به انتهای بند (۲۴) اضافه می‌گردد.

ج - عبارت «با رعایت مقررات مربوط» به انتهای بند (۲۶) اضافه می‌گردد.

د - در بند (۲۷) واژه «وسائل» به «وسائل» تغییر می‌یابد.

هـ - عبارت «بارعایت مقررات قانونی مربوط» به انتهای بند (۲۹) اضافه می‌گردد.

و - تبصره بند (۳۰) به تبصره (۱) اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۲) به ذیل این ماده الحاق می‌گردد.

تبصره ۲ - شورای شهر موظف است یک نسخه از نتیجه گزارش حسابرس رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.

ز - تبصره‌های (۱) و (۲) بند (۳۴) این ماده حذف می‌گردد.

ماده ۳۹ - در ماده (۷۷)

الف - عبارت «و دهستان» پس از عبارت «شورای اسلامی شهر» و عبارت «و روستا» پس از عبارت «مورد نیاز

شهر» حذف می‌گردد و واژه «می‌توانند» به «می‌تواند» و واژه «نمایند» به «نماید» تغییر می‌یابد.

ب - در سطر اول تبصره این ماده بعد از واژه «عوارض» علامت ویرگول «،» اضافه می‌گردد.

ماده ۴۰ - در ماده (۷۸)

عبارت «و شوراهای شهر در شهرستان به استثناء شورای شهر مرکز استان» به ادامه بند (۳) اضافه می‌گردد.

ماده ۴۱ - در ماده (۷۸ مکرر ۱)

الف - تبصره بند (۱) حذف می‌گردد.

ب - سه بند به شرح زیر به عنوان بندهای «۷، ۸ و ۹» به انضمام یک تبصره به ذیل ماده فوق الحاق می‌شود.

۷ - عضویت رئیس شورای استان در جلسات شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان بدون حق رأی.

۸ - نظارت بر حساب درآمد و هزینه‌های مشترک شهرداریهای استان با انتخاب حسابرس رسمی و اعلام موارد نقض و تخلف به مرجع ذی‌ربط و انجام پیگیریهای لازم براساس مقررات قانونی، یک نسخه از حسابرسی مذکور جهت هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال می‌گردد.

۹ - نظارت بر حساب درآمد و هزینه سازمان همیاری شهرداریها با انتخاب حسابرس رسمی که هزینه آن توسط سازمان همیاری شهرداریها تأمین می‌شود.

تبصره - شورای استان موظف است یک نسخه از گزارش حسابرس رسمی را جهت بررسی و هرگونه اقدام قانونی به وزارت کشور ارسال نماید.

ماده ۴۲ - در ماده (۷۸ مکرر ۲)

الف - بند (۷) این ماده به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

۷ - برنامه‌ریزی به منظور آموزش و آشنایی اعضاء شوراها با وظایف خویش از طریق برگزاری دوره‌های کوتاه مدت کاربردی در قالب امکانات موجود کشور با همکاری وزارت کشور و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای اجرایی ذی‌ربط.

ب - ماده (۷۵) قانون به عنوان بند (۹) ذیل این ماده الحاق می‌گردد.

۹ - آئین‌نامه سازمانی، تشکیلاتی و تعداد و نحوه تشکیل جلسات شوراها و امورمالی دبیرخانه کلیه شوراها و تعداد کارکنان آنها و هزینه‌های مربوط و هرگونه پرداختی به اعضاء شوراها توسط شورای عالی استانها تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. به‌کارگیری کارکنان و هرگونه پرداختی خارج از این آئین‌نامه ممنوع می‌باشد.

ج - در ماده (۷۸ مکرر ۳) عبارت «حداکثر یک سال پس از تشکیل» حذف و این ماده به عنوان بند (۱۰) ذیل این ماده الحاق می‌گردد.

ماده ۴۳ - در ماده (۷۴)

الف - این ماده و تبصره‌های آن به عنوان ماده (۸۲ مکرر ۳) به فصل چهارم، ترتیب رسیدگی به تخلفات، منتقل و عنوان (ماده ۸۲ مکرر ۳) به (ماده ۸۲ مکرر ۴) اصلاح می‌شود.

ب - عبارت «در غیر این صورت ضمن لغو قرارداد و سلب عضویت دائم از شورا، پرونده به مراجع ذی‌صلاح ارسال می‌گردد» به ادامه تبصره (۱) اضافه می‌گردد.

- ج - عبارت «در صورت ارتکاب نسبت به بررسی آن در هیأت حل اختلاف استان اقدام خواهد شد» به ادامه تبصره (۲) اضافه می شود.
- ماده ۴۴ - در ماده (۷۹)
- الف - در بند (۲) تعداد اعضای شورای استان از دونفر به یک نفر تقلیل و تعداد نمایندگان مجلس از یک نفر به دونفر افزایش یافت.
- ب - در بند (۳) عبارت «از اعضاء شورای استان» بعد از «یک نفر» اضافه می گردد.
- ج - تبصره ذیل این ماده به عنوان تبصره (۱) اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۲) ذیل آن الحاق می گردد:
- تبصره ۲ - وزارت کشور براساس مسؤولیت نظارتی و اجرائی قانون شوراها می تواند موارد تخلف از قانون را به هیأت حل اختلاف ارجاع نماید.
- ماده ۴۵ - در ماده (۸۰)
- الف - ظرف زمانی «پانزده روز» مندرج در سطر آخر این ماده به «بیست روز» تغییر می یابد.
- ب - تبصره این ماده به عنوان تبصره (۱) تغییر می یابد.
- ج - دو تبصره به شرح زیر به ذیل این ماده الحاق می گردد.
- تبصره ۲ - قطعی شدن مصوبات شورا، مانع از طرح رسیدگی آن دسته از مصوبات مغایر قانون در هیأت مرکزی حل اختلاف توسط اشخاص نمی باشد.
- تبصره ۳ - کلیه شوراها موظفند هرگونه تصمیمی را که مربوط به دستگاههای اجرائی مختلف اتخاذ کرده اند، بلافاصله به دستگاه مربوطه ابلاغ نمایند.
- ماده ۴۶ - در تبصره ماده (۸۱) عبارت «ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ رأی» بعد از واژه «می توانند» اضافه می گردد.
- ماده ۴۷ - الف - ماده (۸۲) به شرح زیر اصلاح می گردد:
- ماده ۸۲ - چنانچه هریک از اعضاء شوراهای موضوع این قانون شرایط عضویت را از دست داده و یا در انجام وظایف قانونی خود مرتکب قصور یا تقصیر شود یا اقدامی که موجب توقف یا اخلال در انجام وظایف شوراها گردد یا عملی خلاف شئون اعضاء شورا انجام دهد به موارد زیر محکوم می گردد:
- ۱ - اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی بدون اعلان عمومی.
  - ۲ - اخطار کتبی با درج در پرونده شورایی و اعلان عمومی.
  - ۳ - کسر از مبالغ دریافتی بابت عضویت در شورا (حقوق، حق جلسه و عناوین مشابه) حداکثر تا یک سوم از یک ماه تا یک سال.

۴ - محرومیت از عضویت در هیأت رئیسه و نمایندگی در شوراهای فرادست و عناوین مشابه حداقل به مدت یک سال.

۵ - سلب عضویت موقت از یک ماه تا یک سال.

۶ - سلب عضویت برای باقیمانده دوره شورا.

۷ - ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها برای مدت حداقل یک دوره.

تبصره ۱ - هیأت‌های حل اختلاف پس از رسیدگی به اتهام یا اتهامات منتسب به عضو شورا در صورت احراز تخلف یا تخلفات، در مورد هر پرونده صرفاً یکی از مجازات‌های این قانون را اعمال خواهند نمود و تنها بند (۸) قابل جمع با بندهای (۴) تا (۶) این ماده می‌باشد.

تبصره ۲ - چنانچه عضوی به یکی از مجازات‌های بندهای (۴) تا (۸) این ماده محکوم شود می‌تواند ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ رأی به هیأت حل اختلاف مرکزی شکایت نماید. هیأت مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی خواهد کرد.

تبصره ۳ - فرد یا افرادی که سلب عضویت می‌گردند، می‌توانند به دیوان عدالت اداری شکایت نمایند. دادگاه مذکور خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می‌کند و رأی آن قطعی و لازم‌الاجراء خواهد بود.

۸ - سلب عضویت دائم از عضویت در شورا و ممنوعیت ثبت نام در انتخابات شوراها.

ب - بندهای (۱) و (۲) و تبصره‌های آن با اصلاحات انجام شده به شرح زیر به عنوان ماده (۸۲ مکرر ۱) تغییر و عنوان (ماده ۸۲ مکرر ۱) به (ماده ۸۲ مکرر ۲) اصلاح می‌شود.

ماده ۸۲ مکرر ۱ - هیأت‌های حل اختلاف ضمن رسیدگی به شکایات از اعضاء شوراها در مورد اتهامات موضوع ماده (۸۲) به ترتیب زیر اقدام می‌نمایند:

۱ - در مورد اعضاء شوراها روستا و بخش به پیشنهاد شورای شهرستان و یا فرماندار و در مورد شورای شهر و شهرستان به پیشنهاد شورای استان و یا استاندار و تصویب هیأت حل اختلاف استان.

۲ - در مورد اعضاء شورای استان به پیشنهاد شورای عالی استانها و استاندار و در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

۳ - در مورد شورای عالی استانها به پیشنهاد وزیر کشور و تصویب هیأت حل اختلاف مرکزی.

تبصره - سلب عضویت اعضاء شورای مافوق، موجب سلب عضویت از شورای مادون نمی‌گردد مگر به تشخیص هیأت حل اختلاف ذی‌ربط.

ماده ۴۸ - یک ماده به عنوان ماده (۹۲) به شرح زیر به قانون، الحاق و عنوان ماده (۹۲) به ماده (۹۶) اصلاح می‌گردد:

ماده ۹۲ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران می‌تواند با همکاری وزارت کشور و شورای عالی استانها در راستای ارتقاء سطح فرهنگ شوراهای و مشارکت، برنامه‌های مختلف فرهنگی و آموزشی را تهیه و پخش نماید.

ماده ۴۹ - در ماده (۸۵) عبارت «و بخش» حذف و عبارت «روستا و» بعد از واژه «شوراهای» اضافه می‌گردد.

ماده ۵۰ - ماده (۷۸ مکرر ۴) به عنوان ماده (۹۳) به فصل پنجم سایر مقررات منتقل می‌شود.

ماده ۵۱ - در ماده (۷۸ مکرر ۵):

الف - این ماده به عنوان ماده (۹۴) به فصل پنجم سایر مقررات منتقل و عنوان ماده (۹۴) به ماده (۹۷) اصلاح می‌گردد.

ب - واژه «عضو» بعد از عبارت «به عنوان» اضافه می‌گردد.

ماده ۵۲ - ماده (۷۸ مکرر ۶) به عنوان ماده (۹۵) به فصل پنجم، سایر مقررات منتقل و عنوان ماده (۹۵) به ماده (۹۸) اصلاح می‌گردد.

ماده ۵۳ - ماده (۹۳) حذف می‌گردد.

قانون راجع به الحاق یک تبصره به ماده ۲ قانون نظامی صنفی

ماده واحده - تبصره زیر به عنوان تبصره ۴ به ذیل ماده ۲ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۳ اضافه می‌شود.

تبصره ۴ - واحدهای پذیرایی و اقامتی مشمول آیین‌نامه احداث و توسعه و تجهیز و بهره‌برداری تأسیسات جهانگردی مصوب خرداد ۵۴ از شمول این قانون مستثنی است و وزارت ارشاد می‌تواند در صورت مشاهده و ثبوت تخلف و مسامحه در اداره امور واحدهای پذیرایی و اقامتی نسبت به خلع‌مدیر و تعطیل واحد پذیرایی و اقامتی اقدام و با توجه به درجه‌بندی واحدهای پذیرایی و اقامتی نسبت به نرخ‌گذاری آنها رأساً اقدام نماید.

قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران (مصوب ۱۳۱۰/۲/۱۹ و اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - هر یک از اتباع خارجه برای ورود و اقامت و خروج از ایران باید اجازه مأمورین مربوطه ایران را تحصیل نمایند.

ماده ۲ - اجازه ورود به ایران و عبور از آن به وسیله ویزای مأمورین ایران در خارجه در روی تذکره و یا اوراق و شهادت‌نامه‌های هویت صادره از طرف دولت متبوعه هر کس تحصیل می‌شود.

مأمورین ایران در خارجه در موارد ذیل باید از دادن ویزا خودداری نمایند:

- در صورتی که صحت اسناد ارائه شده را تردید نمایند.

- اشخاصی که مطابق قوانین ایران تبعه ایران محسوب شده و بخواهند با اوراق تابعیت غیر ایرانی به ایران مسافرت کنند.

- اگر حضور خارجی در ایران بر ضد امنیت مملکت و یا نظم عمومی و یا به جهات دیگری منافی مصالح مملکتی باشد.
- اگر خارجی در ایران سابقه محکومیت به جنحه مهم و یا جنایت داشته و یا در مملکت خارجه محکوم به جنحه و یا جنایت شده باشد.
- اگر خارجی قبلاً از ایران اخراج شده باشد.
- اگر حضور خارجی در ایران به ملاحظه حفظالصحه عمومی و یا عملیات منافی عفت صلاح نباشد.
- اگر خارجی نتواند اثبات نماید که وسائل تحصیل معاش خود را در ایران به وسیله سرمایه یا مشاغل مفیده خود دارا می‌باشد.
- ویزای مأمورین ایران در خارجه علاوه بر حق ورود با مراعات مقررات ماده ۳ حق سی روز اقامت در ایران را نیز به دارنده می‌دهد مواردی که از طرف دولت ترتیب خاصی مقرر بوده است از این قاعده مستثنی می‌باشد.
- ماده ۳** - هر گاه یکی از موانع مذکوره در ماده ۲ در موقع ویزا بر مأمور ایران در خارجه مکشوف نبوده و یا بعداً موجود شود مأمورین مربوطه می‌توانند از دادن اجازه توقف دائم یا موقت خودداری نموده و یا اجازه‌های صادره را ملغی نمایند. در هر یک از موارد فوق پس از الغاء اجازه صادره نظمیه محل شخص خارجی را از ایران اخراج خواهد کرد. تشخیص علل مذکوره در این ماده و ماده قبل منحصراً بسته به نظر مأمورین مربوطه ایران است ولی در غیر موارد مذکوره امتناع از دادن اجازه جایز نیست.
- ماده ۴** - اقامت اتباع خارجه در ایران بر دو قسم است: اقامت موقت و اقامت دائم. اقامت دائم در صورتی است که خارجی در خاک ایران اقامتگاه قانونی اختیار نموده باشد و در غیر این صورت اقامت خارجی در ایران موقت محسوب می‌شود.
- اجازه اقامت موقت و یا دائم از طرف نظمیه باید داده شود و هیچ یک از اتباع خارجه بدون اجازه مزبور و بیش از مدت معینه در اجازه‌های مذکوره نمی‌توانند در ایران اقامت نمایند. اجازه اقامت موقت و یا دائم قابل تجدید و تمدید می‌باشد.
- ماده ۵** - اتباع خارجه ملزم می‌باشند در انقضای مدت اجازه عبور و یا توقف از خاک ایران خارج شوند مگر اینکه از نظمیه تقاضای تمدید مدت کرده و تحصیل اجازه نمایند.
- در اجازه ورود و عبور ممکن است گذشتن یک یا چندین مرتبه از سرحدات نیز قید شود.
- ماده ۶** - اجازه اقامت دائمی از طرف نظمیه مرکز ناحیه که خارجی می‌خواهد در آن ناحیه اقامتگاه اختیار کند با رعایت مقررات ماده ۳ داده خواهد شد. خارجی ممکن است این اجازه را قبل از ورود خود به ایران به وسیله نمایندگان ایران در خارجه تحصیل کند جواز توقف دائمی باید هر سال تجدید شود.

ماده ۷ - اجازه عبور از خاک ایران از طرف نمایندگان ایران در خارجه با رعایت مقررات ماده ۳ داده می‌شود و به خارجی حق می‌دهد در مدت معینه در اجازه‌نامه در نقاط بین راه توقف نمایند خط سیر و مدت لازم برای عبور ممکن است در اجازه‌نامه قید شود. مدت را نظمی می‌تواند لدی‌الاقتضاء تمدید نماید.

ماده ۸ - هر یک از اتباع خارجه مکلف است در ظرف ۴۸ ساعت پس از ورود به هر نقطه از ایران محل توقف خود را کتباً به نظمی اطلاع دهد.

هر خارجی که در ایران توقف می‌نماید باید در ظرف هشت روز پس از ورود به محل توقف شخصاً به نظمی محل حاضر شده اسم خود را در آنجا ثبت و تصدیق‌نامه تحصیل نماید. صاحبان منازل عمومی نیز موظفند توقف هر تبعه خارجی را که بیش از ۴۸ ساعت در آن منازل توقف می‌نماید به نظمی اطلاع دهند.

احصایه خارجیان در دفتری که در تشکیلات کل نظمی مملکتی تنظیم می‌شود تمرکز خواهد یافت. وظایفی که به موجب این ماده خارجیان در اطلاع‌دادن منزل و ثبت اسم به عهده دارند ممکن است به موجب نظامنامه به توسط اشخاص دیگر انجام داده شود.

ماده ۹ - هر خارجی که در خاک ایران اقامت دارد باید از دولت متبوعه خود سندی داشته باشد که هویت و تابعیت او را ثابت نماید نظمی محل می‌تواند لدی‌الاقتضاء به خارجی که به علی‌توانسته است سند سابق‌الذکر را تحصیل کند جواز موقتی برای اقامت یا اجازه مخصوص برای خروج از ایران بدهد و در این صورت نظمی محل حق دارد محل توقف موقت خارجی را در ایران یا خط سیر او را معین و محدود کند.

ممکن است در اسناد مثبته تابعیت خارجی و همچنین در جواز اقامت موقتی اسامی زوجه و اولاد و احفاد ذکور و اناث خارجی و برادران و خواهران او که به حد بلوغ نرسیده و در تحت کفالت و همراه او هستند نیز ثبت شود.

ماده ۱۰ - اجازه خروج از ایران از طرف نظمی محل اقامت دائمی یا موقتی خارجی به او داده خواهد شد.

ماده ۱۱ - خارجی را ممکن است در موارد ذیل از خاک ایران اخراج و یا محل توقف او را تغییر داد:

- اگر برخلاف مقررات این قانون رفتار نماید.

- در صورتی که مطابق مقررات مواد ۳ و ۴ اجازه عبور و یا توقف خارجی ملغی شود.

تصمیم اخراج را اداره نظمی به موقع اجرا می‌گذارد.

در هر موقعی که تصمیم اخراج اتخاذ شود و تأخیر اجرای آن منافی مصالح مملکتی نیست از طرف نظمی و یا از طرف ادارات ذیصلاحیت دیگر آن تصمیم و مهلتی که برای اجرا داده می‌شود به شخصی که باید اخراج شود اخطار خواهد شد.

هر گاه خارجی تقبل کند که در مدتی که از طرف اداره صلاحیتدار تعیین می‌شود از ایران خارج بشود آزادانه خارج خواهد شد و الا تحت‌الحفظ اخراج می‌شود. مصارف اخراج در مواردی که خارجی باید تحت‌الحفظ اخراج شود از محل

عواید مقرر به موجب ماده ۱۴ تأدیه خواهد شد.

ماده ۱۲ - در مواقعی که اعطای جواز اقامت امتناع شده و تصمیم اخراج از طرف مقامات ذیصلاحیتی که دولت معین می‌کند اتخاذ می‌شود خارجی حق خواهد داشت به وزارت داخله مراجعه کرده تقاضای تجدید نظر در تصمیم مزبور را بنماید.

این تقاضا کتباً و یا تلگرافاً به وسیله مقام صلاحیتداری که تصمیم را اتخاذ کرده داده خواهد شد ولی خارجی می‌تواند مدلول تقاضای خود را مستقیماً به وزارت داخله ارسال دارد.

تقدیم تقاضای تجدید نظر موجب تعویق اجرای تصمیم اخراج - به استثنای مواردی که اخراج از نقطه نظر مصالح مملکتی فوریت دارد - خواهد بود ولی ممکن است تا تعیین نتیجه تجدید نظر نظمیه خارجی را در تحت مراقبت مخصوص خود قرار دهد.

ماده ۱۳ - برای حفظ امنیت و یا مصالح عمومی و یا به ملاحظات صحتی هیأت وزراء می‌تواند تصمیمات ذیل را که ورود و اقامت و خروج و عبور خارجیان را محدود یا مشروط می‌نماید اتخاذ کند:

- جلوگیری از کلیه یا قسمتی از مراودات سرحدی.

- منع توقف موقتی یا دائمی در بعضی از مناطق یا عبور از بعضی مناطق ایران.

- اتخاذ وسایل مخصوص نظارت نسبت به خارجیان در موارد فوق‌العاده.

ماده ۱۴ - برای صدور اجازه موقت یا دائم و تمدید اجازه عبور خارجیان حقوق ذیل اخذ خواهد شد:

- برای تمدید اجازه عبور و صدور اجازه اقامت موقت و تجدید آن معادل یک ریال طلا.

- برای صدور اجازه اقامت دائم و تجدید آن معادل دو ریال طلا.

به موجب ماده بیستم قانون متمم بودجه سال ۱۳۱۳ کشور ماده ۱۴ بالا به شرح زیر اصلاح شده است:

ماده ۱۵ - اشخاص ذیل به حبس تأدیبی از سه ماه تا یک سال و به جزای نقدی از دویست ریال تا دو هزار ریال و یا یکی از این دو مجازات محکوم می‌شوند مگر اینکه جرم آنها مشمول قوانینی گردد که مجازات سخت‌تری معین کرده باشد.

- هر کس تذکره یا جواز اقامت یا جواز عبور را جعل کند و یا با علم مجعول بودن آنها را استعمال نماید و یا این قبیل اوراق مجعوله را برای دیگری تحصیل نماید.

- هر کس عامداً در نزد مأمورین ذی‌مدخل برای تحصیل تذکره و یا جواز اقامت و یا جواز عبور شهادت کذب داده و یا اظهارات خلاف واقع نماید و یا موضوعاتی را که در تشخیص تابعیت مؤثر است کتمان نماید و یا تذکره و یا جواز اقامت و یا جواز عبور و یا ورقه هویتی را که به وسائل مزبور تحصیل شده است عامداً استعمال کند.

- هر کس عامداً بدون داشتن اسناد و جواز لازم از سرحد ایران عبور کند و همچنین هر کس که از راه‌های غیر مجاز و یا سرحدات ممنوعه عبور نماید.

- هر کس برای اثبات هویت و یا تابعیت خود اسناد و یا اوراق و یا ورقه هویت متعلق به دیگری را استعمال کند و هر کس برای اثبات تابعیت و یا هویت یک نفر خارجی اسناد و اوراق و یا ورقه هویت متعلق به خود یا غیر را به دیگری بدهد.

- هر خارجی که برای فرار از اجراء تصمیم اخراج که درباره او اتخاذ شده است مخفی شود و یا پس از اخراج شدن از ایران مجدداً بدون اجازه به خاک ایران مراجعت کند.

- هر کس در یکی از اعمال مذکوره فوق شرکت یا معاونت کرده باشد.

شروع به ارتکاب جرمهای مذکوره در این ماده در حکم ارتکاب خواهد بود.

هر کس برای استفاده از حقوقی که به موجب این قانون و یا نظامات مربوطه به آن می توان تحصیل نمود در خارجه مرتکب یکی از اعمال مذکوره در فقرات ۱ و ۲ و ۴ این ماده بشود پس از آمدن به ایران تعقیب و مجازات خواهد شد مگر در موارد ذیل:

- در صورتی که در خارجه به موجب حکم قطعی محکوم و مجازات هم اجرا شده باشد.

- در صورتی که نسبت به تعقیب یا اجراء مجازات مطابق قوانین ایران مرور زمان حاصل شده باشد.

ماده ۱۶ - هر خارجی که مقررات این قانون و یا نظامات و احکامی را که بر طبق این قانون صادر می شود رعایت نکند به جزای نقدی از دوازده ریال تا شصت ریال محکوم خواهد شد مگر این که برای جرم او در این قانون یا قوانین دیگر مجازات سخت تری معین شده باشد.

همین مجازات درباره صاحبان منازل عمومی نیز مجری خواهد شد که به تکلیف مقرر در ماده ۸ عمل نکرده باشند.

ماده ۱۷ - محاکمه متخلفین از مقررات این قانون در محاکم عمومی به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۸ - اشخاص ذیل از مقررات این قانون مستثنی خواهند بود:

- کسانی که دارای مصونیت سیاسی هستند.

- مأمورین قنسولی دول خارجه و افراد عائله آنها که با هم در یک خانه زندگانی می کنند و اعضاء رسمی آنها ولی اگر اتباع ایران از طبقات مذکوره مقیمین در یکی از ممالک خارجه از مزایای مزبور کلاً یا بعضاً بهره مند نباشند نسبت به اتباع مملکت مزبور از طبقات فوق معامله متقابل خواهد شد.

از طرف مأمورین ایران به مشمولین فقرات ۱ و ۲ این ماده برای ورود به ایران و همچنین برای عبور و خروج از ایران ویزای سیاسی داده می شود به شرط معامله متقابل.

- اعضاء هیأت های اعزامیه دول خارجه که با موافقت دولت ایران وارد ایران می شوند و کسان دیگری که دارای ویزای سیاسی مأمورین ایران باشند.

تبصره - مقررات مربوط به اجرای این ماده از طرف وزارت امور خارجه با موافقت وزارت داخله ضمن نظامنامه مخصوص تعیین می‌شود.

ماده ۱۹ - راجع به اعضاء و اجزای کشتیها و مسافرینی که قصد ورود و اقامت ایران را نداشته و اسناد لازمه که به موجب این قانون باید دارا باشند ندارند و در موقع توقف کشتیها در بنادر ایران پیاده می‌شوند وزارت امور خارجه و وزارت داخله و وزارت مالیه نظامنامه مخصوص تدوین و به اداره کل تشکیلات نظمیه مملکتی و مأمورین مربوطه بنادر ابلاغ خواهند نمود.

ماده ۲۰ - خارجیانی که در تاریخ اجرای این قانون در ایران می‌باشند باید در ظرف دو ماه از تاریخ مزبور مستقیماً به نظمیه محل اقامت خود مراجعه کرده اجازه اقامت تحصیل نمایند. دوائر نظمیه بر طبق ماده ۴ و ۹ عمل خواهند نمود.

ماده ۲۱ - در نقاطی که نظمیه تأسیس نشده باشد وظایفی را که به موجب این قانون بر عهده آن محول است حاکم یا نماینده حکومت محل انجام خواهد داد.

ماده ۲۲ - ماده واحده مصوبه ۱۱ تیر ماه ۱۳۰۸ کمیسیون عدلیه مجلس شورای ملی منسوخ است.

ماده ۲۳ - این قانون از پانزدهم خرداد ماه یک هزار و سیصد و ده به موقع اجرا گذارده می‌شود.

نظامنامه قانون تابعیت ایران (مصوب ۱۳۱۴/۲/۳ و اصلاحات بعدی)

ماده اول - کسانی که بر طبق ماده ۹۷۷ قانون مدنی مصوب ۲۷ بهمن ماه ۱۳۱۳ درخواست بقاء تابعیت پدرشان را مینمایند باید درخواست نامه خود را در روی اوراق تمیر شده (مطابق نمونه یک) که تمبران پنج ریال خواهد بود تنظیم و تحت امضاء و هويت آنان در ایران از طرف تشکیلات کل نظمیه مملکتی و در خارجه از طرف مأمورین سیاسی و قونسولی ایران در ذیل ورقه مزبور تصدیق و بامضامات ذیل بوزارت امور خارجه تسلیم شود:

۱ - دوقطعه عکس

۲ - اسناد و مدارکی که دال بر تابعیت خارجی پدر خود در دست دارند.

۳ - تصدیق دولت متبوع پدرشان دایر بر اینکه او را بتابعیت خود خواهد شناخت .

وزارت امور خارجه درخواست مزبور را مورد مطالعه قرار داده به اسناد درخواست کننده رسیدگی خواهد نمود در صورتیکه مطابق مقررات قانونی او را ذیحق تشخیص دهند سند بقاء بتابعیت پدرش را (مطابق نمونه دو) درباره او صادر و مبلغ شصت ریال بابت حقوق شانسلسری از درخواست کننده دریافت و معادل آن به سند صادره تمبر الصاق و باطل خواهد شد.

تصویب نامه مربوط به اصلاح ماده ۲ نظامنامه قانون تابعیت (مصوب ۴۰/۷/۲۲)

درخواستهای ورود بتابعیت که برطبق ماده ۹۷۹ و ماده ۹۸۳ قانون مدنی کتاب تابعیت بعمل میاید در روی اوراق تمبر شده مطابق (نمونه ۳) که معادل ششصد (۶۰۰) ریال تمبر

خواهد داشت تنظیم و با اسناد ذیل تسلیم وزارت امور خارجه خواهد شد :

۱- هشت قطعه عکس

۲ - دو نسخه رونوشت مصدق اسناد هویت تقاضا کننده و عیال و اولاد صغیر او که نمودار هویت و خصوصیات شخصی وی و عیال و اولاد صغیر او باشد.

۳ - گواهی وزارت کار دائر بر اینکه تقاضا کننده میتواند باتوجه بتجربیات و معلومات خود خدمات مفیدی از لحاظ امور فنیو تخصصی و امثال آن که مورد احتیاج کشور باشد در ایران انجام دهد.

۴ - گواهی مقامات انتظامی مبنی بر شایستگی تقاضا کننده و تائید صلاحیت وی برای اعطای تابعیت ایران

۵ - موافقت وزارت کشور باستناد گواهی اداره شهربانی کل کشور مطابق (نمونه ۴) مشتمل بر :

الف - تعیین مدت اقامت درخواست کننده در ایران

ب - نداشتن محکومیت جنحهو جنایت غیرسیاسی

ج - تعیین میزان دارائی متناسب شغل درخواست کننده که میبایستی بمیزانی باشد تا معیشت مشارالیه و خانواده او را در ایران تامین نماید.

۶ - گواهی وزارت کشور دائر براینکه درخواست کننده مراسم سوگند حاکی از اینکه نسبت به قانون اساسی ایران وفادار می ماند اجرا کرده است .

۷ - گواهی وزارت کشور مبنی بر اینکه تقاضا کننده بزبان فارسی ،تاریخ و قانون اساسی ایران آشنایی دارند .

۸ - تقاضا کننده باید موارد مذکور در ماده ۷ را در کمیونی مرکب از نمایندگان وزارت دادگستری -وزارت کشور و وزارت فرهنگ امتحان بدهد. تصویبنامه راجع به الحاق تبصره به تصویب نامه شماره ۲۱۸۷۶ مصوب ۱۳۴۲/۹/۱۷

تبصره - اتباع بیگانه که تا تاریخ تصویب این تصویبنامه بنا به تشخیص وزارت کار دارای سابقه اقامت طولانی و اشتغال بکار در ایران میباشند و نیز کسانیکه دارای عیالو اولاد ایرانی هستند و تقاضای تحصیل تابعیت دولت ایران را مینمایند در صورت احراز سایر شرایط در قانون و موافقت مراجع صلاحیتدار از مقررات بند ۳ تصویبنامه مورخ ۴۰/۷/۲۲ معاف خواهندبود.

ماده سوم - وزارت امور خارجه اوراق فوق الذکر را مورد مطالعه قرار داده در صورتیکه درخواست کننده را واجد شرایط مقرره برای ورود بتابعیت دولت ایران تشخیص دهد پیشنهاد آنرا به هیئت وزراء تقدیم میدارد چنانچه پیشنهاد مزبور

مورد قبول واقع شود سند تابعیت ایرانی (مطابق نمونه پنج) درباره درخواست کننده صادر و مبلغ دوست و پنجاه ریال بابت حقوق شانسلسری از درخواست کننده مزبور دریافت و معادل آن بسند مزبور تمبر الصاق و باطل خواهد شد.

ماده چهارم - مامورین سجل احوال با ملاحظه سند تابعیت و رعایت مقررات مربوطه برای صاحب سند مزبور وعیال و اولاد او که اسامی آنان در ظهر سند تابعیت مندرج است با رعایت مدلول مواد ۹۸۴ و ۹۸۵ قانون مدنی کتاب تابعیت ورقه هویت صادر تاریخ و نمره سند تابعیت را در اوراق سجلی مربوطه قید خواهد نمود.

ماده پنجم - نسوانی که بر طبق ماده ۹۸۶ قانون مدنی کتاب تابعیت می خواهند به تابعیت اصلی رجوع نمایند باید اظهاریه کتبی (مطابق نمونه شش) تنظیم و پس از تصدیق صحت امضاء و هویت آنان در ایران از طرف نظمی و در خارجه از طرف مامورین سیاسی و یاقنسولی ایران اظهاریه مزبور را بوزارت امور خارجه تسلیم نمایند.

ماده ششم - زن ایرانی که بر طبق ماده ۹۸۷ قانون مدنی کتاب تابعیت با تبعه خارجه مزاجت و تابعیت خارجی تحصیل می نمایند بعد از وفات شوهر و یا طلاق در صورت تمایل رجوع بتابعیت ایران باید درخواستنامه (مطابق نمونه ۷) تنظیم و به وزارت امور خارجه تقدیم دارد.

ماده هفتم - کسانی که بر طبق ماده ۹۸۸ قانون مدنی کتاب تابعیت درخواست خروج از تابعیت ایران را مینمایند درخواست نامه خود را در روی اوراق تمبر شده (مطابق نمونه هشت) تنظیم و پس از تصدیق و هویت امضای آنان در ایران از طرف نظمی و در خارج بوسیله مامورین سیاسی و یاقنسولی ایران بوزارت امور خارجه ارسال دارند تا بر طبق قوانین و نظامات مربوطه اقدام لازم بعمل آید.

ماده هشتم - درخواست کنندگان خروج از تابعیت دولت باید علل و مجباتی را که باعث تقاضای مزبور گردیده در درخواست نامه خود ذکر نمایند.

وزارت امور خارجه در صورتیکه علل مزبور را موجه بداند پیشنهاد لازم به هیئت وزراء تقدیم خواهد نمود چنانچه مورد قبول باشد سند اجازه خروج از تابعیت ایران (مطابق نمونه نه) درباره او صادر و مبلغ دویست و پنجاه ریال بعنوان حقوق شانسلسری از درخواست کننده دریافت و معادل آن بسند مزبور تمبر الصاق و باطل خواهد شد.

ماده نهم - کسانی که بر طبق ماده ۹۹۰ قانون مدنی کتاب تابعیت درخواست برگشت بتابعیت ایران را دارند باید درخواستنامه خود را در روی اوراق تمبر شده (مطابق نمونه ده) که تمبر آن معادل پنج ریال خواهد بود تنظیم و پس از تصدیق هویت و امضای آنان در ایران از طرف نظمی و در خارجه بوسیله مامورین سیاسی و یاقنسولی ایران بوزارت امور خارجه تقدیم دارند.

ماده دهم - این نظامنامه از تاریخ نهم اردیبهشت ۱۳۱۴ بموقع اجراء گذارده میشود.

ماده یازدهم - وزارت امور خارجه و وزارت داخله مامور اجرای این نظامنامه میباشند.

باستناد تصویبنامه شماره ۴۳۱۶۲ - ۴۳/۹/۱۷ بالحق تبصره زیر به تصویبنامه شماره ۲۱۸۷۶ مورخ ۴۰/۷/۲۲ موافقت گردید.

تبصره: اتباع بیگانه که تا تاریخ تصویب این تصویبنامه بنابه تشخیص وزارت کار دارای سابقه اقامت طولانی و اشتغال بکار در ایران میباشند و نیز کسانی که دارای عیال و اولاد ایرانی هستند در صورت موافقت مراجع صلاحیتدار از مقررات بند (۳) تصویبنامه مزبور (یعنی گواهی وزارت کار دایر بر اینکه تقاضا کننده میتواند از لحاظ امور فنی و تخصصی خدمات مفیدی در ایران انجام دهد) معاف خواهد بود.

قانون تشدید مجازات عبور دهندگان اشخاص غیر مجاز از مرز (مصوب ۱۳۶۷/۸/۵)

ماده ۱ - هرکس دیگری را بطور غیر مجاز از مرز عبور دهد و یا موجبات عبور غیرمجاز دیگران را تسهیل یا فراهم نماید، مجرم و به یکی از کیفرهای ذیل محکوم خواهد شد:

- در صورتیکه عمل عبوردهنده محل امنیت باشد چنانچه در حد محاربه و افساد فی الارض نباشد به حبس از ۲ تا ۱۰ سال محکوم خواهد شد.

- چنانچه شخص عبور داده شده از افراد ممنوع الخروج یا ممنوع الورود یا قاچاقچی باشد مرتکب به ۲ تا ۸ سال حبس و جریمه نقدی از ۵۰۰۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال محکوم خواهد شد.

- چنانچه فرد عبور داده شده محکوم به کیفر با متهم به جرمی باشد که رسیدگی آن در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ باشد، مرتکب به مجازات ۲ تا ۴ سال حبس محکوم خواهد شد.

- در صورتیکه فرد عبور داده شده غیربالغ باشد، مرتکب به حبس از ۳ تا ۵ سال محکوم خواهد شد.

- در صورتیکه عمل مرتکب غیر از موارد فوق باشد، مرتکب به حبس از ۱ تا ۳ سال محکوم خواهد شد.

تبصره: در صورتیکه عبور دهنده از کارکنان دولت و موسسات وابسته به دولت باشد و با سوء استفاده از سمت خود مرتکب این عمل شده باشد، علاوه بر مجازاتهای فوق به انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم میگردد.

تبصره: علاوه بر مجازاتهای مقرر کلیه اموالیکه از این طریق بدست آمده طبق بند ۳ ماده ۵ قانون مجازاتهای اسلامی و قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی مصوب مجلس شورای اسلامی عمل خواهد شد.

قانون گذرنامه

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - گذرنامه سندی است که از طرف مأموران صلاحیتدار دولت شاهنشاهی مذکور در این قانون برای مسافرت اتباع ایران به خارج و یا اقامت در خارج و یا مسافرت از خارج به ایران داده می شود.

ماده ۲ - اتباع ایران برای خروج از کشور و یا اقامت در خارج و یا مسافرت از خارج به ایران باید تحصیل گذرنامه نمایند. صدور گذرنامه منوط به ارائه اسنادی است که هویت و تابعیت ایرانی تقاضاکننده را ثابت نماید. اسناد مزبور به موج آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۳ - خروج از کشور بدون ارائه گذرنامه یا مدارک مسافرت مذکور در این قانون ممنوع است.

ماده ۴ - ورود به کشور و یا خروج از آن فقط از نقاطی که بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران تعیین و آگهی خواهد شد مجاز است.

ماده ۵ - بازرسی گذرنامه و مدارک مسافرت و رسیدگی به آنها در مرز با شهربانی کل کشور و در نقاطی که شهربانی نباشد به عهده ژاندارمری کل کشور است.

مأموران مربوط مکلفند از ورود افرادی که فاقد گذرنامه یا مدارک لازم برای ورود به ایران باشند جلوگیری نمایند. تبصره - در مواردی که افرادی فاقد گذرنامه و یا مدارک مسافرت برای مراجعت به ایران باشند در صورتی که تابعیت ایرانی و یا ایرانی بودن آنان محرز شود مأمورین مربوط می‌توانند اجازه ورود به ایران را بدهند. ضوابط تشخیص و ایرانی بودن این قبیل اشخاص به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۶ - برگ مسافرت موضوع ماده ۹ و همچنین برگ بازگشت موضوع ماده ۲۰ و پروانه‌های گذر موضوع مواد ۲۹ و ۳۰ از نظر این قانون در حکم گذرنامه است.

فصل دوم - انواع گذرنامه

ماده ۷ - گذرنامه بر سه قسم است:

- گذرنامه سیاسی.

- گذرنامه خدمت (اعم از فردی یا جمعی).

- گذرنامه عادی (اعم از فردی یا جمعی).

تبصره - مشخصات انواع گذرنامه از لحاظ رنگ و شکل و قطع و تعداد اوراق و نظایر آن و همچنین سازمان تهیه‌کننده آنها به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌گردد.

ماده ۸ - از تاریخ تصویب این قانون گذرنامه‌های تحصیلی به تدریج به گذرنامه‌های عادی تبدیل خواهد شد.

ماده ۹ - وزارت امور خارجه می‌تواند در موارد لزوم با موافقت وزیر امور خارجه برای کسانی که به مأموریت‌های خاص اعزام می‌شوند به جای گذرنامه برگ مسافرت انفرادی و یا دسته‌جمعی صادر نماید. مشخصات برگ‌های مذکور در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

فصل سوم - گذرنامه‌های سیاسی و خدمت

ماده ۱۰ - برای شخصیت‌های زیر گذرنامه سیاسی صادر می‌شود:

- نخست‌وزیران سابق - رؤسای سابق مجلسین - وزراء سابق - رؤسای سابق دیوان عالی کشور - سفرای سابق و همسران آنها با موافقت وزیر امور خارجه.
- نمایندگان مجلسین با معرفی رییس مجلس مربوط.
- شهردار پایتخت - معاونان نخست‌وزیر - استانداران و معاونان وزارتخانه‌ها با معرفی نخست‌وزیر.
- کسانی که مقام سفارت دارند و همسران آنها با موافقت وزیر امور خارجه.
- معاونان و مدیر کل و رؤسای ادارات وزارت امور خارجه با موافقت وزیر امور خارجه.
- مأموران ثابت سیاسی و کنسولی و کسانی که با معرفی دولت مقامی در مؤسسات و سازمانهای بین‌المللی اشغال می‌نمایند و همسران آنها با موافقت وزیر امور خارجه.
- بیک سیاسی و کسانی که به مأموریت موقت سیاسی اعزام می‌شوند با موافقت وزیر امور خارجه.
- تبصره - نام همسر و فرزندان کمتر از ۱۸ سال مشمولین این ماده در صورتی که همراه دارنده گذرنامه باشند به تقاضای دارنده در گذرنامه سیاسی ثبت و از همان گذرنامه استفاده خواهند کرد. نمایندگی‌های شاهنشاهی در خارج نمی‌توانند برای فرزندان همراه گذرنامه جداگانه صادر نمایند مگر با موافقت وزارت امور خارجه.
- ماده ۱۱ - برای اشخاص زیر گذرنامه خدمت صادر می‌شود:
  - اشخاصی که به موجب تصویبنامه هیأت وزیران به خارج اعزام می‌شوند.
  - کارمندان وزارتخانه‌ها و سازمانهای وابسته به دولت و جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران که به مأموریت خارج از کشور اعزام می‌گردند با معرفی نخست‌وزیر.
  - مأموران اداری و فنی وزارت امور خارجه و همسران آنها با موافقت وزیر امور خارجه.
  - کارمندان وزارت جنگ که به مأموریت خارج از کشور اعزام می‌گردند به تقاضای وزیر جنگ.
- ماده ۱۲ - صدور گذرنامه‌های سیاسی و خدمت به عهده وزارت امور خارجه است.
- ماده ۱۳ - مدت اعتبار گذرنامه سیاسی و خدمت یک سال است مگر در مورد مأموران ثابت دولت در نمایندگیهای شاهنشاهی در خارجه که اعتبار گذرنامه تا خاتمه مدت مأموریت آنان خواهد بود.
- تبصره - تمدید مدت گذرنامه‌های سیاسی یا خدمت مأموران موقت طبق مقررات این قانون با موافقت وزارت امور خارجه خواهد بود.
- تبصره - دارندگان گذرنامه‌های سیاسی و خدمت در موقع ورود به کشور باید گذرنامه خود را به وزارت امور خارجه تحویل دهند.

فصل چهارم - گذرنامه عادی

ماده ۱۴ - صدور گذرنامه عادی در ایران به عهده شهرداری کل کشور و در خارج از ایران با مأمورین کنسولی کشور یا مأموران سیاسی عهده‌دار امور کنسولی خواهد بود. مقررات مربوط به ترتیب صدور و تمدید و تجدید و اصلاح گذرنامه به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵ - محصلینی که برای تحصیل عازم خارج از کشور می‌باشند با رعایت قانون وظیفه عمومی در مورد تحصیلات غیر دانشگاهی از طرف وزارت آموزش و پرورش و در مورد تحصیلات دانشگاهی از طرف وزارت علوم و آموزش عالی به شهرداری کل کشور معرفی می‌شوند.

شغل آنها در گذرنامه محصل ذکر می‌گردد و از پرداخت کلیه وجوه مربوط به صدور گذرنامه معاف می‌باشند. این معافیت شامل محصلینی که گذرنامه تحصیلی آنان تدریجاً به گذرنامه عادی تبدیل خواهد شد نیز می‌باشد. محصلینی که گذرنامه تحصیلی آنان به گذرنامه عادی تبدیل می‌شود از مقررات معافیت تحصیلی احضار به خدمت زیر پرچم استفاده خواهند کرد.

ماده ۱۶ - به اشخاص زیر هیچ نوع گذرنامه برای خروج از کشور داده نمی‌شود:

- کسانی که به موجب اعلام کتبی مقامات قضایی حق خروج از کشور را ندارند.

- کسانی که مسافرت آنها به خارج از کشور بر حسب اعلام قبلی و کتبی سازمان اطلاعات و امنیت کشور مخالف مصالح ملی باشد.

- کسانی که در خارج از ایران به سبب تکدی و یا ولگردی و یا ارتکاب سرقت و کلاهبرداری و با به هر عنوان دیگر دارای سوء شهرت باشند.

تبصره - رسیدگی به سابقه و سوء شهرت افراد مذکور در بند ۳ این ماده به عهده کمیسیونی است که از نمایندگان وزارت امور خارجه - وزارت دادگستری - وزارت کشور - سازمان اطلاعات و امنیت کشور و شهرداری کل کشور در وزارت کشور تشکیل می‌شود. در موارد اضطراری و یا مرور زمان کافی به تشخیص کمیسیون مزبور می‌توان به اشخاص مذکور در این بند اجازه مسافرت داد.

ماده ۱۷ - دولت می‌تواند از صدور گذرنامه و خروج بدهکاران قطعی مالیاتی و اجرای دادگستری و ثبت اسناد و متخلفین از انجام تعهدات ارزی طبق ضوابط و مقرراتی که در آیین‌نامه تعیین می‌شود جلوگیری نماید.

ماده ۱۸ - برای اشخاص زیر با رعایت شرایط مندرج در این ماده گذرنامه صادر می‌شود:

- اشخاصی که کمتر از ۱۸ سال تمام دارند و کسانی که تحت ولایت و یا قیمومیت می‌باشند با اجازه کتبی ولی یا قیم آنان.

- مشمولین وظیفه عمومی با اجازه کتبی اداره وظیفه عمومی.

- زنان شوهردار ولو کمتر از ۱۸ سال تمام با موافقت کتبی شوهر و در موارد اضطراری اجازه دادستان شهرستان محل درخواست گذرنامه که مکلف است نظر خود را اعم از قبول درخواست یا رد آن حداکثر ظرف سه روز اعلام دارد کافی است. زنانی که با شوهر خود مقیم خارج هستند و زنانی که شوهر خارجی اختیار کرده و به تابعیت ایرانی باقی مانده‌اند از شرط این بند مستثنی می‌باشند.

ماده ۱۹ - در صورتی که موانع صدور گذرنامه بعد از صدور آن حادث شود یا کسانی که به موجب ماده ۱۸ صدور گذرنامه موکول به اجازه آنان است از اجازه خود عدول کنند از خروج دارنده گذرنامه جلوگیری و گذرنامه تا رفع مانع ضبط خواهد شد.

ماده ۲۰ - به ایرانیانی که به کشور مراجعت می‌کنند و فاقد گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه باشند و یا اینکه مدت اعتبار آن اسناد منقضی شده باشد به شرط آنکه تابعیت ایرانی آنها مسلم باشد برگ بازگشت که فقط برای بازگشت به ایران معتبر است داده می‌شود.

تبصره - برگ بازگشت از طرف مقامات سیاسی و کنسولی شاهنشاهی در خارج از کشور به طور رایگان صادر می‌شود و در مرز از دارنده آن اخذ می‌گردد.

فصل پنجم - همراهان

ماده ۲۱ - نام اطفال کمتر از ۱۸ سال تمام که همراه هر یک از والدین یا جد یا جد پدیری یا مادری یا زن پدر یا شوهر مادر و یا خواهر و برادر خود مسافرت می‌نمایند در صورت درخواست ولی یا قیم آنها بر حسب مورد در گذرنامه اشخاص مذکور ثبت خواهد گردید.

ماده ۲۲ - نام نوزادانی که از زنان ایرانی مقیم خارج هنگام توقف مادر در ایران متولد می‌شوند در گذرنامه مادر ثبت می‌شود و در این مورد نیازی به جلب موافقت پدر نیست و همچنین در مواردی که در خارج از ایران شوهر ایرانی در کشور محل تولد نوزاد حاضر نباشد.

تبصره - اطفال موضوع بند ۴ ماده ۹۷۶ و موضوع ماده ۹۷۸ قانون مدنی مادام که تحت ولایت یا حضانت پدر یا مادر خود هستند می‌توانند به معیت والدین خود با گذرنامه خارجی آنان به خارج از کشور مسافرت نمایند.

ماده ۲۳ - برای یک خانواده که با هم مسافرت می‌کنند در صورت تقاضا یک گذرنامه صادر می‌شود و نام زن و اولاد کمتر از ۱۸ سال در آن ثبت خواهد شد. هیچ یک از همراهان مستقلاً حق استفاده از گذرنامه را ندارد و در صورتی که بخواهد از دارنده گذرنامه جدا شود باید گذرنامه جداگانه تحصیل نماید.

فصل ششم - اعتبار گذرنامه عادی

ماده ۲۴ - گذرنامه برای مسافرت به کلیه کشورها اعتبار دارد مگر به کشورهایی که دولت در موارد مقتضی مسافرت اتباع ایران را به آن کشورها ممنوع و یا محدود نموده باشد. در صورتی که بعد از صدور گذرنامه محدودیتی مقرر شود

وجوه پرداختی کسانی که از مسافرت محروم شوند به آنها مسترد می‌گردد. نحوه اجرای مفاد این ماده ضمن آیین‌نامه اجرایی این قانون معین خواهد شد.

ماده ۲۵ - مدت اعتبار گذرنامه عادی از تاریخ صدور سه سال است و فقط برای یک مدت سه‌ساله دیگر قابل تمدید می‌باشد.

ماده ۲۶ - گذرنامه‌هایی که تا تاریخ تصویب این قانون وسیله مقامات صلاحیتدار صادر گردیده و مدت پنج‌ساله آنها خاتمه نیافته است تا خاتمه مدت معتبر است.

ماده ۲۷ - در صورتی که گذرنامه غیر قابل استفاده و یا مفقود شود پس از رسیدگی لازم که نحوه آن در آیین‌نامه تعیین خواهد شد گذرنامه دیگری با اخذ هزینه‌های صدور صادر می‌شود.

هرگاه قابل استفاده نبودن یا مفقود شدن گذرنامه ناشی از عمل متصدیان مسئول باشد برای بقیه مدت اعتبار گذرنامه جدید بدون دریافت هزینه‌های صدور صادر خواهد شد.

فصل هفتم - گذرنامه جمعی

ماده ۲۸ - گذرنامه جمعی اعم از خدمت یا عادی فقط در ایران و برای گروه‌های زیر صادر می‌شود:

- این نوع گذرنامه‌ها به نام رییس گروه صادر و نام و مشخصات همراهان در برگ ضمیمه آن درج خواهد گردید:
- افسران - درجه‌داران - افراد و به طور کلی کارکنان مشمول قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی که به طور جمعی و به منظور انجام مأموریت عازم خارج از کشور باشند.
- گروه‌های ورزشی که به منظور انجام مسابقات عازم خارج هستند به معرفی سازمان تربیت بدنی ایران.
- گروه‌های پیشاهنگی به معرفی سازمان پیشاهنگی ایران.
- دانشجویان و دانش‌آموزان و معلمان و استادان که برای مطالعات آموزشی و فرهنگی به معرفی وزارتخانه‌های مربوط به خارج می‌روند.

- گروه‌های هنری که توسط وزارت فرهنگ و هنر یا وزارت اطلاعات معرفی می‌شوند.
- گروه‌های معرفی شده از طرف سازمان‌های دولتی و یا وابسته به دولت و یا جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران.
- گروه‌های کارگری برای کارآموزی یا کسب مهارت فنی با تأیید و معرفی وزارت کار و امور اجتماعی.
- تبصره - هر یک از اعضای گروه‌های فوق که هنگام مسافرت از گروه خود جدا شود باید گذرنامه جداگانه تحصیل نماید.

- تبصره - حداقل تعداد افرادی که می‌توانند از گذرنامه جمعی استفاده نمایند پنج نفر و حداکثر چهار نفر خواهد بود.
- تبصره - صدور گذرنامه جمعی در صورتی که به منظور انجام مأموریتی به خرج سازمان‌های دولتی یا جمعیت شیر و

خورشید سرخ ایران باشدمجانی است در غیر این صورت علاوه بر هزینه صدور یک گذرنامه از هر نفر ده درصد هزینه صدور اخذ خواهد شد.

تبصره - اعتبار گذرنامه جمعی یک سال است و در صورت موافقت سازمان مربوط حداکثر یک سال دیگر تمدید می‌شود.

فصل هشتم - پروانه گذر

ماده ۲۹ - در موارد زیر به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران به جای گذرنامه پروانه گذر صادر می‌شود:

- برای تشریف به مکه معظمه و عتبات مقدسه.

- برای کارکنان وسائط نقلیه آبی و هوایی و زمینی.

- برای رفت و آمد اتباع دولت شاهنشاهی که در نقاط مرزی کشور و نقاط واقع در سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان (دریای مکران) سکونت دارند به مناطق مرزی مجاور و نواحی جنوبی خلیج فارس.

تبصره - مشخصات و ترتیب صدور و مدت اعتبار و مرجع صدور پروانه‌های گذر مذکور در این ماده و هزینه صدور آنها به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره - حدود مناطق مرزی و سواحل و همچنین نقاط مرزی مجاور و نواحی جنوبی خلیج فارس به پیشنهاد وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده ۳۰ - شهربانی کل کشور بر حسب اعلام وزارت امور خارجه به کسانی که ترک تابعیت ایران را نموده‌اند پروانه گذر خواهد داد و این پروانه فقط برای خروج از ایران معتبر است.

فصل نهم - برگ گذر بیگانگان

ماده ۳۱ - شهربانی کل کشور می‌تواند با موافقت سازمان اطلاعات و امنیت کشور و تأیید وزارت امور خارجه برای بیگانگان بدون تابعیت یا خارجیانی که به جهاتی قادر به تحصیل گذرنامه از کشور متبوع خود نیستند برگ گذر بیگانگان صادر نماید. این برگ دلیل تابعیت ایرانی دارنده یا همراهان او محسوب نمی‌شود.

تبصره - مشخصات برگ گذر بیگانگان از لحاظ رنگ و شکل و قطع و غیره به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

تبصره - نام فرزندان کمتر از ۱۸ سال این قبیل افراد در برگ گذر والدین همچنین نام زن در برگ گذر شوهر به شرط آنکه واجد شرایط مذکور در این ماده باشند ثبت می‌شود و استفاده جداگانه از این برگ به وسیله همراهان ممنوع است.

ماده ۳۲ - مدت اعتبار برگ گذر بیگانگان برای مراجعت به ایران از تاریخ صدور یک سال است و دارنده آن برای هر بار خروج از کشور باید تحصیل اجازه نماید.

فصل دهم - آیین‌نامه‌های اجرایی

ماده ۳۳ - آیین‌نامه‌های مربوط به وجوهی که از متقاضیان گذرنامه و یا اسناد در حکم گذرنامه و یا برگ گذر بیگانگان طبق مقررات باید دریافت شود و سایر آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون از طرف وزارت امور خارجه - وزارت کشور با جلب نظر وزارت دادگستری و وزارت علوم و آموزش عالی و وزارت دارایی تهیه و پس از تصویب کمیسیونهای کشور - دارایی - دادگستری و امور خارجه مجلسین به موقع اجرا گذارده خواهد شد و تا تصویب آیین‌نامه‌های مزبور مقررات فعلی قابل اجرا است.

تبصره - در صورتی که تغییراتی در آیین‌نامه‌های مصوب ضرورت پیدا کند به تصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین خواهد رسید.

فصل یازدهم - مجازاتها

ماده ۳۴ - هر ایرانی که بدون گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه از کشور خارج شود به حبس تأدیبی از دو ماه تا شش ماه یا پرداخت غرامت از دوهزار ریال تا بیست هزار ریال و یا به هر دو مجازات محکوم می‌شود.

ماده ۳۵ - هر ایرانی که از نقاط غیر مجاز وارد کشور شده یا از کشور خارج شود به یک تا سه ماه حبس تأدیبی محکوم خواهد شد و در صورتی که مرتکب بدون داشتن گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه از نقاط غیر مجاز وارد و یا خارج شده باشد به حداکثر مجازات حبس یا غرامت مذکور در ماده ۳۴ محکوم می‌شود.

ماده ۳۶ - هر ایرانی به کشوری که مسافرت به آنجا طبق ماده ۲۴ این قانون ممنوع و یا محدود شده سفر نماید به حبس تأدیبی از یک ماه تا ۳ ماه و یا پرداخت غرامت از یک هزار ریال تا ده هزار ریال و یا به هر دو مجازات محکوم می‌شود.

ماده ۳۷ - هر کس برای دریافت گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه به نام خود یا نام دیگری اسناد و مدارک خلاف واقع یا متعلق به غیر را عالمأً عامداً به مراجع مربوط تسلیم نماید به حبس تأدیبی از دو ماه تا شش ماه محکوم می‌شود و در صورتی که عمل او منجر به صدور گذرنامه شود به حبس تأدیبی از دو ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

ماده ۳۸ - هر کس از گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه متعلق به دیگری برای ورود به کشور یا خروج از آن استفاده نماید به حبس تأدیبی از دو ماه تا یک سال محکوم می‌شود.

ماده ۳۹ - هر مستخدم دولت اعم از لشکری و کشوری بدون رعایت قوانین مربوط در اجرای وظیفه خود عالمأً عامداً گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه بدهد به حبس تأدیبی از دو ماه تا یک سال محکوم می‌شود.

ماده ۴۰ - هر مستخدم و مأمور دولت اعم از کشوری و لشکری که برای عبور غیر مجاز اشخاص به خارج از کشور به نحوی از انحاء مساعدت و یاتسهیل وسیله نماید به حبس تأدیبی از ۶ ماه تا دو سال محکوم خواهد شد.

ماده ۴۱ - هر کس برای تحصیل گذرنامه یا اسناد در حکم گذرنامه عالماً و عامداً و به قصد تقلب هر گونه اطلاع مربوط به خود و همراهان را که در صدور گذرنامه مؤثر است برخلاف واقع در پرسشنامه ذکر نماید به شرط استفاده از گذرنامه به حبس تأدیبی از دو ماه تا شش ماه محکوم خواهد شد.

ماده ۴۲ - از تاریخ اجرای این قانون - قانون گذرنامه مصوب سال ۱۳۱۱ و آیین‌نامه‌های مربوط به آن و مواد ۱۰۷ و ۱۰۸ قانون جزا و همچنین قوانین مربوط به گذرنامه تحصیلی و سایر قوانینی که با مواد این قانون مغایرت دارد در آن قسمت که مغایر است لغو می‌گردد.

قانون مالیات بر ارزش افزوده (مصوب ۱۳۸۷)

فصل اول : کلیات و تعاریف

ماده ۱- عرضه کالاها و خدمات درایران وهمچنین واردات وصادرات آنها مشمول مقررات این قانون میباشد
ماده ۲- منظوراز عرضه کالا دراین قانون عبارت است ازانتقال کالااز طریق هر نوع معامله تبصره - کالاهای موضوع این قانون که توسط مؤدی خریداری ، تحصیل و یا تولید می شود در صورتیکه برای استفاده شغلی به عنوان دارائی در دفاتر ثبت گردد و یا برای مصارف شخصی برداشت شود عرضه کالا به خودمحسوب ومشمول مالیات خواهد شد

ماده ۳ - منظوراز عرضه خدمات دراین قانون عبارت است ازانجام خدمات برای غیر

ماده ۴ -منظور ازواردات در این قانون ،ورودکالا یا خدمت از خارج ازکشور یا مناطق آزاد تجاری- صنعتی می باشد

ماده ۵ - منظوراز صادرات دراین قانون ،صدور کالا یا خدمت به خارج از کشور یا مناطق آزاد تجاری- صنعتی می باشد

ماده ۶ - منظور از مالیات در این قانون ، مالیات بر ارزش افزوده می باشد

ماده ۷ - منظور از ارزش افزوده دراین قانون عبارت است ازتفاوت بین ارزش کالاها و خدمات عرضه شده با ارزش کالاها وخدمات بکار رفته تحصیل شده دریک دوره معین

ماده ۸ - اشخاصی که به عرضه کالاها و خدمات و واردات و صادرات آنها مبادرت می نمایند به عنوان مؤدی شناخته شده و مشمول مقررات این قانون خواهند بود

ماده ۹ - در مورد معاوضه کالاها و خدمات موضوع این قانون ، عرضه کالا یا خدمت از طرف هر یک از متعاملین بطور جداگانه مشمول مالیات می باشد

ماده ۱۰ - هر سال شمسی به شش دوره مالیاتی دو ماهه که از اول فروردین ماه هر سال شروع و به پایان اردیبهشت، تیر، شهریور ، آبان ، دی و اسفند ماه هر سال خاتمه می یابد تقسیم می شود . در صورتیکه شروع یا خاتمه فعالیت مؤدی در خلال یک دوره مالیاتی دو ماهه باشد ، زمان فعالیت مؤدی طی دوره مربوط یک دوره مالیاتی تلقی می شود.

هیات وزیران مجاز است با پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور مدت هردوره مالیاتی را برای هرگروه از مؤدیان که مقتضی بداند تغییر دهد

ماده ۱۱ - تاریخ تعلق مالیات به شرح زیر است :

الف - در مورد عرضه کالا

- تاریخ صورت حساب، زمان تحویل کالا یا زمان تحقق معامله کالا، هر کدام که مقدم باشد حسب مورد

- در موارد مذکور در تبصره ماده ۲ این قانون، تاریخ ثبت داری در دفاتر یا شروع استفاده، هر کدام که مقدم باشد یا تاریخ برداشت حسب مورد

- در مورد معاملات موضوع ماده ۹ این قانون، تاریخ معاوضه

ب - در مورد خدمات

- تاریخ صورت حساب، یا زمان ارائه خدمت، هر کدام که مقدم باشد حسب مورد

- در مورد معاملات موضوع ماده این قانون، تاریخ معاوضه

ج - در مورد صادرات و واردات

در مورد صادرات و واردات هنگام صدور یا ترخیص کالا از گمرک و در خصوص خدمت، هنگام پرداخت ما به ازاء

تبصره - در صورت استفاده از ماشینهای صندوق، تاریخ تعلق مالیات هنگام ثبت معامله در ماشین می باشد

فصل دوم : معافیتها

ماده ۱۲ - عرضه کالاها و خدمات زیر و همچنین واردات آنها حسب مورد از پرداخت مالیات معاف می باشد

- محصولات کشاورزی فراوری نشده

- دام و طیور زنده، آبزیان زنبور عسل و نوغان

- آرد، نان، گوشت، قند، شکر، برنج، حبوبات و سویا، شیر، پنیر، روغن نباتی و شیر خشک مخصوص تغذیه

کودکان

- چاپ، کاغذ تحریر و روزنامه

- کود، سم و بذر

- کالاهای اعطائی بصورت بلاعوض به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی و مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی

و مؤسسات عام المنفعه؛ تشخیص اهدائی بودن کالاهای یاد شده با هیات وزیران است

- کالاهایی که همراه مسافر و برای استفاده شخصی تا میزان معافیت مقرر طبق مقررات صادرات و واردات، وارد

کشور می شود. مازاد بر آن طبق مقررات این قانون مشمول مالیات خواهد بود

- اموال غیر منقول

دارو، خدمات درمانی انسانی و دامی و نیز خدمات ارائه شده توسط سازمان بهزیستی طبق ضوابط مقرر در آئین نامه ای که به پیشنهاد وزارتخانه های بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و اموراتصادی و دارائی به تصویب هیات وزیران می رسد

- خدمات مشمول مالیات بر درآمد حقوق موضوع قانون مالیاتهای مستقیم

- خدمات بانکها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی مجاز

- خدمات حمل و نقل عمومی مسافری درون و برون شهری و قطار شهری و بین شهری

- مطبوعات و کتاب

- خدمات آموزشی و پژوهشی که بر طبق پیشنهاد مشترک وزارتخانه های علوم و فن آوری و اموراتصادی و دارائی به تصویب هیات وزیران می رسد

ماده ۱۳ - صادرات کالاها و خدمات به خارج از کشور یا مناطق آزاد تجاری- صنعتی مشمول مالیات موضوع این قانون نبوده و مالیاتهای پرداختی با ارائه اسناد و مدارک مثبت مسترد می گردد

تبصره - کالاهای همراه مسافران خارجی به هنگام خروج از کشور تا میزان مقرر در قوانین موضوعه در مقابل ارائه اسناد و مدارک مثبت مشمول استرداد خواهد بود . دستورالعمل اجرائی این تبصره توسط سازمان امور مالیاتی کشور تنظیم و به تأیید وزرای امور اقتصادی و دارائی و بازرگانی می رسد

فصل سوم : نرخ و نحوه محاسبه مالیات

ماده ۱۴ - مأخذ محاسبه مالیات ، بهای کالا یا خدمت مندرج در صورتحساب خواهد بود در مواردی که صورتحساب موجود نباشد و یا از ارائه آن خودداری شود و یا بموجب اسناد و مدارک مثبت احراز شود که ارزش مندرج در آنها واقعی نیست مأخذ محاسبات مالیات بهای روز کالا یا خدمت به تاریخ روز تعلق مالیات می باشد

تبصره - موارد زیر جزء مأخذ محاسبات مالیات نمی باشد

الف - تخفیفات اعطائی

ب - مالیات موضوع این قانون که قبلاً توسط عرضه کننده کالا یا خدمت پرداخت شده است

ج - سایر مالیاتهای غیرمستقیم و عوارضی که هنگام عرضه کالا یا خدمت به آن تعلق گرفته است

ماده ۱۵ - مأخذ محاسبه مالیات واردات کالا عبارت است از ارزش سیف کالا به علاوه حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و سایر عوارض مندرج در اوراق گمرکی

ماده ۱۶ - نرخ مالیات بر ارزش افزوده هفت درصد می باشد

ماده ۱۷ - مالیاتهایی که مؤدیان در موقع دریافت کالا یا خدمت برای استفاده شغلی خود به استناد صورتحسابهای صادره موضوع این قانون پرداخت نموده اند، از مالیاتهای وصول شده توسط آنها کسر می گردد

تبصره ۱ - در صورتی که مؤدیان مشمول حکم این ماده در هر دوره مالیاتی اضافه پرداختی داشته باشند ، اضافه مالیات پرداخت شده به حساب مالیات دوره های بعد مؤدیان منظور خواهد شد و در صورت تقاضای مؤدیان ، اضافه مالیات پرداخت شده ظرف دوره مالیاتی بعد مسترد می شود

تبصره ۲ - در صورتیکه مؤدیان به عرضه کالاها یا خدمات معاف از مالیات اشتغال داشته باشند و یا طبق مقررات این قانون مشمول مالیات نباشند ، مالیاتهای پرداخت شده مربوط به کالاها یا خدمات مزبور مسترد نمی شود

تبصره ۳ - در صورتیکه مؤدیان به عرضه کالا یا خدمات مشمول مالیات و معاف از مالیات اشتغال داشته باشند ، مالیاتهای پرداخت شده مربوط به کالاها یا خدمات مشمول مالیات در حساب مالیاتی مؤدی منظور می شود

تبصره ۴ - آن قسمت از مالیاتهای ارزش افزوده پرداختی مؤدیان که طبق مقررات این قانون قابل تهاتر یا استرداد نیست جزء هزینه های قابل قبول موضوع قانون مالیاتهای مستقیم محسوب می شود

تبصره ۵ - مبالغ اضافه دریافتی از مؤدیان بابت مالیات موضوع این قانون، در صورتی که ظرف سه ماه از تاریخ درخواست مؤدی مسترد نشود مشمول خسارتی به نرخ یک واحد بیشتر از بالاترین نرخ سود تسهیلات اعطائی بانکها به بخش خدمات خواهد بود. نرخ مذکور سالانه بوده و خسارت متعلقه به ازاء مدت تاخیر قابل محاسبه و پرداخت می باشد

فصل چهارم: وظایف و تکالیف مؤدیان

ماده ۱۸ - کلیه عرضه کنندگان کالاها یا خدمات مشمول مالیات موضوع این قانون مکلفند به ترتیبی که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می نماید ، ثبت نام نمایند

ماده ۱۹ - مؤدیان مکلفند در قبال عرضه کالا یا خدمات مشمول مالیات موضوع این قانون صورتحسابی حاوی مشخصات متعاملین و مشخصات مورد معامله به ترتیبی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می شود صادر و مالیات را در ستون جداگانه درج و وصول نمایند

تبصره - گمرک ایران مکلف است مالیات موضوع این قانون را وصول و در پروانه های گمرکی و یا فرمهای مربوط حسب مورد درج نماید

ماده ۲۰ - مؤدیان مالیاتی مکلفند مالیات موضوع این قانون را محاسبه و از طرف دیگر معامله وصول نمایند

ماده ۲۱ - مؤدیان مالیاتی مکلفند اظهارنامه هر دوره مالیاتی راطبق نمونه ای که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می شود ، حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ انقضای هر دوره، به ترتیب مقرر تسلیم و مالیات متعلق به هر دوره را پس از کسر مالیاتهای که طبق مقررات این قانون پرداخت کرده اند ، در مهلت مقرر مذکور به حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز نمایند

تبصره ۱ - چنانچه مدت فعالیت شغلی کمتر از مدت یک دوره مالیاتی باشد تکلیف مقرر در این ماده نسبت به مدت یاد شده نیز جاری می باشد

تبصره ۲ - در مورد اشخاص حقیقی و حقوقی که حسب مورد دارای محل شغل یا فعالیت متعدد هستند ، تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات برای هر محل شغل یا فعالیت بطور جداگانه الزامی است

تبصره ۳ - در مورد کارگاهها و واحدهای تولیدی ، خدماتی و بازرگانی که نوع فعالیت آنها ایجاد دفتری یا فروشگاه در یک یا چند محل دیگر را اقتضا نماید ، تسلیم اظهارنامه واحد از سوی مؤدی مطابق دستورالعملی که به تصویب سازمان امور مالیاتی کشور می رسد، منوط به موافقت سازمان مذکور می باشد

تبصره ۴ - در مورد مشمولین این قانون که دارای محل ثابت برای شغل نمی باشند ، محل سکونت آنان از لحاظ تسلیم اظهارنامه و پرداخت مالیات ، محل شغل تلقی می شود

ماده ۲۲ - اشخاص و واحدهای شغلی که با توجه به حجم و نوع فعالیت آنها بعنوان مؤدی از شمول وظایف و تکالیف مقرر در این قانون مستثنی هستند، بنا به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور و تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیات وزیران تعیین و اعلام خواهد شد

ماده ۲۳ - مؤدیان مالیاتی در صورت انجام ندادن تکالیف مقرر در این قانون ویا در صورت تخلف از مقررات این قانون ، علاوه بر پرداخت مالیات متعلقه مشمول جریمه ای حداکثر تا دوبرابر مالیات متعلق به موجب آئین نامه ای که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارائی و تصویب هیات وزیران می رسد خواهند بود

ماده ۲۴ - تأخیر در پرداخت مالیاتهای موضوع این قانون در مواعد مقرر موجب تعلق مالیات اضافی به میزان یک واحد بیشتر از بالاترین نرخ سود تسهیلات اعطائی بانکها به بخش خدمات نسبت به مالیات متعلقه خواهد بود. نرخ مذکور سالانه بوده و مالیات اضافی متعلقه به نسبت مدت تاخیر قابل محاسبه و وصول می باشد

فصل پنجم : سازمان مالیات بر ارزش افزوده و اختیارات آن

ماده ۲۵ - به سازمان امور مالیاتی کشور اجازه داده می شود از تاریخ تصویب این قانون در چار چوب تشکیلات مورد تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، تشکیلات ، نیروی انسانی و تجهیزات مورد نیاز را تامین نماید

ماده ۲۶ - وظایف و اختیارات و عناوین شغلی مأموران مربوط و شرایط احراز آنها و همچنین ترتیب رسیدگی مالیاتی براساس آئین نامه ای خواهد بود که به پیشنهاد سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارائی خواهد رسید

ماده ۲۷ - به منظور بررسی و نظارت بر حسن اجرای این قانون و همچنین رسیدگی به اظهارنامه یا تعیین میزان معاملات مؤدیان ، مأموران ذیربط سازمان امور مالیاتی کشور می توانند ، به مؤدیان و خریداران مراجعه و دفاتر و اسناد و مدارک آنها را مورد رسیدگی قرار دهند . مؤدیان و خریداران مکلف به ارائه دفاتر و اسناد و مدارک درخواستی می باشند و در صورت عدم ارائه دفاتر و اسناد و مدارک مورد نیاز ، مالیات متعلق رأساً تعیین و مطالبه خواهد شد

ماده ۲۸ - در مواردی که اوراق مطالبه مالیات یا برگ استرداد مالیات اضافه پرداختی به مؤدی ابلاغ می شود ، در صورتیکه مؤدی معترض باشد ، می تواند ظرف بیست روز پس از ابلاغ اوراق مذکور به واحد مالیاتی مربوط برای رفع اختلاف مراجعه نماید که در صورت رفع اختلاف پرونده مختومه می گردد در صورتی که مؤدی در مهلت مذکور کتبا" اعتراض ننماید ، اوراق مطالبه مالیات و یا برگ استرداد مالیات اضافه پرداختی، حسب مورد، قطعی است

ماده ۲۹ - در صورتی که مؤدی ظرف مهلت مقرر در ماده ۲۸ اعتراض خود را کتبا" به واحد مالیاتی مربوط تسلیم نماید ، پرونده امر ظرف ده روز از تاریخ تسلیم اعتراض به اداره امور مالیاتی مربوط، به هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع قانون مالیاتهای مستقیم احاله می شود

ماده ۳۰ - هیأت حل اختلاف مالیاتی موضوع ماده ۲۹ ، طبق مقررات مربوط ، نسبت به موضوع اختلاف رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود . این رأی قطعی و لازم الاجراء است و در سایر مراجع مالیاتی قابل اعتراض نخواهد بود

ماده ۳۱ - رسیدگی به تخلفات مالیاتی مأموران اجرای این قانون و مؤدیان مالیاتی به جز موارد مذکور در این قانون، تابع مقررات قانون مالیاتهای مستقیم خواهد بود

فصل ششم : سایر مقررات

ماده ۳۲ - مؤدیان مشمول مالیات موضوع این قانون مکلفند از دفاتر، صورتحسابها وسایر فرمهای مربوط ، ماشینهای صندوق ویا سایر وسایل و روشهای نگهداری حساب که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می کند ، استفاده نمایند. مدارک مذکور بایستی تا مدت ده سال بعد از سال مالی مربوط توسط مؤدیان نگهداری و در صورت مراجعه مأموران مالیاتی به آنان ارائه شود

ماده ۳۳ - در مواردی که اسناد و مدارک مربوط به عرضه کالا و خدمت مؤدیان نزد اشخاص ثالث باشد ، اشخاص مزبور مکلفند با درخواست کتبی مأموران اجرای این قانون اسناد و مدارک مربوط و هرگونه اطلاعات لازم را ارائه دهند

ماده ۳۴ - در صورتیکه بر اثر استتکاف اشخاص ثالث از ارائه اسناد و مدارک مورد درخواست مأموران اجرای این قانون زبانی متوجه دولت شود اشخاص مستتکف محکوم به جبران زیان وارده به دولت خواهند بود . مرجع احراز استتکاف وتعیین زیان وارده به دولت مراجع صالحه قضائی است که با اعلام و پیگیری سازمان امور مالیاتی کشور ، خارج از نوبت رسیدگی خواهند نمود.

ماده ۳۵ - سازمان امور مالیاتی کشور مجاز است در موارد مقتضی وصول و ایصال مالیات برخی مؤدیان موضوع این قانون را به اشخاص ثالث که مسئول یا واسطه دریافت و پرداخت وجه بین مؤدیان و دیگران هستند ، محول نماید. در اینگونه موارد با اعلام مراجع مالیاتی اشخاص مزبور مکلف خواهند بود موقع پرداخت یا تخصیص ، مالیات متعلق را کسر و یا اخذ و ظرف ده روز از تاریخ پرداخت یا تخصیص به حساب مالیاتی مربوط واریز و رسید آن را به مؤدی تسلیم نمایند

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۳۶ - مأموران اجرای این قانون باید اطلاعاتی را که از اظهارنامه های مالیاتی و یا ضمن رسیدگی به امور مالیاتی مؤدیان به دست می آورند محرمانه تلقی و از افشای آنها جز در امر تشخیص مالیات خودداری نمایند و در صورت افشاء طبق مقررات مربوط مجازات خواهند شد

ماده ۳۷ - معادل نیم درصد از وجوهی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور بابت مالیات و جرائم موضوع این قانون وصول می گردد به عنوان درآمد اختصاصی سازمان مذکور موضوع ماده ۱۴ قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ محسوب می شود. اعتبار اختصاصی از محل درآمد یادشده که سالانه در قانون بودجه کل کشور منظور می شود، درمورد تشویق کارکنان و کسانی که در امر وصول مالیات فعالیت مؤثری مبذول می دارند، مصرف می شود. وجوه پرداختی باستناد این ماده از شمول کلیه مقررات مغایر مستثنی است

ماده ۳۸ - سازمان امور مالیاتی کشور موظف است طرح لازم برای توسعه، تجهیز، آموزش و تربیت کارمندان مالیاتی، آموزش و ترویج فرهنگ مالیاتی از طریق رسانه ها و سازوکارهای مناسب در سطح کشور در طول یک دوره زمانی حداکثر پنج ساله را تهیه و تنظیم نماید. سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مکلف است به پیشنهاد سازمان یادشده اعتبار لازم برای اجرای طرح را سالانه در لایحه بودجه کل کشور منظور نماید.

ماده ۳۹ - مدیرعامل و سایر مدیران مسئول اشخاص حقوقی مجتمعا "یا منفردا" نسبت به پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده اشخاص حقوقی موضوع این قانون که مربوط به دوران تصدی مدیریت آنان باشد با شخص حقوقی مسئولیت تضامنی خواهند داشت.

ماده ۴۰ - مقررات مربوط به نحوه " وصول مالیات " و " ابلاغ اوراق مالیاتی " مقرر در قانون مالیاتهای مستقیم، در مورد مالیات موضوع این قانون نیز جاری است.

ماده ۴۱ - از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون کلیه قوانین و مقررات خاص و عام مغایر ملغی و همچنین برقراری و دریافت هرگونه مالیات غیر مستقیم از تولیدکنندگان و واردکنندگان کالاها و ارائه دهندگان خدمات ممنوع می باشد و کلیه قوانین و مقررات مربوط به دریافت هرگونه مالیات غیر مستقیم که بر تولید و واردات کالاها و ارائه خدمات برقرار شده است لغو می شود موارد زیر از شمول حکم این ماده مستثنی می باشد

مالیات خودروهای وارداتی - مالیات نقل و انتقال خودروها و شناورها - حقوق گمرکی، سودبازرگانی

ماده ۴۲ - تاریخ اجرای این قانون از اول فروردین ماه سال ۱۳۸۴ است.

قانون بیمه (مصوب ۱۳۱۶/۲/۷)

ماده ۱ - بیمه عقدی است که به موجب آن یک طرف تعهد می کند در ازاء پرداخت وجه یا وجوهی از طرف دیگر در صورت وقوع یا بروز حادثه خسارت وارده بر او را جبران نموده یا وجه معینی بپردازد.

متعهد را بیمه گر طرف تعهد را بیمه گذار وجهی را که بیمه گذار به بیمه گر می پردازد حق بیمه و آنچه را که بیمه می شود موضوع بیمه نامند .

ماده ۲- عقد بیمه و شرایط آن باید به موجب سند کتبی باشد و سند مزبور موسوم به بیمه نامه خواهد بود.

ماده ۳- در بیمه نامه باید امور ذیل بطور صریح قید شود.

- تاریخ انعقاد قرارداد .

- اسم بیمه گر و بیمه گذار .

- موضوع بیمه .

- حادثه یا خطری که عقد بیمه به مناسبت آن بعمل آمده است.

- ابتدا و انتهای بیمه .

- حق بیمه

- میزان تعهد بیمه گر در صورت وقوع حادثه

ماده ۴- موضوع بیمه ممکن است مال باشد اعم از عین یا منفعت یا هر حق مالی یا هر نوع مسوولیت حقوقی مشروط

بر اینکه بیمه گذار نسبت به بقاء آنچه بیمه می دهد ذی نفع باشد و همچنین ممکن است بیمه برای حادثه یا خطری

باشد که از وقوع آن بیمه گذار متضرر می گردد.

ماده ۵- بیمه گذار ممکن است اصیل باشد یا به یکی از عناوین قانونی نمایندگی صاحب مال یا شخص ذینفع را داشته

یا مسوولیت حفظ آن را از طرف صاحب مال داشته باشد.

ماده ۶- هرکس بیمه می دهد بیمه متعلق به خود اوست مگر آنکه در بیمه نامه تصریح شده باشد که مربوط به دیگری

است لیکن در بیمه حمل و نقل ممکن است بیمه نامه بدون ذکر اسم (بنام حامل) تنظیم شود.

ماده ۷- طلبکار می تواند مالی را که در نزد او وثیقه یا رهن است بیمه دهد در این صورت هرگاه حادثه ای نسبت به

مال مزبور رخ دهد از خساراتی که بیمه گر باید بپردازد تا میزان آنچه را که بیمه گذار در تاریخ وقوع حادثه طلبکار

است به شخص او و بقیه به صاحب مال تعلق خواهد گرفت.

ماده ۸- در صورتی که مالی بیمه شده باشد در مدتی که بیمه باقیست نمی توان همان مال را به نفع همان شخص و

از همان خطر مجدداً بیمه نمود.

ماده ۹- در صورتی که مالی به کمتر از قیمت بیمه شده باشد نسبت به بقیه قیمت می توان آن را بیمه نمود در این

صورت هریک از بیمه گران به نسبت مبلغی از مال که بیمه کرده است مسوول خواهد بود.

ماده ۱۰- در صورتی که مالی به کمتر از قیمت واقعی بیمه شده باشد بیمه گر فقط به تناسب مبلغی که بیمه کرده است

با قیمت واقعی مال مسوول خسارت خواهد بود.

فسخ و بطلان

ماده ۱۱- چنانچه بیمه گذار یا نماینده او با قصد تقلب مالی را اضافه بر قیمت عادلانه در موقع عقد قرارداد بیمه داده باشد عقد بیمه باطل و حق بیمه دریافتی قابل استرداد نیست .

ماده ۱۲- هرگاه بیمه گذار عمداً از اظهار مطالبی خودداری کند یا عمداً اظهارات کاذب بنماید و مطالب اظهار نشده یا اظهارات کاذب طوری باشد که موضوع خطر را تغییر داده یا از اهمیت آن در نظر بیمه گر بکاهد عقد بیمه باطل خواهد بود حتی اگر مراتب مذکوره تاثیری در وقوع حادثه نداشته باشد. در این صورت نه فقط وجوهی که بیمه گذار پرداخته است قابل استرداد نیست بلکه بیمه گر حق دارد اقساط بیمه را که تا آن تاریخ عقب افتاده است نیز از بیمه گذار مطالبه کند.

ماده ۱۳- اگر خودداری از اظهار مطالبی یا اظهارات خلاف واقع از روی عمد نباشد عقد بیمه باطل نمی شود - در این صورت هرگاه مطالب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع قبل از وقوع حادثه معلوم شود بیمه گر حق دارد یا اضافه حق بیمه را از بیمه گذار در صورت رضایت او دریافت داشته قرارداد را ابقاء کند و یا قرارداد بیمه را فسخ کند - در صورت فسخ بیمه گر باید مراتب را به موجب اظهار نامه یا نامه سفارشی دو قبضه به بیمه گذار اطلاع دهد اثر فسخ ده روز پس از ابلاغ مراتب به بیمه گذار شروع می شود و بیمه گر باید اضافه حق بیمه دریافتی تا تاریخ فسخ را به بیمه گذار مسترد دارد.

در صورتی که مطالب اظهار نشده یا اظهار خلاف واقع بعد از وقوع حادثه معلوم شود خسارت به نسبت وجه بیمه پرداختی و وجهی که بایستی در صورت اظهار خطر بطور کامل و واقع پرداخته شده باشد تقلیل خواهد یافت.

ماده ۱۴- بیمه گر مسوول خسارات ناشیه از تقصیر بیمه گذار یا نمایندگان او نخواهد بود.

ماده ۱۵- بیمه گذار باید برای جلوگیری از خسارت مراقبتی را که عادتاً هرکس از مال خود می نماید نسبت به موضوع بیمه نیز بنماید و در صورت نزدیک شدن حادثه یا وقوع آن اقداماتی را که برای جلوگیری از سرایت و توسعه خسارت لازم است بعمل آورد . اولین زمان امکان و منتهی در ظرف پنج روز از تاریخ اطلاع خود از وقوع حادثه بیمه گر را مطلع سازد والا بیمه گر مسوول نخواهد بود مگر آنکه بیمه گذار ثابت کند که بواسطه حوادثی که خارج از اختیار او بوده است اطلاع به بیمه گر در مدت مقرر برای او مقدور نبوده است .

مخارجی که بیمه گذار برای جلوگیری از توسعه خسارت می نماید بر فرض که منتج به نتیجه نشود بعهد بیمه گر خواهد بود ولی هر گاه بین طرفین در موضوع لزوم مخارج مزبوره یا تناسب آن با موضوع بیمه اختلافی ایجاد شود حل اختلاف به حکم یا محکمه رجوع می شود.

ماده ۱۶- هرگاه بیمه گذار در نتیجه عمل خود خطری را که به مناسبت آن بیمه منعقد شده است تشدید کند یا یکی از کیفیات آن بیمه منعقد شده است تشدید کند یا یکی از کیفیات یا وضعیت موضوع بیمه را بطوری تغییر دهد که اگر

وضعیت مزبور قبل از قرارداد موجود بود بیمه گر حاضر برای انعقاد قرارداد با شرایط مذکوره در قرارداد نمی گشت باید بیمه گر را بلافاصله از آن مستحضر کند - اگر تشدید خطر یا تغییر وضعیت موضوع بیمه در نتیجه عمل بیمه گذار نباشد مشارالیه باید مراتب را در ظرف ده روز از تاریخ اطلاع خود رسماً به بیمه گر اعلام کند .

در هر دو مورد مذکور در فوق بیمه گر حق دارد اضافه حق بیمه را معین نموده به بیمه گذار پیشنهاد کند و در صورتی که بیمه گذار حاضر برای قبولی و پرداخت آن نشود قرارداد را فسخ کند و اگر تشدید خطر در نتیجه عمل خود بیمه گذار باشد خسارات وارده را نیز از مجرای محاکم عمومی از او مطالبه کند و در صورتی که بیمه گر پس از اطلاع تشدید خطر به نحوی از انحاء رضایت به بقاء عقد قرارداد داده باشد مثل آنکه اقساطی از وجه بیمه را پس از اطلاع از مراتب از بیمه گذار قبول کرده یا خسارت بعد از وقوع حادثه به او پرداخته باشد دیگر نمی تواند به مراتب مذکوره استناد کند - وصول اقساط حق بیمه بعد از اطلاع از تشدید خطر یا پرداخت خسارت پس از وقوع حادثه و نحو آن دلیل بر رضایت بیمه گر به بقاء قرارداد می باشد.

ماده ۱۷- در صورت فوت بیمه گذار یا انتقال موضوع بیمه به دیگری اگر ورثه یا منتقل الیه کلیه تعهداتی را که موجب قرارداد بعهده بیمه گذار بوده است در مقابل بیمه گر اجرا کند عقد بیمه به نفع ورثه یا منتقل الیه به اعتبار خود باقی می ماند معهداً هریک از بیمه گر یا ورثه یا منتقل الیه حق فسخ آن را نیز خواهند داشت.

بیمه گر حق دارد در ظرف سه ماه از تاریخی که منتقل الیه قطعی موضوع بیمه تقاضای تبدیل بیمه نامه را به نام خود می نماید عقد بیمه را فسخ کند.

در صورت انتقال موضوع بیمه به دیگری ناقل مسوول کلیه اقساط عقب افتاده وجه بیمه در مقابل بیمه گر خواهد بود لیکن از تاریخی که انتقال را به بیمه گر بموجب نامه سفارشی یا اظهار نامه اطلاع می دهد نسبت به اقساطی که از تاریخ اطلاع به بعد باید پرداخته شود مسوول نخواهد بود.

اگر ورثه یا منتقل الیه متعدد باشند هریک از آنها نسبت به تمام وجه بیمه در مقابل بیمه گر مسوول خواهد بود.

ماده ۱۸- هرگاه معلوم شود خطری که برای آن بیمه به عمل آمده قبل از عقد قرارداد واقع شده بوده است قرارداد بیمه باطل و بی اثر خواهد بود در این صورت اگر بیمه گر وجهی از بیمه گذار گرفته باشد عشر از مبلغ مزبور را بعنوان مخارج کسر و بقیه را باید به بیمه گذار مسترد دارد.

مسئولیت بیمه گر

ماده ۱۹- مسئولیت بیمه گر عبارت است از تفاوت قیمت مال بیمه شده بلافاصله قبل از وقوع حادثه با قیمت باقی مانده آن بلافاصله بعد از حادثه خسارت حاصله به پول نقد پرداخته خواهد شد مگر اینکه حق تعمیر و یا عوض برای بیمه گر در سند بیمه پیش بینی شده باشد در این صورت بیمه گر ملزم است موضوع بیمه را در مدتی که عرفاً کمتر از آن نمی شود تعمیر کرده یا عوض را تهیه و تحویل نماید.

- در هر صورت حداکثر مسوولیت بیمه گر از مبلغ بیمه شده تجاوز نخواهد کرد.
- ماده ۲۰- بیمه گر مسوول خساراتی که عیب ذاتی مال ایجاد می شود نیست مگر آنکه در بیمه نامه شرط خلافی شده باشد.
- ماده ۲۱- خسارات وارده از حریق که بیمه گر مسوول آن است عبارت است از :
- خسارت وارده به موضوع بیمه از حریق اگر چه حریق در نزدیکی آن واقع شده باشد.
  - هر خسارت یا تنزل قیمت وارده به اموال از آب یا هر وسیله دیگری که برای خاموش کردن آتش بکار برده شده است.
  - تلف شدن یا معیوب شدن مال در موقع نجات دادن آن از حریق .
  - خسارت وارده به اموال بیمه شده در نتیجه خراب کردن کلی یا جزئی بنا برای جلوگیری از سرایت یا توسعه حریق.
- ماده ۲۲- در بیمه های ذیل خسارت به این طریق حساب می شود:
- در بیمه حمل و نقل قیمت مال در مقصد.
  - در بیمه منافی که متوقف بر امری است منافی که در صورت پیشرفت امر عاید بیمه گذار می شد.
  - در بیمه محصول زراعتی قیمت آن در سر خرمن و موقع برداشت محصول . برای تعیین میزان واقعی خسارت مخارج و حق الزحمه که در صورت عدم وقوع حادثه به مال تعلق می گرفت از اصل قیمت کسر خواهد شد و در هر صورت میزان خسارت از قیمت معینه در بیمه نامه تجاوز نخواهد کرد.
- ماده ۲۳- در بیمه عمر یا نقص یا شکستن عضوی از اعضاء بدن مبلغ پرداختی بعد از مرگ یا نقصان عضو باید بطور قطع در موقع عقد بیمه بین طرفین معین شود.
- بیمه عمر یا بیمه نقصان یا شکستن عضو شخص دیگری در صورتی که آن شخص قبلاً رضایت خود را کتبا نداده باشد باطل است.
- هرگاه بیمه گذار اهلیت قانونی نداشته باشد رضایت ولی یا قیم او شرط است.
- اگر بیمه راجع به عمر یا نقص یا شکستن عضو بدن جماعتی بطور کلی باشد میزان خسارت عبارت از مبلغی خواهد بود که مطابق تعرفه قبلاً بین طرفین معین می شود.
- ماده ۲۴- وجه بیمه عمر که باید بعد از فوت پرداخته شود به ورثه قانونی متوفی پرداخته می شود مگر اینکه در موقع عقد بیمه یا بعد از آن در سند بیمه قید دیگری شده باشد که در این صورت وجه بیمه متعلق به کسی خواهد بود که در سند بیمه اسم برده شده است.
- ماده ۲۵- بیمه گذار حق دارد ذی نفع در سند بیمه عمر خود را تغییر دهد مگر آنکه آن را به دیگری انتقال داده و بیمه نامه را هم به منتقل الیه تسلیم کرده باشد.

- ماده ۲۶- در تمام مدت اعتبار قرارداد بیمه عمر بیمه گذار حق دارد وجه معینه در بیمه نامه را به دیگری منتقل نماید انتقال مزبور باید به امضاء انتقال دهنده و بیمه گر برسد.
- ماده ۲۷- اثرات قانونی انتقال وجه بیمه عمر از تاریخ فوت بیمه شده شروع می شود ولی اگر بیمه گذار از بابت آن وجهی دریافت کرده یا نسبت به آن با بیمه گر معامله نموده باشد در کمال اعتبار خواهد بود.
- ماده ۲۸- بیمه گر مسوول خسارات ناشیه از جنگ و شورش نخواهد بود مگر آنکه خلاف آن در بیمه نامه شرط شده باشد.
- ماده ۲۹- درمورد بیمه مال منقول در صورت وقوع حادثه و پرداخت خسارت به بیمه گذار بیمه گر از هرگونه مسوولیت در مقابل ثالث بری می شود.
- ماده ۳۰- بیمه گر در حدودی که خسارات وارده را قبول یا پرداخت می کند در مقابل اشخاصی که مسوول وقوع حادثه یا خسارت هستند قائم مقام بیمه گذار خواهد بود و اگر بیمه گذار اقدامی کند که منافی با عقد مزبور باشد در مقابل بیمه گر مسوول شناخته می شود.
- ماده ۳۱- در صورت توقف یا افلاس بیمه گر بیمه گذار حق فسخ قرارداد را خواهد داشت.
- ماده ۳۲- در صورت ورشکستگی بیمه گر بیمه گذاران نسبت به سایر طلبکاران حق تقدم دارند و بین معاملات مختلف بیمه در درجه اول حق تقدم با معاملات بیمه عمر است.
- ماده ۳۳- بیمه گر نسبت به حق بیمه در مقابل هرگونه طلبکاری بر مال بیمه شده حق تقدم دارد حتی اگر طلب سایرین به موجب سند رسمی باشد.
- ماده ۳۴- اگر در یک قرارداد بیمه موضوعات مختلفی بیمه شده باشد در صورت اثبات تقلب از طرف بیمه گذار نسبت به یکی از آن موضوعات بطلان نسبت به سایر موضوعات نیز سرایت کرده تمام قرارداد باطل خواهد بود.
- موضوعات مختلفی که در یک بیمه نامه ذکر می شود در حکم یک قرارداد محسوب است.
- ماده ۳۵- طرفین می توانند در قراردادهای بیمه هر شرط دیگری بنمایند لیکن موعده مذکوره در ماده ۱۶ را نمی توانند تقلیل دهند ولی ممکن است موعده را به رضایت یکدیگر تمدید کنند.
- این قانون شامل قراردادهای گذشته بیمه نیز خواهد بود.
- ماده ۳۶- مرور زمان دعاوی ناشی از بیمه دو سال است و ابتدای آن از تاریخ وقوع حادثه منشاء دعوی خواهد بود لکن دعاوی که قبل از اجرای این قانون در محاکم طرح شده باشد مشمول این ماده نخواهد بود.
- قانون ایمنی راهها و راه آهن (مصوب ۱۳۷۹)
- ماده ۱ - آزاد راه به راهی اطلاق می شود که حداقل دارای دو خط اتومبیل رو و یک شانه حداقل به عرض ۳ متر برای هر طرف رفت و برگشت بوده و دو طرف آن به نحوی محصور و در تمام طول آزاد راه از هم کاملاً مجزا باشد و ارتباط

آنها با هم فقط به وسیله راه های فرعی که از زیر یا بالای آزاد راه عبور کند تامین شود و هیچ راه دیگری آن را قطع نکند.

ماده ۲ - هر آزاد راه که با خصوصیات فوق ساخته شده یا بشود از تاریخی که وزارت راه و ترابری اعلام کند مشمول مقررات این قانون می باشد.

ماده ۳ - وزارت راه و ترابری مکلف است در هر آزاد راه حداقل و حداکثر سرعت همچنین انواع وسائط نقلیه ای که عبور آنها مجاز نیست با نصب علائم مشخص کند و نیز کلیه علائم مربوط به مقررات رانندگی و محل های توقف مجاز و سایر علائم لازم را که برای پیشگیری از خطرات احتمالی تصادف لازم است در طول راه برای اطلاع رانندگان نصب کند.

ماده ۴ - ورود و عبور عابرین پیاده و انواع وسائط نقلیه غیر مجاز و عبور دادن دام در آزاد راه ها و همچنین توقف وسائط نقلیه در خطوط عبور ممنوع است .

هر گاه به جهات مذکور حادثه ای واقع شود که منجر به ضرب یا جرح یا قتل یا خسارت مالی شود راننده مجاز که وسیله نقلیه او مجاز به حرکت در آزاد راه باشد نسبت به موارد فوق مسئولیتی نخواهد داشت . ولی در هر حال مکلف است در صورت بروز حادثه وسیله نقلیه را در شانه سمت راست متوقف نموده و مصدوم را با وسیله نقلیه خود یا وسیله دیگر بلافاصله به اولین درمانگاه یا بیمارستان برساند و مراتب را به مامورین انتظامی اطلاع دهد. عدم مسئولیت راننده مذکور مانع استفاده شخص ثالث از مقررات بیمه نخواهد بود.

تبصره - وزارت راه و ترابری مکلف است محل های توقف ضروری مجاز وسائط نقلیه در طول آزاد راه ها را ایجاد کند. تبصره - وسائط نقلیه غیر مجازی که به طور موقت و به سبب ضرورت و ماموریت های ضروری می بایست در بزرگراه تردد نمایند ، فقط با اجازه وزیر راه و ترابری و یا معاونین راهداری و حمل و نقل جاده ای و پایانه ها وی و یا بالاترین مقام اجرایی ادارات کل راه و ترابری استانها در حوزه استحفاظی خود و با نصب تابلو "عبور آزاد از بزرگراه" در پشت وسیله نقلیه که به وسیله پلیس راه به راننده تحویل و اخذ خواهد شد، می توانند وارد بزرگراه شوند. تابلو فوق الذکر به تعداد لازم توسط وزارت راه و ترابری تهیه و تحویل پلیس راه می گردد. تعیین حداقل و حداکثر سرعت آن گونه وسائط طبق آیین نامه ای خواهد بود که به تصویب وزارت راه و ترابری می رسد.

تبصره - مامورین سازمان های دولتی و انتظامی و یا افرادی که به سبب ضرورت جهت انجام ماموریت و ارائه خدمات در سطح یا حاشیه بزرگراهها به صورت پیاده تردد یا توقف می نمایند با رعایت ضوابط ایمنی در صورت بروز حادثه از شمول حکم ماده ۴ مستثنی می باشند و مسئولیت راننده مقصر وسیله نقلیه مجاز که منجر به تصادف شده است ، به قوت خود باقی است .

- تبصره - وسایل نقلیه غیر مجاز به عبور از آزادراه ها که طبق این ماده واحده مجوز عبور می گیرند، موظف هستند از خطوط مجاز در آزادراه ها عبور و مرور نمایند.
- ماده ۵ - دولت می تواند با تصویب کمیسیون مسکن و شهرسازی و راه و ترابری و کمیسیون امور اقتصادی و دارایی و تعاون مجلس شورای اسلامی برای آزاد راه ها عوارض مناسبی تعیین و وصول کند.
- ماده ۶ - اقدام به هر گونه عملیاتی که موجب خرابی جاده گردد همچنین ایجاد هر گونه مستحذات یا درختکاری یا زراعت یا اقدام به حفاری در حریم قانونی آزاد راه ها و راه های اصلی و فرعی و راه آهن که میزان هر یک به طریق و وسائل متناسب مشخص و از طرف وزارت راه و ترابری آگهی می شود بدون اجازه وزارت راه و ترابری ممنوع است .
- تبصره - وزارت راه و ترابری مکلف است به حضور نماینده دادسرا و در نقاطی که دادسرا نباشد با حضور نماینده دادگاه بخش این قبیل مستحذات یا درختکاری و یا زراعت و حفاریات را ضمن تنظیم صورت مجلس راسا قلع و آثار تجاوز را محو کند.
- تبصره - اشخاص ذینفع می توانند به مراجع دادگستری مراجعه کنند دادگاه خارج از نوبت به اینگونه پرونده ها رسیدگی نموده و حکم لازم را صادر می کند.
- تبصره - دادگاه با درخواست وزارت راه و ترابری در خصوص میزان خسارت و هزینه ها ، خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی متقاضی صادر خواهد نمود .
- تبصره - ماموران مربوط در وزارت راه و ترابری و راه آهن و ماموران نیروی انتظامی موظفند ضمن مراقبت به محض مشاهده وقوع تجاوز به راهها و راه آهن و حریم آنها مراتب را به مراجع صالح جهت اقدام لازم اطلاع دهند . مأمور یا مسئول یاد شده در صورت تسامح به مجازات مربوط محکوم خواهد شد.
- تبصره - برداشت شن و ماسه از بستر رودخانه حداقل تا شعاع پانصد متر (۵۰۰ متر) از بالا دست و یک کیلومتر از پایین دست پلها ممنوع است و متخلفان به مجازات مربوط محکوم خواهند شد .
- ماده ۷- ریختن زباله ، نخاله ، مصالح ساختمانی ، روغن موتور و نظایر آن و یا نصب و استقرار تابلو یا هر شیئی دیگر در راهها و راه آهن و حریم قانونی آنها در داخل یا خارج از محدوده قانونی شهرها و همچنین هر گونه عملیات که موجب اختلال در امر تردد وسایل نقلیه میشود و نیز ایجاد را دسترسی ممنوع است .
- تبصره - مرتکبان جرایم بالا علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم و چنانچه تخریبی صورت نگرفته باشد مرتکب یا مرتکبین ، حسب مورد ضمن رفع موانع و رفع تجاوز و جبران خسارت وارده به یک ماه تا شش ماه حبس و یا پرداخت جزای نقدی از پانصد هزار (۵۰۰۰۰۰) تا پنج میلیون (۵۰۰۰۰۰۰) ریال محکوم خواهند شد . در مورد اخیر با جبران خسارت تعقیب موقوف خواهد شد .

تبصره - ایجاد راه دسترسی به حریم و گذرگاه مناسب، درختکاری و عبور دادن تاسیسات از عرض راه و راه آهن و نصب تابلو در حریم آنها با اجازه وزارت راه و ترابری مجاز است. در موارد اضطراری به منظور ترمیم تاسیسات عمومی که از عرض راه عبور نموده است دستگاه مربوط با کسب موافقت وزارت راه و ترابری و ضمن رعایت کلیه نکات ایمنی اقدام خواهد نمود.

تبصره - وزارت راه و ترابری مکلف است نسبت به برآورد هزینه و خسارت وارده به راهها و حریم آنها و ابنیه فنی و علائم و تاسیسات و تجهیزات ایمنی که در اثر برخورد وسائط نقلیه و یا عبور بارهای ترافیکی و لوله های آب، گاز و فاضلاب و کابل برق و مخابرات و غیره و هر گونه عملیاتی که منجر به بروز هزینه و خسارت گردد، اقدام و مبالغ دریافتی را به حساب خزانه واریز و صد در صد (۱۰۰٪) آن را به منظور ایمن سازی راهها به مصرف برساند.

ماده ۸ - هر گاه در طول خطوط راه آهن از طرف رانندگان وسائط نقلیه راه آهن بر اثر رانندگی وسائط مزبور قتل یا جرح یا ضرب واقع شود باید وسیله نقلیه متوقف گردد و ضمن مبادرت به کمکهای نخستین در مورد مجروحین و مصدومین صورت مجلس در محل حادثه به وسیله مامورین انتظامی راه آهن و مامورین مربوط راه آهن تنظیم و پس از تحقیقات اولیه از راننده و مطلعین در صورتی که به سبب حادثه جسد یا اجسام دیگری روی خطوط راه آهن قرار گرفته و مانع عبور قطار و وسایل نقلیه راه آهن باشد مامورین پلیس انتظامی راه آهن آن را به محاذات محل به خارج خط در نقطه مناسبی انتقال داده و بلافاصله قطار و وسیله نقلیه را حرکت دهند. مامورین پلیس انتظامی راه آهن موظفند آثار و علائم موجود را در محل حادثه حفظ کرده و مراتب را در صورت وقوع قتل فوراً به مقامات قضایی برای حضور و انجام تشریفات قانونی گزارش دهند.

ماده ۹ - راه آهن دولتی ایران مکلف است در طول راه آهن معابر و گذرگاه های مجاز برای افراد و وسایل نقلیه را با نصب علامات مشخص کند.

ماده ۱۰ - عبور از روی خطوط راه آهن و ورود در محوطه ایستگاه ها و کارخانه ها و تاسیسات فنی راه آهن به استثنای سکوهای مسافری و امکانه و گذرگاه ها و معابر مجاز واقع در ایستگاه ها و در طول خطوط ممنوع است جز برای آن عده از مامورین راه آهن که بر حسب وظیفه مجاز به ورود و عبور می باشند و در صورت تخلف و بروز حادثه راه آهن دولتی ایران مسئول نخواهد بود.

ماده ۱۱ - عبور هر گونه وسیله نقلیه اعم از موتوری و غیر موتوری از یک طرف خط آهن به طرف دیگر در غیر محل های مجاز ممنوع است و متخلف از این امر مسئول هر گونه پیشامد و خسارت وارده می باشد.

تبصره - تخلف از مقررات این ماده مستوجب پانصد ریال جزای نقدی است.

ترتیب رسیدگی به تخلف مزبور به نحوی است که در قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم رانندگی مصوب سال ۱۳۵۰ مقرر گردیده و تا تشکیل گارد ترابری موضوع ماده (۱۶) قانون تغییر نام وزارت راه و ترابری افسران یا

درجه داران دیپلمه پلیس انتظامی راه آهن و در نقاطی که پلیس انتظامی راه آهن نباشد افسران یا درجه داران دیپلمه پلیس راه ژاندارمری کشور وظایف مذکور در آن قانون را انجام خواهند داد و پس از تشکیل گارد ترابری حق رسیدگی به تخلفات و اخذ جرائم با افراد دیپلمه گارد مذکور خواهد بود.

تبصره - هرگاه عبور وسایط نقلیه موجب خرابی یا انحراف قسمتی از ریل و همچنین خاکریز و سایر تاسیسات مربوط به راه آهن گردد راننده وسیله نقلیه به پرداخت جزای نقدی از ۱۰۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال و جبران خسارت وارده محکوم می شود.

تبصره - وجوه حاصل از اجرای تبصره یک به حساب خزانه داری کل منظور خواهد گردید.

ماده ۱۲- از تاریخ تصویب این قانون غرامت موضوع ماده (۱۳) قانون کیفر بزه های راه آهن مصوب فروردین ماه ۱۳۲۰ از پانصد ریال تا پنج هزار ریال خواهد بود و تجاوز به محدوده ایستگاه ها در حکم تجاوز به حریم خط آهن می باشد.

تبصره - حدود ایستگاه راه آهن عبارت است از محوطه ای که مورد نیاز راه آهن بوده و بر اساس نقشه های مصوب راه آهن قانونا به تصرف و تملک راه آهن درآمده باشد و به وسیله علائم مخصوص از طرف راه آهن مشخص می شود.

ماده ۱۳ - تبصره ذیل به ماده ۲۱ قانون بزه های راه آهن اضافه می شود:

تبصره - تعقیب متهم در دادگستری موکول به شکایت راه آهن خواهد بود.

تبصره - حسب درخواست شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران ، مرجع قضائی صالح دستور لازم را مبنی بر همکاری و نظارت مأموران نیروی انتظامی با آن شرکت جهت ایجاد نظم به منظور انسداد محلهای تردد غیر مجاز صادر میکند .

ماده ۱۴ - هر گاه بر اثر عبور انسان یا دام یا وسیله نقلیه ای که حرکت آن بستگی به راه آهن ندارد و برخورد آن با وسائل نقلیه مجاز راه آهن در روی خط آهن حادثه ای منجر به قتل یا جرح یا ضرب یا خسارت مالی شود راننده مجاز که بر حسب وظیفه رانندگی وسائل نقلیه راه آهن را روی خط آهن به عهده دارد در صورتی که نظامات و مقررات مربوط را رعایت نموده باشد مسئولیتی نخواهد داشت . عدم مسئولیت راننده مذکور مانع استفاده شخص ثالث از مقررات بیمه نخواهد بود.

ماده ۱۵ - وزارت راه و ترابری مکلف است هنگام ایجاد راههای جدید و راه آهن ، گذرگاههای ضروری و مجاری لازم را در نظر گرفته و موجبات ارتباط دو طرف را احداثی را به نحو مقتضی فراهم کند . وزارت پست و تلگراف و تلفن در مورد فراهم نمودن امکانات ارتباطی و وزارت نیرو در مورد تأمین روشنائی راهها مکلفند حسب اعلام وزارت راه و ترابری و در چهارچوب مقررات موجود اقدام کنند .

ماده ۱۶ - خارج از محدوده شهرها در مناطقی که هیات وزیران تصویب و وزارت راه و ترابری اعلام می نماید احداث دیوار به ارتفاع بیش از یک متر در اراضی و مستحدثاتی که تا فاصله هفتاد متر از انتهای حریم راه آهن و آزاد راهها و راههای اصلی واقع شده ممنوع است مگر برای اراضی واقع در مسیر طوفان شن که به منظور جلوگیری از ورود توده های شنی مالکین حسب مورد با اخذ پروانه از ادارات راه یا راه آهن می توانند به احداث آن اقدام نمایند.

با متخلفین حسب مقررات تبصره های یک و دو ماده ۶ این قانون رفتار خواهد شد. تبصره - لغو شد.

ماده ۱۷- ایجاد هرگونه ساختمان و دیوارکشی و تاسیسات به شعاع صد (۱۰۰) متر از انتهای حریم راهها و حریم راه آهن های کشور و در طول کنارگذرهائی که وزارت راه و ترابری احداث نموده یا مینماید یا مسئولیت نگهداری آنها به عهده دارد بدون کسب مجوز از وزارت مذکور ممنوع میباشد .

وزارت راه و ترابری موظف است در مورد متخلفان برابر تبصره (۱) ماده (۶) قانون ایمنی راهها و راه آهن اقدام کند .

با تصویب این ماده تبصره ذیل ماده(۱۵) لغو میگردد .

تبصره - وزارت راه و ترابری مکلف است نوع کاربری زمینهای اطراف راهها و راه آهن های کشور به عمق صد (۱۰۰) متر را بعد از حریم قانونی آنها تهیه و به تصویب هیئت وزیران برساند و از متقاضیانی که بر حسب ضرورت وفق ماده (۱۵) همین قانون نیاز به احداث مستحدثاتی در حد فاصل فوق را داشته باشند وجوهی را بر اساس آیین نامه های که به تأیید هیئت وزیران میرسد اخذ و به حساب خزانه واریز و صددرصد (۱۰۰٪) آن را به منظور ایمن سازی راهها به مصرف برساند .

تبصره - نظارت بر امر ساخت و ساز در حاشیه راهها و راه آهن تا شعاع صد (۱۰۰) متر از منتهی الیه حریم قانونی آنها توسط وزارت مذکور اعمال میشود .

به وزارت یاد شده اجازه داده میشود به منظور ایجاد هماهنگی بر اساس موارد موضوع تبصره (۱) همین ماده نسبت به صدور مجوز ایجاد مستحدثات به متقاضیان اقدام نماید . بدیهی است متقاضیان باید سایر مجوزهای لازم را از مراجع مربوط اخذ نمایند .

تبصره - ایجاد تاسیسات عمومی نظیر خطوط آب ، برق ، فاضلاب ، نفت ، گاز ، مخابرات و نظایر آنها با رعایت مسائل فنی و ایمنی مربوط به هریک ، تابع آئین نامه ای است که ظرف سه ماه از تصویب این قانون به پیشنهاد وزیر راه و ترابری به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید .

ماده ۱۸- وزارت جهادسازندگی همچنان عهده دار وظایف مربوط به برنامه ریزی ، احداث ، نگهداری و مرمت راههای روستائی بوده و با متجاوزین به حریم راههای روستائی برابر ماده (۶) همین قانون و تبصره های ذیل آن اقدام خواهد نمود .

ماده ۱۹- وزارتخانه های راه و ترابری و جهادسازندگی مکلفند علائم افقی و عمودی و تجهیزات ایمنی لازم را در طول هر یک از راههای مربوط مشخص و در محل‌های مورد نیاز نصب و اجراء نمایند .
تبصره - وزارتخانه های مذکور مکلفند برای انجام عملیات احداث و مرمت و یا نگهداری راههای مربوط علائم ایمنی لازم را نصب نمایند چنانچه بر اثر کوتاهی در بکاربردن علائم یاد شده خسارتی به اشخاص (حقیقی یا حقوقی) وارد شود هر یک از وزارتخانه های یاد شده حسب مورد موظف است از مطالبات پیمانکار یا اعتبارات جاری و عمرانی وزارتخانه ، خسارت وارده را پرداخت نماید و چنانچه مأموران دولت یا پیمانکاران مرتکب تقصیر شده باشند ، دولت خسارت پرداخت شده را از آنها استیفاء خواهد نمود .

قانون مجازات اسلامی، کتاب پنجم تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده (مصوب ۱۳۷۵/۳/۲۳)

فصل نهم - تخریب اموال تاریخی ، فرهنگی

ماده ۵۵۸ - هرکس به تمام یا قسمتی از ابنیه ، اماکن ، محوطه ها و مجموعه های فرهنگی - تاریخی یا مذهبی که در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است ، یا تزئینات ، ملحقات ، تاسیسات ، اشیاء و لوازم و خطوط ونقوش منصوب یا موجود در اماکن مذکور ، که مستقلاً" نیز واجد حیثیت فرهنگی - تاریخی یا مذهبی باشد ، خرابی وارد آورده علاوه بر جبران خسارات وارده به حبس از یک الی ده سال محکوم می شود .

ماده ۵۵۹ - هر کس اشیاء ولوازم و همچنین مصالح و قطعات آثار فرهنگی - تاریخی را موزه ها و نمایشگاهها ، اماکن تاریخی و مده - بی و سایر اماکن که تحت حفاظت یا نظارت دولت است سرقت کند یا با علم به مسروقه بودن اشیای مذکور را بخرد یا پنهان دارد در صورتی که مشمول مجازات حد سرقت نگردد علاوه بر استرداد آن به حبس از یک تا پنج سال محکوم می شود .

ماده ۵۶۰ - هر کس بدون اجازه از سازمان میراث فرهنگی کشور ، یا با تخلف از ضوابط مصوب و اعلام شده از سوی سازمان مذکور در حریم آثار فرهنگی - تاریخی مذکور در این ماه مبادرت به عملیاتی نماید که سبب تزلزل بنیان آنها شود ، یا در نتیجه آن عملیات به آثار و بناهای مذکور خرابی یا لطمه وارد آید ، علاوه بر رفع آثار تخلف و پرداخت خسارات وارده به حبس از یک تا سه سال محکوم می شود .

ماده ۵۶۱ - هرگونه اقدام به خارج کردن اموال تاریخی ، فرهنگی از کشور هرچند به خارج کردن آن نیانجامد قاچاق محسوب و مرتکب علاوه بر استرداد اموال به حبس از یک تا سه سال و پرداخت جریمه معادل دو برابر قیمت اموال موضوع قاچاق محکوم می گردد .

تبصره - تشخیص ماهیت تاریخی ، فرهنگی به عهده سازمان میراث فرهنگی کشور میباشد .

ماده ۵۶۲ - هرگونه حفاری و کاهش به قصد بدست آوردن اموال تاریخی، فرهنگی ممنوع بوده و مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال و ضبط اشیاء مکشوفه به نفع سازمان میراث فرهنگی کشور و آلات و ادوات حفاری به نفع دولت محکوم می شود. چنانچه حفاری در اماکن و محوطه های تاریخی که در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است، یا در بقاع متبرکه و اماکن مذهبی صورت گیرد علاوه بر ضبط اشیاء مکشوفه و آلات و ادوات حفاری مرتکب به حداکثر مجازات مقرر محکوم میشود.

تبصره ۱ - هر کس اموال تاریخی، فرهنگی موضوع این ماده را برحسب تصادف بدست آورد و طبق مقررات سازمان میراث فرهنگی کشور نسبت به تحویل آن اقدام ننماید به ضبط اموال مکشوفه محکوم میگردد.

تبصره ۲ - خرید و فروش اموال تاریخی، فرهنگی حاصله از حفاری غیرمجاز ممنوع است و خریدار و فروشنده علاوه بر ضبط اموال فرهنگی مذکور، به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم می شوند. هرگاه فروش اموال مذکور تحت هر عنوان از عناوین بطور مستقیم یا غیرمستقیم به اتباع خارجی صورت گیرد، مرتکب به حداکثر مجازات مقرر محکوم می شود.

ماده ۵۶۳ - هرکس به اراضی و تپه ها و اماکن تاریخی و مذهبی که به ثبت آثار ملی رسیده و مالک خصوصی نداشته باشد تجاوز کند به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می شود مشروط بر آنکه سازمان میراث فرهنگی کشور قبلاً " حدود مشخصات این قبیل اماکن و مناطق را در محل تعیین و علامتگذاری کرده باشد.

ماده ۵۶۴ - هرکس بدون اجازه سازمان میراث فرهنگی و برخلاف ضوابط مصوب اعلام شده از سوی سازمان مذکور به مرمت یا تعمیر، تغییر، تجدید و توسعه ابنیه یا تزئینات اماکن فرهنگی، تاریخی ثبت شده در فهرست آثار ملی مبادرت نماید، به حبس از ششماه تا دو سال و پرداخت خسارت وارده محکوم می گردد.

ماده ۵۶۵ - هرکس برخلاف ترتیب مقرر در قانون حفظ آثار ملی اموال فرهنگی - تاریخی غیر منقول ثبت شده در فهرست آثار ملی را با علم و اطلاع از ثبت آن به نحوی به دیگران انتقال دهد به حبس از سه ماه تا یک سال محکوم می شود.

ماده ۵۶۶ - هرکس نسبت به تغییر نحوه استفاده از ابنیه، اماکن و محوطه های مذهبی، فرهنگی و تاریخی که در فهرست آثار ملی ثبت شده اند. برخلاف شئون اثر و بدون مجوز از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور، اقدام نماید علاوه بر رفع آثار تخلف و جبران خسارت وارده به حبس از سه ماه تا یکسال محکوم میشود.

ماده ۵۶۷ - در کلیه جرائم مذکور در این فصل، سازمان میراث فرهنگی یا سایر دایر دولتی بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی محسوب می شود.

ماده ۵۶۸ - در مورد جرائم مذکور در این فصل که بوسیله اشخاص حقوقی انجام شود هرکی از مدیران و مسوولان که دستور دهند باشند، برحسب مورد به مجازاتهای مقرر محکوم می شوند.

تبصره - اموال فرهنگی، تاریخی حاصله از جرائم مذکور در این فصل تحت نظر سازمان میراث فرهنگی کشور توقیف و در کلیه مواردی که حکم به ضبط و استرداد اموال، وسائل، تجهیزات و خسارات داده میشود به نفع سازمان میراث فرهنگی کشور مورد حکم قرار خواهد گرفت.

ماده ۵۶۹ - در کلیه موارد این فصل در صورتی که مورد مورد تخریب، ملک شخصی بوده و مالک از ثبت آن به عنوان آثار ملی بی اطلاع باشد از مجازاتهای مقرر در مواد فوق معاف خواهد بود.

قانون حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها (مصوب ۱۳۵۹/۳/۳)

ماده ۱ - حفاظت و بهبود و بهسازی محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و هر اقدام مخربی که موجب برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست می شود، همچنین کلیه امور مربوط به جانوران وحشی و آبزیان آبهای داخلی از وظائف سازمان حفاظت محیط زیست است.

سازمان حفاظت محیط زیست که در این قانون سازمان نامیده می شود وابسته به نخست وزیر و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و زیر نظر شورای عالی حفاظت محیط زیست انجام وظیفه می کند.

تبصره - شرکت سهامی شیلات ایران و شرکت سهامی شیلات جنوب به موجب قوانین و مقررات مربوط به خود عمل خواهند کرد.

تبصره - در مناطق شکارگاه های سلطنتی وظائف مربوط را شکاربانی سلطنتی رأساً انجام خواهد داد.

ماده ۲ - رئیس شورای عالی حفاظت محیط زیست به فرمان همایونی منصوب می شود و اعضای آن عبارتند از: وزیر دارایی - وزیر کشاورزی و منابع طبیعی - وزیر بهداشت - وزیر تعاون و امور روستاها - وزیر آب و برق - وزیر اقتصاد - وزیر کشور - وزیر آبادانی و مسکن - مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران - وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و پنج نفر از اشخاص ذیصلاحیت که به پیشنهاد ریاست شورای عالی با فرمان همایونی برای مدت پنج سال منصوب می شوند.

ماده ۳ - شورای عالی حفاظت محیط زیست علاوه بر وظائف و اختیاراتی که در قانون شکار و صید برای شورای عالی شکاربانی و نظارت بر صید مقرر بوده دارای وظایف و اختیارات زیر است:

- تعیین مناطقی تحت عنوان پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده و تصویب حدود دقیق این مناطق با رعایت نکات زیر:

- مفاد ماده ۲۷ قانون شکار و صید مصوب خرداد ماه ۱۳۴۶ همچنین قوانین و مقررات مربوط به سازمان جنگلها و مراتع.

- کسب موافقت وزیر کشاورزی و منابع طبیعی در مورد مناطقی که با اجازه یا توسط سازمان جنگلها و مراتع کشور در آنها طرح جنگلداری یا مرتع‌داری به موقع عمل گذارده شده یا می‌شود.
- کسب موافقت وزیر اقتصاد در مورد مناطقی که طرحهای اکتشاف و بهره‌برداری از مواد معدنی طبق قوانین مربوط اجراء می‌گردد.
- صدور هر گونه پروانه اکتشاف و بهره‌برداری از مواد معدنی برای مناطقی که تحت عنوان پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده تعیین گردیده‌اند موکول به موافقت شورای عالی محیط زیست می‌باشد.
- تبصره - تعریف مناطق و تعیین ضوابط و مقررات مربوط به مناطق مذکور در این بند به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون خواهد بود.
- تعیین انواع و مدت اعتبار و بهای پروانه‌های موضوع ماده ۸ این قانون.
- موافقت با اعطاء جایزه به اشخاص طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون.
- ماده ۴ - هر نوع ممنوعیت و محدودیت و مقرراتی که برای مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون برقرار می‌گردد نباید با حق مالکیت یا حق انتفاع اشخاصی که در داخل این مناطق قانوناً دارا هستند مغایر باشد.
- ماده ۵ - رییس سازمان به پیشنهاد شورای عالی کار و موافقت نخست‌وزیر فرمان همایونی منصوب می‌شود و از لحاظ مقام و حقوق و مزایا در ردیف معاونین نخست‌وزیر می‌باشد و سمت دبیر شورا را نیز خواهد داشت.
- ماده ۶ - سازمان علاوه بر وظائف و اختیاراتی که در قانون شکار و صید برای سازمان شکاربانی و نظارت بر صید مقرر بوده دارای وظایف و اختیارات زیر است:
  - انجام دادن تحقیقات و بررسیهای علمی و اقتصادی در زمینه حفاظت و بهبود و بهسازی محیط زیست و جلوگیری از آلودگی و برهم خوردن تعادل محیط زیست از جمله موارد ذیل:
    - طرق حفظ تعادل اکولوژیک طبیعت (حفظ مناسبات محیط زیست).
    - تغییراتی که تأسیسات و مستحدثات مختلف در وضع فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیک خاک، آب و هوا ایجاد می‌نمایند و این تغییرات سبب دگرگونی وضع طبیعی می‌گردند. مانند تغییر و تخریب مسیر رودخانه‌ها، تخریب جنگلها و مراتع، دگرگونی اکولوژی دریاها، بهم خوردن زهکشی طبیعی آنها و دگرگونی و انهدام تالابها.
    - استفاده از سموم کشاورزی یا مواد مصرفی زیان‌آور به محیط زیست.
    - طرز جلوگیری از پخش و ایجاد صداهای زیان‌آور به محیط زیست.
    - حفظ محیط زیست از نظر ظواهر طبیعت و طرق زیباسازی آن.
    - پیشنهاد ضوابط به منظور مراقبت و جلوگیری از آلودگی آب، هوا، خاک، پخش فضولات اعم از زباله و مواد زائد کارخانجات و به طور کلی عواملی که مؤثر بر روی محیط می‌باشند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- هر گونه اقدام مقتضی به منظور بهبود و بهسازی محیط زیست در حدود قوانین مملکتی با حفظ حقوق اشخاص.
  - تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی به منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیط زیست.
  - ایجاد باغهای وحش و موزه تاریخ طبیعی.
  - برقراری هر گونه محدودیت و ممنوعیت موقتی زمانی - مکانی - نوعی و طریقی و کمی شکار و صید و اعلام آن طبق مقررات ماده ۴ قانون شکار و صید.
  - همکاری با سازمانهای مشابه خارجی و بین‌المللی به منظور حفظ محیط زیست در حدود تعهدات متقابل.
- ماده ۷ -** هر گاه اجرای هر یک از طرحهای عمرانی و یا بهره‌برداری از آنها به تشخیص سازمان با قانون و مقررات مربوط به حفاظت محیط زیست مغایرت داشته باشد سازمان مورد را به وزارتخانه یا مؤسسه مربوط اعلام خواهد نمود تا با همکاری سازمانهای ذیربط به منظور رفع مشکل در طرح مزبور تجدید نظر به عمل آید.
- در صورت وجود اختلاف نظر طبق تصمیم نخست‌وزیر عمل خواهد شد.
- ماده ۸ -** مبادرت به هر گونه شکار و صید و پرورش و تکثیر و نگاهداری و خرید و فروش جانوران وحشی و اجزاء آن و استفاده و سیاحت از مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون مستلزم تحصیل پروانه یا اجازه از سازمان می‌باشد، در هر یک از موارد فوق که ضرورت ایجاب نماید سازمان می‌تواند با تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست اجازه یا پروانه رایگان صادر نماید.
- تبصره - در مواردی که صدور پروانه‌های موضوع این ماده همچنین صدور پروانه صادرات و واردات جانوران وحشی و اجزاء آنها به موجب قوانین مربوط به وزارتخانه‌ها یا سازمانهای دیگری محول گردیده مرجع صادرکننده پروانه با جلب موافقت سازمان اقدام خواهد کرد.
- ماده ۹ -** اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم نماید ممنوع است.
- منظور از آلوده ساختن محیط زیست عبارت است از پخش یا آمیختن مواد خارجی به آب یا هوا یا خاک یا زمین به میزانی که کیفیت فیزیکی یا شیمیایی یا بیولوژیک آن به طور زیان‌آور به حال انسان یا سایر موجودات زنده و یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.
- تبصره - استعمال سموم به منظور مبارزه با آفات نباتی و جانوران و حشرات موزی با رعایت قوانین و مقررات وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مشمول این ماده نخواهد بود ولی در صورتی که استفاده از سموم برای مقاصد بالا مغایر با بهسازی محیط زیست باشد سازمان ضرورت تجدید نظر در مقررات مربوط و جایگزینی مواد و طرق دیگری را برای دفع آفات توصیه خواهد نمود.
- ماده ۱۰ -** مقررات جلوگیری از آلودگی یا تخریب محیط زیست و جلوگیری از پخش و ایجاد صداهای زیان‌آور به محیط زیست و همچنین ضوابط تعیین معیار و میزان آلودگی موضوع ماده ۹ این قانون و محدودیت و ممنوعیتهای

مربوط به حفظ و بهبود و بهسازی محیط زیست به موجب آیین نامه‌هایی خواهد بود که به تصویب کمیسیونهای کشاورزی و منابع طبیعی و بهداری و دادگستری مجلسین برسد.

ماده ۱۱ - سازمان با توجه به مقررات و ضوابط مندرج در آیین نامه‌های مذکور در ماده ۱۰ کارخانجات و کارگاه‌هایی که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم می‌نماید مشخص و مراتب را کتباً با ذکر دلایل بر حسب مورد به صاحبان یا مسئولان آنها اخطار می‌نماید که ظرف مدت معینی نسبت به رفع موجبات آلودگی مبادرت یا از کار و فعالیت خودداری کنند. در صورتی که در مهلت مقرر اقدام ننمایند به دستور سازمان از کار و فعالیت آنها ممانعت به عمل خواهد آمد.

در صورتی که اشخاص ذینفع نسبت به اخطار یا دستور سازمان معترض باشند می‌توانند به دادگاه شهرستان محل شکایت نمایند دادگاه فوراً و خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می‌کند و در صورتی که اعتراض را وارد تشخیص دهد رأی به ابطال اخطار یا رفع ممانعت خواهد داد. رأی دادگاه قطعی است.

تبصره - رییس سازمان می‌تواند در مورد منابع و عواملی که خطرات فوری در بر داشته باشند بدون اخطار قبلی دستور ممانعت از ادامه کار و فعالیت آنها را بدهد.

ماده ۱۲ - صاحبان یا مسئولان کارخانجات و کارگاه‌های موضوع ماده ۱۱ مکلفند به محض ابلاغ دستور سازمان، کار یا فعالیت ممنوع شده را متوقف و تعطیل نمایند. ادامه کار یا فعالیت مزبور منوط به اجازه سازمان یا رأی دادگاه صلاحیتدار خواهد بود. در صورت تخلف به حبس جنحه‌ای از شصت و یک روز تا یک سال و یا پرداخت جزای نقدی از پنج هزار و یک تا پنجاه هزار ریال و یا به هر دو محکوم خواهند شد.

ماده ۱۳ - کسانی که از مقررات و ضوابط مذکور در آیین نامه‌های موضوع ماده ۱۰ تخلف نمایند بر حسب مورد که در آیین نامه‌های مزبور تعیین خواهد شد به جزای نقدی از پانصد ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۴ - در مورد جرائم مذکور در این قانون سازمان حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی شناخته می‌شود.

ماده ۱۵ - مأمورین سازمان که از طرف سازمان مأمور کشف و تعقیب جرائم فوق‌الذکر می‌شوند در صورتی که وظائف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص زیر نظر دادستان شهرستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای این قانون و قانون شکار و صید در ردیف ضابطین دادگستری محسوب می‌شوند.

تبصره - در مواردی که سازمانهای دیگر به موجب قوانین مربوط مأمور تعقیب جرائم مذکور در این قانون باشند سازمان نظر خود را به آن سازمانها اعلام خواهد کرد.

ماده ۱۶ - کلیه عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ همچنین کلیه تالابهای متعلق به دولت در اختیار سازمان قرار خواهد داشت و سازمان در بهره‌برداری از تالابها (به استثناء مرداب بندر پهلوی) و املاک مذکور قائم مقام قانونی مؤسسات یا سازمانهای مربوط می‌باشد ولی حق واگذاری عین آنها را ندارد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تبصره - در صورتی که استفاده از منابع مذکور مستلزم قطع درخت باشد سازمان جنگلها و مراتع کشور طبق طرح سازمان رأساً عمل خواهد نمود.

تبصره - نحوه واگذاری منافع املاک مذکور در این ماده در آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷ - در صورتی که عرصه و اعیان املاک واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون مورد نیاز باشد سازمان می تواند طبق مقررات قانون خرید اراضی و ابنیه و تأسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی مصوب آذر ماه ۱۳۴۷ خریداری و تصرف نماید.

ماده ۱۸ - سازمان دارای گاردی خواهد بود با لباس متحدالشکل و تجهیزات لازم.

ماده ۱۹ - مناطقی از کشور که مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ این قانون در آنها اجرا خواهد شد از طرف سازمان با رعایت شرایط و ضوابطی که در آیین نامه اجرایی این قانون مقرر می گردد تعیین و پس از تصویب شورای عالی اعلام می شود.

ماده ۲۰ - سازمان می تواند با تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست قسمتی از وظایف و اختیارات خود را نسبت به اجرای مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ این قانون در محدوده شهرها و هر یک از مناطق کشور ضمن تعیین حدود بر حسب مورد به شهرداریهای مربوط یا هر سازمان دولتی ذیربط محول نماید، در این صورت شهرداریها و سازمانهای مذکور مسئول اجرای آن خواهند بود.

ماده ۲۱ - آیین نامه اجرایی این قانون به استثناء آیین نامه های مذکور در ماده ۱۰ پس از تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست به تصویب هیأت وزیران می رسد.

قانون شکار و صید (مصوب خردادماه ۱۳۴۶ با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - برای حفظ و حمایت و تکثیر جانوران وحشی سازمان شکارباری و نظارت بر صید تشکیل میشود.

سازمان مزبور دارای شخصیت حقوقی بوده و زیر نظر شورای عالی شکارباری و نظارت بر صید است.

ماده ۲ - لغو شده است.

ماده ۳ - شورای عالی دارای وظایف و اختیارات زیر است:

الف - تصویب بودجه و مقررات استخدامی سازمان.

ب - تعیین محدودیت ها و ممنوعیت های زماری و مکاری شکار و صید و حدود پارکهای ملی و مناطق حفاظت شده و قرق های اختصاصی.

پ - تعیین انواع اسلحه و وسایل ممنوع شکار و صید.

ت - تعیین انواع جانوران وحشی و حیوانات حمایت شده و حفاظت شده و در معرض خطر انقراض و جانوران زبان کار .

ث و ج - لغو شده است.

- چ - تعیین بهای جانوران وحشی از لحاظ مطالبه ضرر و زیان.
- ماده ۴ - مصوبات شورای عالی در حدود وظایف و اختیارات مذکور در این ماده بیست روز پس از درج در یکی از روزنامه های کثیرالانتشار مرکز و روزنامه رسمی کشور لازم الاجراست.
- سازمان موظف است بلافاصله مصوبات شورای عالی را به وسیله رادیو و آگهی و سایر وسایل به اطلاع اهالی برساند.
- ماده ۵ - لغو شده است.
- ماده ۶ - وظایف سازمان به قرار زیر است:
- اجرای مصوبات شورای عالی در حدود مقررات ماده ۳ این قانون.
  - تنظیم و اجرای مقررات شکار و صید براساس هدفهای مندرج در این قانون.
  - حفظ و نگاهداری شکارگاه ها و فضای حیاتی جانوران وحشی و حمایت آنها در برابر گرسنگی و تشنگی و صید و شکار بی رویه و عوامل حوادث نامساعد جوئی و طبیعی مانند حریق جنگل و مراتع و سیل و طغیان رودخانه ها و بیماری های واگیر و مسمومیت نباتی و امثال آن.
  - فراهم آوردن موجبات و محیط مساعد جهت تکثیر و پرورش جانوران وحشی.
  - کوشش در اصلاح نژاد جانوران وحشی.
  - بررسی و تحقیقات علمی درباره جانوران وحشی.
  - ایجاد پارکهای ملی و مناطق حفاظت شده و موزه های حیوان شناسی.
  - تشویق اشخاص حقیقی و حقوقی به تاسیس باغات وحش و آبگیرها و حوضچه ها جهت پرورش ماهی و پرندگان شکاری از طریق راهنمایی های فری.
  - تنظیم و اجرای برنامه های آموزشی به منظور برانگیختن حس حیوان دوستی و حفاظت منابع طبیعی در کشور و تجویز و تنویر افکار عمومی در این زمینه.
  - همکاری با سازمانهای مربوط به جنگل و مرتع و خاک و آب به منظور حفظ منابع طبیعی کشور.
  - همکاری با سازمان های مشابه خارجی و بین المللی به منظور حفظ و حمایت جانوران وحشی و مهاجر در حدود تعهدات متقابل.
- ماده ۷ - خرید و فروش، تکثیر و پرورش و صدور و ورود حیوانات وحشی و اجزای آنها که غیربومی ایران بوده و از خارج به کشور وارد شده و یا از قبل در کشور تکثیر و پرورش یافته اند با کسب پروانه و یا اجازه از سازمان مجاز میباشد. ورود و صدور آن دسته از جانوران وحشی و اجزای آنها که در فهرست کنوانسیون تجارت بین المللی گونه های در معرض خطر انقراض ثبت شده اند با رعایت مقررات کنوانسیون مذکور صورت میگیرد سازمان میتواند گونه هایی که برخلاف مقررات کنوانسیون به کشور وارد شده اند ضبط و در صورت لزوم با هزینه واردکننده به کشور مبدأ عودت دهد.

- ماده ۸ - سازمان میتواند در موارد زیر برحسب مورد پروانه و یا اجازه رایگان صادر نماید:
- جمع آوری نمونه های جانوران وحشی به منظور انجام تحقیقات و مطالعات علمی و آموزشی و یا انجام فعالیت های مورد نیاز موزه تاریخ طبیعی و نمایشگاه های تندیس آرایی .
  - دفع آن دسته از جانوران وحشی که به مزارع و باغ ها آسیب می رسانند.
  - صید برخی از گونه های آبیان توسط ساکنان مناطق محروم در مواردی که سازمان صدور پروانه را یگان در آن مناطق ضروری بداند.
  - تقدیر از کسانی که به تشخیص رییس سازمان ، خدمات موثری در مورد حفاظت از حیات وحش و حمایت از اهداف سازمان به عمل آورده اند.
  - تبصره - وظایف و اختیاراتی که در این قانون برای سازمان حفاظت محیط زیست منظور شده منافعی با اختیارات و وظایف شرکت سهامی شریلات ایران نمیباشد.
- ماده ۹ - چنانچه مأموران سازمان و میرشکاران و یا صاحبان مزارع و باغ ها در حدود مجوزها ی صادر شده نتوانند از دفع خسارت یا صدماتی که از ناحیه جانوران وحشی به افراد ، مزارع و باغها وارد میشود جلوگیری به عمل آورند جبران خسارات وارد شده از محل درآمدهای حاصل از اجرای قانون تامین خواهد شد همچنین سازمان میتواند جهت پیشگیری از این خسارت نسبت به محصور نمودن زیستگاه های حفاظت شده جانوران وحشی از محل درآمدهای مذکور اقدام نماید.
- ماده ۱۰ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به جزای نقدی از یکصد هزار (۱۰۰/۰۰۰) تا یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم میشود:
- شکار و صید جانوران وحشی عادی بدون پروانه.
  - شکار و صید بیش از میزان مندرج در پروانه و یا خلاف مقررات و خارج از محلهای مندرج در پروانه.
  - حمل ، عرضه ، فروش و صدور جانوران وحشی زنده یا کشته و اجزای آنها بدون کسب پروانه و یا مجوز از سازمان.
  - از بین بردن رستری ها از جمله قطع درختان ، خازری ، بوته کروی و تعریف غیر مجاز در مناطق حفاظت شده و پناهگاه های حیات وحش و تجاوز و تخریب در این مناطق.
- ماده ۱۱ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار (۱/۵۰۰/۰۰۰) ریال تا سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال یا حبس از ۹۱ روز تا ۶ ماه محکوم میشود:
- شکار و صید در فصول و ساعات ممنوع مقرر.
  - مبادرت به شکار و صید در مناطق ممنوع و یا خلاف محدودیتهای ممنوعیت هایی که سازمان در حدود اختیارات قانونی خود تعیین و آگهی کرده است و شکار غیر مجاز در قرقهای اختصاصی.

- شکار و صید با وسایل و از طرق غیر مجاز و یا شکار با استفاده از اسلحه دیگران.
- تخریب چشمه ها و آبشخور حیوانات در مناطق حفاظت شده و پناهگاههای حیات وحش.
- اقدام به صدور و ورود حیوانات وحشی موضوع ماده (۷) این قانون به صورت غیر مجاز.
- ماده ۱۲ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به مجازات حبس از سه ماه تا سه سال و یا به جزای نقدی از یک میلیون و پانصد هزار (۱/۵۰۰/۰۰۰) ریال تا هجده میلیون (۱۸/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم میشود:
- شکار و صید جانوران وحشی حمایت شده بدون داشتن پروانه ویژه.
- شکار و صید در مناطق حفاظت شده و پناهگاه های حیات وحش بدون تحصیل پروانه ویژه و صید غیر مجاز در رودخانه های حفاظت شده.
- از بین بردن رستریها و تعریف و تخریب در پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی و هرگونه تجاوز و فعالیت غیر مجاز در این گونه مناطق.
- آلوده نمودن آب رودخانه ها ، دریاچه ها و تالابهای حفاظت شده ، چشمه ها و آبشخورها به موادی که باعث آلودگی آب و از بین رفتن آبزیان شود.
- ماده ۱۳ - هرکس مرتکب اعمال زیر شود به مجازات حبس از نود و یک روز تا سه سال یا جزای نقدی از یک میلیون و هشتصد هزار (۱/۸۰۰/۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در صورت تکرار به هر دو مجازات محکوم میشود:
- شکار جانوران وحشی کمیاب و در معرض خطر انقراض از قبیل چیبیر ، گورخر ، گوزن زردایرانی ، یوزپلنگ ، تمساح (کروکودیل) ، هوبره و میش مرغ.
- شکار در پارک های ملی.
- شکار ، صید و یا کشتار جانوران وحشی با استفاده از سموم و مواد منفجره و امثال آن و شکار به صورت تعقیب با استفاده از وسیله نقلیه موتوری و همچنین کشتار آنان به طریق جرگه و محاصره دسته جمعی .
- مبادرت به اقداماتی که موجب آلودگی آب دریای خزر و خلیج فارس و دریای عمان با مواد غیرنفتی را فراهم آورده و باعث مرگ و میر آبزیان یا به خطر افتادن محیط زیست آنان شود.
- ایجاد یا فراهم کردن مقدمات آتش سوزی در پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی و مناطق حفاظت شده یا پناهگاه های حیات وحش بر اثر بی مبالایی یا عدم رعایت مقررات محیط زیست و یا تخلف از نظامات دولتی.
- تبصره ۱ - در صورت ایجاد آتش سوزی عمدی در پارک های ملی و آثار طبیعی ملی ، مرتکب به مجازات های مقرر در ماده (۶۷۵) قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد.

تبصره - هرکس مبادرت به زنده‌گیری، شکار، خرید، فروش، حمل، نگهداری و صدور پرندگان شکاری از قبیله شاهین، بحری، بالابان و دلپچه کند علاوه بر محکومیت به حداکثر مجازات حبس مقرر در این ماده به جزای نقدی از یک میلیون و هشتصد هزار (۱/۸۰۰/۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۴ - وسایل شکار و صید از قبیله تفنگ، فشنگ، نورافکن، دوربین چشمی، تور و قلاب ماه‌گیری و سایر ادوات ارتکاب جرم که مرتکبان اعمال یادشده بالا به همراه دارند و همچنین موتورسیکلت‌هایی که مرتکبان اعمال بالا به طور مستقیم برای شکار مورد استفاده قرار می‌دهند توسط سازمان توقیف و این وسایل تا خاتمه رسیدگی و صدور حکم قطعی زیر نظر سازمان به صورت امانی نگهداری شده و دادگاه پس از صدور حکم نسبت به اموال یاد شده تعیین تکلیف می‌کند.

ماده ۱۵ - شروع به شکار جانوران وحشی برخلاف مقررات این قانون قابل تعقیب و مجازات می‌باشد و مرتکب به حداقل مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

ماده ۱۶ - در صورت تکرار جرایم پیش‌بینی شده در مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ این قانون مرتکب به اشد مجازات محکوم خواهد شد.

ماده ۱۷ - وجوه حاصله از جرایم مذکور در این قانون جز درآمد دولت محسوب و به خزانه‌داری کل پرداخت می‌شود.

حیواناتی که برخلاف مقررات این قانون شکار یا صید شده باشند متعلق به سازمان شکارباری خواهند بود.

ماده ۱۸ - در مورد جرایم مذکور در این قانون سازمان از حیث مطالبه ضرر و زیان ناشی از جرم برحسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی شناخته می‌شود.

ماده ۱۹ - مأمورین شکارباری که از طرف سازمان شکارباری مأمور کشف و تعقیب جرایم فوق‌الذکر میشوند در صورتی که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص زیر نظر دادستان شهرستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای این قانون در ردیف ضابطین دادگستری محسوب می‌شوند.

ماده ۲۰ - در صورتی که گزارش مأمور سازمان برخلاف واقع باشد مأمور مزبور به دو برابر کسر جرمی که موضوع گزارش بوده محکوم خواهد شد.

در مواردی که مأمور شکارباری با اطلاع از وقوع جرایم مذکور در این قانون از جریان امر به مقام مسوول گزارش ندهد برحسب مورد به حداکثر مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

ماده ۲۱ - هرگاه مأمورین سازمان خود مرتکب جرایم مندرج در این قانون شوند و یا در ارتکاب جرم مشارکت یا معاونت داشته باشند برحسب مورد به حداکثر مجازات مقرر در این قانون محکوم خواهند شد.

ماده ۲۲ - در مورد جرایم مذکور در این قانون هرگاه عمل ارتكابی طبق سایر قوانین مستلزم مجازات شدیدتری باشد مرتکب به مجازات اشد محکوم خواهد شد.

ماده ۲۳ - سازمان برای حفظ نسل و بررسی های علمی و پیش گیری از سرایت امراض عمومی و نظایر آن در موارد اقتضا اقدام لازم به عمل خواهد آورد.

ماده ۲۴ - در مواردی که بنابر مقتضیات حفظ نسل و حمایت جانوران وحشی قطع اشجار و رستنی ها ضرورت داشته باشد سازمان شکارباری با موافقت سازمان جنگلباری اقدام خواهد نمود.

ماده ۲۵ - جنگلهایی را که تا تاریخ تصویب این قانون بهره برداری از آنها به وسیله سازمان جنگلباری به عمل میاید و یا با انعقاد قراردادهای لازم و طبق طرح های جنگلداری بهره برداری از آنها به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار شده است تا انقضای مدت اجرای طرح نمیتوان به مناطق حفاظت شده یا پارک ملی اختصاص داد.

ماده ۲۶ - سازمان جنگلباری ایران موظف است قبل از واگذاری طرحهای بهره برداری نظر سازمان را در مورد اجرای طرحهای مزبور از لحاظ تعین منطقه حفاظت شده یا پارک ملی خواستار شود ولی پس از اعلام نظر نمیتوان در محدوده جنگلی که طرح آن مورد توافق قرار گرفته مناطق حفاظت شده یا پارک ملی اعلام کرد.

ماده ۲۷ - در مواردی که سازمان شکارباری بخواهد جنگلهای قابل بهره برداری را به عنوان مناطق حفاظت شده و یا پارک ملی اعلام کند قبلاً موافقت سازمان جنگلباری را جلب نماید.

ماده ۲۸ - آیین نامه های اجرایی این قانون توسط سازمان تهیه و به تصویب هیات وزیران میرسد.

آیین نامه های مزبور از جمله شامل موضوعات زیر خواهد بود:

- تعاریف شکار و صید حیوانات حمایت شده و جانوران زیان کار و پارک ملی و منطقه حفاظت شده و قرق سلطنتی و قرق اختصاصی.

- تعیین مقررات مربوط به پارک ملی و منطقه حفاظت شده و قرق اختصاصی.

- تعیین مقررات منع یا محدودیت خرید و فروش و عرضه و نگاهداری جانوران وحشی و همچنین تکثیر و پرورش و واردات و صادرات آنها با همکاری سازمانهای مربوط در حدود قوانین کشور.

- تعیین نحوه همکاری وزارتخانه ها و سایر سازمانهای وابسته به دولت با سازمان.

- تعیین انواع پروانه های مذکور در ماده ۷ این قانون و شرایط صدور آن.

ماده ۲۹ - امور مربوط به صید در رودخانه هایی که به دریای خزر میریزد تا مسافتی از مصب هریک از رودخانه ها که به پیشنهاد شرکت سهامی شیلالات ایران و تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست تعیین میگردد و همچنین امور مربوط به صید در آبهای خلیج فارس و دریای عمان و مرداب بندر انزلی از شمول این مقررات مربوط به صید آبزیان مندرج در این قانون مستثنی است. شرکت سهامی شیلالات ایران و شرکت سهامی شیلالات جنوب وظایف مربوط را طبق قوانین و مقررات خود عهده دار خواهند بود.

ماده ۳۰ - وجوه حاصل از اجرای قانون شکار و صید غیر از درآمد ناشی از بهای پروانه های شکار و صید و ضرر و زیان که به موجب بند (الف) ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت هزینه خواهد شد به حساب خاصی نزد خزانه داری کل واریز میشود. سازمان برنامه و بودجه موظف است همه ساله معادل هفتاد درصد (۷۰٪) آن را به طور جداگانه در بودجه سازمان منظور کند تا صرف حفاظت از حیات وحش، کنترل مناطق تحت نظارت سازمان و تامین هزینه های مربوط به اجرای ماده (۹) قانون شکار و صید - مصوب ۱۳۴۶ - و اصلاحیه بعدی آن شود.

ماده ۳۱ - قانون صید و شکار مصوب اسفند ۱۳۳۵ ملغی است.

ماده ۳۲ - از تاریخ تصویب این قانون مستخدمین سازمان حفاظت محیط زیست از لحاظ استخدامی تابع قانون استخدام کشوری خواهند بود.

تبصره - نحوه اجرای ضوابط قانون استخدام کشوری و تبدیل وضع استخدامی مستخدمین فعلی سازمان حفاظت محیط زیست با قانون استخدام کشوری و ترتیب احتساب سوابق خدمت آنان از لحاظ بازنشستگی و وظیفه و همچنین نحوه محاسبه و واریز کسور بازنشستگی گذشته آنان طبق آیین نامه ای خواهد بود که توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و پس از تایید سازمان امور اداری و استخدامی کشور به تصویب هیات وزیران میرسد.

تبصره - سازمان بیمه های اجتماعی موظف است کلیه وجوهی را که بابت ۳/۵ درصد حق بیمه کارکنان فعلی سازمان حفاظت محیط زیست بابت اشتغال در سازمان مزبور یا سازمان شکارباری و نظارت بر صید سابق دریافت داشته است به صندوق بازنشستگی کشوری واریز کند. مستمری کارکنان متوفیان آنها که به وسایله سازمان بیمه های اجتماعی پرداخت میگردد کماکان توسط سازمان مذکور پرداخت خواهد شد.

قانون حفظ کاربری اراضی و باغها (مصوب ۱۳۷۴/۴/۷)

ماده ۱ - به منظور حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها و تداوم بهره وری آنها از تاریخ تصویب این قانون تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها جز در موارد ضروری ممنوع میباشد.

تبصره - در موارد ضروری تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها بعهده کمیسیون مرکب از نمایندگان وزارتخانه های کشاورزی، مسکن و شهرسازی، جهاد سازندگی و سازمان حفاظت محیط زیست و استانداری که در هر استان زیر نظر وزارت کشاورزی تشکیل میشود محول میگردد و تصمیمات کمیسیون مزبور که واجد آرای اکثریت اعضاء باشد معتبر خواهد بود و این کمیسیون موظف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ دریافت تقاضا یا استعلام نسبت به صدور پاسخ اقدام نماید.

تبصره - مرجع تشخیص اراضی زراعی و باغها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها وزارت کشاورزی است و تغییر کاربری اراضی موضوع این قانون در روستاها طبق ضوابطی که وزارت کشاورزی تعیین خواهد کرد مجاز میباشد.

تبصره - ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی مکلفند در موارد تفکیک اراضی زراعی و باغها و تغییر کاربری آنها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها از وزارت کشاورزی استعلام و نظر وزارت مذکور را اعمال نمایند
ماده ۲ - در مواردی که به اراضی زراعی و باغها طبق مقررات این قانون مجوز تغییر کاربری داده میشود هشتاد درصد (۸۰٪) قیمت روز اراضی و باغهای مذکور با احتساب ارزش زمین پس از تغییر کاربری بابت عوارض از مالکین وصول و به خزانه داری کل کشور و دارائی تعیین و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید .

تبصره - تغییر کاربری زمین زراعی و باغ برای سکونت شخصی مالکین کم بضاعت در مساحت کوچک طبق ضوابط و تعاریفی که وزارت کشاورزی مشخص مینماید و همچنین سایر نیازهای بخش کشاورزی و دامی مشمول پرداخت عوارض موضوع این ماده نخواهد بود .

تبصره - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است جهات توسعه شهرها و شهرکها (متصل و منفصل) را حتی المقدور در خارج از اراضی زراعی و باغها طراحی و از اراضی غیر زراعی و غیر قابل کشاورزی استفاده نماید و تغییر کاربری اراضی زراعی و باغهای موجود داخل محدوده قانونی شهرها را به حداقل ممکن برساند

ماده ۳ - مالکین یا متصرفین اراضی زراعی و باغهای موضوع این قانون که غیر مجاز اراضی زراعی و باغها را تغییر کاربری دهند علاوه بر الزام به پرداخت عوارض موضوع ماده ۲ به پرداخت جزای نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغها به قیمت روز زمین با کاربری جدید محکوم خواهند شد در صورت تکرار جرم علاوه بر مجازات مذکور به حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم خواهند شد وزارت کشاورزی موظف است پرونده های متخلفین از این قانون را به مراجع قضائی ارسال تا مراجع مذکور دستور توقیف عملیات مربوط به موارد مذکور در این قانون را صادر و در خارج از نوبت رسیدگی و بر اساس ضوابط مربوطه حکم قطعی صادر نمایند .

تبصره - سازمانها و مؤسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و نهادهای عمومی و شرکتهای و مؤسسات دولتی که مشمول قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول مقررات این قانون میباشد .

تبصره - هر یک از کارکنان دولت و شهرداریها و نهادها که در اجرای این قانون به تخلف دادگاه صالحه تخطی نموده باشند به جزای نقدی تا سه برابر بهای اراضی و باغها به قیمت روز زمین با کاربری جدید و در صورت تکرار علاوه بر جریمه مذکور بهانفصل دائم از خدمات دولتی و شهرداریها محکوم خواهند شد. سر دفتران متخلف نیز به ششماه تا دو سال تعلیق از خدمت محکوم خواهند شد.

ماده ۴ - دولت مکلف است همه ساله اعتباری معادل هشتاد درصد (۸۰٪) از درآمدهای موضوع این قانون را در بودجه سالیانه وزارت کشاورزی منظور نماید تا وزارت مربوط طبق ضوابط قانونی مربوطه به مصرف امور زیربنائی کشاورزی شامل تسطیح اراضی، احداث کانال، آبیاری، زهکشی، سدها و بندهای خاکی تأمین آب و احیاء اراضی موات و بایر برساند و

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

بسیست درصد (۲۰٪) باقیمانده از درآمد موضوع این قانون به منظور مطالعه آماده سازی زمینهای غیرقابل کشت و زرع برای توسعه شهرها و ایجاد شهرکها در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار میگیرد.

ماده ۵- از تاریخ تصویب این قانون نماینده وزارت کشاورزی در کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران عضویت خواهد داشت.

ماده ۶- مقدار سیصد هکتار اراضی غیرقابل کشت از یکهزار و یکصد هکتار اراضی مربوطه به ورزشگاه بزرگ اصفهان جهت احداث ورزشگاه مذکور اختصاص یافته و با بقیه اراضی مطابق با این قانون عمل خواهد شد

ماده ۷- وزارت کشاورزی مسئول اجرای این قانون میباشد و وزارت مذکور مکلف است آئیننامه اجرائی این قانون را ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران رساند.

ماده ۸- کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون لغو میگردد.

قانون اصلاح قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها (مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ و ۱۳۸۵/۸/۱)

ماده ۱ - قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۷۴/۳/۳۱ مجلس شورای اسلامی به شرح زیر اصلاح می گردد:

ماده ۲ - تبصره های (۱)، (۲) و (۳) ماده (۱) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و چهار تبصره به عنوان تبصره های (۴)، (۵)، (۶) و (۷) به آن الحاق می گردد.

تبصره ۱ - تشخیص موارد ضروری تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها در هر استان به عهده کمیسیونی مرکب از رئیس سازمان جهاد کشاورزی، مدیر امور اراضی، رئیس سازمان مسکن و شهرسازی، مدیرکل حفاظت محیط زیست آن استان و یک نفر نماینده استاندار می باشد که به ریاست سازمان جهاد کشاورزی تشکیل می گردد.

سازمان جهاد کشاورزی موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ دریافت تقاضا یا استعلام مطابق نظر کمیسیون نسبت به صدور پاسخ اقدام نماید.

دبیرخانه کمیسیون فوق در سازمانهای جهاد کشاورزی استانها زیر نظر رئیس سازمان مذکور تشکیل می گردد و عهده دار وظیفه دریافت تقاضا، تشکیل و تکمیل پرونده، بررسی کارشناسی اولیه، مطرح نمودن درخواستها به نوبت در کمیسیون و نگهداری سوابق و مصوبات می باشد.

تبصره ۲ - مرجع تشخیص اراضی زراعی و باغها، وزارت جهاد کشاورزی است و مراجع قضایی و اداری، نظر سازمان جهاد کشاورزی ذی ربط را در این زمینه استعلام می نمایند و مراجع اداری موظف به رعایت نظر سازمان مورد اشاره خواهند بود. نظر سازمان جهاد کشاورزی استان برای مراجع قضایی به منزله نظر کارشناس رسمی دادگستری تلقی می شود.

تبصره ۳ - ادارات ثبت اسناد و املاک و دفاتر اسناد رسمی و سایر هیأتها و مراجع مربوط مکلفند در موارد تفکیک، افراز و تقسیم اراضی زراعی و باغها و تغییر کاربری آنها در خارج از محدوده قانونی شهرها و شهرکها از سازمانهای جهاد کشاورزی وزارت جهاد کشاورزی استعلام نموده و نظر وزارت مذکور را اعمال نمایند.

تبصره ۴ - احداث گلخانه‌ها، دامداریها، مرغداریها، پرورش ماهی و سایر تولیدات کشاورزی و کارگاههای صنایع تکمیلی و غذایی در روستاها بهینه کردن تولیدات بخش کشاورزی بوده و تغییر کاربری محسوب نمی‌شود. موارد مذکور از شمول این ماده مستثنی بوده و با رعایت ضوابط زیست‌محیطی با موافقت سازمان‌های جهاد کشاورزی استانها بلامانع می‌باشد.

تبصره ۵ - اراضی داخل محدوده قانونی روستاهای دارای طرح هادی مصوب، مشمول ضوابط طرح هادی بوده و از کلیه ضوابط مقرر در این قانون مستثنی می‌باشند.

تبصره ۶ - به منظور تعیین روش کلی و ایجاد وحدت رویه اجرایی و نظارت و ارزیابی عملکرد کمیسیونهای موضوع تبصره (۱) این ماده، دبیرخانه مرکزی در وزارت جهاد کشاورزی (سازمان امور اراضی) تشکیل می‌گردد. تبصره ۷ - تجدید نظر در مورد تصمیمات کمیسیونهای موضوع تبصره (۱) این ماده در مواردی که مجوز تغییر کاربری صادر شده با تشخیص و پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی به عهده کمیسیونی به ریاست وزیر جهاد کشاورزی یا نماینده تام‌الاختیار وی و با عضویت معاونان ذی‌ربط وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور و سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد. نماینده دستگاه اجرایی ذی‌ربط می‌تواند حسب مورد و بدون حق رأی در جلسات مذکور شرکت نماید.

ماده ۳ - عبارت «نحوه تقویم ارزش اراضی موضوع این قانون توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تعیین و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید» از انتهای متن ماده (۲) قانون مذکور حذف و تبصره‌های (۱) و (۲) آن به شرح ذیل اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۳) الحاق می‌گردد.

تبصره ۱ - تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها برای سکونت شخصی صاحبان زمین تا پانصد متر مربع فقط برای یکبار و احداث دامداریها، مرغداریها، پرورش آبزیان، تولیدات گلخانه‌ای و همچنین واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع دستی مشمول پرداخت عوارض موضوع این ماده نخواهد بود.

تبصره ۲ - اراضی زراعی و باغهای مورد نیاز طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مصوب مجلس شورای اسلامی (ملی - استانی) و طرحهای خدمات عمومی مورد نیاز مردم از پرداخت عوارض موضوع این ماده مستثنی بوده و تابع قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

تبصره ۳ - تقویم و ارزیابی اراضی زراعی و باغهای موضوع این قانون توسط کمیسیون سه‌نفره‌ای متشکل از نمایندگان سازمان جهاد کشاورزی، استانداری، امور اقتصادی و دارایی استان در هریک از شهرستانها انجام می‌پذیرد.

ماده ۴ - ماده (۳) قانون مذکور و تبصره (۲) آن به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:

ماده ۳ - کلیه مالکان یا متصرفان اراضی زراعی و باغهای موضوع این قانون که به صورت غیرمجاز و بدون اخذ مجوز از کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) این قانون اقدام به تغییر کاربری نمایند، علاوه بر قلع و قمع بنا، به پرداخت جزای نقدی از یک تا سه برابر بهای اراضی زراعی و باغها به قیمت روز زمین با کاربری جدید که مورد نظر متخلف بوده است و در صورت تکرار جرم به حداکثر جزای نقدی و حبس از یک ماه تا شش ماه محکوم خواهند شد.

تبصره ۲ - هریک از کارکنان دولت و شهرداریها و نهادها که در اجرای این قانون به تشخیص دادگاه صالحه تخطی نموده باشند ضمن ابطال مجوز صادره به جزای نقدی از یک تا سه برابر بهای اراضی زراعی و باغها به قیمت روز زمین با کاربری جدید که مورد نظر متخلف بوده است و در صورت تکرار علاوه بر جریمه مذکور به انفصال دائم از خدمات دولتی و شهرداریها محکوم خواهند شد. سردفتران متخلف نیز به شش ماه تا دو سال تعلیق از خدمت و در صورت تکرار به شش ماه حبس و محرومیت از سردفتری محکوم می‌شوند.

ماده ۵ - ماده (۴) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

ماده ۵ - دولت مکلف است همه ساله اعتباری معادل هشتاد درصد (۸۰٪) از درآمدهای موضوع این قانون را در بودجه سالیانه وزارت جهاد کشاورزی منظور نماید تا وزارت مزبور طبق ضوابط قانونی مربوطه به مصرف امور زیربنایی کشاورزی شامل تسطیح اراضی، احداث کانال، آبیاری، زهکشی، سد ها و بندهای خاکی، تأمین آب و احیای اراضی موات و بایر و هزینه‌های دادرسی و اجرای این قانون برساند و بیست درصد (۲۰٪) باقیمانده از درآمد موضوع این قانون به منظور مطالعه و آماده‌سازی زمینهای غیرقابل کشت و زرع برای توسعه شهرها و روستاها و ایجاد شهرکها در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار می‌گیرد.

ماده ۶ - موارد زیر به عنوان مواد (۷) الی (۱۲) به قانون مذکور الحاق می‌گردد:

ماده ۷ - کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) موظف است در تشخیص ضرورتها موارد زیر را رعایت نماید:

۱- اخذ مجوز لازم از دستگاه اجرایی ذی‌ربط متناسب با کاربری جدید توسط متقاضی.

۲- ضوابط طرحهای کالبدی، منطقه‌ای و ناحیه‌ای مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران.

۳- مطالبه مصوبه ستاد فرماندهی نیروهای مسلح در رسیدگی به درخواست نیروهای مسلح.

۴- ضوابط حفظ محیط زیست و تداوم تولید و سرمایه‌گذاری باتوجه به روح کلی قانون مبنی بر حفظ کاربری اراضی

زراعی و باغها.

۵- استانداردها، اصول و ضوابط فنی مربوط مطابق مجوزهای صادره از سوی دستگاه ذی‌ربط.

ماده ۸ - صدور هرگونه مجوز یا پروانه ساخت و تأمین و واگذاری خدمات و تأسیسات زیربنایی مانند آب، برق، گاز و

تلفن از سوی دستگاههای ذی‌ربط در اراضی زراعی و باغها موضوع ماده (۱) این قانون توسط وزارتخانه‌های جهاد

کشاورزی، مسکن و شهرسازی، استانداریها، شهرداریها و سایر مراجع ذی ربط صرفاً پس از تأیید کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) این قانون مبنی بر ضرورت تغییر کاربری مجاز خواهد بود. متخلف از این ماده برابر مقررات ماده (۳) این قانون مجازات خواهد شد.

ماده ۹ - به منظور حمایت از تداوم کاربری اراضی زراعی و باغها واقع در داخل محدوده قانونی شهرها و شهرکها که در طرحهای جامع و تفصیلی دارای کاربری کشاورزی می باشند، دولت و شهرداریها موظفند تسهیلات و خدمات شهری را مطابق تعرفه فضای سبز شهرداریها در اختیار مالکان آنها قرار دهند.

ماده ۱۰ - هرگونه تغییر کاربری در قالب ایجاد بنا، برداشتن یا افزایش شن و ماسه و سایر اقداماتی که بنا به تشخیص وزارت جهاد کشاورزی تغییر کاربری محسوب می گردد، چنانچه به طور غیرمجاز و بدون اخذ مجوز از کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) این قانون صورت پذیرد، جرم بوده و مأموران جهاد کشاورزی محل مکلفند نسبت به توقف عملیات اقدام و مراتب را به اداره متبوع جهت انعکاس به مراجع قضایی اعلام نمایند.

تبصره ۱ - چنانچه مرتکب پس از اعلام جهاد کشاورزی به اقدامات خود ادامه دهد نیروی انتظامی موظف است بنا به درخواست جهاد کشاورزی از ادامه عملیات مرتکب جلوگیری نماید.

تبصره ۲ - مأموران جهاد کشاورزی موظفند با حضور نماینده دادسرا و در نقاطی که دادسرا نباشد با حضور نماینده دادگاه محل ضمن تنظیم صورتمجلس رأساً نسبت به قلع و قمع بنا و مستحذات اقدام و وضعیت زمین را به حالت اولیه اعاده نمایند.

ماده ۱۱ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که در اجرای قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها از کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب ۱۳۷۴ مجوز تغییر کاربری اراضی زراعی و باغها را دریافت نموده اند موظفند حداکثر ظرف مدت نه ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون، نسبت به اجرای طرح موضوع مجوز مربوطه اقدام نمایند. در صورت عدم اقدام در مهلت تعیین شده موضوع مشمول مقررات این قانون خواهد شد.

ماده ۱۲ - ایجاد هرگونه مستحذات پس از حریم قانونی موضوع ماده (۱۷) قانون اصلاح قانون ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۱۳۷۹ درمورد اراضی زارعی و باغی فقط با رعایت تبصره (۱) ماده (۱) این قانون مجاز می باشد.

ماده ۷ - ماده (۷) قانون مذکور به شرح زیر اصلاح و شماره آن به مواد (۱۳) و (۱۴) تغییر می یابد.

ماده ۱۳ - وزارت جهاد کشاورزی مسؤول اجرای این قانون و آئین نامه های اجرایی آن می باشد.

ماده ۱۴ - وزارت جهاد کشاورزی موظف است آئین نامه های اجرایی این قانون را با همکاری وزارتخانه های مسکن و شهرسازی، کشور و سازمان حفاظت محیط زیست ظرف مدت سه ماه تهیه و برای تصویب به هیأت وزیران ارائه نماید.

ماده ۸ - ماده (۸) قانون مذکور به شرح ذیل اصلاح و شماره آن به ماده (۱۵) تغییر می یابد.

ماده ۱۵ - کلیه قوانین و مقررات مغایر با این قانون از جمله ماده (۷۷) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸ لغو می‌گردد.

قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴/۲/۳)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - جهت تحقق اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به منظور پاکسازی و حفاظت هوا از آلودگی‌ها کلیه دستگاه‌ها و مؤسسات و کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی موظفند مقررات و سیاست‌های مقرر در این قانون را رعایت نمایند.

ماده ۲ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی هوا را فراهم نماید ممنوع است. منظور از آلودگی هوا عبارتست از وجود و پخش یک یا چند آلوده‌کننده اعم از جامد، مایع، گاز، تشعشع پرتوزا و غیر پرتوزا در هوای آزاد به مقدار و مدتی که کیفیت آن را به طوری که زیان‌آور برای انسان و یا سایر موجودات زنده و یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.

ماده ۳ - منابع آلوده‌کننده هوا که تحت مقررات این قانون قرار دارند به سه دسته زیر طبقه‌بندی می‌شوند.

الف - وسایل نقلیه موتوری

ب - کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها

ج - منابع تجاری و خانگی و منابع متفرقه

فصل دوم - وسایل نقلیه موتوری

ماده ۴ - استفاده از وسایل نقلیه موتوری که بیش از حد مجاز مقرر دود و آلوده‌کننده‌های دیگر وارد هوای آزاد نمایند ممنوع است حد مجاز خروجی وسایل نقلیه موتوری توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت صنایع تعیین و به تصویب شورای عالی حفاظت محیط زیست می‌رسد.

ماده ۵ - هر وسیله نقلیه موتوری که به کار گرفته می‌شود باید دارای گواهینامه مخصوصی مبنی بر رعایت حد مجاز خروجی آلوده‌کننده‌های هوا باشد. دارندگان وسایل نقلیه موتوری مکلفند همه ساله وسایل نقلیه خود را در مراکز مورد تأیید سازمان حفاظت محیط زیست که توسط شهرداریها ایجاد می‌گردد تحت آزمایش و معاینه قرار داده و گواهینامه مبنی بر رعایت حد مجاز آلودگی را دریافت نمایند. در غیر این صورت از تردد وسایل نقلیه فاقد گواهینامه مذکور به ترتیبی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود جلوگیری خواهد شد.

تبصره ۱ - هزینه انجام آزمایش و معاینه وسایل نقلیه موتوری از دارندگان وسایل نقلیه مذکور طبق تعرفه‌ای که توسط وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد اخذ خواهد شد.

تبصره ۲ - تاریخ شروع اجرای این ماده و تبصره‌های آن حداکثر یک سال پس از تصویب این قانون تعیین می‌شود و سازمان حفاظت محیط زیست و شهرداری و سایر دستگاه‌های ذیربط موظفند ظرف مدت مذکور امکانات لازم جهت اجرای این ماده را فراهم کنند.

ماده ۶ - شهرداری‌ها، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط موظفند نحوه تردد وسایل نقلیه موتوری و سیستم‌حمل و نقل شهری را به صورتی طراحی و سامان دهند که ضمن کاهش آلودگی هوا جوابگوی سفرهای روزانه شهری باشد.

تبصره - آیین‌نامه اجرائی این ماده که در برگیرنده ساعات و محدوده مجاز تردد شهری، پیش‌بینی استفاده مطلوب و بیشتر از وسایل نقلیه عمومی و امثال آن می‌باشد توسط وزارت کشور (شهرداریها) و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان حفاظت محیط زیست و در صورت لزوم با همکاری سازمان‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۷ - در مواقع اضطراری که به علت کیفیت خاص جوی، آلودگی هوای شهرها به حدی برسد که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی سلامت انسان و محیط زیست را شدیداً به مخاطره بیندازد، سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت کشور (شهرداریها و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران) ممنوعیت‌ها یا محدودیت‌های موقت زمانی، مکانی و نوعی را برای منابع آلوده‌کننده برقرار نموده و بلافاصله مراتب را از طریق رسانه‌های همگانی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

با برطرف شدن وضعیت اضطراری و کاهش آلودگی هوا، سازمان نسبت به رفع ممنوعیت و محدودیت برقرار شده اقدام و مراتب را به نحو مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

ماده ۸ - ساخت و تولید و ورود وسایل نقلیه موتوری و همچنین موتور و سایر قطعات مرتبط با احتراق وسایل نقلیه از قبیل کاربراتور و فیلترمستلزم رعایت استانداردهای حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۹ - وزارت صنایع موظف است سیاست‌ها و برنامه‌های تولیدی واحدها و شرکت‌های تابعه تولید وسایل نقلیه موتوری خود را به نحوی تنظیم نماید که اولاً "تولید وسایل نقلیه با موتورها و قطعات غیر استاندارد صورت نپذیرد ثانیاً در برنامه ریزی ساخت خودرو برنامه تولید وسایل نقلیه و حمل و نقل عمومی را در اولویت قرار دهد ثالثاً طراحی و ساخت اتومبیل‌ها به نحوی صورت گیرد که حتی‌المقدور امکان استفاده از گاز هم وجود داشته‌باشد.

ماده ۱۰ - شماره‌گذاری هر نوع وسیله نقلیه موتوری مستلزم رعایت استانداردهای موضوع ماده ۸ این قانون می‌باشد.

ماده ۱۱ - استانداردهای موضوع مواد ۸ و ۹ این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت صنایع، وزارت نفت و مؤسسات تحقیقاتی ذیصلاح تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل سوم - کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها

ماده ۱۲ - احداث کارخانجات و کارگاه‌های جدید و توسعه و تغییر محل و یا خط تولید کارخانجات و کارگاه‌های موجود مستلزم رعایت ضوابط و معیارهای سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۱۳ - وزارتخانه‌های صنایع، معادن و فلزات، کشاورزی و جهاد سازندگی هنگام صدور جواز تأسیس رونوشتی از جواز تأسیس مربوط را به سازمان حفاظت محیط زیست ارسال خواهند نمود.

دارندگان جواز تأسیس مذکور مکلفند محل استقرار واحدهای صنعتی و یا تولیدی خود را طبق ضوابط استقرار موضوع ماده ۱۲ این قانون تعیین نمایند.

صدور پروانه بهره‌برداری موکول به تأیید محل استقرار با رعایت ضوابط موضوع ماده ۱۲ فوق بر اساس اعلام سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

تبصره ۱ - احداث نیروگاه‌ها، پالایشگاه‌ها، کارخانجات پتروشیمی، کارخانجات صنایع نظامی، فرودگاه‌ها و ترمینال‌های بارگیری موکول به رعایت ضوابط و معیارهای سازمان حفاظت محیط زیست از لحاظ محل استقرار می‌باشد.

تبصره ۲ - ضوابط و معیارهای موضوع مواد ۱۲ و ۱۳ توسط سازمان با مشارکت وزارتخانه‌های مذکور در این ماده تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۳ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است ضوابط و معیارهای زیست محیطی لازم را از طریق وزارتخانه‌های ذیربط به دارندگان جواز تأسیس اعلان نماید.

ماده ۱۴ - فعالیت کارخانجات و کارگاه‌های جدیدی که ضوابط و معیارهای موضوع ماده ۱۲ را رعایت نمایند و همچنین فعالیت و بهره‌برداری از کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌هایی که بیش از حد مجاز موجبات آلودگی هوا را فراهم آورند، ممنوع است.

ماده ۱۵ - سازمان حفاظت محیط زیست کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌هایی که آلودگی آنها بیش از حد مجاز استانداردهای محیط زیست باشد را مشخص نموده و مراتب را با تعیین نوع و میزان آلودگی به صاحبان و یا مسئولان کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها ابلاغ خواهد کرد تا در مهلت معینی که توسط سازمان با همکاری و مشارکت دستگاه‌های ذیربط تعیین می‌شود نسبت به رفع آلودگی یا تعطیل کار و فعالیت خود تا رفع آلودگی اقدام نمایند.

تبصره ۱ - در صورتی که صاحب یا مسئول کارخانه و کارگاهی که موجبات آلودگی هوا را فراهم می‌نماید با دلایل قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت تعیین شده رفع آلودگی عملی نمی‌باشد سازمان می‌تواند برای یکبار مهلت اضافی مناسب و در مورد این گونه کارخانجات و کارگاه‌ها قائل شود.

تبصره ۲ - سازمان حفاظت محیط زیست موظف است استانداردهای هوای پاک و استانداردهای آلوده‌کننده‌های حاصل از کارخانجات و کارگاه‌ها که بهر طریق وارد هوای آزاد می‌گردند را برای هر منطقه و با توجه به کیفیت هوا و مناسبات زیست محیطی آن مناطق تهیه نموده و در اختیار متقاضیان و صاحبان کارخانجات و کارگاه‌ها قرار دهد. حد مجاز (استانداردهای محیط زیست) این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۶ - در صورتی که صاحبان و مسئولان کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌های آلوده‌کننده ظرف مهلت تعیین شده مبادرت به رفع آلودگی یا ممانعت از کار و فعالیت کارخانه و کارگاه مربوط ننمایند، در پایان مهلت مقرر به درخواست سازمان حفاظت محیط زیست و دستور مرجع قضائی ذیربط محل که بلافاصله توسط مأمورین انتظامی به مورد اجرا گذاشته می‌شود از کار و فعالیت کارخانجات و کارگاه‌های آلوده‌کننده جلوگیری به عمل خواهد آمد. ادامه کار یا فعالیت کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌های مزبور منوط به صدور اجازه سازمان حفاظت محیط زیست و یا رأی دادگاه صلاحیتدار خواهد بود.

تبصره - در صورتی که صاحبان و مسئولان کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌های آلوده‌کننده پس از ابلاغ سازمان حفاظت محیط زیست از فعالیت و ادامه کار کارخانجات و کارگاه‌های مربوط ممانعت به عمل نیاورده و یا پس از تعطیل کارخانجات و کارگاه‌های مذکور رأساً و بدون کسب اجازه از سازمان یا بدون صدور رأی دادگاه صالحه، مبادرت به بازگشائی و ادامه فعالیت آن‌ها بنمایند بر حسب مورد به مجازات‌های مقرر در این قانون و سایر مقررات مربوط به عدم رعایت دستورات مراجع قانونی و قضائی محکوم خواهند شد و چنانچه مدیران و مسئولان مذکور اداره و تصدی کارخانجات و کارگاه‌های دولتی یا وابسته به دولت را برعهده داشته باشند موضوع در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری وزارتخانه یا دستگاه متبوع مدیر یا مسئولان نیز مطرح و حکم مقتضی صادر خواهد گردید.

ماده ۱۷ - در مواقع اضطراری و یا شرایط جوی نامناسب، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست می‌تواند کارخانجات و کارگاه‌هایی را که فعالیت آن‌ها خطرات فوری در برداشته باشد با اخطار سریع خواستار توقف فعالیت آن‌ها گردد و در صورت استنکاف به حکم رئیس دادگاه محل تا رفع موجبات خطر تعطیل نماید.

ماده ۱۸ - در مواردی که کاهش یا از بین بردن آلودگی ناشی از فعالیت کارخانجات و یا کارگاه‌ها از طریق دیگر بجز انتقال یک یا برخی از آن‌ها به نقاط مناسب امکان‌پذیر نبوده و یا فعالیت کارخانجات و کارگاه‌های مذکور در مناطق مسکونی سلامت ساکنان آن مناطق را به خطر بیندازد سازمان حفظ محیط زیست با همکاری وزارتخانه‌ها و دیگر دستگاه‌های دولتی ذیربط طرح انتقال کارخانجات و کارگاه‌های مذکور را به نقاط مناسب (ترجیحاً شهرک‌ها و قطب‌های صنعتی) تهیه و به هیأت وزیران ارائه می‌نماید. دولت در صورت صلاحدید و موافقت حسب مورد اقدام خواهد نمود.

ماده ۱۹ - قطب‌ها و شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی و نیروگاه‌ها و واحدهای تولیدی مکلفند حداقل ۱۰ درصد از فضای شهرک‌ها و یا مجموعه فضای تخصیص داده شده جهت احداث واحدهای تولیدی و خدماتی را به ایجاد فضای سبز و مشجر و کشت درختان مناسب منطقه اختصاص دهند.

بهره‌برداری از واحدهای صنعتی و تولیدی مذکور منوط به رعایت این ماده و ایجاد فضای سبز مناسب می‌باشد. وزارتخانه‌های صنعتی موظف به نظارت بر حسن اجرای این ماده می‌باشند.

ماده ۲۰ - کارخانجات و کارگاه‌ها و نیروگاه‌ها و کوره‌های آجرپزی و آهک‌پزی موظف به استفاده از سوخت و سیستم‌های احتراقی مناسب قابل دسترسی به نحوی که موجبات کاهش آلودگی هوا را فراهم نماید، هستند.

تبصره - وزارت نفت موظف است در برنامه‌ریزی گازرسانی و سوخت‌رسانی خود تأمین سوخت مناطق صنعتی و مراکز استقرار کارخانجات و کارگاه‌ها و کوره‌های آجرپزی مجاور شهرهای بزرگ را در اولویت قرار دهد.

ماده ۲۱ - آیین‌نامه اجرائی این فصل و همچنین ضوابط مربوط به محدودیت استقرار صنایع در مجاورت شهرها توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست با مشارکت وزارتخانه‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل چهارم - منابع تجاری، خانگی و منابع متفرقه

ماده ۲۲ - پخش و انتشار هر نوع مواد آلوده‌کننده هوا بیش از حد مجاز از منابع تجاری، خانگی و متفرقه در هوای آزاد ممنوع است.

منابع تجاری، خانگی و متفرقه از جهت نوع و میزان آلودگی توسط سازمان حفاظت محیط زیست مشخص و طبقه‌بندی شده و حد مجاز موضوع این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۳ - کلیه منابع آلوده‌کننده از قبیل حمام‌ها، نانوایی‌ها، هتل‌ها، و رستوران‌ها و غیر مکلفند ضمن اتخاذ تدابیر لازم جهت جلوگیری از انتشاردود و دوده و سایر موارد آلوده‌کننده در هوای آزاد، از سوخت مناسب ترجیحاً گاز شهری که موجب کاهش آلودگی هوا می‌شود استفاده نمایند.

وزارت نفت موظف است در برنامه سوخت رسانی شهرهای بزرگ، تأمین سوخت مناسب و گازرسانی منابع تجاری و واحدهای خدمات عمومی را در اولویت قرار دهد.

ماده ۲۴ - سوزاندن و انباشتن زباله‌های شهری و خانگی و هر گونه نخاله در معابر عمومی و فضای باز ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۵ - وزارتین مسکن و شهرسازی و کشور موظفند هنگام تهیه طرح‌های هادی و جامع و بهسازی شهرها به نحوی برنامه‌ریزی نمایند که فصل جداگانه‌ای از مطالعات طرح را به بررسی مسائل زیست محیطی اختصاص دهند به گونه‌ای که طراحی شهرها و شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی از نظر فضای سبز و باز، همجواری کاربری‌ها، شبکه معابر و حمل و نقل، ضوابط تراکم ساختمانی و غیره با معیارهای زیست محیطی مورد تأیید سازمان متناسب باشد.

تبصره - نقشه‌های شهرها، شهرک‌های مسکونی، قطب‌ها و شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی، اداری، کشاورزی و غیره موکول به رعایت ضوابط ومقررات حفاظت محیط زیست می‌باشد.

ماده ۲۶ - آیین‌نامه اجرائی موضوع ماده ۲۵ این قانون مشترکاً توسط وزارت مسکن و شهرساز، وزارت کشور و سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۷ - ایجاد هر گونه آلودگی صوتی بیش از حد مجاز ممنوع می‌باشد. آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی صوتی توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

فصل پنجم - مجازات‌ها

ماده ۲۸ - افرادی که با وسایل نقلیه موتوری آلوده‌کننده غیر مجاز تردد می‌نمایند و همچنین کسانی که محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های موضوع ماده ۱۷ این قانون را رعایت ننمایند به حکم دادگاه صالح به جزای نقدی از پنج هزار ریال تا یکصد هزار ریال بنا بر تعداد سیلندر حجم موتور میزان آلودگی و دفعات تکرار جرم محکوم خواهند شد ضمناً از تردد وسایل نقلیه آلوده‌کننده مذکور تا رفع موجبات آلودگی جلوگیری به عمل خواهد آمد.

ماده ۲۹ - صاحبان و مسئولین کارخانجات و کارگاه‌های آلوده‌کننده که برخلاف مواد ۱۴ و ۱۶ و ۱۷ این قانون عمل نمایند برای بار اول به جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا یک میلیون ریال و در صورت تکرار به حبس تعزیری از دو ماه تا شش ماه و جزای نقدی از هفتصد هزار ریال تا دو میلیون ریال محکوم می‌شوند.

تبصره ۱ - صاحبان و مسئولان این گونه کارخانجات و کارگاه‌های آلوده‌کننده علاوه بر محکومیت مذکور مکلف به پرداخت ضرر و زیان وارده به محیط زیست و اشخاص حقیقی و حقوقی به حکم دادگاه صالحه می‌باشند.

تبصره ۲ - در مورد جرائم مقرر در این قانون علاوه بر اشخاص حقیقی و حقوق سازمان حفاظت محیط زیست بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی در زمینه خسارات وارده به محیط زیست می‌باشد.

ماده ۳۰ - کسانی که از انجام بازرسی مأموران سازمان حفاظت محیط زیست برای نمونه‌برداری و تعیین میزان آلودگی ناشی از فعالیت کارخانجات و کارگاه‌ها منابع تجاری بهداشتی و خدمات و اماکن عمومی ممانعت به عمل آورده و یا اسناد و مدارک و اطلاعات مورد نیاز سازمان را در اختیار ایشان نگذارند و یا اسناد و مدارک و اطلاعات خلاف واقع ارائه نمایند بر حسب مورد و اهمیت موضوع به جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا پنج میلیون ریال و در صورت تکرار به حبس تعزیری از یک ماه تا ۳ ماه و جزای نقدی مذکور محکوم خواهند شد.

تبصره - در صورتی که مأموران سازمان حفاظت محیط زیست در جرائم موضوع این ماده همکاری یا مشارکت داشته یا گزارش خلاف واقع ارائه‌نمایند علاوه بر محکومیت در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری به حداکثر مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهند شد.

ماده ۳۱ - صاحبان و مسئولان منابع تجاری و اماکن عمومی که برخلاف ماده ۲۴ این قانون موجبات آلودگی هوا را فراهم نمایند پس از هر بار اخطار و پایان مهلت مقرر به جزای نقدی از یکصد هزار ریال تا پانصد هزار ریال و در صورت تکرار از سیصد هزار ریال تا دو میلیون ریال جزای نقدی محکوم خواهند شد.

ماده ۳۲ - مسئولین آلودگی حاصل از منابع متفرقه و منابع خانگی و همچنین عاملین آلودگی صوتی به جزای نقدی از سی هزار ریال تا سیصد هزار ریال و در صورت تکرار از یکصد هزار ریال تا یک میلیون ریال محکوم خواهند شد.

فصل ششم - مقررات مختلف

ماده ۳۳ - سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران موظف است با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست، برنامه‌های مناسب جهت تنویر افکار عمومی، آموزش و قوانین و مقررات مسائل حفاظت محیط زیست را تنظیم و به مورد اجرا بگذارد.

ماده ۳۴ - درآمدهای حاصل از اجرای این قانون پس وصول بلافاصله به حساب خزانه واریز گردیده و معادل پنجاه درصد (۵۰٪) وجوه واریزی در هر سال و حداکثر تا سقف یک میلیارد ریال جهت اجرای این قانون به صورت ردیف جداگانه در لایحه بودجه هر سال منظور و در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست و معادل بیست درصد (۲۰٪) تا سقف چهارصد میلیون ریال در اختیار نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد.

ماده ۳۵ - آیین‌نامه‌های اجرائی این قانون علاوه بر مواردی که در هر یک از مواد قانون نسبت به آن تعیین تکلیف شده است حداکثر ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون توسط سازمان حفاظت محیط زیست و بر حسب مورد با مشارکت یا همکاری دستگاه‌های ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۳۶ - از تاریخ ابلاغ این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن در زمینه جلوگیری از آلودگی هوا لغو می‌گردد.

قانون تعیین حریم دریاچه احداثی در پشت سد‌ها (مصوب ۱۳۴۴/۴/۲۷)

ماده ۱ - با توجه به مدلول ماده ۱۳۶ قانون مدنی حریم دریاچه‌های احداثی در پشت سد‌ها (بر روی خطی است موازی به فاصله افقی) یکصد و پنجاه متر از محیط اطراف تر شده مخزن سد بر مبنای حداکثر ارتفاع آب روی سرریز اجازه ایجاد تأسیسات و هر گونه دخل و تصرف در حریم به موجب آئین نامه‌ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد وزارت آب و برق و تصویب هیأت وزیران تعیین می‌گردد.

ماده ۲ - در مورد سد‌هایی که بعد از تصویب این قانون احداث می‌شود ایجاد مستحدثات در حریم دریاچه سد‌ها همزمان با آگهی وزارت آب و برق درباره احداث سد طبق آیین‌نامه مذکور در ماده یک خواهد بود. و در مورد مستحدثاتی که قبل از آگهی مذکور در فوق در حریم دریاچه سد‌ها ایجاد شده‌باشد عیناً مانند مستحدثاتی که در مخزن سد قرار گرفته‌اند رفتار خواهد شد.

ماده ۳ - دولت می‌تواند در صورت لزوم مستحدماتی را که در حریم دریاچه سدها قبل از تصویب این قانون ایجاد شده است به شرح زیر خریداری و تصرف نماید:

- تعیین بهای مستحدمات از طریق توافق بین وزارت آب و برق و صاحبان مستحدمات مزبور به عمل می‌آید اگر این توافق حاصل نشود به وسیله کمیسیون مرکب از وزیر نیرو و آب و برق، دادستان کل، مدیر کل ثبت یا نمایندگان آنها با توجه به نظر کارشناسان تعیین خواهد شود و رأی کمیسیون قطعی است.
حضور مالک یا نماینده او در کمیسیون مزبور بلامانع است.
تصویب طرح است.

- تصرف مستحدمات قبل از پرداخت تمام قیمت مجاز نیست مگر با رضایت فروشنده.

- در صورتی که مالک با رعایت بند الف به انتقال ملک و تحویل آن رضایت ندهد دادستان محل از طرف او سند انتقال ملک مورد نظر را پس از تودیع تمام قیمت در صندوق ثبت امضاء و در مدت سه ماه به تخلیه قطعی ملک مذکور اقدام می‌نماید.

ماده ۴ - دولت مأمور اجرای این قانون است.

قانون اصلاح ماده (۷) اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران (مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۷)

ماده واحده - رئیس سازمان برنامه و بودجه، وزیر بازرگانی، وزیر جهاد سازندگی و وزیر تعاون به ترکیب اعضای مجمع عمومی سازمان صنایع دستی ایران، موضوع ماده (۷) اساسنامه سازمان یاد شده اضافه می‌شوند.

قانون تبدیل فروشگاه مرکز صنایع دستی به شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی (مصوب ۱۳۵۰/۹/۲۷)

ماده واحده - به وزارت اقتصاد اجازه داده می‌شود فروشگاه مرکز صنایع دستی وابسته به آن وزارت را به شرکت سهامی به نام شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی تبدیل و به صورت بازرگانی اداره نماید و اساسنامه آن را ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این قانون تنظیم و پس از تصویب کمیسیونهای استخدام و دارایی و اقتصاد مجلسین به مرحله اجرا بگذارد.

تبصره - میزان سرمایه و منابع تأمین آن در اساسنامه تعیین خواهد شد.

تبصره - کلیه دارایی و تعهدات و کارکنان فروشگاه مذکور از تاریخ تصویب اساسنامه باین شرکت منتقل می‌شود و تا زمانی که اساسنامه شرکت به تصویب نرسیده است مقررات فعلی فروشگاه قابل اجرا خواهد بود.

قانون تأسیس سازمان صنایع دستی ایران (مصوب ۱۳۸۳/۱/۲۶)

ماده واحده - به منظور تمرکز در سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در زمینه حفظ و احیاء، ترویج و توسعه کمی و بهبود کیفی صنایع دستی کشور و ایجاد هماهنگی و برنامه‌ریزی در امر آموزش، تحقیقات، حمایت، هدایت، استفاده از امکانات و نیروی انسانی موجود، «سازمان صنایع دستی ایران» که در این قانون به اختصار «سازمان» نامیده می‌شود، به صورت مؤسسه دولتی وابسته به وزارت صنایع و معادن تشکیل می‌شود.

تبصره - وظایف حاکمیتی شرکت مادر تخصصی سازمان صنایع دستی ایران و امکانات و اموال مرتبط، بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارائی، صنایع و معادن و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به سازمان صنایع دستی ایران منتقل می‌شوند.

تبصره - وظایف و کلیه امکانات واحدهای دستگاههای دولتی که در خصوص موضوعات مندرج در این ماده واحده فعالیت می‌نمایند از دستگاه فعلی منتزع و به سازمان منتقل می‌شوند. کار گروهی متشکل از نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت صنایع و معادن و دستگاه ذی‌ربط اجرای این تبصره را برعهده خواهند داشت.

تبصره - اساسنامه و وظایف تفصیلی سازمان، بنا به پیشنهاد وزارت صنایع و معادن و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ظرف سه ماه به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره - سازمان مشمول مقررات اداری و استخدامی حاکم بر وزارت صنایع و معادن خواهد بود.

تبصره - صنعت فرش دستباف از شمول این قانون مستثنی خواهد بود.

قانون معافیت ورود و صدور اشیاء عتیقه و آثار فرهنگی و هنری اصیل و معتبر از حقوق و عوارض گمرکی (مصوب

۱۳۵۴/۴/۲۲)

ماده ۱ - ورود و صدور اشیاء عتیقه و آثار فرهنگی و هنری اصیل و معتبر که در این قانون به اختصار اموال فرهنگی نامیده می‌شود تابع مقررات زیر خواهد بود.

ماده ۲ - ورود اموال فرهنگی اصیل و معتبر از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی معاف است.

ماده ۳ - واردکننده باید معادل پنج درصد ارزش اموال مزبور را هنگام ورود به نفع صندوق حمایت از هنرمندان بپردازد.

تبصره - اموال فرهنگی مربوط به فرهنگ و تمدن ایران از پرداخت پنج درصد مقرر در این ماده معاف است.

ماده ۴ - پنج درصد مذکور در ماده ۳ در مورد اموال فرهنگی که با نظارت دولت به قصد فروش از طریق عرضه در نمایشگاهها یا حراجها و یانگارخانه‌ها وارد می‌شود هنگام فروش از فروشنده دریافت می‌شود.

ماده ۵ - صدور اموال فرهنگی که مطابق قانون حفظ آثار ملی مصوب دی ماه سال ۱۳۰۹ و آیین نامه اجرایی آن قانون در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده و یا به تشخیص وزارت فرهنگ و هنر قابل ثبت در فهرست آثار ملی باشد ممنوع است. صدور اموال فرهنگی ثبت شده در آثار ملی مشمول مقررات بند ۴ ماده ۱۲۷ قانون کیفر عمومی خواهد بود. تبصره - اشیاء حاصل از جرائم مذکور در این ماده تحت نظر وزارت فرهنگ و هنر توقیف می شود و در صورت محکومیت مرتکب دادگاه حکم به ضبط اموال مذکور به نفع وزارت فرهنگ و هنر خواهد داد تا برای استفاده عمومی موزه ها اختصاص داده شود.

ماده ۶ - صدور اموال فرهنگی به استثنای اموال فرهنگی موضوع ماده ۵ این قانون با اجازه وزارت فرهنگ و هنر و پرداخت پنج درصد ارزش آنها به نفع صندوق حمایت از هنرمندان آزاد می باشد. تبصره - دولت می تواند هر تعداد از اموال مذکور در این ماده را که برای موزه ها یا مجموعه ها و یا استفاده عمومی لازم بداند بر طبق ضوابطی که در آیین نامه معین خواهد شد خریداری کند.

ماده ۷ - خریدار اموال فرهنگی موضوع ماده ۴ این قانون ظرف مدت یک ماه از تاریخ خاتمه نمایشگاه یا تاریخ خرید در حراج یا نگارخانه می تواند بدون پرداخت پنج درصد مذکور در ماده ۶ آنها را از کشور خارج کند.

ماده ۸ - پدیدآورنده اموال فرهنگی می تواند آثار خود را بدون پرداخت پنج درصد مذکور در ماده ۶ همراه خود از کشور خارج و یا به کشور وارد کند.

ماده ۹ - ورود یا صدور اموال فرهنگی که مشمول فهرست و مشخصات مذکور در آیین نامه های اجرایی این قانون نباشد تابع مقررات عمومی مربوط به صادرات و واردات کشور خواهد بود.

ماده ۱۰ - به وزارت فرهنگ و هنر اجازه داده می شود به منظور تسهیل در امر ورود و صدور اموال فرهنگی و داد و ستد صحیح اموال مزبور رأساً یا با مشارکت بخش خصوصی مبادرت به ایجاد مراکز رسمی فروش یا حراج در داخل یا خارج کشور یا هر دو بنماید.

ماده ۱۱ - مقررات این قانون در هیچ مورد، عهدنامه ها و قراردادهای دو جانبه یا چند جانبه یا بین المللی ناظر به ورود و صدور اموال فرهنگی را که طبق قوانین و مقررات مربوط به تصویب دولت شاهنشاهی ایران رسیده باشد محدود نمی سازد و معافیت های مندرج در ماده ۳۷ قانون امور گمرکی مصوب خرداد ماه ۱۳۵۰ به قوت خود باقی است.

تبصره ۱ - به موارد مذکور در این ماده صدی پنج مقرر در این قانون تعلق نمی گیرد.

تبصره ۲ - به جز موارد مذکور در این ماده قوانین و مقررات مغایر با این قانون در قسمتی که مغایرت دارد ملغی است.

ماده ۱۲ - آیین نامه های اجرایی این قانون از طرف وزارت فرهنگ و هنر و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

در این آیین‌نامه‌ها مشخصات و انواع اموال فرهنگی و چگونگی تشخیص آنها و نیز اموالی که برای تشکیل موزه‌ها و مجموعه‌ها و استفاده عمومی لازم است همچنین نحوه ایجاد و اداره صندوق حمایت از هنرمندان و ترتیب جمع‌آوری و مصرف وجوهی که به نفع این صندوق وصول می‌شود و نحوه نظارت دولت بر امر ورود و صدور داد و ستد اموال فرهنگی و نیز سایر نظامات مربوط به اجرای مواد این قانون تعیین خواهد شد.

بخش دوم: آیین نامه ها و مصوبات

نظام نامه اجرایی قانون ۱۲ آبان ماه ۱۳۰۹ راجع به حفظ آثار عتیقه ایران (مصوب ۱۳۱۱/۸/۲۸)

تعریف :

ماده ۱- کلیه آثار صنعتی اقوامی که تا انتهای دوره زندگی در خاک ایران زندگی کرده اند عتیقه نامیده میشود.

عتیقات یا غیر منقول است یا منقول :

عتیقات غیر منقول است وقتی که متصل بزمین بوده و یا بزحمت قابل حمل و نقل باشد و منقول است وقتی که غیر منقول نباشد. امکنه طبیعی از قبیل غارها و پناهگاههای زیر صخور و صخوری که شامل آثار تمدن قدیم است جزء عتیقات غیر منقول محسوب میشود مصالح ساختمان و یا تزئینات متعلقه باینه و امکنه طبیعی که از عتیقات غیر منقول میباشد در صورتیکه جداگانه پیدا شده و به آسانی قابل حمل و نقل باشد از عتیقات منقول محسوب میشود.

فصل اول - عتیقات غیر منقول

ماده ۲- از کلیه عتیقات غیر منقولی که از لحاظ تاریخ ملی ایران حائز اهمیت میباشد و فعلا " مشخص و معلوم است اداره عتیقات فهرستی تنظیم خواهد کرد و عتیقات غیر منقولی که بتدریج یافت شود و دارای همان اوصاف ملی و تاریخی باشد در این فهرست بثبت خواهد رسید. فقط عتیقاتی که هاینترتیب ثبت باشد آثار ملی غیر منقول محسوب میشود و فهرست آنها موسوم به (فهرست آثار ملی غیر منقول) خواهد بود.

ماده ۳- هر موقع وجود عتیقه کاز نظر تاریخ ملی ایران حائز اهمیت در مکانی محرز گردید آن مکان در فهرست آثار ملی غیر منقول ثبت خواهد شد.

ماده ۴- هر کس دارای عتیقه غیر منقولی باشد که بتوان آنرا در عداد آثار ملی در آورد و یا هرگاه کسی از وجود چنین عتیقه با خبر شود بای بفوریت اداره عتیقات رابوسیله نزدیکترین نماینده اداره معارف و در صورت نبودن نماینده معارف بوسیله مامورین مالی از قضیه مطلع سازند.

اداره عتیقات بعد از تحقیقات راجع به عتیقه مزبور در صورت لزوم ثبت آنرا در فهرست آثار ملی پیشنهاد خواهد کرد.

ماده ۵- ثبت یک عتیقه غیر منقول یا مکانی که شامل یک عتیقه غیر منقول است در فهرست آثار ملی از طرف رئیس اداره عتیقات به وزیر معارف پیشنهاد میشود و وزیر معارف لزوم یا عدم لزوم ثبت را تشخیص داده و در صورت اول دستور آنرا صادر خواهد نمود ولیکن ثبت وقتی قطعی و نتایج آن بملک تعلق خواهد گرفت که ابلاغ رسمی بمالک مال شده و اگر مشارالیه اعتراضی بثبت داشته باشد با اعتراض او رسیدگی بعمل آید هباشد ماکل مال تا یکماه حق اعتراض خواهد داشت .

ماده ۶- مأمورین اداره عتیقات که موظف به تهیه فهرست آثار ملی هستند بایستی برای هر یک از عتیقات غیر منقول در موقع ثبت دوسیه کاملی از اطلاعاتی که راجع به آن عتیقه در محل جمع آوری شده است تشکیل دهند. این دوسیه باید شامل کلیه اطلاعات لازمه برای تهیه پیشنهاد ثبت بوده یعنی حتی الامکان دارای نکات ذیل باشد

۱- اسمی که مال غیر منقول در محل به آن اسم معروف است

۲- اسم حقیقی آن

۳- موقع صحیح جغرافیائی آن

۴- اسم بانی و سازنده آن

۵- تاریخ بناء آن

۶- نقشه اجمالی آن

۷- چند قطعه عکس آن

۸- ذکر موقعیت قانونی آن

۹- کلیه مشخصات مفیده دیگر که در فوق ذکر نشده و ممکن است موجب ثبت آن گردد و نیز مقید خواهد بود که نکات و اطلاعات ذیل هم ضمیمه دوسیه شود:

طرح اجمالی که ممکن است بعدا برای ترسیم نقشه های تفصیلی و مقاطع و ارتفاعات و شرح ساختمان و تزئینات بناء یا ابنیه مفید باشد نقشه بنا و چند قطعه عکس و در صورت امکان قالب گیری کتیبه ها.

ذکر افسانه هائی که راجع به عتیقه غیرمنقول در محل مشهور است در صورت مرمت بنا تاریخ عملیات واسم شخص یا اشخاص مرمت کننده و تعیین قسمت های مرمت شده با چند قطعه عکس و نقشه دال بر آن بالجمله کلیه مدارکی که تحصیل آنها ممکن باشد با توجه باین نکته که هیچگاه نباید مدارکی را که کم اهمیت یا مشوب بافسانه بنظر می آید مورد بی اعتنائی قرار داد.

وقتیکه عتیقه غیر منقول جزء آثار ملی قطعاً" بثبت رسید دوسیه که برای تهیه پیشنهاد ثبت تنظیم شده است بانضمام حکم وزارتی که راجع بثبت آن در ضبط آثار ملی محفوظ خواهد شد بعد از ثبت عتیقه و نقل و انتقالات و ترمیمات آنها چنین وسائل محافظتی که از طرف اداره عتیقات اتخاذ گردیده بایستی مفصلاً" یادداشت و ضمیمه دوسیه شود.

ماده ۷- اشخاصی که متصرف عتیقه غیرمنقول ثبت شده هستند و یا از منافع آن استفاده میکنند حق مالکیت یا حق استفاده خود را حفظ میکنند ولی نباید با اتخاذ وسائل مستلزم خرجی باشد ازمالک هیچ چیز مطالبه نشده و بحق مالکیت او خللی وارد نخواهد شد.

ماده ۸- اداره عتیقات موظف است عملیاتی را که برای حفاظت آثار ملی لازم و از طرف دولت امر شده است انجام دهد هرگاه بنائی بعنوان آثار ملی ثبت شده و موکل ومتصرف آن بخواهد آنها مرمت جزئی یا کلی کند و یا تعنی راتی در آن

بخرج خود بدهد بایستی قبلاً" صورت مبسوط عملیات منظور شده را تقدیم وزیر معارف نموده و اجازه آنرا تحصیل نماید.

وزیر معارف میتواند در صورتیکه آن عملیات را باعث تزلزل بنیان و یا تغیی ر صورت آن بنا بداند از اعطاء آن خودداری کندو نیز میتواند تقاضا کند که عملیات بر طبق دستور او انجام گرفته مخصوصاً" مصالح قدیمی خود بنا یا شبیه به آن در ترمیمات بکار برده شود و ترمیمات هم طوری تعقیب شود که صورت اولیه بنامحفوظ بماند.

این عملیات که جزئیات آن در اجازه نامه وزارتی تصریح خواهدشد تحت نظر اداره عتیقات صورت خواهد گرفت در صورتی که مالک عملیات شروع شده را با تمام بگذارد اداره عتیقات موظف خواهد بودبخرج او آنها را بانجام برساند اگر عملیات بر طبق دستوری که در اجازه نامه وزارتی تعیین شده اجرا نشود اداره عتیقات میتواند مالک را ملزم نماید که آنها را بر هم زده بنا راموافق دستور وزارتی تجدید نماید در اینصورت مجازاتهایی که برای صدمه و تخریب آثار ملی در قانون پیش بینی شده متوجه او نخواهد شد.

در صورتیکه وزیر معارف مقتضی بداند دولت میتواند عملیات انجام شده خود را بر هم زده آنها را بخرج مالک تجدید نماید.

ماده ۹- برای حفاظت آثار وامکنه ملی که از نظر تاریخ ایران حائز اهمیت مخصوص باشد ممکن است در مجاورت آنها مناطقی تعیین شود که در آن ساختمان و غرس اشجار و کندن حفره ها و احداث قبرستانها ممنوع باشد. در هر مورد تعیین شرایط برقراری اینگونه مناطق ممنوعه و مبلغی را که برای جبران خسارت ممکن است باشخصا ذینفع داده شود با وزیر معارف خواهد بود.

ماده ۱۰ - اعمال زیر اکیدا" ممنوع است :

۱- خراب کردن یا صدمه رساندن به آثار ملی و مستور داشتن آنها را باندود و یا نقوش و رسم کردن صور و خطوط بر آنها.

۲- اجرای عملیاتی در مجاورت ابنیه ثبت شده در فهرست که صدمه به استحکام یا بصورت آنها وارد آورد.

۳- تصرف و خرید و فروش مصالحی که تعلق بابنیه ثبت شده در فهرست داشته یا دارد بدون اجازه وزارت معارف هر کس که یکی از این جرائم را مرتکب شود در پیشگاه محاکم قضاءای احضار و محکوم باداء جریمه از پنجاه الی هزار تومان خواهد شد و باضافه ممکن است میزان خسارات وارده به آثار و ابنیه ملی از او مطالبه شود

ماده ۱۱- حفاظت آثار مل ینغیر منقول که از بلاد وقصبات و قراء دور باشد به عهده مامورین مخصوص دائمی محول خواهدگردید.

در مورد آثار ملی غیرمنقول که در داخل یا نزدیکی بلاد و قصبات و قراء واقع باشد و دارای مستحفظ نباشد وزارت معارف میتواند در ضمن حکم بثبت بنا بلدیه محل را موظف بمحافظت آن بنماید اداره بلدیه وسائلی را که مقتضی میدانند بمسئولیت رئیس خود اتخاذ خواهد نمود.

وزیر معارف در هر مورد طریقه مخالفت آثار ملی را بوسیله مامورین مخصوص یا مستحفظین عادی یا بوسیله بلدیه محل تعیین خواهد کرد.

تشخیص موثر بودن یا موثر نبودن وسائل متخذه با اداره عتیقات می باشد.

فصل دوم - عتیقات منقول

ماده ۱۲ - عتیقات منقولی که از لحاظ تاریخ ملی حائز اهمیت بوده در ایران در تصرف مالکین خصوصی باشد با رعایت مقررات ماده سه قانون در فهرست مخصوصی به ثبت خواهد رسید این فهرست موسوم به فهرست آثار ملی منقول خواهد بود.

عتیقه منقول ممکنست در هر موقع بثبت فهرست برسد.

نتایج ثبت در تعنی ر آبادی نسبت به آن مال ثابت و برقرار خواهد بود.

ماده ۱۳ - هرگاه عتیقه منقولی بعنوان آثار ملی بثبت قطعی رسیده باشد دوسیه که برای پیشنهاد ثبت تنظیم شده است بانضمام متن حکم وزارتی راجع بثبت آن عتیقه تسلیم ضبط آثار ملی میشود.

هرگونه انتقال جدید که بعد از ثبت رخ دهد و بطور کلی هر واقعه که با یک مال ثبت شده مرتبط باشد مفصلاً یادداشت و به تدریج ضمیمه دوسیه خواهد شد.

ماده ۱۴ - برای هر مال منقولی که بثبت فهرست میرسد معرفی نامه در دو نسخه توسط اداره عتیقات تنظیم خواهد شد که حاوی یک یا چند قطعه عکس بوده و حتی الامکان منشاء آن مال و کیفیت اکتشاف آنرا تعیین نماید یکی از آن نسخ در ضبط آثار ملی نگاهداری شده و نسخه دیگر مجاناً بمالک مال داده خواهد شد و این نسخه در کلیه نقل و انتقالات بایستی همراه باشد.

ماده ۱۵ - عتیقات منقولی را که هدر فهرست ثبت شده است نمیتوان مورد هیچگونه تعنی ر یا مرمت و اصلاح جزئی و کلی قرارداد مگر با اجازه وزیر معارف و تحت نظارت اداره عتیقات تخریب یکی از آثار ملی و منقول و عدم رعایت مقررات این ماده بنسبت خسارات وارده مستلزم مجازات خواهد بود.

ماده ۱۶ - مالک هر عتیقه منقول یکه ثبت شده باشد اگر بخواهد آنرا بفروشد باید وزیر معارف را بوسیله مراسله از قصد خود مطلع سازد. فروش عتیقه فقط ده روز بعد از وصول مراسله ممکن است انجام شود هرگاه دولت قصد خود را دائر به تحصیل عتیقه مزبور برای تکمیل مجموعه های ملی در ظرف ده روز از تاریخ وصول مراسله بمالک اطلاع دهد بر

سایر خریداران با شرایط مساوی حق تقدم خواهد داشت چنانچه در ظرف مدت مزبور دولت قصد خود را نسبت بابتیاع آن مال بمالک ابلاغ نکرد از حق تقدم خود صرفنظر کرده است

در کلیه موارد باستثناء موردی که خود دولت ابتیاع کننده است بهر نحویکه عتیقه منقول انتقال داده شود بایستی مالک قدیم اسم و اقامتگاه ماکل جدید را در ظرف ده روز بعد از انتقال بوزارت معارف اطلاع دهد.

هر کس که یکی از آثار ملی منقول را بدون اطلاع وزیر معارف بفروش رساند محکوم باداء جریمه مساوی با قیمت فروش مال خواهد شد دولت میتواند با تادیه قیمتی که خریدار پرداخته است مالک مال بشود بعلاوه هر گاه ثابت شود که خریدار از ثبت مال در فهرست آثار ملی اطلاع داشته است مشارالیه شریک جرم فروشنده محسوب و بهمان مجازات محکوم خواهد شد مگر اینکه دولت را قبلاً" از قصد خود مطلع کرده باشد.

ماده ۱۷ - هر کس برحسب اتفاق عتیقات منقولی را بیابداگرچه در ملک خود او باشد بایستی بلافاصله بوسیله نزدیکترین نماینده اداهر معارف و در صورت نبودن آن بتوسط ماموری مالیه بوزارت معارف اطلاع دهد پس از معاینه اشیاء توسط اداره عتیقات نصف آنهاو یا نصف قیمت تجارتی آنها که توسط اهل خبره تعیین خواهد شد به یابنده آن داده میشود.

دولت مختار است نصف دیگر اشیاء را تصرف نموده یا به یابنده آن مسترد دارد.

ماده ۱۸ - حق حفر اراضی برای بدست آوردن عتیقات منحصر" متعلق بدولت است .

فصل سوم - حفاری

ماده ۱۹ - دولت میتواند از حق خود شخصاً" استفاده نموده بتوسط اداهر عتیقات اقدام بحفاری کند یا موقتاً" حق خود را بموجب اجازه نامه مخصوص باشخاص یا موسسات ملی دیگری واگذار نماید.

ماده ۲۰ - دولت حق دارد توسط اداره عتیقات در هر مکانی که لازم دید اقداماتی برای تحقیق از وجود و کیفیت و تاریخ آثار قدیمه بعمل آورد.

ماده ۲۱ - اجازه حفاری در مکانیکه در فهرست آثار ملی ثبت شده است فقط بموسسات علمی آنهاهم از طرف هیئت وزراء داده خواهد شد . اجازه حفاری در اماکنیکه در فهرست آثار ملی ثبت شده از طرف وزیر معارف فداده خواهد شد هیچگونه حفر تجارتی در امکنه یا در ابنیه که در فهرست آثار ملی ثبت شده است ممکن نخواهدبود

ماده ۲۲ - تقاضا نامه اجازه حفاری باید تقدیم وزیر معارف شده و شامل نکات ذیل باشد:

۱- اسم - نام ونام خانوادگی - سمت و محل اقامت و ملیت تقاضا کننده و اگر تقاضا برای موسسه علمی است اسامی ونامهای خانواده و سم ومحل اقامت و ملیت نماینده هرسمی آن موسسه در ایران و متخصص یا متخصصین که مامور اجرای حفاری هستند.

۲- تصریح اسم و موقیت و حدود مکان یا امکنه که میخواهند در آنجا حفاری کنند بضمیمه نقشه یا طرح آن .

۲- توضیح منظور حفاری و پروگرام عملیات آن *

ماده ۲۳ - اجازه نامه برای یک یا چند مکان و یک یا چند سال داده خواهد شد.

مدتی که در ظرف آن اجازه نامه معتبر خواهد بود و محللهائی که حفاری در آنجا ممکن است انجام گیرد با حدود آن در اجازه نامه ذکر خواهد شد علاوه بر این وزیر معارف میتواند شرایط فنی دیگر را که مصلحت بداند در اجازه نامه قید و به حفر تحمیل کند.

ماده ۲۴ - در ملک خصوصی وقتی میتوان اقدام بحفر نمود که حفر علاوه بر اجازه نامه دولت از طرف مالک زمین هم تحصیل اجازه کرده باشد ولیکن مالک زمینی که در فهرست آثار ملی ثبت شده و یامکانی که بعد از تحقیقات مقدماتی بایستی در فهرست مزبور به ثبت برسد حق ندارد از دادن اجازه خودداری کند بلکه فقط میتواند خساراتی را که برای ملک وارد میشود مطالبه کند بعلاوه ضعف اجرت المثل زمینی که مالک بواسطه حفر از استفاده آن محروم میشود و همچنین مخارجی که بعد از حفاری برای اعاده زمین بحالت اولهی باید نمود.

ماده ۲۵ - محل حفاری ممکن است در هر موقع توسط رئیس عتیقات یا هر شخص صالحی که از طرف او معین شده باشد بازدید گردد اشیاء مکتشفه در صورت تقاضای مشارالیه باید به او ارائه شود بعلاوه حفر بایستی حضور یکنفر نماینده اداره عتیقات را در هر یک از محلهای حفاری قبول نماید.

ماده ۲۶ - محافظت محل حفر بعهدہ صاحب اجازه حفاری است .

ماده ۲۷ - صاحب اجازه حفاری ملزم است که لااقل سالی شصت روز در هر یک از محلهائی که باو اجازه داده شده است بعملیات حفاری پردازد مگر اینکه در کمتر از این مدت عمل حفر باتمام برسد.

ماده ۲۸ - هرگونه عملیاتی که باعث تبضئی ع و خسارت عتیقات مکتشفه باشد ممنوع است .

ماده ۲۹ - در صورتیکه هدولت بصاحب اجازه اختیار بده که عتیقه غر منقولی را موقتاً تعئی ر مکان بدهد برگرداندن به مکان اول و نصب بوضع سابق بعهدہ مشارالیه خواهد بود همچنین صاحب اجازه ملزم است که پس از اتمام هر دوره عملیات جاهائی را که برای عملیات امتحانیه خود حفر کرده است پر کرده واستخوانها وبقایای دیگری را که منظره آن ممکن است برای عابرین زنده باشد زیر زمین چال کند.

ماده ۳۰ - عتیقاتی که در ضمن حفاری قانونی تجاری و علمی در یک مکان و یک موسم حفاری یافت شده است بترتیب ذیل بین دولت و حفر تقسیم خواهد شد بدواً دولت از اشیاء مکتشفه میتواند تا ده فقره را انتخاب و تملک نماید و بعد بقیه را بالسویه با صاحب اجازه حفر تقسیم خواهد کرد.

عتیقات غیرمقنول از تقسیم خارج خواهد بود و دولت میتواند آنها را تصاحب نماید.

اگر عدد اشیائی که یافت شده است از ده تجاوز کند و بموجب حقی که دارد همه آنها را برای خود بردارد. مخارجی را که حفر کننده متحمل شد است خواهد پرداخت صاحب اجازه حفر در صورتی میتواند سهم خود را از عتیقات مکتشفه تصاحب کند که اجرت المثل را که باید بمالک بدهد تادیه نموده باشد.

تبصره - مقصود از موسم حفاری یک دوره عملیات حفاری است که مدت آن از یکسال تجاوز نکند.

ماه ۳۱ - عتیقاتی که در ضمن حفاری علمی پیدا شده است چون اصولاً جنبه مدارک تاریخی محض را دارد قسمتی از آنکه سهم دولت میشود طبعاً تشکیل مجموعه ملی را داده و ممکن نیست بفروش برسد.

دولت از عتیقاتی که در نتیجه حفر تجارتي باو تعلق گرفته است عده ای را که برای توسعه مجموعه های ملی مفید است برای این منظور کنار گذاشته و بقیه را بهر طوری مقتضی میداند نقل و انتقال میدهد.

ماده ۳۲ - در آخر هر موسم حفاری صاحب اجازه حفر اسناد ذیل را تسلیم ریاست اداره عتیقات خواهد کرد:

۱- نقشه از محل یا محل های حفاری با توضیحات راجع بوضع ابنیه و اشیاء مهمه مکتشفه

۲- صورتی از کلیه ابنیه و اشیاء مکتشفه اعم از سهم حفاری یا سهم حاصله باشد با اشاره به نقشه و صورت اشیاء

ماده ۳۳ - صاحب اجازه حفر و موسسات علمی که به آنها نمایندگی داده اند از هر یک از کتب و مقالات منتشره در مجلاتن و از مجموعه و عکسها و نقشه هائی که راجع بنکات جالب توجه و اشیاء مکتشفه بطبع رسانده اند دو نسخه بداره عتیقات تسلیم خواهند نمود

ماده ۳۴ - در صورت تخلف از اجرای مقررات یکی از مواد سابق الذکر عملیات حفاری ممکن است بموجب تصمیم وزیر معارف تا موقعی که تخلف مزبور بر طرف نگردیده معلق شود در صورت تخلف مهم وزیر معارف میتواند اجازه نامه حفر را از صاحب آن مسترد دارد.

ماده ۳۵ - هر کس برخلاف مقررات ماده ده قانون و یاماده هفده این نظامنامه اقدام نماید یا بدون اجازه صحیح بحفاری بپردازد و یا آنکه عتیقات را بطور قاچاق صادر کند بقاء جریمه از بیست تومان الی دو هزار تومان محکوم خواهد شد و اشیاء مکتشفه را دولت توقیف و ضبط خواهد نمود.

ماده ۳۶ - حفر چاه کردن اراضی در صورتیکه دلیلی نباشد حفر کننده قصد کشف عتیقات داشت جرم محسوب نشده و مستحق مجازاتهای مذکور در ماده قبل نخواهد بود.

فصل چهارم - تجارت عتیقات

ماده ۳۷ - هر کس مایل باشد تجارت عتیقات را کسب خود قرار دهد بایستی از وزیر معارف تحصیل اجازه نماید وزیر معارف در دادن یا ندادن اجازه مختار است تا اجازه نامه تجارت عتیقات فقط متعلق بصاحب اجازه است و قابل انتقال نمیشود.

ماده ۳۸ - تقاضای تحصیل این اجازه نامه بایستی بعنوان وزیر معارف ارسال شده و حاوی نکات ذیل باشد:

- ۱- اسم و نام خانواد و محل اقامت و تابعیت تقاضاکننده
- ۲- تعیین محل تجارت خانه یا تجارتخانه های او
- ماده ۳۹- اجازه نامه تجارت عتیقات بر طبق نمونه که ضمیمه این نظامنامه است ، خواهد بود لیکن وزیر معارف میتواند برای تکمیل نظارت نسبت بتجارت عتیقات عنداللزوم عبارت اجازه نامه را تعنی ر دهد.
- ماده ۴۰ - عتیقاتی که تجارت آن مجاز است بقرار ذیل میباشد:
  - ۱- مصالحی که به آثار غیر منقول ملی تعلق دارد یا سابقاً" به آنها تعلق داشته بشرط آنها تجارت از طرف وزیر معارف اجازه داده شده باشد.
  - ۲- عتیقاتی که در موقع تصویب قانون حفظ آثار عتیقه بطرف مجاز بدست آمده و در معرض خرید و فروش میباشد.
  - ۳- عتیقاتی که بر حسب اتفاق یافت شده و بر طبق مقررات ماده ۱۰ قانون و ماده ۱۷ این نظامنامه تعلق به پابنده آن دارد.
  - ۴- عتیقاتی که دولت در ضمن حفاری هائی که خود انجام داده است بدست آورده و ضبط آنها را برای توسعه مجموعه های ملی لازم ندانسته در معرض تجارت گذاشته است .
  - ۵- سهم صاحب اجازه حفر از عتیقاتی که در ضمن حفاری تجارتي کشف شده است .
  - ۶- عتیقاتی که در نتیجه حفر تجارتي عاید دولت شده و از طرف او بفروش میرسد.
  - ۷- عتیقاتی که برفع دولت بر طبق مواد ۱۶ قانون و مواد ۶-۴۸-۵۰ این نظامنامه ضبط و توقیف شده واز طرف او بمعرض فروش میرسد.
- ماده ۴۱ - هرتاجر عتیقه باید دارای دفتر مخصوصی مطابق نمونه مصوب اداره عتیقات باشد و در آن کلیه عتیقاتی را که بیش از ۲۰ تومان قیمت دارند و توسط او خرید و فروش میوشد با تاریخ و نمره های ترتیبی ورود و خروج روز بروز قید نماید مشخصات راجع بابعاد و جنس و رنگ که معرف هویت عتیقات سابق الذکر باشد باضافه توضیحاتی برساند که آن عتیقات قانوناً" میتواند معاملات تجارتي واقع شود در دفتر مزبور ثبت خواهد شد.
- قل از اینکه دفتر مورد استعمال واقع شود کلیه صفحات آن بایستی از طرف مفتش اداره عتیقات امضاء شود.
- ماده ۴۲ - هرگاه تاجر عتیقات در چندین محل مشغول بتجارت باشد انتقال عتیقات از محلی به محل دیگر باید مانند خرید و فروش آن در دفاتر هر دو موسسه قید شود.
- ماده ۴۳ - مفتشین اداره عتیقات میتوانند تنها یا به معاونت مامورین نظمیه در هر موقع در تمام قسمتهای محلی که مربوط به تجارت عتیقه اس وارد شده و دفاتر خرید و فروش تاجر و طرز نگاهداری آنها و مقدار مال التجاره موجود را تفتیش کنند تاجر بایستی وسائل تفتیش را آسان کرده و از دادن توضیحات لازمه خودداری ننماید.
- بعد از هر تفتیش مامور اداره عتیقات دفتر موسسه را امضاء خواهد نمود.

- ماده ۴۴ - اشتغال به تجارت عتیقات بدون اجازه و امه رسمی مثل سایر تخلفات از مقررات این فصل که شرایط تجارت عتیقات را تعیین میکنند به توسط محکمه صالحه مجازات خواهد شد.
- محکمه میتواند استرداد اجازه نامه تجارت عتیقات را عنداللزوم امر دهد.
- ماده ۴۵ - هر دلال و تاجری که بهر عنوان در عمل فروش عتیقاتی که در ضمن حفاری غیر قانونی بدست آمده است دخیل بشود شریک جرم حفار محسوب و مثل او قابل تعقیب و مجازات خواهد بود.
- ماده ۴۶ - صدور عتیقات از ایران محتاج با اجازه رسمی وزیر معارف است تقاضا نامه صدور باید بضمیمه صورتی از عده اشیاء و جنس آنها و محلی که از آنجا بدست آمده و قیمت تجارتی آنها با صندوقها یا بسته هائی که محتوی عتیقات و حاضر برای صدور است بجهت معاینه بداره عتیقات ارسال گردد.
- پس از معاینه همینکه معلوم شد که هیچیک از عتیقات از طریق غیر مجاز بدست نیامده و مورد سوءظن نیست و مقوم دولت قیمتی را که اظهار شده تصدیق نمود آن وقت صندوقه و بسته ها ممهور شده و اجازه خروج آنها در مقابل تادیه حق این حق خروجی است که پنج درصد قیمت اشیاء است داده خواهد شد این حق خروجی سوای حقوق گمرکی است
- ماده ۴۷ - اگر معاینه اداره عتیقات وجود اشیائی را که از طریق غیر مجاز بدست آمده است معلوم داشت آن اشیاء توقیف و ضبط دولت خواهد شد. مالکین و صادر کنندگان ممکن است بر طبق قانون عتیقات تعقیب شوند.
- اشیاء مورد سوءظن تا زمانی که توضیحات اقناع کننده در خصوص آنها بداره عتیقات داده نشد هدر آن اداره توقیف خواهد ماند.
- ماده ۴۸ - هرگاه بین صادر کننده و مقوم دولت راجع به تعیین قیمت مالی که در شرف صدور است اختلافی پیدا شود حل آن اختلاف بیکنفر حکم مشتکر که از طرف ریاست اداره عتیقات و صادر کننده تعیین میشود رجوع خواهد شد.
- ماده ۴۹ - هر عتیقه را که بثبت فهرست آثار ملی رسیده و برای آن اجازه صدور تقاضا شده است دولت میتواند در صورتیکه آنرا برای توسعه مجموعه های مفید قدامت بقیمتی که از طرف مالک آن اظهار شده است خریداری نماید.
- در صورتیکه همالک امتناع از فرو شنماید اجازه خروج باو داده نخواهد شد.
- ماده ۵۰ - هر عتیقه که بخواهند بدون اجازه نامه صحیح از ایران خارج نمایند توقیف و ضبط دولت خواهد شد.
- ماده ۵۱ - عتیقات ایرانی که از خارج داخل ایران میشود باید بداره عتیقات ارائه شود از طرف این اداره بدارندگان تصدیق ورودی داده خواهد شد و در موقعیکه بخواهند آن عتیقات را مجدداً از ایران ببرند باید آن تصدیق را ارائه دهند.

تصویب نامه لغو قانون معافیت ورود و صدور اشیای عتیقه و آثار فرهنگی فرهنگی و هنری اصیل معتبر و آیین نامه اجرایی آن (مصوب ۱۳۵۸/۵/۱)

هیات وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸/۵/۱ بنا به پیشنهاد شماره ۴۲۷۷ مورخ ۱۳۵۸/۲/۲۵ وزارت امور اقتصادی و دارایی مراتب زیر را تصویب نمودند.

۱- قانون معافیت ورود و صدور اشیای عتیقه و آثار فرهنگی فرهنگی و هنری اصیل معتبرمورخ دوم مرداد هزار و سیصد و پنجاه و چهار و آیین نامه اجرایی آن مورخ ۱۳۵۴/۷/۲۸ ورود و صدور اشیای عتیقه و آثار فرهنگی فرهنگی و هنری اصیل تابع مقررات عمومی صادرات و واردات و مشمول پرداخت کلیه حقوق گمرکی و سود بازرگانی و عوارض متعلقه می‌باشد.

۲- صدور هرگونه اشیاء و آثار عتیقه و فرهنگی و هنری و علمی کماکان موقوف به موافقت وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد.

۳- اشیای عتیقه و هنری که برای موزه های دولتی خریداری می‌شود با گواهی وزارت فرهنگ و آموزش عالی از شمول این تصویب نامه مستثنی بوده و کماکان مشمول معافیت مقرر در قانون مورخ دوم خرداد ماه هزار و سیصد و پنجاه و چهار و آیین نامه اجرایی آن می‌باشد.

تصویب نامه جلوگیری از دفن اموات در اماکن تاریخی (مصوب ۱۳۳۷/۳/۲۶)

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۳۷/۳/۲۶ بنا به پیشنهاد شماره ۶۸۵۱ مورخ ۱۳۳۷/۳/۱ وزارت فرهنگ در تعقیب تصویب نامه ۵۰۴۴ مورخ ۱۳۳۷/۳/۶ تصویب نموده اند که از دفن اموات نیز در اماکن تاریخی و ابنیه عماراتی که از آثار ملی است جلوگیری به عمل آید.

تصویب نامه درباره حفظ یادگارهای تاریخی و ابنیه و عمارات آثار ملی (مصوب ۱۳۳۷/۳/۵)

هیات وزیران به پیشنهاد شماره ۵۰۱۷ مورخ ۱۳۳۷/۳/۱ وزارت فرهنگ در جلسه مورخ ۱۳۳۷/۳/۵ تصویب نمودند. اداره باستان شناسی هر محل و در صورتی که این اداره وجود نداشته باشد، اداره فرهنگ هر محل موظف است به منظور حفظ یادگارهای تاریخی و ابنیه و عماراتی که از آثار ملی است و اهمیت تاریخی دارد و مورد بازدید سیاحان و جهانگردان می باشد کمال جدیت و مراقبت را به عمل آورد تا این عمارات و اماکن مواره پاکیزه و آباد باشد و از رفت و آمد کسانی که به منظور لهو و لهن بدین اماکن می روند جلوگیری شود و هیچ گونه تغییر و تصرفی بدون اجازه در این ابنیه صورت نگیرد.

استانداران و فرمانداران و بخشداران و همچنین روسای شهربانی و شهرداران موظفند در این وظیفه ملی با ادارات باستان شناسی و فرهنگ اشتراک مساعی نمایند.

تصویب نامه مربوط به قانون خرید اراضی و ابنیه و تاسیسات برای حفظ آثار تاریخی (مصوب ۱۳۵۱/۵/۱۰)

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۵۱/۵/۱۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۳/۵/۱۷۹۹۶ مورخ ۱۳۵۱/۱۱/۷ وزارت فرهنگ و هنر آیین نامه اجرایی قانون اراضی و تاسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی مصوب آذر ماه ۱۳۴۷ را با توجه به تبصره ۲ از ماده ۳ و تبصره ماده ۶ و ماده ۷ قانون مزبور به شرح زیر تصویب نمودند که به موقع به اجرا گذارده شد.

ماده ۱- در مورد پرداخت حق کسب و پیشه موضوع تبصره ۲ ماده ۳ از قانون مزبور در صورتیکه مطابق ترتیب مندرج در ماده ۲ قانون امکان توافق نسبت به حق کسب و پیشه از طریق توافق تعیین خواهد شد

تبصره ۱- در موارد مذکور در ماده ۲ قانون و همچنین در مواردی که مطابق ماده یک این آیین نامه توافق حاصل می شود وزارت فرهنگ و هنر می تواند طبق توافقنامه اعم از این که رسمی یا عادی باشد مبلغ مورد توافق در صندوق اداره ثبت اسناد و املاک هر محل و در صورتی که اداره ثبت اسناد در محل وجود نداشته باشد، در نزدیکترین اداره ثبت اسناد و املاک به نفع طرف توافق تودیع نموده و مراتب را به ذی نفع اعلام نماید سپس ملک مربوط را تصرف کند مشروط بر اینکه نسبت به عرصه و اعیان ملک مورد نظر قبلاً طبق ماده ۲ یا ۳ قانون تعیین تکلیف شده باشد.

تبصره ۲- در موارد مذکور در این ماده و تبصره یک آن در صورتیکه مالک پس از حصول توافق و تودیع وجه در صندوق ثبت حاضر به انتقال رسمی ملک و انجام تشریفات پستی آن نشود به ترتیب مندرج در ماده ۶ قانون نسبت به انتقال آن عمل خواهد شد

ماده ۲- در صورتیکه نسبت به میزان حق کسب و پیشه امکان حصول توافق نباشد بنا به درخواست وزارت فرهنگ و هنر هیئت مذکور در ماده ۳ قانون برای تعیین میزان حق کسب و پیشه با توجه به نظر کارشناسان اقدام خواهد نمود در این صورت مطابق ترتیب مذکور در ماده یک این آیین نامه وبا در نظر گرفتن مفاد تبصره های یک و دو آن نسبت به تصرف و انجام تشریفات قانونی انتقال ملک اقدام خواهد شد.

ماده ۳- در موارد مذکور در تبصره ماده ۶ قانون مزبور وزارت فرهنگ و هنر حق خواهد داشت علاوه بر انجام اقدامات و وظایفی که طبق قانون حفظ آثار عتیقه مصوبه آبان ماه ۱۳۰۹ و مجازات عمومی بر عهده دارد اقدامات استحضافی لازم را که ضروری بداند انجام دهد. مأمورین انتظامی مکلفند در کلیه مواردیکه به موجب قوانین و نظامات و مقررات فوق الذکر و همچنین مواردی که اقدامات استحضافی مذکور در این ماده به تشخیص وزیر فرهنگ و هنر ضرورت دارد آن اقدامات را به موقع به اجرا گذارند

تبصره - در صورتیکه اقدامات و تصمیمات استحفاظی مذکور در این ماده موجب ورود خساراتی به مالکین ابنیه و اماکن و اراضی بشود وزارت فرهنگ و هنر به ترتیب مندرج در قسمت اخیر ماده نهم نظامنامه اجرایی قانون حفظ آثار تیقه نسبت به پرداخت خسارت نسبت به ذی نفع اقدام خواهد کرد. اصل تصویبنامه در دفتر نخست وزیر است.

انتقال حق بهره برداری از بناهای سازمان میراث فرهنگی به صندوق احیا و بهره برداری از بناهای تاریخی

حق بهره برداری از بناهای مندرج در جدول پیوست که تایید شده به مهر پیوست تصویب نامه هیئت وزیران است. از سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به صندوق احیاء و بهره برداری از بناها و اماکن تاریخی - فرهنگی با رعایت قوانین و مقررات مربوط انتقال می یابد.

تصویب نامه در مورد کار هتل سازی (مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸)

آن قسمت از اعتبارات وامی بخش صنایع که به موجب تصویب نامه شورای اقتصاد در سال ۱۳۵۳ برای کار هتل سازی اختصاص یافته است و از طرف وزارت صنایع و معادن در اختیار بانکهای عامل قرار گرفته و تاکنون مطابق آیین نامه اعطای وام به تاسیسات جهانگردی مصرف یا تعهد نگردیده است. همچنین اعتباراتی که احتمالاً در آینده برای این گونه مقاصد اختصاص خواهد یافت به عنوان وام امانی تلقی شود و برای طرحهای هتل سازی بخش خصوصی تا سه ستاره که از طرف وزارت ارشاد ملی به بانکهای عامل پیشنهاد می شود برابر آیین نامه مربوط به مصرف برسد. وزارتخانه های وزارت معادن و صنایع و وزارت ارشاد ملی این تصویب نامه را به مرحله اجراء در خواهند آورد.

آیین نامه اجرایی تبصره ۳۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور (مصوب ۱۳۶۷/۲/۲۵)

ماده ۱- کمیته انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ژاندارمری و شهرداری جمهوری اسلامی، وزارت اطلاعات، گمرک ایران و مراجع قضایی و سایر دستگاههای ذیربط مکلفند کلیه وجوه ربالی و ارزی و همچنین مسکوکات طلا و شمش طلا و جواهراتی که بر اساس قوانین و مقررات مربوط تحت عنوان قاچاق کشف و توقیف می نمایند را بلافاصله و بدون دخل و تصرف تا تعیین تکلیف قطعی از طرف مراجع قضایی با تنظیم صورت مجلس که به امضاء نمایندگان دادستان کل کشور و وزیر امور اقتصادی و دارایی نیز خواهد رسید برای نگهداری در تهران به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و در شهرستانها به شعبه مرکزی بانک ملی ایران در شهرستان مرکز استان مربوط تحویل نمایند.

تبصره: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک ملی ایران موظفند ترتیبی اتخاذ نمایند که وجوه موضوع این ماده در تهران در پایان هر روز و در شهرستانها حداکثر ظرف یک هفته از تاریخ تحویل به حسابهای ربایی و ارزی خاصی که به همین منظور از طرف خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح شده یا خواهند شد واریز گردد.

ماده ۲- مسکوکات طلا و شمش طلا و جواهرات موضوع ماده (۱) این آیین نامه تا تعیین تکلیف نهایی از طرف مراجع قضایی ذیصلاح به طور امانت حسب مورد در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا شعبه مربوط بانک ملی ایران نگهداری خواهد شد.

تبصره: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و شعبه مربوط بانک ملی ایران موظفاند در صورت ضبط قطعی اموال موضوع این ماده به نفع دولت آنها را جهت فروش تحویل مرکز جمع آوری و فروش کالاهای متروکه و ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری نمایند.

ماده ۳- کلیه دادگاهها و مراجع قضایی و کمیسیونهای نظارت بر قیمتها و کنترل تورم و سایر مراجع ذیصلاح مربوط مکلفند کلیه وجوه اصله بابت جریمه اجناس قاچاق، اختکار گرانفروشی و سایر عناوین از قبیل اختلاس و ارتشاء، وجوه حاصله از گروهکها، منکرات، تخلفات صنفی، تخلفات مربوط به محیطزیست و ایمنی راهها، تخلفات امور فنی و بهداشتی کارگاهها و سایر جرائم نقدی و همچنین وجوه ارزی و ریالی که به نفع دولت ضبط قطعی می شوند را بلافاصله و بدون دخل و تصرف به حساب خاصی که به همین منظور توسط خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح شده یا خواهد شد واریز و نسخه ای از رسید بانکی مربوط به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل) و داستانی کل انقلاب اسلامی (معاون اداری و مالی) ارسال نمایند. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران معادل ریالی و ارزهای مذکور را به حساب مزبور واریز خواهد نمود.

تبصره: در مورد تعزیرات حکومتی مطابق مفاد ماده ۱۲ همین آیین نامه عمل خواهد شد.

ماده ۴- کلیه دادگاهها و مراجع قضایی و سایر مراجع ذیصلاح مربوط مکلفند کلیه وجوه موضوع تبصره ۸۲ قانون بودجه سال ۶۲ کل کشور را به نفع دولت ضبط قطعی می شوند را بلافاصله و بدون دخل و تصرف به حساب خاصی که به همین منظور توسط خزانه در بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران افتتاح شده یا خواهد شد واریز و نسخه ای از رسید بانکی مربوط را به وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل) و داستانی کل انقلاب اسلامی (معاونت اداری و مالی) ارسال نمایند.

تبصره ۱: وجوه موضوع مواد ۳ و ۴ این آیین نامه در شهرستانها از طریق یک حساب واسطه ای که به همین منظور در شعبه مرکزی بانک ملی ایران در شهرستان مربوط از طرف خزانه افتتاح خواهد شد و یا به هر طریق دیگر که خزانه مشخص نماید به حساب موضوع این مواد واریز شود:

تبصره ۲: وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه داری کل) موظف است ترتیبی اتخاذ نمایند که موجودی حساب موضوع مواد ۳ و ۴ این آیین نامه با رعایت مفاد تبصره های ۱ و ۲ و ۷ قانون اصلاح ماده ۱۹ قانون مجازات مرتکبین قاچاق و اصلاحیه های بعدی مصوب ۱۳۶۳.۱۱.۱۹ پس از پرداخت حق الکشف به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف ۴۱۰۱۰۸

قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور منظور گردد و رونوشت نامه پرداخت وجه حق‌الکشف به دستگاه اجرای ذیربط را به دادستان کل انقلاب اسلامی کشور (معاونت اداری و مالی) ارسال دارد.

تبصره ۳: کلیه وجوه موضوع ماده ۳ و ۴ این آیین‌نامه که قبلاً به نفع دولت ضبط قطعی شده، چنانچه تا کنون به حساب درآمد عمومی واریز نشده نیز مشمول حکم این مواد و تبصره (۱) آن خواهد بود.

ماده ۵- دادگاه‌ها و سایر مراجع و دستگاه‌های مذکور در ماده ۲ این آیین‌نامه مکلفند فهرست کلیه اجناس و اموال که بر اساس قوانین و مقررات مربوط تحت‌عنوان قاچاق، احتکار، گرانفروشی و سایر عناوین توقیف و یا عاید می‌شوند و همچنین کلیه اجناس و اموال مزبور که به نفع دولت ضبط قطعی می‌شوند را بلافاصله به وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام و اجناس و اموال مذکور به استثناء مواد مخدر و اسلحه و مهمات جنگی و انواع مواد منفجره را با رعایت بند ج تبصره ۱۱ قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور (در رابطه با اموال و اجناس موضوع تبصره ۸۲ قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور) حداکثر ظرف پانزده روز با تنظیم صورت مجلس که به امضاء نمایندگان دادستان کل کشور و وزیر امور اقتصادی و دارایی خواهد رسید به وزارت مذکور (مرکز جمع‌آوری و فروش کالای متروکه و ضبط و قاچاق قطعیت یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری) تحویل نمایند که تحت نظارت دادستان کل کشور نگهداری گردد.

تبصره ۱: کلیه اجناس و اموال موضوع این ماده که از ابتدای سال ۱۳۶۳ لغایت ۱۳۶۶ عاید و ضبط شده نیز مشمول حکم این ماده بوده و دادستان کل کشور با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی در این زمینه رسیدگی کامل نموده و ترتیب انتقال و تحویل اموال مزبور را خواهند داد.

تبصره ۲: اموال استردادی موضوع تبصره ۸۲ قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور از شمول این آیین‌نامه مستثنی بوده و تابع مقررات مربوط به خود خواهد بود.

تبصره ۳: در مورد تعزیرات حکومتی مطابق مفاد ماده ۱۲ همین آیین‌نامه عمل خواهد شد.

ماده ۶- کلیه مراجع ذیصلاحی مذکور در ماده ۱ این آیین‌نامه مکلفند پس از کشف و ضبط مواد مخدر و نیز اسلحه و مهمات جنگی و انواع مواد منفجره را بلافاصله به ترتیب و حسب مورد به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دادرسی انقلاب اسلامی تهران واقع در اوین به نمایندگی از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی تحویل داده تا تحت نظارت نمایندگان تام‌الاختیار دادستان کل کشور و وزیر امور اقتصادی و دارایی نگهداری و پس از ضبط قطعی به شرح ذیل به فروش رسانده شود و در صورت لزوم نیز بنا به تشخیص مراجع ذیربط معدوم گردد.

الف: مواد مخدر به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با دریافت وجه آنها تحویل می‌گردد.

ب: اسلحه و مهمات جنگی و انواع مواد منفجره با رعایت تبصره ۲ ماده ۸ این آیین‌نامه با دریافت وجه آن به وزارتخانه‌های دفاع و یا سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تحویل می‌گردد.

ماده ۷- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است تریبی اتخاذ نماید که با اعلام مراجع ذیصلاح قضایی مبنی بر رفع توقیف و استرداد بلافاصله وجوه و اموال مربوط به صاحبش مسترد گردد.

ماده ۸- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است از طریق و با استفاده از امکانات اجرایی مرکز جمع‌آوری و فروش کالای متروکه ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری، در اسرع وقت اجناس و اموال موضوع ماده ۵ که به نفع دولت ضبط قطعی شده یا می‌شوند که تحویل گرفته است و همچنین مسکوکات طلا و شمش طلا و جواهرات موضوع ماده ۲ این آیین‌نامه و تبصره آن را با توجه به تبصره‌های ذیل این ماهو با نظارت نماینده تام‌الاختیار دادستان کل کشور با رعایت مقررات عمومی به فروش رسانده و وجوه حال از این بابت را با رعایت مفاد تبصره‌های ۱ و ۲ و ۴ قانون اصلاح ماده ۱۹ قانون مجازات مرتکبین قاچاق و اصلاحیه‌های بعدی مصوب ۱۳۶۳.۱۱.۱۹ کل کشور به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف (۴۱۰۱۰۸) قسمت سوم قانون بودجه سال ۶۷ کل کشور منظور و سایر اموال و اجناس را تا تعیین تکلیف نهایی از طرف مراجع قضایی ذیصلاح به طور امانت حفظ و نگهداری نماید.

تبصره ۱: کالا و اجناس از انواع مندرج در ماده ۵۳۰ قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۵۲.۱۲.۲۹ قبل از ضبط قطعی با رعایت مفاد ماده مذکور قابل از فروش می‌باشد.

تبصره ۲: اموال و اجناسی که بنا به تشخیص هیأتی مرکب از کارشناسان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان میراث فرهنگی کشور و حب مورد دستگاه ذیربط منحصر به فرد و یا دارای ارزش‌های ویژه بوده و یا نشان دهنده هنر ملی در زمانهای مختلف باشد و از نفایس ملی به حساب آید با توجه به اصل هشتاد و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای حفظ و نگهداری به دستگاه ذیربط تحویل می‌گردد.

تبصره ۳: فرشها اعم از قالی و قالیچه، کناره و غیره در اختیار شرکت سهامی فرش ایران قرار خواهد گرفت تا نسبت به فروش آنها اقدام نموده و وجوه حاصل را به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف (۴۱۰۱۰۸) قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور واریز نماید.

تبصره ۴: داروها نیز با دریافت وجه آنها به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران تحویل می‌گردد.

تبصره ۵: اسلحه‌های شکاری که به مرکز جمع‌آوری و فروش کالای متروکه ضبطی و قاچاق قطعیت یافته و کالاهای قاچاق بلاصاحب و صاحب متواری تحویل‌گردیده به اشخاصی که دارای پروانه حمل اسلحه شکاری از مراجع ذیصلاح می‌باشند با رعایت مقررات عمومی به فروش می‌رسد.

تبصره ۶: مسکوکات طلا و شمش طلا و جواهرات و نقره‌جات توسط کارشناس یا کارشناسان منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی به قیمت روز ارزیابی و نسبت به فروش آنها به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و یا سایر خریداران طبق مقررات و حداقل به قیمت ارزیابی شده اقدام خواهد شد.

تبصره: ۷ کالاهایی که از نظر وزارت کشاورزی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا سایر مراجع قضایی آلوده به آفت و یا غیر قابل مصرف یا فاسد تشخیص داده شود با تنظیم صورتجلسی که به امضاء نمایندگان دادستان کل کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی و دستگاه ذیربط خواهد رسید معدوم خواهد شد.

تبصره: ۸ در مواردی که ترخیص و یا فروش کالایی به علل بهداشتی، ایمنی یا پیشگیری از تولید غیر سالم مواد دارویی، آرایش یا غذایی تابع مقررات و شرایط خاص شده باشد فروش آنها موقوف به احراز شرایط مربوط خواهد بود و در غیر این صورت اینگونه کالاها با نظارت نماینده تام‌الاختیار دادستان کل کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی معدوم خواهد شد.

ماده ۹- اموال موضوع ماده ۵ این آیین‌نامه چنانچه غیر منقول باشند مشمول قسمت آخر ماده مذکور و ماده ۸ این آیین‌نامه نبوده و وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است اموال غیر منقولی که به نفع دولت ضبط قطعی شده و یا می‌شوند را با رعایت تبصره ۲ ماده ۸ این آیین‌نامه بر اساس مقررات مربوط با نظارت نماینده تام‌الاختیار دادستان کل کشور به فروش رسانده و وجوه حال را به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف ۴۱۰۱۰۸ قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور واریز و سایر اموال غیر منقول را تا تعیین تکلیف نهایی از طرف مراجع ذیصلاح قضایی با نظارت دادستان کل کشور نگهداری نماید.

ماده ۱۰- تأخیر و یا عدم اجرای تکالیف مقرر در این آیین‌نامه در حکم تصرف غیر قانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب می‌شود و از طریق دادستان کل کشور مورد تعقیب قانونی قرار خواهد گرفت. بالاترین مقام دستگاه اجرایی حسب مورد مسئول حسن اجرای این آیین‌نامه می‌باشد.

ماده ۱۱- چگونگی جمع‌آوری و تحویل و تحول و نگهداری همچنین فروش اموال و اجناس موضوع تبصره ۳۵ قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور منحصراً تابع مفاد تبصره مذکور و مقررات این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۱۲- با توجه به نامه شماره ۸۰۸۲۷۲ من مورخ ۱۳۶۷.۳.۱۴ نخست‌وزیر عنوان وزیر کشور امر تعزیرات حکومتی کمافی‌السابق بر اساس مفاد آیین‌نامه‌های ابلاغی به قوت خود باقی و مجری خواهد بود و کلیه مأمورین اجرایی و انتظامی مکلفند نسبت به اجرای آراء صادره کمیسیون‌های نظارت اقدام نمایند و در مواردی که بین مفاد این آیین‌نامه و آیین‌نامه تعزیرات حکومتی ابهامی باشد بر اساس مفاد آیین‌نامه‌های تعزیرات حکومتی عمل خواهد شد.

آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴۵ اصلاحی قانون بودجه سال ۱۳۴۳ کل کشور (مصوب ۱۳۷۷/۱۲/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷.۱۲.۲۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱.۲۶۸۵۹ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به استناد تبصره (۴۵) قانون بودجه سال ۱۳۴۳ کل کشور و بند (د) ماده (۵۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب - ۱۳۷۳ - اصلاحیه آیین‌نامه اجرایی تبصره مذکور رابه شرح زیر تصویب نمود:

۱- میزان ورودیه مذکور در ماده (۲۱) آیین نامه اجرایی تبصره (۴۵) اصلاحی قانون بودجه سال ۱۳۴۳ کل کشور (موضوع تصویبنامه شماره ۳۱۳۶ت ۱۶۴۰۱ ه مورخ ۱۳۷۵.۳.۳۰) به ترتیب از مبلغ ۲۰۰۰ ریال به مبلغ ۳۰۰۰ ریال و از مبلغ ۱۵۰۰۰ ریال به مبلغ ۳۰۰۰۰ ریال افزایش می‌یابد.

۲- به استثنای افراد مذکور در بندهای "الف"، "ب"، "ه"، و "ز" ماده (۳) آیین نامه که از پرداخت ورودیه معاف می‌باشند برای افراد و گروههای مشخص شده در سایر بندها میزان ورودیه حداکثر ۵۰۰ ریال تعیین می‌گردد.

آیین نامه اجرایی بند "ب" تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور

ماده ۱- وزارت مسکن و شهرسازی موظف است ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این تصویبنامه، الگوی مسکن شهری و روستایی (خانه نمونه شهری و روستایی) شامل سطوح زیربنا، تعداد طبقات و فناوری ساخت مسکن را متناسب با شاخصهای اقتصادی، فرهنگی، جمعیتی و اقلیمی تدوین و به هیئت وزیران ارائه کند.

ماده ۲- کلیه سازندگان غیردولتی واحدهای مسکونی با اولویت بخش تعاون که نسبت به نوسازی، مرمت و مقاومسازی واحدهای مسکونی فرسوده واقع در بافتهای فرسوده (موضوع جزء (۳) بند "ب" تبصره (۶) قانون بودجه سال جاری) اقدام کنند، اعم از مالکان واحدها و یا اشخاص حقوقی متشکل از مالکان یا نمایندگان قانونی ایشان و همچنین تعاونیهای مسکن، انبوه سازان، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و شهرداریها در صورت رعایت طرحهای مصوب با اولویت بافتهای فرسوده و رعایت قوانین و ضوابط میراث فرهنگی در بافتهای تاریخی و همچنین خریداران واحدهای مسکونی نوسازی شده در این بافتها می‌توانند از یارانه سود تسهیلات موضوع جزء (۱) بند "ب" تبصره (۶) قانون بودجه سال جاری از محل طرح شماره ۴۰۹۰۶۰۱۱ مندرج در پیوست شماره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور استفاده کنند.

تبصره ۱- وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان عمران و بهسازی شهری) موظف است با همکاری وزارت کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ظرف یک ماه از تاریخ ابلاغ این تصویبنامه اقدامهای ذیل را انجام دهد:

الف - تدوین و تنظیم اسامی شهرهای مشمول (براساس تصمیم کارگروه موضوع ماده (۸) این آیین نامه) و همچنین تنظیم دستور العمل میزان و نحوه اعطای یارانه تسهیلات به تفکیک کلانشهرها، شهرهای بالای دویست هزار (۲۰۰٫۰۰۰) نفر و سایر شهرها و همچنین میزان یارانه در دورههای مشارکت مدنی و فروش اقساطی برای سازندگان مختلف موضوع ماده (۲) این آیین نامه.

ب - هماهنگی با بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تعیین بانک و یا بانکهای عامل و تعیین سهم هریک از بانکها و استانها برای اعطای تسهیلات موضوع این ماده و معرفی آنها به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور برای انعقاد قرارداد واگذاری اعتبارات یارانه پیش بینی شده از محل طرح شماره ۴۰۹۰۶۰۱۱ بین سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان عمران و بهسازی شهری) و بانک یا بانکهای عامل تعیین شده.

تبصره ۲- بانکهای عامل در چارچوب قرارداد منعقد شده موضوع جزء "ب" تبصره (۱) این ماده و رعایت دستور العمل جزء "الف" تبصره مزبور نسبت به اعطای تسهیلات و یارانه پیش‌بینی شده در دوره‌های مشارکت مدنی و فروش اقساطی به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی معرفی شده توسط نماینده سازمان عمران و بهسازی شهری در هریک از شهرها اقدام می‌کنند.

تبصره ۳- وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان عمران و بهسازی شهری) موظف است گزارش عملکرد این ماده را هر سه ماه یکبار به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال کند.

ماده ۳- وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان ملی زمین و مسکن) موظف است به میزان حداقل سی و پنج درصد (۳۵٪) از منابع درآمدی خود ناشی از فروش زمین و وجوه برگشتی مربوط به واگذاری واحدهای مسکونی استیجاری احداث شده در طول برنامه‌های دوم و سوم توسعه را به میزان حداقل سیصد میلیارد (۳۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال به منظور خرید املاک و مستحقات، آماده‌سازی و احداث واحدهای مسکونی استیجاری در بافتهای فرسوده برابر شیوه نامه وزارت مسکن و شهرسازی (مقررات عمران و بهسازی) و طرحهای مصوب هزینه کند.

تبصره ۱- پروژه‌های استیجاری موضوع این ماده در بافتهای فرسوده شهرهایی که توسط کارگروه موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه مشخص می‌شوند، اجرا خواهد شد.

تبصره ۲- پرداخت هزینه‌های مربوط به خرید املاک و مستحقات و آماده‌سازی زمین مربوط به پروژه‌های استیجاری برابر شیوه نامه وزارت مسکن و شهرسازی (مقررات عمران و بهسازی) و طرحهای مصوب تعیین شده از محل این اعتبارات بلامانع است.

ماده ۴- وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان عمران و بهسازی شهری) مجاز است به منظور اجرای پروژه‌های نوسازی بافتهای فرسوده در طرحهای مصوب، با رعایت آیین‌نامه اجرایی بند "الف" تبصره (۱) قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور نسبت به انتشار و فروش اوراق مشارکت به میزان پانصد میلیارد (۵۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال اقدام کند تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور برای اجرای طرحهای مربوط هزینه شود.

ماده ۵- شهرداریها می‌توانند با تصویب شورای اسلامی شهر برای سرمایه‌گذاری در نوسازی بافتهای فرسوده جمعاً تا سقف پانصد میلیارد (۵۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰) ریال اوراق مشارکت با تضمین خود نسبت به بازپرداخت اصل و سود منتشر کنند.

تبصره - روش انتشار اوراق و گردشکار مربوط براساس آیین‌نامه پیشنهادی وزارت کشور به شرح پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت است، خواهد بود.

ماده ۶- شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و کمیسیونهای موضوع ماده (۵) قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران موظفند بررسی و تصویب طرحها و پروژههای پیشنهادی موضوع این آیین نامه را خارج از نوبت انجام دهند.

ماده ۷- به منظور ایجاد هماهنگی و تسریع در اجرای طرحهای موضوع این آیین نامه ستاد احیا، بهسازی و نوسازی بافتهای فرسوده شهری استان به ریاست معاون عمرانی استاندار و عضویت رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان، رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان و شهردار شهر ذی ربط تشکیل می شود. صدور پروانههای ساختمانی توسط مدیریت ویژه بافت فرسوده یا تاریخی (که با هماهنگی ستاد مزبور تعیین و با حکم شهردار منصوب می شوند) به صورت خارج از نوبت انجام می شود.

تبصره - تسهیلات پیش بینی شده در این آیین نامه صرفاً در شهرهایی ارائه خواهد شد که شهرداری و شورای اسلامی آن شهر حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) هزینه پروانه شامل عوارض احداث ساختمان و تراکم منظور در طرح بهسازی مصوب را متناسب با میزان تجمیع خانههای پراکنده و ریز کاهش دهد.

ماده ۸- به منظور تعیین اسامی شهرها، عناوین طرحها و پروژهها، مبالغ اختصاصی به هر شهر مشمول جزء " الف " تبصره (۱) ماده (۲)، تبصره (۱) ماده (۳) و مواد (۴) و (۵) کارگروهی با مسئولیت وزارت مسکن و شهرسازی (سازمان عمران و بهسازی شهری) و با حضور نمایندگان وزارتخانههای امور اقتصادی و دارایی و کشور (سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور) و سازمانهای میراث فرهنگی و گردشگری و مدیریت و برنامه ریزی کشور تشکیل می شود تا اقدامات لازم را انجام دهد.

ماده ۹- این تصویب نامه جایگزین تصویب نامه شماره ۸۹۹۰۲/ت/۳۴۷۷۵ هـ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۸ می شود.

تصویب نامه هیات وزیران وزارت امور اقتصادی و دارایی در مورد اتومبیل های موزه ای (مصوب ۱۳۶۸/۷/۳۰) هیات و وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۸/۷/۳۰ بنا به پیشنهاد شماره ۵۱/۳۴۶۴/۱۰۲۶۷ مورخ ۱۳۶۸/۴/۱ وزارت امور اقتصادی و دارایی تصویب نمودند که بند یک مصوبه شماره ۳۷۲۶۸ مورخ ۱۳۶۱/۷/۸ هیات وزیران به شرح زیر اصلاح می گردد.

۱- با همکاری وزارت فرهنگ و آموزش عالی کلیه لتومبیل های موضوع تبصره مزبور اعم از موجود و در اختیار دستگاههای دولتی و نهادهای انقلابی را بازدید و آن دسته از اتومبیل هایی که جنبه موزه ای دارند با رعایت تشریفات قانونی با توجه به اصل هشتاد و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به منظور نگهداری در موزه ها در اختیار سازمان میراث فرهنگی قرار گیرد.

تصویب نامه هیات وزیران در مورد بند ۹ از ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور
(مصوب ۱۳۶۹/۳/۱۶)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۹.۳.۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۷۲.۲۱۵۲.۳۷۷۲ مورخ ۸.۴.۱۱ وزارت فرهنگ و آموزش عالی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آیین نامه اجرایی بند (۹) ماده (۳) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷ که در این آیین نامه اختصاراً سازمان نامیده می شود را به شرح ذیل تصویب نمودند:

ماده ۱ - کلیه مراجعی که به موجب قانون به نحوی نسبت به کشف، توقیف یا ضبط اموال اشخاص حقیقی یا حقوقی اقدام می کنند، مکلفند ظرف ده روز مراتب را به اطلاع نزدیکترین واحد سازمان برسانند. سازمان موظف است بلافاصله نمایندگان خود را جهت شناسایی، تعیین و تفکیک و تهیه فهرست اموال فرهنگی و تاریخی موجود، معرفی و اعزام نماید.

ماده ۲ - اموالی که از نظر نمایندگان سازمان، فرهنگی و تاریخی تشخیص داده می شود، به موجب صورت مجلس به طور امانی به نمایندگان اعزامی تحویل می گردد. اموال مزبور پس از تعیین تکلیف قانونی و قطعیت تعلق آنها به دولت به تصرف قطعی سازمان در می آید.

ماده ۳ - سازمان موظف است اموال امانی را در محل مخصوص و با رعایت موازین حفاظت علمی و فنی، نگهداری نماید و هزینه این امر در طول این مدت برعهده سازمان خواهد بود.

ماده ۴ - سازمان موظف است فهرست اموال امانی و قطعی در اختیار خود را به وزارت امور اقتصادی و دارایی منعکس نماید. اموال فرهنگی و تاریخی قطعی شده در دفاتر مخصوص اموال فرهنگی و تاریخی ثبت و مشمول مقررات آثار ثبتی خواهد بود.

تصمیم نمایندگان ویژه رئیس جمهور در مورد نحوه اجرای بندهای "ب" و "ی" تبصره (۱۰) قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور (مصوب ۱۳۸۰/۵/۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰.۰۳.۰۹ بنا به پیشنهاد رییس جمهور و براساس اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

آقایان حسین نمازی وزیر امور اقتصادی و دارایی، محمد فرهادی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، محمدرضا عارف معاون رییس جمهور و رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و طهماسب مظاهری دبیر ستاد اقتصادی دولت و وزیر دستگاه ذی ربط (واگذارنده) به عنوان نمایندگان ویژه رییس جمهور (قایم مقام تولیت آستان قدس رضوی می تواند به صورت ناظر در جلسات کارگروه (کمیته) شرکت نماید)، در مورد نحوه اجرای بندهای (ب) و (ی) تبصره (۱۰)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

قانون بودجه سال ۱۳۸۰ کل کشور و پرداخت چهارهزار میلیارد (۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از بدهی‌های دولت به صندوق بازنشستگی کشوری و چهارهزار میلیارد (۴.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از بدهی دولت به سازمان تأمین اجتماعی و پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از بدهی دولت به آستان قدس رضوی جهت تصمیم‌گیری در موارد زیر تعیین می‌شوند:

۱- انتخاب اموال یا سهام قابل واگذاری (موضوع بندهای یاد شده) به صندوق بازنشستگی و سازمان تأمین اجتماعی (شامل نوع و میزان و یا درصد آن) با توافق سازمان بازنشستگی و سازمان تأمین اجتماعی و آستان قدس رضوی حسب مورد و تعیین روز معامله یا انتقال سهام در بورس.

۲- تصویب واگذاری قطعی اموال و سهام تعیین شده.

۳- تعیین قیمت سهام موضوع بند (ب) با توافق سازمان‌های بازنشستگی کشوری و تأمین اجتماعی و آستان قدس رضوی (حسب مورد) براساس قیمت بورس و در مواردی که سهام قابل قیمت گذاری توسط بورس نباشد و نیز در مورد سایر اموال براساس قیمت کارشناسی.

تبصره - قیمت سهام موضوع بند (ی) تبصره (۱۰) (در مورد سهام عرضه شده در بورس) قیمت روز انتقال سهام در بورس اوراق بهادار تهران و در غیراین صورت به قیمتی است که با ضوابط بورس و توسط سازمان بورس اوراق بهادار تهران تعیین می‌شود.

۴- اتخاذ تصمیم در خصوص نحوه ثبت دفاتر مالی و تسویه حساب فی مابین دولت، صندوق بازنشستگی و دستگاه اجرایی و یا شرکت‌های دولتی مربوط.

۵- اعمال هرگونه شرط یا تعهد از سوی صندوق بازنشستگی به عنوان شرط ضمن عقد، از قبیل تکمیل طرح‌های نیمه تمام، ادامه فعالیت و توسعه تولید، حداقل اشتغال، فروش تدریجی سهام به مردم، صادرات و بهبود کیفیت.

۶- مراحل قانونی فروش و تعیین سهم هر یک از سازمان‌های تأمین اجتماعی و بازنشستگی کشوری و آستان قدس رضوی در مواردی که پیشنهاد مشترک در خرید سهام و یا دارایی داشته باشند در وهله نخست، با تفاهم یکدیگر و در غیر این صورت براساس نظر کارگروه (کمیته) نمایندگان ویژه رییس جمهور موضوع این تصویب نامه صورت خواهد پذیرفت.

تصمیمات نمایندگان ویژه که با اکثریت آراء در موارد توافق اتخاذ می‌شود در حکم تصمیمات رییس جمهور و هیأت وزیران بوده و لازم الاتباع است و بارعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیأت دولت قابل صدور خواهد بود.

تصویب نامه هیأت وزیران در مورد تشکیل کارگروه غارشناسی ایران (مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۳۰)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱.۱۱.۳۰ بنا به پیشنهاد شماره ۲۱۱۳۷-۵۲ مورخ ۱۳۸۱.۵.۲۷ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

به منظور شناسایی، بررسی و پژوهش، حفاظت و بهره مندی و استفاده پایدار از غارهای طبیعی کشور به عنوان آثار طبیعی و ارزشمند زیست محیطی، فرهنگی، تاریخی، زمین شناسی و دیرین شناسی، کارگروهی با عنوان کارگروه غارشناسی ایران مرکب از سازمانهای حفاظت محیط زیست، میراث فرهنگی کشور، زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور، جغرافیایی نیروهای مسلح، جنگلها و مراتع کشور، یک نفر از موسسه آموزش عالی ذی ربط، یک نفر از اعضای تشکلهای غیردولتی (N.G.ON) ذی ربط و یک نفر از روسای تشکلهای علمی غیر دولتی تشکیل می گردد.

ضوابط لازم به منظور تحقق اهداف فوق و همچنین نحوه هماهنگی بین دستگاههای مذکور و نحوه انجام مقررات جاری کشور در زمینه حفاظت و استفاده از غارهای طبیعی کشور، به موجب آیین نامه ای خواهد بود که بنا به پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست، به تصویب هیأت وزیران می رسد.

آیین نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی نهادهای عمومی و دولتی (مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱.۱۲.۷ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱۵۴۶۱ مورخ ۱۳۸۰.۶.۱۱ سازمان میراث فرهنگی کشور و در اجرای بند (۹) بخش فرهنگ، هنر و تربیت بدنی راهکارهای اجرایی حوزه های بخشی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع تصویب نامه شماره ۴۹۴۵۴ ت ۲۳۲۶۹ مورخ ۱۳۷۹.۱۱.۳ و به استناد ماده (۱۲۲) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶، آیین نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی نهاد های عمومی و دولتی را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- اموال فرهنگی - تاریخی و هنری به اموالی گفته می شود که از نظر علمی، تاریخی، فرهنگی، باستانشناسی، دیرین شناسی و هنری حائز اهمیت بوده و بیش از یکصد سال از تاریخ ساخت یا ایجاد آن گذشته باشد و به یکی از انواع زیر تعلق داشته باشد:

الف اموال فرهنگی - تاریخی :

به اموالی اطلاق می شود که نشانگر تحول حیات و هویت فرهنگی تاریخی انسان یا وقوع وقایع تاریخی در ادوار یا دوره هایی خاص باشد و به نحوی از انحاء، گوشه ای از حرکت تاریخی فرهنگی انسان را در مقیاس ملی یا منطقه ای یا بین المللی نشان دهد یا نشانگر ظهور، حیات و انقراض تمدنهای تاریخی بوده و از محوطه های باستانی واقع در خشکی یا بستر دریاها، در اثر حفاری علمی یا علل دیگر کشف شود.

تبصره آثار دیرین شناسی ، شامل مجموعه ها و نمونه های نادر جانور شناسی ، گیاه شناسی ، معدن شناسی ، انسان شناسی ، بقایای نباتی و جانوری ماقبل تاریخ و ترکیبات نادر زمین شناسی در حکم اموال فرهنگی تاریخی محسوب می شود.

ب - اموال تاریخی:

این اموال نشانگر وقوع وقایع تاریخی ، تاریخ علوم و فنون ، تاریخ نظامی واجتماعی و همچنین زندگی رهبران ومشاهیر تاریخی ، علمی ، مذهبی ، فرهنگی و هنری می باشد.

ج - اموال فرهنگی:

به اموال منقولی اطلاق می شود که نشانگر وجوه مختلف زندگی انسان در دوره متاخر تاریخی بوده و پژوهش در آنها موجب بازشناسی صورت تاریخی فرهنگی زندگی جوامع انسانی می شود، از قبیل آثار مردم نگاری ، مردم شناسی ، فرهنگ و هنر بومی ، آرشپوهای صدا و تصویر و تمبر و امثال آن.

د - اموال هنری :

به کلیه آثار هنری در رشته های مختلف هنرهای تجسمی اعم از هنرهای سنتی و بومی یامعاصر ، ایرانی یا غیرایرانی، گفته می شود که ساخته مشاهیر هنرمندان رشته های مختلف هنری بوده یا در تاریخ هنر، جزء آثار شاخص هنری محسوب شوند یا نشانگر آغاز یا اوج سبک یا مکتب یا دوره هنری مشخص باشند.

هـ- اموال مطالعاتی :

قطعه ای از یک اثر فرهنگی تاریخی یا هنری است که فاقد نقش کامل ، خط و حیثیت مستقل فرهنگی بوده یا فاقد ارزش حفاظتی باشد و صرفا از نظر تشخیص دوره تاریخی ، جنس و ترکیب عناصر آن ارزش مطالعاتی داشته باشد.

و - اموال تقلبی و یاجعلی:

به اموالی گفته می شود که با سوء نیت از روی یک اثر تاریخی فرهنگی و هنری خاص تقلید یا با استفاده از نقوش،خطوط و اشکال فرهنگی تاریخی در دوره معاصر ساخته شده است.

تبصره ۱ - تعیین تکلیف اموال مطالعاتی ، تقلبی و جعلی از نظر امحاء، نگهداری یا واگذاری بلاعوض وفروش اموال مطالعاتی بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی خواهد بود.

تبصره ۲ - آثار متعلق به مشاهیر تاریخی فرهنگی و هنری و همچنین آثار نشانگر رویدادهای مهم تاریخی معاصر و همچنین آن دسته از آثار فرهنگی و هنری معاصر که برابر دستورالعمل موضوع این آیین نامه درجه یک یادرجه دو تشخیص داده شود، صرف نظر از قدمت آن، مشمول مقررات این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۲ - مجموعه اموال فرهنگی تاریخی یا هنری به اموالی اطلاق می شود که علاوه بر ارزش فرهنگی تاریخی و هنری هر یک از آثار تشکیل دهنده آن، اجتماع آنها هویتی مستقل ایجاد و ارزش و حیثیتی مضاعف به وجود آورد.

ماده ۳ - کلیه اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی که در اختیار وزارتخانه ها و سازمانها و موسسات دولتی و عمومی غیر دولتی و دستگاهها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی است، براساس فرمها و دفاتر مندرج در این آیین نامه توسط دستگاه دارنده ثبت و یک نسخه از آنها به سازمان میراث فرهنگی کشور و وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال خواهد شد. عدم انجام مفاد این ماده، موجب پیگرد قانونی خواهد بود.

تبصره ۱ - اموال فرهنگی تاریخی حاصل از حفاریهای علمی باستانشناسی حداکثر یک ماه بعد از پایان فصل حفاری، به واحد اداری ذیربط تحویل و مفاد این آیین نامه در مورد آنها اعمال خواهد شد.

تبصره ۲ - در مورد اموالی که به حکم مراجع ذیصلاح و تا صدور رای قطعی توقیف می شوند، بر اساس بند (۹) ماده (۳) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور و آیین نامه اجرایی آن اقدام خواهد شد.

تبصره ۳ - اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار شرکتهای دولتی، نهادهای عمومی غیر دولتی و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این آیین نامه هستند.

تبصره ۴ - تکالیف مقرر در این آیین نامه در مورد اموال موضوع تبصره ذیل ماده یک توسط سازمان حفاظت محیط زیست انجام شده و سازمان مذکور مسئولیت های قانونی مربوط را برعهده دارد.

ماده ۴ - دستگاههای مشمول این آیین نامه بر اساس دستورالعملهای صادره شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور نسبت به مرمت، حفاظت، پژوهش، معرفی و ساماندهی اطلاعاتی و کالبدی اموال تاریخی، فرهنگی و هنری در اختیار خود اقدام خواهند کرد.

ماده ۵ - سازمان میراث فرهنگی کشور مکلف است اقدامات اضطراری حفاظتی و مرمتی را تعیین و به دستگاه ذیربط ابلاغ و دستگاه اجرایی ذیربط مکلف است براساس نظرات سازمان اقدام نماید.

ماده ۶ - حفاظت و حراست از اموال موضوع این آیین نامه بر عهده دستگاه دارنده اموال و نگهداری حساب آنها بر عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

تبصره - در صورتی که اموال موضوع این آیین نامه به دلیل شرایط فیزیکی یا شیمیایی خود اثر و یا در جریان مرمت به دلایل فنی از بین برود، اموال یاد شده پس از تایید سازمان میراث فرهنگی کشور و با رعایت مقررات مربوط از فهرست اموال دولتی خارج خواهد شد.

ماده ۷ - طبقه بندی ارزشی اموال فرهنگی تاریخی و هنری مشمول این آیین نامه (آثار درجه یک درجه دودرجه سه مطالعاتی) مطابق دستورالعملی خواهد بود که توسط سازمان میراث فرهنگی کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد. نتایج حاصل از اجرای طرح مذکور پس از تصویب سازمان میراث فرهنگی کشور لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره - کلیه اموال فرهنگی - تاریخی و هنری از نظر اجرای مفاد این آیین نامه تا انجام طرح طبقه بندی ارزش فرهنگی تاریخی آنها، در حکم آثار درجه دو و برای اجرای مفاد ماده بیست این آیین نامه در حکم آثار درجه سه محسوب می شوند.

ماده ۸ - سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است دستورالعمل ساماندهی اطلاعاتی اموال موضوع این آیین نامه را به منظور تولید و ثبت اطلاعات پژوهشی، حفاظتی، کالبدی، مرمتی و اموالی هر اثر در قالب شناسنامه عمومی و تخصصی، تدوین و به دستگاههای ذیربط جهت اجرا ابلاغ نماید.

ماده ۹ - سازمان میراث فرهنگی کشور دستورالعمل مرمت اموال موضوع این آیین نامه را با توجه به طبقه بندی ارزش فرهنگی تاریخی، نوع، جنس، قدمت، نوع و میزان آسیب دیدگی اثر، تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

تبصره - مرمت اضطراری اموال موضوع این آیین نامه از سوی دستگاه دارنده، در اسرع وقت آغاز خواهد شد.

ماده ۱۰ - سازمان میراث فرهنگی کشور دستورالعمل ساماندهی کالبدی اموال موضوع این آیین نامه را به منظور ایجاد شرایط علمی، فنی و امنیتی لازم برای بقای اثر در محل و نحوه نگهداری آن، تدوین ابلاغ و بر اجرای آن نظارت می نماید.

ماده ۱۱ - کلیه دستگاههای مشمول این آیین نامه موظفند پس از ابلاغ دستورالعمل های موضوع این آیین نامه نسبت به طبقه بندی ارزشی و ساماندهی اطلاعاتی و کالبدی اموال تاریخی، فرهنگی و هنری تحت اختیار خود، بانظارت سازمان میراث فرهنگی کشور اقدام نمایند.

ماده ۱۲ - دستگاههای مشمول این آیین نامه موظفند در تنظیم بودجه سالانه خود اعتبار مورد نیاز برای نگهداری اموال موضوع این آیین نامه را متناسب با دستورالعمل های ابلاغی تعیین و به مراجع ذیربط اعلام نمایند.

عدم پیش بینی و یا تخصیص اعتبار نافی وظایف دستگاههای مذکور نخواهد بود.

ماده ۱۳ - مرمت اموال موضوع این آیین نامه بر عهده دستگاه دارنده آن خواهد بود.

دستگاههای مشمول این آیین نامه مکلفند ساختار تشکیلاتی مناسب را جهت ایجاد آزمایشگاه یا کارگاه مرمت، حسب مورد پیش بینی و به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور پیشنهاد نمایند.

ماده ۱۴ - کلیه دستگاههای مشمول این آیین نامه نسبت به تاسیس موزه تخصصی درخصوص موضوع فعالیت خود اقدام خواهند کرد.

موزه های تخصصی تحت نظارت فنی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۱۵ - امین اموال فرهنگی تاریخی و هنری که مطابق آیین نامه اجرایی ماده ۳۴ قانون محاسبات عمومی کشور منصوب خواهد شد، نباید غیر از وظیفه امین اموالی وظیفه دیگری را برعهده داشته باشد و باید علاوه بر صلاحیتهای اخلاقی و امانت داری، حداقل دارای مدرک کاردانی در رشته های مرتبط نیز باشد.

سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور، شغل امین اموال و مزایای شغلی آن را تعریف و برای دستگاههای مشمول به تعداد مورد نیاز پست امین اموال منظور خواهد کرد.

ماده ۱۶ - امین اموال فرهنگی تاریخی و هنری علاوه بر انجام وظایف مقرر در قانون محاسبات عمومی کشور، آیین نامه اموال دولتی و آیین نامه مربوط به شرایط و طرز انتخاب و حدود وظایف و مسئولیتهای امین اموال وظایف زیر را بر عهده خواهد داشت:

الف - اجرای وظایف مقرر در طرحهای ساماندهی کالبدی و اطلاعاتی و سایر دستورالعملهای موضوع این آیین نامه در مورد اموال فرهنگی تاریخی و هنری.

ب - تنظیم فرمهای مربوط به وضعیت سلامت و وضعیت محل نگهداری اثر از نظر شرایط علمی، فنی و امنیتی آن، موضوع دستورالعملهای این آیین نامه.

ج - انجام امور مقرر در دستورالعملهای موضوع این آیین نامه و همکاری با پژوهشگران و ایجاد شرایط لازم برای معرفی اثر.

د - مراقبت مستمر از آثار تحت ابوابجمعی و گزارش به موقع خطرات ناشی از شرایط فیزیکی اثر، شرایط فنی و امنیتی محل نگهداری آن.

تبصره - امین اموال در صورت عدم رعایت مفاد این بند و تعدی و تفریط، مسئول جبران خسارت وارد شده به اثر خواهد بود.

تشخیص این امر و تعیین میزان خسارات وارد شده بر عهده مرجع ذیصلاح قضائی و با توجه به نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۱۷ - انتقال بلاعوض و امانی اموال موضوع این آیین نامه از یک وزارتخانه یا موسسه یا شرکت دولتی به یک وزارتخانه یا موسسه یا شرکت دولتی دیگر و موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی با رعایت مواد مربوط از قانون محاسبات عمومی کشور و با رعایت شرایط ذیل انجام می شود:

الف - مفاد دستورالعملهای موضوع این آیین نامه در مورد اموال موضوع انتقال قبلانجام شده باشد.

ب - موافقت قبلی سازمان میراث فرهنگی کشور تحصیل شود.

ماده ۱۸ - خرید اموال فرهنگی تاریخی و هنری از سوی دستگاههای مشمول این آیین نامه بر اساس مقررات عمومی ناظر به معاملات دستگاه خریدار انجام خواهد شد.

ضرورت خرید و قیمت کارشناسی اثر توسط هیأتی متشکل از دو نفر کارشناس خبره با انتخاب دستگاه خریدار و یک نفر نماینده سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹ - حمل و نقل اموال موضوع این آیین نامه از نظر شرایط حفاظتی و امنیتی تابع دستورالعملی خواهد بود که با توجه به ویژگیهای اموال مورد نظر از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین و ابلاغ خواهد شد و مسئولیت رعایت مفاد آن بر عهده دستگاه دارنده اثر خواهد بود.

ماده ۲۰ - اموال فرهنگی تاریخی و هنری که می تواند تحت ابوابجمعی هر یک از امنای اموال فرهنگی تاریخی و هنری قرار گیرد، حداکثر ده هزار عدد اثر درجه ۳ می باشد.

هر اثر درجه یک معادل دویست و هر اثر درجه ۲ معادل بیست عدد اثر درجه ۳ محسوب می شود.

ماده ۲۱ - خروج موقت اموال فرهنگی تاریخی و هنری درجه یک مشمول این آیین نامه برای شرکت در نمایشگاههای خارج از کشور پس از تایید سازمان میراث فرهنگی کشور به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره - خروج موقت اموال تاریخی، فرهنگی و هنری درجه دو و سه با موافقت سازمان میراث فرهنگی کشور انجام خواهد شد.

ماده ۲۲ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور از محل جابجایی پستهای بین دستگاهی نسبت به ایجاد پست امین اموال فرهنگی تاریخی و بازرس اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی اقدام نماید.

تبصره - استخدام نیروهای تخصصی کارشناسی ارشد و بالاتر در دستگاه اجرایی برای اجرای دستورالعملهای موضوع این آیین نامه یا اشتغال در سمتهای امین اموال و بازرس اموال فرهنگی با تایید کمیسیون مرکب از نمایندگان دستگاه ذیربط، سازمان میراث فرهنگی کشور و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور علاوه بر سقف پستهای تخصصی مجاز می باشد.

ماده ۲۳ - حذف اموال موضوع این آیین نامه از فهرست اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی با رعایت موارد ذیل، بر عهده هیأتی متشکل از نمایندگان وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان میراث فرهنگی کشور، دیوان محاسبات کشور و دستگاه دارنده آن می باشد:

۱ - در کلیه موارد سرقت، فقدان و به طور کلی مواردی که از بین رفتن اموال به علت وقوع تخلف اداری از جمله مفاد این آیین نامه یا جرایم عمومی صورت گرفته است، حذف اموال منوط به صدور حکم قضایی یا رای دیوان محاسبات کشور و جبران خسارات وارد شده به دولت می باشد.

۲ - در مواردی که اموال موضوع این آیین نامه بر اثر حوادث ناگهانی از قبیل سیل، زلزله، جنگ و حوادث مشابه آن از بین برود، با گواهی بالاترین مقام دستگاه اجرایی مبنی بر فقدان قصور و مسامحه از سوی مسئولان نگهداری اثر، موضوع در هیأت یاد شده مطرح خواهد شد.

۳ - هیأت مزبور با بررسی جوانب امر و با توجه به نظر کارشناسی سازمان میراث فرهنگی کشور و اقدامات انجام یافته از سوی دستگاه ذیربط و حکم صادرشده از مرجع قضایی یا اداری ذیصلاح، تصمیم می گیرد.

تبصره ۱ - حذف اموال موضوع این آیین نامه از فهرست اموال دولتی پس از تایید نماینده سازمان میسر خواهد شد.

تبصره ۲ - در صورتی که هیأت در جریان رسیدگی، به تخلف اداری یا وقوع جرایم عمومی برخورد نماید، موضوع را به مراجع ذیصلاح اداری و قضایی منعکس و تا صدور رای نهایی پیگیری خواهد کرد.

ماده ۲۴ - سازمان میراث فرهنگی کشور مسئول نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه بوده و در موارد تخلف، مراتب به بالاترین مقام دستگاه اجرایی منعکس خواهد شد.

آیین نامه اجرای قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلز یاب (مصوب ۱۳۸۲/۲/۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲.۲.۷ بنا به پیشنهاد شماره ۱.۲۸۸۸۰ مورخ ۱۳۸۰.۱۰.۲۲ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به استناد تبصره (۳) ماده واحده قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلزیاب - مصوب ۱۳۷۹-، آیین نامه اجرایی قانون یادشده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- وزارت صنایع و معادن مکلف است ضوابط اعلام شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور را به هنگام ثبت اعلامیه تأسیس، به متقاضیان ساخت دستگاههای فلزیاب ابلاغ نماید.

صدور پروانه بهره‌برداری برای این واحدها منوط به موافقت سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود.

ماده ۲- خرید، فروش، نگهداری و استفاده از دستگاههای فلزیاب منوط به اخذ مجوز از سازمان میراث فرهنگی کشور است.

فروشندهگان مکلفند دستگاههای یاد شده را فقط به اشخاصی که مجوز خرید از سازمان میراث فرهنگی کشور دریافت نموده‌اند، بفروشند و نسخه‌ای از برگ فروش را مشتمل بر مشخصات خریدار و مشخصات فنی دستگاه به سازمان میراث فرهنگی کشور ارسال نمایند.

ماده ۳- وزارت بازرگانی، نیاز صنوف مجاز به استفاده از دستگاه فلزیاب را با ذکر تعداد و توانایی دستگاههای مورد نظر، تا پایان اسفندماه هر سال به سازمان میراث فرهنگی کشور اعلام خواهد کرد تا در صدور مجوزهای ساخت برای سال بعد لحاظ گردد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۴- اشخاص متقاضی دریافت مجوزهای موضوع این آیین‌نامه، علاوه بر شرایط عمومی اشتغال به‌کار و با توجه به شرایط ذیل و ضوابط مندرج در دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور، تقاضای خود را به سازمان مذکور تسلیم خواهند کرد.

سازمان میراث فرهنگی کشور، به تقاضاهای واصل شده ظرف یک ماه رسیدگی و اعلام نظر خواهد کرد.

الف - اشتغال به شغل قانونی مورد تأیید مراجع ذی‌ربط.

ب - تأیید نیاز به استفاده از دستگاه فلزیاب از اداره کل بازرگانی استان محل کسب.

پ - عدم محکومیت از سوی مراجع قضایی به اتهام حفاری غیرمجاز یا سایر جرایم مرتبط با میراث فرهنگی کشور در مورد اشخاص حقیقی و مدیران اشخاص حقوقی.

ت - تعهد به رعایت قوانین ناظر به حفاظت از میراث فرهنگی کشور.

تبصره - صدور مجوزهای موضوع این آیین‌نامه از اختیارات سازمان میراث فرهنگی کشور می‌باشد و سازمان مذکور در صدور یا عدم صدور آن مختار است.

ماده ۵- مدت اعتبار مجوزهای موضوع این آیین‌نامه یک سال است و تمدید آن منوط به رعایت مفاد این آیین‌نامه و ضوابط مقرر در دستورالعمل و مجوز صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور می‌باشد.

صاحب مجوز حق واگذاری دائم یا موقت آن را به غیر و همچنین حق تغییر مورد یا محل استفاده راندارد.

ماده ۶- تبلیغ دستگاههای فلزیاب از طریق رسانه‌های عمومی، مطبوعات، چاپ و نشر پوستر و سایر روشهای تبلیغاتی فقط با مجوز سازمان میراث فرهنگی کشور مجاز است.

ماده ۷- ورود دستگاههای موضوع این آیین‌نامه، منوط به اخذ مجوز از سازمان میراث فرهنگی کشور و رعایت سایر مقررات ناظر به موضوع است.

ماده ۸- کلیه دستگاههای فلزیاب که به علت تخلف از مفاد قانون یا این آیین‌نامه، از سوی مراجع ذی‌صلاح ضبط شده یا می‌شوند، در اختیار سازمان میراث فرهنگی کشور قرار می‌گیرد.

سازمان مذکور می‌تواند آنها را به اشخاصی که دارای مجوز خرید هستند، با رعایت مقررات مربوط بفروشد.

ماده ۹- در صورتی که دارندگان مجوزهای موضوع این آیین‌نامه از ضوابط و مقررات مقرر در این آیین‌نامه، دستورالعمل و مجوز صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور، تخلف نمایند، مجوز آنها به‌تشیص سازمان یاد شده ابطال یا معلق می‌شود و از تمدید یا تجدید آن خودداری خواهد شد.

ماده ۱۰- کلیه اشخاصی که از سایر مراجع ذی‌ربط مجوز اخذ نموده‌اند و در امور مذکور در این آیین‌نامه فعالیت دارند، مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه وضعیت خود را با مفاد این آیین‌نامه تطبیق دهند.

ادامه فعالیت این قبیل اشخاص منوط به تأیید و صدور مجوز از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور است.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۱۱- هرگونه استفاده از دستگاههای فلزیاب در مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست، منوط به اخذ اجازه جدید از سازمان یاد شده می باشد.

ماده ۱۲- تعیین دستگاههای اجرایی که برای انجام وظایف خاص خود مستثنا از این آیین نامه می باشند، با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور خواهد بود.

آیین نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروه های تخصصی (مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۷ محیط زیست و میراث فرهنگی)

بخش هشتم - کارگروه آمایش و محیط زیست

ماده ۳۹- اعضای کارگروه آمایش و محیط زیست به شرح زیر تعیین می شوند:

۱- استاندار (رییس).

۲- رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان (دبیر).

۳- رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان.

۴- مدیرکل راه و ترابری استان.

۵- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.

۶- رییس سازمان جهاد کشاورزی استان.

۷- نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر مربوط.

۸- مدیرعامل شرکت آب منطقه ای یا مدیرکل امور آب استان (به انتخاب وزیر نیرو).

۹- رییس سازمان صنایع و معادن استان.

۱۰- رییس بنیاد مسکن انقلاب اسلامی استان.

۱۱- مدیرکل میراث فرهنگی استان.

۱۲- رییس سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان.

۱۳- مدیرکل منابع طبیعی استان.

۱۴- مدیرکل امور عشایر استان.

۱۵- رییس سازمان آموزش و پرورش استان.

۱۶- مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان.

۱۷- مدیرکل دفتر فنی استانداری.

۱۸- مدیرعامل شرکت شهرکهای صنعتی استان.

- ۱۹- مدیر دفتر برنامه ریزی اقتصادی استانداری.
- ۲۰- مدیرکل اجتماعی استانداری.
- ۲۱- مدیرکل اطلاعات استان.
- ۲۲- نماینده قانونی شبکه تشکلهای غیردولتی زیست محیطی استان (بدون حق رای) تبصره ۱- هنگام بررسی طرحها شهردار شهر مربوط با حق رای در جلسات کارگروه شرکت می کند.
- تبصره ۲- علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رای در جلسات کارگروه شرکت می نمایند:
- ۱ - دو نفر صاحب نظر از اعضای هیأت علمی دانشگاههای استان به انتخاب کارگروه که حداقل یک نفر از آنان از میان بانوان صاحب نظر انتخاب می شود.
- ۲ - رییس شورای اسلامی استان و در غیاب او رییس شورای اسلامی شهر مرکز استان.
- ۳ - رییس سازمان نظام مهندسی استان.
- ماده ۴۰- وظایف کارگروه آمایش و محیط زیست به شرح زیر تعیین می شود:
- ۱- بررسی و تعیین اولویت رشد برای سطوح مختلف مراکز شهری استان.
- ۲- بررسی و اظهار نظر در خصوص مکان پروژههای بزرگ عمرانی با عملکرد فرا استانی با توجه به طرحهای توسعه و عمران و ملاحظات زیست محیطی و آمایش سرزمین.
- ۳- بررسی، ارزیابی و جمع بندی دیدگاههای استانی در خصوص مکان اجرای پروژههای ملی و ارایه پیشنهاد به دستگاههای ذی ربط
- ۴- ایجاد هماهنگی در تهیه نقشه های SIG استان.
- ۵- تدوین اولویتهای پژوهشی در امور آمایش و محیط زیست و پیشنهاد آن به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات.
- ۶- پی گیری و نظارت بر اجرای تصویب نامه دولت سبز در دستگاههای اجرایی استان.
- ۷- بررسی راهکارها و ارایه پیشنهادهای مناسب در زمینه های زیر:
- الف - طرح آمایش استان در چهارچوب طرح آمایش ملی.
- ب - چهارچوب و خطوط کلی ناظر بر برنامه های بلند مدت و میان مدت استان در چهارچوب نظام برنامه ریزی کشور و طرح آمایش استان.
- پ - اولویت فضاها و محورهای توسعه استان بر اساس نتایج طرح آمایش ملی و استانی.
- ماده ۴۱- با تشکیل کارگروه آمایش و محیط زیست تشکلهای زیر منحل می شوند:
- ۱- کمیسیون تعادل صنعت و کشاورزی.

- ۲- شورای کاربران SIG استان.
- ۳- کمیسیون تعیین مناطق مناسب برای استقرار صنایع.
- بخش نهم - کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی
- ماده ۴۲ - اعضای کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی به شرح زیر تعیین می شوند:
- ۱ - یکی از معاونان استانداری به انتخاب استاندار (رییس).
- ۲ - رییس سازمان ایرانگردی و جهانگردی استان (دبیر).
- ۳ - رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان.
- ۴- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان.
- ۵ - مدیرکل سازمان حمل و نقل و پایانه‌های استان.
- ۶- رییس سازمان تبلیغات اسلامی استان.
- ۷- مدیرکل میراث فرهنگی استان.
- ۸- مدیرکل سازمان حفاظت محیط زیست استان.
- ۹ - فرمانده ناحیه انتظامی استان.
- ۱۰- مدیرکل راه و ترابری استان.
- ۱۱- نماینده بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان.
- ۱۲- مدیرکل منابع طبیعی استان.
- ۱۳- مدیرکل امور اجتماعی استانداری .
- ۱۴- شهردار مرکز استان.
- ۱۵- رییس فرودگاه‌های استان.
- ۱۶ - مدیرکل سازمان اوقاف و امور خیریه استان.
- ۱۷ - مدیرکل صدا و سیما مرکز استان.
- ۱۸ - رییس سازمان آموزش و پرورش استان.
- ۱۹ - مدیر سازمان صنایع دستی استان.
- ۲۰ - نماینده سازمان ملی جوانان در استان .
- ۲۱- رییس سازمان بازرگانی استان.
- ۲۲- مدیرکل گمرک استان.
- ۲۳- مدیرکل دفتر برنامه ریزی و هماهنگی امور اقتصادی استانداری.

تبصره - علاوه بر اعضای موضوع این ماده، نمایندگان نهادها، تشکلهای و همچنین اشخاص صاحب نظر زیر بدون حق رای در جلسات کارگروه شرکت می کنند:

۱- نماینده اتحادیه دفاتر خدمات مسافرتی استان

۲- رییس مجمع صنفی هتلداران استان.

۳- دو نفر صاحب نظر که حداقل یکی از آنان از میان بانوان باشد، به انتخاب کارگروه.

ماده ۴۳- وظایف کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی به شرح زیر تعیین می شود:

۱- بررسی و تلفیق برنامه های بلند مدت و میان مدت بخش جهانگردی و میراث فرهنگی استان در چهارچوب برنامه های توسعه کشور و طرحهای آمایش و توسعه و عمران استان.

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخش جهانگردی استان در چهارچوب بخشنامه ها و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.

۳- تدوین اولویتهای پژوهشی در امور گردشگری و میراث فرهنگی و پیشنهاد آن به کارگروه پژوهش، آمار و فناوری اطلاعات .

۴- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه های زیر:

الف - تقویت انگیزه سیر و سفر و سیاحت از طریق ایجاد تسهیلات، تأسیسات و تجهیزات گردشگری.

ب - جذب حمایت های مادی و معنوی مردم و تشریک مساعی همه جانبه آنها در زمینه حفظ و احیا و معرفی میراث فرهنگی استان.

پ - جلوگیری از هر گونه اقدام غیر قانونی در زمینه حفاری های غیر مجاز و تخریب آثار فرهنگی .

ت - ساخت و توسعه تأسیسات اقامتی ارزان قیمت و اردوگاههای جهانگردی.

ث - تأسیس هتلها، مهمانپذیرها و رستورانهای میان راهی و چگونگی اداره آنها.

ج - ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذی ربط جهت استفاده بهینه از امکانات سیاحتی موجود .

چ - توسعه صنعت گردشگری استان از طریق آماده سازی و معرفی قطبهای سیاحتی.

ح - توسعه مشارکتهای مردمی از طریق تشویق و حمایت از راه اندازی، ترمیم، توسعه، بهسازی و ارایه خدمات بهتر و بیشتر مراکز سیاحتی و گردشگری و نیز واحدهای اقامتی و پذیرایی استان.

خ - غنی سازی اوقات فراغت به ویژه جوانان از طریق سازماندهی تورهای سیاحتی و اکوتوریسم.

د - تبدیل کاروانسراها و رباطها به مراکز اقامتی میان راهی.

ذ - استفاده از امکانات تبلیغی برای معرفی سیمای گردشگری استان.

ر - تربیت و آموزش نیروی انسانی در امور گردشگری و میراث فرهنگی استان.

ماده ۴۴- با تشکیل کارگروه گردشگری و میراث فرهنگی، شورای ایرانگردی و جهانگردی استان منحل می‌شود.

آیین نامه اجرایی خروج محصولات فرهنگی و هنری (مصوب ۱۳۸۲/۴/۸)

ماده ۱ - منظور از محصولات فرهنگی و هنری در این آیین نامه آثار سمعی و بصری، آثار هنری، مطبوعات، نشریات و کلیه مواد تبلیغی و فرهنگی، هنرهای سنتی و صنایع دستی می‌باشد.

ماده ۲ - خروج کلیه آثار موضوع ماده (۱) این آیین نامه از کشور به صورت محموله پستی، همراه مسافریا تجاری به استثنای موارد زیر آزاد می‌باشد:

الف - قرآن مجید که دارای مهر تأیید شورای نظارت بر چاپ و نشر قرآن (وابسته به سازمان تبلیغات اسلامی) نباشد.
ب - فیلمهای سینمایی ۳۵ میلیمتری.

ج - اصل کلیه کتب خطی قدیمی و چاپ سنگی.

د - آثار هنری و ادوات موسیقی که جزء میراث فرهنگی کشور محسوب می‌شود.

تبصره ۱ - نحوه تشخیص و تعیین مصادیق موارد مربوط به بندهای (ج) و (د) براساس قوانین و مقررات مربوط توسط سازمان میراث فرهنگی کشور اعلام می‌شود.

تبصره ۲ - خروج موارد ممنوعه و یا تشخیص مواردی که توسط مأموران گمرک و پست مشکوک تلقی می‌شوند با مجوز مراجعی که توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اعلام می‌گردد بلامانع خواهد بود.

ماده ۳ - خروج آثار موضوع ماده (۱) به صورت تجاری مستلزم رعایت قوانین و مقررات مرتبط می‌باشد.

آیین نامه الحاق یک تبصره به ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۸۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (مصوب ۱۳۸۲/۷/۶)

متن ذیل به عنوان تبصره به ماده (۸) آیین نامه اجرایی ماده (۸۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، موضوع تصویب نامه شماره ۳۱۴۲۶ت ۲۶۹۷۷هـ مورخ ۱۳۸۱.۷.۱ الحاق گردد:

"تبصره - مرجع تشخیص اموال و بناهای دولتی که از نفایس ملی می‌باشند بر عهده هیأتی مرکب از کارشناس منتخب مجمع عمومی سازمان جمع‌آوری و فروش اموال تملیکی، یک نفر کارشناس سازمان میراث فرهنگی کشور و یک نفر کارشناس دستگاه اجرایی ذی ربط می‌باشد."

اصلاح آیین نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی نهادهای دولتی (مصوب ۱۳۸۳/۴/۱۰)

- آیین نامه اموال فرهنگی، هنری و تاریخی نهادهای عمومی و دولتی، موضوع تصویب نامه شماره ۵۰۴۴۶ت ۲۵۲۱۴ هـ مورخ ۱۳۸۱.۱۲.۱۴ به شرح ذیل اصلاح می گردد:
- ۱- در ماده (۶) عبارت "نگهداری حساب اموال منقول به عهده دستگاه ذی ربط خواهد بود" جایگزین عبارت "نگهداری حساب آنها بر عهده وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود" می شود.
  - ۲- متن ذیل از تاریخ اعلام ایراد جایگزین تبصره ماده (۱۶) می گردد:
"تبصره - امین اموال در صورت عدم رعایت مفاد این بند و تعدی و تفریط، مسؤول جبران خسارت وارد شده به اثر خواهد بود. تشخیص این امر و تعیین میزان خسارات وارد شده با رعایت مدلول تبصره ماده (۵۶۱) قانون مجازات اسلامی بر عهده مرجع ذی صلاح قضایی خواهد بود."

آیین نامه تشخیص صلاحیت پیمانکاران صنعت ساخت (مصوب ۱/۲۱/۱۳۸۴)

- ماده ۱- این آیین نامه برای تشخیص صلاحیت آن دسته از متقاضیانی به کار می رود که تمایل به شرکت در اجرای طرحها یا پروژه های غیرصنعتی به روش طرح و ساخت دارند.
- ماده ۲- دریافت گواهینامه صلاحیت پیمانکاری صنعت ساخت، مرحله اول از فرآیند احراز صلاحیت متقاضیان شرکت در مناقصه این قبیل طرح یا پروژه به شمار می رود. برای واگذاری هر طرح یا پروژه، توان پیمانکاران دارنده گواهینامه صلاحیت توسط دستگاههای اجرایی، طبق ضوابط "آیین نامه ارجاع کار به پیمانکاران صنعت ساخت" ارزیابی می شود.
- ماده ۳- اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه، در معانی مشروح زیر به کار می روند:
الف) روش طرح و ساخت: روشی برای اجرای طرح یا پروژه که طبق آن، طراحی (تمام یا بخشی از طراحی پایه و طراحی تفصیلی)، تأمین مصالح و تجهیزات و خدمات فنی مربوط به آنها، ساختمان، نصب، راه اندازی، آزمایشهای کارایی و سایر خدمات جنبی مربوط به آنها به صورت توأم توسط یک پیمانکار صنعت ساخت انجام می شود.
ب) سازمان: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.
پ) احراز صلاحیت: تأیید حداقل توانایی پیمانکار صنعت ساخت در امور طراحی و اجرای طرحها یا پروژه های غیرصنعتی از سوی سازمان، براساس ضوابط این آیین نامه.
ت) گواهینامه صلاحیت پیمانکاری صنعت ساخت: مدرک رسمی نشان دهنده احراز صلاحیت که از سوی سازمان صادر می شود، که در این آیین نامه، به اختصار "گواهینامه صلاحیت" نامیده می شود.

ث) متقاضی: شخص یا اشخاص حقوقی خواهان دریافت گواهینامه صلاحیت، اعم از ایرانی یا ایرانی -خارجی که طبق مقررات این آیین نامه، اقدام به درخواست گواهینامه صلاحیت می نمایند.

ج) شرکت ایرانی: شرکتی که در ایران ثبت شده و اقامتگاه آن در ایران باشد.

چ) شرکت خارجی: شرکتی که اقامتگاه آن خارج از ایران باشد. این شرکت برای این که بتواند به وسیله شعبه یا نماینده خود به امور پیمانکاری یا مشاوره در ایران مبادرت نماید، باید در کشور اصلی خود شرکت قانونی شناخته شده و شعبه یا نمایندگی آن در اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی، به ثبت رسیده باشد.

ح) موضوع شرکت: فعالیت هایی که در اساسنامه شرکت تعیین شده و انجام خدمات صنعت ساخت، منطبق با رشته های درخواستی، در آن منظور و شرکت براساس آن تشکیل شده است.

خ) پیمانکار صنعت ساخت: متقاضی که طبق ضوابط این آیین نامه، گواهینامه صلاحیت دریافت کند.

د) پایه: عددی که توان پیمانکار را در هر تخصص تعیین می نماید و براساس آن، مبلغ حداکثر برآورد کار و شمار کار مجاز پیمانکار مشخص می گردد. پایه یک نشانگر بالاترین توان می باشد.

ذ) تعداد کار مجاز: حداکثر شمار کاری که می توان به صورت همزمان به پیمانکار در یک پایه از هر تخصص ارجاع نمود.

ر) تخصص: نشان دهنده توانمندی متقاضی به لحاظ علمی و طراحی، در یک زمینه کاری است. تخصصهای نامبرده در این آیین نامه، مشابه تخصصهای درج شده در " آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران " است.

ز) رشته کاری: رشته های کاری نامبرده در این آیین نامه، مشابه رشته های کاری درج شده در " آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران " است.

س) مشارکت مدنی: مشارکتی که طبق مقررات منعقد شده است.

ش) مشارکت ثبتی: مشارکتی حقوقی بین دو و یا چند شرکت، که در اداره کل ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی به ثبت رسیده باشد.

ماده ۴- متقاضیان زیر، می توانند گواهینامه صلاحیت تقاضا کنند:

الف) شرکتی که از حداقل یک پیمانکار و حداقل یک مشاور، که به ترتیب دارای گواهینامه صلاحیت پیمانکاری و مشاوره طبق " آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران و آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران " باشند، تشکیل و با یکدیگر مشارکت ثبتی داشته باشند.

ب) یک پیمانکار دارای گواهینامه صلاحیت طبق " آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران " با ایجاد واحد خدمات مشاوره درون سازمانی و اخذ گواهینامه صلاحیت برای آن واحد براساس " آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران ".

پ) یک مشاور دارای گواهینامه صلاحیت طبق "آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران" با ایجاد واحد خدمات پیمانکاری درون سازمانی و اخذ گواهینامه صلاحیت برای آن واحد براساس "آیین نامه تشخیص صلاحیت پیمانکاران".
ت) شخص حقوقی که به منظور انجام فعالیت طرح و ساخت ایجاد شده و انجام این خدمات در اساسنامه آن ذکر گردیده است، ولی شرکت فاقد گواهینامه صلاحیت مشاوره یا پیمانکاری می باشد.

ث) گروه مشارکت، متشکل از مشارکت مدنی چند شرکت که مجموعاً دارای توان مشاوره و پیمانکاری باشند.
تبصره: منظور از آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران، آیین نامه موضوع تصویب نامه شماره ۴۸۰۱۳۰/ت ۲۳۲۵۱ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۱ هیأت وزیران و منظور از آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران، آیین نامه موضوع تصویب نامه شماره ۲۰۶۳۷/ت ۲۸۴۳۷ هـ مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۳ هیأت وزیران است. شکل حقوقی شرکتها در این آیین نامه مشابه شکل حقوقی تعریف شده برای آنها در آیین نامه های یاد شده می باشد. در صورتی که هریک از آیین نامه های یاد شده تجدیدنظر شود، آیین نامه های تجدیدنظر شده جایگزین می گردند.

ماده ۵ - پیمانکاران صنعت ساخت طبق جدول یک در پایانه های پنج گانه و در هریک از تخصصهای هر رشته کاری، براساس ضوابط این آیین نامه، احراز صلاحیت می شوند. محدودیتی از نظر احراز صلاحیت در تخصصها و رشته های کاری وجود ندارد. متقاضیان در صورت تأمین شرایط لازم، می توانند در تمام رشته ها و تخصصها گواهینامه صلاحیت دریافت کنند.

ماده ۶ - تقسیم بندی تخصصها و رشته های کاری پیمانکاران صنعت ساخت به شرح زیر است:

الف - رشته ساختمان، شامل تخصصهای:

۱- ساختمانهای آموزشی، ورزشی، بهداشتی و درمانی، ساختمانهای مسکونی، تجاری، اداری، صنعتی
۳- معماری داخلی

۴- نوسازی و احیای بافتهای فرسوده شهری

۵- مقاوم سازی و پدافند غیرعامل ساختمانهای موجود

ب - رشته آب، شامل تخصصهای:

۱ - سدسازی و سازه های آبی

۲ - شبکه های آبیاری و زهکشی

۳ - تأسیسات آب و فاضلاب

۴ - حفاظت و مهندسی رودخانه

۵ - تونل و سازه های زیرزمینی

۶ - مقاوم سازی

پ - رشته راه و ترابری، شامل تخصصهای:

۱- راهسازی

۲- پل و تونل سازی

۳- حمل و نقل ریلی

۴- فرودگاه سازی

۵- بندر سازی

۶- مقاوم سازی

ت - رشته کشاورزی شامل تخصصهای:

۱- کشاورزی، منابع طبیعی و دامپروری

۲- شیلات و آبزیان

۳- فضای سبز

۴- آبیاری تحت فشار

ث - رشته آثار تاریخی و فرهنگی شامل تخصصهای:

۱- پژوهشهای فرهنگی و تاریخی

۲- مرمت و احیای بناها و بافتهای تاریخی

۳- معرفی

۴- مقاوم سازی

ماده ۷ - متقاضیان نوع "الف" ماده (۴) بر مبنای جدولهای شماره (۱) و (۲)، گواهینامه صلاحیت و پایه دریافت می کنند. در صورت وجود بیش از دو شرکت در مجموعه، رشته و پایه پیمانکار صنعت ساخت، باتوجه به رشته و پایه بزرگترین سهامدار پیمانکار و تخصص و پایه بزرگترین سهامدار مشاور تعیین می شود.

تبصره: متقاضیان نوع "الف" ماده (۴)، می توانند حداکثر نیمی از افراد لازم را به استثنای سرگروه مربوط به تخصص مشاور، برای خدمات مشاوره و پیمانکاری به طور مشترک معرفی کنند.

ماده ۸ - متقاضیان نوع "ب" ماده (۴)، علاوه بر داشتن حداقل پایه در رشته پیمانکاری مربوط طبق جدول شماره (۲)، باید با توجه به تخصص مورد نیاز تعیین شده در جدول شماره (۱)، امتیازهای لازم در بخشهای نیروی انسانی متخصص و تجربه کاری شرکت را طبق "آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران" تأمین کنند.

تبصره: این نوع از متقاضیان می توانند حداکثر نیمی از افراد فنی لازم در بخش مشاوره و طراحی را به استثنای سرگروه مربوط به تخصص مشاوره، از کارشناسان واجد شرایط لازم برای این کار که شاغل در بخش پیمانکاری هستند با توجه

به ضوابط مربوط به صورت مشترک معرفی کنند.

ماده ۹ - متقاضیان نوع "پ" ماده (۴)، علاوه بر داشتن حداقل پایه در تخصص مشاوره مربوط طبق جدول شماره (۲)، باید باتوجه به رشته کاری موردنیاز تعیین شده در جدول شماره (۱)، طبق "آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران" امتیازهای لازم در بخشهای مدیران و کارکنان، کارهای انجام شده، تداوم کاری در امور پیمانکاری و توان مالی را تأمین کنند.

تبصره - سابقه نظارتی مشاوران، می تواند با ضریب سی و سه درصد (۰.۳۳) مجموع مبالغ کارهای اجرایی تحت نظارت آنها در ۱۵ سال گذشته، به عنوان سابقه کاری پیمانکاری منظور شود.

ماده ۱۰ - درمورد متقاضیان نوع "ت" ماده (۴)، براساس آیین نامه های تشخیص صلاحیت و طبقه بندی پیمانکاران، رشته و پایه پیمانکاری و براساس آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران، تخصص و پایه مشاوره تعیین شده و سپس با استفاده از جدولهای شماره (۱) و (۲)، رشته، تخصص و پایه شرکت متقاضی تعیین می گردد.

تبصره: متقاضیان نوع "ت" ماده (۴) می توانند حداکثر نیمی از افراد فنی لازم را برای خدمات مشاوره و پیمانکاری به طور مشترک معرفی نمایند.

ماده ۱۱ - متقاضیان نوع "ث" ماده (۴)، برای طرحها و پروژههای خاصی که به تشخیص سازمان ودستگاه اجرایی پیمانکار واجد شرایط برای آنها از انواع "الف" تا "ت" موجود نبوده، یا به تعداد کافی در دسترس نباشد، به صورت موردی تشخیص صلاحیت می شوند.

ماده ۱۲ - تعداد کار مجاز پیمانکاران صنعت ساخت، از جدول زیر استخراج می شود. حداکثر مبلغ کار نیز معادل (۱.۱) برابر مبلغ درج شده در "آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران" و اصلاحات بعدی آن است.

تعداد کار مجاز پیمانکاران صنعت ساخت

نوع پیمانکار تعداد کار مجاز با توجه به پایه

پایه یک پایه دو پایه سه پایه چهار پایه پنج

انواع «الف» و «ث» ماده ۲ ۲ ۳ ۳ ۴

انواع «ب»، «پ» و «ت» ماده ۱ ۱ ۲ ۲ ۴

تبصره - تعداد کار مجاز تعیین شده در این جدول، اضافه بر تعداد کار مجازی است که هریک از شرکتهادارای گواهینامه صلاحیت مشاوره یا پیمانکاری، طبق آیین نامه های مربوط، می توانند داشته باشند.

ماده ۱۳ - در صورت وجود سابقه انجام کارهای غیرصنعتی به روش صنعت ساخت، در پیشینه کاری متقاضی یا اعضای گروه متقاضی، برای محاسبه امتیاز تجربه کاری مربوط به این قبیل کارها، کل مبلغ کار به عنوان کارهای انجام شده

پیمانکاری و حق الزحمه مشاوره، بر مبنای درصدی از مبلغ کار که توسط کمیته فنی یادشده در ماده (۱۶) تعیین خواهد شد، به عنوان تجربه کاری مشاوره محاسبه و منظور می‌شود.

ماده ۱۴ - سازمان موظف است عملکرد پیمانکاران صنعت ساخت را در چارچوب دستورالعملی که به این منظور تهیه و ابلاغ می‌کند، مورد ارزشیابی قرار دهد و از نتایج آن در تعیین صلاحیت پیمانکاران یادشده استفاده نماید. دستگاه‌های اجرایی، باید بر اساس دستورالعمل یادشده و با درخواست سازمان، اطلاعات مورد نیاز برای ارزشیابی عملکرد پیمانکاران مذکور را به موقع در اختیار سازمان قرار دهند.

ماده ۱۵ - هر شرکت دارای گواهینامه صلاحیت مشاوره یا پیمانکاری، تنها می‌تواند در یک شرکت یا گروه متقاضی و فقط در یکی از انواع نامبرده "الف" تا "ث" ماده (۴) این آیین‌نامه، حضور یابد و تقاضای گواهینامه صلاحیت کند.

ماده ۱۶ - به منظور ایفای وظایف درج شده در ماده (۱۷)، کمیته فنی تشکیل می‌شود. این کمیته متشکل از افراد زیر است:

الف - مدیرکل دفتر امور مشاوران و پیمانکاران سازمان (رییس کمیته).

ب - یک نفر خبره از تشکیلات مرتبط در وزارتخانه یا سازمانهای مستقل مربوط با معرفی وزیر و یاریس سازمان.

پ - یک نفر خبره از انجمن صنفی مربوط.

تبصره - در مواردی که انجمن صنفی مورد نظر تشکیل نشده است، فرد موضوع بند "پ" این ماده از حرفه مربوط، توسط معاون فنی سازمان منصوب می‌گردد.

ماده ۱۷ - وظایف کمیته، عبارت است از :

۱ - بازنگری، اصلاح و تکمیل جداول این آیین‌نامه

۲ - رسیدگی به تخلفات پیمانکاران

۳ - بررسی و تأیید دستورالعملهای اجرایی این آیین‌نامه

۴ - تصمیم‌گیری در مورد کارهایی که خارج از رشته و حداکثر مبلغ کار تعیین شده در این آیین‌نامه است.

تبصره - تصمیمهای این کمیته با اکثریت آرا که شامل نظر موافق رییس کمیته باشد، قابل اجراست.

ماده ۱۸ - گواهینامه صلاحیت و تعیین پایه، بر اساس درخواست متقاضی و تسلیم مدارک مورد نیاز، پس از بررسیهای لازم توسط دفتر امور مشاوران و پیمانکاران صادر می‌شود.

ماده ۱۹ - گواهینامه صلاحیت صادره برای پیمانکاران صنعت ساخت که متشکل از دو یا چند شرکت هستند، متعلق به مجموعه آنها است. دارندگان گواهینامه صلاحیت، موظفند هر نوع تغییر در مشارکت یا سایر موارد را بی‌درنگ به سازمان اعلام کنند. در صورتی که این تغییرات بیش از سه ماه به طول انجامد، پیمانکار صنعت ساخت موظف است نسبت به جایگزینی تغییرات اقدام کند و مراتب را برای تأیید مجدد صلاحیت به اطلاع برساند، هرگاه این امر منجر به

تغییرات در گواهینامه صلاحیت یا پایه صادره شود، این موضوع به پیمانکار یاد شده ابلاغ می گردد. در این شرایط، هرگاه دارنده گواهینامه کاری در دست اجرا داشته باشد، قبول درخواست مجدد پایه یا گواهینامه صلاحیت، منوط به اتمام کارهای در دست اجرا خواهد بود.

ماده ۲۰ - در صورتی که متقاضی برای دریافت گواهینامه صلاحیت، اطلاعات و یا مدارک خلاف واقع ارائه دهد و خلاف واقع بودن آن نیز برحسب درخواست سازمان یا دستگاه اجرایی مربوط به تأیید کمیته موضوع ماده (۱۶) برسد، گواهینامه صلاحیت دریافتی لغو می شود و قبول تقاضای جدید، موکول به موافقت سازمان و گذشت حداقل شش ماه از لغو گواهینامه صلاحیت خواهد بود.

ماده ۲۱ - دوره اعتبار گواهینامه صلاحیت، چهار سال است. پذیرش درخواست ارتقای گواهینامه صلاحیت، حداقل یک سال بعد از دریافت گواهینامه صلاحیت قبلی امکانپذیر است.

ماده ۲۲ - اسامی و پایه پیمانکاران دارای گواهینامه صلاحیت صنعت ساخت، همه ساله از سوی سازمان منتشر می شود.

آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۵- حداکثر پنجاه درصد مانده موجودی حساب ارزی در قالب بودجه سالانه بر اساس مقررات این آیین نامه و مصوبات هیئت وزیران موضوع ماده (۱۱) این آیین نامه تا پایان برنامه چهارم توسعه جهت اعطای تسهیلات با تضمین کافی، از طریق بانکهای عامل به طرحهای موضوع تبصره های (۱) و (۲) این ماده که توجیه فنی و اقتصادی آنها به تایید وزارتخانه های تخصصی ذی ربط رسیده است، اختصاص خواهد یافت.

تبصره ۱- هیئت امناء می توانند تمام یا بخشی از حسابهای موجودی ارزی را در آغاز هر سال به حساب یک یا چند بانک عامل انتقال داده و نسبت به تخصص آن طبق ماده (۱) قانون برنامه و مقررات این آیین نامه بین بانکهای عامل اقدام نمایند.

تبصره ۲- طرحهای بخش غیر دولتی مشمول بند (د) ماده (۱) قانون برنامه چهارم صرفاً طرحهای انتفاعی هستند که با سرمایه گذاری بخش غیر دولتی (با استفاده یا بدون استفاده از منابع بانکی) و با مباشرت اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی در زمینه های تولیدی و کار آفرینی در بخشهای صنعت، معدن، کشاورزی، حمل و نقل و خدمات از جمله گردشگری، فناوری اطلاعات و خدمات فنی - مهندسی به اجرا درآیند.

تبصره ۳- اعطای تسهیلات ارزی به طرحهایی که در چارچوب قانون جلب و حمایت سرمایه های خارجی به تصویب می رسند (سرمایه گذاری های مشترک) و شرکتهای ایرانی برنده مناقصه های بین المللی (داخل کشور) و صدور ضمانتنامه برای آنها با رعایت مقررات این آیین نامه مجاز است.

اصلاحیه - تصویبنامه شماره ۱۳۳۳۳۲/ت/۲۲۵۱۳ هـ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۳ موضوع آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

۱- در تبصره ماده (۴) قبل از عبارت " بانک مرکزی " عبارت " و امکان تامین اعتبارات از محل سایر منابع درآمدهای عمومی و واگذاری داراییهای مالی مجاز نباشد " اضافه می شود.

۲- در تبصره (۲) ماده (۵) عبارت " طرحهایی هستند " جایگزین عبارت " صرفاً طرحهای انتفاعی هستند " می گردد.

اصلاحیه - آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع تصویبنامه شماره ۱۳۳۳۳۲/ت/۲۲۵۱۳ هـ مورخ ۱۳۸۵/۴/۲۳

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۲/۸ به استناد بند « ز » ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - تصویب نمود: آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع تصویبنامه شماره ۱۳۳۳۳۲/ت/۲۲۵۱۳ هـ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۳ به شرح زیر اصلاح می شود

- ۱- متن زیر جایگزین بند « و » ماده (۱) می شود: « و - کمیسیون اقتصاد: کمیسیون اقتصاد هیئت وزیران موضوع بند (۱) ماده (۶) آیین نامه داخلی هیئت دولت »
  - ۲- بند « ز » ماده (۱) حذف و عبارتهای « کمیسیون اقتصاد » و « دبیرخانه کمیسیون اقتصاد » به ترتیب جایگزین عبارتهای « هیئت امناء » و « دبیرخانه هیئت » در کل مواد و تبصره های آیین نامه مذکور می شود.
  - ۳- صدر ماده (۱۱) به شرح زیر اصلاح می شود:
- ماده ۱۱- کمیسیون اقتصاد مسؤولیت حُسن اجرای قانون و اتخاذ تصمیم در موارد تعیین شده در این آیین نامه و موارد زیر را بر عهده دارد.

آیین نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۱۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

- ماده ۱- کلیه دستگاههای اجرایی مشمول قانون برنامه چهارم توسعه موظفند قبل از اجرای پروژه های بزرگ عمرانی و در مرحله امکان سنجی و مکان یابی نسبت به انجام مطالعات فرهنگی - تاریخی در مکان اجرای طرح اقدام نمایند.
- ماده ۲- مطالعات فرهنگی - تاریخی و مستند سازی آثار فرهنگی - تاریخی واقع در محدوده طرح، بر اساس دستورالعملهای صادر شده از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تحت نظارت علمی سازمان مذکور توسط دستگاههای مجری انجام خواهد شد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۳-** هزینه مطالعات و مستند سازی جزئی از هزینه‌های مطالعاتی طرح در موافقتنامه بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دستگاه مجری طرح پیش‌بینی خواهد شد.
- ماده ۴-** ضوابط حفاظتی عرصه و حریم آثار فرهنگی - تاریخی واقع در محدوده طرح و در صورت لزوم عملیات نجات بخشی آنها، حسب نظر و با نظارت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، در قالب مطالعات موضوع این آیین نامه انجام و پس از تایید نهایی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری توسط مجری و از محل اعتبارات طرح انجام خواهد شد.
- ماده ۵-** دستگاه جاری یک نسخه از مطالعات فرهنگی - تاریخی. سناد مربوطه به مستند سازی آثار فرهنگی و تاریخی موجود در محوطه اجرای طرح رابه سازمان مسراث فرهنگی و گردشگری تحویل خواهد داد.
- ماده ۶-** مبادله موافقتنامه اجرای طرح بین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و دستگاه مجری طرح منوط به تایید مطالعات و اقدامات موضوع این آیین نامه از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خواهد بود.

آیین نامه اجرایی بند (ی) ماده (۱۱۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- در این آیین نامه، اصطلاحات زیر در معانی مربوط به کار می‌روند:

الف- ایل: اتحادیه ای متشکل از تیره ها و طوایف عشایر است که به دلیل وابستگیهای خویشاوندی و هم خونی یا ضرورت‌های اجتماعی و سیاسی در یک برهه از زمان و در سرزمین مشترک که دارای قلمرو ایلی مشخص است، متحد شده باشند

ب- عشایر کوچنده: به جمعیت ها و جوامعی گفته می‌شود که حداقل دارای سه ویژگی باشند.

۱- ساختار اجتماعی مبتنی بر نظام ایلی

۲- شیوه معیشت مبتنی بر دامداری

۳- شیوه زندگی مبتنی بر کوچ

پ - ایل راه: به مسیرهای سنتی کوچ عشایر از قشلاق (گرمسیر) به بیلاق (سردسیر) و بالعکس اطلاق می‌شود.

آیین نامه مدیریت، ساماندهی، نظارت و حمایت از مالکان و دارندگان اموال فرهنگی - تاریخی منقول مجاز به استناد بندهای (الف) و (و) ماده (۱۱۴) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۳)

فصل اول تعاریف:

- ماده ۱- کلیه آثار فرهنگی تاریخی و هنری غیردولتی که ویژگیهای علمی فنی آنها در آیین نامه اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی تعریف شده است، مشمول مقررات این آیین نامه می باشند.
- ماده ۲- اموال بدلی به اموالی گفته می شود که بدون سوء نیت از روی یک اثر تاریخی فرهنگی و هنری درجنس یا ابعاد یا رنگ متفاوت و به قصد معرفی تجاری ساخته شده است و بدلی بودن آن در محل قابل رویت از آن و همچنین نام کارگاه سازنده آن حل شده باشد.
- ماده ۳- موزه یک نهاد دائمی با هدف ارائه خدمات فرهنگی، آموزشی و پژوهشی از طریق نمایش آثار فرهنگی تاریخی و هنری به عموم جامعه است.
- موزه ها مجاز به گردآوری آثار، نگهداری، نمایش و مبادله آثار متعلق به خود می باشند.
- تبصره به موزه هایی که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی ایجاد و اداره می شوند، موزه خصوصی گفته می شود.
- ماده ۴- مجموعه دار به شخص حقیقی یا حقوقی گفته می شود که بدون قصد تجارت نسبت به گردآوری و نگهداری اموال فرهنگی تاریخی و هنری از طریق مجاز اقدام می کند.
- ماده ۵- مجموعه اموال فرهنگی تاریخی یا هنری به تعدادی از اموال فرهنگی تاریخی و هنری اطلاق می شود که علاوه بر ارزش فرهنگی تاریخی و هنری هر یک از آنها، اجتماع آنها هویتی مستقل ایجاد و ارزش و هویتی مضاعف به وجود می آورد.
- ماده ۶- اجزا و قطعات آثار و ابنیه تاریخی فرهنگی که به عللی از محل اصلی قلع شده و حکم مال غیرمنقول را پیدا کرده اند، در حکم اموال فرهنگی تاریخی محسوب می شوند.
- ماده ۷- موزه های تخصصی به موزه هایی گفته می شوند که توسط دستگاه های دولتی، نهادهای عمومی یا اشخاص حقیقی یا حقوقی بخش خصوصی در یک یا چند موضوع که با هم ارتباط ماهوی دارند، تشکیل می شوند.
- ماده ۸- مؤسسات کارشناسی به موسساتی گفته می شود که حداقل با حضور سه نفر کارشناس واجد صلاحیتهای موضوع ماده (۳) که در موضوع واحدی دارای تحصیلات و تجارب مرتبط هستند، تشکیل می شوند.
- مؤسسات کارشناسی می توانند نسبت به بررسی، شناسایی، تشخیص قدمت، اصالت و ارزشیابی آثار منقول یا غیرمنقول اقدام نمایند.
- تبصره ۱- مجوز کارشناسی آثار منقول و یا غیرمنقول به تشخیص سازمان می تواند به شخص حقیقی نیز واگذار گردد، در این صورت شخص حقیقی می تواند از عنوان "دفتر کارشناسی" استفاده کند.
- تبصره ۲- در صورت وجود کارشناسان واجد صلاحیت در هر دو رشته آثار منقول و غیرمنقول، سازمان می تواند اجازه کارشناسی در هر دو رشته یادشده را به مؤسسه واحد اعطا نماید.

ماده ۹- کارگاههای مرمت آثار فرهنگی تاریخی به موسساتی گفته می‌شوند که با حضور حداقل سه نفر از کارشناسان واجد صلاحیتهای موضوع این آیین‌نامه تشکیل می‌شوند.

مؤسسات مذکور می‌توانند خدمات مشاوره‌ای و اجرایی در زمینه مرمت آثار منقول و غیرمنقول فرهنگی تاریخی ارائه نمایند.

ماده ۱۰- مؤسسات مدیریت محوطه‌های فرهنگی تاریخی و موزه‌ها به موسساتی گفته می‌شوند که با حضور حداقل پنج نفر از کارشناسان و پرسنل مشخص از جمله معماران، باستان‌شناسان، مردم‌شناسان و سایر تخصصهای مرتبط با مدیریت تخصصی و پشتیبانی محوطه‌ها و موزه‌ها تشکیل می‌شوند و خدماتی از جمله خدمات نگهداری، معرفی، برنامه‌ریزی آموزشی، توسعه منابع انسانی، مرمت، احیا، انتشارات، حفاظت‌فیزیکی و سایر خدمات جنبی ارائه می‌دهند. تبصره‌واگذاری اداره محوطه‌های فرهنگی - تاریخی و موزه‌های دولتی به مؤسسات مذکور، علاوه بر رعایت شرایط مقرر در این آیین‌نامه، تابع مقررات آیین‌نامه نحوه انتخاب و ارجاع کار به مشاوران مصوب هیأت وزیران خواهد بود.

ماده ۱۱- کارگاههای هنرهای سنتی به کارگاههایی گفته می‌شوند که حداقل با حضور یک نفر هنرمند هنرهای سنتی تشکیل و فعالیت می‌کنند.

فصل دوم ثبت آثار فرهنگی تاریخی و هنری در فهرست آثار ملی کشور

ماده ۱۲- اموال فرهنگی تاریخی و هنری که به تشخیص سازمان میراث فرهنگی و گردشگری حائز اهمیت ملی است، در فهرست آثار ملی ایران ثبت خواهد شد.

ثبت اثر در فهرست آثار ملی خدشه‌ای به مالکیت مالک وارد نخواهد کرد و نتایج آن در تغییر ایادی نسبت به آن اثر ثابت و برقرار خواهد بود.

ماده ۱۳- اموال فرهنگی تاریخی و هنری که متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی است، در فهرست جداگانه و تحت همان عنوان ثبت خواهد شد.

پرونده کارشناسی ثبت اثر در دو نسخه تهیه و یک نسخه در آرشیو آثار ملی منقول کشور نگهداری و یک نسخه دیگر به مالک داده خواهد شد.

ماده ۱۴- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خدمات کارشناسی، فنی و علمی لازم را برای حفاظت از آثار متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی ارائه خواهد کرد.

اقدامات مرمتی و حفاظتی که به تشخیص سازمان ضروری تشخیص داده شود، به هزینه دولت انجام خواهد شد و از مالک مطالبه عوض نخواهد شد.

ماده ۱۵- هرگونه استفاده پژوهشی، فرهنگی و معرفی از قبیل چاپ و نشر عکس، پوستر، ارایه در نمایشگاههای انفرادی یا عمومی و موزه‌های خصوصی و دولتی و نظایر آن با رعایت قوانین ناظر به موضوع از جمله حقوق قانونی مالک یا دارنده قانونی اثر است. این حقوق قابل انتقال به غیر می‌باشد.

ماده ۱۶- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تمهیدات و تدابیر لازم را برای ایجاد زمینه‌های حسن استفاده دارندگان آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی فراهم و دستورالعملهای لازم را تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۱۷- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور دستورالعمل ساماندهی اطلاعاتی، کالبدی و مرمت‌هریک از آثار موضوع این فصل را در زمان ثبت اثر تدوین و به مالک تسلیم و خدمات کارشناسی، فنی و مالی لازم را برای تحقق دستورالعملهای فوق به مالک ارایه خواهد کرد.

ماده ۱۸- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بانک اطلاعات اموال فرهنگی تاریخی و هنری منقول متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی را با ذکر مشخصات مالک اثر، ایجاد و امکان دسترسی مالکان آثار، محققان، مجموعه‌داران و موزه‌داران خصوصی به بانک اطلاعاتی مذکور را فراهم خواهد کرد.

ماده ۱۹- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تمهیدات لازم را برای حضور و مشارکت مالکان و مجموعه داران آثار فرهنگی تاریخی و هنری و موزه‌های خصوصی در نمایشگاههای بین‌المللی فراهم خواهد کرد. هزینه‌های مترتب بر این امر و نیز مدیریت و حفاظت از این قبیل آثار در مدت برگزاری نمایشگاه برعهده سازمان خواهد بود. تبصره در صورتی که نمایشگاههای موضوع این ماده انتفاعی باشد، سهم مالکان خصوصی براساس قرارداد فی مابین محاسبه و پرداخت خواهد شد.

فصل سوم موزه‌ها و مجموعه‌های خصوصی

ماده ۲۰- اشخاص حقیقی یا حقوقی که نسبت به گردآوری و نگهداری اموال فرهنگی تاریخی و هنری ایرانی یا خارجی اقدام می‌نمایند، باید از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری پروانه مخصوص دریافت نمایند.

ماده ۲۱- مجموعه داران حق اشتغال به تجارت اموال فرهنگی تاریخی و هنری ندارند و در پایان هر سال لیست اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار خود را به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ارایه خواهند کرد.

ماده ۲۲- مجموعه داران می‌توانند نسبت به تشکیل نمایشگاههای انفرادی یا گروهی یا ایجاد شرایط لازم برای بازدید عمومی یا چاپ و نشر و معرفی آثار موجود در مجموعه‌ها اقدام نمایند.

ماده ۲۳- مبادله اموال فرهنگی تاریخی و هنری بین مجموعه داران و همچنین موزه‌های خصوصی بدون اشکال است و در موارد خاص مجموعه داران و موزه داران خصوصی می‌توانند نسبت به فروش بعضی از اموال فرهنگی تاریخی متعلق با کسب اجازه خاص از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به منظور تجهیز یا تکمیل مجموعه اموال فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار خود اقدام کنند.

ماده ۲۴- موزه‌های خصوصی با اخذ پروانه از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تحت نظارت علمی و فنی سازمان مذکور تاسیس می‌شوند و فعالیت خواهند کرد.

ماده ۲۵- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین موزه‌های پژوهشی تخصصی وابسته به سایر دستگاه‌های دولتی می‌توانند به منظور تکمیل مجموعه اموال فرهنگی تاریخی و هنری موزه‌های خصوصی، به‌طور موقت و با اخذ تضمین مناسب، اموال فرهنگی تاریخی و هنری متعلق به خود را به موزه‌های خصوصی امانت دهند، در این صورت ضوابط حفاظتی امنیتی و معرفی آثار مذکور به‌طور کتبی به موزه امانت گیرنده ابلاغ و بر اجرای آن از سوی دستگاه امانت‌گزار نظارت خواهد شد.

ماده ۲۶- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری دستورالعمل‌های ناظر به شرایط و نحوه احراز صلاحیت متقاضیان، نحوه فعالیت و مدیریت موزه‌ها و مجموعه‌های خصوصی و همچنین شرایط نحوه صدور، مدت اعتبار و شرایط تعلیق یا ابطال پروانه‌های صادر شده را ظرف شش ماه پس از تصویب این آیین‌نامه تدوین و پس از تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۲۷- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به منظور حمایت از مالکان و دارندگان قانونی اموال فرهنگی و نیز حمایت از فعالیت موسسات، کارگاه‌ها و موزه‌های خصوصی موضوع این آیین‌نامه اقدامات زیر را انجام خواهد داد:

الف- مالکان تاریخی متعلق به سازمان را که جزء نفایس ملی محسوب نمی‌شوند، به‌طور رایگان به مدت محدود و یا اجاره به شرط تملیک در اختیار مجموعه‌ها، موزه‌ها و کارگاه‌های مرمت اموال فرهنگی تاریخی قرار خواهد داد.

ب- از محل کمک‌های فنی و اعتباری منظور در بودجه‌های سنواتی، تسهیلات لازم را به قیمت تمام شده دریافت و به مؤسسات مذکور تخصیص و تمام یا بخشی از مابه‌التفاوت کارمزد بانکی تسهیلات دریافتی این قبیل مؤسسات را پرداخت خواهد کرد.

ج- مرمت آثار فرهنگی تاریخی متعلق به مؤسسات موضوع این آیین‌نامه در کارگاه‌های متعلق به سازمان، به قیمت تمام شده انجام خواهد شد.

د- از محل بودجه سنواتی سازمان متناسب با فعالیت‌های مؤسسات مذکور یارانه بلیط ورودی پرداخت نماید.

فصل چهارم تجارت اموال فرهنگی تاریخی و هنری

ماده ۲۸- اشتغال به تجارت اموال فرهنگی تاریخی حاصل از حفاری‌های باستان‌شناسی یا حفاری‌های غیرمجاز و همچنین اجزا و قطعات آثار تاریخی فرهنگی غیرمنقول ممنوع است.

ماده ۲۹- اشتغال به تجارت سایر اموال فرهنگی هنری و تاریخی منوط به اخذ مجوز تاسیس از رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است.

رییس سازمان در صدور یا عدم صدور مجوز یادشده مختار است.

تبصره تاسیس نمایشگاه‌های دائم و موقت و مجموعه داران اموال فرهنگی تاریخی و هنری تابع شرایط مزبور است.
ماده ۳۰- صدور مجوز فعالیت برای اماکن موضوع ماده فوق منوط به رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است.

ماده ۳۱- ضوابط و شرایط صدور مجوز و نحوه نظارت سازمان بر فعالیت دارندگان آن براساس دستورالعملی خواهد بود که به تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری خواهد رسید.

ماده ۳۲- به اشخاص مشروح زیر مجوزهای موضوع ماده (۲۹) داده نخواهد شد:

الف کسانی که براساس احکام صادر شده از محاکم قضایی به محرومیت از حقوق اجتماعی محکوم شده‌اند.
ب کسانی که به علت ارتکاب به جرایم علیه میراث فرهنگی در محاکم قضایی محکوم شده‌اند.
ج کسانی که به اتهام ارتکاب جرایم علیه میراث فرهنگی تحت تعقیب قضایی هستند، تا صدور قرار منع تعقیب یا حکم برائت.

د- کسانی که براساس دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان فاقد صلاحیت علمی یا حرفه‌ای تشخیص داده شوند.
ماده ۳۳- متقاضیان صدور مجوزهای موضوع ماده (۱)، صورت آثار فرهنگی تاریخی و هنری در اختیار خود را براساس فرمها و دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تنظیم و قبل از شروع فعالیت یک نسخه از آن را به سازمان تسلیم خواهند کرد.

ماده ۳۴- دارندگان مجوز دارای دفاتر مخصوصی خواهند بود که از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تهیه می‌شود و در اختیار آنها قرار خواهد گرفت.

فهرست کلیه آثار فرهنگی تاریخی موجود و آثاری که خریداری شده یا فروخته شده است همراه باقیمت، تاریخ و مشخصات طرف معامله در دفتر مذکور و فرمهای مربوط درج و یک نسخه از فرمها در پایان هر ماه به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تسلیم خواهد شد.

ماده ۳۵- تعیین اصالت و قیمت اموال فرهنگی تاریخی و هنری که خرید و فروش آنها در کشور مجاز است، برعهده کارشناسانی خواهد بود که صلاحیت علمی و حرفه‌ای آنها توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تعیین می‌شود.
تبصره سازمان اسامی کارشناسان یادشده را به نحو مقتضی به اطلاع عموم خواهد رسانید.

ماده ۳۶- در صورتی که کارشناسان اموال فرهنگی تاریخی پروانه‌های موضوع ماده (۱) را دریافت نمایند، صرفاً در حدود فعالیت مجاز خود مجاز به اظهار نظر کارشناسی بوده و از دخالت در موارد دیگر ممنوع می‌باشند.

ماده ۳۷- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری اماکن موضوع این آیین‌نامه را بازرسی و در صورت احراز تخلف از سوی دارندگان مجوز نسبت به ابطال موقت یا دائم پروانه اشتغال اقدام خواهد کرد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

دستورالعملهای ناظر به اجرای این ماده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ظرف شش ماه پس از تصویب این آیین‌نامه تدوین و ابلاغ خواهد شد.

فصل پنجم موزه‌های تخصصی و پژوهشی

ماده ۳۸- به کلیه دستگاههای اجرایی مشمول مقررات قانون برنامه چهارم توسعه اجازه داده می‌شود از محل اعتبارات عمومی نسبت به ایجاد موزه‌های پژوهشی و تخصصی در حوزه وظایف قانونی خود اقدام نمایند.

ماده ۳۹- موزه‌های مذکور به لحاظ اداری و مالی تابع دستگاه اجرایی ذی‌ربط و از نظر مقررات مربوط به مدیریت موزه، موزه داری و موزه‌آرایی تابع ضوابط و دستورالعملهای سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خواهند بود.

ماده ۴۰- نگهداری و مدیریت اموال فرهنگی تاریخی و هنری موجود در این قبیل موزه‌ها تابع مقررات آیین‌نامه اموال فرهنگی تاریخی و هنری دولتی خواهد بود.

فصل ششم تاسیس مؤسسات مشاوره، کارشناسی و کارگاههای مرمت

ماده ۴۱- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری برای صدور مجوز تاسیس و فعالیت مؤسسات موضوع بند "و" ماده (۱۱۴) براساس مقررات زیر اقدام خواهد کرد:

ماده ۴۲- موسساتی که به موجب مقررات این آیین‌نامه مجوز فعالیت دریافت می‌کنند علاوه بر ارائه خدمات علمی فنی و کارشناسی در داخل کشور، می‌توانند با رعایت مقررات ناظر به موضوع و اخذ مجوز از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خدمات مذکور را در خارج از کشور نیز ارائه نمایند.

ماده ۴۳- تشخیص صلاحیت علمی و فنی برای صدور مجوز فعالیت و رتبه‌بندی مشاوران حقیقی و حقوقی، کارگاهها، مؤسسات کارشناسی و کارشناسان حقیقی، کارگاههای مرمت و مرمتگران حقیقی و مؤسسات مدیریت محوطه‌های فرهنگی تاریخی و موزه‌ها و همچنین تعیین حق الزحمه آنها رده‌بندی و تعیین سقف ورودیه موزه‌های خصوصی براساس دستورالعملهای مصوب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری برعهده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است. تبصره ۱- به منظور انجام موارد فوق کارگروه فنی با ترکیب زیر در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تشکیل می‌شود:

- ۱- یکی از معاونان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به عنوان رییس کارگروه.
- ۲- مدیرکل دفتر امور مشاوران و پیمانکاران سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
- ۳- پنج نفر کارشناس خبره به تعیین رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.
- ۴- مدیرکل ستادی ذی‌ربط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

تبصره ۲- مصوبات کارگروه به رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری گزارش و با امضای نامبرده ابلاغ و رسمیت می یابد.

ماده ۴۴- وظایف کارگروه فنی به شرح زیر است:

- ۱- تصویب یا تغییر در شرح خدمات و تخصصهای مربوط به موسسات، کارگاهها و کارشناسان موضوع این آیین نامه.
  - ۲- تصویب احراز صلاحیت متقاضیان برای صدور مجوز فعالیت.
  - ۳- نظارت بر فعالیت دارندگان مجوز فعالیت و ارزیابی سالانه.
  - ۴- کارگروه فنی در صورت عدم رعایت ضوابط فنی، علمی، اداری و حقوقی ناظر به موضوع فعالیت مؤسسات کارگاهها و کارشناسان موضوع این آیین نامه می تواند لزوم اصلاح عملکرد آنها را به طور کتبی و با ذکر مورد تذکر دهد و در صورتی که در مهلت مقرر که حداکثر یک ماه خواهد بود، اصلاحات مورد نظر انجام نگیرد، کارگروه فنی می تواند مجوز فعالیت مؤسسه را به مدت شش ماه تعلیق نماید.
- در صورت تکرار تخلف مجوز مؤسسه ابطال و صدور مجوزهای موضوع این آیین نامه برای دارندگان مجوز فوق ممنوع خواهد بود.

ماده ۴۵- شرایط عمومی احراز صلاحیت متقاضیان تاسیس مؤسسات مشاوره، کارشناسی و کارگاههای مرمت به شرح زیر است:

الف کارشناسان:

- ۱- تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران.
  - ۲- دارای تحصیلات دانشگاهی معتبر (حداقل کارشناسی) مرتبط با تخصص مورد نظر و تجربه مفید و موثر.
  - ۳- فاقد سوء پیشه کیفری یا ممنوعیتهای قانونی موثر در ارایه خدمات موضوع این آیین نامه.
  - ۴- دارای صلاحیت اخلاقی، امانت و تعهد حرفه ای باشند.
- ب اشخاص حقوقی:
- ۱- تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران ۲- خدمات موضوع این آیین نامه در اساسنامه آنها قید شده باشد.
  - ۳- شرایط مقرر در این آیین نامه را از حیث کارشناسان و متخصصان تمام وقت و مرتبط با شرح خدمات مورد نظر داشته باشند.
  - ۴- اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل باید دارای تحصیلات و تجربه مفید مرتبط با خدمات مورد نظر باشند.
  - ۵- مؤسسات مدیریت محوطه های فرهنگی تاریخی و موزه های خصوصی می توانند یک نفر با تخصص امور اقتصادی، برنامه ریزی و مدیریت را در ترکیب هیأت مدیره داشته باشند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۴۶- دستورالعمل‌های مربوط به شرایط علمی و فنی لازم برای هریک از مؤسسات و کارگاهها، موزه‌ها و دفاتر کارشناسی موضوع این آیین‌نامه ظرف شش ماه از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تدوین و ابلاغ خواهد شد.
- ماده ۴۷- متقاضیان براساس دستورالعمل‌های صادر شده از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و مفاد این آیین‌نامه، تقاضای خود را همراه با مدارک مورد نظر به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تقدیم خواهند کرد. سازمان مکلف است حداکثر ظرف چهل و پنج روز تصمیم خود را به متقاضی ابلاغ نماید. تصمیم سازمان درخصوص صدور یا عدم صدور مجوز قطعی خواهد بود.
- ماده ۴۸- کلیه دستگاه‌های اجرایی در مواردی که کسب نظر کارشناس رسمی دادگستری الزامی است، نظر به مؤسسات و کارشناسان موضوع این آیین‌نامه که دارای مجوز فعالیت از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می‌باشند برای دستگاه‌های دولتی، در موارد مبتلابه در حکم نظر به کارشناسی رسمی دادگستری می‌باشد.
- ماده ۴۹- مؤسسات، کارگاهها و کارشناسان موضوع آیین‌نامه براساس ظرفیتهای علمی و تجربی که در دستورالعمل صادر شده از سوی سازمان تعیین خواهد شد به درجه یک و درجه دو تقسیم می‌شوند.
- ارایه خدمات موضوع این آیین‌نامه در مورد آثاری که در فهرست آثار ملی ثبت شده‌اند، صرفاً از سوی مؤسسات، کارشناسان و کارگاههای درجه یک انجام خواهد شد.
- ماده ۵۰- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور امکانات لازم را برای ایجاد ساختار اداری، نظام‌مدیریت و حقوقی متناسب برای اجرای مفاد این آیین‌نامه فراهم و اعتبارات مورد نیاز را برای اعمال حمایت‌های مقرر در بودجه سنواتی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تامین خواهد کرد.
- آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۵۶ قانون برنامه سوم، مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۸، موضوع ماده ۱۰۵ قانون برنامه چهارم**
- ماده ۱- شوراها و اسلام‌ی شهر و روستا حسب شرایط و موقعیت جغرافیایی، جمعیتی، تاریخی و بافت فرهنگی و اجتماعی هر شهر و روستا موظفند با همکاری دستگاه‌های دولتی و با استفاده از امکانات شهردار، یها و ده کیو یها، سازمان‌های غیردولتی و کمک‌های مردمی و رهن توانمندی‌های حوزه نخت پوشش خود اقدامات ذیل را به عمل آورند:
- مطالعه، شناخت و بررسی مشکلات، مسائلی، نخلها و توانمندی‌های فرهنگی، هنری، آموزشی، ورزشی و میات فرهنگی شهر و روستای مربوط جهت ارائه راهکارهای مناسب سازمانها و دستگاه‌های ذی ربط.
  - مساعدت و همکاری در جهت حفظ، نگهداری و تعیین حریم بافت تاریخی، آثار و ابریه تاریخی و گلزار شهیدا.
  - آشنایی با برنامه‌ها، اعتبارات و سی استهای سازمانها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط در خصوص مسائلی فرهنگی، ورزشی، هنری، آموزشی و میات فرهنگی به منظور اطلاع و همکاری با دستگاه‌های اجرایی.
  - پیشنهاد میزان اعتبارات مورد نخل فعالی‌های فرهنگی، هنری، آموزشی، ورزشی و حفظ میات فرهنگی شهر و روستا به دستگاه‌های مربوط.

- پیشنهاد برنامه های سالانه در امور دینی، فرهنگی، ورزشی، آموزشی و هنری هم چون برپایی جشنواره ها، نمایشگاه ها، مسابقات علمی، فرهنگی و هنری و گرامی داشت اعیان... بر اساس سیاستها، اولویتها و ارزیابیهای انجام شده به دستگاههای ذیربط.

تبصره - پیشنهادها و مصوبات شوراهای ذیربط در زمینه یاد شده، یکی از مبنای تصمیم گیری و برنامه ریزی محسوب میگردد و دستگاههای اجرایی حسب مورد پیشنهادها و مصوبات شوراهای اسلامی شهر و روستا را که با وظایف و مأموریتهای آنها مرتبط باشد بر اساس امکانات و اعتبارات در برنامههای اجرایی خود منظور مینماید.

ماده ۲- شوراهای موظفند تسهیلات و شرایط مناسب جهت بهره مندی اقشار مختلف از امکانات فرهنگی، هنری، آموزشی و میراث فرهنگی نظیر کتابخانه ها، نمایشگاه ها، فرهنگسراها، خانههای فرهنگ، سینماها، سالنهای نمایش، مجموعههای ورزشی، مراکز آموزشی، موزه ها و آثار و ابنیه تاریخی را از طریق اتخاذ روشهای مناسب محلی و منطقه ای با هماهنگی دستگاههای اجرایی ذیربط فراهم نمایند.

ماده ۳- مساعدت و مشارکت در نحوه اداره، نگهداری و بهره برداری از کلیه مراکز فرهنگی، آموزشی، هنری و میراث فرهنگی با موافقت دستگاههای ذیربط، به عهده شوراهای اسلامی شهر و روستا است.

ماده ۴- نظارت بر اجرای ضوابط حفاظتی بناها، مجموعه ها، محوطه ها و بافتهای تاریخی که به هر نحوی مشمول ضوابط میراث فرهنگی کشور میشوند به عهده شوراهای اسلامی شهر و روستا است.

ماده ۵- به منظور افزایش بهره وری و مشارکت عمومی، شوراهای موظفند راه های جلب مشارکت سازمانها و تشکلهای غیردولتی در زمینه شناخت مشکلات و مسائل فرهنگی، هنری، آموزشی و حفاظت از آثار و ابنیه تاریخی و فرهنگی را بررسی و در صورت لزوم با هماهنگی دستگاههای ذیربط اداره این مراکز را در چارچوب سیاستهای دولت بر عهده این سازمان قرار دهند.

ماده ۶- مساعدت و مشارکت در زیباسازی و احیای فضاهای فرهنگی، بافتها و آثار تاریخی و دفاع مقدس، بقاع متبرکه، آرامگاه مشاهیر، مساجد، حسینیه ها، تکایف بازارها و گورستانها با رعایت تناسب با ویژگیهای بافتهای تاریخی و اولویت در ارائه خدمات شهری (از قبیل محوطه سازی، کف سازی، روشنایی مناسب، جمع آوری و دفع آبهای سطحی، تأمین آب آشامیدنی، برق، تلفن، گاز و ایمن سازی در برابر سوانح طبیعی و آتش سوزی و نصب تابلوهای راهنمایی) با بهره گیری از تکنیکهای فنی با همکاری دستگاههای ذیربط به عهده شوراهای اسلامی شهر و روستا است. اجرای تصمیمات شورا در موارد فوق به عهده شهرداریها و دهیاریها میباشد.

ماده ۷- شوراهای اسلامی شهر و روستا بر اساس امکانات خود میتوانند حمایت و مساعدت مالی به سازمانهای غیردولتی و اشخاص در جهت معرفی میراث فرهنگی و ایجاد موزه، مساجد، نمایشگاه، آموزشگاه، ورزشگاه و کارگاههای

هنرهای سنتی، جشنواره‌ها، کتابخانه و مجتمع‌های فرهنگی - هنری را در چارچوب ضوابط دستگاه های اجرایی عهده‌دار شوند. همچنین شورا می‌تواند از مالکین و متصرفین قانونی آثار ارزشمند تاریخی و فرهنگی حمایت مالی به عمل آورد.

ماده ۸ - حمایت و مساعدت از هنرمندان هنرهای سنتی در رشته‌های موسیقی، هنرهای نمایشی و تجسمی به ویژه هنرمندان برگزیده ای که نسبت به تولید آثار اصیل اقدام میکنند طی در رشته‌های هنری رو به اضمحلال فعالیت دارند همچون حمایت و مساعدت از قهرمانان ملی، پزشکسوتان ورزشی و متخصصین ورزشی از وظایف شوراهای اسلامی شهر و روستا است

ماده ۹ - حمایت از تشکلی و توسعه فعالیتهای انجمن‌های میراث فرهنگی، انجمن‌های ورزشی، هنری، فرهنگی، آموزشی دوست داران میراث فرهنگی و تشکل صنعتی حرف و مشاغل مرتبط، از وظایف شوراهای اسلامی شهر و روستا است.

ماده ۱۰ - شوراهای اسلامی شهر و روستا می‌توانند در جهت حمایت و مساعدت مالی و اجرایی از پژوهشگران، فرهیختگان عملی و فرهنگی و موسسین پایگاه‌ها و موسسات پژوهشی در زمینه میراث فرهنگی، ورزشی و هنر اقدام کنند

ماده ۱۱ - شوراهای اسلامی شهر و روستا می‌توانند از صاحبان مشاغل سنتی و بومی که بطنگر هویت و میراث تاریخی و فرهنگی شهر می‌روستا است حمایت و مساعدت مالی و اجرایی نمایند

ماده ۱۲ - همکاری با سازمان‌های مربوط برای اتخاذ تدابیر لازم به منظور جلوگیری از تخریب، سرقت، حفاری غیرمجاز و سایر جرایم علیه میراث فرهنگی و ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، انتظامی و قضایی به منظور مبارزه با وقوع جرایم فوق‌الذکر از وظایف شوراهای اسلامی شهر و روستا است

این نامه اجرایی بند (ج) ماده (۱۶۶) قانون برنامه سوم، مصوب ۱۳۸۰/۳/۹، موضوع ماده ۱۱۵ قانون برنامه چهارم

ماده ۱ - وزارت کشور موظف است حداکثر تا پایان سال دوم برنامه توسعه، در تمام شهرهای دارای بافت تاریخی ارزشمند که محدوده آنها و ضوابط حفاظتی و کاربری آنها به موجب ماده (۲) این آیین نامه توسط سازمان میراث فرهنگی کشور تعیین و اعلام شده می‌شود، با توجه به وسعت و ویژگیهای بافت و همچنین تعداد و تنوع بناها، محوطه‌ها و مجموعه‌های تاریخی - فرهنگی و عرصه آنها واقع در محدوده قانونی شهر، ساختار مدنی مناسب در ستاد ملی مدیریت مناطق شهری با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور ایجاد نماید

ماده ۲ - واحدهای سازمانی موضوع ماده (۱) این آیین نامه، اقداماتی را در سطوح شهر انجام خواهند داد: - برنامه‌ریزی، تهیه و اجرای طرح‌ها و انجام اقدامات لازم به منظور تحقق ضوابط حفاظتی اعلام شده توسط سازمان میراث فرهنگی کشور در مورد بناها، مجموعه‌ها، محوطه‌ها و بافت‌های تاریخی.

- برنامه‌ریزی و انجام اقدامات لازم به منظور حمایت و مساعدت فنی، کارشناسی، مالی و اجرایی نسبت به مالکان و متصرفان قانونی آثار ارزشمند تاریخی، فرهنگی باشناسی، حفاظت و احیای اماکن و بافت‌های تاریخی از قبیل سامانه‌های معابر و فضاهای عمومی هم‌جوار، اولویت در ارائه خدمات شهری و ایجاد تناسب در روش‌های ارائه آن با ویژگی‌های بافت ملی محوطه تاریخی، اقدامات لازم برای مقابله با سوانح طبیعی و آتش‌سوزی، جمع‌آوری و دفع آب‌های سطحی و اقدامات فوری لازم برای عبور تاسیسات شهری از قبیل آب، برق، تلفن و گاز و فاضلاب با رعایت اولویت فضاهای فرهنگی - تاریخی عمومی به ویژه بقاع متبرکه، آرامگاه، مشاهیر، مساجد، حسینیه‌ها، تکالی بازارها و گورستان‌های تاریخی.

- برنامه‌ریزی و انجام اقدامات لازم برای سامانه‌های و معرفی محوطه‌ها و تپه‌های تاریخی واقع در محدوده شهر از قبیل تامین تاسیسات خدمات عمومی، نظافت، تامین روشنایی و محوطه‌سازی آنها بر اساس طرح و برنامه مصوب و با نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور همچنین اطلاع‌رسانی و نصب تابلوهای راهنمای شهری مرتبط با آثار تاریخی.

- انجام اقدامات و ایجاد زمینه‌های لازم برای تسری، تقویت و ارتقای هویت تاریخی - فرهنگی شهر، از طریق انجام و حمایت از اجرای پژوهش‌های موضوعی تاریخی - فرهنگی و تهیه و اجرای طرح‌های مرمت، سامانه‌های و احیای ابرق و بافت‌های تاریخی بر اساس طرح مصوب و با نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور و احداث بناهای مورد نیاز با رعایت اصول منبث از هویت تاریخی - فرهنگی شهر.

- انجام اقدامات برای آثار تاریخی - فرهنگی موجود در شهر اعم از بناها، محوطه‌ها، مجموعه‌ها و بافت‌های تاریخی از جمله عناصر پارکینار شهری که به مثابه سرمایه‌های اصلی شهر تلقی شده و در طرح‌های توسعه شهری اعم از جامع و تفصیلی و سایر طرح‌های شهری با توجه به ضوابط سازمان میراث فرهنگی کشور مورد حفاظت کالبدی قرار گرفته و شرایط لازم برای تاجگذاری آنها در سایر عناصر شهری فراهم آید و از آنها به عنوان عناصر حیات بخش شهری در طرح‌های شهری استفاده گردد.

- صدور هر گونه پروانه ساختمانی و انجام عملیات عمرانی در عرصه و حریم بافت‌ها، بناها و محوطه‌های تاریخی بر اساس ضوابط حفاظتی اعلام شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور خواهد بود. شهردار بپای از هر گونه تخریب، تجاوز به حریم، مرمت، تعمیری و تغییر کاربری مغایر با ضوابط حفاظتی اعلام شده جلوگیری خواهند کرد.

- حمایت و مساعدت فنی، کارشناسی، مالی و اجرایی نسبت به هنرمندان، صاحبان مشاغل سنتی و بومی و کارگاه‌های هنرهای سنتی مستقر در بافت‌های تاریخی.

- تهیه و اجرای طرح‌های مرمت و احیای بناهای تاریخی، ابنیه و مجموعه‌ها با همکاری و نظارت سازمان میراث فرهنگی و اقدامات لازم جهت تصویب آن توسط سازمان مذکور.

- بررسی و ارائه طرح‌های لازم برای اصلاح بافت جمعیتی و اقدام برای ارتقای سطح بهداشت عمومی و شرایط زیست محیطی در بافت‌های تاریخی.

- بررسی و تعیین مشاغل مضر و انتقال آنها از بافت ملی محوطه تاریخی.
- معرفی ارزشهای فرهنگی و تاریخی از طریق تشکیلی و ایجاد موزه ها، نمایشگاهها، آموزشگاهها و کارگاههای هنرهای سنتی، جشنوارههای میراث فرهنگی و تظاهرات فرهنگی مرتبط با میراث فرهنگی به ویژه ایجاد موزه معرفی شهر.
- تهیه و اجرای طرحها و انجام اقدامات لازم به منظور ایجاد رونق اقتصادی در بازارها و بافت-های تاریخی - فرهنگی آنها و به منظور حفاظت از بافت تاریخی و هویت تاریخی - فرهنگی شهر با جلب مشارکت مردمی
ماده ۷- تمام دستگاهها، سازمانها و نهادهای دولتی کشور، ایجاد تاسیسات زیربنایی مانند راههای دسترسی، تامین آب، برق، گاز و تلفن و دفع فاضلاب اماکن تاریخی - فرهنگی کشور را که توسط سازمان میراث فرهنگی کشور به عنوان موضوع همکاریهای مشترک بین المللی تعیین میگردد، در اولویت اجرایی خود قرار خواهند داد و سازمان مدیعت و برنامه ریزی کشور اعتبار مورد نظر آنها را تامین خواهد نمود.

آیین نامه توسعه فضاهای ورزشی در مناطق روستایی (مصوب ۱۳۸۷/۵/۴)

"آیین نامه توسعه فضاهای ورزشی در مناطق روستایی"

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

الف: مناطق روستایی: روستاهای با جمعیت بیشتر از (۱۰۰۰) نفر

ب- سازمان: تربیت بدنی

پ- زمین فوتبال: قسمتی از فضای مجموعه است که به صورت خاکی می باشد و ابعاد آن می تواند با توجه به

استانداردهای زمین فوتبال حداقل (۹۰*۵۵) متر مربع تعیین گردد.

ت- جاده تندرستی: قسمتی از فضای مجموعه است به عرض (۵) متر و با زمینه آسفالت جهت فعالیتهای عمومی مانند

دوچرخه سواری، پیاده روی، دو، اسکیت و غیره که توسط آحاد مردم مورد استفاده می گیرد.

ث- قسمتی از فضای مجموعه ورزشی با روکش آسفالت است که در آن می توان رشته های مختلف ورزشی مانند

والیبال، بسکتبال و هندبال و مانند آنها را اجرا کرد.

ج- سالن ورزشی: بخشی از مجموعه ورزشی است که متناسب با جمعیت با ابعاد مختلف به صورت سرپوشیده اجرا

می شود.

ماده ۲- انتخاب نوع فضاهای ورزشی یاد شده در ماده (۱) با توجه به اولویتهای زیر خواهد بود:

۱- توسعه ورزش در روستاها، براساس سند توسعه روستایی و تحقق عدالت اجتماعی و بهره مندی همه مناطق کشور

از امکانات و تجهیزات ورزشی .

- ۲- ایجاد بستر مناسب برای شرکت بانوان در امر ورزش
  - ۳- بستر سازی و ایجاد زمینه های متناسب برای رشد و شکوفایی ورزشهای بومی و محلی
  - ۴- ایجاد زمینه های مناسب برای رشد و شکوفایی استعداد های ورزشی و رشد ورزش قهرمانی
  - ۵- توجه به پایین ترین سطح تقسیمات کشوری در عرصه ورزش و توزیع امکانات در مناطق دور افتاده
  - ۶- ایجاد شادابی و نشاط در روستایان کشور
  - ۷- ایجاد انگیزه در بین جوانان و نوجوانان (آقایان و بانوان) و ارتقاء سطح فنی و مهارتی آنها در رشته های مختلف ورزشی جهت عضویت در تیم های مختلف و شرکت در رویدادهای منطقه ای و ملی به منظور توسعه صنعت گردشگری و فرهنگی کشور
  - ۸- توجه به شاخصهای توسعه ای در مناطق روستایی و توجه به این مناطق به منزله رشد و توسعه متوازن و تعدیل فاصله موجود بین جامعه شهری و روستای به لحاظ برخورداری از امکانات و تسهیلات ورزشی در راستای سیاستهای عدالت محوری دولت
  - ۹- حمایت از توسعه ورزش همافکنی با توجه به توانایی های بالقوه در روستاها
- ماده ۳- انتخاب محل اجرای فضاهای ورزشی یاد شده با توجه به اولویت های زیر خواهد بود :
۱. مراکز دهستان ها
  ۲. روستاهای دارای دهیاری که نسبت به سایر روستاها از نظر موقعیت جغرافیایی و ارتباطی مرکزیت دارند.
  ۳. روستاهایی که دارای جمعیت بیشتری می باشند
  ۴. روستاهای دارای مراکز آموزشی شبانه روزی و جمعیت دانش آموزش بیشتر
  ۵. روستاهایی که رد ساخت فضاهای ورزشی یاد شده مشارکت می نمایند
- تبصره - روستاهای مرزی ، روستاهای واقع در مناطق عشایری ، روستاهای مناطق محروم و روستاهایی که دارای جاذبه گردشگری می باشند در شرایط مساوی در اولویت می باشند .
- ماده ۴- تشخیص و انتخاب زمین با هدایت و راهنمای شورای اسلامی و دهیاری ها ، توسط اداری کل تربیت بدنی استان ها بر مبنای ضوابط طرح هادی روستا انجام می شود .
- ماده ۵- واگذاری زمین به سازمان در خصوص اراضی دارای سابقه ثبتی با تنظیم سند مالکیت و در خصوص اراضی فاقد سابقه ثبتی با تنظیم صلح نامه رسمی (تنظیمی در دفتر خانه اسناد رسمی) با تایید شورای اسلامی روستا و دهیار روستا و بخشدار و یا تنظیم صلح نامه عادی با تایید شورای اسلامی روستا و دهیاری روستا و بخشدار و نماینده اداره ثبت اسناد و املاک مربوط انجام می شود .
- تبصره ۱- نوع کاربری طرح با همکاری بنیاد مسکن انقلاب اسلامی تعیین می شود .

تبصره ۲- وزارت جهاد کشاورزی (سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری کشور) موظف است زمین های مناسب را در این مورد از طریق کمیسیون مستند سازی و تعیین بهره بردار اموال غیر منقول دستگاه های اجرایی کشور به صورت رایگان واگذار کند.

ماده ۶- به منظور مشخص نمودن محدوده و مالکیت زمین واگذار شده، تثبیت کاربری ورزشی آن دیوار کشی اطراف مجموعه با مصالح محلی موحود و با ارتفاع (۹۰-۱۰۰) سانتی متر انجام می شود.

ماده ۷- بعد از اجرای ماده ۶ اقدامات زیر به ترتیب جهت ادامه احداث و تکمیل فضاهای ورزشی انجام خواهد شد :

الف - آماده سازی زمین فوتبال خاکی و نصب دروازه

ب- احداث سرویس های بهداشتی و رختکن

پ - احداث جاده تندرستی

ت - احداث زمین آسفالت چند منظوره (والیبال - بسکتبال - هندبال و مانند آنها ۹ و نصب تجهیزات آن

ث - احداث سالن ورزشی متناسب با جمعیت اقلیم و نوع ورزش بومی - محلی با رعایت فرهن معماری در اجا

ماده ۸- اقدامات و طراحی موضوع این آیین نامه با توجه به تنوع آب و هوایی و شرایط طبیعی زمین در کشور باید براساس نیاز و فرهنگ و معماری حاکم بر مناطق انجام شود .

ماده ۹- بنیاد مسکن انقلاب اسلام موظف است سالانه هزار مجموعه ورزشی روستایی را با توجه به چارچوب ارایه شده متناسب با اعتبارات تامین شده از منابع دولتی در این طرح احداث و در اختیار روستاییان قرار دهد .

ماده ۱۰- کلیه دستگاه های اجرایی، دهیاری و بنیاد مسکن انقلاب اسلامی با نظر سازمان می توانند به عنوان مجری طرح انتخاب شوند

ماده ۱۱- تعداد روستاهای سهم هر استان از طریق سازمان تعیین و به استان ها ابلاغ می شود . ادارات کل تربیت بدنی استان ها و دفتر امور روستایی استانداری ها نسبت به شناسایی و انتخاب روستاها براساس سهم اعلام شده و اولویت های یاد شده در ماده ۳ اقدام و طی صورت جلسه مشترک فهرست اسامی روستاها را جهت تایید نهایی به سازمان اعلام می نمایند.

تبصره - پروژه های مردمی که نیاز به تکمیل داشته و از تسهیلات و اعتبارات دولتی برخوردار می شود نیز مشمول این ماده می باشند.

ماده ۱۲- استانداری ها موظف می باشند به منظور اجتناب از احداث مجدد فضاهای ورزشی در روستاهای دارای امکانات، ضمن نظارت کامل در هنگام مبادله موافقتنامه با سایر دستگاه ها جهت احداث فضاهای ورزشی هماهنگی لازم را با سازمان و ادارات کل تابعه معمول دارند .

ماده ۱۳- احداث و ایجاد فضاهای ورزشی صرف نظر از مالکیت آنها (متعلق به سازمان یا وزارت آموزش و پرورش) در روستاهایی که در آنها امکانات ورزشی وجود ندارد فقط در قالب ضوابط این آیین نامه امکان پذیر و مجاز می باشد .

ماده ۱۴- استفاده از ظرفیت‌های موجود و امکان بلا استفاده کلیه دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی در مناطق روستایی به منظور تامین نیازهای بخش ورزش روستایی مجاز می باشد .

تبصره ۱- دفاتر امور روستایی استانداری‌ها مکلف می باشند اطلاعات و آمار اماکن بلا استفاده کلیه دستگاه‌های دولتی و غیر دولتی استان را که از تسهیلات و منابع دولتی در جهت ایجاد فضاهای بلا استفاده برخوردار گردیده اند ظرف سه ماه پس از ابلاغ این آیین نامه احصا نموده و به سازمان جهت امکان تغییر کاربری ورزشی و طرح در کمیسیون مستند سازی و تعیین بهره بردار اموال غیر منقول دستگاه های اجرایی کشور ارایه نمایند.

تبصره ۲- کمیسیون مستند سازی و تعیین بهره بردار اموال غیر منقول دستگاه‌های اجرایی کشور و شورای برنامه ریزی و توسعه استان‌ها مکلفند با اولویت ویژه نسبت به بررسی و اعمال مقررات موضوع ماده ۶۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰- و همچنین بند ب ماده ۸۹ قانون یاد شده در این زمینه اقدام نمایند.

ماده ۱۵- نظر به لزوم استفاده از منابع مالی و امکانات موجود در روستاها ، پس از ابلاغ این آیین نامه با رعایت الزامات قانونی به ویژه تحقق اهداف کمی ماده ۱۱۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳- احداث فضاهای ورزشی غیر ضرور در روستاهای مشمول ، توسط سایر دستگاه‌های دولتی و ادارات کل تربیت بدنی استان‌ها ممنوع می باشد و صرفاً با نظر سازمان و هماهنگی استانداری های سراسر کشور در جهت تامین و توزیع عادلانه امکانات ورزشی احداث فضاهای جدید میسر می باشد .

ماده ۱۶- سازمان تربیت بدنی و استانداری ها موظف می باشند در قالب پیشنهادی ادارات کل تابعه ، اعتبار مورد نیاز جهت توسعه کمی و کیفی فضاهای ورزشی و نگهداری آنها در مناطق روستایی را به منظور تحقق اهداف کمی برنامه چهارم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳- حداقل سرانه یک متر مربع در پایان برنامه چهارم توسعه در بودجه سنواتی پیش بینی و به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور پیشنهاد نماید.

ماده ۱۷- وزارت آموزش و پرورش (سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس کشور) موظف می‌باشد نسبت به تامین فضاهای ورزشی مراکز آموزشی شبانه روزی روستایی اقدام نماید.

ماده ۱۸- اعتبارات مصوب جهت عملیاتی نمودن این طرح الزاماً به منظور احداث و تکمیل پروژه‌های ورزشی موجود که حسب اولویت بندی و نیاز های بخش ورزش روستایی تعیین خواهد شد هزینه می شود .

ماده ۱۹- در اجرای ماده ۱۵۶ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۳- تنفیذی در ماده ۱۰۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران -

مصوب ۱۳۷۹ و همچنین جز ۲ بند الف ماده ۱۱۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - نگهداری اماکن ورزشی در روستاها به شورای های اسلامی روستا و دهیاری ها محول می شود.

ماده ۲۰- تغییر کاربری اماکن ورزشی که در قالب این طرح احداث یا تکمیل می شود تحت هر شرایطی ممنوع می باشد.

ماده ۲۱- سازمان موظف است هر شش ماه یک بار گزارش عملکرد موضوع این تصویب نامه را به هیات وزیران ارائه نماید.

ماده ۲۲- سازمان موظف است برای روستاهای با جمعیت کمتر از ۱۰۰۰ نفر آیین نامه جداگانه ای تهیه و تنظیم و جهت سیر مراحل تصویب ارائه نماید.

طرح انتقال مراکز ورزشهای زمستانی از سازمان ایرانگردی و جهانگردی به شرکت تجهیز و نگهداری تاسیسات و ساختمان های ورزشی (مصوب ۱۳۷۸/۵/۱۳)

شورای عالی اداری در جلسه مورخ ۱۳۷۸/۵/۱۳، به منظور ایجاد تجانس و رعایت پیوستگی وظایف، منطقی کردن ساختار سازمانی سازمان تربیت بدنی و سازمان ایرانگردی و جهانگردی در زمینه امور ورزشی تصویب نمود:

۱- مراکز ورزشهای زمستانی مستقر در مناطق دیزین، شمشک و خورکه در اختیار سازمان ایرانگردی و جهانگردی می باشد به همراه کلیه امکانات و تجهیزات از جمله تاسیسات، ساختمان ها و زمینها، پیست ها و بالابرها و سایر اموال منقول و غیر منقول مربوط به پیست های اسکی و ورزشهای زمستانی در مناطق مذکور به همراه نیروی انسانی مورد نیاز از تشکیلات سازمان ایرانگردی و جهانگردی منتزع و به سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران (شرکت تجهیز و نگهداری تاسیسات و ساختمان های ورزشی) منتقل می گردد.

۲- اختیارات و وظایف مربوط به ورزشهای زمستانی (اسکی) در زمینه امور مربوط به برنامه ریزی انجام مسابقات (تهیه تقویم ورزشی)، انجام مسابقات داخلی و بین المللی، شرکت در مسابقات خارجی، توسعه و ترویج ورزش های زمستانی و برنامه ریزی برای آموزش عمومی و مربیگری این رشته ورزشی به عهده فدراسیون اسکی جمهوری اسلامی ایران است و شرکت تجهیز و نگهداری تاسیسات و ساختمان های ورزشی موظف است حسب اعلام، زمینه بهره برداری فدراسیون را از پیست ها و بالابرها و سایر امکانات فراهم نماید.

تبصره) نظارت عالی بر انجام فعالیت های مذکور و ایجاد هماهنگی های لازم در جهت اجرای این مصوبه به عهده سازمان تربیت بدنی خواهد بود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۳- هتل‌های موجود در پیست‌های اسکی یاد شده کماکان در اختیار سازمان ایرانگردی و جهانگردی می‌باشد تا در چارچوب واگذاری هتل‌های متعلق به آن سازمان به بخش خصوصی نسبت به تعیین تکلیف آنها اقدام نماید.
- ۴- سازمان امور اداری و استخدامی کشور پس از بررسی‌های لازم نسبت به اختصاص پست‌های سازمانی مربوط از محل پست‌های سازمانی سازمان ایرانگردی و جهانگردی به شرکت تجهیز و نگهداری تاسیسات و ساختمان‌های ورزشی (در حد ضرورت و نیاز) اقدام خواهد کرد.
- ۵- درآمدهای حاصل از هر یک از دو قسمت از مجموعه مذکور (هتل‌ها، امکانات ورزشی) به حساب سازمان اداره کننده آن واریز و از همان محل نسبت به پرداخت هزینه‌های مربوط اعم از پرسنل و غیره اقدام خواهد شد.
- ۶- سازمان تربیت بدنی موظف است اعتبارات و بودجه متناظر مربوط به امور ورزش‌های زمستانی (اسکی) را به منظور اجرای بند ۲ این مصوبه در اختیار فدراسیون اسکی کشور قرار دهد.
- ۷- سازمان برنامه و بودجه و سازمان ایرانگردی و جهانگردی مکلفند در جهت اجرای این مصوبه همکاری و هماهنگی لازم در جهت جابجایی اعتبارات مصوب به سازمان تربیت بدنی و نیز شرکت تجهیز و نگهداری تاسیسات و ساختمان‌های ورزشی انجام دهند.
- ۸- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران مسئول حسن اجرای این مصوبه می‌باشند و سازمان امور اداری و استخدامی کشور گزارش پیشرفت کار را به شورا ارائه خواهد نمود.

آیین نامه تشکیل شورای هماهنگی توسعه پایدار مناطق کویری (مصوب ۱۳۸۶/۴/۹)

- ماده ۱- به منظور ایجاد هماهنگی در امور مطالعات، تصمیم‌گیری، اجرا و نظارت بر طرح‌های توسعه پایدار مناطق کویری، «شورای هماهنگی توسعه پایدار مناطق کویری» که در این آیین‌نامه «شورا» نامیده می‌شود، تشکیل می‌گردد.
- ماده ۲- محدوده مناطق کویری کشور که مشمول این آیین‌نامه است، شامل نواحی کویری استانهای اصفهان، سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، سمنان، قم، کرمان و یزد است.
- ماده ۳- اعضای شورا عبارتند از:
  - الف - معاون اول رییس جمهور به عنوان رئیس شورا.
  - ب - وزیر کشور، صنایع و معادن، راه و ترابری، جهاد کشاورزی، نیرو و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.
  - ج - رؤسای سازمانهای مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، حفاظت محیط زیست و میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.
  - د - استانداران استانهای مذکور در ماده (۲).

هـ - رئیس دفتر امور مناطق محروم کشور.

و - یک نفر از صاحب نظران و نخبگان هر استان به عنوان مشاور به انتخاب استاندار مربوط.

ز - یک نفر از نمایندگان منتخب مجمع نمایندگان هر استان در مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر.

ح - دبیر شورا.

تبصره - دبیرخانه شورا در سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مستقر خواهد بود و دبیر شورا توسط رییس سازمان مذکور تعیین می شود.

ماده ۴- وظایف و اختیارات شورا به شرح زیر است:

الف - تعیین و تصویب خطوط اصلی و راهبردی توسعه متوازن و پایدار مناطق کویری در چارچوب راهبردهای آمایش ملی و در راستای اجرای برنامه های مقابله با بیابانزایی و حفاظت از منابع آب و خاک، بهره برداری از قابلیت های معدنی و صنعتی، توسعه ارتباطات، صیانت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری طبیعی و فرهنگی، حفاظت امنیت، حفاظت از محیط زیست و استقرار بهینه جمعیت در این مناطق، متناسب با راهبردهای یادشده.

ب - بررسی و تصویب فعالیتهای مطالعاتی، پژوهشی و اجرایی در مناطق کویری.

ج - تعیین اولویت طرحها و پروژه های فرااستانی و در سطح ملی مرتبط با مناطق کویری.

د - تعیین کمیسیونهای تخصصی در موضوعات بخشی و فرابخشی مرتبط.

هـ - بررسی و تصویب طرحها و پیشنهادهای ارایه شده از طرف کمیسیونهای تخصصی.

و - پیش بینی اعتبار مورد نیاز طرحها و پروژه های مصوب و اعلام آن به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

ز - رسیدگی و پیگیری سایر امور ارجاعی مرتبط از سوی رییس جمهور یا هیئت وزیران.

ح - تنظیم و ارایه گزارش نظارتی از چگونگی پیشرفت امور مربوط به رییس جمهور و هیئت وزیران هر شش ماه یکبار

تبصره - اختیارات هیئت وزیران در خصوص اقدامات لازم برای تحقق اهداف این تصویب نامه در چارچوب وظایف شورا

به وزرای عضو شورا تفویض می شود.

ملاک تصمیم گیری در خصوص اختیارات یادشده موافقت اکثریت وزیران عضو شورای یادشده می باشد و مصوبات آن در صورت تأیید رییس جمهور و با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور می باشد.

ماده ۵ - هریک از کمیسیونهای تخصصی به ریاست یکی از استانداران مناطق کویری (به انتخاب شورا) و عضویت

رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی همان استان به عنوان دبیر، نماینده تام الاختیار دستگاه ملی مرتبط (به انتخاب

وزیر یا رییس سازمان مربوط) و مدیران دستگاه مرتبط در استانهای مناطق کویری تشکیل می شود.

تبصره - وظایف و چگونگی گردش کار هریک از کمیسیونهای تخصصی، توسط شورا تعیین می گردد.

ماده ۶ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، به عنوان دبیرخانه شورا مسئولیت هدایت و جمع بندی تمامی امور مطالعاتی و تهیه طرحهای توسعه مناطق کویری با استفاده از مشاوران ذیصلاح و کمیسیونهای تخصصی با هماهنگی شورا را به عهده دارد.

ماده ۷ - کلیه دستگاههای اجرایی کشور موظفند ضمن همکاری با شورا، در چارچوب وظایف قانونی خویش، با اتخاذ سیاستها و انجام اقدامات لازم، وظایف تعیین شده و طرحهای مصوب شورا را اجرا نمایند.

ماده ۸ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است منابع مورد نیاز برای انجام امور مطالعاتی و اجرایی طرحهای توسعه مناطق کویری را از محل طرح توسعه و توازن منطقه‌ای، اعتبارات ملی و استانی استانهای مربوط و یا منابع دیگر، تأمین و در قوانین بودجه سنواتی منظور نماید.

ابطال ماده ۲۶ آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرتی، سیاحتی، جهانگردی و زیارتی (مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۱)

نظر به اینکه موضوع شکایت آقای عبدالرضا رضائی بخواسته ابطال ماده ۲۶ آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرتی، سیاحتی، جهانگردی و زیارتی موضوع تصویب نامه شماره ۱۴۴۰۴/ت/۳۲۰۳ مورخ ۱۳۸۰/۴/۵ هیأت وزیران قبلاً طی کلاسه پرونده ۱۱۱/۸۱ در هیأت عمومی دیوان طرح و مورد رسیدگی قرار گرفته و منتهی به صدور دادنامه شماره ۵۶۱ مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۱ گردیده، لذا موضوع آن مختومه بوده و موجبی برای رسیدگی مجدد وجود ندارد و مورد تابع رأی قبلی هیأت عمومی دیوان است و مستنداً به تبصره الحاقی به ماده ۲ آیین دادرسی دیوان قرار رد دادخواست صادر و اعلام می‌گردد.

آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفترهای خدمات مسافرتی، سیاحتی - جهانگردی و زیارتی

ماده ۱ - دفترهای خدمات موضوع این آیین نامه عبارتند از:

الف - دفتر خدمات مسافرتی، فروش بلیط مسافرت، ذخیره مکان و هر گونه اقدام دیگر مربوط به خدمات ترابری مسافر به طور مستقیم یا غیرمستقیم بارعایت قوانین و مقررات راه و ترابری فعالیت می‌نماید.

ب - دفتر خدمات سیاحتی - جهانگردی که در زمینه اخذ روادید، تنظیم و انجام مسافرت گروهی داخلی و خارجی، ذخیره مکان و هر گونه خدمات ایرانگردی و جهانگردی با رعایت قوانین و مقررات ایرانگردی و جهانگردی فعالیت می‌کند.

پ - دفتر خدمات زیارتی که در زمینه ثبت نام، تنظیم و انجام مسافرت‌های زیارتی به داخل و خارج از کشور، ذخیره مکان و هر گونه خدمات زیارتی بارعایت قوانین و مقررات حج و زیارت فعالیت می‌کند.

ماده ۲ - هر شخص حقیقی یا حقوقی در صورتی که بخواهد به انجام خدمات موضوع بند (الف) ماده یک آیین نامه پردازد باید مجوز مربوط از وزارت راه و ترابری اخذ نماید و هر شخص حقیقی یا حقوقی که قصد انجام خدمات موضوع بندهای (ب) و (پ) ماده یک این آیین نامه باید مجوز مربوط را از وزارت راه و ترابری اخذ نماید و هر شخص حقیقی یا حقوقی که قصد انجام خدمات موضوع بندهای (ب) و (پ) ماده یک این آیین نامه را دارد باید مجوز لازم را از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی کسب نماید.

تبصره - صدور کلیه مجوزهای موضوع این ماده برای یک شخص نیز بلامانع است.

ماده ۳ - کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که اقدام به فعالیتهای مسافرتی، سیاحتی - جهانگردی و زیارتی می نمایند موظفند حسب مورد مجوزهای لازم را مطابق مواد این آیین نامه از مرجع مربوط اخذ نمایند؛ در غیر این صورت نیروی انتظامی با معرفی مرجع مربوط از فعالیت آنان ممانعت به عمل آورده و متخلفان را به محاکم دادگستری دالالت می نماید.

فصل دوم - شرایط صدور مجوز

ماده ۴ - مجوز تأسیس دفاترهای خدمات مسافرتی، سیاحتی - جهانگردی و زیارتی - که از این پس دفتر نامیده می شود - با شرایط زیر به تشخیص مرجع صدور مجوز برای متقاضیان حقیقی یا حقوقی صادر می شود:

الف - ضوابط کلی:

۱- آرایه محل مناسب برای دفتر کار

۲- معرفی مدیر فنی.

۳- آرایه نام و نشان دفتر

۴- سپردن تضمین

ب - شرایط اشخاص حقوقی:

۱- تابعیت ایران

۲- ارتباط با موضوع فعالیت شخص حقوقی با فعالیت های موضوع این آیین نامه.

پ - شرایط اشخاص حقیقی:

۱- تابعیت ایران.

۲- متدین به دین اسلام یا سایر ادیان به رسمیت شناخته شده در قانون اساسی.

۳- عدم اعتیاد به مواد مخدر بنا به تأیید مراجع ذی صلاح.

۴- آرایه گواهی عدم سوء پیشینه کیفری.

۵- داشتن کارت پایان خدمت نظام وظیفه یا معافیت از آن برای متقاضیان مرد.

- ۶- داشتن حداقل مدرک کارشناسی
  - ۷- نداشتن اشتغال دیگر که مانع فعالیت مورد نظر باشد.
  - ۸- داشتن حداقل ۲۵ سال سن.
  - ۹- داشتن حداقل ۳ سال سابقه کار مفید مرتبط با فعالیت مورد نظر و صلاحیت شغلی.
- تبصره - مجوز تأسیس و فعالیت دفتر برای اتباع بیگانه فقط در قالب اشخاص حقوقی و با رعایت قوانین و مقررات مربوط صادر می‌شود.

آییننامه نحوه انتخاب، برکناری و شرایط و حدود و اختیارات و وظایف امین یا هیأت امنای اماکن مذهبی و اوقاف)
مصوب ۱۳۶۵/۲/۱۰

- ماده ۷- وظایف امین و هیأت امناء اماکن مذهبی و موقوفات به قرار زیر است :
- مراقبت کامل در حفظ مورد امانت
  - نگهداری اموال منقول و ثبت آنها با مشخصات کامل در دفاتر مربوطه.
  - انجام تعمیرات لازم اماکن مذهبی و رسیدگی مرتب به وضع آنها.
  - نوسازی و احداث تأسیسات عمومی برای تأمین رفاه زوار و مراجع‌هکنندگان و ساکنان ناحیه.
  - تهیه طرح و برنامه‌ریزی عمرانی و اتخاذ طرقی که مؤثر در پیشرفت کارهای اماکن مذهبی باشد.
  - طرح دعوی و دفاع از حقوق اماکن مذهبی و تعقیب دعاوی مطروحه له و علیه آنها و در صورت لزوم انتخاب وکیل برای انجام امور مذکور.
  - به ثبت رساندن اعیان و اموال غیر منقول اماکن مذهبی و اخذ سند مالکیت به نام اماکن مذکور.
  - جمع‌آوری درآمد و نذورات نقدی و جنسی و نگهداری وجوه اماکن مذکور در حساب مخصوص در یکی از بانکها.
  - پرداخت مقرریه‌های مصوب به خدام و کسانی که به نحوی از انحاء خدمت آنان در اماکن مزبور لازم باشد.
  - پرداخت هزینه مربوط به بهای آب برق و مکالمات تلفنی و سایر هزینه‌های ضروری و متعارف.
  - اقدام مؤثر برای جلب کمک‌های علاقه‌مندان جهت عمران و آبادی و توسعه اماکن مذهبی.
- تبصره ۲- در اماکن مذهبی که جزء آثار باستانی است هر نوع تعمیر و مرمت با اطلاع قبلی و نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور صورت خواهد گرفت
- ماده ۱۵- در مواردی که فروش هدایای جنسی و اموال منقول زاید بر احتیاج یا غیرقابل استفاده اماکن مذهبی لازم باشد باید علت فروش با مشخصات کامل اشیا از طرف امین یا هیأت امناء صورت جلسه شود و پس از تأیید کتبی آن از

طرف اداره حج و اوقاف و امور خیریه محل به طریق مزایده حضوری در معرض فروش قرار گیرد. اشیایی که احتیاج به اظهار نظر کارشناس دارد باید قبلاً نظر کارشناس یا خبره محلی نسبت به فروش و بهای آنها جلب شود. ولی فروش اشیای باستانی باید به تصویب سازمان میراث فرهنگی کشور برسد.

آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی (مصوب ۱۴/۴/۱۳۷۱)

تبصره ۴ - ایجاد شعبه توسط دفاتر خدمات مسافرت هوایی یا جهانگردی در داخل یا خارج از کشور حسب مورد با تأیید کمیته فنی و رعایت ماده (۳) و سایر مفاد این آیین نامه مجاز است."

اصلاح آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی (مصوب ۱۰/۲/۱۳۷۶)

آیین نامه نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی - موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۳۶۸ت ۲۱۷هـ مورخ ۱۳۷۱.۵.۲۱ - به شرح زیر اصلاح می شود:

۱ - متن زیر جایگزین تبصره (۴) بند (خ) ماده (۵) می شود:

" تبصره ۴ - ایجاد شعبه توسط دفاتر خدمات مسافرت هوایی یا جهانگردی در داخل یا خارج از کشور حسب مورد با تأیید کمیته فنی و رعایت ماده (۳) و سایر مفاد این آیین نامه مجاز است."

۲ - ماده (۲۷) آیین نامه حذف می شود و شماره مواد (۲۸) و (۲۹) به ترتیب به (۲۷) و (۲۸) تغییر می یابد.

آیین نامه تأسیس و نظارت بر دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی (مصوب ۲۷/۱۲/۱۳۶۸)

ماده ۱- تأسیس هر نوع دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی به وسیله اشخاص حقوقی، (اعم از بخش خصوصی یا دولتی) به منظور ارائه خدمات زیرمنوط به اخذ پروانه طبق مقررات این آیین نامه می باشد.

۱ - ترابری هوایی شامل صدور بلیط مسافرت هوایی، ذخیره جا، صدور بارنامه مسافر و یا هر نوع اقدام دیگر مربوط به ترابری هوایی مسافر با رعایت مقررات مربوط و دستورالعمل های مراجع ذیربط.

۲ - انجام خدمات لازم در زمینه جهانگردی، تنظیم برنامه مسافرت های دسته جمعی افراد و گروه ها و گشتهای داخلی، خارجی، زمینی، دریایی و هوایی با رعایت دستورالعمل های مراجع ذیربط.

ماده ۲ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مرجع صدور پروانه و ابلاغ آراء و تصمیمات متخذه کمیته فنی و کمیته عالی می باشند.

- تبصره - صدور پروانه جهت فعالیتهای موضوع بندهای (۱) و (۲) ماده (۱) این آیین نامه منوط به اخذ اجازه نامه فعالیت در امور هواپیمایی از سازمان هواپیمایی کشوری است و چنانچه سازمان مذکور طبق ماده (۱۸) قانون هواپیمایی کشوی مصوب ۱۳۲۸ در مورد اجازه نامه صادره تصمیم اتخاذ نماید، پروانه فعالیت به تبع آن اصلاح خواهد شد.
- ماده ۳ - متقاضی پروانه تأسیس دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی باید دارای شرایط ذیل باشد.
- ۱ - تعلق صد درصد سرمایه به اتباع ایرانی.
  - ۲ - سپردن ضمانت نامه بانکی به منظور حسن انجام کار از یک میلیون ریال تا پنج میلیون ریال به تشخیص کمیته فنی و قابل تمدید در هر سال.
  - ۳ - ارائه محل مناسب برای دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی بر حسب دستورالعمل کمیته فنی.
- تبصره ۱ - مبلغ ضمانت نامه بانکی هر سه سال یک بار با توجه به شاخص قیمتهای کالا و خدمات که از طرف بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران منتشر می شود، توسط کمیته فنی قابل تغییر می باشد.
- تبصره ۲ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است یک سال پس از تاریخ لغو پروانه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی در صورت نبودن شاکی موضوع ماده (۱۵) این آیین نامه، ضمانت نامه دریافتی را آزاد نماید.
- تبصره ۳ - برای تأسیس دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی در شهرستانها متقاضیان بومی حق تقدم دارند.
- تبصره ۴ - دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی منحصرأ باید در محل تأیید شده دائر گردد.
- ماده ۴ - در صورت موافقت کمیته موضوع ماده (۸) این آیین نامه با تأسیس دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی، متقاضی باید نسبت به ایجاد شرکت (شخصیت حقوقی) جهت انجام وظایف دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی اقدام نماید تا پروانه مربوطه به نام شخص حقوقی صادر شود.
- ماده ۵ - مدیر عامل، رییس و اعضاء هیأت مدیره شرکت (شخصیت حقوقی) باید دارای شرایط زیر باشند:
- ۱ - تابعیت کشور جمهوری اسلامی
  - ۲ - متدین به دین مبین اسلامی یا سایر ادیان رسمی شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
  - ۳ - حداقل سن (۲۵) سال تمام.
  - ۴ - انجام خدمت وظیفه با معافیت دائم.
  - ۵ - داشتن اهلیت قانونی، عدم اشتهار به فساد اخلاق و عدم اعتیاد به مواد مخدر، نداشتن پیشینه محکومیت کیفری که موجب سلب حقوق اجتماعی گردد و نداشتن مشاغل و یا عضویت در سازمانهایی که موجب تحکیم مبانی رژیم گذشته بوده اند و یا عضویت و همکاری با آنها ضدیت با جمهوری اسلامی تلقی گردد، همچنین عدم هر گونه همکاری با ساواک منحل و گروهکهای ملحد.

۶ - نداشتن سمت‌های فوق در دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی که بعد از بهمن سال ۱۳۵۷ پروانه فعالیت آنها لغو شده است.

تبصره - تشخیص تحقق شرایط فوق در مورد متقاضیان به عهده کمیته فنی موضوع ماده (۸) این آیین‌نامه می‌باشد که پس از استعلام از مراجع ذیربط صورت می‌گیرد.

ماده ۶ - شرکت (شخصیت حقوقی) متقاضی پروانه باید یک نفر را به عنوان مدیر فنی که دارای شرایط زیر باشد به کمیته فنی معرفی نماید.

۱ - کلیه شرایط مندرج در ماده (۵) این آیین‌نامه.

۲ - داشتن حداقل دیپلم متوسطه.

۳ - داشتن سابقه کار مفید و اطلاعات کافی در زمینه شغلی مربوطه، به تشخیص کمیته فنی.

۵ - موقعیت در امتحانات کتبی و مصاحبه به تأیید کمیته فنی.

تبصره ۱ - مدیر عامل، رییس هیأت مدیره و یا هر یک از اعضاء هیأت مدیره در صورت داشتن شرایط مندرج در این ماده می‌تواند به عنوان مدیر فنی نیز تعیین شوند.

تبصره ۲ - یک نفر نمی‌تواند مدیریت فنی بیش از یک دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی را هم زمان بر عهده گیرد و خدمت او باید به طور تمام وقت باشد.

ماده ۷ - مدیران دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی (مدیر عامل، رییس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر فنی) هر گاه یکی از شرایط مندرج در این آیین‌نامه را به تشخیص کمیته فنی از دست بدهند دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی موظف خواهد بود حداکثر ظرف مدت دو ماه فرد جدیدی را که واحد شرایط مذکور در این آیین‌نامه باشد معرفی نماید پس از انقضای مهلت مقرر در صورت عدم معرفی فرد جدید فعالیت دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی به مدت (۳) ماده به حال تعلیق درآمده و چنانچه پس از پایان مدت تعلیق فرد جدید واحد شرایط معرفی نشود پروانه دفتر لغو خواهد شد.

ماده ۸ - به منظور جاری وظایف زیر کمیته‌ای مرکب از نمایندگان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان هواپیمایی کشوری شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران با معرفی کتبی بالاترین مقام مراجع مذکور به نام کمیته فنی نظارت بر تأسیس و فعالیت دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی تشکیل می‌گردد:

۱ - رسیدگی و تصمیم‌گیری در مورد درخواستهای متقاضیان جهت اجازه تأسیس دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی حداکثر ظرف مدت (۶) ماه از تاریخ رسید درخواست به کمیته فنی.

۲ - بررسی صلاحیت شغلی مدیر عامل، رییس و اعضاء هیأت مدیره و مدیر فنی.

۳ - تأیید نام و محل دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی.

۴ - رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد شکایات واصله و هر گونه تخلف دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی و سایر مواردی که به موجب این آیین نامه به عهده کمیته فنی نهاده شده است و صدور یکی از آراء زیر متناسب با تخلف.

الف - اخطار کتبی

ب - تعلیق (به مدت ۳ تا ۶ ماه)

ج - لغو پروانه

۵ - بررسی گزارش بازرسان دستگاه‌های ذیربط و تصمیم‌گیری در مورد آنها.

تبصره ۱ - کمیته فنی هر ماه یک بار در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌گردد و در صورت لزوم بنا به تشخیص و درخواست کتبی هر یک از اعضاء، جلسات فوق‌العاده تشکیل خواهد شد.

تبصره ۲ - مذاکرات و تصمیمات کمیته فنی تا قبل از اعلام رسمی محرمانه بوده و آراء صادره از طریق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به ذینفع و سازمانهای ذیربط دولتی اعلام می‌گردد.

تبصره ۳ - تعلیق یا لغو پروانه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی از طریق درج در روزنامه‌های کثیرالانتشار به آگاهی عموم خواهد رسید.

ماده ۹ - هر یک از اعضاء کمیته فنی دارای حق رأی بوده و تصمیمات متخذه با اکثریت آراء قابل اجراء است.

تبصره ۱ - کلیه آراء صادر از سوی کمیته فنی قطعی و لازم‌الاجرا بوده و فقط در مورد لغو پروانه چنانچه رأی صادره مورد اعتراض باشد دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی می‌تواند ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ کتبی رأی درخواست تجدید نظر نماید.

تبصره ۲ - برحسب مورد و بنا به تشخیص کمیته فنی از نماینده دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی و یا نماینده مرجع ذیربط جهت ادای توضیحات بدون داشتن حق رأی دعوت به عمل می‌آید.

ماده ۱۰ - در موارد تعلیق یا لغو پروانه از تاریخ ابلاغ کتبی رأی، دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی موظف به اجرای مقررات زیر می‌باشد:

۱ - در زمان تعلیق، دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی موظف است از قبول تعهدات جدید خودداری نموده و صرفاً تعهدات قبلی خود را طبق دستورالعملهای مراجع ذیربط عمل نماید. در صورت عدم رعایت مراتب فوق به تشخیص کمیته فنی پروانه دفتر مربوطه لغو خواهد شد.

۲ - در مورد لغو پروانه، دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی فقط ملزم به انجام تعهدات قبلی با توجه به دستورالعملهای مراجع ذیربط بوده و در صورت انجام هر گونه فعالیت در زمینه مربوط به این آیین نامه موضوع از طریق مراجع قضایی تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

ماده ۱۱ - چنانچه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی ظرف مدت (۳) ماده پس از اخذ پروانه بدون عذر موجه شروع به کار ننماید پروانه آن لغو خواهد شد.

ماده ۱۲ - هرگاه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی بیش از (۳) ماه بدون عذر موجه تعطیل و یا مدت (۶) ماه غیر فعال باشد کمیته فنی پروانه آن را لغو خواهد کرد.

تبصره - تشخیص موجه بودن عذر مذکور در مواد (۱۱) و (۱۲) این آیین نامه به عهده کمیته فنی می باشد.

ماده ۱۳ - دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی موظفاند قبل از به ثبت رساندن هر گونه تغییر در امور مربوط به مدیریت، سهام، شرکاء، محل و نام موافقت کتبی کمیته فنی را کسب نمایند در غیر این صورت حسب تشخیص کمیته فنی پروانه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی به حالت تعلیق درآمده یا لغو خواهد شد.

تبصره - انحلال شرکت (شخصت حقوقی) که به موجب قطعی شده باشد سبب لغو پروانه می گردد.

ماده ۱۴ - مدیر عامل دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی مستقیماً مسئولیت اجرای صحیح مفاد این آیین نامه و کلیه دستورالعملهای مراجع ذیربط را بر عهده داشته و در مواقع لزوم باید پاسخگو باشد.

تبصره - حضور مدیر عامل در محل دفتر ضروری است، رییس و یا نایب رییس هیأت مدیره در غیاب مدیر عامل پس از اطلاع به کمیته فنی، جانشین وی شناخته شده و حداکثر تا مدت (۳) ماه می تواند انجام وظیفه نماید.

در صورتی که در طول مدت مزبور فرد واحد شرایط دیگری به عنوان مدیر عامل معرفی نشود پروانه آن به مدت (۳) ماه به صورت تعلیق در خواهد آمد و چنانچه تا پایان این مدت نیز فرد واجد شرایط دیگری معرفی نشود پروانه دفتر لغو خواهد شد.

ماده ۱۵ - در صورت وارد نشدن خسارت به اشخاص حقیقی یا حقوقی در قبال ارائه خدمات دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی موضوع بندهای (۱) و (۲) ماده یک این آیین نامه، مبلغ محکوم به موجب حکم دادگاه ذیصلاح از محل ضمانت نامه موضوع بند (۲) ماده (۳) این آیین نامه دریافت خواهد شد.

تبصره - دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ اعلام وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به تأمین مبلغ کسری ضمانت نامه اقدام نماید، در غیر این صورت پروانه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی به مدت (۳) الی (۶) ماه به حالت تعلیق درآمده و چنانچه پس از مدت مزبور نیز مبلغ کسری ضمانت نامه تأمین نگردد، پروانه دفتر لغو خواهد شد.

ماده ۱۶ - نام، نشانی کامل، شماره های تلفن و تلکس، میزان سرمایه، شماره و نوع پروانه باید حداقل به دو زبان فارسی و (انگلیسی، آلمانی، فرانسه و یا غربی) در سرلوحه نامه ها و مکاتبات دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی درج گردد.

ماده ۱۷ - دفاتر خدمات مسافرتی موظفند اطلاعات، مدارک و اسناد مورد درخواست کمیته فنی در زمینه فعالیت و پرسنل خود را در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار دهند. در غیر این صورت در مرتبه اول پروانه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی برای مدتی به تشخیص کمیته فنی تعلیق و در صورت تکرار، پروانه دفتر لغو خواهد شد.

ماده ۱۸ - کمیته عالی مرکب از افراد زیر به منظور رسیدگی به اعتراضات واصله نسبت به آراء کمیته فنی در زمینه لغو پروانه دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی تشکیل می‌گردد.

۱ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۲ - رییس سازمان هواپیمایی کشوری.

۳ - مدیر عامل شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران.

تبصره ۱ - مهلت وصول اعتراضات حداکثر یک ماه پس از تاریخ ابلاغ تصمیم کمیته فنی است.

تبصره ۲ - کمیته عالی پس از استماع توضیحات اعضاء کمیته فنی و مدیر عامل دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی مربوطه اعلام رأی خواهد کرد، که رأی فوق قطعی و لازم‌الاجرا می‌باشد.

ماده ۱۹ - از تاریخ تصویب این آیین‌نامه کلیه دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی مجاز، مکلفند ظرف مدت (۶) ماه وضعیت خود را با مفاد آن تطبیق دهند و در غیر این صورت پروانه اینگونه دفاتر از درجه اعتبار ساقط خواهند شد.

ماده ۲۰ - شهربانی جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع انتظامی ذیصلاح مکلفند به تقاضای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از ادامه فعالیت دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی که پروانه آنها به حالت تعلیق درآمده و یا لغو شده است و مؤسسات غیر مجازی که به امور مسافرتی و جهانگردی مبادرت می‌نمایند، جلوگیری به عمل آورند.

ماده ۲۱ - مؤسساتی که به فعالیتهایی غیر از فعالیتهای این آیین‌نامه اشتغال دارند به هیچ عنوان نباید از نام دفتر خدمات مسافرتی و جهانگردی استفاده کنند.

ماده ۲۲ - مؤسسات دولتی مشمول این آیین‌نامه ملزم به احراز آن دسته از شرایط مندرج در این آیین‌نامه که بر اساس دولتی بودن آنها موضوعیت ندارند، نمی‌باشد.

ماده ۲۳ - این آیین‌نامه مشتمل بر (۲۳) ماده و (۱۹) تبصره می‌باشد که از تاریخ تصویب لازم‌الاجراء بوده و کلیه مقررات و آیین‌نامه‌های مغایر با آن از درجه اعتبار ساقط است.

تصمیم نمایندگان ویژه رییس جمهور در مورد اصلاح تصمیم نامه شماره ۶۶۶۳/ت ۲۲۵۸۹ هیات وزیران راجع به سازمان ایرانگردی و جهانگردی

تصمیم نمایندگان ویژه رییس جمهور در مورد اصلاح تصمیم نامه شماره ۶۶۵۶۳/ت ۲۲۵۸۹ هم‌رخ ۱۳۷۸.۱۲.۲۱ که براساس اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به استناد تصویب‌نامه شماره

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۲۸۰۸۲ت۲۷۱۲۸ه مورخ ۱۳۸۱۶.۱۲ و در اجرای بند «ک» تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور به عنوان تصمیم هیئت وزیران اتخاذ شده است، به شرح زیر جهت اجرا ابلاغ می‌شود:

- ۱- کلیه خودروهای متعلق به واحدهای اقامتی موضوع فهرست پیوست بند (۱) تصمیم نامه یاد شده که سند مالکیت آن به نام سازمان ایرانگردی و جهانگردی است، جزء لا ینفک اموال واگذاری محسوب می‌شود.
- ۲- واگذاری اموال و دارایی‌های موضوع بند (۱) تصمیم نامه مذکور به طور مستقیم به شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی متعلق به صندوق بازنشستگی کشوری (۵۰٪) و سازمان تامین اجتماعی (۵۰٪) بلا مانع است.
- ۳- ردیف ۲۲ (مجتمع ویلای خزر شهر ۲ واحد) و ردیف ۱۰۵ (مجتمع ویلای خزر شهر ۴۶ واحد) فهرست پیوست موضوع بند (۱) تصمیم نامه مذکور، به مجتمع ویلاهای خزر شهر ۵۷ واحد اصلاح می‌گردد.
- ۴- ردیف ۸۵ (مجتمع غار علیصدر همدان) فهرست پیوست موضوع بند (۱) تصمیم نامه مزبور به سهام‌سازمان ایرانگردی و جهانگردی در شرکت سیاحتی علیصدر اصلاح می‌گردد.
- ۵- هرگونه تغییر کاربری در واحدهای واگذار شده با توجه به صرفه و صلاح کشور و واگذارشدگان با توجه به قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی با درخواست شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی و موافقت سازمان ایرانگردی و جهانگردی انجام خواهد شد.

تصویب نامه در مورد بازپرداخت وام احداث تاسیسات جهانگردی (مصوب ۱۳۵۸/۵/۶)

از نظر مراعات حال آن دسته از کسانی که تا تاریخ تصویب این تصویب نامه وام به منظور احداث تاسیسات جهانگردی دریافت داشته ولی به علت رکوردها کارها موفق به بازپرداخت اقساط وام خود در طول ماه‌های شهریور ۱۳۵۷ لغایت پایان شهریور ۱۳۵۸ نشوند، چنانچه پس ابلاغ موضوع از طریق بانک عامل مرتباً نسبت به واریز اقساط معوقه اقدام نمایند با تشخیص وزارت ارشاد ملی، اولاً از تطویل مدت وام معادل ماه‌های که اقساط آنان عقب افتاده است تا حداکثر یک سال می‌توانند برخوردار گردند. ثانیاً از پرداخت بهره دیر کرد بابت اقساط معوق ماه‌های مذکور در فوق، معاف خواهند بود.

چنانچه این قبیل بدهکاران در واریز مرتب اقساط وام از شهریور ۱۳۵۸ به بعد استنکاف ورزند نه تنها مشمول تطویل مدت باز پرداخت و معافیت بهره‌دیر کرد وام نخواهند شد، بلکه جرایم مذکور در قراردادهای منعقد از آنان وصول خواهد شد.

آیین‌نامه تأسیس و نظارت بر آژانسهای مسافرتی و جهانگردی (مصوب ۱۳۵۸/۳/۷)

هیأت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸.۳.۷ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴.۱۳۶۶ مورخ ۲۳۵۸.۲.۲۴ وزارت اطلاعات و تبلیغات به استناد بندهای ش و ع ماده یک و ماده شش قانون تأسیس وزارت اطلاعات و جهانگردی آیین نامه تأسیس و نظارت بر آژانسهای مسافرتی و جهانگردی را به شرح زیر تصویب نمودند.

ماده ۱ - تأسیس آژانس مسافرتی و جهانگردی یا شعبه آن به وسیله هر شخص حقیقی یا حقوقی موکول به گرفتن پروانه طبق مقررات این آیین نامه است ماده ۲- آژانس مسافرتی دارای دو نوع فعالیت است.

الف - ترابری هوایی، صدور بلیت مسافرت هوای، ذخیره جا، صدور بارنامه و یا هر گونه اقدام دیگر مربوط به ترابری هوایی مسافر و کالا را انجام می دهد.

ماده ۲: جهانگردی که خدمات لازم در زمینه تنظیم برنامه مسافرت افراد و گروه ها و گشتهای داخلی و خراجی زمین و دریایی و هر گونه فعالیتها و خدمات جهانگردی را برای جهانگردان داخلی و خارجی انجام می دهد.

ماده ۳ - هر گاه درخواست کننده پروانه شخص حقیقی باشد وجود شرایط زیر لازم است

الف - تابعیت ایران

ب - حداقل ۳۰ سال سن

ج - داشتن اهلیت قانونی و نداشتن شهرت به فساد اخلاقی و پیشینه محکومیت کیفری که موجب سلب حقوق اجتماعی باشد.

د: حداقل ۵ سال سابقه کار مسئولیت دار در امور مربوط به ترابری هوایی یا جهانگردی (برای فعالیت بند الف یا بند ب ماده ۲) و در مورد فارغ التحصیلان آموزشگاهها و مدارس و سعی جهانگردی داخلی یا خارجی که مورد تأیید کمیته موضوع ماده ۷ این آیین نامه باشد سه سال سابقه کافی است.

ه: تسلیم تضمین قابل قبول از قبیل چک یا سفته یا سپردن وثیقه ملکی به مبلغ ۵ میلیون ریال.

و: ارائه محل مناسب با نوع فعالیت برای دفتر آژانس به تأیید کمیته موضوع ماده ۷ این آیین نامه بر اساس دستورالعمل مربوط.

تبصره ۱: دفتر آژانس منحصرأ باید در محل ارائه شده دایر گردد.

تبصره ۲: مبلغ تضمین قابل قبول یا وثیقه ملکی موضوع بند ه ماده سه هر سه سال یک بار توسط کمیته موضوع ماده ۷ این آیین نامه با توجه به شاخص قیمت کالاها و خدمات که از طرف بانک مرکزی ایران منتشر می شود تعیین خواهد شد.

تبصره ۳: در صورتی درخواست کننده پروانه سفته یا چک فاقد تاریخ به عنوان تضمین تسلیم نماید بایستی پرداخت مبلغ مندرج در آن از طرف شورای آژانسهای مسافرتی در ظهر سفته یا چک تسلیمی تعهد و تضمین گردد و به همراه

آن از طرف متقاضی فرم مربوط به وکالت‌نامه بلاعزل (مبنی بر حق وصول بدون قید شرط مبلغ تضمین در وجه وزارت اطلاعات و تبلیغات) را تکمیل و امضا نماید.

تبصره ۴: هر گاه درخواست کننده پروانه شخص حقوقی باشد داشتن شرایط بندهای الف و ه مذکور در این ماده الزامی است. مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره باید فاقد پیشینه محکومیت کیفری مؤثر باشند.

ماده ۴: در مواردی که درخواست کننده پروانه شخص حقیقی و فاقد شرایط مندرج در بند ماده ۳ باشد باید یک نفر را به عنوان مدیر فنی معرفی کند مدیر فنی باید علاوه بر شرایط مذکور در این ماده پیشینه محکومیت کیفری مؤثر نداشته باشد.

ماده ۵: در مواردی که درخواست کننده پروانه شخص حقوقی باشد باید یک نفر را به عنوان مدیر فنی معرفی کند. مدیر فنی باید دارای شرایط مندرج در ماده ۳ به استثنای بندهای "ه" و "و" آن باشد.

مدیر عامل یا هر یک از اعضای هیأت مدیره با داشتن شرایط مذکور می‌توانند به عنوان مدیر فین نیز معرفی شوند. تبصره ۱: در مواردی که مدیر فنی شرایط مندرج در این آیین‌نامه را از دست بدهد یا محجور شود دارنده پروانه باید حداکثر ظرف کی ماه مدیر فنی دیگری را که واجد شرایط مذکور باشد به کمیته معرفی کند در غیر این صورت از اقدام کار آژانس تا معرفی مدیر فنی جدید جلوگیری خواهد شد.

تبصره ۲: هر گاه دارنده پروانه آژانس مسافرتی تمام یا یکی از شرایط مندرج در این آیین‌نامه را از دست بدهد از ادامه کار آژانس جلوگیری خواهد شد.

ماده ۶: یک نفر نمی‌تواند مدیریت فنی بیش از یک آژانس مسافرتی را همزمان بر عهده گیرد و خدمات او باید به طور تمام وقت باشد.

اشتغال مدیر فنی در آژانس مسافرتی دارای دو نوع فعالیت و همچنین اشتغال آژانس مسافرتی به یک یا دو نوع از انواع فعالیتهای مذکور در ماده ۱ بالامانع است

ماده ۷: به منظور صدور پروانه تأسیس، تعلیق یا لغو پروانه آژانسهای مسافرتی، نظارت بر فعالیت آنها و همچنین رسیدگی به شکایات از آژانسهای و تخلفات آنها کمیته آژانسهای مسافرتی مرکب از نمایندگان وزارت اطلاعات و تبلیغات، سازمان هواپیمایی کشوری و هواپیمایی ملی ایران رییس یا دبیر سندیکای آژانسهای مسافرتی در وزارت اطلاعات و تبلیغات تشکیل می‌گردد و شرکت آنان در رأی به شرح زیر است:

۱ - در مواردی که کمیته برای صدور پروانه تأسیس تشکیل می‌شود از رییس یا دبیر سندیکا فقط برای ادای توضیح دعوت به عمل می‌آید. در این مورد دبیر یارییس سندیکا دارای حق رأی نیست.

۲- در مواردی که کمیته برای تعلیق یا لغو پروانه یا رسیدگی به شکایات تشکیل می‌شود از نماینده هواپیمایی ملی و مدیر آژانس مربوط برای ادای توضیح دعوت به عمل می‌آید. نماینده هواپیمایی ملی و مدیر آژانس در این مورد دارای حق رأی نمی‌باشند.

ماده ۸: کمیته حداقل سه ماه یک بار تشکیل جلسه می‌دهد، تصمیم کمیته به اکثریت آرا معتبر است.

ماده ۹: در دادن پروانه آژانسهای مسافرتی، کمیته به صورتهای گسترش صنعت جهانگردی و ترابری هوایی و تقویت آژانسها و برقراری تناسب میان شمارمسافران و جهانگردان و شمار آژانسهای مسافرتی توجه نموده و بر اساس شرایط مقرر در این آیین‌نامه ضوابط لازم تعیین خواهد نمود.

ماده ۱۰: وظایف کمیته به شرح زیر است:

الف: رسیدگی و تصمیم‌گیری در مورد درخواستهای صدور پروانه آژانسهای مسافرتی و با گشایش شعبه آژانس، درخواستها باید طبق این آیین‌نامه تکمیل و به وزارت اطلاعات و تبلیغات تسلیم گردد، تقاضای تأسیس آژانس مسافرتی باید ظرف یک ماه به کمیته آژانسهای مسافرتی ارجاع شود. کمیته موظف است ظرف سه ماه نظر خود را دائر به رد یا قبول درخواست اعلام نماید.

ب: نظارت مستمر بر فعالیتهای آژانسهای مسافرتی و بازرسی از آنها.

ج: رسیدگی و تصمیم‌گیری در مورد شکایاتی که از آژانسها یا شعبه‌های آنها می‌رسد.

د: صدور اخطار کتبی یا تعلیق تا سه ماه یا لغو پروانه آژانس یا شعبه آن.

ه: بررسی گزارشهای بازرسان منتخب کمیته و تصمیم‌گیری در مورد آنها.

تبصره: در تعیین و تشخیص ضوابط کمیته به دستورالعمل‌های وزیر اطلاعات و تبلیغات و حسن شهرت و سرمایه و سابقه و تجربه کار درخواست‌کنندگان و همچنین انتخاب محل مناسب و تجهیزات آن و با توجه به احتیاجات ناحیه یا شهر یا کشور در مورد تأسیس آژانسهای جدید توجه خواهد کرد.

ماده ۱۱: تصمیم کمیته از طریق سازمانهای دولتی مربوط به اجرا گذاشته خواهد شد پروانه آژانس مسافرتی با امضای دو تن از مقامات مسئول وزارت اطلاعات و تبلیغات و سازمان هواپیمایی کشوری صادر می‌شود و تصمیم تعطیل موقت و یا لغو پروانه آژانس حسب مورد به وسیله سازمانهای مربوط از طریق درج در روزنامه‌های کثیرالانتشار به آگاهی عموم خواهد رسید.

ماده ۱۲: در موارد تعلیق پروانه، آژانس مسافرتی یا شعبه آن موظف است از تاریخ ابلاغ تعلیق تعهدات تازه ایجاد و قبول نکند و ضمن تکمیل امور و تعهدات نیمه تمام نسبت به استرداد بلیط و اوراق بهادار مسافرتی طبق مقررات مربوط اقدام نماید. در صورت عدم رعایت مراتب مذکور پروانه مربوط لغو خواهد شد.

ماده ۱۳: هرگاه آژانس مسافرتی تابعه آن بیش از سه ماه بدون عذر موجه تعطیل باشد کمیته پروانه آن را لغو خواهد کرد.

ماده ۱۴: آژانس مسافرتی مکلف است حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ صدور پروانه آغاز به کار کند در غیر این صورت پروانه آن لغو می‌شود و هر گاه پس از آغاز به کار از ادامه فعالیت منصرف گردد کمیته حداکثر شش ماه مهلت برای شروع مجدد به کار به آژانس می‌دهد در صورتی که در مهلت مقرر شروع به کار نکند پروانه آن لغو خواهد شد.

ماده ۱۵: هر گاه دارنده پروانه آژانس مسافرتی فوت شود در صورتی که بین ورثه شخص واجد شرایط درخواست پروانه کند با موافقت سایر ورثه حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ موافقت وراث پروانه آژانس مسافرتی به نام او صادر خواهد شد و تا صدور پروانه که حداکثر از یک سال تجاوز نخواهد کرد ادامه کار مدیر فنی قبلی و آژانس مسافرتی به تشخیص کمیته فنی بلامانع است در غیر این صورت و همچنین انحلال شخص حقوقی که به موجب قانون قطعی شده باشد سبب لغو پروانه خواهد بود.

ماده ۱۶: انتقال پروانه آژانس مسافرتی با رعایت مقررات این آیین‌نامه و با تأیید کمیته مجاز است به شرط آن که انتقال گیرندگان یا انتقال گیرنده اعم از حقیقی یا حقوقی شرایط مندرج در این آیین‌نامه را داشته باشند ولی در هر حال پروانه آژانس با توافق انتقال گیرندگان به نام یک نفر از آنان صادر می‌شود. در غیر این صورت پروانه آژانس ملغی است.

ماده ۱۷: در سر لوحه نامه‌ها و مکاتبات آژانسهای مسافرتی باید نام و نشانی کامل مبلغ سرمایه و شماره و نوع پروانه ذکر شود.

ماده ۱۸: آژانس مسافرتی باید در آغاز فعالیت خود فهرستی از افراد شاغل خود را ذکر مشخصات فردی و شغلی در اختیار وزارت اطلاعات و تبلیغات و سازمان هواپیمایی کشوری قرار دهد و هر نوع تغییرات بعدی را نیز ظرف یک ماه اطلاع دهد.

ماده ۱۹: آژانس مسافرتی مکلف است اطلاعات لازم را که از سوی وزارت اطلاعات و تبلیغات یا سازمان هواپیمایی کشوری درباره فعالیت آن خواسته می‌شود در اختیار بگذارد.

آژانسهای مسافرتی حسب مورد موظف به رعایت مقررات و دستورالعمل‌های هر یک از مراجع یاد شده در زمینه فعالیت خود هستند.

ماده ۲۰: ۲۰٪ اعتراضات رسیده در مورد تصمیمات کمیته آژانسهای مسافرتی در کمیته عالی متشکل از مقامات زیر و بنا به دعوت وزیر اطلاعات و تبلیغات مورد رسیدگی قرار خواهد گرفت.

۱ - وزیر اطلاعات و تبلیغات.

۲ - معاون وزارت راه و ترابری و رییس سازمان هواپیمایی کشوری.

۳ - مدیر عامل شرکت هواپیمایی ملی ایران.

تبصره ۱: رأی وزیر اطلاعات و تبلیغات برای تصمیم‌گیری کمیته عالی ضرورت دارد و تصمیم کمیته عالی به اکثریت آرا معتبر است کمیته عالی می‌تواند از شاکی‌ها ادای توضیحات دعوت کند.

ماده ۲۱: از تاریخ تصویب این آیین‌نامه آژانس‌های مسافرتی که تا تاریخ ۲۱ بهمن ماه ۱۳۵۷ طبق آیین‌نامه حمل و نقل هوایی مصوب ۱۶ تیر ماه ۱۳۴۶ هیأت‌وزیران اجازه فعالیت اخذ نموده‌اند و همچنین آژانس‌های موجود از هر نوع که بخواهند به فعالیت خود ادامه دهند مکلفند ظرف سه ماه مدارک لازم را برای بررسی در اختیار وزارت اطلاعات و تبلیغات قرار دهند. مدارک مزبور باید ظرف یک ماه از تاریخ وصول برای رسیدگی به کمیته آژانس‌های مسافرتی فرستاده شود. کمیته موظف است ظرف دو ماه تصمیم خود را درباره نوع آژانس رد و یا و تأیید یا اصلاح پروانه اعلام دارد هر گاه آژانس‌های مذکور ظرف مهلت مقرر که شش ماه پس از ابلاغ تصمیم کمیته آژانس‌های مسافرتی می‌باشد وضع خود را با مفاد این آیین‌نامه تطبیق ندهند و نواقص خود را رفع نکنند پروانه یا لوحه آنها لغو خواهد شد.

ماده ۲۲: مؤسساتی که به فعالیتهای غیر از موضوع این آیین‌نامه اشتغال دارند به هیچ عنوان نباید از نام آژانس مسافرتی و توریستی یا جهانگردی استفاده کنند.

ماده ۲۳: هر گاه آژانس‌های مسافرتی از رعایت مقررات مندرج در این آیین‌نامه تخلف نمایند پروانه آنها ملغی تلقی و از کار آنان جلوگیری خواهد شد.

ماده ۲۴: شهربانی جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع مربوط مکلفند به تقاضای وزارت اطلاعات و تبلیغات از اقدام کار این قبل آژانسها جلوگیری نمایند.

ماده ۲۵: از تاریخ تصویب باین آیین‌نامه کلیه مقررات و آیین‌نامه‌های مغایر با آن لغو می‌گردد.

تصویب نامه در خصوص لغو تصمیم نامه موضوع واگذاری مالکیت سهام سازمان ایرانگردی و جهانگردی در شرکت توسعه مهمانخانه های ایران به صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تامین اجتماعی (مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۲/۲۵ بنا به پیشنهاد شماره ۲۲۷۲۹ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲ وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

تصمیم نامه شماره ۲۲۵۸۹/ت/۶۶۵۶۳ مورخ ۱۳۷۸/۱۲/۲۱، موضوع واگذاری مالکیت سهام سازمان ایرانگردی و جهانگردی در شرکت توسعه مهمانخانه های ایران به صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تامین اجتماعی لغو می‌گردد.

تخصیص اعتبار به استانداری همدان جهت پرداخت دیون و تکمیل پروژه مرکز آموزش جهانگردی (مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۱۹)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۱۶ بنا به پیشنهاد وزارت کشور و تأییدیه شماره ۲۲۸۱۰۴-۳۳ مورخ ۱۳۸۳.۱۲.۹ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۵۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - تصویب نمود:

مبلغ سه میلیارد (۳.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۲ (هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور، به منظور پرداخت دیون و تکمیل پروژه مرکز آموزش جهانگردی، در اختیار استانداری همدان قرار گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، برابر قوانین و مقررات مربوط هزینه شود.

مجوز اضافه شدن قانون جهانگردی و اتومبیلرانی ایران به فهرست مؤسسات موضوع بند (ب) ماده (۱۱) قانون استخدام کشوری و مأموریت پذیری ۱۰ نفر از مستخدمان مشمول قانون استخدام کشوری به قانون مذکور (مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۲۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۱۱.۲۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱۰۶۰۷ مورخ ۱۳۸۳.۴.۳۰ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به استناد بند (ب) ماده (۱۱) قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵ - تصویب نمود:

قانون جهانگردی و اتومبیلرانی جمهوری اسلامی ایران به فهرست مؤسسات موضوع بند (ب) ماده (۱۱) قانون استخدام کشوری اضافه می‌شود و مأموریت حداکثر ۱۰ نفر از مستخدمان مشمول قانون استخدام کشوری به قانون یادشده، با پرداخت حقوق و مزایای آنان از محل اعتبارات قانون مذکور مجاز می‌باشد.

تغییر دستگاه اجرایی طرحهای ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی جهانگردی، تعمیرات اساسی و تکمیل تاسیسات بازپس گرفته شده جهانگردی و ۰۰۰ از شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۴/۳۰)

تصمیم نماینده ویژه رییس جمهور در مورد تغییر دستگاه اجرایی تمام یا پروژه‌هایی از طرحهای تملک‌داراییهای سرمایه‌ای مندرج در قوانین بودجه سالانه، موضوع ماده (۸۲) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت - مصوب ۱۳۸۰ - که به استناد اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویبنامه‌های شماره ۲۶۵۴۰ت/۸۴۴۶ مورخ ۱۳۸۱.۳.۱۱، شماره ۵۲۷۶ت/۲۸۵۵۸ مورخ ۱۳۸۲.۲.۱۶ و شماره ۱۰۳۰۲ت/۳۰۷۱۲ مورخ ۱۳۸۳.۳.۴ اتخاذ شده است، به شرح زیر برای اجرا ابلاغ می‌شود:

دستگاه اجرایی طرحهای مندرج در جدول زیر از شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی به شماره طبقه‌بندی ۲۸۴۵۰۰ به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به شماره طبقه‌بندی ۱۱۳۷۰۰ تغییر می‌یابد.

ردیف شماره طرح عنوان عنوان و شماره دستگاه اجرایی جدید

- ۴۱۱۰۶۲۰۳ تعمیرات اساسی و تکمیل تأسیسات بازپس گرفته شده جهانگردی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (۱۱۳۷۰۰)

- ۴۱۱۰۶۲۰۶ ایجاد زیرساختهای مورد نیاز در کنار قطب‌های گردشگری ملی و ویژه (دریای خزر، ارسباران، غار علی‌صدر، مارگون، سبلان، دریاچه ارومیه و دریاچه گهر) سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (۱۱۳۷۰۰)

- ۴۱۱۱۳۲۰۱ ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی جهانگردی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (۱۱۳۷۰۰)

- ۴۱۱۱۴۰۰۱ تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (۱۱۳۷۰۰)

- ۴۱۱۳۰۲۰۱ طرحهای اشتغالزای سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (۱۱۳۷۰۰)

مجوز برگزاری گردهمایی بین‌المللی کارشناسان جهانگردی سازمان کنفرانس اسلامی (OIC) توسط سازمان میراث (مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۱۰.۲۷ بنا به پیشنهاد شماره ۲۵۸-۲۰ مورخ ۱۳۸۳.۹.۱۴ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره (۳) ماده (۱) قانون نحوه اعمال نظارت بر کاهش هزینه‌های غیرضرور و جلوگیری از تجمل‌گرایی - مصوب ۱۳۷۰ - تصویب نمود:

۱ - برگزاری سومین گردهمایی بین‌المللی کارشناسان جهانگردی سازمان کنفرانس اسلامی (OIC) توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری از محل اعتبارات ریالی دستگاه مربوط مجاز است.

۲ - هزینه‌های شخصی مربوط توسط متقاضیان شرکت در گردهمایی پرداخت می‌شود.

ابطال بند ۱-۵ از ماده ۵ اساسنامه کانون جهانگردی و اتومبیلرانی (مصوب ۱۳۸۳/۳/۳)

شاکتی طی شکایتنامه تقدیمی اعلام داشته‌اند، علیرغم صراحت ماده ۲۲ قانون حمل و نقل کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۱۲/۲۷ مبنی بر صدور گواهینامه بین‌المللی و پلاک ترانزیت و دفترچه مالکیت رانندگان خطوط بین‌المللی از سوی ناجا و صدور دادنامه شماره ۷۶ مورخ ۸۱/۲/۲۹ آن دیوان و نیز بند ۱۲ ماده ۴ قانون ناجا که به تصویب مقام معظم رهبری نیز رسیده است و تأکید بر صلاحیت ناجا برای صدور مدارک موصوف، متأسفانه کانون جهانگردی و اتومبیلرانی به استناد بند ۱-۵ از ماده ۵ اساسنامه، خود را صاحب حق برای صدور مدارک مزبور می‌داند و برخلاف صراحت قانون و تلاشهای فراوان ناجا برای اقدام در این خصوص نتیجه مثبتی عاید نشده است لذا با استناد اختیار مقرر در تبصره ماده ۱۱ آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۷۹ تقاضای رسیدگی فوری و ابطال بند ۱-۵ ماده ۵ اساسنامه کانون جهانگردی و اتومبیلرانی را دارد. رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل کانون جهانگردی و اتومبیلرانی جمهوری اسلامی ایران در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱۰۶/۱۰/۷۱۱ مورخ ۷۳/۲/۱۶ اعلام داشته‌اند، مدلول ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۶۰ ناظر بر صلاحیت دیوان برای ابطال تصویب

نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولتی است و شمولی بر خواسته خواهان «ابطال موادی از اساسنامه کانون» ندارد. زیرا اولاً اساسنامه از نظر ماهیت حقوقی با آیین‌نامه و تصویب‌نامه متفاوت است. ثانیاً کانون جهانگردی و اتومبیلرانی وفق تعاریف مندرج در مواد یک الی ۵ قانون محاسبات عمومی یک مؤسسه دولتی تلقی نمی‌گردد. مفاد لایحه قانونی تغییر اساسنامه کانون جهانگردی و اتومبیلرانی کلپ شاهنشاهی مصوب ۵۸/۹/۳ که مبنای قانون تأسیس کانون می‌باشد نیز به ماهیت غیردولتی این مجموعه تصریح دارد. براساس مندرجات این قانون اساسنامه کانون توسط اعضاء که اشخاص حقیقی غیردولتی می‌باشند تدوین می‌گردد. مجمع عمومی کانون نیز رأساً توسط اعضاء موصوف انتخاب می‌گردند و حضور نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در مجمع عمومی نیز به تصریح قانون مذکور صرفاً از باب نظارت می‌باشد. لهذا نظر به مطالب معنونه، دیوان عدالت اداری اساساً صالح به رسیدگی به خواسته خواهان نیست. از نظر ماهوی، ماده ۲۲ قانون حمل و نقل کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران مبین صلاحیت ناجا برای صدور گواهینامه بین‌المللی و پلاک ترانزیت و دفترچه مالکیت رانندگان می‌باشد حال اینکه بند ۵-۱ از ماده

۵ اساسنامه کانون که در اجرای مفاد کنوانسیونهای بین‌المللی ۱۹۴۹ و ۱۹۶۸ حمل و نقل جاده‌ای و اساسنامه سازمان بین‌المللی جهانگردی و فدراسیون بین‌المللی اتومبیلرانی تدوین گردیده است صرفاً بیانگر امر ترجمه و تبدیل اسناد موصوف به زبان و در فرمهای بین‌المللی مورد تجویز کنوانسیونهای پیش‌گفته است. پرواضح است که صدور و ترجمه دو مقوله کاملاً جدا و متفاوت هستند. صدور یک اقدام تأسیسی است حال اینکه ترجمه یک اقدام تبدیلی است. صدور در حوزه اسناد رسمی یک اقدام حاکمیتی و در صلاحیت مقامات دولتی است حال اینکه ترجمه حتی در حوزه موصوف نیز اقدامی تصدی‌گرانه است که می‌تواند توسط اشخاص غیردولتی انجام گیرد. لهذا از نظر ماهوی به لحاظ تفاوت موضوع اساساً مغایرتی بین بند ۵-۱ از ماده ۵ اساسنامه کانون با مستندات قانونی خواهان وجود ندارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین دری نجف‌آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی

به‌صراحت ماده ۲۲ قانون حمل و نقل کالاهای خارجی از قلمرو جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴ صدور گواهینامه رانندگی بین‌المللی، پلاک ترانزیت و دفترچه مالکیت برای رانندگان و کامیونهای که قصد فعالیت در خطوط بین‌المللی را دارند با پیشنهاد سازمان حمل و نقل و پایانه‌ای کشور به‌عهده نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران محول شده است. بند ۵-۱ از ماده ۵ اساسنامه کانون جهانگردی و اتومبیلرانی در حدی که متضمن واگذاری وظایف قانونی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران به کانون مذکور است خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مجمع کانون فوق‌الاشعار تشخیص داده می‌شود و مستنداً به قسمت دوم ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می‌گردد.

اصلاح آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

ماده ۱ - تأسیسات اقامتی و پذیرایی موضوع این آیین نامه عبارتند از:

۱ - مهمان خانه ها "هتلها"

۲ - مهمانسراها

۳ - متلها

۴ - پانسیونها

۵ - اقامت گاهای جوانان

۶ - اردوگاه های جهانگردی

۷ - تأسیسات ساحلی

۸ - تأسیسات حمام های آب معدنی

۹ - رستوران های درون واحدهای اقامتی فوق

۱۰ - تأسیسات پذیرایی بین راهی (خارج از محدوده شهری) که در مسیرهای جهانگردی واقع است.

این واحدها به قصد ارایه خدمات و انتفاع طبق ضوابط مربوط برای اقامه و پذیرایی مسافران تأسیس می شوند.

تبصره ۱: منظور از واحدهای پذیرایی بین راهی واحدهایی است که خارج از محدوده شهرها باشند.

تبصره ۲: مسیرهای جهانگردی را وزارت ارشاد اسلامی تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده ۲ - مهمان خانه ها و مهمانسراهای موضوع این آیین نامه بر حسب نوع تأسیسات و خدماتی که ارایه می نمایند به پنج

درجه: پنج ستاره، چهار ستاره، سه ستاره، دو ستاره و یک ستاره درجه بندی می شوند و تأسیسات پذیرایی و اقامتی دیگر

موضوع این آیین نامه نیز بر حسب نوع تأسیسات و ارایه خدمات به درجات ۱ و ۲ و ۳ تقسیم می شوند.

تبصره: از تاریخ تصویب این آیین نامه اجازه احداث فقط برای هتل های یک و دو و سه ستاره صادر خواهد شد.

ماده ۳ - ضوابط درجه بندی و تعیین نرخ و شرح مشخصات تأسیسات جهانگردی به عهده وزارت ارشاد اسلامی است و

نیز درجه بندی و تغییر و یا سلب درجه تأسیسات جهانگردی به عهده کمیسیون درجه بندی موضوع ماده ۴ این آیین نامه

می باشد.

ماده ۴ - به منظور درجه بندی یا تغییر و یا سلب درجه تأسیسات پذیرایی و اقامتی کمیسیون درجه بندی به دعوت وزارت

ارشاد اسلامی مرکب از نمایندگان وزارت ارشاد اسلامی و استانداری و فرمانداری یا بخشداری (بر حسب مورد) بهداشتی،

شهرداری (بر حسب مورد) شهربانی با ژاندارمری (بر حسب مورد) راه و ترابری (بر حسب مورد) صنف مربوط در

شهرستان محل تأسیس جهانگردی تشکیل می‌شود. ریاست کمیسیون به عهده نماینده وزارت ارشاد اسلامی خواهد بود. تصمیمات متخذه با اکثریت آرای حاضرین در کمیسیون معتبر می‌باشد. در صورت اختلاف نظر در تصمیم و تساوی آرای طرفین آرای، طرفی که نماینده وزارت ارشاد اسلامی در آن قرار دارد معتبر خواهد بود. تبصره: تجدیدنظر کلی در درجه‌بندی کلیه تأسیسات پذیرایی و اقامتی هر ۳ سال یک بار باید توسط کمیسیون درجه‌بندی انجام شود.

ماده ۵ - کمیسیون درخواست تعیین یا سلب درجه را که از طرف وزارت ارشاد اسلامی پیشنهاد می‌شود بررسی و با توجه به ضوابط ذکر شده در این آیین‌نامه نظر خود را با این وزارت اعلام می‌نماید رأی کمیسیون که از طریق تأیید وزارت ارشاد اسلامی به واحد مربوطه ابلاغ می‌گردد قطعی و لازم‌الاجرا است.

ماده ۶ - نظارت بر تأسیسات اقامتی و پذیرایی از جهت کیفیت و سطح خدمات و رعایت ضوابط درجه‌بندی و نرخ تعیین شده بر عهده وزارت ارشاد اسلامی است. و در صورت مشاهده مسامحه در حسن اراده و نگهداری واحدهای پذیرایی یا هرگونه نارسایی و تخلف موارد آن به مالک یا مدیر تأسیس جهانگردی ابلاغ می‌شود هرگاه مالک یا مدیر در مهلت مناسبی که در اختاریه ابلاغ شده به رفع نارسایی یا تخلف اقدام نکند وزارت ارشاد اسلامی می‌تواند از طریق کمیسیون درجه‌بندی این آیین‌نامه برای کاهش درجه تأسیس جهانگردی اقدام نماید.

ماده ۷ - در صورت تخلف از مواد این آیین‌نامه وزارت ارشاد اسلامی به شرح ذیل نسبت به واحد پذیرایی یا اقامتی متخلف اقدام می‌نماید.

الف - برای مرتبه اول موارد نقص یا خلاف کتباً به واحد مربوط اعلام می‌شود تا پس از مهلت معینی نسبت به برطرف نمودن آن اقدام نماید.

ب - در صورت تکرار موارد نقص یا تخلف، مراتب توسط قسمت جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی به کمیسیون درجه‌بندی موضوع ماده ۴ آیین‌نامه ارجاع می‌شود تا بر حسب مورد تصمیمات مقتضی در مورد واحد متخلف اتخاذ شود و برای این منظور به ترتیب ذیل عمل می‌شود.

۱ - عزل مدیر واحد مربوطه

۲ - تنزیل درجه واحد مربوطه

۳ - تعطیل واحد مربوطه برای مدت یک الی سه ماه

۴ - لغو دائمی پروانه بهره‌برداری واحد پذیرایی و اقامتی متخلف

تبصره ۱: در رسیدگی به تخلفات در صورت عزل مدیر واحد پذیرایی و با اقامتی مالک اینگونه واحدها موظفند ظرف مدت حداکثر یک ماه نسبت به تعیین و معرفی مدیر واجد شرایطی طبق ماده ۱۱ این آیین‌نامه اقدام نماید در صورت عدم اقدام تا تعیین و معرفی مدیر جدید واحد مزبور تعطیل خواهد بود.

تبصره ۲: کمیسیون می‌تواند با در نظر گرفتن کیفیات مخففه در موقع صدور حکم، تعدیل لازم را اعمال نماید.

تبصره ۳: چنانچه مراتب خلاف، جنبه‌های اجتماعی داشته یا این که رسیدگی به آن و مجازات متخلف از حیث اختیارات وزارت ارشاد اسلامی خارج باشد موضوع بلافاصله به مراجع ذیصلاح اعلام خواهد شد تا اقدام لازم انجام پذیرد.

ماده ۸ - چنانچه واحد پذیرایی و اقامتی بدون مجوز قانونی مدت یک ماه تعطیل باشد پروانه بهره‌برداری چنین واحدی رأساً به وسیله وزارت ارشاد اسلامی لغو و برای شروع به کار مجدد اینگونه واحدها، برابر ماده ۴ آیین‌نامه درجه‌بندی مجدد خواهد شد.

ماده ۹ - متقاضیان احداث، تکمیل و یا تبدیل تأسیس جهانگردی مکلفند پس از کسب موافقت وزارت ارشاد اسلامی مدارک کافی دال بر قانونی بودن تصرف ملک مربوطه و در صورت استیجاری بودن ملک مدارک مربوط به موافقت مالک را به انضمام نقشه‌های کامل تأسیس و سایر مدارک مورد نیاز را جهت بررسی و تطبیق با ضوابط مربوطه و کسب مجوز شروع به کار وزارت ارشاد اسلامی تسلیم نمایند.

تبصره: شهرداری‌ها و سایر مراجع صادرکننده پروانه مکلفند به هنگام صدور پروانه ساختمان تأسیسات مشمول این آیین‌نامه ضمن مراعات ضوابط مربوط به خود، اجازه وزارت ارشاد اسلامی را نیز از متقاضی مطالبه و پروانه ساختمان را براساس نقشه‌های تصویب شده وزارت ارشاد اسلامی صادر نمایند.

ماده ۱۰ - متقاضی موظف است پس از آماده نمودن تأسیس برای بهره‌برداری مراتب را جهت دریافت پروانه بهره‌برداری به اطلاع وزرا ارشاد برساند. چنانچه مشخصات تأسیس با نقشه‌های تأیید شده وزارت ارشاد اسلامی طبق ضوابط مربوطه منطبق باشد پروانه بهره‌برداری صادر می‌شود در غیر این صورت تا ده روز پس از بازدید از تأسیس موارد نارسایی با تعیین مهلت متعارف برای رفع آن به درخواست‌کننده ابلاغ می‌شود. وزارت ارشاد اسلامی می‌تواند قبل از تشکیل کمیسیون درجه‌بندی پروانه موقت بهره‌برداری صادر نماید و نوع خدمات تأسیس را براساس درجه‌ای که در آغاز کار با آن موافقت شده است تعیین نماید.

ماده ۱۱ - وزارت ارشاد اسلامی باید تا سه ماه پس از صدور پروانه بهره‌برداری موقت نسبت به درجه‌بندی تأسیس و صدور پروانه بهره‌برداری قطعی اقدام کند و در این فاصله نرخ تأسیس نباید از نرخ تعیین شده درجه‌ای که پروانه بهره‌برداری موقت آن داده شده تجاوز نماید. ضمناً موارد ماده ۷ این آیین‌نامه در مورد پروانه‌های موقت نیز اعمال می‌گردد.

ماده ۱۲ - برای گرفتن پروانه بهره‌برداری مالک باید یک مدیر برای تأسیس جهانگردی معرفی نماید. مالک خود می‌تواند مدیریت تأسیس جهانگردی را به شرط واجد شرایط بودن به عهده گیرد.

شرایط مدیر که به تأیید وزارت ارشاد اسلامی تعیین می‌شود به شرح ذیل است:

الف: تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران

- ب - دارا بودن برگ پایان خدمت یا معافیت دائم از خدمت
- ج - دارا بودن برگ عدم سوی پیشینه
- د - داشتن صلاحیت اخلاقی و فنی و حسن شهرت اجتماعی به تأیید وزارت ارشاد اسلامی
- ه - دارا بودن حداقل سن ۲۰ سال
- ز - دارا بودن سابقه کار در صنعت جهانگردی یا دارا بودن گواهی نامه طی دوره آموزشی داخل و یا خارج از کشور که به تأیید مقامات ذیربط رسیده باشد.
- تبصره ۱: هر مدیر می تواند فقط یک تأسیس جهانگردی را اداره کند.
- تبصره ۲: اداره واحد پذیرایی ممکن است با شخص حقیقی و یا حقوقی باشد در هر صورت مدیر مسئول شخص حقیقی خواهد بود.
- تبصره ۳: مدیران تأسیس نباید غیر از مدیریت واحد شغل دیگری داشته باشد.
- تبصره ۴: مدیران تأسیسات پذیرایی مسیر راه های جهانگردی در صورت عدم احراز شرایط بند ز از ماده ۱۲ این آیین نامه با نظر قسمت جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی می توانند به اداره واحد پردازد
- ماده ۱۳ - مدیران واحدهای پذیرایی و اقامتی موضوع این آیین نامه موظف بر رعایت کامل موازین جمهوری اسلامی ایران که ضوابط آن از طرف وزارت ارشاد اسلامی تعیین و ابلاغ خواهد شد می باشند و در صورت مشاهده تخلف وزارت ارشاد اسلامی پس از اخطار کتبی طبق ماده ۷ این آیین نامه عمل خواهد کرد.
- ماده ۱۴ - مدیران تأسیسات جهانگردی موظف هستند فهرست نرخ اطاق و خوردنی ها و نوشیدنی ها و سایر خدمات واحد را که به تأیید وزارت ارشاد اسلامی رسیده است در محل مناسبی نصب نمایند. و مسئول رعایت آن می باشند.
- تبصره: زبان جهانگردی در کشور (انگلیسی، فرانسه، آلمانی و عربی) است. تأسیسات جهانگردی موظفند صورت حسابها و فهرست نرخ اغذیه و خدمات خود را روی نمونه هایی که به زبان فارسی و یکی از زبان های فوق تهیه شده است ارایه نمایند.
- ماده ۱۵ - مدیران تأسیسات جهانگردی موظفند رواید مسافرین خارجی را کنترل نمایند.
- ماده ۱۶ - تأسیسات جهانگردی موظفند نیروی مورد نیاز خود را از فارغ التحصیلان مدارس و مراکز آموزشی خدمات جهانگردی و مؤسسات مشابه آن تأمین کنند و کارکنان را که آموزش ندیده اند برای تعلیمات لازم به این مرکز معرفی نمایند.
- ماده ۱۷ - صدور اجازه احداث ۹ توسعه، تبدیل، تکمیل و تجهیز و بهره برداری و تعیین درجه واحدهای پذیرایی و اقامتی موضوع این آیین نامه با وزارت ارشاد اسلامی می باشد.

ماده ۱۸ - شهرداری و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع قانونی ذیربط مکلفند به تقاضای وزارت ارشاد اسلامی از اداره فعالیت واحدهای پذیرایی و اقامتی مختلف موضوع ماده یک و همچنین مؤسسات غیر مجاز که به اقامت و پذیرایی مسافران مبادرت می نمایند جلوگیری نمایند.

ماده ۱۹ - این آیین نامه مشتمل بر ۱۹ ماده و ۱۳ تبصره می باشد. و از تاریخ تصویب این آیین نامه مقررات مغایر از درجه اعتبار ساقط است.

تصویب لغو و واگذاری مالکیت سهام سازمان ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۸۱/۱۲/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱.۱۲.۲۵ بنا به پیشنهاد شماره ۲۲۷۲۹ مورخ ۱۳۸۱.۵.۲ وزارت امور اقتصادی و دارایی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

تصمیم نامه شماره ۶۶۵۶۳ت۲۲۵۸۹هـ مورخ ۱۳۷۸.۱۲.۲۱، موضوع واگذاری مالکیت سهام سازمان ایرانگردی و جهانگردی در شرکت توسعه مهمانخانه های ایران به صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی لغو می گردد.

اضافه شدن عبارتی به عنوان بند "۱۴" به ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

عبارت زیر به عنوان بند (۱۴) به ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها - موضوع تصویب نامه شماره ۷۴۸.۸ت ۱۴۱ مورخ ۱۳۶۸.۳.۲ و اصلاحات بعدی آن - اضافه می شود:

"۱۴ - هتل آپارتمان"

الحاق عبارتی به انتهای بند ۱۳ ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها و اصلاحیه آن

عبارت "و سایر واحدهایی که به قصد ارائه خدمات و انتفاع، برای پذیرایی و اقامت مسافران و جهانگردان طبق مقررات و ضوابط مصوب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس خواهند شد." به انتهای بند (۱۳) ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها.

حذف عبارتی از تبصره ۱ ماده ۸ آیین نامه ایجاد، اصلاح تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

تبصره (۱) ماده (۸) در خصوص تامین مناطق نمونه گردشگری نیز به این شرح اصلاح شد: استانی و ملی و ایجاد تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از جمله مراکز اقامتی و پذیرایی، خدمات حمل و نقل و سایر طرح‌های مرتبط، توسط بخش‌های غیردولتی اختصاص دهد.

تأمین اعتبار و اختصاص مبلغ دویست میلیون ریال به منظور توسعه و تکمیل مجتمع تفریحی و سیاحتی آبگرم شهرستان محلات به سازمان ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۷/۱۲/۱۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۷.۱۲.۱۲ بنا به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و به استناد ماده (۵۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - تصویب نمود:

مبلغ دویست میلیون (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۲ (هزینه‌های پیش بینی نشده عمرانی) قانون بودجه سال ۱۳۷۷ کل کشور، به منظور توسعه و تکمیل مجتمع تفریحی و سیاحتی آبگرم شهرستان محلات، در اختیار سازمان ایرانگردی و جهانگردی قرارگیرد تا پس از مبادله موافقتنامه برابر مقررات مربوط هزینه شود.

طرح یکپارچه سازی ساختار اداری ایرانگردی و جهانگردی در نظام اداری کشور (مصوب ۱۳۷۶/۱۰/۹)

شورای عالی اداری در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۹ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور و به منظور نیل به اهداف برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بخش نظام اداری و اجرائی و برقراری ارتباط تنگاتنگ و هماهنگ بین دستگاه‌های مسئول و ذیربط در بخش ایرانگردی و جهانگردی و جلوگیری از تداخل و توازی وظائف در بخش مذکور، طرح یکپارچه سازی ساختار اداری بخش ایرانگردی و جهانگردی در نظام اداری کشور را به شرح زیر تصویب نمود:

۱ - کلیه وظایف و مأموریت‌های مربوط به امور سیاحتی و زیارتی و ایرانگردی و جهانگردی که در قالب شاخه معاونت امور سیاحتی و زیارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سازماندهی شده است به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی منتقل می‌گردد و سازمان به عنوان «سازمان ایرانگردی و جهانگردی» نامیده می‌شود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۲ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به انتقال آن بخش از اعتبارات (اعم از جاری و طرحهای عمرانی)، اموال و دارائی‌ها، تجهیزات و نیروی انسانی معاونت سیاحتی و زیارتی در حوزه مرکزی و واحدهای استانی که مورد نیاز سازمان مذکور باشد اقدام خواهد نمود.

۳ - سازمان ایرانگردی و جهانگردی موظف است تا پایان برنامه دوم توسعه وفق مفاد تبصره ۴۱ قانون برنامه توسعه و در راستای کاهش حجم تصدی وظایف دولت نسبت به واگذاری امور تصدی آن سازمان به بخش غیر دولتی اقدام نماید.

۴ - اساسنامه سازمان ایرانگردی و جهانگردی در چارچوب مفاد این مصوبه حداکثر ظرف مدت ۲ ماه توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه تنظیم و پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور به اجرا در خواهد آمد. تا اصلاح و تأیید اساسنامه جدید، اساسنامه موجود به قوت خود باقی می‌باشد.

۵ - ساختار تشکیلاتی سازمان ایرانگردی و جهانگردی با توجه به مفاد اساسنامه جدید حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از سوی سازمان مذکور تهیه و به سازمان امور اداری و استخدامی کشور جهت تأیید ارائه می‌گردد.

۶ - رئیس سازمان، معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی خواهد بود.

۷ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برنامه اجرائی تحول بخش ایرانگردی و جهانگردی را بر اساس برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ظرف مدت سه ماه به هیات دولت ارائه خواهد نمود.

۸ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مسئول اجرای این مصوبه می‌باشد و سازمان امور اداری و استخدامی کشور ضمن نظارت بر اجرای آن، گزارش پیشرفت اجرا را هر سه ماه یکبار به شورای عالی اداری ارائه خواهد نمود.

بلامانع بودن ورود و ترخیص سه قلم کالا به شرح مندرج در تصویب‌نامه برای مصرف و بهره‌برداری در بازسازی هتل لاله متعلق به سازمان ایرانگردی و جهانگردی توسط شرکت زعیم (تصمیم نماینده ویژه رئیس جمهور) مصوب (۱۳۷۶/۹/۱۶)

تصمیم نماینده ویژه رئیس جمهور برای انجام فعالیتهای مربوط به مرکز همایشهای صدا و سیما و ساختمان تولید رادیو و بازسازی و ترمیم هتلها جهت برگزاری اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران که بر اساس اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به استناد تصویب‌نامه شماره ۳۸۳۸.ت ۱۸۵۸۰ مورخ ۱۳۷۶.۶.۱۷ به عنوان تصمیم هیأت وزیران اتخاذ شده است، برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ورود و ترخیص سه قلم کالا به شرح زیر برای مصرف و بهره‌برداری به صورت بدون انتقال ارز بلامانع می‌باشد:

شماره بارنامه شرح تعداد مبلغ

۹۱۴۴۸۷۶۶ لوازم اعلام حریق ۱۳ قلم ۱۹.۳۷۸ پوند انگلیس

۹۵۷۵۴۷۲۴ پرینتر و متعلقات ۲ قلم ۱۴.۵۹۸ دلار

۹۵۷۵۴۵۲۵ کامپیوتر و متعلقات ۷ قلم ۱۰۶.۴۱۸ دلار

بلامانع بودن ورود و ترخیص یک قلم کالا به شرح مندرج در تصویب‌نامه برای مصرف و بهره‌برداری در بازسازی

هتل لاله متعلق به سازمان ایرانگردی و جهانگردی (تصمیم نماینده ویژه رئیس جمهور (مصوب ۱۳۷۶/۹/۱۶)

تصمیم نماینده ویژه رئیس جمهور برای انجام فعالیت‌های مربوط به مرکز همایش‌های صدا و سیما و ساختمان تولید رادیو و بازسازی و ترمیم هتلها جهت برگزاری اجلاس سران کنفرانس اسلامی در تهران که بر اساس اصل یکصد و بیست و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و به استناد تصویب‌نامه شماره ۶۳۸۳۸.۵ ت ۱۸۵۸۰ مورخ ۱۳۷۶.۶.۱۷ به عنوان تصمیم هیأت وزیران اتخاذ شده است، برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ورود و ترخیص یک قلم کالای به شرح زیر برای مصرف و بهره‌برداری در بازسازی هتل لاله متعلق به سازمان ایرانگردی و جهانگردی، توسط شرکت زعیم به صورت بدون انتقال ارز بلامانع می‌باشد:

شرح شماره بارنامه وزن مبلغ پرینتر و لوازم جانبی ۹۵۹۵۷۳۹۶ ۲۱۶ کیلوگرم ۱۶.۸۴۴ دلار

قرار دادن اموال و دارایی‌های منقول و غیر منقول ایجاد شده از محل اعتبارات طرح عمرانی "تکمیل تأسیسات جهانگردی متوسط نیمه تمام" در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جهت فروش اموال مذکور به بخش غیر دولتی (مصوب ۱۳۷۳/۸/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۳.۸.۲۵ بنا به پیشنهاد شماره ۶۶۲.۱۴۵۵ - ۱۰۲.۲۷۳ مورخ ۱۳۷۳.۲.۱۰ سازمان برنامه و بودجه و در اجرای تبصره (۴۶) قانون بودجه سال ۱۳۷۳ کل کشور تصویب نمود:

اموال و دارایی‌های منقول و غیر منقول ایجاد شده از محل اعتبارات طرح عمرانی "تکمیل تأسیسات جهانگردی متوسط نیمه تمام" در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گیرد تا وزارت مزبور نسبت به فروش اموال یاد شده به بخش غیر دولتی، با رعایت قوانین و مقررات مربوط اقدام و وجوه حاصل را به حساب درآمد عمومی کشور نزد خزانه، موضوع ردیف (۴۲۳۹۰۰) قسمت سوم قانون بودجه سال ۱۳۷۳ کل کشور واریز نماید.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

معادل صد درصد وجوه فوق از محل اعتبار ردیف (۵۰۳۱۷۲) قسمت چهارم قانون بودجه سال جاری در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار می‌گیرد تا پس از مبادله موافقت‌نامه با سازمان برنامه و بودجه به مصرف فعالیت‌های بخش جهانگردی، با اولویت استان‌های مربوط برساند.

واگذاری ساختمان هتل بندر انزلی به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۶۷/۹/۱۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷.۹.۱۲ بنا به پیشنهاد کمیسیون بند "الف" تبصره ۲۸ قانون بودجه سال ۱۳۶۷ کل کشور تصویب نمودند:

ساختمان هتل بندر انزلی که از سال ۱۳۶۳ موقوف مانده به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی واگذار گردد.

اجازه ایجاد ۴ پست سازمانی کارشناسی و ۴ پست سازمانی کمک کارشناسی به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۶۷/۲/۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷.۲.۷ بر اساس پیشنهاد شماره ۱۱.۴۱۵۱.۴۱.۲۹۱۸ مورخ ۱۳۶۶.۸.۲۴ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و باتوجه به مصوبه شماره ۹۹۲۵۰ مورخ ۱۳۵۶.۱۱.۱ هیأت وزیران و نامه شماره ۳۲۲۳۰ سازمان امور اداری و استخدامی کشور، تصویب نمودند:

سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی مجاز است نسبت به ایجاد ۴ پست سازمانی کارشناس و ۴ پست سازمانی کمک کارشناس از محل حذف ۸ پست سازمانی بلامتصدی از مجموعه پستهای مصوب خود به منظور اداره "خانه ایران در پاریس" اقدام نماید.

واگذاری کلیه اراضی ابنیه تأسیسات متعلق به طرح عمرانی مجتمع آبدرمانی سرعین اردبیل شرکت سهامی سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۶۶/۲/۶)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۶.۲.۶ بنا به درخواست شماره ۱۱.۶۹۸۴ مورخ ۱۳۶۶.۱.۱۵ وزارت ارشاد اسلامی و پیشنهاد شماره ۱.۱۲۴۷.۶۲.۲۰۰ مورخ ۱۳۶۶.۲.۵ وزارت برنامه و بودجه و به استناد ماده ۴۸ قانون برنامه بودجه تصویب نمودند:

از این تاریخ کلیه اراضی، ابنیه و تأسیسات متعلق به طرح عمرانی مجتمع آبدرمانی سرعین اردبیل به صورت بلاعوض به شرکت سهامی سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی واگذار گردد. شرکت مذکور موظف است سریعاً نسبت به تکمیل باقیمانده عملیات طرح از محل منابع داخلی شرکت اقدام و بهره‌برداری از آن را آغاز نماید..

نحوه پرداخت اقساط وام دریافتی افراد به منظور احداث تأسیسات جهانگردی (مصوب ۱۳۵۸/۵/۶)

هیأت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۵۸.۵۶ بنا به پیشنهاد شماره ۶۰۶۱.۳۱.۳۴۶ مورخ ۵۸.۴.۱۲ وزارت ارشاد ملی تصویب نمودند:

از نظر مراعات حال آن دسته از کسانی که تا تاریخ تصویب این تصویب نامه وام به منظور احداث تأسیسات جهانگردی دریافت داشته ولی به علت رکود کارها موفق به بازپرداخت اقساط وام خود در طول ماهها شهریور ۵۷ لغایت پایان شهریور ۵۸ نشوند. چنانچه پس از ابلاغ موضوع از طریق بانک عامل مرتباً نسبت به واریز اقساط معوقه اقدام نمایند با تشخیص وزارت ارشاد ملی اولاً از تطویل مدت وام معادل ماههایی که اقساط آنان عقب افتاده است تا حداکثر یک سال می توانند برخوردار گردند. ثانیاً از پرداخت بهره دیرکرد بابت اقساط معوق ماههای مذکور در قو معاف خواهند بود. چنانچه این قبیل بدهکاران در واریز مرتب اقساط وام از شهریور ۱۳۵۸ به بعد استنکاف ورزند نه تنها مشمول تطویل مدت بازپرداخت و معافیت بهره دیرکرد و امتناع خواهند شد بلکه جرائم مذکور در قراردادهای منعقد از آنان وصول خواهد شد.

محول نمودن اداره امور سازمان عمران کیش به سازمان مراکز ایران گردی و جهانگردی وابسته به وزارت ارشاد ملی (مصوب ۱۳۵۸/۴/۱۱)

هیأت وزیران دولت موقت جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۱۳۵۸.۴.۱۱ تصویب نمودند:

۱ - اداره مأمور "سازمان عمران کیش" با حفظ شخصیت حقوقی آن به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی وابسته به وزارت ارشاد ملی محول می گردد.

۲ - اختیارات سرمایه گذاران، رییس هیأت مدیره، هیأت مدیره و مدیر عامل در این سازمان در چهارچوب مفاد اساسنامه مربوط به رییس هیأت مدیره و مدیر عامل سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی تفویض می گردد تا با توجه به اهداف و موضوع سازمان مزبور عمل نماید.

۳ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی اختیار خواهد داشت در صورتی که تغییر، اصلاح و با تجدید نظیر در یک یا چند ماده از اساسنامه سازمان عمران کیش را ضروری تشخیص دهد، موارد مربوط را به وزیر ارشاد ملی پیشنهاد نماید و پس از تصویب به موقع اجراء قرار دهد.

آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵)

ماده ۱ - به منظور ترغیب و جذب جهانگردان خارجی در قالب گشت های سیاحتی به کشور، سفارتخانه ها و نمایندگان سیاسی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور موظفند تسهیلات و خدمات صدور روادید سیاحتی برای اتباع

کشورهای مختلف جهان که دارای مناسبات سیاسی با ایران هستند و به قصد بازدید و سیاحت و زیارت به ایران سفر می‌کنند را حداکثر ظرف ۱۰ روز فراهم کنند.

ماده ۲ - کلیه مأموران ناظر بر ورود و خروج اتباع بیگانه شامل اداره گذرنامه - گمرک - فرودگاه - راه‌آهن - بنادر مستقر در مبادی ورود و خروجی مرزها و همچنین شهرها موظفند تسهیلات لازم را برای جهانگردان فراهم کنند.

ماده ۳ - سازمان هواپیمایی کشوری، راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی، شهرداریها، سازمان پایانه‌ها و گمرک موظفند محل مناسبی را برای استقرار دفاتر اطلاعات جهانگردی در مبادی ورودی و خروجی و داخل شهره در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار دهند.

ماده ۴ - علاوه بر کالاهای قابل ورود توسط مسافران و اعمال معافیت‌های گمرکی که بر اساس ضوابط مصوب تعیین شده است، هر جهانگرد می‌تواند کالاهای مشروح زیر که جنبه تجاری نداشته و عرفاً می‌تواند همراه داشته باشد به کشور وارد کند و به هنگام خروج از کشور خارج نماید، فهرست مشخصات این وسایل در برگه " کالای همراه جهانگرد " در گمرک ثبت، می‌شود.

۱ - جواهرات شخصی

۲ - یک عدد دوربین عکاسی

۳ - یک عدد دوربین ویدئو یا فیلمبرداری غیر حرفه‌ای

۴ - یک عدد دوربین چشمی

۵ - یک دستگاه وسیله موسیقی قابل حمل

۶ - یک دستگاه رادیو پخش و ضبط قابل حمل

۷ - یک دستگاه کامپیوتر شخصی قابل حمل

۸ - جعبه وسایل کمک‌های اولیه

۹ - یک چادر اردویی با وسایل آن

۱۰ - وسایل ورزشی از قبیل وسایل ماهیگیری، قایق تفریحی کوچکتر از ۵.۵ متر، وسایل اسکی معمولی و آبی، راکت تنسی و وسایل مشابه

تبصره - ورود تفنگهای شکاری بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که جداگانه تهیه و به هیأت دولت ارائه می‌شود.

ماده ۵ - مسافران خارجی و جهانگردان یا ایرانیان مقیم خارج از کشور که با خودروی شخصی خود وارد کشور می‌شوند هر گاه برای آن خودرو جواز عبور از قانون‌های جهانگردی کشورهای ملحق به قرارداد گمرکی ورود موقت وسائط نقلیه شخصی سال ۱۹۵۴ منعقد در نیویورک در دست داشته باشند و به گمرک ورودی ارائه دهند می‌توانند تا سه ماه با توجه

- به مدت اعتبار جواز عبور بدون الزام به تسلیم اظهارنامه یا تأدیه وجه‌الضمانی به گمرک از وسیله نقلیه خود در کشور استفاده کنند و یا در مدت مزبور چندین بار با وسیله خود از راه‌های مجاز وارد و خارج شوند.
- اداره گمرک می‌تواند به درخواست متقاضی در صورت داشتن عذر موجه مدت استفاده از وسیله نقلیه در داخل کشور را حداکثر تا پایان مدت اعتبار جواز تمدید کند.
- تبصره ۱ - استفاده از مزایای این ماده موکول به این است که جواز دارای سه شرط باشد:
- الف - جواز مزبور برای ورود وسیله نقلیه به ایران دارای اعتبار باشد.
- ب - مندرجات و اوصاف مذکور در جواز عبور با مشخصات وسیله نقلیه وارده مطابق باشد.
- ج - در هیچ یک از قسمتهای مختلف جواز مزبور آثار قلم‌خوردگی یا حک و اصلاح وجود نداشته باشد مگر اینکه کانون صادرکننده جواز، اصلاحی را که به عمل آمده با مهر و امضای خود گواهی کرده باشد.
- تبصره ۲ - ایرانیان مقیم خارج از کشور به شرطی می‌توانند از مقررات این ماده استفاده کنند که قبل از ورود به ایران شش ماه متوالی یا بیشتر در خارج اقامت داشته باشند.
- ماده ۶ - هر جهانگرد هنگام خروج از کشور، می‌تواند علاوه بر لوازم شخصی، یک قالی یا دو قالیچه تا حداکثر ۱۲ متر مربع، صنایع دستی، آلات موسیقی ایران و سایر کالاهای ایرانی را در حدی که جنبه تجارتي نداشته باشد از کشور خارج کند.
- تبصره ۱ - خروج اشیای عتیقه، مسکوکات قدیمی، آثار اصیل فرهنگی، کتب خطی، تابلوهای نقاشی عتیقی و مانند آنها مجاز نیست.
- تبصره ۲ - خروج سه کیلو خاویار ممهور به مهر و یا پلمپ شرکت شیلات و قبض خرید فروشگاه شیلات فرودگاه بلامانع است.
- ماده ۷ - جهانگردانی که از ایران عبور می‌نمایند همچنان از تسهیلات گمرکی مذکور در مواد ۱۷۴ و ۱۸۰ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی برخوردار خواهند بود.
- ماده ۸ - گمرک ایران موظف است صندوق‌هایی را برای نگهداری کالاهای قابل ورود و یا غیر قابل ورود جهانگردان یا اخذ هزینه انبارداری در انبار موقت مرزها تأمین کند. حداکثر مدت نگهداری ۴ ماه است. مقررات و هزینه نگهداری کالا و بیمه (در صورت تمایل جهانگردان) در پشت قبض رسید درج می‌شود.
- ماده ۹ - در مسیرهای عمده رفت و آمد جهانگردان خارجی اعم از جاده‌ها، پایانه‌ها مسافرتی هوایی، زمینی، دریایی داخل و خارج شهرها بازار و اماکن تاریخی و دیدنی، تابلو و علائم راهنما به زبانهای فارسی و عنداللزوم زبانهای دیگر با رعایت معیارهای بین‌المللی و رایج به وسیله دستگاه‌های اجرایی و با نظارت و همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و نصب می‌شود. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عناوین تابلوها و علائم مورد نیاز را به دستگاه‌ها ذریبط

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

اعلام خواهد کرد. زمان بندی نصب علائم و تابلوها با توافق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلام و دستگاه های ذیربط انجام خواهد گرفت.

ماده ۱۰ - به منظور توسعه و گسترش هماهنگ مسافرت های دریایی، سازمان بنادر و کشتیرانی موظف است علاوه بر ایجاد تسهیلات لازم برای پذیرش کشتی های مسافری و قایق های تفریحی و ورزشی حامل جهانگردان و قایقرانان، تعرفه ها ترجیحی با تخفیف ویژه برای شناورهای مذکور فراهم کند.

ماده ۱۱ - مرکز آموزش خدمات ایرانگردی و جهانگردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است برای کلیه افراد شاغل در بخش جهانگردی دفاتر خدمات مسافرتی و تأسیسات اقامتی و پذیرایی که در چارچوب آیین نامه درجه بندی تأسیسات اقامتی و پذیرایی و ضوابط و مقررات فعالیت می کنند، خدمات آموزشی کاربردی فراهم کنند. همچنین کلیه مراکز جهانگردی موظفند بر اساس بخشنامه ها معاونت سیاحتی و زیارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به آموزش کارکنان خود اقدام و گواهینامه لازم را دریافت کنند.

ماده ۱۲ - الف - تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و دفاتر خدمات مسافرتی و سایر تأسیسات مشابه از جمله مؤسسات داخل تأسیسات جهانگردی از نظر پرداخت عوارض صدور پروانه ساختمانی مشمول تعرفه بخش صنایع می باشند و شهرداریها موظفند عوارض مقرر را فارغ از نوع پروانه و کاربری زمین بر اساس تعرفه بخش صنایع و با معافیت از عوارض عرصه غیر از عوارض نوسازی، فقط در مورد ساختمان محاسبه و دریافت کنند.

تبصره - شهرداریها موظفند برای افزایش زیربنای تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی عوارض مقرر را بر اساس تعرفه بخش صنعت و با حداکثر تخفیف محاسبه و دریافت کنند.

ب - تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و دفاتر خدمات مسافرتی از نظر هزینه های سوخت، آب، برق و تلفن اعم از انشعاب و مصرف مشمول تعرفه های بخش صنایع است و دستگاه های ذیربط موظفند هزینه ها مربوط را فارغ از نوع پروانه ساخت، کاربری محل و میزان مصرف بر اساس تعرفه بخش صنعت محاسبه و دریافت کنند.

آیین نامه راهنمایان جهانگردی (مصوب ۱۳۵۷/۷/۵)

ماده ۱- راهنمای جهانگردی کسی است که با داشتن شرایط مندرج در ماده ۲ این آیین نامه به طور مستمر جهانگردان و مسافران داخلی و خارجی را در بازدید از اماکن تاریخی و آثار باستانی و موزه ها و نمایشگاهها و سایر نقاط دیدنی کشور راهنمایی کند.

تبصره - راهنمایان جهانگردی مکلف به داشتن پروانه مخصوص از وزارت اطلاعات و جهانگردی می باشند.

ماده ۲- راهنمایان جهانگردی باید دارای شرایط زیر باشند:

- اهلیت قانونی

- تسلط به یکی از زبانهای خارجی
- نداشتن سابقه محکومیت کیفری موثر و عدم شهرت به فساد اخلاق و همچنین نداشتن پیشینه فعالیتهای مضر
- صحت مزاج و عدم اعتیاد به افیون و مواد مخدر
- داشتن لیسانس تاریخ یا باستان شناسی و یا پایان نامه تحصیلی از مدرسه عالی جهانگردی و اطلاعات یا مرکز آموزش خدمات جهانگردی و یا قبئلی در مصاحبه
- تبصره - مصاحبه موضوع بند ۵ ماده ۲ در کمیسیونی مرکب از ۴ نفر مدیر کل موزه های وزارت فرهنگ و هنر، مدیر کل نظارت بر خدمات جهانگردی، رییس مدرسه عالی اطلاعات و جهانگردی و رییس هیات مدیره کانون راهنمایان به عمل خواهد آمد. ریاست کمیسیون به عهده مدیر کل نظارت بر خدمات جهانگردی خواهد بود
- ماده ۳- وزارت اطلاعات و جهانگردی با توجه به اطلاعات و معلومات داوطلبان راهنمایی به نسبت احتیاجات پروانه راهنمایی صادر می نماید و راهنمایان فقط در محل های تعیین شده در پروانه مجاز به راهنمایی هستند.
- تبصره - وزارت اطلاعات و جهانگردی می تواند برای شخصیت های علمی و فرهنگی پروانه افتخاری صادر نماید.
- ماده ۴- راهنمایان موضوع ماده ۲ این آیین نامه مکلفند به هنگام راهنمایی ملبس به لباس مخصوص بوده و پروانه خود را همراه داشته باشند و عالمت مخصوص راهنمایی را که همزمان با صدور پروانه به آنها داده خواهد شد به سینه خود نصب نمایند.
- تبصره - راهنمایان از پرداخت ورودیه با اماکن تاریخی و آثار باستانی و موزه ها معاف می باشند.
- ماده ۵- اعتبار پروانه راهنمایی جهانگردی یک ساله است و تجدید آن بلا مانع است.
- ماده ۶- دریافت حق الزحمه راهنمایان طبق تعرفه مصوب وزارت اطلاعات و جهانگردی بوده و راهنمایان حق ندارند وجهی غیر از وجه مندرج در تعرفه دریافت نمایند.
- ماده ۷- چنانچه راهنمایان جهانگردی بر خلاف مقررات این نامه رفتار نموده و با اعمالی خلاف شئون شغلی خود مرتکب شود به تشخیص وزارت اطلاعات و جهانگردی برای مرتبه اول تا سه ماه و در صورت تکرار پروانه او لغو خواهد شد.

آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۲/۱۱)

ماده ۱ - اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه در معانی مشروح زیر به کار می روند:

الف - قانون: قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

ب - شورای عالی: شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

پ - سازمان: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ت - سرمایه‌گذار: هر شخص حقیقی یا حقوقی غیردولتی است که مسئولیت تهیه طرح‌های اجرایی و تأمین سرمایه لازم را برای ایجاد زیرساخت‌های موردنیاز از قبیل آب، برق، راه، گاز و مخابرات در داخل منطقه پذیرفته و کلیه حقوق ناشی از سرمایه‌گذاری را در اختیار دارد.

ث - منطقه یا مناطق: منطقه یا مناطق نمونه گردشگری که در جوار جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی، مذهبی، طبیعی و گردشگری کشور به منظور ارائه خدمات به گردشگران توسط بخش غیردولتی براساس ماده (۸) قانون و این آیین‌نامه تأسیس و اداره می‌شوند.

ماده ۲ - مناطق برحسب ظرفیت در چهار سطح بین‌المللی، ملی، استانی و محلی برای ارائه خدمت به گردشگران داخلی و خارجی ایجاد می‌شوند. دستورالعمل‌های مربوط به سطح‌بندی مناطق را سازمان، تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۳ - هر منطقه دارای مراکز خدماتی، رفاهی، فرهنگی و گردشگری از جمله واحدهای اقامتی، پذیرایی، خرید، تولید و عرضه صنایع دستی، فرهنگی، هنری، تفریحی، ورزشی، پارکها و سایر خدمات گردشگری خواهد بود.

استانداردهای کیفی مربوط به هر یک از این خدمات براساس قوانین و مقررات مربوط توسط وزارتخانه‌ها و نهادهای مسؤول تعیین و به وسیله سازمان به سرمایه‌گذار ابلاغ می‌گردد.

ماده ۴ - منطقه با پیشنهاد سازمان و تصویب هیأت وزیران و به موجب موافقتنامه رسمی که توسط سازمان صادر خواهد شد، تأسیس می‌گردد. واگذاری و یا انتقال موافقتنامه مذکور و حقوق ناشی از آن صرفاً با موافقت کتبی سازمان مجاز می‌باشد. زمان‌بندی اجرای مراحل مختلف طرح و تعهدات سرمایه‌گذار و نحوه لغو و یا محدودیت امتیاز در صورت عدم اجرای تعهدات مطابق قراردادی خواهد بود که بین سرمایه‌گذار و سازمان مبادله خواهد شد.

تبصره - سرمایه‌گذار می‌تواند اجازه سرمایه‌گذاری برای هر یک از تأسیسات گردشگری خدماتی، رفاهی و فرهنگی مذکور در منطقه را براساس طرح مصوب به سایر اشخاص حقیقی و حقوقی با رعایت مقررات مربوط واگذار نماید.

ماده ۵ - طرح جامع منطقه پس از صدور اجازه تأسیس به وسیله سرمایه‌گذار تهیه می‌شود و پس از تأیید سازمان به تصویب مراجع قانونی ذی‌ربط خواهد رسید.

ماده ۶ - سازمان ملی زمین و مسکن، شهرداریها، سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذی‌ربط موظفند پس از صدور موافقتنامه تأسیس برحسب درخواست سازمان حداکثر ظرف دو ماه اراضی دولتی موردنیاز را برای ایجاد منطقه با رعایت مقررات مربوط به سرمایه‌گذار واگذار نمایند.

ماده ۷ - ایجاد تأسیسات زیربنایی و خدماتی در داخل منطقه برعهده سرمایه‌گذار خواهد بود. کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی مکلفند پس از تأسیس منطقه خدمات خود را در ورودی منطقه با شرایط و نرخهای مصوب در شهرها و روستاهای همجوار منطقه به سرمایه‌گذاران و بهره‌برداران ارائه نمایند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۸ - سرمایه‌گذار می‌تواند اراضی منطقه را پس از اخذ موافقتنامه تأسیس، تفکیک، آماده‌سازی و برای سرمایه‌گذاری و اجرای طرح‌های مصوب به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار نماید. واگذاری قطعی اراضی منطقه توسط سرمایه‌گذار قبل از تفکیک و آماده‌سازی ممنوع و انجام آن مشروط به اجرای طرح‌های مصوب می‌باشد. پیش‌فروش اراضی، خدمات، تأسیسات و واحدهای مختلف، تحت نظارت سازمان و با رعایت مقررات مربوط، به منظور تأمین بخشی از هزینه‌های زیرساخت منطقه توسط سرمایه‌گذار مجاز می‌باشد.

ماده ۹ - اجرای طرح‌های مصوب منطقه با رعایت ضوابط و مقررات طرح برعهده سرمایه‌گذار خواهد بود. در مناطقی که در خارج از حریم شهرها و محدوده قانونی روستاهای کشور ایجاد می‌شوند، صدور مجوز احداث بنا، گواهی پایان کار و عدم خلاف به عهده سرمایه‌گذار خواهد بود.

ماده ۱۰ - جلب و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی و چگونگی و میزان مشارکت خارجیان در فعالیتهای هر منطقه براساس قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی - مصوب ۱۳۸۰ - و آیین‌نامه‌های مربوط خواهد بود.

تعیین حوزه ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۴/۵/۱۱)
هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴.۵.۵ بنا به پیشنهاد شماره ۴۶۹۴-۸۴۲.۱ مورخ ۱۳۸۴.۵.۳ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:
مناطق نمونه گردشگری، موضوع ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری، به شرح جدول زیر تعیین می‌گردد.

ردیف منطقه نمونه گردشگری سطح منطقه

۱ منطقه نمونه گردشگری شاندیز - خراسان رضوی بین‌المللی

۲ منطقه نمونه گردشگری جوارم‌ماندران ملی

۳ منطقه نمونه گردشگری بندر شرفخانه آذربایجان شرقی ملی

۴ منطقه نمونه طبیعت گردی آشوراده گلستان در قالب تفاهم‌نامه سازمانهای میراث فرهنگی و گردشگری و محیط زیست ملی

۵ منطقه نمونه گردشگری مهارلو - فارس ملی

۶ منطقه نمونه گردشگری الگدره گلستان استانی

۷ منطقه نمونه گردشگری ساحل لیان بوشهر ملی

تصویب نامه در مورد تعیین مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۴/۵/۵)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۵/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۸۴۲/۱/۴۶۹۴ مورخ ۱۳۸۴/۵/۳ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود. مناطق نمونه گردشگری به شرح جدول زیر تعیین می‌گردد.

ردیف	منطقه نمونه گردشگری	سطح منطقه
۱	منطقه نمونه گردشگری شاندیز - خراسان رضوی	بین المللی
۲	منطقه نمونه گردشگری جوارم - مازندران	ملی
۳	منطقه نمونه گردشگری بندر شرفخانه - آذربایجان شرقی	ملی
۴	منطقه نمونه گردشگری آشوراده - گلستان	ملی
۵	منطقه نمونه گردشگری مهارلو - فارس	ملی
۶	منطقه نمونه گردشگری النگره - گلستان	استانی
۷	منطقه نمونه گردشگری ساحل لیان - بوشهر	ملی

اصلاح واژه "سرمایه گذار" به عبارت "مراجع ذی صلاح قانونی" از تاریخ اعلام ایراد، در سطر آخر ماده (۹) آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری، موضوع تصویب نامه شماره ۶۸۴۳/ت/۳۲۴۰۰ک (مورخ ۱۳۸۴/۲/۱۱)

از تاریخ اعلام ایراد، در سطر آخر ماده (۹) آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری، موضوع تصویب نامه شماره ۶۸۴۳/ت/۳۲۴۰۰ک مورخ ۱۳۸۴/۲/۱۱، واژه "سرمایه گذار" به عبارت "مراجع ذی صلاح قانونی" اصلاح می‌گردد.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۴ در مرکز استان گلستان نسبت به منطقه های نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۲۴)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۴ که در مرکز استان گلستان تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱- منطقه های پارک جنگلی قرق - دلند - کبودال و امام رضا(ع) در استان گلستان به عنوان منطقه های نمونه گردشگری تعیین می‌شوند.

۲- این تصویب نامه ناقض و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص منطقه های چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست نخواهد بود.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ در مرکز استان خراسان رضوی نسبت به تعیین به عنوان مناطق نمونه گردشگری استانی (مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۴)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱- شهرستان نیشابور به عنوان منطقه نمونه گردشگری بین المللی، - مصوب ۱۳۸۲ - منطقه ارتکند کلات به عنوان منطقه نمونه گردشگری ملی و مناطق شهر تربت جام - شهر تون و بشرویه - سد تبارک آباد و دره یوسف خان - اخلمد چناران و پیشکوه تربت حیدریه به عنوان مناطق نمونه گردشگری استانی در استان خراسان رضوی تعیین می شوند .

۲- این تصویب نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص مناطق چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۰۲/۰۸ که در مرکز استان زنجان نسبت به تعیین منطقه‌های نمونه گردشگری بین‌المللی استان (مصوب ۱۳۸۵/۲/۸)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۰۲/۰۸ که در مرکز استان زنجان تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱- در استان زنجان منطقه‌های محدوده سدهای گلابر، کینه ورس، علی بلاغی، خلیفه‌لو و منطقه قلعه بهستان به عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری استانی و منطقه‌های گاز کتله‌خور و گنبد سلطانیه به عنوان منطقه‌های نمونه گردشگری بین‌المللی تعیین می‌شوند.

۲- این تصویب نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص منطقه‌های چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

تصویب‌نامه در خصوص اختصاص اعتبار به منظور مطالعه برای ایجاد زیرساختهای مورد نیاز بازارچه صنایع دستی در کشور، کمک به ایجاد سرویسهای بهداشتی در مسیرهای گردشگری (سراسری)، کمک به

مطالعه مناطق نمونه گردشگری و کمک به ایجاد زیر ساختهای مناطق نمونه گردشگری (سراسری)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۱ بنا به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و تأییدیه شماره ۱۰۰/۷۵۱۷۴ مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۱ معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و به استناد ماده (۵۵)

قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - تصویب نمود:

مبلغ پنج میلیارد (۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال به منظور مطالعه برای ایجاد زیرساختهای مورد نیاز بازارچه صنایع دستی در کشور، مبلغ بیست میلیارد (۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال به منظور کمک به ایجاد سرویسهای بهداشتی در مسیرهای گردشگری (سراسری)، مبلغ پانزده میلیارد (۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال به منظور کمک به مطالعه مناطق نمونه گردشگری و مبلغ پانزده میلیارد (۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال به منظور کمک به ایجاد زیرساختهای مناطق نمونه گردشگری (سراسری) از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۲ (هزینه‌های پیش بینی نشده سرمایه‌ای) قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور در اختیار سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری قرار گیرد تا برابر قوانین و مقررات مربوط هزینه شود.

اصلاح آیین نامه چگونگی تشکیل و اداره شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۶/۳/۱۳)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۳/۱۳ بنا به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

در تبصره (۱) ماده (۲) آیین نامه چگونگی تشکیل و اداره شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری، موضوع تصویب نامه شماره ۲۸۶۵۳/ت/۳۱۱۹۴ هـ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۸ عبارت "رییس شورا" به عبارت "دبیر شورا" اصلاح می گردد.

آیین نامه اجرایی تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

ماده ۱ - منظور از میراث طبیعی مذکور در تبصره ماده ۲ قانون تشکیل میراث فرهنگی و گردشگری، محدوده های جغرافیایی طبیعی و مناطق خاصی از کشور است که به علت کیفیت ویژه فیزیکی و زیست شناسی یا مناظر و چشم اندازهای طبیعی زیبا و کم نظیر و یا محوطه های طبیعی - تاریخی و نیز پدیده ها و نمونه های ارزشمند گیاهی و جانوری و زیستگاههای آنها تعیین و تحت حفاظت و بهره برداری پایدار قرار می گیرند.

ماده ۲ - میراثهای طبیعی موضوع این آئین نامه شامل موارد زیر می باشد:

الف: مناظر طبیعی و عوارض بدیع جغرافیایی غیر حفاظت شده

ب: بقایای دیرین شناختی انسانی و محوطه های حاصل از تعامل فیزیکی و فرهنگی انسان و طبیعت

ج: مناطق مذکور در بند «الف» ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از قبیل آثار طبیعی و سایر مناطق تحت حفاظت.

د: آثار و بقایای دیرین شناختی جانوری و گیاهی

ماده ۳ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نسبت به شناسائی، پژوهش، ثبت، تعیین حریم و ضوابط حفاظتی و بهره برداری میراث های موضوع بندهای «ج» و «د» ماده (۲) این آئین نامه اقدام نموده و میراث های ثبت شده تحت مدیریت سازمان مذکور قرار می گیرد.

ماده ۴- مناطق و میراث های موضوع بندهای « ج » و « د » ماده (۲) این آئین نامه تحت اختیار و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست قرار داشته و این سازمان همچنان وظائف محول شده و امور مرتبط به تعیین و حفاظت و بهره برداری از آنها را طبق مقررات مربوطه بر عهده دارد.

ماده ۵- دستورالعملهای بهره برداری پایدار از میراث های طبیعی کشور به طور مشترک به تصویب روسای سازمان های میراث فرهنگی و گردشگری ، حفاظت محیط زیست و جنگلها ، مراتع و آبخیزداری کشور می رسد.

ماده ۶- سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان نماینده دولت در محوطه ها و مناطق تحت مالکیت دولت و منابع ملی واقع در مناطق چهار گانه موضوع بند های «ج» و « د » ماده (۲) این آئین نامه می باشد.

ماده ۷- ثبت آثار طبیعی کشور در فهرست میراث جهانی بر اساس مواد (۳) و (۴) این آئین نامه حسب مورد از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری یا سازمان حفاظت محیط زیست انجام خواهد شد.

اصلاح بند (۳) ماده ۱۰ آیین نامه اجرایی ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

تعیین تعرفه های خدمات، سایر منابع درآمد و نحوه وصول درآمدها و هزینه آن با رعایت قوانین و مقررات مربوط و ارایه آن به شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

اصلاح تبصره (۱) ماده (۲) آیین نامه چگونگی تشکیل و اداره شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۳/۱۳ بنا به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

در تبصره (۱) ماده (۲) آیین نامه چگونگی تشکیل و اداره شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری، موضوع تصویب نامه شماره ۳۱۹۴/ت/۲۸۶۵۳ هـ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۸ عبارت « رییس شورا » به عبارت « دبیر شورا » اصلاح می گردد.

آیین نامه اجرایی ماده (۵) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

ماده ۱- در این آیین نامه، اصلاحات زیر در معانی مربوط به کار می رود:

۱- سازمان : سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

۲- شورای عالی : شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

۳- مجموعه : اماکن و محوطه های تاریخی و موزه ها

ماده ۲- نگهداری و اداره اماکن و محوطه های تاریخی و موزه های سازمان با تشخیص سازمان زیر نظر هیئت های امنای منتخب انجام می شود. نحوه تشکیل، وظایف و اختیارات، چگونگی فعالیت و نحوه حمایت و نظارت و ارزیابی فعالیت های هیئت های امناء مطابق این آیین نامه خواهد بود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۳- مجموعه‌ها به دو بخش ملی و استانی تقسیم می‌شوند. مجموعه‌های ملی با پیشنهاد رئیس سازمان و تأیید شورای عالی و مجموعه‌های استانی توسط رئیس سازمان تعیین می‌گردند.
- ماده ۴- ترکیب اعضای هیئت امنای مجموعه‌های ملی (به استثنای موزه ملی ایران که مطابق ماده (۵) این آیین‌نامه تعیین می‌شود) به شرح ذیل می‌باشد:
- ۱- رئیس هیئت امناء که از بین شخصیت‌های علمی- فرهنگی کشور، با پیشنهاد رئیس سازمان و با حکم رئیس جمهور منصوب می‌گردد.
  - ۲- استاندار
  - ۳- مدیر مجموعه به عنوان دبیر هیئت امناء
  - ۴- نماینده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
  - ۵- رئیس شورای اسلامی استان
  - ۶- شهردار محل (در صورت وقوع مجموعه مورد نظر در محدوده شهر)
  - ۷- بالاترین مقام اجرایی سازمان در استان
  - ۸- شش نفر از شخصیت‌های فرهنگی- علمی به انتخاب رئیس سازمان که ترجیحاً سه نفر آنها از میان بانوان انتخاب خواهند شد.
  - ۹- سه نفر از صاحب‌نظران و فعالان اقتصادی به انتخاب رئیس سازمان
  - ۱۰- نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی
- ماده ۵- ترکیب اعضای هیئت امنای موزه ملی ایران به شرح ذیل می‌باشد:
- ۱- رئیس جمهور به عنوان رئیس هیئت امناء
  - ۲- رئیس سازمان
  - ۳- رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
  - ۴- رئیس کل موزه ملی ایران (دبیر هیئت امناء)
  - ۵- شهردار تهران
  - ۶- شش نفر از شخصیت‌های علمی- فرهنگی به پیشنهاد رئیس سازمان و با حکم رئیس جمهور
  - ۷- چهار نفر از صاحب‌نظران و فعالان اقتصادی به پیشنهاد رئیس سازمان و با حکم رئیس جمهور
  - ۸- وزیر امور اقتصادی و دارایی
- ماده ۶- ترکیب اعضای هیئت امنای مجموعه‌های استانی به شرح ذیل می‌باشد:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۱- استاندار استان یا یکی از شخصیت‌های علمی- فرهنگی با پیشنهاد استاندار و حکم رئیس سازمان به عنوان رئیس هیئت امناء

۲- رئیس شورای اسلامی استان

۳- بالاترین مقام اجرایی سازمان در استان (به عنوان دبیر)

۴- رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان (یا نماینده وی)

۵- مدیر مجموعه

۶- شهردار محل (در صورت قرار داشتن مجموعه در محدوده شهر)

۷- چهار نفر از شخصیت‌های علمی- فرهنگی به انتخاب رئیس سازمان که ترجیحاً دو نفر آنها از میان بانوان انتخاب خواهد شد.

۸- دو نفر از صاحب‌نظران و فعالان اقتصادی به انتخاب رئیس سازمان

۹- رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان یا نماینده وی

ماده ۷- مدت عضویت اعضای انتخابی هیئت امناء چهار سال خواهد بود.

ماده ۸- هیئت‌های امناء می‌توانند حداکثر تا پنج نفر از شخصیت‌های علمی و فرهنگی خارجی را به عنوان عضو

افتخاری بپذیرند. اعضای افتخاری به پیشنهاد هیئت امناء و تصویب رئیس سازمان منصوب می‌شوند.

ماده ۹- سازمان می‌تواند در صورت اقتضاء دو یا چند مجموعه را زیر نظر یک هیئت امناء اداره نماید، در این صورت

در مورد مجموعه‌های ملی، کلیه مدیران این مجموعه‌ها عضو هیئت امناء خواهند بود و دبیر آن توسط رئیس سازمان

تعیین می‌شود.

ماده ۱۰- وظایف و اختیارات هیئت امناء در مجموعه ذیربط عبارت است از :

۱- بررسی و تصویب برنامه و بودجه سالانه با رعایت دستورالعمل‌های مصوب سازمان.

۲- بررسی و تصویب صورت‌های مالی و ترازنامه.

۳- تعیین تعرفه‌های خدمات، سایر منابع درآمد و نحوه وصول درآمدها و هزینه‌آن با رعایت قوانین و مقررات مربوط و

ارایه آن به شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

۴- تصویب فعالیت‌های اصلی و جنبی مجموعه با رعایت استانداردهای علمی ناظر به موضوع و دستورالعمل‌های فنی

سازمان.

۵- بررسی و تصویب طرح‌های پژوهشی، اطلاع‌رسانی، معرفی مجموعه و ارائه خدمات فرهنگی و رفاهی لازم به

بازدیدکنندگان در حدود مصوبات سازمان.

۶- جلب کمک و همکاری بخش‌های دولتی، عمومی و خصوصی.

- ۷- تصویب و ایجاد واحدهای وابسته مرتبط با وظایف اصلی مجموعه و تعیین نحوه اداره واحدهای خدماتی، تولیدی، کارگاهی، نمایشگاهی و رفاهی با رعایت مقررات ناظر به موضوع.
- ۸- تصویب دستورالعمل‌های تعیین حقوق و دستمزد کارکنان و قراردادهای موقت با رعایت قانون کار و تعیین میزان حق التحقیق، حق التدریس، حق ترجمه، حق التألیف و نظایر آن.
- ۹- تصویب دستورالعمل‌های داخلی مورد نیاز.
- ماده ۱۱- منابع مالی برای نگهداری و اداره مجموعه‌های موضوع این آیین‌نامه که در اختیار هیئت امناء قرار می‌گیرد، با رعایت قوانین و مقررات مربوط عبارتند از:
- ۱- کمک مالی دولت که به طور مستقیم یا از طریق سازمان یا پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری یا واحدهای تابع انجام خواهد شد.
  - ۲- کمک‌ها و هدایای اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی.
  - ۳- درآمدهای ناشی از فعالیت‌های اصلی و جنبی مجموعه.
  - ۴- هبه و وقف.
- تبصره- اعتبارات مربوط به اداره و نگهداری مجموعه از جمله اعتبارات مربوط به حفاظت، مرمت، پژوهش و ساماندهی مجموعه که در قوانین بودجه سنواتی منظور خواهد شد، به صورت کمک در اختیار هیئت امناء قرار خواهد گرفت.
- ماده ۱۲- کارکنان رسمی شاغل در مجموعه به تشخیص سازمان می‌توانند به صورت مأمور به خدمت و با رعایت ماده (۱۱) قانون استخدام کشوری در مجموعه ذیربط ادامه خدمت دهند.
- هیئت امناء موظف است دستورالعمل‌های لازم را برای پرداخت حقوق و مزایای این قبیل کارکنان براساس احکام قانونی مستخدمان برای اجرا توسط مدیر مجموعه به تصویب برساند.
- ماده ۱۳- دبیرخانه نظارت بر فعالیت‌های هیئت‌های امناء در سازمان تشکیل و ضمن ارزیابی عملکرد سالانه هیئت امناء بر حسن انجام وظایف و رعایت قوانین، مقررات و دستورالعمل‌های صادر شده از سوی هیئت‌های امناء نظارت خواهد کرد.
- تبصره- در صورت وقوع تخلف یا تعلل در انجام وظایف هیئت امناء، رئیس سازمان در ابتدا تذکر لازم را ابلاغ و در صورت عدم رعایت آن، در صورت لزوم فعالیت‌هیئت امناء را متوقف و مطابق وظایف قانونی خود نسبت به اداره مجموعه اقدام می‌نماید.
- ماده ۱۴- سازمان، خدمات مدیریتی، حقوقی، مالی، کارشناسی، آموزشی و فنی لازم را در چارچوب قوانین و مقررات به هیئت‌های امناء و مدیریت‌های مجموعه ارائه خواهد کرد.
- ماده ۱۵- دستورالعمل‌های اجرایی مورد نیاز این آیین‌نامه توسط سازمان ابلاغ خواهد شد.

اقدامات استانداریها برای به فعل درآوردن امکانات وسیع بخش گردشگری و میراث فرهنگی

۱- با توجه به اینکه در آستانه تنظیم بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور می‌باشیم لازم است به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که حداقل پنج درصد اعتبارات تملک دارایی آن استان در قالب فصول مربوط پیش بینی و ضمن فراهم آوردن ساز و کار مناسب تحت نظارت دستگاه بهره‌بردار، در قالب ۱۳۸۷ برای توسعه این بخش هزینه گردد

۲- از محل اعتبارات مزاد درآمدهای استانی که بر اساس بند "ج" تبصره ۱۲ قانون بودجه سال جاری به آن استان ابلاغ خواهد شد با نظارت استانداران سهم قابل قبولی جهت حفظ، مرمت و نگهداری میراث فرهنگی و ایجاد زیرساخت‌های گردشگری و مناطق نمونه گردشگری اختصاص یابد.

ساختار نامناسب نیروی انسانی و اعتبارات هزینه‌ای در این سازمانها، مانع از انجام رسالت سنگینی است که بر اساس برنامه دولت نهم به عهده آنها گذاشته شده است و لذا ایجاد تحرک، شادابی، پیگیری و نظارت در این سازمانها، مستلزم توجه خاص استانداران به دستگاههای فرهنگی - تولیدی است. در این راستا لازم است استانداران در سالجاری از محل بیست درصد اعتبارات هزینه‌ای موضوع مزاد درآمدها و اصلاحیه بودجه و در سال آینده نیز از محل اعتبارات هزینه‌ای سهم مناسبی را در حد وظایف جدید پیش‌بینی نمایند.

آیین نامه اجرائی بند ۹ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۶۹/۳/۱۶)

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۹/۳/۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۲۱۵۲/۳۷۷۳ مورخ ۶۸/۴/۱۱ وزارت فرهنگ و آموزش عالی و باستناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آیین نامه اجرائی بند ۹ ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور مصوب ۱۳۶۷ که در این آیین نامه اختصارا سازمان نامیده میشود را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- کلیه مراجعی که به موجب قانون به نحوی نسبت به کشف، توقیف یا ضبط اموال اشخاص حقیقی یا حقوقی اقدام می کنند، مکلفند ظرف ده روز مراتب را به اطلاع نزدیکترین واحد سازمان برسانند. سازمان مکلف است بلافاصله نمایندگان خود را جهت شناسائی، تعیین و تفکیک و تهیه فهرست اموال فرهنگی و تاریخی موجود، معرفی و اعزام نماید.

ماده ۲- اموالیکه از نظر نمایندگان سازمان، فرهنگی و تاریخی تشخیص داده میشود، به موجب صورتمجلس بطور امانی به نمایندگان اعزامی تحویل می گردد. اموال مزبور پس از تعیین تکلیف قانونی و قطعیت تعلق آنها به دولت به تصرف قطعی سازمان در می آید.

ماده ۳- سازمان موظف است اموال امانی را در محل مخصوص و با رعایت موازین حفاظت علمی و فنی، نگهداری نماید و هزینه این امر در طول این مدت بر عهده سازمان خواهد بود.

ماده ۴- سازمان موظف است فهرست اموال امانی و قطعی در اختیار خود را به وزارت امور اقتصادی و دارائی منعکس نماید. اموال فرهنگی و تاریخی قطعی شده در دفاتر مخصوص اموال فرهنگی و تاریخی ثبت و مشمول مقررات آثار ثبتی خواهد بود.

تخصیص اعتبار به ادارات کل میراث فرهنگی و گردشگری جهت تأمین هزینه‌های ناشی از ادغام سازمان مرکزی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۱۲.۱۶ بنا به پیشنهاد شماره ۲۲۲۴۱۳-۳۳ مورخ ۱۳۸۳.۱۱.۲۸ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد ماده (۵۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ - تصویب نمود: مبلغ ده میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۱ (هزینه‌های پیش‌بینی نشده) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور، به منظور تأمین هزینه‌های ناشی از ادغام سازمان مرکزی و ادارات کل میراث فرهنگی و گردشگری به شماره طبقه‌بندی ۱۱۳۷۰۰ قرار می‌گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برابر قوانین و مقررات مربوط هزینه شود.

تخصیص اعتبار به سازمان میراث فرهنگی برای بازسازی تجهیزات سیستم تأسیسات ساختمان مرکزی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۱۱.۷ بنا به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تأییدیه شماره ۲۰۳۵۰۴-۳۳ مورخ ۱۳۸۳.۱۰.۳۰ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد ماده (۵۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - تصویب نمود:

مبلغ دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۲ (هزینه‌های پیش‌بینی نشده سرمایه‌ای) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور، برای بازسازی تجهیزات سیستم تأسیسات ساختمان مرکزی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (ردیف ۱۱۳۷۰۰) به سرجمع اعتبار طرح شماره ۳۰۲۳۸۰۰۲ اضافه گردد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، برابر قوانین و مقررات مربوط هزینه گردد.

افزافه شدن سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به سازمانهای مندرج در تبصره ۱ ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۳.۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۶۷۵-۱۰۱ مورخ ۱۳۸۳.۲.۲۳ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد ماده (۲۷) قانون رسیدگی به تخلفات اداری - مصوب ۱۳۷۲ - تصویب نمود:

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به سازمانهای مندرج در تبصره (۱) ماده (۲) آیین نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری، موضوع تصویب نامه شماره ۲۶۲۲۲ت۳۰۴هـ مورخ ۱۳۷۳.۸.۲ اضافه می شود.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۷ که در مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود (مصوب ۱۳۸۵/۱/۷)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۷ که در مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱- منطقه های کاکان، سی سخت، تسوج چرام و سدکوتر در استان کهگیلویه و بویراحمد به عنوان منطقه های نمونه گردشگری تعیین می شوند.

۲- این تصویب نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص منطقه های چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست نخواهد بود.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۷ که در مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد تشکیل شد، موافقت نمود: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است. (مصوب ۱۳۸۵/۱/۷)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۷ که در مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد تشکیل شد، موافقت نمود: الف - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است:

۱ - با اختصاص مبلغ پنج میلیارد ریال نسبت به مطالعه و ایجاد کمپینهای اقامتی در سی سخت، یاسوج، گچساران و دهدشت در سال ۱۳۸۵ اقدام کند.

۲ - در سال ۱۳۸۵ از محل اعتبارات خود نسبت به موارد ذیل اقدام کند:

۱-۲ - اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال برای تکمیل زیرساختها و تجهیز پيست اسکی با تشخیص محل توسط استانداری کهگیلویه و بویراحمد.

۲-۲ - اختصاص مبلغ ۱/۲۵ میلیارد ریال جهت احداث و تجهیز موزه های استان یادشده.

ب - به اشخاص حقیقی که در تأسیسات گردشگری در شهرستانهای یاسوج، سی سخت، گچساران و دهدشت سرمایه گذاری کنند، تسهیلات یارانه ای پرداخت خواهد شد.

ج - به منظور تملک و جا به جایی ساختمانهای مسکونی واقع در بافت تاریخی شهر دهدشت، مبلغ بیست میلیارد ریال اعتبار به ترتیب ده میلیارد ریال از سوی وزارت مسکن و شهرسازی، پنج میلیارد ریال از سوی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و پنج میلیارد ریال اعتبارات استانی اختصاص یابد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۰۱/۰۷ در مرکز استان کهگیلویه و بویر احمد نسبت به اقدامات میراث فرهنگی و گردشگری در این استان (مصوب ۱۳۸۵/۱/۷)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۰۱/۰۷ که در مرکز استان کهگیلویه و بویر احمد تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان

میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱- منطقه های کاکان، سی سخت، تسوج چرام و سد کوثر در استان کهگیلویه و بویر احمد به عنوان منطقه های نمونه گردشگری تعیین می شوند.

۲- این تصویب نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص منطقه های چهارگانه تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست نخواهد بود.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ در مرکز استان خراسان رضوی نسبت به اقدامات سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۴)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، موافقت نمود:

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است از محل اعتبارات ردیف های مربوطه نسبت به موارد ذیل در سال ۱۳۸۵ اقدام کند :

۱- اختصاص مبلغ بیست میلیارد ریال از محل اعتبارات جاری سازمان یاد شده برای انجام مطالعه و پژوهش باستان شناسی در شهر توس.

۲- اختصاص مبلغ دو میلیارد ریال از محل ردیف شماره ۳۰۲۳۳۰۰۱ برای تهیه طرح باغ مشاهیر توس.

۳- اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات سازمان یاد شده برای آماده سازی ارگ تاریخی توس.

۴- اختصاص مبلغ دو میلیارد ریال از محل ردیف ۳۰۳۳۸۰۰۱ برای تکمیل طرح جامع گردشگری استان خراسان رضوی.

۵- اختصاص مبلغ سی میلیارد ریال از محل ردیف ۳۰۲۶۳۰۰۱ برای تأسیس ، تکمیل و تجهیز موزه های استان یاد شده به ویژه موزه استاد شهید مطهری.

۶- اختصاص مبلغ چهار میلیارد ریال از محل اعتبارات سازمان مزبور برای مطالعه و شناسایی ابنیه تاریخی استان مزبور.

۷- اختصاص دو میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۳۰۰۸ برای تملک و بهسازی محور تاریخی کلات نادری شامل کاخ خورشید - مسجد کبود گند و بند تاریخی آن.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۸- اختصاص سه میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف های ۳۰۲۳۲۰۰۸ و ۳۰۲۶۳۰۰۱ جهت تملک و تبدیل فضاهای تاریخی در شهرستان های گناباد - فردوس - نیشابور - کاروان سرا و موزه تخصصی نجوم تربت حیدریه - کلات - قوچان - فریمان - چناران - سبزوار و تربت جام.
- تبصره: مبلغ سه میلیارد ریال از محل اعتبارات سفر بدین منظور اختصاص می یابد.
- ۹- ایجاد چهار پایگاه پژوهشی از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۳۰۰۴ در روستاهای بینالود - بافت تاریخی شهر بشرویه - بافت تاریخی شهر سبزوار و محوطه باستانی درگز.
- ۱۰- اختصاص مبلغ چهار میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۸۰۰۴ برای تأمین نیازهای خدماتی و تأسیسات زیربنایی و ایجاد امکانات رفاهی گردشگران در مناطق آبشار اخلمد چناران - سد فریمان - آبشار قره سو کلات - رود معجن تربت حیدریه - ارتکند کلات - شاهان گرماب و باغستان فردوس .
- تبصره - مبلغ سه میلیارد ریال از محل اعتبارات بدین منظور اختصاص می یابد.
- ۱۱- اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات جاری سازمان جهت انجام مطالعه جاده ولایت.
- ۱۲- اختصاص یک میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۳۰۰۹ برای تکمیل ساختمان آرامگاه آقا نجفی قوچانی.
- تبصره: مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات سفر بدین منظور اختصاص می یابد.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود: (مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۴)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - تصویب نمود:

۱ - شهرستان نیشابور به عنوان منطقه نمونه گردشگری بین المللی، منطقه ارتکند کلات به عنوان منطقه نمونه گردشگری ملی و مناطق شهر تربت جام - شهرتون و بشرویه - سد تبارک آباد و دره یوسف خان - اخلمد چناران و پیشکوه تربت حیدریه به عنوان مناطق نمونه گردشگری استانی در استان خراسان رضوی تعیین می شوند.

۲ - این تصویب نامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص مناطق چهارگانه تحت مدیریت این سازمان نخواهد بود.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، موافقت نمود: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است از محل اعتبارات ردیفهای مربوط نسبت به موارد ذیل در سال ۱۳۸۵ اقدام کند: (مصوب ۱۳۸۵/۱/۲۴)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۴ که در مرکز استان خراسان رضوی تشکیل شد، موافقت نمود: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است از محل اعتبارات ردیفهای مربوط نسبت به موارد ذیل در سال ۱۳۸۵ اقدام کند:

۱ - اختصاص مبلغ بیست میلیارد ریال از محل اعتبارات جاری سازمان یادشده برای انجام مطالعه و پژوهش باستان‌شناسی در شهر توس.

۲ - اختصاص مبلغ دو میلیارد ریال از محل ردیف شماره ۳۰۲۳۳۰۰۱ برای تهیه طرح باغ مشاهیر توس.

۳ - اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات سازمان یادشده برای آماده‌سازی ارگ تاریخی توس.

۴ - اختصاص مبلغ دو میلیارد ریال از محل ردیف ۳۰۳۳۸۰۰۱ برای تکمیل طرح جامع گردشگری استان خراسان رضوی.

۵ - اختصاص مبلغ سی میلیارد ریال از محل ردیف ۳۰۲۶۳۰۰۱ برای تأسیس، تکمیل و تجهیز موزه‌های استان یادشده به ویژه موزه استاد شهید مطهری.

۶ - اختصاص مبلغ چهار میلیارد ریال از محل اعتبارات سازمان مزبور برای مطالعه و شناسایی ابنیه تاریخی استان مزبور.

۷ - اختصاص مبلغ دو میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۳۰۰۸ برای تملک و بهسازی محور تاریخی کلات نادری شامل کاخ خورشید - مسجد کبود گند و بند تاریخی آن.

۸ - اختصاص مبلغ سه میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیفهای ۳۰۲۳۲۰۰۸ و ۳۰۲۶۳۰۰۱ جهت تملک و تبدیل فضاهای تاریخی در شهرستانهای گناباد - فردوس - نیشابور - کاروان سرا و موزه تخصصی نجوم تربت حیدریه - کلات - قوچان - فریمان - چناران - سبزوار و تربت جام.

تبصره - مبلغ سه میلیارد ریال از محل اعتبارات سفر بدین منظور اختصاص می‌یابد.

۹ - ایجاد چهار پایگاه پژوهشی از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۳۰۰۴ در روستاهای بینالود، بافت تاریخی شهر بشرویه، بافت تاریخی شهر سبزوار و محوطه باستانی درگز.

۱۰ - اختصاص مبلغ چهار میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۸۰۰۴ برای تأمین نیازهای خدماتی و تأسیسات زیربنایی و ایجاد امکانات رفاهی گردشگران در مناطق آبشار اخمد چناران، سد فریمان، آبشار قره سو کلات، رود معجن تربت حیدریه، ارتکند کلات، شاهان گرماب و باغستان فردوس

تبصره - مبلغ سه میلیارد ریال از محل اعتبارات سفر بدین منظور اختصاص می‌یابد.

۱۱ - اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات جاری سازمان جهت مطالعه جاده ولایت.

۱۲ - اختصاص مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات ردیف ۳۰۲۳۳۰۰۹ برای تکمیل ساختمان آرامگاه آقاجفی قوچانی.

تبصره - مبلغ یک میلیارد ریال از محل اعتبارات سفر بدین منظور اختصاص می‌یابد.

آیین‌نامه اجرایی صدور روادید اتباع خارجی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱ - در این آیین‌نامه واژه‌های زیر به جای عبارت‌های مشروح مربوط به کار می‌رود:

کشور: کشور جمهوری اسلامی ایران

مناطق: مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

سازمان: سازمان هر منطقه آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۲ - اتباع خارجی برای ورود مستقیم به مناطق از طریق مبادی ورودی و خروجی مجاز مناطق، نیاز به تحصیل قبلی روادید نخواهند داشت.

تبصره ۱- برای افراد مذکور در این ماده، نمایندگان نیروی انتظامی در مبادی ورودی مناطق، اجازه اقامت مربوط را بر روی اسناد مسافرتی معتبر آنان مهر می‌نمایند. اجازه اقامت مذکور به مدت دو هفته صادر می‌شود و طبق تقاضای سازمان تا شش ماه قابل تمدید است.

تبصره ۲- برای اقامت طولانی‌تر از شش ماه مطابق مقررات مندرج در آیین‌نامه اجرایی اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تأمین اجتماعی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران عمل خواهد شد.

تبصره ۳- صدور اجازه اقامت برای مناطق، جهت کلیه ممنوع‌الورودین به کشور ممنوع است.

ماده ۳ - اتباع خارجی برای ورود به مناطقی که فاقد مبادی مستقیم ورودی موردنظر (هوایی - دریایی - زمینی) می‌باشند باید از نمایندگی‌های کشور در خارج، روادید اخذ نمایند. نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور بر اساس مقررات و بلیط رفت و برگشت متقاضی، بدون استعلام از مرکز، روادید عبور دوبار ورود با اعتبار سه روزه در هر بار صادر می‌نمایند.

ماده ۴ - اتباع خارجی که پس از ورود به مناطق، قصد مسافرت به سایر نقاط کشور را داشته باشند، باید طبق مقررات تقاضای خود را به نمایندگی وزارت امور خارجه مستقر در منطقه تسلیم نمایند.

تبصره ۱- نمایندگی وزارت امور خارجه در منطقه حداکثر ظرف ۴۸ ساعت تقاضای مربوط را بررسی و مطابق قوانین و مقررات مربوط روادید صادر خواهد نمود.

تبصره ۲- در صورتی که نمایندگی وزارت امور خارجه در منطقه مستقر نباشد، صدور روادید مذکور در ماده فوق طبق مفاد تبصره (۲) (ماده ۴) اصلاحی مقررات ورود و اقامت اتباع خارجی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد شد.

ماده ۵- اتباع خارجی مقیم مجاز، برای مسافرت به مناطق نیاز به تحصیل روادید جداگانه نخواهند داشت. این افراد می‌توانند با رعایت مقررات داخلی کشور و ارایه مدارک اقامت معتبر، به مناطق مسافرت نمایند.

۱-۵-۱ - مقررات ورود و اقامت اتباع خارجی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۱- تعاریف: در این تصویب‌نامه واژه‌های زیر به جای عبارت‌های مشروح مربوط به کار می‌رود:

کشور: کشور جمهوری اسلامی ایران

مناطق: مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

سازمان: سازمان مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۲- اتباع خارجی برای ورود مستقیم به مناطق از طریق مبادی ورودی و خروجی مجاز مناطق، نیاز به تحصیل قبلی روادید نخواهند داشت.

تبصره ۱- برای افراد مذکور در این ماده، نمایندگان نیروی انتظامی در مبادی ورودی مناطق اجازه اقامت مربوط را بر روی اسناد مسافرتی معتبر آنان ممه‌ور می‌نمایند.

تبصره ۲- صدور اجازه اقامت برای اشخاص زیر ممنوع می‌باشد:

الف - اتباع کشورهایی که ورود آنها به جمهوری اسلامی ایران توسط دولت ممنوع اعلام شده است.

ب - ممنوع‌الورودین به کشور

پ - ممنوع‌الورودین به مناطق آزاد

تبصره ۳- اجازه اقامت مذکور به مدت دو هفته صادر می‌شود و طبق تقاضای سازمان تا شش ماه قابل تمدید خواهد بود.

ماده ۳- اتباع خارجی برای ورود به مناطق متصل به سایر نقاط کشور که امکان ورود مستقیم به آنها مقدور نمی‌باشد، باید از نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور تحصیل روادید نمایند.

تبصره ۱- نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور با رعایت مقررات براساس دعوتنامه صادرشده از سوی سازمان و بلیت رفت و برگشت، بدون استعلام از مرکز، روادید عبور دوبار ورود با اعتبار سه‌روزه در هر بار صادر می‌نمایند.

تبصره ۲- پس از ورود تبعه خارجی موضوع این ماده شرایط مندرج در تبصره‌های ۱ و ۳ ماده ۲ این تصویب‌نامه به وی تسری داده می‌شود.

ماده ۴ - اتباع خارجی که پس از ورود به مناطق قصد عبور از کشور را داشته باشند، باید طبق مقررات، تقاضای خود را به دفتر نمایندگی دایره امور اتباع خارجی منطقه ویژه انتظامی تسلیم کنند.

تبصره ۱- دفتر مذکور حداکثر ظرف ۴۸ ساعت تقاضای مربوط را بررسی و پاسخ خواهد داد.

تبصره ۲- در صورتی که نمایندگی وزارت امور خارجه موضوع ماده (۴) آیین نامه اجرایی صدور روایید اتباع خارجی در منطقه مستقر نباشد، اتباع خارجی موضوع ماده (۴) آیین نامه مزبور برای مسافرت به سایر نقاط کشور باید تقاضای خود را به دفتر نمایندگی دایره امور اتباع خارجی منطقه ویژه انتظامی تسلیم نمایند. این دفتر ضمن هماهنگی با وزارت امور خارجه مکلف است پاسخ تقاضا را حداکثر ظرف ۴۸ ساعت از تاریخ دریافت به متقاضی اعلام نماید.

ماده ۵ - اتباع خارجی مقیم مجاز، برای مسافرت به مناطق نیاز به تحصیل روایید جداگانه نخواهند داشت. این افراد می توانند با رعایت مقررات داخلی کشور و ارایه مدارک اقامت معتبر به مناطق مسافرت نمایند.

ماده ۶ - صدور روایید ترانزیت و اجازه اقامت موضوع تبصره ۱ ماده ۲ این تصویب نامه بر روی برگه جداگانه در صورت درخواست متقاضی و تشخیص مأموران مربوط بلامانع است.

ماده ۷ - هر خارجی که بخواهد در مناطق مذکور اقامت نماید مکلف است ظرف مدت اقامت، اجازه ورود و برگ های درخواست صدور پروانه اقامت را تنظیم و تکمیل و امضا نموده به انضمام سایر مدارک لازم به دایره امور اتباع خارجی محلی که می خواهد در آنجا اقامت کند، تسلیم نماید، دایره امور اتباع خارجی محل پس از رسیدگی به مدارک ارایه کننده، پروانه اقامت صادر یا از صدور پروانه اقامت امتناع می ورزد.

تبصره - درخواست صدور پروانه اقامت جهت اتباع خارجی باید از طریق سازمان مناطق آزاد به عمل آید.

ماده ۸ - مسؤولان اماکن عمومی موظفند ظرف ۲۴ ساعت پس از ورود اتباع خارجی، هویت و تاریخ ورود آنان را در فرم های مخصوص اعلامیه ورود درج و به دایره امور اتباع خارجی منطقه ویژه انتظامی تسلیم نمایند.

تبصره ۱- از لحاظ این تصویب نامه اماکن عمومی به هتل ها، متل ها، مسافرخانه ها، پانسیون ها و به طور کلی همه اماکنی که به نحوی مسافر می پذیرند، اطلاق می شود.

تبصره ۲- فرم های مخصوص اعلامیه ورود مسافران، توسط مناطق با هماهنگی دفتر امور اتباع خارجی محل تهیه و در اختیار صاحبان اماکن عمومی گذارده می شود.

ماده ۹ - برای اشتغال اتباع خارجی در مناطق رعایت «مقررات مربوط به اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تأمین اجتماعی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران» الزامی است.

آیین نامه اجرایی قانون ورود و اقامت اتباع بیگانه (مصوب ۱۳۵۲/۳/۱۲ و اصلاحات بعدی)

ماده ۱: ماموران مرزی مجاز از طرف شهرداری کل کشور میتوانند در مرزهاییکه مجاز شناخته شده برای دارندگان گذرنامه های معتبر خارجی که قصد عبور از ایران را دارند براساس نظرات قبلی وزارت امور خارجه و رعایت ماده ۲ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه مصوب سال ۱۳۱۰ برای مدت حداکثر ۱۵ روز با دریافت حق روادید طبق تعرفه روادید عبور صادر نمایند .

ماده ۲: صدور روادید عبور برای اشخاص زیرمکول به تحصیل اجازه خاص وزارت امور خارجه خواهد بود :

الف - افراد بدون تابعیت و یادارندگان برگ گذر (لسه پاسه) های خارجی

ب - اتباع دولی که از طرف وزارت امور خارجه تعیین میشود.

ماده ۳: ماموران شهرداری در مرکز و شهرهایی مراکز استان و شهرستان میتوانند برای بیگانگانی که دارای پروانه اقامت معتبر میباشند با رعایت مقررات مربوطه روادید رفت و برگشت صادر نمایند.

تبصره ۱ : روادید برای یکبار رفت و برگشت صادر خواهد شد

تبصره ۲ : مدت اعتبار روادید برگشت از تاریخ خروج از مرز سه ماه خواهد بود.

تبصره ۳ : مدت اعتبار روادید رفت و برگشت برای خروج از کشور یکماه میباشد و قابل تمدید نیز خواهد بود.

تبصره ۴ : برای اتباع بیگانه ایکه در خدمت وزارتخانه ها و موسسات دولتی میباشند بنا بر درخواست سازمان مربوطه ، اجازه رفت و برگشت برای یک یا چند بار در مدت اعتبار پروانه اقامت صادر خواهد شد.

تبصره ۵ : برای اتباع بیگانه ای که در موسسات غیردولتی در ایران اشتغال دارند بنابه درخواست موسسه مربوط و تعهد آن موسسه مبنی بر پرداخت مالیات بردرآمد مستخدم اجازه یک یا چند بار رفت و برگشت در مدت اعتبار پروانه اقامت صادر خواهد شد .

ماده ۴ : هر خارجی که بخواهد در ایران اقامت نماید مکلف است ظرف ۸ روز پس از ورود به ایران برگاهی درخواست صدور پروانه اقامت را تنظیم و تکمیل و امضاء نموده به انضمام سایر مدارک لازم بشهرستانی محلی که میخواهد در آنجا اقامت اختیار کند تسلیم نماید . شهرداری محل پس از رسیدگی مدارک ارائه شده پروانه اقامت موقت با اخذ حقوق قانونی صادر و یا از صدور پروانه اقامت امتناع میورزد.

ماده ۵ : اجازه اقامت دائم از طرف شهرداری مرکز استان یا شهرستانیکه خارجی میخواهد در آن ناحیه اقامت گاه دائمی و قانونی اختیار کند با رعایت مقررات ماده ۳ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه مصوب سال ۱۳۱۰ در صورت احراز هر یک از شرایط زیر پس از موافقت شهرداری کل کشور صادر خواهد شد.

الف - متقاضی دارای ۵ سال سابقه اقامت قانونی متوالی یا متناوب در ایران بوده و بهنگام تقاضا بسن ۱۸ سال تمام رسیده باشد .

- ب - متقاضی دارای دو سال سابقه اقامت قانونی متوالی یا متناوب در ایران بوده و مقام عالی علمی یا شغل یا تخصص او در امور تولیدی و عمرانی به تأیید مقامات صلاحیتدار مملکتی رسیده باشد .
- ج - متقاضی دارای دو سال سابقه اقامت قانونی متوالی یا متناوب در ایران بوده و خدمات شایسته و ارزنده او به امور عام المنفعه در ایران به تأیید مقامات صلاحیتدار مملکتی رسیده باشد .
- د - متقاضی دارای زن و فرزند ایرانی باشد .
- ه - متقاضی دارای دو سال سابقه اقامت قانونی متوالی یا متناوب در ایران بوده و در امور تولیدی و عمرانی ایران که مورد تأیید مقامات صلاحیتدار ایران باشد سرمایه گذاری کرده باشد .
- و - متقاضی دارای دو سال اقامت قانونی متوالی یا متناوب در ایران بوده و درآمد شخصی یا حقوق یا مستمری بازنشستگی او به تأیید یکی از بانکهای مجاز ایران رسیده باشد.
- تبصره : اقامت خارجیان از نظر این آئین نامه وقتی اقامت قانونی محسوب میشود که به استناد پروانه اقامت باشد .
- تبصره ۲ - مصوب ۷۹/۶/۱۶ هیئت وزیران : اجازه اقامت فرزندان متولد در خارج ، از مادر ایرانی و پدر خارجی همچنین از مادر خارجی که به تابعیت ایرانی پذیرفته می شوند ، با ارائه مدارک قانونی صادر شده از کشور متبوع فرزندان صادر خواهد شد . فرزندان مورد اشاره وفق شرایط ذیل می توانند به استناد اجازه یاد شده ، در ایران اقامت نمایند:
- الف - فرزندان اناث مادامی که ازدواج ننموده اند .
- ب - فرزندان ذکور تا رسیدن به سن هیجده (۱۸) سال تمام هجری شمسی .
- پ - چنانچه مادر فرزند ذکور در ایران اقامت داشته باشد و یا فرزند ذکور در حال تحصیل باشد و در هر یک از موارد مزبور ، سن فرزند از میزان مقرر در بند(ب) بیشتر شود ، بترتیب مورد تا زمان اقامت مادر و یا اتمام تحصیل .
- ماده ۶ : حق صدور پروانه اقامت موقت یا دائم بمیزان مقرر در ماده ۱۴ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران وصول خواهد شد و برابر آن تمبر به پروانه اقامت الصاق و باطل میگردد.
- ماده ۷ : پس از صدور پروانه اقامت - شهربانی یک نسخه از برگهای درخواست صدور پروانه اقامت را به کلانتری یا حوزه ژاندارمری که خارجی در حوزه استحفاظی آن اقامت خواهد کرد ارسال مینماید و کلانتری یا ژاندارمری مربوط مکلف است این سوابق را بمنظور مراجعات آتی نگهداری نماید.
- ماده ۸ : پناهندگان خارجی که طبق آئین نامه پناهندگان دفترچه اقامت پناهندگی از شهربانی کل کشور دریافت نموده اند از مقررات مواد ۴ و ۵ این آئین نامه مستثنی میباشد.
- ماده ۹ : دارندگان پروانه اقامت موقت یا دائم باید تغییر محل کار و یا اقامت خود را بشهربانی یا ژاندارمری محل قبلی و ظرف ۸ روز از ورود به محل اقامت و یا کار جدید به شهربانی یا ژاندارمری محل جدید کتبا اطلاع دهند.

ماده ۱۰: هر تبعه خارجی مکلف است پروانه اقامت یا سایر مدارک مسافرت خود را در صورت تقاضای ماموران انتظامی ارائه نماید.

ماده ۱۱: صدور المثنی پروانه اقامت طبق مقررات بلامانع میباشد که با دریافت حقوق قانونی و الصاق و ابطال تمبر انجام خواهد شد.

ماده ۱۲: اتباع خارجی باید برای تسلیم برگهای درخواست صدور پروانه اقامت شخصا" یا بوسیله نماینده خود بشهربانی محل مراجعه نمایند.

ماده ۱۳: خارجیانیکه در استخدام وزارتخانه ها و موسسات دولتی و یا وابسته به دولت میباشند میتوانند برگهار درخواست صدور پروانه اقامت را تکمیل نموده و پس از گواهی وزارتخانه یا موسسه مربوط توسط نماینده معرفی شده سازمان محل خدمت خارجی بشهربانی محل ارسال نمایند.

ماده ۱۴: مسئولین اماکن عمومی موظفند ظرف ۲۴ ساعت پس از ورود خارجی هویت و تاریخ ورود او را در فرمهای مخصوص اعلامیه ورود ردج و به نزدیکترین کلانتری یا پاسگاه ژاندارمری تسلیم نمایند.

تبصره ۱: از لحاظ این آئین نامه اماکن عمومی اطلاق میشود به هتلها و مسافرخانه ها و پانسیون و بطور کلی همه اماکنی که بنحوی از انحاء مسافر می پذیرند.

تبصره ۲: فرمهای مخصوص اعلامیه ورود مسافرین توسط شهربانی کل کشور تهیه و در اختیار صاحبان اماکن عمومی گذارده میشود.

ماده ۱۵: صاحبان یا متصرفان اماکن شخصی موظفند توقف هر خارجی را که یک شب یا بیشتر در منزل آنها بهر عنوانی اقامت می نمایند بهر وسیله ممکن به نزدیکترین کلانتری یا پاسگاه ژاندارمری اطلاع دهند.

ماده ۱۶: در مواقعی که شهربانی کل کشور طبق موازین قانونی از صدور یا تمدید یا تجدید پروانه اقامت خودداری و به اخراج خارجی اتخاذ تصمیم نماید این تصمیم را به متقاضی کتبا" ابلاغ خواهد نمود و خارجی میتواند ظرف ۱۵ روز از تاریخ رویت اخطاریه برابر ماده ۱۲ قانون ورود و اقامت اتباع خارجه تقاضای تجدید نظر در تصمیم شهربانی را به وزارت کشور تسلیم نماید وزارت کشور پس از دریافت تقاضانامه موضوع را در جلسه ای مرکب از: مدیرکل سیاسی وزارت کشور، نمایندگان وزارت امور خارجه، وزارت دادگستری، سازمان اطلاعات و امنیت کشور و شهربانی کل کشور مطرح و تصمیمات کمیسیون را به شهربانی کل کشور ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۱۷: شهربانی کل کشور باید مواد قانون ورود و اقامت اتباع خارجه مصوب سال ۱۳۱۰ و اصلاحیه های آن و مقررات این آئین نامه را برای اطلاع عموم بزبانهای فارسی و انگلیسی و فرانسه چاپ و همچنین در جراید کثیرالانتشار منتشر نماید. وزارت امور خارجه نیز متن و ترجمه های مزبور را به ماموریتهای ایران در خارجه و ماموریتهای دیپلماتیک و کنسولی خارجی در ایران ارسال خواهد نمود.

ماده ۱۸: آئین نامه های مربوط به ورود و اقامت اتباع بیگانه که با مفاد این آئین نامه مغایرت داشته باشد از تاریخ تصویب این آئین نامه ملغی است .

قانون تشدید مجازات عبور دهندگان اشخاص غیر مجاز از مرز (مصوب ۱۳۶۷/۸/۵)

ماده ۱: هرکس دیگری را بطور غیر مجاز از مرز عبور دهد و یا موجبات عبور غیرمجاز دیگران را تسهیل یا فراهم نماید، مجرم و به یکی از کیفرهای ذیل محکوم خواهد شد :

الف - در صورتیکه عمل عبوردهنده محل امنیت باشد چنانچه در حد محاربه و افساد فی الارض نباشد به حبس از ۲ تا ۱۰ سال محکوم خواهد شد .

ب - چنانچه شخص عبور داده شده از افراد ممنوع الخروج یا ممنوع الورود یا قاچاقچی باشد مرتکب به ۲ تا ۸ سال حبس و جریمه نقدی از ۵۰۰۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰۰۰ ریال محکوم خواهد شد .

ج - چنانچه فرد عبور داده شده محکوم به کیفر با متهم به جرمی باشد که رسیدگی آن در صلاحیت دادگاه کیفری باشد ، مرتکب به مجازات ۲ تا ۴ سال حبس محکوم خواهد شد .

د - در صورتیکه فرد عبور داده شده غیربالغ باشد ، مرتکب به حبس از ۳ تا ۵ سال محکوم خواهد شد .

ه - در صورتیکه عمل مرتکب غیر از موارد فوق باشد ، مرتکب به حبس از ۱ تا ۳ سال محکوم خواهد شد.

تبصره ۱: در صورتیکه عبور دهنده از کارکنان دولت و موسسات وابسته به دولت باشد و با سوء استفاده از سمت خود مرتکب این عمل شده باشد ، علاوه بر مجازاتهای فوق به انفصال دائم از خدمات دولتی محکوم میگردد.

تبصره ۲: علاوه بر مجازاتهای مقرر کلیه اموالیکه از این طریق بدست آمده طبق بند ۳ ماده ۵ قانون مجازاتهای اسلامی و قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی مصوب مجلس شورای اسلامی عمل خواهد شد.

مجاز بودن صدور روادید پانزده روزه برای اتباع غیر ایرانی و قابل تمدید تا یک ماه

۱- صدور روادید پانزده روزه برای کلیه اتباع غیر ایرانی که به جمهوری اسلامی ایران مسافرت می نمایند، مجاز می باشد مدت مزبور در صورت درخواست تا یک ماه تمدید است

۲- تمدید روادید مازاد بر مدت یک ماه، با تایید وزارت کشور قابل انجام خواهد بود.

استقرار نمایندگان وزارت امور خارجه در فرودگاههای بین المللی امام خمینی(ره) ، مهرآباد، شیراز، اصفهان، تبریز و مشهد به منظور صدور روادید ورود جهانگردی هفت روزه

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴.۳.۴ بنا به پیشنهاد شماره ۲۲۸۹۳-۸۳۲.۱ مورخ ۱۳۸۳.۱۱.۱۷ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره الحاقی ماده (۲) قانون ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران - مصوب ۱۳۳۷ - تصویب نمود:

۱ - وزارت امور خارجه موظف است با استقرار نمایندگان خود در فرودگاههای بین المللی امام خمینی (ره)، مهرآباد، شیراز، اصفهان، تبریز و مشهد برای کلیه اتباع خارجه متقاضی ورود که فاقد روادیدی باشند، نسبت به صدور روادید ورود جهانگردی هفت روزه با هماهنگی نهادهای ذی ربط اقدام نماید.

۲ - نمایندگی وزارت اطلاعات مستقر در فرودگاههای موضوع بند (۱) این تصویبنامه موظف است به منظور جلوگیری از اتلاف وقت مسافران، پاسخ استعلام اداره گذرنامه و روادید وزارت امور خارجه را در کوتاهترین زمان ممکن (حداکثر یک ساعت) اعلام نماید.

۳ - صدور روادید ورود جهانگردی برای کلیه اتباع خارجی به استثنای کشورهایی که توسط وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات تعیین و اعلام می گردد، انجام خواهد شد.

۴ - وزارت راه و ترابری موظف است امکانات و تسهیلات لازم را برای استقرار نمایندگیهای وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات در فرودگاههای موضوع بند (۱) این تصویبنامه فراهم نماید و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نیز موظف است تسهیلات لازم را برای اقامت و مراجعت اتباع خارجی که بازگردانده می شوند، مهیا سازد.

آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (مصوب ۱۳۷۳/۲/۱۸)

ماده ۱ - عبارات و اصطلاحاتی که در این آیین نامه بکار رفته دارای معانی زیر می باشد:

- ۱ - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.
- ۲ - شورای عالی: شورای عالی حفاظت محیط زیست
- ۳ - آلودگی آب: تغییر مواد محلول یا معلق یا تغییر درج حرارت و دیگر خواص فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیکی آب در حدی که آن را برای مصرفی که برای آن مقرر است مضر یا غیر مفید سازد
- ۴ - مواد آلوده کننده آب (آلوده کننده): هر گونه منبعی که فعالیت یا بهره برداری از آن موجب آلودگی آب می شود که شامل منابع صنعتی، معدنی، کشاورزی و دامداری، شهری و خانگی، خدماتی و درمانی و متفرقه می باشد.
- ۵ - منابع مولد آلودگی آب (منابع آلوده کننده): هر گونه منبعی که فعالیت یا بهره برداری از آن موجب آلودگی آب می شود که شامل منابع صنعتی، معدنی، کشاورزی و دامداری، شهری و خانگی، خدماتی و درمانی و متفرقه می باشد.
- ۶ - فاضلاب: هر نوع ماده مایع زاید حاصل از فعالیتهای صنعتی یا کشاورزی و دامداری یا شهریه، بیمارستانی و آزمایشگاهی و خانگی که به آب یا خاک تخلیه گردد.

- ۷ - مواد زاید جامد: هر گونه ماده جامدی که عرفاً زاید محسوب می‌شود مانند زباله، خارکوبه، خاکستر، جسد حیوانات، ضایعات مراکز شهری و صنعتی و زواید حاصل از تصفیه، اعم از شیمیایی و بیولوژیک و همچنین فضولات انسانی و حیوانی و مواد زاید بیمارستانها و غیره.
- ۸ - آبهای پذیرنده: کلیه آبهای سطحی و زیرزمینی از جمله قنات، چاهها و سفره آبهای زیرزمینی و چشمه‌ها و نیز دریاها، دریاچه‌ها، رودخانه‌ها و نهرها و تالابها و آبگیرها و برکه‌ها که فاضلاب و مواد زاید جامد به آنها تخلیه شده یا در آنها نفوذ می‌کند.
- ۹ - آبهای ایران: کلیه آبهای داخلی و ساحلی و دریای سرزمینی که تحت حاکمیت دولت جمهوری اسلامی ایران قرار دارد.
- ۱۰ - رقیق کردن: کاهش غلظت مواد آلوده کننده در فاضلاب از طریق اختلاط با آب یا آب پذیرنده.
- ۱۱ - وسایل و روش‌های مناسب: مناسب‌ترین وسایل یا روشهایی که استفاده آن با توجه به شرایط محلی، درجه پیشرفت و امکانات علمی و فنی و هزینه‌های مربوط، رفع یا کاهش مؤثر آلوده‌کننده‌ها را امکان‌پذیر می‌سازد.
- ۱۲ - میزان و معیار (استاندارد): حدود مجاز و مشخصات ویژه‌ای که با توجه به اصول حفاظت و بهسازی محیطزیست برای آلوده‌کننده‌ها و جلوگیری از آلودگی آب تعیین می‌شود.
- ۱۳ - مسئول: شخص حقیقی که اداره یا تصدی منابع مواد آلودگی از قبیل کارخانجات، کارگاه‌ها و سایر تأسیسات صنعتی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر به عهده داشته یا شخصاً به طرق مختلف عامل ایجاد آلودگی است.
- ۱۴ - مواد زاید سمی و خطرناک: هر نوع ماده زاید آلوده‌کننده یا ترکیبی از مواد و ضایعاتی که دارای قدرت صدمه و آسیب زیاد به سلامت انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان بوده یا بر اثر تماس و تکرار دارای عوارض سوء در آنها باشد و قابلیت آلوده ساختن آب را دارد.
- ماده ۲ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی آب را فراهم نماید ممنوع است.
- ماده ۳ - سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، کشاورزی، جهاد سازندگی، بهداشت درمان و آموزش پزشکی و سای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط حسب‌بورد نسبت به بررسی و شناسایی کیفیت آبهای ایران از لحاظ آلودگی اقدام خواهد نمود.
- تبصره ۱ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد آبهای مشروب از مرحله آبگیر طبق قوانین و مقررات خود عمل می‌نماید.
- تبصره ۲ - در مورد آلودگی آبهای دریاها و دریاچه‌ها همچنین رودخانه‌های مرزی با مواد نفتی به موجب قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی بامواد نفتی عمل خواهد شد.

ماده ۴ - سازمان موظف است نسبت به شناسایی منابع مختلف مولد آلودگی آب به طریق مقتضی اقدام نماید. مسئولین موظفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز "رادر صورت درخواست در اختیار سازمان قرار دهند.

تبصره ۱ - وزارتخانه‌های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشاورزی، نیرو، صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات و جهاد سازندگی و حسب مورد سایر مؤسسات ذریبیط همکاری لازم را با سازمان در اجرای مفاد این ماده معمول خواهند داشت.

تبصره ۲ - اطلاعات و مدارکی که جنبه محرمانه دارد و توسط مسئولین در اختیار سازمان گذارده می‌شود محرمانه تلقی شده و جز در موارد قانونی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

ماده ۵ - استانداردهای مربوط به آلودگی آب با ذکر روشهای سنجش و سایر مقررات مربوط توسط سازمان و با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۳) این آیین‌نامه تهیه و به مورد اجرا گذارده می‌شود.

تبصره - در مورد مقررات مربوط به تخلیه هر نوع فاضلاب به شبکه عمومی فاضلاب شهر و جمع‌آوری، نگهداری و حمل و دفع مواد زاید جامد کمیسیون دائمی متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشور، صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات و سازمان حفاظت محیط زیست و سایر سازمان‌های مسئول آب و فاضلاب شهری در وزارت کشور تشکیل و تصمیمات اتخاذ شده به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۶ - طبقه‌بندی کلی آبهای پذیرنده اعم از سطحی و زیرزمینی و دریاچه‌ها ساحلی با توجه به قدرت جذب و تصفیه طبیعی آلوده‌کننده‌ها بر حسب اولویتهای و به تدریج توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۳) این آیین‌نامه تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۷ - سازمان موظف است طبق برنامه پیش‌بینی شده از فاضلاب و مواد زاید جامد منابع آلوده‌کننده نمونه‌برداری و نوع و میزان آلودگی هر یک از این منابع رامشخص نماید. در صورتی که شدت آلودگی هر یک از منابع آلوده‌کننده بیش از استانداردهای موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه باشد سازمان مراتب را کتباً به مسئول مربوط اخطار خواهد نمود که در رفع آلودگی اقدام نماید. در این اخطاریه نوع آلودگی و میزان آن و همچنین مهلت رفع آلودگی که متناسب با امکانات تعیین می‌گردد صریحاً قید خواهد شد.

تبصره - در مورد شهرکها و مجتمع‌های صنعتی که دارای سیستم فاضلاب عمومی هستند از فاضلاب عمومی شهرکها و مجتمع‌های صنعتی و غیر صنعتی که دارای سیستم فاضلاب عمومی هستند از فاضلاب عمومی شهرکها و مجتمع‌های صنعتی و غیر صنعتی نمونه‌برداری شده و اقدامات لازم برای رفع آلودگی بامسئولیت شرکت و مجتمع به عمل خواهد آمد. در مواردی که واحدهای مستقر در این شهرکها و مجتمع‌ها فاضلاب صنعتی حاوی مواد مسموم فلزات سنگین‌داشته باشند و از طریق سیستم فاضلاب عمومی قابل کنترل نباشد بنا به تشخیص سازمان حفاظت محیط‌زیست واحد مزبور موظف به ایجاد تصفیه خواهد بود.

ماده ۸ - مسئولین مکلفند ظرف مهلت مذکور در اختاریه نسبت به رفع آلودگی در حد استاندارد اقدام کنند در غیر این صورت بر اساس ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از فعالیت با بهره‌برداری منبع مربوط تا رفع آلودگی جلوگیری خواهد شد.

ماده ۹ - در صورتی که مسئول منبع آلوده کننده با دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اختاریه رفع آلودگی عملی نمی‌باشد سازمان می‌تواند مهلت اضافی مناسب برای این گونه منابع قایل شود مشروط بر این که ادامه فعالیت این منابع خطرات جدی برای سلامت انسان و سایر موجودات زنده در بر نداشته باشد.

ماده ۱۰ - سازمان در اجرای وظایف قانونی خود مجاز است هر یک از منابع آلوده کننده را توسط مأمورین خود مورد بازرسی قرار دهد، در صورتی که بازرسی هر یک از منابع به موجب قوانین دیگر مستلزم کسب اجازه از دادستان باشد نسبت به اخذ نمایندگی دادستان اقدام خواهد شد.

ماده ۱۱ - وزارتخانه‌های صنایع، صنایع سنگین، کشور، کشاورزی و جهاد سازندگی هنگام صدور مجوز احداث و توسعه واحدها و مجتمع‌های صنعتی - معدنی - کشاورزی - دامداری - مرغداری و کشتارگاه یا سایر مراجع صدور مجوز واحدها و مجتمع‌های فوق‌الذکر موظفند استانداردها و مقررات لازم‌الرعایه موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه را به متقاضیان ابلاغ نمایند.

صدور پروانه بهره‌برداری از واحدهای مذکور موکول به رعایت استانداردها و مقررات فوق‌الذکر است.

ماده ۱۲ - مراجع مربوط، رونوشت پروانه تأسیس و بهره‌برداری صادر شده برای واحدهای مذکور در ماده (۱۱) را به سازمان ارسال خواهند داشت.

ماده ۱۳ - وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور و شهرداریها و سازمانها و واحدهای تابع آنها حسب مورد هنگام تهیه طرح‌های جامع و هادی شهرها، شهرکها و مجتمع‌های مسکونی و بهداشتی و شهرداریها موقع صدور پروانه در شهرها، استانداردها و مقررات موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه را باید به اطلاع طراحان و مجریان مربوط برسانند.

ماده ۱۴ - تخلیه و پخش فاضلاب یا هر نوع ماده آلوده کننده از منابع متفرقه به آبهای پذیرنده به میزان بیش از حد استاندارد ممنوع است. انواع و طبقه‌بندی منابع آلوده کننده و متفرقه توسط سازمان و یا همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذیربط تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵ - در مواردی که سازمان بنا بر دلایل کافی تشخیص دهد کاهش یا از بین بردن آلودگی ناشی از منابع آلوده کننده موجود از طرق دیگر به جز انتقال آنها به نقاط مناسب امکان پذیر نمی‌باشد، طراحی در این مورد با همکاری وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی، صنایع، مسکن و شهرسازی، نیرو و کار و امور اجتماعی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۱۶ - سازمان مجاز است در مواقعی که ضرورت ایجاب نماید استفاده از وسایل و روشهای مناسب را برای منابع متفرقه برقرار نماید.

ماد ۱۷ - رقیق کردن در مرحله تخلیه به عنوان تصفیه ممنوع است مگر در موارد خاصی که به تشخیص سازمان خطرات آلودگی محیطزیست را در نداشته باشد.

ماده ۱۸ - مسئولین مکلفند تدابیری اتخاذ نمایند تا در مواقع اضطراری که تصفیه فاضلابها به هر علتی متوقف می شود از تخلیه مستقیم فاضلاب به آبهای پذیرنده خودداری نمایند.

ماده ۱۹ - در مواردی که به استناد ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست و تبصره آن دستور ممانعت از کار و فعالیت کارخانه با کارگاهی صادر می شود، مراتب به دادستان حوزه قضایی مربوط برای صدور دستورهای لازم اعلام می شود.

ماده ۲۰ - سازمان به منظور پیشگیری از آلودگی آب و تشویق کلیه مسئولین منابع آلوده کننده به رفع آلودگی و ایجاد انگیزه برای یافتن وسایل و روشهای مناسب و تحقیق در این زمینه تدابیر لازم را اتخاذ و به مورد اجرا خواهند گذاشت.

ماده ۲۱ - تشریفات ابلاغ اخطار به توسط سازمان به مسئولین منابع آلوده کننده تابع قانون آیین دادرسی مدنی می باشد.

ماده ۲۲ - چنانچه تخلف از مقررات این آیین نامه موجب ورود هر گونه خسارت به محیط زیست آبریان و منابع طبیعی شود، دادگاه حسب درخواست سازمان، مسئولین را به پرداخت و جبران خسارت وارد شده محکوم خواهد کرد.

آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب (موضوع تصویب نامه شماره ۹۰۳۰۲ مورخ ۱۳۶۴.۹.۲۸) لغو می شود.

آیین نامه اجرایی حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۴/۱۲/۳)

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست و شورای عالی حفاظت محیط زیست در این آیین نامه به ترتیب سازمان و شورای عالی نامیده می شوند.

ماده ۲ - پارک ملی به محدوده ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می شود که نمایانگر نمونه های برجسته ای از مظاهر طبیعی ایران باشد و به منظور حفظ همیشگی وضع زندگی و طبیعی آن و همچنین ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رشد رستنی ها در شرایط کاملا طبیعی تحت حفاظت قرار می گیرد.

ماده ۳ - آثار طبیعی ملی عبارت از پدیده های نمونه و نادر گیاهی یا حیوانی یا اشکال یا مناظر کم نظیر و کیفیات ویژه طبیعی زمین یا درختان کهنسال یادگار تاریخی می باشد که با منظور داشتن محدوده متناسبی تحت حفاظت قرار می گیرد.

ماده ۴ - پناهگاه حیات وحش به محدوده ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه طبیعی و اراضی جنگلی دشت و آب و کوهستان اطلاق می شود که دارای زیستگاه های طبیعی نمونه و شرایط اقلیمی خاص برای جانوران وحشی بوده و به منظور حفظ و یا احیاء این زیستگاه ها تحت حفاظت قرار می گیرد.

ماده ۵ - منطقه حفاظت شده به محدوده ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و دشت و آب و کوهستان اطلاق می شود که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران وحشی یا حفظ و یا احیاء رستنی ها وضع طبیعی آن دارای اهمیت خاصی بوده و تحت حفاظت قرار می گیرد.

فصل دوم: مقررات مربوط به پارک های ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و مناطق حفاظت شده

ماده ۶ - هرگونه پیشنهاد برای تعیین مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به پیشنهاد سازمان و با رعایت شرایط ذیل صورت می گیرد:

الف - مشخص نمودن حدود دقیق منطقه موردنظر و ارایه نقشه آن در مقیاس مناسب .

ب - توجیه پیشنهاد و تطبیق وضع طبیعی منطقه پیشنهادی با تعاریف مربوط به هر منطقه .

ماده ۷ - تیراندازی و شکار در پارک های ملی ممنوع است . در موارد استثنایی که مقتضیات حفظ نسل جانوران وحشی ایجاب نماید سازمان می تواند توسط مأمورین خود بر حسب مورد اقدامات لازم معمول دارد.

تبصره - شکار قوچ و میش در جزیره کبودان (قیون داغی) واقع در پارک ملی دریاچه ارومیه از ممنوعیت مقرر در این ماده مستثنی است .

ماده ۸ - تعلیف احشام و قطع اشجار و تجاوز و تخریب محیط زیست بوته کنی و به طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنی ها و تغییر اکوسیستم باشد در پارک های ملی و آثار طبیعی ملی ممنوع است . در موارد ضروری به منظور حفظ حیات جنگل و بهسازی پارک های ملی و آثار طبیعی ملی یا مطالعات علمی و زمین شناسی مجاز بر حسب مورد با رعایت مقررات قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل ها و مراتع توسط سازمان جنگل ها و مراتع کشور و یا سازمان حفاظت محیط زیست و یا مؤسسات و یا شخص ذی ربط اقدام خواهد شد.

تبصره - احشام وارد شده در پارک های ملی و آثار طبیعی ملی توسط مأمورین سازمان از این مناطق اخراج و مسوول مربوط طبق مقررات تحت تعقیب قرار خواهد گرفت .

ماده ۹ - تجدید یا تمدید پروانه های اکتشاف و بهره برداری صادره برای معادن واقع در پارک های ملی و آثار طبیعی ملی ممنوع می باشد.

ماده ۱۰ - ورود به مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و عبور از آنها به استثنای جاده های عمومی تابع دستورالعمل سازمان خواهد بود.

ماده ۱۱ - قطع اشجار و بوته کنی و خارزنی و ذغال گیری و تجاوز و تخریب محیط زیست به طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنی ها و تغییر اکوسیستم شود در پناهگاه های حیات وحش و مناطق حفاظت شده که اراضی آن متعلق به دولت باشد بدون اجازه ممنوع است .

تبصره ۱ - اجرای طرح های مجاز صنعتی و معدنی در پناهگاه های حیات وحش و مناطق حفاظت شده با رعایت مقررات مربوط از شمول این ماده مستثنی است .

تبصره ۲ - تعلیف احشام از لحاظ کمیت و کیفیت در پناهگاه های حیات وحش و مناطق حفاظت شده تابع ضوابطی است که با توافق سازمان جنگل ها و مراتع کشور و سازمان تهیه خواهد شد.

تبصره ۳ - ورود و تعلیف احشام بدون پروانه یا زاید بر پروانه در پناهگاه های حیات وحش و مناطق حفاظت شده بر خلاف مقررات موضوع این ماده ممنوع می باشد این گونه احشام توسط مأمورین سازمان از منطقه اخراج و با مسؤول مربوط طبق مقررات عمل خواهد شد.

تبصره ۴ - مبادرت به شکار یا صید در پناهگاه های حیات وحش و مناطق و رودخانه های حفاظت شده موکول به تحصیل پروانه ویژه از سازمان می باشد.

ماده ۱۲ - وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی با موافقت سازمان مجازند مطالعات و بررسی ها و عملیات مورد نیاز را در حدود وظایف قانونی خاص خود در مناطق حفاظت شده پناهگاه های حیات وحش انجام دهند.

فصل سوم: مقررات مربوط به اجرای مواد ۱۹ و ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

ماده ۱۳ - حدود مناطق مذکور در مواد ۱۹ و ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست توسط شورای عالی تعیین و از طرف سازمان آگهی خواهد شد.

ماده ۱۴ - تعیین مناطق موضوع ماده ۱۹ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست منوط به حصول حداقل یکی از شرایط و ضوابط ذیل می باشد:

الف - وجود یک یا چند منبع مولد آلودگی در منطقه که محیط را آلوده و یا در معرض آلودگی قرار می دهد.

ب - به سبب فعالیت های مختلف انسانی از قبیل صنعتی و کشاورزی و تجاری اثرات نامطلوب یا دیگرگونی در محیط زیست و یا وضع طبیعی منطقه حاصل شده یا در معرض اینگونه خطرات قرار گرفته باشد.

ج - وجود مراکز جمعیتی در منطقه و ضرورت پیشگیری از ایجاد آلودگی های مضر به بهداشت و سلامت مردم .

د - قرار داشتن یک یا چند پارک ملی یا آثار طبیعی ملی یا پناهگاه حیات وحش و یا منطقه حفاظت شده در جوار یا داخل منطقه به منظور پیشگیری از دیگرگونی و تخریب وضع خاص طبیعی مناطق چهارگانه مذکور.

ماده ۱۵ - احراز هر یک از شرایط و ضوابط موضوع ماده ۱۴ این آیین نامه با سازمان می باشد.

ماده ۱۶ - پس از لازم الاجراء شدن مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست در صورتی که صاحب و یا مسؤول کارخانه و یا کارگاهی که موجبات آلودگی محیط زیست رافراهم می نماید، دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اخطار سازمان رفع آلودگی عملی نمی باشد سازمان مجاز است فقط برای یک بار مهلت اضافی برای این گونه کارخانجات و یا کارگاه ها قایل شود.

ماده ۱۷ - محول نمودن اجرای مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست به شهرداری ها یا هر سازمان دولتی ذی ربط در صورتی امکان پذیر است که قبلاً مناطق موردنظر طبق ماده ۱۹ قانون مذکور تعیین و اعلام شده باشد.

ماده ۱۸ - در صورتی که به استناد ماده ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست اجرای قسمتی از وظایف و اختیارات سازمان نسبت به اجرای مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون مذکور به شهرداری ها و یا هر سازمان دولتی ذی ربط محول گردد، سازمان مراتب را بر حسب مورد کتباً به مراجع مربوط اعلام خواهد داشت .

ماده ۱۹ - وظایف و اختیاراتی که طبق ماده ۱۸ این آیین نامه به شهرداری ها یا سازمان های ذی ربط دولتی محول می گردد باید به طور تفکیک تعیین و مشخص شده باشد.

فصل نهم: متفرقه

ماده ۴۷ - سازمان دامپزشکی کشور در زمینه کنترل بیماری های واگیر بین جانوران وحشی و اهلی و سایر امور مربوط به بهداشت حیوانات طبق ضوابطی که توسط دو سازمان تنظیم می شود همکاری های لازمه را با سازمان معمول خواهد داشت .

ماده ۴۸ - سازمان جنگل ها و مراتع کشور ضوابط مذکور در ماده ۴۷ را در مورد صدور پروانه تعلیف مراعات و بر حسب مورد در تنظیم و اجرای این گونه ضوابط با سازمان همکاری خواهد نمود.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۶/۳ در مرکز استان اصفهان نسبت به اقدامات سازمان حفاظت محیط زیست در این استان

سازمان حفاظت محیط زیست موظف است با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و با رعایت مقررات قانونی نسبت به موارد ذیل اقدام نماید:

۱-ارایه گزارش اولیه لزوم شناسایی و افزایش مناطق تحت پوشش حفاظت محیط زیست استان برای رسیدن به استانداردهای جهانی در اجرای ماده ۵۸ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران -مصوب ۱۳۸۳- همچنین مبلغ ۱ میلیارد ریال از محل طرح حفاظت از زیست بوم های خشکی و آب های داخلی سازمان حفاظت محیط زیست بدین منظور اختصاص می یابد .

- ۲- تجهیز ساختمان موزه تاریخ طبیعی که توسط استان تأمین می گردد .
- ۳- اختصاص سالیانه مبلغ ۶ میلیارد ریال جهت مدیریت، ساماندهی و انجام مطالعات زیست محیطی در مناطق تحت مدیریت سازمان در استان تا پایان برنامه چهارم توسعه با مشارکت استان به نسبت مساوی .
- ۴- انجام مطالعه (فاز ۱ و ۲) احداث فرهنگسرای محیط زیست در شهر اصفهان تا شهریور ماه سال ۱۳۸۶ و پیش بینی اعتبار در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ پس از طی مراحل قانونی آیین نامه اجرایی ماده (۳۲) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران .
- ۵- اختصاص مبلغ ۱ میلیارد ریال جهت تجهیز مرکز پایش زیست محیطی (On Line) استان که ساختمان آن توسط استان (در چارچوب ماده ۸۹ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت) تأمین می گردد .
- ۶- اختصاص مبلغ ۱ میلیارد ریال جهت تجهیز ۵ پاسگاه محیط بانی در مناطق تحت مدیریت و شکار ممنوع سازمان که ساختمان پاسگاهها با اعتبار ۵ میلیارد ریال توسط استان در سال های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ احداث می گردد .
- ۷- اختصاص مبلغ ۲/۵ میلیارد ریال جهت تأمین ۶ دستگاه خودرو کمک دار و ۲۰ دستگاه موتورسیکلت در سال های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ به منظور تقویت گشت سبز و کنترل و حفاظت از مناطق تحت مدیریت سازمان یاد شده .

تبصره ۳ ماده ۳۳ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات (مصوب ۱۳۶۶/۴/۱۱)

تبصره ۳- خروج قالی و قالیچه دست بافت، اشیای عتیقه، زرو سیم به هر شکل (به استثنای حلقه و ساعت) سنگ های گرانبها و کتاب های خطی و قدیمی و آثار فرهنگی اصیل و تابلوهای نقاشی اصل و انواع سکه همراه مسافر بدون تودیع پیمان ارزی و بدون مجوز های لازم مجاز نمی باشد.

تبصره ۱ ماده ۳۲ آیین نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات ۷، ۱۰، ۱۴ (مصوب ۱۳۷۳/۱/۱)

تبصره ۱- خروج اشیای عتیقه و کتب خطی ممنوع است.

آیین نامه اماکن عمومی به استناد (در آیین نامه اماکن عمومی موضوع تصویب نامه شماره ۱۰۷.۶.۲۴ مورخ ۶۳/۳/۲۲ هیأت وزیران)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۳.۳.۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۷.۶.۲۴ مورخ ۱۳۶۳.۱.۲۹ وزارت کشور و به استناد بند ۱۶ ماده ۲۲۱ و ماده ۳۲۵ قانون تشکیل ایالات و ولایات مصوب سوم شعبان ۱۳۲۵ و تبصره ماده ۲۳ قانون نظام صنفی مصوب ۵۹.۴.۱۳ شورای انقلاب آیین نامه اماکن عمومی را بشرح زیر تصویب نمودند.

ماده ۱ - شهربانی جمهوری اسلامی ایران در اجرای وظایف انتظامی و کنترل ترافیک و سایر مسئولیتهای محوله بر امور اماکن عمومی طبق مقررات این آیین نامه نظارت و مطابق مقررات اقدام می نماید.

ماده ۲ - اماکن و مؤسسات موضوع این آیین نامه بشرح زیر می باشد.

۱ - هتلها ۲ - مسافرخانهها ۳ - رستورانها ۴ - پانسیونها و مهدکودکها ۵ - سلف سرویسها ۶ - قهوهخانهها ۷ -
غذیهفروشیها ۸ - چلوکبابی وچلوخوردشتیها و طبخهایها ۹ - بوفه سینما و تئاتر ۱۰ - کافهتریها ۱۱ - کافه قنادیها
۱۲ - آرایشگاهها ۱۳ - آموزشگاههای رانندگی ۱۴ - فروشگاههای جراید و نشریات داخلی ۱۵ - مؤسسات بارکش
شهری ۱۶ - تعمیرگاههای دوچرخه و موتورسیکلت ۱۷ - عکاسیها ۱۸ - فروشگاههای جراید و نشریات خارجی ۱۹ -
سینماها و تماشاخانهها ۲۰ - فروشگاههای اتومبیل ۲۱ - مؤسسات تبلیغاتی و تولید کننده فیلمهای تبلیغاتی ۲۲ -
تعمیرگاهها، اتوسرویسها وپارکینگها ۲۳ - مؤسسات توریستی و کرایه دهی اتومبیل ۲۴ - بنگاههای مسافری ۲۵ -
کتابفروشیها ۲۶ - بنگاههای معاملاتی ۲۷ - کارگاههای اوراق اتومبیل ۲۸ - کارگاههای تعویض روغن، پنچرگیری و
لاستیکفروشی اتومبیل ۲۹ - مؤسسات تاکسی بار ۳۰ - کلیشه و گراورسازیها ۳۱ - فروشگاههای لوازمیدکی
اتومبیل ۳۲ - کارگاههای نقاشی اتومبیل ۳۳ - چاپخانهها ۳۴ - سمساری و امانتفروشیها ۳۵ - مؤسسات باربری ۳۶ -
استودیوها ۳۷ - طلا و جواهرفروشیها ۳۸ - مؤسسات نشر و طبع ۳۹ - آموزشگاههای خیاطی، ماشیننویسی و
آرایشگر

تبصره - هر نوع امکنه و مؤسسه مشابه دیگری در آینده بنا به تشخیص و اعلام شهربانی جمهوری اسلامی ایران
مشمول مقررات این آیین نامه خواهد بود.

ماده ۳ - مراجع صدور پروانه واحدهای صنفی مذکور در ماده ۲ باید قبل از صدور و انتقال پروانه و همچنین انتقال محل
واحد صنفی نسبت به موارد مذکور در ماده ۱ از شهربانی جمهوری اسلامی ایران استعلام نظریه به عمل آورند و نظریه
اعلام شده ملاک صدور پروانه می باشد. ضمناً تا اخذ پاسخ نهائی از مراکزاطلاعاتی صدور اجازه اشتغال بکار موقت
وسیله شهربانی بلامانع خواهد بود.

تبصره - ضوابط مربوط به صلاحیت فردای دایر کننده و صلاحیت انتظامی و ترافیک محل کسب جهت اعلام نظریه
به مراجع صدور پروانه واحدهای صنفی مذکور در ماده ۲ وسیله ادارات ذیربط شهربانی جمهوری اسلامی ایران تهیه و
پس از تصویب ریاست شهربانی به مورد اجراء گذاشته خواهد شد.

ماده ۴ - در خارج از حوزه استحقاقی شهربانی، ژاندارمری عهدهدار انجام وظایف مذکور در این آیین نامه می باشد.

ماده ۵ - متقاضیان صدور پروانه اماکن عمومی مندرج در ماده ۲ قبل از اخذ پروانه حق افتتاح اماکن خود را ندارند و در
صورت تخلف مادامی که پروانه تحصیل نکرده باشند از افتتاح آن مکان تا صدور پروانه به وسیله شهربانی جلوگیری
خواهد شد.

ماده ۶ - در صورتی که عدم صلاحیت هر یک از صاحبان یا مدیران اماکن مندرج در ماده ۲ در مدت اعتبار پروانه به
تشخیص شهربانی محرز شود مراتب توسط کمیسیونی مرکب از کلانتر یا معاون کلانتری محل نماینده اتحادیه مربوطه

- نماینده مرجع صدور پروانه - نماینده اداره اماکن عمومی شهرداری جمهوری اسلامی ایران در تهران و رؤسای دواير مربوطه در شهرستانها بررسی و در صورت تایید عدم صلاحیت صاحب پروانه موظف است ظرف مدت ۱۵ روز شخص واحد صلاحیتی را جهت تصدی یا مدیریت مکان خود معرفی نماید در غیر این صورت نسبت به تعطیل محل اقدام می‌گردد.

ماده ۷ - چنانچه صاحبان اماکن مندرج در ماده ۲ بخواهند اداره امور داخلی خود را به دیگری واگذار نمایند بایستی مدیر داخلی از طریق مراجع صدور پروانه به شهرداری معرفی تا پس از بررسیهای لازم و تأیید صلاحیت مدیر معرفی شده در پروانه صادر منظور گردد.

ماده ۸ - صاحبان اماکن عمومی مندرج در ماده ۲ از ردیف ۱۱ شامل (۱ - هتلها ۲ - مسافرخانهها ۳ - رستورانها ۴ - پانسیونها و مهد کودکها ۵ - سلف سرویسها ۶ - قهوهخانهها ۷ - اغذیه فروشان ۸ - چلوکبابی و چلوخوشتیها و طبخهایها ۹ - بوفههای سینما و تئاتر ۱۰ - کافه تریاها ۱۱ - کافه قنادیها) به شهرداری معرفی تا نسبت به تعیین صلاحیت و صدور پروانه خدمتگزاری جهت آنان اقدام گردد و در صورت تغییر هر یک از آنان مراتب را ظرف مدت ۴۸ ساعت اعلام نمایند.

تبصره - مدت اعتبار پروانه خدمتگزاری یکسال می‌باشد و کارکنان اماکن عمومی مندرج در ماده ۸ موظفند همه ساله نسبت به تمدید پروانه خود اقدام نمایند.

ماده ۹ - کلیه مستخدمین و کارکنان اماکن عمومی مندرج در ماده ۸ بایستی دارای کارت بهداشت از مرجع مربوطه و پروانه کار از شهرداری باشند.

ماده ۱۰ - صاحبان کلیه اماکن عمومی مکلفند آن دسته از مواد آیین نامه و اعلامیه‌های شهرداری را که ارتباط با نوع کار آن مکان دارد در محل مناسبی که برای واردین قابل رؤیت باشد نصب نمایند.

ماده ۱۱ - صاحبان اماکن مسافری (هتل - مسافرخانه - پانسیون و سایر اماکن مشابه) موظفند در قبال اموالی که از طرف مسافرین و یا واردین به مکانهای مزبور به آنان سپرده می‌شود رسید کتبی بدهند.

ماده ۱۲ - در صورتی که یکی از مسافرین در اماکن مسافری فوت نماید صاحب یا مدیر مؤسسه باید بلافاصله مراتب را کتباً با ذکر مشخصات شخص متوفی و شماره اتاق به کلانتری محل اطلاع داده تا ورود نمایندگان شهرداری و دادسرا و پزشکی قانونی اتاق متوفی باید بسته شده و احدی داخل آن جا نشود.

ماده ۱۳ - صاحبان و مدیران کلیه اماکن عمومی موظفند هر موقع هر گونه توضیحاتی که مأمورین شهرداری بخواهند (نسبت به وضعیت امکنه و مسافرین و مستخدمین) بلا تأمل و در حدود اطلاعاتی که دارند با نهایت صحت به آنها بدهند.

ماده ۱۴ - در تمام ایامی که اماکن عمومی دائر هستند حضور متصدی یا مدیر امکنه در محل الزامی است.

ماده ۱۵ - در موقعی که یکی از مسافرین یا خدمه مظنون یا مبتلا به دارا بودن امراض واگیردار و عفونی از قبیل و یا طاعون و امثالهم باشد صاحبان اماکن عمومی مکلفند مراتب را بلافاصله با ذکر مشخصات بیمار به بهداری و کلانتری محل اطلاع دهند.

ماده ۱۶ - صاحبان اماکن مسافری و پانسیونها مکلفند تابلو شماره اتاقها را در محل مناسبی در مدخل امکانه خود نصب نمایند.

ماده ۱۷ - صاحبان اماکن مسافری و پانسیونها باید دفتری مطابق نمونه شهرداری برای ورود و خروج مسافرین تهیه و نام و نشان کامل آنها را در آن دفتر قید نمایند.

ماده ۱۸ - صاحبان اماکن مسافری (هتل - مسافرخانه - پانسیون و امثال آنها) موظفند ضمن رویت شناسنامه یا هر گونه برگ شناسائی مشخصات و تاریخ وساعت ورود و خروج مسافرین و واردین به اماکن مزبور را مطابق نمونه اعلامیه‌ای که از طرف شهرداری داده می‌شود تنظیم و اول وقت روز بعد به شهرداری محل تسلیم نمایند.

ماده ۱۹ - صاحبان هتلها و مسافرخانه‌ها و پانسیونها موظفند در صورت مراجعه اطفال و اشخاصی که به سن قانونی نرسیده و بدون سرپرست هستند و قصد اقامت در امکانه مزبور را دارند بلافاصله مراتب را به شهرداری (کلانتری محل) اعلام دارند.

ماده ۲۰ - برگزاری هر نوع مجلس جشن و عروسی، مهمانی، شب‌نشینی و امثال آن و یا اجراء هر گونه برنامه هنری و نمایشی در اماکن عمومی مستلزم تأیید محتوای برنامه هنری و نمایشی از سوی وزارت ارشاد اسلامی و تحصیل اجازه مخصوص شهرداری یا کلانتری محل (حداقل ۴۸ ساعت قبل) می‌باشد. بدیهی است مسئولین اماکن عمومی مزبور می‌بایست ساعت و روز تشکیل مراسم و صرفاً مشخصات پیشنهاد کننده مراسم را با ارائه دو عدد کارت ورود به سالن به مسئولین ذیربط شهرداری جمهوری اسلامی ایران اعلام نمایند.

ماده ۲۱ - پروانه متخلفین در موارد ذیل اخذ و به مراجع صدور پروانه ارسال که برابر با ماده ۳۹ قانون صنفی نسبت به ابطال آن اقدام گردد:

۱ - تسهیل یا فراهم نمودن وسیله عمل منافی عفت و شهوترانی در اماکن مربوطه و یا استخدام و یا اجیر نمودن اشخاص برای منظور فوق.

۲ - تشکیل جلسات در محل امکانه عمومی برای مقاصد سوء و خلاف قانون علیه دولت و امنیت کشور.

۳ - تهیه موجبات تسهیل خرید و فروش مواد افیونی و جرس و بنگ و استعمال آنها و همچنین فروش و عرضه هر نوع مشروبات الکلی.

۴ - طرح‌ریزی و توطئه برای انجام مقاصد سوء و خلاف قانون نظیر سرقت، خرید و فروش و نگهداری اموال مسروقه و غیره.

۵ - هر گونه عمل شرط بندی و برد و باخت و قمار.

تبصره - ابطال پروانه مرتکبین تخلف از ماده ۲۱ مانع از اجرای سایر مجازاتهای شرعی و قانونی نخواهد شد.

ماده ۲۲ - سخنرانی و هر عمل دیگری که خلاف منظور از تشکیل مکان عمومی و مفاد پروانه صادره مربوط به آن باشد بدون اجازه مخصوص شهرداری ممنوع است.

ماده ۲۳ - قبول و اسکان اشخاص شرور و بد سابقه در محل امکان عمومی ممنوع می باشد.

ماده ۲۴ - در اماکن عمومی ایجاد صداهای ناهنجار، ادای الفاظ رکیک و انجام حرکات زشت و اعمالی که موجب سلب آسایش دیگران و یا ضرر به اموال عمومی شود ممنوع است و صاحبان اماکن عمومی مکلفند متخلف را به مأمورین انتظامی معرفی نمایند.

ماده ۲۵ - یک نفر نمی تواند بیش از یک مکان عمومی را اداره و پروانه آن را تحصیل نماید مگر اینکه برای اماکن دیگری که می خواهد تأسیس کند از طرف مرجع صدور پروانه مدیر یا مباحثی که شهرداری صلاحیت او را گواهی نماید. استخدام کند که در این صورت مدیر مزبور مسئول اداره و مکان مربوطه خواهد بود.

ماده ۲۶ - درجه بندی و تعریف هر یک از اماکن عمومی به وسیله کمیسیونی مرکب از نمایندگان شهرداری، شهرداری، بهداشتی و سایر سازمانهای ذیربط تعیین می گردد. مسئولیت تشکیل کمیسیون مزبور و اجرای تصمیمات متخذه به عهده شهرداری می باشد در مواردی که درجه بندی و تعریف برخی از اماکن عمومی به موجب قانون از وظایف ارگانهای دیگر باشد، همان ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۲۷ - متخلفین از مواد ۵ - ۸ - ۹ - ۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۳ - ۱۴ - ۱۵ - ۱۶ - ۱۷ - ۱۸ - ۱۹ - ۲۰ - ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ - ۲۴ - ۲۵ این آیین نامه به موجب مواد ۱۲ - ۱۳ - ۱۴ قانون مجازات عمومی مصوب ۷ خرداد ۱۳۵۲ به جزای نقدی از ۲۰۰ ریال تا ۵۰۰۱ ریال محکوم می شوند.

ماده ۲۸ - از تاریخ تصویب این آیین نامه کلیه مقررات و ضوابطی که مغایر با مفاد آیین نامه باشد ملغی است.

آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعتی ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰)

ماده ۱- به منظور ترغیب و جذب جهانگردان خارجی در قالب گشت های سیاحتی به کشور، سفارتخانه ها و نمایندگان سیاسی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور موظفند تسهیلات و خدمات صدور روادید سیاحتی برای اتباع کشورهای مختلف جهان که دارای مناسبات سیاسی با ایران هستند و به قصد بازدید و سیاحت و زیارت به ایران سفر می کنند را حداکثر ظرف ۱۰ روز فراهم کنند.

ماده ۲ - کلیه مأموران ناظر بر ورود و خروج اتباع بیگانه شامل اداره گذرنامه - گمرک - فرودگاه - راه آهن - بنادر مستقر در مبادی ورود و خروجی مرزها و همچنین شهرها موظفند تسهیلات لازم را برای جهانگردان فراهم کنند .

ماده ۳ - سازمان هواپیمایی کشوری، راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران، سازمان بنادر و کشتیرانی، شهرداریها، سازمان پایانه‌ها و گمرک موظفند محل مناسبی را برای استقرار دفاتر اطلاعات جهانگردی در مبادی ورودی و خروجی و داخل شهره در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار دهند.

ماده ۴ - علاوه بر کالاهای قابل ورود توسط مسافران و اعمال معافیت‌های گمرکی که بر اساس ضوابط مصوب تعیین شده است، هر جهانگرد می‌تواند کالاهای مشروح زیر که جنبه تجاری نداشته و عرفاً می‌تواند همراه داشته باشد به کشور وارد کند و به هنگام خروج از کشور خارج نماید، فهرست مشخصات این وسایل در برگه "کالای همراه جهانگرد" در گمرک ثبت، می‌شود.

۱ - جواهرات شخصی

۲ - یک عدد دوربین عکاسی

۳ - یک عدد دوربین ویدئو یا فیلمبرداری غیر حرفه‌ای

۴ - یک عدد دوربین چشمی

۵ - یک دستگاه وسیله موسیقی قابل حمل

۶ - یک دستگاه رادیو پخش و ضبط قابل حمل

۷ - یک دستگاه کامپیوتر شخصی قابل حمل

۸ - جعبه وسایل کمک‌های اولیه

۹ - یک چادر اردویی با وسایل آن

۱۰ - وسایل ورزشی از قبیل وسایل ماهیگیری، قایق تفریحی کوچکتر از ۵.۵ متر، وسایل اسکی معمولی و آبی، راکت تنسی و وسایل مشابه

تبصره - ورود تفنگهای شکاری بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که جداگانه تهیه و به هیأت دولت ارائه می‌شود .

ماده ۵ - مسافران خارجی و جهانگردان یا ایرانیان مقیم خارج از کشور که با خودروی شخصی خود وارد کشور می‌شوند هر گاه برای آن خودرو جواز عبور از کانون‌های جهانگردی کشورهای ملحق به قرارداد گمرکی ورود موقت وسائط نقلیه شخصی سال ۱۹۵۴ منعقد در نیویورک در دست داشته باشند و به گمرک ورودی ارائه دهند می‌توانند تا سه ماه با توجه به مدت اعتبار جواز عبور بدون الزام به تسلیم اظهارنامه یا تأدیه وجه‌الضمانی به گمرک از وسیله نقلیه خود در کشور استفاده کنند و یا در مدت مزبور چندین بار با وسیله خود از راه‌های مجاز وارد و خارج شوند.

اداره گمرک می‌تواند به درخواست متقاضی در صورت داشتن عذر موجه مدت استفاده از وسیله نقلیه در داخل کشور را حداکثر تا پایان مدت اعتبار جواز تمدید کند.

تبصره ۱ - استفاده از مزایای این ماده موقوف به این است که جواز عبور دارای سه شرط باشد:

الف - جواز مزبور برای ورود وسیله نقلیه به ایران دارای اعتبار باشد.

ب - مندرجات و اوصاف مذکور در جواز عبور با مشخصات وسیله نقلیه وارده مطابق باشد.

ج - در هیچ یک از قسمتهای مختلف جواز مزبور آثار قلم خوردگی یا حک و اصلاح وجود نداشته باشد مگر اینکه کانون صادرکننده جواز، اصلاحی را که به عمل آمده با مهر و امضای خود گواهی کرده باشد.

تبصره ۲ - ایرانیان مقیم خارج از کشور به شرطی می‌توانند از مقررات این ماده استفاده کنند که قبل از ورود به ایران شش ماه متوالی یا بیشتر در خارج اقامت داشته باشند.

ماده ۶ - هر جهانگرد هنگام خروج از کشور، می‌تواند علاوه بر لوازم شخصی، یک قالی یا دو قالیچه تا حداکثر ۱۲ متر مربع، صنایع دستی، آلات موسیقی ایران و سایر کالاهای ایرانی را در حدی که جنبه تجارتي نداشته باشد از کشور خارج کند.

تبصره ۱ - خروج اشیای عتیقه، مسکوکات قدیمی، آثار اصیل فرهنگی، کتب خطی، تابلوهای نقاشی عتیقی و مانند آنها مجاز نیست.

تبصره ۲ - خروج سه کیلو خاویار ممهور به مهر و یا پلمپ شرکت شیلات و قبض خرید فروشگاه شیلات فرودگاه بلامانع است.

ماده ۷ - جهانگردانی که از ایران عبور می‌نمایند همچنان از تسهیلات گمرکی مذکور در مواد ۱۷۴ و ۱۸۰ آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی برخوردار خواهند بود.

ماده ۸ - گمرک ایران موظف است صندوق‌هایی را برای نگهداری کالاهای قابل ورود و یا غیر قابل ورود جهانگردان یا اخذ هزینه انبارداری در انبار موقت مرزها تأمین کند. حداکثر مدت نگهداری ۴ ماه است. مقررات و هزینه نگهداری کالا و بیمه (در صورت تمایل جهانگردان) در پشت قبض رسید درج می‌شود.

ماده ۹ - در مسیرهای عمده رفت و آمد جهانگردان خارجی اعم از جاده‌ها، پایانه‌ها مسافرتی هوایی، زمینی، دریایی داخل و خارج شهرها بازار و اماکن تاریخی و دیدنی، تابلو و علائم راهنما به زبانهای فارسی و عنداللزوم زبانهای دیگر با رعایت معیارهای بین‌المللی و رایج به وسیله دستگاه‌های اجرایی و با نظارت و همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تهیه و نصب می‌شود. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی عناوین تابلوها و علائم مورد نیاز را به دستگاه‌ها ذیربط اعلام خواهد کرد. زمان‌بندی نصب علائم و تابلوها با توافق وزارت فرهنگ و ارشاد اسلام و دستگاه‌های ذیربط انجام خواهد گرفت.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۱۰ - به منظور توسعه و گسترش هماهنگ مسافرت‌های دریایی، سازمان بنادر و کشتیرانی موظف است علاوه بر ایجاد تسهیلات لازم برای پذیرش کشتی‌های مسافربری و قایق‌های تفریحی و ورزشی حامل جهانگردان و قایقرانان، تعرفه‌ها ترجیحی با تخفیف ویژه برای شناورهای مذکور فراهم کند.

ماده ۱۱ - مرکز آموزش خدمات ایرانگردی و جهانگردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است برای کلیه افراد شاغل در بخش جهانگردی دفاتر خدمات مسافرتی و تأسیسات اقامتی و پذیرایی که در چارچوب آیین‌نامه درجه‌بندی تأسیسات اقامتی و پذیرایی و ضوابط و مقررات فعالیت می‌کنند، خدمات آموزشی کاربردی فراهم کنند. همچنین کلیه مراکز جهانگردی موظفند بر اساس بخشنامه‌ها معاونت سیاحتی و زیارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به آموزش کارکنان خود اقدام و گواهینامه لازم را دریافت کنند.

ماده ۱۲ - الف - تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و دفاتر خدمات مسافرتی و سایر تأسیسات مشابه از جمله مؤسسات داخل تأسیسات جهانگردی از نظر پرداخت عوارض صدور پروانه ساختمانی مشمول تعرفه بخش صنایع می‌باشند و شهرداریها موظفند عوارض مقرر را فارغ از نوع پروانه و کاربری زمین بر اساس تعرفه بخش صنایع و با معافیت از عوارض عرصه غیر از عوارض نوسازی، فقط در مورد ساختمان محاسبه و دریافت کنند.

تبصره - شهرداریها موظفند برای افزایش زیربنای تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی عوارض مقرر را بر اساس تعرفه بخش صنعت و با حداکثر تخفیف محاسبه و دریافت کنند.

ب - تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و دفاتر خدمات مسافرتی از نظر هزینه‌های سوخت، آب، برق و تلفن اعم از انشعاب و مصرف مشمول تعرفه‌های بخش صنایع است و دستگاه‌های ذریبط موظفند هزینه‌ها مربوط را فارغ از نوع پروانه ساخت، کاربری محل و میزان مصرف بر اساس تعرفه بخش صنعت محاسبه و دریافت کنند.

اصلاح آیین‌نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۸۳/۸/۶)

متن زیر به عنوان ماده (۱۳) به آیین‌نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی موضوع تصویب‌نامه شماره ۴۲۲۱ت۱۴۵هـ مورخ ۱۳۷۳.۴.۲۱ الحاق می‌شود:

"ماده ۱۳ - به استناد ماده (۸) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی - مصوب ۱۳۷۰ - کلیه تسهیلات و امتیازات قانونی مربوط به صدور خدمات و کالاهای غیرنفتی به درآمدهای ارزی صنعت گردشگری نیز تسری می‌یابد. دستورالعمل نحوه محاسبه و روش عمل دستگاههای مختلف به طور مشترک توسط وزارت بازرگانی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد."

اصلاح ماده (۱۲) آیین‌نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی

ماده (۱۲) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی، موضوع تصویب نامه شماره ۴۲۲۱ ت ۱۴۵ هـ مورخ ۱۳۷۳.۴.۲۱ به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱۲- به استناد مواد (۵) و (۸) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی، تأسیسات گردشگری موضوع ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آنها و اصلاحات بعدی آن، دفاتر خدمات مسافرتی و جهانگردی و تورگردانی و مؤسسات آموزش خدمات گردشگری، هتل های آموزشی، راهنمایان تور، ذخیره جا، تولید و عرضه اطلاعات گردشگری و مؤسسات حمل و نقل گردشگری ترجیحاً دارای مجوز از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری متعلق به بخش های خصوصی، دولتی، عمومی و تعاونی از نظر پرداخت عوارض صدور پروانه ساختمانی مشمول تعرفه بخش صنایع می باشند و شهرداریها موظفند عوارض مقرر را فارغ از نوع پروانه و کاربری زمین براساس تعرفه بخش صنایع و با معافیت از عوارض عرصه غیر از عوارض نوسازی فقط در مورد ساختمان محاسبه و دریافت نمایند. شهرداریها موظفند برای افزایش زیربنای کلیه تأسیسات موضوع فوق الذکر عوارض مقرر را براساس تعرفه بخش صنعت و با حداکثر تخفیف محاسبه و دریافت کنند. کلیه تأسیسات و مؤسسات گردشگری موضوع این ماده از نظر هزینه های سوخت، برق، آب، تلفن و فاضلاب اعم از انشعاب و مصرف، انواع خدمات بیمه ای، تسهیلات بانکی، حق الثبت، حق التحریر، پذیره، سایر عوارض، تقسیط حق اشتراک و هر نوع تسهیلات دیگر که بخش صنایع از آن منتفع می شود با تشخیص و تأیید سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مشمول تعرفه ها و دستورالعمل های بخش صنایع می باشند. دستگاه های ذی ربط موظفند هزینه های مربوط را فارغ از میزان مصرف و نوع کاربری براساس تعرفه های بخش صنعت محاسبه و دریافت نمایند.

الحاق تبصره ای به ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰)

متن زیر به عنوان تبصره به ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی - مصوب ۱۳۷۰ - (موضوع تصویب نامه شماره ۴۲۲۱ ت ۱۴۵ هـ مورخ ۱۳۷۳.۴.۲۱) اضافه می شود:

تبصره - دستگاه های دولتی موضوع این ماده موظفند نسبت به تخفیف اجاره بهای محل های یاد شده حداکثر تا نود درصد (۹۰٪) اقدام نمایند.

اصلاح تبصره‌ای به ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۹)

تبصره الحاقی ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی (موضوع تصویب نامه شماره ۸۴۷۶ت/۱۹۹۳۶هـ - مورخ ۱۳۷۸.۸.۱۷) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

دفاتر اطلاعات جهانگردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به لحاظ اینکه به اقتضای وظایف قانونی برای راهنمایی اتباع خارجی در

فرودگاهها مستقر شده اند، از پرداخت اجاره بهای محل‌های موضوع ماده (۳) آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی معاف می‌باشند.

تأسیس مرکز آموزش عالی ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۰)

مصوب سیصدمین جلسه مورخ ۷۱.۱۱.۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی شماره ۴۳۲۴دش - تاریخ ۷۱.۱۱.۲۷ پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تأسیس مرکز آموزش عالی ایرانگردی و جهانگردی در مقطع کارشناسی در تهران مطرح شد و پس از بحث به تصویب رسید.

انتقال مرکزیت سازمان ایرانگردی و جهانگردی به اصفهان (مصوب ۱۳۶۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۰.۴.۲۶ بنا به پیشنهاد شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در اجرای مفاد تصویب نامه شماره ۱۴۳۴۵ت/۶۷ مورخ ۱۳۷۰.۳.۸ و به استناد بند (۱) تبصره (۲۲) قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۸ تصویب نمودند: مرکزیت سازمان ایرانگردی و جهانگردی به اصفهان منتقل گردد.

اصلاح آیین نامه ایجاد، اصلاح، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها (مصوب ۱۳۸۳/۷/۱۲)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۷.۸ بنا به پیشنهاد شماره ۱۶۸۳۷ مورخ ۱۳۸۳.۵.۶ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود: آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها، موضوع تصویب نامه شماره ۷۴۰۸ت/۱۴۱ مورخ ۱۳۶۸.۳.۲ به شرح زیر اصلاح می‌شود:

۱- در کلیه مواد آیین نامه و اصلاحات بعدی آن، عبارت "تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی" به عبارت "تأسیسات گردشگری"، عبارت "وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی" به عبارت "رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری" و عبارت "وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی" به عبارت "سازمان میراث فرهنگی و گردشگری" تغییر می یابد.

۲- متن زیر جایگزین ماده (۱۲) و تبصره های آن می شود:

"ماده ۱۲ - درجه بندی، تغییر و سلب درجه و همچنین نرخ گذاری اتاق، اغذیه و سایر خدمات تأسیسات گردشگری مطابق دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری خواهد رسید."

۳- ماده (۱۳) به شرح ذیل اصلاح می شود:

"ماده ۱۳ - سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می تواند قبل از درجه بندی، برای واحدهای تازه تأسیس، پروانه بهره برداری موقت صادر و میزان خدمات آن واحدها را حداکثر براساس درجه ای که در موافقت اصولی ذکر شده است، تعیین نماید."

۴- ماده (۲۳) حذف می شود و شماره مواد بعدی به ترتیب اصلاح می شود.

اصلاح آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها (مصوب ۱۳۸۳/۱/۱۴)

آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها، موضوع تصویب نامه شماره ۷۴۰۸ت۱۴۱ مورخ ۱۳۶۸.۳.۲ به شرح زیر اصلاح می شود:

۱- متن زیر به عنوان بندهای (۱۵) و (۱۶) به ماده (۱) اضافه می شود:

۱۵- مناطق نمونه گردشگری

۱۶- اقامتگاههای با مالکیت زمانی

۲- متن زیر به عنوان تبصره های (۱) و (۲) به ماده (۱) اضافه می شود:

تبصره ۱- واگذاری مالکیت زمانی مشاع یا مالکیت زمانی منافع حداکثر ۴۰٪ از ظرفیت اقامتی هر یک از تأسیسات اقامتی موضوع این آیین نامه به افراد متعدد به نحوی که مالک مشاع عین یا مالک منافع آن بوده و به موجب قرارداد فی مابین حق استفاده در مدت معین در سال را به طور مؤبد یا محدود داشته باشد، با کسب مجوز سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و براساس مقررات مربوط به پذیره نویسی شرکت های سهامی عام بلامانع است. ترتیبات اداره واحد و حقوق و وظایف متقابل مالکان در قالب دستورالعملی است که سازمان میراث فرهنگی و گردشگری آن را تهیه و تصویب می کند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

الف - مالک حق مالکیت زمانی مشاع تأسیسات اقامتی موضوع این آیین نامه حق فروش، اجاره یا معاوضه خواهد داشت، در این صورت تعهدات ناشی از قرارداد اولیه بین خریدار و فروشنده برعهده مالک بعدی قرار خواهد گرفت.

ب - هزینه نگهداری و ارایه خدمات کل مجموعه به نسبت سهم برعهده همه مالکان است و مدیریت مجموعه برعهده مالک یا نماینده مالکان حداقل ۶۰٪ از ظرفیت مجموعه خواهد بود.

ج - معاوضه یا اجاره مالکیت منافع در مالکیت زمانی منافع تابع مفاد قرارداد اولیه بین طرفین خواهد بود.

د - واگذاری مالکیت زمانی منافع محدود به اتباع خارجی با کسب مجوز از سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مجاز است.

ه - سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است سند مالکیت به نام هر یک از مالکان زمانی مشاع تأسیسات گردشگری صادر نماید و سیستم بانکی اسناد فوق را به عنوان وثیقه قبول و تسهیلات بانکی لازم را برای خریداران تأمین خواهد کرد.

تبصره ۲ - فروش مالکیت زمانی با همان میزان مالکیت و زمان اولیه میسر است و تفکیک آن به سهم یا زمان ممنوع است.

۳ - در تبصره (۲) ماده (۵) عبارت "و ضمانتنامه مورد اشاره به نفع دولت ضبط" حذف می شود.

۴ - تبصره (۱) ماده (۵) حذف و شماره تبصره های بعدی به ترتیب اصلاح می شود.

این تصویبنامه در تاریخ ۱۳۸۳.۱۲.۲۷ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

محسوب گردیدن ارزشهای معتبر حاصل از ارائه خدمات سازمان ایرانگردی و جهانگردی به توریستها به عنوان ارز صادراتی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۵.۲.۲۸ تصویب نمودند: ارزشهای معتبر حاصل از ارایه خدمات سازمان ایرانگردی و جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی به توریستهای که از تورهای این سازمان استفاده می نمایند، ارز صادراتی محسوب گردیده و بانک مرکزی جمهور اسلامی ایران براساس ضوابط مربوط به این نوع ارزها عمل نماید.

اضافه شدن عبارتی به عنوان بند "۱۴" به ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

عبارت زیر به عنوان بند (۱۴) به ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها - موضوع تصویب نامه شماره ۷۴۸.۸ ت ۱۴۱ مورخ ۱۳۶۸.۳.۲ و اصلاحات بعدی آن - اضافه می شود:

"۱۴ - هتل آپارتمان"

الحاق عبارتی به انتهای بند ۱۳ ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها و اصلاحیه آن عبارت "و سایر واحدهایی که به قصد ارائه خدمات و انتفاع، برای پذیرایی و اقامت مسافران و جهانگردان طبق مقررات و ضوابط مصوب وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس خواهند شد." به انتهای بند (۱۳) ماده (۱) آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

حذف عبارتی از تبصره ۱ ماده ۸ آیین نامه ایجاد، اصلاح تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

تبصره (۱) ماده (۸) در خصوص تامین مناطق نمونه گردشگری نیز به این شرح اصلاح شد: استانی و ملی و ایجاد تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از جمله مراکز اقامتی و پذیرایی، خدمات حمل و نقل و سایر طرح های مرتبط، توسط بخش های غیردولتی اختصاص دهد.

اصلاح آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها

ماده ۱ - تأسیسات اقامتی و پذیرایی موضوع این آیین نامه عبارتند از:

۱ - مهمان خانه ها "هتلها"

۲ - مهمانسراها

۳ - متلها

۴ - پانسیونها

۵ - اقامت گاهای جوانان

۶ - اردوگاه های جهانگردی

۷ - تأسیسات ساحلی

۸ - تأسیسات حمام های آب معدنی

۹ - رستوران های درون واحدهای اقامتی فوق

۱۰ - تأسیسات پذیرایی بین راهی (خارج از محدوده شهری) که در مسیرهای جهانگردی واقع است.

این واحدها به قصد ارائه خدمات و انتفاع طبق ضوابط مربوط برای اقامه و پذیرایی مسافران تأسیس می شوند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- تبصره ۱: منظور از واحدهای پذیرایی بین راهی واحدهایی است که خارج از محدوده شهرها باشند.
- تبصره ۲: مسیرهای جهانگردی را وزارت ارشاد اسلامی تعیین و اعلام خواهد نمود.
- ماده ۲ - مهمان‌خانه‌ها و مهمانسراهای موضوع این آیین‌نامه بر حسب نوع تأسیسات و خدماتی که ارائه می‌نمایند به پنج درجه: پنج ستاره، چهار ستاره، سه ستاره، دو ستاره و یک ستاره درجه‌بندی می‌شوند و تأسیسات پذیرایی و اقامتی دیگر موضوع این آیین‌نامه نیز بر حسب نوع تأسیسات و ارائه خدمات به درجات ۱ و ۲ و ۳ تقسیم می‌شوند.
- تبصره: از تاریخ تصویب این آیین‌نامه اجازه احداث فقط برای هتل‌های یک و دو و سه ستاره صادر خواهد شد.
- ماده ۳ - ضوابط درجه‌بندی و تعیین نرخ و شرح مشخصات تأسیسات جهانگردی به عهده وزارت ارشاد اسلامی است و نیز درجه‌بندی و تغییر و یا سلب درجه‌تأسیسات جهانگردی به عهده کمیسیون درجه‌بندی موضوع ماده ۴ این آیین‌نامه می‌باشد.
- ماده ۴ - به منظور درجه‌بندی یا تغییر و یا سلب درجه تأسیسات پذیرایی و اقامتی کمیسیون درجه‌بندی به دعوت وزارت ارشاد اسلامی مرکب از نمایندگان وزارت ارشاد اسلامی و استانداری و فرمانداری یا بخشداری (بر حسب مورد) بهداری، شهرداری (بر حسب مورد) شهربانی با ژاندارمری (بر حسب مورد) راه و ترابری (بر حسب مورد) صنف مربوط در شهرستان محل تأسیس جهانگردی تشکیل می‌شود. ریاست کمیسیون به عهده نماینده وزارت ارشاد اسلامی خواهد بود. تصمیمات متخذه با اکثریت آرای حاضرین در کمیسیون معتبر می‌باشد. در صورت اختلاف نظر در تصمیم و تساوی آرای طرفین آرای، طرفی که نماینده وزارت ارشاد اسلامی در آن قرار دارد معتبر خواهد بود.
- تبصره: تجدیدنظر کلی در درجه‌بندی کلیه تأسیسات پذیرایی و اقامتی هر ۳ سال یک بار باید توسط کمیسیون درجه‌بندی انجام شود.
- ماده ۵ - کمیسیون درخواست تعیین یا سلب درجه را که از طرف وزارت ارشاد اسلامی پیشنهاد می‌شود بررسی و با توجه به ضوابط ذکر شده در این آیین‌نامه نظر خود را با این وزارت اعلام می‌نماید رأی کمیسیون که از طریق تأیید وزارت ارشاد اسلامی به واحد مربوطه ابلاغ می‌گردد قطعی و لازم‌الاجرا است.
- ماده ۶ - نظارت بر تأسیسات اقامتی و پذیرایی از جهت کیفیت و سطح خدمات و رعایت ضوابط درجه‌بندی و نرخ تعیین شده بر عهده وزارت ارشاد اسلامی است. و در صورت مشاهده مسامحه در حسن اراده و نگهداری واحدهای پذیرایی یا هرگونه نارسایی و تخلف موارد آن به مالک یا مدیر تأسیس جهانگردی ابلاغ می‌شود هرگاه مالک یا مدیر در مهلت مناسبی که در اختاریه ابلاغ شده به رفع نارسایی یا تخلف اقدام نکند وزارت ارشاد اسلامی می‌تواند از طریق کمیسیون درجه‌بندی این آیین‌نامه برای کاهش درجه تأسیس جهانگردی اقدام نماید.
- ماده ۷ - در صورت تخلف از مواد این آیین‌نامه وزارت ارشاد اسلامی به شرح ذیل نسبت به واحد پذیرایی یا اقامتی متخلف اقدام می‌نماید.

الف - برای مرتبه اول موارد نقص یا خلاف کتباً به واحد مربوط اعلام می‌شود تا پس از مهلت معینی نسبت به برطرف نمودن آن اقدام نماید.

ب - در صورت تکرار موارد نقص یا تخلف، مراتب توسط قسمت جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی به کمیسیون درجه‌بندی موضوع ماده ۴ آیین‌نامه ارجاع می‌شود تا بر حسب مورد تصمیمات مقتضی در مورد واحد متخلف اتخاذ شود و برای این منظور به ترتیب ذیل عمل می‌شود.

۱ - عزل مدیر واحد مربوطه

۲ - تنزیل درجه واحد مربوطه

۳ - تعطیل واحد مربوطه برای مدت یک الی سه ماه

۴ - لغو دایمی پروانه بهره‌برداری واحد پذیرایی و اقامتی متخلف

تبصره ۱: در رسیدگی به تخلفات در صورت عزل مدیر واحد پذیرایی و با اقامتی مالک اینگونه واحدها موظفند ظرف مدت حداکثر یک ماه نسبت به تعیین و معرفی مدیر واجد شرایطی طبق ماده ۱۱ این آیین‌نامه اقدام نماید در صورت عدم اقدام تا تعیین و معرفی مدیر جدید واحد مزبور تعطیل خواهد بود.

تبصره ۲: کمیسیون می‌تواند با در نظر گرفتن کیفیت مخففه در موقع صدور حکم، تعدیل لازم را اعمال نماید.

تبصره ۳: چنانچه مراتب خلاف، جنبه‌های اجتماعی داشته یا این که رسیدگی به آن و مجازات متخلف از حیث اختیارات وزارت ارشاد اسلامی خارج باشد موضوع بلافاصله به مراجع ذی‌صلاح اعلام خواهد شد تا اقدام لازم انجام پذیرد.

ماده ۸ - چنانچه واحد پذیرایی و اقامتی بدون مجوز قانونی مدت یک ماه تعطیل باشد پروانه بهره‌برداری چنین واحدی رأساً به وسیله وزارت ارشاد اسلامی لغو و برای شروع به کار مجدد اینگونه واحدها، برابر ماده ۴ آیین‌نامه درجه‌بندی مجدد خواهد شد.

ماده ۹ - متقاضیان احداث، تکمیل و یا تبدیل تأسیس جهانگردی مکلفند پس از کسب موافقت وزارت ارشاد اسلامی مدارک کافی دال بر قانونی بودن تصرف ملک مربوطه و در صورت استیجاری بودن ملک مدارک مربوط به موافقت مالک را به انضمام نقشه‌های کامل تأسیس و سایر مدارک مورد نیاز را جهت بررسی و تطبیق با ضوابط مربوطه و کسب مجوز شروع به کار وزارت ارشاد اسلامی تسلیم نمایند.

تبصره: شهرداری‌ها و سایر مراجع صادرکننده پروانه مکلفند به هنگام صدور پروانه ساختمان تأسیسات مشمول این آیین‌نامه ضمن مراعات ضوابط مربوط به خود، اجازه وزارت ارشاد اسلامی را نیز از متقاضی مطالبه و پروانه ساختمان را براساس نقشه‌های تصویب شده وزارت ارشاد اسلامی صادر نمایند.

ماده ۱۰ - متقاضی موظف است پس از آماده نمودن تأسیس برای بهره‌برداری مراتب را جهت دریافت پروانه بهره‌برداری به اطلاع وزرا ارشاد برساند. چنانچه مشخصات تأسیس با نقشه‌های تأیید شده وزارت ارشاد اسلامی طبق

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ضوابط مربوطه منطبق باشد پروانه بهره برداری صادر می شود در غیر این صورت تا ده روز پس از بازدید از تأسیس موارد نارسایی با تعیین مهلت متعارف برای رفع آن به درخواست کننده ابلاغ می شود. وزارت ارشاد اسلامی می تواند قبل از تشکیل کمیسیون درجه بندی پروانه موقت بهره برداری صادر نماید و نوع خدمات تأسیس را براساس درجه ای که در آغاز کار با آن موافقت شده است تعیین نماید.

ماده ۱۱ - وزارت ارشاد اسلامی باید تا سه ماه پس از صدور پروانه بهره برداری موقت نسبت به درجه بندی تأسیس و صدور پروانه بهره برداری قطعی اقدام کند و در این فاصله نرخ تأسیس نباید از نرخ تعیین شده درجه ای که پروانه بهره برداری موقت آن داده شده تجاوز نماید. ضمناً موارد ماده ۷ این آیین نامه در مورد پروانه های موقت نیز اعمال می گردد.

ماده ۱۲ - برای گرفتن پروانه بهره برداری مالک باید یک مدیر برای تأسیس جهانگردی معرفی نماید. مالک خود می تواند مدیریت تأسیس جهانگردی را به شرط واجد شرایط بودن به عهده گیرد. شرایط مدیر که به تأیید وزارت ارشاد اسلامی تعیین می شود به شرح ذیل است:

الف: تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران

ب - دارا بودن برگ پایان خدمت یا معافیت دائم از خدمت

ج - دارا بودن برگ عدم سوی پیشینه

د - داشتن صلاحیت اخلاقی و فنی و حسن شهرت اجتماعی به تأیید وزارت ارشاد اسلامی

هـ - دارا بودن حداقل سن ۲۰ سال

ز - دارا بودن سابقه کار در صنعت جهانگردی یا دارا بودن گواهی نامه طی دوره آموزشی داخل و یا خارج از کشور که به تأیید مقامات ذیربط رسیده باشد.

تبصره ۱: هر مدیر می تواند فقط یک تأسیس جهانگردی را اداره کند.

تبصره ۲: اداره واحد پذیرایی ممکن است با شخص حقیقی و یا حقوقی باشد در هر صورت مدیر مسئول شخص حقیقی خواهد بود.

تبصره ۳: مدیران تأسیس نباید غیر از مدیریت واحد شغل دیگری داشته باشد.

تبصره ۴: مدیران تأسیسات پذیرایی مسیر راه های جهانگردی در صورت عدم احراز شرایط بند ز از ماده ۱۲ این

آیین نامه با نظر قسمت جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی می توانند به اداره واحد پردازد

ماده ۱۳ - مدیران واحدهای پذیرایی و اقامتی موضوع این آیین نامه موظف بر رعایت کامل موازین جمهوری اسلامی ایران که ضوابط آن از طرف وزارت ارشاد اسلامی تعیین و ابلاغ خواهد شد می باشند و در صورت مشاهده تخلف وزارت ارشاد اسلامی پس از اخطار کتبی طبق ماده ۷ این آیین نامه عمل خواهد کرد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۱۴ -** مدیران تأسیسات جهانگردی موظف هستند فهرست نرخ اطاق و خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها و سایر خدمات واحد را که به تأیید وزارت ارشاد اسلامی رسیده است در محل مناسبی نصب نمایند. و مسئول رعایت آن می‌باشند. تبصره: زبان جهانگردی در کشور (انگلیسی، فرانسه، آلمانی و عربی) است. تأسیسات جهانگردی موظفند صورت حساب‌ها و فهرست نرخ اغذیه و خدمات خود را روی نمونه‌هایی که به زبان فارسی و یکی از زبان‌های فوق تهیه شده است ارایه نمایند.
- ماده ۱۵ -** مدیران تأسیسات جهانگردی موظفند روادید مسافریین خارجی را کنترل نمایند.
- ماده ۱۶ -** تأسیسات جهانگردی موظفند نیروی مورد نیاز خود را از فارغ‌التحصیلان مدارس و مراکز آموزشی خدمات جهانگردی و مؤسسات مشابه آن تأمین کنند و کارکنان را که آموزش ندیده‌اند برای تعلیمات لازم به این مرکز معرفی نمایند.
- ماده ۱۷ -** صدور اجازه احداث ۹ توسعه، تبدیل، تکمیل و تجهیز و بهره‌برداری و تعیین درجه واحدهای پذیرایی و اقامتی موضوع این آیین‌نامه با وزارت ارشاد اسلامی می‌باشد.
- ماده ۱۸ -** شهرداری و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع قانونی ذیربط مکلفند به تقاضای وزارت ارشاد اسلامی از اداره فعالیت واحدهای پذیرایی و اقامتی مختلف موضوع ماده یک و همچنین مؤسسات غیر مجاز که به اقامت و پذیرایی مسافران مبادرت می‌نمایند جلوگیری نمایند.
- ماده ۱۹ -** این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۹ ماده و ۱۳ تبصره می‌باشد. و از تاریخ تصویب این آیین‌نامه مقررات مغایر از درجه اعتبار ساقط است.

تصمیم نمایندگان ویژه رییس جمهور راجع به سازمان ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۲۱)

- ۱- مالکیت سازمان ایرانگردی و جهانگردی و دولت نسبت به اموال و دارایی‌ها (طبق پیوسن) و سایر حقوق، امتیازات، تعهدات مربوط به اموال و دارایی‌های یاد شده و همچنین سهام متعلق به سازمان ایرانگردی و جهانگردی در شرکت توسعه مهمانخانه‌های ایران نسبت به پنجاه درصد به صندوق بازنشستگی کشوری و پنجاه درصد به سازمان تأمین اجتماعی واگذار می‌شود تا طبق مقررات مربوط اداره شود.
- ۲- صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تأمین اجتماعی موظفند اقدامات قانونی را در مورد مالکیت اموال و دارایی و سایر حقوق، امتیازات و تعهدات مربوط به اموال و دارایی‌های یاد شده و همچنین سهامی که طبق این تصمیم نامه به آنان واگذار شده معمول دارند.
- ۳- سازمان بورس اوراق بهادار تهران ملزم است حسب درخواست صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تأمین اجتماعی حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ درخواست نسبت به قیمتگذاری سهام متعلق به سازمان ایرانگردی و جهانگردی

در شرکت توسعه مهمانخانه‌های ایران طبق ضوابط بورس اقدام و گزارش مربوط را به سازمان مذکور اعلام نماید. همچنین صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تامین اجتماعی موظفند با هماهنگی سازمان ایرانگردی و جهانگردی حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ این تصمیم نامه با ناتب کارشناس یا کارشناسان رسمی نسبت به تعیین قیمت هر یک از اموال و دارایی‌ها و سایر حقوق و امتیازات اقدام نمایند.

سازمان مذکور موظفند ظرف یک هفته پس از ابلاغ تصمیم، درخواست خود را جهت تعیین قیمت سهام به سازمان بورس اوراق بهادار تهران اعلام نمایند و ظرف دو هفته پس از ابلاغ تصمیم، کارشناس یا کارشناسان رسمی را با هماهنگی سازمان ایرانگردی و جهانگردی انتخاب کنند و درخواست خود را جهت تعیین قیمت هر یک از اموال و دارایی‌ها و سایر حقوق و امتیازات اقدام نمایند.

۴- صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تامین اجتماعی موظفند ظرف پانزده روز از تاریخ وصول گزارش سازمان بورس، مراتب را جهت ثبت در دفاتر قانونی مربوط به دستگاه‌های ذیربط اعلام نمایند. همچنین سازمانهای مذکور موظفند حداکثر ظرف سه هفته از تاریخ وصول گزارش کارشناسی و تعیین بدهی‌های سازمان ایرانگردی و جهانگردی ناشی از وام‌های دریافتی برای تکمیل و راه‌اندازی و اجرای هر یک از پروژه‌های موضوع این تصمیم نامه که در تعهد سازمان صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تامین اجتماعی خواهد بود مبالغ خالص دارائی را در هر مورد تعیین و جهت ثبت در دفاتر قانونی دستگاه‌های ذیربط اقدام نمایند.

۵- وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) و دستگاه‌های ذیربط معادل مبالغ قیمت گذاری خالص اموال و دارایی و سهام به سازمانهای فوق الذکر را که در اجرای بند (ج) تبصره ۱۰ قانون بودجه ۱۳۷۸ کل کشور تعیین می‌شود به نسبت سهام سازمان‌های یاد شده بابت ردیون دولت یه آنها منظور و اقدامات لازم را معمول دارند.

۶- سایر شرایط:

الف- صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تامین اجتماعی باید کاربری اراضی، مهمانسراها و هتل و تاسیسات و قطب‌های واگذاری را حفظ نموده و در جهت گسترش مجتمه‌های بین راهی و استفاده بهینه از آنها در صنعت جهانگردی اقدام نمایند.

ب- تعهدات سازمان ایرانگردی و جهانگردی نسبت به کارکنان شاغل واحدهای واگذار شده عیناً با حفظ سوابق و مطالبات آنها (قسمتی از تعهدات بند این تصمیم نامه) به صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تامین اجتماعی منتقل می‌شود.

۷- سرمایه دولت در سازمان ایرانگردی و جهانگردی معادل قیمت دفتری اموال و سهام واگذار شده پس از کسر تعهدات مربوط کاهش می‌یابد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۸- در مواردی که مالکیت قطعی سازمان ایرانگردی و جهانگردی نسبت به اموال، حقوق و سهام فوق الذکر ثابت نیست محاسبه تهاوتر ما به ازای آن، مشروط به ثبوت مالکیت قطعی حسب اسناد مثبت خواهد بود.
- ۹- کلیه هزینه های مورد نیاز جهت انجام تشریفات قانونی موضوعات این تصمیم نامه به نسبت درصد سهام واگذار شده بین صندوق بازنشستگی کشوری و به سازمان تامین اجتماعی کشوری تقسیم خواهد شد.

شمول تصویب نامه مربوط به محسوب گردیدن ارزشهای حاصل از خدمات سازمان ایرانگردی و جهانگردی به توریستها به عنوان ارز صادراتی به کلیه بخشهای دولتی و خصوصی دست اندر کار امر سیاحت

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۵.۴.۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱.۱۷۶۱ مورخ ۶۵.۳.۲۷ وزارت ارشاد اسلامی تصویب نمودند مفاد مصوبه شماره ۶۹۹۸ مورخ ۱۳۶۵.۳.۴ شامل کلیه بخشهای دولتی و خصوصی دست اندر کار امر سیاحت که از طرف وزارت ارشاد اسلامی تأیید و معرفی می گردند نیز می شود.

ردیف	نام واحد	ردیف	نام واحد	ردیف	نام واحد	ردیف	نام واحد
۱	هتل گاجره	۲۴	مهمانسرای بیرجند	۵۶	مهمانسرای لاهیجان	۸۹	مجتمع اوجایت کلاردشت
۲	مهمانسرای رفسنجان	۲۵	چایخانه پیام مرند	۵۷	مهمانسرای بندر انزلی	۹۰	مجتمع ویلای خزر شهر ۴۶ واحد
۳	مهمانسرای بیدخت	۲۶	زمین روبروی بلدیة رشت	۵۸	مهمانسرای آستارا	۹۱	مهمانسرای عباس آباد بهشهر
۴	مهمانسرای شیروان	۲۷	مهمانسرای قصر شیرین	۵۹	مجتمع اقامتی پذیرایی زنجان	۹۲	مهمانسرای نائین
۵	مجتمع جهانگردی میگون	۲۸	مجتمع اقامتی مرودشت	۶۰	چایخانه دره لیک زنجان	۹۳	مهمانسرای اردستان
۶	مهمانسرای سراب	۲۹	مهمانسرای شهر کرد	۶۱	مجتمع اقامتی پذیرایی سامان	۹۴	مهمانسرای کاشان
۷	مجتمع آب درمانی محلات	۳۰	مهمانسرای سبزوار	۶۲	مهمانسرای بروجن	۹۵	مهمانسرای خوانسار
۸	مهمانسرای تفرش	۳۱	چهار دستگاه ویلای کرمان	۶۳	مهمانسرای بم	۹۶	مهمانسرای گلپایگان
۹	مجتمع اقامتی پذیرایی یاسوج	۳۲	مهمانسرای جلفا	۶۴	مهمانسرای لردگان	۹۷	مهمانسرای چادگان
۱۰	مهمانسرای تاکستان	۳۳	مهمانسرای زابل	۶۵	مهمانسرای شهرکرد	۹۸	سالن چند منظوره ایلام
۱۱	مهمانسرای سنندج	۳۴	مهمانسرای سیرجان	۶۶	مهمانسرای ذوقول	۹۹	مجتمع اقامتی پذیرایی سراب کیو
۱۲	مهمانسرای خرمشهر	۳۵	مهمانسرای بم	۶۷	مهمانسرای مسجد سلیمان	۱۰۰	مهمانسرای الیگودرز

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۱۳	مهمانسرای ارومیه		مهمانسرای بزرگ کرمان	۶۸	مجتمع اقامتی پذیرایی پلاژ مریوان	۱۰۱	چایخانه سنتی زاهدان
۱۴	مهمانسرای خوی	۳۶	باشگاه کارمندان کرمان	۶۹	مجتمع غار علیصدر همدان	۱۰۲	مهمانسرای سراوان
۱۵	مهمانسرای ماکو	۳۷	مهمانسرای ماهان	۷۰	مهمانسرای علیصدر	۱۰۳	مهمانسرای میرجاوه
۱۶	مهمانسرای مرز بازرگان	۳۸	هتل دلوار بوشهر	۷۱	مهمانسرای دامغان	۱۰۴	مهمانسرای زاهدان
۱۷	مهمانسرای یزد	۳۹	مهمانسرای بوشهر	۷۲	مهمانسرای شاهرود	۱۰۵	مجتمع اقامتی میر جاوه
۱۸	مهمانسرای ارکان یزد	۴۰	مجتمع اقامتی پارک ملت تبریز	۷۳	مهمانسرای جدید سمنان	۱۰۶	مجموعه اقامتی پذیرایی چابهار
۱۹	چایخانه حمام خان یزد	۴۱	پلاز شرفخانه تبریز	۷۴	مهمانسرای رود بار	۱۰۷	مهمانسرای بجنورد
۲۰	مهمانسرای فسا	۴۲	مهمانسرای دهلران	۷۵	اردوگاه جهانگردی یزد	۱۰۸	ساختمان ساحتی بلوار کشاورز
۲۱	رستوران پاسارگاد	۴۳	مجتمع اقامتی پذیرایی شماره ۱ مشهد	۷۶	مهمانسرای رباط پشت بادام	۱۰۹	مهمانسرای نیشابور
۲۲	مجتمع ویلای خزر شهر ۲ واحد	۴۴	مهمانسرای خلخال	۷۷	مهمانسرای هرات	۱۱۰	مجتمع اقامتی صدف آستارا
۲۳	مجتمع اقامتی پذیرایی چلندر	۴۵	اردوگاه بندر عباس	۷۸	مجتمع اقامتی بندر عباس	۱۱۱	چایخانه حافظیه شبراز
۲۴	مجتمع اقامتی پذیرایی نهارخوران گرگان	۴۶	مهمانسرای دره شهر	۷۹	مهمانسرای لامرد	۱۱۲	مهمانسرای باغ شاهزاده ماهان
۲۵	مجتمع اقامتی پذیرایی چالوس	۴۷	مهمانسرای بندرلنگه	۸۰	مجتمع سد درودزن	۱۱۳	چایخانه حمام وکیل کرمان
۲۶	زمین واقع در میدان ۱۷ شهریور گنبد	۴۸	مهمانسرای قشم	۸۱	مهمانسرای لار	۱۱۴	چایخانه ارگ بم
۲۷	راضی سرخورد	۴۹	مهمانسرای میناب	۸۲	مجتمع اقامتی پذیرایی شیراز	۱۱۵	چایخانه بندر عباس
۲۸	سرای جهانگردی اصفهان	۵۰	مهمانسرای حاجی آباد	۸۳	مهمانسرای فیروزآباد	۱۱۶	چایخانه مرز خسروی
۲۹	هتا گرگ پس کلاردشت	۵۱	مهمانسرای دیزین ۱	۸۴	مهمانسرای استهبان	۱۱۷	چایخانه قصر شیرین
۳۰	مجتمع آب درمانی محلات	۵۲	مهمانسرای دیزین ۲	۸۵	مهمانسرای داراب	۱۱۸	مهمانسرای سر پل ذهاب
۳۱	زمین ابهر	۵۳	تاسیسات منطقه اسکی دیزین	۸۶	مجتمع اردبیل	۱۱۹	زمین شهرک توریستی مشهد
۳۲	مهمانسرای بسطام	۵۴	تاسیسات منطقه اسکی شمشک	۸۷	مجتمع خزر آباد ساری	۱۲۰	زمین آفریقا
۳۳	زمین ولنجک	۵۵	زمین تپه زونی شهرمیزاد سمنان				

معافیت سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی از سپردن پیمان ارزی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۸.۴.۱۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱.۶۹۹۴ مورخ ۱۳۶۷.۱۱.۱۵ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تأیید بانک مرکزی و با عنایت به نظریه مرکز توسعه صادرات ایران و به استناد تبصره ۱ ماده ۱۹ قانون مقررات صادرات و واردات تصویب نمودند.

سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی از سپردن پیمان ارزی برای کالاهای صادراتی به خانه ایران در پاریس به منظور امکان تأمین هزینه‌های خانه مزبور از طریق درآمدهای حاصل از اینگونه فعالیتهای تا میزان پانصد هزار (۵۰۰.۰۰۰) دلار در سال معاف گردد.

اصلاحیه - تصویبنامه شماره ۱۲۹۸۷۸/ت۳۶۱۸۲-ه مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۱۱ موضوع تجهیز مکانهای مناسب و خرید اقلام صنایع دستی توسط دستگاههای اجرایی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۵/۶ بنا به پیشنهاد شماره ۲۱۰ - ۸۷۲/۱ مورخ ۱۳۸۷/۲/۳۱ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

در بند (۱) تصویبنامه شماره ۱۲۹۸۷۸/ت۳۶۱۸۲-ه مورخ ۱۳۸۵/۱۰/۱۱ موضوع تجهیز مکانهای مناسب و خرید اقلام صنایع دستی جهت نمایش توسط دستگاههای اجرایی واژه « مجازند » به واژه « موظفند » تغییر می‌یابد.

ساماندهی و برنامه ریزی و فراهم نمودن امکانات مسافران نوروزی (مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۸)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۸ به استناد اصل سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود

- استانداران سراسر کشور ستاد سفرهای نوروزی را در استان متبوع تشکیل و تمهیدات لازم را از طریق ستادهای یاد شده برای آسایش مسافران نوروزی فراهم نمایند.

- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تمهیدات لازم برای رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی در مسافرتها توسط مردم و جلوگیری از تخلف را پیگیری نمایند.

- کلیه دستگاههای اجرایی مراکز تفریحی - رفاهی در اختیار خود را برای استفاده مسافران نوروزی آماده و در اختیار قرار دهند.

- وزارت آموزش و پرورش زمینه استفاده از مدارس برای اسکان مسافران نوروزی را فراهم نماید.

- کلیه دستگاههای اجرایی به ویژه وزارتخانه‌های راه و ترابری، نفت و نیروی برنامه های بازدید از پروژه‌های اجرا شده و در دست اجرا را برای آشنایی مردم برگزار نمایند

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نسبت به معرفی آثار تاریخی و فرهنگی و راهنمایی مسافران نوروزی و نظارت بر ارائه خدمات اماکن رفاهی و خدماتی بخش غیر دولتی اقدام و با متخلفان برخورد نماید.
- کلیه بانکها تمهیدات لازم را برای ارائه خدمات بانکی و فعال بودن دستگاههای خود پرداز به عمل آورند.

افزایش میزان صنایع دستی قابل خروج همراه مسافر

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷.۸.۲۹ بنا به پیشنهاد شماره ۲۷۹۵۶ مورخ ۱۳۶۷.۸.۲۹ وزارت بازرگانی تصویب نمودند که میزان صنایع دستی قابل خروج همراه مسافر موضوع ماده ۳۷ آیین نامه اجرایی قانون صادرات و واردات سال ۱۳۶۷ از ۳۰.۰۰۰ ریال به ۵۰.۰۰۰ ریال افزایش یابد.

اضافه شدن سازمان میراث فرهنگی به ترکیب اعضای ستاد ملی ساماندهی امور جوانان موضوع تصویب نامه شماره ۱۳۸۳/۱۲/۲۶-ت/۶۵۰۱۰ مورخ ۱۳۸۳/۱۲/۲۶

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۰/۲۶ بنا به پیشنهاد شماره ۳۱۹۲-۱-۸۶ مورخ ۱۳۸۶/۸/۲۹ سازمان ملی جوانان و به استناد ماده (۱۱۲) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ تصویب نمود:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به ترکیب اعضای ستاد ملی ساماندهی امور جوانان، موضوع بند (۹) تصویب نامه شماره ۳۱۲۰۱-ت/۶۵۰۱۰ مورخ ۱۳۸۲/۱۲/۲۶ اضافه می شود.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۰۶ در مرکز استان اصفهان نسبت به تعیین مناطق

نمونه گردشگری منطقه ای (محلی)، ملی و بین المللی

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۰۶ که در مرکز استان اصفهان تشکیل شد، به استناد ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲- تصویب نمود:

۱- مناطق شصت گانه مندرج جدول پیوست که تایید شده به مهر دفتر هیئت دولت می باشد در استان اصفهان به عنوان مناطق نمونه گردشگری منطقه ای (محلی)، ملی و بین المللی تعیین می شوند.

تبصره: انجام مطالعات جامع مناطق یاد شده برای اجرای طرح های سرمایه گذاری بخش غیردولتی توسط سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری انجام می گردد و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف است اعتبار مورد نیاز برای مطالعه و ایجاد زیرساختهای مورد نیاز را در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه پیش بینی نماید .

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۲- این تصویبنامه ناقص و نافی اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست در خصوص مناطق چهارگانه تحت مدیریت سازمان یاد شده نخواهد بود .

ردیف	نام منطقه نمونه گردشگری بین المللی	نام شهرستان	ردیف	نام منطقه نمونه گردشگری بین المللی	نام شهرستان
۱	دریاچه نمک	آران و بیدگل	۲	کویرمرنجاب	آران و بیدگل
۳	ناژوان	اصفهان	۴	کلاه قاضی	اصفهان
۵	تالاب گاوخونی	اصفهان	-	-	-
ردیف	نام منطقه نمونه گردشگری ملی	نام شهرستان	ردیف	نام منطقه نمونه گردشگری ملی	نام شهرستان
۶	گلستان کوه	خوانسار	۷	سرچشمه خوانسار	خوانسار
ردیف	نام منطقه نمونه گردشگری محلی	نام شهرستان	ردیف	نام منطقه نمونه گردشگری محلی	نام شهرستان
۸	روستای گلهرود	برخوار و میمه	۹	سه	برخوار و میمه
۱۰	سدحمیران	تیران و کرون	۱۱	مرغاب	تیران و کرون
۱۲	چشمه احمدرضا	تیران و کرون	۱۳	دریاچه	چادگان
۱۴	چشمه لادور	خمینی شهر	۱۵	سد حنا	سمیرم
۱۶	آب ملخ	سمیرم	۱۷	پادنا و چشمه بابازرنگ	سمیرم
۱۸	ونک	سمیرم	۱۹	بی بی سیدان	سمیرم
۲۰	چهل چشمه	سمیرم	۲۱	زیدبن علی	سمیرم
۲۲	چشمه دیزج	سمیرم سفلی	۲۳	علی همگین	سمیرم سفلی
۲۴	بودجان	سمیرم سفلی	۲۵	زرچشمه	شهرضا
۲۶	اسفرجان	شهرضا	۲۷	هونجان	شهرضا
۲۸	کهرویه	شهرضا	۲۹	دره بیدبالا	فریدن
۳۰	نهرخلج	فریدن	۳۱	آبشار پونه زار	فریدونشهر
۳۲	جغیورت	فریدونشهر	۳۳	پیت اسکی	فریدونشهر
۳۴	مسیر رودخانه	فلاورجان	۳۵	پل بابا محمود	فلاورجان
۳۶	نیاسر	کاشان	۳۷	قمصر	کاشان
۳۸	برزک	کاشان	۳۹	روستای گردشگری نسلج	کاشان
۴۰	محور کوجری	گلپایگان	۴۱	چرمهین (شالولاک)	لنجان
۴۲	ورنامخواست	لنجان	۴۳	باغ بهادران	لنجان
۴۴	برنجگان	لنجان	۴۵	حوض ماهی	مبارکه
۴۶	دیزیچه	مبارکه	۴۷	آبگرم	نابین
۴۸	گرمه	نابین	۴۹	عروسان	نابین
۵۰	کویر مصر	نابین	۵۱	کاروانسرای هسنیجه	نجف آباد
۵۲	روستای دماپ	نجف آباد	۵۳	سایت کویرنوردی	اردستان
۵۴	محور ابیانه	نطنز	۵۵	امام زاده	اردستان
۵۶	جبل	اصفهان	۵۷	قمشلو	تیران و کرون
۵۸	گشته	نطنز	۵۹	سد گلپایگان	گلپایگان
۶۰	پایین سد	چادگان	-	-	-

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۰۶ در مرکز استان اصفهان نسبت به اقدامات سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در این استان

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۰۶ که در مرکز استان اصفهان تشکیل گردید، موافقت نمود:
- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و با رعایت مقررات قانونی، نسبت به موارد زیر اقدام نماید:
- ۱- اختصاص تسهیلات بانکی بلند مدت با یارانه به منظور مرمت و احیاء و ساماندهی بافت‌های تاریخی با همکاری استانداری طی سالهای برنامه چهارم توسعه به نحوی که سود تسهیلات یاد شده را در ردیفهای بودجه مربوط دستگاههای ذیربط پیش بینی نماید.
  - ۲- با همکاری استانداری اصفهان، وزارت راه و ترابری و شهرداریهای استان نسبت به موارد زیر اقدام نماید:
    - الف- احداث ۳۰ مجموعه خدمات رفاهی بین راهی
    - ب- احداث ۳۱ مجموعه اقامتی (کمپینگ)
    - ج- احداث ۳۵ هتل
    - د- احداث ۶۰ باب نمازخانه مجهز به مجموعه سرویسهای بهداشتیتبصره ۱: زمین مورد نیاز و آماده سازی آن از سوی استان انجام می شود.
  - تبصره ۲: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعتبارات مورد نیاز را در بودجه دستگاههای ذیربط در طول برنامه چهارم توسعه پیش بینی نماید.
  - تبصره ۳: شرکت توسعه گردشگری ایران وابسته به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با مشارکت بخش غیر دولتی نسبت به احداث تاسیسات یاد شده اقدام می نماید.
  - ۳- پیش بینی مبلغ ۷۰ میلیارد ریال جهت ایجاد موزه منطقه ای اصفهان در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی موضوع آیین نامه اجرایی ماده ۳۲ قانون برنامه چهارم توسعه .
  - ۴- تجهیز موزه های محلی و ایجاد موزه های مجازی با همکاری استان.
  - ۵- پیش بینی اعتبار مرمت و ساماندهی ۲۰ مدرسه علمیه تاریخی، ۳۰ مسجد تاریخی استان و همچنین مرمت و احیاء و استحکام بخشی بازار بزرگ اصفهان در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی .
  - ۶- پیش بینی اعتبار مورد نیاز تملک و مرمت حمام شیخ بهایی و تملک و مرمت دسترسی ورودی های قدیم و جدید طبقه دوم میدان امام (موزه جهان اسلام) در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ پس از طی مراحل قانونی.
  - ۷- تکمیل ساختمان موزه دفاع مقدس با توجه به حضور گردشگران داخلی و خارجی و همچنین ضرورت شناساندن افتخارات دوران دفاع مقدس .

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۸- انجام مطالعات و فراهم ساختن زیر ساختهای لازم جهت ایجاد بازارچه، شهرک و دانشگاه تخصصی صنایع دستی در استان با همکاری و هماهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، استانداری و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (زمین مورد نیاز از سوی استان تأمین می شود).

۹- اختصاص مبلغ ۵۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی بلند مدت جهت اعطای وام به هنرمندان و صنعتگران استان به نحوی که یارانه سود بانکی توسط شورای اشتغال تأمین گردد.

۱۰- افزایش مبلغ ۳۰ میلیارد ریال به سرجمع اعتبارات سازمان جهت اجرای طرح ایمن سازی بناهای تاریخی استان در برابر حریق در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷.

۱۱- تأمین اعتبار ایجاد پارک تمدن و فرهنگ اسلامی در شهر اصفهان در سال های برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی (زمین مورد نیاز توسط استان تأمین می گردد).

۱۲- مطالعه، ساماندهی و تعیین حریم سایت مناطق آتشگاه، قلعه شاه دژ، تپه اشرف (اصفهان)، اریسمان نطنز، وی گل آران و بیدگل و سیلک (کاشان) در سال ۱۳۸۷.

تبصره: زمین مورد نیاز جهت آزادسازی حریم سایتهای مذکور توسط دستگاههای ذیربط در استان و اعتبار مورد نیاز توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تأمین می شود.

۱۳- پیش بینی اعتبار مورد نیاز با ایجاد ردیف مستقل جهت اجرای طرح مرمت بناهای ارزشمند شاخص استان و همچنین خانه های تاریخی در تملک سازمان در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی.

۱۴- انجام مطالعات و پژوهش درخصوص مرمت بناها و بافتهای تاریخی براساس «مکتب اصفهان» دانش تمدنی در راستای جنبش نرم افزاری و ارائه الگوی تولیدی.

۱۵- اختصاص مبلغ ۵۰ میلیارد ریال جهت تأمین، تجهیز و تقویت نمایندگی شهرستانها و پایگاههای حفاظتی موجود و مورد نیاز به منظور افزایش حفاظت از آثار و محوطه های تاریخی استان طی سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷. (مبلغ یاد شده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به سرجمع اعتبارات سازمان در سال ۱۳۸۶ اضافه خواهد شد)

۱۶- ردیف استخدامی ۳۰ نفر برای سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان با توجه به نمودار سازمانی

احداث سرویسهای بهداشتی خدماتی بین راهی به صورت ضربتی در هر استان به مسئولیت استاندار و با حضور مدیران کل راه و ترابری، منابع طبیعی، میراث فرهنگی و گردشگری و مدیران عامل شرکتهای استانی برق و گاز ...

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۲ موافقت نمود:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۱- در هر استان کارگروهی به مسئولیت استاندار و با حضور مدیران کل راه و ترابری، منابع طبیعی، میراث فرهنگی و گردشگری و مدیران عامل شرکتهای استانی برق و گاز تشکیل و نسبت به پیگیری احداث سرویسهای بهداشتی خدماتی بین راهی به صورت ضربتی اقدام نماید.
- ۲- در لایحه متمم بودجه سال ۱۳۸۵ یا لایحه بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور مبلغ سیصد میلیارد (۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ر) ۳۰۰ ریال برای این موضوع پیش‌بینی شود.

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۲ بنا به پیشنهاد شماره ۸۵۲/۱۰۳۴۱۴ مورخ ۱۳۸۵/۵/۴ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره (۳) ماده (۱) قانون نحوه اعمال نظارت بر کاهش هزینه های غیر ضرور و جلوگیری از تجمل گرایی - مصوب ۱۳۷۰ - تصویب نمود:

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۱۲ بنا به پیشنهاد شماره ۸۵۲/۱۰۳۴۱۴ مورخ ۱۳۸۵/۵/۴ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره (۳) ماده (۱) قانون نحوه اعمال نظارت بر کاهش هزینه های غیر ضرور و جلوگیری از تجمل گرایی - مصوب ۱۳۷۰ - تصویب نمود:

۱ - برگزاری دوره منطقه ای مدیریت و حفاظت آثار خشتی توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری از محل اعتبارات ریالی دستگاه مربوط مجاز است.

۲ - سازمان یادشده می تواند از کمکها و هدایای داوطلبانه اشخاص حقیقی و حقوقی که برای این امر اختصاص یافته است در چارچوب قوانین و مقررات استفاده نماید.

۳ - هزینه های شخصی مربوط توسط متقاضیان شرکت در دوره یادشده پرداخت می شود.

افزودن جزء "س" ("س" - رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری) به بند (۱) تصویب نامه شماره ۵۷۷۲۰/ت ۳۴۱۶۹ هـ مورخ ۱۳۸۴/۹/۲۱

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۹/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۹۶۰۳۸ مورخ ۱۳۸۵/۸/۱۳ معاونت اجرایی رییس جمهور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

متن زیر به عنوان جزء "س" به بند (۱) تصویب نامه شماره ۵۷۷۲۰/ت ۳۴۱۶۹ هـ مورخ ۱۳۸۴/۹/۲۱ اضافه می شود:

"س - رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری"

وظایف وزارت امور خارجه - اطلاعات - کشور - راه و سازمان میراث فرهنگی درخصوص جهانگردان ، تجار و کارشناسان خارجی

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۱- وزارت امور خارجه موظف است با استقرار نمایندگان خود در فرودگاههای بین المللی امام خمینی ، مهرآباد، شیراز، اصفهان، تبریز، کیش ، قشم، مشهد، عسلویه، برای ورود جهانگردان، تجار و کارشناسان خارجی که فاقد روادید می‌باشند، نسبت به صدور روادید ورود جهانگردی، زیارتی، تجارتي و درمانی پانزده روزه با هماهنگی نهادهای ذی ربط اقدام کند
- ۲- وزارت امور خارجه با همکاری وزارت اطلاعات سیستم مکانیزه و اینترنتی صدور روادید پانزده روزه را با رعایت کلیه مفاد این تصویب نامه طراحی و اجراء کند
- ۳- نمایندگان وزارت اطلاعات مستقر در فرودگاههای موضوع بند (۱) این تصویب نامه، موظف است به منظور جلوگیری از اتلاف وقت مسافران، پاسخ استعلام دفاتر وزارت امور خارجه مستقر در فرودگاههای مذکور را در کوتاه‌ترین زمان ممکن (حداکث یک ساعت) اعلام کند. سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است تسهیلات لازم را برپا اسکان موقت و مراجعت اتباع خارجی رد صلاحیت شده مهیا کند.
- ۴- صدور روادید ورود جهانگردی، زیارتی، تجارتي و درمانی برای اتباع خارجی به استثنای کشورهایی که توسط وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات مشترکاً تعیین و اعلام می‌شود انجام خواهد شد.
- ۵- وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات مکلفند نسبت به ارایه و گسترش تسهیلات این تصویب نامه در دیگر مبادی ورودی و خروجی کشور اقدام کنند. وزارت راه و ترابری نسبت به تجهیز و تمهید امکانات دفاتر وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات در مبادی یاد شده اقدام نموده و سپس روادید ۱۵ روزه فوق صادر خواهد شد
- ۶- روادیدهای مذکور در صورت ضرورت حداکثر تا دو هفته توسط نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران قابل تمدید می‌باشد.
- ۷- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور موظف به تعیین ساختار تشکلاتی، اجرایی و بودجه وزارت امور خارجه و وزارت اطلاعات یاد شده می‌باشد.
- ۸- این تصویب نامه جایگزین تصویب نامه شماره ۶۷۵۸۷/ت/۳۴۳۰۹-هـ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۲۴ می‌شود.

هیئت وزیران بنا به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون مستثنی شدن ماشین آلات و خودروهای اهدایی از شمول تبصره (۱۷) قانون محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو و ماشین آلات راهسازی ..

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۸/۲۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱/۲۲۵۲۵ مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۴ وزارت بازرگانی و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون مستثنی شدن ماشین آلات، خودروهای اهدایی و قطعات و لوازم مربوط به آنها از

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

شامل تبصره (۱۷) ماده واحده قانون چگونگی محاسبه و وصول حقوق گمرکی، سود بازرگانی و مالیات انواع خودرو، ماشین آلات راهسازی وارداتی و ساخت داخل و قطعات آنها - مصوب ۱۳۷۶ - تصویب نمود:

ورود و ترخیص تجهیزات جدول پیوست که تأیید شده به مهر دفتر هیئت دولت می‌باشد، از مصادیق تبصره (۱) ماده واحده قانون یادشده می‌باشد.

اضافه شدن روسای سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و بنیاد شهید و امور ایثارگران به ترکیب ستاد ویژه اشتغال (مصوب ۱۳۸۳/۴/۱)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۳.۲۴ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱-۳۱۶۴ مورخ ۱۳۸۳.۳.۱۶ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

رؤسای سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و بنیاد شهید و امور ایثارگران به ترکیب ستاد ویژه اشتغال، موضوع ماده (۱) تصویبنامه شماره ۱۳۷۷.۱۱.۲۱ مورخ ۲۰۲۱ تا ۲۹۵۱۳ تصویب می‌شوند.

اضافه شدن رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان و رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران استان به ترکیب اعضای موضوع ماده ۳ آیین‌نامه کشوری برنامه ریزی و توسعه استان (مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۳.۱۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱-۲۱۸۶ مورخ ۱۳۸۳.۳.۲ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد تبصره (۱) ماده (۷۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - تصویب نمود:

رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان و رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران استان به ترکیب اعضای شورای برنامه ریزی و توسعه استان، موضوع ماده (۳) آیین‌نامه شورای برنامه ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی، موضوع تصویبنامه شماره ۱۶۹۱۸ تا ۲۶۵۱۷ مورخ ۱۳۸۲.۴.۱۶ اضافه می‌شود.

اضافه شدن رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و رئیس بنیاد شهید و امور ایثارگران به عنوان اعضای کمیسیونهای فرهنگی و امور اجتماعی موضوع بندهای ۳ و ۲ ماده ۶ آیین‌نامه داخلی هیات دولت (مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۲.۲۳ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱- رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به عنوان عضو کمیسیون فرهنگی، موضوع بند "۳" ماده (۶) آیین‌نامه داخلی هیأت دولت، موضوع تصویبنامه شماره ۱۱۱۴۳۸ تا ۸۸۲ مورخ ۱۳۶۸.۱۰.۳ تعیین می‌شود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۲- رییس بنیاد شهید و امور ایثارگران به عنوان عضو کمیسیون امور اجتماعی، موضوع بند "۲" ماده (۶) آیین نامه داخلی هیأت دولت، موضوع تصویب نامه یادشده تعیین می شود.

اضافه شدن سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به سازمانهای مندرج در تبصره ۱ ماده ۲ آیین نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب ۱۳۸۳/۳/۹)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۳.۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۶۷۵-۱.۱ مورخ ۱۳۸۳.۲.۲۳ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تأیید سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۲۷) قانون رسیدگی به تخلفات اداری - مصوب ۱۳۷۲ - تصویب نمود:

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به سازمانهای مندرج در تبصره (۱) ماده (۲) آیین نامه اجرایی قانون رسیدگی به تخلفات اداری، موضوع تصویب نامه شماره ۲۶۲۲۲-۳۰۴ هـ مورخ ۱۳۷۳.۸.۲ اضافه می شود.

اختصاص حق عضویت مربوط به کنوانسیون حفظ و حمایت میراث فرهنگی و طبیعی سازمان یونسکو و مرکز بین المللی مطالعات به وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای حفظ و مرمت اموال فرهنگی و آثار باستانی اختصاص حق عضویت مربوط به کنوانسیون حفظ و حمایت میراث فرهنگی و طبیعی سازمان یونسکو و مرکز بین المللی مطالعات به وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای حفظ و مرمت اموال فرهنگی و آثار باستانی ۱۳۶۷/۸/۴ هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷.۸.۴ بنا به پیشنهاد شماره ۵۴.۴۰۲۵.۲۸۷۸۴ مورخ ۱۳۶۶.۱۲.۱۹ وزارت فرهنگ و آموزش عالی و به استناد قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین المللی و با توجه به ماده ۱۵ قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان مصوب ۱۳۵۳ تصویب نمودند: مبلغ ۱۷۴.۲۴۵ هزار دلار حق عضویت معوقه و جاری مربوط به کنوانسیون حفظ و حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهانی سازمان یونسکو و مرکز بین المللی مطالعات برای حفظ و مرمت اموال فرهنگی و آثار باستانی در اختیار وزارت مزبور قرار گیرد.

شرایط و نحوه صدور صنایع دستی

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۴.۱۱.۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۴۵۹۵۰ مورخ ۱۳۶۴.۱۰.۹ وزارت بازرگانی موارد زیر را تصویب نمودند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

صنایع دستی: گلیم (پشمی - پنبه‌ای - پشمی و پنبه‌ای) صنایع دستی سفالین - صنایع دستی چرمی - صنایع دستی شیشه‌ای - صنایع دستی چوبی و فلزی (به صورت خراطی و حکاکی) در صورتی که قدمت تاریخی نداشته و عتیقه تشخیص نگردد و اشیاء تهیه شده از حصر و بوریا با سپردن پیمان نامه ارزی به میزان ۵۰ درصد بهای کالای صادره بر اساس نرخ تعیین شده توسط کمیسیون نرخ گذاری قابل صدور خواهد بود.

تبصره ۱ - صادرکنندگان اقلام مذکور نمی‌توانند از معافیت موضوع ماده ۲۱ قانون مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۶۴ استفاده نمایند.

تبصره ۲ - صدور اقلام فوق‌الذکر موکول به رعایت کامل مقررات صادرات و واردات و بخشنامه‌های مربوط خواهد بود.

اصلاح تصویب‌نامه شرایط و نحوه صدور صنایع دستی (مصوب ۱۳۶۵/۱/۲۷)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۵.۱.۲۷ بنا به پیشنهاد وزارت جهاد سازندگی، تصویب‌نامه شماره ۸۲۷۳۸ مورخ ۱۳۶۴.۱۲.۵ را به شرح زیر اصلاح نمودند.

صنایع دستی: انواع زیراندازهای دستی غیر فرش اعم از پشمی، پنبه‌ای، پشمی پنبه‌ای و کرکی (به صورت گلیم، جاجیم، جاجیمچه، وزنی، نم، شیریکی پیچ) صنایع دستی سفالین و سرامیک - صنایع دستی چرمی - صنایع دستی شیشه‌ای - صنایع دستی چوبی (به صورت منبت، معوق، خراطی، حکاکی، ریزه‌کاری، نازک کاری و ظریف کاری) - صنایع دستی فلزی (به صورت قلمزده، مشبک کاری، حکاکی و برجسته کاری) - صنایع مستظرفه (به صورت خاتم، مینیاتور، معرق، میناکاری، پایه ماشه، فیروزکوب، مليله) - صنایع دستی سنگی (به صورت قلمزده، ساده و تراش) - انواع پارچه‌های قلمکار و ابریشم کلاکه‌ای دستباف و انواع سوزندوزی دستی و نیز محصولات تکمیلی از اقلام مذکور، در صورتی که قدمت تاریخی نداشته و عتیقه تشخیص نگردد و اشیای تهیه شده از حصیر و بوریا با سپردن پیمان نامه ارزی به میزان ۵۰٪ بهای کالای صادره براساس نرخ تعیین شده توسط کمیسیون نرخ‌گذاری قابل صدور خواهد بود.

تبصره ۱ - صادرکنندگان اقلام مذکور نمی‌توانند از معافیت موضوع ماده ۲۱ قانون مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۶۵ استفاده نمایند.

تبصره ۲ - صدور اقلام فوق‌الذکر موکول به رعایت کامل مقررات صادرات و واردات و بخش‌نامه‌های مربوط خواهد بود.

اصلاح تصویب‌نامه مربوط به اصلاح تصویب‌نامه شرایط و نحوه صدور صنایع دستی (مصوب ۱۳۶۵/۸/۱۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۵.۸.۱۸ با عنایت به نامه شماره ۶۴.۱۱۵۵ مورخ ۱۳۶۵.۷.۱۲ ریاست جمهوری تصویب نمودند:

تصویب‌نامه شماره ۶۰۶۰ مورخ ۱۳۶۵.۲.۲ هیأت وزیران به شرح زیر اصلاح گردد:

۱ - رقم "۵۰٪" به رقم "۵۶٪" اصلاح گردد.

۲ - تبصره ۱ حذف و تبصره ۲ به عنوان تبصره جانشین تبصره ۱ می‌گردد.

موافقت هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۰۶ در مرکز استان اصفهان نسبت به اقدامات سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در این استان (مصوب ۱۳۸۶/۳/۶)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و با رعایت مقررات قانونی، نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

۱- اختصاص تسهیلات بانکی بلند مدت با یارانه به منظور مرمت و احیاء و ساماندهی بافت‌های تاریخی با همکاری استانداری طی سالهای برنامه چهارم توسعه به نحوی که سود تسهیلات یاد شده را در ردیفهای بودجه مربوط دستگاههای ذیربط پیش بینی نماید.

۲- با همکاری استانداری اصفهان، وزارت راه و ترابری و شهرداریهای استان نسبت به موارد زیر اقدام نماید:

الف- احداث ۳۰ مجموعه خدمات رفاهی بین راهی

ب- احداث ۳۱ مجموعه اقامتی (کمپینگ)

ج- احداث ۳۵ هتل

د- احداث ۶۰ باب نمازخانه مجهز به مجموعه سرویسهای بهداشتی

تبصره ۱: زمین مورد نیاز و آماده سازی آن از سوی استان انجام می‌شود.

تبصره ۲: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور اعتبارات مورد نیاز را در بودجه دستگاههای ذیربط در طول برنامه چهارم توسعه پیش بینی نماید.

تبصره ۳: شرکت توسعه گردشگری ایران وابسته به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با مشارکت

بخش غیر دولتی نسبت به احداث تاسیسات یاد شده اقدام می‌نماید.

۳- پیش بینی مبلغ ۷۰ میلیارد ریال جهت ایجاد موزه منطقه ای اصفهان در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه

پس از طی مراحل قانونی موضوع آیین نامه اجرایی ماده ۳۲ قانون برنامه چهارم توسعه .

۴- تجهیز موزه های محلی و ایجاد موزه های مجازی با همکاری استان.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۵- پیش بینی اعتبار مرمت و ساماندهی ۲۰ مدرسه علمیه تاریخی، ۳۰ مسجد تاریخی استان و همچنین مرمت و احیاء و استحکام بخشی بازار بزرگ اصفهان در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی .
- ۶- پیش بینی اعتبار مورد نیاز تملک و مرمت حمام شیخ بهایی و تملک و مرمت دسترسی ورودی های قدیم و جدید طبقه دوم میدان امام (موزه جهان اسلام) در لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ پس از طی مراحل قانونی.
- ۷- تکمیل ساختمان موزه دفاع مقدس با توجه به حضور گردشگران داخلی و خارجی و همچنین ضرورت شناساندن افتخارات دوران دفاع مقدس .
- ۸- انجام مطالعات و فراهم ساختن زیر ساختهای لازم جهت ایجاد بازارچه، شهرک و دانشگاه تخصصی صنایع دستی در استان با همکاری و هماهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، استانداری و سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور (زمین مورد نیاز از سوی استان تأمین می شود) .
- ۹- اختصاص مبلغ ۵۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی بلند مدت جهت اعطای وام به هنرمندان و صنعتگران استان به نحوی که یارانه سود بانکی توسط شورای اشتغال تأمین گردد .
- ۱۰- افزایش مبلغ ۳۰ میلیارد ریال به سرجمع اعتبارات سازمان جهت اجرای طرح ایمن سازی بناهای تاریخی استان در برابر حریق در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷.
- ۱۱- تأمین اعتبار ایجاد پارک تمدن و فرهنگ اسلامی در شهر اصفهان در سال های برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی (زمین مورد نیاز توسط استان تأمین می گردد) .
- ۱۲- مطالعه، ساماندهی و تعیین حریم سایت مناطق آتشگاه، قلعه شاه دژ، تپه اشرف (اصفهان) ، اریسمان نطنز، وی گل آران و بیدگل و سیلک (کاشان) در سال ۱۳۸۷ .
- تبصره: زمین مورد نیاز جهت آزادسازی حریم سایتهای مذکور توسط دستگاههای ذیربط در استان و اعتبار مورد نیاز توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تأمین می شود .
- ۱۳- پیش بینی اعتبار مورد نیاز با ایجاد ردیف مستقل جهت اجرای طرح مرمت بناهای ارزشمند شاخص استان و همچنین خانه های تاریخی در تملک سازمان در لوایح بودجه سالهای برنامه چهارم توسعه پس از طی مراحل قانونی .
- ۱۴- انجام مطالعات و پژوهش درخصوص مرمت بناها و بافتهای تاریخی براساس «مکتب اصفهان» دانش تمدنی در راستای جنبش نرم افزاری و ارائه الگوی تولیدی .
- ۱۵- اختصاص مبلغ ۵۰ میلیارد ریال جهت تأمین، تجهیز و تقویت نمایندگی شهرستانها و پایگاههای حفاظتی موجود و مورد نیاز به منظور افزایش حفاظت از آثار و محوطه های تاریخی استان طی سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ . (مبلغ یاد شده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به سرجمع اعتبارات سازمان در سال ۱۳۸۶ اضافه خواهد شد)
- ۱۶- ردیف استخدامی ۳۰ نفر برای سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان با توجه به نمودار سازمانی

تصویب نامه راجع به معافیت کلیه کالاهای صنایع دستی از سپردن پیمان ارزی (مصوب ۱۳۸۰/۳/۳۰) هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰.۰۳.۳۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۲۱۸۰۱ مورخ ۱۳۷۹.۱۲.۲۷ وزارت صنایع و معادن و به استناد ماده (۶) مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز - مصوب ۱۳۷۴ - تصویب نمود:

صدور کلیه کالاهای صنایع دستی از سپردن پیمان ارزی، موضوع بند (۱) تصویب نامه شماره ۱۱۵۵۵ت۶۱۲۱۲ مورخ ۱۳۷۴.۰۲.۲۷ معاف است.

تخصیص اعتبار شرکت سهامی سازمان صنایع دستی ایران از بودجه سال ۱۳۸۱ (مصوب ۱۳۸۱/۸/۲۹) هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱.۸.۲۹ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۱.۱۵۴۷۷۷ مورخ ۱۳۸۱.۸.۲۵ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۵۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ تصویب نمود:

مبلغ پنج میلیارد (۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۱ (هزینه های پیش بینی نشده) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور به منظور تامین بدهی شرکت سهامی سازمان صنایع دستی ایران به اشخاص حقیقی (صنعتگران) و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران در اختیار شرکت یادشده قرار گیرد تا برابر قوانین و مقررات مربوط هزینه شود.

آیین نامه اجرایی قانون زمین شهری (مصوب ۱۳۷۱/۷/۲۴)

فصل اول - تعاریف و مقررات مربوط به عمران زمینها

ماده ۱ - منظور از عمران و احیای قابل قبول مذکور در قانون زمین شهری - که از این پس قانون نامیده می شود - عموماً یاد شده در ماده (۱۴۱) قانون مدنی و مقررات بعدی در باب احیا و عمران زمینهاست. عملیات از قبیل شخص غیر مسبوق به احیاء تحجیر، ریختن مصالح در زمین، حفر چاه و نظایر آن، عمران و احیاء محسوب نمی گردد.

تبصره - تناسب میزان زمین عمران و احیا شده با در نظر گرفتن مساحت زیربنا، مساحت کل زمین و فضای عمومی آن یا سطح زیر کشت، آیش و سایر تصرفاتی که با در نظر گرفتن مفاد این ماده، عمران و احیا محسوب می شود، طبق دستورالعملهای صادر شده توسط وزارت مسکن و شهرسازی تعیین خواهد شد.

ماده ۲ - منظور از اراضی دایر موضوع قانون، باری تملک و زمینهای کشاورزی مندرج در ماده (۵) قانون و این آیین نامه، زمینهایی است که بهره برداری بالا از آنها، زراعت باشد و شامل عرصه و اعیان باغها و تأسیساتی که عرصه آنها متناسب با اعیانی باشد، نمی گردد.

تبصره - اراضی دایر کشاورزی ایستگاه‌های تحقیقاتی متعلق به وزارت کشاورزی و همچنین اراضی دایر مزروعی دانشکده‌های کشاورزی و دامپروری و دامپزشکی و هنرستانهای کشاورزی که مورد تأیید وزارت مسکن و شهرسازی باشد، از شمول زمینهای دایر موضوع قانون مستثنا می‌باشد وزارت کشاورزی مکلف است فهرست ایستگاه‌های فوق را با ذکر میزان زمینها، نوع تأسیسات، محل وقوع و سایر مشخصات لازم، ظرف سه ماه جهت تأیید به وزارت مسکن و شهرسازی ارائه نماید

ماده ۳ - تعریف مسکن مناسب موضوع ماده (۷) قانون و ضوابط آن به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است که به موجب دستورالعملی ضوابط آن را تهیه و جهت اجرا ابلاغ می‌نماید.

ماده ۴ - منظور از استفاده از مزایای مواد (۶) و (۸) قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ عبارت است از:
الف - اخذ پروانه ساختمانی از شهرداری.

ب - عمران و احیا در زمین، بدون اخذ پروانه به وسیله مالک یا انتقال گیرنده از او با سند عادی.

ماده ۵ - مهلت عمرانی زمینهای موات، توسط افراد واجد شرایط از تاریخ تشخیص نوع زمین - اعلام رأی کمیسیون تشخیص - به مدت سه سال می‌باشد.

تبصره - در مواردی که صدور مجوز عمران، از نظر قانونی غیر مقدور یا ممنوع باشد، مهلت مذکور از تاریخ رفع ممنوعیت محاسبه می‌شود و در خصوص زمینهای مواتی که جدیداً در محدوده اجرای قانون قرار می‌گیرد، احتساب مهلت از تاریخ تشخیص نوع زمین به وسیله مراجع موضوع ماده (۶) این آیین‌نامه می‌باشد.

فصل دوم - مقررات تشخیص زمینها

ماده ۶ - کلیه مراجعی که به نحوی از انحا در ارتباط با زمینهای شهری، اقداماتی از قبیل نقل و انتقال صدور مجوزهای قانونی و پروانه‌های حر چاه یا ساختمانی و غیره انجام می‌دهند، ملزم و موظفند قبل از هر گونه اقدامی بود، نظر وزارت مسکن و شهرسازی را درباره نوع زمین استعمال نمایند، مگر این که با توجه به سایر مواد آیین‌نامه، نوع مزین مشخص و معین باشد. چنانچه وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یک ماه، پاسخ استعمال مراجع یاد شده در این ماده را ندهد، مراجع مزبور می‌توانند رأساً اقدام نمایند.

تبصره - اشخاص ذینفع در صورت موافقت مراجع یاد شده در این ماده و ماده (۷) می‌توانند رأساً نسبت به اخذ نظر وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نمایند.

ماده ۷ - مراجع درخواست‌کننده نظریه وزارت مسکن و شهرسازی باید مشخصات ثبتی زمین و دو نسخه رونوشت یا فتوکپی نقشه ثبتی و در صورت نداشتن نقشه یاد ده، دو نسخه کروکی دقیق زمین را که منطبق با سوابق ثبتی و وضع محل زمین باشد، با انعکاس موقعیت ملک روی نقشه هوایی با مقیاس مناسب - در صورت وجود نقشه هوایی - تهیه و به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال نمایند. در صورت عدم دسترسی به مدارک مالکیت در موادی که رأساً قصد

تملك دارند، آخرین استعمال ثبتی یا صورت مجلس معاینه محل موضوع ماده (۱۳) این آیین نامه را به وزارت مسکن و شهرسازی تسلیم نمایند. وزارت مسکن و شهرسازی پس از بررسی مدارک و رسیدگی به شرح دستورالعمل مربوط، یک نسخه نقشه امضا شده را به انضمام نظریه خود حداکثر ظرف یک ماه به مرجع درخواست کننده، ارسال می کند و نسخه دیگر نقشه با یک نسخه از نظریه یاد شده در وزارت مسکن و شهرسازی بایگانی می شود.

نظریه وزارت مسکن و شهرسازی که نسبت به یک زمین یا ملک صادر شده، برای موارد مراجعه بعدی معتبر بوده و اخذ نظریه مجدد، ضروری نمی باشد.

ماده ۸ - موارد زیر غیر موات تلقی می شود، مرگ آن که خلاف آن بنا به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی ثابت شود:

- الف - پلاکهایی که طبق مقررات برای آنها به عنوان نصاب مالکانه، پروانه ساختمانی صادر شده یا بشود.
- ب - پلاکهایی که مساحت زمین آنها تا ۳۰۰۰ متر مربع بوده و مربوط به واحدهای مسکونی ساخته شده یا هر گونه مستحذات باشد، مشروط بر دارا بودن هریک از اسناد مشروح زیر که تاریخ صدور آنها قبل از تاریخ ۱۳۵۸.۴.۵ باشد:
  - ۱ - اسناد مالکیت که به عنوان هر گونه مستحذات، صادر شده یا تحت این عنوان مورد نقل و انتقال قرار گرفته و در ستون انتقالات قید مستحذات شده باشد.
  - ۲ - گواهی پایان کار یا مفاصا حساب نوسازی شهرداری یا سطح شهر یا گواهی های مالیاتی از قبیل مفاصا حساب یا گواهی ارث، مشروط بر آن که در اسناد و گواهی های یاد شده تصریح شد باشد که پلاک مورد نظر، واحد ساختمانی یا مسکونی با مستحذات است.
  - ۳ - سند رسمی اجاره به عنوان واحد مسکونی یا ساختمان.
  - ۴ - پلاکهای که به تشخیص شهرداری محل، قبل از تاریخ اجرای مقررات مربوط به صدور پروانه ساختمانی در شهر محل وقوع ملک به صورت ساختمان یا مستحذات درآمده باشد.
  - ج - در صورتی که اسناد انتقال مربوط به پلاکهایی باشد که به عنوان ساختمان مورد معامله وزارتخانه ها و مؤسسات و شرکت های دولتی یا وابسته به دولت و بنیادها و نهادهای انتقال اسلامی یا شهرداریها و مؤسسات اعتبار مجاز قرار گرفته باشد.
  - د - پلاکهایی که قبل از تاریخ ۱۳۵۸.۴.۵ به صورت تأسیساتی از قبیل مستحذات صنعتی، ورزشی، جایگاه های فروش مواد نفتی، کارگاه ها، گاراژها، توقفگاه ها و انبارهای مسقف، اماکن درمانی، بهداشتی، آموزشی، فرهنگی و خدمات عمومی و تأسیسات مشابه باشد، مشروط بر آن که مساحت زمین آنها از سه هزار مترمربع بیشتر نبوده و دارای پروانه رسمی کسب یا ساختمان یا گواهی پایان کار باشند.

ه - ذکر وجود ساختمان در مرحله صدور آخرین مفاسحاسبه‌های نوسازی و مالیاتی در کلیه موارد بالا، حسب مورد توسط سازمان مربوط، ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۹ - به منظور تشویق مالکین جهت واگذاری زمینها به دولت از طریق توافق، واگذاری قطعاتی از زمینهای تملک شده مالکین به اقربای نسبی طبق اول آنان که فاقد واحد مسکونی زمین باشند، با اولویت بلامانع است.

فصل سوم - نحوه خرید و تملک زمینها

ماده ۱۰ - در مورد زمینهای موات که در اختیار واجدین شرایط موضوع ماده (۷) قانون قرار گرفته و بعداً مورد نیاز طرحی باشد، دستگاه مجری طرح مکلف است نسبت به واگذاری زمین عوض یا پرداخت قیمت عادلانه آن اقدام نماید.

ماده ۱۱ - برای ملک زمینهای بایر و دایر از سوی دولت و شهرداریها و کلیه دستگاههایی که طبق قانون، حق خرید و تملک دارند، رعایت ضوابط زیر ضروری است:

الف - دستگاه تملک کننده دارای طرح مصوب بوده و اعتبار خرید زمین نیز تأمین شده باشد.

ب - بالاترین مقام اجرایی دستگاه تملک کننده نیاز به تملک زمین را تأیید نماید.

ج - وزارت مسکن و شهرسازی عدم امکان تأمین زمین مناسب را از زمینهای موات و دولت در آن شهر اعلام نموده باشد.

د - در شهرهایی که دارای طرحهای مصوب شهری است، کاربری زمین مورد نیاز، منطبق با طرح باشد.

ماده ۱۲ - تشخیص نیاز برای تملک زمین بایر یا دیار و میزان آن برای احداث واحدهای مسکونی یا واگذاری زمین جهت احداث مسکن و سایر نیازهای مربوط به آنها و همچنین تطبیق میزان زمینهای معوض مورد نیاز طرحهای سایر دستگاهها با طرح مربوط در شهرهای مشمول با وزارت مسکن و شهرسازی است که بادر نظر گرفتن اراضی موات و دولتی ظرف یک ماه از تاریخ دریافت استعلام، اعلام نظر خواهد کرد.

تبصره - تشخیص زمینهای مورد نیاز طرحهای سایر دستگاهها در شهرهای یاد شده در قانون ۷ با دستگاه مربوط است.

ماده ۱۳ - در مواردی که شماره پلاک و مشخصات ثبتی زمین مورد تملک، مشخص نباشد، دستگاه تملک کننده محل زمین محدوده مورد نیاز خود را در محل مشخص نموده و قبل از انتشار آگهی تملک، نقشه محدوده را بروی نقشه‌های هوایی - در شهرهایی که نقشه هوایی وجود دارد - به اداره ثبت، محل ارسال می‌نماید. اداره ثبت مکلف است با در نظر گرفتن امکانات و حداکثر ظرف یک ماه، مشخصات پلاکهای ثبتی یا تفکیکی و نقشه پلاک‌بندی و جریان ثبتی و نام آخرین مالک را بر اساس سوابق موجود در خصوص محدوده مورد نظر، طبق صورت مجلس تنظیمی بین نماینده اداره ثبت و نماینده دستگاه تملک کننده، به مرجع تملک کننده ارسال نماید. در این صورت پس از انتشار آگهی و اعلام محدوده مورد نظر، چنانچه مالکین در مهلت تعیین شده جهت انتقال ملک خود مراجعه نمایند یا زمین مشاعی بوده و

برخی از مالکین مشاع مراجعه نکنند و به طور کلی، در تمام موارد مندرج در تبصره (۶) ماده (۹) قانون، ضمن تودیع بهای زمین مورد تملک به صندوق ثبت سند انتقال، حسب مورد از طرف وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم مقامی مالک یا مالکین امضا می‌گردد تا درموقع مراجعه مالکین با احتساب و کسر مالیاتها و هزینه‌های تعلق گ رفته، مبلغ مورد معامله به آنها پرداخت شود.

تبصره ۱ - چنانچه مالکی یا مالکین درخواست مزین عوض خارج از محدوده مورد عمل این قانون بنمایند و امکان واگذاری وجود داشته باشد، پس از انتخاب زمین و رضایت مالک یا مالکین به اخذ آن، اداره ثبت، مبلغ تودیع شده را به مرجع تملک‌کننده مسترد می‌نماید تا زمین عوض واگذار شود.

تبصره ۲ - ادارات ثبت مکلفند حسب درخواست مرجع تملک‌کننده زمین و موافقت کتبی شهرداریها و سایر سازمانهای ذیربط، سند تجمیعی پلاک‌های محدوده مورد تملک را که ضمناً در برگیرنده معابر، مسلیها، انهار متروک، حریمها، موارد مشابه داخل آن و املاک مجهول‌المالک - از نظر مقررات ثبتی - نیز باشد، طبق مقررات مربوط صادر نمایند. در صورتی که در محدوده مورد تجمعی زمین موات یا ملی شده وجود داشته باشد، سند مالکیت تجمیعی با نظر وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌شود.

تبصره ۳ - در کلیه مواردی که زمینهایی در طرح‌های مصوب دولتی و شهرداری قرار می‌گیرد و گواهی عدم امکان تأمین زمینهای مورد نیاز طرح از زمینهای دولت و موات دریافت شده باشد، باید مراتب به وسیله دستگاه صاحب طرح به مالک یا مالکین و اداره ثبت اعلام گردد تا از هر گونه نقل و انتقال این گونه زمینها تا انجام مراحل تملک، حداکثر ظرف هیجده ماه از تاریخ اعلام، به اداره ثبت خودداری گردد. همچنین مراتب باید به شهرداری محل نیز جهت رعایت مقررات قانونی ظرف مزبور اعلام شود.

تبصره ۴ - دستگاه‌های مجری طرح موظفند در کلیه موارد، یک نسخه از آگهی تملک خود را به اداره اوقاف محل و آستان قدس رضوی ارسال دارند. عدم ارسال مدارک برای سایر متولیان و آستانه‌ها رافع مسئولیت ادارات اوقاف و متولیان در اجرای این امر نمی‌باشد.

ماده ۱۴ - در صورتی که در محدوده اعلان شده برای تملک، زمین وقفی وجود داشته باشد - اعم از اینکه به اجاره واگذار شده یا نشده باشد - ادارات اوقاف و متولیان موقوفه مکلفند ظرف پانزده روز از تاریخ انتشار آخرین آگهی، نظریه خود را به دستگاه مجری طرح اعلام کنند و حداکثر ظرف یک ماه، نقشه زمین وقفی و مشخصات آن را ارائه دهند تا حسب مورد نسبت به اجرای آن قسمت از طرح که در زمینهای وقفی است، از سوی اوقاف یا آستان قدس رضوی یا متولی اقدام یا سند اجازه به نام دولت تنظیم شود یا عوض آن زمین، ضمن رعایت مقررات و غبطیه موقوفه و با مصالح واگذار و طرح اجرا گردد.

تبصره - به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اوقاف، سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و آستان قدس رضوی موظفند فهرست کلیه زمینهای اوقافی خود را درهر شهر به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال نمایند.

ماده ۱۵ - مالکینی که در اجرای تبصره (۱) ماده (۹) قانون برای تعیین تکلیف زمینهای خود در شهرهای موضوع ماده یاد شده مراجعه می نمایند، باید درخواست خود را با نقشه و مشخصات کامل زمین به وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها تسلیم نمایند تا آن وزارتخانه، حسب تقاضاهای رسیده از دستگاههای مختلف و طرحهای خدمات عمومی شهری و شهرداریها از لحاظ نیازهای خود موضوع با بررسی و شهرداریها حداکثر ظرف دو ماه و وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یک سال از تاریخ وصول تقاضای مراجعه کننده پاسخ مقتضای را بدهند. کلیه دستگاههای ذیربط مکلف به همکاری با وزارت مسکن و شهرسازی می باشند. در صورت اعلام نیاز دستگاه مربوط طبق قوانین و مقررات نسبت به تملک یا واگذاری عوض آن اقدام می نماید و در صورت اعلام عدم نیاز، چنانچه بر اساس کاربری زمین امکان عمران و واگذاری برای مالک وجود داشته باشد، مالک می تواند پس از آماده سازی و احداث بنا در زمینهای خود طبق مواد این آیین نامه نسبت به تفکیک و واگذاری واحدهای احداثی به متقاضیان اقدام نماید.

تبصره - در صورتی که علیرغم تکمیل مدارک لازم پس از انقضای مهلت مزبور به مقتضای پاسخ داده نشود، مالک طبق ضوابط قانونی و کاربریهای مربوط، حق عمران و واگذاری زمین خود را دارد.

ماده ۱۶ - مالکان زمینهای بایر و دایر یا کاربری مسکونی در شهرهای موضوع ماده (۹) قانون می توانند جهت تفکیک و اخذ پروانه ساختمانی تا هزار متر مربع برای یک یا چند قطعه از زمینهای خود به شهرداری محل مراجعه نمایند شهرداریها مکلفند پس از تطبیق نقشه تفکیکی با درخواست تشکیل پرونده به منظور اطلاع از اینکه مقتضای از مزایای مواد (۸) و (۶) قانون اراضی شهری استفاده کرده است یا خیر، مراتب را با ذکر مشخصات کامل مالک و پلاک مورد نظر از اداره زمین شهری مربوط، استعلام و پس از وصول پاسخ در صورت عمد استفاده از مزایای یاد شده، با رعایت سایر مقررات و اخذ تعهد رسمی مطابق فرم تنظیمی وزارت مسکن و شهرسازی مبنی بر عدم استفاده بیشتر از مزایای تبصره (۲) ماده (۹) قانون، پروانه ساختمانی صادر نمایند.

تبصره ۱ - در مورد زمینهایی که تملک می شود، چنانچه مالک یا مالکین از مزایای تبصره (۲) ماده (۹) قانون استفاده نکرده باشند، پس از تملک و تهیه طرح تفکیکی و کسر میزان زمینی که به نسبت سهم آنها در خیابانها و خدمات عمومی طرح قرار می گیرد تا هزار متر مربع از قطعات قابل واگذاری به انتخاب مالک یا مالکین به آنها واگذاری می گردد تا برابر مقررات عمران نمایند.

تبصره ۲ - منظور از عدم امکان مندرج در تبصره (۲) ماده (۹) قانون، مواردی است که سهم مالکانه در طرح دستگاه تملک کننده قرار گرفته و واگذاری آن به مالک باعث بر هم خوردن طرح و عدم امکان اجرای آن گردد و جابجایی طرح

نیز مقدور نباشد. در این صورت زمینی معادل قیمت زمین تملک شده و حتی المقدور به همان میزان و حداکثر تا حد نصاب مقرر در قانون، از محل دیگری به مالک یا مالکین واگذار می‌گردد تشخیص این امر با دستگاه تملک‌کننده است. تبصره ۳ - وزارت مسکن و شهرسازی ضوابط چگونگی عمران اراضی مزاد بر حد نصاب مالکانه موضوع قسمت آخر تبصره (۲) ماده (۹) قانون را به نحوی که موجب تشویق در توسعه احداث مسکن باشد، حداکثر ظرف سه ماه تهیه و جهت اجرا ابلاغ می‌نماید.

ماده ۱۷ - در شهرهای غیر مشمول ضرورت، نقل و انتقال زمینهای بایر و دایر شهری بین اشخاص با رعایت تبصره ماده (۱۴) قانون در خصوص زمینهای دایر کشاورزی، بلامانع است، ولی هر گونه تفکیک و احداث بنا مستلزم انجام عملیات آماده‌سازی، طبق ضوابط وزارت مسکن و شهرسازی می‌باشد.

ماده ۱۸ - وزارت کشاورزی و هیأت‌های ۷ نفره واگذاری زمین، حتی‌الامکان در اجرای تبصره (۴) ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی قانون مرجع تشخیص زمینهای موات و ابطال اسناد آن - مصوب ۶۶.۷.۸ - در هر درخواست وزارت مسکن و شهرسازی یا سایر دستگاه‌های تملک‌کننده زمین که در اجرای تبصره (۱۰) ماده (۹) قانون درخواست واگذاری زمین می‌نمایند، زمین عوض معادل بهای منطقه‌ای زمین تملک شده در خارج از محدوده مورد عمل قانون، برای امر کشاورزی به مالکین معرفی شده، واگذار نمایند.

ماده ۱۹ - ادارات ثبت مکلفند در هر مورد که زمینهایی - اعم از موات و غیر موات - به صورت شش‌دانگ یا مشاع بر اساس قانون به مالکیت دولت در می‌آید به موجب درخواست وزارت مسکن و شهرسازی با درخواست سایر دستگاه‌ها - در مواردی که رأساً زمینهای غیر مواتی را با رعایت مقررات قانون و این آیین‌نامه تملک می‌نماید - نسبت به صدور سند مالکیت به شرح زیر اقدام نمایند:

۱ - ابطال سند مالکیت قبلی - اعم از اینکه سند مالکیت در اختیار باشد یا نباشد و صدور سند مالکیت جدید حسب مورد به نام دولت یا شهرداریها به نمایندگی مرجع قانون درخواست‌کننده سند.

۲ - در مواردی که زمین سابقه ثبتی به نام اشخاص نداشته باشد و بر اساس نظریه وزارت مسکن و شهرسازی زمین، موات تشخیص داده شود، با توجه به تبصره الحاقی به ماده (۹) آیین‌نامه قانون ثبت و قبول تقاضای ثبت زمینهای موات و بایر بلامالک به نام دولت - مصوب ۱۳۵۴ - و در انتشار آگهی‌های نوبتی آنها نیازی به تنظیم اظهارنامه ثبت به نام دولت نبوده، و حسب درخواست وزارت مسکن و شهرسازی بدون انتشار آگهی‌های نوبتی و تحدید بلافاصله با استفاده از پلاک بخش مربوط و ضمن تعیین شماره فرعی، صورت مجلس تعیین حدود با رعایت حدود مجاورین - در صورت وجود سابقه تحدید حدود - با حضور نماینده اداره زمین شهری محل تنظیم و ملک در دفتر املاک ثبت و سند مالکیت به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد.

۳ - در صورتی که زمین طبق نظر وزارت مسکن و شهرسازی موات بوده و سابقه درخواست ثبت داشته باشد، ولی تحدید حدود آن به عمل نامیده باشد - اعم از اینکه آگهی‌های نوبتی آن منتشر شده یا نشده باشد - بدون انتشار آگهی‌های نوبتی و تحدیدی نسبت به تنظیم صورت مجلس تعیین حدود لازم و صدور سند مالکیت آن با رعایت بند (۱) این ماده از طرف اداره ثبت اقدام می‌گردد.

۴ - در صورتی که وزارت مسکن و شهرسازی با سایر دستگاه‌های دولتی یا شهرداریها بر اساس ماده (۹) قانون قصد تملک زمین غیر مواتی را دارند یا قبلاً تملک نموده‌اند، وی اساساً سابقه درخواست ثبت ندارد و زمین مزبور از نظر مقررات ثبتی مجهول‌المالک است، ادارات ثبت مکلفند ضمن تنظیم صورت مجلس لازم در اجرای ماده (۱۳) این آیین‌نامه که به منزله صورت مجلس احراز تصرف خواهد بود، مشخصات متصرف را با رعایت حدود مجاورین - اگر سابقه تحدید حدود دارد - تعیین نمایند. همین صورت مجلس، مستند انجام معامله خواهد بود. پس از تنظیم سند انتقال بر اساس ماده (۹) قانون ادارات ثبت باید به ترتیب زیر اقدام به صدور سند مالکیت به نام دولت و شهرداریها نمایند:

الف - پس از ارائه یک نسخه سند انتقال (سند تملکی) به اداره ثبت محل، اداره ثبت بر اساس سند رسمی تنظیمی بلافاصله سند مالکیت زمین را به نام دولت بانماینده‌گی وزارت مسکن و شهرسازی یا سایر دستگاه‌های دولتی درخواست کننده که سند به نام آنها تنظیم شده - یا شهرداریها حسب مورد صادر می‌نمایند.

ب - برای روشن شده وضع پرداخت بهای زمین مورد تملک، ادارات ثبت باید نسبت به تنظیم اظهارنامه ثبتی اقدام نمایند و علاوه بر قید نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاه تملک کننده یا شهرداریها، نام شخص یا اشخاصی را که مدعی مالکیت ملک مورد تملک هستند بر اساس صورت مجلس تنظیم بالا در اظهارنامه ثبتی قید نمایند و در اجرای دستور ماده (۵۹) آیین‌نامه قانون ثبت، مبادرت به انتشار آگهی‌های نوبتی کنند. در صورتی که در مهلت مقرر قانونی، اعتراضی نرسید، پس از گواهی اداره ثبت محل و اخذ مفاصحا سبهای لازم، بهای زمین به مالک یا مالکین پرداخت می‌شود، ولی در صورت وصول اعتراض به ثبت تا تعیین تکلیف نهایی از سوی دادگاه‌های صالح، بهای ملک پرداخت نخواهد شد.

ج - چنانچه زمینی که موات اعلام شده دارای اعتراضی به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی در خصوص نوع زمین یا اعتراض به ثبت یا حدود یا سایر اعتراضات قانونی در مراجع ذیصلاح یا تعارض ثبتی باشد یا در رهن و وثیقه و بازداشت بوده یا حق اعیانی و حق ریشه و کشت برای دیگران در آن قید شده باشد، ادارات ثبت مکلف به صدور سند آزاد و بدون قید بازداشت یا وثیقه و رهن و سایر قیود یاد شده، به نام دولت به نمایندگی مرجع قانونی درخواست کننده سند می‌باشند. در خصوص اعتراض به ثبت و تعارض ثبتی و تشخیص نوع زمین پس از صدور رأی قطعی از طرف مراجع قضایی، ادارات ثبت، مراجع تملک کننده با رعایت قانون و این آیین‌نامه حقوق محکوم‌له را دارا می‌نمایند در

مورد رهن و وثیقه و بازداشت زمینهای بایر و دیار نیز سازمان تملک کننده مجازاست پس از اخذ گواهی از ادارات ثبت محل، از محل اعتبارات طرح تملک زمین، مبلغ مندرج در سند وثیقه و رهن و مبلغ مورد بازداشت را پرداخت نماید و مراتب را به اداره ثبت محل اعلام کند. در صورتی که مبلغ یاد شده بیش از مبلغ مورد تملک باشد، بستانکار و مرجع بازداشت کننده می‌تواند برای وصول بقیه طلب خود تقاضای توقیف سایر اموال بدهکار را بر اساس قوانین مربوط از مراجع ذیصلاح بنماید.

د - در صورتی که زمین مورد تملک بر اساس سند انتقال رسمی سابقه ثبت داشته ولی آگهی نوبتی آن منتشر نشده باشد، اداره ثبت محل مکلف است بدون انتشار آگهی تحدیدی نسبت به تنظیم صورت مجلس تحدید حدود با رعایت حدود مجاورین - اگر سابقه تحدید حدود داشته باشد - اقدام نماید و بلافاصله سند مالکیت زمین را به نام وزارت مسکن و شهرسازی با دستگاه تملک کننده صادر نماید. در صورتی که اشتباهی در اسناد تنظیمی پیش‌آید، اصلاح اسناد با تنظیم سند اصلاحی به امضای دستگاه تملک کننده و به قائم‌مقامی مالک یا مالکین بلامانع است و برای اینکه پرداخت وجه مورد تملک به مالک مقدور گردد، اداره ثبت محل نسبت به انتشار آگهی‌های نوبتی بر اساس بند (ب) این ردیف اقدام می‌نماید. در مورد زمین‌های مورد تملک که سابقه ثبت و انتشار آگهی نوبتی داشته، ولی تحدید حدود آن به عمل نیامده، تعیین حدود و صدور سند مالکیت به شرح بند یاد شده صورت می‌گیرد.

در انجام عملیات تحدید و تفکیک زمینهای موات یا خریداری شده دولت، عدم اجرای ماده (۸۰) آیین‌نامه قانون ثبت و عمد حور مالک اولیه، مانع انجام عملیات یاد شده نخواهد بود و ادارات ثبت مکلفند برابر نقشه ارائه شده نسبت به تحدید و تفکیک، بدون حفر پی اقدام نمایند.

۵ - در مواردی که زمین بر اساس نظر وزارت مسکن و شهرسازی موات تشخیص داده شود، ادارات ثبت مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی قبل از قطعیت نظریه مرقوم سند مالکیت آن را به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر نمایند. در صورتی که بر اساس رأی قطعی دادگاه، زمین غیرموات تشخیص داده شود، در شهرهای مشمول ضرورت بر اساس ماده (۹) قانون با مالک رفتار می‌شود و سایر شهرها و شهرکهای کشور، تبصره‌های (۷) و (۸) ماده (۹) قانون، قابل اجراست.

۶ - مقررات بند (۵) این ماده را جهت صدور سند مالکیت به نام دولت و شهرداریها در مورد زمینهایی که در اجرای قانون اراضی شهری - مصوب ۶۰.۱۲.۲۷ - موات شناخته شده یا به تملک دولت درآمده، ولی سند مالکیت آن صادر نگردیده، قابل اجراست.

۷ - زمینهایی که مالکیت آنها در اجرای قانون لغو مالکیت موات شهری و اصلاحیه آن لغو گردیده و مراتب به دفاتر املاک ثبت، اخبار و به امضای مسئول مربوط رسیده باشد، با توجه به ماده (۲۲) قانون ثبت در مالکیت دولت مستقر و سند مالکیت آن باید به نام دولت صادر شود.

۸ - اسناد زمینهای موتی که قبلاً در اختیار بنیادهای غیر دولتی از جمله بنیاد مستضعفان بوده یا باشد، باید به نام وزارت مسکن و شهرسازی صادر شود.

۹ - افراز زمینهای مشاعی وزارت مسکن و شهرسازی صادر شود.

۹ - افراز زمینهای مشاعی وزارت مسکن و شهرسازی و دستگاه تملک‌کننده بر اساس لایحه قانونی راجع به فرار از مورد تصرف سازمانهای عمران اراضی شهری مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی جمهوری اسلامی ایران - به عمل خواهد آمد و دعوت از سایر مالکین مشاعی جهت افراز، ضرورت ندارد.

۱۰ - قبول تقاضای ثبت زمینهای موت از اشخاص مطلقاً ممنوع است و ادارات ثبت مکلفند قبل از پذیرش ثبت زمینها به نام اشخاص و ادامه تشریفات ثبتی زمینهای ثبت شده و افراز و تقسیم و تفکیک زمینها، موافقت کتبی وزارت مسکن و شهرسازی را اخذ نمایند.

۱۱ - دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از انجام هر گونه معامله نسبت به زمینهای موضوع قانون، مراتب را از وزارت مسکن و شهرسازی استعلام و بر اساس نظر آن وزارتخانه و رعایت مقررات مربوط اقدام نمایند.

ماده ۲۰ - کلیه دستگاههای یاد شده در ماده (۱۰) قانون موظفند زمینهای خود را در اجرای ماده (۱۰) قانون، در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار دهند. ادارات ثبت مکلفند پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به ثبت انتقال ملک در دفاتر املاک و صدور سند مالکیت به نام دولت با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی قرار دهند. ادارات ثبت مکلفند پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به ثبت انتقال ملک در دفاتر املاک و صدور سند مالکیت به نام دولت یا نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاههای یاد شده که در تحویل زمینهای مذکور و صدور اسناد مالکیت آنها به شرح این ماده، مسامحه یا کارشکنی نمایند در اجرای ماده (۱۶) قانون مختلف محسوب شده و با اعلام وزارت مسکن و شهرسازی مورد پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت و از تاریخ درخواست وزارت مسکن و شهرسازی چنانچه ظرف دو ماه نسبت به تحویل زمین و اسناد و مدارک آن اقدام ننمایند، ادارات ثبت مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی سند مالکیت جدید به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاههایی که وزارت مزبور معرفی می‌کند، صادر نمایند.

تبصره ۱ - صدور سند مالکیت زمینهای ملی شده یا سایر زمینهای دولتی واقع در محدوده مورد عمل قانون، به نام وزارت مسکن و شهرسازی نیاز به تحویل و تنظیم صورت جلسه از طرف سرچنگلداریها ندارد.

تبصره ۲ - در صورتی که در زمینهای یاد شده تجاوزات و تصرفاتی صورت گرفته باشد، در موقع معاینه محل با حضور نماینده سرچنگلداری یا دستگاه دارنده زمین، میزان تصرفات و تجاوزات، صورت جلسه شده و سند مالکیت کل محدوده لمی شده یا زمین دولتی مذکور بدون توجه به تجاوزات انجام شده به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد.

ماده ۲۱ - در مورد زمین‌های مشاعی چنانچه یک یا چند مالک مشاع در مهلت مقرر مراجعه کنند، ولی به لحاظ عدم حضور بقیه مالکین انجام معامله کل ملک مقدور نباشد، نسبت به آن تعداد از مالکین که تنظیم سند امکان ندارد، طبق مفاد قانون و این آیین‌نامه سند انتقال به قایم مقامی مالک یا مالکین امضا می‌شود.

فصل چهارم - نحوه آماده‌سازی و عمران و واگذاری زمینها

ماده ۲۲ - آماده‌سازی زمین عبارت از مجموعه عملیاتی است که مطابق دستورالعمل وزارت مسکن و شهرسازی زمین را برای احداث مسکن مهیا می‌سازد که شامل موارد زیر می‌باشد:

الف - عملیات زیربنایی از قبل تعیین بروکف، تسطیح و آسفالت معابر، تأمین شبکه‌های تأسیساتی آب و برق، جمع‌آوری و دفع آبهای سطحی و فاضلاب و غیره.

ب - عملیات روستایی مانند احداث مدارس، درمانگاه، واحد انتظامی، فضای سبز، اداره آتش‌نشانی، اماکن تجاری و نظایر آن.

ماده ۲۳ - دستگاه‌ها، بنیادها، نهادهای و اشخاص حقیقی و حقوقی واگذارکننده زمین در صورتی مجاز به واگذاری خواهند بود که اجرای عملیات زیربنایی زمینهای آنها طبق ضوابط و تأیید دستگاه‌های اجرایی مربوط، قبل از واگذاری انجام شده باشد.

تبصره - در صورتی که تعاونی‌های مسکن قادر به انجام آماده‌سازی تمام زمین یا بخشی از آن باشند می‌تواند طبق ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نمایند. بدهی است هنگام تعیین قیمت قطعی زمین، هزینه آماده‌سازی از قیمت قطعی کسر خواهد شد.

ماده ۲۴ - مالکیت زمینهای دایر و بایر اعم از حقیقی و حقوقی که طبق مواد (۱۴) و (۱۵) قانون، مجوز تبدیل و تغییر کاربری زمین خود را از وزارت مسکن و شهرسازی اخذ کرده‌اند و قصد تفکیک یا افراز یا تقسیم اراضی خود را دارند، موظفند نقشه تفکیکی زمینهای خود را به ضمیمه طرح‌های اجرایی آماده‌سازی همراه با برآورد هزینه‌های مربوط به ادارات کل مسکن و شهرسازی محل، ارائه نمایند.

ماده ۲۵ - بهای تمام شده هر قطعه زمین برای امر مسکن عبارت است از قیمت منطقه‌ای زمین در زمان واگذاری به علاوه کلیه هزینه‌های تعلق گرفته و متناسب با هر طرح طبق دستورالعمل وزارت مسکن و شهرسازی.

ماده ۲۶ - در کلیه طرح‌های آماده‌سازی تأسیسات روبنایی مثل مدارس، درمانگاه، فضای سبز و نظایر آن حتی‌الامکان از محل عواید اماکن تجاری، زمینهای واگذاری همان شهر، احداث شده و عرصه و اعیان آنها به صورت رایگان به دستگاه‌های بهره‌برداری کننده تحویل می‌شود.

دستورالعمل تعیین سرانه تأسیسات روبنایی توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ می‌شود.

ماده ۲۷ - بهای واگذاری قطعات زمین برای احداث واحدهای انتفاعی نظیر تجاری، اداری و خدماتی صنفی برابر است با قیمت منطقه‌ای، به علاوه هزینه‌های زیربنایی و روبنایی قطعه که از متقاضی دریافت می‌گردد. وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در عقد قرارداد واگذاری این گونه قطعات، ترتیبی اتخاذ نماید که بهای دریافتی بابت هزینه‌های تأسیسات روبنایی، صرف احداث تأسیسات مزبور شود.

تبصره - در احداث واحدهای انتفاعی، مجموعه‌های مسکونی کارگری با وجود شرایط مساوی، حق تقدم با تعاونی‌های کارگری است.

ماده ۲۸ - واگذاری هر نوع زمین در طرح‌های مصوب شهری که به توسعه یا احداث معابر و مبادین اختصاص داده شده است، ممنوع می‌باشد.

ماده ۲۹ - واگذاری زمین به افراد و اعضای شرکت‌های تعاونی مسکن و کارکنان دولت بر اساس ضوابط و مقرراتی است که به وسیله وزارت مسکن و شهرسازی، با رعایت قوانین و لحاظ اولویت برای کارکنان و کارمندان دولت تعیین و ابلاغ خواهد گردید.

تبصره ۱ - واگذاری زمین به سازندگان واحدهای سکونی، اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی و نیز کسانی که آمادگی و شرایط لازم را برای سرمایه‌گذاری در امر تولید و احداث واحدهای مسکونی به منظور واگذاری قطعی یا اجاره دارند، بر اساس ضوابط است که از طریق وزارت مسکن و شهرسازی تعیین می‌شود.

تبصره ۲ - انتقال قطعی اراضی واگذار شده، پس از ارائه گواهی پایان کار ساختمانی خواهد بود و ممنوعیت انتقال مندرج در اسناد انتقال قطعی تنظیمی به تاریخ پیش از اجرای این آیین‌نامه کان‌لم‌یکن تلقی می‌گردد.

تبصره ۳ - اوراق قرارداد واگذاری یاد شده و نیز اوراق واگذاری زمین در شهرهای جدید، در مراحل مرتبط با اعطای تسهیلات بانکی و تسهیلاتی که سازمان تأمین اجتماعی به مشمولان قانون تأمین اجتماعی می‌دهد، در حکم سند رسمی بوده و در مواردی که زمین مورد واگذاری، فاقد صورت مجلس تفکیکی است، نماینده دستگاه واگذارکننده زمین، اسناد تنظیمی را منحصراً از جهت تجویز رهن، امضا می‌نماید.

ماده ۳۰ - واگذاری زمینهای شهرداریها، شرکتهای و سازمانهای وابسته به شهرداریها توسط آنها به منظوری غیر از رفع نیازمندیهای عمومی شهر و عوض املاک واقع در طرح‌های مصوب شهری، منوط به مجوز وزارت مسکن و شهرسازی می‌باشد.

ماده ۳۱ - واگذاری زمین جهت ایجاد یا توسعه یا انتقال انواع مؤسسات یا کارگاه‌های تولیدی و خدماتی و محلهای کسب، با شرایط زیر انجام می‌گیرد:

الف - متقاضی، خدمت وظیفه عمومی را انجام داده یا دارای کارت معافیت بوده و توانایی مالی احداث ساختمان را داشته باشد.

- ب - مجوز قانون لازم را جهت دایر نمودن واحد پیشنهادی داشته باشد.
- ج - زمینهای واگذاری برای هر پیشه یا کارگاه باید مطابق با کاربری زمین در طرحهای شهرسازی مصوب، و در صورت فقدان طرحهای یاد شده، طبق مقررات شهرداری برای آن منطقه شهر باشد.
- د - حداقل پنج سال پیش از تسلیم تقاضای زمین به طور متوالی در شهر محل درخواست زمین سکونت داشته باشد.
- ه - در بعضی از شهرهای محروم، طبق اعلام وزارت مسکن و شهرسازی رعایت شرط مدت سکونت برای متقاضی ضروری نمی‌باشد، مشروط بر آن که متقاضی در شهرهای مزبور، به سرمایه‌گذاری در امر ایجاد واحدهای تولیدی، صنعتی و خدماتی به جز محل‌های کسب اقدام نماید.
- تبصره ۱ - افرادی که حرفه دیگری جز آنچه برای آن تقاضای زمین می‌نمایند نداشته باشند، اولویت خواهند داشت.
- تبصره ۲ - به منظور جذب سرمایه‌گذاری در نقاط محروم و کمک به امر تولید و اشتغال افراد، به شرط آن که افراد مزبور از وزارتخانه‌های تولیدی مجوز قانونی داشته باشند، ضمن اولویت اعطای زمین به این گونه افراد، از تخفیف‌های مناسب با تصویب مجمع عمومی سازمان زمین شهری برخوردار می‌شوند.
- ماده ۳۲ - واگذاری زمین‌های داخل شهرکهای مشمول قانون "اجازه واگذاری اراضی داخل شهرکها برای تأمین اعتبار مربوط به تکمیل ساختمانهای شهرکهای نیمه تمام دولتی" - مصوب ۱۳۶۰.۷.۶ - که در زمان اخذ مجوز شهرک، خارج از حریم استحفاظی شهرها بوده‌اند، طبق قانون یادش ده و آیین‌نامه آن انجام می‌گیرد.
- ماده ۳۳ - منظور از زمینهای متعلق به دولت، یاد شده در ماده (۱۳) قانون، کلیه زمینهایی است که به نام دولت دارای سند بوده یا در جریان ثبت به نام دولت است. همچنین کلیه زمینهای ملی شده و مواتی که طبق قوانین مصوب و آرای کمیسیونهای مربوط، متعلق به وزارت مسکن و شهرسازی است - اعم از اینکه به نام دولت ثبت شده یا نشده باشد - نمایندگی دولت در مورد زمینهای مزبور با سازمان زمین شهری با دستگاه است که وزارت مسکن و شهرسازی به آن تفویض اختیار می‌کند.
- ماده ۳۴ - منظور از زمینهای متعلق به شهرداری - یاد شده در ماده (۱۳) قانون - کلیه زمینهایی است که طبق قوانین و مقررات به شهرداریها تعلق دارد. اعم از آن که به نام شهرداری دارای سند باشد یا نباشد.
- ماده ۳۵ - وزارت مسکن و شهرسازی مجاز است نسبت به واگذاری زمینهای نزدیک کارخانه‌ها و کارگاه‌های تولیدی به کارکنان آنها در صورتی که کارخانه یا کارگاه با هزینه خود، واحدهای مسکونی و تأسیسات عمومی مربوط را احداث و فقط به کارکنانی که علاوه بر دارا بودن شرایط دریافت زمین به صورت انفرادی حداقل دو سال در آن واحد اشتغال به کار داشته‌اند، به قیمت تمام شد مورد تأیید آن وزارت اقدام نماید. در این صورت پس از اتمام واحدهای مسکونی امرانتقال، زیر نظر وزارت مسکن و شهرسازی انجام می‌گیرد. در مورد کارخانه‌هایی که تازه تأسیس شده‌اند، شرط دو سال اشتغال در آن واحد، ضروری نمی‌باشد.

ماده ۳۶ - شرایط واگذاری زمین جهت احداث خانه‌های سازمانی به مؤسسات و کارگاه‌ها و کارخانه‌هایی که دارای شخصیت حقوقی باشند، به شرح زیر می‌باشد:

- الف - ضرورت احداث واحدهای مسکونی سازمانی به تأیید وزارت مسکن و شهرسازی برسد.
- ب - متقاضی، دارای مجوز احداث کارخانه یا کارگاه و پروانه اشتغال از مراجع مربوط باشد.
- ج - تعداد شاغلانی که برای آنها خانه‌های سازمانی احداث می‌شود، باید از نظر اینکه از کارکنان کارخانه یا کارگاه متقاضی می‌باشند، به تأیید وزارت کار و امور اجتماعی یا ادارات تابع در شهرستان مورد نظر برسد.
- د - حداقل سن شاغلان بند (۳) باید (۱۸) سال تمام و دارای کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت باشند.
- ه - تعداد شاغلان در طول سال از (۲۰) نفر کمتر نباشد و حق بیمه آنان نیز تا هنگام درخواست، کلاً پرداخت شده باشد.
- و - پروژه ساختمانی از نظر مساحت زیر بنای هر واحد و کیفیت و مصالح ساختمانی، منطبق با ضوابط تعیین شده وزارت مسکن و شهرسازی باشد.

ز - خانه‌های سازمانی احداث شده به صورت واحدهای سازمانی تلقی می‌شود و تابع قوانین مربوط می‌باشد.

ماده ۳۷ - سهم وزارت مسکن و شهرسازی در شرکتهایی که در اجرای قسمت اخیر تبصره (۵) ماده (۱۱) قانون با مشارکت بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) بخش غیر دولتی ایجاد می‌شود، به صورت آورده غیر نقدی از محل زمینها به قیمت عادلانه روز کارشناسی رسمی تأمین می‌شود. اساسنامه این گونه شرکتهای نیز مطابق تبصره یاد شده، به تصویب دولت خواهد رسید.

تبصره - خدمت کارکنان دولت در شرکتهای یاد شده با توجه به ماده (۱۱) قانون استخدام کشوری مجاز است.

ماده ۳۸ - قوای انتظامی و نهادهای انتظامی انقلاب اسلامی حسب مورد به تقاضای وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداریها مکلفند در رفع آثار تصرف و تجاوز از زمینهای مشمول قانون، با وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها همکاری، نظارت و دخالت مستقیم نمایند.

ماده ۳۹ - با انقضای پنج سال مهلت مندرج در ماده (۹) قانون، صرفاً موادی از این آیین‌نامه که در ارتباط با کلیه شهرها و شهرکهای کشور باشد، همچنان قابل اجرا بوده و در کلیه شهرها و شهرکهای کشور به صورت یکسان، عمل می‌شود.

ماده ۴۰ - این تصویب‌نامه جایگزین تصویب‌نامه شماره ۵۱۹۹۴/ت ۳۱۵ مورخ ۱۳۶۷.۴.۲۹ می‌شود.

آیین نامه اجرایی قانون زمین شهری (مصوب ۱۳۶۷/۴/۱۵ هیات وزیران)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۷.۴.۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۹۸۸۷ مورخ ۱۳۶۶.۱۲.۲۵ وزارت مسکن و شهرسازی آییننامه قانون زمینشهری مصوب ۱۳۶۶.۶.۲۲ مجلس شورای اسلامی را به شرح زیر تصویب نمودند.

فصل اول - تعاریف و مقررات مربوط به عمران اراضی

ماده ۱- منظور از عمران و احیاء قابل قبول مذکور در قانون زمینشهری عموماً موات مذکور در ماده ۱۴۱ قانون مدنی و مقررات بعدی در باب احیاء و عمران اراضی است و عملیاتی از قبیل شخم غیر مسبوق به احیاء و تحجیر و ریختن مصالح در زمین و حفر چاه و نظائر آن عمران و احیاء محسوب نمی‌گردد.

ماده ۲- در مورد زمینهایی که غیر موات تشخیص می‌گردد عمران و احیایی قابل قبول است که به تاریخ قبل از ۵۸.۴.۵ صورت گرفته باشد و عمران و احیاء به عمل آمده بعد از آن تاریخ تنها در صورتی قابل قبول است که متصرف به موجب قانون حق عمران و احیاء زمین را کسب کرده و یا زمین توسط دولت و ارگانهای قانونی طبق مقررات واگذار و در آن عمران و احیاء شده باشد.

ماده ۳- منظور از اراضی دایر موضوع قانون زمینشهری برای تملک و اراضی کشاورزی مندرج در ماده ۵ قانون و این آییننامه، زمینهایی است که بهره‌برداری غالب از آنها زراعت باشد و شامل عرصه و اعیان باغات و تأسیسات که عرصه آنها متناسب با اعیانی باشد نمی‌گردد.

تبصره - اراضی دایر کشاورزی ایستگاههای تحقیقاتی متعلق به وزارت کشاورزی "و همچنین اراضی دیار مزروعی دانشکدههای کشاورزی و دامپروری و دامپزشکی و هنرستانهای کشاورزی"، که مورد تأیید وزارت مسکن و شهرسازی باشد، از شمول اراضی دایر موضوع قانون مستثنی می‌باشند، وزارت کشاورزی مکلف است فهرست ایستگاهها فوق را با ذکر میزان اراضی و نوع تأسیسات و محل وقوع و سایر مشخصات لازم ظرف مدت ۳ ماه جهت تأیید به وزارت مسکن و شهرسازی ارائه نماید.

ماده ۴- کسانی که در یک یا چند قطعه زمین اعم از دایر و بایر مشاعاً شریک باشند، در صورتی که سهم هر یک بیش از هزار متر مربع نگردد، می‌توانند مجتمعاً عمران نمایند و با هر یک پس از تجمیع یا انتقال یا افراز با رعایت سایر ضوابط و شرایط منفرداً یا مجتمعاً برای عمران زمین خود پروانه اخذ نمایند. هرگونه تجمیع و افراز و انتقال سهام مشاعی اراضی بایر و دایر بین یکدیگر تا حد نصاب مقرر برای منتقل‌الیه با رعایت ضوابط شهرداری بلامانع است.

ماده ۵- افرادی که طبق اسناد مالکیت، به صورت مشاعی زمین موات در اختیار داشته‌اند می‌توانند به میزان سهم خود و حداکثر تا حد نصاب مقرر در ماده ۷ قانون زمینشهری به صورت مفروز یا مجتمعاً از مزایای ماده مزبور استفاده نمایند.

ماده ۶- تعریف مسکن مناسب موضوع ماده ۷ قانون و ضوابط آن به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است که به موجب دستورالعملی ضوابط آن تهیه و جهت اجراء ابلاغ می‌نماید.

ماده ۷- منظور از استفاده از مزایای مواد ۶ و ۸ قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰ عبارت است:
الف - اخذ پروانه ساختمانی از شهرداری.

ب - عمران و احیاء در زمین بدون اخذ پروانه به وسیله مالک یا انتقال گیرنده از او با سند عادی.

ماده ۸- در مورد مالکینی که زمین آنها در زمان اجرای قانون اراضی شهری تملک شده و سهام مالکانه آنها تا کنون واگذار نگردیده نصاب ماده ۸ همان قانون رعایت می‌شود، همچنین است در مورد کسانی که پروانه ساختمانی اخذ کرده ولی تا کنون عمران و احیاء نکرده‌اند.

تبصره - کسانی که از نصاب کامل مواد ۶ و ۸ قانون اراضی شهری استفاده نکرده‌اند می‌توانند به میزان مابه‌التفاوت مقداری که استفاده کرده‌اند تا حدنصاب ماده ۸ قانون مذکور در مهلت مقرر در این آییننامه سایر اراضی ملکی خود را عمران و احیاء نمایند.

ماده ۹- کسانی که طبق ضوابط قانون و این آییننامه حق عمران و احیاء زمین موات خود را تا حد نصاب قانونی دارنده به مدت سه سال از تاریخ تصویب این آییننامه مهلت دارند که با مراجعه به شهرداری و مراجع قانونی نسبت به اخذ مجوز اقدام و ظرف مهلت‌های مندرج در مجوز ماخوذه و طبق آن عمران و احیاء نمایند.

تبصره ۱ - در مواردی که صدور مجوز موقتاً غیر مقدور یا ممنوع باشد مهلت‌های مذکور از تاریخ رفع ممنوعیت شروع می‌شود. در این گونه موارد ارائه‌گواهی کتبی مراجع ذیصلاح مبنی بر ممنوعیت صدور مجوز ضروری است و تشخیص عذر موجه مالکین به هر صورت قبول یا رد گواهی مراجع مذکر به عهده وزارت مسکن و شهرسازی است.

تبصره ۲ - در مواردی که قسمتی از یک زمین طبق اقرار و اعلام دارندگان اسناد و یا تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی موات، اعلام می‌گردد اعم از آن که سند به نام اشخاص حقیقی یا حقوقی و یا بنیادها و نهادها از جمله بنیاد مستضعفان و غیره باشد ادارات ثبت اسناد مکلفند با اعلام وزارت مسکن و شهرسازی سند مالکیت قسمت موات را به صورت شش‌دانگ به نام دولت و به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر نمایند.

ماده ۱۰- چنانچه زمین موات مزاد بر حد نصاب باشد صاحب سند بایستی نقشه تفکیکی زمین خود را که حد نصاب وی در آن منعکس و مشخص باشد تهیه و به وزارت مسکن و شهرسازی ارائه دهد تا وزارت مذکور ضمن تأیید بلامانع بودن صدور پروانه نسبت به حد نصاب مالک، سند مالکیت را به نام دولت و به نمایندگی خود برای قسمت مزاد بر حد نصاب اخذ نمایند.

ماده ۱۱- افراد مشمول تبصره ماده ۷ قانون زمین شهری که اسناد عادی یا قولنامه آنها طبق مقررات قانونی به تأیید دادگاه صالحه می‌رسد، بایستی به وزارت مسکن و شهرسازی مراجعه و مدارک لازم برای تشخیص نوع زمین را ارائه

دهند (مگر در مواردی که طبق مقررات نیاز به تشخیص نداشته باشد) تاچنانچه زمین بر اساس نظریه قطعی موات تشخیص گردد، مراتب به ادارات ثبت اعلام تا ثبت قبلی زمین را باطل و سند مالکیت آن را به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر نمایند که در این حالت به میزان مساحت مورد معامله تا حد نصاب مقرر در ماده ۷ قانون به ذینفع واجد شرایط عمران زمین موات از همان زمین واگذار می شود تا در مهلت مذکور در ماده ۹ آییننامه عمران نماید و چنانچه زمین طبق نظریه قطعی غیر موات باشد اجازه عمران تا حد نصاب مقرر برابر مقررات مربوط به ذینفع داده می شود و متعاملین می توانند نسبت به ثبت معامله در دفتر اسناد رسمی اقدام نمایند و در مورد شهرهای موضوع ماده ۹ قانون سایر مقررات ماده مذکور لازم الرعایه است.

تبصره ۱ - دارندگان اسناد عادی اراضی موات موضوع این ماده در صورتی که به موجب احکام دادگاهها قسمتی از بهای زمین را به فروشنده پرداخت نموده باشند با توجه به تبصره ماده ۶ قانون، مبالغ پرداختی به نسبت مقدار مساحت زمین محاسبه و مازاد آن به قیمت منطقه ای زمان انتقال توسط وزارت مسکن و شهرسازی وصول می شود و سپس زمین مزبور برای عمران به ذینفع واجد شرایط موضوع ماده ۷ قانون واگذار می گردد و در مواردی که مساحت زمین سند عادی مورد حکم بیشتر از یک هزار متر مربع باشد و مبلغ پرداختی کمتر از بهای منطقه یک هزار متر مربع گردد، مابه التفاوت آن تا یک هزار متر مربع وصول و اجازه عمران یک هزار متر مربع داده خواهد شد.

تبصره ۲ - مهلت عمران و احیاء در مورد اراضی که بعداً وارد محدوده می گردند از زمان ورود به محدوده شروع خواهد شد.

فصل دوم مقررات تشخیص اراضی

ماده ۱۲- کلیه مراجعی که به نحوی از انحاء در ارتباط با اراضی شهری اقداماتی از قبیل نقل و انتقال صدور مجوزهای قانونی و پروانه های حفر چاه یا ساختمانی وغیره انجام می دهند ملزم و موظفند قبل از هر گونه اقدامی بدو نظر وزارت مسکن و شهرسازی را درباره نوع زمین استعمال نمایند، مگر این که با توجه به سایر مواد آییننامه نوع زمین مشخص و معین باشد. چنانچه وزارت مسکن و شهرسازی ظرف مدت یک ماه پاسخ استعمال مراجع مذکور در این ماده را ندهد مراجع مزبور می توانند رأساً اقدام نمایند.

تبصره - اشخاص ذینفع در صورت موافقت مراجع مذکور در این ماده و مواد ۱۳ و ۱۹ می توانند رأساً نسبت به اخذ نظر وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نمایند.

ماده ۱۳- مراجع درخواست کننده نظریه وزارت مسکن و شهرسازی بایستی فتوکپی سند مالکیت زمین و دو نسخه رونوشت یا فتوکپی نقشه ثبتی و در صورت نداشتن نقشه مذکور دو نسخه کروکی دقیق زمین را که منطبق با سوابق ثبتی و وضع محل زمین باشد با انعکاس موقعیت ملک روی نقشه هوایی بامقایسه مناسب (در صورت وجود نقشه هوایی) تهیه و به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال دارند و در صورت عدم دسترسی به مدارک مالکیت در مواردی که

رأساً قصد تملک دارند آخرین استعمال ثبتی یا صورت مجلس معاینه محل موضوع ماده ۲۷ این آییننامه را به وزارت مسکن و شهرسازی تسلیم نمایند. وزارت مسکن و شهرسازی پس از بررسی مدارک و رسیدگی به شرح دستورالعمل مربوطه یک نسخه نقشه امضاء شده به انضمام نظریه خود را حداکثر ظرف یک ماه به مرجع درخواست کننده ارسال و نسخه دیگر نقشه با یک نسخه از نظریه مذکور در وزارت مسکن و شهرسازی بایگانی می‌گردد. نظریه وزارت مسکن و شهرسازی که نسبت به یک زمین یا ملک صادر شده برای موارد مراجعه بعدی معتبر بوده و اخذ نظریه مجدد ضروری نمی‌باشد.

ماده ۱۴- نحوه تشخیص نوع اراضی موضوع ماده ۱۲ قانون زمینشهری به موجب دستورالعملی که وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به موقع اجراء می‌گذارد می‌باشد.

ماده ۱۵- نظریه وزارت مسکن و شهرسازی بایستی حداکثر ظرف ۱۵ روز از سوی مرجع درخواست کننده به مالک یا مالکین ابلاغ شود و در صورت عدم دسترسی به مالک یا مالکین یک نوبت در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار محلی و در صورت نبودن روزنامه محلی در روزنامه کثیرالانتشار در نزدیک محل وقوع ملک آگهی خواهد شد.

تبصره - در مواردی که نظریه مذکور حاکی از موات بودن زمین باشد وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است برابر قانون و این آییننامه سند مالکیت آن را به نمایندگی از سوی دولت اخذ نماید.

ماده ۱۶- موارد زیر غیر موات تلقی می‌شود مگر آن که خلاف آن بنا به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی ثابت شود.
الف - پلاک‌هایی که طبق مقررات برای آنها به عنوان نصاب مالکانه پروانه ساختمانی صادر شده یا بشود.

ب - پلاک‌هایی که مساحت زمین آنها تا ۳۰۰۰ متر مربع بوده و مربوط به واحدهای مسکونی ساخته شده و یا هر گونه مستحقات باشد مشروط بر دارا بودن هر یک از اسناد مشروحه ذیل که تاریخ صدور آنها قبل از تاریخ ۱۳۵۸.۴.۵ باشد.
۱ - اسناد مالکیتی که به عنوان هر گونه مستحقات، صادر شده و یا تحت این عنوان مورد نقل و انتقال قرار گرفته و در ستون انتقالات قید مستحقات شده باشد.

۲ - گواهی پایان کار یا مفاصاحساب نوسازی شهرداری یا سطح شهر و یا گواهی‌های مالیاتی از قبیل مفاصاحساب و یا گواهی ارث، مشروط بر آن که در اسناد و گواهی‌های مذکور تصریح شده باشد که پلاک مورد نظر واحد ساختمانی یا مسکونی با مستحقات است.

۳ - سند رسمی اجاره به عنوان واحد مسکونی یا ساختمان.

۴ - پلاک‌هایی که به تشخیص شهرداری محل قبل از تاریخ اجرای مقررات مربوط به صدور پروانه ساختمانی در شهر محل وقوع ملک به صورت ساختمان و یا مستحقات درآمده باشد.

ج - در صورتی که اسناد انتقال مربوط به پلاک‌هایی که به عنوان ساختمان مورد معامله وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی یا وابسته به دولت و بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی یا شهرداریها و مؤسسات اعتباری مجاز قرار گرفته باشد.

د - پلاک‌هایی که قبل از ۵۸.۴.۵ به صورت تأسیساتی از قبیل مستحذات صنعتی، ورزشی، جایگاه‌ها فروش مواد نفتی، کارگاه‌ها، گاراژها، توقف‌گاه‌ها و انبارهای مسقف، اماکن درمانی، بهداشتی، آموزشی فرهنگی و خدمات عمومی و تأسیسات مشابه باشد مشروط بر آن که مساحت زمین آنها از سه هزارمتر مربع بیشتر نبوده و دارای پروانه رسمی کسب یا ساختمان یا گواهی پایان کار باشند.

ه - ذکر وجود ساختمان در مرحله صدور آخرین مفاصحاسبه‌های نوسازی و مالیاتی در کلیه موارد فوق حسب مورد توسط سازمان مربوط، ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۷- گواهی‌های عمران صادره در طول فعالیت سازمان‌های عمران اراضی شهری نسبت به اراضی عمران شده پس از تأیید صحت صدور آنها وسیله سازمان زمینشهری از لحاظ احیاء و عمران به قوت خود باقی است مگر آن که خلاف آنها ثابت شود.

ماده ۱۸- واگذاری اراضی موقوفه آستان قدس رضوی و آستانه حضرت معصومه (س) و وقف عام که دارای اسناد رسمی و یا احکام قطعی مبنی بر وقفیت باشند از لحاظ غیر موات بودن نیازی به استعلام از وزارت مسکن و شهرسازی ندارد لکن چنانچه وزارت مسکن و شهرسازی ادعای موات بودن این گونه اراضی را داشته باشد بایستی کتباً نظریه و تشخیص خود را به ادارات اوقاف و تولیت آستان قدس رضوی و حضرت معصومه (س) و ثبت محل و شهرداری مربوطه ارسال نماید که در این صورت هر گونه اقدامی موقوف به صدور رأی نهایی طبق ماده ۱۲ قانون می‌باشد.

ماده ۱۹- در شهرهای موضوع ماده ۹ قانون کسانی که واحد مسکونی مناسب دارند قبل از اخذ پروانه ساختمانی، بایستی، نوع زمین آنها تشخیص داده شود و شهرداری مکلف به استعلام از وزارت مسکن و شهرسازی می‌باشد.

ماده ۲۰- کسانی که به ترتیب مقرر در این آییننامه واجد شرایط بوده و در اجرای قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و یا در اجرای قانون اراضی شهری سندثبت زمین آنها ابطال گردیده ولی به غیر واگذار نشده باشد حتی المقدور از زمین مذکور با رعایت ضوابط قانون زمین شهری و این آییننامه به آنها واگذار و الا زمین دیگری معادل بهاء آن تا حد نصاب مقرر واگذار می‌گردد.

ماده ۲۱- به منظور تشویق مالکیت جهت واگذاری اراضی به دولت از طریق توافق، واگذاری قطعاتی از زمینهای تملک شده مالکین به اقربای نسبی طبق اول آنان که فاقد واحد مسکونی و زمین باشند در اولویت بلامانع است.

فصل سوم نحوه خرید و تملک اراضی

ماده ۲۲- وزارت مسکن و شهرسازی برای امر مسکن و خدمات عمومی طبق ضوابط شهرسازی در شهرهای موضوع ماده ۹ قانون و برای اجرای طرحهای دولتی و تأسیسات عمومی و زیربنایی در سطح کشور نسبت به خرید و تملک اراضی بایر و دایر اقدام می‌نماید و شهرداریهای برای طرحهای خود و یا واگذاری زمین معوض با رعایت قانون و این آیین‌نامه رأساً نسبت به خرید و تملک اراضی بایر و دیار مورد نیاز خود اقدام خواهند نمود.

تبصره - در مورد اراضی موات که در اختیار واجدین شرایط موضوع ماده ۷ قانون قرار گرفته و بعداً مورد نیاز طرحی باشد، دستگاه مجری طرح مکلف است نسبت به واگذاری زمین عوض و یا پرداخت قیمت منطقه‌ای آن به انتخاب فردی که زمین را در اختیار داشته اقدام نماید.

ماده ۲۳- برای تملک زمینهای بایر و دایر از سوی دولت و شهرداریها و کلیه دستگاههایی که طبق قانون حق خرید و تملک دارند رعایت ضوابط زیر ضروری است.

۱ - دستگاه تملک‌کننده دارای طرح مصوب بوده و اعتبار خرید زمین نیز تأمین شده باشد.

۲ - بالاترین مقام اجرایی دستگاه تملک‌کننده نیاز به تملک زمین را تأیید نماید.

۳ - وزارت مسکن و شهرسازی عدم امکان تأمین زمین مناسب از اراضی موات و دولتی را در آن شهر اعلام نموده باشد.

۴ - در شهرهایی که دارای طرحهای مصوب شهری است کاربری زمین مورد نیاز منطبق با طرح باشد.

ماده ۲۴- تشخیص نیاز برای تملک زمین بایر یا دایر و میزان آن برای احداث واحدهای مسکونی و یا واگذاری زمین جهت احداث مسکن و سایر نیازهای مربوطه آنها و همچنین تطبیق میزان اراضی معوض مورد نیاز طرحهای سایر دستگاهها با طرح مربوط در ۳۲ شهر مذکور در قانون با وزارت مسکن و شهرسازی است که با در نظر گرفتن اراضی موات و دولتی ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت استعلام، اعلام نظر خواهد کرد.

تبصره - تشخیص اراضی مورد نیاز طرحهای سایر دستگاهها در شهرهای مذکور در قانون با دستگاه مربوط است

ماده ۲۵- در کلیه مواردی که، دستگاههای موضوع ماده ۹ قانون، نیاز به خرید اراضی بایر و دایر دارند موظفند پس از اعلام به ثبت محل و تعیین پلاک و حدود و مشخصات آن مراتب را از طریق اخذ رسید یا ارسال اظهارنامه رسمی به مالک یا مالکین اعلام نمایند، و در صورت استنکاف یا عدم مراجعه و یا عدم دسترسی به مالک یا نامشخص بودن نشانی مالک، از طریق درج آگهی در روزنامه کثیرالانتشار در دو نوبت به فاصله ۱۰ روز موضوع به اطلاع عموم می‌رسد مالکین اراضی و همچنین صاحبان حقوق قانونی در محدوده مذکور مکلفند حداکثر ظرف ۱۵ روز از تاریخ انتشار آخرین آگهی با همراه داشتن مدارک مربوطه جهت واگذاری زمین خود به مرجع تملک‌کننده که در آگهی مشخص شده مراجعه نماینده در غیر این صورت طبق تبصره ۶ ماده ۹ قانون نسبت به تملک آن اقدام می‌گردد.

تبصره ۱ - وزارت مسکن و شهرسازی مکلف است قبل از واگذاری اراضی موات، نیازهای پنج ساله دستگاه‌های اجرایی را به اراضی مزبور استعلام و در صورت تصویب نیاز در شورای عالی شهرسازی مجاناً به دستگاه‌های مربوط واگذار نماید.

تبصره ۲ - قبل از انتشار آگهی تملک اراضی بایستی نقشه و مدارک موضوع ماده ۱۳ این آییننامه جهت تشخیص نوع زمین به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال گردد تا پس از اظهار نظر وزارت مزبور و در صورت غیر موات بودن زمین آگهی تملک رأساً از سوی مرجع متقاضی طرح تملک منتشر شود.

ماده ۲۶ - چنانچه پس از اعلام مراتب به ترتیب فوق مالک یا مالکین اراضی واقع در طرح تملک در مهلت مقرر و یا قبل، از صدور سند انتقال به نام دولت مراجعه نمایند در صورتی که انجام معامله هیچگونه اشکال ثبتی و حقوقی نداشته باشد مدارک مالکیت مالک یا مالکین جهت تنظیم سند انتقال به دفتر اسناد رسمی ارسال می‌گردد تا پس از ارائه مفاسد حسابهای لازم از سوی مالک یا پرداخت بهای ملک طبق مقررات قانون و این آییننامه و یا واگذاری زمین معوض سند انتقال تنظیم و به امضاء برسد.

ماده ۲۷ - در مواردی که شماره پلاک و مشخصات ثبتی زمین مورد تملک مشخص نباشد دستگاه تملک کننده محل زمین محدوده مورد نیاز خود را در محل مشخص نموده و قبل از انتشار آگهی تملک نقشه محدوده را بر روی نقشه‌های هوایی (در شهرهایی که نقشه هوایی وجود دارد) به اداره ثبت محل ارسال می‌نماید، اداره ثبت مکلف است با در نظر گرفتن امکانات و حداکثر سفر یک ماه مشخصات پلاکهای ثبتی یا تفکیکی و نقشه پلاک‌بندی و جریان ثبتی و نام آخرین مالک بر اساس سوابق موجود را در خصوص محدوده مورد نظر طبق صورت مجلس تنظیمی بین نماینده اداره ثبت و نماینده دستگاه تملک کننده، به مرجع تملک کننده ارسال نماید. در این صورت پس از انتشار آگهی و اعلان محدوده مورد نظر چنانچه مالکین در مهلت تعیین شده جهت انتقال ملک خود مراجعه نمایند و یا زمین مشاعی بوده و برخی از مالکین مشاع مراجعه نکنند و به طور کلی در تمام موارد مندرج در تبصره ۶ ماده ۹ قانون ضمن تودیع بهای زمین مورد تملک به صندوق ثبت سند انتقال حسب مورد از طرف وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداری به قائم‌مقامی مالک یا مالکین امضاء می‌گردد تا در موقع مراجعه مالکین با احتساب و کسر مالیاتها و هزینه‌های متعلقه مبلغ مورد معامله به آنها پرداخت شود.

تبصره ۱ - چنانچه مالک یا مالکین درخواست زمین عوض خارج از محدوده مورد عمل این قانون بنمایند و امکان واگذاری وجود داشته باشد، پس از انتخاب زمین و رضایت مالک یا مالکین به اخذ آن، اداره ثبت مبلغ تودیع شده را به مرجع تملک کننده مسترد می‌نماید تا زمین عوض واگذار شود.

تبصره ۲ - ادارات ثبت مکلفند حسب درخواست مرجع تملک کننده زمین و موافقت کتبی شهرداریها و سایر سازمانهای ذیربط سند تجمعی پلاکهای محدوده مورد تملک را که ضمناً در برگبرنده معابر و مسیله‌ها و انهار متروکه و حریمها و موارد مشابه داخل آن و املاک مجهول‌المالک (از نظر مقررات ثبتی) نیز باشد طبق مقررات مربوطه صادر نماید. در صورتی که در محدوده مورد تجمیع زمین موات و یا ملی شده وجود داشته باشد سند مالکیت تجمعی با نظر وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد.

تبصره ۳ - در کلیه مواردی که زمینهایی در طرح‌های مصوب دولتی و شهرداری قرار می‌گیرد و گواهی عدم امکان تأمین اراضی مورد نیاز طرح از زمینهای دولتی و موات دریافت شده باشد، باید مراتب وسیله دستگاه صاحب طرح به مالک یا مالکین و اداره ثبت اعلام گردد تا از هر گونه نقل و انتقال این گونه اراضی تا انجام مراحل تملک حداکثر ظرف مدت ۱۸ ماه از تاریخ اعلام به اداره ثبت خودداری گردد و همچنین مراتب باید به شهرداری محل نیز جهت رعایت مقررات قانونی ظرف مدت مزبور اعلام شود.

تبصره ۴ - دستگاه‌های مجری طرح موظفند در کلیه مواردی یک نسخه از آگهی تملک خود را به اداره اوقاف محل و آستان قدس رضوی ارسال دارند، عدم ارسال مدارک برای سایر متولیان و آستانه‌ها رافع مسئولیت ادارات اوقاف و متولیان در اجرای این امر نمی‌باشد.

ماده ۲۸ - در صورتی که در محدوده اعلان شده برای تملک، زمین وقفی وجود داشته باشد اعم از این که به اجاره واگذار شده باشد یا نشده باشد، ادارات اوقاف و متولیان موقوفه مکلفند ظرف ۱۵ روز از تاریخ انتشار آخرین آگهی نظریه خود را به دستگاه مجری طرح اعلان و حداکثر ظرف یک ماه نقشه زمین وقفی و مشخصات آن را ارائه دهند تا حسب مورد نسبت به اجرای آن قسمت از طرح که در اراضی وقفی است از سوی اوقاف با آستان قدس رضوی یا متولی اقدام یا سند اجاره به نام دولت تنظیم یا عوض آن زمین ضمن رعایت مقررات و غبطه موقوفه و با مصالحه واگذار و طرح اجراء گردد.

تبصره - به منظور جلوگیری از تضییع حقوق اوقاف، سازمان حج و اوقاف و امور خیریه و آستان قدس رضوی، موظفند فهرست کلیه اراضی اوقافی خود در هر شهر را به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال نمایند.

ماده ۲۹ - تملک اراضی مورد نیاز برای حفاظت میراث فرهنگی کشور با سازمان میراث فرهنگی است که رأساً نسبت به آن با رعایت کلیه مقررات قانون زمینشهری و این آییننامه و قانون حفاظت میراث فرهنگی اقدام می‌نماید.

تبصره ۱ - به منظور حفظ میراث فرهنگی، سازمان میراث فرهنگی مکلف است فهرست کلیه این گونه اراضی در هر شهر را به وزارت مسکن و شهرسازی ارسال نماید، در صورتی که سازمان میراث فرهنگی نسبت به اراضی مذکور طرح تملک داشته باشد در اولویت قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲ - اراضی مواتی که در اجرای قانون اراضی شهری و سایر قوانین مربوط در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی درآمده است، در صورتی که تشخیص سازمان میراث فرهنگی کشور قابل حفاظت بوده و به غیر واگذار نشده باشد از واگذاری آن خودداری و حفاظت آن به عهده سازمان مذکور می‌باشد.

ماده ۳۰ - مالکینی که در اجرای تبصره ۱ ماده ۹ قانون برای تعیین تکلیف زمینهای خود در شهرهای موضوع ماده مذکور مراجعه می‌نمایند بایستی درخواست خود را با نقشه و مشخصات کامل زمین به وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها تسلیم نمایند تا وزارت مذکور حسب تقاضاهای رسیده از دستگاههای مختلف و طرحهای خدمات عمومی شهری و شهرداریها از لحاظ نیازهای خود موضوع را بررسی و شهرداریها حداکثر ظرف دو ماه و وزارت مسکن و شهرسازی ظرف یک سال از تاریخ وصول تقاضای مراجعه کننده پاسخ متقاضی را بدهند، کلیه دستگاههای ذیربط مکلف به همکاری با وزارت مسکن و شهرسازی می‌باشند در صورت اعلام نیاز دستگاه مربوطه طبق قوانین و مقررات نسبت به تملک یا واگذاری عوض آن اقدام می‌نماید، و در صورت اعلام عدم نیاز چنانچه بر اساس کاربری زمین امکان عمران و واگذاری برای مالک وجود داشته باشد مالک می‌تواند پس از آماده‌سازی واحداث بنادر اراضی خود طبق مواد این آییننامه نسبت به تفکیک و واگذاری واحدهای احداثی به متقاضیان اقدام نماید.

تبصره - در صورتی که علیرغم تکمیل مدارک لازم پس از انقضای مهلت مزبور به متقاضی پاسخ داده نشود مالک طبق ضوابط قانونی و کاربریهای مربوط حق عمران و واگذاری زمین خود را دارد.

ماده ۳۱ - مالکان اراضی بایر و دایر با کاربری مسکونی در شهرهای موضوع ماده ۹ قانون می‌توانند جهت تفکیک و اخذ پروانه ساختمانی تا هزار متر مربع برای یک یا چند قطعه از زمینهای خود به شهرداری محل مراجعه نمایند و شهرداریها مکلفند پس از تطبیق نقشه تفکیکی با درخواست تشکیل پرونده به منظور اطلاع از این متقاضی از مزایای مواد ۶ و ۸ قانون اراضی شهری استفاده کرده است یا خیر مراتب را با ذکر مشخصات کامل مالک و پلاک موردنظر از اداره زمینشهری مربوطه استعلام و پس از وصول پاسخ در صورت عدم استفاده از مزایای مذکور با رعایت سایر مقررات و اخذ تعهد رسمی مطابق فرم تنظیمی وزارت مسکن و شهرسازی مبنی بر عدم استفاده بیشتر از مزایای تبصره ۲ ماده ۹ قانون زمینشهری پروانه ساختمانی صادر نمایند.

تبصره ۱ - در مورد زمینهایی که تملک می‌شود چنانچه مالک یا مالکین از مزایای تبصره ۲ ماده ۹ قانون استفاده نکرده باشند پس از تملک و تهیه طرح تفکیکی و کسر میزان زمینی که به نسبت سهم آنها در خیابانها و خدمات عمومی طرح قرار می‌گیرد تا هزار متر مربع از قطعات قابل واگذاری به انتخاب مالک یا مالکین به آنها واگذار می‌گردد تا برابر مقررات عمران نمایند.

تبصره ۲ - منظور از عدم امکان مندرج در تبصره ۲ ماده ۹ قانون مواردی است که سهم مالکانه در طرح دستگاه تملک کننده قرار گرفته و واگذاری آن به مالک باعث برهم خوردن طرح و عدم امکان اجرای آن گردد و جابجای طرح نیز

مقدور نباشد در این صورت زمینی معادل قیمت زمین تملک شده وحتی المقدور به همان میزان و حداکثر تا حد نصاب مقرر در قانون از محل دیگری به مالک یا مالکین واگذار می‌گردد، تشخیص این امر با دستگاه تملک‌کننده است.

تبصره ۳ - وزارت مسکن و شهرسازی ضوابط نحوه عمران اراضی مزاد بر حد نصاب مالکانه موضوع قسمت آخر تبصره ۲ ماده ۹ قانون را به نحوی که موجب تشویق در توسعه احداث مسکن باشد حداکثر ظرف ۳ ماه تهیه و جهت اجراء ابلاغ می‌نماید.

ماده ۳۲- تشخیص نیاز به اراضی افراد مشمول تبصره ۳ ماده ۹ قانون و عدم امکان تغییر محل آن با بالاترین مقام اجرایی دستگاه تملک‌کننده می‌باشد که در این صورت بایستی معادل بهای منطقه‌ای زمین تملک شده از سایر اراضی دولتی به عنوان عوض به مالک یا مالکین مذکور واگذار شود.

ماده ۳۳- وزارت کشاورزی و هیأت‌های ۷ نفر واگذاری زمین حتی‌الامکان در اجرای تبصره ۴ ماده ۴ آییننامه اجرایی قانون مرجع تشخیص اراضی موات و ابطال اسناد آن مصوب ۶۶.۷.۸ به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی یا سایر دستگاه‌های تملک‌کننده زمین که در اجرای تبصره ۱۰ ماده ۹ قانون زمینشهری درخواست واگذاری زمین می‌نمایند زمین عوض معادل بهای منطقه‌ای زمین تملک شده در خارج از محدوده مورد عمل قانون زمین شهری به مالکین معرفی شده برای امر کشاورزی واگذار نمایند.

ماده ۳۴- تملک و واگذاری اراضی با هر نوع کاربری برای امر مسکن و خدمات عمومی و عوارض طرحها توسط وزارت مسکن و شهرسازی و یا با تفویض اختیار وزارت مذکور به سازمانهای تابعه مجاز است.

ماده ۳۵- اعضاء شرکتهای تعاونی مسکن موضوع تبصره ۵ ماده ۹ قانون بایستی در زمان خرید زمین عضو تعاونی بوده و تا موقع استفاده از مزایای مقررات مذکور فاقد واحد مسکونی و زمین مناسب دیگر بر اساس شرایط مندرج در دستورالعمل وزارت مسکن و شهرسازی باشند. زمین مزاد بر نیاز اعضاء مذکور با توجه به شرایط مندرج در قانون و این آییننامه و ضوابطی که وزارت مسکن و شهرسازی تعیین و ابلاغ می‌نماید خریداری با اجازه عمران آن برای اعضاء جدید تعاونی داده می‌شود.

تبصره - در صورتی که زمین مزاد بر نیاز اعضاء مذکور موات باشد سند آن بدون هیچگونه قید و شرطی به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد.

ماده ۳۶- ادارات ثبت مکلفند در هر مورد که زمینهایی به صورت ششدانگ و یا مشاع بر اساس قانون زمینشهری به مالکیت دولت در می‌آید اعم از موات یا غیرموات بر اساس درخواست وزارت مسکن و شهرسازی، یا درخواست سایر دستگاهها (در مواردی که رأساً اراضی غیر مواتی را با رعایت مقررات قانون و این آییننامه تملک می‌نماید) به شرح زیر اقدام به صدور سند مالکیت بنمایند.

۱ - ابطال سند مالکیت قبلی اعم از این که سند مالکیت در اختیار باشد یا نباشد و صدور سند مالکیت جدید حسب مورد به نام دولت یا شهرداریها به نمایندگی مرجع قانونی درخواست کننده سند.

۲ - در مواردی که زمین سابقه ثبتی به نام اشخاص نداشته باشد و بر اساس نظریه وزارت مسکن و شهرسازی زمین موات تشخیص داده شود با توجه به تبصره الحاقی به ماده ۹ آییننامه قانون ثبت و قبول تقاضای ثبت اراضی موات و بایر بلا مالک به نام دولت مصوب ۱۳۵۴ و انتشار آگهی‌های نوبتی آنها نیازی به تنظیم اظهارنامه ثبتی به نام دولت نبوده و حسب درخواست وزارت مسکن و شهرسازی بدون انتشار آگهی‌های نوبتی و تحدید بلافاصله از استفاده از پلاک بخش مربوطه و ضمن تعیین شماره فرعی، صورت مجلس تعیین حدود با رعایت حدود مجاورین (در صورت وجود سابقه تحدید حدود) با حضور نماینده اداره زمین شهری محل تنظیم و ملک در دفتر املاک ثبت و سند مالکیت به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد.

۳ - در صورتی که زمین طبق نظر وزارت مسکن و شهرسازی موات بوده و سابق درخواست ثبت داشته باشد ولی تحدید حدود آن به عمل نیامده باشد اعم از این که آگهی‌های نوبتی آن منتشر شده یا نشده باشد بدون انتشار آگهی‌های نوبتی و تحدیدی نسبت به تنظیم صورت مجلس تعیین حدود لازم و صدور سند مالکیت آن با رعایت بند ۱ از طرف اداره ثبت اقدام می‌گردد.

۴ - در صورتی که وزارت مسکن و شهرسازی با سایر دستگاه‌های دولتی یا شهرداریها بر اساس ماده ۹ قانون قصد تملک زمین غیر مواتی را دارند و یا قبلاً تملک نموده‌اند ولی اساساً سابقه درخواست ثبت ندارد و زمین مزبور از نظر مقررات ثبتی مجهول‌المالک است ادارات ثبت مکلفند ضمن تنظیم صورت مجلس لازم در اجرای ماده ۲۷ این آییننامه که به منزله صورت مجلس احراز تصرف خواهد بود مشخصات متصرف را با رعایت حدود مجاورین (اگر سابقه تحدید حدود دارد) تعیین نمایند و همین صورت مجلس مستند انجام معامله خواهد بود و پس از تنظیم سند انتقال بر اساس ماده ۹ قانون ادارات ثبت بایستی به ترتیب ذیل اقدام به صدور سند مالکیت به نام دولت و شهرداریها نمایند.

الف - پس از ارائه یک نسخه سند انتقال (سند تملکی) به اداره ثبت محل، اداره ثبت بر اساس سند رسمی تنظیمی بلافاصله سند مالکیت زمین را به نام دولت یا نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا سایر دستگاه‌های دولتی درخواست کننده که سند به نام آنها تنظیم شده یا شهرداریها حسب مورد صادر می‌نماید.

ب - برای روشن شدن وضع پرداخت بهای زمین مورد تملک ادارات ثبت بایستی نسبت به تنظیم اظهارنامه ثبتی اقدام و علاوه بر قید نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی یا دستگاه تملک کننده یا شهرداریها نام شخص یا اشخاصی که مدعی مالکیت ملک مورد تملک هستند را بر اساس صورت مجلس تنظیمی بالا در اظهارنامه ثبتی قید نمایند و در اجرای دستور ماده ۵۹ آییننامه قانون ثبت مبادرت به انتشار آگهی‌های نوبتی کنند، در صورتی که در مهلت مقرر قانونی اعتراضی نرسید، پس از گواهی اداره ثبت محل و اخذ مفاصا حسابهای لازم بهای زمین به مالک یا مالکین

پرداخت می‌شود ولی در صورت وصول اعتراض به ثبت تا تعیین تکلیف نهایی از سوی دادگاه‌های صالحه بهای ملک پرداخت نخواهد شد.

ج - چنانچه زمینی که موات اعلام شده دارای اعتراضی به تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی در خصوص نوع زمین و یا اعتراض به ثبت یا حدود یا سایر اعتراضات قانونی در مراجع ذیصلاح و یا تعارض ثبتی باشد و یا در، رهن و وثیقه و بازداشت بوده و یا حق اعیانی و حق ریشه و کشت برای دیگران در آن قید شده باشد، ادارات ثبت مکلف به صدور سند آزاد و بدون قید بازداشت و یا وثیقه و رهن و سایر قیود مذکور، به نام دولت به نمایندگی مرجع قانونی درخواست‌کننده سند می‌باشند، در خصوص اعتراض به ثبت و تعارض ثبتی و تشخیص نوع زمین پس از صدور رأی قطعی از طرف مراجع قضایی، ادارات ثبت، مراجع تملک‌کننده بار رعایت قانون و این آییننامه حقوق محکوم‌له را ادا می‌نمایند، در مورد رهن و وثیقه و بازداشت‌اراضی بایر و دایر نیز سازمان تملک‌کننده مجاز است پس از اخذ گواهی از اداره ثبت محل، از محل اعتبارات طرح تملک زمین مبلغ مندرج در سند وثیقه و رهن و مبلغ مورد بازداشت را پرداخت نمایند و مراتب را به اداره ثبت محل اعلام کند، در صورتی که مبلغ مذکور بیش از مبلغ مورد تملک باشد بستان کار و مرجع بازداشت‌کننده می‌تواند برای وصول بقیه طلب خود تقاضای توثیق سایر اموال بدهکار را بر اساس قوانین مربوطه ذیصلاح بنماید.

د - در صورتی که زمین مورد تملک بر اساس سند انتقال رسمی سابقه ثبت داشته ولی آگهی نوبتی آن منتشر نشده باشد اداره ثبت محل مکلف است بدون انتشار آگهی تحدیدی نسبت به تنظیم صورت مجلس تحدید حدود با رعایت حدود مجاورین (اگر سابقه تحدید حدود داشته باشد) اقدام و بلافاصله سند مالکیت زمین را به نام وزارت مسکن و شهرسازی با دستگاه تملک‌کننده صادر نماید و در صورتی که اشتباهی در اسناد تنظیم پیش‌آید اصلاح اسناد با تنظیم سند اصلاحی به امضای دستگاه تملک‌کننده به قائم مقامی مالک یا مالکین بلامانع است و برای این که پرداخت وجه مورد تملک به مالک مقدور گردد اداره ثبت محل نسبت به انتشار آگهی‌های نوبتی بر اساس بند ب این ردیف اقدام می‌نماید و در مورد زمینهای مورد تملک که سابقه ثبت و انتشار آگهی نوبتی داشته ولی تحدید حدود آن به عمل نیامده تعیین حدود و صدور سند مالکیت به شرح بند مذکور صورت می‌گیرد.

در انجام عملیات تحدید و تفکیک اراضی موات یا خریداری شده دولت، عدم اجرای ماده ۸۰ آییننامه قانون ثبت و عدم حضور مالک اولیه مانع انجام عملیات مذکور نخواهد بود و ادارات ثبت مکلفند برابر نقشه ارائه شده نسبت به تحدید و تفکیک بدون حفر پی اقدام نمایند.

۵ - در مواردی که زمین بر اساس نظر وزارت مسکن و شهرسازی موات تشخیص داده شود ادارات ثبت مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی قبل از قطعیت نظریه مرقوم سند مالکیت آن را به نام دولت به نمایندگی وزارت

مسکن و شهرسازی صادر نمایند در صورتی که بر اساس رأی قطعی دادگاه زمین غیر موات تشخیص داده شود بر اساس ماده ۹ قانون با مالک رفتار می‌شود.

۶ - مقررات بند ۵ این ماده از جهت صدور سند مالکیت به نام دولت و شهرداریها در مورد زمینهایی که در اجرای قانون اراضی شهری مصوب ۶۰.۱۲.۲۷ موات شناخته شده یا به تملک دولت درآمده ولی سند مالکیت آن صادر نگردیده قابل اجراء است.

۷ - زمینهایی که در اجرای قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و اصلاحیه آن لغو مالکیت گردیده و مراتب دفاتر املاک ثبت، اخبار و به امضای مسئول مربوطه رسیده باشد با توجه به ماده ۲۲ قانون ثبت در مالکیت دولت مستقر و سند مالکیت آن بایستی به نام دولت صادر گردد.

۸ - اسناد زمینهای مواتی که قبلاً در اختیار بنیادهای غیر دولتی از جمله بنیاد مستضعفان بوده و یا باشد به نام وزارت مسکن و شهرسازی صادر گردد.

۹ - افراز اراضی مشاعی وزارت مسکن و شهرسازی و دستگاه تملک‌کننده بر اساس لایحه قانونی راجع به افراز اراضی مورد تصرف سازمانهای عمران اراضی شهری مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب اسلامی جمهوری اسلامی ایران به عمل خواهد آمد و دعوت از سایر مالکین مشاعی جهت افراز ضرورت ندارد.

۱۰ - قبول تقاضای ثبت اراضی موات از اشخاص مطلقاً ممنوع است و ادارات ثبت مکلفند قبل از پذیرش ثبت اراضی به نام اشخاص و ادامه تشریفات ثبتی اراضی ثبت شده و افراز و تقسیم و تفکیک اراضی موافقت کتبی وزارت مسکن و شهرسازی را اخذ نمایند.

۱۱ - دفاتر اسناد رسمی مکلفند قبل از انجام هر گونه معامله نسبت به اراضی موضوع قانون زمینشهری مراتب را از وزارت مسکن و شهرسازی استعلام و بر اساس نظر وزارت مذکور و رعایت مقررات مربوطه اقدام نمایند.

ماده ۳۷- در کلیه مواردی که زمین دایر تملک می‌شود مرجع تملک کند نه بایستی بعلاوه بر بهای منطقه‌ای زمین بهای اعیانات و حقوق قانونی را طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری به بهای عادلانه روز تعیین و به صندوق ثبت تودیع نماید.

ماده ۳۸ - کلیه دستگاههای مذکور در ماده ۱۰ قانون موظفند اراضی خود را در اجرای ماده ۱۰ قانون زمینشهری در اختیار وزارت مسکن و شهرسازی قرار دهند، ادارات ثبت مکلفند پس از اعلام وزارت مسکن و شهرسازی نسبت به ثبت انتقال ملک در دفاتر املاک و صدور سند مالکیت به نام دولت با نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی و یا دستگاههای که وزارت مزبور معرفی می‌نماید اقدام نمایند. هر یک از کارکنان دستگاههای یاد شده که در تحویل اراضی مذکور و صدور اسناد مالکیت آنها به شرح این ماده مسامحه و یا کارشکنی نمایند متخلفین در اجرای ماده ۱۶ قانون زمینشهری قابل تعقیب بوده و با اعلام وزارت مسکن و شهرسازی مورد پیگرد قانونی قرار خواهند گفت. و از تاریخ درخواست وزارت

مسکن و شهرسازی چنانچه ظرف ۲ ماه نسبت به تحویل زمین و اسناد و مدارک آن اقدام نمایند ادارات ثبت مکلفند به درخواست وزارت مسکن و شهرسازی سند مالکیت جدید به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی و یا دستگاه‌هایی که وزارت مزبور معرفی می‌نماید صادر نمایند.

تبصره ۱ - صدور سند مالکیت اراضی ملی شده و یا سایر اراضی دولتی واقع در محدوده مورد عمل قانون زمینشهری به نام وزارت مسکن و شهرسازی نیاز به تحویل و تنظیم صورت جلسه از طرف سرچنگلداری‌ها ندارد.

تبصره ۲ - در صورتی که در اراضی مذکور تجاوزات و تصرفاتی صورت گرفته باشد در موقع معاینه محل یا حضور نماینده سرچنگلداری یا دستگاه‌دارنده زمین میزان تصرفات و تجاوزات صورت جلسه و سند مالکیت کل محدوده ملی شده یا زمین دولتی مذکور بدون توجه به تجاوزات انجام شده به نام دولت به نمایندگی وزارت مسکن و شهرسازی صادر می‌گردد.

ماده ۳۹- در مورد اراضی مشاعی چنانچه یک یا چند مالک مشاع در مهلت مقرر مراجعه لکن به لحاظ عدم حضور بقیه مالکین انجام معامله کل ملک مقدور نباشد نسبت به آن تعداد از مالکین که تنظیم سند امکان ندارد طبق مفاد قانون زمینشهری و این آییننامه سند انتقال به قائم مقامی مالک یا مالکین امضاء می‌گردد.

فصل چهارم - نحوه آماده‌سازی و عمران و واگذاری اراضی

ماده ۴۰- تطبیق نقشه‌های تفکیکی اراضی مورد واگذاری وزارت مسکن و شهرسازی و سایر اراضی دولتی که توسط دستگاه‌های مجاز دیگر واگذار می‌شود با ضوابط طرح‌های جامع، تفضیلی و هادی شهرها و تأیید آن موضوع بند ۱ ماده ۱۱ قانون با وزارت مسکن و شهرسازی خواهد بود و شهرداریها برای صدور پروانه ساختمانی و ادارات ثبت برای تنظیم صورت مجلس تفکیکی مکلفند نقشه‌های مصوب مذکور را ملاک عمل قرار دهند.

تبصره ۱ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در صورت وجود طرح جامع در تطبیق نقشه‌های تفکیکی با طرح‌های مصوب توسعه شهری براساس طرح تفضیلی و آخرین مصوبات کمیسیون ماده ۵ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران و چنانچه دارای طرح هادی باشد براساس طرح مزبور عمل نماید شهرداری محل موظف است نقشه‌ها و مدارک مزبور را در اختیار وزارت مذکور قرار دهد.

تبصره ۲ - وزارت مسکن و شهرسازی ضوابط اجرایی این ماده و تبصره آن را تهیه و برای اجراء ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۴۱- آماده‌سازی زمین عبارت است از مجموعه عملیاتی که مطابق دستورالعمل وزارت مسکن و شهرسازی زمین را برای احداث مسکن مهیا می‌سازد شامل.

الف - عملیات زیر بنایی از قبیل تعیین بروکف، تسطیح و آسفالت معابر، تأمین شبکه‌های تأسیساتی آب و برق، جمع‌آوری و دفع آبهای سطحی و فاضلاب و غیره.

ب - عملیات روبنایی مانند احداث مدارس، درمانگاه و واحد انتظامی، فضای سبز و اداره آتش نشانی و اماکن تجاری و نظایر آن.

ماده ۴۲ - دستگاه‌ها، بنیادها، نهادها و اشخاص حقیقی و حقوقی واگذارکننده زمین در صورتی مجاز به واگذاری خواهند بود که اجرای عملیات زیر بنایی اراضی آنها طبق ضوابط و تأیید دستگاه‌های اجرایی مربوط قبل از واگذاری انجام شده باشد.

تبصره - در صورتی که تعاونیهای مسکن قادر به انجام آماده‌سازی با بخشی از آن باشند می‌توانند طبق ضوابط و مقررات وزارت مسکن و شهرسازی اقدام نمایند بدیهی است هنگام تعیین قیمت قطعی زمین، هزینه آماده‌سازی از قیمت قطعی کسر خواهد شد.

ماده ۴۳ - مالکین زمینهای دایر و بایر اعم از حقیقی و حقوقی که طبق مواد ۱۴ و ۱۵ قانون، مجوز تبدیل و تغییر کاربری زمین خود را از وزارت مسکن و شهرسازی اخذ و قصد تفکیک یا افراز و یا تقسیم اراضی خود را دارند موظفند نقشه تفکیکی اراضی خود را به ضمیمه طرحهای اجرایی آماده‌سازی همراه با برآورد هزینه‌های مربوطه به ادارات کل مسکن و شهرسازی محل ارائه نمایند.

ماده ۴۴ - بهای تمام شده هر قطعه زمین برای امر مسکن عبارت است از، قیمت منطقه‌ای زمین در زمان واگذاری به علاوه کلیه هزینه‌های متعلقه و متناسب با هر طرح طبق دستورالعمل وزارت مسکن و شهرسازی

ماده ۴۵ - واگذاری اراضی با کاربری غیر مسکونی به اشخاص حقیقی و حقوقی با دریافت هزینه‌های آماده‌سازی بدواً به صورت قرارداد اجاره انجام می‌گیرد و در صورت اجرای کامل طرح و پایان آن توسط متقاضی به شرط آن که به تشخیص مرجع صادرکننده مجوز، منطبق با موافقت اصولی باشد انتقال قطعی آن با دریافت بهای منطقه‌ای زمان انتقال پس از کسر کل مال الاجاره‌های پرداختی انجام می‌گیرد.

ماده ۴۶ - وزارت مسکن و شهرسازی، سازمانها و شرکتهای تابعه آن وزارت موظفند برای واگذاری قطعات مسکونی، صنعتی و خدماتی اداری و تجاری، هزینه‌های آماده‌سازی قطعات تفکیکی را بر اساس بهره‌وری هر قطعه از امکانات، تأسیسات و خدمات شهری شامل تراکم مجاز ساختمانی و مساحت دسترسی به شبکه معابر دسترسی به خدمات عمومی و کاربری به نحوی تعیین نمایندگی بهای واگذاری کلیه قطعات تفکیکی در یک طرح تمامی هزینه‌های آماده‌سازی طرح را تأمین نماید. دستگاه‌های مذکور در فوق مجاز به دریافت وجوهی بیش از مجموع هزینه‌های تمام شده طرح نمی‌باشند.

ماده ۴۷ - در کلیه طرحهای آماده‌سازی تأسیسات روبنایی مثل مدارس و درمانگاه، فضای سبز و نظایر آن را حتی‌الامکان از محل عوائد اماکن تجاری، زمینهای واگذاری همان شهر، احداث و عرصه و عیان آنها به صورت رایگان به دستگاه‌های بهره‌برداری کننده تحویل می‌گردد.

دستورالعمل تعیین سرانه تأسیسات روبنایی توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۴۸- بهای واگذاری قطعات زمین رای احداث واحدهای انتفاعی نظیر تجاری و اداری و خدماتی مصنفی برابر است با قیمت منطقه‌ای به علاوه هزینه‌های زیربنایی و روبنایی قطعه که از متقاضی دریافت می‌گردد. وزارت مسکن و شهرسازی موظف است در عقد قرارداد واگذاری این گونه قطعات ترتیبی اتخاذ نماید که بهای دریافتی بابت هزینه‌های تأسیسات روبنایی صرف احداث تأسیسات مزبور گردد.

تبصره - در احداث واحدهای انتفاعی مجموعه‌های مسکونی کارگری با وجود شرایط مساوی حق تقدم با تعاونیهای کارگری است.

ماده ۴۹- واگذاری هر نوع زمین در طرحهای مصوب شهری که به توسعه یا احداث معابر و میادین اختصاص داده شده است ممنوع می‌باشد.

ماده ۵۰- وزارت مسکن و شهرسازی ضوابط نحوه ساخت و واگذاری واحدهای مسکونی و تجاری و خدماتی اراضی خود را با رعایت قوانین و مقررات قانونی از جمله مقررات شهرداریها طی دستورالعملی تهیه و به مورد اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۵۱- واگذاری زمین به صورت انفرادی برای تأمین مسکن با شرایط اساسی زیر صورت می‌گیرد، اولویتها و امتیازبندی طبق ضوابطی است که وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به اجرا خواهد گذاشت.

۱ - متقاضی و افراد تحت تکفل وی در سراسر کشور فاقد واحد مسکونی و زمینشهری از تاریخ تصویب قانون اراضی شهری (۶۰.۱۲.۲۷) باشند.

۲ - متقاضی دارای ۳۰ سال سن باشد و در صورتی که متأهل باشد حداقل ۲۵ سال سن داشته باشد.

۳ - از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی (۵۷.۱۱.۲۲) تا زمان واگذاری زمین از سازمانها، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی با عناوین مشابه دولتی یا غیردولتی در سطح کشور زمین یا واحد مسکونی دریافت نکرده باشد.

۴ - متقاضی در تهران حداقل ۱۰ سال و در ۳۱ شهر دیگر مندرج در فهرست ضمیمه قانون ۵ سال و در سایر شهرها سه سال قبل از تاریخ تصویب قانون زمین شهری (۶۶.۶.۲۲) به طور متوالی تا زمان درخواست زمین در شهر محل درخواست سکونت داشته باشد.

تبصره ۱ - در شهرهایی که نیاز متقاضیان واجد شرایط فوق به زمین یا واحد مسکونی مرتفع گردد به سایر افراد بر اساس امتیازاتی که وزارت مسکن و شهرسازی برای تأهل و سن و سکونت تعیین می‌نماید، زمین یا واحد مسکونی واگذار خواهد شد.

تبصره ۲ - افرادی که برای اعزام به جبهه یا تحصیل یا مأموریت دولتی در منطقه دیگری سکونت نموده یا نمایند سنوات مزبور در آخرین محل سکونت قبل از اعزام به جبهه و تحصیل و مأموریت احتساب می‌شود.

تبصره ۳ - کسانی که دارای واحد مسکونی بوده و تمایل داشته باشند متقاضی خرید زمین از دولت باشند در صورتی که عرصه خانه خود را به بهای منطقه‌ای و اعیان آن را به بهای کارشناسی به یکی از ارگانهای دولتی یا نهادهای و بنیادهای انقلاب اسلامی یا شهرداری محل یا افراد معرفی شده از سوی وزارت مسکن و شهرسازی واگذار نمایند در ردیف سایر واجدین شرایط می‌توانند ثبت نام نمایند.

تبصره ۴ - کسانی که تنها زمین آنها در محدوده قانونی شهرها در اجرای قانون حفاظت از جنگلها و مراتع کشور ملی اعلام گردیده در شهر محل وقوع زمین در صورتی که واجد شرایط باشند نسبت به افراد هم امتیاز خود برای دریافت زمین (ضمن پرداخت بهای آن) در اولویت قرار خواهند گرفت و در غیر این صورت می‌توانند با توافق سازمان واگذارکننده زمین در سایر شهرها با رعایت اولویت زمین خریداری نمایند.

تبصره ۵ - افراد واجد شرایطی که تنها مسکن یا زمین آنها در محدوده اجرای قانون زمینشهری در معرض اجرای طرحهای مصوب دولت و یا احداث و توسعه معابر یا میدانی شهرداری محل واقع شده یا بشود مشروط بر آن که زمین و یا عرصه خانه خود را به قیمت منطقه‌ای به دولت یا شهرداری واگذار نمایند با معرفی دستگاههای دولتی یا شهرداری در تهران نسبت به دیگر خانواده‌های هم امتیاز خود و در سایر شهرها نسبت به کلیه واجدین شرایط در اولویت خرید زمین قرار خواهند گرفت.

تبصره ۶ - خانواده‌های معظم شهدا جانبازان انقلاب اسلامی و اسراء و مفقودین جنگ تحمیلی، رزمندگان و معلولین تحت پوشش سازمان بهزیستی، مهاجرین جنگ تحمیلی، آسیب‌دیدگان از جنگ و سوانح طبیعی و بازنشستگان که اتخاذ تصمیمات خاصی برای آنان ضرورت دارد برابر دستورالعملی که ضمن دریافت اطلاعات از مراجع مربوطه توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه و به تصویب مجمع عمومی سازمان زمینشهری می‌رسد از تسهیلات و امتیازات لازم بهره‌مند خواهند شد.

تبصره ۷ - وزارت مسکن و شهرسازی موظف است به نیروهای ماهر و متخصص که در شهرستانهای محروم شاغل می‌شوند با تأییدیه ادارات کار و امور اجتماعی استانها زمین برای ساخت مسکن با اولویت واگذار نماید. در صورت موافقت مجمع سازمان زمین شهری این افراد می‌توانند از تخفیف نیز برخوردار شوند.

ماده ۵۲ - در کلیه مواردی که زمین برای امر مسکن یا سایر نیازهای عمومی و خصوصی و نهادهای انقلاب اسلامی طبق قرارداد واگذار می‌گردد انتقال قطعی زمین موکول به اجرای طرح و ارائه پایان کار ساختمانی از شهرداری یا سایر مراجع ذیصلاح خواهد بود.

برای صدور پروانه ساختمانی و تحویل مصالح و سایر خدمات لازم و اعطای تسهیلات بانکی و اعتباری، اوراق، قرارداد واگذاری دستگاه واگذارکننده ارزش سند را دارد و در موقع تنظیم سند اعطای تسهیلات اعتباری و بانکی در مورد طرحهای فاقد صورت مجلس تفکیکی نماینده دستگاه واگذارکننده زمین در دفتر اسناد رسمی ذیل سند را صرفاً از نظر

تجویز رهن امضاء می‌نماید و در مورد طرحهای دارای صورت مجلس تفکیکی اعلام و موافقت کتبی دستگاه واگذار کننده کافی بوده و حضور نماینده دستگاه مذکور برای امضاء اوراق مربوط به اعطاء و تسهیلات اعتباری و بانکی در دفتر اسناد رسمی ضروری نیست.

واحدهای مسکونی ساخته شده در اراضی واگذاری دولت به مدت ۵ سال از تاریخ پایان کار غیر قابل انتقال قطعی بوده و این امر بایستی در سند انتقال قید شود.

تبصره - چنانچه قرارداد واگذاری به هر علتی فسخ و یا ابطال شود و استفاده کننده از تسهیلات بانکی به تعهد خود علم ننموده و بانک ناگزیر شود برای وصول طلب خود اقدام قانونی نماید در صورت درخواست بانک دستگاه واگذار کننده زمین نسبت به فسخ قرارداد واگذاری اقدام و بانک مزبور جانشین طرف قرارداد با دستگاه واگذار کننده خواهد بود، در این صورت بانک می‌تواند ساختمان را رأساً به هر نحو که مقتضی بداند تکمیل و طبق ضوابط این آییننامه به متقاضی واجد شرایط دیگری واگذار و طلب خود را از متقاضی جدید وصول نماید لکن چنانچه بانک درخواست جانشینی طرف قرارداد را نماید دستگاه مذکور می‌تواند فرد واجد شرایط دیگری را ظرف مدت ۲ ماده تعیین و به بانک معرفی نماید تا مطالبات بانک از وی وصول گردد.

ماده ۵۳- واگذاری زمین بای امر مسکن به شرکتهای تعاونی مسکن با رعایت شرایط مندرج در ماده ۵۱ این آییننامه برای هر یک از اعضاء شرکتهای تعاونی مسکن بر اساس ضوابط انجام می‌گردد که وزارت مسکن و شهرسازی با توجه به پیشنهادهای دستگاههای ذیربط تهیه و ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۵۴- شرکتهای تعاونی مسکن کارگران و کارکنان دولت و سازمانها و شرکتهای وابسته به دولت در صورتی که واجد شرایط مندرج در این آییننامه باشند در اولویت واگذاری زمین خواهند بود.

ماده ۵۵- هر گونه واگذاری زمین بر اساس قانون زمینشهری و این آییننامه با دریافت بهای زمین صورت می‌گیرد مگر در مواردی که به موجب مقررات مستثنی شده باشد.

تبصره - در موارد استثنایی که افراد واجد شرایط طبق تشخیص وزارت مسکن و شهرسازی از نظر مالی قادر به تأمین بهای زمین نباشند چنانچه یکی از بنیادها یا نهادهای رسمی که وظیفه آنها در ارتباط با تأمین مسکن است از محل اعتبارات خود یا اعتباراتی که سایر اشخاص حقیقی و حقوقی در اختیار آنها می‌گذارند جهت احداث واحد مسکونی برای این افراد اعلام آمادگی نمایند در این صورت با تصویب مجمع عمومی سازمان زمین شهری اعمال تخفیف بلامانع است.

ماده ۵۶- وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها متقاضیانی را که تمایل به اخذ زمین وقفی داشته باشند و شرایط اخذ زمین را دارا باشند به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه یا آستان قدس رضوی حسب مورد معرفی می‌نماید تا در صورت امکان برابر ضوابط و مقررات مربوطه به صورت اجاره به آنها زمین واگذار نمایند.

ماده ۵۷- واگذاری اراضی شهرداریها، شرکتها و سازمانهای وابسته به شهرداریها توسط آنها به منظوری غیر از رفع نیازمندیهای عمومی شهری و عوض املاک واقع در طرحهای مصوب شهری منوط به مجوز وزارت مسکن و شهرسازی است.

ماده ۵۸- واگذاری زمین جهت ایجاد یا توسعه و یا انتقال انواع مؤسسات یا کارگاههای تولیدی و خدماتی و محلهای کسب با شرایط زیر انجام می‌گیرد.

۱- متقاضی خدمت وظیفه عمومی را انجام داده یا دارای کارت معافیت بوده و توانایی مالی احداث ساختمان را داشته باشد

۲- مجوز قانونی لازم جهت دایر نمودن واحد پیشنهادی داشته باشد.

۳- اراضی واگذاری برای هر پیشه یا کارگاه باید مطابق با کاربری زمین در طرحهای شهرسازی مصوب و در صورت عدم وجود طرحهای مذکور طبق مقررات شهرداری برای آن منطقه شهر باشد.

۴- حداقل از ۵ سال پیش از تسلیم تقاضای زمین به طور متوالی در شهر محل درخواست زمین سکونت داشته باشد.

۵- شرط مدت سکونت برای بعضی از شهرهای محروم طبق اعلام وزارت مسکن و شهرسازی رعایت نمی‌شود مشروط بر آن که در شهرهای مزبور اقدام به سرمایه‌گذاری در امر ایجاد واحدهای تولیدی و صنعتی و خدماتی به جز محلهای کسب نمایند.

تبصره ۱- افرادی که حرفه دیگری جز آنچه برای آن تقاضای زمین می‌نمایند، نداشته باشند اولویت خواهند داشت.

تبصره ۲- به منظور جذب سرمایه‌گذاری در نقاط محروم و کمک به امر تولید و اشتغال افراد به شرط آن که افراد مزبور از وزارتخانه‌های تولیدی مجوز قانونی داشته باشند، ضمن اولویت دادن اعطای زمین به اینگونه افراد از تخفیف‌های مناسب با تصویب مجمع عمومی سازمان زمین‌شهری برخوردار می‌شوند.

ماده ۵۹- واگذاری اراضی داخل شهرک‌های مشمول قانون اجازه واگذاری اراضی داخل شهرکها برای تأمین اعتبار مربوط به تکمیل ساختمانهای شهرک‌های نیمه‌تمام دولتی مصوب ۱۳۶۰.۷۶ که در زمان اخذ مجوز شهرک خارج از حریم استحفاظی شهرها بوده‌اند طبق قانون مذکور و آیین‌نامه آن انجام می‌گیرد.

ماده ۶۰- در اجرای قانون زمینشهری و این آیین‌نامه ملاک تقویم زمین برای خرید و تملک، قیمت منطقه‌ای زمان تنظیم سند انتقال و برای واگذاری، قیمت منطقه‌ای زمان تنظیم قرارداد واگذاری می‌باشد که در مورد اخیر سایر هزینه‌های مربوط به خرید و تملک و واگذاری و هزینه‌هایی که طبق قوانین ومقررات وصول می‌شود به آن اضافه و دریافت می‌گردد.

تبصره ۱- هزینه‌های آماده‌سازی که به حساب خریداران زمین هزینه می‌شود جداگانه وصول و به حساب مربوطه واریز می‌گردد.

تبصره ۲ - بهای زمینهایی که در طرح تفکیکی به معابر و خیابانها و فضای سبز و سایر خدمات عمومی از قبیل مدارس و... اختصاص می‌یابد و کل هزینه‌هایی که به طرح تعلق گرفته روی قطعات قابل واگذار همان طرح سرشکن می‌گردد و لکن چنانچه با توجه به تعداد قطعات تفکیکی قابل واگذاری، قطعات پیش‌بینی شده برای خدمات عمومی مذکور متناسب با پروژه نبوده و پیش از نیاز متعارف همان طرح باشد وزارت مسکن و شهرسازی میزان متناسب با آن طرح را محاسبه و هزینه‌ها به همان میزان به قطعات قابل واگذاری سرشکن می‌گردد. بهای زمین و هزینه‌های آماده‌سازی و سایر هزینه‌زمینه‌های خدمات عمومی مازاد بر سرانه متعارف از دستگاه بهره‌بردار یا از سایر طرحها که دارای سرانه خدماتی کمتر از حد متعارف باشند تأمین می‌گردد.

ماده ۶۱ - منظور از اراضی متعلق به دولت مذکور در ماده ۱۳ قانون کلیه زمینهایی است که به نام دولت دارای سند بوده و یا در جریان ثبت به نام دولت است و همچنین کلیه اراضی ملی شده و مواتی که طبق قوانین مصوب و آراء کمیسیونهای مربوطه متعلق به وزارت مسکن و شهرسازی است اعم از این که به نام دولت ثبت شده یا نشده باشد. نمایندگی دولت در مورد اراضی مزبور با سازمان زمینشهری یا دستگاهی است که زوارت مسکن و شهرسازی به آن تفویض اختیار می‌کند.

ماده ۶۲ - منظور از اراضی متعلق به شهرداری مذکور در ماده ۱۳ قانون کلیه زمینهایی است که طبق قوانین و مقررات به شهرداریها تعلق دارد اعم از آن که به نام شهرداری دارای سند باشد یا نباشد.

ماده ۶۳ - ضوابط نحوه تبدیل و تغییر کاربری، افزاز و تقسیم و تفکیک باغات و اراضی کشاورزی یا آیش و اراضی بایر موضوع مواد ۱۴ و ۱۵ قانون را وزارت مسکن و شهرسازی بایستی ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این آییننامه تهیه و جهت اجراء ابلاغ نماید.

ماده ۶۴ - تصویب‌نامه‌های شماره ۱۰۸۳۲۸ مورخ ۱۳۶۴.۱۲.۲۰ و ۶۸۵۰۴ مورخ ۱۳۶۵.۹.۱۱ و تصمیمات کمیسیون موضوع بند ۱ مصوبه اخیر در مورد تسهیلات واگذاری زمین به کارکنان دولت با تغییرات زیر کماکان لازم‌الاجراء است.

۱ - عبارت "موضوع مواد ۶۵ و ۶۶ آییننامه قانون اراضی شهری" در بند ۵.۴ تصویب‌نامه شماره ۱۰۸۳۲۸ مورخ ۱۳۶۴.۱۲.۲۰ به عبارت "موضوع مواد ۵۱ و ۵۳ آییننامه قانون زمین شهری" اصلاح گردد.

۲ - عبارت "تبصره ۲ ماده ۱۱ قانون اراضی شهری" در بند ۱ مصوبه ۶۸۵۰۴ مورخ ۱۳۶۵.۹.۱۱ به عبارت "تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون زمینشهری" اصلاح گردد.

تبصره - سازمان زمینشهری مکلف است سالیانه حداقل ۱۰٪ از زمینهای قابل واگذاری خود را در سطح کشور با اعمال تسهیلات مصوبات و صورتجلسه ماده فوق بر اساس اولویت و ضوابط مربوطه در اختیار آن دسته از کارکنان دولت که داوطلبانه به جبهه اعزام می‌شوند موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۲۸۰۴۲ ت ۲۷۴ مورخ ۶۷.۴.۱۸ هیأت وزیران قرار دهد.

دستورالعمل اجرایی این تبصره حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ ابلاغ به دستگاه‌های اجرایی، توسط سازمان زمین شهری و سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۶۵- واگذاری زمینهای حاصل از اجرای ماده ۱۰ قانون زمین شهری به سازمانها و ارگانهای مذکور در آن ماده در حد نیاز اداری و تأسیساتی آنها مجاناً صورت می‌گردد. واگذاری سایر اراضی به سازمانهای و نهادها و ارگانهای مزبور، برای ایجاد تأسیسات عمومی و یا در اجرای وظائف قانونی آنها مشروط بر این که دستگاه مربوط، طرح و امکانات لازم برای ایجاد تأسیسات را داشته باشد به میزان مورد نیاز و متناسب با معیارهای شهرسازی با دریافت بهاء انجام می‌گیرد.

تبصره ۱ - وزارت مسکن و شهرسازی می‌تواند با در نظر گرفتن امکانات مربوطه قطعاتی از اراضی خود را که بر اساس ضوابط مربوطه تفکیک شده‌است به شهرداریها یا سایر سازمانها دولتی واگذار نماید تا به عنوان معوض اراضی و املاک اشخاص که در طرحهای دولت و شهرداریها قرار گرفته است مورد استفاده واقع شود بدیهی است متقاضیان مزبور باید واجد شرایط باشند.

تبصره ۲ - در مورد زمینهای مورد نیاز آموزش و پرورش فقط در مواقعی که بهای زمین توسط وزارت مسکن و شهرسازی پرداخت شده باشد و بارعایت ماده ۶۰ بهای زمین واگذاری دریافت خواهد شد.

ماده ۶۶- وزارت مسکن و شهرسازی مجاز است نسبت به واگذاری اراضی نزدیک کارخانجات و کارگاههای تولیدی به کارکنان آنها در صورتی که کارخانه یا کارگاه با هزینه خود واحدهای مسکونی و تأسیسات عمومی مربوطه را احداث و فقط به کارکنانی که علاوه بر دارا بودن شرایط دریافت زمین به صورت انفرادی حداقل دو سال در آن واحد اشتغال به کار داشته‌اند و به قیمت تمام شده مورد تأیید آن وزارت اقدام نماید. در این صورت پس از اتمام واحدهای مسکونی امر انتقال زیر نظر وزارت مسکن و شهرسازی انجام می‌گیرد. در مورد کارخانجات جدیدالتأسیس شرط دو سال اشتغال در آن واحد ضروری نمی‌باشد.

ماده ۶۷- واگذاری زمین به سازندگان واحدهای مسکونی اعم از حقیقی و حقوقی و همچنین کسانی که آمادگی و شرایط لازم برای سرمایه‌گذاری در امر تولید واحدهای مسکونی ارزان قیمت به منظور فروش یا اجاره دارند طبق دستورالعملهایی خواهد بود که وزارت مسکن و شهرسازی در چهارچوب سیاستهای کلی دولتی تعیین و ابلاغ خواهد نمود

تبصره - تبصره موضوع تصویب‌نامه ۹۸۸۴۲ - ۱۳۶۵.۱۲.۲ به عنوان تبصره این ماده کماکان قابل اجراء است.

ماده ۶۸- شرایط واگذاری زمین جهت احداث خانه‌های سازمان به مؤسسات و کارگاههای و کارخانجاتی که دارای شخصیت حقوقی باشند به شرح ذیل می‌باشد.

۱ - ضرورت احداث واحدهای مسکونی سازمانی به تأیید وزارت مسکن و شهرسازی برسد.

۲ - متقاضی دارای مجوز احداث کارخانه یا کارگاه و پروانه اشتغال از مراجع مربوط باشد.

- ۳ - تعداد شاغلینی که برای آنها خانه‌های سازمانی احداث می‌شود باید از نظر این که شاغلین مذکور از کارکنان کارخانه یا کارگاه متقاضی می‌باشند به تأیید وزارت کار و امور اجتماعی یا ادارات تابعه در شهرستان مورد نظر برسد.
- ۴ - حداقل سن شاغلین بند ۳ بایستی ۱۸ سال تمام و دارای کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت باشند.
- ۵ - تعداد شاغلین هیچگاه در طول سال از ۲۰ نفر کمتر نباشد و حق بیمه آنان نیز تا هنگام در خواست کلاً پرداخت شده باشد
- ۶ - پروژه ساختمانی از نظر مساحت زیربنای هر واحد و کیفیت و مصالح ساختمانی منطبق با ضوابط تعیین شده وزارت مسکن و شهرسازی باشد.
- ۸ - خانه‌های سازمانی احداث شده به صورت واحدهای سازمانی تلقی و تابع قوانین مربوطه می‌باشد.
- ماده ۶۹ - سازمان زمین شهری می‌تواند با رعایت مقررات شهرداریها برای احداث مساجد از اراضی خود زمین مناسب تعیین و با تخفیف به سازمان اوقاف واگذار نماید.
- فصل پنجم - مقررات متفرقه
- ماده ۷۰ - در شرکتهایی که در اجرای قسمت اخیر تبصره ۵ ماده ۱۱ قانون با مشارکت بیش از ۵۰ درصد بخش غیر دولتی ایجاد می‌شود سهم وزارت مسکن و شهرسازی به صورت آورده غیر نقدی از محل اراضی به قیمت عادلانه روز کارشناسی رسمی تأمین می‌شود. اساسنامه این گونه شرکتهای نیز مطابق تبصره مذکور به تصویب دولت خواهد رسید.
- تبصره ۱ - خدمت کارکنان دولت در شرکتهای مذکور با توجه به ماده ۱۱ قانون استخدام کشوری مجاز است.
- ماده ۷۱ - در مورد تصرف غیر مجاز اراضی متعلق به دولت و شهرداریها، وزارت مسکن و شهرسازی و دستگاههای مالک زمین و شهرداریها موظفند بر اساس تبصره ۲ ماده ۱۴۸ اصلاحی قانون ثبت مصوب (۱۳۶۵) جهت رفع آثار تصرف و تعیین مجازات اقدام نمایند.
- ماده ۷۲ - قوای انتظامی و نهادهای انتظامی انقلاب اسلامی حسب مورد به تقاضای وزارت مسکن و شهرسازی یا شهرداریها مکلفند در رفع آثار تصرف و تجاوز از اراضی مشمول قانون زمینشهری با وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداریها همکاری و نظارت و دخالت مستقیم نمایند.
- ماده ۷۳ - در مواردی که شرکتهای و سازمانهای وابسته به وزارت مسکن و شهرسازی که به صورت شرکت اداره می‌شوند اراضی خود را به اجاره واگذار می‌نمایند مال الاجاره با نظر کارشناس رسمی دادگستری تعیین و هر ۵ سال یک بار تجدید کارشناسی می‌شود و در صورت لزوم تجدید قرارداد به عمل می‌آید.
- ماده ۷۴ - وزارتخانه‌ها و شهرداریها و کلیه سازمانهای دولتی و وابسته به دولت و نهادهای انقلاب اسلامی مکلفند در محدوده وظایف قانونی خود در اجرای قانون زمینشهری و این آییننامه با وزارت مسکن و شهرسازی همکاری نمایند.

ماده ۷۵ - با انقضای ۵ سال مهلت مندرج در ماده ۹ قانون صرفاً موادی از این آییننامه که در ارتباط با کلیه شهرها و شهرکهای کشور باشد کماکان قابل اجرا بوده و در کلیه شهرها و شهرکهای کشور به صورت یکسان عمل خواهد شد.

معافیت دولت از پرداخت حق الثبت اموال غیر منقول (مصوب ۱۳۱۷)

آیین نامه قانون ثبت املاک مصوب سال ۱۳۱۷ با اصلاحات بعدی

ماده ۴ - کلیساها و معابد ملل غیر مسلمان مشمول ماده ۳۵ قانون ثبت بوده و از حق الثبت معاف است و همچنین برای کاروانسراهای شاه عباسی و رباط ها حق الثبت و هزینه های مقدماتی گرفته نمی شود.

مصوبه هیات وزیران در امر حفاظت از منطقه تاریخی جیرفت (مصوب ۱۳۸۳/۳/۱۳)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۸.۲۷ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت کشور و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تأییدیه شماره ۳۳.۱۲۴۴۴۱ مورخ ۱۳۸۳.۷.۲۷ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۵۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب ۱۳۶۶ - تصویب نمود:

مبلغ دو میلیارد و پانصد میلیون (۲.۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از محل اعتبار ردیف ۵۰۳۰۰۱ (هزینه های پیش بینی نشده) قانون بودجه سال ۱۳۸۳ کل کشور جهت حفاظت از منطقه تاریخی شهرستان جیرفت در اختیار سازمان میراث فرهنگی و گردشگری قرار گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، برابر قوانین و مقررات مربوط هزینه شود.

آئین نامه اجرائی قانون خرید اراضی و ابنیه و تاسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی

ماده ۱ - در مورد پرداخت حق کسب و پیشه فراهم باشد مطابق دستور همان ماده میزان حق پیشه و کسب از طریق توافق تعیین خواهد شد.

تبصره ۱ - در موارد مذکور در ماده ۲ قانون و همچنین در مواردیکه مطابق ماده یک این آئین نامه توافق حاصل می شود وزارت فرهنگ و هنر می تواند طبق توافقنامه اعم از اینکه رسمی یا عادی باشد مبلغ مورد توافق تودیع نموده و مراتب را به ذینفع اعلام نماید، سپس ملک مربوط را تصرف کند مشروط به اینکه نسبت به عرصه و اعیان ملک مورد نظر قبلاً طبق ماده ۲ یا ۳ قانون تعیین تکلیف شده باشد.

تبصره ۲ - در موارد مذکور در این ماده و تبصره یک آن در صورتیکه مالک پس از حصول توافق و تودیع وجه در صندوق ثبت حاضر به انتقال رسمی ملک و انجام تشریفات ثبتی آن نشود به ترتیب مندرج در ماده ۶ قانون نسبت به انتقال آن عمل خواهد شد.

ماده ۲ - در صورتیکه نسبت به میزان حق کسب و پیشه امکان حصول توافق نباشد بنا به درخواست وزارت فرهنگ و هنر هیئت مذکور در ماده ۳ قانون برای تعیین میزان حق کسب و پیشه با توجه به نظر کارشناسان اقدام خواهد نمود. در این صورت مطابق ترتیب مذکور در ماده یک این آئین نامه و با در نظر گرفتن مفاد تبصره های یک و دو آن نسبت به تصرف و انجام تشریفات قانونی انتقال ملک اقدام خواهد شد.

ماده ۳ - در موارد مذکور در تبصره ماده ۶ قانون مزبور فرهنگ و هنر حق خواهد داشت علاوه بر انجام اقدامات و وظایفی که طبق قانون حفظ آثار عتیقه مصوب آبان ماه ۱۳۰۹ و نظامنامه اجرائی آن و همچنین مقررات ماده ۱۲۷ مکرر قانون مجازات عمومی برعهده دارد اقدامات استحفاظی لازم را که ضروری بداند انجام دهد. مامورین انتظامی مکلفند در کلیه مواردی که به موجب قوانین و نظامات و مقررات فوق الذکر و همچنین مواردی که اقدامات استحفاظی مذکور در این ماده به تشخیص وزیر فرهنگ و هنر ضرورت دارد آن اقدامات را به موقع اجرا بگذارند.

تبصره - در صورتیکه تصمیمات و اقدامات استحفاظی مذکور در این ماده موجب ورود خساراتی به مالکین ابنیه و اماکن و اراضی بشود وزارت فرهنگ و هنر به ترتیب مندرج در قسمت اخیر ماده نهم نظامنامه اجرای قانون حفظ آثار عتیقه نسبت به پرداخت خسارات به ذینفع اقدام خواهد کرد.

آیین نامه طبیعت گردی (مصوب ۱۳۸۴/۵/۵)

ماده ۱- منظور از طبیعت گردی (اکوتوریسم) عبارت است از برآوردن تمنیات و تمایلات خردمندان و انسانی گردشگران طبیعت در محیطی طبیعی، فرهنگی، آموزشی و غیرمصرفی و به صورت پایدار و در حد ظرفیت قابل تحمل با حداقل تاثیر منفی بر محیط طبیعی و فرهنگی تحت شرایط و ضوابطی که ضمن حفظ محیط زیست و فرهنگ بومی و ارزشهای آن، امکان رشد اقتصادی و محلی را فراهم آورد.

ماده ۲- به منظور سیاستگذاری و هماهنگی در زمینه توسعه طبیعت گردی و تسهیل و هدایت فعالیتها و امور مندرج در این مقررات کمیته ملی طبیعت گردی (اکوتوریسم) مرکب از معاونین وزارت جهاد کشاورزی سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و یک نفر از متخصصین مجرب طبیعت گردی کشور به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تایید نمایندگان دو دستگاه دیگر تشکیل می شود.

ماده ۳ - وظایف کمیته ملی طبیعت گردی به شرح زیر است:

الف - تدوین سیاستهای توسعه طبیعت گردی در کشور.

ب- هماهنگی بین دستگاههای ذی ربط در امر اکوتوریسم به منظور فراهم کردن زمینه توسعه گردشگری طبیعی در کشور.

ج- معرفی مناطق و محدوده های مستعد طبیعت گردی در محیط ها و نقاط مناسب جنگلی، کوهستانی، مرتعی، بیابانی و دریایی.

د- تعیین ضوابط تاسیس مناطق نمونه طبیعت گردی هـ فراهم کردن زمینه سرمایه گذاری بخش غیردولتی و جلب حمایت بخشهای دولتی و غیردولتی جهت تحقق اهداف و مقاصد مقرر در این مقررات.

و- تشویق و ترویج فرهنگ طبیعت دوستی و طبیعت گردی و اجرای برنامه های آموزشی و اطلاع رسانی در این زمینه.

ز- تصویب شرایط و دستورالعملهای تخصصی و فنی و مؤسسات طبیعت گردی و تأیید صلاحیت و نظارت بر نحوه فعالیت آنها.

ح- حمایت و پشتیبانی از مؤسسات دارای مجوز فعالیت طبیعت گردی و کانونها و جوامع محلی و غیردولتی واجد صلاحیت و فعال در این زمینه.

ط- هماهنگی و نظارت و پیگیری به منظور پیشنهاد و تخصیص اعتبارات موردنیاز اجرای برنامه های طبیعت گردی.

ی- فراهم کردن زمینه استفاده از منابع مالی موضوع ماده (۱۱) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و توسعه طبیعت گردی.

ک- پیشنهاد ضوابط و پیگیری برنامه ریزی و طراحی جهت احیاء مناطق مستعد طبیعت گردی که در حال حاضر تخریب شده و یا به مصارف دیگری اختصاص یافته اند.

ل- اجرای سایر وظایف و اختیارات که در این مقررات برای کمیته ملی تعیین شده است.

تبصره- تصمیمات کمیته ملی طبیعت گردی به اتفاق آراء صورت می گیرد.

آیین نامه داخلی و زمان و نحوه تشکیل و اداره جلسات و ابلاغ تصمیمات و محل دبیرخانه و وظایف آنمطابق دستورالعملی خواهد بود که توسط کمیته ملی طبیعت گردی تهیه و به تأیید روسای سازمانهای مذکور در این آیین نامه می رسد.

ماده ۴- برنامه طبیعت گردی شامل موارد زیر می شود:

الف- طبیعت گردی متمرکز که از طریق استقرار در مراکز اقامتی و مرکز بازدیدکنندگان یا بازدیدهای چندروزه صورت می گیرد.

ب- طبیعت گردی غیر متمرکز متضمن بازدیدهای کوتاه مدت با وسایل و امکانات غیر ثابت می باشد.

تبصره- ایجاد هرگونه تاسیسات و امکانات اقامتگاهی و گردشگری از قبیل کمپینگ و چادر و سایر تسهیلات باید هماهنگ با شرایط محیط و خصوصیات طبیعی و فرهنگی منطقه بوده و با رعایت ضوابط و مقررات مربوط به تایید کمیته ملی گردشگری رسیده و مجوز لازم اخذ شده باشد.

ایجاد تاسیسات و امکانات مذکور در مناطق چهارگانه موکول به کسب مجوز سازمان حفاظت محیط زیست می باشد. ماده ۵- طرحهای طبیعت گردی با رعایت ضوابط و مقررات و تایید دستگاه مربوط ممکن است در بخشهایی از مناطق زیر که دارای جاذبه های و ویژگیهای خاص طبیعت گردی باشند تهیه و پس از تصویب کمیته ملی به مرحله اجرا درآیند:

الف- منابع طبیعی ملی تحت اختیار و مدیریت سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور.

ب- مناطق چهارگانه و تالابها و مناطق شکار ممنوع تحت اختیار و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست.

ج - مناطق دارای جاذبه های طبیعی واقع در محدوده های فرهنگی، تاریخی و باستانی تحت اختیار سازمان میراث فرهنگی و گردشگری.

۵ - محدوده های مناسب واقع در املاک و مستثنیات قانونی اشخاص با رعایت حقوق ایشان که امکان واستعداد لازم جهت اجرای برنامه طبیعت گردی را داشته باشند.

و سایر مناطقی که دارای جاذبه های طبیعت گردی بوده و در حال حاضر تخریب شده و یا به کاربردهای دیگری اختصاص یافته اند، پس از احیاء و یا تغییر در شیوه بهره برداری به طرح های موضوع این ماده اختصاص می یابند.

ماده ۶ - اجرای برنامه های گردشگری باید تحت نظر و راهنمایی، راهنمایان گردشگری که صلاحیت آنان به تایید سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می رسد، صورت می گیرد.

تبصره شرایط و ضوابط تخصصی و فنی راهنمایان گردشگری و مؤسسات طبیعت گردی توسط کمیته ملی گردشگری تعیین خواهد شد.

ماده ۷- اجرای طرحها و پروژه های بزرگ گردشگری طبیعی باید براساس مصوبه شماره ۲۳۷ مورخ ۱۳۸۱.۳.۲۱ شورای عالی حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی زیست محیطی قرار گیرد.

ضوابط ارزیابی طرحها و پروژه های یادشده توسط سازمان حفاظت محیط زیست تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۸- اجرای برنامه های شکار و صید در کشور کماکان تابع مقررات و ضوابط سازمان حفاظت محیط زیست می باشد ولی صلاحیت متقاضیان و موسساتی که مبادرت به تنظیم و اجرای برنامه شکار برای خارجیان در ایران می نمایند باید از جهت فنی به تایید کمیته ملی گردشگری نیز برسد.

ماده ۹- سازمان حفاظت محیط زیست موظف است در امر سرمایه گذاری بخشهای غیردولتی به منظورافزایش جمعیت حیات وحش از طریق تکثیر و پرورش جانوران وحشی و صدور پروانه های شکار درمناطق مصوب کمیته ملی تسریع و همکاری لازم را وفق قانون و مقررات شکار و صید آیین نامه اجرایی مربوط به عمل آورد.

آیین نامه اجرایی قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان پارکها و موزه های تاریخ طبیعی (مصوب ۱۳۶۹/۵/۲۱) هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۹.۵.۲۱ بنا به پیشنهاد شماره ۳۰۰ - ۲۱ مورخ ۱۳۶۸.۳.۸ سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید شورای عالی حفاظت محیط زیست و به استناد تبصره (۱) ماده واحده قانون اخذ ورودیه از بازدیدکنندگان پارکها و موزه های تاریخ طبیعی مصوب ۱۳۶۷ آیین نامه اجرایی قانون مزبوررا به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست که در این آیین نامه اختصاراً سازمان نامیده می شود مجاز است در قبال ارائه خدمات و تسهیلاتی که برای بازدید، توقف و استفاده از موزه های تاریخ طبیعی، نمایشگاه ها و مناطق تحت اختیار سازمان موضوع بند "الف" ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست فراهم می آورداز بازدیدکنندگان و استفاده کنندگان و دریافت کنندگان خدمات از طریق صدور بلیط، وجه دریافت نماید.

ماده ۲ - بهای بلیط بازدید از نمایشگاه ها و موزه های تاریخ طبیعی برای هر نفر (۵۰) ریال تا (۱۰۰) ریال می باشد که میزان آن بر حسب امکانات و تسهیلات هر موزه و یا نمایشگاه توسط سازمان تعیین و اعلام می گردد. تبصره - بهای بلیط ورودی برای دانشجویان و دانش آموزان با ارائه معرفی نامه معتبر از مراکز آموزشی مربوط، نصف بهای تعیین شده (نیم بها) می باشد.

ماده ۳ - سازمان می تواند در مواقع و روزهای خاص از قبیل اعیاد و همچنین به منظور مطالعات و تحقیقات علمی و آموزشی اجازه بازدید و استفاده از موزه ها و نمایشگاه ها را به صورت رایگان صادر نماید.

ماده ۴ - بهای بلیط ورودی برا آن دسته از مناطق مذکور در بند "الف" ماده (۳) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مناطق تحت اختیار سازمان) که شرایط وامکان بازدید یا توقف و یا استفاده از مناطق مذکور فراهم گردیده است برای هر نفر بین (۵۰) تا (۲۰۰) ریال می باشد که میزان آن بر حسب امکانات و تسهیلات هر منطقه توسط سازمان تعیین و اعلام می گردد.

تبصره ۱ - سازمان در مواقع لازم و به منظور اجرای برنامه های آموزشی و تحقیقات و مطالعات علمی و زیست محیط که از طریق مراکز آموزشی و تحقیقاتی درخواست و انجام می شود اجازه ورود و بازدید از مناطق مذکور را بدون دریافت وجه صادر خواهد نمود.

تبصره ۲ - بهای بلیط ورود و بازدید از جزایر پارک ملی دریاچه ارومیه که باید با وسائط نقلیه دریایی تحت کنترل سازمان انجام گیرد با احتساب هزینه‌های رفت و برگشت و راهنمایی در جزایر برای هر نفر بین (۶۰۰) تا (۱۰۰۰) ریال می‌باشد که میزان آن توسط سازمان تعیین و اعلام می‌گردد.

ماده ۵ - سازمان می‌تواند جهت بازدید از مناطق تحت اختیار خود و شکارگاه‌ها و زیستگاه‌های وحوش مبادرت به تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی و گردشگری به صورت گروهی بنماید. بلیط بازدید و راهنمایی (شکاربانان راهنما) برای هر گروه (از ۱۰ تا ۱۵ نفر) ۳۰۰۰ ریال می‌باشد.

تبصره - برای دانش‌آموزان که با هماهنگی سازمان به عنوان گردش علمی از مناطق مذکور بازدید می‌کنند، رایگان می‌باشد.

ماده ۶ - در صورتی که بازدید و استفاده از مناطق تحت اختیار سازمان مستلزم توقف شبانه‌روزی و استفاده از مهمانسراها و ساختمانهای موجود در مناطق و یا استفاده از کمپینگ‌ها و اردوگاه‌ها باشد، بهای استفاده از این خدمات به شرح زیر تعیین می‌شود:

۱ - به ازای هر روز توقف و استفاده از مهمانسراها و ساختمانها، بین (۱۵۰۰) تا (۲۰۰۰) ریال برای هر نفر که میزان آن بر حسب موقعیت مهمانسراها و تسهیلات فراهم شده توسط سازمان مشخص و اعلام می‌گردد.

۲ - به ازای هر روز توقف و استفاده از کمپینگ‌ها و اردوگاه‌ها و اطاقک‌های موجود، بین (۱۰۰۰) تا (۲۰۰۰) ریال برای هر چادر یا اطاقک که میزان آن توسط سازمان مشخص و اعلام می‌گردد.

ماده ۷ - در صورتی که انجام ایاب و ذهاب از شهرها یا مراکز تجمع بازدیدکنندگان تا محل اقامت و یا بازدید بر عهده سازمان باشد هزینه ایاب و ذهاب به نرخ متعارف و معمول از بازدیدکنندگان دریافت خواهد شد.

آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی (مصوب ۱۳۸۷/۶/۳)

وزرای عضو کارگروه موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۱۰۳۴/ت/۳۴۹۱۸ هـ مورخ ۱۳۸۵/۲/۹ بنابه پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور و به استناد تبصره (۱) ماده (۷۰) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، موضوع ماده (۸۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ - آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی را به شرح زیر تصویب نمودند:

آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱- قانون: قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ .

- ۲- شورا: شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان.
- ۳- دبیرخانه: دبیرخانه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروه‌های تخصصی.
- ماده ۲- به منظور هماهنگی و تصمیم‌گیری در امور برنامه‌ریزی، توسعه و عمران استانها و نظارت بر آنها و هدایت و تصویب طرحها در چهارچوب سیاستها و برنامه‌های مصوب در کلیه استانهای کشور، شورا تشکیل می‌شود.
- ماده ۳- اعضای شورا به شرح زیر می‌باشند:
  - ۱- استاندار (رییس)
  - ۲- معاون برنامه‌ریزی استانداری (دبیر بدون حق رأی)
  - ۳- معاون عمرانی استانداری.
  - ۴- رییس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان.
  - ۵- رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان.
  - ۶- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.
  - ۷- رییس سازمان بازرگانی استان.
  - ۸- مدیرکل راه و ترابری استان.
  - ۹- رییس سازمان جهاد کشاورزی استان.
  - ۱۰- رییس سازمان صنایع و معادن استان.
  - ۱۱- رییس سازمان آموزش و پرورش استان.
  - ۱۲- مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان.
  - ۱۳- مدیرکل تعاون استان.
  - ۱۴- رییس شورای هماهنگی بانکهای استان.
  - ۱۵- مدیرکل صدا و سیما مرکز استان.
  - ۱۶- مدیرکل اطلاعات استان.
  - ۱۷- مدیرکل تربیت بدنی استان.
  - ۱۸- رئیس سازمان بنیاد شهید و امور ایثارگران استان.
  - ۱۹- مدیرکل دفتر روستایی استانداری.
  - ۲۰- دو نفر صاحب نظر ترجیحاً از اساتید دانشگاه به پیشنهاد استاندار و تصویب شورا (بدون حق رأی).
  - ۲۱- یک نفر از نمایندگان مردم استان در مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجمع نمایندگان استان (بدون حق رأی).

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۴- وظایف شورا براساس ماده (۷۱) تنفیذی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران موضوع ماده (۸۳) قانون می‌باشد.

تبصره - موضوعات ارجاع شده توسط هیئت وزیران و شوراهای عالی نیز در دستور جلسات شورا قرار می‌گیرد.

ماده ۵- هنگام طرح مباحث مربوط به هر دستگاه اجرایی از مسئول آن دستگاه با حق رأی برای شرکت در جلسه شورا دعوت به عمل می‌آید.

ماده ۶- دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به هریک از شهرستانهای استان از فرماندار آن شهرستان برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت به عمل آورد.

ماده ۷- دبیر شورا موظف است هنگام طرح مباحث مربوط به مسایل آمایش از نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح به انتخاب وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح با حق رأی دعوت به عمل آورد.

ماده ۸- شورا حداقل ماهی یک بار تشکیل جلسه خواهد داد که با حضور حداقل دو سوم اعضای صاحب رأی رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با رأی موافق اکثریت اعضای حاضر دارای حق رأی اتخاذ می‌شود.

ماده ۹- اعضای شورا شخصاً ملزم به شرکت در جلسات شورا هستند.

تبصره - جلسه‌های شورا به ریاست استاندار تشکیل می‌شود و در غیاب او جلسه شورا به ریاست یکی از معاونان استانداری به انتخاب استاندار تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۰- دبیرخانه شورا در استانداری خواهد بود و وظایف آن به شرح زیر است:

الف - تهیه دستور کار جلسه‌های شورا، یک هفته قبل از برگزاری جلسه با هماهنگی رییس شورا و اطلاع کتبی آن به اعضا.

ب - ارسال تصمیمات شورا، ظرف یک هفته پس از تشکیل جلسه، برای اعضا و دستگاههای اجرایی ذی‌ربط.

ج - پیگیری مصوبات شورا.

ماده ۱۱- مصوبات شورا پس از ابلاغ برای دستگاههای اجرایی و ستادی استان لازم‌الاجرا است.

ماده ۱۲- به منظور پیشبرد اهداف و انجام وظایف شورا، کارگروههای تخصصی به شرح زیر در هریک از استانهای کشور تشکیل می‌شود:

۱- کارگروه تخصصی امور زیربنایی.

۲- کارگروه تخصصی امور اقتصادی و تولیدی.

۳- کارگروه تخصصی امور اجتماعی و فرهنگی.

۴- کارگروه تخصصی تحول اداری، بهره‌وری و فناوری اطلاعات.

۵- کارگروه تخصصی آمایش، محیط زیست و توسعه پایدار.

۶- کارگروه تخصصی اشتغال و سرمایه‌گذاری.

۷- کارگروه تخصصی بانوان و خانواده.

۸- کارگروه تخصصی مسکن و شهرسازی.

۹- کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی.

۱۰- کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری.

ماده ۱۳- اجرای تصمیمات کارگروه‌های تخصصی منوط به تصویب شورا است.

ماده ۱۴- دبیرخانه کارگروه‌های تخصصی موضوع بندهای ۵.۴.۳.۲.۱ و ۷ در استانداری و دبیرخانه کارگروه‌های تخصصی موضوع بندهای ۶، ۸، ۹ و ۱۰ به ترتیب در سازمان کار و امور اجتماعی استان، سازمان مسکن و شهرسازی استان، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی‌درمانی استان و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خواهد بود.

ماده ۱۵- کارگروه‌های تخصصی می‌توانند متناسب با وظایف محول شده، گروه‌های کاری و کارشناسی در هریک از زمینه‌ها و محدوده‌های جغرافیایی تشکیل دهند. عناوین، وظایف و اعضای گروه‌های کاری به تصویب شورا خواهد رسید.

ماده ۱۶- اعضای کارگروه‌های تخصصی موظفند حداقل یک هفته قبل از تشکیل جلسه، پیشنهادهای خود را برای طرح در کارگروه به صورت کتبی به دبیرخانه کارگروه اعلام نمایند و پیشنهادهای حسب نوبت و به ترتیب در کارگروه مطرح می‌شوند.

تبصره - دبیر کارگروه تخصصی موظف است دستور کار هر جلسه کارگروه را حداقل یک هفته قبل از برگزاری آن جلسه با هماهنگی رییس کارگروه تخصصی تهیه و به صورت کتبی به آگاهی اعضا برساند.

ماده ۱۷- جلسه کارگروه‌های تخصصی با حضور دوسوم اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با تأیید اکثریت اعضای حاضر در جلسه اتخاذ و به شورا اعلام می‌شود.

تبصره - دبیر کارگروه تخصصی موظف است از مدیران دستگاه‌های اجرایی غیر عضو هنگام طرح مباحث مربوط برای شرکت در جلسه با حق رأی دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۸- اعضای کارگروه‌ها موظفند شخصاً در جلسه کارگروه شرکت نمایند. در غیاب هریک از اعضا نماینده تام‌الاختیار او می‌تواند با هماهنگی کارگروه در جلسه شرکت نماید.

ماده ۱۹- کارگروه‌های تخصصی موظفند پیشنهادهای و موضوعاتی را که توسط شورا به آنها ارجاع می‌شود بررسی و در خصوص آنها اظهار نظر نمایند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تبصره - دبیر کارگروه تخصصی موظف است یک نسخه از صورتجلسه کارگروه تخصصی را به دبیرخانه شورا ارسال نمایند.

ماده ۲۹- اعضاء و وظایف کارگروه تخصصی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به شرح زیر می باشد:
الف - اعضا:

۱- استاندار (رییس).

۲- معاون عمرانی استاندار.

۳- رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان (دبیر).

۴- نماینده تام‌الاختیار معاون برنامه‌ریزی استاندار.

۵- رییس سازمان جهاد کشاورزی استان.

۶- مدیرکل حفاظت محیط زیست استان.

۷- مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای استان.

۸- مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای استان.

۹- مدیرکل گمرک استان.

۱۰- مدیرکل راه و ترابری استان.

۱۱- مدیرعامل شرکت گاز استان.

۱۲- مدیرکل منابع طبیعی استان.

۱۳- مدیر امور اراضی استان.

۱۴- مدیرعامل شرکت مخابرات استان.

۱۵- رییس سازمان مسکن و شهرسازی استان.

۱۶- رییس سازمان کار و امور اجتماعی استان.

ب - وظایف:

۱- بررسی و تلفیق برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت حوزه‌های گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در چارچوب برنامه‌های توسعه کشور و توسعه عمران استان.

۲- پیشنهاد بودجه سالانه بخش‌های مرتبط با وظایف در چارچوب بخشنامه و دستورالعمل تهیه و تنظیم بودجه سالانه کشور.

۳- برنامه‌ریزی جهت توسعه مشارکت بخش غیردولتی در سرمایه‌گذاری زیرساختها و تأسیسات گردشگری در استان.

۴- شناسایی و تدوین اولویت‌های پژوهشی در امور میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و ارائه به دبیرخانه شورا.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۵- بررسی پیشنهادها و ارایه راهکارهای مناسب در زمینه ایجاد هماهنگی لازم بین بخشهای مؤثر در تحقق توسعه زیر ساختها و احداث تأسیسات گردشگری در استان.
  - ۶- ایجاد هماهنگی بین کلیه دستگاههای اجرایی در برنامه‌ها و فعالیتهای مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری در استان.
  - ۷- فراهم نمودن زمینه‌های ورود سرمایه‌های خارجی و داخلی برای توسعه زیرساختها و تأسیسات گردشگری متضمن جذب توانمندیهای مدیریتی در بهره‌برداری و توسعه امکانات بخش در استان.
  - ۸- برنامه‌ریزی برای فراهم آوردن زمینه‌های توسعه آموزشهای تخصصی در زمینه ارایه خدمات گردشگری در استان.
  - ۹- برنامه‌ریزی در خصوص سیستم‌های یک پارچه آمار و اطلاعات مدیریتی در زمینه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در استان.
  - ۱۰- تهیه و تدوین سند توسعه گردشگری با رویکرد بهره‌برداری از ظرفیتهای میراث فرهنگی، گردشگری و گسترش صنایع دستی در استان.
  - ۱۱- تدوین برنامه‌ها و اولویتهای صنایع دستی و پیش‌بینی ساز و کار حمایتی از هنرمندان این صنعت در استان.
  - ۱۲- ساماندهی و جذب منابع غیردولتی در حوزه میراث فرهنگی در استان.
  - ۱۳- جلب و جذب مشارکتهای بخش غیردولتی در محافظت از بناها و فضاهای با ارزش فرهنگی تاریخی در استان.
  - ۱۴- تسهیل و جلب مشارکت بخش غیردولتی در هر سه حوزه گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی در استان.
  - ۱۵- حذف موانع سرمایه‌گذاری از طریق پیشنهاد اصلاح قوانین و مقررات، تراکم‌زدایی از مقررات و رفع خلاءها به شورا.
  - ۱۶- انجام کلیه امور مربوط به میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در استان براساس پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.
- ماده ۳۰- این آیین‌نامه جایگزین آیین‌نامه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و کارگروههای تخصصی، موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۸۵۰۳/ت/۳۳۳۹۳هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۱۰ و اصلاحات بعدی آن می‌گردد.

تصویب‌نامه راجع به نامگذاری غار نخجیر (مصوب ۱۳۸۵/۶/۵)

وزرای عضو کمیسیون سیاسی - دفاعی هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۶/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱/۴/۴۲/۱۴۵۴۸ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۱۷ وزارت کشور و به استناد ماده (۱۳) قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری - مصوب ۱۳۶۲ - با رعایت تصویب‌نامه شماره ۵۸۵۳۸/ت/۲۶۱۱۸هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۲ تصویب نمودند:

نام غار واقع در حدفاصل شهرهای نراق و دلیجان در استان مرکزی به عنوان « غار نخجیر » نامگذاری گردد.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۵/۱۲/۲۱ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده است.

بخش سوم: مصوبات شوراهای عالی

آیین نامه داخلی هیات امنای سازمان میراث فرهنگی کشور (پژوهشگاه)

به استناد بند الف ماده ۷ قانون تشکیل هیات امنای مصوب جلسات ۱۸۱ و ۱۸۳ مورخ ۹ و ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ شورای انقلاب فرهنگی، آیین نامه داخلی هیات امنای سازمان میراث فرهنگی کشور در اولین جلسه هیات مطرح و به اتفاق آراء به شرح زیر تصویب شد.

ماده ۱- جلسات عادی هیات امنای حداقل دو بار در سال و جلسات فوق العاده به تقاضای سه نفر از اعضای هیات امنای تشکیل می شود.

ماده ۲- دعوت برای تشکیل جلسات پس از هماهنگی با رییس هیات امنای توسط دبیر هیات به عمل می آید و دعوت نامه روز قبل از تاریخ انعقاد هر جلسه تصویب شد.

ماده ۳- جلسات هیات امنای با حضور دو سوم اعضا و با ریاست وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسمیت می یابد. تصمیمات با اکثریت آراء موافق اعضای حاضر در جلسه (حداقل ۵ رای) معتبر خواهد بود.

تبصره - بنا به ضرورت و با تشخیص دبیر هیات از صاحب نظران و کارشناسان برای شرکت در جلسات بدون حق رای دعوت خواهد شد.

ماده ۴- دستور جلسات و اولویت طرح موضوعات توسط رییس پژوهشگاه تعیین می شود.

تبصره - در صورتی که بعضی از اعضا خواهان قرار گرفتن موضوعی در دستور جلسه باشند پس از تایید رییس هیات امنای با تصویب اعضا در دستور جلسه قرار می گیرد.

ماده ۵- دبیر هیات امنای خلاصه مذاکرات و مصوبات را در هر جلسه تهیه می کند و جهت کلیه اعضا ارسال می نماید.

تبصره - صورت جلسات شامل خلاصه مذاکرات و متن مصوبات هیات پس از امضای حاضرین در دفتر مخصوص ثبت می شود. و ذیل صفحات دفتر به امضای رییس و دبیر هیات امنای می رسد.

ماده ۶- مصوبات هیات امنای پس از امضای رییس هیات امنای توسط دبیر هیات ابلاغ و لازم الاجرا خواهد بود.

ماده ۷- هر گونه تغییر در این آیین نامه با تصویب دو سوم از کل اعضاء معتبر خواهد بود.

آیین نامه نامگذاری شهرها، خیابانها، اماکن و مؤسسات عمومی (مصوب ۱۳۷۵/۹/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

ماده ۱- ضوابط و معیارهای نامگذاری

- نام شخصیت‌های مهم تاریخ صدر اسلام و انقلاب اسلامی و شهدای گرانقدر آن و حوادث مهم تاریخ مبارزات اسلامی مردم ایران در درجه اول و نام شخصیت‌های فرهنگی، ادبی، علمی، سیاسی و تاریخی ایران و اسامی راجع به اندیشه، فکر و هنر و نیز مظاهر طبیعت زیبای ایران در مرتبه بعد برگزیده شود.

- در نامگذاری تناسب اسم و مسمی رعایت شود.

- اسامی باید رسا، کوتاه، سلیس و روان باشد.

- از اسامی مناسبی که باعث ایجاد روحیه افتخار ملی و حماسی، و انبساط خاطر و تلطیف اخلاقی و عاطفی مردم و بیانگر غنای فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی باشد استفاده شود.

- به منظور حفظ و تحکیم یکپارچگی سیاسی و فرهنگی کشور و حفظ هویت ملی، نام‌ها باید فقط به زبان فارسی باشند.

- در نقاط مختلف کشور ضمن توجه به ویژگی‌های منطقه‌ای از اسامی شهرهای دیگر هم استفاده شود.

- به منظور ایجاد پیوندهای سیاسی و فرهنگی با کشورهای دیگر می‌توان در نامگذاری اماکن با پیشنهاد وزارت امور خارجه و تایید شورای فرهنگ عمومی کشور از نام شخصیت‌های سیاسی و مردمی خارجی یا اسامی اماکن خارجی استفاده کرد. در این زمینه اولویت با کشورهای اسلامی است.

- در نامگذاری علاوه بر توجه به شخصیت‌های ملی و قهرمانان، به شخصیت‌های محلی هر منطقه نیز توجه شود.

- از نام اشخاص خیری که تاسیسات مهم عام المنفعه (اعم از دینی، آموزشی، علمی، فرهنگی، هنری و تربیتی) احداث کرده‌اند می‌توان برای نامگذاری اماکن یاد شده استفاده کرد.

- فروشگاهها، شرکتها و مراکز کار و پیشه باید از گذاشتن اسامی خارجی جدا " خودداری کنند. نام‌ها باید فقط به زبان فارسی باشد. مگر در مواردی که به تشخیص شورای فرهنگ عمومی این اسامی به منظور ایجاد پیوندهای فرهنگی،

علمی و سیاسی انتخاب شده باشند. شیوه نامه آن را شورای فرهنگ عمومی تهیه و ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۲- موارد مشمول نامگذاری

- آئین نامه نامگذاری شامل این موارد می‌شود:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

شهرها، شهرکها، بندرها، رودها، جزیره‌ها، بزرگراهها، خیابانها، بازارها و کوچه‌ها، مدارس و مهد کودکها، موسسات تحقیقاتی و مجامع علمی و فرهنگی، تالارهای عمومی، بیمارستانها و مراکز بهداشتی و درمانی، سینماها و مراکز تفریحی و باغها و بوستانها، میدانها و پایانه‌ها، فرودگاهها و ایستگاههای راه آهن و پالایشگاهها، کارخانه‌ها، بانکها و مراکز ورزشی و باشگاهها، فروشگاهها، شرکتها و مراکز کار و پیشه....

- این آیین نامه در باره اماکن جدیدالاحداث است ولی در مورد تغییر اسامی نامناسب موجود لازم است بر طبق شیوه نامه‌ای که شورای فرهنگ عمومی بر اساس این آیین نامه تنظیم و ابلاغ می‌کند عمل شود.

ماده ۳ - مرجع نظارت

- نظارت بر حسن اجرای ضوابط و معیارهای شورای عالی انقلاب فرهنگی در امر نامگذاری اماکن به عهده شورای فرهنگ عمومی است.

- این شورا همه ساله گزارش بررسی و نظارت و عملکرد خود را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می‌دهد.

ماده ۴

این آیین نامه رد ۴ ماده و ۱۴ بند در جلسه مورخ ۷۵.۹.۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و آیین نامه‌های قبلی لغو می‌شود.

آیین نامه نحوه نظارت بر انتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان در میدانها و اماکن عمومی (مصوب ۱۳۷۸/۳/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

ماده ۱- به منظور تدوین سیاستها و انتخاب و نظارت بر ساخت و نصب مجسمه و یادمان (شامل ستون یادبود و نقوش برجسته و یادگاریها و آثار حجمی) در اماکن عمومی، شورایی تحت عنوان ((شورای سیاستگذاری و نظارت برانتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان)) در مرکز هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل می‌شود.

ماده ۲- شورای سیاستگذاری و نظارت برانتخاب، ساخت و نصب مجسمه و یادمان که در این آیین نامه ((شورای نظارت)) نامیده می‌شود با ترکیب زیر در مرکز هنرهای تجسمی تشکیل خواهد شد.

- معاون هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس شورا).

- مدیر کل مرکز هنرهای تجسمی.

- نماینده وزارت کشور.

- نماینده سازمان میراث فرهنگی کشور.

- نماینده انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

- نماینده فرهنگستان هنر.

- یک نفر از اساتید برجسته هنرهای تجسمی با معرفی وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- شهردار شهری که نصب مجسمه در آن پیشنهاد شده است.
- دو نفر از صاحب نظران مسایل فرهنگ و تاریخ اسلام به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تصویب شورای فرهنگ عمومی.
- نماینده بنیاد شهید انقلاب اسلامی.
- ماده ۳- مدت عضویت اعضای شورای نظارت دو سال خواهد بود و تجدید انتخاب آنان برای دوره‌های بعد بلامانع است.
- تبصره - احکام اعضای شورای نظارت توسط وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر می‌شود.
- تبصره - تصمیمات شورای نظارت حداقل با تأیید ۲/۳ از اعضاء معتبر خواهد بود.
- تبصره - شورا می‌تواند بنا به مورد از نماینده وزارت آموزش و پرورش برای شرکت در جلسات شورا دعوت نماید.
- تبصره - شورای نظارت دبیرخانه‌ای خواهد داشت که وظیفه آن تشکیل جلسات شورا و اقدام لازم درباره تصمیمات شورای نظارت است.
- ماده ۴- کلیه وزارتخانه‌ها، مراکز و سازمانها و نهادهای دولتی و شهرداریها موظف به اجرای سیاستهای مصوب شورای نظارت در موضوع این آیین نامه هستند.
- ماده ۵ - شورا می‌تواند عنداللزوم از متخصصین و مطلعین امر برای شرکت در جلسات شورا دعوت نماید. ضرورت امور و انتخاب فرد مورد نظر با تأیید اکثریت اعضای شورا خواهد بود.
- ماده ۶- کلیه پیشنهادهای مربوط به تهیه و ساخت مجسمه و یادمان، نقش برجسته و ستون یاد بود همراه با گزارش توجیهی و ذکر مشخصات کامل و ارائه طرح و نمونه کوچک توسط شورای فرهنگ عمومی مرکز و استانها و یا انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، شهرداری‌ها و سایر سازمانها برای کسب مجوز به شورای نظارت ارسال می‌شود.
- تبصره - دستورالعمل چگونگی رسیدگی به این پیشنهادها به تصویب شورای نظارت می‌رسد.
- تبصره - مرکز هنرهای تجسمی (دبیرخانه شورای نظارت) حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت تقاضا به درخواست‌های واصله پاسخ خواهد داد.
- ماده ۷- سازمان سفارش دهنده موظف است قبل از حمل و نصب مجسمه و یادمان و بناهای یاد بود، مجوز نصب آن را از شورای نظارت دریافت نماید.
- ماده ۸- سیاستها و ضوابط اجرایی شورای نظارت پیش از پیشنهاد آن شورا، به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد.

عضویت رئیس سازمان میراث فرهنگی در شورای فرهنگ عمومی، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی (مصوب
۱۳۷۷/۵/۱۳)

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، عضویت رییس سازمان میراث فرهنگی در شورای فرهنگ عمومی را پیشنهاد کرد (نامه
شماره ۱۳۸۵۰ مورخ ۷۷.۲.۲۰) و به تصویب رسید.

آیین نامه شورای احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس (مصوب ۱۳۷۸/۶/۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی)
ماده ۱- وظایف

- بررسی و تعیین سیاستهای کلی در زمینه احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس و آرامگاه فردوسی.
- بررسی، تصویب و تعیین اولویتها و پیشنهادهای ارائه شده از سوی ستاد برنامه ریزی و هماهنگی این مجموعه.
- نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های مصوب.

ماده ۲- ترکیب اعضا

اعضای شورا هفت نفر به شرح ذیل می‌باشند:

- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان رئیس شورا.
  - رئیس سازمان برنامه و بودجه.
  - وزیر مسکن و شهرسازی.
  - استاندار خراسان.
  - قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی.
  - نماینده مجمع نمایندگان استان خراسان در مجلس شورای اسلامی.
  - رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور به عنوان دبیر شورا.
- تبصره - احکام اعضای شورا توسط رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی صادر خواهد شد.
- ماده ۳- شورا می‌تواند برای پیشبرد اهداف خود ستاد برنامه ریزی و هماهنگی و هیأت اجرایی تشکیل دهد.
- تبصره - اعضای ستاد برنامه ریزی و هماهنگی و هیأت اجرایی و شرح وظایف آنها، توسط شورا تعیین خواهد شد.
- تبصره - هیأت اجرایی می‌تواند به منظور احیای مجموعه فرهنگی - تاریخی توس مجری طرح پیشنهاد نماید.
- ماده ۴ - دبیر خانه شورا، در سازمان میراث فرهنگی کشور تشکیل می‌شود. آیین نامه فوق در ۴ ماده و ۳ تبصره در
جلسه ۴۴۸ مورخ ۱۳۷۸.۶.۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

لایحه قانونی راجع به جلوگیری از انجام اعمال حفاریهای غیر مجاز و کاوش به قصد به دست آوردن اشیاء عتیقه و آثار تاریخی که بر اساس ضوابط بین المللی مدت یک صد سال یا بیشتر از تاریخ ایجاد یا ساخت آن گذشته باشد. (مصوب ۱۳۵۸/۲/۱۸ شورای انقلاب)

ماده واحده - نظر به ضرورت حفظ ذخائر متعلق و مربوط به میراث های اسلامی و فرهنگی و لزوم حفظ و حراست این میراث ها از نقطه نظر جامعه شناسی و تحقیقات علمی و فرهنگی و تاریخی و نظر به لزوم جلوگیری از غارت و صدور آن ذخایر ارزنده به خارج از کشور که طبق مقررات مملکتی و بین المللی منع شده است. ماده واحده ذیل تصویب می شود:

- انجام هر گونه عمل حفاری و کاوش به قصد به دست آوردن اشیاء عتیقه و آثار تاریخی مطلقاً ممنوع است و مرتکب به حبس تأدیبی از ۶ ماه تا ۳ سال و ضبط اشیاء مکشوفه و آلات و ادوات حفاری به نفع بیت المال محکوم می شود. چنانچه حفاری در اماکن تاریخی که به ثبت آثار ملی رسیده باشد انجام گیرد مرتکب به حداکثر مجازات مقرر محکوم می شود.

- در صورتی که اشیاء مذکور در این قانون بر حسب تصادف کشف بشود. کاشف مکلف است آنها را در اسرع وقت به نزدیکترین اداره فرهنگ و آموزش عالی ارائه دهد. در این مورد هیأتی مرکب از قاضی شرع - دادستان محل و رییس اداره فرهنگ و آموزش عالی با نمایندگان آنها با حضور یک نفر کارشناس اهل خبره تشکیل و پس از بررسی به ترتیب زیر عمل خواهد شد.

الف - در صورتی که اشیاء مکشوفه از ملک شخصی باشد. در مورد فلزات قیمتی و جواهرات پس از توزین معادل دو برابر بهای روز ماده خام آن و در مورد سایر اشیاء نصف بهای تقویم شده به کاشف پرداخت خواهد شد.

ب - در صورتی که اشیاء مکشوفه از غیر ملک شخصی به دست آید به میزان نصف حق الکشف مقرر در بند الف به کاشف پرداخت خواهد شد.

ج - ارزیابی و پرداخت حق الکشف مذکور در بندهای الف و ب حداکثر ظرف یک ماه از طرف اداره فرهنگ آموزش عالی مربوطه به عمل خواهد آمد.

- منظور از اشیاء عتیقه اشیایی است که بر طبق ضوابط بین المللی یک صد سال یا بیشتر از تاریخ ایجاد یا ساخت آن گذشته باشد. در مورد اشیایی که قدمت آن از یک صد سال کمتر باشد پس از تأدیه خمس بهای تقویم شده آن از طرف کاشف به نفع بیت المال اشیاء مکشوفه به وی تعلق خواهد گرفت.

- اشخاصی که اشیاء مکشوفه را بر خلاف ترتیب مقرر در این قانون به معرض خرید و فروش بگذارند به مجازات مقرر در بند یک محکوم خواهند شد.

لایحه قانونی تغییر نام وزارت اطلاعات و جهانگردی به وزارت ارشاد ملی (مصوب ۱۳۵۸/۳/۶ شورای انقلاب)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده واحده: از تاریخ تصویب این لایحه قانونی نام وزارت اطلاعات و جهانگردی به وزارت ارشاد ملی تغییر می‌یابد.

لایحه قانونی راجع به واگذاری پنجاه و هفت دستگاه ویلای متعلق به سازمان ملی خدمات اجتماعی به سازمان ایرانگردی و جهانگردی وابسته به وزارت ارشاد ملی (مصوب ۱۳۵۹/۲/۳۱)

ماده واحده - به سازمان ملی خدمات اجتماعی اجازه داده می‌شود که تعداد ۵۷ دستگاه ویلای متعلق به سازمان مذکور واقع در خزر شهر (۵ کیلومتری غرب بابلسر) به شرح فهرست ضمیمه را با کلیه تأسیسات و وسایل و لوازم و اثاثیه و خدمه به سازمان ایرانگردی و جهانگردی وابسته به وزارت ارشاد ملی واگذار نماید تا برابر مقررات عمومی و قانون و اساسنامه سازمان ایرانگردی و جهانگردی به حساب دارایی سازمان مذکور منظور شود.

لایحه قانونی راجع به خریداری هتلهای بنیاد علوی وابسته به بنیاد مستضعفان توسط سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی وابسته به وزارت ارشاد ملی (مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۹)

۱ - به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی وابسته به وزارت ارشاد ملی اجازه داده می‌شود که هتلهای بنیاد علوی وابسته به بنیاد مستضعفان را خریداری و اداره نماید.

۲ - به دولت اجازه داده می‌شود از محل اعتبارات سیستم بانکی مبلغ یک میلیارد ریال دیگر جهت پرداخت مطالبات معوقه کارکنان بنیاد علوی تا پایان سال ۱۳۵۸ و مبلغ یک میلیارد ریال دیگر جهت بازخرید سوابق خدمتی تعدادی از کارکنان بنیاد مذکور که حسب تصمیم بنیاد علوی تشخیص داده می‌شوند به عنوان وام در اختیار سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی قرار دهد.

۳ - به دولت اجازه داده می‌شود از محل اعتبارات سیستم بانکی مبلغ پانصد میلیون ریال به منظور بهره‌برداری از هتلهای مذکور به عنوان تنخواه‌گردان در اختیار سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی قرار دهد.

۴ - مبالغ مذکور در ردیفهای ۲ و ۳ این لایحه قانونی و هزینه‌های تبعه آن از محل اعتبارات سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی ضمن بودجه سال ۱۳۶۰ سازمان مذکور تأمین و در وجه بانک وام‌دهنده پرداخت خواهد شد.

۵ - به دولت اجازه داده می‌شود مادام که هتلهای واگذار شده از نظر مالی به حد خودکفایی نرسیده است زیان عملیاتی هتلهای مذکور را همه‌ساله پس از بررسی بودجه سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی از محل اعتبارات عمومی تأمین نماید.

لایحه قانونی تغییر نام کانون جهانگردی و اتومبیل کلوب شاهنشاهی و نظارت بر فعالیت آن (مصوب ۱۳۵۸/۹/۳)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این لایحه قانونی نام "کانون جهانگردی و اتومبیل کلپ شاهنشاهی" به "کانون جهانگردی و اتومبیل کلپ جمهوری اسلامی ایران" تغییر داده می‌شود.

ماده ۲ - وزارت ارشاد ملی می‌تواند با دعوت از اعضاء به تشکیل مجمع عمومی کانون اقدام و با اعزام نماینده‌ای به عنوان عضو اصلی مجمع عمومی در فعالیت کانون نظارت نماید.

ماده ۳ - مجمع عمومی کانون که با شرکت نماینده منتخب وزارت ارشاد ملی تشکیل خواهد گردید در اولین جلسه خود نسبت به تعیین اعضای هیأت مدیره و بازرس (حسابرس) یا تکمیل اعضای هیأت مدیره و انتخاب افرادی به جانشینی اعضای متوفی و مستعفی کانون اقدام خواهد نمود.

ماده ۴ - مدیر یا هیأت مدیره و یا بازرس (حسابرس) کانون که به طریق فوق تعیین می‌شوند ظرف سه ماه به امور کانون و حسابهای آن دقیقاً رسیدگی و وضعیت موجود را که شامل وضع دارایی و مطالبات و هزینه‌ها و دیون و کارکنان و فعالیت کانون باشد روشن نموده و طی گزارش جامعی متضمن هرگونه تجدید نظر و تغییر لازم که در اساسنامه کانون ضروری تشخیص دهد به مجمع عمومی پیشنهاد و آیین‌نامه‌های لازم مشتمل بر مقررات مالی و معاملاتی و اداری و استخدامی را تنظیم و پس از تصویب مجمع عمومی به مورد اجرا خواهند گذاشت.

مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در مورد تاسیس مرکز آموزش عالی ایرانگردی و

جهانگردی (مصوب ۱۳۷۱/۱۱/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

پیشنهاد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای تأسیس مرکز آموزش عالی ایرانگردی و جهانگرد در مقطع کارشناسی در تهران مطرح شد و پس از بحث به تصویب رسید.

سامان دهی مدیریت فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۷۹/۳/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی)

ماده ۱- شورای عالی انقلاب فرهنگی در چارچوب سیاستهای کلی مصوب مقام معظم رهبری مسئولیت‌سازگاری و هدایت مدیریت فرهنگی کشور و نظارت بر آن در جهت انطباق برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی با سیاستهای فرهنگی کشور را بر عهده دارد.

ماده ۲- شورای عالی انقلاب فرهنگی سیاستهای لازم را در مورد ساختار فرهنگی کشور تدوین و جهت اجرا به شورای عالی اداری ابلاغ خواهد نمود.

مصوبه شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی در خصوص افزایش مبالغ جریمه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)

مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۱۱)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تصویب شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی دایر بر افزایش حداقل و حداکثر جریمه نقدی یاد شده در تبصره ۲ ماده ۷ قانون اصلاح مواد (۲) و (۷) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی که در جلسه مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۱ به تصویب رسیده است جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

شورای عالی با حضور اکثریت اعضا تشکیل و پس از بررسی پیرامون پیشنهاد وزارتخانه های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری با استناد به تبصره ۳ ماده ۷ قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی با عنایت به گذشت مدت دو سال از تصویب قانون مذکور و اهمیت موضوع افزایش مبالغ جریمه موضوع تبصره ۲ ماده ۷ قانون فوق العشار را از پنج میلیون ریال تا ۱۰ میلیون ریال به پنجاه میلیون (۵۰۰۰۰۰۰۰) تا یکصد میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال مورد تصویب قرار داد.

عضویت نماینده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و مدیر عامل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران در شورای نظارت بر نام‌گذاری اماکن

در چهارصد و بیست و یکمین جلسه مورخ ۱۳۸۴/۷/۵ شورای فرهنگ عمومی موضوع عضویت نماینده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و مدیر عامل سازمان پست جمهوری اسلامی ایران در گروه نظارت بر نام‌گذاری اماکن و گروه نظارت بر نام‌گذاری اماکن ویژه استانها مطرح و به تصویب رسید.

یکپارچه سازی ساختار اداری بخش ایرانگردی و جهانگردی کشور (مصوب ۱۳۷۶/۱۰/۹ شورای عالی اداری) شورای عالی اداری در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۹ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور و به منظور نیل به اهداف برنامه‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بخش نظام اداری و اجرائی و برقراری ارتباط تنگاتنگ و هماهنگ بین دستگاههای مسئول و ذیربط در بخش ایرانگردی و جهانگردی و جلوگیری از تداخل و توافی وظائف در بخش مذکور، طرح یکپارچه سازی ساختار اداری بخش ایرانگردی و جهانگردی در نظام اداری کشور را به شرح زیر تصویب نمود:

۱ - کلیه وظایف و مأموریت‌های مربوط به امور سیاحتی و زیارتی و ایرانگردی و جهانگردی که در قالب شاخه معاونت امور سیاحتی و زیارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سازماندهی شده است به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی منتقل می‌گردد و سازمان به عنوان «سازمان ایرانگردی و جهانگردی» نامیده می‌شود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۲ - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به انتقال آن بخش از اعتبارات (اعم از جاری و طرحهای عمرانی)، اموال و دارائیها، تجهیزات و نیروی انسانی معاونت سیاحتی و زیارتی در حوزه مرکزی و واحدهای استانی که مورد نیاز سازمان مذکور باشد اقدام خواهد نمود.
- ۳ - سازمان ایرانگردی و جهانگردی موظف است تا پایان برنامه دوم توسعه وفق مفاد تبصره ۴۱ قانون برنامه توسعه و در راستای کاهش حجم تصدی وظایف دولت نسبت به واگذاری امور تصدی آن سازمان به بخش غیر دولتی اقدام نماید.
- ۴ - اساسنامه سازمان ایرانگردی و جهانگردی در چارچوب مفاد این مصوبه حداکثر ظرف مدت ۲ ماه توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه تنظیم و پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور به اجرا در خواهد آمد. تا اصلاح و تأیید اساسنامه جدید، اساسنامه موجود به قوت خود باقی می باشد.
- ۵ - ساختار تشکیلاتی سازمان ایرانگردی و جهانگردی با توجه به مفاد اساسنامه جدید حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از سوی سازمان مذکور تهیه و به سازمان امور اداری و استخدامی کشور جهت تأیید ارائه می گردد.
- ۶ - رئیس سازمان، معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی خواهد بود.
- ۷ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برنامه اجرائی تحول بخش ایرانگردی و جهانگردی را بر اساس برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ظرف مدت سه ماه به هیات دولت ارائه خواهد نمود.
- ۸ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مسئول اجرای این مصوبه می باشد و سازمان امور اداری و استخدامی کشور ضمن نظارت بر اجرای آن، گزارش پیشرفت اجرا را هر سه ماه یکبار به شورای عالی اداری ارائه خواهد نمود.

مصوبه شورای عالی اداری در مورد انتقال سازمان میراث فرهنگی کشور به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (مصوب ۱۳۷۲/۱/۱۸ شورای عالی اداری)

- شورای عالی اداری در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۱۰/۹ بنا به پیشنهاد مشترک وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان امور اداری و استخدامی کشور و به منظور نیل به اهداف برنامه های توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در بخش نظام اداری و اجرائی و برقراری ارتباط تنگاتنگ و هماهنگی بین دستگاه های مسئول و ذیربط در بخش ایرانگردی و جهانگردی و جلوگیری از تداخل و توازی وظائف در بخش مذکور، طرح یکپارچه سازی ساختار اداری بخش ایرانگردی و جهانگردی در نظام اداری کشور را به شرح زیر تصویب نمود:
- کلیه وظایف و مأموریت های مربوط به امور سیاحتی و زیارتی و ایرانگردی و جهانگردی که در قالب شاخه معاونت امور سیاحتی و زیارتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سازماندهی شده است به سازمان مراکز ایرانگردی و جهانگردی منتقل می گردد و سازمان به عنوان «سازمان ایرانگردی و جهانگردی» نامیده می شود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نسبت به انتقال آن بخش از اعتبارات (اعم از جاری و طرحهای عمرانی)، اموال و دارائیها، تجهیزات و نیروی انسانی معاونت سیاحتی و زیارتی در حوزه مرکزی و واحدهای استانی که مورد نیاز سازمان مذکور باشد اقدام خواهد نمود.
- سازمان ایرانگردی و جهانگردی موظف است تا پایان برنامه دوم توسعه وفق مفاد تبصره ۴۱ قانون برنامه توسعه و در راستای کاهش حجم تصدی وظایف دولت نسبت به واگذاری امور تصدی آن سازمان به بخش غیر دولتی اقدام نماید.
- اساسنامه سازمان ایرانگردی و جهانگردی در چارچوب مفاد این مصوبه حداکثر ظرف مدت ۲ ماه توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه تنظیم و پس از تأیید سازمان امور اداری و استخدامی کشور به اجرا در خواهد آمد. تا اصلاح و تأیید اساسنامه جدید، اساسنامه موجود به قوت خود باقی می باشد.
- ساختار تشکیلاتی سازمان ایرانگردی و جهانگردی با توجه به مفاد اساسنامه جدید حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از سوی سازمان مذکور تهیه و به سازمان امور اداری و استخدامی کشور جهت تأیید ارائه می گردد.
- رئیس سازمان، معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و دبیر شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی خواهد بود.
- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برنامه اجرائی تحول بخش ایرانگردی و جهانگردی را بر اساس برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ظرف مدت سه ماه به هیات دولت ارائه خواهد نمود.
- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی مسئول اجرای این مصوبه می باشد و سازمان امور اداری و استخدامی کشور ضمن نظارت بر اجرای آن، گزارش پیشرفت اجرا را هر سه ماه یکبار به شورای عالی اداری ارائه خواهد نمود.

مصوبه شورای عالی اداری راجع به ادغام سازمان صنایع دستی ایران و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۵/۱/۱۶)

- شورای عالی اداری در یکصد و سی و امین جلسه مورخ ۱۳۸۵/۱/۱۶ به منظور تقویت و توسعه صنایع دستی کشور و ایجاد هماهنگی با سیاستهای توسعه صنعت گردشگری و در اجرای بند (۱) جزء «ب» ماده یک قانون برنامه سوم توسعه تنفیذ شده در ماده ۱۵۴ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور تصویب کرد:
- سازمان صنایع دستی ایران با تمام وظایف، اختیارات، مسؤولیتهای قانونی، داراییها، تعهدات، اعتبارات، امکانات و نیروی انسانی از وزارت صنایع و معادن منتزع و در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ادغام می شود.
  - تبصره - نام سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به «سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری» تغییر می یابد.
  - سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است تشکیلات حوزه مرکزی و واحدهای استانی خود را تهیه و برای تأیید به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور - حداکثر تا پایان خرداد ماه ۱۳۸۵ پیشنهاد کند.

- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری موظف است نسبت به انجام مراحل تصفیه شرکت صنایع دستی ایران تا پایان سال ۱۳۸۵ اقدامات لازم را به عمل آورد.

- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است گزارش اجرای این مصوبه را تا پایان سال ۱۳۸۵ به شورای عالی اداری ارایه کند.

تعیین جایگاه تشکیلاتی سازمان میراث فرهنگی (مصوب شورای عالی اداری ۱۳۷۲/۱/۱۸)

- سازمان میراث فرهنگی به همراه کلیه اعتبارات، کارکنان، دارایی‌ها، اموال و تعهدات از وزارت فرهنگ و آموزش عالی منتزع و به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی وابسته می‌گردد.

- شورای سازمان میراث فرهنگی حسب نظر رئیس‌جمهور در حضور و با ریاست ایشان تشکیل خواهد شد.

- کلیه اختیارات و مسئولیت‌های وزیر و وزارت فرهنگ و آموزش عالی در رابطه با موضوع وظایف اجرایی سازمان میراث فرهنگی به وزیر و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انتقال می‌یابد.

مصوبه شورای عالی اداری در مورد اصلاح روش صدور مجوز تاسیس دفاتر خدمات مسافرت هوایی، سیاحتی و

زیارتی (مصوب ۱۳۷۵/۵/۹)

شورای عالی اداری در شصت و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۷۵/۵/۹، بنا به پیشنهاد مشترک سازمان امور اداری و استخدامی کشور و وزارتخانه‌های راه و ترابری و فرهنگ و ارشاد اسلامی در اجرای مصوبه شماره ۱۳۵/دش مورخ ۱۳۷۰/۱/۲۱ در جهت ارتقاء سطح کارایی دستگاه‌های دولتی و ارائه خدمات به موقع و موثر و تسهیل و تسریع امور ارباب رجوع به منظور اصلاح روش صدور مجوز تاسیس دفاتر خدمات مسافرت هوایی و ایرانگردی و جهانگردی (سیاحتی و زیارتی) موارد ذیل را تصویب نمود:

۱- صدور، تمدید، تعلیق و لغو مجوز تاسیس دفاتر خدمات مسافرت ایرانگردی و جهانگردی و دفاتر خدمات مسافرت هوایی به ترتیب به عهده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) است. تبصره) کمیته موضوع ماده واحده «قانون واگذاری مسئولیت امور مربوط به ترابری هوایی به سازمان هواپیمایی کشوری» مصوب سال ۱۳۷۰ از تاریخ ابلاغ این مصوبه منحل و وظایف و اختیارات آن به شرح بند (۱) به وزارتخانه‌های مذکور واگذار می‌شود.

۲- وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی و راه و ترابری «آیین نامه نظارت بر تاسیس و فعالیت دفترهای خدمات مسافرت هوایی و ایرانگردی و جهانگردی» مصوب ۱۳۷۳ هیات وزیران را مطابق با مفاد این مصوبه و در حدود وظایف و اختیارات قانونی اصلاح نموده و حداکثر ظرف مدت دو ماه به صورت جداگانه جهت تصویب به هیات وزیران پیشنهاد می‌نمایند.

- ۳- وزارتخانه‌های راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) و فرهنگ و ارشاد اسلامی ترتیبی اتخاذ می‌نمایند تا حسب مورد صدور پروانه تاسیس دفاتر خدمات مسافرت هوایی و دفاتر خدمات مسافرت ایرانگردی و جهانگردی حداکثر ظرف مدت ۲۵ روز از تاریخ اخذ مدارک مورد نیاز پس از انجام مصاحبه، تحقیقات و استعلامات، معرفی مدیر مربوطه و مشخص کردن محل تاسیس و نشانه و نام دفتر انجام پذیرد.
- تبصره) دستگاه‌های ذیربط ترتیبی اتخاذ می‌نمایند تا پاسخ استعلام وزارتخانه‌های راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) و فرهنگ و ارشاد اسلامی حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز اعلام گردد.
- ۴- وزارتخانه‌های راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) و فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت عدم تمرکز امور اجرایی ترتیبی اتخاذ می‌نمایند تا واحدهای استانی ذیربط بتوانند به تدریج نسبت به صدور، تمدید، تعلیق و لغو تاسیس دفاتر خدمات مسافرت هوایی و ایرانگردی و جهانگردی در خارج از مرکز اقدام نمایند.
- ۵- نحوه فعالیت دفاتر خدمات مسافرت هوایی و ایرانگردی و جهانگردی حسب مورد توسط وزارتخانه‌های راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) و فرهنگ و ارشاد اسلامی مستمراً مورد نظارت و ارزیابی قرار گرفته و با متخلفین برابر با مفاد آیین نامه‌های موضوع بند (۲) این مصوبه و سایر مقررات مربوطه رفتار می‌شود.
- ۶- وزارتخانه‌های راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) و فرهنگ و ارشاد اسلامی ضمن تدوین مجموعه راهنمای متقاضیان حاوی شرایط و ضوابط تاسیس دفاتر و سایر اطلاعات مورد نیاز، ترتیبی اتخاذ می‌نمایند تا اخذ مدارک از متقاضیان در صورت تمایل آنان، به صورت غیر حضوری از طریق واحدهای پستی انجام پذیرد.
- ۷- وزارت راه و ترابری (سازمان هواپیمایی کشوری) تمهیدات مورد نیاز جهت آموزش توجیهی و تخصصی مدیران فنی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و برگزاری آزمون تخصصی مربوطه را به نحو مقتضی فراهم می‌نماید.
- ۸- وزرای راه و ترابری و فرهنگ و ارشاد اسلامی مسئول اجرای این مصوبه می‌باشند و دبیرخانه شورای عالی اداری گزارش پیشرفت اجرای آن را به شورا ارائه می‌نماید.

آیین نامه حفاظت از میراث فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۸۱/۳/۲۸ شورای امنیت کشور)

ماده ۱- حفاظت فیزیکی از آثار تاریخی و فرهنگی (موزه ها، تپه ها، بناها، محوطه ها و...) در محل و با اولویت حفاظت پرستلی، مکانیکی، الکترونیکی حسب مورد توسط سازمان میراث فرهنگی کشور طراحی و به مورد اجراء قرار گذارده خواهد شد.

سازمان میراث فرهنگی کشور نسبت به رفع نیازهای حفاظتی با اولویت اقدام خواهد کرد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۲- به منظور جلب همکاری و حمایت شورای اسلامی شهر، بخش . روستا در امر حفاظت و مرافبت از میراث فرهنگی کشور خصوصاً تپه های باستانی، دستورالعمل لازم توسط وزارت کشور و سازمان میراث فرهنگی کشور تدوین و اعلام خواهد شد.

ماده ۳- شهرداری های سراسر کشور موظفند در هر موردی که راساً اقدام به عملیات عمرانی می نمایندیا مجوز آن را صادر می کنندو مکان عملیات ته نحوی از انحا مشمول ضوابط حفاظتی اعلام شده از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور می باشد. بدواً نظر سازمان میراث فرهنگی کشور استعمال نموده و بر اساس آن اقدام نماید.

ماده ۴- شورای عالی شهرسازی و معماری و کمیسیون های ماده ۵ قانون تاسیس شورای عالی شهرسازی و معماری، کلیه نظرات سازمان میراث فرهنگی کشور در مورد ضوابط حفاظتی آثار تاریخی و عرهنگی در طرح جامع و تفضیلی شهر لحاظ خواهند کرد.

ماده ۵- کمیسیون حفاظت از اماکن و تاسیسات مربوط شورای امنیت کشور ظرف ۶ ماه بعد از تصویب این آیین نامه، رده بندی حفاظتی اماکن مربوط به میراث فرهنگی را انجام خواهد داد.

ماده ۶- به منظور ایجاد هماهنگی در امر پیگیری و مبارزه با جرایم علیه آثار تاریخی و فرهنگی و مذهبی و نظارت بر حسن اجرای آیین نامه، کمیته حفاظت از میراث فرهنگی کشور به عنوان یکی از کمیسیون های وابسته به شورای امنیت کشور با حضور نمایندگان قوه قضائیه، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت اطلاعات، سازمان اوقاف و امور خیریه، شپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی انتظامی به ریاست رئیس سازمان میراث فرهنگی تشکیل می گردد. مصوبات کمیته که با اکثریت آراء و در حدود وظایف محوله به دستگاه های اجرایی اتخاذ می گردد، برای همه دستگاهها و نهاد های اجرایی که آثار تاریخی را در اختیار دارند لازم الاجراء خواهد بود - دعوت از نماینده دبیر خانه شورای امنیت کشور جهت نظارت و تطبیق مصوبات کمیته مذکور با سیاستها و دستورالعمل های ابلاغی از سوی آن شورا در کلیه جلسات کمیته الزامی است.

- شرح وظایف و اختیارات و آیین نامه داخلی این کمیته به تصویب کمیسیون حفاظت از اماکن تاسیسات شورای امنیت کشور خواهد رسید

- حداقل هر سال ۲ جلسه از جلسات شورای تامین استان (حسب درخواست اداره کل میراث فرهنگی استان) به امر حفاظت از میراث فرهنگی اختصاص خواهد یافتو براساس گزارش کمیته حفاظت از میراث فرهنگی استان اقدامات و هماهنگی های لازم انجام خواهد گرفت.

ماده ۷- سازمان میراث فرهنگی کشور با همکاری قوه قضائیه، سازمان اوقاف و امور خیریه، و نیروی انتظامی موضوع تمرکز و رسیدگی فوری به جرایم علیه میراث فرهنگی را پیگیری نمایند.

ماده ۸- نیروی انتظامی، اهمیت میراث فرهنگی و نحوه حفاظت از این قبیل آثار را در برنامه های آموزشی تخصصی رده های مختلف نیروی انتظامی، پیشبینی می کند.

ماده ۹- برنامه آموزشی لازم آشنایی ارزیابی گمرک و مامورین نیروی انتظامی و وزارت اطلاعات برای تشخیص و جلوگیری از قاچاق اموال فرهنگی توسط سازمان میراث فرهنگی طراحی و با همکاری دستگاهها یزیربط اجراء خواهد شد.

ماده ۱۰- سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است، پیگیری های لازم را از ستاد کل نیروی مسلح جهت تشکیل یگان حفاظت میراث فرهنگی با توجه به ماده ۱۶۵ قانون برنامه پنجساله سوم توسعه انجام دهد.
- تا زمان تشکیل یگان حفاظت میراث فرهنگی، کماکان نیروی انتظامی امر حفاظت داخلی آثار و اماکن تاریخی و فرهنگی را عهده دار خواهد بود.

ماده ۱۱- اقدامات لازم برای انعقاد توافق نامه های دو یا چند جانبه با اولویت کشورهای همسایه برای مبارزه با قاچاق میراث فرهنگی توسط سازمان میراث فرهنگی کشور با همکاری وزارت کشور، وزارت امور خارجه و گمرک جمهوری اسلامی ایران انجام خواهد شد.

ماده ۱۲- سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است، اموال منقول تاریخی و فرهنگی موجود در موزه ها و مجموعه های تاریخی و فرهنگی تحت پوشش آن سازمان را حداقل هر یک سال یکبار کنترل و حسب مورد اقدامات قانونی لازم را انجام دهد.

ماده ۱۳- اموال تاریخی و فرهنگی موجود در بقاع متبرکه و اماکن مذهبی و تاریخی توسط سازمان اوقاف و امور خیریه و با همکاری سازمان میراث فرهنگی کشور شناسایی و بر اساس طرح مصوب کمیته حفاظت از میراث فرهنگی، مورد مراقبت و نگهداری قرار می گیرند

ماده ۱۴- آموزش نگهداری از اموال تاریخی و فرهنگی منقول موجود در بقاع متبرکه و اماکن مذهبی و تاریخی و انجام اقدامات لازم برای نگهداری و مراقبت از اموال مذکور و همچنین عین اثر مذهبی و تاریخی، توسط سازمان اوقاف و امور خیریه، با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور انجام خواهد شد.

ماده ۱۵- تعمیر و مرمت بقاع و اماکن متبرکه تاریخی اموال منقوا تاریخی و فرهنگی موجود در آنها با اطلاع قبلی و نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور و توسط سازمان اوقاف و امور خیریه انجام خواهد شد.

ماده ۱۶- تصمیمات هیات امنای بقاع و اماکن متبرکه تاریخی برای تعمیر و مرمت آنها در صورت تایید اداره کل سازمان میراث فرهنگی استان قابل اجراء می باشد.

ماده ۱۷- طرح نگهداری و مراقبت از بقاع و اماکن متبرکه تاریخی از نظر تجهیزاتی و پرسنلی با هماهنگی سازمان میراث فرهنگی کشور، توسط سازمان اوقاف و امور خیریه تهیه و به مورد اجراء گذاشته می شود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۱۸- سازمان میراث فرهنگی کشور تپه های باستانی و محوطه های تاریخی را علامتگذاری و بوسیله تابلوهای راهنمای مناسب، ضوابط حفاظتی و ضمانت اجراهای قانونی آن را اعلام خواهد کرد.

ماده ۱۹- کلیه دستگاه های دولتی که اموال تاریخی و فرهنگی د را اختیار دارند، فهرست مصو این اموال را به سازمان میراث فرهنگی کشور ارسال خواهند داشت. آرشیو ملی اموال منقول تاریخی و فرهنگی کشور در سازمان مذکور تشکیل خواهد شد.

ماده ۲۰- ملحقات و اموال منصوب یا موجود در بناهای تاریخی و فرهنگی که به طور جداگانه نیز دارای ارزش فرهنگی و تاریخی می باشند توسط سازمان میراث فرهنگی کشور شناسایی و فهرست مصور آنها به آرشیو ملی اموال منقول تاریخی و فرهنگی ارسال می گردد.

ماده ۲۱- سازمان صدا و سیما با همکاری سازمان میراث فرهنگی کشور و سازمان اوقاف و امور خیریه بخش متناسبی از برنامه های خود را به معرفی شایسته میراث فرهنگی اختصاص خواهد داد.

ماده ۲۲- سازمان میراث فرهنگی کشور موظف است، شناسایی کامل اموال تاریخی و فرهنگی منقول موجود در سطح کشور و ثبت آثار منقول ارزشمند در فهرست آثار ملی ایران را با اولویت در برنامه های خود پیش بینی نماید.

ماده ۲۳- کمیته ملی استرداد اموال تاریخی و فرهنگی ایران موجود در خارج از کشور، با حضور نمایندگان وزارت کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت امور خارجه، دفتر خدمات حقوقی بین المللی ریاست جمهوری، کمیته ملی یونسکو، سازمان اوقاف و امور خیریه، گمرک جمهوری اسلامی ایران، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، نیروی انتظامی و وزارت اطلاعات به ریاست رییس سازمان میراث فرهنگی. به منظور سیاستگذاری و انجام هماهنگی در امور ذیل تشکیل می گردد:

الف - شناسایی اموال تاریخی و فرهنگی ایران موجود در خارج از کشور که به طور غیر قانونی از کشور خارج شده اند

ب - انجام اقدام فرهنگی و سیاسی و حقوقی لازم نیز از طریق سازمانها و مراجع بین المللی و در حدود معاهدات بین المللی موجود برای استرداد اموال تاریخی و فرهنگی ایرانی خارج از کشور

ج - کسب اطلاع به موقع از حراجهای بین المللی اموال تاریخی و فرهنگی و انجام اقدامات کارشناسی، تکمیل مدارک و طرح دعوی، توقیف حراج و پیگیری حقوقی موضوع تا حصول نتیجه نهایی

د - انتشار کتاب مصور مشخصات اموال تاریخی و فرهنگی مسروقه ایرانی و توزیع آن در سطح بین المللی جهت جلوگیری از خرید این قبیل اموال

هـ - انجام اقدامات لازم برای طرح و پیگیری دعوی حقوقی موضوع این ماده در خارج از کشور

و - جلوگیری از ورود و خروج غیر قانونی اموال تاریخی و فرهنگی در حدود معاهدات بین المللی موجود

- ماده ۲۴- نمایندگی های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و رایزنی های فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، کلیات نشریه موسسات حراج بین المللی را حتی الامکان تا قبل از تاریخ حراج دریافت و جهت بررسی به سازمان میراث فرهنگی کشور ارسال و در امر شناسایی این قبیل اموال با سازمان میراث فرهنگی کشور همکاری خواهند کرد.
- ماده ۲۵- سازمان میراث فرهنگی کشور اخبار، اطلاعات و نشریات دریافتی را بررسی و اسناد دال بر مالکیت دولت ایران بر اموال موضوع حراج، یا خروج غیر قانونی این اموال از ایران را تهیه خواهد کرد.
- ماده ۲۶- سازمان میراث فرهنگی کشور بر اساس اسناد موجود، طرح درخواست اولیه را تهیه و به دفاتر خدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران ارسال خواهد کرد
- ماده ۲۷- دفاتر خدمات حقوقی بین المللی جمهوری اسلامی ایران به منظور توقیف حراج اموال ایرانی و پیگیری قضایی موجود تا حصول نتیجه نهایی اقدامات لازم را در حدود معاهدات بین المللی و حقوق داخلی کشور محل وقوع آثار ایرانی انجام خواهد داد.
- ماده ۲۸- وزارت امور خارجه از طریق مجاری دیپلماتیک و در حدود معاهدات بین المللی موجود خصوصاً معاهدات ۱۹۷۰ یونسکو اقدامات سیاسی لازم را برای استرداد اموال تاریخی و فرهنگی ایرانی از کشور محل وقوع اثر را آغاز و تا حصول نتیجه نهایی ادامه خواهد داد.
- ماده ۲۹- هر مورد از سرقت اموال تاریخی و فرهنگی همراه با اسناد لازم بلافاصله از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور به نیروی انتظامی ایران گزارش و نیروی انتظامی با اولویت امر شناسایی محل وقوع و اسامی دارندگان اثر یا آثار مسروقه را با همکاری سازمان پلیس بین المللی آغاز و نتایج حاصله را در اختیار سازمان میراث فرهنگی کشور قرار خواهد داد.
- ماده ۳۰- علاوه بر انجام اقدامات قانونی لازم، موضوع تخلفات دیپلماتیک جهت رسیدگی به کمیته رسیدگی به تخلفات دیپلماتیک ارجاع خواهد شد.
- ماده ۳۱- وزارت آموزش و پرورش در مورد آموزش اهمیت میراث فرهنگی و معرفی ارزشهای آن حسب مورد از طریق کتب درسی و سایر رسانه های آموزشی، پیش بینی لازم را انجام خواهد داد. سازمان میراث فرهنگی کشور همکاری لازم را در این زمینه به عمل خواهد آورد.
- ماده ۳۲- تمهیدات تشکیلاتی و اداری به منظور انجام اقدامات حفاظتی به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی کشور توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور فراهم می گردد.
- ماده ۳۳- کلیه اقدامات حفاظتی مندرج در این آیین نامه برای شرایط عادی طراحی شده است و برای شرایط غیر عادی و بحرانی متناسب با تهدیدات ناشی از بحران، تمهیدات و طرحهای ویژه اضطراری توسط سازمان میراث فرهنگی

کشور با همکاری نیروی انتظامی، دستگاه های ذیربط تهیه و به تصویب کمیسیون حفاظت اماکن و تاسیسات شورای امنیت کشور خواهد رسید.

ماده ۳۴- نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه برعهده بالاترین مقام اجرایی وزارتخانه ها و موسسات ذیربط می باشد و محل اختلافات ناشی از موارد اجمال و سکوت آن بر عهده شورای امنیت کشور خواهد بود.

بخش چهارم: مصوبات شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

آیین نامه تشکیل کانون ملی هماهنگی گردشگری کشور (مصوب ۱۳۸۳/۷/۴)

بدین وسیله آئین نامه کانون ملی هماهنگی گردشگری کشور که در تاریخ ۱۳۸۳/۷/۴ به تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری رسیده است جهت اجرا ابلاغ می گردد. به استناد تبصره ۲ ماده ۳ قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مفاد این مصوبه برای کلیه وزارتخانه ها سازمانها ، نهادها ، شرکت ها و موسسات دولتی ، شهرداری ها و کلیه دستگاههای که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است در حدود وظایف قانونی آنها لازم الاجرا است .

ماده ۱- نظربه اهمیت نقش هماهنگی بن اجزاء صنعت گردشگری در فرایند تولید و ارائه خدمات به گردشگران و در اجرای بند ب ماده ۴ قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ، شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری تشکیل کانون ملی هماهنگی گردشگری را تصویب نمود تا با رعایت قانون مذکور و مفاد این آیین نامه اقدام نماید.

ماده ۲- کانون ملی هماهنگی گردشگری متشکل از نمایندگان ثابت وزارتخانه ها ، سازمانها و نهادهای دولتی و وابسته به دولت و نمایندگان اتحادیه های اصناف و تشکل های غیردولتی فعال در عرضه گردشگری در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور تشکیل می شود.

ماده ۳- اعضاء کانون ملی هماهنگی گردشگری عبارتند از نمایندگان :

- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به عنوان رئیس
- وزارت امور خارجه (امور کنسولی)
- وزارت اطلاعات
- وزارت کشور

- سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور
  - وزارت راه و ترابری
  - وزارت مسکن و شهرسازی
  - سازمان حفاظت محیط زیست
  - نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
  - گمرک ایران
  - اطاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
  - جامعه هتلداران
  - صنف دفاتر خدمات مسافرتی
  - شرکت های حمل و نقل هوایی
  - شرکت های حمل و نقل زمینی
  - صنف خدمات بین راهی
  - انجمن موسسات آموزش خدمات گردشگری
  - جامعه راهنمایان تور
  - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- سازمان حمل و نقل و پایانه ها ، سازمان هواپیمائی کشوری ، شرکت خدمات فرودگاهی ، شرکت های حمل و نقل ریلی ، شرکت های بیمه تجاری ، رسانه های تخصصی و سایر صنوف مرتبط ، حسب مورد .
- تبصره : نمایندگان مذکور با حکم رسمی بالاترین مقام دستگاه ذیربط برای مدت دو سال منصوب می گردند.
- ماده ۴- وظایف کانون ملی هماهنگی گردشگری عبارتست از :
- ۱- برقراری ارتباط و تفاهم بین کلیه نهادهای دولتی ، و غیر دولتی مرتبط با صنعت گردشگری .
  - ۲- ایجاد هماهنگی اجرائی بین نهادهای دولتی و غیردولتی مرتبط با صنعت گردشگری.
  - ۳- فراهم کردن زمینه اجرای برنامه های مصوب توسعه گردشگری داخلی و خارجی.
- ماده ۵- بمنظور اجرای برنامه های مصوب توسعه گردشگری ، کانون ملی هماهنگی گردشگری مکلف است با تاسیس دبیرخانه مجهز و مطالعه و بررسی های لازم بمنظور هماهنگی در ارائه خدمات به گردشگران داخلی و خارجی تدابیر لازم را اتخاذ نماید. کلیه وزارتخانه ها و سازمانها و نهادهای دولتی و وابسته به دولت در اجرای وظایف قانونی خود مکلف به ارائه خدمات در چهارچوب هماهنگی های انجام شده می باشند سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تمهیدات لازم در قالب موافقت نامه های اعتبارات هزینه ای و تملک دارائی های سرمایه ای دستگاه ذیربط برای تحقق

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

این امر را معمول خواهد داشت. کلیه موسسات و شرکت های غیردولتی دست اندرکار صنعت گردشگری نسبت به اجرای تصمیمات قانون ملی گردشگری اقدام خواهند نمود. استفاده از منابع بودجه عمومی و یارانه های دولتی منوط به انجام این هماهنگی خواهد بود. سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مکلف است حمایت های لازم از توسعه بخش های غیردولتی و تقویت تشکل های صنفی مربوطه بمنظور ارتقاء کمی و کیفی خدمات را به عمل آورد.

ماده ۶- هرگاه درموردی در قانون ملی هماهنگی گردشگری توافق با هریک از وزارتخانه ها یا سازمان ها یا شرکت های دولتی حاصل نشود موضوع به کار گروه سه نفره ای مرکب از رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بالاترین مقام دستگاه اجرائی ذیربط و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی ارجاع می گردد. نظراکثریت اعضاء کار گروه لازم الاجراست .

ماده ۷- دبیرخانه قانون ملی هماهنگی گردشگری که در سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مستقر خواهد بود موظف است با استفاده از مشاوران ذیصلاح اقدامات اصلاحی لازم در قوانین و مقررات به منظور ارتقاء سطح کمی و کیفی خدمات به گردشگران را تدوین و پس از تأیید قانون جهت تمهید مقدمات قانونی به شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری گزارش نماید.

ماده ۸- در کلیه استانهای کشور قانون استانی گردشگری به ریاست یکی از معاونان استاندار به انتخاب استاندار و دبیری بالاترین مقام سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در استان و حضور نمایندگان نهادهای دولتی و غیر دولتی مذکور در ماده ۲ تشکیل میگردد درموردی که در قانون استانی توافق حاصل نشود موضوع به استاندار گزارش و تصمیم ایشان مصوبه تلقی می گردد.

ماده ۹- جلسات قانون های ملی و استانی هماهنگی گردشگری کشور با دوسوم اعضاء رسمیت داشته و تصمیمات با اکثریت نسبی حاضران اتخاذ خواهد شد. تصمیمات قانون ملی توسط رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تصمیمات قانون های استانی با امضاء دبیران قانون ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۰- سیاست و برنامه های مصوب توسعه گردشگری کشور و نیز دستور العمل های لازم از جمله تقسیم وظایف بین قانون ملی و قانون های استانی گردشگری توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۱- کلیه امکانات و اعتبارات موردنیاز قانون های ملی و استانی گردشگری توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تامین خواهد شد.

اصلاحیه ماده ۳ آیین نامه تشکیل قانون ملی هماهنگی گردشگری کشور (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹)

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۹/۲۹ به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، عضویت نمایندگان قوه قضائیه، اتاق تعاون و سازمان شهرداری های کشور در کانون ملی هماهنگی گردشگری کشور، موضوع مصوبه شماره ۴۰۰۵۰ مورخ ۱۳۸۳/۷/۴ را تصویب نمود.

مصوبه شورای عالی میراث راجع به پیشنهاد اهداف کلان ۲۰ ساله و نرخ رشد بخش میراث فرهنگی در برنامه چهارم و حجم سرمایه گذاری در این بخش (مصوب ۱۳۸۳/۷/۴)

شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۷/۴ پیشنهاد سازمان در مورد اهداف ۲۰ ساله و نرخ رشد بخش میراث فرهنگی و گردشگری و سرمایه گذاری برنامه چهارم توسعه در این بخش را به شرح زیر تصویب نمود.

- ۱- سهم ایران از بازار گردشگری در افق ۱۴۰۴، ۱/۵ درصد تعداد گردشگران بین المللی حداقل ۲۰ میلیون نفر و ۲٪ درآمد جهانی صنعت گردشگری حداقل ۲۵ میلیارد دلار به عنوان هدف تعیین می گردد.
- ۲- نرخ رشد سالانه گردشگری در برنامه پنجساله چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ۳٪ تعیین می گردد.
- ۳- حجم سرمایه گذاری در بخش میراث فرهنگی و گردشگری در برنامه چهارم توسعه برای تحقق اهداف فوق سیصد هزار میلیارد ریال تعیین که پنجاه هزار میلیارد ریال از منابع بخش عمومی دولت و دویست و پنجاه هزار میلیارد ریال توسط بخش غیر دولتی از محل سرمایه گذاری مستقیم، استفاده از منابع بازار سرمایه، منابع بانکهای داخلی و خارجی و منابع مذکور در ماده ۱۱ قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تامین خواهد شد.

سیاستهای کلان بخش میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۷/۴)

شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۷/۴ سیاستهای کلان بخش میراث فرهنگی و گردشگری را به شرح زیر تصویب نمود.

- ۱- اهتمام به امر میراث فرهنگی، تاریخی و طبیعی کشور وظیفه ای است همگانی، دولت به عنوان مسئول حاکمیت و سیاستگذار، مقدمات قانونی اجرای این وظیفه را در عرصه های پژوهش، صیانت، احیاء معرفی و فراهم می سازد
- ۲- ارایه ارزشهای مستتر در میراث فرهنگی کشور در سطح ملی و بین المللی برای ابقاء و ارتقاء هویت فرهنگی جامعه
- ۳- بالا بردن سطح فرهنگی عمومی در عرصه میراث فرهنگی و گردشگری با بهره گیری از ظرفیتهای آموزشی، فرهنگی و رسانه ای کشور

۴- توسعه پایدار گردشگری با رعایت ارزشهای فرهنگی جامعه، ظرفیتهای میراث فرهنگی و محیط زیست به منظور تأمین نیازهای جامعه ایرانی، تحکیم وحدت و وفاق ملی، افزایش تفاهم بین المللی و معرفی چهره ایران اسلامی

- ۵- افزایش گردشگری داخلی و دستیابی به سهم مناسب از بازار جهانی گردشگری با تنوع بخشی به بازار گردشگری ایران و استفاده از همه ظرفیتهای با اولویت جذب گردشگرای زبارتی، فرهنگی و طبیعی به منظور افزایش تولید ناخالص داخلی و توسعه اشتغال
- ۶- اولویت دادن به توسعه مبادلات گردشگری با کشورهای اسلامی و کشورهای حوزه فرهنگ ایرانی
- ۷- رعایت حقوق و تامین امنیت گردشگران

مصوبه الحاق یک ماده به آیین نامه اجرایی قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی

اکثریت وزرای عضو شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و تصویب نامه شماره ۲۸۰۶۳/ت/۳۱۱۹۴/هـ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۶ هیات محترم وزیران تصویب نمودند.

آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹)

وزیران عضو شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری در جلسه مورخ ۱۳۸۳.۹.۲۹ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب نامه شماره ۲۸۰۶۳/ت/۳۱۱۹۴/هـ مورخ ۱۳۸۳.۵.۲۶ آیین نامه اجرایی نحوه تشکیل و اداره مناطق نمونه گردشگری موضوع ماده (۸) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری - مصوب ۱۳۸۲ - را به شرح زیر تصویب نمودند:

ماده ۱ - اصطلاحات به کار رفته در این آیین نامه در معانی مشروح زیر به کار می روند:

- قانون: قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

- شورای عالی: شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری

- سازمان: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

- سرمایه گذار: هر شخص حقیقی یا حقوقی غیردولتی است که مسؤولیت تهیه طرحهای اجرایی و تأمین سرمایه لازم را برای ایجاد زیرساختهای موردنیاز از قبیل آب، برق، راه، گاز و مخابرات در داخل منطقه پذیرفته و کلیه حقوق ناشی از سرمایه گذاری را در اختیار دارد.

- منطقه یا مناطق: منطقه یا مناطق نمونه گردشگری که در جوار جاذبههای تاریخی، فرهنگی، مذهبی، طبیعی و گردشگری کشور به منظور ارائه خدمات به گردشگران توسط بخش غیردولتی براساس ماده (۸) قانون و این آیین نامه تأسیس و اداره می شوند.

ماده ۲ - مناطق برحسب ظرفیت در چهار سطح بین المللی، ملی، استانی و محلی برای ارائه خدمت به گردشگران داخلی و خارجی ایجاد می شوند. دستورالعملهای مربوط به سطح بندی مناطق را سازمان، تدوین و ابلاغ خواهد کرد.

ماده ۳ - هر منطقه دارای مراکز خدماتی، رفاهی، فرهنگی و گردشگری از جمله واحدهای اقامتی، پذیرایی، خرید، تولید و عرضه صنایع دستی، فرهنگی، هنری، تفریحی، ورزشی، پارکها و سایر خدمات گردشگری خواهد بود. استانداردهای کیفی مربوط به هر یک از این خدمات براساس قوانین و مقررات مربوط توسط وزارتخانه‌ها و نهادهای مسؤول تعیین و به وسیله سازمان به سرمایه‌گذار ابلاغ می‌گردد.

ماده ۴ - منطقه با پیشنهاد سازمان و تصویب هیأت وزیران و به موجب موافقتنامه رسمی که توسط سازمان صادر خواهد شد، تأسیس می‌گردد. واگذاری و یا انتقال موافقتنامه مذکور و حقوق ناشی از آن صرفاً با موافقت کتبی سازمان مجاز می‌باشد. زمان بندی اجرای مراحل مختلف طرح و تعهدات سرمایه‌گذار و نحوه لغو و یا محدودیت امتیاز در صورت عدم اجرای تعهدات مطابق قراردادی خواهد بود که بین سرمایه‌گذار و سازمان مبادله خواهد شد.

تبصره - سرمایه‌گذار می‌تواند اجازه سرمایه‌گذاری برای هر یک از تأسیسات گردشگری خدماتی، رفاهی و فرهنگی مذکور در منطقه را براساس طرح مصوب به سایر اشخاص حقیقی و حقوقی با رعایت مقررات مربوط واگذار نماید.

ماده ۵ - طرح جامع منطقه پس از صدور اجازه تأسیس به وسیله سرمایه‌گذار تهیه می‌شود و پس از تأیید سازمان به تصویب مراجع قانونی ذی‌ربط خواهد رسید.

ماده ۶ - سازمان ملی زمین و مسکن، شهرداریها، سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور و سایر وزارتخانه‌ها و سازمانهای ذی‌ربط موظفند پس از صدور موافقتنامه تأسیس برحسب درخواست سازمان حداکثر ظرف دو ماه اراضی دولتی مورد نیاز را برای ایجاد منطقه با رعایت مقررات مربوط به سرمایه‌گذار واگذار نمایند.

ماده ۷ - ایجاد تأسیسات زیربنایی و خدماتی در داخل منطقه برعهده سرمایه‌گذار خواهد بود. کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی مکلفند پس از تأسیس منطقه خدمات خود را در ورودی منطقه با شرایط و نرخهای مصوب در شهرها و روستاهای همجوار منطقه به سرمایه‌گذاران و بهره‌برداران ارایه نمایند.

ماده ۸ - سرمایه‌گذار می‌تواند اراضی منطقه را پس از اخذ موافقتنامه تأسیس، تفکیک، آماده‌سازی و براساس سرمایه‌گذاری و اجرای طرحهای مصوب به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار نماید. واگذاری قطعی اراضی منطقه توسط سرمایه‌گذار قبل از تفکیک و آماده‌سازی ممنوع و انجام آن مشروط به اجرای طرحهای مصوب می‌باشد. پیش‌فروش اراضی، خدمات، تأسیسات و واحدهای مختلف، تحت نظارت سازمان و با رعایت مقررات مربوط، به منظور تأمین بخشی از هزینه‌های زیرساخت منطقه توسط سرمایه‌گذار مجاز می‌باشد.

ماده ۹ - اجرای طرحهای مصوب منطقه با رعایت ضوابط و مقررات طرح برعهده سرمایه‌گذار خواهد بود. در مناطقی که در خارج از حریم شهرها و محدوده قانونی روستاهای کشور ایجاد می‌شوند، صدور مجوز احداث بنا، گواهی پایان کار و عدم خلاف به عهده سرمایه‌گذار خواهد بود.

ماده ۱۰ - جلب و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی و چگونگی و میزان مشارکت خارجیان در فعالیتهای هر منطقه براساس قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی - مصوب ۱۳۸۰ - و آیین‌نامه‌های مربوط خواهد بود.

اصلاحیه آیین‌نامه اجرایی ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تأسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آنها (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹)

ماده ۱ - تأسیسات اقامتی و پذیرایی موضوع این آیین‌نامه عبارتند از:

- مهمان‌خانه‌ها "هتلها"

- مهمانسراها

- متلها

- پانسیونها

- اقامت‌گاههای جوانان

- اردوگاه‌های جهانگردی

- تأسیسات ساحلی

- تأسیسات حمام‌های آب معدنی

- رستوران‌های درون واحدهای اقامتی فوق

- تأسیسات پذیرایی بین راهی (خارج از محدوده شهری) که در مسیرهای جهانگردی واقع است.

این واحدها به قصد ارائه خدمات و انتفاع طبق ضوابط مربوط برای اقامه و پذیرایی مسافران تأسیس می‌شوند.

تبصره ۱ - منظور از واحدهای پذیرایی بین راهی واحدهایی است که خارج از محدوده شهرها باشند.

تبصره ۲ - مسیرهای جهانگردی را وزارت ارشاد اسلامی تعیین و اعلام خواهد نمود.

ماده ۲ - مهمان‌خانه‌ها و مهمانسراهای موضوع این آیین‌نامه بر حسب نوع تأسیسات و خدماتی که ارائه می‌نمایند به پنج

درجه: پنج ستاره، چهار ستاره، سه ستاره، دو ستاره و یک ستاره درجه‌بندی می‌شوند و تأسیسات پذیرایی و اقامتی دیگر

موضوع این آیین‌نامه نیز بر حسب نوع تأسیسات و ارائه خدمات به درجات ۱ و ۲ و ۳ تقسیم می‌شوند.

تبصره: از تاریخ تصویب این آیین‌نامه اجازه احداث فقط برای هتل‌های یک و دو و سه ستاره صادر خواهد شد.

ماده ۳ - ضوابط درجه‌بندی و تعیین نرخ و شرح مشخصات تأسیسات جهانگردی به عهده وزارت ارشاد اسلامی است و

نیز درجه‌بندی و تغییر و یا سلب درجه‌تأسیسات جهانگردی به عهده کمیسیون درجه‌بندی موضوع ماده ۴ این آیین‌نامه

می‌باشد.

ماده ۴ - به منظور درجه‌بندی یا تغییر و یا سلب درجه تأسیسات پذیرایی و اقامتی کمیسیون درجه‌بندی به دعوت وزارت ارشاد اسلامی مرکب از نمایندگان وزارت ارشاد اسلامی و استانداری و فرمانداری یا بخشداری (بر حسب مورد) بهداری، شهرداری (بر حسب مورد) شهربانی با ژاندارمری (بر حسب مورد) راه و ترابری (بر حسب مورد) صنف مربوط در شهرستان محل تأسیس جهانگردی تشکیل می‌شود. ریاست کمیسیون به عهده نماینده وزارت ارشاد اسلامی خواهد بود. تصمیمات متخذه با اکثریت آرای حاضرین در کمیسیون معتبر می‌باشد. در صورت اختلاف نظر در تصمیم و تساوی آرای طرفین آرای، طرفی که نماینده وزارت ارشاد اسلامی در آن قرار دارد معتبر خواهد بود. تبصره: تجدیدنظر کلی در درجه‌بندی کلیه تأسیسات پذیرایی و اقامتی هر ۳ سال یک بار باید توسط کمیسیون درجه‌بندی انجام شود.

ماده ۵ - کمیسیون درخواست تعیین یا سلب درجه را که از طرف وزارت ارشاد اسلامی پیشنهاد می‌شود بررسی و با توجه به ضوابط ذکر شده در این آیین‌نامه نظر خود را با این وزارت اعلام می‌نماید رأی کمیسیون که از طریق تأیید وزارت ارشاد اسلامی به واحد مربوطه ابلاغ می‌گردد قطعی و لازم‌الاجرا است.

ماده ۶ - نظارت بر تأسیسات اقامتی و پذیرایی از جهت کیفیت و سطح خدمات و رعایت ضوابط درجه‌بندی و نرخ تعیین شده بر عهده وزارت ارشاد اسلامی است. و در صورت مشاهده مسامحه در حسن اراده و نگهداری واحدهای پذیرایی یا هرگونه نارسایی و تخلف موارد آن به مالک یا مدیر تأسیس جهانگردی ابلاغ می‌شود هرگاه مالک یا مدیر در مهلت مناسبی که در اختاریه ابلاغ شده به رفع نارسایی یا تخلف اقدام نکند وزارت ارشاد اسلامی می‌تواند از طریق کمیسیون درجه‌بندی این آیین‌نامه برای کاهش درجه تأسیس جهانگردی اقدام نماید.

ماده ۷ - در صورت تخلف از مواد این آیین‌نامه وزارت ارشاد اسلامی به شرح ذیل نسبت به واحد پذیرایی یا اقامتی متخلف اقدام می‌نماید.

الف - برای مرتبه اول موارد نقص یا خلاف کتباً به واحد مربوط اعلام می‌شود تا پس از مهلت معینی نسبت به برطرف نمودن آن اقدام نماید.

ب - در صورت تکرار موارد نقص یا تخلف، مراتب توسط قسمت جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی به کمیسیون درجه‌بندی موضوع ماده ۴ آیین‌نامه ارجاع می‌شود تا بر حسب مورد تصمیمات مقتضی در مورد واحد متخلف اتخاذ شود و برای این منظور به ترتیب ذیل عمل می‌شود.

- عزل مدیر واحد مربوطه

- تنزیل درجه واحد مربوطه

- تعطیل واحد مربوطه برای مدت یک الی سه ماه

- لغو دائمی پروانه بهره‌برداری واحد پذیرایی و اقامتی متخلف

تبصره ۱ - در رسیدگی به تخلفات در صورت عزل مدیر واحد پذیرایی و با اقامتی مالک اینگونه واحدها موظفند ظرف مدت حداکثر یک ماه نسبت به تعیین و معرفی مدیر واجد شرایطی طبق ماده ۱۱ این آیین نامه اقدام نماید در صورت عدم اقدام تا تعیین و معرفی مدیر جدید واحد مزبور تعطیل خواهد بود.

تبصره ۲ - کمیسیون می تواند با در نظر گرفتن کیفیات مخففه در موقع صدور حکم، تعدیل لازم را اعمال نماید.

تبصره ۳ - چنانچه مراتب خلاف، جنبه های اجتماعی داشته یا این که رسیدگی به آن و مجازات متخلف از حیث اختیارات وزارت ارشاد اسلامی خارج باشد موضوع بلافاصله به مراجع ذی صلاح اعلام خواهد شد تا اقدام لازم انجام پذیرد.

ماده ۸ - چنانچه واحد پذیرایی و اقامتی بدون مجوز قانونی مدت یک ماه تعطیل باشد پروانه بهره برداری چنین واحدی رأساً به وسیله وزارت ارشاد اسلامی لغو و برای شروع به کار مجدد اینگونه واحدها، برابر ماده ۴ آیین نامه درجه بندی مجدد خواهد شد.

ماده ۹ - متقاضیان احداث، تکمیل و یا تبدیل تأسیس جهانگردی مکلفند پس از کسب موافقت وزارت ارشاد اسلامی مدارک کافی دال بر قانونی بودن تصرف ملک مربوطه و در صورت استیجاری بودن ملک مدارک مربوط به موافقت مالک را به انضمام نقشه های کامل تأسیس و سایر مدارک مورد نیاز را جهت بررسی و تطبیق با ضوابط مربوطه و کسب مجوز شروع به کار وزارت ارشاد اسلامی تسلیم نمایند.

تبصره: شهرداری ها و سایر مراجع صادرکننده پروانه مکلفند به هنگام صدور پروانه ساختمان تأسیسات مشمول این آیین نامه ضمن مراعات ضوابط مربوط به خود، اجازه وزارت ارشاد اسلامی را نیز از متقاضی مطالبه و پروانه ساختمان را براساس نقشه های تصویب شده وزارت ارشاد اسلامی صادر نماید.

ماده ۱۰ - متقاضی موظف است پس از آماده نمودن تأسیس برای بهره برداری مراتب را جهت دریافت پروانه بهره برداری به اطلاع وزرا ارشاد برساند. چنانچه مشخصات تأسیس با نقشه های تأیید شده وزارت ارشاد اسلامی طبق ضوابط مربوطه منطبق باشد پروانه بهره برداری صادر می شود در غیر این صورت تا ده روز پس از بازدید از تأسیس موارد نارسایی با تعیین مهلت متعارف برای رفع آن به درخواست کننده ابلاغ می شود. وزارت ارشاد اسلامی می تواند قبل از تشکیل کمیسیون درجه بندی پروانه موقت بهره برداری صادر نماید و نوع خدمات تأسیس را براساس درجه ای که در آغاز کار با آن موافقت شده است تعیین نماید.

ماده ۱۱ - وزارت ارشاد اسلامی باید تا سه ماه پس از صدور پروانه بهره برداری موقت نسبت به درجه بندی تأسیس و صدور پروانه بهره برداری قطعی اقدام کند و در این فاصله نرخ تأسیس نباید از نرخ تعیین شده درجه ای که پروانه بهره برداری موقت آن داده شده تجاوز نماید. ضمناً موارد ماده ۷ این آیین نامه در مورد پروانه های موقت نیز اعمال می گردد.

- ماده ۱۲ - برای گرفتن پروانه بهره‌برداری مالک باید یک مدیر برای تأسیس جهانگردی معرفی نماید. مالک خود می‌تواند مدیریت تأسیس جهانگردی را به شرط‌و‌اجد شرایط بودن به عهده گیرد.
- شرایط مدیر که به تأیید وزارت ارشاد اسلامی تعیین می‌شود به شرح ذیل است:
- الف: تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران
- ب - دارا بودن برگ پایان خدمت یا معافیت دائم از خدمت
- ج - دارا بودن برگ عدم سوی پیشینه
- د - داشتن صلاحیت اخلاقی و فنی و حسن شهرت اجتماعی به تأیید وزارت ارشاد اسلامی
- هـ - دارا بودن حداقل سن ۲۰ سال
- ز - دارا بودن سابقه کار در صنعت جهانگردی یا دارا بودن گواهی‌نامه طی دوره آموزشی داخل و یا خارج از کشور که به تأیید مقامات ذیربط رسیده باشد.
- تبصره ۱: هر مدیر می‌تواند فقط یک تأسیس جهانگردی را اداره کند.
- تبصره ۲: اداره واحد پذیرایی ممکن است با شخص حقیقی و یا حقوقی باشد در هر صورت مدیر مسئول شخص حقیقی خواهد بود.
- تبصره ۳: مدیران تأسیس نباید غیر از مدیریت واحد شغل دیگری داشته باشد.
- تبصره ۴: مدیران تأسیسات پذیرایی مسیر راه‌های جهانگردی در صورت عدم احراز شرایط بند ز از ماده ۱۲ این آیین‌نامه با نظر قسمت جهانگردی وزارت ارشاد اسلامی می‌توانند به اداره واحد پردازد
- ماده ۱۳ - مدیران واحدهای پذیرایی و اقامتی موضوع این آیین‌نامه موظف بر رعایت کامل موازین جمهوری اسلامی ایران که ضوابط آن از طرف وزارت ارشاد اسلامی تعیین و ابلاغ خواهد شد می‌باشند و در صورت مشاهده تخلف وزارت ارشاد اسلامی پس از اخطار کتبی طبق ماده ۷ این آیین‌نامه عمل خواهد کرد.
- ماده ۱۴ - مدیران تأسیسات جهانگردی موظف هستند فهرست نرخ اطاق و خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها و سایر خدمات واحد را که به تأیید وزارت ارشاد اسلامی رسیده است در محل مناسبی نصب نمایند. و مسئول رعایت آن می‌باشند.
- تبصره: زبان جهانگردی در کشور (انگلیسی، فرانسه، آلمانی و عربی) است. تأسیسات جهانگردی موظفند صورت حساب‌ها و فهرست نرخ اغذیه و خدمات خود را روی نمونه‌هایی که به زبان فارسی و یکی از زبان‌های فوق تهیه شده است ارایه نمایند.
- ماده ۱۵ - مدیران تأسیسات جهانگردی موظفند روایید مسافری خارجی را کنترل نمایند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۱۶ - تأسیسات جهانگردی موظفند نیروی مورد نیاز خود را از فارغ التحصیلان مدارس و مراکز آموزشی خدمات جهانگردی و مؤسسات مشابه آن تأمین کنند و کارکنان را که آموزش ندیده‌اند برای تعلیمات لازم به این مرکز معرفی نمایند.
- ماده ۱۷ - صدور اجازه احداث ۹ توسعه، تبدیل، تکمیل و تجهیز و بهره‌برداری و تعیین درجه واحدهای پذیرایی و اقامتی موضوع این آیین‌نامه با وزارت ارشاد اسلامی می‌باشد.
- ماده ۱۸ - شهرداری و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران و سایر مراجع قانونی ذیربط مکلفند به تقاضای وزارت ارشاد اسلامی از اداره فعالیت واحدهای پذیرایی و اقامتی مختلف موضوع ماده یک و همچنین مؤسسات غیر مجاز که به اقامت و پذیرایی مسافران مبادرت می‌نمایند جلوگیری نمایند.
- ماده ۱۹ - این آیین‌نامه مشتمل بر ۱۹ ماده و ۱۳ تبصره می‌باشد. و از تاریخ تصویب این آیین‌نامه مقررات مغایر از درجه اعتبار ساقط است.

آیین‌نامه تشکیل و فعالیت کارگروه ملی کد اخلاق گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۹/۲۹)

- ماده ۱- کارگروه ملی کد اخلاق گردشگری به منظور تدوین منشور اخلاق جهانگردی در جمهوری اسلامی ایران و تلاش برای تحقق اصول مندرج در کد جهانی اخلاق گردشگری، ترویج، گسترش و پاسداری از ارزشهای فرهنگی و اخلاقی در عرصه فعالیتهای گردشگری، تشکیل می‌گردد.
- ماده ۲- اهداف و وظایف
- ۱- تهیه و تدوین منشور ملی اخلاق گردشگری با رعایت مفاد کلی کد جهانی اخلاق جهانگردی و فرهنگ ایرانی و اسلامی
  - ۲- فراهم ساختن زمینه‌های لازم برای تحقق اصول دهگانه کد جهانی اخلاق گردشگری در سطح ملی
  - ۳- بررسی، مطالعه مستمر و نظارت پیرامون عوامل مادی و معنوی موثر بر وضعیت اخلاق گردشگری و ارائه راهکارهای لازم به مراجع ذیربط
  - ۴- ارائه راهکارها و ایجاد بسترهای مناسب برای توسعه و تعمیق اخلاق و فرهنگ در عرصه گردشگری
  - ۵- بررسی، مطالعه و ارائه پیشنهادها برای لازم در مورد اصلاح، تدوین و تصویب قوانین و مقررات به مراجع ذیربط

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۶- برقراری ارتباط مستمر با شخصیت‌ها، سازمان‌ها و مجامع علمی، فرهنگی، مذهب‌یادخلی و بین‌المللی، دولتی و غیر دولتی، به منظور تبادل و بهره‌گیری از تجربیات، توانمندیها، جلب حمایت آنان و ایجاد هماهنگی در جهت اهداف به ویژه بند ۲ ماده ۱۰ کد جهانی

۷- تعامل و حضور فعال و تاثیر گذار در مجامع بین‌المللی متناسب با مقررات ذیربط آنان از جمله در کارگروه جهانی کد اخلاق گردشگری

ماده ۳- اعضای کارگروه ملی کد اخلاق گردشگری

- نماینده سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

- نماینده وزارت کشور

- نماینده وزارت امور خارجه

- نماینده وزارت اطلاعات

- نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

- نماینده سازمان حفاظت محیط زیست

و ۵ نفر از شخصیت‌های علمی و فرهنگی با پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و با تایید و حکم رییس محترم جمهوری اسلامی ایران

تبصره ۱- کارگروه می‌تواند از شخصیت‌های علمی، مذهب‌یو اجرایی به عنوان اعضای افتخاری دعوت به عمل آورد
تبصره ۲- مصوبات کارگروه پس از تصویب شورای عالی جهت اجرا ابلاغ خواهد شد.

ماده ۴- دبیرخانه و گردش کار

- رییس کارگروه ملی با انتخاب و حکم رییس سازمان تعیین خواهد شد.

- دبیرخانه کارگروه ملی زیر نظر رییس وظیفه پیگیری امور محوله را بر عهده خواهد داشت.

- نیازهای اداری و پشتیبانی کارگروه توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری تامین خواهد شد.

به منظور تحقق اهداف توسعه‌آی بخش میراث فرهنگی و گردشگری موضوع مصوبه شورای عالی میراث فرهنگی و

گردشگری و دستیابی به سهم یک و نیم درصدی از بازار بین‌المللی گردشگری و دو درصدی در آمار جهانی این صنعت در سال ۱۴۰۴ نرخ‌های رشد صنعت یاد شده در طول برنامه‌های چهارم تا هفتم توسعه جمع کل سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاری دولت طی سال‌های برنامه چهارم و اهم فعالیت‌های سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور در سال ۱۳۸۴ مطابق جدول پیوست تعیین می‌گردد.

اهداف توسعه‌ای بخش میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۹)

الف - اهداف پیش بینی شده (مصوب شورای عالی)

رشد برنامه چهارم سالانه سی درصد

رشد برنامه پنجم سالانه بیست درصد

رشد برنامه ششم سالانه پانزده درصد

رشد برنامه هفتم سالانه ده درصد

ب - وضعیت ایران در چشم انداز

دو درصد درآمد جهانی حداقل سالانه ۲۵ میلیارد دلار

یک ونیم درصد گردشگران بین المللی، حداقل ۲۰ میلیون نفر

ج - سرمایه گذاری پیش بینی شده (مصوبه شورای عالی در برنامه سوم)

کل رقم سرمایه گذاری ۳۰۰۰۰ میلیارد تومان

سهام دولت ۵۰۰ میلیاردر تومان، سیزده درصد

سهام بخشهای غیر دولتی ۲۵۰۰۰ میلیارد تومان، هشتاد و هفت درصد

د- پیش بینی سرمایه گذاری دولت طی سالهای برنامه چهارم

سهم تملک داراییهای سرمایه‌ای ۹۰٪ میلیارد تومان	سهم اعتبارات هزینه‌ای ۱۰٪ میلیارد تومان	میلیارد تومان	
۷۲۰	۸۰	۸۰۰	سال اول
۸۱۰	۹۰	۹۰۰	سال دوم
۹۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰	سال سوم
۹۹۰	۱۱۰	۱۱۰۰	سال چهارم
۱۰۸۰	۱۲۰	۱۲۰۰	سال پنجم

هـ اهم فعالیتهای پیش بینی شده از محاسبات اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای

استقرار یگان حفاظت و خرید خدمات انتظامی ۱۵ میلیارد تومان

عملیات پژوهشی بویژه باستان شناسی ۱۵ میلیارد تومان

تبلیغات و بازاریابی جهانگردی ۳۰ میلیارد تومان

تملك عرصه آثار تاریخی

مطالعات و کمک به زیرساختهای محورها و قطب ها و مناطق نمونه گردشگری

توسعه موزه ملی ایران

ایجاد ۱۰ موزه منطقه ای

ایجاد ۳۰ سایت موزه تاریخی

احیای بافتهای تاریخی شهرها و روستاها

کمک فنی و اعتباری در قالب کاهش نرخ تسهیلات

تفاهم نامه همکاری مشترک سازمان میراث و کمیته المپیک در خصوص توسعه گردشگری ورزشی

در راستای تحقیق آرمان های کمیته بین المللی المپیک IOC و سازمان جهانی جهانگردی WTO و نامگذاری سال ۲۰۰۴ تحت عنوان « سال توریسم ورزشی » و سال ۲۰۰۵ به نام « سال ورزش » توسط و ارتقاء ورزش کشور و با عنایت به اینکه توسعه توریسم ورزشی و پرداختن به این مقوله به عنوان یکی از ارکان گردشگری در ابعاد داخلی و خارجی، علیرغم دارا بودن جاذبه های زیاد و امکانات چند منظوره، برنامه ریزی مدونی صورت نپذیرفته است لذا به منظور افزایش تعاملات ورزشی در سطح کلان و ارتقاء صنعت گردشگری تفاهم نامه زیر بین سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، سازمان تربیت بدنی و کمیته ملی المپیک منعقد می گردد.

ماده ۱- تعهدات کمیته ملی المپیک و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

الف- با توجه به سهم ارزنده قهرمانان ملی و افتخار آفرینی ورزشکاران در میادین بین المللی در معرفی ایران اسلامی در عرصه های جهانی و نقش ورزش در توسعه و تحکیم دوستی بین ملت ها، ایجای نشاط و طراوت در جامعه و توسعه پایدار گردشگری ورزشی طرفین تفاهم تلاش مشترک خود را معطوف به برگزاری مسابقات آسیایی، بین المللی و المپیک و همچنین اعزام ورزشکاران و هواداران به مسابقات ورزشی در خارج از کشور می نمایند.

ب - برنامه ریزی های کوتاه مدت، بلند مدت و درازمدت در جهت جذب و هدایت سرمایه گذاران داخلی و خارجی در جهت ساخت و تجهیز اماکن چند منظوره (اقامتی، پذیرایی، ورزشی و تفریحی) به منظور دستیابی به استانداردهای جهانی در عرصه توریسم ورزشی

ج - همکاری لازم در جهت شناسایی و معرفی کانون و اقلیم های ورزشی - گردشگری جاذبه های ورزشی - (ورزش و بازی های بومی، سنتی، محلی و ....) توجه به امر طبیعت گردی و تفریحات سالم، ورزشهای همسو با طبیعت با رعایت مسائل زیست محیطی و همچنین ترغیب آحاد مردم به شرکت فراگیر در زمینه های یاد شده.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

د- حضور فعال در گردهمایی‌ها و همایش‌های بین‌المللی توریسم ورزشی و ارزیابی بازارهای هدف، پیگیری نامگذاری یکی از سال‌ها به نام «جهانگردی و ایران» توسط سازمان جهانی و جهانگردی و تعیین یک روز در سال تحت عنوان «گردشگری و ورزش» با استفاده از تقویم جهانی

ه- همکاری کمیته ملی المپیک در برگزاری جشنواره‌های ملی و بین‌المللی پیش‌بینی شده در برنامه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و حضور اعضای تیم‌های ملی، ورزشکاران داخلی و خارجی، المپیک‌ها، پیشکسوتان، جانبازان و معلولین، چهره‌های شاخص ورزشی و بانوان ورزشکار در رویدادهای مزبور و- کمیته ملی المپیک بنا به درخواست سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در برگزاری سمینارها، دوره‌های آموزشی تخصصی در زمینه‌های مدیریت و رهبری گردشگری ورزشی، اکوتوریسم و سایر موارد در داخل و خارج از کشور همکاری می‌نماید.

ز- تاسیس مراکز آموزشی و پژوهشی برای گسترش امور فرهنگی - آموزشی، تحقیقاتی و پژوهشی در زمینه توریسم ورزشی و همچنین تاسیس موزه جهت معرفی اساطیر و چهره‌های ماندگار ورزشی، شناساندن فرهنگ، آداب، رسوم و سنت‌های ورزشی به گردشگران

ح - استفاده از بخش‌های خصوصی متخصص، تشکل‌های مردمی (NGOS) و دفاتر خدمات مسافرتی مرتبط با طرفین تفاهم‌نامه در خصوص توسعه امر گردشگری ورزشی، با در نظر گرفتن سیاست‌های توسعه‌ای و راهبردی جمهوری اسلامی

ط - ایجاد بانک اطلاعات گردشگری ورزشی و تهیه تقویم حاوی رویدادهای ورزشی و برنامه‌های جنبی در جهت راهنمایی هیات ورزشی، هواداران و تماشاگران مسابقات.

ی - فراهم آوردن تمهیدات لازم در خصوص ورود و خروج ورزشکاران و گردشگران ورزشی (تورهای ورودی و خروجی) از طریق مراجع ملی و بین‌المللی و انجام امور به بیمه و تامین امنیت گردشگران ورزشی توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

ماده ۲- نحوه اجرای تفاهم‌نامه:

کمیته راهبردی توسعه گردشگری ورزشی به ریاست معاون امور گردشگری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و با عضویت نمایندگان سازمان تربیت بدنی و کمیته المپیک با هدف برنامه‌ریزی، هدایت، پیگیری و نظارت بر اجرای مطلوب تفاهم‌نامه تشکیل می‌گردد.

ماده ۳- این تفاهم‌نامه در ۳ ماده و ۱۰ بند و با اعتبار یکسان در سه نسخه تنظیم و در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۲ به امضاء رسید. بدیهی است دستورالعمل اجرایی هر کدام از موارد مذکور متناسب با ضوابط و مقررات توسط امضاء کنندگان تهیه و جهت اجرا به واحدهای ستادی، استانی و مراجع ذیربط ابلاغ خواهد شد.

بخش پنجم: اساسنامه ها، دستورالعمل ها و بخشنامه ها

اساسنامه جلب سیاحان (مصوب ۱۳۴۵/۲/۱۸)

فصل اول - وظایف سازمان

ماده ۱ - وظائف سازمان عبارت است از:

- ایجاد و احیاء و یا اصلاح تأسیسات جهانگردی با استفاده از اعتبارات مربوط از طریق سرمایه گذاری و اقدام در اعطای وام به سرمایه گذاران خصوصی و شهرداریها و فراهم نمودن تسهیلات سرمایه گذاری و یا مشارکت در سرمایه گذاری.
- فراهم نمودن تسهیلات لازم برای سیاحان خارجی و داخلی از طریق ایجاد دفاتر اطلاعات و راهنمایی و همکاری با وزارتخانه ها و مؤسسات مربوط به منظور ایجاد تسهیلات مربوط به روادید. تشریفات گمرکی - تبدیل ارز - ارتباطات و مخابرات - مسافرت و بازدید از آثار تاریخی و هنری وامثال آن.
- نظارت در تأسیس و اداره مهمانخانه ها و مهمانسراها و درجه بندی آنها با همکاری سایر سازمان های مربوط.
- تنظیم مقررات مربوط به مؤسسات سیاحتی و نظارت بر فعالیت آنها.
- فراهم نمودن موجبات آموزش و آمادگی افراد برای پذیرایی و راهنمایی سیاحان و تنظیم مقررات مربوط به راهنمایان جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنان.
- اقدام به تبلیغ و ترغیب خارجیان به مسافرت به ایران و تشویق ایرانیان به سیاحت در داخل کشور.
- تهیه موجبات استفاده کامل از مناظر و منابعی که موجب جلب سیاحان می گردد.
- تصدی و اداره نمودن تأسیساتی که در اختیار سازمان جلب سیاحان قرار می گیرد در مواقع ضروری.
- اقدام در فراهم نمودن وسائل بیمه و سائط نقلیه از نقطه نظر حوادث شخص ثالث.
- جمع آوری اطلاعات مربوط به نظرات سیاحان و مسافرانی که به ایران مسافرت می نمایند.
- تبصره - آیین نامه های اجرایی مربوط به بندهای ج و د و ه این ماده پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجراء است.

فصل دوم - ارکان سازمان

ماده ۲ - سازمان دارای ارکان زیر خواهد بود:

- شورای جهانگردی.
- سرپرست سازمان و تشکیلات تابعه.
- ماده ۳ - شورای جهانگردی به دعوت سرپرست سازمان از اشخاص زیر تشکیل می شود و به کلیه مسائل مربوط به بهبود امور جهانگردی و توسعه آن که از طرف سرپرست سازمان و یا راساً از طرف شوری مطرح خواهد گردید رسیدگی و تصمیمات لازم اتخاذ خواهد نمود.

نایب رییس شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران و یا نماینده تام‌الاختیار ایشان (مادام که شورای مذکور برقرار است).

معاون وزارت اقتصاد.

معاون وزارت کشور.

معاون وزارت فرهنگ و هنر.

معاون سازمان برنامه.

رییس هیأت مدیره یا مدیر کانون جهانگردی ایران.

و همچنین سه نفر اشخاص بصیر در امور جهانگردی به پیشنهاد سرپرست سازمان و تصویب نخست‌وزیر که برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند اشخاص مزبور به طور افتخاری انجام وظیفه می‌نمایند و انتخاب مجدد ایشان بلامانع است شوری در اولین جلسه یک نفر رییس و یک نفر نایب رییس از بین خود برای مدت دو سال انتخاب خواهد کرد. جلسات شورای جهانگردی لااقل هر دو ماه یک بار تشکیل می‌شود جلسات شوری با حضور (۳). (۲) اعضاء رسمیت خواهد یافت و تصمیمات شوری که با اکثریت (۳). (۲) اعضاء حاضر اتخاذ خواهد گردید در حدود مقررات لازم‌الاجرا است.

تبصره - سرپرست سازمان در صورت لزوم می‌تواند برای شرکت در شوری از معاونان سایر وزارتخانه‌ها و مدیران سازمان‌های دولتی برای مشورت دعوت نماید و اشخاص مزبور مکلف به حضور در جلسه شوری و همکاری می‌باشند. ماده ۴ - سرپرست سازمان مسئول حسن جریان کلیه امور و حفظ حقوق و منافع و اموال سازمان خواهد بود و برای اداره امور سازمان اعم از مالی و اداری و استخدامی در حدود مقررات مربوط دارای اختیارات کامل می‌باشد.

فصل سوم - امور مالی سازمان

ماده ۵ - اعتباراتی که از محل درآمدهای عمومی به اختیار سازمان گذارده می‌شود تابع مقررات مربوط خواهد بود.

ماده ۶ - مصرف سایر درآمدهای سازمان بر طبق بودجه‌ای خواهد بود که به تصویب نخست‌وزیر خواهد رسید و آیین‌نامه مالی و معاملاتی مربوط به مصرف این قبیل وجوه و همچنین طرز اداره واحدهای تابعه سازمان که به صورت بازرگانی اداره خواهد شد پس از تصویب وزارت دارایی و سازمان برنامه قابل اجراء است.

ماده ۷ - سرپرست سازمان در پایان هر دوره مالی گزارش جامعی از درآمد و هزینه‌های موضوع ماده ۶ تنظیم و جهت رسیدگی و تأیید به وزارت دارایی ارسال خواهد داشت تأیید وزارت دارایی به منزله واریز حساب دوره عمل خواهد بود. سرپرست سازمان مکلف است گزارش موضوع این ماده را جهت استحضار شوری نیز ارسال دارد.

ماده ۸ - امور استخدامی سازمان جلب سیاحان تابع مقررات استخدامی سازمان برنامه خواهد بود و سرپرست سازمان مسئولیت‌ها و اختیاراتی را که طبق مقررات مذکور به مدیر عامل سازمان برنامه واگذار گردیده دارد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

تبصره - سازمان جلب سیاحان مجاز است با افرادی که در اسفند ماه سال ۱۳۴۴ به استناد تصویب نامه شماره ۹۳۶۸ مورخ ۱۳۳۷.۴.۳۰ در سازمان مشغول انجام وظیفه بوده اند قرار داد استخدامی منعقد نماید.

اساسنامه شرکت سهامی گشتهها (مصوب ۱۳۵۴/۳/۴)

ماده ۱ - در اجرای ماده ۴ قانون تأسیس وزارت اطلاعات و جهانگردی شرکت سهامی گشتهها وابسته به وزارت اطلاعات و جهانگردی تشکیل و برطبق این اساسنامه اداره می شود.

ماده ۲ - مرکز اصلی شرکت تهران است و شرکت می تواند در نقاط مختلف کشور شعبه یا نمایندگی داشته باشد.

ماده ۳ - موضوع شرکت عبارت است از فراهم ساختن وسایل انجام مسافرت های فردی و جمعی جهانگردان ایرانی و خارجی در داخل کشور (اعم از مسافرت زمینی، هوایی و دریایی) و تأمین خدمات جهانگردی و هر گونه عملیات بازرگانی و تبلیغاتی مربوط به موضوع شرکت به منظور ارائه پیشرفتهای مملکتی و شناساندن آثار باستانی و جاذبه های جهانگردی ایران.

تبصره - شرکت می تواند برای پیشبرد مقاصد مذکور در شرکت های دیگر مشارکت نموده و با رعایت مقررات با آژانس های مسافرتی از طریق اعطای وام همکاری نماید.

ماده ۴ - سرمایه شرکت مبلغ یکصد و پنجاه میلیون ریال است که پرداخت شده و به یک هزار و پانصد سهم یکصد هزار ریالی با نام و غیر قابل انتقال تقسیم می شود و تمامی آن متعلق به دولت است و با تصویب مجمع عمومی قابل افزایش خواهد بود.

ماده ۵ - شرکت دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و طبق این اساسنامه و اصول بازرگانی و مقررات مربوط به شرکت های دولتی اداره می شود.

تبصره - مواردی که در این اساسنامه پیش بینی نشده تابع قانون تجارت است.

ارکان شرکت

ماده ۶ - ارکان شرکت عبارتند از:

۱ - مجمع عمومی.

۲ - هیأت مدیره و مدیر عامل.

۳ - حسابرس (بازرس)

ماده ۷ - مجمع عمومی شرکت مرکب است از وزیر اطلاعات و جهانگردی و وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه بودجه، ریاست آن با وزیر اطلاعات و جهانگردی است.

- ماده ۸ - مجمع عمومی سالی دو بار تشکیل می‌شود یک‌بار حداکثر تا پایان تیر ماه برای تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و یک‌بار درشش‌ماهه دوم برای تصویب بودجه و خط مشی و سایر موضوعاتی که در دستور جلسه قرار دارد. تبصره - مجمع عمومی به طور فوق‌العاده برای اتخاذ تصمیم در مورد سایر مسائلی که جزو وظایف مجمع عمومی می‌باشد به دعوت رئیس مجمع یا مدیر عامل یا تقاضای کتبی حسابرس (بازرس) تشکیل خواهد شد.
- ماده ۹ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی به شرح زیر است.
- الف - رسیدگی و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان.
- ب - رسیدگی و اظهار نظر نسبت به گزارش عملیات سالانه شرکت و گزارش حسابرس (بازرس)
- ج - تعیین و تصویب خط مشی و برنامه عملیات شرکت.
- د - تصویب بودجه و تشکیلات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و فنی شرکت با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- ه - انتخاب مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره و حسابرس (بازرس).
- و - تصویب و اجازه خرید و فروش اموال غیر منقول شرکت.
- ز - اجازه تحصیل وام یا اعتبار از منابع داخلی طبق مقررات مربوط.
- ح - اتخاذ تصمیم نسبت به پیشنهاد هیأت مدیره درباره سازش و ارجاع دعاوی شرکت به داوری و تعیین داور.
- ط - تعیین حقوق و مزایای مدیر عامل و هیأت مدیره با موافقت شورای حقوق و دستمزد و تعیین حق‌الزحمه حسابرس (بازرس).
- ی - تصویب سرمایه‌گذاری و مشارکت در سایر شرکتها.
- ک - اتخاذ تصمیم نسبت به سایر موضوعاتی که در حدود وظایف شرکت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط در دستور مجمع گذارده شده است.
- ماده ۱۰ - هیأت مدیره مرکب از سه نفر است که به پیشنهاد وزیر اطلاعات و جهانگردی و تصویب مجمع عمومی انتخاب می‌شوند و مدیر عامل که از میان منتخبین به ترتیب مذکور انتخاب خواهد شد سمت ریاست هیأت را نیز به عهده دارد.
- ماده ۱۱ - مدت تصدی اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل سه سال است و تا انتخاب مجدد در سمت خود باقی خواهند بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع می‌باشد.
- تبصره - تغییر هر یک از اعضای هیأت مدیره و همچنین مدیر عامل قبل از انقضای دوره تصدی و انتخاب جانشین آنان برای بقیه مدت به همان ترتیبی است که در ماده ۱۰ مقرر شده است.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۱۲ - جلسات هیأت مدیره حداقل ماهی دو بار تشکیل خواهد شد و تصمیمات آن با اکثریت آراء معتبر است . هیأت مزبور دفتری خواهدداشت که تمام تصمیمات متخذه در آن ثبت و به امضای مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره حاضر در جلسه خواهد رسید.

تبصره - در غیاب مدیر عامل یکی از اعضای هیأت مدیره به انتخاب مدیر عامل وظایف او را انجام خواهد داد.

ماده ۱۳ - وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر می باشد:

الف - بررسی و تأیید بودجه و ترازنامه و حساب سود و زیان و گزارش عملیات سالانه برای تسلیم به مجمع عمومی.
ب - بررسی و تأیید تشکیلات و آیین نامه های استخدامی بر اساس مقررات استخدامی شرکتهای دولتی پس از موافقت سازمان امور اداری و استخدامی کشور و تدوین آیین نامه های مالی و معاملاتی با موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی برای پیشنهاد به مجمع عمومی.

ج - بررسی و تأیید خط مشی و برنامه ها.

د - پیشنهاد تحصیل وام یا اعتبار از منابع داخلی به مجمع عمومی.

ه - تصویب قراردادها.

و - اجرای مصوبات مجمع عمومی.

ز - پیشنهاد سازش و ارجاع دعاوی شرکت به داوری یا استرداد آنها.

ماده ۱۴ - مسئولیت اداره امور شرکت اعم از مالی و استخدامی و فنی و معاملات به عهده مدیر عامل است و مدیر عامل می تواند قسمتی از وظایف و اختیارات خود را به هر یک از اعضای هیأت مدیره و کارکنان شرکت به تشخیص و مسئولیت خود تفویض نماید.

ماده ۱۵ - مدیر عامل نمایندگی شرکت را در قبال کلیه مقامات و مؤسسات و اشخاص و مراجع قضایی و اداری دارد و در حدود قوانین حق انتخاب و کیل را خواهد داشت.

ماده ۱۶ - مدیر عامل آیین نامه ها و تشکیلات و بودجه و ترازنامه و حساب سود و زیان و برنامه عملیات شرکت را با رعایت مقررات مربوط تهیه و پس از تأیید هیأت مدیره به مجمع عمومی تقدیم خواهد کرد و می تواند بدون حق رأی در مجمع مذکور شرکت نماید. بعلاوه مکلف است نسخه ای از ترازنامه و حساب سود و زیان و گزارش عملیات سالانه را حداقل یک ماه قبل از تشکیل مجمع عمومی به منظور رسیدگی و اظهار نظر حسابرس (بازرس) شرکت تسلیم نماید.

ماده ۱۷ - کلیه چکها و اسناد و اوراق تعهدآور و قراردادها به امضای مدیر عامل و یکی از اعضای هیأت مدیره معتبر خواهد بود و مکاتبات اداری به امضای مدیر عامل یا کسانی که از طرف او حق امضاء دارند انجام خواهد شد.

ماده ۱۸ - حسابرس (بازرس) شرکت به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت یک سال انتخاب و انتخاب مجدد او بلامانع است.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۱۹ - وظایف حسابرس (بازرس) عبارت است از:

الف - رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت و اظهار نظر نسبت به آن.

ب - بررسی گزارش سالانه و اظهار نظر نسبت به آن.

ماده ۲۰ - حسابرس (بازرس) حق مراجعه به دفاتر و پرونده‌های محاسباتی و اسناد هزینه پیمانهای شرکت را دارد و در صورت مشاهده تخلف بایستی مراتب را به مدیر عامل اعلام دارد ولی اقدامات او نباید مانع جریان کارهای شرکت باشد. بعلاوه حسابرس (بازرس) دارای تمام وظایف و اختیاراتی است که به موجب قانون تجارت برای بازرس شرکتها مقرر گردیده است.

ماده ۲۱ - حسابرس (بازرس) مکلف است هر گونه تخلف از مقررات قانونی یا اساسنامه شرکت را که مشاهده می‌کند به مجمع عمومی گزارش نماید.

ماده ۲۲ - سال مالی شرکت از اول فروردین ماه هر سال آغاز و آخر اسفند ماه همان سال پایان می‌یابد به استثنای سال اول که آغاز آن از تاریخ اجرای این اساسنامه خواهد بود.

ماده ۲۳ - مدیر عامل شرکت مکلف است ظرف سه ماه آیین‌نامه‌های لازم را تهیه و پس از تأیید هیأت مدیره به مراجع مربوط تسلیم کند.

ماده ۲۴ - سود ویژه شرکت به ترتیب ذیل تقسیم خواهد شد.

الف - ۱۰٪ به عنوان اندوخته قانونی و ۱۰٪ به عنوان اندوخته احتیاطی تا زمانی که جمع اندوخته‌های مذکور معادل سرمایه شرکت شود و پس از آن اندوخته‌های مذکور اختیاری است.

ب - بقیه سود پس از وضع مالیات بر درآمد طبق مقررات مربوط بابت سود سهام به حساب درآمد عمومی کشور منتقل خواهد شد.

اساسنامه شرکت سهامی مرکز خانه‌های ایران (مصوب ۱۳۵۴/۱/۲۶ کمیسیون پارلمانی مجلسین)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - در اجرای ماده ۲ و تبصره ماده ۴ قانون تأسیس وزارت اطلاعات و جهانگردی مصوب ۲۶ خرداد ماه ۱۳۵۳ و به منظور اداره امور و توسعه و ایجاد خانه‌های ایران در خارج از کشور و نظارت بر آنها شرکت سهامی مرکز خانه‌های ایران مطابق مقررات این اساسنامه تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - شرکت مرکز خانه‌های ایران که در این اساسنامه شرکت نامیده می‌شود به صورت شرکت سهامی و به مدت نامحدود تشکیل و اداره خواهد شد.

ماده ۳ - مرکز اصلی شرکت تهران است ولی شرکت می‌تواند در صورت اقتضاء با تصویب مجمع عمومی مرکز شرکت را به نقاط دیگر کشور منتقل کند. شرکت می‌تواند در سایر نقاط داخل و خارج کشور شعبه تأسیس کند همچنین نمایندگی واگذار یا قبول نماید.

ماده ۴ - سرمایه شرکت دویست میلیون ریال نقداً پرداخت شده است که به بیست هزار سهم ده هزار ریالی با نام تقسیم شده و کلیه سهام متعلق به دولت و غیر قابل انتقال می‌باشد.

تبصره - افزایش سرمایه شرکت با تصویب مجمع عمومی خواهد بود.

ماده ۵ - موضوع شرکت عبارت است از شناساندن بیشتر پیشرفته‌ها و تحولات و تدوین کشور به خارجیان از طریق خانه‌های ایران در داخل و خارج از کشور با استفاده از کلیه وسایل و امکانات.

ماده ۶ - خانه‌های ایران که از تاریخ تصویب این اساسنامه در خارج از کشور تأسیس شود طبق اساسنامه‌ای که پس از تأیید شورا به تصویب مجمع عمومی این شرکت خواهد رسید با رعایت مقررات مربوط اداره خواهد شد.

تبصره ۱ - خانه‌های ایران که تا این تاریخ در خارج از کشور از طریق سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی تأسیس گردیده‌اند نیز تابع این شرکت بوده با حفظ شخصیت حقوقی خود و طبق اساسنامه و مقررات و قوانین مربوط به کار ادامه خواهند داد.

تبصره ۲ - شرکت موظف است ظرف شش ماه اساسنامه خانه‌های ایران را که تا این تاریخ تشکیل شده‌اند به تصویب شورا و مجمع عمومی شرکت برساند.

ماده ۷ - شرکت دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و طبق اصول بازرگانی و مفاد این اساسنامه اداره می‌شود و مشمول قانون محاسبات عمومی و قوانین و مقررات معاملاتی و استخدامی و مالی مربوط به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی نیست مگر در مواردی که در قانون خلاف آن تصریح و از شرکت سهامی مرکز خانه‌های ایران نام برده شود. تبصره - آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و استخدامی شرکت پس از تأیید شورا با تصویب مجمع عمومی قابل اجرا خواهد بود.

فصل دوم - ارکان شرکت

ماده ۸ - شرکت دارای ارکان زیر است:

۱ - مجمع عمومی.

۲ - شورا.

۳ - هیأت مدیره.

۴ - مدیر عامل.

۵ - حسابرس (بازرس).

- ماده ۹ - نمایندگی سهام دولت در مجمع عمومی شرکت به عهده وزیر اطلاعات و جهانگردی و وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر امور خارجه، وزیر فرهنگ و هنر و وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه و بودجه خواهد بود. ریاست مجمع عمومی با وزیر اطلاعات و جهانگردی است.
- ماده ۱۰ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی به قرار زیر است:
- ۱ - تصویب خط مشی کلی شرکت و خانه‌های ایران در خارج از کشور با رعایت مصوبات و پیشنهادهای شورای عالی اطلاعات و جهانگردی.
  - ۲ - انتصاب اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل و حسابرس (بازرس).
  - ۳ - رسیدگی و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و گزارش سالانه هیأت مدیره و ترتیب پرداخت سود ویژه شرکت.
  - ۴ - رسیدگی و تصویب بودجه شرکت همچنین تصویب بودجه خانه‌های ایران در خارج از کشور.
  - ۵ - تصویب سرمایه‌گذاری از طریق خرید و تملک سهام و یا تأسیس شرکت شرکتهای فرعی و مشارکت با شخصیت‌های حقوقی خارجی و بررسی و تصویب اساسنامه آنها پس از تأیید شورا.
  - ۶ - تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و استخدامی شرکت پس از تأیید شورا.
  - ۷ - اتخاذ تصمیم نسبت به موضوع‌هایی که از طرف هیأت مدیره در دستور جلسه قرار گرفته و یا مجمع عمومی طرح آن را لازم بداند.
  - ۸ - افزایش سرمایه شرکت.
  - ۹ - اظهار نظر نسبت به تغییر مواد این اساسنامه.
- ماده ۱۱ - مجمع عمومی شرکت سالی دو بار تشکیل می‌شود یک بار حداکثر تا پایان تیر ماه برای تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان سال قبل و یک بار در ششماه دوم برای تصویب بودجه و خط مشی سال آینده و سایر موضوعهایی که در دستور جلسه قرار دارد.
- تبصره ۱ - مجمع عمومی به طور فوق‌العاده برای اتخاذ تصمیم در مورد مسائلی که جزو وظایف مجمع عمومی شرکت می‌باشد تشکیل خواهد شد.
- تبصره ۲ - در مواقعی که صاحبان سهام در مجمع عمومی حاضر باشند دعوت کتبی ضرورت نخواهد داشت.
- ماده ۱۲ - رییس و اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل و حسابرس (بازرس) بدون داشتن حق رأی برای حضور در جلسه مجمع عمومی و شورا دعوت خواهند شد.
- ماده ۱۳ - تصمیمات مجمع عمومی به اکثریت آراء معتبر است. صورت جلسه‌های مذاکرات و تصمیمات به امضای رییس و منشی مجمع می‌رسد و در مرکز شرکت نگاهداری می‌شود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- رونوشت یا خلاصه صورت جلسه مجمع برای ارائه و تسلیم به مراجع مربوط با امضای رییس هیأت مدیره و یا مدیر عامل معتبر خواهد بود.
- ماده ۱۴ - شورای شرکت مرکب از وزیر اطلاعات و جهانگردی، وزیر فرهنگ و هنر وزیر بازرگانی، دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سه نفر از افراد با تجربه و با سابقه در تأسیس و اداره خانه‌های ایران به انتخاب مجمع عمومی خواهد بود. ریاست شورا به عهده وزیر اطلاعات و جهانگردی است.
- ماده ۱۵ - جلسات شورا با حضور رییس و چهار نفر از اعضاء رسمیت خواهد داشت و تصمیمات با رأی اکثریت حاضر در جلسه معتبر خواهد بود.
- ماده ۱۶ - وظایف و اختیارات شورا به شرح زیر است:
- ۱ - پیشنهاد برنامه‌های کلی و خط مشی شرکت و خانه‌های ایران در خارج از کشور به مجمع عمومی.
  - ۲ - اظهار نظر درباره سرمایه‌گذاری و مشارکت با شخصیت‌های حقوقی و یا حقیقی داخلی و یا خارجی و بررسی نحوه مشارکت و اساسنامه آنها.
  - ۳ - اظهار نظر درباره بودجه و آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و استخدامی شرکت که از طرف هیأت مدیره پیشنهاد می‌شود.
  - ۴ - اظهار نظر نسبت به تأسیس خانه‌های ایران در خارج از کشور و تعیین رابطه حقوقی هر یک از خانه‌های مذکور با شرکت سهامی مرکز خانه‌های ایران و واگذاری نمایندگی در خارج کشور و یا قبول آن.
- تبصره - شورا حق دارد کلیه اطلاعاتی را که در اجرای وظایف خود لازم می‌داند از هیأت مدیره به خواهد.
- ماده ۱۷ - شورای شرکت هر دو ماه یک بار جلسه خواهد داشت و در صورت ضرورت بنا به دعوت رییس شورا جلسه فوق‌العاده تشکیل خواهد داد.
- ماده ۱۸ - هیأت مدیره شرکت مرکب از پنج نفر خواهد بود. یک نفر از اعضای هیأت مدیره به انتخاب مجمع عمومی و به موجب فرمان مبارک‌ملوکانه به سمت رییس هیأت مدیره انتخاب می‌شود.
- ماده ۱۹ - مدت تصدی اعضای هیأت مدیره دو سال است و تا مدتی که تجدید انتخاب به عمل نیاید در سمت خود باقی خواهند بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است
- ماده ۲۰ - هیأت مدیره حداقل ماهی یک بار تشکیل جلسه خواهد داد.
- صورتجلسات هیأت مدیره باید در دفتر مخصوص ثبت و به امضای اعضای حاضر در جلسه برسد.
- رونوشت یا خلاصه صورتجلسات مذکور با امضای رییس هیأت مدیره برای تسلیم به مراجع مربوط معتبر خواهد بود.
- تصمیمات هیأت مدیره به اکثریت آراء معتبر است.
- ماده ۲۱ - وظایف و اختیارات هیأت مدیره به شرح زیر است:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۱ - اداره کلیه امور شرکت اعم از امور مالی، استخدامی، اداری و بازرگانی.
  - ۲ - اجرای مصوبات مجمع عمومی و شورای شرکت.
  - ۳ - رسیدگی به بودجه و برنامه سالانه و پیشنهاد آن به مجمع عمومی و شورای شرکت.
  - ۴ - تصویب طرحهای کلی در حدود مصوبات مجمع عمومی و شورای شرکت.
  - ۵ - اتخاذ تصمیم در مورد گزارش سالانه و ترازنامه عملیات یکساله شرکت برای طرح در مجمع عمومی.
  - ۶ - پیشنهاد افزایش سرمایه شرکت به مجمع عمومی.
  - ۷ - پیشنهاد تغییر مواد اساسنامه به مجمع عمومی.
  - ۸ - پیشنهاد آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی و استخدامی و اداری شرکت به شورا و مجمع عمومی.
  - ۹ - نمایندگی شرکت در برابر اشخاص و مراجع قضایی و سازمانهای دولتی و مؤسسات عمومی و خصوصی اعم از داخلی یا خارجی یا حق انتخاب و کیل یا حق توکیل تا یک درجه.
  - ۱۰ - پیشنهاد سازش در دعاوی همچنین پیشنهاد ارجاع دعوی به داوری و تعیین داور برای طرح در مجمع عمومی.
  - ۱۱ - انجام کلیه معاملات منقول و غیر منقول اعم از قطعی و رهنی و معاملات با حق استرداد و اجاره و استیجار و انجام هر گونه عملیات بازرگانی و بانکی در داخل و خارج از کشور مربوط به موضوع شرکت در حدود مقررات این اساسنامه.
- تبصره - هیأت مدیره می‌تواند اجرای قسمتی از وظایف و اختیارات خود را به مدیر عامل تفویض کند.
- ماده ۲۲ -** مدیر عامل به پیشنهاد وزیر اطلاعات و جهانگردی و تصویب مجمع عمومی شرکت برای مدت دو سال انتخاب خواهد شد و انتخاب او همزمان با انتخاب اعضاء هیأت مدیره صورت می‌گیرد. انتخاب مجدد مدیر عامل بلامانع است.
- ماده ۲۳ -** مدیر عامل مسئول امور اجرایی شرکت است و عهده‌دار اجرای تصمیمات مجمع عمومی و مصوبات هیأت مدیره می‌باشد.
- تبصره - مدیر عامل می‌تواند در مقام اجرا قسمتی از اختیارات خود را با مسئولیت خود به هر یک از کارمندان شرکت تفویض کند.
- ماده ۲۴ -** کلیه قراردادها و چکها و اسناد تعهدآور شرکت را رییس هیأت مدیره و مدیر عامل امضاء خواهند کرد.
- تبصره - رییس هیأت مدیره می‌تواند با تصویب هیأت مدیره تمام یا قسمتی از اختیار امضای خود را با مسئولیت خود به یکی از اعضاء هیأت مدیره واگذار نماید.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۲۵ - شرکت دارای یک حسابرس (بازرس) خواهد بود که به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت یکسال انتخاب می‌شود و تا زمانی که جانشین او انتخاب نشده است به وظایف خود ادامه خواهد داد و انتخاب مجدد او بلامانع است.

ماده ۲۶ - وظایف و اختیارات حسابرس (بازرس) به قرار زیر است:

الف - انجام کلیه وظایفی که به موجب قانون تجارت بر عهده بازرس محول است.

ب - رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت که بایستی حداقل یک ماه قبل از تشکیل مجمع عمومی به حسابرس (بازرس) تسلیم گردد. حسابرس (بازرس) مکلف است حداقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی گزارش خود را برای نمایندگان صاحب سهام و شرکت ارسال نماید.

ج - حق مراجعه به کلیه دفاتر و پرونده‌ها و اسناد و قراردادهای شرکت با اطلاع مدیر عامل.

تبصره - حسابرس (بازرس) حق مداخله در امور جاری شرکت را ندارد و اقدامات او در اجرای وظایف نباید مانع جریان کارهای شرکت گردد.

فصل سوم - مقررات مختلف

ماده ۲۷ - سال مالی شرکت از اول فروردین هر سال آغاز و روز آخر اسفند همان سال به پایان می‌رسد به استثنای سال اول که آغاز آن از تاریخ اجرای این اساسنامه خواهد بود.

ماده ۲۸ - از کلیه درآمدهای شرکت پس از وضع هزینه‌ها و ذخایر استهلاک و مطالبات مشکوک‌الوصول و ذخیره احتیاطی بقیه به عنوان سود ویژه تعیین می‌گردد.

ماده ۲۹ - سایر موضوعات و مواردی که در این اساسنامه قید نشده تابع مقررات قانون تجارت و شرکتهای دولتی است.

اساسنامه شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - بنا بر اختیارات حاصل از ماده واحده قانون تبدیل فروشگاه مرکز صنایع دستی به شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی مصوب چهارم دی ماه یک هزار و سیصد و پنجاه، شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی وابسته به وزارت اقتصاد مطابق مقررات این اساسنامه تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - مرکز اصلی شرکت تهران است و شرکت می‌تواند در صورت لزوم در هر یک از نقاط کشور و یا خارج از کشور شعبه تأسیس نماید یا نمایندگی بدهد.

ماده ۳ - نوع شرکت، شرکت سهامی و مدت آن نامحدود است.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۴ - موضوع شرکت، بازاریابی، تولید، خرید، فروش و صادرات فرآورده‌های دستی ایران است و برای تأمین این منظور در صورت لزوم شرکت می‌تواند با سرمایه‌گذاری و مشارکت اشخاص حقیقی و یا حقوقی داخلی یا خارجی با رعایت مقررات مربوط با تصویب مجمع عمومی به تشکیل شرکتهای دیگر اقدام نماید.

ماده ۵ - سرمایه شرکت مبلغ چهل و چهار میلیون و پانصد و نود هزار ریال است که به چهار هزار و چهار صد و پنجاه و نه سهم ده هزار ریالی تقسیم و تماماً از محل سرمایه فروشگاه مرکز صنایع دستی پرداخت شده و متعلق به دولت است.

فصل دوم - ارکان شرکت

ماده ۶ - شرکت دارای ارکان زیر است:

الف - مجمع عمومی.

ب - هیأت مدیره و مدیر عامل.

ج - حسابرس.

ماده ۷ - نمایندگی صاحب سهام در مجمع عمومی با وزیر اقتصاد و وزیر دارایی و وزیر کار و امور اجتماعی خواهد بود. ریاست مجمع عمومی با وزیر اقتصاد است.

ماده ۸ - تشکیل مجمع عمومی بر دو نوع است:

الف - مجمع عمومی عادی.

ب - مجمع عمومی فوق العاده.

ماده ۹ - مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک بار تا پایان خرداد ماه هر سال تشکیل می‌شود.

ماده ۱۰ - وظائف مجمع عمومی عادی به شرح زیر است:

الف - رسیدگی و اظهار نظر نسبت به گزارش عملیات سالانه و تصویب ترازنامه.

ب - تصویب خط مشی و برنامه عملیات آتی شرکت.

ج - انتخاب اعضای هیأت مدیره.

د - انتخاب حسابرس.

ه - تصویب آیین‌نامه‌های استخدامی و مالی و معاملاتی سازمان شرکت با رعایت مقررات مربوط.

و - تصویب بودجه.

ز - اتخاذ تصمیم در مورد تقسیم سود ویژه.

ح - اتخاذ تصمیم نسبت به سایر موضوعاتی که در دستور مجمع گذاشته شده است.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۱۱ - مجمع عمومی فوق العاده برای اتخاذ تصمیم نسبت به هر موضوعی طبق تصمیم رییس مجمع و یا بنا به دعوت مدیر عامل و یا به تقاضای کتبی حسابرس با ذکر علت تشکیل می گردد.
- ماده ۱۲ - دعوتنامه مربوطه به تشکیل مجامع عمومی با ذکر تاریخ و محل تشکیل آن و دستور جلسه و علت تشکیل مجمع باید حداقل ده روز قبل از تشکیل آن کتباً برای نمایندگان صاحب سهم ارسال شود.
- تبصره - در موارد فوری به رعایت تبصره ماده ۹۷ قانون اصلاح قانون تجارت انجام تشریفات دعوت الزامی نیست.
- ماده ۱۳ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی فوق العاده به شرح زیر است:
- الف - افزایش سرمایه.
- ب - بررسی و پیشنهاد انحلال شرکت.
- ج - بررسی و پیشنهاد تغییر قسمتی یا کلیه مواد اساسنامه.
- د - اتخاذ تصمیم نسبت به موضوعاتی که در دستور مجمع عمومی فوق العاده گذاشته شده است.
- ماده ۱۴ - هیأت مدیره شرکت از سه نفر عضو اصلی و یک نفر عضو علی البدل بنا به پیشنهاد مرکز صنایع دستی وزارت اقتصاد از میان اعضای مرکز صنایع دستی که در امور اقتصادی، بازرگانی و فنی صنایع دستی بصیرت داشته باشند توسط مجمع عمومی انتخاب می شوند.
- ماده ۱۵ - مدت تصدی اعضای اصلی هیأت مدیره حداکثر دو سال خواهد بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
- ماده ۱۶ - مجمع عمومی از بین اعضای هیأت مدیره یک نفر را به عنوان رییس هیأت مدیره و مدیر عامل انتخاب می نماید. رییس هیأت مدیره و مدیر عامل می تواند از بین اعضای هیأت مدیره یک نفر را به عنوان قائم مقام خود تعیین نماید.
- ماده ۱۷ - جلسات هیأت مدیره با حضور رییس هیأت مدیره و مدیر عامل و در غیاب او با حضور قائم مقام رییس هیأت مدیره و مدیر عامل تشکیل می شود و تصمیمات هیأت مدیره با اکثریت آراء معتبر است، هیأت مدیره دارای دفتری خواهد بود که تصمیمات متخذه در آن ثبت و به امضاء رییس هیأت مدیره و مدیر عامل و اعضای حاضر در جلسه می رسد.
- تبصره - در صورت غیبت هر یک از اعضای اصلی هیأت مدیره عضو علی البدل به دعوت رییس هیأت مدیره و مدیر عامل در جلسه هیأت مدیره شرکت کرده و رأی خواهد داد و در غیاب رییس هیأت مدیره و مدیر عامل دعوتنامه مذکور وسیله قائم مقام رییس هیأت مدیره و مدیر عامل ارسال خواهد شد.
- ماده ۱۸ - میزان حقوق و مزایای رییس هیأت مدیره و مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره و حق الزحمه حسابرس از طرف مجمع عمومی تعیین می گردد.

ماده ۱۹ - در صورت فوت یا استعفا یا تغییر هر یک از اعضای هیأت مدیره جانشین او برای بقیه مدت با تصویب مجمع عمومی تعیین خواهد شد.

ماده ۲۰ - مسئولیت اداره کلیه امور شرکت اعم از فنی، مالی، محاسباتی، استخدامی و مدیریت امور کارکنان و تشکیلات و معاملات با رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل است.

ماده ۲۱ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل بالاترین مرجع امور اجرایی شرکت است و نمایندگی شرکت را در مقابل کلیه مقامات و مؤسسات و اشخاص و مراجع قضایی و اداری دارد.

ماده ۲۲ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل حق انتخاب وکیل خواهد داشت همچنین با تصویب مجمع عمومی می تواند دعاوی را به داوری یا حق سازش ارجاع و داور اختصاصی تعیین و نسبت به داور مشترک تراضی نماید.

ماده ۲۳ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل می تواند هر قسمت از اختیارات و وظایف خود را به هر یک از اعضای هیأت مدیره و رؤسای واحدهای شرکت به مسئولیت خود تفویض نماید.

ماده ۲۴ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل بودجه سالانه و تشکیلات و ترازنامه و برنامه عملیات شرکت را با رعایت مقررات مربوط تهیه و پس از تأیید هیأت مدیره برای تصویب به مجمع عمومی تسلیم می نماید.

ماده ۲۵ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل آیین نامه های استخدامی و مالی و معاملاتی شرکت را تنظیم و پس از تأیید هیأت مدیره برای تصویب به مجمع عمومی تسلیم می نماید.

ماده ۲۶ - کلیه چکها و اسناد و اوراق مالی و تعهدات و قراردادهای باید به امضای رییس هیأت مدیره و مدیر عامل و یکی از اعضای هیأت مدیره شرکت برسد. مکاتبات اداری با امضای رییس هیأت مدیره و مدیر عامل و یا کسانی که از طرف او حق امضاء دارند خواهد بود.

تبصره - هیأت مدیره می تواند در موارد لزوم اختیار امضاء چکها و اسناد و اوراق مالی و تعهدات و قراردادهای موضوع این ماده را به مسئولان دیگر واگذار نماید.

ماده ۲۷ - رییس هیأت مدیره و مدیر عامل موظف است یک نسخه از ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت را حداقل چهل روز قبل از تشکیل مجمع عمومی به منظور رسیدگی و اظهار نظر برای حسابرس شرکت ارسال نماید.

ماده ۲۸ - حسابرس شرکت به پیشنهاد وزیر دارایی و تصویب مجمع عمومی انتخاب می شود حسابرس مأمور رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان و گواهی صحت مندرجات آنها و تنظیم و تقدیم گزارش سالانه به هیأت مدیره برای طرح در مجمع عمومی و ایفاء وظایفی که طبق قانون تجارت به عهده بازرس است می باشد. مأموریت مذکور پس از تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان خاتمه خواهد یافت. مجمع در همان جلسه حسابرس دوره عملیات بعد را به شرح مذکور در فوق انتخاب خواهد کرد و انتخاب مجدد حسابرس قبلی بلامانع است.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۲۹ - حسابرس شرکت موظف است حداقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی گزارشهای خود را به مراجع مربوط تسلیم نماید.
- ماده ۳۰ - حسابرس حق مراجعه به کلیه اسناد و مدارک شرکت را برای انجام وظایف قانون خود دارد ولی اقدامات او در اجرای وظایف مربوط نباید موجب رکود کارهای شرکت گردد.
- حسابرس حق مداخله در امور جاری شرکت نداشته و وظایف او محدود است به آنچه به موجب این اساسنامه مقرر گردیده است.
- ماده ۳۱ - سال مالی شرکت از اول فروردین ماه هر سال تا پایان اسفند ماه همان سال خواهد بود مگر سال اول که شروع آن از تاریخ اجرای این اساسنامه و پایان آن در آخر اسفند ماه سال بعد می باشد.
- ماده ۳۲ - سود ویژه شرکت پس از کسر مالیات و اندوخته های قانونی لازم به سرمایه شرکت اضافه می شود.
- ماده ۳۳ - شرکت از نظر مقررات مالی و اداری تابع مقررات این اساسنامه و آیین نامه های مربوط بوده و در کلیه موضوعاتی که در این اساسنامه پیش بینی نشده طبق قانون تجارت و مقررات مربوط به شرکتهای دولتی عمل خواهد نمود.
- تبصره - هر گونه تغییری در مواد این اساسنامه به پیشنهاد وزیر اقتصاد و تصویب کمیسیونهای مربوط مجلسین به عمل خواهد آمد.

اساسنامه سازمان صنایع دستی ایران

- ماده ۱- به استناد تبصره ۲ ماده ۳ قانون تشکیل وزارت صنایع و معادن سازمان صنایع دستی ایران که در این اساسنامه سازمان نامیده می شود طبق این اساسنامه اداره خواهد شد.
- ماده ۲- هدف سازمان به شرح زیر است:
- الف - حفظ و احیاء و بهبود کمی و کیفی صنایع دستی کشور
- ب - ازدیاد و تولید و درآمد صنعتگران و جلوگیری از کم کاری و بیکاری و افزایش سطح اشتغال.
- ج - توسعه فروش و صادرات صنایع دستی ایران.
- ماده ۳- وظایف و اختیارات سازمان به شرح زیر است:
- الف - تحقیق و بررسی درباره صنایع دستی، جمع آوری آمار و اطلاعات لازم و تهیه و اجرای طرحهای بهبود و توسعه صنایع دستی.
- ب - ترویج هنرهای دستی و ایجاد تحول و تنوع در طرحها و تولیدات صنایع دستی با حفظ اصالت ملی و محلی و توسعه موارد مصرف آن.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ج - آموزش فنی و افزایش سطح مهارت و کارآیی صنعتگران صنایع دستی کشور.
- د - ایجاد و توسعه کارگاهها و مراکز تولید، توزیع و فروش صنایع دستی ایران از طریق طرحهای سرمایه‌گذاری و ناحیه‌ای.
- ه - فراهم نمودن تسهیلات برای ایجاد و توسعه شرکتهای تعاونی صنایع دستی کارگاهها و واحدهای تولیدی اینگونه صنایع در سراسر کشور.
- و - اعطای وام و اعتبار به شرکتهای تعاونی صنایع دستی و صنعتگران مربوط به منظور خرید مواد اولیه تهیه و تغییر ابزار کار و توسعه و نوسازی کارگاهها و ایجاد یا توسعه مراکز فروش صنایع دستی در داخل و خارج کشور.
- ز - ایجاد نمایشگاه در داخل یا خارج کشور و همچنین شرکت در نمایشگاههای داخلی و خارجی در زمینه صنایع دستی.
- ج - بازاریابی و کمک به توسعه مراکز فروش فرآوردههای دستی در داخل و خارج کشور.
- ط - همکاری با سازمانهای بین‌المللی صنایع دستی و قبول عضویت آنها با رعایت مقررات مربوط.
- ی - نظارت در حسن انجام وظایف شرکت سهامی فروشگاه مرکز صنایع دستی و راهنمایی و ارشاد در فعالیتهای مربوط و عرضه خدمات فنی جهت پیشبرد و گسترش فعالیتهای آن.
- ک - اجرای مصوبات شورای صنایع دستی ایران.
- ل - انجام هر گونه فعالیتی که در نیل به هدفهای سازمان کمک کند.
- تبصره - وظایف قانونی وزارت تعاون و امور روستاها در زمینه فعالیتهای غیر کشاورزی کماکان بر عهده وزارت مزبور خواهد بود.
- ماده ۴- ارکان سازمان به شرح زیر است:
- الف - شورا.
- ب - رییس کل.
- ماده ۵- اعضای شورای صنایع دستی ایران عبارتند از:
- ۱- وزیر صنایع و معادن.
  - ۲- وزیر فرهنگ و هنر یا نماینده او.
  - ۳- وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه و بودجه یا نماینده او.
  - ۴- وزیر تعاون و امور روستاها یا نماینده او.
  - ۵- وزیر اطلاعات و جهانگردی یا نماینده او.
  - ۶- دو نفر کارشناس در امور صنایع دستی.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- تبصره ۱- ریاست شورای صنایع دستی ایران با وزیر صنایع و معادن خواهد بود.
- تبصره ۲- اعضای موضوع بند ۶ این ماده به پیشنهاد وزیر صنایع و معادن و تصویب هیأت وزیران برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند و تجدیدانتخاب آنان بلامانع است.
- ماده ۶- وظایف و اختیارات شورای صنایع دستی ایران به شرح زیر خواهد بود.
- الف - تعیین خط مشی کلی و برنامه‌های سازمان.
- ب - راهنمایی و هماهنگی ساختن امور صنایع دستی کشور.
- ج - بررسی و تصویب برنامه‌های مربوط به حمایت بهبود و توسعه صنایع دستی.
- د - بررسی و تأیید بودجه سازمان به منظور پیشنهاد به مراجع مربوط.
- ه - تصویب شرایط و ضوابط اعطای وام و اعتبار موضوع بند (و) ماده ۳.
- و - اتخاذ تصمیم در مورد پیشنهادهایی که از طرف رییس کل سازمان مطرح می‌شود.
- ماده ۷- شورای صنایع دستی ایران حداقل سالی دو بار به دعوت وزیر صنایع و معادن تشکیل می‌شود. جلسات شورا با حضور پنج نفر از اعضاء رسمیت خواهد یافت و تصمیمات آن با اکثریت آراء حاضران در جلسه معتبر خواهد بود.
- تبصره - رییس کل سازمان سمت دبیری شورا را خواهد داشت.
- ماده ۸- رییس کل سازمان به پیشنهاد وزیر صنایع و معادن و تصویب هیأت وزیران برای مدت چهار سال منصوب می‌شود و انتصاب مجدد او بلامانع است.
- ماده ۹- رییس کل سازمان بالاترین مرجع اجرایی سازمان است و وظیفه تنظیم و پیشنهاد بودجه سازمان را به عهده دارد و در حدود مقررات این اساسنامه و مصوب شورا و قوانین جاری کلیه امور داخلی، اداری، مالی و فنی سازمان را اداره خواهد کرد و اختیار نصب و عزل کارکنان و انجام سایر امور استخدامی را دارد.
- ماده ۱۰- رییس کل سازمان نماینده سازمان در کلیه مراجع قضایی و اداری است و حق انتخاب وکیل را دارد و می‌تواند در هر مورد تمام یا قسمتی از اختیارات و حق امضاء خود را به هر یک از معاونان یا سایر کارکنان سازمان به مسئولین خود تفویض نماید و در غیاب خود یکی از معاونان سازمان را برای اداره امور سازمان تعیین نماید.

اساسنامه شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۹)

به منظور شناساندن میراث تمدن اسلامی، حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و بهره برداری صحیح از سرمایه گذاری ها، توجه یزات و تأسیسات احداث شده طبق موازین شرعی و رعایت شعائر اسلامی، شرکتی به نام شرکت توسعه

ایرانگردی و جهانگردی به استناد تبصره ۲ لایحه تشکیل سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تشکیل و اساسنامه آن به شرح زیر تدوین و تصویب گردید:

ماده (۱) نام

شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی که در این اساسنامه به اختصار شرکت نامیده می شود به صورت شرکت سهامی وابسته به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری که دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و طبق اصول بازرگاری و مقررات مربوط به شرکت های دولتی و این اساسنامه اداره می شود.

ماده (۲) موضوع

- شناساندن کشور جمهوری اسلامی ایران و آشنا ساختن مردم کشور و سایر ملل با خصوصیات فرهنگی، سنتی و آثار تاریخی و تمدن ایران و جهان به منظور ایجاد تفاهم بین ملت ها
- بررسی مستمر اقلیمی، فرهنگی، مطالعه و تحقیق درباره جاذبه های سیاحتی و فرصت های سرمایه گذاری کشور و ارائه برنامه های لازم برای معرفی جاذبه ها به منظور بهره برداری از آنها.
- ۳- ایجاد ارتباط با سازمان ها و مراکز داخلی و بین المللی جهانگردی در جهت انجام همکاری های متقابل و گردآوری و مبادله اطلاعات ایرانگردی و جهانگردی و شرکت در نمایشگاه های بین المللی جهانگردی حسب ضرورت.
- بررسی، تهیه طرح و کوشش در اجرای طرح های مناسب برای جذب و دیدار جهانگردان از ایران و ایجاد تسهیلات لازم بر اساس سیاست های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور به منظور برگزاری گشت های ارزان جهت گروه های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جمهوری اسلامی ایران.
- بالا بردن سطح ارائه خدمات جهانگردی از راه های مقتضی بر مبنای سیاست های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری کشور از جمله اجرای برنامه های آموزشی لازم در زمینه های مختلف صنعت جهانگردی و شناخت منابع انسانی فعال و بالقوه در این صنعت برای ایجاد زمینه های اشتغال سالم.
- افزایش سطح ارائه تسهیلات و کیفیت و کمیت تأسیسات صنعت گردشگری از طریق ایجاد تسهیلات لازم در زمینه ساختن واحدهای اقامتی و پذیرایی و تأسیسات مردمی و جهانگردی و ایرانگردی و دیگر موارد لازم.
- افزایش سطح خدمات و صنایع وابسته به امر سفر و سیاحت از طریق تشویق به سرمایه گذاری در احداث تأسیسات ضروری اقامتی و پذیرایی، خصوصا بین راهی به منظور رفاه هر چه بیشتر گردشگران داخلی و خارجی.
- تاسیس شرکت های مشترک گردشگری و سرمایه گذاری با سرمایه گذاران و فعالان بخش خصوصی داخلی و خارجی به منظور ایجاد شرایط و بسترسازی جهت توسعه امر زیرساخت های صنعت گردشگری کشور.
- برگزاری همایش ها و نمایشگاه های مربوطه داخلی و خارجی و انجام مشاوره و مطالعه و برگزاری دوره های آموزشی مرتبط .

- اخذ و اعطای نمایندگی داخلی و خارجی به شرکت های داخلی و خارجی.
- تأسیس شرکت های استانی به منظور فراهم ساختن شرایط برای حضور سرمایه گذاران و فعالان این بخش در عرصه صنعت گردشگری و امکان واگذاری بخشی از سهام به شرکت های سرمایه گذاری عام.
- تهیه سبدهای سرمایه گذاری در بخش های اقامتی شامل: هتل، متل، مجتمع های خدمات رفاهی بین راهی، دهکده گردشگری، دهکده سلامت، مناطق نمونه گردشگری، واحدهای تاریخی و واگذاری آنها به سرمایه گذاران، در این راستا در قالب مشارکت با شهرداری ها، دستگاه های دولتی و اشخاص حقیقی و حقوقی نسبت به اخذ زمین و تهیه مجوزهای مربوطه اقدام به نحوی که مسیر برای سرمایه گذاری کوتاه گردد.
- توسعه امر صادرات محصولات صنایع دستی کشور و ایجاد بستر مناسب در این خصوص با تأسیس شرکت های مشترک بازرگانی.

تبصره: شرکت موظف است جهت تحقق اصل ۴۴ قانون اساسی و در راستای کاهش حجم تصدی و وظایف دولت نسبت به واگذاری اموال شرکت به بخش غیردولتی بر اساس آیین نامه های داخلی مصوب هیأت مدیره اقدام نماید و شرایط به گونه ای فراهم گردد که از محل عواید واگذاری ها امکان توسعه همه جانبه در بخش های مختلف گردشگری کشور فراهم گردد.

فصل دوم - سرمایه شرکت

ماده ۳) سرمایه اولیه شرکت ده میلیارد ریال می باشد و تماماً متعلق به دولت بوده و غیر قابل انتقال می باشد که کلیه دارایی های منقول و غیر منقول سازمان ایرانگردی و جهانگردی (در حال تصفیه) جزء دارایی های شرکت محسوب خواهد شد.

تبصره: سازمان ایرانگردی و جهانگردی (در حال تصفیه) نسبت به انتقال این بخش از اعتبارات (اعم از جاری و طرح های عمرانی)، اموال و دارایی ها، تجویزات و نیروی انسانی در حوزه مرکزی و واحدهای استانی که مورد نیاز شرکت باشد اقدام خواهد نمود.

ماده ۴) کلیه سهام شرکت متعلق به دولت است و معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و وزیر امور اقتصادی و دارایی نمایندگان صاحبان سهام در مجمع عمومی می باشند و تصویبات مجمع با اکثریت آراء نمایندگان صاحبان سهام یا نمایندگان تام الاختیاری که از طرف مقامات معرفی خواهند شد معتبر خواهد بود. ریاست مجمع عمومی با معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خواهد بود.

فصل سوم - مرکز شرکت

ماده ۵) مرکز اصلی شرکت تهران است و در صورت لزوم شرکت نمی تواند با تصویب هیأت مدیره شعبی در خارج از کشور و همچنین در سایر شهرستان های ایران تأسیس نماید.

فصل چهارم - مدت شرکت

ماده ۶) مدت شرکت نامحدود است.

فصل پنجم - ارکان شرکت

ماده ۷) ارکان شرکت عبارتند از:

الف - مجمع عمومی صاحبان سهام

ب - هیأت مدیره

ج - مدیر عامل

د - حسابرس (بازرس)

ماده ۸) مجمع عمومی حداقل سالی دوبار به دعوت رئیس مجمع عمومی یا رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل تشکیل می گردد. یکبار حداکثر تا آخر تیرماه هر سال جهت بررسی و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و یکبار پس از تاریخ مذکور برای تصویب بودجه و طرح های شرکت و تعیین خط مشی و سایر اموری که در دستور جلسه قرار دارد، مجمع عمومی فوق العاده یا عادی به طور فوق العاده می تواند در صورت لزوم به پیشنهاد رئیس مجمع عمومی یا رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل و یا تقاضای کتبی حسابرس (بازرس) تشکیل شود.

ماده ۹) وظایف و اختیارات مجمع عمومی به شرح زیر است:

۱- تصویب خطی مشی کلی و برنامه شرکت

۲- تصویب بودجه سالانه و تغییرات آن

۳- رسیدگی به گزارش عملکرد شرکت و گزارش حسابرس (بازرس) مستقل و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و تقسیم سود ویژه و پیشنهاد تامین منابع مالی.

۴- تصویب افزایش و یا کاهش سرمایه شرکت

۵- تعیین میزان حقوق و مزایا یا حق حضور یا حق الزحمه هیأت مدیره و بازرس قانونی و مدیر عامل.

۶- اتخاذ تصمیم نسبت به سایر مسائلی که در حدود این اساسنامه در مجمع عمومی مطرح می شود.

ماده ۱۰) هیأت مدیره شرکت از یک رئیس و حداقل دو عضو هیأت مدیره و حداکثر سه عضو تشکیل می شود رئیس هیأت مدیره می تواند سمت مدیر عامل را نیز بر عهده داشته باشد اعضای هیأت مدیره و مدیر عامل با ابلاغ رسمی

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری که ریاست مجمع را بر عهده دارد تعین و منصوب می گردند.

ماده (۱۱) انتخاب مجدد مدیر عامل و اعضای هیأت مدیره بلامانع است.

ماده (۱۲) جلسات هیأت مدیره حداقل ماهانه دوبار در مرکز اصلی شرکت و طبق دعوت مدیر عامل تشکیل می شود، صورت جلسه مذاکرات تهیه و با امضای هیأت مدیره خواهد رسید.

ماده (۱۳) برای رسمیت یافتن جلسه هیأت مدیره حضور اکثریت اعضای هیأت مدیره ضروری است و تصمیمات هیأت مدیره با امضای اکثریت حاضرین در جلسه معتبر است.

ماده (۱۴) در موارد فوت یا استعفاء یا برکناری مدیرعامل یا هر یک از اعضای هیأت مدیره شخص جانشین فقط برای باقیمانده مدت برگزیده می شود، اعضاء هیأت مدیره که مدت عضویت آنان خاتمه یافته است تا تعیین عضو جدید و یا انتخاب مجدد عهده دار مسئولیت امور شرکت خواهند بود.

ماده (۱۵) وظایف هیأت مدیره عبارت است از:

- بررسی و تایید طرح تشکیلات شرکت و آیین نامه های استخدامی با رعایت مقررات استخدامی شرکت های دولتی.
  - بررسی و تایید آیین نامه های مالی و معاملاتی و سایر آیین نامه های مربوط.
  - بررسی و تصویب اخذ وام و اعتبار از منابع داخلی و خارجی.
  - بررسی و تأیید بودجه و ترازنامه و حساب سود و زیان برای طرح در مجمع عمومی.
  - تصویب سازش در دعاوی و ارجاع امر به داوری و تعیین داور.
  - تصویب قراردادهای.
  - اتخاذ تصمیم در مورد معاملاتی که انجام مناقصه و مزایده در مورد آنها مهیوسر نیست.
  - اتخاذ تصمیم جهت سرمایه گذاری در شرکت ها و موسسات دیگر.
  - اظهارنظر و یا اخذ تصمیم نسبت به سایر موضوعاتی که در حدود وظایف شرکت و با رعایت قوانین و مقررات مربوط توسط مدیر عامل مطرح می شود.
  - اجرای مصوبات مجمع
  - تصویب سرمایه گذاری و مشارکت در سایر شرکت ها و موسسات در حدود موضوع شرکت.
- ماده (۱۶) چک ها و اسناد تعهدآور شرکت باید به امضاء رئیس هیأت مدیره و مدیر عامل و یکی از اعضاء هیأت مدیره برسد.

ماده (۱۷) مدیر عامل بالاترین مقام اجرایی و مسئول اداره امور شرکت بوده و موارد ذیل از جمله اختیارات اوست:

- تشکیلات و بودجه و مقررات مربوط و امضاء کلیه نامه و مکاتبات اداری.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- اجرای مصوبات مجمع عمومی و هیأت مدیره و انجام کلیه امور ارجاعی به شرکت بر طبق مفاد این اساسنامه.
  - طرح و تعقیب هر نوع دعوی اعم از حقوقی و جزایی و دفاع از حقوق شرکت در برابر مقامات قضایی و اشخاص ثالث در تمام مراجع قانونی با حق تعیین وکیل و وکیل در توکیل.
  - تبصره: مدیر عامل می تواند در صورت ضرورت با مسئولیت خود اختیارات خود را برای مدت معینی به یکی از اعضای هیأت مدیره و یا هر یک از کارمندان شرکت تفویض نماید.
  - ماده ۱۸) بازرس (حسابرس) قانونی شرکت از بین اشخاص حقیقی یا حقوقی که در امر حسابداری و حسابرسی خبره و بصیر بوده باشد به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت یک سال انتخاب می گردد و انتخاب مجدد او بلامانع است.
  - ماده ۱۹) وظایف بازرس (حسابرس) قانونی:
    - نظارت در اجرای مقررات اساسنامه و آیین نامه های مربوطه
    - رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت
    - بازرس (حسابرس) مکلف است حداقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی گزارش خود را برای بررسی و طرح در مجمع عمومی ارائه نماید.
    - رسیدگی به دفاتر و حساب های شرکت.
    - انجام سایر وظایفی که به موجب قانون تجارت به عهده بازرس می باشد.
  - تبصره: هیأت مدیره مکلف است یک ماه قبل از تشکیل مجمع عمومی ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت را برای بررسی به بازرسی ارائه نماید.
  - بازرس حق مداخله در امور جاری شرکت را ندارد و نحوه رسیدگی وی نباید موجب وقفه در امور جاری و عادی شرکت شود.
- فصل ششم - ترازنامه و حساب سود و زیان**
- ماده ۲۰) سال مالی شرکت از اول فروردین ماه هر سال شروع می شود و در آخر اسفند ماه همان سال پایان می یابد به استثنای سال اول که از تاریخ تشکیل شرکت تا پایان اسفند ماه همان سال خواهد بود
  - ماده ۲۱) کلیه حساب های شرکت در آخر اسفند ماه بسته شده و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت حداکثر چهار ماه از اول سال بعد تهیه و منضم به گزارش حسابرس (بازرس) بعد از تایید هیأت مدیره به مجمع عمومی اعلام می شود.
  - ماده ۲۲) حسابرسی مستقل شرکت به وسیله شرکت ..... انجام و گزارش لازم به مجمع عمومی ارائه می گردد.

ماده ۲۳) سایر موضوعات و مواردی که در این اساسنامه قید نشده تابع مقررات قانون تجارت و شرکت‌ها و دولتی خواهد بود.

ماده ۲۴) تغییر در مواد این اساسنامه افزایش یا کاهش سرمایه، انحلال شرکت و تعیین مدیر یا مدیران تصفیه با تصویب مجمع عمومی فوق العاده امکان پذیر است.

اساسنامه شورای عالی اطلاعات و جهانگردی (مصوب ۱۳۵۴/۴/۳)

ماده ۱- در اجرای ماده ۳ قانون تأسیس وزارت اطلاعات و جهانگردی و به منظور تعیین و ترسیم سیاست اطلاعاتی و جهانگردی کشور و نظارت بر اجرای سیاست مزبور و نحوه گردش کار مرکز خانه‌های ایران شورای عالی اطلاعات و جهانگردی تشکیل و بر طبق مواد این اساسنامه وظایف خود را انجام می‌دهد.

ماده ۲- شورای عالی اطلاعات و جهانگردی که در این اساسنامه شورا نامیده می‌شود با عضویت مقامات و افرادی به شرح زیر تشکیل می‌شود:

- وزیر اطلاعات و جهانگردی.
- وزیر فرهنگ و هنر.
- وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه.
- وزیر آموزش و پرورش.
- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست.
- رئیس سازمان هواپیمایی کشوری ایران.
- مدیر عامل سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران.
- هشت نفر از افراد بصیر و مطلع و علاقمند به امور اطلاعات و جهانگردی که به وسیله وزیر اطلاعات و جهانگردی انتخاب می‌شوند.

ماده ۳- ریاست جلسات شورا را وزیر اطلاعات و جهانگردی به عهده خواهد داشت.

ماده ۴- عضویت شورا افتخاری است و غیر از اعضای که شرکت ایشان در شورای عالی به اقتضای مقامشان می‌باشد دوره خدمت سایر اعضا سه سال از تاریخ انتخاب خواهد بود و تعیین مجدد اعضا شورا بلامانع است.

ماده ۵- تصمیمات متخذه با اکثریت آراء حاضرین در جلسه معتبر است و رسمیت جلسه با حضور حداقل نصف بعلاوه یک اعضا شورا خواهد بود.

ماده ۶- وظایف شورا عبارت است:

- تعیین و ترسیم خطوط اصلی سیاست اطلاعاتی و جهانگردی کشور.
- نظارت بر اجرای مصوبات و سیاست‌های ابلاغ شده به دستگاه‌های اجرایی.

- تعیین خط مشی کلی در مورد اداره امور و نحوه گردش کار مرکز خانه‌های ایران و شعب آن در خارج از کشور.
  - اعلام نظر کلی در مورد امور مربوط به تأسیسات پذیرایی کشور و تصویب اولویتها در مورد اجرای برنامه‌ها.
  - اتخاذ تصمیم نسبت به سایر مسائلی که به دلیل ضرورت‌های خاص از طرف وزیر اطلاعات و جهانگردی پیشنهاد و جهت بررسی در دستورجلسات منظور شده باشد.
- ماده ۷- پیگیری تصمیمات و مصوبات شورا به عهده وزیر اطلاعات و جهانگردی خواهد بود و دبیرخانه شورا در وزارت اطلاعات و جهانگردی تشکیل می‌شود.
- ماده ۸- رییس دبیرخانه شورا از طرف وزیر اطلاعات و جهانگردی منصوب می‌گردد و تصمیمات و خلاصه مذاکرات هر جلسه را در دفتری مخصوص ثبت و با ذکر اسامی اعضاء حاضر و غایب به امضای رییس جلسه می‌رساند.
- ماده ۹- در صورت لزوم، بررسی طرحها و برنامه‌های پیشنهاد شده به شورا به عهده هیأت‌های خاص مرکب از افراد ذیصلاح احاله خواهد شد و گزارش اقدامات و نتیجه بررسی هیأتها از طریق دبیرخانه دریافت و پس از تنظیم در دستور مذاکره جلسات منظور خواهد شد.

اساسنامه سازمان جهانگردی جهانی

ماده ۱ - سازمان جهانگردی جهانی که از این پس "سازمان" نامیده می‌شود سازمانی است بین‌المللی و بین دولتها که از تغییر اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی جهانگردی (Iuoto) به وجود آمده است.

مقر

ماده ۲ - مقر سازمان به موجب تصمیم مجمع عمومی تعیین خواهد شد و می‌توان در هر موقع به موجب تصویب مجمع عمومی آن را تغییر داد.

هدفها

ماده ۳ - هدف اساسی سازمان عبارت خواهد بود از تشویق و گسترش جهانگردی به منظور کمک به توسعه اقتصادی و تفاهم بین ملت‌ها و صلح و آسایش و احترام جهانی و رعایت حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همه بدون تبعیض از نظر نژاد و جنس و زبان و دین، سازمان کلیه اقدامات لازمرا برای نیل به این منظور معمول خواهد داشت.

- در پیشبرد این منظور سازمان به منافع کشورهای در حال توسعه در زمینه جهانگردی توجه خاصی مبذول خواهد داشت.

- سازمان به منظور ایفای نقش اصلی خود در زمینه جهانگردی همکاری مؤثری با ارگانهای مربوط ملل متحد و سازمانهای تخصصی آن برقرار ساخته و حفظ خواهد کرد. از این لحاظ سازمان به عنوان یک مؤسسه شرکت‌کننده و اجرایی در ایجاد رابطه همکاری و مشارکت در فعالیتهای مربوط به برنامه‌عمران ملل متحد اقدام خواهد کرد.

عضویت

ماده ۴ - سازمان دارای سه نوع عضو می‌باشد:

- اعضاء اصلی.

- اعضای پیوسته.

- اعضای وابسته.

ماده ۵ - عضویت اصلی در سازمان برای تمام کشورهای مستقل میسر خواهد بود.

- دولت‌هایی که سازمان جهانگردی رسمی آنها در موقع تصویب این اساسنامه به وسیله مجمع عمومی فوق‌العاده اتحادیه بین‌المللی سازمان‌های رسمی جهانگردی - عضو اصلی اتحادیه می‌باشند مجازند بدون ضرورت اخذ رأی با اعلام رسمی پذیرش اساسنامه سازمان و قبول تعهدات ناشی از عضویت به عضویت اصلی سازمان درآیند.

- دولت‌های دیگر می‌توانند چنانچه داوطلبی آنان با اکثریت دو سوم اعضای اصلی حاضر و رأی دهنده به تصویب مجمع عمومی رسیده باشد - به عضویت اصلی سازمان درآیند مشروط بر این که اکثریت مذکور شامل اکثریت اعضای اصلی سازمان باشد.

ماده ۶ - عضویت پیوسته سازمان برای کلیه سرزمین‌ها یا گروه سرزمین‌هایی که مسئول مناسبات خارجی خود نیستند میسر خواهد بود.

- سرزمین‌ها یا گروه سرزمین‌هایی که سازمان جهانگردی آنها در موقع تصویب این اساسنامه به وسیله مجمع عمومی فوق‌العاده اتحادیه بین‌المللی سازمان‌های جهانگردی عضو اصلی اتحادیه می‌باشند مجازند بدون لزوم اخذ رأی به عضویت پیوسته سازمان درآیند مشروط بر این که دولتی که مسئولیت مناسبات خارجی آنها را بر عهده گرفته است عضویت آنها را تصویب نماید و از طرف آنها اعلام دارد که سرزمین‌ها یا گروه سرزمین‌های مزبور اساسنامه سازمان را می‌پذیرند و تعهدات ناشی از عضویت آن را قبول می‌کنند.

- سرزمین یا گروه سرزمین‌ها می‌توانند - چنانچه داوطلبی آنان قبلاً مورد تصویب دولت - عضوی که مسئولیت مناسبات خارجی آنها را به عهده دارد قرار گرفته باشد و دولت مزبور از طرف آنها اعلام کند که سرزمین‌ها یا گروه سرزمین‌های مورد بحث اساسنامه سازمان را می‌پذیرند و تکالیف ناشی از عضویت را قبول می‌کنند. به عضویت پیوسته سازمان درآیند. داوطلبی‌های مزبور باید با اکثریت دو سوم اعضای اصلی حاضر رأی دهنده به تصویب مجمع برسد مشروط بر این که اکثریت مذکور شامل اکثریت اعضای اصلی سازمان باشد.

- هرگاه یکی از اعضای پیوسته سازمان مسئول اداره مناسبات خارجی خود گردد چنین عضو پیوسته‌ای مجاز خواهد بود پس از این که رسماً و کتباً به‌دبیر کل اعلام نمود که اساسنامه سازمان را می‌پذیرد و تکالیف ناشی از عضویت اصلی را مورد قبول قرار می‌دهد - به عضویت اصلی سازمان درآید.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ماده ۷ - عضویت وابسته سازمان برای تشکیلات بین‌المللی اعم از دولتی و یا غیر دولتی که با منافع خاص رشته جهانگردی ارتباط دارند و برای تشکیلات بازرگانی و انجمنهایی که فعالیت آنان با هدفهای سازمان ارتباط داشته یا در صلاحیت آن باشد میسر خواهد بود.

- اعضای پیوسته اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی جهانگردی در تاریخ پذیرش این اساسنامه از طرف مجمع عمومی فوق‌العاده اتحادیه مجازند بدون الزام اخذ رأی با اعلام این که تکالیف ناشیه از عضویت وابسته را می‌پذیرند به عضویت وابسته سازمان در آیند.

- سایر تشکیلات بین‌المللی اعم از دولتی یا غیر دولتی که با منافع خاص رشته جهانگردی ارتباط دارند می‌توانند به عضویت وابسته سازمان در آیند مشروط بر این که درخواست کتبی عضویت را به دبیر کل تسلیم دارند و درخواست مزبور با اکثریت دو سوم اعضای اصلی حاضر و رأی دهنده به تصویب مجمع برسند مشروط بر این که اکثریت ذکر شده در بالا شامل اکثریت اعضای اصلی سازمان باشد.

- تشکیلات بازرگانی یا اتحادیه‌هایی که دارای علائق مشروح در بند ۱ این ماده باشند می‌توانند به عضویت وابسته سازمان در آیند مشروط بر این که درخواست عضویت آنها کتباً به دبیر کل تقدیم گردد مورد تأیید دولتی که مقر داوطلب در آن قرار گرفته است واقع شود. درخواستهای مزبور باید با اکثریت دو سوم اعضای اصلی حاضر و رأی دهنده به تصویب مجمع عمومی برسند مشروط به این که اکثریت ذکر شده در بالا شامل اکثریت اعضای اصلی سازمان باشد.

- اعضای وابسته می‌توانند کمیته‌ای تشکیل داده مقررات خاص خود را وضع و جهت تصویب به مجمع عمومی تقدیم دارند. کمیته می‌تواند درخواست کند موضوعاتی در دستور کار جلسات مزبور گنجانده شود و یا به این جلسات توصیه‌هایی بنماید.

- اعضای وابسته می‌توانند به طور انفرادی یا به صورت دسته‌جمعی در کمیته اعضای وابسته در فعالیتهای سازمان شرکت جویند.

ارکان

ماده ۸ - ارکان سازمان عبارتند از:

- مجمع عمومی که از این به بعد (مجمع) خوانده می‌شود.
- شورای اجرایی که از این به بعد (شورا) خوانده می‌شود.
- دبیرخانه.
- جلسات مجمع و شورا در مقر سازمان تشکیل خواهد شد مگر این که ارکان مربوطه تصمیم دیگری اتخاذ نمایند.

مجمع عمومی

ماده ۹ - مجمع رکن عالی سازمان است و مرکب از نمایندگان اعضای اصلی می‌باشد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- در هر اجلاسیه مجمع هر یک از هیأت‌های نمایندگی اعضای اصلی و وابسته حداکثر شامل پنج نفر عضو خواهد بود که یکی از آنها از طرف دولت عضو به عنوان رییس هیأت تعیین خواهد شد.
- کمیته اعضای وابسته می‌تواند تا سه ناظر و هر عضو وابسته می‌تواند یک ناظر تعیین کند تا در امور مجمع شرکت نمایند.
- ماده ۱۰ - مجمع هر دو سال یک بار اجلاسیه عادی خواهد داشت و در مواردی که مقتضیات ایجاب کند اجلاسیه فوق‌العاده را تشکیل خواهد داد. اجلاسیه‌های فوق‌العاده را می‌توان به درخواست شورا یا اکثریت اعضای اصلی سازمان تشکیل داد.
- ماده ۱۱ - مجمع آیین‌نامه‌های مربوط به طرز کار خود را تصویب خواهد نمود.
- ماده ۱۲ - مجمع می‌تواند هر موضوعی را مورد توجه قرار دهد و درباره هر مطلبی که در صلاحیت سازمان باشد توصیه‌هایی بنماید. وظایف مجمع غیر از آنچه در موارد دیگر این اساسنامه ذکر شده عبارت خواهد بود از:
- الف - انتخاب رییس و نواب رییس مجمع.
  - ب - انتخاب اعضای شورا.
  - ج - انتصاب دبیر کل بنا به توصیه شورا.
  - د - تصویب مقررات مالی سازمان.
  - ه - تعیین خط مشی‌های کلی برای اداره امور سازمان.
  - و - تصویب مقررات استخدامی کارمندان دبیرخانه.
  - ز - انتخاب حسابرس بنا به توصیه شورا.
  - ح - تصویب برنامه کلی کار سازمان.
  - ط - نظارت بر سیاست مالی سازمان و بررسی و تصویب بودجه.
  - ی - تأسیس سازمانهای فنی یا منطقه‌ای که ممکن است لازم به نظر برسد.
  - ک - رسیدگی و تصویب گزارش‌های مربوط به فعالیت‌های سازمان و ارکان آن و اتخاذ کلیه تدابیر لازم برای عملی ساختن تصمیماتی که ممکن است از آنها ناشی شود.
  - ل - تصویب یا تفویض اختیار برای تصویب انعقاد موافقتنامه با دولت‌ها و سازمانهای بین‌المللی.
  - م - تصویب یا تفویض اختیار برای تصویب انعقاد موافقتنامه با سازمانهای خصوصی یا واحدهای خصوصی.
  - ن - تهیه و توصیه موافقتنامه‌های بین‌المللی در مورد هر موضوعی که در صلاحیت سازمان باشد.
  - س - اخذ تصمیم طبق این اساسنامه نسبت به درخواست‌های عضویت.
- ماده ۱۳ - مجمع رییس و نواب رییس خود را در آغاز هر اجلاسیه انتخاب خواهد کرد.

- رییس مجمع ریاست آن را به عهده گرفته و وظائفی را که محول شده است انجام خواهد داد.
- رییس در مقابل مجمع در خلال دوره اجلاسیه مسئول خواهد بود.
- رییس مجمع در تمام دوره تصدی این مقام نمایندگی سازمان را در کلیه مواردی که این نمایندگی ضرورت داشته باشد به عهده خواهد داشت.

شورای اجرایی

ماده ۱۴ - شورا مرکب خواهد بود از یک پنجم اعضای اصلی که طبق آیین نامه مجمع با توجه به وضع جغرافیایی به طرز عادلانه و منصفانه انتخاب می شوند.

- یک عضو پیوسته که به توسط اعضای پیوسته سازمان انتخاب می شود می تواند بدون داشتن حق رأی در شورا شرکت نماید.

- یک نماینده از کمیته اعضای وابسته می تواند بدون داشتن حق رأی در شورا شرکت نماید.

ماده ۱۵ - مدت تصدی اعضای انتخاب شده چهار سال است به استثنای اولین شورا که نصف اعضای آن در آخر سال دوم به قید قرعه خارج می شوند. انتخابات مربوط به تعیین نصف اعضای شورا هر دو سال یکبار صورت می گیرد.

ماده ۱۶ - شورا حداقل سالی دو بار تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۷ - شورا از میان اعضای خود یک رییس و یک نایب رییس برای مدت یک سال انتخاب می کند.

ماده ۱۸ - شورا آیین نامه های مربوط به طرز کار خود را تصویب خواهد کرد.

ماده ۱۹ - وظایف شورا بغیر از وظایفی که در موارد دیگر این اساسنامه بدان محول شده است به شرح زیر می باشد.

الف - اتخاذ کلیه تدابیر لازم با مشورت با دبیر کل برای اجرای تصمیمات و توصیه های مجمع و گزارش این اقدامات به مجمع.

ب - دریافت گزارش های دبیر کل در مورد فعالیت های سازمان.

ج - تقدیم پیشنهادات به مجمع.

د - بررسی برنامه کلی کار سازمان که به وسیله دبیر کل تهیه شده است قبل از تقدیم آن به مجمع.

ه - تقدیم گزارشها و توصیه های لازم به مجمع در مورد حسابها و برآوردهای بودجه ای سازمان.

و - تأسیس هر نوع تشکیلات فرعی که ممکن است برای فعالیت های شورا مقتضی باشد.

ز - انجام هر وظیفه دیگری که ممکن است به وسیله مجمع بدان محول گردد.

ماده ۲۰ - شورا در فاصله بین اجلاسیه های مجمع تصمیمات اداری و فنی لازم را در حدود وظایف و منابع مالی سازمان اتخاذ خواهد کرد مشروط براین که این تصمیمات مغایر با اساسنامه نباشد و تصمیمات متخذه را برای تصویب به اجلاسیه بعدی مجمع گزارش خواهد کرد.

دبیرخانه

ماده ۲۱ - دبیرخانه از دبیر کل و تعداد کارمندان مورد نیاز سازمان تشکیل می‌شود.
ماده ۲۲ - دبیر کل بنا به توصیه شورا و یا اکثریت دو سوم اعضای اصلی حاضر رأی دهنده برای مدت چهار سال انتخاب خواهد شد. انتخاب او قابل تجدید است.

ماده ۲۳ - دبیر کل در مقابل شورا و مجمع مسئول خواهد بود.
- دبیر کل دستورات مجمع و شورا را به موقع اجرا خواهد گذاشت و گزارش‌هایی درباره فعالیت‌های سازمان و حساب‌های آن و پیش‌نویس برنامه کلی کار و برآوردهای بودجه‌ای سازمان به شورا تقدیم می‌دارد.
- دبیر کل نمایندگی قانونی سازمان را به عهده خواهد داشت.

ماده ۲۴ -

- دبیر کل کارمندان دبیرخانه را مطابق مقررات استخدامی مصوبه مجمع منصوب می‌نماید.
- کارمندان سازمان در مقابل دبیر کل مسئول می‌باشند.
- در استخدام کارمندان و در تعیین شرایط خدمت توجه کامل به لزوم تأمین عالیت‌ترین معیارهای کاردانی و صلاحیت فنی و صحت عمل معطوف خواهد شد. با رعایت ملاحظات فوق استخدام کارمندان بر اساس وضع جغرافیایی هرچه وسیع‌تر مورد توجه قرار می‌گیرد.

- دبیر کل و کارمندان دبیرخانه در انجام وظایف خود از هیچ دولت و یا هیچ مقام خارج از سازمان کسب دستور نخواهند کرد و از هر اقدامی که ممکن است به موقعیت آنان به عنوان مأمور بین‌المللی که منحصراً در مقابل سازمان مسئول می‌باشند - لطمه وارد آورد - خودداری خواهند کرد.

بودجه و مخارج

ماده ۲۵ - بودجه سازمان که برای انجام وظایف اداری و برنامه کلی کار آن تنظیم می‌گردد - از طریق کمک‌های مالی اعضای اصلی و پیوسته و وابسته طبق مقیاس برآورد مورد قبول مجمع و از طریق سایر منابع ممکن برای سازمان طبق مقررات مالی پیوست که جزء لاینفک این اساسنامه می‌باشد تأمین می‌گردد.

- بودجه تهیه شده توسط دبیر کل برای رسیدگی و تصویب از طریق شورا به مجمع تقدیم می‌گردد.

ماده ۲۶ - حساب‌های سازمان به وسیله دو حسابرس که بنا به توصیه شورا و تصویب مجمع برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند - مورد رسیدگی قرار می‌گیرد تجدید انتخاب حسابرسها بلامانع است.

- حسابرسها علاوه بر رسیدگی به حساب می‌توانند در مورد روش‌های مالی و مدیریت و طرز حسابداری و نظارت‌های مالی داخلی و به طور کلی در مورد نتیجه عملیات مالی نظریاتی را که لازم می‌دانند گزارش دهند.

حد نصاب

ماده ۲۷ - حضور اکثریت اعضای اصلی برای حصول حد نصاب در جلسات مجمع ضروری است.

- حضور اکثریت اعضای اصلی شورا برای حصول حد نصاب در جلسات شورا ضروری است.

رأی گیری

ماده ۲۸ - هر عضو اصلی دارای یک رأی خواهد بود.

ماده ۲۹ - با توجه به مقررات دیگر این اساسنامه اخذ تصمیم در مورد کلیه موضوعات در مجمع با اکثریت نسبی اعضای اصلی حاضر رأی دهنده به عمل خواهد آمد.

- برای اخذ تصمیم در مورد موضوعات مربوط به بودجه و تعهدات مالی اعضاء و محل مقرر سازمان اکثریت دو ثلث آرای اعضای اصلی حاضر رأی دهنده در مجمع و نسبت به سایر مسائل واجد اهمیت خاص اکثریت نسبی اعضای اصلی حاضر رأی دهنده در مجمع لازم می باشد.

ماده ۳۰ - تصمیمات شورا با اکثریت نسبی اعضای حاضر رأی دهنده اتخاذ می گردد مگر در مورد توصیه های مربوط به بودجه و امور مالی که با اکثریت دو سوم اعضای حاضر رأی دهنده تصویب خواهد شد.

شخصیت حقوقی - مزایا و مصونیتها

ماده ۳۱ - سازمان دارای شخصیت حقوقی خواهد بود.

ماده ۳۲ - سازمان در قلمرو دولت های عضو از مزایا و مصونیت های ضروری برای انجام وظایف خود بهره مند خواهد شد. مزایا و مصونیت های مزبور با موافقت نامه هایی که به وسیله سازمان منعقد می گردد تعیین می شود.

اصلاحیه ها

ماده ۳۳ - هر نوع اصلاحیه پیشنهادی در مورد این اساسنامه و ضمیمه آن به دبیر کل تسلیم خواهد شد و دبیر کل آنها را حداقل شش ماه قبل از آن که برای اظهار نظر به مجمع تسلیم نماید به اطلاع اعضای اصلی خواهد رسانید.

- هر اصلاحیه ای باید مورد تصویب اکثریت دو سوم اعضای اصلی حاضر رأی دهنده مجمع قرار گیرد.

- هر اصلاحیه ای که دو سوم دول عضو تصویب آن را به دولت نگهدارنده اطلاع دادند در مورد کلیه اعضاء لازم الاجرا خواهد شد.

تعلیق عضویت

ماده ۳۴ - هرگاه بر مجمع محرز شود که یکی از اعضاء روشی پیش گرفته است که با هدف های اساسی سازمان به نحو مندرج در ماده ۳ این اساسنامه مغایر می باشد مجمع می تواند به وسیله تصمیم متخذ از طرف اکثریت دو سوم اعضای

اصلی حاضر رأی دهنده چنین عضوی را از اعمال حقوق و بهره مندی از مزایای عضویت معلق سازد.

- تا زمانی که تغییر این روش از طرف مجمع احراز نگردیده است تعلیق مزبور به قوت خود باقی خواهد ماند.

کناره گیری از عضویت

ماده ۳۵ - هر عضو اصلی می تواند پس از انقضای اخطار یکساله کتبی به دولت نگهدارنده اسناد از سازمان خارج شود.

- هر عضو پیوسته می‌تواند عضویت در سازمان را با همان اخطار یکساله ترک کند مشروط به این که عضو اصلی که مسئول روابط خارجی عضو پیوسته است مراتب را کتباً به اطلاع دولت نگهدارنده اسناد رسانیده باشد.

- عضو وابسته می‌تواند پس از انقضای اخطار کتبی یکساله به دبیر کل از سازمان خارج شود.

لازم‌الاجرا شدن

ماده ۳۶ - یکصد و بیست روز پس از آن که پنجاه و یک دولت که سازمان‌های رسمی جهانگردی آنان هنگام تصویب این اساسنامه عضو اصلی اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی جهانگردی می‌باشند قبول اساسنامه و تعهدات ناشی از آن را به دولت نگهدارنده موقت اسناد اعلام نموده‌اند اساسنامه حاضر لازم‌الاجرا خواهد شد.

نگهدارنده اسناد

ماده ۳۷ - اساسنامه حاضر و هر نوع اعلامیه‌ای مربوط به قبول تعهدات عضویت فعلاً نزد دولت سویس به امانت سپرده خواهد شد.

- دولت سویس وصول اعلامیه‌های مزبور و تاریخ لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه را به دولی که حق دریافت چنین اعلامیه‌هایی را دارند - ابلاغ خواهد کرد.

تفسیر و زبانها

ماده ۳۸ - زبانهای رسمی سازمان انگلیسی و فرانسه و روسی و اسپانیایی است.

ماده ۳۹ - متن‌های انگلیسی و فرانسه و روسی و اسپانیایی این اساسنامه متساویاً معتبر می‌باشد.

مقررات دوره تحول

ماده ۴۰ - دفتر مرکزی تا زمان اخذ تصمیم از طرف مجمع عمومی طبق ماده دوم - به طور موقت در ژنو (سویس) خواهد بود.

ماده ۴۱ - ظرف مدت یکصد و هشتاد روز از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه دولتهای عضو سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی وابسته به آن و همچنین اعضاء آژانس بین‌المللی انرژی اتمی با طرفهای اساسنامه دادگاه بین‌المللی دادگستری حق دارند با اعلام رسمی قبولی اساسنامه سازمان و تعهدات مربوط به عضویت بدون اخذ رأی به عضویت اصلی سازمان درآیند.

ماده ۴۲ - ظرف سال بعد از لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه دولی که سازمانهای جهانگردی ملی آنان از تاریخ تصویب این اساسنامه عضو اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی مسافرتی بودند و این اساسنامه را به شرط عضویت پذیرفته بودند می‌توانند در فعالیتهای سازمان با حقوق و تکالیف یک‌عضو کامل شرکت نمایند.

ماده ۴۳ - ظرف سال بعد از لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه سرزمینها یا گروه سرزمینهایی که مسئول روابط خارجی خود نیستند ولی سازمانهای جهانگردی رسمی آنان عضو اصلی اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی مسافرتی بودند و نتیجتاً

- می‌توانستند به عضویت پیوسته درآیند و این اساسنامه را به شرط تصویب از طرف دولتی که مسئولیت روابط خارجی آنها را به عهده دارد پذیرفته‌اند می‌توانند در فعالیتهای سازمان با حقوق و تکالیف یک عضو پیوسته شرکت نمایند.
- ماده ۴۴ - وقتی اساسنامه حاضر لازم‌الاجرا گردد، حقوق و تعهدات اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی مسافرتی به سازمان انتقال خواهد یافت.
- ماده ۴۵ - دبیر کل اتحادیه بین‌المللی سازمانهای رسمی جهانگردی در زمان لازم‌الاجرا شدن این اساسنامه تا وقتی که مجمع دبیر کل سازمان را انتخاب نکرده است به عنوان دبیر کل سازمان انجام وظیفه خواهد کرد.
- دوره مالی سازمان دو سال است.
- سال مالی از اول ژانویه تا ۳۱ دسامبر می‌باشد.
- بودجه از طریق سهمیه‌های اعضاء طبق روشی که از طرف مجمع به تناسب سطح توسعه اقتصادی و اهمیت جهانگردی در هر کشور عضو تعیین خواهد شد و وجوه دیگری که سازمان دریافت می‌نماید تأمین می‌شود.
- بودجه بر مبنای دلار آمریکایی تنظیم می‌شود. پول رایج برای پرداخت سهمیه‌ها دلار آمریکایی است. معذالک دبیر کل می‌تواند تا حدودی که از طرف مجمع اجازه داده شده پول‌های دیگری را نیز بابت پرداخت سهمیه عضویت قبول کند.
- کلیه سهمیه‌های عضویت پرداختی طبق بند ۳ و درآمدهای متفرقه و هر گونه پیش پرداخت از (صندوق سرمایه در گردش) به بستانکار حساب مخصوصی منظور می‌گردد و مخارج اداره و برنامه کلی کار از محل همین حساب برداشت خواهد شد.
- یک حساب سرمایه در گردش ایجاد می‌شود که میزان آن از طرف مجمع تعیین می‌گردد.
- پیش پرداخت‌های اعضاء بابت سهمیه عضویت و هر نوع دریافت‌های بودجه‌ای که طبق تصمیم مجمع باید از این طریق به مصرف برسد به حساب سرمایه در گردش واریز می‌شود در صورت ضرورت مبالغی از این حساب به صندوق عمومی منتقل می‌شود.
- ممکن است حساب سپرده‌ای برای تأمین مخارج فعالیتهایی که در بودجه سازمان پیش‌بینی نشده و مورد علاقه بعضی از کشورها یا گروه کشورهای عضو باشد منظور گردد. وجوه این حساب از طریق کمک‌های مالی داوطلبانه تأمین می‌شود. ممکن است برای اداره این وجوه از طرف سازمان هزینه‌ای مقرر گردد.
- مجمع نحوه استفاده از هدایا و هبه‌ها و سایر درآمدهای فوق‌العاده را که در بودجه منظور نشده است تعیین می‌کند.
- دبیر کل برآوردهای بودجه را حداقل سه ماه قبل از تاریخ تشکیل جلسه مربوطه به شورا تقدیم می‌دارد. شورا ارقام برآورد شده را مورد رسیدگی قرار داده و بودجه را برای بررسی نهایی و تصویب به مجمع توصیه می‌نماید. بودجه رسیدگی شده توسط شورا حداقل سه ماه قبل از تشکیل اجلاس مجمع برای اعضاء ارسال می‌گردد.

- مجمع بودجه را سال به سال برای دوره مالی دوساله آینده با تناسب سالانه آن و همچنین حسابهای اداری هر سال مورد تصویب قرار می‌دهد.
- حسابهای سازمان بابت آخرین سال مالی به وسیله دبیر کل به حسابرسها و به ارکان صالح شورا تسلیم می‌شود. حسابرسها گزارش کار را به شورا و مجمع تقدیم می‌دارند.
- اعضای سازمان سهمیه‌های خود را در اولین ماه سال مالی مربوط می‌پردازند. میزان سهمیه هر یک از اعضا به نحو تعیین شده از طرف مجمع شش ماه قبل از آغاز سال مالی مربوط به اعضا ابلاغ خواهد شد معهدا شورا می‌تواند با توجه به اختلاف بین سنوات مالی کشورهای مختلف موارد تعویق در پرداخت سهمیه عضویت را موجه بشناسد.
- هرگاه بدهی معوق عضوی که پرداخت سهمیه مالی آن بابت هزینه‌های سازمان به تعویق افتاده باشد معادل یا زائد بر مبلغ سهمیه‌های قابل پرداخت از طرف او طی دو سال مالی گذشته باشد - از مزایایی که اعضا به صورت خدمات و حق رأی در مجمع و شورا استفاده می‌کنند محروم خواهد شد. معهدا مجمع بنا به درخواست شورا می‌تواند به عضو مزبور اجازه دهد تا از خدمات سازمان بهره‌مند گردد و رأی بدهد مشروط بر این که مجمع متقاعد شود که قصور در پرداخت ناشی از شرائطی خارج از حیطه اقتدار عضو می‌باشد.
- عضوی که از سازمان کناره‌گیری می‌کند تا تاریخ قطعیت این کناره‌گیری به نسبت سهم مسئول پرداخت برآوردهای مخارج می‌باشد.
- در احتساب برآوردهای مخارج برای اعضا پیوسته و وابسته - اصول مختلف عضویت آنها و حقوق محدودی که در سازمان از آن بهره‌مند می‌شوند مورد توجه قرار خواهد گرفت.

اساسنامه سازمان مراکز جهانگردی برای ورزش های زمستانی (مصوب ۱۳۵۶/۲/۲۹)

فصل اول - کلیات

- ماده ۱ - در اجرای ماده ۴ قانون تأسیس وزارت اطلاعات و جهانگردی مصوب ۱۶ خرداد ۱۳۵۳ (۲۵۳۳) سازمانی به نام مراکز جهانگردی برای ورزشهای زمستانی که در این اساسنامه به اختصار سازمان نامیده می‌شود به صورت شرکت سهامی وابسته به وزارت اطلاعات و جهانگردی تشکیل می‌شود.
- ماده ۲ - مرکز اصلی سازمان تهران می‌باشد. سازمان می‌تواند در سایر نقاط کشور شعبه یا نمایندگی دائر نماید.
- ماده ۳ - سرمایه اولیه سازمان یکصد میلیون ریال منقسم به سهام یک میلیون ریالی می‌باشد که از محل وامهای اعطایی دولت به فدراسیون اسکی کشور تأمین شده است و تماماً متعلق به دولت بوده و غیر قابل انتقال می‌باشد.
- تبصره ۱ - هیأت مدیره سازمان موظف است ظرف مدت شش ماه از تاریخ تشکیل سازمان کلیه اموال غیر منقول و تجهیزات و تأسیسات پذیرایی مراکز اسکی ورزشهای زمستانی را که از محل وام و سایر کمک‌های اعطایی دولت به

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

فدراسیون اسکی کشور تهیه شده توسط هیأتی مرکب از سه نفر افراد بصیر که با موافقت وزیر اطلاعات و جهانگردی تعیین خواهند شد ارزیابی و جزء سرمایه قطعی سازمان محسوب دارد.

تبصره ۲ - منابع ملی شده که در اختیار فدراسیون اسکی است با رعایت مقررات مربوط به خود می‌تواند مورد استفاده سازمان قرار گیرد.

ماده ۴ - وظایف و اختیارات سازمان به شرح زیر است:

- احداث مهمانخانه، هتل، رستوران و انواع ساختمانهای مسکونی و امثال آن و بهره‌برداری از آنها.
- احداث تأسیسات و تجهیزات مراکز ورزشی و بهره‌برداری از آنها.
- ایجاد یا توسعه و تجهیز مراکز ورزشهای زمستانی جنب تأسیسات پذیرایی مذکور در بند یک.
- خرید و فروش و اجاره و انجام معاملات نسبت به اموال غیر منقول برای پیشرفت و بهبود برنامه‌های سازمان.
- تحصیل اعتبار و وام از منابع داخلی و خارجی با رعایت قانون برنامه و بودجه.
- سرمایه‌گذاری و مشارکت با بخش خصوصی داخلی و خارجی در زمینه‌های مربوط به هدفهای سازمان با رعایت مقررات مربوط.

- انجام هر نوع عملیاتی که با هدفهای سازمان ارتباط داشته باشد طبق مقررات این اساسنامه.

فصل دوم - ارکان سازمان

ماده ۵ - ارکان سازمان به شرح زیر است:

- مجمع عمومی.

- هیأت مدیره.

- مدیر عامل.

- حسابرس (بازرس).

ماده ۶ - مجمع عمومی:

مجمع عمومی سازمان مرکب است از:

- وزیر اطلاعات و جهانگردی.

- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون او.

- وزیر کشاورزی و منابع طبیعی یا معاون او.

- وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه و بودجه.

- وزیر آموزش و پرورش یا معاون او.

ریاست مجمع عمومی با وزیر اطلاعات و جهانگردی است.

ماده ۷ - مجمع عمومی حداقل سالی دو بار تشکیل می‌گردد. یک بار تا آخر تیر ماه هر سال جهت تصویب ترازنامه و صورت حساب عملکرد و یک بار در شش ماهه دوم سال برای تصویب بودجه سازمان و خط مشی و سایر اموری که در دستور جلسه قرار دارد. مجمع عمومی فوق‌العاده می‌تواند در صورت لزوم به پیشنهاد هر یک از اعضاء و دعوت رییس مجمع عمومی تشکیل شود.

ماده ۸ - وظایف و اختیارات مجمع عمومی به شرح زیر است:

- تصویب خط مشی کلی و برنامه سازمان.
  - تصویب بودجه سالانه و تغییرات آن.
  - رسیدگی به گزارش عملکرد سازمان و گزارش حسابرس (بازرس) و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها و تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان و تقسیم سود ویژه و پیشنهاد تأمین منابع مالی.
  - تصویب تشکیلات سازمان و آیین‌نامه‌های استخدامی بر اساس مقررات استخدامی شرکتهای دولتی.
  - تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی سازمان پس از موافقت وزارت امور اقتصادی و دارایی.
  - تصویب افزایش سرمایه سازمان.
  - اتخاذ تصمیم نسبت به تحصیل وام یا اعتبار از منابع داخلی و خارجی.
  - تصویب پیشنهاد هیأت مدیره سازمان در مورد سازش در دعاوی یا ارجاع امر به داوری و تعیین داور.
  - تصویب سرمایه‌گذاری و مشارکت در سایر مؤسسات.
  - تعیین میزان حقوق و مزایا یا حق حضور یا حق الزحمه هیأت مدیره و حسابرس (بازرس) و مدیر عامل با تأیید شورای عالی حقوق و دستمزد.
  - اتخاذ تصمیم نسبت به سایر مسائلی که در حدود این اساسنامه در مجمع عمومی مطرح می‌شود.
- ماده ۹ - هیأت مدیره سازمان از سه نفر تشکیل می‌شود که یک نفر به پیشنهاد وزیر اطلاعات و جهانگردی و یک نفر به پیشنهاد وزیر مشاور و رییس سازمان برنامه و نفر دیگر به پیشنهاد رییس فدراسیون اسکی کشور و تصویب مجمع عمومی برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند.
- تجدید انتخاب اعضاء هیأت مدیره بلامانع است رییس مجمع عمومی یک نفر از اعضاء هیأت مدیره را به سمت رییس هیأت مدیره تعیین می‌نماید.
- تبصره - در صورت استعفاء یا برکناری یا فوت هر یک از اعضاء هیأت مدیره و همچنین مدیر عامل شخص جانشین فقط برای باقی‌مانده مدت به‌ترتیبی که در این اساسنامه پیش‌بینی شده برگزیده می‌شود. اعضاء هیأت مدیره و مدیر عامل پس از انقضای دوره تا انتخاب مجدد مسئولیت‌های امور شرکت را عهده‌دار خواهند بود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ماده ۱۰ - هیأت مدیره حداقل ماهی یک بار تشکیل جلسه خواهد داد صورت جلسه هیأت مدیره باید در دفتر مخصوص ثبت و به امضاء اعضاء و رییس هیأت مدیره برسد.
- ماده ۱۱ - وظایف هیأت مدیره به شرح زیر است:
- بررسی و تأیید طرح تشکیلات سازمان و آیین نامه استخدامی با رعایت مقررات استخدامی شرکت های دولتی برای پیشنهاد به مجمع عمومی.
  - بررسی و تأیید آیین نامه های مالی و معاملاتی و سایر آیین نامه ها برای پیشنهاد به مجمع عمومی.
  - تهیه برنامه ها و طرحها.
  - پیشنهاد اخذ وام و اعتبار از منابع داخلی و خارجی به مجمع عمومی.
  - تصویب اعطای وام و اعتبار به بخش خصوصی در حدود بودجه مصوب با رعایت آیین نامه وام که به تصویب مجمع عمومی خواهد رسید.
  - بررسی و تأیید بودجه و ترازنامه و حساب سود و زیان برای طرح در مجمع عمومی.
  - پیشنهاد سازش در دعاوی و ارجاع امر به داوری و تعیین داور به مجمع عمومی.
  - تصویب قراردادها.
  - اتخاذ تصمیم در مورد معاملاتی که انجام مناقصه و مزایده در مورد آنها میسر نیست و یا به مصلحت نمی باشد برای پیشنهاد به کمیسیون ماده ۷۱ قانون محاسبات عمومی.
  - پیشنهاد سرمایه گذاری سازمان در شرکت و مؤسسات دیگر به مجمع عمومی.
- ماده ۱۲ - تصمیمات هیأت مدیره به اکثریت آراء معتبر است.
- ماده ۱۳ - چک ها و اسناد تعهدآور سازمان باید به امضاء دو نفر مدیر عامل و رییس هیأت مدیره برسد و در غیاب رییس هیأت مدیره یکی از اعضای هیأت مدیره به معرفی او امضاء خواهد کرد.
- مدیر عامل:
- ماده ۱۴ - مدیر عامل به پیشنهاد رییس هیأت مدیره و تصویب مجمع عمومی سازمان برای مدت سه سال انتخاب می شود و انتخاب مجدد او بلامانع است.
- ماده ۱۵ - مدیر عامل مسئول امور اجرایی سازمان بوده و عهده دار اجرای تصمیمات مجمع عمومی و مصوبات هیأت مدیره می باشد. موارد زیر از جمله اختیارات اوست:
- اداره امور سازمان طبق این اساسنامه و مقررات مربوط

- استخدام و عزل و نصب و تعلیق کارکنان و انجام کلیه امور استخدامی و خرید خدماتی که هیأت مدیره برای انجام برنامه‌های سازمان لازم تشخیص دهد و انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی پس از تصویب هیأت مدیره و صدور دستور پرداختها با رعایت بودجه مصوب سازمان ومقررات استخدامی و مالی مربوط.

- تهیه بودجه سالانه و ترازنامه و حساب سود و زیان

- تهیه آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی همچنین استخدامی بر اساس مقررات استخدامی شرکت‌های دولتی.

تبصره - مدیر عامل می‌تواند با مسئولیت خود قسمتی از اختیارات اجرایی و همچنین حق امضای خود را به معاونان یا سایر کارمندان سازمان واگذار نماید.

حسابرس (بازرس):

ماده ۱۶ - حسابرس (بازرس) سازمان از بین اشخاص حقیقی یا حقوقی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب مجمع عمومی برای مدت یک سال انتخاب می‌گردد و انتخاب مجدد او بلامانع است.

وظایف حسابرس (بازرس):

ماده ۱۷ - وظایف حسابرس (بازرس) به شرح زیر است:

- رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان سازمان.

حسابرس (بازرس) مکلف است حداقل ده روز قبل از تشکیل مجمع عمومی گزارش خود را برای نمایندگان صاحب سهام و مدیر عامل ارسال دارد.

- رسیدگی به دفاتر و حسابهای سازمان با اطلاع مدیر عامل.

- انجام سایر وظایفی که به موجب قانون تجارت به عهده بازرس معمول است.

تبصره - هیأت مدیره مکلف است یک ماه قبل از تشکیل مجمع عمومی ترازنامه و حساب سود و زیان را برای بررسی و اظهار نظر به حسابرس (بازرس) تسلیم نماید.

ماده ۱۸ - حسابرس (بازرس) حق مداخله در امور جاری سازمان را ندارد و نحوه رسیدگی وی نباید موجب وقفه در امور جاری و عادی سازمان شود.

فصل سوم - مقررات مختلف

ماده ۱۹ - سال مالی از اول فروردین هر سال شروع و در آخر اسفند ماه همان سال پایان می‌یابد به استثنای سال اول که از تاریخ تشکیل سازمان تا پایان اسفند ماه همان سال خواهد بود.

ماده ۲۰ - سود ویژه سازمان در ده سال اول تشکیل سازمان پس از کسر مالیات و اندوخته قانونی به حساب اندوخته مخصوص برای افزایش سرمایه منظور خواهد شد.

ماده ۲۱ - سایر موضوعات و مواردی که در این اساسنامه قید نشده تابع مقررات قانون تجارت و شرکتهای دولتی خواهد بود.

اساسنامه شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۲۵)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۰.۱۲.۲۵ بنا به پیشنهاد شماره ۷.۲۳۰۸ مورخ ۱۳۶۹.۷.۲۸ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به استناد تبصره ماده (۲) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰.۷.۷ اساسنامه شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱ - در اجرای بندهای (۱۱) و (۱۸) ماده (۲) قانون اهداف و وظایف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مصوب ۱۳۶۵.۱۲.۱۲ و ماده (۲) قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰.۷.۷ به منظور تعیین و ترسیم سیاست ایرانگردی و جهانگردی و ایجاد هماهنگی بین دستگاههای ذیربط شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی تشکیل می‌گردد.

ماده ۲ - اعضای شورای عالی ایرانگردی و جهانگردی که در این اساسنامه شورا نامیده می‌شود عبارتند از:

۱ - معاون اول رییس جمهور (رییس شورا)

۲ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

۳ - وزیر امور خارجه

۴ - وزیر امور اقتصادی و دارایی

۵ - وزیر فرهنگ و آموزش عالی

۶ - وزیر راه و ترابری

۷ - وزیر کشور

شورا می‌تواند از افراد بصیر، مطلع و علاقمند به امور ایرانگردی و جهانگردی و کارشناسان مربوط، بدون حق رأی برای شرکت در شورا دعوت نماید.

ماده ۳ - جلسات با حضور حداقل پنج نفر از اعضاء رسمیت خواهد یافت و تصمیمات اتخاذ شده با اکثریت آرای حاضرین معتبر است.

ماده ۴ - در صورتی که موضوعی مربوط به وزارتخانه‌های غیر عضو و سازمان‌های دولتی مطرح باشد رسیدگی با حضور وزیر یا رییس سازمان مربوط یا نماینده‌وی انجام خواهد شد.

ماده ۵ - وظایف و اختیارات شورای عالی به شرح زیر است:

۱ - تعیین و ترسیم خطوط اصلی سیاست ایرانگردی و جهانگردی کشور

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۲ - نظارت بر اجرای مصوبات و سیاست‌های ابلاغ شده به دستگاه‌های اجرایی
- ۳ - اتخاذ تصمیم نسبت به مسائلی که از طرف وزرای عضو یا دیگر اعضای دولت پیشنهاد و جهت بررسی در دستور جلسات منظور شده باشد.
- ۴ - اتخاذ تصمیم برای رفع تنگناها و ایجاد تسهیلات مناسب برای توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی و ایجاد هماهنگی لازم بین دستگاه‌های ذیربط.
- ۵ - پیگیری تصمیمات و مصوبات شورا به عهده وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی است و دبیرخانه شورا در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تشکیل و معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در امور سیاحتی و زیارتی دبیر شورا می‌باشد.
- ۶ - شورا می‌تواند برای بررسی موضوعات پیشنهادی نسبت به تشکیل کمیسیونهای لازم اقدام نماید. گزارش اقدامات و نتیجه بررسی کمیسیونهای مذکور توسط دبیرخانه دریافت و پس از تنظیم در دستور کار جلسات شورا منظور خواهد شد.

اساسنامه سازمان ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۶/۱۰/۲۳)

فصل اول - کلیات

- ماده ۱- شرکت مادر تخصصی توسعه ایرانگردی و جهانگردی که از این پس به اختصار « شرکت » نامیده می‌شود براساس مفاد این اساسنامه فعالیت می‌کند.
  - ماده ۲- شرکت وابسته به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی بوده و طبق قوانین و مقررات مربوط به شرکتهای دولتی اداره خواهد شد.
  - ماده ۳- نوع شرکت سهامی (خاص) است و مدت آن نامحدود می‌باشد.
  - ماده ۴- مرکز اصلی شرکت در تهران است. شرکت می‌تواند با رعایت قوانین و مقررات مربوط نسبت به تأسیس شعبه یا نماینده در داخل یا خارج از کشور اقدام نماید.
  - ماده ۵ - سرمایه شرکت مبلغ ده میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال است که به یک میلیون سهم ده هزار (۱۰.۰۰۰) ریالی بانام و غیرقابل انتقال تقسیم می‌شود و کلیه سهام آن متعلق به دولت جمهوری اسلامی ایران است.
  - ماده ۶- سال مالی شرکت از اول فروردین هر سال آغاز و در پایان اسفند همان سال خاتمه می‌یابد به استثنای سال اول که از تاریخ تشکیل شرکت تا پایان اسفند همان سال خواهد بود.
- #### فصل دوم - موضوع فعالیت، وظایف و اختیارات شرکت
- ماده ۷- موضوع فعالیت، وظایف و اختیارات شرکت به شرح زیر می‌باشد:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

الف - برنامه‌ریزی و توسعه زیرساخت‌های صنعت گردشگری از قبیل مراکز اقامتی، اردوگاه گردشگری (کمپینگ) و حمام‌های آب معدنی، مجتمع‌های خدماتی رفاهی بین‌راهی، مناطق نمونه گردشگری، مجتمع‌های سیاحتی و تفریحی، تأسیسات و تجهیزات جابجایی گردشگر بر مبنای سیاست‌های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و اجرای طرحها و پروژه‌ها از طریق عقد قرارداد با پیمانکاران و مشاوران صلاحیت‌دار.

ب - انعقاد قرارداد در زمینه فعالیت‌های شرکت با اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

پ - تحصیل و تملک اراضی و املاک موردنیاز طرحها و پروژه‌ها با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

ت - مشارکت با بخش غیردولتی به منظور انجام کلیه طرحها و پروژه‌های مرتبط با موضوع فعالیت شرکت با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

ث - انجام خدمات تخصصی و پژوهشی، مطالعات و مهندسی در راستای موضوع فعالیت شرکت.

ج - انجام تمهیدات لازم به منظور مشارکتهای بخش غیردولتی و شهرداریها در توسعه صادرات محصولات صنایع دستی و توسعه زیرساخت‌های صنعت گردشگری و استفاده از خدمات آنها برای امور مطالعاتی و اجرایی و نظارت به منظور کاهش هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری و ارتقای سطح خدمات.

چ - استفاده از تسهیلات داخلی و خارجی به منظور گسترش زیرساخت‌های صنعت گردشگری با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

ح - انجام کلیه امور محوله از طرف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری به عنوان بازوی اجرایی سازمان.

خ - تهیه بسته‌های سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های صنعت گردشگری و واگذاری آن به سرمایه‌گذاران جهت اجرا.

فصل سوم - ارکان شرکت

ماده ۸ - ارکان شرکت به شرح زیر است:

الف - مجمع عمومی.

ب - هیئت مدیره و مدیرعامل.

پ - بازرس (حسابرس).

ماده ۹ - مجمع عمومی شرکت از اعضای زیر تشکیل می‌شود:

الف - رییس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری (رییس مجمع عمومی).

ب - معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور.

پ - وزیر امور اقتصادی و دارایی.

ت - وزیر مسکن و شهرسازی.

ث - وزیر جهاد کشاورزی.

ماده ۱۰- مجامع عمومی شرکت عبارتند از:

الف - مجمع عمومی عادی.

ب - مجمع عمومی فوق العاده.

ماده ۱۱- مجمع عمومی عادی حداقل سالی دو بار برای بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به صورتهای مالی شرکت، تصویب بودجه شرکت و رسیدگی به سایر موضوعات مذکور در دستور جلسه تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۲- مجمع عمومی عادی با حضور اکثریت اعضاء و مجمع عمومی فوق العاده با حضور حداقل چهار عضو رسمیت خواهد داشت.

تصمیمات در مجمع عمومی عادی با سه رای موافق و در مجمع عمومی فوق العاده با چهار رأی موافق نافذ است. دعوت مجمع عمومی اعم از عادی یا فوق العاده با ذکر تاریخ و محل تشکیل و دستور جلسه توسط رییس مجمع عمومی بعمل می آید. دستور جلسه و سوابق مربوط به موضوعاتی که در دستور مجمع قرار دارد باید همراه دعوتنامه حداقل ده روز قبل از تشکیل برای اعضای مجمع ارسال شود.

تبصره - رییس هیئت مدیره، مدیرعامل، سایر اعضای هیئت مدیره و بازرس شرکت می توانند در جلسات مجمع عمومی بدون داشتن حق رأی شرکت نمایند.

ماده ۱۳- وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی به شرح زیر تعیین می شود:

الف - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به خط مشی کلی، برنامه عملیاتی و بودجه سالانه شرکت.

ب - رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به گزارشهای هیئت مدیره و صورتهای مالی شرکت با توجه گزارش حسابرس، هیئت مدیره و عملکرد سالانه شرکت.

پ - نصب و یا عزل اعضای هیئت مدیره به پیشنهاد رییس مجمع عمومی.

ت - تعیین حقوق و مزایا و پاداش اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت با رعایت مصوبات شورای حقوق و دستمزد و در چارچوب قوانین و مقررات مربوط.

ث - تعیین بازرس (حسابرس) شرکت و میزان حق الزحمه مربوط.

ج - بررسی آیین نامه های مالی، معاملاتی که از سوی هیئت مدیره پیشنهاد می شود و ارایه به مراجع ذی ربط قانونی جهت تصویب.

چ - اتخاذ تصمیم درخصوص ارجاع دعاوی به داوری با رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

- ح - اتخاذ تصمیم نسبت به مطالبات مشکوک‌الوصول و یا غیرقابل وصول که از طرف هیئت مدیره پیشنهاد می‌شود.
- خ - اتخاذ تصمیم درخصوص سایر پیشنهادات هیئت مدیره با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- د - اتخاذ تصمیم نسبت به سایر اموری که طبق قانون به عهده مجمع عمومی عادی می‌باشد.
- ماده ۱۴- وظایف مجمع عمومی فوق‌العاده به شرح زیر تعیین می‌شود:
- الف - اتخاذ تصمیم نسبت به افزایش یا کاهش سرمایه شرکت در چارچوب قانون و پیشنهاد به هیئت وزیران برای تصویب.
- ب - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به اصلاح یا تغییر مواد اساسنامه شرکت در چارچوب قانون و پیشنهاد به هیئت وزیران جهت تصویب.
- ت - بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به انحلال شرکت در چارچوب قانون و پیشنهاد به هیئت وزیران برای تصویب.
- ماده ۱۵- هیئت مدیره شرکت مرکب از پنج عضو اصلی که با تصویب مجمع عمومی عادی برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند و پس از انقضای مدت تا زمانی که تجدید انتخاب به عمل نیامده است در سمت خود باقی خواهند بود و انتخاب مجدد آنها برای دوره‌های بعد بلامانع است.
- ماده ۱۶- جلسات هیئت مدیره حداقل هر ماه یکبار بطور منظم تشکیل و دستور جلسه یک هفته قبل از تشکیل جلسه توسط رئیس هیئت مدیره برای اعضا ارسال خواهد شد. جلسات هیئت مدیره در صورت لزوم و درخواست کتبی دو نفر از اعضای هیئت مدیره بطور فوق‌العاده تشکیل خواهد شد.
- تبصره ۱- جلسات هیئت مدیره با حضور اکثریت اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیمات با اکثریت آرای موافق حاضر در جلسه اتخاذ خواهد شد.
- تبصره ۲- اداره جلسات هیئت مدیره با رییس هیئت مدیره و در غیاب وی با نایب رییس هیئت مدیره می‌باشد.
- ماده ۱۷- هیئت مدیره دارای دفتری خواهد بود که صورتجلسات هیئت مدیره در آن با درج نظر مخالفین ثبت و به امضای اعضای حاضر خواهد رسید. مسئولیت ابلاغ و پیگیری مصوبات هیئت مدیره با رییس هیئت مدیره می‌باشد.
- ماده ۱۸- هیئت مدیره شرکت برای انجام هرگونه عملیات و معاملاتی که مربوط به موضوع فعالیت شرکت بوده و اتخاذ تصمیم درباره آنها در حیطه وظایف مجمع عمومی قرار نگرفته باشد دارای اختیارات کامل است. هیئت مدیره به ویژه وظایف و اختیارات زیر را دارا می‌باشد.
- ۱- اجرای مصوبات و تصمیمات مجمع عمومی شرکت.
  - ۲- بررسی و تعیین برنامه عملیات و تعیین خط مشی و سیاست کلی شرکت و ارایه به مجمع عمومی برای تصویب.
  - ۳- بررسی و تأیید برنامه و بودجه سالانه و صورتهای مالی شرکت و ارایه به مجمع عمومی برای تصویب.

- ۴- بررسی و پیشنهاد آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و استخدامی شرکت و ارایه به مجمع عمومی با رعایت قانون مدیریت خدمات کشوری.
- ۵- بررسی و پیشنهاد اصلاح مواد اساسنامه یا انحلال شرکت به مجمع عمومی برای اتخاذ تصمیم.
- ۶- پیشنهاد تغییرات در سرمایه شرکت به مجمع عمومی
- ۷- بررسی و پیشنهاد ساختار تشکیلاتی شرکت و برنامه جذب و تعدیل نیروی انسانی مربوط و ارایه به مجمع ذی‌ربط.
- ۸- اتخاذ تصمیم نسبت به خرید، فروش، اجاره، استجاره، رهن، اموال منقول و غیرمنقول و اماکن، ماشین‌آلات و تجهیزات موردنیاز در چارچوب آیین‌نامه مالی و معاملاتی شرکت.
- ۹- بررسی و پیشنهاد به مجمع عمومی در مورد صلح و سازش در دعاوی و ارجاع به داوری و تعیین داور و نیز استرداد دعوی با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- ۱۰- رسیدگی با اتخاذ تصمیم در مورد معاملات و قراردادهایی که طبق آیین‌نامه معاملاتی شرکت باید به تصویب هیئت مدیره برسد.
- ۱۱- بررسی و پیشنهاد در مورد مطالبات مشکوک‌الوصول و غیرقابل وصول شرکت به مجمع عمومی برای اتخاذ تصمیم.
- ۱۲- اتخاذ تصمیم در خصوص سرمایه‌گذاری و مشارکت با بخش غیردولتی و شهرداریها با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- ۱۳- انجام حسابرسی داخلی نسبت به عملیات، معاملات و کلیه فعالیت‌های شرکت.
- ۱۴- طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی در جهت ارتقای دانش کارکنان شرکت.
- ۱۵- قبول هرگونه مال یا حقی که طبق قانون به شرکت منتقل یا هبه می‌گردد.
- ۱۶- خرید، فروش اجاره، استجاره و رهن هرگونه مال اعم از منقول و غیرمنقول درجهت فعالیت شرکت با رعایت قوانین و مقررات مربوط.
- ماده ۱۹- هیئت مدیره از بین خود یا خارج از اعضا یک نفر را به عنوان مدیرعامل انتخاب می‌نماید که با حکم رییس مجمع عمومی به مدت دو سال منصوب می‌شود.
- ماده ۲۰- مدیرعامل بالاترین مقام اجرایی شرکت بوده و مسئول حُسن جریان امور و حفظ حقوق و اموال شرکت است و کلیه امور شرکت را طبق مفاد این اساسنامه و قوانین و مقررات مربوط اداره می‌کند.
- تبصره - مدیرعامل می‌تواند با مسئولیت خود تمام یا قسمتی از اختیارات خود را با ابلاغ کتبی به هر یک از اعضای هیئت مدیره و یا کارکنان شرکت تفویض نماید.

ماده ۲۱- مدیرعامل نماینده قانونی شرکت در کلیه مراجع اداری و قضایی بوده و برای دفاع از حقوق شرکت و تعقیب دعاوی و طرح آنها اعم از کیفری و حقوقی حق توکیل به غیر را دارد.

ماده ۲۲- مدیرعامل دارای وظایف و اختیارات زیر می باشد:

۱- اجرای مصوبات و تصمیمات مجمع عمومی و هیئت مدیره و انجام کلیه امور اداری و اجرای شرکت در حدود بودجه مصوب.

۲- تهیه و تنظیم بودجه سالانه شرکت و صورتهای مالی شرکت و ارایه به هیئت مدیره.

۳- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره کلیه امور اداری، آموزشی، استخدامی و اخراج کارکنان طبق آیین نامه های مصوب و سایر قوانین و مقررات مربوط.

۴- تهیه و پیشنهاد آیین نامه های مالی، معاملاتی و استخدامی شرکت به هیئت مدیره.

۵- معرفی امضاهای مجاز شرکت.

۶- اتخاذ تصمیم و اقدام نسبت به کلیه امور عملیات شرکت به استثنای آنچه که از وظایف مجمع عمومی و هیئت مدیره است.

ماده ۲۳- کلیه اسناد و اوراق مالی و اسناد تعهدآور و قراردادهای شرکت باید به امضای مدیرعامل و یکی از اعضای هیئت مدیره به انتخاب هیئت مدیره برسد و کلیه چکها به امضای مدیرعامل و به امضای ذی حساب و یا نماینده وی خواهد رسید.

مکاتبات اداری با امضای مدیرعامل یا کسانی که از طرف مدیرعامل حق امضا دارند صورت می پذیرد.

ماده ۲۴- شرکت دارای بازرس (حسابرس) خواهد بود که طبق قوانین و مقررات مربوط با تصویب مجمع عمومی برای مدت یک سال انتخاب می شود.

تبصره ۱- اقدامات بازرس (حسابرس) در اجرای وظایف خود نباید مانع جریان کارهای عادی شرکت گردد.

تبصره ۲- بازرس (حسابرس) می تواند برای انجام وظیفه خود از کارشناسان و متخصصین داخل و خارج شرکت و سایر امکانات مورد نیاز استفاده نماید.

مدیرعامل شرکت موظف است جهت انجام وظیفه بازرس (حسابرس) امکانات لازم را در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۲۵- صورتهای مالی (ترازنامه و حساب سود و زیان) شرکت و یادداشتهای توضیحی همراه آن باید با رعایت استانداردهای حسابداری در موعد مقرر قانونی تهیه و در اختیار بازرس (حسابرس) قرارداد می شود.

ماده ۲۶- احکامی که مطابق قانون مدیریت خدمات کشوری و مقررات اداری و استخدامی برای شرکتهای دولتی لازم الرعایه می باشد در مورد شرکت نیز لازم الرعایه خواهد بود.

این اساسنامه به موجب نامه شماره ۸۷/۳۰/۲۷۸۲۲ مورخ ۱۳۸۷/۴/۲۵ شورای نگهبان به تأیید شورای یادشده رسیده است.

اساسنامه پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری وابسته به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب ۱۳۸۴/۳/۲۸)

مقدمه

به منظور پاسخگویی به بخشی از نیازهای پژوهشی کشور در زمینه میراث فرهنگی و گردشگری، پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری وابسته به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، بر اساس مجوز شماره ۲۲/۶۵۰۳ مورخ ۸۳/۸/۲۰ شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و طبق قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸)، مفاد این اساسنامه قوانین، ضوابط و مقررات مربوط تأسیس و اداره می شود. در این اساسنامه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به اختصار «سازمان» و پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری به اختصار «پژوهشگاه» نامیده می شود.

ماده ۱- اهداف

- توسعه و گسترش پژوهش در زمینه میراث فرهنگی و گردشگری در راستای احیاء و مستند سازی آثار به منظور حفظ کیفیت آنها و آشکار نمودن حلقه های گمشده فرهنگی، تاریخی و طبیعی
- زمینه سازی مناسب برای ارتقاء فعالیت های پژوهشی مرتبط

ماده ۲- وظایف و اختیارات

- بررسی و شناسایی نیازهای پژوهشی در زمینه شناخت آثار ارزشمند تاریخی و فرهنگی ایران در جهان شامل آثار مادی و غیر مادی که به نحوی دلالت بر هویت فرهنگ تاریخی جوامع، اقوام و دوره های تاریخی ایران نماید.
- اجرای طرح های پژوهشی، کاربردی و توسعه ای به منظور تحقق اهداف پژوهشگاه
- فراهم آوردن امکانات لازم و متناسب با فعالیت های پژوهشی مرتبط
- همکاری پژوهشی با دانشگاهها و موسسات پژوهشی داخل و خارج از کشور به منظور ارتقای کیفیت فعالیت های پژوهشی در زمینه میراث فرهنگی و گردشگری و قوانین و مقررات مرتبط
- ارائه خدمات مشاوره ای به اشخاص حقیقی و حقوقی بر اساس نتایج فعالیت های علمی و پژوهشی انجام شده در پژوهشگاه

- انتشار مجله، کتاب علمی، جزوه آموزشی، تولید نرم افزار و برنامه های رایانه ای متناسب با اهداف پژوهشگاه و قوانین و مقررات مرتبط

- برگزاری همایشگاه علمی و ارائه دستاوردهای پژوهشی در قالب کارگاه های آموزشی با رعایت قوانین و مقررات مرتبط

ماده ۳- پژوهشگاه از تاریخ تصویب اساسنامه دارای شخصیت حقوقی و استقلال اداری و مالی است و وابسته به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است.

ماده ۴- محل فعالیت پژوهشگاه در تهران است.

ماده ۵- ارکان

- هیئت امانا

- رییس

- شورای پژوهشگاه

ماده ۶- ترکیب هیئت امانا

- رییس سازمان میراث فرهنگی کشور

- وزیر علوم تحقیقات و فناوری یا نماینده وی

- رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور یا نماینده وی

- رییس پژوهشگاه

- پنج تن از شخصیت‌های علمی و فرهنگی کشور که نقش موثری در توسعه و پیشرفت پژوهشگاه داشته باشند.

تبصره - حداقل دو تن از شخصیت‌های مذکور در بند ۵ باید از اعضای هیات علمی دانشگاه و موسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور باشند

تبصره - اعضای مذکور در بند ۵ به پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور و تایید و حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری برای مدت چهار سال منصوب می‌شوند و در یک زمان حداکثر می‌توانند عضو دو هیات امانا باشند. پیشنهاد و انتصاب مجدد آنها بلامانع است و تا زمانیکه افراد جدیدی به جای آنها منصوب نشده باشند همچنان به انجام وظایف و اختیارات قانونی خود ادامه می‌دهند

ماده ۷- وظایف و اختیارات هیئت امانا

- تصویب آیین نامه داخلی هیئت امانا

- تصویب نمودار سازمانی و تشکیلات پژوهشگاه بر اساس ضوابط و مقررات مربوط که پس از تایید با رعایت ضوابط و مقررات مربوط قابل اجرا خواهد بود.

- تصویب آیین نامه مالی و معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی پژوهشگاه که پس از تایید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری قابل اجرا خواهد بود.

- بررسی و تصویب بودجه سالیانه و تفضیلی پژوهشگاه که از طرف رییس پژوهشگاه، پس از تایید پژوهشگاه پیشنهاد می‌شود.

- تصویب حساب ها و ترازنامه سالیانه پژوهشگاه
- تصویب نحوه وصل درآمدهای اختصاصی و مصرف آن با رعایت ضوابط و مقررات مربوط
- کوشش برای جلب کمکهای غیر دولتی و عواید محلی اعم از نقدی، تجهیزاتی، ساختمانی با رعایت ضوابط و مقررات مربوط

- پیشنهاد میزان فوق العاده اعضای هیات علمی پژوهشگاه به وزیر علوم، تحقیقات و فناوری برای تایید
- تعیین نحوه اداره واحدهای تولیدی، خدماتی، کارگاهی و ... در چارچوب رعایت ضوابط و مقررات مربوط
- تعیین میزان پژوهانه، آموزانه، ترجمانه، نویسانه و نظایر آن با رعایت ضوابط و مقررات مربوط
- بررسی گزارش عملکرد سالیانه پژوهشگاه که از طرف رییس پژوهشگاه ارائه می شود و اظهار نظر نسبت به آن
ماده ۸- رییس

- رییس پژوهشگاه که نماینده قانونی پژوهشگاه نزد مراجع حقیقی و حقوقی است، از میان اعضای هیات علمی به پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و با تایید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و حکم رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری برای مدت چهار سال منصوب می شود. پیشنهاد و انتصاب مجدد وی بلامانع است تا زمانیکه افراد جدیدی به جای آنها منصوب نشده باشند همچنان به انجام وظایف و اختیارات قانونی خود ادامه می دهند
ماده ۹- وظایف و اختیارات رییس

- برنامه ریزی برای پژوهشگاه، هدایت و اداره امور آن و نظارت بر حسن اجرای تمامی فعالیتهای آن در چارچوب اساسنامه، ضوابط و مقررات مربوط
- تنظیم نمودار سازمانی و تشکیلات پژوهشگاه و پیشنهاد آن به هیات امنا برای تصویب و طی مراحل قانونی
- صدور احکام مربوط به استخدام، انتصاب، ترفیع، ارتقاء، ماموریت، اخراج و ... اعضای هیات علمی و پژوهشگاه در چارچوب رعایت ضوابط و مقررات مربوط

- انتخاب، انتصاب معاونان، مشاوران، و مسئولان پژوهشگاه بر اساس نمودار سازمانی و تشکیلات مصوب پژوهشگاه و عزل آنان

- امضای قرارداد، اسناد تعهدآور، اسناد مالی، اداری و مکاتبات پژوهشگاه در چارچوب رعایت ضوابط و مقررات مربوط
- افتتاح حسابهای بانکی مورد نیاز و معرفی دارندگان حق امضای مجاز در چارچوب رعایت ضوابط و مقررات مربوط
- تنظیم بودجه سالیانه و تفضیلی پژوهشگاه و پیشنهاد آن به هیات امنا پس از تایید شورای پژوهشگاه برای تصویب و طی مراحل قانونی

- تنظیم آیین نامه مالی و معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی پژوهشگاه و همچنین تغییر و اصلاح آن طبق ضوابط و مقررات مربوط و پیشنهاد آن به شورای پژوهشگاه برای تایید و طی مراحل قانونی

- تنظیم آیین نامه های سفرهای علمی، بورسهای تحصیلی و فرصتهای مطالعاتی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط و پیشنهاد آن به شورای پژوهشگاه برای تایید و طی مراحل قانونی
- ارایه گزارش عملکرد سالیانه پژوهشگاه به رییس سازمان متبوع
- پیشنهاد تاسیس و انحلال گروههای پژوهشی، مراکز پژوهشی و پژوهشکده ها به شورای پژوهشگاه
- استیفای منافع و حفظ حقوق پژوهشگاه در مراجع قانونی و به نمایندگی از پژوهشگاه شخصاً و یا به وسیله وکیل با حق توکیل غیر تا یک درجه
- اجرای مصوبات هیئت امنا و شورای پژوهشگاه در چارچوب قوانین و مقررات مربوط
- ارسال صورتجلسات هیات امنای پژوهشگاه به سازمان متبوع
- تبصره - رییس پژوهشگاه می تواند بخشی از وظایف و اختیارات اداری و مالی خود را با حفظ مسئولیت خویش و با رعایت قوانین و مقررات مربوط و تایید رییس سازمان متبوع به معاونان پژوهشگاه، روسای مراکز پژوهش و پژوهشکده ها تفویض کند.

ماده ۱۰ - ترکیب شورای پژوهشگاه

- رییس پژوهشگاه
- معاون پژوهشی پژوهشگاه
- روسای مراکز پژوهش و پژوهشکده ها
- دو تا پنج تن از اعضای هیات علمی
- تبصره - حداقل دو تن از بند ۴ باید از میات پژوهشگران و صاحبان نظران خارج از پژوهشگاه و با پیشنهاد رییس پژوهشگاه و تایید معاون پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انتخاب شوند.
- تبصره - اعضای مذکور در بند ۴ با حکم رییس پژوهشگاه برای مدت چهار سال منصوب می شوند و انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

ماده ۱۱ جلسه های شورای پژوهشگاه

- جلسه های شورای پژوهشگاه دست کم هر یک ماه یک بار و با حضور حداقل دو سوم اعضاء، به شرط حضور رییس شورا، رسمیت می یابد و تصمیم آنها با رای اکثریت نصف به علاوه یک کل اعضای شورا معتبر است.
- تبصره - اداره جلسه های شورا طبق آیین نامه داخلی شورا است.

ماده ۱۲ - وظایف و اختیارات شورای پژوهشگاه

- تصویب نامه آیین نامه داخلی شورا
- تعیین خط مشی و برنامه علمی و پژوهشی پژوهشگاه در چارچوب سیاست و مصوبات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- تایید آیین نامه مالی و معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی پژوهشگاه و پیشنهاد آنها به هیات امانا
- تایید بودجه سالیانه و تفصیلی پژوهشگاه و پیشنهاد آن به هیات امانا
- تصویب آیین نامه و شیوه های پژوهشی گروه های پژوهشی، مراکز پژوهشی . پژوهشکده ها
- بررسی و تصویب طرح های پژوهشی و نظارت بر کیفیت و حسن اجرای آنها
- بررسی پیشرفت طرح های پژوهشی طبق برنامه مصوب و در صورت لزوم تجدید نظر و تصویب تغییرات آنها
- تعیین داور یا هیات داوران طرح های پژوهشی خاتمه یافته که از سوی معاون پژوهشی پژوهشگاه معرفی می شوند.
- ارزیابی نتایج فعالیتهای علمی پژوهشی پژوهشگاه
- تایید پیشنهاد تاسیس و انحلال گروه های پژوهشی، مراکز پژوهشی پژوهشگاه به منظور ارسال به معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای طی مراحل قانونی
- برنامه ریزی برای ایجاد و تعمیق ارتباط علمی با سایر پژوهشگاه ها و مراکز آموزشی و پژوهشی کشور برابر ضوابط و مقررات مربوط
- بررسی و تصویب برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت و همایش و بازدیدهای علمی
- تایید آیین نامه های سفرهای علمی، بورسهای تحصیلی و فرصتهای مطالعاتی در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط و پیشنهاد آنها به هیات امانا
- بررسی و تصویب سفرهای علمی بورسهای تحصیلی و فرصتهای مطالعاتی اعضای هیات علمی طبق ضوابط و مقررات مربوط
- بررسی و پیشنهاد نیازهای تجهیزاتی، انتشاراتی، اطلاعاتی و علمی پژوهشگاه به رییس پژوهشگاه
- تصویب آیین نامه های تالیف و ترجمه کتاب و مقاله ونحوه انتشار نتایج فعالیت های علمی پژوهشی پژوهشگاه
- بررسی صلاحیت علمی متقاضیان عضویت در هیات علمی پژوهشگاه و اظهار نظر نسبت به آن
- انجام سایر اموری که در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط از سوی هیات امانا و رییس پژوهشگاه به شئرا محول می شود.
- ماده ۱۳- پژوهشگاه از نظر مالی و معاملاتی تابع آیین نامه ای سات که با رعایت قوانین و مقررات مربوط به تصویب هیئت امانا و تایید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری می رسد.
- ماده ۱۴- نحوه گزینش علمی داوطلبان عضویت هیئت علمی پژوهشگاه طبق آیین نامه استخدامی اعضای هیئت علمی پژوهشگاه است که به تصویب هیئت امانا و تایید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری خواهد رسید.
- ماده ۱۵- نحوه گزینش علمی داوطلبان عضویت هیئت علمی پژوهشگاه تابع ضوابط و مقررات وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و سایر مراجع ذیصلاح است.

- ماده ۱۶- فضا، امکانات و تجهیزات پژوهشگاه باید مطابق ضوابط و مقررات وزیر علوم، تحقیقات و فناوری باشد.
- ماده ۱۷- پژوهشگاه تابع تمامی قوانین و مقررات و ضوابط و آیین نامه های مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر مراجع ذیصلاح است.
- ماده ۱۸- منابع مالی
- اعتبارات بودجه عمومی
- درآمدهای حاصل از اجرای طرح های پژوهشی، ارایه خدمات مشاوره ای، برگزاری کارگاه ها و دوره های آموزشی کوتاه مدت و عرضه محصولات علمی
- کمک های دریافتی از وزارتخانه ها و دستگاه های مرتبط
- هدایا و کمک های دریافتی از اشخاص حقیقی و حقوقی
- ماده ۱۹- سال مالی پژوهشگاه عبارت است از یک سال شمسی که از اول فروردین ماه هر سال شروع و به پایان اسفند ماه همان سال ختم می شود. اولین سال مالی از تاریخ تاسیس پژوهشگاه شروع و به پایان اسفند همان سال ختم می شود.
- ماده ۲۰ انحلال
- پژوهشگاه د رموارد زیر پس از تصویب شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری منحل می شود.
- به پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
- در صورت تخلف از مقررات اساسنامه، مصوبات و ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر قوانین و مقررات مربوط به تشخیص وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
- ماده ۲۱- در صورت اعلام موافقت اولیه شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با انحلال پژوهشگاه، هیات تصفیه ای مرکب از نماینده حقوقی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، نماینده حقوقی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، و رییس یا یک از معاونان پژوهشگاه تشکیل و با رعایت مقررات قانونی در مدتی که شورای گسترش آموزش عالی تعیین می شود امر تصفیه را بر عهده خواهد داشت.
- ماده ۲۲- سازمان موظف است:
- تمامی تعهدات پژوهشگاه را در برابر وزارتخانه ها، موسسات دولتی، نهادهای عمومی غیر دولتی، بانک ها، شهرداری، اشخاص حقیقی و حقوقی انجام دهد یا با توافق صاحبان حق، تعهدات پژوهشگاه را رسماً بپذیرد.
- تمامی امتیازات و اموالی را که از منابع عمومی و دولتی، بانکها، شهرداری ها، و غیره در اختیار پژوهشگاه قرار گرفته است مسترد نماید یا موافقت صاحبان حق مبنی بر واگذاری امتیازات و اموال مذکور به پژوهشگاه ارایه دهد.

ماده ۲۳- پس از احراز اجرای تعهدات مذکور در ماده ۲۲ و حل و فصل امور حقوقی و تصویب نهایی انحلال پژوهشگاه توسط گسترش شورای آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تادیه تمامی دیون و اعلام ختم تصفیه توسط هیات تصفیه، باقیمانده دارایی پژوهشگاه به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری منتقل می‌شود.

تبصره - هیات تصفیه موظف است در مورد فوق صورت مجلسی را که به امضای تمامی اعضای هیات خواهد رسید تنظیم و یک نسخه از آن را به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و نسخه دیگر آن را به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تسلیم کند.

ماده ۲۴- مواردی که در این اساسنامه پیش بینی نشده است تابع ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر قوانین مربوط است.

ماده ۲۵- هر گونه تغییر در مفاد این اساسنامه با پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، تایید معاون پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تصویب گسترش شورای آموزش عالی و ابلاغ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری امکانپذیر است.

ماده ۲۶- این اساسنامه مشتمل بر ۲۶ ماده و ۷ تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۳/۲۸ به تصویب شورای گسترش شورای آموزش عالی و ابلاغ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از تاریخ ابلاغ معتبر است.

اساسنامه مرکز آموزش عالی میراث فرهنگی کشور (مصوب ۱۳۶۹/۴/۱۶)

ماده ۱- در اجرای بند ۱۹ از ماده ۳ (وظایف) قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی کشور که مقرر می‌دارد، تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی جهت آماده سازی نیروهای کارآمد در زمینه‌های مربوط به میراث فرهنگی، هماهنگی دستگاه‌های ذی ربط و بر اساس آیین نامه مصوب بیست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۶۴/۴/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی و به استناد مجوز صادره در جلسه مورخ ۱۳۶۹/۲/۲۹ شورای گسترش آموزش عالی، مرکز آموزش عالی میراث فرهنگی که در این اساسنامه مرکز خوانده می‌شود ایجاد و طبق این اساسنامه اداره خواهد شد. این مرکز وابسته به سازمان میراث فرهنگی کشور می‌باشد و به عنوان یکی از واحدهای سازمان دارای بودجه و تشکیلات جداگانه است.

ماده ۲- هدف

ترتیب نیروی انسانی کارآمد در زمینه‌های مربوط به میراث فرهنگی درمورد کل سازمان میراث فرهنگی

ماده ۳- وظایف مرکز

۱- آموزش دانشجویان در زمینه‌های مختلف مورد نیاز میراث فرهنگی و تمام بخش‌های تخصصی و حرفه‌ای لازم سازمان میراث فرهنگی کشور

۲- بررسی و برنامه‌ریزی در جهت بهبود کیفی و کمی برنامه‌های آموزشی و دوره‌های تکمیلی و عنداللزوم پیشنهاد آن به مراجع ذی صلاح قانونی

۳- ایجاد روابط فرهنگی، آموزشی و هنری با متخصصین و استادکاران و دانشگاه‌های داخلی و خارجی و تبادل استاد و دانشجو از طریق مراجع ذی صلاح با رعایت قوانین و مقررات مربوط

۴- انجام پژوهش‌های لازم به منظور پیشبرد اهداف آموزشی و تخصصی مرکز

۵- همکاری و هماهنگی‌های متقابل با فعالیتهای آموزشی و پژوهشی سازمان میراث فرهنگی کشور

۶- گردآوری و تنظیم کتب و اسناد و مدارک آموزشی و تخصصی مرکز

۷- تشکیل سمینارها و کنفرانس‌های آموزشی مربوطه

۸- انجام سایر وظایف ذی ربط از سوی سازمان میراث فرهنگی کشور به مرکز ارجاع می‌گردد.

ماده ۴- ارکان مرکز

مرکز دارای دو رکن است

- شورای مرکز

- رییس مرکز

شورای مرکز: به منظور تعیین سیاست و خط‌مشی محتوایی و اجرایی مرکز، شورای مرکز متشکل از ۹ عضو به شرح زیر تشکیل می‌گردد.

- رییس سازمان میراث فرهنگی کشور (رییس شورا)

- رییس مرکز (دبیر شورا)

- معاون اجرایی سازمان میراث فرهنگی کشور

- معاون پژوهشی سازمان میراث فرهنگی کشور

- معاون حفظ و احیای سازمان میراث فرهنگی کشور

- معاون معرفی و آموزش سازمان میراث فرهنگی کشور

۳ نفر از کارشناسان یا هیات علمی داخل یا بیرون سازمان به تشخیص و به حکم رییس سازمان میراث فرهنگی کشور

تبصره - جلسه شورا به طور عادی هر ۲ ماه یکبار به پیشنهاد رییس مرکز تشکیل می‌گردد.

تبصره - شورا می‌تواند از افراد متخصص که حضورشان به نحوی در جلسات ضروری است بدون حق رای دعوت به عمل آورد.

تبصره - کلیه مصوبات شورا از طریق رییس سازمان به مرکز ابلاغ می‌گردد.

ماده ۵- وظایف شورای مرکز

- تعیین سیاست و خط‌مشی‌های بر اساس مصوبات و مقررات آموزش عالی کشور و سایر مقررات مربوط
- بررسی گزارش فعالیت‌های مرکز و اظهار نظر و ارائه راهنمایی‌های لازم
- پیشنهاد پذیرش دانشجو در رشته‌های مصوب و ارائه آن به مراجع ذیصلاح
- بررسی و تایید بودجه پیشنهادی مرکز
- بررسی سازمان و تشکیلات مرکز و پیشنهاد آن به مراجع ذیصلاح
- تصویب دوره‌های آموزشی کوتاه مدت که منتهی به صدور مدرک تحصیلی دانشگاهی نگردد.
- بررسی و پیشنهاد ایجاد، توسعه و انحلال رشته‌ها و دوره‌ها در مقاطع تحصیلی و ارسال آن جهت تصویب به شورای گسترش آموزش عالی

ماده ۶- رییس مرکز

رییس مرکز با پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی کشور و تایید وزیر فرهنگ و آموزش عالی و با حکم رییس سازمان منصوب می‌گردد.

ماده ۷- رییس مرکز به عنوان بالاترین مقام اجرایی نمایندگی مرکز را در کلیه مراجع و در مقابل اشخاص حقیقی و حقوقی با حق توکیل غیر عهده‌دار خواهد بود.

ماده ۸- کلیه مواردی که در این اساسنامه بدان اشاره نشده است تابع آیین نامه مصوب شورای عالی انقلاب اسلامی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی در زمینه تاسیس موسسات آموزش عالی وابسته به سازمان دولتی است

ماده ۹- چنانچه به دلایلی مرکز منحل شود، انتقال تعهدات و اموال منقول و غیر منقول آن مطابق مقررات انجام خواهد شد.

ماده ۱۰- هر گونه تغییر در موارد این اساسنامه به پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی کشور و تصویب شورای گسترش آموزش عالی امکان‌پذیر است.

اساسنامه انجمن‌های میراث فرهنگی کشور ۱۳۷۳/۷/۳

ماده ۱- تعریف:

انجمن میراث فرهنگی در این اساسنامه انجمن خوانده می‌شود، نهادی ملی - فرهنگی و غیر انتفاعی و وابسته به سازمان میراث فرهنگی کشور است که بر حسب ضرورت و تشخیص سازمان در مراکز استانها، شهرستانها، شهرها، بخش‌ها و روستاها یا برای موزه‌ها و آثار تاریخی تشکیل می‌شود.

تبصره - هر انجمن به نام محل، حوزه اثر تاریخی یا موزه ای که در آن تشکیل می‌شود نام‌گذاری خواهد شد.

ماده ۲- هدف:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

جلب حمایت مادی و معنوی مردم و تشریک مساعی همه جانبه آنان در زمینه پژوهش، حفظ، احیاء، معرفی و آموزش میراث فرهنگی کشور

ماده ۳- وظایف و اختیارات انجمن ها

- آشنایی با قوانین و مقررات پژوهش، حفظ، احیاء، معرفی و آموزش میراث فرهنگی کشور و فراهم کردن زمینه های لازم برای انتقال آن به عموم
- بحث و بررسی و ارائه مشاوره های فرهنگی اجتماعی به منظور اجرای مطلوب برنامه های پژوهش، حفظ، احیاء، معرفی و آموزش میراث فرهنگی کشور در حوزه عمل خود با توجه به مقتضیات و امکانات محل و پیشنهاد آن به سازمان

- سعی در شناسایی و شناساندن وجوه ناشناخته میراث فرهنگی محل
- تشویق و ترغیب مردم به رعایت احترام میراث فرهنگی و حفظ صیانت از آن
- مشورت و پیدا کردن راه های عملی برای جلوگیری از هرگونه اقدام غیر قانونی در زمینه حفاری های غیر مجاز، تخریب آثار تاریخی، خرید و فروش اموال فرهنگی و پیشنهاد آن به سازمان
- بررسی طرق جلب مساعدت های مادی و معنوی مردم و پیشنهاد آن به سازمان
- همکاری با هیات های تخصصی و کارشناسان و بازرسان اعزامی از سوی سازمان
- همکاری با ارگانها و نهادهای محلی و جلب مساعدت همه جانبه آنان برای دستیابی به اهداف انجمن
- پیشنهاد موارد مصرف عواید مالی انجمن به سازمان و هزینه آن بر اساس آیین نامه ای که پس از تصویب هر انجمن و تایید سازمان میراث فرهنگی کشور قابل اجراء است.
- انجام دادن سایر اموری که در حدود مقررات از سوی سازمان به انجمن ارجاع می شود.

ماده ۴- عواید انجمن

- کمک های مردمی و مساعدت های مالی بخش خصوصی و دولتی و سازمان میراث فرهنگی
- درآمدهای ناشی از انجمن که در حدود مقررات این اساسنامه و تایید سازمان میراث فرهنگی کشور انجام می شود.
ماده ۵- اعضاء: در هر یک از مراکز استانها، شهرستانها، شهرها، بخش ها و روستاها انجمن میراث فرهنگی بدین شرح تشکیل می شود.

الف - اعضای انجمن مراکز استانها

- استاندار (رییس)

- مدیر کل میراث فرهنگی کشور

- شهردار مرکز استان

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- رییس دانشگاه یا مرکز آموزش عالی
- رییس کل دادگستری استان
- رییس شورای اسلامی استان
- مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی
- مدیر کل مسکن و شهرسازی استان
- مدیر کل اوقاف و امور خیریه استان
- مدیر کل آموزش و پرورش استان
- مدیر کل مرکز صدا و سیما استان
- مدیر کل حفاظت محیط زیست

پنج تن از صاحب نظران و علاقمندان به میراث فرهنگی به پیشنهاد مدیر میراث فرهنگی و تصویب اعضاء

ب- اعضای انجمن شهرستانها و شهرها

- فرماندار

- مسئول میراث فرهنگی شهرستان

- شهردار

- رییس شورای اسلامی شهرستان

- رییس اداره آموزش و پرورش

- رییس اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی

- چهار تن از صاحب نظران و علاقمندان به میراث فرهنگی شهرستان به پیشنهاد مسئول میراث فرهنگی شهرستان یا

شهر و تصویب اعضاء

ج - اعضای انجمن بخشها

- بخشدار

- نماینده میراث فرهنگی

- رییس شورای اسلامی بخش

- رییس اداره آموزش و پرورش بخش

- سه نفر معتمد و صاحب نظر محلی به پیشنهاد نماینده میراث فرهنگی و تصویب اعضاء

د- اعضای انجمن دهستان

- دهدار

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- نماینده میراث فرهنگی
  - رییس شورای اسلامی دهستان
  - سه نفر معتمد و علاقه‌مند به میراث فرهنگی به پیشنهاد نماینده میراث فرهنگی و تصویب اعضا
  - اعضای انجمن روستاها
  - نماینده میراث فرهنگی
  - رییس شورای اسلامی (رییس)
  - رییس اداره آموزش و پرورش محل
  - اعضای انجمن‌های موزه‌ها یا آثار تاریخی (دوستدار موزه یا اثر)
  - مدیر میراث فرهنگی که موزه یا اثر در حوزه وظایف اوست.
  - مدیر موزه یا اثر
  - سه تن از صاحب نظران و علاقه‌مندان به میراث فرهنگی به پیشنهاد مدیر میراث فرهنگی و تصویب سازمان
- ماده ۶- شرایط عضویت اعضا و تشکیل جلسات**
- مدیر عضویت در شورا سه سال خواهد بود
  - در صورتیکه تنجمن تجدید انتخاب معتمدان و صاحب نظران محلی را تایید کند عضویت آنان به خودی خود برای دوره بعدی تمدید می‌شود و احتیاجی به صدور ابلاغ مجدد نخواهد داشت.
  - دبیر انجمن مسئول پیوند دادن انجمن و سازمان میراث فرهنگی کشور است.
  - انجمن؟، یک نفر از اعضای خود را به عنوان نایب رییس و یک نفر را به عنوان حسابدار انتخاب می‌کند
  - عضویت در انجمن افتخاری است.
  - جلسات عادی انجمن هر سه ماه یکبار و جلسات فوق العاده به پیشنهاد دبیر و موافقت و رییس انجمن تشکیل خواهد شد.
  - جلسات انجمن با حضور بیش از یک دوم از اعضا رسمیت خواهد یافت و تصمیمات آن با تایید اکثریت حاضر خواهد شد.
  - احکام عضویت صاحب نظران و معتمدین انجمن مراکز استان و موزه‌های مراکز استان‌ها و موزه‌هایی در سطح اداره کل را رییس سازمان و انجمن شهرستان‌ها، بخش‌ها و روستاها و سایر موزه‌ها و آثار تاریخی را مدیر کل میراث فرهنگی استان صادر خواهد کرد.

- حسب مجوز رییس سازمان میراث فرهنگی کشور عواید انجمن در نزدیکترین بانک و به نام انجمن سپرده می‌شود و هر گونه پرداخت با امضای مشترک حسابدار و نماینده میراث فرهنگی محل در اجرای برنامه های تصویب شده سازمان صورت می‌گیرد.

اساسنامه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

ماده ۱ - هدف

معرفی و بزرگداشت عالمان و متفکران عرصه فرهنگ و تمدن اسلام و ایران و احیاء و انتشار آثار ارزنده آنان و همچنین معرفی آثار فرهنگ و تمدن اسلام و ایران و نقش و سهم ایرانیان در اعتلاء و ارتقاء آن.

ماده ۲ - رؤوس وظایف:

الف: تهیه و انتشار زندگینامه عالمان و متفکرانی که در اعتلای فرهنگ و تمدن اسلام و ایران منشأ اثر بوده‌اند و احیای آثار آنان.

ب: برگزاری کنگره‌های تحقیقی و برپایی مراسم بزرگداشت و کمک به ساختن بناهای یادبود و امثال آن و مشارکت مؤثر در سمینارها و کنگره‌ها و مجامع و نمایشگاه‌ها فرهنگی مهم ایران و جهان.

ج: تجلیل، تشویق و حمایت از پدیدآورندگان آثار فرهنگی و علمی ارزنده و همکاری در امر انتخاب کتب برگزیده سال.

د: مبادله اطلاعات و همکاری با مؤسسات فرهنگی و کتابخانه‌های داخل و خارج کشور در زمینه تهیه و تکمیل فهرست مجموعه‌های نفیس فرهنگی و هنری و کتب و نسخ خطی و تلاش در نشر این کتب و نسخ و تشویق و ترغیب به تحقیق در آثار ارزنده فرهنگ اسلام و ایران.

ه: معرفی تاریخ فرهنگ اسلام در ایران و به ویژه سهم ایرانیان در خدمت به اسلام و تمدن اسلامی و میراث اسلام در ایران.

ماده ۳ - اعضای هیأت امناء:

۱ - ریاست جمهوری (ریاست عالی)

۲ - وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۳ - وزیر فرهنگ و آموزش عالی.

۴ - سه نفر از اساتید و شخصیت‌های دانشگاهی به معرفی وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۵ - سه نفر از علما و شخصیت‌های فرهنگی و هنری کشور به معرفی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ماده ۴ - در مورد ترکیب هیأت مدیره، منابع مالی و سایر امور انجمن، هیأت امناء در چارچوب این مصوبه به نحو مقتضی اتخاذ تصمیم خواهد نمود.

ماده ۵ - این مصوبه در ۵ ماده طی جلسات بیست و هشتم تا سی و دوم از تاریخ ۱۳۶۵.۱۰.۲۷ تا تاریخ ۶۵.۱۲.۹ در شورای فرهنگی عمومی تصویب شده و در جلسات ۱۲۴ و ۱۲۸ مورخ ۶۶.۶.۳ و ۶۶.۷.۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی با اصلاحاتی به تصویب نهایی رسید

اساسنامه صندوق احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی - فرهنگی - (به استناد بند ر ماده ۱۱۴ قانون برنامه چهارم توسعه)

ماده ۱- صندوق احیاء و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی و فرهنگی که اختصاراً در این اساسنامه صندوق نامیده می‌شود، موسسه ای غیر انتفاعی و وابسته به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می‌باشد

ماده ۲- مرکز اصلی صندوق در تهران است و صندوق می‌تواند بر حسب نیاز با تأیید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سایر استانهای کشور تشکیلات وابسته ایجاد نماید.

ماده ۳- دارای صندوق مبلغ دویست میلیارد ریال است که از محل منابع صندوق تامین می‌شود

ماده ۴- وظایف و اختیارات صندوق به شرح زیر است:

الف - تشویق، هدایت و حمایت از فعالیتهای قانونی سرمایه گذاران

ب - تعیین کاربری و اعطای مجوز بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی کشور با رعایت قوانین و مقررات مربوطه

پ - حمایت از اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با احیای بناها و اماکن تاریخی جهت توسعه ظرفیتهای فنی و مهندسی در این زمینه

ت - اعطای تسهیلات حمایتی به بهره‌برداران

- انجام سایر امور مرتبط با توسعه و تقویت احیا و بهره‌برداری اماکن تاریخی با رعایت قوانین و مقررات مربوطه.

فصل دوم - ارکان صندوق

ماده ۵- ارکان صندوق عبارتند از

- هیئت امناء

- هیئت مدیره

- مدیر عامل

ماده ۶- هیئت امنای صندوق بالاترین مرجع تصمیم گیری و سیاستگذاری صندوق است و اعضای آن به شرح زیر می‌باشند:

- رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری
  - وزیر امور اقتصادی و دارایی یا نماینده وی
  - وزیر مسکن و شهرسازی یا نماینده وی
  - رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور یا نماینده وی
  - سه نفر از کارشناسان خبره و با سابقه در امر مرمت و احیای آثار تاریخی و امور اقتصادی با پیشنهاد رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری
- ماده ۷- حدود اختیارات و وظایف هیئت امنای به این شرح است:
- تعیین خط مشی کلی و سیاستهای اجرایی صندوق
  - تصمیم گیری در مورد اخذ تسهیلات از بانکها و موسسات اعتباری داخلی و خارجی با رعایت قوانین و مقررات مربوط
  - تصویب آیین نامه داخلی هیئت امنای
  - بررسی، اظهار نظر و اتخاذ تصمیم نسبت به صورتهای مالی
  - بررسی و تصویب برنامه و بودجه پیشنهاد شده توسط هیئت مدیره
  - بررسی آیین نامه‌های مالی و معاملاتی، اداری و استخدامی و ارایه به مراجع ذی ربط
  - بررسی و تایید تشکیلات صندوق با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی
  - تعیین حقوق، مزایا و پاداش اعضای هیئت مدیره بر اساس قوانین و مقررات
  - اتخاذ تصمیم در مورد اصلاح یا تغییر اساسنامه و پیشنهاد به مراجع ذیصلاح
  - تصویب صلح، سازش و ارجاع امر به داوری با رعایت اصل یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ماده ۸- اعضای هیئت مدیره صندوق پنج نفر می‌باشند که سه نفر آنها به طور موظف انجام وظیفه می‌نمایند. تبصره - اعضای هیئت مدیره برای مدت چهار سال توسط هیئت امنای انتخاب می‌شوند و انتخاب مجدد آنها بلامانع است.
- ماده ۹- وظایف و اختیارات هیئت مدیره به شرح زیر است
- پیشنهاد خط مشی کلی و سیاستهای اجرایی هیئت امنای
  - اجرای مصوبات هیئت امنای
  - اتخاذ تصمیم در مورد سرمایه گذاری و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی در چارچوب قوانین و مقررات
  - تهیه و پیشنهاد برنامه و بودجه سالانه صندوق به هیئت امنای

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- اتخاذ تصمیم در مورد ایجاد موسسات یا شرکتهای وابسته جهت تحقق اهداف صندوق با رعایت قوانین و مقررات مربوط

- اتخاذ تصمیم در خصوص خرید، فروش و واگذاری اموال غیر منقول با رعایت قوانین و مقررات مربوط

- تهیه و تنظیم آیین نامه های مالی، اداری، استخدامی و معاملاتی و غیره و پیشنهاد به هیئت امانا

- پیشنهاد اصلاح یا تغییر اساسنامه به هیئت امانا

نظارت و مدیریت بر حسن جریان امور اجرایی و عملکرد صندوق

- تعیین نماینده یا نمایندگان جهت شرکت در مجامع و هیئت مدیره های شرکتهای وابسته در صورت لزوم

- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص کلیه امور صندوق در حدود اساسنامه و قوانین و مقررات مربوط

ماده ۱۰- مدیر عامل و رییس هیئت مدیره بالاترین مقام اجرایی و اداری صندوق است و از بین اعضای هیئت مدیره

برای مدت چهار سال انتخاب می شود و مسوول حسن اداره و انجام امور و حفظ حقوق، منافع صندوق می باشد.

تبصره - مدیر عامل و رییس هیئت مدیره با تصویب هیئت امانا و حکم رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

منصوب می شود.

ماده ۱۱- وظایف و اختیارات مدیر عامل و رییس هیئت مدیره به شرح زیر است:

- انجام کلیه معاملات، انعقاد قراردادها، اخذ تسهیلات و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی پس از تصویب هیئت

مدیره.

- نمایندگی صندوق در مقابل اشخاص حقیقی و حقوقی، دولتی و غیر دولتی، مراجع اداری و قضایی با حق توکل به غیر

و ارجاع امر به کارشناسی

فصل سوم - سایر مقررات

ماده ۱۲- منابع مالی صندوق به شرح زیر است.

- کمکهای دولت و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری در صورت پیشبینی در قوانین بودجه سنواتی

- سرمایه گذاری اشخاص حقیقی و حقوقی (داخلی و خارجی)

- سود حاصل از فعالیتهای صندوق و شرکتهای و موسسات تابع

ماده ۱۳- کلیه مکاتبات و اسناد تعهد آور صندوق با امضای مدیر عامل و رییس هیئت مدیره و یکی دیگر از اعضای

هیئت مدیره به انتخاب هیئت مدیره معتبر خواهد بود.

اساسنامه گنجینه ملی آب ایران (مصوب ۱۳۷۶/۴/۳۱)

فصل اول - کلیات

ماده ۱ - تعریف: به منظور حفظ ارزش‌ها، فرهنگ و تمدن غنی و گرانبهای گذشتگان کشور و ارائه تلاش بی وقفه و خستگی‌ناپذیر آنان در استفاده هرچه مفیدتر از آب، این نعمت حیات بخش الهی مؤسسه‌ای تحت عنوان ((گنجینه ملی آب ایران)) که از این پس گنجینه نامیده می‌شود تحت نظارت وزارت نیرو تشکیل می‌شود.

تبصره: در کلیه مواردی که موضوع فعالیت‌های گنجینه حسب تشخیص و اعلام سازمان میراث فرهنگی کشور جزو میراث فرهنگی کشور محسوب شود، اقدامات گنجینه با رعایت کامل قوانین ناظر به موضوع و با جلب نظر و نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور انجام خواهد شد.

ماده ۲ - هدف: معرفی و انتقال میراث ارزشمند گذشتگان در زمینه‌های آب به نسل حاضر و آیندگان علاوه بر اطلاع از علوم، فنون و تجربیات نیاکان این کشور و ارتقاء فرهنگ عمومی می‌تواند توصیه‌هایی در انجام بهتر طرح‌های عمرانی آب ارائه نموده و در حل مشکلات تأمین و نحوه بهره‌برداری از آن‌گامهای مؤثری را بردارد. این گنجینه، آثار و ابنیه، تأسیسات، ابزار و وسایل، مدارک و مستندات آب را از دوران قدیم تاکنون شناسائی، بررسی، گردآوری، مرمت و بازسازی و نگهداری نموده و ضمن ارائه به همگان و ایجاد انگیزه تحقق و تتبع به تهیه اطلاعاتی به منظور مطالعه، شناخت، تجزیه و تحلیل، آموزش و بهره‌گیری از این آثار پرداخته و در چارچوب این اساسنامه فعالیت می‌نماید.

ماده ۳ - مرکز گنجینه، مرکز اصلی گنجینه در شهر تهران می‌باشد و گنجینه می‌تواند در سراسر کشور نسبت به ایجاد شعبه یا نمایندگی اقدام نماید.

ماده ۴ - مدت فعالیت گنجینه از تاریخ تأسیس نامحدود است.

ماده ۵ - وظایف گنجینه

- جمع‌آوری، حفظ و نگهداری ابزار، اشیاء، آثار، طرح‌ها، اطلاعات و سوابق علمی، فرهنگی و تاریخی و آنچه که از پیشینیان درباره آب و استفاده از این ماده حیاتی به جای مانده است.

ارائه فعالیتها و ارج نهادن به تلاش مردمی که در طول قرون و اعصار با روشها و تدابیر هوشمندانه به حفظ و استفاده از آب و انرژی حاصله از آن کوشیده‌اند.

- تلاش در جهت انتقال میراث گرانبهای گذشتگان به نسل فعلی و آینده در جهت پیشرفت جامعه.

- ارتقاء آگاهی عمومی.

- نمایش زیباییهای سمعی و بصری آب شامل جلوه‌های طبیعی، حالات و شکل‌های مختلف و همچنین ارائه انواه عملکردی آن.

- ارائه فعالیت‌های ارزنده بعد از انقلاب اسلامی در زمینه تأمین آب.

- معرفی فن‌آوری صنعت آب.

- بهره‌گیری از امکانات و تجارب گنجینه‌های ملی آب سایر کشورها.

- فراهم نمودن امکانات لازم برای حضور در صحنه فعالیت‌های فوق در سطح ملی و بین‌المللی و مبادله اطلاعات علمی و فنی صنعت آب در زمینه‌های مورد نظر با کشورهای دیگر و مراکز علمی و تحقیقاتی جهان و همچنین سایر مواردی که در پیشبرد اهداف گنجینه مؤثر می‌باشد .
- لذا وظایف گنجینه بدون اینکه منحصر به موارد ذیل باشد عبارتند از:
- ۱ – برنامه ریزی فعالیت‌های سالانه گنجینه.
  - ۲ – ایجاد گنجینه تحت عنوان گنجینه ملی آب ایران در تهران و ایجاد گنجینه‌های آب در شعب یا نمایندگی‌های سایر نقاط کشور.
  - ۳ – شناسایی، فهرست برداری و معرفی آثار قدیمی آب مانند قنوات، بندها، آب انبارها، آسیابهای آبی و سایر تأسیسات آبی که دارای ارزش تاریخی قابل ملاحظه می‌باشند.
  - ۴ – انجام پژوهش و تحقیقات کاربردی در متون تاریخی و مسائل فنی تأسیسات و ابنیه آبی قدیمی به منظور بازسازی آنها.
  - ۵ – طراحی، احیاء و بازسازی ابنیه قدیمی و تاریخی ارزشمند آب و آب رسانی کشور با هماهنگی سازمان ذیربط جهت بهره برداری آبی و انرژی حاصل از آب آنها.
  - ۶ – شناسایی، جمع آوری و عرضه اسناد و مدارک مربوط به فرهنگ و سنن جوامع مختلف ایرانی در ارتباط با تأمین و نحوه استفاده از آب.
  - ۷ – حفظ و حراست مستندات، ابزار و اشیای ارزشمند تاریخی مرتبط با آب و مرمت و نمایش آنها.
  - ۸ – برقراری ارتباط، هماهنگی و تبادل اطلاعات علمی و فرهنگی مربوط به آب با مؤسسات و نهادهای ذی ربط.
  - ۹ – شناسایی محققان و کارشناسان علاقمند در زمینه‌های مختلف منابع تاریخی آب و فراهم نمودن تسهیلات لازم به منظور مطالعه و پژوهش در متون قدیمی و بهره‌گیری از نظریات و تجارب آنان در بازسازی آثار تاریخی آب کشور.
  - ۱۰ – تشویق و حمایت از پژوهش‌های مرتبط با کشف، شناسایی و ثبت آثار تاریخی و باستانی آب و فن آبیاری، کنترل سیلاب و غیره.
  - ۱۱ – ایجاد مراکز اسناد، بانک اطلاعات و کتابخانه مربوط به منابع تاریخی آب.
  - ۱۲ – برگزاری گردهمایی‌های مرتبط با گنجینه در سطح ملی و تهیه و تدوین چاپ و انتشار مقالات علمی و فنی معتبر ارائه شده در اینگونه گردهمایی‌ها.
  - ۱۳ – برگزاری نمایشگاه‌های ادواری برای معرفی و نمایش تأسیسات آبی قدیمی و جدید در مناطق مختلف.
  - ۱۴ – ارائه نحوه استفاده از آب و منابع سطحی و زیرزمینی در گذشته به منظور ایجاد انگیزه عمومی در صرفه جویی آب.

- ۱۵ - معرفی و نمایش پیشرفت فن آوری صنعت آب در عصر حاضر .
- ۱۶ - تشکیل گروههای فنی و کاری تخصصی در زمینههای مختلف منابع آب از جهات تاریخی آب بنابر ضرورت.
- ۱۷ - شناسایی، بررسی و رسیدگی به ابنیه و تأسیسات قدیمی کشور که از انرژی آب و باد بهره برداری می کرده اند مانند آسیابهای آبی و بادی.
- (ب) سطح بین المللی :
- ۱ - معرفی گنجینه به کشورهای جهان.
- ۲ - ایجاد ارتباط و مبادله اطلاعات علمی و فنی مربوط به گنجینه با کشورهای منطقه به لحاظ وجود سوابق فرهنگی و تاریخی ایران و پراکندگی آثار، ابنیه و تأسیسات آبی ایران در این کشورها و همچنین سایر کشورهای که در موارد مذکور غنی می باشند.
- ۳ - برگزاری گردهماییهای منطقه ای و ارائه مقالات و متون علمی معتبر در زمینه آثار تاریخی آب کشورهای منطقه.
- ۴ - برگزاری گردهماییهای بین المللی در مقاطع زمانی معین در یکی از کشورها که دارای آثار غنی آب می باشند و شرکت در این گردهماییها به منظور تبادل اطلاعات و تجربیات.
- ۵ - برقراری ارتباط با مؤسسات و سازمانهای بین المللی ذی ربط به منظور تبادل اطلاعات علمی و فرهنگی.
- ۶ - ایجاد هماهنگی با وزارتخانههای امور خارجه و فرهنگ و ارشاد اسلامی و ارتباط مستقیم و مستمر با نمایندگیهای رسمی مربوط در خارج از کشور به منظور تحقق اهداف گنجینه در سطح بین الملل.

فصل دوم - ارکان گنجینه

ماده ۶ - ارکان گنجینه عبارت است از :

الف) شورا

ب) رئیس گنجینه

الف) شورا

ماده ۷ - شورا مرکب از نه نفر عضو به شرح زیر می باشد:

۱ - وزیر نیرو که ریاست شورا را بعهده خواهد داشت.

۲ - وزیر فرهنگ و آموزش عالی.

۳ - معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست.

۴ - معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه.

۵ - شهردار تهران.

۶ - معاون وزیر نیرو در امور آب.

۷- معاون وزیر نیرو در امور آب و فاضلاب شهری.

۸- رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور.

۹- رئیس گنجینه که دبیر شورا خواهد بود.

تبصره ۱: در غیاب ریاست شورا یکی از اعضای شورا به انتخاب وزیر نیرو به عنوان قائم مقام ریاست شورا انجام وظیفه خواهد نمود.

تبصره ۲: در صورت عدم حضور هریک از اعضای شورا یکی از معاونان آنان به عنوان نماینده تام الاختیار در جلسه شرکت و تصمیم گیری خواهد نمود.

تبصره ۳: احکام اعضای شورا توسط رئیس جمهور یا معاون اول ریاست جمهوری صادر خواهد شد.

ماده ۸- شرح وظایف و اختیارات شورای گنجینه به ترتیب ذیل می باشد:

الف) تعیین خط مشی ها و سیاستهای کلی برای تحقق اهداف گنجینه .

ب) تصویب دستورالعمل ها و آئین نامه ها.

ج) تصویب تراز نامه سالانه.

د) تصویب بودجه سالانه.

ه) بررسی و اتخاذ تصمیم نسبت به مواردی که از طرف رئیس گنجینه پیشنهاد می شود.

و) پیشنهاد تغییر در اساسنامه و شرح وظایف.

ز) رسیدگی و اظهار نظر نسبت به گزارش فعالیت های جاری و آتی گنجینه.

ح) برنامه زیزی به منظور جلب کمک بخش خصوصی و دولت اعم از نقدی، تجهیزاتی و ساختمانی به منظور تقویت بنیه مالی گنجینه.

ماده ۹- از نظر تسهیل در انجام امور گنجینه، اعضای شورا می توانند اختیارات خود را جز در موارد خط مشی کلی، بودجه و پیشنهاد تغییر در اساسنامه به رئیس شورا تفویض نمایند، در این صورت تصمیمات رئیس شورا به عنوان مصوبات شورا تلقی خواهد شد.

ب) رئیس گنجینه :

ماده ۱۰- مسئولیت اداره کلیه امور گنجینه اعم از اعمال نظارت های مالی، محاسباتی، مدیریت امور کارکنان، تشکیلات، معاملات، مخارج حفظ اموال و همچنین نظارت لازم در امور اداری، مالی، فنی و تحقیقاتی در چارچوب ضوابط و آیین نامه های مصوب شورا با رئیس گنجینه است.

ماده ۱۱- حکم انتصاب رئیس گنجینه به پیشنهاد معاون وزیر نیرو در امور آب از طرف وزیر نیرو و رئیس شورای گنجینه برای مدت ۳ سال صادر خواهد شد.

تبصره:

انتصاب رئیس گنجینه بلامانع است .

ماده ۱۲ - رئیس گنجینه مجری وظایف گنجینه و سایر مأموریت‌هایی است که شورا تعیین می‌نماید.

ماده ۱۳ - آیین نامه اجرایی گنجینه توسط رئیس گنجینه تهیه و برای تصویب به شورا پیشنهاد می‌شود.

ماده ۱۴ - رئیس گنجینه موظف است بر اساس آئین نامه اجرایی مصوب شورا نسبت به انجام وظایف محوله اقدام و گزارش عملکرد را به شورا ارائه نماید.

ماده ۱۵ - رئیس گنجینه برنامه و بودجه سالانه گنجینه را برای تصویب به شورا ارائه می‌نماید.

ماده ۱۶ - رئیس گنجینه موظف است گزارش ترانزنامه گنجینه را به صورت سالانه بعد از پایان سال مالی برای تصویب به شورا ارائه نماید.

تبصره: سال مالی از اول فروردین ماه تا پایان اسفند ماه می‌باشد. به جز سال تأسیس که از تاریخ تأسیس تا پایان اسفند ماه خواهد بود.

ماده ۱۷ - در غیاب رئیس گنجینه، معاون وی به قائم مقامی او وظایف محوله را در حدود اختیارات تفویض شده انجام خواهد داد.

ماده ۱۸ - مکاتبات اداری به امضاء رئیس گنجینه یا کسانی که از طرف وی حق امضاء دارند صادر می‌شود.

فصل سوم - نحوه تشکیل و اداره جلسات شورای گنجینه

ماده ۱۹ - زمان و مکان تشکیل جلسات شورا به پیشنهاد رئیس گنجینه از طرف رئیس شورا تعیین خواهد شد و حداقل پانزده روز قبل از طرف رئیس گنجینه به اطلاع سایر اعضا خواهد رسید حداکثر فاصله بین دو جلسه شورا نباید از ۶ ماه تجاوز نماید.

تبصره: جلسات فوق العاده شورا بنا به ضرورت با پیشنهاد رئیس گنجینه و دعوت رئیس شورا تشکیل خواهد شد.

ماده ۲۰ - برای تشکیل جلسات حضور بیش از نصف اعضا ضروری است و تصمیمات در هر جلسه با اکثریت آرای عده حاضر در جلسه اتخاذ خواهد شد.

تبصره: در صورت عدم حضور اکثریت فوق جلسه بعدی حداکثر ۱۵ روز بعد تشکیل و رسمیت خواهد داشت.

ماده ۲۱ - اداره جلسات شورای گنجینه به عهده ریاست شورا می‌باشد.

ماده ۲۲ - شورا می‌تواند در جلسات خود از کارشناسان خبره به منظور استفاده از نظریات مشورتی آنان دعوت بعمل آورد.

ماده ۲۳ - اداره امور دبیرخانه شورای گنجینه و پی‌گیری اجرای تصمیمات و مصوبات شورا، تهیه خلاصه مذاکرات جلسات آن و تنظیم روابط بین گنجینه با سایر سازمانها و ارگانها و سایر وظایف محوله به عهده دبیر شورا خواهد بود.

فصل چهارم - منابع مالی و محاسباتی گنجینه

ماده ۲۴ - گنجینه دارای شخصیت حقوقی است و منابع مالی و محاسباتی آن به شرح ذیل می‌باشد:

۱ - درآمد حاصل از ورودیه گنجینه‌ها.

۲ - کمکهای مالی و تجهیزاتی بخش دولتی و خصوصی.

۳ - درآمد حاصل از فروش تولیدات علمی، فرهنگی و پژوهشی.

۴ - درآمد ناشی از ارائه خدمات مشاوره‌ای، فنی و آموزشی.

۵ - سایر درآمدهای متفرقه.

ماده ۲۵ - کلیه چکها و اسناد و اوراق مالی باید به امضای رئیس و مسئول مالی گنجینه و یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها برسد.

ماده ۲۶ - بودجه مورد نیاز سالانه گنجینه شامل هزینه طرحها و اجرای آنها، هزینه جاری، هزینه برگزاری و شرکت در گردهمایی‌های داخل و خارج کشور، حق عضویت در انجمن بین المللی گنجینه (I.C.O.M) و سایر انجمن‌ها و سازمانهای بین المللی مرتبط، حق التحریر، حق التألیف، حق ترجمه، هزینه‌های مربوط به خرید، چاپ و انتشار نشریات و جزوات علمی و سایر هزینه‌های مورد نیاز می‌باشد.

ماده ۲۷ - هزینه طراحی واحداث گنجینه و همچنین بازسازی و احیای ابنیه آبی تاریخی کشور پس از اتمام مطالعات و تکمیل طرحهای برآورد شده و توسط رئیس گنجینه به شورا ارائه خواهد شد و هزینه‌های فوق الذکر پس از تصویب شورا از طرف ریاست شورا برای اجرا به رئیس گنجینه ابلاغ می‌شود.

فصل پنجم - تغییرات و تصویب اساسنامه

ماده ۲۸ - هر گونه تغییر در مفاد این اساسنامه با پیشنهاد شورای گنجینه و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی بعمل خواهد آمد.

ماده ۲۹ - این اساسنامه در ۲۹ ماده و ۸ تبصره در جلسه چهارصد و یک مورخ ۷۶.۴.۳۱ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

اساسنامه مجتمع علمی، فرهنگی و تاریخی ربع رشیدی (مصوب ۱۳۸۱/۵/۸)

مقدمه:

نقش تاریخی مجتمع دانشگاهی ربع رشیدی به عنوان مهم‌ترین قطب علوم و فنون در قرون وسطی و تأثیر آن در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری به استناد آثار مورخان و وقفنامه ای که از بانی دانشمند آن، خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی به یادگار مانده، ایجاب می‌نماید تا سازمانها و مجامع علمی، فرهنگی و مراکز خیریه دنیای معاصر به تناسب

وظائف و رسالت هایی که بر عهده دارند، ضمن مطالعه و شناخت هر چه بیشتر نقش آن، وظیفه تاریخی خود را در احیای جنبه های مختلف علمی، مدیریتی و تحقق مقاصد و تداوم راه بنیانگذار آن ادا نمایند.

ماده ۱: تعریف

به منظور احیا و حفظ هویت علمی، فرهنگی و تاریخی ربع رشیدی و تداوم فعالیت های آن منطبق با نیازهای روز جامعه علمی کشور مؤسسه ای تحت عنوان «مجتمع علمی، فرهنگی و تاریخی ربع رشیدی» که از این پس «مجتمع» نامیده می شود، با شخصیت حقوقی مستقل تشکیل می شود.

تبصره: فعالیت های مجتمع در کلیه موارد مرتبط با اهداف و وظائف وزارتخانه ها و سازمان هایی از قبیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان اوقاف و امور خیریه، سازمان میراث فرهنگی و ۰۰۰ با رعایت کامل قوانین و آیین نامه های ناظر بر موضوع فعالیت و با مجوز و نظارت نهاد ذی ربط انجام خواهد شد.

ماده ۲: اهداف

۱. بازبانی هویت و احیای جنبه های مختلف مدیریتی، فرهنگی، پزشکی و فناوری ربع رشیدی به عنوان یکی از عالی ترین مظاهر تعامل تمدن ایرانی و فرهنگ اسلامی و معرفی موارث و دستاوردهای آن به جامعه بشری و نسل های آینده.

۲. ایجاد مرکزیت علمی، آموزشی و پژوهشی و تحقیقاتی به منظور نشر و گسترش علوم و فنون مختلف نظری و کاربردی با عنایت خاص به وقفنامه ربع رشیدی.

ماده ۳: مرکز اصلی مجتمع شهر تبریز بوده و مجتمع می تواند در سایر مناطق نیز مراکز فعالیت دایر نماید.

ماده ۴: وظائف مجتمع

۱. تأسیس مرکز اسناد و اهتمام به گردآوری آثار مکتوب و مستندات تاریخی مرتبط با ربع رشیدی و اهداف مجتمع.

۲. اهتمام به گردآوری اشیا و تأسیس موزه مرتبط با فعالیت های مجتمع با همکاری و نظارت سازمان میراث فرهنگی کشور.

۳. همکاری با سازمان میراث فرهنگی کشور در انجام کاوش و احیای بافت قدیمی و بقایای ربع رشیدی.

۴. ایجاد پایگاه های اطلاعاتی در زمینه های علمی و فرهنگی و برقراری ارتباط و تبادل علمی با مراکز و مراجع علمی و فرهنگی داخل و خارج کشور.

۵. تشکیل گروه‌های علمی، پژوهشی و انجام طرح‌های تحقیقی بنیادی و کاربردی بویژه در زمینه علوم و فنون رایج در ربع رشیدی.

۶. برنامه‌ریزی به منظور ایجاد ارتباط میان مراکز علمی و بخش‌های تولیدی در زمینه‌های مختلف.

۷. اهتمام به احیای مکاتب علمی، هنری و ادبی.

۸. انجام سایر مأموریت‌ها و فعالیت‌های مصوب هیأت امنا (موضوع ماده ۶ اساسنامه).

ماده ۵: ارکان مجتمع

۱. هیأت امنا

۲. رئیس مجتمع

ماده ۶: ترکیب اعضای هیأت امنا

۱. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

۲. وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

۳. وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۴. رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی

۵. رئیس بنیاد ایران‌شناسی

۶. رئیس فرهنگستان علوم

۷. رئیس فرهنگستان هنر

۸. رئیس سازمان اوقاف و امور خیریه

۹. رئیس سازمان میراث فرهنگی کشور

۱۰. استاندار آذربایجان شرقی

ماده ۷: وظائف و اختیارات هیأت امنا

۱. تعیین خطمشی‌ها و سیاست‌های کلی مجتمع به منظور تحقق اهداف مورد نظر.

۲. تصویب دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها و تشکیلات سازمانی پیشنهادی از سوی رئیس مجتمع.

۳. تصویب ترازنامه سالانه.

۴. تصویب بودجه سالانه.

۵. بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص برنامه‌های پیشنهادی رئیس مجتمع.

۶. پیشنهاد تغییر در مفاد اساسنامه.

۷. بررسی و اظهارنظر در مورد گزارش فعالیت‌های جاری مجتمع.

۸. جلب کمک‌های نقدی و غیرنقدی بخش دولتی و غیردولتی و مؤسسات خیریه داخل و خارج کشور به منظور تقویت بنیه مالی مجتمع.

ماده ۸: اعضای هیأت امنای می‌توانند جز در موارد تعیین خط‌مشی و سیاست‌های کلی، تصویب بودجه سالانه و پیشنهاد تغییر مفاد اساسنامه، اختیارات خود را به رییس هیأت امنای تفویض نمایند، در این صورت تصمیمات رییس هیأت امنای به عنوان مصوبات هیأت امنای تلقی خواهد شد.

ماده ۹: مسؤولیت اداره کلیه امور مجتمع اعم از امور علمی، پژوهشی و اجرایی با رییس مجتمع خواهد بود.

ماده ۱۰: رییس مجتمع با رأی نسبی اعضای هیأت امنای به مدت ۴ سال انتخاب خواهد شد.

تبصره: انتصاب مجدد رییس مجتمع بلامانع است.

ماده ۱۱: وظائف رییس مجتمع

۱. تدوین برنامه‌های کوتاه مدت و بلند مدت به منظور اجرای وظائف مجتمع و تنظیم بودجه سالانه برای تصویب هیأت امنای.

۲. تهیه و تنظیم آیین‌نامه اجرایی و نمودار تشکیلاتی مجتمع برای پیشنهاد تصویب به هیأت امنای.

۳. تهیه و ارائه عملکرد و گزارش فعالیت‌های مجتمع به هیأت امنای.

۴. تنظیم ترازنامه مجتمع به صورت سالانه بعد از پایان سال مالی برای پیشنهاد تصویب به هیأت امنای.

۵. نظارت بر فعالیت‌های علمی، پژوهشی و تحقیقاتی و پشتیبانی مجتمع.

۶. انجام امور مالی و معاملاتی مجتمع در چهارچوب مقررات مربوط و مصوبات هیأت امنای.

تبصره: در غیاب رییس مجتمع، معاون وی می‌تواند وظائف محوله را در حدود اختیارات تفویض شده انجام دهد.

ماده ۱۲: زمان و محل تشکیل جلسات توسط رییس هیأت امنای تعیین و حداقل پانزده روز قبل توسط دبیر هیأت امنای به اعضا ابلاغ خواهد شد. حداکثر فاصله زمانی بین دو جلسه نباید از ۶ ماه تجاوز نماید.

ماده ۱۳: حضور بیش از نصف اعضای هیأت امنای برای تشکیل جلسه ضروری بوده و تصمیمات متخذه با رأی اکثریت نسبی حاضران معتبر خواهد بود.

تبصره: در صورت عدم حضور اکثریت مذکور، جلسه بعدی حداکثر ۱۵ روز بعد تشکیل خواهد شد.

ماده ۱۴: اداره جلسات هیأت امنای به عهده رییس هیأت امنای و در غیاب وی با نایب رییس هیأت امنای می‌باشد.

تبصره: هیأت امنای می‌تواند در جلسات خود از کارشناسان خبره به منظور استفاده از نظریات مشورتی آنان دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۵: اداره امور دبیرخانه هیأت امنای و پی‌گیری اجرای تصمیمات و مصوبات هیأت امنای و تنظیم صورت جلسات به عهده دبیر هیأت امنای خواهد بود.

ماده ۱۶: منابع مالی مجتمع

- ۱- درآمدهای اختصاصی حاصل از خدمات آموزشی، فنی، مشاوره‌ای و انجام طرح‌های تحقیقاتی، اخذ ورودیه و سایر درآمدهای متفرقه.
- ۲- منابع عمومی و کمک‌های بخش دولتی و غیردولتی.
- ۳- کمک‌های مالی مجامع بین‌المللی و مؤسسات خیریه داخلی و خارج کشور.
- ۴- موقوفات.

ماده ۱۷: کلیه چک‌ها و اسناد و اوراق مالی باید به امضای رییس و مسؤول مالی مجتمع و یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها برسد.

ماده ۱۸: هزینه‌های عمرانی مجتمع پس از اتمام مطالعات و تکمیل طرح‌ها برآورد شده و توسط رییس مجتمع به هیأت امنا ارائه خواهد شد و پس از بررسی و تصویب هیأت امنا و تعیین منابع مالی از طرف رییس هیأت امنا برای اجرا به رییس مجتمع ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۹: هرگونه تغییر در مفاد این اساسنامه با پیشنهاد هیأت امنا و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی به عمل خواهد آمد.

بخشنامه به ثبت تهران و استان‌ها و شهرستانهای مستقل (مصوب ۱۳۵۴/۹/۲۹)

با ارسال رونوشت نامه شماره ۱۱۳۴۲۰/ب-۱۳۵۴/۹/۲۹ اداره کل باستان‌شناسی و فرهنگ عامه لازم است با توجه به مندرجات آن مراقبت فرمایند از قبول ثبت درخواست اماکن مورد نظر و اراضی مربوطه به اماکن مزبور از اشخاص خودداری و چنان چه نسبت به این قبیل اماکن مهم قبلاً تقاضای ثبتی پذیرفته شده باشد با رسیدگی لازم و معاینات محلی مراتب را جهت اقدام قانون به اداره کل ثبت گزارش دهند ضمناً توجه فرمایند هنگام تعیین حدود رقبات مجاور اماکن و اراضی منظور وقت تعیین حدود را ضمن ارسال یک نسخه آگهی تعیین قبلاً به اداره باستان‌شناسی و فرهنگ عامه اطلاع دهند

بخشنامه ضرورت استعلام از سازمان میراث فرهنگی کشور قبل از عملیات اجرایی طرح‌های عمرانی (مصوب

۱۳۸۲/۷/۹)

به منظور حفاظت از میراث فرهنگی کشور، پرهیز از تاخیر در اجرای طرح‌های عمرانی و بروز اختلاف و پیگرد قضایی به لحاظ قوانین آمده ناظر به جلوگیری از میراث فرهنگی کشور، مقتضی است کلیه دستگاه‌های اجرایی قبل از آغاز

عملیات اجرایی طرح‌های عمرانی، ضوابط حفاظتی آثار تاریخی - فرهنگی موجود اجرای طرح را از سازمان کیراث فرهنگی کشور استعلام و بر اساس آن اقدام نمایند.

بخشنامه در خصوص اجرای دقیق حمایت های قانونی مقرر در قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی
نظر به اینکه رونق امر گردشگری به دلیل اهمیت آن در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، از اهم سیاستهای دولت در برنامه های سوم و چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور است، و با توجه به اینکه تحقق این هدف مستلزم حمایت قانونی از فعالیتهای تاسیسات، سرمایه گذاران و شاغلین در بخش مذکور، اجرای دقیق و کامل حمایت قانونی مقرر در قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۷۰ (به ویژه ماده ۸ آن و ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی قانون یاد شده در مورد تاسیسات گردشگری و دفاتر خدمات گردشگری است. علیهذا مقتضی است کلیه دستگاههای اجرایی که ماموریت اجرای مفاد مقررات فوق را بر عهده دارند، تکالیف مقرر را با جدیت و در اسرع وقت انجام دهند

تاکید بر اجرای بخشنامه شماره ۳۶۷۶۶/۶۱۹۰ مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۱ در خصوص اختصاص حداقل ۱۰ درصد از تسهیلات ارزی و ریالی به بخش گردشگری و توسعه صنایع دستی
پیرو بخشنامه شماره ۳۶۷۶۶/۶۱۹۰ مورخ ۱۳۸۶/۱/۲۱ موضوع فعال سازی و تقویت زیرساختهای بخش گردشگری و صنایع دستی و نقش آن در تولید و ایجاد اشتغال و نیز ایجاد نشاط و شادابی در جامعه، بر اجرای یاده در سال ۱۳۸۷ تاکید می‌شود.

بخشنامه اختصاص حداقل ۱۰ درصد از تسهیلات ارزی و ریالی به بخش گردشگری و توسعه صنایع دستی
نظر به نقش سازنده و موثر بخش گردشگری و صنایع دستی در تولید و اشتغال و نیز ایجاد نشاط و شادابی در جامعه و با عنایت به ضرورت ایجاد تحرک در این بخش و فعال سازی و تقویت زیرساختهای آن مقتضی است شورای برنامه ریزی و توسعه استانها حداقل ده درصد (۱۰٪) از تسهیلات ارزی و ریالی که بر اساس تصویب نامه و تصمیمهای هیئت وزیران به استانها اختصاص یافته است، صرفاً در بخش گردشگری و توسعه صنایع دستی تخصیص دهند و کارگروههای اشتغال و سرمایه گذاری استانها ملزم به بررسی و ارسال این طرحها با اولویت ویژه با بانکها می‌باشند.

دستورالعمل نحوه شرکت اشیاء در نمایشگاههای داخل و خارج از کشور(مصوب ۱۳۸۴/۱/۱)
به منظور فعال نمودن نمایشگاههای موزه ای در داخل و خارج از کشور و ایجاد محیطی گسترده تر برای تبادل فرهنگی و تمدنی میان مخاطبان موزه ها، بر پایه دستورالعمل زیر امکان نمایش اشیاء در نمایشگاه داده می‌شود.

(۱) نمایشگاه‌های داخل کشور

ماده ۱- درون سازمانی

- موضوع نمایشگاه باید به نحوی در ارتباط با موضوعات میراث فرهنگی و گردشگری باشد
- نقل و انتقال اموال فرهنگی و تاریخی به هر یک از واحدهای تابعه استانی بنا به موافقتنامه فی مابین مدیران کل استانی ذیربط (تحویل دهنده و تحویل گیرنده) و تایید مدیر کل موزه ها صورت می‌گیرد.
- نقل و انتقال بین موزه های استان تهران (موزه ملی ایران، مجموعه سعد آباد، مجموعه نیاوران و کاخ گلستان) با تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات امکان پذیر است
- حضور نماینده اداره کل موزه‌ها، امین اموال تحویل دهنده و تحویل گیرنده به هنگام انتخاب اشیاء جهت ارسال به نمایشگاه الزامی است.
- مسئولی اموال فرهنگی و تاریخی و نظارت بر حسن نگهداری اموال در طول برگزاری نمایشگاه به عهده تحویل گیرنده اشیاء است
- فرم نقل و انتقال اشیاء منتخب باید به امضای معاونت فرهنگی و ارتباطات، مدیر کل موزه‌ها، مدیر واحد تحویل دهنده و تحویل گیرنده برسد.
- ارسال رونوشت فرم نقل و انتقال اشیاء ممنتخب جهت شرکت در نمایشگاه به اداره کل موزه‌ها، ذی حسابی سازمان متبوع و واحدهای تحویل دهنده و تحویل گیرنده الزامی است.
- اشیاء آسیب دیده و مرمت شده و یا در معرض آسیب مجاز به انتقال نمی‌باشد.
- مستند سازی اشیاء (تهیه عکس، طرح، فرم عمومی و ویژه و فرم انتقال) قبل از هر اقدامی جهت بسته‌بندی فنی الزامی است.
- بسته‌بندی اموال منتخب با نظارت واحدهای تحویل دهنده و تحویل گیرنده به عهده شرکت معتبری است که صلاحیت فنی آن به تایید اداره کل موزه ها رسیده باشد.
- حصول اطمینان از جنبه های امنیتی و حفاظت فیزیکی اموال در محل مورد نظرو در طول مسیر قبل از نقل و انتقال توسط واحد برگزارکننده الزامی است و مراتب باید به اداره کل موزه‌ها منعکس گردد.
- حفاظت فیزیکی اموال فرهنگی و تاریخی از مبداء تا مقصد به عهده مدیریت پاسداران میراث فرهنگی و گردشگری خواهد بود.
- حفاظت فیزیکی اموال فرهنگی و تاریخی در طول زمان نمایشگاه به عهده واحد برگزار کننده نمایشگاه خواهد بود.
- کلیه واحدهای برگزارکننده نمایشگاه‌های داخل و خارج از سازمان موظفند در موعی مقرر به بازگشت آثار نمایشگاهی به مبداء اقدام و صورت جلسه بازگشت اشیاء را با ادراه کل موزه ها ارسال نمایند.

- تمدید مهلت برپایی نمایشگاه با تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات بوده که با درخواست واحد برگزارکننده و حداقل ده روز قبل از مهلت نمایشگاه امکان پذیر خواهد بود.

- ماده ۲- برون سازمانی

کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادهای دولتی و خصوصی به منظور برپایی نمایشگاه درون سازمانی موظف به اجرای ضوابط زیر می‌باشند.

- پیشنهادات وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادهای دولتی و خصوصی به منظور برپایی نمایشگاه موضوع این دستورالعمل پس از تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات و تعیین نحوه مشارکت قابل اجرا خواهد بود.

- نقل و انتقال اموال فرهنگی و تاریخی جهت مشارکت در نمایشگاه موضوع این دستورالعمل پس از تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات امکان پذیر است.

- هر گونه مستند سازی اعم از نسخه برداری، تصویربرداری، تهیه میکروفیلم، اسلاید، اسکن و ... از آثار منتقل شده به نمایشگاه‌های خارج از سازمان ممنوع می‌باشد، مگر با تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات و تحت نظارت اداره کل موزه‌ها

- انتقال اشیاء منتخب جهت شرکت در نمایشگاه‌های خارج از سازمان منوط به اخذ مجوز از وزارت دارایی توسط ذیحسابی سازمان می‌باشد.

ماده ۳- نمایشگاه‌های خارج از کشور

در برپایی نمایشگاه‌های خارج از کشور، رعایت کلیه ضوابط بندهای ۱، ۵، ۷، ۸، ۹، ۱۰ و ۱۱ مربوط به نمایشگاه‌های داخلی الزامی است.

- همترازی و صلاحیت فرهنگی واحد برگزارکننده نمایشگاه با واحد مبداء (تحويل گیرنده اشیاء) باید مورد تایید معاونت فرهنگی قرار گیرد.

- انتخاب اشیاء توسط شورایی متشکل از اعضا هیات کارشناسان داخل و واحد برگزارکننده نمایشگاه (خارج) انجام خواهد شد، در صورت بروز اختلاف نظر هیات کارشناسی داخل ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

- انتخاب و انتقال هر گونه شیء منحصر به فرد جهت شرکت در نمایشگاه‌های خارج مجاز نمی‌باشد. تخصیص عنوان مذکور بر شیء منتخب صرفاً از شئون هیات کارشناسی است. چنانچه انتقال شیء منحصر به فرد که بنا به مفاد این

دستورالعمل انتقال آن به خارج مجاز نمی‌باشد، جزو ضرورت‌های خاص مدیریتی قرار گیرد، موضوع انتقال در جلسه‌ای با حضور هیات کارشناسی و مدیریت ارشد سازمان به بحث و تبادل نظر و اخذ تصمیم گذارده می‌شود.

- تقویم ریالی و ارزیابی بیمه اشیاء منتخب جزو مسئولیت‌های هیات کارشناسی می‌باشد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- محل برگزاری نمایشگاه به لحاظ جنبه‌های حفاظتی، نورپردازی و امنیتی و .... باید به استانداردهای رایج بین المللی منطبق باشد.

- خروج اموال فرهنگی و تاریخی برای شرکت در نمایشگاه‌های خارج با تایید هیات کارشناس و اخذ مجوزهای لازم از مبادی ذیربط امکان‌پذیر خواهد بود.

- برگزاری همزمان چند نمایشگاه مجاز نبوده مگر به حکم ضرورت که به تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات خواهد رسید.

- کلیه آثار نمایشگاهی منتقل شده باید در موعد مقرر به مبدا عودت داده شود. در صورت نیاز به تمدید مراتب یک ماه قبل از پایان نمایشگاه باید به اطلاع و تایید معاونت فرهنگی و ارتباطات برسد.

- اعلام نظر هیات کارشناسی در انتخاب اشیاء و تقویم ریالی و ارزیابی بیمه‌ای و اجازه انتقال صرفاً مختص یک نمایشگاه و برای یک دوره مشخص می‌باشد. چنانچه شرایط برپایی نمایشگاه به لحاظ مکان، تاریخ و... به هر میزان تغییر یابد مستلزم اخذ مجوز جدید از هیات کارشناسی می‌باشد.

این دستورالعمل در ۳ ماده و ۲۹ بند در تاریخ ۱۳۸۴/۱/۱ به امضاء رسیده و از همین تاریخ لازم الاجرا است.

بخشنامه در خصوص اصلاح آئین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی و ...

شماره ۱۰۹۴۴-۲۱۱۳-۲۱۱ اداره کل امور مالیاتی استان اداره کل دفتر دبیرخانه هیاتهای موضوع ماده ۲۵۱ مکرر جامعه حسابداران رسمی ایران شورای عالی مالیاتی دفتر فنی مالیاتی هیات عالی انتظامی مالیاتی دادستانی انتظامی مالیاتی سازمان حسابرسی به پیوست تصویر تصویب نامه شماره ۳۲۳۲۲/ت/۳۱۱۸۴ ه مورخ ۱۳۸۳/۷/۱۲ هیات محترم وزیران در خصوص اصلاح آئین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها موضوع تصویب نامه شماره ۷۴۰۸/ت/۱۴۱ مورخ ۱۳۶۸/۳/۲ ابلاغ میگردد. ۶۰۲۵/م علی اکبر سمیعی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۳/۷/۸ بنا به پیشنهاد شماره ۶۸۳۷-۱ مورخ ۱۳۸۳/۵/۶ سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود: آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی و نظارت بر فعالیت آنها، موضوع تصویب نامه شماره ۷۴۰۸/ت/۱۴۱ مورخ ۱۳۶۸/۳/۲ به شرح زیر اصلاح می شود:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

۱ - در کلیه مواد آیین نامه و اصلاحات بعدی آن عبارت " تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی" به عبارت " تاسیسات گردشگری" ، عبارت " وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی" به عبارت " رییس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری" و عبارت " وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی" به عبارت " سازمان میراث فرهنگی و گردشگری" تغییر می یابد.

۲ - متن زیر جایگزین ماده (۱۲) و تبصره های آن می شود:

ماده ۱۲ - درجه بندی، تغییر و سلب درجه و همچنین نرخ گذاری اتاق، اغذیه و سایر خدمات تاسیسات گردشگری مطابق دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب شورای عالی میراث فرهنگی و گردشگری خواهد رسید.

۳ - ماده (۱۳) به شرح ذیل اصلاح می شود :

ماده ۱۳-سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می تواند قبل از درجه بندی ، برای واحدهای تازه تاسیس ، پروانه بهره برداری موقت صادر و میزان خدمات آن واحدها را حداکثر بر اساس درجه ای که در موافقت اصولی ذکر شده است ، تعیین نماید،

۴ - ماده (۲۳) حذف می شود و شماره مواد بعدی به ترتیب اصلاح می شود

دستورالعمل تشکیل هیات کارشناسی اموال فرهنگی - تاریخی (مصوب ۱/۱/۱۳۸۴)

هدف

هدف از تشکیل هیات کارشناسی اجرای ماده ۱۸ آیین نامه اموال فرهنگی - تاریخی هنری مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۵ و بند ۹ و ۱۹ از ماده ۳ قانون اساسنامه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می باشد تا با ایجاد نظام هماهنگ که بر کلیه امور کارشناسی، ارزیابی، تحویل تحول و شرکت اشیاء در نمایشگاههای داخلی و خارجی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری نظارت کند.

ماده ۱- کارشناسی اموال فرهنگی

کارشناسی اموال فرهنگی به کاری تخصصی اطلاق می شود که یک یا چند مقوله فرهنگی اعم از حوزه باستان شناسی، مردم شناسی، اسناد و مدارک و هنرهای سنتی و معاصر را در بر می گیرد.

ماده ۲- کارشناسی اموال فرهنگی

کارشناس اموال فرهنگی به کارشناسی متخصص و خبره در یکی از حوزه های اموال تاریخی و فرهنگی اطلاق می شود که بنا به حکم ریاست سازمان مجاز به کارشناسی خواهند بود.

ماده ۳- اموال فرهنگی - تاریخی

اموال فرهنگی - تاریخی به آن دسته از اموالی اطلاق می شود که در یکی از رسته های زیر قرار گیرد:

- اموال موضوع باستان شناسی

- اموال موضوع مردم‌شناسی

- اموال موضوع هنرهای سنتی و معاصر

- اسناد و مدارک مهم دوره معاصر که واجد منشاء و فرایند تاریخی و فرهنگی است.

- اموال خاص متعلق به شخصیت‌ها و رجال فرهنگی و سیاسی است.

ماده ۴- شناسایی و کارشناسی اموال فرهنگی

شناسایی و کارشناسی و تعیین قدمت اموال فرهنگی و تاریخی مهم ترین و اساسی ترین وظیفه هیات می باشد که رسته هر شیء را مشخص خواهد کرد.

ماده ۵- ارزیابی

ارزیابی به منظور اعلام به دادگاه‌ها و مراجع قضایی، خرید اموال فرهنگی و تاریخی جهت تجهیز موزه‌های تابعه و سایر مواردی که اعضاء هیئت کارشناس، ارزیابی شیء و یا اشیایی حسب مورد ضروری تشخیص دهند اطلاق می شوند.

ماده ۶- هیات عالی کارشناسی اموال فرهنگی تاریخی

هیات عالی کارشناسی اموال فرهنگی تاریخی هیاتی متشکل از ۷ الی ۱۱ نفر متخصص و خبره اموال فرهنگی-تاریخی مربوط به دوران های پیش از تاریخ، تاریخی، اسلامی، اموال موضوع مردم شناسی، هنرهای سنتی و اسناد و مدارک تاریخی و هنری است که بنا به پیشنهاد معاونت فرهنگی و ارتباطات و با حکم ریاست سازمان به مدت دو سال منصوب می شوند.

تبصره: اعضا منتخب در صورتی که از متخصصین داخل اسزمان باشند، مسئولیت کارشناسی آنها منافی انجام وظایف سازمانی آنها نخواهد بود.

ماده ۷: وظایف و اختیارات اعضای هیات عالی کارشناس:

۱-۷- انجام کارشناسی اموال فرهنگی تاریخی ارائه شده از سوی واحدهای تابعه سازمان به منظور تحقق مفاد ماده ۴، ۳ و ۵

۲-۷- نظارت بر حسن اجرای امور کارشناسی بدوی و انجام کاشناسی مجدد در حوزه عمل کلیه واحدهای تابعه سازمان میراث فرهنگی و گردشگری

۳-۷- اظهار نظر کارشناسی در خصوص امر تحویل و تحول اموال و توزیع اموال فرهنگی و تاریخی در سطوح کلیه واحدهای تابعه سازمان

۴-۷- کارشناسی و ارزیابی اشیاء پیشنهادی به سازمان میراث فرهنگی جهت خرید حسب مورد

۵-۷- کارشناسی و ارزیابی اشیاء ارئه شده توسط مراکز سازمان میراث فرهنگی و گردشگری سراسر کشور حسب نیاز مراکز قضایی، گمرک و نیروهای انتظامی

- ۷-۶- شناسایی، انتخاب و کارشناسی اموال فرهنگی - تاریخی به منظور شرکت در نمایشگاه های بین المللی خارج از کشور
- ۷-۷- ارزیابی و تعیین بهای اشیای منتخب جهت شرکت در نمایشگاه های بین المللی خارج از کشور
- ۷-۸- بازدید در محل به منظور بررسی آثار ارائه شده جهت خرید سازمان
- ۷-۹- عزیمت به مراکز استان ها به منظور ارائه راهکارهای کارشناسی و حل مشکلات احتمالی
- ۷-۱۰- ارزیابی و تعیین بهای اشیای منحصر به فرد جهت شرکت در نمایشگاه های داخل
- ۷-۱۱- پیشنهاد ثبت آثار نفیس و منحصر به فرد در فهرست آثار ملی
- ماده ۸- وظایف دبیرخانه هیات کارشناسی:
- ۸-۱- دریافت و بررسی مقدماتی پیشنهادهای واصله
- ۸-۲- تنظیم صورت جلسات هیات کارشناسی
- ۸-۳- ارائه گزارش هر ۳ ماه یکبار به اعضای هیات و هر ۶ ماه یکبار به معاونت فرهنگی و ارتباطات و ریاست سازمان
- ۸-۴- تشکیل جلسات عادی به دعوت دبیر هیات هر ۱۵ روز یکبار، جلسات فوق العاده نیز به دستور رییس سازمان و یا معاونت فرهنگی و ارتباطات در موعد مقرر تشکیل خواهد شد.
- ۸-۵- ایجاد هماهنگی میان اعضا هیات به منظور تشکیل جلسات و ارجاع امور محوله حسب تخصص به عضو یا اعضا صاحب نظر بنا به مورد
- ۸-۶- اعزام تیم کارشناسی منتخب هیات به منظور کارشناسی و نظارت بر حسن اجرای کارشناسی استان ها
- ۸-۷- دعوت از کارشناسان خبره اموال فرهنگی - تاریخی از خارج سازمان به منظور انجام مشورت های تخصصی بیشتر
- ۸-۸- پیگیری امور محوله تا اخذ نتیجه
- ۸-۹- آرشیو پرونده های ارجاعی
- تبصره ۱: دبیر هیات با پیشنهاد معاونت فرهنگی و ارتباطات و حکم ریاست سازمان منصوب می شود.
- تبصره ۲: کلیه امور و وظایف دبیرخانه زیر نظر دبیر انجام خواهد شد.
- ماده ۹- پرداخت حق الزحمه کارشناسی:
- ۹-۱- پرداخت حق الزحمه کارشناسی طی قراردادهایی به تناسب دوره ماموریت هیات توسط حوزه معاونت فرهنگی و ارتباطات منعقد خواهد شد.
- ۹-۲- پرداخت حق ماموریت بابت اعزام کارشناس به استان ها برابر حکم صادره از طرف معاونت فرهنگی و ارتباطات در چهارچوب قرارداد قابل پرداخت خواهد بود.

۳-۹- احکام ماموریت هریک از اعضای هیات کارشناسی به خارج از کشور به پیشنهاد معاونت فرهنگی و ارتباطات و با تایید و امضا ریاست سازمان صادر و حق ماموریت پرداخت خواهد شد.

این دستور العمل در ۹ ماده و ۳ تبصره و ۲۸ بند در تاریخ ۱/۱/۱۳۸۴ به امضا رسیده و از همین تاریخ لازم الاجراست.

**دستورالعمل خرید اموال فرهنگی تاریخی و هنری منقول سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (مصوب
۱۳۸۴/۴/۱)**

براساس ماده ۱۸ آیین نامه اموال فرهنگی - تاریخی و هنری نهادهای عمومی و دولتی به منظور تکمیل محتوای موزه های موجود و موزه های در حال تاسیس و ایجاد مراکز قانونی خرید آثار فرهنگی تاریخی و هنری و به منظور جلوگیری از خروج غیرقانونی آثار به خارج از کشور و نیز ایجاد حس اعتماد و تقویت انگیزه و تشویق مالکان اموال جهت ارائه آثار خود به سازمان دستور العمل زیر جهت اجرا ابلاغ می شود:

ماده ۱- اداره کل موزه ها به منظور تدوین سیاست های خرید و تحقق مفاد این دستور العمل موظف به تشکیل هیات عالی کارشناسی می باشد.

ماده ۲- هیات کارشناسی اموال فرهنگی تاریخی منتخب ریاست سازمان که از افراد صاحب نظر و با تخصص و تجربه کافی در امر قیمت گذاری اموال فرهنگی و هنری نیز می باشند در راستای تحقق مفاد این دستورالعمل موظف به اظهار نظر در زمینه های زیر می باشند.

الف- اصالت و قدمت اثر

ب- تعیین دوره و اهمیت و ارتباط آن با فرهنگ و تمدن ایران

ج- ارزش و اهمیت اثر به جهت موزه ای بودن

د- تقویم ارزش ریالی اثر

ماده ۳- هیچ واحدی در سازمان مجاز به خرید اثر جز از طریق اداره کل موزه ها (هیات کارشناسی) نمی باشد.

ماده ۴- سازمان میراث فرهنگی و گردشگری موظف است در سر جمع اعتبارات سالانه خود اعتباری را جهت خرید اموال فرهنگی تاریخی و هنری اختصاص دهد.

ماده ۵- ارایه کنندگان آثار فرهنگی تاریخی و هنری پیشنهاد فروش آثار خود را به همراه تصاویر و اطلاعات مربوطه کتبا به اداره کل موزه ها جهت بررسی و کارشناسی اعلام داشته، بدیهی است تشکیل پرونده کارشناسی اثر لزوماً به منزله موافقت با خرید و یا حقی برای صاحب اثر نخواهد بود.

ماده ۶- دبیرخانه هیات کارشناسی اموال فرهنگی تاریخی نظر نهایی هیات کارشناسی را که طی صورت جلسه ای به امضا رسیده است به انضمام تصویر کلیه اقدامات انجام شده و مدارک زیر جهت اظهار نظر معاون فرهنگی و ارتباطات سازمان ارسال می دارد.

الف- درخواست کتبی ارائه کننده اثر

ب- تایید ضرورت انجام خرید اثر

ج- درخواست اعلام نیاز موزه های موجود و یا در حال تاسیس (ملی، منطقه ای، محلی) از سوی مسئولین مرتبط

د- صورت جلسه هیات کارشناسی اموال فرهنگی تاریخی

تبصره ۱: در صورت موافقت معاون فرهنگی و ارتباطات با خرید اثر مراتب جهت موافقت نهایی به امضا ریاست سازمان خواهد رسید.

تبصره ۲: امین اموال تحویل گیرنده شیء موظف است اثر خریداری شده را با درج اطلاعات مربوطه در فرم ۹ اموال دولتی ثبت نموده و در ۵ نسخه پس از امضای ذیحسابی مربوطه به مبادی ذیربط ارسال دارد.

ماده ۷- این دستورالعمل در قالب ۷ ماده، ۸ بند و ۲ تبصره از تاریخ ۱۳۸۴/۴/۱ تصویب و برای کلیه مبادی ذیربط لازم الاجرا می باشد.

دستورالعمل مشارکت در اجرای طرح کمپینهای اقامتی

تعریف کمپ:

کمپ به محلی اقامتی و ارزان قیمت اطلاق می گردد که با استفاده از کانکس های پیش ساخته فلزی یا چوبی، چادر و موارد مشابه با امکانات و تجهیزات لازم و مورد نیاز مسافر احداث می شود. علاوه بر آن در محل تاسیسات کمپینگ، خوابگاه های اقامتی گروهی، سرویس های بهداشتی مناسب و سایر خدمات ضروری به منظور رفاه و آسایش و بیتوته مسافران با توجه به شرایط آب و هوایی و اقلیم مناطق مختلف ایجاد می گردد.

در این دستورالعمل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به اختصار سازمان و نهادهای عمومی، بخش خصوصی و یا هر شخصیت حقیقی یا حقوقی دیگر که با سازمان در احداث کمپینگ ها مشارکت دارد، طرف مشارکت نامیده می شود.

نحوه مشارکت در اجرای کمپینگ

۱- شهرداری ها، شرکت توسعه گردشگری ایران، بنیاد مستضعفان و جانبازان، جمعیت هلال احمر، سازمان همیاری شهرداری ها، شرکت های عمران و توسعه استان ها، بخش خصوصی و سایر نهادهای عمومی و غیردولتی می توانند در جهت تاسیس و بهره برداری کمپینگ ها با عنایت به مفاد این دستورالعمل با سازمان مشارکت داشته باشند.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۲- محل اجرای طرح ابتدا باید مورد بازدید و تایید کارشناس فنی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (دفتر طرح های توسعه) قرار گیرد.
- ۳- سازمان نسبت به تهیه طرح های مناسب و جزئیات اجرایی کمپینگ ها با استفاده از مهندسين مشاور ذیصلاح با توجه به اقليم مناطق مختلف اقدام می نماید.
- ۴- تهیه زمین، تامین زیرساخت های لازم مطابق با نیاز طرح، توسط طرف مشارکت انجام می گیرد و سازمان می واند در حد امکان در این راستا همکاری و مساعدت نماید.
- ۵- حداقل ظرفیت هر کمپینگ ۲۵۰ و حداکثر آن ۷۵۰ نفر بوده که بین ۵۰ تا ۱۵۰ فضای اقامتی با خدمات لازم (چادر، کانکس، اتاق) را شامل می شود.
- ۶- سازمان پس از تکمیل زیرساخت ها و آماده سازی توسط طرف مشارکت، در مدت مناسب نسبت به تهیه و نصب کانکس های اقامتی به تعداد مورد نیاز و مطابق با طرح تهیه شده در محل اقدام می نماید.
- ۷- کلیه هزینه های به عمل آمده از سوی سازمان در جهت احداث کمپینگ به عنوان تسهیلات پرداختی به طرف مشارکت منظور می گردد.
- ۸- با شروع بهره برداری از طرح، مشاور مالی سازمان بر امور درآمد و هزینه کمپینگ با داشتن حق امضای مشترک با نماینده طرف مشارکت نظارت می نماید.
- ۹- مدیریت بهره برداری از پروژه به عهده طرف مشارکت خواهد بود.
- ۱۰- سازمان براساس ضوابط و استانداردهای فنی خود نسبت به صدور مجوز به نام طرف مشارکت اقدام می نماید.
- ۱۱- کاربری تاسیسات ایجاد شده گردشگری، در جهت ارائه خدمات به عموم مردم خواهد بود.
- ۱۲- طرف مشارکت بدون موافقت سازمان تحت هیچ شرایطی حق تغییر کاربری تاسیسات ایجاد شده را نخواهد داشت و هرگونه درخواست تغییر کاربری، همانند سایر تاسیسات گردشگری براساس مفاد تبصره ذیل ماده ۶ قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی خواهد بود و نرخ ارائه خدمات به گردشگران از سوی سازمان تعیین خواهد شد.
- ۱۳- کمپینگ احداث شده همانند دیگر تاسیسات گردشگری مشمول آیین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل و درجه بندی تاسیسات ایرانگردی و جهانگردی خواهد بود و نرخ ارائه خدمات به گردشگران از سوی سازمان تعیین خواهد شد.
- ۱۴- طرف مشارکت متعهد است تسهیلات دریافتی (مذکور در بند ۷) از سازمان را طی یک دوره ساله از محل سود سالیانه طرح بازپرداخت نماید.
- ۱۵- چنانچه سود خالص سالیانه کمتر از میزان اقساط سالیانه تسهیلات دریافتی باشد، مابه التفاوت آن از سوی سازمان پرداخت خواهد شد و طرف مشارکت متعهد می شود اقساط معوقه مذکور را از محل سودهای خالص سال های آتی طرح بازپرداخت نماید.

تدوین دستورالعمل برقراری معافیت از عوارض و مالیات برای آن بخش از درآمد شرکتهای حمل و نقل بین المللی مربوط به حمل کالاهای صادراتی و پذیرش گردشگران خارجی ورودی توسط دفاتر خدمات مسافرتی وزیران عضو شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۳/۲۱ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب نامه شماره ۲۷۸۳۸/ت/۳۲۹۸۲ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۱۱ تصویب نمودند.

۱- به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت توسعه صادرات غیر نفتی کشور و به استناد مواد (۴) و (۳۳) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران کارگروهی با مسئولیت وزارت بازرگانی و با حضور وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت راه و ترابری، معاونت حقوقی و امور مجلس رییس جمهور و سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی نسبت به تدوین دستورالعمل " برقراری معافیت از عوارض و مالیات برای آن بخش از درآمد شرکتهای حمل و نقل بین المللی مربوط به حمل کالاهای صادراتی و پذیرش گردشگران خارجی ورودی توسط دفاتر خدمات مسافرتی " ظرف یک ماه پس از ابلاغ این تصویب اقدام و به شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی ارایه نماید.

۲- در راستای اجرای بند (ج) ماده (۳۷) و بند الف ماده (۳۹) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، به منظور ایجاد بنگاههای بزرگ و ساماندهی و توسعه شبکهها و خوشههای صادراتی، هر یک از اتاقهای بازرگانی و صنایع و معادن، اتاقهای تعاون، تشکلهای صادراتی و نیز بنگاههای صادراتی با ترکیبی از تمام یا بخشی از نهادهای یاد شده می توانند در سطح گروه صنفی خود، استان و یا ملی نسبت به ایجاد صندوق غیر دولتی توسعه صادرات غیر نفتی، شرکتهای مدیریت صادرات، کنسرسیومها و یا خوشههای صادراتی به صورت خصوصی و یا تعاونی اقدام نمایند.

آیین نامه اجرایی شیوه ایجاد، فعالیت و حمایت های دولت ظرف دو ماه توسط وزارت بازرگانی (سازمان توسعه تجارت ایران) با همکاری اعضاء کارگروه کارشناسی شورای عالی توسعه صادرات غیر نفتی تهیه و پس از تصویب کارگروه یاد شده لازم الاجرا خواهد بود.

۳- پرداخت جوایز و مشوقهای صادراتی به صادرکنندگان فنی و مهندسی تابع ضوابط ذیل است:

- در صورتی که پروژه ای مشمول دریافت جایز باشد این جایزه در تمامی سالهای دوره مجاز یاد شده در قرارداد پروژه پرداخت خواهد شد. در صورتی که اجرای پروژه با تاخیر مواجه شود، کار گروه ماده (۱۹) آیین نامه اجرایی حمایت های دولت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی (موضوع تصویب نامه شماره ۵۹۳۳۹/ت/۲۷۲۱۳/ک مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۲۳) مرجع تشخیص مدت دوره مجاز تاخیر می باشد.

- نحوه محاسبه جوایز تابع مقررات مربوط به سال انعقاد قرارداد پروژه خواهد بود.

- موارد یاد شده با تصویب کارگروه ماده (۱۹) آیین نامه اجرایی حمایت‌های دولت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی و با تایید سازمان توسعه تجارت ایران معتبر می‌باشد.

- در اجرای بند (۳) تصویب نامه شماره ۷۲۷۸۸/ت/۳۵۷۷۴ک مورخ ۱۳۸۵/۶/۲۱ استمرار پرداخت یارانه جهت برگزاری حداکثر (۲۰) نمایشگاه توسط اتاق تعاون مرکزی مجموعاً طی سالهای ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ مجاز است. اتاق تعاون مرکزی موظف است به استناد بند (۳۱) ماده (۵) تصویب نامه شماره ۳۰۷۶۵/ت/۳۱۰۵۶هـ مورخ ۱۳۸۳/۶/۱۸ هیئت وزیران و پس از اخذ مجوز موردی برای هر یک از نمایشگاه‌ها در چارچوب برنامه‌های ترویجی توسعه صادرات و با رعایت ضوابط سازمان توسعه تجارت ایران نسبت به برگزاری نمایشگاه‌های یاد شده اقدام نماید.

دستورالعمل ورود به مناطق چهارگانه (به استناد قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و عبور از آنها)

فصل اول پارکهای ملی - آثار طبیعی ملی

ماده ۱- ورود و عبور و توقف در پارکهای ملی و آثار طبیعی مستلزم تحصیل پروانه یا اجازه از سازمان حفاظت و بهسازی محیط زیست می‌باشد.

ماده ۲- شرایط ورود و عبور و توقف در پارکهای ملی و آثار طبیعی فصول و ساعات مجاز آن و همچنین نحوه تحصیل پروانه یا اجازه مربوط به بهای آن بر حسب مورد برای هر یک از پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی با توجه به مقتضیات مکانی و طبیعی آن تعیین و به مقتضایان ارائه و حسب مورد به اطلاع عموم خواهد رسید.

ماده ۳- حمل هر نوع سلاح در پارکهای ملی و آثار طبیعی ملی برای عموم (به استثنای مأمورین ذیربط سازمان) بدون اجازه کتبی سازمان حفاظت از محیط زیست می‌باشد. سلاح توسط مأمورین سازمان ضبط و در صورتیکه طبق قوانین جاری جرمی صورت نگرفته باشد، به صاحب آن پس از خروج از پارک مسترد خواهد شد.

ماده ۴- مأمورین سازمان از ورود اشخاص فاقد اجازه یا پروانه در پارکهای ملی و آثار طبیعی علمی جلوگیری و در صورت ورود، از پارک اخراج خواهند شد.

فصل دوم: پناهگاه حیات وحش و مناطق حفاظت شده

ماده ۵- ورود و عبور و توقف در پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق حفاظت شده به منظور بازدید- عکسبرداری و سیاحت آزاد می‌باشد مشروط بر اینکه به رستنیهای منابع ملی آسیبی نرسیده و موجبات آرامش حیات وحش بر هم نخورد

ماده ۶- حمل هرگونه سلاح در مناطق حفاظت شده و پناهگاه‌های حیات وحش (به استثنای معابر و جاده های عمومی) برای اشخاص غیر ساکن این مناطق بدون کسب اجازه از سازمان ممنوع می‌باشند.

فصل سوم موارد متفرقه

ماده ۷- هر گونه محدودیت و ممنوعیت امتیازاتی که در قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و آیین نامه آن درباره ورود و عبور و توقف در در مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون مزبور برای اشخاص حقیقی و حقوقی مقرر است لازم الرعایه می‌باشد.

ماده ۸- اشخاص زیر ملزم به تحصیل اجازه یا پروانه طبق مفاد این دستورالعمل نمی‌باشند.

- کسانی که به موجب ماده ۸ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و تبصره یک و دو ماده ۱۱ و ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی قانون مذکور مجاز به ورود و عبور و توقف در مناطق مندرج در بند الف ماده ۳ قانون مزبور می‌باشند
- کسانی که طبق ماده ۴ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در داخل مناطق مندرج در بند الف ماده ۳ قانون فوق الذکر، قانوناً دارای حق مالکیت یا حق انتفاع می‌باشند.

- کسانی که بر اساس موافقتنامه وزارت معادن و فلزات و سازمان دارای پروانه معتبر اکتشاف و بهره‌برداری از معادن می‌باشند

ماده ۹- این دستورالعمل به استناد ماده ۱۰ آیین نامه اجرائی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب زیست مصوب اسفند ماه ۱۳۵۴ به تصویب رسیده و از اول مهرماه ۱۳۵۵ تا زمانیکه دستورالعمل جدیدی تصویب و ابلاغ نشده است لازم الاجراء می‌باشد.

بخش ششم: اساسنامه شوراها و سازمان های بین المللی

اساسنامه سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو ۱۶ نوامبر ۱۹۴۵)

ماده ۱

به موجب ماده هفتم اساسنامه سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد مصوب ۱۳۲۷/۴/۱۵ کمیسیون ملی تربیتی، علمی و فرهنگی (کمیسیون ملی یونسکو) که در این اساسنامه کمیسیون نامیده می شود، مرکز عمل و اداره امور برنامه های یونسکو در ایران است.

ماده ۲

کمیسیون دارای شخصیت حقوقی است و اهداف و وظایف آن به شرح زیر است:

- ۱- مشارکت در فعالیت های یونسکو به منظور استقرار صلح و ایجاد تفاهم متقابل میان ملت ها از طریق اشاعه دانش و معرفت و اهتمام در امر نشر فرهنگ و آموزش.
- ۲- تلاش در جهت برقراری، حفظ و بسط عدالت، آزادی و حقوق اساسی افراد انسانی با الهام از اصول اسلامی و اهداف یونسکو از طریق همکاری با سازمان مرکزی یونسکو و مؤسسات تابعه آن.
- ۳- تلاش برای اعتلای فرهنگ و اشاعه ارزش های انسانی و مبارزه با مفسد اخلاقی، از راه تبادل فکری با صاحب نظران در قلمرو ادیان و مذاهب، تعلیم و تربیت و علم اخلاق.
- ۴- کوشش در غنی کردن اندیشه بشری از راه نشر و بسط دانش به منظور اکمال فضیلت های انسانی
- ۵- شناخت فرهنگ های گوناگون جوامع و معرفی فرهنگ اسلامی و میراث فرهنگی ایران
- ۶- تعمیم آموزش و نیز مبارزه با بی سوادی به عنوان مانع عمده تعالی فکری و بسط توسعه فرهنگی، از طریق همکاری با یونسکو و مؤسسات تابعه
- ۷- همکاری و همگامی در ایجاد نظام نوین ارتباطات به منظور مبادله گسترده اطلاعات در مقیاس جهانی و مقابله با انحصارطلبی قدرت های سلطه جوی جهانی در این زمینه.
- ۸- ایجاد ارتباط بین سازمان یونسکو و سازمان های دولتی و غیر دولتی کشور که در زمینه های آموزشی، تربیتی، علمی، فرهنگی و ارتباطات فعالیت دارند.
- ۹- تسهیل و توسعه ارتباط با کمیسیون های ملی یونسکو در کشورهای دیگر، بویژه کشورهای منطقه، به منظور همکاری در اجرای برنامه ها و انجام مطالعات مشترک
- ۱۰- همکاری در اجرای طرح ها و برنامه هایی که در چهارچوب فعالیت های یونسکو از سوی دولت ارائه می گردد.
- ۱۱- پیشنهاد بودجه سالانه کمیسیون به وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

۱۲- تعیین مصرف وجوه و اموالی که به عنوان هدیه برای پیشرفت مقاصد یونسکو به کمیسیون ملی تقدیم می شود و نظارت در مصرف آنها.

ماده ۳

کمیسیون ملی یونسکو در ایران دارای ارکان زیر است:

۱- شورای عالی کمیسیون ملی یونسکو

۲- شورای اجرایی

۳- دبیرخانه

ماده ۴

شورای عالی کمیسیون ملی یونسکو در ایران عالی ترین مرجع تصمیم گیری کمیسیون است و دارای ۱۴ عضو بدین شرح می باشد:

۱- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

۲- وزیر امور خارجه

۳- وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

۴- وزیر آموزش و پرورش

۵- دبیر کل کمیسیون ملی یونسکو

۶- رئیس سازمان حفاظت محیط زیست

۷- مدیرعامل سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

۸- هفت تن از شخصیت های علمی و فرهنگی کشور. این گروه از میان مدرسان و اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و محققان و هنرمندانی انتخاب می شوند که در زمینه های علمی، فرهنگی، ارتباطی و تعلیم و تربیت دارای تجربه باشند.

ماده ۵

ریاست شورای عالی با وزیر فرهنگ و آموزش عالی است.

ماده ۶

شخصیت های علمی و فرهنگی مذکور در بند ۸ ماده ۴ برای اولین دوره توسط وزیر فرهنگ و آموزش عالی برای مدت سه سال تعیین می گردند و در دوره های بعد از میان دو برابر افرادی که وزیر فرهنگ و آموزش عالی به کمیسیون پیشنهاد می نمایند با رأی مخفی اکثریت اعضا انتخاب می گردند.

ماده ۷

شورای عالی کمیسیون با دعوت رئیس کمیسیون حداقل دو بار در سال تشکیل جلسه می دهد. جلسات با حضور ده تن از اعضا رسمیت می یابد و تصمیمات آن با حداقل ۸ رأی معتبر خواهد بود. جلسات فوق العاده شورای عالی با دعوت رئیس کمیسیون یا درخواست اکثریت اعضا تشکیل می شود.

ماده ۸

وظایف شورای عالی کمیسیون بدین شرح است:

- ۱- تعیین سیاست ها و تصویب برنامه های اصولی کمیسیون ملی در قالب برنامه ها و فعالیت های عمومی یونسکو
- ۲- استماع و تصویب گزارش سالانه کمیسیون که دبیرخانه تهیه و ارائه می نماید
- ۳- اظهار نظر و توصیه پیرامون تأمین بودجه سالانه کمیسیون و تصویب آن
- ۴- تأیید اعضای هیئت های نمایندگی اعزامی به کنفرانس عمومی که شورای اجرایی پیشنهاد می نماید.
- ۵- اظهار نظر درباره توسعه فعالیت های کمیسیون ملی
- ۶- ایجاد ارتباط میان کمیسیون و سازمان های ذیربط دولتی و غیردولتی
- ۷- فراهم آوردن وسایل کمک به کسانی که طرح ها و برنامه های مناسب با فعالیت های یونسکو و منطبق با نیازها ارائه می نمایند.

۸- اظهار نظر درباره نشریه های ادواری و دیگر انتشارات ملی یونسکو و برنامه ریزی جهت توسعه و تکمیل آنها

ماده ۹

به منظور تهیه طرح های ارجاعی برنامه های کمیسیون ملی و مصوبات شورای عالی و پیگیری آنها شورای اجرایی کمیسیون با ترکیب زیر تشکیل می شود:

- ۱- رئیس کمیسیون ملی (وزیر علوم، تحقیقات و فناوری)
- ۲- دبیر کل کمیسیون
- ۳- نماینده تام الاختیار وزیر آموزش و پرورش
- ۴- نماینده تام الاختیار وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۵- معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۶- رئیس سازمان میراث فرهنگی
- ۷- مدیر کل امور بین المللی وزارت امور خارجه
- ۸- نماینده تام الاختیار صدا و سیما
- ۹- نماینده تام الاختیار سازمان محیط زیست

۱۰- یک نفر از اعضای شورای عالی کمیسیون از میان شخصیت های علمی و فرهنگی مذکور در بند ۸ ماده ۴ به انتخاب رئیس کمیسیون برای مدت سه سال. تجدید انتخاب این عضو بلامانع است.

تبصره

شورای اجرایی هر ماه یک بار با حضور حداقل ۷ نفر تشکیل می شود و تصمیمات آن با اکثریت مطلق اعضای حاضر معتبر است.

ماده ۱۰

وظایف شورای اجرایی بدین شرح است:

۱- کسب نظر از دولت در خصوص مشارکت در برنامه ریزی، اجرا یا ارزیابی برنامه ها و فعالیت های بین المللی منطقه ای و ملی یونسکو و پیشنهاد در این زمینه ها به دولت.

۲- پیگیری نظرات و پیشنهادهای دولت در مورد اجرای تصمیمات و توصیه های یونسکو

۳- طرح و تعقیب نظرات و پیشنهادهای جمهوری اسلامی ایران در کنفرانس عمومی و سایر مجمع یونسکو

۴- مراقبت در اجرای تصمیمات و توصیه های شورای عالی کمیسیون

۵- پیشنهاد برنامه و بودجه کمیسیون به شورای عالی با نظر و همکاری دبیرخانه

۶- پیشنهاد اعضای هیئت اعزامی به کنفرانس عمومی به شورای عالی کمیسیون

۷- همفکری با دبیر کل درباره تعیین اعضای هیئت های اعزامی به کنفرانس های منطقه ای و بین الدول

۸- همکاری مستمر با دبیرخانه جهت حسن اجرای وظایف محوله به دبیرخانه

۹- تصویب شرح وظایف کمیته های تخصصی

ماده ۱۱

کمیسیون ملی یونسکو دارای یک دبیرخانه دائمی است. دبیرخانه زیر نظر دبیرکل انجام وظیفه می نماید و یکی از سازمان های وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی محسوب می شود.

ماده ۱۲

دبیر کل از میان شخصیت های علمی و فرهنگی به پیشنهاد وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تأیید هیئت دولت و با حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی منصوب می شود.

ماده ۱۳

وظایف دبیرخانه دایمی کمیسیون به شرح زیر است:

۱- تهیه طرح برنامه و بودجه سالانه کمیسیون با مشورت شورای اجرایی

۲- تدوین گزارش سالانه فعالیت های کمیسیون

۳- برقراری رابطه میان کمیسیون و سایر مراکز مؤسسات و ارگان های دولتی و انجام مشورت های لازم

- ۴- تسهیل و توسعه ارتباط با سایر کمیسیون های ملی بویژه کشورهای منطقه به منظور همکاری در اجرای برنامه ها و مطالعات مشترک مربوط به فعالیت های یونسکو
- ۵- انجام مطالعات و تهیه طرح های متناسب با نیازهای کشور در مورد تعلیم و تربیت، علوم، فرهنگ و ارتباطات با همکاری کمیته های تخصصی
- ۶- نظارت بر اجرای برنامه های یونسکو و تهیه اسناد و مدارک لازم در این مورد و پیگیری این امور
- ۷- برقراری ارتباط منظم با نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در یونسکو.
- ۸- تهیه و ترجمه و انتشار کتب و نشریات ادواری یونسکو و مؤسسات دیگر علمی و فرهنگی و تربیتی.
- ۹- پیگیری وظایفی که توسط شورای عالی به دبیرخانه محول می شود.

ماده ۱۴

دبیرخانه دارای گروه ها یا ادارات زیر است:

- آموزش و پرورش

- علوم

- علوم اجتماعی و انسانی

- ارتباطات

- فرهنگ

تبصره - رؤسای گروه ها یا ادارات فوق از میان صاحب نظران و متخصصان مربوط به وسیله دبیرکل منصوب می شوند.

ماده ۱۵

هر یک از گروه ها یا ادارات موضوع ماده ۱۴ دارای کمیته های تخصصی متشکل از نمایندگان مؤسسات و سازمان های دولتی ذیربط و متخصصان دانشگاهی و صاحب نظران می باشند. ارتباط این کمیته ها با یونسکو و مؤسسات تابعه آن از طریق دبیرخانه کمیسیون ملی انجام می یابد.

ماده ۱۶

اعضای کمیته های تخصصی با پیشنهاد دبیر کل و حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری برای مدت دو سال منصوب می شوند.

تبصره ۱- رئیس هر گروه یا اداره به عنوان دبیر و نماینده کمیسیون ملی با داشتن حق رأی در کمیته های تخصصی ذیربط شرکت می نماید.

تبصره ۲- هر یک از کمیته های تخصصی شرح وظایف خود را تدوین و به شورای اجرایی کمیسیون جهت تصویب پیشنهاد می نماید.

ماده ۱۷

بودجه کمیسیون از طرق زیر تأمین می شود:

- ۱- وجوهی که هر ساله در اعتبارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پیش بینی می شود و به صورت کمک در اختیار دبیرخانه قرار می گیرد.
- ۲- کمک های دیگر وزارتخانه ها و سازمان های دولتی
- ۳- کمک و هدایای سازمان های غیردولتی و مردم
- ۴- درآمدهای اختصاصی

اساسنامه ایکوم (شورای بین المللی موزه ها سپتامبر ۱۹۸۹)

ماده ۱- نام و وضعیت حقوقی

- ۱- شورای بین المللی موزه ها (ایکوم)، سازمان بین المللی غیردولتی موزه ها و کارکنان حرفه ای موزه هاست که به منظور پیشبرد منافع موزه شناسی و سایر نظام مربوط به مدیریت و عملکرد موزه تأسیس شده است.
- ۲- ایکوم شامل اعضای آن می باشد که در کمیته های ملی و بین المللی و سازمان های وابسته و منطقه ای فعالیت می کنند و توسط دبیرخانه آن یاری می شوند.
- ۳- دفتر به ثبت رسیده و دبیرخانه ایکوم در محل مجمع عمومی است که با تأیید یونسکو تصمیم گیری می کند. ایکوم به منظور کسب امتیازات و مزایای قابل دسترسی تحت قوانین محلی که در دفتر و دبیرخانه ایکوم به ثبت رسیده و مستقر شده است، اقدامات لازم و مناسب به عمل می آورد

ماده ۲- تعریف

- ۱- موزه یک مؤسسه دائمی و غیرانتقاعی است که در خدمت جامعه و توسعه آن می باشد و ورود به آن برای افرادی که به منظور مطالعه، آموزش و بهره گیری از شواهد مادی و محیط زیست مردم، محافظت، تحقیق، ارتباط و نمایش به عمل می آورند، آزاد است.
  - الف) تعریف فوق در مورد موزه باید، بدون محدودیت حاصل از طبیعت هیئت حاکم، خصوصیت منطقه ای، ساختار عمل یا آشنایی مجموعه های سازمان ذیربط، مورد استفاده قرار گیرد.
  - ب) علاوه بر مؤسساتی که به عنوان " موزه " مطرح می شوند، خصوصیات زیر از نقطه نظر این تعریف به موزه ها اختصاص دارد:
- بناها و مکان های طبیعی، باستان شناسی و نژادشناسی و بناهای تاریخی و مکان هایی که از ماهیت موزه برخوردارند و برای کسب، حفظ و ارتباط شواهد مادی مردم و محیط زیست آنها فعالیت می کنند.

سازمان هایی که مجموعه ها را نگهداری و نمونه های گیاهان و جانوران زنده مانند مکان های وحش شناسی و گیاه شناسی، آکواریوم و باغ وحش را نمایش می دهند.

مراکز علمی و سیاره نماها.

مؤسسات محافظ و گالری های نمایشی که دائماً توسط کتابخانه ها و مراکز بایگانی محافظت می شوند.
ذخائر طبیعی.

سازمان های موزه بین المللی، ملی، منطقه ای، محلی، وزارتخانه ها، ادارات، مؤسسات دولتی مسئول موزه ها طبق تعریف تحت این ماده.

مؤسسات و سازمان های غیرانتفاعی مسئول تحقیق، آموزش و پرورش، اسناد و سایر فعالیت های مربوط به موزه ها و موزه شناسی.

سایر سازمان ها مانند شورای اجرائی، پس از کسب مشورت از کمیته مشاوره که دارای کلیه یا بعضی از خصوصیات موزه هستند یا از طریق تحقیق، مطالعه یا آموزش موزه ها و کارکنان حرفه ای، موزه ها را حمایت می کنند.

۲- کارکنان موزه حرفه ای شامل کلیه پرسنل موزه ها یا مؤسساتی هستند که طبق تعریف ماده ۲ بند ۱ تعیین شده اند و دوره آموزش گذارنده اند یا دارای تجربه عملی معادل در زمینه مدیریت و عملکرد موزه هستند و افراد مستقلی هستند که طبق تعریف فوق به قانون اصول اخلاقی و حرفه ای ایکوم احترام می گذارند و بصورت حرفه ای یا مشاوره ای فعالیت می کنند، ولی برای محصولات و تجهیزات تجاری مورد لزوم موزه ها و خدمات مربوط به موزه ها فعالیت نمی کنند.

۳- عضو ایکوم شخص یا مؤسسه ای است که حق عضویت خود را تا اول آوریل سالی که حق عضویت به آن مربوط می شود پرداخت کرده باشد.

۴- دولت عبارتست از کشور مستقلی که عضو ملل متحد یا یکی از سازمان های تخصصی آن یا سازمان انرژی اتمی بین المللی یا گروه مربوط به قوانین دادگاه عدالت بین المللی باشد

ماده ۳- اهداف و قدرت های ایکوم

۱- اهداف ایکوم عبارتند از:

الف) تشویق و حمایت از تأسیس، توسعه و مدیریت حرفه ای کلیه انواع موزه ها. ب) پیشرفت دانش و درک طبیعت، وظایف و نقش موزه ها در خدمت جامعه و توسعه آن.

پ) برقراری همکاری و مساعدت دوجانبه بین موزه ها و بین کارکنان حرفه ای موزه های کشورهای مختلف.

ت) بیان، حمایت و پیشبرد انواع منافع کارکنان حرفه ای موزه.

ث) پیشبرد و انتشار دانش موزه شناسی و سایر روش های مدیریت و عملیات موزه.

۲- برای پیگیری این اهداف، ایکوم ممکن است همه فعالیت های لازم، مناسب و حقوقی را برای انجام وظایف خود بکار گیرد.

ماده ۴- زبان های رسمی ایکوم

۱- زبان انگلیسی و فرانسه از زبان های رسمی ایکوم بشمار می رود که هر یک دارای شرایط مساوی هستند و ممکن است در هر جلسه ای از ایکوم توسط اعضاء استفاده شود.

۲- مجمع عمومی ممکن است زبان های رسمی دیگری را بپذیرد در صورتیکه هزینه های انجام این کار توسط اعضاء پرداخت شود.

ماده ۵- روابط با سایر سازمان ها

۱- ایکوم برای برقراری و حفظ روابط مشاوره ای و همکاری با یونسکو اقدام خواهد کرد. ایکوم همچنین ممکن است با سایر سازمان های بین المللی (از جمله شورای اجتماعی و اقتصادی ملل متحد (Icomos, Iccrom) نیز روابط کاری برقرار کند

۲- از نمایندگان سازمان های بین المللی که ایکوم با آنها ارتباط برقرار کرده است برای شرکت در مجامع عمومی ایکوم دعوت بعمل می آید.

۳- بنا به درخواست رئیس (ایکوم) در ارتباط با سازمان بخصوص دبیرکل به قرار زیر عمل خواهد کرد:
الف) مذاکره در مورد روابط کاری.

ب) تسلیم کردن شرایط روابط پیشنهادی به شورای اجرائی و کمیته مشورتی برای تأیید.

ماده ۶- طبقه بندی های عضویت

۱- اعضاء ایکوم به طبقه بندی های زیر تقسیم می شوند:

الف) اعضاء منفرد

ب) اعضاء مؤسسه

پ) اعضاء حمایت کننده

ت) اعضاء افتخاری

پذیرش افراد به طبقات مختلف عضویت طبق ماده ۷ (اعضاء منفرد، مؤسسه و حمایت کننده) و ماده ۸ (اعضاء افتخاری)

۲- اعضاء منفرد افرادی هستند که:

الف) افرادی که پاره وقت یا تمام وقت بعنوان کارکنان حرفه ای موزه بطوریکه در ماده ۲ بند ۲ این قوانین تعریف شده است، مشغول کار هستند.

ب) افراد حرفه ای اولیه موزه ها که بازنشست شده اند.

پ) در حدود ۱۰ درصد عضویت کمیته ملی، افراد دیگری که بدلیل داشتن تجربه یا بدلیل خدمات حرفه ای که برای ایکوم یا برای کمیته ملی یا کمیته بین المللی انجام داده اند ارزش عضویت ایکوم را دارند.

۳- اعضاء مؤسسه ای، موزه ها یا سایر سازمان هایی خواهند بود که با تعریف موزه طبق ماده ۲ بند ۱ این قوانین مطابقت دارد یا سازمان هایی که موزه ها به آنها تعلق دارند یا به آنها وابسته اند.

۴- اعضاء حمایت کننده افراد یا مؤسساتی هستند که بدلیل علاقه به موزه ها و همکاری بین المللی بین موزه ها از ایکوم حمایت می کنند.

۵- اعضاء افتخاری اشخاصی خواهند بود که خدمات استثنائی برای موزه بین المللی یا ایکوم انجام داده اند

ماده ۷- درخواست عضویت

۱- به استثناء افتخاری، کلیه افراد و یا مؤسساتی که مایلند عضو ایکوم باشند، باید به روش تعیین کننده توسط قوانین، برای عضویت در گروه بخصوصی کتباً درخواست کنند.

۲- درخواست های عضویت فردی، مؤسسه ای یا عضویت حمایت کننده ممکن است برای دبیرکل یا کمیته ملی کشور محل اقامت متقاضی (جائیکه این کمیته وجود دارد) ارسال شود. درخواست های دریافت شده توسط دبیرکل به کمیته ملی مناسب ارسال خواهد شد. درخواست های افرادی که طبق ماده ۶ بند ۲- پ تقاضای عضویت فردی کرده اند باید همراه با اظهارنامه حمایت از درخواست باشد.

۳- کمیته ملی مورد نظر کلیه این درخواست ها را ملاحظه خواهد کرد و براساس معیارهای تعیین شده در ماده ۶ بندهای (۲)، (۳)، (۴) بدون هرگونه تبعیض غیر از بند ۵ از این ماده، آنها را قبول یا رد خواهد کرد.

۴- در صورتیکه در کشور محل سکونت دائمی درخواست کننده کمیته ملی وجود نداشته باشد، درخواست مذکور برای تصمیم گیری به شورای اجرائی ارسال می گردد.

۵- عضویت ایکوم برای فرد یا مؤسسه ای، (از جمله کارمندان ایکوم که با دارائی فرهنگی از جمله کلیه آثار هنری، نمونه های طبیعی و علمی سر و کار دارند (خرید یا فروش برای سود) با در نظر گرفتن قوانین ملی و مجامع بین المللی تأیید شده، تحت هیچ شرایطی مجاز نخواهد بود. همان عدم صلاحیت در مورد اشخاص یا مؤسساتی، که در فعالیتی مشغول هستند که ممکن است باعث تضاد منافع گردد، صادق است.

۶- با پذیرش درخواست و دریافت تعهد پرداخت سالیانه که توسط کمیته ملی تعیین شده است (یا شورای اجرایی) حقوق عضویت به عضو تعلق می گیرد.

۷- در صورتیکه اعضاء جدید توسط کمیته ملی پذیرفته شوند، نام عضو، همراه با نسخه ای فرم درخواست عضو و تعهد پرداخت سالیانه برای سال جاری در اسرع وقت به دبیرخانه ایکوم ارسال خواهد شد.

۸- با دریافت جزئیات پذیرش عضو جدید و تعهد پرداخت سالیانه برای سال مالی توسط دبیرخانه ایکوم، هرچه سریعتر عضویت این عضو تأیید می شود و سایر خدماتی که برای اعضاء دیگر فراهم می شود به او تعلق می گیرد.

۹- در صورتیکه درخواست عضویت ایکوم توسط کمیته ملی مورد قبول واقع نشود، درخواست کننده ممکن است از شورای اجرایی درخواست تجدید نظر در تصمیم گیری کند. اینگونه درخواست ها باید کتباً خطاب به دبیرکل نوشته شود و دبیرکل قبل از ارجاع این درخواست به شورای اجرایی، اطلاعات بیشتری را در این مورد دریافت خواهد کرد. تصمیم شورا در این تجدید نظر نهایی خواهد بود و درخواست دیگری پذیرفته نخواهد شد.

ماده ۸- عضویت افتخاری

۱- عضویت افتخاری ممکن است بنا به توصیه متفق القول شورای اجرایی به شخص پیشنهاد شده توسط رئیس کمیته ملی، رئیس کمیته بین المللی یا عضو شورای اجرایی، داده شود. اینگونه نامزدهای عضویت باید همراه مدارکی باشد که ماهیت خدمات استثنایی پیشنهاد شده برای عضویت افتخاری را مشخص کند.

۲- عضویت افتخاری برای همه عمر واگذار می شود و اینگونه اعضاء مشمول پرداخت حق عضویت نخواهند شد. تعداد اعضاء افتخاری زنده در هر زمان نباید از بیست نفر تجاوز کند.

ماده ۹- پایان عضویت

۱- در صورتیکه یکی از شرایط زیر اتفاق افتد، عضویت فردی یا مؤسسه ای قطع خواهد شد:

الف) عضو کتباً استعفاء دهد.

ب) عضوی که به وی اطلاع داده شود حق عضویت سالیانه خود را پرداخت کند و در پرداخت بدهی در طول مدت یکسال قصور نماید.

پ) شورای اجرایی، براساس توصیه کمیته ملی یا در شرایط استثنایی با ابتکار خود به دلایل قطعی مربوط به اصول اخلاقی یا اقداماتی که اساساً با اهداف ایکوم مغایرت دارد، عضویت یک عضو را فسخ می کند.

ماده ۱۰- حق عضویت سالیانه

۱- هر عضو فردی، مؤسسه ای و حمایت کننده ایکوم باید حق عضویت سالیانه ای را طبق نرخ تعیین شده توسط شورای اجرایی مطابق با ماده ۲۲، بند ۱ (چ) پرداخت کند

۲- حق عضویت سالیانه باید طول مدت سال تقویم (اول ژانویه یا ۳۱ دسامبر) را پوشش دهد و قبل از اول آوریل آن سال به کمیته ملی که عضو به آن تعلق دارد یا در جائیکه چنین کمیته ای وجود ندارد به دبیرخانه پرداخت شود.

ماده ۱۱- حقوق عضویت

۱- اعضاء فردی، مؤسسه ای و حمایت کننده استحقاق موارد زیر را دارند:

الف) حضور و شرکت در کنفرانس عمومی ایکوم.

ب) حضور و شرکت در مجمع عمومی ایکوم.

- (پ) شرکت در فعالیت های کمیته ملی کشور محل اقامت.
- (ت) شرکت در فعالیت های یک یا چند کمیته بین المللی منتخب آنها.
- (ث) دریافت خبرنامه یا سایر انتشاراتی که به صورت مجانی در اختیار اعضاء قراردادده می شود.
- (ج) استفاده از خدمات مرکز اطلاعات موزه یونسکو و ایکوم.
- (چ) دریافت کارت عضویت و برچسب سالیانه براساس پرداخت حق عضویت برای هر سال مالی پی در پی (سه کارت و سه برچسب در صورتیکه اعضاء مؤسسه باشند)
- ۲- اعضاء منفرد استحقاق دارند در موارد زیر انتخاب شوند:
- الف) به عنوان رئیس کمیته مشاوره.
- ب) به عنوان رئیس ایکوم یا عضو شورای اجرایی
- پ) به عنوان رئیس یا عضو هیئت مدیره کمیته ملی یا بین المللی که طبق ماده ۱۲ بند ۱ و ۲ آنها اعضاء رأی دهنده آن هستند.
- ت) به عنوان رئیس یا عضو هیئت مدیره سازمان منطقه ای که کمیته ملی آنها عضو آنست.
- نام " مرکز اطلاعات موزه یونسکو و ایکوم " جایگزین نام " مرکز مدارک یونسکو و ایکوم " شد و این جایگزین کردن اسم توسط کمیته مشاوره (چهل و هفتمین جلسه) و شورای اجرایی (هفتاد و یکمین جلسه) ایکوم در ژوئیه ۱۹۹۰ تأیید شد.
- ۳- اعضاء مؤسسه ای اسحقاق دارند افرادی را انتخاب کنند که کارکنان حرفه ای موزه هستند و در کمیته های ملی و بین المللی عضو و در کنفرانس عمومی و مجمع عمومی نماینده آنها باشند. اسامی نمایندگان تعیین شده برای رؤسا یا دبیرکل به طوریکه شرایط ایجاب کند کتباً با امضاء مؤسسه ذیربط ارسال خواهد شد. نمایندگان تعیین شده اعضاء مؤسسه استحقاق انتخاب های زیر را دارند:
- الف) به عنوان رئیس ایکوم یا عضو شورای اجرایی
- ب) به عنوان رئیس یا عضو هیئت مدیره کمیته ملی یا بین المللی که مؤسسه آن تحت ماده ۱۲، بند ۱ و ۲ عضو رأی دهنده است.
- پ) به عنوان رئیس یا عضو هیئت مدیره سازمان منطقه ای که کمیته ملی آنها عضو است.
- ۴- اعضاء حمایت کننده در ایکوم مقامی ندارند.
- ۵- اعضاء افتخاری به کلیه حقوق و مزایای تعیین شده در بند ۱ این ماده استحقاق دارند بجز اینکه آنها کارت عضویت و برچسب ایکوم را بدون پرداخت هزینه دریافت خواهند کرد. اعضاء افتخاری در ایکوم مقامی ندارند.

ماده ۱۲- حق رأی دادن

۱- هر عضو منفرد یا مؤسسه از یک کمیته ملی ممکن است به دادن یک رأی اقدام کند. حق رأی عضو مؤسسه باید فقط توسط نماینده تعیین شده از طرف آن عضو انجام شود. عقاید یا رأی هایی که از شخص نماینده درخواست اعمال آنها شده است مؤسسه یا سازمانی را که این شخص به آن تعلق دارد مقید نمی کند.

۲- عضو منفرد یا مؤسسه ای فقط در یک کمیته بین المللی یک رأی می دهد. در زمان پیوستن به کمیته بین المللی، مشخص خواهد کرد که حقوق رأی دادن را در آن کمیته درخواست می کند یا خیر. کلیه درخواست های حق رأی در کمیته بین المللی برای دبیرکل ارسال خواهد شد تا دبیرکل گواهی کند که عضو در هیچیک از کمیته بین المللی دیگر حق رأی ندارد. حق رأی عضو مؤسسه ای توسط نماینده آن عضو اعمال می گردد. عضو منفرد یا مؤسسه با داشتن حق رأی در کمیته بین المللی که نتواند در جلسه آن کمیته شرکت کند ممکن است عضو دیگری از آن کمیته را به عنوان نماینده برای آن جلسه تعیین کند.

۳- عضو فرد یا مؤسسه ای ممکن است در کنفرانس عمومی ایکوم یک رأی بدهد. حق رأی عضو مؤسسه (مؤسسه عضو) فقط توسط نماینده تعیین شده آن عضو اعمال خواهد شد. هیچ شرکت کننده ای در چنین کنفرانسی نمی تواند بیش از یک رأی اعمال کند.

۴- حق رأی اعضاء فردی و مؤسسه ای در مجمع عمومی در ماده ۱۹، بند ۶ توصیف شده است و در ارتباط با انتخاب شورای اجرایی در ماده ۲۷ مشروح است.

۵- اعضاء حمایت کننده، اعضاء افتخاری، غیر از اینکه به عنوان یک فرد شرکت کننده در کنفرانس عمومی ایکوم شرکت کنند، حق رأی دادن ندارند.

ماده ۱۳- عوامل تشکیل دهنده ایکوم

۱- عوامل تشکیل دهنده ایکوم به قرار زیر است:

الف) کمیته های ملی

ب) سازمان های منطقه ای

پ) کارگزاران ملی

ت) کمیته های بین المللی

ث) سازمان های وابسته

ج) مجمع عمومی

چ) کنفرانس عمومی

ح) کمیته مشاوره

خ) شورای اجرایی

د) دبیرخانه

ذ) مرکز اطلاعات موزه یونسکو و ایکوم

ر) بنیاد ایکوم

ماده ۱۴- کمیته های ملی

۱- کمیته های ملی واحدهای اساسی ایکوم و واسطه های اصلی ارتباط بین ایکوم و اعضاء آن هستند. کمیته ملی مدیریت منافع ایکوم را تأمین می کند، منافع اعضاء خود را در ایکوم منعکس می نماید، از جمله موضوعات طبیعت حرفه ای که کمیته ملی به آن مربوط می شود، و به اجرای برنامه های ایکوم کمک می کند.

۲- کمیته ملی بین اعضاء و مرکز ایکوم مانند یک کانال ارتباطی عمل می کند و مخصوصاً مسئولیت موارد زیر را به عهده دارد:

الف) پیشرفت عضویت ایکوم در بین کارکنان حرفه ای موزه در آن کشور.

ب) مشورت با کمیته مشاوره، شورای اجرایی و دبیرکل در مورد هر موضوع مربوط به ایکوم و برنامه های آن.

پ) تصمیم گیری در مورد تقاضاهای عضویت فردی، مؤسسه ای و حمایت کننده در ایکوم و مکاتبات و ارتباطات آنها با دبیرخانه.

ت) تعیین اعضای رأی دهنده به منظور انتخاب شورای اجرایی و رأی دادن در مجامع عمومی.

ث) ارائه گزارش سالیانه در مورد فعالیت های آن در سال تقویم قبلی به شورای اجرایی و کمیته مشاوره.

ج) جمع آوری حق عضویت های سالیانه از طرف ایکوم و انتقال آنها به دبیرخانه.

۳- کمیته ملی متشکل از کلیه اعضاء ایکوم ساکن در کشوری است که در آن چنین کمیته ای توسط شورای اجرایی تأسیس شده است. این کمیته مقررات خود را که نباید با مقررات الگوی کمیته ای ملی توصیف شده تحت این قوانین در تضاد باشد، بپذیرد.

۴- در صورتیکه در کشوری کمیته ملی وجود نداشته باشد، عضو منفرد مقیم در آن کشور ممکن است با موافقت کمیته ملی کشور دیگر و با تأیید شورای اجرایی به کمیته ملی کشور دیگر ملحق شود و مانند یک فرد مقیم کشور دیگر در امور آن شرکت کند. اینگونه ملحق شدن عضو وقتی که تعداد اعضاء در کشور محل سکونت به پنج نفر برسد متوقف خواهد شد.

۵- در هر کشور براساس دریافت درخواست کتبی امضاء شده از جانب حداقل پنج عضو فردی یا مؤسسه ایکوم ساکن در کشور ذیربط توسط دبیرکل، کمیته ملی می تواند تشکیل شود.

- ۶- با دریافت این درخواست، دبیرکل کلیه اعضای ایکوم مقیم در کشور پیشنهاد شده را خبر کرده و نظریات آنها را در طول مدت سی روز دریافت خواهد کرد. دبیرکل این درخواست را همراه با نظریات اعضای ایکوم مقیم آن کشور در مورد آن برای شورای اجرایی به منظور تصمیم گیری ارسال خواهد کرد.
- ۷- در صورتیکه شورای اجرایی تصمیم بگیرد کمیته ملی تأسیس کند، دبیرکل به کلیه اعضای مقیم در کشور ذیربط اطلاع می دهد و یکی از اعضای را انتخاب خواهد کرد تا اولین جلسه کمیته را، که در آن انتخاب رئیس و اعضای هیئت اجرایی انجام خواهد شد، برگزار کند و سپس مقررات طرز کار پذیرفته خواهد شد.
- ۸- رئیس انتخاب شده در اولین جلسه، صورتجلسه و نسخه ای از مقررات روش کار و نام و آدرس اعضای هیئت اجرایی را در اولین فرصت برای دبیرکل ارسال خواهد کرد.
- ۹- در صورتیکه در یک کشور کمیته ملی وجود نداشته باشد، به نمایندگی از طرف موزه ها و کارکنان حرفه ای موزه در سطح ملی در آن کشور، براساس تقاضا از دبیرکل و کسب اجازه از شورای اجرایی، یک سازمان به عنوان کمیته ملی ایکوم در آن کشور تشکیل می شود. این اجازه در صورتی صادر می گردد که معلوم شود که سازمان مورد نظر بخش عمده ای از اعضای آن از جمله اعضای ایکوم را تشکیل می دهند، و مقررات این سازمان با قوانین ایکوم و مقررات کمیته های بین المللی مشروح در این قوانین متناقض نیست.
- ۱۰- هر کمیته ملی رئیس و هیئت اجرایی خود را که تعداد افراد آن کمتر از چهار نفر نیستند (با احتساب رئیس) انتخاب خواهد کرد. هیچکس نمی تواند به عنوان عضو عادی هیئت اجرایی به مدت بیش از ۶ سال خدمت کند، مگر اینکه متعاقباً به عنوان رئیس یا معاون انتخاب شود. هیچکس نمی تواند به عنوان رئیس یا معاون به مدت بیش از ۶ سال خدمت کند.
- ۱۱- رئیس هر کمیته ملی نسخه ای از گزارش سالیانه کمیته سال قبل را جهت ارائه به کمیته مشاوره و شورای اجرایی در جلسات سالیانه توسط دبیرکل دریافت شود.
- ۱۲- هر کمیته ملی حداقل سالی یکبار جلسه ای با کلیه اعضای برگزار خواهد کرد که در این جلسه هیئت اجرایی گزارش سالیانه ای در مورد فعالیت ها و شرایط مالی آن به اعضای تسلیم خواهد کرد، و برنامه کمیته، تجدید نظر و امضاء خواهد شد.
- ۱۳- هیئت اجرایی برای تعیین افرادی که قرار است از طرف کمیته در انتخاب شورای اجرایی و در مجمع عمومی رأی دهند مسئول خواهد بود.
- ۱۴- هر کمیته ملی یا کمیسیون ملی یونسکو (جائیکه یک کمیسیون وجود دارد) در کشوری که تأسیس شده است روابط ایجاد خواهد کرد.

۱۵- هر کمیته ملی، در صورت امکان با سازمان های نماینده حرفه موزه در سطح ملی در آن کشور روابط برقرار می کند.

۱۶- در صورتیکه شورای اجرایی تشخیص دهد که کمیته ملی به خوبی کار خود را انجام نمی دهد، ممکن است تصمیم بگیرد حقوق کمیته ملی تأسیس شده طبق این قوانین را معلق کند.

۱۷- شورای اجرایی ممکن است تصمیم بگیرد کمیته ملی را به رسمیت نپذیرد یا به یکی از دلایل زیر:

الف) براساس دریافت درخواست کتبی با تأیید سه چهارم عضویت کمیته.

ب) در صورتیکه شورا مدرکی (پس از مشورت با کمیته) دریافت کند که کمیته مورد نظر از قوانین یا مقررات اخلاقی حرفه ای ایکوم تجاوز کرده است و علیرغم بیش از یکبار اخطار، برای رفع خطای خود اقدامی به عمل نیاورده است و نسبت به انجام این خطا اصرار می ورزد.

۱۸- کمیته ملی در حال تعلیق براساس دریافت مدرکی مبتنی بر این واقعیت که باعث تعلیق شده حل شده است و کمیته می تواند مجدداً کار خود را به خوبی شروع کند این کمیته ممکن است توسط شورای اجرایی دوباره فعال شود.

ماده ۱۵- سازمان های منطقه ای

۱- شورای اجرایی ممکن است، با دریافت درخواستی از سه کمیته ملی یا بیشتر در منطقه جغرافیایی به خصوصی همراه با توصیه کمیته مشاوره با تأسیس سازمان منطقه ای ایکوم موافقت کند. اینگونه سازمان های منطقه ای " Icom-Asia and The Pacific (ایکوم آسیا و اقیانوس آرام)."

۲- کمیته های ملی ممکن است برای پیوستن به سازمان منطقه ای تأسیس شده برای یک منطقه جغرافیایی که کشور آنها بخشی از آن است درخواست دهند، درخواست کمیته ملی برای پذیرش عضویت سازمان منطقه ای ایکوم پس از مشورت با اعضاء موجود یا مؤسس آن سازمان و کمیته مشاوره، توسط شورای اجرایی تصمیم گیری خواهد شد.

۳- از اهداف سازمان منطقه ای ایکوم این است که محل اجتماعی برای مبادله اطلاعات و همکاری بین کمیته های ملی، موزه ها و کارکنان حرفه ای موزه ها در منطقه ای که برای آن تأسیس شده است فراهم شود. آنها ممکن است به هزینه خود کنفرانسی برگزار کنند، خبرنگار یا سایر نشریات را تهیه کنند و کارهایی از این قبیل را برای رسیدن به اهداف خود انجام دهند.

۴- سازمان منطقه ای ایکوم توسط هیئت اجرایی سرپرستی شده که این هیئت توسط اعضاء در جلسه این سازمان انتخاب می شوند. هر کمیته ملی در جلسه حق دادن یک رأی دارد. هیئت شامل رئیس و حداقل سه عضو دیگر خواهد بود. هر عضو شورای اجرایی مقیم در منطقه رئیس ایکوم و رئیس کمیته مشاوره از لحاظ سمت عضو هیئت هستند. انتخاب اولین هیئت سازمان منطقه ای جدیدالتأسیس توسط رئیس ایکوم، یا نماینده تعیین شده رئیس انجام خواهد شد.

هیچ کس به عنوان عضو عادی هیئت اجرایی به مدت مداوم بیش از شش سال خدمت نمی کند مگر اینکه پس از آن به عنوان رئیس انتخاب شود. هیچکس نمی تواند به عنوان رئیس به مدت مداوم بیش از شش سال خدمت کند.

۵- سازمان منطقه ای ایکوم برای فعالیت های خود مقرراتی را تعیین خواهد کرد که با مقررات الگوی سازمان های منطقه ای، که مطابق با ماده ۲۸ توسط شورای اجرایی توصیف شده است، مغایرت نداشته باشد.

۶- با توافق شورای اجرایی، دبیرکل ممکن است به امور سازمان منطقه ای کمک کند مثلاً انتخاب عضوی از دبیرخانه ایکوم به عنوان مأمور اجرایی سازمان منطقه ای یا تعیین شخص مقیم در منطقه برای انجام این وظیفه. مأمور اجرایی در برابر هیئت اجرایی سازمان منطقه ای که مسئولیت هرگونه هزینه انجام شده را می پذیرد مسئول خواهد بود.

۷- سازمان منطقه ای ممکن است، براساس توصیه کمیته مشاوره، شورای اجرایی را به یکی از دلایل زیر منحل یا معلق کند:

الف) عدم کفایت عملکرد کمیته های ملی در منطقه به منظور تأیید ادامه موجودیت آن.

ب) عدم وجود یا عدم کفایت فعالیت.

پ) انجام کارهایی که منجر به تجاوز از قوانین یا مقررات اصول اخلاقی حرفه ای ایکوم باشد.

۸- سازمان منطقه ای در حالت تعلیق ممکن است، با دریافت مدارک و شواهدی که ثابت کنند که موضوعات منجر به تعلیق درآمدن آن مرتفع شده است و سازمان می تواند مجدداً با کارایی، توسط شورای اجرایی فعال شود.

ماده ۱۶- کارگزاران ملی

وقتیکه اعضاء ایکوم مقیم در کشوری هستند که در آن کمیته ملی وجود ندارد، شورای اجرایی عضوی از ایکوم ساکن در آن کشور را به عنوان کارگزار ملی برای آن کشور انتخاب می کند که استحقاق دارد به عنوان نماینده اعضاء ایکوم در آن کشور در مجمع عمومی حضور داشته باشد و به عنوان ناظر جلسات کمیته مشاوره یا هر سازمان منطقه ای در منطقه جغرافیایی که آن کشور در آن واقع شده است و آن را تحت پوشش قرار می دهد، شرکت کند. کارگزار ملی حق رأی دادن در مجمع عمومی و شرکت در شورای اجرایی را ندارند.

ماده ۱۷- کمیته های بین المللی

۱- کمیته های بین المللی بخش های اصلی فعالیت های ایکوم و اجرای برنامه های فعالیت های آن را تشکیل می دهند. آنها منحصرأ نهاد حرفه ای خواهند بود.

۲- کمیته بین المللی کانال ارتباط بین اعضاء ایکوم با منافع حرفه ای مشابه خواهند بود کو بیان کننده این منافع برای ایکوم می باشد. کمیته بین المللی مخصوصاً برای موارد زیر مسئول خواهد بود:

الف) توسعه و اجرای برنامه ایکوم و فعالیت های مربوط به تعهد ویژه آن.

ب) تعیین اعضاء رأی دهنده به منظور انتخاب اعضاء شورای اجرایی و رأی دادن در مجامع عمومی.

پ) ارائه گزارش سالیانه فعالیت های آن در تقویم سال قبل به شورای اجرایی و کمیته مشاوره.

ت) تهیه اطلاعات برای کمیته مشاوره، شورای اجرایی و دبیرکل در مورد موضوع مربوط به ایکوم و برنامه های آن.

۳- کمیته بین المللی ممکن است با این تعهد که جنبه ویژه ای از موزه شناسی، خط مشی یا اجرای کار موزه، یک یا تعدادی نظام یا حرفه های مربوط به مدیریت موزه و عملیات آن را پوشش دهد، توسط شورای اجرایی تشکیل می شود. شورای اجرایی قبل از تشکیل کمیته بین المللی جدید نظریه کمیته مشاوره را جویا می شود. شورای اجرایی حق دارد در مورد جنبه های دقیقی که هر کمیته بین المللی خواهد داد تصمیم گیری کند و مسائل مربوط به دوباره کاری بین تعهدات این گونه کمیته ها را حل کند.

۴- هر کمیته بین المللی از اعضاء منفرد یا نمایندگان انتخابی مؤسسه های عضو تشکیل خواهد شد که عضویت کمیته را درخواست می نمایند. هر کمیته بین المللی رئیس و هیئت اجرایی خود را انتخاب خواهد کرد و قوانین خود را، که نباید با قوانین الگوی کمیته های بین المللی تناقض داشته باشد، خواهد پذیرفت و فعالیت های خود را اجرا خواهد کرد.

این فعالیت ها عبارتند از:

الف) برگزاری جلسات.

ب) تهیه خبرنامه و سایر انتشارات.

پ) رسیدگی به مسائل توسط ارتباطات.

ت) همکاری با سایر سازمان های حرفه ای.

هیچکس نمی تواند به عنوان عضو عادی هیئت کمیته بین المللی برای مدتی مداوم بیش از شش سال فعالیت کند، مگر اینکه متعاقب آن به عنوان رئیس یا معاون انتخاب شود. هیچکس نمی تواند به عنوان رئیس یا معاون به مدت مداوم بیش از شش سال فعالیت کند.

۵- کمیته بین المللی ممکن است به ابتکار شورای اجرایی یا براساس پیشنهاد کتبی دبیرکل برای تشکیل کمیته و ذکر دلایل لازم تأسیس شود که در این صورت این پیشنهاد باید حداقل توسط ده عضو ایکوم امضاء شده باشد.

وقتی که شورا کمیته جدیدی را پیشنهاد می کند یا براساس دریافت این درخواست، دبیرکل کلیه کمیته های بین المللی یا سازمان های وابسته را مطلع می کند و در طول مدت ۶۰ روز از آنها نظرخواهی به عمل می آورد. پس از سپری شدن دوره ۶۰ روزه، دبیرکل این پیشنهاد و اظهار نظرهای مربوط به آن را به منظور بررسی به کمیته مشاوره تسلیم خواهد کرد.

۶- دبیرکل این پیشنهاد و اظهار نظر رؤسای کمیته های بین المللی و سازمان های وابسته و نظریات اعلام شده از سوی کمیته مشاوره را برای تصمیم گیری به شورای اجرایی تسلیم خواهد کرد.

در صورتیکه شورای اجرایی تصمیم بگیرد کمیته بین المللی جدیدی تأسیس کند، دبیرکل به اعضاء پیشنهاد دهنده اطلاع می دهد و شخص را برای تشکیل و سرپرستی جلسه افتتاحی کمیته تعیین خواهد کرد و در آن جلسه رئیس و هیئت اجرایی انتخاب می شوند و مجموعه قوانین و مقررات که متناقض با قوانین الگوی کمیته های بین المللی نمی باشند مشخص و تعیین خواهد شد. رئیس کمیته بین المللی انتخاب شده در جلسه افتتاحی در اولین فرصت گزارش اولین جلسه را همراه با نسخه ای از قوانین تعیین شده و نام و آدرس اعضاء هیئت اجرایی را برای دبیرکل ارسال خواهد کرد.

۷- دبیرکل در مورد تأسیس کمیته بین المللی، اختیارات و اسامی و آدرس کارکنان آن در اسرع وقت پس از جلسه افتتاحی دبیرکل اعضاء ایکوم را مطلع خواهد نمود. هر عضو ایکوم از آن به بعد حق دارد عضوی از آن کمیته شود و ممکن است طبق ماده ۱۲ بند ۲ درخواست حق رأی کند.

۸- فقط اعضاء منفرد و نمایندگان مؤسسه عضو که دارای حق رأی در کمیته بین المللی هستند واجد شرایط رأی دادن در مورد موضوعات مربوط به کمیته، انتخاب شدن به عنوان رئیس، یا هیئت کمیته یا برای رأی دادن از طرف کمیته در انتخاب شورای اجرایی یا در مجمع عمومی هستند.

۹- کمیته بین المللی حداقل سالی یکبار در جلسه ای با کلیه اعضاء و در سال هایی که مجمع عمومی برگزار می شود در زمان و مکان مجمع عمومی شرکت می کند. هیئت مدیره هر کمیته بین المللی، در صورتیکه دبیرکل درخواست کند پنج نفر عضو منفرد یا پنج نفر نماینده مؤسسه عضو ایکوم را انتخاب می کند تا از طرف این کمیته در مجمع عمومی و در انتخاب اعضاء شورای اجرایی رأی دهند. رئیس هر کمیته بین المللی در مورد فعالیت های تقویم سال گذشته گزارش به دبیرکل جهت تسلیم به کمیته مشاوره و شورای اجرایی در جلسات سالیانه آنها تقدیم می کند. گزارش سالیانه باید حداقل شش هفته قبل از تاریخ جلسات سالیانه توسط دبیر کل دریافت شود.

۱۰- رئیس کمیته بین المللی در صورتیکه تصمیم بگیرد جلسه ای در کشور یا ایالتی برگزار کند باید به رئیس کمیته ملی تأسیس شده در آن کشور یا ایالت اطلاع دهد.

۱۱- کمیته بین المللی ممکن است در صورتیکه لازم تشخیص دهد گروه های فعالی را به منظور اجرای دستورات خود تشکیل دهد.

۱۲- بنا به توصیه کمیته مشاوره بین المللی ممکن است به یکی از دلایل زیر توسط شورای اجرایی منحل شود.

الف) کمبود عضو برای ادامه فعالیت.

ب) عدم وجود فعالیت و عدم کفایت آن.

پ) تأخیرهای مکرر در توسعه و اجرای برنامه های آن.

ت) تحقق اهداف کمیته.

ث) اقداماتی که مخالف با قوانین اخلاقیات حرفه ای ایکوم باشد.

۱۳- براساس دریافت دلیل یا مدرکی که نشان دهد که مشکلاتی که منجر به تعلیق کمیته بین المللی شده است، حل شده است و اینکه این کمیته قادر است مجدداً فعالیت خود را به خوبی انجام دهد، کمیته بین المللی در حال تعلیق ممکن است توسط شورای اجرایی مجدداً فعالیت خود را شروع کند.

ماده ۱۸- سازمان های وابسته

۱- یک سازمان بین المللی متشکل از حداقل دوسوم کارکنان حرفه ای موزه طبق ماده ۲ بند ۲ یا موزه های تعریف شده در ماده ۲ بند ۱ می تواند برای اینکه سازمان وابسته ایکوم تلقی شود درخواست دهد.

۲- درخواست وابستگی باید کتبی، خطاب به دبیرکل و همراه با نسخه ای از اساسنامه و مقررات آن سازمان همچنین همراه با مدارک در مورد تعداد اعضای کارکنان حرفه ای موزه یا موزه ها باشد.

این درخواست باید دلائلی را اقامه کند که این سازمان مایل است به همان دلائل سازمان وابسته ایکوم شود.

۳- براساس دریافت این درخواست، دبیرکل به مدیران کمیته های بین المللی و سازمان های وابسته اطلاع خواهد داد و در مدت حداکثر ۶۰ روز نظر آنها را در این مورد دریافت خواهد کرد. پس از پایان مدت ۶۰ روز، دبیرکل این درخواست را همراه با نظریات داده شده درباره آن برای بررسی به کمیته مشاور تسلیم خواهد کرد.

۴- دبیرکل این درخواست را همراه با نظریه مدیران کمیته های بین المللی یا سایر سازمان های وابسته و نظریات کمیته مشاوره برای تصمیم گیری به شورای اجرایی تسلیم می کند.

۵- در صورتیکه شورای اجرایی تصمیم بگیرد مقام وابستگی را به این سازمان واگذار کند، به این سازمان اطلاع می دهد و از آن درخواست می کند که حداقل نیمی از اعضاء سازمان به مدت یکسال از تاریخ تصمیم گیری به عضویت ایکوم درآیند. در صورتیکه کمتر از یک سوم اعضاء این سازمان تا تاریخ مورد نظر به عضویت ایکوم درآیند، مقام وابستگی سازمان سپری خواهد شد.

۶- سازمان وابسته حق دارد برای اداره فعالیت های خود از اساسنامه و مقررات خود استفاده کند، مشروط به اینکه این قوانین با قوانین ایکوم تناقض اساسی نداشته باشد.

۷- بنا به توصیه کمیته مشاوره وابستگی یک سازمان بین المللی ممکن است به یکی از دلایل زیر توسط شورای اجرایی پایان پذیرد:

الف) قصور در حفظ تعداد اعضاء ایکوم مورد لزوم.

ب) قصور در حفظ تعداد کارکنان حرفه ای موزه و در بین اعضاء آن.

پ) عدم وجود فعالیت یا عدم کفایت فعالیت.

ت) اقداماتی که متناقض با قوانین اصول اخلاقی حرفه ای ایکوم است.

۸- یک سازمان بین المللی که وابستگی آن خاتمه یافته است ممکن است برای وابستگی مجدداً درخواست دهد مشروط به اینکه مشکلی که باعث خاتمه وابستگی آن شده است حل شده باشد.

ماده ۱۹- مجمع عمومی

۱- مجمع عمومی، هیئت عالی تصمیم گیری ایکوم است. وظایف آن به قرار زیر است:

الف) پذیرش و اصلاح قوانین به صورتی که لازم باشد.

ب) تصویب برنامه ایکوم برای دوره سه ساله بعدی.

پ) تأیید بودجه برای دوره سه ساله بعدی.

ت) دریافت و پذیرش گزارش های مالی دوره سه ساله قبل.

ث) بررسی و تصمیم گیری در مورد موضوعاتی که توسط کمیته های مشاوره، شورای اجرایی و کنفرانس عمومی به آن ارجاع می شود.

ج) پذیرش تصمیماتی که برای موضوعات مربوط به موزه، موزه شناسی و سایر موضوعات مورد نظر ایکوم مناسب به نظر می رسد.

چ) راهنمایی شورای اجرایی در مواردی که در مورد عملیات ایکوم لازم تشخیص دهد.

ح) تعیین وقت و مکان مجمع عمومی بعدی و موضوع کنفرانس عمومی بعدی.

خ) پذیرش و اصلاح مقررات روش کار و مقررات کنفرانس عمومی به صورتی که لازم باشد.

۲- کلیه اعضاء ایکوم حق دارند در مجمع عمومی حضور یابند و در آن شرکت کنند. مؤسسه های عضو ممکن است سه نفر را به نمایندگی خود برای شرکت در مجمع عمومی تعیین کنند.

۳- جلسه عادی مجمع عمومی (و کنفرانس عمومی) هر سه سال یکبار در زمان و مکان و موضوعی که توسط مجمع عمومی قبل، پس از بررسی توصیه های کمیته مشاوره و شورای اجرایی، تعیین می شود برگزار خواهد شد. برای تعیین مکانی که در آن مجمع عمومی و کنفرانس عمومی بعدی برگزاری می شود، مجمع عمومی شرایط مطلوب در مناطق مختلف و هزینه های اجرای آن را در نظر خواهد گرفت. رئیس یا در غیاب او، یکی از معاونین، ریاست هر جلسه مجمع عمومی را به عهده خواهد گرفت.

۴- حداقل دوازده ماه قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی، دبیرکل به رئیس هر کمیته ملی، کمیته بین المللی و سازمان وابسته زمان و مکان مجمع عمومی را اطلاع می دهد و از آنها درخواست می کند پیشنهادات خود را در مورد موضوعاتی که باید در دستورات کار ذکر شود تسلیم نمایند. هر گونه پیشنهاد دریافت شده توسط شورای اجرایی که

مسئولیت تهیه پیش نویس دستورات کار را دارد، بررسی خواهد شد و حداقل شش ماه قبل از تسلیم آن به مجمع عمومی برای تصویب به کمیته مشاوره ارائه خواهد شد.

۵- رئیس مجمع عمومی جلسه فوق العاده مجمع عمومی ایکوم را به یکی از طرق زیر تشکیل خواهد داد:

الف) بنا به درخواست یک سوم کمیته های ملی.

ب) بنا به درخواست اکثریت اعضاء شورای اجرایی.

لذا مجمع عمومی فوق العاده ای در محل دبیرخانه ایکوم تشکیل و در طول دو ماه از تاریخ دریافت چنین درخواستی توسط رئیس مجمع عمومی، جلسه برگزار خواهد شد.

۶- حق دادن رأی در جلسات مجمع عمومی و در انتخاب شورای اجرایی به قرار زیر خواهد بود:

الف) هر کمیته ملی حق دارد، پنج نفر که اعضاء منفرد یا نمایندگان تعیین شده از طرف مؤسسات عضو ایکوم هستند و اعضاء آن کمیته نیز هستند و اعضاء کمیته مشاوره یا شورای اجرایی همان کشور یا ایالت هم هستند، را انتخاب کند تا از طرف آن کمیته ملی در مورد کلیه موضوعاتی که برای تصمیم گیری در مجمع مطرح می شود رأی دهد.

ب) هر کمیته بین المللی حق خواهد داشت پنج نفر را، که اعضاء منفرد هستند یا از طرف اعضاء مؤسسه ای ایکوم به نمایندگی تعیین شده اند و اعضاء رأی دهنده آن کمیته نیز هستند، تعیین کند تا از طرف آن کمیته بین المللی در مورد موضوعاتی که برای تصمیم گیری در مجمع مطرح می شود رأی دهد.

پ) هر سازمان وابسته ای که بیش از نیمی از اعضاء آن عضو ایکوم هستند حق دارد سه نفر را که عضو انفرادی یا نمایندگان تعیین شده اعضاء مؤسسه ای ایکوم هستند و اعضاء آن سازمان نیز می باشند برای رأی دادن از طرف آن سازمان در مورد کلیه موضوعات مطرح شده در مجمع عمومی برای تصمیم گیری تعیین کند. یک سازمان وابسته که کمتر از نیمی از اعضاء آن عضو ایکوم هستند حق دارد یکی از این افراد را برای رأی دادن از طرف خود انتخاب کند.

ت) هیئت مدیره کمیته ملی یا بین المللی یا سازمان وابسته حق دارد عضو دیگری از آن کمیته یا سازمان را به عنوان نماینده شخص تعیین شده برای رأی دادن از طرف خود تحت بندهای فرعی (الف)، (ب)، (پ) انتخاب کند ولی این نماینده نمی تواند در مجمع عمومی حضور داشته باشد.

۷- اکثریت لازم برای مذاکره در مجمع عمومی توسط اعضاء رأی دهنده تعیین شده حاضر، شخصاً یا به صورت نماینده، معادل دو سوم تعداد احتمالی اعضاء رأی دهنده است که براساس بند ۶ ماده ۱۹ محاسبه می شود. در صورتیکه به این حد نصاب نرسد، مجمع عمومی مجدداً در مدت بیست و چهار ساعت در همان مکان تشکیل خواهد شد. تعداد اعضای رأی دهنده تعیین شده حاضر هر چند نفر باشند، بررسی های مجمع عمومی معتبر خواهد بود. برای مقاصد این ماده، هر کمیته تحت تعلیق در محاسبه حد نصاب به حساب نمی آید. شخصی که به عنوان عضو رأی دهنده توسط

بیش از یک کمیته یا سازمان تعیین می شود برای هر کدام از این کمیته ها یا سازمان ها به طور جداگانه به حساب خواهد آمد.

۸- کلیه موضوعاتی که توسط مجمع عمومی بررسی و مورد توجه قرار می گیرد با اکثریت آراء داده شده تصمیم گیری می شود، به جز قوانین که دو سوم اکثریت آراء (ماده ۲۹) و انحلال ایکوم که به سه چهارم اکثریت آراء (ماده ۳۰) نیاز دارد.

ماده ۲۰- کنفرانس عمومی

۱- ایکوم هر سه سال یکبار در زمان و مکان مجمع عمومی عادی کنفرانس برگزار می کند. کنفرانس عمومی محل تجمعی برای بررسی و بحث، در مورد موضوعات عملی و تئوری مربوط به موزه شناسی و موزه ها و مخصوصاً مطالبی مربوط به موضوع کنفرانس که در مجمع عمومی قبلی در مورد آن تصمیم گیری شده است، خواهد بود. همچنین کنفرانس گزارشی در مورد فعالیت های ایکوم در دوره سه سال قبل و پیش نویس برنامه دوره سه سال آینده را دریافت و مورد بررسی قرار خواهد داد. کنفرانس عمومی ممکن است تصمیمات حاصل از بحث های خود را برای بررسی به مجمع عمومی پیشنهاد کند.

۲- شرکت در کنفرانس عمومی برای کلیه اعضای ایکوم آزاد است. اعضاء مؤسسه ای (مؤسسات عضو) می توانند بیش از یک نفر به نمایندگی از طرف مؤسسه انتخاب کنند، ولی فقط یک نفر به عنوان نماینده آن مؤسسه برای رأی دادن تعیین می شود.

۳- اعضاء منفرد، یک نماینده تعیین شده از هر مؤسسه عضو، اعضاء حمایت کننده و اعضاء افتخاری که به عنوان شرکت کننده در کنفرانس عمومی ثبت نام کرده اند هر یک حق دارند، در مورد موضوعاتی که برای تصمیم گیری در کنفرانس عمومی مطرح می شود، یک رأی ارائه کنند. به منظور رأی دادن در مورد موضوعات مطرح شده در کنفرانس عمومی هیچ گونه وکالتی پذیرفته نمی شود. کلیه مطالب مطرح شده در کنفرانس عمومی توسط اکثریت آراء تصمیم گیری می شود.

ماده ۲۱- کمیته مشاوره

۱- وظایف کمیته مشاوره به قرار زیر است:

الف) آگاه کردن شورای اجرایی و مجمع عمومی در مورد مطالبی که مربوط به سیاست برنامه، روش و تأمین بودجه ایکوم است.

ب) دریافت و بررسی حساب های رسیدگی شده سال قبل و بودجه سالیانه برای سال جاری، توسط خزانه دار (صندوقدار) ارائه می گردد.

پ) انتخاب نامزد برای شورای اجرایی.

- ت) ملاحظه و مشاوره در مورد اصلاحات پیشنهادی در مورد قوانین ایکوم طبق ماده ۲۹.
- ث) انجام سایر اقداماتی که توسط این قوانین لازم تشخیص داده شود.
- ۲- اعضاء کمیته مشاوره به قرار زیر می باشند:
- الف) مدیران کمیته های ملی یا نمایندگان تعیین شده آنها.
- ب) مدیران کمیته های بین المللی یا نمایندگان تعیین شده آنها.
- پ) مدیران سازمان های وابسته یا نمایندگان تعیین شده آنها.
- ت) مدیران سازمان های وابسته یا نمایندگان تعیین شده آنها.
- ۳- در چه صورتی شخص ممکن است از عضویت در کمیته مشاوره کناره گیری کند:
- الف) در صورتیکه از داشتن مقام مدیریت کمیته ملی یا بین المللی یا سازمان وابسته به ایکوم دست بکشد.
- ب) در صورتیکه شخصی که مقام مدیریت دارد نتواند وظایف این مقام را انجام دهد، تحت ماده ۹ از عضویت ایکوم دست بکشد یا با خطاب به دبیرکل کناره گیری خود را کتباً اعلام کند.
- ۴- عضو کمیته مشاوره (غیر از رئیس کمیته) ممکن است برای شرکت در جلسه کمیته عضو دیگری از ایکوم را به نمایندگی انتخاب کند، ولی هیچکس نمی تواند از طرف بیش از یک نفر چنین نمایندگی را بپذیرد. اینگونه نمایندگان باید کتباً توسط آن عضو تعیین شوند و اینگونه تعیین کردن ها فقط برای زمان جلسه ویژه ای از کمیته خواهد بود. نماینده ای که به این ترتیب تعیین شده است کلیه حقوق عضویت از جمله حق رأی را در طول جلسه کمیته خواهد داشت.
- ۵- کمیته مشاوره در جلسات خود که با همکاری مجمع عمومی عادی ایکوم برگزار می کند رئیس خود را به مدت سه سال انتخاب می کند. شخص انتخاب شده برای این مقام فردی ایکوم خواهد بود که ممکن است اکنون عضو کمیته مشاوره باشد یا ممکن است عضو کمیته مشاوره نباشد یا در این کمیته خدمت کرده باشد. یک نفر ممکن است یکبار مجدداً به عنوان رئیس کمیته مشاوره انتخاب شود. حداقل شش ماه قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی عادی دبیرکل به منظور نامزدی مقام ریاست کمیته مشاوره از رئیس هر یک از کمیته های ملی، بین المللی و سازمان های وابسته کتباً درخواست خواهد کرد. معرفی نامزدها باید سه ماه قبل از تاریخ درخواست توسط دبیرکل دریافت شود. دبیرکل اسامی نامزدها را همراه با تاریخچه زندگی آنها دو ماه قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی به اعضاء کمیته مشاوره کتباً اطلاع خواهد داد.
- ۶- کمیته مشاوره فوراً قبل از روز شروع مجمع عمومی با رئیس مستعفی تشکیل جلسه می دهد و رئیس بعدی را توسط رأی مخفی انتخاب خواهد کرد. رأی ها توسط دبیرکل به کمک دو بازرس آراء شمارش خواهد شد نامزدی که بیشترین تعداد آراء را دریافت کند انتخاب خواهد شد. به شرط اینکه نامزد موفق شود بیش از ۵۰٪ آراء را به خود

اختصاص دهد. در صورتی که هیچ یک از نامزدها بیش از ۵۰٪ آراء را کسب نکنند نامزدی که کمترین تعداد آراء را دریافت کرده است حذف خواهد شد و برای نامزدهای باقیمانده دوباره رأی گیری به عمل می آید تا اینکه یک نامزد بیش از ۵۰٪ آراء را دریافت کند که در اینصورت انتخاب وی اعلام خواهد شد. رئیس منتخب در پایان مجمع عمومی این مقام را به خود اختصاص می دهد (پست مدیریت را تحویل می گیرد) و در مجمع می تواند مانند عضو در کار و شور کمیته مشاوره شرکت کند.

۷- کمیته مشاوره پس از پایان مجمع عمومی در جلسه ای از بین اعضاء خود معاون رئیس را انتخاب خواهد کرد. معاون در کارهای کمیته مشاوره به رئیس کمک خواهد کرد و ممکن است در جلسه ای شورای اجرایی یا جلسه هیئت مدیره سازمان منطقه ای با وکالت کتبی از طرف رئیس در مورد جلسه ویژه با سازمان به خصوصی به نمایندگی از طرف رئیس شرکت کند.

۸- رئیس کمیته مشاوره به قرار زیر عمل خواهد کرد:

الف) جلسات کمیته را تشکیل می دهد و ریاست آنها را به عهده دارد.

ب) دارای سمت عضو شورای اجرایی خواهد بود.

پ) برای منظورهای ماده ۲۷ مأمور انتخابات ایگوم خواهد بود.

ت) دارای سمت عضو هیئت مدیره کلیه سازمان های منطقه ای خواهد بود.

در غیاب رئیس کمیته، معاون رئیس یا معاون کمیته ریاست جلسه کمیته را به عهده دارد.

۹- در صورتیکه پست رئیس یا معاون کمیته مشاوره بالاتصدی باشد کمیته بلافاصله در اولین جلسه خود یکی از اعضاء خود را برای مدت باقیمانده دوره رئیس یا معاون سابق به عنوان رئیس یا معاون انتخاب خواهد کرد.

۱۰- کمیته مشاوره در جلسه عادی شورا در ارتباط با جلسه شورای اجرایی حداقل سالی یکبار جلسه ای برگزار خواهد کرد. وقتی که قرار است مجمع عمومی برگزار شود در طول روزهای قبل از جلسه مجمع عمومی حداقل شش ماه قبل از مجمع عمومی جلسه ای برگزار خواهد شد که در آن نامزدهای انتخابی برای شورای اجرایی انتخاب خواهند شد. کمیته مشاوره همچنین فوراً قبل از پایان هر مجمع عمومی جلسه ای برگزار خواهد کرد.

۱۱- بنا به درخواست شورای اجرایی با یک چهارم اعضاء کمیته مشاوره ممکن است جلسه فوق العاده کمیته مشاوره برگزار شود که در این صورت کتباً به رئیس اطلاع داده می شود که وی فوراً در تاریخی کمتر از دو ماه پس از دریافت درخواست جلسه ای برگزار کند. اینگونه جلسات فوق العاده در محلی که دبیرخانه ایگوم وجود دارد برگزار خواهد شد.

۱۲- اعضاء شورای اجرایی، مدیران سازمان های منطقه ای و خبرنگاران ملی تعیین شده تحت ماده ۱۶ حق دارند در جلسات کمیته مشاوره به عنوان ناظر حضور یابند. آنها حق صحبت کردن خواهند داشت ولی حق دادن رأی ندارند.

۱۳- اکثریت لازم برای جلسه کمیته مشاوره ۵۰٪ عضویت حاضر اعضا یا به صورت وکیل خواهد بود. در صورتیکه اکثریت لازم حضور نداشتند کمیته مشاوره مجدداً در همان مکان در طول مدت ۲۴ ساعت جلسه ای تشکیل خواهد داد. تعداد اعضا حاضر هر چند نفر باشد بررسی و شور کمیته مشاوره معتبر خواهد بود. رئیس کمیته مشاوره و رؤسای (یا نمایندگان انتخاب شده آنها) کمیته های ملی و بین المللی و سازمان های وابسته ممکن است از طرف هر یک از این کمیته ها یا سازمان ها رأی اعمال کند. موضوعات مورد نظر توسط اکثریت افراد حاضر رأی گیری و تصمیم گیری می شود. در صورتی که تعداد رأی مساوی باشد رئیس کمیته مشاوره می تواند یک رأی اعمال کند.

۱۴- کمیته مشاوره ممکن است گزارشی در مورد هر موضوعی که به ایکوم مربوط می شود. به جز موضوعات شخصی از شورای اجرایی یا دبیرکل درخواست کند و این گزارش در اختیار وی قرار گیرد. کمیته مشاوره ممکن است گروه های فعالی را تشکیل دهد که شامل یک یا تعداد زیادی از اعضا آن کمیته باشد، یکی از آنها که به عنوان **Convener** تعیین خواهد شد، همراه با سایر اعضای این چنینی ایکوم به طوری که مناسب باشد در مورد هر موضوعی که به ایکوم مربوط می شود رسیدگی می کنند و گزارش می دهند.

ماده ۲۲- شورای اجرایی

۱- وظایف شورای اجرایی به قرار زیر است:

- الف) اقدامات لازم برای اجرای تصمیمات و نظریات مجمع عمومی.
- ب) اطمینان حاصل کردن از اینکه برنامه تأیید شده ایکوم به خوبی اجرا می شود و مطابق با بودجه تصویب شده است.
- پ) اطمینان حاصل کردن از اینکه کلیه موضوعات مهم مربوط به سیاست ها، برنامه ها و روش های ایکوم برای بررسی و مشورت دهی به کمیته مشاوره ارجاع شده است.
- ت) بررسی و انجام اقدامات لازم برای اجرای پیشنهادات یا توصیه های کمیته مشاوره.
- ث) مراقبت از هماهنگی در کار کمیته های ملی، کمیته های بین المللی و سازمان های وابسته.
- ج) مشخص نمودن تعداد کمیته های بین المللی که عضو فردی به آنها ملحق می شوند.
- چ) تعیین نرخ سالیانه اشتراک برای هر یک از طبقات عضویت.
- ح) تصمیم گیری و اقدام (تصمیمات و اقداماتی که طبق این قوانین حق ویژه مجمع عمومی یا کمیته مشاوره است) در موارد اضطراری بین جلسات مجمع عمومی یا کمیته مشاوره به طوری که برای منافع ایکوم لازم باشد، این تصمیمات یا اقدامات همراه با گزارشی از شرایطی که این تصمیمات یا اقدامات را موجه قلمداد می کند باید در اولین فرصت با بخش ذیربط ایکوم به شور گذاشته شود.

۲- شورای اجرایی شامل ۱۰ عضو ایکوم است که ۹ نفر آنها توسط نمایندگان دارای حق رأی از طرف کمیته های ملی و بین المللی و سازمان های وابسته برای دوره سه ساله انتخاب خواهند شد. رئیس کمیته مشاوره از لحاظ سمت

عضو شورای اجرایی است. از ۹ نفر عضو انتخاب شده چهار نفر مأمور و پنج نفر عضو عادی شورا خواهند بود. افراد مأمور شامل یک رئیس، دو معاون و یک صندوقدار خواهد بود. ورقه های رأی در مجمع عمومی طبق ماده ۲۷ شمارش می شود و نتیجه آن در مجمع اعلام خواهد شد. اختیار (تعهد) اعضاء انتخاب شده شورای اجرایی از پایان جلسه عادی مجمع عمومی تا پایان جلسه عادی بعدی مجمع عمومی ادامه خواهد داشت.

۳- یک نفر نمی تواند بیش از دو دوره متوالی به عنوان عضو عادی شورا انتخاب شود ولی می تواند در دوره متوالی بعدی به عنوان مأمور شورا انتخاب شود. یک نفر نمی تواند در همان شورا یا شورای دیگر بیش از دو دوره متوالی به عنوان مأمور شورا انتخاب شود. هیچکس نمی تواند بیش از چهار دوره متوالی به عنوان عضو انتخابی شورای اجرایی خدمت کند. شخصی که به مدت دو دوره یا بیشتر در شورای اجرایی مطابق با شرایط فوق خدمت کند. سازمان حداقل پس از گذشت یک دوره سه ساله برای انتخاب مجدد واجد شرایط نیست. اشخاصی که برای حداقل یک دوره سه ساله از عضویت شورا خودداری کرده اند برای انتخاب مجدد واجد شرایط خواهند بود و مانند این است که این اشخاص قبلاً عضو نبوده اند.

۴- شرایط فوق در مورد شخصی که به عنوان رئیس کمیته مشاوره که یک یا چند دوره خدمت کرده است مانعی برای انتخاب وی در دوره بعدی به عنوان مأمور یا عضو عادی شورا ایجاد نمی کند همچنین در مورد شخصی که یک یا چند دوره در شورای اجرایی خدمت کرده است از خدمت کردن وی در شورا به عنوان رئیس کمیته مشاوره در دوره بعدی جلوگیری به عمل نخواهد آمد.

۵- در صورتیکه عضو شورا قادر به انجام وظایف مقام خود نباشد، عضویت خود را در شورا و طبق ماده ۹ همچنین عضویت خود را در ایکوم از دست می دهد یا کتباً خطاب به دبیرکل از کار خود استعفا خواهد کرد.

۶- در صورتیکه در طول دوره سه ساله پستی بالتصدی شود، شورا توسط اعضاء خود فردی را جایگزین می کند و پست خالی که در نتیجه این جایگزین شدن ایجاد می شود و با فرد دیگری جایگزین خواهد کرد. در صورتیکه در طول دوره سه ساله یا مدت بیش از شش ماه قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی مقام عضویت عادی در شورا بالتصدی شود شورا برای مدت باقیمانده دوره مذکور عضوی از ایکوم را برای همکاری دعوت خواهد کرد. برای پرکردن پست بالتصدی، شورا به منطقه جغرافیایی عضو سابق توجه خواهد داشت. در صورتیکه پستی کمتر از شش ماه قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی بالتصدی شود، این پست تا انتخابات بعدی در مجمع عمومی بالتصدی باقی خواهد ماند.

۷- شورای اجرایی حداقل دوبار در سال جلسه عادی تشکیل خواهد داد. به مناسبت مجمع عمومی یکی از این جلسات در محلی که مجمع عمومی قرار است برگزار شود تشکیل خواهد شد. جلسات شورای اجرایی با مجمع عمومی شامل جلسات قبل و بعد از مجمع عمومی خواهد بود و این جلسات اضافی در مجمع به صورتی است که رئیس

مشخص کند. در جلسه ای که فوراً بعد از مجمع عمومی برگزار می شود اعضاء شورای اجرایی که به تازگی انتخاب شده اند مسئولیت مقام خود را به عهده می گیرند.

۸- بنا به درخواست رئیس شورا یا دریافت درخواست کتبی از پنج نفر یا تعداد بیشتری از اعضاء منتخب شورا، شورای اجرایی جلسه فوق العاده تشکیل می دهد. با دریافت درخواست تشکیل جلسه فوق العاده شورا، رئیس شورا فوراً اقدامات لازم را به عمل می آورد و این جلسه در مدت سی روز از تاریخ دریافت درخواست تشکیل خواهد شد.

۹- عضو شورای اجرایی که قادر نیست در جلسه شورا حضور داشته باشد ممکن است شخصی را به عنوان وکیل (که عضو دیگر شورا نیست) تعیین کند که عضو ایکوم است. وکیل (نماینده) یک عضو برای مقاصد جلسات مورد نظر از کلیه حقوق عضو از جمله حق رأی برخوردار است. هیچکس نمی تواند نماینده بیش از یک عضو در جلسات شورا باشد.

۱۰- اکثریت لازم برای تشکیل جلسه شورای هفت نفر عضو یا نماینده تعیین شده خواهد بود مشروط به اینکه حداقل پنج عضو شورا شخصاً حضور داشته باشند. براساس اکثریت افراد حاضر و آراء راجع به موضوعات تصمیم گیری خواهد شد. هر عضو شورا یک حق رأی دارد. در صورت تساوی آراء رئیس شورا نیز حق دادن رأی خواهد داشت.

۱۱- جلسه شورا ممکن است توسط ارتباط الکترونیکی همزمان بین اعضاء شرکت کننده برگزار شود.

ماده ۲۳- مأمورین (مقامات) شورای اجرایی

۱- رئیس ایکوم جلسات مجمع عمومی و شورای اجرایی را برگزار می کند و ریاست آنها را به عهده می گیرد. در فواصل بین جلسات شورای اجرایی، رئیس ایکوم تصمیمات و اقداماتی که به نظر وی مناسب و به نفع ایکوم است به عهده می گیرد. هر گونه تصمیم گیری یا اقدام که در این شرایط رئیس ایکوم به عهده می گیرد برای تصویب به جلسه بعدی شورای اجرایی تسلیم خواهد شد. رئیس ایکوم در ارتباطات خود با دولت ها و سازمان های بین المللی مخصوصاً یونسکو، ایکوموس (ICOMOS) و ایکرم (ICCROM) نماینده ایکوم خواهد بود.

۲- معاونین به طور مناسب به رئیس ایکوم کمک می کنند و نمایندگی آنها را به عهده دارند. رئیس می تواند در زمینه های به خصوص به معاونین مسئولیت تفویض کند و در صورتیکه رئیس به هر دلیلی قادر به انجام وظایف ریاست نباشد، یکی از معاونین می تواند به جای رئیس عمل کند و جلسات شورای اجرایی و مجمع عمومی را برگزار کند و ریاست آنها را به عهده بگیرد.

۳- خزانه دار مسئول تهیه، تأمین و ارائه بودجه سه ساله ایکوم در هر مجمع عمومی و پیش نویس بودجه سالیانه سال آینده در جلسات سالیانه کمیته مشاوره شورای اجرایی است. خزانه دار به طور مرتب درآمد و هزینه ایکوم را بررسی خواهد کرد و در صورت لزوم اقداماتی را که برای حفظ شرایط مالی ایکوم لازم است به شورای اجرایی پیشنهاد می کند. خزانه دار حساب های سالیانه ایکوم را توسط شخص یا سازمانی که طبق ماده ۲۶ بند ۵ تعیین شده است رسیدگی

می کند و برای اینکه به حساب های سالیانه رسیدگی شود به منظور ملاحظه و پذیرش، آنها را به کمیته مشاوره تسلیم خواهد کرد. خزانه دار این اطمینان را حاصل می کند که حساب های رسیدگی شده برای مدت سه سال قبل از مجمع عمومی همراه با هرگونه توضیح در مورد آنها توسط کمیته مشاوره، جهت پذیرش آماده ارائه به مجمع می باشد. شورای اجرایی می تواند شخصی را که ممکن است عضو ایکوم باشد یا نباشد برای کمک به خزانه دار انتخاب کند.

ماده ۲۴- دبیرخانه

۱- دبیرکل و کارمندان ایکوم با هم دبیرخانه را تشکیل خواهند داد.
۲- دبیرکل توسط شورای اجرایی با حقوق و شرایط استخدامی که شورا گاهگاهی تعیین می کند انتخاب می گردد. دبیرکل براساس قرارداد به مدتی که از سه سال تجاوز نخواهد کرد استخدام خواهد شد ولی برای انتخاب مجدد واجد شرایط است. انتخاب مجدد دبیرکل حداقل قبل از پایان هر دوره انتخاب توسط شورای اجرایی مورد توجه قرار می گیرد.

۳- دبیرکل ایکوم مقام اجرایی کل ایکوم خواهد بود، و در مورد اداره مفید و مؤثر ایکوم و عملکرد دبیرخانه در مقابل شورای اجرایی مسئول خواهد بود. در مورد امور روزانه دبیرکل از رهنمودهای رئیس ایکوم پیروی می کند. طبق موافقت نامه شورای اجرای در مورد مقامهایی که در قوانین تعیین شده است، دبیرکل مسئول نصب و عزل کارکنان است که شرایط استخدام آنها (از جمله شرح وظایف و حقوق آنها) در قوانین پرسنلی تنظیم و طبق ماده ۲۸ بند ۱ تأیید شده است.

۴- دبیرکل برای موارد زیر مسئول می باشد.

الف) تأمین خدمات برای اعضاء

ب) تدارک خدمات دبیرخانه برای جلسات شورای اجرایی، کمیته مشاوره و مجمع عمومی.

پ) اجرا، ارزشیابی و گزارش برنامه فعالیت های ایکوم که توسط مجمع عمومی تأیید می شود.

ت) اجرای اقدامات مالی ایکوم، با راهنمایی خزانه دار از جمله پرداخت کلیه حساب ها، حفظ سوابق ذیربط و تهیه صورت وضعیت های مالی صحیح.

ث) تسهیل در کارهای کمیته های بین المللی.

ج) کمک کردن به دبیرخانه یونسکو برای تحقق یافتن برنامه آن.

۵- دبیرکل بولتن اطلاعات یا خبرنامه را به زبان های رسمی ایکوم به طور مرتب منتشر خواهد کرد که این بولتن یا خبرنامه برای کلیه اعضاء ارسال خواهد شد.

۶- دبیرکل با تأیید شورای اجرایی و طبق برنامه و بودجه تصویب شده ایکوم از طرف ایکوم یا در ارتباط با سایر سازمان های بین المللی، ملی، دولتی یا خصوصی، سایر نشریات مربوط به فعالیت ایکوم را به زبان های مناسب به صورتی که لازم باشد منتشر می کند.

۷- دبیرکل اینگونه نشریات را در اختیار اعضاء ایکوم و سایر اشخاص از طریق فروش یا به طرق دیگر قرار می دهد.

۸- دبیرکل در مقابل مرکز اطلاعات موزه یونسکو ایکوم و پشتیبانی این مرکز مسئول خواهد بود و منابع مالی و پرسنلی را به صورتی که شورای اجرایی برای عملکرد این مرکز لازم تشخیص دهد، تهیه خواهد کرد.

ماده ۲۵- بنیاد ایکوم

۱- بنیاد ایکوم به منظور حمایت از فعالیت های ایکوم وجود دارد. مجمع عمومی نظام نامه و مقررات این بنیاد و اصلاحیه های مربوط به آن را تصویب خواهد کرد و این نظام نامه و مقررات با قوانین ایکوم مغایرت ندارد.

۲- از رئیس بنیاد ایکوم برای حضور و شرکت در کارهای شورای اجرایی، کمیته مشاوره و مجمع عمومی دعوت به عمل خواهد آمد، ولی وی حق صدور رأی نخواهد داشت.

ماده ۲۶- بودجه

۱- منابع مالی ایکوم به قرار زیر خواهد بود:

الف) حق اشتراک قابل پرداخت توسط اعضاء.

ب) درآمد حاصل از فعالیت های ایکوم، از جمله فروش نشریات و برگزاری کنفرانسها.

پ) امتیازات، کمک مالی دولت، اهداء و میراث های دریافت شده از هر منبعی که توسط شورای اجرایی تأیید شود.

ت) کمک های دریافتی از بنیاد ایکوم.

ث) وجوه پرداختی بابت خدمات انجام شده توسط ایکوم یا وجوه دریافتی طبق قراردادها (که توسط شورای اجرایی تأیید خواهد شد) برای تحقق یافتن طرح ها و برنامه های مشخص.

۲- شورای جزایی از طرف ایکوم مجاز به دریافت، کسب، عاریه، نگهداری و استفاده از وجوه لازم برای تحقق یافتن اهداف قانونی ایکوم می باشد.

۳- خزانه دار از طرف ایکوم حق دریافت امتیازات، کمک های مالی دولت، اهداء و میراث را دارد، که پذیرش آنها توسط شورای اجرایی تصویب شده است.

۴- هزینه های وجوه ایکوم فقط طبق بودجه سالیانه انجام می شود که توسط خزانه دار تهیه و توسط شورای اجرایی تأیید می گردد.

۵- کمیته مشاوره در جلسه سالیانه خود هر سال شخص یا سازمان صلاحیت داری را به عنوان ممیز حسابداری ایکوم، با مبلغ حقوقی که کمیته مناسب تشخیص دهد، انتخاب خواهد کرد.

۶- در هر کشوری که در آن کمیته ملی ایکوم رسماً تشکیل شده است، با تصویب شورای اجرایی و طبق قوانین آن دولت به منظور گذاشتن سپرده به نام ایکوم در آن کشور، حساب بانکی مخصوصی افتتاح می شود. این سپرده آزادانه قابل انتقال نمی باشد. این سپرده ها فقط با تأیید شورای اجرایی هزینه خواهد شد. خزانه دار ایکوم در مورد مبلغ این سپرده ها و طریقه استفاده از آنها به شورای اجرایی و کمیته مشاوره صورتحساب سالیانه تسلیم خواهد کرد.

۷- کمیته ملی یا بین المللی، بدون تأیید شورای اجرایی نباید قرارداد یا موافقتنامه الزامی را که مشمول هزینه برای ایکوم باشد منعقد نمایند مگر اینکه قراردادها و موافقتنامه ها مربوط به فعالیت های آن کمیته باشد که در اینصورت از محل بودجه آن کمیته پرداخت می شود.

ماده ۲۷- انتخاب شورای اجرایی

۱- رئیس کمیته مشاوره مأمور انتخابات ایکوم خواهد بود و برگزاری انتخابات را نظارت و تأیید می کند که از روش های تعیین شده پیروی شده باشد.

۲- حداقل سه ماه قبل از تشکیل جلسه کمیته مشاوره که در آن نامزدهای انتخابی برای شورای اجرایی قرار است انتخاب شوند، دبیرکل به رئیس هر یک از کمیته های ملی، بین المللی و سازمان وابسته خواهد نوشت و طی آن برای نامزدی اشخاص (اعضاء منفرد یا نمایندگان تعیین شده از طرف مؤسسات عضو ایکوم) به عنوان کاندیدای مأمور و اعضاء عادی شورای اجرایی دعوت به عمل می آورد.

۳- فقط نامزدهای انتخاباتی دارنده بیوگرافی که نشان دهنده خصوصیات و تجربه آنها می باشد و اظهار تمایل برای خدمت می کنند و توانایی خدمت دارند توسط کمیته مشاور بررسی خواهند شد. دبیرکل هر نامزدی را همراه با اعلام اینکه این شخص عضو منفرد یا نماینده تعیین شده از طرف مؤسسه عضو می باشد و برای انتخاب به عنوان مأمور یا عضو عادی شورا طبق ماده ۲۲ بند ۳ و ۴ واجد شرایط می باشد به کمیته مشاوره معرفی می کند.

۴- در هنگام انتخاب فهرست نامزدهای انتخابی برای شورای اجرایی، کمیته مشاوره به نظریات شورای اجرایی، کمیته های ملی و بین المللی و سازمان های وابسته، در مورد مناسب بودن نامزدها برای انتخاب به عنوان مأموریت ایکوم، توجه خواهد داشت. کمیته مشاوره حتی الامکان سعی خواهد کرد مطمئن شود که نامزدها نمایندگان منافع جغرافیایی و حرفه ای ایکوم باشند.

۵- کمیته مشاوره، توسط رأی از بین افراد نامزد شده، تعداد کمتر از بیست و سه اسم برای قرار گرفتن در فهرست نامزدهای انتخابی شورای اجرایی انتخاب خواهد کرد. این فهرست در دو بخش تنظیم خواهد شد. بخش " الف " شامل اسامی نامزدهای انتخابی به عنوان مأمورین شورا خواهد بود. بخش " ب " شامل اسامی نامزدهای انتخابی به عنوان اعضاء عادی شورا خواهد بود. نامزد برای عنوان مقام مأمور نمی تواند نامزد انتخابی به عنوان عضو عادی شورا باشد.

۶- الف) در صورتیکه شخصی که توسط کمیته مشاوره به عنوان نامزد انتخابی مأمور شورا انتخاب شده باشد، به هر دلیلی نتواند در انتخابات شرکت کند و نامزد دیگری برای آن مقام مأمور وجود نداشته باشد، شورای اجرایی، پس از مشورت کردن با اعضاء کمیته مشاوره عضو دیگری را به عنوان نامزد آن مقام انتخاب خواهد کرد، مشروط به اینکه آن عضو مایل به کاندید شدن برای انتخاب باشد.

ب) در صورتیکه شخصی که توسط کمیته مشاوره به عنوان نامزد انتخابی عضو عادی شورا انتخاب شده است، متعاقباً نتواند به هر دلیلی برای انتخاب کاندید شود و در صورتیکه برای انتخاب پنج عضو عادی نامزد کافی وجود نداشته باشد، شورای اجرایی پس از مشورت با اعضاء کمیته مشاوره عضو دیگری را به عنوان نامزد عضو عادی انتخاب خواهد کرد مشروط به اینکه این عضو مایل به انتخاب باشد.

پ) در هنگام انتخاب نامزدها طبق بندهای فرعی ۶ (الف) یا ۶ (ب) شورای اجرایی به فهرست اشخاص نامزدی که توسط کمیته مشاوره به عنوان نامزدهای احتمالی بررسی می شوند و به نتایج رأی گیری در مورد نامزدی توسط کمیته مشاوره توجه خواهد داشت.

ت) در صورتی که اقدامات توسط شورای اجرایی طبق بندهای فرعی ۶ (الف) و ۶ (ب) به عمل آید، لازم نیست دبیرکل محدودیت های زمانی تعیین شده در بندهای ۷ و ۹ ماده ۲۷ را رعایت کند.

۷- قبل از مدت پنج ماه از تاریخ شروع مجمع عمومی دبیرکل نام نامزدهای فهرست شده توسط کمیته را کتباً به رؤسای کمیته های ملی و بین المللی و سازمان های وابسته اطلاع خواهد داد و از هر کمیته و سازمانی که در مجمع عمومی نماینده ندارد برای اعمال حق رأی آن توسط پست دعوت به عمل می آورد.

۸- کمیته ملی، کمیته بین المللی یا سازمان وابسته ای که مایل هستند توسط پست رأی دهند به دبیرکل اطلاع خواهند داد و این اطمینان را حاصل می کنند که اسامی کامل و آدرس های اعضاء تعیین شده طبق ماده ۱۹ بندهای (الف)، (ب)، یا (پ) برای رأی دادن از طرف کمیته یا سازمان توسط دبیرکل قبل از سه ماه از تاریخ شروع مجمع عمومی دریافت خواهد شد.

۹- تا مدت ۲ ماده قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی دبیرکل برای هر یک از اعضاء رأی دهنده یک ورقه رأی حامل فهرست اسامی نامزدهای انتخابی به عنوان مأمورین شورا (بخش الف) و اعضاء عادی شورا (بخش ب) همراه با خلاصه تاریخچه زندگی که خصوصیات و تجربه آنها را نشان می دهد، ارسال خواهد کرد.

۱۰- دبیرکل با اطلاعیه ای که همراه با ورقه رأی می باشد روش تکمیل ورقه رأی را مشخص خواهد کرد. ورقه رأی، خلاصه تاریخچه زندگی و این اطلاعیه همراه با پاکتی است (که روی آن عبارت " انتخابات شورای اجرایی " و نام کمیته ملی یا بین المللی یا سازمان وابسته تایپ شده است) که در داخل آن ورقه های تکمیل شده رأی باید قرار داده شود و این پاکت قبل از اینکه در پاکت پستی خطاب به دبیرکل گذاشته شود باید مهر و موم بشود.

- ۱۱- ورقه های تکمیل شده رأی حداقل یک هفته قبل از تاریخ شروع کنفرانس عمومی، به منظور اینکه با ارزش به حساب آید باید توسط دبیرکل دریافت شود. پاکت های پستی باید در حضور یک یا چند نفر توسط دبیرکل گشایش شود و پاکت های چاپی مهر و موم شده توسط تاریخ دریافت آنها مشخص شده و توسط دبیرکل پاراف خواهد شد.
- ۱۲- اینگونه ورقه های رأی دریافت شده از طریق پست با پاکت چاپی مهر و موم شده توسط دبیرکل به مأمور انتخابات در ابتدای مجمع عمومی داده خواهد شد.
- ۱۳- در صورتیکه که کمیته ملی یا بین المللی یا سازمان وابسته در مجمع عمومی نماینده داشته باشند، کمیته یا سازمان وابسته می تواند تا روز افتتاح کنفرانس عمومی رأی ریخته شده توسط ورقه رأی های پستی را باطل کند. در اینگونه موارد، شهادت کتبی مبنی بر اینکه هیئت مدیره کمیته یا سازمان مورد نظر تصمیم گرفته اند رأی های پستی باطل شود و افراد دیگری را برای رأی دادن از طرف خود در مجمع عمومی مطابق با ماده ۱۹ بند ۶ انتخاب کنند باید قبل از روز افتتاح کنفرانس توسط دبیرکل دریافت شود. با دریافت این مدرک دبیرکل پاکت های مهر و موم شده حامل ورقه های رأی آن کمیته یا سازمان را همراه با مدارک ابطال به مأمور انتخابات که ورقه های رأی را در حضور شاهد ها فوراً از بین می برد تحویل خواهد داد.
- ۱۴- انتخابات شورای اجرایی در مجمع عمومی توسط مأمور انتخابات مطابق با قوانین مجمع عمومی پذیرفته شده طبق ماده ۲۸ بند ۲ انجام خواهد گرفت. فقط افراد تعیین شده توسط کمیته های ملی یا بین المللی و سازمان های وابسته طبق ماده ۱۹ بندهای فرعی (الف)، (ب) یا (پ) یا نمایندگان آنها طبق ماده ۱۹ بند ۶ بند فرعی (ت) حق رأی دادن خواهند داشت. کلیه اینگونه برگزیدن ها باید توسط رئیس کمیته یا سازمان ذیربط امضاء شده، به صورت کتبی به دبیرکل تحویل داده شود. در صورت وجود هرگونه مشاجره یا شک و تردید، مأمور انتخابات کاملاً حق دارد مشخص کند که شخص استحقاق رأی دادن دارد یا خیر و تصمیم گیری در این مورد مشمول استیناف نخواهد شد.
- ۱۵- مأمور انتخابات ابتدا پاکت های مهر و موم شده را گشایش می کند و رأی های دریافت شده از طریق پست را به آراء داده شده در مجمع عمومی اضافه خواهد کرد، و سپس کلیه ورقه های رأی را کنترل می کند تا موردی را که به درستی تکمیل نشده است باطل اعلام می کند.
- ۱۶- مأمور انتخابات به کمک دو نفر که توسط مجمع عمومی انتخاب شده اند تعداد آراء را خواهد شمرد. این افراد اعضاء ایکوم خواهند بود، ولی برای انتخابات نامزد نخواهند بود و عضو دبیرخانه نیز نمی باشند.
- ۱۷- آراء معتبر به قرار زیر شمارش خواهد شد:
- الف) آراء مقام مأمور شورا در بخش (الف) ابتدا شمارش خواهد شد و برای هر مقام مأمور نامزدی که دارای حداکثر آراء منتخب می باشد اعلام خواهد شد.

ب) سپس آراء برای اعضاء عادی شورا در بخش (ب) شمارش خواهد شد. پنج نفر نامزدی که بیشترین تعداد آراء را به خود اختصاص داده اند منتخب اعلام خواهند شد.

۱۸- در صورتیکه دو نامزد به تعداد مساوی رأی دریافت کنند، برنده توسط قرعه کشی تعیین خواهد شد. این عمل توسط مأمور انتخابات انجام می شود.

۱۹- مأمور انتخابات نتایج انتخابات را همراه با جزئیات زیر در مجمع عمومی اعلام خواهد کرد.
الف) تعداد آراء معتبر.

ب) تعداد آراء دریافتی برای هر نامزد.

پ) اینکه آیا تساوی آراء توسط قرعه کشی به نتیجه رسیده است.

ت) آیا هیچ کدام از آراء غیرمعتبر اعلام شده است و اگر چنین است در چه زمینه ای.

۲۰- دبیرکل در اولین فرصت نتایج انتخابات را به نامزدها کتباً اعلام خواهد کرد.

ماده ۲۸- قواعد درخواست

۱- شورای اجرایی ممکن است بعد از مشورت با کمیته مشاوره، قواعدی را که لازم است باعث اجرای شرایط این قوانین شود، غیر از قوانین حاکم در مجمع عمومی، کنفرانس عمومی و کمیته مشاوره، بپذیرد و آنها را اصلاح کند.

۲- مجمع عمومی و کمیته مشاوره قواعد طرز عمل خود را خواهند پذیرفت یا گاهگاهی آنها را ممکن است اصلاح کنند. مجمع عمومی این قواعد را برای کنفرانس عمومی خواهد پذیرفت یا گاهگاهی آنها را ممکن است اصلاح کند.

۳- قواعد درخواست بدون محدودیت و گسترش با این قوانین مطابقت دارد.

الف) اختیارات اعضاء برای کنترل هر موضوعی طبق این قوانین به عنوان حق یا در مسئولیت اعضاء مشخص شده است.

ب) اختیارات به مجمع عمومی، کمیته مشاوره و شورای اجرایی تفویض شده است.

۴- هرگونه مقررات حاکم در تاریخ پذیرش این قوانین (به جز هر بخشی از آنها که با این قوانین متناقض است) تحت این قوانین با در نظر گرفتن زمان اصلاح به قوت خود باقی خواهد ماند. شورا کلیه مقررات لازم برای ایگوام را در مدت دوازده ماه از تاریخ پذیرش این قوانین به طور لازم تهیه یا تجدید نظر و اصلاح خواهد کرد. هرگونه اصلاح پیشنهاد شده در مورد قواعد روش کار مجمع عمومی یا کمیته مشاوره به منظور پذیرش یا اصلاح به هیئت ذیربط تسلیم خواهد شد.

۵- هرگونه مقررات یا اصلاحیه مربوط به مقررات پس از پذیرش یا اصلاح به اعضاء اطلاع داده خواهد شد.

۶- کمیته ملی، کمیته بین المللی، سازمان وابسته یا کمیته مشاوره ممکن است از شورای اجرایی درخواست تجدید نظر در مورد یک قانون نمایند. اینگونه درخواست ها باید به صورت کتبی خطاب به دبیرکل باشد و دلایلی که این تجدید

نظر لازم است تعیین خواهد شد. شورای اجرایی به تجدید نظر درخواست شده در اولین فرصت رسیدگی خواهد کرد و نتیجه تجدید نظر را در اسرع وقت به گروه درخواست کننده اطلاع خواهد داد. در صورتیکه مقررات روش کار حاکم بر مجمع عمومی یا کمیته مشاوره باشد، چنین پیشنهادی و نظریات شورای اجرایی در مورد آن برای رسیدگی و اقدام مناسب به هیئت ذیربط تسلیم خواهد شد.

ماده ۲۹- درخواست و اصلاح قوانین

۱- به محض پذیرش مجمع عمومی این قوانین اجرا خواهند شد (ولی ماده ۲۲ بند ۳ به نحوی اجرا نخواهد شد که باعث جلوگیری از رئیس ایگوم که در مجمع عمومی انتخاب شده است و این قوانین توسط این مجمع پذیرفته شده است شود) این قوانین گاهگاهی طبق روش های تعیین شده در این ماده توسط مجمع عمومی اصلاح می شود.

۲- کمیته ملی، کمیته بین المللی یا سازمان وابسته ممکن است در هر زمان برای اصلاح این قوانین پیشنهاد دهند. اصلاحات پیشنهاد شده همراه با ذکر دلائل لزوم این اصلاحات کتباً به دبیرکل تسلیم خواهد شد و دبیرکل این اصلاحات را برای مطرح شدن به جلسه بعدی شورای اجرایی ارجاع خواهد کرد.

۳- دبیرکل اصلاحات پیشنهاد شده و ذکر دلائل این اصلاحات را همراه با نظریه اعضای شورای اجرایی برای بررسی به جلسه کمیته مشاوره تسلیم خواهد کرد. در صورتیکه کمیته مشاوره اصلاحات پیشنهاد شده را تأیید کند، به دبیرکل اطلاع خواهد داد و دبیرکل این پیشنهاد را برای تصمیم گیری به مجمع عمومی بعدی تسلیم خواهد کرد.

۴- در صورتیکه کمیته مشاوره اصلاحات پیشنهادی را تأیید نکند به دبیرکل اطلاع خواهد داد و دبیرکل به پیشنهاد دهندگان عدم پذیرش این اصلاحات را اطلاع خواهد داد.

۵- اصلاحات این قوانین ممکن است توسط شورای اجرایی و کمیته مشاوره نیز پیشنهاد شود. هر گونه اصلاحات پیشنهاد شده توسط شورای اجرایی جهت اظهار نظر به کمیته مشاوره تسلیم خواهد شد.

۶- دبیرکل هرگونه اصلاحات تأیید شده توسط کمیته مشاوره یا پیشنهاد شده توسط شورای اجرایی را حداقل ۶۰ روز قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی به رؤسای کمیته های ملی، کمیته های بین المللی و سازمان وابسته اطلاع خواهد داد.

۷- اصلاحات تسلیم شده به مجمع عمومی طبق شرایط فوق برای پذیرش به دو سوم اکثریت آراء مأخوذه نیاز خواهد داشت. در صورت پذیرش، این اصلاحات فوراً انجام می شود و دبیرکل به کلیه کمیته های ملی، کمیته های بین المللی و سازمان های وابسته فوراً اطلاع خواهد داد.

ماده ۳۰- انحلال

۱- ایگوم فقط با تصمیم مجمع عمومی منحل می شود. مجمع عمومی می تواند ایگوم را منحل کند در صورتیکه حداقل شش ماه قبل از تاریخ شروع مجمع عمومی، اطلاعیه کتبی که نشان دهنده دلائل انحلال است برای کلیه

اعضاء ارسال شده باشد. طبق ماده ۱۹ بند ۶ هرگونه تصمیم گیری برای انحلال ایکوم نیاز به سه چهارم اکثریت مجمع
اعضاء رأی دهنده ایکوم در مجمع عمومی دارد.

۲- هرگونه دارائی متعلق به ایکوم در زمان انحلال با مشورت یونسکو به سازمانی انتقال داده خواهد شد که نسبت به
ایکوم همان اهداف را دارد.

اساسنامه کمیسیون جنوب آسیا - موارد استناد و قوانین اجرایی کمیسیون سازمان جهانی جهانگردی در منطقه

جنوب آسیا

موارد استناد کمیسیون

به استناد بند (ی) ماده ۱۲ اساسنامه سازمان جهانی جهانگردی (از این پس سازمان نامیده می شود) و بند (الف) مصوبه
۱ مجمع عمومی سازمان، کمیسیون سازمان در منطقه جنوب آسیا (از این پس کمیسیون نامیده می شود) بر اساس موارد
زیر تاسیس گردید .

۱- هدف کمیسیون بررسی مسایل جهانگردی مورد توجه اعضا در منطقه خواهد بود، وظایف و فعالیت های آن به تبعیت
از سازمان مطابق اساسنامه و قوانین و مقررات سازمان خواهد بود .

۲- اجرای تصمیمات و پیشنهادات مجمع عمومی و شورای اجرایی و هر گونه تصمیماتی که کمیسیون به نفع اعضای
خود در منطقه اتخاذ می کند. را تضمین خواهد نمود مشروط بر اینکه این تصمیمات مغایرتی با سیاست کلی، وظایف و
صلاحیت سازمان نداشته باشد .

۳- کمیسیون فعالیت های خود را به طور مرتب به مجمع عمومی گزارش خواهد کرد و می تواند مسایلی که نیازمند بررسی
در سطح وسیعتری هستند به شورای اجرایی و یا هر یک از ارکان سازمان ارجاع نمایند .

۴- کمیسیون می تواند برای اجرای برنامه فعالیت های خود گروه های کار تشکیل دهد و یا از مشاورین استفاده کند. هر
گونه فعالیتی که اجرای آن مستلزم بودجه است به عنوان یک قانون کلی توسط اعضای کمیسیون تامین می گردد مگر
آنکه مجمع عمومی و یا شورای اجرایی خود تصمیم و پیشنهاد دیگری ارائه دهد .

قوانین اجرایی کمیسیون تشکل

ماده ۱- کمیسیون از کشورهای عضو که توسط مجمع عمومی تعیین شده است تشکیل خواهد شد .

ماده ۲- انتخاب رئیس و نایب رئیس

۱- کمیسیون در جلسه ای بلافاصله قبل از تشکیل مجمع عمومی یک رئیس و نایب رئیس از میان اعضای خود به مدت
دو سال انتخاب خواهد کرد. شروع خدمت آنها در تاریخ تشکیل مجمع عمومی و پایان آن در تاریخ تشکیل مجمع
عمومی بعدی خواهد بود .

۲- اعضای که انتخاب شده‌اند برای انتخابات مجدد واجد شرایط خواهند بود لیکن پس از انتخاب در دو نوبت متوالی تا دو سال حق انتخاب شدن ندارند مگر آنکه به اتفاق آرای اعضا کمیسیون مجدداً انتخاب شوند .

ماده ۳ وظایف رئیس و نایب رئیس

- ۱- رئیس، نظرات جلسات کمیسیون را به عهده خواهد داشت .
- ۲- علاوه بر اختیاراتی که قوانین اجرایی به عهده او گذاشته است، رئیس افتتاح و ختم جلسات، هدایت مباحث جلسات، نظارت بر اجرای قوانین، دادن اجازه گفتگو به اعضای شرکت کننده در جلسات، گذاردن سئوالات به آرای عمومی و اعلام تصمیمات را به عهده خواهد داشت. نظارت بر مباحث، حفظ نظم جلسات، پیشنهاد برقراری محدودیت زمانی برای هر یک از سخنرانان و تعلیق مباحث نیز از وظایف وی می‌باشد .
- ۳- رئیس در مباحث و رای گیری شرکت نخواهد کرد .
- ۴- مسئولیت کمیسیون را به هنگام جلسات عهده‌دار خواهد بود .

ماده ۴

- ۱- در صورت عدم حضور رئیس در جلسات و یا در بخشی از جلسه یکی از نایب رئیسان خود را به جای خود منصوب خواهد کرد. تقدم انتخاب نایب رئیس از روی ترتیب حروف الفبای اسامی کشورهای عضو می‌باشد .
- ۲- نایب رئیس انتخاب شده همان اختیارات و وظایف رئیس را عهده دار خواهد بود .

ماده ۵

- ۱- در صورت استعفای رئیس از مقام نمایندگی عضو کمیسیون و یا سلب صلاحیت وی، کشور عضو برای مدت باقیمانده خدمتش نماینده دیگری را به عنوان دیگری را به عنوان رئیس تعیین خواهد کرد
- ۲- در صورتی که کشور عضو کمیسیون که نماینده‌اش رئیس می‌باشد، از عضویت کمیسیون خارج گردد، نایب رئیس دیگری توسط رئیس قبلی برای به عهده گرفتن مسئولیتهای ریاست در مدت باقیمانده خدمت وی تعیین می‌گردد .
- ۳- در صورتی که نایب رئیس از نمایندگی کشور عضو استعفا دهد و یا از سلب صلاحیت به عمل آید کشور عضو برای مدت باقیمانده خدمت وی نایب رئیس دیگری انتخاب خواهد کرد .

جلسات

ماده ۶

کمیسیون حداقل سالی یک بار جلسات عادی و جلسات فوق العاده در مواقع ضروری خواهد داشت .

ماده ۷

- ۱- از تاریخ جلسات توسط کمیسیون تعیین خواهد شد .
- ۲- دبیر منطقه‌ای کمیسیون جلسات عادی را در ساختمان مرکزی دبیرخانه منطقه‌ای ترتیب خواهد داد مگر در مواردی که مجمع عمومی تشکیل گردد .

۳- جلسات کمیسیون می‌تواند در صورت تقبل هزینه برگزاری جلسه از طرف کشور میزبان در هر جای دیگری نیز برگزار شود .

ماده ۸: دعوتنامه‌ها توسط دبیر منطقه‌ای حداقل ۶ هفته از تاریخ برگزاری جلسه کمیسیون به اعضای کامل، پیوسته و وابسته ارسال خواهد شد .

شرکت نمایندگان اعضای وابسته و پیوسته

ماده ۹

نمایندگان اعضای پیوسته و وابسته می‌توانند همراه با نمایندگان اعضای کامل در جلسات کمیسیون شرکت کنند لیکن حق دادن رای و کسب هیچگونه سمتی را ندارند .

برنامه کار کمیسیون جلسات عادی

ماده ۱۰

دبیرخانه منطقه‌ای برای هر یک از جلسات کمیسیون برنامه کار موقت تهیه خواهد کرد و یک ماه قبل از تاریخ برگزاری جلسات در اختیار اعضا قرار خواهد داد. بخشی از برنامه کار موقت هر یک از جلسات شامل موارد زیر است :

الف: اجرای برنامه کار

ب: انتخاب رئیس و نایب رئیس کمیسیون در مواقع ضروری

ج - انتخاب کمیته رسیدگی به امور گواهینامه‌ها

د - بررسی گزارش دبیر منطقه‌ای در مورد فعالیتهای دبیرخانه منطقه‌ای

ه: بررسی گزارش نمایندگان کمیسیون در مورد شورای اجرایی - کمیته فنی و برنامه‌ریزی و ایجاد هماهنگی،

(TCPC) کمیته بودجه و امور مالی (CBF) و هر کمیته یا گروه کار دیگر سازمان

و: بررسی فعالیتهای کمیسیون

ز: رسیدگی به هر مورد دیگری که دبیر منطقه‌ای ضرورت مطرح شدن آن را در کمیسیون تشخیص دهد .

ح: بررسی اهداف فعالیتهای کمیسیون .

ط: تعیین تاریخ جلسه بعدی کمیسیون

ماده ۱۱: کمیسیون بعد از تایید برنامه کار گزارشی را که توسط دبیر منطقه‌ای ضمیمه برنامه کار شده است بررسی خواهد کرد. گزارش جوانب فنی و اداری موارد ذکر شده در برنامه کار کمیسیون و برآوردهای مالی مربوط به آن را در

بر می‌گیرد .

ماده ۱۲: مدارک مربوط به برنامه کار هر جلسه همزمان با برنامه کار موقت، یک ماه قبل از تاریخ برگزاری جلسه توسط دبیر منطقه‌ای به اعضای کامل، و وابسته ارسال خواهد شد .

ماده ۱۳

۱- جلسات جامع کمیسیون در زمینه مسایل فنی جهانگردی همگانی خواهد بود مگر در مواردی که کمیسیون خلاف آن را تشخیص دهد .

۲- کلیه تصمیمات که در جلسات خصوصی کمیسیون گرفته شوند در اولین فرصت ممکن است در جلسه عمومی کمیسیون اعلام خواهند شد .

۳- ممکن است از حضار برای شرکت در جلسات کمیسیون دعوت به عمل آید .

جلسات فوق العاده

ماده ۱۴

دبیر منطقه‌ای در عرض ۱۵ روز بعد از دریافت درخواست اکثریت اعضای کامل کمیسیون جلسه‌ای فوق‌العاده ترتیب خواهد داد .

ماده ۱۵: دعوتنامه‌ها حداقل ۳۰ روز قبل از برگزاری جلسات فوق‌العاده کمیسیون توسط دبیر منطقه‌ای به اعضای کامل پیوسته و وابسته ارسال خواهد شد .

ماده ۱۶: دبیر منطقه‌ای برنامه کار موقت را که شامل مواردی است که برگزاری جلسات غیر عادی را ایجاب می‌نماید تهیه خواهد کرد و همزمان با دعوتنامه‌های ذکر شده در ماده ۱۵ ارسال خواهد داشت .

تحویل گواهینامه‌ها و کارتهای شناسایی

ماده ۱۷

۱- گواهینامه‌های نمایندگان اعضای کامل و پیوسته حداقل یک روز قبل از افتتاح جلسه کمیسیون به دبیر منطقه‌ای تحویل داده خواهد شد .

گواهینامه‌ها باید توسط مقام ریاست کشور، دولت و وزیر امور خارجه و یا مقام صلاحیت دار دیگری صادر شده باشد .

۲- کارتهای شناسایی نمایندگان اعضای وابسته حداقل یک روز قبل از برگزاری جلسه کمیسیون به دبیر منطقه‌ای تحویل داده خواهد شد .

کمیته رسیدگی به امور گواهینامه‌ها ماده ۱۸

بنا به پیشنهاد رئیس کمیسیون :

۱- کمیته رسیدگی به امور گواهینامه‌ها مرکب از نمایندگان اعضای کامل، در آغاز هر جلسه تعیین می‌گردد .

۲- کمیته رئیس و نایب رئیس خود را انتخاب خواهد کرد .

۳- در صورتی که رئیس کمیته قادر به انجام وظایف محوله نباشد نایب رئیس وظایف او را به عهده خواهد گرفت .

۴- کمیته گواهینامه‌های نمایندگان اعضای کامل و پیوسته و همچنین کارتهای شناسایی نمایندگان اعضای پیوسته را بررسی خواهد کرد و بلافاصله گزارش خود را به کمیسیون خواهد داد .

پذیرش موقت

ماده ۱۹

هر یک از نمایندگان اعضای کامل که پذیرش او مورد اعتراض یکی از اعضای کامل باشد حق دارد تا زمانی که کمیته رسیدگی به امور گواهینامه‌ها گزارش خود را در مورد پذیرش وی ارائه دهد، تا کمیسیون در این مورد تصمیم بگیرد، به طور موقت با حقوقی برابر سایر نمایندگان در جلسات کمیسیون شرکت کند .

دبیر خانه

ماده ۲۰

۱- دبیر منطقه‌ای طبعاً دبیر کمیسیون خواهد بود .

۲- دبیر می‌تواند وظایف خود را به کارکنان دبیرخانه منطقه‌ای محول نماید .

ماده ۲۱: دبیر منطقه‌ای، کارکنان دبیرخانه منطقه‌ای و هر یک از گروه کارکنان را برای بر پا داشتن جلسات کمیسیون به کار خواهد گرفت .

ماده ۲۲

۱- دبیر منطقه‌ای مسئولیت دریافت و ترجمه صورت جلسات عمومی به زبانهای اصلی کمیسیون، توزیع مدارک، گزارشات و نتایج کمیسیون، تهیه نوار از جلسات و انجام هر امری که مشمول فعالیت‌های کمیسیون می‌شود را به عهده دارد .

۲- دبیر منطقه‌ای یا نماینده وی می‌تواند گزارشهای کتبی و یا شفاهی در هر یک از موضوعات مورد بررسی به کمیسیون ارائه دهد .

اداره فعالیتها

ماده ۲۳

حضور اکثریت اعضای کامل برای رسیدن به حد نصاب در جلسات کمیسیون ضروری است .

ماده ۲۴: هیچ فردی بدون کسب اجازه از رئیس، نمی‌تواند کمیسیون را مورد خطاب قرار دهد. بر اساس مقررات ماده

۲۵ و ۲۶ شرکت کنندگان در جلسات کمیسیون به ترتیب تقاضای آنان برای گفتگو، حق تقدم خواهند داشت .

ماده ۲۵: رئیس یا سخنگوی یکی از ارکان کمیسیون یا گروه برای شرح نتایجی که بدست آورده‌اند در نوبت اول اجازه گفتگو خواهد داشت .

ماده ۲۶

۱- در طی بحث در مورد مسایل هر یک از نمایندگان اعضای کامل و یا پیوسته می‌توانند اعتراض نمایند که به اعتراض آنان بعداً توسط رئیس با در نظر گرفته این قوانین اجرایی رسیدگی خواهد شد .

۲- هر یک از نمایندگان اعضای کامل و یا پیوسته معترض اجازه صحبت درباره موضوع مورد بحث را ندارد .
ماده ۲۷: در طی بحث رئیس می‌تواند با مشورت کمیسیون لیستی از صحبت کنندگان را که تهیه نموده است (بسته) کامل اعلام کند . اگر چه بعد از آن چنانچه ایجاب نماید به هر نماینده عضو کامل یا پیوسته اجازه پاسخگویی را خواهد داد .

ماده ۲۸: در طی بحث و گفتگو در مورد هر سوال نمایندگان اعضای کامل و یا وابسته می‌توانند تعطیل موقت بحث را در خواست نمایند. چنانچه ادامه بحث دنبال شود حداکثر سه نماینده بجز ادامه دهنده بحث اجازه بحث خواهند یافت، که یکی از آنها به موافقت و دو نفر دیگر در رد موضوع مورد بحث صحبت خواهند کرد. رئیس می‌تواند تحت این قانون محدودیت زمانی برای نمایندگان ایجاد کند .

ماده ۲۹: هر یک از نمایندگان اعضای کامل و یا پیوسته می‌توانند ختم بحث پیرامون مسئله مورد سوال را درخواست نمایند. حتی اگر نمایندگان دیگر برای ادامه بحث نوبت گرفته باشند .

در مورد ختم بحث تنها به دو مخالف اجازه گفتگو داده می‌شود و بعد از آن به رای گذاشته می‌شود چنانچه کمیسیون تایید کند رئیس مجلس خاتمه بحث را اعلام خواهد کرد. رئیس می‌تواند تحت این قانون محدودیت زمانی برای نمایندگان ایجاد نماید .

ماده ۳۰: در طی بحث در مورد هر سوال، هر یک از نمایندگان اعضای کامل یا پیوسته می‌توانند تعطیل موقت بحث و یا معلق گذاشتن آن را بخواهند که در این صورت به یکباره به رای گذاشته خواهد شد. رئیس می‌تواند مهلتی را که به نماینده داده شده است تا از تعطیل موقت یا معلق گذاشتن دفاع کند محدود نماید .

ماده ۳۱: بر اساس شرایط ماده ۲۶ اعمال زیر به ترتیب بر سایر پیشنهادات قبل از تشکیل جلسه تقدم خواهند داشت .

الف: معلق گذاشتن جلسه

ب: تعطیل موقت جلسه

ج: تعطیل موقت بحث در موضع خود

د: خاتمه بحث در موضوع خود .

ماده ۳۲

۱- پیشنهاد اصلاح قوانین به صورت عادی کتباً به دبیرخانه منطقه‌ای ارجاع می‌شود و هیچ پیشنهادی تا زمانی که نسخه‌های آن حداکثر تا یک روز قبل از جلسه در بین نمایندگان توزیع گردد مورد بحث واقع یا به رای گذاشته نمی‌شود .

با این وجود رئیس می‌تواند اجازه بحث و بررسی پیرامون پیشنهاد اصلاح قوانین و جریان کار را حتی قبل از آنکه در بین اعضا توزیع شود و یا در جلسه توضیح بدهد .

۲- رئیس می‌تواند در هر زمان پیشنهادهای برای پیش بردن بحث‌ها ارائه دهد .

۳- ماده ۳۳: پیشنهادی که هنوز به رای گذاشته نشده و یا مورد اصلاح قرار نگرفته است می‌تواند در هر زمان به وسیله پیشنهاد دهنده پس گرفته شود و بدون اعتراض نمایندگان دوباره مطرح شود .

رای گیری

ماده ۳۴: هر عضو کامل کمیسیون تنها یک رای خواهد داشت .

ماده ۳۵: در مورد موارد زیر رای گیری با شرکت دو سوم اکثریت اعضای کامل شرکت کننده انجام شود .

الف - روسای دبیرخانه منطقه‌ای

ب: تصویب هر موردی با توجه به وضع اقتصادی

ج: تصویب موارد استناد و برنامه‌های روش کار کمیسیون و هر گونه اصلاحیه آن .

د: هر ماده‌ای که اکثریت اعضای کامل با رای خود اهمیت آن را ثابت نموده باشند .

ماده ۳۶: بر طبق این مواد برنامه مشاهده می‌شود که «نماینده شرکت کننده رای دهنده» به معنی آن است که نماینده کشور عضو کامل شرکت نموده و رای مثبت یا منفی بدهد و نماینده‌ای که در رای گیری شرکت نکند به عنوان نماینده‌ای که رای نداده است محسوب می‌شود .

ماده ۳۷: نمایندگان به وسیله نشان دادن دست رای می‌دهند و در مواردی که لازم باشد با توجه به ماده‌های ۲ و ۲۶ یا نوشتن و بر اساس اسامی شرکت کنندگان که طبق حروف الفبا تنظیم شده است رای می‌دهند .

ماده ۳۸: در صورتی که در رای گیری ایرادی پیش آید یا چنانچه دو سوم اکثریت نمایندگان شرکت نمایند، رای گیری مجدداً انجام می‌شود و این مسئله بایستی در صورت جلسه ذکر شود رای گیری دوم بایستی طی ۴۸ ساعت بعد از رای گیری اول انجام شود. چنانچه رای گیری دوم نیز با مشکلاتی روبرو شود آن پیشنهاد رد شده تلقی می‌شود .

ماده ۳۹: زمانی که پیشنهادی احتیاج به اصلاح دارد، اصلاح شدن آن به رای گذاشته می‌شود چنانچه چندین اصلاحیه لازم باشد با نظر رئیس جلسه این عمل انجام می‌شود .

ماده ۴۰: انتخابات با رای مخفی انجام می‌شود .

زبانهای

ماده ۴۱

زبان کمیسیون انگلیسی است .

ماده ۴۲: نماینده می‌تواند به زبان دیگری غیر از انگلیسی صحبت نماید. اما بایستی بعداً نسخه‌ای از آن را به انگلیسی تهیه نماید .

خلاصه یادداشتهای مربوط به مجمع عمومی

ماده ۴۳

۱ - خلاصه یادداشتهای مجمع عمومی بایستی توسط دبیرمنطقه‌ای تهیه شده فوراً بین اعضا توزیع شود .
۲ - نمایندگان می‌توانند تا یک ماه پس از توزیع یادداشتهای مجمع عمومی نظرات اصلاحی خود را به دبیر کل ارائه نمایند .

۳ - آخرین خلاصه یادداشتهای در مورد پیشنهادات و نتایج کمیسیون خواهد بود .

نتایج و تصمیمات

ماده ۴۴

در طی یکماه (۳۰ روز) از پایان اجلاس به تصویب و نتایج کمیسیون برای کشورهای عضو ارسال می‌گردد .

اصلاحیه

ماده ۴۵

اصلاحیه‌های برنامه‌های روش کار بایستی در صورت جلسه ذکر شود و این اصلاحیه‌ها بر اساس گزارش گروه کار ممکن است در جلسه مجمع عمومی تصویب شود .

ماده ۴۶: این موارد اشاره شده، قوانین، برنامه‌ها و هرگونه اصلاحیه‌ای از تاریخ ۹ دسامبر ۱۹۷۶ قابل اجرا بوده و پس از تصویب اجلاس عمومی سازمان جهانی جهانگردی به اجرا گذاشته خواهد شد .

اصول راهنمای هدایت انتخابات به وسیله رای مخفی

۱ - قبل از این که رای گیری شروع شود رئیس جلسه بایستی اسامی اعضا را که می‌توانند رای دهند و همچنین لیست کاندیداها را به دو نفر گویندگانی که خود تعیین نموده است ارائه دهد .

۲ - دبیر بین تمام اعضا اوراق رای مخفی را که همه یک اندازه بوده و یک رنگ و بدون هیچ علامتی هستند را توزیع می‌نمایند .

۳ - دو نفر گوینده اطمینان پیدا می‌کنند که جعبه‌ها خالی هستند، سپس آنها را قفل نموده و کلید آن را به رئیس می‌دهند .

۴ - سپس از نمایندگان خواسته می‌شود که بر طبق حروف الفبای اول نام خود رای بدهند .

۵ - دبیر منطقه گویندگان و با علامت گذاشتن جلوی اسم هر نماینده رای دادن او را ثبت می‌نماید .

۶ - پس خاتمه رای گیری، رئیس جلسه بایستی از اینکه تمام نمایندگان رای داده‌اند اطمینان حاصل نماید و سپس خاتمه رای گیری و شروع شمارش آرا اعلام نماید .

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۷- زمانی که جعبه رای گیری را باز می‌نماید گویندگان شروع به شمارش آرا می‌نمایند و اگر تعداد آرا بیش از تعداد نمایندگان باشد راهی گیری بی ارزش اعلام شده و مجدداً رای گیری می‌شود .
- ۸- وقتی که آرا شمارش می‌شود بایستی به جعبه آرا برگردانه شده و به محل رای گیری آورده شود .
- ۹- یکی از گویندگان اسامی افرادی را که اسم آنها روی برگه‌های رای است را می‌خواند و دیگری جلوی اسم آنها را علامت می‌گذارد .

فصل هفتم: کنوانسیون های بین المللی و قوانین الحاق ج. ۱.۱ به آنها

قانون الحاق ایران به کنوانسیون اتخاذ تدابیر لازم برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی (مصوب ۱۳۵۳/۹/۱۷)

ماده واحده - کنوانسیون مربوط به اتخاذ تدابیر لازم برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی که در تاریخ ۱۴ نوامبر ۱۹۷۰ به تصویب شانزدهمین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو رسیده است مشتمل بر یک مقدمه و بیست شش ماده تصویب و اجازه تسلیم اسناد الحاق آن داده می شود. قانون فوق مشتمل بر یک ماده و متن کنوانسیون ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز چهارشنبه ۱۳۵۳/۸/۱ در جلسه روز یکشنبه هفدهم آذر یکپاره و سیصد و پنجاه و سه شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

کنوانسیون مربوط به اتخاذ تدابیر لازم برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی (مصوب ۱۴ نوامبر ۱۹۷۰)

کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد ضمن شانزدهمین اجلاس خود مورخ ۱۲ اکتبر تا ۱۴ نوامبر ۱۹۷۰ منعقد در پاریس، بایادآوری اهمیت مقررات اعلامیه اصول همکاری فرهنگی بین المللی مصوب چهاردهمین اجلاس کنفرانس عمومی، با توجه به این که تبادل باموال فرهنگی میان ملتها، برای مقاصد علمی، فرهنگی و تربیتی، آگاهی نسبت به تمدن بشری را عمیق تر می کند و زندگی فرهنگی همه مردمان را غنی می سازد و احترام و ارج گذاری متقابل را بین همه ملتها به وجود می آورد. با توجه به این که اموال فرهنگی یکی از عناصر اساسی تمدن و فرهنگ ملتها هستند و هنگامی ارزش واقعی خود را کسب می کنند که منشأ تاریخ و محیط آنها با دقت هرچه تمام تر شناخته شوند، با توجه به این که هر دولت موظف است میراث ناشی از اموال فرهنگی موجود در قلمرو خود را در برابر خطرات سرقت، کاوشهای پنهانی و صدور غیر قانونی، حمایت کند. با توجه به این که، برای اجتناب از این خطرات، ضرورت دارد که هر دولت نسبت به الزامهای اخلاقی مربوط به احترام میراث فرهنگی خود و کلیه ملتها وقوف بیشتری حاصل کند، با توجه به این که موزه ها، کتابخانه ها، باغیچه ها، به عنوان مؤسسات فرهنگی: باید مراقبت کنند که تشکیل مجموعه های آنها بر اصول اخلاقی پذیرفته شده جهانی، استوار باشد، با توجه به این که ورود، صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی، مانع تفاهم ملتها می شود که یونسکو وظیفه دارد آن را ضمن تکالیف خود، از طریق توصیه کنوانسیونهای بین المللی، به دولتهای ذینفع، تسهیل کند، با توجه به این که، حمایت میراث فرهنگی وقتی مؤثر خواهد بود که در سطح ملی و بین المللی تنظیم شود و مستلزم همکاری نزدیک بین دولتها باشد، با توجه به این که کنفرانس عمومی یونسکو قبلاً توصیه نامه ای را در ۱۹۶۴ در این باره تصویب کرده است، با در نظر گرفتن پیشنهادهای

جدید راجع به اتخاذ تدابیر برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود، صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی، موضوع بند ۱۹ دستور مذاکرات اجلاس کنفرانس عمومی. پس از اتخاذ تصمیم در پانزدهمین اجلاس مبنی بر قبول این مطلب به عنوان موضوع یک کنوانسیون بین‌المللی، کنوانسیون حاضر را در چهاردهم نوامبر ۱۹۷۰ مورد تصویب قرار داد.

ماده اول - به لحاظ کنوانسیون حاضر، منظور از اموال فرهنگی، اموالی هستند که اعم از مذهبی یا غیر مذهبی، به وسیله هر دولت، اهمیت آنها از نظریاستان‌شناسی، ماقبل تاریخ، تاریخی، ادبی، هنری یا علمی، مشخص شده و به انواع زیر تعلق داشته باشند:

(الف) مجموعه‌ها و نمونه‌های نادر، جانورشناسی، گیاه‌شناسی، معدن‌شناسی و کالبدشناسی و اشیاء واجد اهمیت دیرین‌شناسی،

(ب) اموال مربوط به تاریخ، از جمله تاریخ علوم و فنون، تاریخ نظامی و اجتماعی و همچنین زندگی رهبران، متفکران، دانشمندان و هنرمندان ملی، و رویدادهای مهم ملی.

(ج) دست‌آوردهای کاوشهای باستان‌شناسی (قانونی یا پنهانی) و اکتشافات باستان‌شناسی،

(د) عناصر حاصل از تجزیه و تفکیک بناهای هنری یا تاریخی و محوطه‌های باستان‌شناسی،

(ه) اشیاء عتیقه که بیش از صد سال قدمت دارند، از قبیل کتیبه‌ها، سکه‌ها و مهرهای کنده کاری شده،

(و) اشیاء مردم‌شناسی،

(ز) اموال که واجد اهمیت هنری هستند مانند:

(۱) تابلوها، نقاشی‌ها و طرحهایی که به طور کامل با دست بر روی هر نوع زمینه و تکیه‌گاه یا با هر نوع ماده ساخته شده باشند (به استثنای طرحهای صنعتی و مواد ساخته و تزیین شده با دست)،

(۲) آثار اصیل هنر پیکرتراشی و مجسمه‌سازی با هر نوع ماده‌ای،

(۳) کنده‌کاریها، مهرها و چاپهای سنگی اصیل،

(ل) ترکیب و جور و سوار کردن اشیاء که جنبه هنری اصیل دارند و با هر گونه ماده‌ای ساخته شده باشند،

(ح) نسخ خطی نادر و آثار اوایل صنعت چاپ، کتابها، اسناد و انتشارات قدیمی که واجد اهمیت ویژه هستند (از نظر تاریخی، هنری، علمی، ادبی و غیره) به طور مجزایا در مجموعه‌ها،

(ط) تمبرهای پست، تمبرهای درآمد و تمبرهای دیگر، مجزا یا در مجموعه‌ها،

(ی) بایگانیها، از جمله بایگانیهای صدا، عکاسی، سینمایی،

ک - اثاثه‌ای که بیش از یک صد سال قدمت دارند و ابزار موسیقی قدیمی.

ماده ۲-

۱ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، می‌پذیرند که ورود، صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال فرهنگی یکی از علل اساسی فقر میراث فرهنگی کشورهای مبدأ این اموال است و همکاری بین‌المللی یکی از مؤثرترین وسایل حمایت اموال فرهنگی آنها در برابر کلیه خطرات ناشی از آن می‌باشد.

۲ - به این منظور، دولتهای عضو، متعهد می‌شوند با وسایلی که در اختیار دارند با این اعمال مبارزه کنند و به ویژه علل آنها را از میان بردارند و جریان آنها را متوقف سازند و مساعدت کنند تا اصلاحات لازم انجام گیرند.

ماده ۳ - ورود، صدور و انتقال مالکیت اموال فرهنگی که بر خلاف تدابیر متخذ دولتهای عضو، به موجب کنوانسیون حاضر، صورت گیرد، غیر قانونی است.

ماده ۴ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر می‌پذیرند که بر حسب مفاد این کنوانسیون، اموال فرهنگی مربوط به انواع زیر، جزئی از میراث فرهنگی هر کشور تشکیل می‌دهند:

(الف) اموال فرهنگی که مولود نبوغ فردی یا جمعی اتباع دولت مورد نظر اهمیت دارند و در قلمرو آن کشور به وسیله اتباع خارجی یا اشخاص بدون تابعیت مقیم در آن کشور، خلق گردیده‌اند.

(ب) اموال فرهنگی که در قلمرو ملی یافته شده‌اند.

(ج) اموال فرهنگی که به وسیله هیأت‌های باستان‌شناسی مردم‌شناسی یا علوم طبیعی با موافقت مقامات صلاحیتدار کشور مبدأ این اموال به دست آمده‌اند.

(د) اموال فرهنگی که موضوع مبادلات آزادانه مورد توافق بوده‌اند.

(ه) اموال فرهنگی که به صورت هدیه دریافت یا با موافقت مقامات صلاحیتدار کشور مبدأ این اموال، به طور قانونی خریداری شده‌اند.

ماده ۵ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر به منظور تأمین حمایت از اموال فرهنگی خود در برابر ورود، صدور، انتقال مالکیت غیر قانونی، با رعایت شرایط ویژه هر کشور متعهد می‌شوند که در قلمرو خود یک یا چند دستگاه در صورتی که تاکنون به وجود نیامده باشد، برای حمایت میراث فرهنگی مجهز به هیأت کاردان و به تعداد کافی به منظور انجام مؤثر وظایف مشروح زیر تأسیس کنند:

(الف) مشارکت در تهیه لوایح قانونی و آیین‌نامه‌هایی برای امکان حمایت میراث فرهنگی و به ویژه منع ورود، صدور و انتقال مالکیت غیر قانونی اموال مهم فرهنگی.

(ب) ایجاد و تکمیل صورت اموال مهم فرهنگی، عمومی و خصوصی بر پایه فهرست ملی حمایت، که صدور آنها موجب فقر محسوس میراث فرهنگی ملی می‌شود.

(ج) تشویق توسعه یا ایجاد مؤسسات علمی و فنی لازم (موزه‌ها، کتابخانه‌ها، بایگانیها، آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها و غیره)، برای تضمین حفاظت و شناساندن اموال فرهنگی.

(د) نظارت بر کاوشهای باستانشناسی، تأمین حفاظت بعضی اموال فرهنگی در محل و حمایت بعضی مناطق که برای تحقیقات آتی باستان‌شناسی اختصاص یافته‌اند.

(ه) تهیه قواعد و ضوابط متناسب اصول اخلاقی مقرر در کنوانسیون حاضر برای اشخاص علاقه‌مند (موزه‌داران، دارندگان مجموعه‌ها، عتیقه‌فروشان و غیره) و مراقبت در رعایت این قواعد،

(و) اتخاذ تدابیر آموزشی به منظور برانگیختن و توسعه احترام نسبت به میراث فرهنگی همه کشورها و انتشار وسیع اطلاعات راجع به مقررات کنوانسیون حاضر،

(ز) مراقبت به این که در مورد فقدان یک مال یا اموال فرهنگی، اطلاعات و آگاهی متناسب به عموم داده شود.

ماده ۶ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند:

(الف) گواهی ویژه‌ای تهیه کنند که به وسیله آن دولت صادرکننده، تصریح خواهد کرد که صدور یک یا چند مال فرهنگی مورد نظر، از جانب آن مجازاست. این گواهی باید با یک یا چند مال فرهنگی که بر طبق مقررات صادر خواهد شد، همراه باشد،

(ب) خروج اموال فرهنگی را که همراه با گواهی صادراتی مذکور در فوق نباشند، ممنوع سازند،

(ج) این ممنوعیت را به گونه‌ای متناسب به آگاهی عمومی و به ویژه اشخاصی که ممکن است اموال فرهنگی را صادر یا وارد کنند، برسانند.

ماده ۷ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند:

(الف) کلیه تدابیر لازم را بر طبق قوانین داخلی، اتخاذ کنند تا موزه‌ها و سایر مؤسسات مشابه واقع در قلمرو آنها، نتوانند اموال فرهنگی را که از کشور عضو دیگر این کنوانسیون می‌رسد در صورتی که پس از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون به طور غیر قانونی صادر شده باشد، تصاحب کنند؛ و در حدود امکان کشور مبدأ عضو کنوانسیون حاضر را از عرضه شدن اینگونه اموال فرهنگی که به طور غیر قانونی پس از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون نسبت به دو کشور مورد بحث، از قلمرو آن کشور خارج شده، آگاه سازند،

(ب-۱) ورود اموال فرهنگی را که از یک موزه یا بنای عمومی مدنی یا مذهبی، یا یک مؤسسه مشابه واقع در قلمرو کشور عضو دیگر کنوانسیون حاضر، پس از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون در کشورهای مورد بحث؛ به سرقت رفته، ممنوع سازند. مشروط بر این که ثابت شود که این اموال جزء فهرست این مؤسسه هستند.

(ب-۲) بنا به درخواست کشور مبدأ که عضو کنوانسیون حاضر می‌باشد، تدابیری اتخاذ کنند که هر گونه مال فرهنگی را که پس از لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون حاضر در مورد دو کشور مربوط، به سرقت رفته و وارد شده، ضبط و مسترد

کنند. مشروط بر این که دولت درخواست کننده به شخصی که باحسن نیت آن را به دست آورده یا به طور قانونی مالکیت آن را احراز کرده است، غرامت عادلانه‌ای به پردازد. درخواستهای ضبط و استرداد باید از طریق سیاسی خطاب به دولت مورد تقاضا، تسلیم گردد. دولت تقاضاکننده مکلف است به خرج خود، مدارک مثبتی لازم را برای توجیه درخواست ضبط و استرداد فراهم آورد. دولت‌های متعاقد از شمول حقوق گمرکی یا سایر عوارض نسبت به اموال فرهنگی مسترد شده به موجب این ماده خودداری می‌کنند. کلیه مخارج مربوط به استرداد مال فرهنگی مورد بحث بر عهده دولت متقاضی است.

ماده ۸ - دولت‌های عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند که مقررات کیفری یا اداری برای اشخاص مسئول نقض ممنوعیت‌های پیش‌بینی شده در مواد ۶ (ب) و ۷ (ب) فوق، وضع کنند.

ماده ۹ - هر دولت عضو کنوانسیون حاضر که میراث فرهنگی آن به سبب غارتگری باستان‌شناسی یا مردم‌شناسی در معرض خطر قرار گرفته باشد، می‌تواند به دولت‌های مربوط مراجعه کند. کشورهای عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند، در هر گونه عمل بین‌المللی هماهنگ در این جریانها به منظور تعیین و به کار بستن تدابیر مشخص لازم و از جمله نظارت بر صدور، ورود و تجارت بین‌المللی اموال فرهنگی خاص مربوط، شرکت جویند. هر دولت مربوط تا حصول توافق، در حدود امکان، مقررات موقتی برای پیشگیری از آسیب جبران‌ناپذیر نسبت به میراث فرهنگی کشور متقاضی، وضع خواهد کرد.

ماده ۱۰ - کشورهای عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند:

(الف) از طریق آموزش، اطلاعات، هوشیاری و مراقبت، انتقال اموال فرهنگی را که از هر کشور عضو کنوانسیون حاضر بر خلاف قانون برداشته شده محدود سازند، و در شرایط ویژه هر کشور، عتیقه‌فروشان را با وضع مقررات کیفری یا اداری مکلف کنند دفتری با ذکر مبدأ هر مال فرهنگی، نام و نشانی فروشنده شرح و بهای هر مال فروخته شده تهیه کنند و خریدار مال فرهنگی را از ممنوعیت صدور که ممکن است مال مذکور موضوع آن باشد، آگاه سازند.

(ب) به وسیله آموزش، کوشش کنند، احساس ارزش اموال فرهنگی و خطری را که سرقت، کاوشهای پنهانی و صدور غیر قانونی، برای میراث فرهنگی در بر دارد، در افکار عمومی ایجاد کرده و گسترش دهند.

ماده ۱۱ - صدور انتقال جبری مالکیت اموال فرهنگی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم ناشی از اشغال یک کشور به وسیله نیروهای خارجی باشد، غیرقانونی تلقی می‌شود.

ماده ۱۲ - دولت‌های عضو کنوانسیون حاضر میراث فرهنگی را در سرزمین‌هایی که روابط بین‌المللی آنها را بر عهده دارند، محترم خواهند شمرد و تدابیر ویژه‌ای برای منع کردن و جلوگیری از ورود، صدور و انتقال غیر قانونی اموال فرهنگی در آن سرزمینها، اتخاذ خواهند کرد.

ماده ۱۳ - دولت‌های عضو کنوانسیون حاضر، بعلاوه در قالب قوانین هر کشور متعهد می‌شوند،

(الف) با کلیه وسایل متناسب، از انتقال مالکیت اموال فرهنگی که موجب تسهیل ورود یا صدور غیر قانونی این اموال می‌گردد، جلوگیری کنند.

(ب) به گونه‌ای اقدام کنند که دستگاههای صلاحیتدار آنها به منظور تسهیل استرداد اموال فرهنگی که به طور غیر قانونی صادر شده‌اند، به ذیحق در کوتاهترین مدت همکاری نمایند.

(ج) اقدام نسبت به مطالعه اموال فرهنگی مفقود یا سرقت شده را که به وسیله مالک قانونی یا به نام او، به عمل آمده، بپذیرند.

(د) بعلاوه، حق غیر قابل انکار هر کشور متعاقد این کنوانسیون را مبنی بر طبقه‌بندی و اعلام انتقال‌ناپذیر بودن بعضی اموال فرهنگی که بدین ترتیب‌نباید صادر شوند، بشناسند، و در صورتی که این گونه اموال صادر شده باشند، استرداد آن را به کشور ذیعلاقه، تسهیل کنند.

ماده ۱۴ - به منظور جلوگیری از صدور غیر قانونی و برای مواجه شدن با الزامهای ناشی از اجرای مقررات کنوانسیون حاضر، هر دولت عضو این کنوانسیون باید در حدود وسایل خود، بودجه کافی در اختیار دستگاههای ملی حمایت میراث فرهنگی بگذارد و در صورت لزوم، می‌تواند صندوقی برای این منظور تأسیس کند.

ماده ۱۵ - در کنوانسیون حاضر هیچ مانعی موجود نیست که دولتهای متعاقد را از انعقاد موافقتنامه‌های خاص میان خود، یا ادامه اجرای قراردادهای منعقد شده مربوط به استرداد اموال فرهنگی که به هر علت از قلمرو مبدأ خارج شده‌اند، قبل از لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون حاضر نسبت به دولتهای ذیعلاقه، باز دارد.

ماده ۱۶ - دولتهای عضو این کنوانسیون ضمن گزارشهای منظمی که به کنوانسیون عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، در مواعدها و به صورتی که کنفرانس عمومی معین خواهد کرد، مقررات قانونی و آیین‌نامه‌ای و سایر تدابیری را که برای اجرای کنوانسیون حاضر، اتخاذ و تصویب خواهند کرد، همراه با تصریح تجاربی که در این زمینه به دست آورده‌اند، ارایه خواهند داد.

ماده ۱۷ -

۱ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر می‌توانند از کمک فنی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد به ویژه در موارد زیر استفاده کنند:

(الف) اطلاعات و آموزش و پرورش،

(ب) مشاوره و کارشناسی،

(ج) هماهنگی و همکاری،

۲ - سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد می‌تواند رأساً به انجام تحقیقات به پردازد و نتیجه مطالعات را درباره مسایل راجع به جریان غیر قانونی اموال فرهنگی منتشر سازد.

۳ - بدین منظور، سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد همچنین می‌تواند از همکاری هر سازمان غیر دولتی صلاحیتدار بهره‌مند شود.

۴ - سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد رأساً صلاحیت دارد به منظور اجرای کنوانسیون حاضر، پیشنهادهایی به دولتهای متعاقد ارایه کند.

۵ - بر حسب تقاضای لاقبل دو کشور عضو این کنوانسیون که درباره اجرای آن اختلاف داشته باشند، یونسکو می‌تواند همکاری خود را برای حصول توافق بین آنها، ارزانی دارد.

ماده ۱۸ - کنوانسیون حاضر به زبانهای انگلیسی، اسپانیایی، فرانسه و روسی تنظیم شده و چهار متن دارای اعتبار مساوی هستند.

ماده ۱۹ -

۱ - کنوانسیون حاضر به کشورهای عضو سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد احاله خواهد شد تا بر حسب قوانین اساسی خود، آنرا مورد تصویب یا قبول قرار دهند.

۲ - اسناد تصویب یا قبولی به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم خواهد شد.

ماده ۲۰ -

۱ - کنوانسیون حاضر برای الحاق هر کشور که عضویت سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد را ندارد و از جانب شورای اجرایی از آن برای الحاق به این کنوانسیون دعوت به عمل آمده مفتوح است.

۲ - الحاق با تسلیم مجوز قانونی آن به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد انجام خواهد پذیرفت.

ماده ۲۱ - کنوانسیون حاضر سه ماه پس از تاریخ تسلیم سومین سند تصویب، قبولی یا الحاق، منحصرأ نسبت به کشورهایی که اسناد مربوط به تصویب، قبولی یا الحاق خود را در آن تاریخ یا پیش از آن تسلیم کرده باشند لازم‌الاجراء خواهد بود. این کنوانسیون درباره هر کشور دیگر سه ماه پس از تسلیم اسناد تصویب، قبولی یا الحاق لازم‌الاجراء خواهد شد.

ماده ۲۲ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر می‌پذیرند که این کنوانسیون نه تنها در قلمروهای اصلی آنها، بلکه در سرزمینهایی نیز که روابط بین‌المللی آنها را بر عهده دارند، قابل اجراء است، آنها متعهد می‌شوند، در صورت لزوم با حکومتها یا سایر مقامات صلاحیتدار آن سرزمینها به هنگام یا پیش از تصویب قبولی یا الحاق به منظور اجرای کنوانسیون در این سرزمینها مشورت کنند و همچنین سرزمینهایی را که کنوانسیون در آنها اجراء خواهد شد به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، اعلام دارند. این اعلام سه ماه پس از تاریخ وصول آن، نافذ خواهد بود.

ماده ۲۳ -

۱ - هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، حق دارد این کنوانسیون را به نام خود یا به نام سرزمینی که روابط بین‌المللی آن را بر عهده دارد، فسخ کند.

۲ - فسخ کنوانسیون به وسیله سند کتبی که به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی فرهنگی ملل متحد تسلیم می‌شود، رسماً اعلام خواهد گردید.

۳- فسخ کنوانسیون دوازده ماه پس از وصول سند مربوط نافذ خواهد بود.

ماده ۲۴ - مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، کشورهای عضو سازمان، کشورهای غیر عضو مذکور در ماده ۲۰، همچنین سازمان ملل متحد را از تسلیم کلیه اسناد تصویب، قبولی یا الحاق مندرج در مواد ۱۹ و ۲۰ و نیز موارد اعلام تصویب و فسخ که به ترتیب ضمن مواد ۲۲ و ۲۳ پیش‌بینی شده، آگاه خواهد کرد.

ماده ۲۵ -

۱ - کنوانسیون حاضر ممکن است به وسیله کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد مورد تجدید نظر واقع شود. معهداً تجدید نظر مربوط به دولتهایی خواهد بود که به کنوانسیون تجدید نظر شده، خواهند پیوست.

۲ - در صورتی که کنفرانس عمومی، کنوانسیون جدید را که متضمن تغییر تمام یا قسمتی از کنوانسیون حاضر باشد، تصویب کند، به شرط آن که کنوانسیون جدید وضع دیگری را مقرر ندارد کنوانسیون حاضر، پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون تجدید نظر شده جدید، دیگر برای تصویب قبولی یا الحاق مفتوح نخواهد بود.

ماده ۲۶ - به موجب ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد، کنوانسیون حاضر به درخواست مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، در دبیرخانه ملل متحد ثبت خواهد شد.

این کنوانسیون در پاریس، به تاریخ بیست و هفتم نوامبر ۱۹۷۰ در دو نسخه اصلی حاوی امضای رییس شانزدهمین اجلاس کنفرانس عمومی و مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد در پایتختهای سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد ضبط خواهد شد و رونوشت‌های مصدق آن به کلیه دولتهای مذکور در مواد ۱۹ و ۲۰ و همچنین سازمان ملل متحد ابلاغ خواهد گردید.

متنی که در بالا آمده، متن اصلی کنوانسیون است که به تصویب شانزدهمین اجلاس کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد منعقد در پاریس، رسیده و پایان کنفرانس مذکور در تاریخ چهاردهم نوامبر ۱۹۷۰ اعلام گردیده است.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون موسسه بین‌المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی

پیرامون اشیای فرهنگی مسروقه یا غیر قانونی خارج شده مصوب ۱۳۷۹/۵/۳۰

کشورهای متعهد این کنوانسیون که بنا به دعوت دولت جمهوری ایتالیا از تاریخ ۱۳۷۴.۳.۱۸ تا تاریخ ۱۳۷۴/۴/۴ هجری شمسی برابر با ۷ الی ۲۴ ژوئن ۱۹۹۵ میلادی برای شرکت در کنفرانس دیپلماتیک جهت تصویب پیش نویس کنوانسیون مؤسسه بین‌المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی در مورد اعاده بین‌المللی اشیاء فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج شده در رم گرد هم آمدند،

با اعتقاد به اهمیت اساسی حفظ میراث فرهنگی و مبادلات فرهنگی به منظور ارتقاء تفاهم میان مردم و نشر فرهنگ برای سلامت بشریت و پیشرفت تمدن، با ابراز نگرانی عمیق نسبت به تجارت غیرقانونی اشیاء فرهنگی و خسارات غیرقابل جبرانی که غالباً از این راه بر خود اشیاء و بر میراث فرهنگی جوامع ملی، قبیله‌ای، و بومی یا سایر جوامع و نیز میراث کلیه مردم به ویژه از طریق غارت اماکن باستانی و ایراد خسارات غیرقابل جایگزین بر اطلاعات باستان شناسی، تاریخی و علمی وارد می‌شود، با عزم راسخ بر کمک مؤثر به مبارزه با تجارت غیرقانونی اشیاء فرهنگی از طریق برداشتن گام‌های مهم در ایجاد مقررات قانونی مشترک و جزئی برای استرداد و اعاده اشیاء فرهنگی میان کشورهای متعهد به منظور بهبود (روشهای) حفاظت و حمایت از میراث فرهنگی که به نفع همگی می‌باشد، با تاکید بر اینکه منظور از این کنوانسیون تسهیل استرداد و اعاده اشیاء فرهنگی می‌باشد و در نظر گرفتن راه حلها و تدابیری از قبیل پرداخت غرامت که برای انجام امر استرداد و اعاده در برخی از کشورها لازم است به معنای الزام سایر کشورها به اتخاذ آن تدابیر نیست، با تایید بر اینکه تصویب مفاد این کنوانسیون، در آینده به هیچ وجه به معنای تایید یا مشروعیت هر گونه معاملات غیرقانونی که قبل از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون صورت گرفته، نمی‌باشد، با آگاهی از اینکه این کنوانسیون به تنهایی نمی‌تواند راه حل مشکلات ناشی از تجارت غیرقانونی باشد بلکه آغازکننده روندی است که همکاری فرهنگی بین‌المللی را افزایش داده و نقش مناسبی در جهت تجارت قانونی و توافقات بین دولتها برای مبادلات فرهنگی ایفاء می‌کند، با اذعان بر اینکه اجرای این کنوانسیون می‌بایست با اتخاذ اقدامات مؤثر دیگری برای حمایت از اشیاء فرهنگی از قبیل ایجاد و استفاده از (سیستم) ثبت و حفاظت عملی از زمینهای حاوی آثار باستانی و همکاریهای فنی همراه شود، با آگاهی بر کار نهادهای مختلف در جهت حمایت از اموال فرهنگی به ویژه کنوانسیون مصوب ۱۳۴۹ هجری شمسی برابر با ۱۹۷۰ میلادی یونسکو در خصوص قاچاق و تعیین خط مشی‌هایی جهت بخش خصوصی، به شرح زیر توافق نمودند

فصل ۱ حیطه شمول و تعاریف

ماده ۱ - این کنوانسیون در خصوص ادعاهایی که جنبه بین‌المللی دارد در موارد زیر شمول می‌یابد
الف - استرداد اشیاء فرهنگی مسروقه،

ب - اعاده اشیاء فرهنگی که از سرزمین یک کشور متعاقد بر خلاف قوانین آن که ناظر بر صدور اشیاء فرهنگی است خارج شده، در جهت حمایت از میراث فرهنگی آن عضو (که از این پس «اشیاء فرهنگی غیرقانونی خارج شده» نامیده می‌شوند).

ماده ۲ - از نظر این کنوانسیون اشیاء فرهنگی، اشیایی است که به دلایل مذهبی یا غیر مذهبی در زمینه‌های باستان شناسی، ماقبل تاریخ، تاریخی، ادبی، هنری یا علمی حائز اهمیت بوده و به یکی از طبقات مندرج در ضمیمه این کنوانسیون تعلق دارد.

فصل ۲ - استرداد اشیاء فرهنگی مسروقه

ماده ۳ -

۱ - دارنده شیء فرهنگی مسروقه، باید آنرا اعاده کند.

۲ - از نظر این کنوانسیون شیء فرهنگی که طبق قانون کشوری که حفاری در آن صورت گرفته به طریق غیرقانونی از زیر خاک بیرون آورده شده یا بطورقانونی از زیر خاک بیرون آورده شده لیکن به صورت غیرقانونی نگهداری می‌شود، نیز مسروقه تلقی می‌شود.

۳ - هر گونه ادعا برای استرداد می‌بایست ظرف سه سال از زمانی که محل شیء فرهنگی و هویت دارنده آن برای مدعی مسلم شده و در هر صورت ظرف مدت ۵۰ سال از زمان سرقت اقامه شود.

۴ - البته، ادعا جهت اعاده اشیاء فرهنگی که بخشی از یک اثر تاریخی شناخته شده یا یک محل باستانی می‌باشند یا به مجموعه عمومی تعلق دارند، به غیر از محدودیت زمانی سه ساله‌ای که از زمان اطلاع مدعی از محل شیء فرهنگی و هویت دارنده آن وجود دارد، مشمول محدودیت زمانی دیگری نمی‌باشند.

۵ - علیرغم مفاد بند گذشته، هر یک از کشورهای متعاقد می‌تواند اعلام کند که یک ادعا مشمول محدودیت زمانی ۷۵ ساله یا بیشتری است که در قانون آن کشور پیش‌بینی شده است. ادعایی که در دیگر کشور متعاقد برای استرداد یک شیء فرهنگی که از آثار تاریخی، محل باستانی و یا مجموعه عمومی در کشور متعاقد اعلام کننده برده شده مطرح می‌شود نیز مشمول آن محدودیت زمانی قرار می‌گیرد.

۶ - اعلامیه مذکور در بند قبلی در زمان امضاء، تصویب، پذیرش، تصویب یا الحاق صورت خواهد گرفت.

۷ - از نظر این کنوانسیون «مجموعه عمومی» شامل تعدادی اشیاء فرهنگی صورت برداری یا شناسائی شده است که تحت مالکیت یکی از گروه‌های زیر است:

الف - کشور متعاقد

ب - دستگاه منطقه‌ای یا محلی کشور متعاقد،

ج - مؤسسه مذهبی در کشور متعاقد، یا

د - مؤسسه‌ای که ضرورتاً با هدفی فرهنگی، آموزشی یا علمی در کشور متعاقد تأسیس شده و در آن کشور به خدمت در جهت منافع عمومی شناخته شده است.

۸ - علاوه بر این، ادعا جهت استرداد شیئی فرهنگی مقدس یا مهمی که متعلق به یک قبیله یا بومیان یک کشور متعاقد می‌باشد و به عنوان بخشی از مراسم سنتی یا مذهبی توسط آنها مورد استفاده قرار می‌گیرد مشمول محدودیت زمانی مربوط به مجموعه‌های عمومی خواهد شد.

ماده ۴ -

۱ - دارنده شیئی فرهنگی مسروقه که موظف به اعاده آن است، در زمان استرداد آن مستحق دریافت غرامتی عادلانه و معقول می‌باشد مشروط بر اینکه دارنده از مسروقه بودن شیئی آگاهی نداشته و به طور منطقی نمی‌توانسته بر این امر آگاهی داشته باشد و بتواند ثابت کند در هنگام تحصیل شیئی احتیاط و توجه لازم را به خرج داده است.

۲ - بدون خدشه‌دار کردن حق دارنده نسبت به غرامت مورد اشاره در بند فوق، تلاشهای معقولی می‌بایست صورت گیرد تا شخصی که شیئی فرهنگی رابه دارنده منتقل کرده یا فرد دیگری که قبل از وی این کار را انجام داده موظف به پرداخت غرامت شود، در صورتیکه این امر با قانون کشوری که ادعا در آن مطرح شده مطابقت داشته باشد.

۳ - در صورت لزوم پرداخت غرامت به دارنده شیئی توسط مدعی، بدون خدشه‌دار کردن حق مدعی جهت دریافت آن از هر شخص دیگری صورت خواهد گرفت.

۴ - در تعیین اینکه آیا دارنده شیئی احتیاط و دقت لازم را به خرج داده یا خیر، تمام شرایط تحصیل از جمله ماهیت طرفها، قیمت پرداخت شده، اینکه آیاوی به ثبت کننده اشیاء فرهنگی مسروقه که بطور معقول در دسترس است و به هر گونه اطلاعات و مدارکی که بطور معقول قابل احتساب است مراجعه کرده یا خیر و اینکه دارنده شیئی به مؤسسات قابل دسترس مراجعه نموده یا اقدام دیگری را که هر شخص بطور معقول تحت آن شرایط انجام می‌دهد را صورت داده یا خیر مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۵ - دارنده شیئی در مقایسه با شخصی که آنرا از طریق ارث یا به گونه‌ای دیگر بطور بلاعوض بدست آورده از وضعیت بهتری برخوردار نخواهد بود.

فصل ۳: اعاده اشیاء فرهنگی غیر قانونی خارج شده

ماده ۵ -

۱ - هر یک از کشورهای متعاقد می‌تواند از دادگاه یا مرجع ذیصلاح دیگر کشور متعاقد دیگر بخواهد دستور اعاده شیئی فرهنگی را که بطور غیرقانونی از سرزمین کشور درخواست کننده خارج شده، صادر نماید.

۲ - شیء فرهنگی که با اهدافی از قبیل شرکت در نمایشگاه، انجام تحقیقات یا بازسازی طبق مجوز صادره براساس قوانین ناظر بر خروج آن در جهت حمایت از میراث فرهنگی بطور موقت از سرزمین کشور درخواست کننده خارج می‌شود و طبق شرایط آن مجوز اعاده نمی‌گردد به عنوان شیئی که بطور غیرقانونی خارج شده تلقی می‌شود.

۳- دادگاه یا مرجع ذیصلاح دیگر کشوری که از آن صدور حکم اعاده یک شیء فرهنگی غیرقانونی خارج شده درخواست می‌شود در صورتی اقدام به این امر می‌کند که کشور درخواست کننده ثابت نماید آن شیء اهمیت فرهنگی بسیار زیادی برای آن کشور دارد و انتقال آن شیء از سرزمین آن موجب وارد آمدن آسیب قابل ملاحظه‌ای به یک یا چند مورد از موارد زیر شده است:

الف - حفظ فیزیکی شیء یا موقعیت آن.

ب - تمامیت شیئی که خود بخشی از یک مجموعه است.

ج - حفظ اطلاعاتی از قبیل علمی یا تاریخی.

د - موارد استفاده سنتی یا مذهبی شیء توسط یک قبیله یا جامعه بومیان.

۴ - هر درخواستی که طبق بند (۱) این ماده صورت می‌گیرد می‌بایست شامل یا به انضمام اطلاعات حقیقی یا حقوقی باشد که به دادگاه یا مرجع ذیصلاح دیگر کشور مورد خطاب در تعیین حصول شرایط بندهای (۱) تا (۳) کمک کند.

۵ - هر درخواست اعاده می‌بایست ظرف سه سال پس از محرز شدن محل شیء فرهنگی و هویت دارنده آن برای کشور درخواست کننده و در هر صورت ظرف مدت ۵۰ سال از تاریخ خروج آن یا از تاریخی که شیء می‌بایست طبق مجوز مذکور در بند (۲) این ماده اعاده شود، ارائه گردد.

ماده ۶-

۱ - دارنده شیء فرهنگی که آنرا پس از خروج غیرقانونی بدست آورده در هنگام اعاده آن مستحق دریافت غرامتی عادلانه و معقول توسط کشور درخواست کننده است، مشروط بر آنکه دارنده در زمان کسب آن از خروج غیرقانونی شیء اطلاع نداشته و یا بطور معقول نمی‌توانسته نسبت به این امر آگاهی داشته باشد.

۲ - در تعیین اینکه آیا دارنده از خروج غیرقانونی شیء فرهنگی اطلاع داشته یا بطور معقول نمی‌توانسته اطلاع داشته باشد یا خیر، شرایط کسب از جمله فقدان گواهی خروج که طبق قانون کشور درخواست کننده مقرر شده، مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۳ - در صورت توافق با کشور درخواست کننده، دارنده شیء فرهنگی که موظف به اعاده آن است می‌تواند بجای غرامت یکی از موارد زیر را انتخاب کند:

الف - مالکیت شیء را حفظ کند، یا

ب - مالکیت را در برابر پرداخت مبلغی یا به صورت بلاعوض به شخصی به انتخاب خود که ساکن کشور درخواست کننده بوده و ضمانتهای لازم را ارائه کند، منتقل نماید.

۴ - برطبق این ماده هزینه اعاده شیء فرهنگی بدون لطمه زدن به حق کشور درخواست کننده جهت دریافت هزینه‌ها از هر شخص دیگری، به عهده آن کشور می‌باشد.

۵ - دارنده شیء در مقایسه با شخصی که آنرا از طریق ارث یا بطور بلاعوض بدست آورده از وضعیت بهتری برخوردار نخواهد بود.

ماده ۷ -

۱ - مفاد این فصل در موارد زیر شمول نخواهد داشت

الف - خروج شیء فرهنگی در زمانی که اعاده آن درخواست می‌شود دیگر غیرقانونی تلقی نمی‌گردد، یا

ب - شیء مذکور در طول حیات خالق آن یا ظرف پنجاه سال پس از فوت آن شخص خارج شده باشد.

۲ - علیرغم مفاد جزء "ب" بند قبلی، در صورتی که شیء فرهنگی توسط عضو یا اعضای یک قبیله یا جامعه بومیان برای استفاده افراد جامعه در مراسم سنتی یا مذهبی ساخته شده باشد و شیء مزبور به آن جامعه اعاده خواهد شد، مفاد این فصل اعمال خواهد شد.

فصل ۴ مقررات کلی

ماده ۸ -

۱ - ادعا به موجب فصل (۲) و درخواست به موجب فصل (۳) می‌تواند نزد دادگاهها یا سایر مراجع ذیصلاح کشور متعهدی که شیء فرهنگی در آن قرارداد، علاوه بر دادگاهها یا سایر مراجع ذیصلاحی که طبق مقررات جاری کشورهای متعهد دارای صلاحیت می‌باشند مطرح گردد.

۲ - اعضا می‌توانند جهت تسلیم دعوا به هر دادگاه یا مرجع ذیصلاح دیگر یا داوری توافق نمایند.

۳ - توسل به اقدامات موقت از جمله اقدامات حمایتی قابل دسترس طبق قانون کشور متعهدی که شیء فرهنگی در آن قرار دارد، حتی در زمانی که ادعای استرداد یا درخواست اعاده شیء نزد دادگاهها یا سایر مراجع ذیصلاح کشور متعهد دیگر مطرح می‌شود امکان‌پذیر است.

ماده ۹ -

۱ - هیچیک از مفاد این کنوانسیون مانع کشورهای متعهد جهت اعمال قوانین مناسب‌تری به غیر از آنچه در این کنوانسیون پیش‌بینی شده برای استرداد یا اعاده اشیاء فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج شده نمی‌باشد.

۲ - این ماده به معنای ایجاد تعهدی نسبت به رسمیت شناختن یا اجرای تصمیم دادگاه، یا مرجع ذیصلاح دیگر کشور متعهد دیگری که از مفاد این کنوانسیون منصرف می‌شود، تعبیر نخواهد شد.

ماده ۱۰ -

۱ - مفاد فصل (۲) فقط در مورد شیء فرهنگی که پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون در مورد کشوری که ادعا در آن مطرح شده اعمال خواهد شد، مشروط بر آنکه

الف - شیء مزبور پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون در مورد یک کشور متعاقد از سرزمین آن کشور سرقت شده باشد، یا

ب - شیء مزبور پس از لازم‌الاجرا شدن کنوانسیون در مورد آن کشور متعاقد، در آن قرار گرفته باشد.

۲ - مفاد فصل (۳) فقط در خصوص شیء فرهنگی اعمال خواهد شد که پس از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون در مورد کشور درخواست کننده و نیز کشوری که درخواست در آنجا مطرح شده بطور غیرقانونی خارج شده باشد.

۳ - این کنوانسیون به هیچ طریق موجب مشروعیت بخشیدن به هر گونه معاملات غیرقانونی که قبل از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون صورت گرفته است یا طبق بندهای (۱) و (۲) این ماده مستثنی می‌شود نخواهد گردید. همچنین هیچگونه محدودیتی را در مورد حق یک کشور یا شخص دیگری برای اقامه دعوا طبق راه‌های موجود خارج از چارچوب این کنوانسیون جهت استرداد یا اعاده شیء فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج شده قبل از لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون به وجود نخواهد آورد.

فصل ۵ مقررات نهایی

ماده ۱۱ -

۱ - کنوانسیون حاضر پس از اختتام کنفرانس دیپلماتیک جهت تصویب پیش نویس کنوانسیون مؤسسه بین‌المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی در خصوص اعاده اشیاء فرهنگی مسروقه یا غیرقانونی خارج شده، برای امضاء مفتوح بوده و جهت امضای تمام کشورها تا تاریخ ۱۳۷۵.۴.۱۰ هجری شمسی برابر با ۳۰ ژوئن ۱۹۹۶ میلادی در رم مفتوح خواهد بود.

۲ - این کنوانسیون منوط به تنفیذ، پذیرش یا تصویب کشورهای امضا کننده آن می‌باشد.

۳ - این کنوانسیون از روز افتتاح جهت امضاء برای الحاق تمام کشورهایی که جزء کشورهای امضاء کننده نمی‌باشند، مفتوح خواهد بود.

۴ - تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق موکول به تودیع سندی رسمی بدان مضمون نزد امین اسناد است.

ماده ۱۲ -

۱ - این کنوانسیون در اولین روز ششمین ماه پس از تاریخ تودیع پنجمین سند تنفیذ، پذیرش تصویب یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

۲ - برای هر کشوری که پس از تودیع پنجمین سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق، این کنوانسیون را مورد تنفیذ، پذیرش یا تصویب قرار می‌دهد یا به آن ملحق می‌شود، این کنوانسیون در مورد آن کشور در اولین روز ششمین ماه پس از تاریخ تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق لازم‌الاجرا خواهد شد.

ماده ۱۳ -

۱ - این کنوانسیون هیچ یک از اسناد بین‌المللی را که هر کشور متعهد نسبت به آن تعهد قانونی دارد و شامل مفادی در خصوص موضوعات مطرح شده در این کنوانسیون می‌شود تحت تأثیر قرار نمی‌دهد، مگر کشورهایی که نسبت به اینگونه اسناد متعهد هستند، خلاف آن را اعلام کنند.

۲ - هر یک از کشورهای متعهد می‌تواند با یک یا چند کشور متعهد به منظور افزایش کاربرد این کنوانسیون در روابط متقابل خود توافقنامه‌هایی را منعقد نماید. کشورهایی که چنین توافقنامه‌هایی را منعقد کرده‌اند می‌بایست یک نسخه از آن را به امین اسناد تسلیم کنند.

۳ - کشورهای متعهدی که عضو سازمانهای وحدت اقتصادی یا نهادهای منطقه‌ای می‌باشند می‌توانند اعلام کنند که در روابط بین خود مقررات داخلی این سازمانها یا نهادها را بکار می‌گیرند و لذا حیطه شمول مفاد این کنوانسیون را هنگامی که با آن مقررات منطبق می‌شوند، به موقع اجرا نخواهند گذاشت.

ماده ۱۴ -

۱ - در صورتی که کشور متعهدی دارای دو یا چند واحد سرزمینی باشد، بدون توجه به دارا بودن یا نبودن نظامهای مختلف حقوقی حاکم در رابطه با موضوعات مطرح شده در این کنوانسیون، آن کشور در زمان امضاء یا تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق می‌تواند اعلام نماید که این کنوانسیون در مورد تمام واحدهای سرزمینی آن یا فقط یکی یا چند واحد از آنها قابل شمول است و نیز می‌تواند در هر زمان اعلامیه دیگری را جایگزین این اعلامیه کند.

۲ - این اعلامیه‌ها می‌بایست به اطلاع امین اسناد برسد و در آنها باید به وضوح به واحدهای سرزمینی که این کنوانسیون در خصوص آنها شمول می‌یابد، اشاره شود.

۳ - در صورتی که به موجب اعلامیه موضوع این ماده، این کنوانسیون به یک یا چند ولی نه تمام واحدهای سرزمینی کشور متعهدی شمول یابد، اشاره به:

الف - قلمرو کشور متعهد در ماده (۱) به عنوان اشاره به قلمرو واحد سرزمینی آن کشور تلقی خواهد شد.

ب - دادگاه یا مرجع ذیصلاح دیگر کشور متعهد و یا کشور مورد خطاب به معنای اشاره به دادگاه یا مرجع ذیصلاح دیگر واحد سرزمینی آن کشور تلقی خواهد شد.

ج - کشور متعهدی که شیء فرهنگی در آن قرار دارد در بند (۱) ماده (۸) به عنوان اشاره به واحد سرزمینی کشوری که شیء فرهنگی در آن قرار گرفته تلقی خواهد شد.

- د - قانون کشور متعاهدی که شیء فرهنگی در آن قرار گرفته در بند (۳) ماده (۸) به عنوان اشاره به قانون واحد سرزمینی کشوری که شیء فرهنگی در آن قرار گرفته تلقی خواهد شد. و
- ه - کشور متعاهد در ماده (۹) به عنوان اشاره به واحد سرزمینی آن کشور تلقی خواهد شد.
- ۴ - در هر صورتی کشور متعاهدی در خصوص بند (۱) این ماده اعلامیه‌ای صادر نکند، این کنوانسیون به تمام واحدهای سرزمینی آن تسری خواهد یافت.

ماده ۱۵ -

- ۱ - اعلامیه‌هایی که طبق این کنوانسیون در زمان امضاء صادر می‌شوند موقوف به تصدیق پس از تنفیذ، پذیرش یا تصویب می‌باشند.
- ۲ - اعلامیه‌ها و تصدیق اعلامیه‌ها می‌بایست به صورت کتبی بوده و بطور رسمی به اطلاع امین اسناد رسانیده شود.
- ۳ - اعلامیه‌ها همزمان با لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون در مورد کشور مربوط به موقع اجرا گذارده خواهند شد. البته، اعلامیه‌هایی که پس از لازم‌الاجرا شدن بطور رسمی به اطلاع امین اسناد رسانیده می‌شوند در اولین روز ششمین ماه پس از تاریخ تودیع آن نزد امین اسناد به موقع اجرا گذارده خواهند شد.
- ۴ - هر کشوری که طبق این کنوانسیون اعلامیه‌ای را صادر می‌نماید، می‌تواند در هر زمان از طریق اطلاعیه رسمی و کتبی به عنوان امین اسناد آنرا پس‌بگیرد. پس گرفتن اعلامیه در اولین روز ششمین ماه پس از تاریخ تودیع اطلاعیه نافذ خواهد شد.

ماده ۱۶ -

- ۱ - هر یک از کشورهای متعاهد در زمان امضاء، تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق می‌تواند اعلام نماید که دعوی مربوط به استرداد یا درخواست اعاده‌اشیاء فرهنگی که توسط کشوری طبق ماده (۸) نزد آن اقامه می‌شود می‌تواند به یکی یا چند روش از روشهای زیر مطرح شوند.
- الف - ارائه مستقیم به دادگاهها یا سایر مراجع ذیصلاح کشور اعلام کننده،
- ب - ارائه به دادگاهها یا سایر مراجع ذیصلاح آن کشور از طریق مرجع یا مراجعی که توسط آن کشور برای دریافت اینگونه دعوی یا درخواستها تعیین می‌شود،
- ج - از طریق مجاری سیاسی یا کنسولی.
- ۲ - هر یک از کشورهای متعاهد همچنین می‌تواند طبق مفاد فصول (۲) و (۳) دادگاهها یا سایر مراجع ذیصلاح را برای صدور حکم استرداد یا اعاده‌اشیاء فرهنگی تعیین کند.

۳ - اعلامیه‌هایی که به موجب بندهای (۱) و (۲) این ماده صادر می‌شوند در هر زمان از طریق یک اعلامیه جدید قابل تعدیل می‌باشند.

۴ - مفاد بندهای (۱) تا (۳) این ماده، توافقنامه‌های دو یا چند جانبه در خصوص معاضدت قضائی در ارتباط با موضوعات مدنی و تجاری را که ممکن است میان کشورهای متعاقد وجود داشته باشد، تحت تأثیر قرار نمی‌دهد.

ماده ۱۷ - هریک از کشورهای متعاقد می‌بایست حداکثر تا شش ماه پس از تاریخ تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق خود، اطلاعاتی را در خصوص قوانین ناظر بر صدور اشیاء فرهنگی خود به یکی از زبانهای رسمی کنوانسیون بطور کتبی در اختیار امین اسناد قرار دهد. این اطلاعات در صورت اقتضاء هر چند وقت یکبار به روز خواهد شد.

ماده ۱۸ - هیچ حق شرطی به غیر از آن چه که در این کنوانسیون صریحاً مجاز شمرده شده، قابل قبول نخواهد بود.
ماده ۱۹ -

۱ - هر یک از کشورهای عضو در هر زمان پس از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون در مورد آن می‌تواند با تسلیم سندی بدان مضمون به امین اسناد از عضویت در این کنوانسیون خارج شود.

۲ - فسخ عضویت در اولین روز ششمین ماه پس از تودیع سند فسخ عضویت نزد امین اسناد به مورد اجرا گذارده خواهد شد. در صورتی که در سند فسخ عضویت زمان طولانی‌تری برای نافذ شدن فسخ در نظر گرفته شده باشد، پس از تودیع آن نزد امین اسناد فسخ عضویت از هنگام منقضی شدن زمان طولانی‌تر مزبور، نافذ خواهد شد.

۳ - علیرغم فسخ عضویت مزبور، این کنوانسیون در مورد ادعای استرداد یا درخواست اعاده شیء فرهنگی که قبل از نافذ شدن تاریخ فسخ عضویت تسلیم شده باشد، همچنان اعمال خواهد شد.

ماده ۲۰ - رئیس مؤسسه بین‌المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی در فواصل منظم یا هر زمان بنا به درخواست ۵ کشور عضو می‌تواند کمیته ویژه‌ای را به منظور بررسی عملکرد این کنوانسیون تشکیل دهد.
ماده ۲۱ -

۱ - این کنوانسیون نزد دولت جمهوری ایتالیا تودیع خواهد شد.

۲ - دولت جمهوری ایتالیا اقدامات زیر را معمول خواهد داشت.

الف - اطلاع موارد زیر به تمام کشورهایی که کنوانسیون را امضاء کرده یا به آن ملحق شده‌اند و رئیس مؤسسه بین‌المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی

۱ - هر امضاء یا تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تایید یا الحاق جدید به همراه تاریخ مربوط،

۲ - هر گونه اعلامیه‌ای که طبق این کنوانسیون ارائه می‌شود،

۳ - پس گرفتن هر اعلامیه،

۴ - تاریخ لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون،

۵ - موافقتنامه‌های موضوع ماده (۱۳)،

۶ - تودیع سند فسخ عضویت این کنوانسیون به همراه تاریخ آن و زمان نافذ شدن فسخ،

ب - ارسال نسخه‌های تأیید شده این کنوانسیون به تمام کشورهای امضاء کننده، تمام کشورهایی که به آن ملحق می‌شوند، و به رئیس مؤسسه بین‌المللی یکنواخت سازی حقوق خصوصی،

ج - انجام سایر وظایفی که بطور معمول به عهده امین اسناد می‌باشد.

بنا به مراتب، نمایندگان تام‌الاختیار امضاء کننده زیر با اختیارات لازم، این کنوانسیون را امضاء کرده‌اند.

تنظیم شده در رم، به تاریخ چهارم تیرماه یکهزار و سیصد و هفتاد و چهار هجری شمسی برابر با بیست و چهارم ژوئن سال یکهزار و نهصد و نود و پنج در یک نسخه اصلی به زبانهای انگلیسی و فرانسوی که هر دو از اعتبار یکسانی برخوردار می‌باشند.

ضمیمه

الف - مجموعه‌های نایاب و گونه‌های حیوانات و گیاهان، مواد معدنی و اسکلت و اشیایی که دارای ارزش دیرین‌شناسی می‌باشند،

ب - اموال مربوط به تاریخ از جمله تاریخ علوم و فن‌آوری و تاریخ نظامی و اجتماعی، اموال مربوط به زندگی رهبران ملی، متفکران، دانشمندان و هنرمندان و مربوط به رویدادهای مهم ملی،

ج - یافته‌های کاوشهای باستان‌شناسی (اعم از حفاریهای علنی و مخفی) یافته‌های اکتشافات باستان‌شناسی،

د - بخشهایی از آثار تاریخی یا هنری و یا محل‌های باستانی که پراکنده شده،

ه - اشیاء عتیقه با قدمت بیش از یک صد سال نظیر کتیبه‌ها، سکه‌ها و مهرهای کنده‌کاری شده،

و - اشیایی که دارای ارزش قومی هستند،

ز - اشیایی که دارای ارزش هنری هستند از قبیل

۱ - تصاویر، نقاشیها و طراحیهایی که بطور کلی با دست به هر شکل و روی هر نوع ماده‌ای به وجود آمده (به استثنای طرحها و اقلام تولیدی صنعتی که با دست تزیین شده)،

۲ - آثار مجسمه‌سازی و هیكل تراشی اصل با استفاده از هر نوع ماده،

۳ - کنده‌کاری، چاپ و چاپ سنگی اصل،

۴ - آثار هنری مونتاژ و جمع‌آوری شده اصل با استفاده از هر نوع ماده.

ح - نسخ خطی نایاب و کتب اولیه و قدیمی، اسناد و نشریاتی که دارای ارزش ویژه (تاریخی، هنری، علمی، ادبی و غیره) هستند به صورت منفرد یا مجموعه،

ط - تمبرهای پستی یا مالی یا انواع مشابه به صورت منفرد یا مجموعه،

ی - آرشیو از جمله آرشیوهای صدا، عکس و فیلم،
ک - اسباب و اثاثیه با قدمت بیش از یکصد سال و آلات موسیقی قدیمی

قانون الحاق ایران به کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان ۱۳۵۳/۱۰/۸

ماده واحده - کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان که در تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۷۲ (۲۵ آبان ۱۳۵۱) به تصویب هفدهمین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو رسیده است مشتمل بر یک مقدمه و سی و هشت ماده تصویب و اجازه تسلیم اسناد الحاق آن داده می‌شود. قانون مشتمل بر یم ماده و متن کنوانسیون ضمیمه پس از تصویب مجلس سنا در جلسه روز دوشنبه ۱۳۵۳/۸/۲۷ در جلسه روز یکشنبه هشتم دی ماه یکهزار و سیصد و پنجاه سه به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

کنوانسیون برای حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان ۲۳ نوامبر ۱۹۷۲

ماده واحده - کنوانسیون حمایت میراث فرهنگی و طبیعی جهان که در تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۷۲ (۲۵ آبان ۱۳۵۱) به تصویب هفدهمین اجلاس کنفرانس عمومی یونسکو رسیده است مشتمل بر یک مقدمه و سی و هشت ماده تصویب و اجازه تسلیم اسناد الحاق آن داده می‌شود.

کنفرانس عمومی سازمان ترتیبی، علمی و فرهنگی ملل متحد منعقد در پاریس ضمن هفدهمین اجلاس خود مورخ ۱۷ اکتبر تا ۲۱ نوامبر ۱۹۷۲، با در نظر گرفتن این که میراث فرهنگی و میراث طبیعی، نه تنها بر اثر عوامل عادی، تخریب بلکه به علت تحول زندگی اجتماعی و اقتصادی که با پدیده‌های زیان بار و مخرب وخامت آن تشدید می‌گردد، بیش از پیش در معرض تهدید قرار می‌گیرند.

با توجه به این که ویرانی یا انهدام هر قسمت از میراث فرهنگی و طبیعی موجب فقر شدید میراث همه ملل جهان می‌گردد.

با توجه به این که حمایت از این میراث در سطح ملی غالباً به خاطر کثرت وسایل مورد نیاز و کمبود منابع اقتصادی، علمی و فنی کشوری که اموال مورد حمایت در قلمرو آن واقع است کافی نیست، با یادآوری این که در اساسنامه سازمان پیش‌بینی شده، که این سازمان، با مراقبت در حفظ و حمایت میراث جهانی و توصیه کنوانسیونهای بین‌المللی لازم به ملل ذینفع، به پاسداری پیشبرد و اشاعه دانش کمک خواهد کرد.

با توجه به این که کنوانسیونها - توصیه‌نامه‌ها و قطعنامه‌های بین‌المللی موجود درباره اموال فرهنگی و طبیعی نمایشگر اهمیتی است که حفظ این اموال منحصر به فرد و جایگزین‌ناپذیر، به هر ملتی که متعلق باشد، برای کلیه ملل جهان در بر دارد.

با توجه به این که برخی از میراث فرهنگی و طبیعی دارای مزایای استثنایی هستند که باید به عنوان میراث جهانی بشریت حفظ گردند.

با توجه به این که در مقابل وسعت و وخامت خطرات جدیدی که این اموال را تهدید می‌کند، لازم است که جامعه بین‌المللی با بذل کمک جمعی، که جای اقدامات دولت مربوط را نمی‌گیرد، لیکن کمک مؤثری برای آن به شمار می‌رود، در امر حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی، شرکت جوید،

با توجه به این که برای نیل به این مقصود ضرورت دارد مقررات تازه‌ای به صورت کنوانسیون، که متضمن روش مؤثری جهت حمایت جمعی میراث فرهنگی و طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی باشد، به نحو دایم و بر طبق روشهای علمی و جدید وضع گردد،

کنفرانس عمومی پس از این که طی شانزدهمین اجلاسیه خود تصمیم گرفت که این امر، موضوع یک کنوانسیون بین‌المللی واقع شود، در تاریخ ۱۶ نوامبر ۱۹۷۲ کنوانسیون حاضر را مورد تصویب قرار داد.

۱ - تعاریف میراث فرهنگی و طبیعی

ماده ۱ - به لحاظ کنوانسیون حاضر، آنچه ذیلاً ذکر می‌گردد به عنوان "میراث فرهنگی" تلقی می‌شود:

- آثار: آثار معماری، مجسمه‌سازی یا نقاشی در بناها، عوامل و بناهایی که جنبه باستانی دارند، کتیبه‌ها، غارها و مجموع عواملی که از نظر تاریخی، هنری و علمی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند،

- مجموعه‌ها: مجموعه بناهای مجزا یا مجتمع که از نظر معماری، منحصر به فرد بودن، یا بستگی و موقع آنها در یک نظر منظره طبیعی، به لحاظ تاریخی هنری و علمی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند،

- محوطه‌ها: آثار انسان یا آثاری که توأمأً به وسیله انسان و طبیعت ایجاد شده است و نیز مناطق شامل محوطه‌های باستانی که به لحاظ تاریخی، زیبایی‌شناسی، نژادشناسی یا مردم‌شناسی ایران دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.

ماده ۲ - به لحاظ کنوانسیون حاضر، آنچه ذیلاً ذکر می‌گردد "میراث طبیعی" به شمار می‌رود:

- آثار طبیعی متشکل از ترکیبات فیزیکی و زیست‌شناسی یا مجموعه‌ای از این نوع ترکیبات که از نظر زیبایی‌شناسی یا علمی حائز ارزش جهانی استثنایی هستند،

- ترکیبات ارضی و جغرافیایی طبیعی و مناطق کاملاً مشخص که زیستگاه حیوانات و منطقه رشد گیاهان مورد تهدید بوده، از نظر علمی و حفاظت حائز ارزش جهانی استثنایی هستند،

- محوطه‌ای طبیعی یا مناطق طبیعی که دقیقاً مشخص شده و به لحاظ علمی، حفاظت یا زیبایی طبیعی دارای ارزش جهانی استثنایی هستند.

ماده ۳ - هر یک از دول عضو کنوانسیون حاضر باید اموال مختلفی را که در قلمرو آن قرار دارد، مواد ۱ و ۲ فوق ناظر بر آنها است، تعیین و مشخص کند.

۲- حمایت ملی و حمایت بین‌المللی از میراث فرهنگی و طبیعی

ماده ۴ - هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، می‌پذیرد که تعهد تشخیص، حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی واقع در قلمرو خود، مذکور در مواد ۱ و ۲ و انتقال آن به نسلهای آینده در وهله اول وظیفه همان دولت است و برای نیل به این هدف دولت مذکور با توسل به حداکثر امکانات موجود خود و نیز در صورت اقتضا از طریق جلب مساعدت و همکاری‌های بین‌المللی، به ویژه کمکهای مالی، هنری، علمی و فنی، بذل مساعی خواهد کرد.

ماده ۵ - هر یک از دول عضو کنوانسیون حاضر، به منظور حمایت و حفاظت و شناساندن مؤثر میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود، در حدود امکان و بر طبق مقتضیات خاص کشور خویش به اقدامات زیر مبادرت خواهد کرد:

الف - اتخاذ یک سیاست کلی به منظور تفویض سهمی به میراث فرهنگی و طبیعی در زندگی اجتماعی و گنج‌اندن امر حمایت این میراث در برنامه‌ریزی عمومی کشور،

ب - در صورتی که سازمانهای خاص بدین منظور وجود نداشته باشند، ایجاد یک یا چند دستگاه برای حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی و طبیعی در قلمرو خود، با کارکنان مناسب و در اختیار گذاردن وسایل کار تا آنان بتوانند وظایف محول را انجام دهند،

ج - توسعه مطالعات و تحقیقات علمی و فنی و تکمیل روشهای اجرایی که به یک دولت امکان مواجهه با خطراتی که میراث فرهنگی و طبیعی را تهدید می‌کند، می‌دهند،

د - اتخاذ تدابیر قضایی، علمی، فنی، اداری و مالی کافی برای تشخیص، حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای این میراث،

ه - تسهیل ایجاد یا توسعه مراکز منطقه‌ای کارآموزی در زمینه حمایت، حفاظت، و شناساندن میراث فرهنگی و طبیعی و تشویق تحقیقات علمی در این زمینه.

ماده ۶ -

۱ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر با احترام کامل به حاکمیت دولتهایی که میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ در قلمرو آنها قرار دارد و بدون لطمه زدن به حقوق واقعی مندرج در قوانین ملی درباره این میراث، می‌پذیرند که میراث مذکور میراث جهانی به شمار می‌رود و بر عهده‌جامعه بین‌المللی است که به خاطر حمایت از این میراث همکاری کند.

۲ - در نتیجه، دولتهای عضو کنوانسیون حاضر متعهد می‌شوند که در صورت تقاضای دولتی که میراث فرهنگی و طبیعی در سرزمین آن قرار دارد، بر طبق مقررات این کنوانسیون حاضر، به منظور تشخیص، حمایت، حفاظت و شناساندن میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱، همکاری و مساعدت کنند.

۳ - هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر - متعهد می‌شوند که آگاهانه از هر گونه اقدامی که ممکن است مستقیماً یا غیر مستقیم به میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ واقع در قلمرو سایر دولتهای متعاقد این کنوانسیون لطمه زند، خودداری کند.

ماده ۷ - از نظر کنوانسیون حاضر، مقصود از حمایت بین‌المللی میراث فرهنگی و طبیعی جهان، اتخاذ یک نظام همکاری و مساعدت بین‌المللی به منظور تأیید دولتهای متعاقد کنوانسیون، در کوششهایی است که به خاطر حفاظت و تشخیص میراث فرهنگی خود، مبذول می‌دارند.

۳ - کمیته بین‌الدول برای حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان

ماده ۸ -

۱ - برای حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان که دارای ارزش استثنایی جهانی هستند - یک کمیته بین‌الدول به نام "کمیته میراث جهانی"، در سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تأسیس می‌گردد. این کمیته مرکب از پانزده دولت عضو این کنوانسیون خواهد بود که به وسیله دولتهای عضو کنوانسیون در یک جلسه عمومی که طی اجلاسهای عادی کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تشکیل گردد، انتخاب خواهند شد. تعداد دولتهای عضو کمیته از تاریخ تشکیل اجلاس عادی کنفرانس عمومی، پس از لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون حاضر برای حداقل، ۴۰ دولت به ۲۱ نفر خواهد رسید.

۲ - انتخاب اعضای کمیته باید متضمن نمایندگی منصفانه مناطق و فرهنگهای مختلف جهان باشد.

۳ - در جلسات کمیته یک نماینده از مرکز بین‌المللی مطالعات برای حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم)، یک نماینده از شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (ICOMOS) و یک نماینده از اتحادیه بین‌المللی برای حفظ طبیعت و منابع آن (IUCN) با رأی مشورتی شرکت خواهند کرد و بنا به درخواست دولتهای عضو که در جلسه عمومی طی اجلاسهای عادی کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، مجتمع می‌شوند، نمایندگان سایر سازمانهای بین‌الدول یا غیر دولتی که دارای مقاصد مشابهی باشند نیز می‌توانند به آنان بپیوندند.

ماده ۹ -

۱ - مدت عضویت دولتهای عضو در کمیته میراث جهانی از پایان اجلاس عادی کنفرانس عمومی که طی آن اعضا انتخاب شده‌اند تا پایان سومین اجلاس عادی بعدی خواهد بود.

۲ - معهذاً مدت عضویت یک سوم اعضای که هنگام نخستین انتخاب تعیین می‌شوند، در پایان نخستین اجلاس عادی کنفرانس عمومی متعاقب جلسه‌ای که طی آن اعضای مذکور انتخاب شده‌اند، خاتمه خواهد یافت و مدت عضویت یک سوم دیگر اعضای که در همین زمان انتخاب می‌شوند در پایان دومین اجلاس عادی کنفرانس عمومی متعاقب

جلسه‌ای که طی آن اعضای مذکور انتخاب شده‌اند، خاتمه خواهد پذیرفت. اسامی این اعضاء به حکم قرعه به وسیله رییس کنفرانس عمومی یونسکو پس از انجام نخستین انتخابات، تعیین خواهد گردید.

۳ - دولتهای عضو کمیته به عنوان نماینده خود اشخاصی را که در زمینه میراث فرهنگی یا میراث طبیعی صلاحیت دارند، بر خواهند گزید.

ماده ۱۰ -

۱ - کمیته میراث جهانی آیین‌نامه داخلی خود را تصویب خواهد کرد.

۲ - کمیته می‌تواند در هر زمان در جلسات خود، از سازمانهای عمومی و خصوصی یا اشخاص برای مشاوره در موضوعهای خاص، دعوت به عمل آورد.

۳ - کمیته می‌تواند مراجع مشورتی که برای اجرای وظایف خود لازم بداند ایجاد کند.

ماده ۱۱ -

۱ - هر یک از دولتهای متعاقد کنوانسیون حاضر در حد امکان، فهرستی از کلیه اموال میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود که درخور ثبت در فهرست پیش‌بینی شده در بند ۲ این ماده است به کمیته میراث جهانی تسلیم خواهد کرد. این فهرست که جامع تلقی نمی‌شود، باید شامل مدارک درباره محل وقوع و اهمیت اموال مورد نظر باشد.

۲ - کمیته بر اساس فهرستهایی که در اجرای بند ۱ فوق توسط دولتها تسلیم می‌گردد - فهرستی را تحت عنوان "فهرست میراث جهانی" شامل قسمتی از میراث فرهنگی و میراث طبیعی بدانگونه که در مواد ۱ و ۲ کنوانسیون حاضر تعریف شده و به نظر کمیته - طبق معیارهایی که وضع خواهد کرد - دارای ارزش جهانی استثنایی است، تهیه و تکمیل و منتشر خواهد کرد. لااقل هر دو سال یک بار متن تجدید و تکمیل شده فهرست مذکور انتشار خواهد یافت.

۳ - ثبت هر یک از اموال در فهرست میراث جهانی - مستلزم موافقت دولت مربوط است. ثبت اموال واقع در سرزمینی که حاکمیت یا قلمرو قضایی آن مورد ادعای چند دولت باشد - لطمه‌ای به حقوق طرفهای دعوی وارد نخواهد ساخت.

۴ - کمیته در موارد لزوم فهرستی تحت عنوان "فهرست میراث جهانی مورد خطر" شامل فهرست اموال مذکور در فهرست میراث جهانی که نجات آنها عملیات عظیمی را ایجاب می‌کند و بدین منظور مساعدتی به موجب مفاد کنوانسیون حاضر درخواست شده است - تنظیم و تکمیل و منتشر خواهد کرد. این فهرست شامل برآورد مخارج عملیات مربوط خواهد بود. در فهرست مذکور فقط قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی که بر اثر خطرات شدید و مشخص در معرض تهدید قرار گرفته‌اند، منظور خواهند شد. از قبیل خطر انهدام ناشی از زوال سریع، طرحهای عملیات وسیع عمومی یا خصوصی، توسعه سریع شهری و جهانگردی، خطر انهدام به علت تغییرات حاصل از بهره‌برداری یا تملک زمین، ویرانی عمیق ناشی از عوامل ناشناخته، متروک ماندن به هر دلیل، برخوردهای مسلحانه یا خطر وقوع اینگونه برخوردها، مصایب و سوانح طبیعی، آتش‌سوزی‌های دامنه‌دار، زلزله، ریزش زمین، فورانهای آتشفشانی، تغییرات سطح

آب، سیلابها تلاطم امواج . کمیته می‌تواند در هر زمان و در صورت فوریت اقلام جدیدی را بر فهرست میراث جهانی مورد خطر، بیفزاید و ثبت اموال جدید را فوراً منتشر سازد.

۵ - کمیته معیارهایی را که بر اساس آن قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی ممکن است در هر یک از فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ این ماده ثبت‌گردد معین می‌کند.

۶ - کمیته قبل از رد درخواست ثبت در یکی از فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ این ماده با دولت متعاقد که میراث فرهنگی یا طبیعی مورد بحث در قلمرو آن واقع است مشورت می‌کند.

۷ - کمیته با موافقت دولتهای ذینفع مطالعات و تحقیقات لازم را برای تنظیم فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ این ماده، هماهنگ و تشویق می‌کند.

ماده ۱۲ - عدم ثبت قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی در هر یک از دو فهرست مذکور در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ به هیچ وجه به معنای آن نیست که اموال مزبور برای مقاصدی غیر از آنچه برای ثبت در این فهرستها در نظر گرفته شده دارای ارزش جهانی استثنایی نیستند. دریافت داشته و مورد بررسی قرار می‌دهد. هدف این تقاضا ممکن است

ماده ۱۳ -

۱ - کمیته میراث جهانی درخواستهای کمکهای بین‌المللی را که به وسیله دولتهای متعاقد کنوانسیون حاضر درباره قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو آنها تنظیم شده و در فهرستهای مندرج در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ منظور گردیده یا در خور گنجاندن است حمایت، حفاظت، شناساندن یا احیای این اموال باشد.

۲ - تقاضاهای کمک بین‌المللی مذکور در بند ۱ این ماده همچنین ممکن است به منظور تشخیص قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی به نحوی که در مواد ۱ و ۲ تعریف شده و هنگامی که بررسیهای مقدماتی لزوم ادامه تحقیقات بیشتری را تأیید کند، باشد.

۳ - کمیته درباره ترتیب اثر دادن به این تقاضاها تصمیم می‌گیرد و در صورت اقتضاء نوع و میزان کمک خود را تعیین می‌کند و از جانب خویش ترتیبات لازم را با دولت ذینفع می‌دهد.

۴ - کمیته ترتیب اولویت عملیات خود را مشخص می‌کند و در این امر اهمیت نسبی نجات قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی جهان، لزوم تأمین مساعدت بین‌المللی نسبت به اموال فرهنگی که مظهر کامل‌تر طبیعت یا نبوغ و تاریخ ملل جهان است و فوریت اقداماتی که باید انجام گیرد، اهمیت منابع کشورها که در قلمرو آنها اموال مورد تهدید قرار دارند و به ویژه حدودی که این کشورها می‌توانند نجات این اموال را با وسایل خاص خود تأمین کنند، در نظر گیرد.

۵ - کمیته فهرست اموالی را که برای آنها کمک بین‌المللی فراهم آمده تنظیم، تکمیل و منتشر می‌کند.

۶ - کمیته در مورد استفاده از منابع صندوق که به موجب ماده ۱۵ کنوانسیون حاضر تأسیس تصمیم می‌گیرد و وسایلی را برای افزایش منابع صندوق تأمین می‌کند و در این مورد، کلیه تدابیر سودمند را اتخاذ می‌نماید.

۷ - کمیته با سازمانهای بین‌المللی و ملی، دولتی و غیر دولتی، که دارای مقاصد مشابهی با هدفهای کنوانسیون حاضر هستند، همکاری می‌کند. کمیته می‌تواند به منظور اجرای برنامه‌ها و طرحهای خود از این سازمانها به ویژه مرکز بین‌المللی مطالعات برای حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکزرم)، شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (Icomos) و اتحادیه بین‌المللی حفظ طبیعت و منابع آن (IUCN) و همچنین از دستگاههای عمومی یا خصوصی و اشخاص استمداد کند.

۸ - تصمیمات کمیته با اکثریت دو سوم اعضاء حاضر که در اخذ رأی شرکت می‌کنند، اتخاذ می‌گردد. جلسه با حضور اکثریت اعضاء رسمیت می‌یابد

ماده ۱۴ -

۱ - یک دبیرخانه که توسط مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، معین خواهد شد به کمیته میراث جهانی کمک می‌کند.

۲ - مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد با حداکثر استفاده ممکن از خدمات مرکز بین‌المللی تحقیقات برای حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم) و شورای بین‌المللی بناها و محوطه‌ها (Icomos) و اتحادیه بین‌المللی برای حفظ طبیعت و منابع آن (IUCN) در حدود صلاحیت و امکانات هر یک، اسناد کمیته، دستور جلسات آن را تنظیم می‌کند و اجرای تصمیمات کمیته را تأمین می‌نماید.

۴ - صندوق حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان

ماده ۱۵ -

۱ - به موجب این کنوانسیون صندوقی برای حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان که دارای اهمیت استثنایی هستند، به نام "صندوق میراث جهانی" تأسیس می‌شود.

۲ - این صندوق بر طبق مقررات آیین‌نامه مالی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد از وجوه سپرده شده، تشکیل می‌گردد.

۳ - منابع صندوق عبارت خواهد بود از:

الف - سهمیه‌های اجباری و سهمیه‌های داوطلبانه دولتهای متعهد کنوانسیون حاضر.

ب - وجوه پرداختی، عطاء یا و هبه‌های:

۱ - سایر دولتها،

۲ - سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد و دیگر سازمانهای ملل متحد، به ویژه برنامه توسعه ملل متحد و دیگر سازمانهای بین‌الدول،

۳ - دستگاههای عمومی یا خصوصی یا اشخاص،

ج - هر گونه بهره‌ای که به منابع صندوق تعلق گیرد،

د - حاصل وجوه جمع‌آوری شده و درآمدهایی که از نمایش‌ها به نفع صندوق تربیت می‌یابد و

ه - کلیه منابع دیگر که تحصیل آن، به موجب آیین‌نامه‌ای که کمیته میراث جهانی تنظیم، خواهد کرد، مجاز است.

۴ - وجوه پرداختی به صندوق و سایر اشکال کمک نسبت به کمیته مذکور، فقط در مقاصدی که به وسیله کمیته تعیین می‌شود، صرف می‌گردد. کمیته می‌تواند وجوهی را که برای یک برنامه یا یک طرح ویژه، اختصاص یافته پذیرد، مشروط بر آنکه کمیته نسبت به تحقق یافتن این برنامه یا اجرای این طرح تصمیم اتخاذ کرده باشد. وجوه پرداختی به صندوق متضمن تحمیل هیچ شرط سیاسی نمی‌تواند بود.

ماده ۱۶ -

۱ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، بدون لطمه زدن به سهمیه‌های اضافی داوطلبانه، ملزم می‌شوند که هر دو سال یک بار، سهمیه‌ها را، که مبلغ آنها بر حسب درصد یکسانی که درباره همه کشورها قابل اجرا است، محاسبه خواهد شد، به طور منظم به پردازند. مجمع عمومی کشورهای عضو این کنوانسیون که طی اجلاس کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تشکیل خواهد شد، درباره میزان سهمیه‌ها تصمیم اتخاذ خواهد کرد. این تصمیم مجمع عمومی با اکثریت آراء دولتهای

عضو که در جلسه حاضرند و در رأی دادن شرکت می‌کنند و موضوع بند ۲ این ماده را اعلام نکرده‌اند، اتخاذ خواهد گردید. سهمیه اجباری دولتهای عضو کنوانسیون حاضر در هیچ مورد نمی‌تواند از یک درصد سهمیه این دولتها در بودجه عادی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تجاوز کند.

۲ - معهذ، هر یک از دولتهای مذکور در ماده ۳۱ یا ۳۲ کنوانسیون حاضر می‌تواند، هنگام تسلیم اسناد تصویب، قبولی یا الحاق، اعلام کند که خود را ملزم به اجرای مقررات بند (۱) ماده حاضر نمی‌داند.

۳ - هر دولت عضو این کمیسیون که اعلامیه مذکور در بند (۲) این ماده را صادر کرده باشد، می‌تواند در هر زمان با ارسال یادداشتی برای مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، آن را پس بگیرد. با وجود این، استرداد اعلامیه، درباره سهمیه اجباری دین آن دولت، از تاریخ تشکیل مجمع عمومی بعدی دولتهای متعاقد این کنوانسیون، نافذ خواهد بود.

۴ - برای آن که کمیته بتواند انجام مؤثر اقدامات خود را پیش‌بینی کند، سهمیه‌های دولتهای عضو کنوانسیون حاضر که اعلامیه مذکور در بند ۲ این ماده را صادر کرده‌اند، باید بر پایه منظمی و لااقل هر دو سال یک بار پرداخته گردد و میزان آن کمتر از سهمیه‌هایی که در صوت قبول مقررات بند ۱ ماده حاضر می‌بایستی ملزم به پرداخت آن باشند، نخواهد بود.

۵ - هر دولت عضو کنوانسیون که در پرداخت سهمیه اجباری یا داوطلبانه خود در سال جاری و سال قبل از آن تأخیر کرده باشد، نمی‌تواند در کمیته میراث جهانی انتخاب گردد. لیکن این قاعده در نخستین دوره انتخابات مجری نخواهد بود. در صورتی که چنین دولتی قبلاً عضو کمیته بوده، دوره عضویت آن هنگام انتخابات مذکور در بند ۱ ماده ۸ کنوانسیون حاضر خاتمه خواهد یافت.

ماده ۱۷ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر، ایجاد بنیادها یا انجمنهای ملی عمومی و خصوصی را که هدف آنها جلب کمکهای بلاعوض برای حمایت از میراثهای فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ این کنوانسیون است، در نظر گرفته یا تسهیل خواهند کرد.

ماده ۱۸ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر در تلاشهای بین‌المللی که برای جمع‌آوری وجوه به نفع صندوق میراث جهانی زیر نظر سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تنظیم می‌گردد، همکاری می‌کنند. این دولتها، جمع‌آوری وجوهی را که توسط سازمان‌های مذکور در بند ۳ ماده ۱۵ بدین منظور صورت می‌گیرد، تسهیل می‌کنند.

۵ - شرایط و چگونگی کمک بین‌المللی

ماده ۱۹ - هر دولت عضو کنوانسیون حاضر می‌تواند برای حفظ قسمتی از میراث فرهنگی و طبیعی واقع در قلمرو خود که دارای ارزش استثنایی جهانی است، تقاضای کمک بین‌المللی نماید. دولت مذکور باید اطلاعات و اسناد پیش‌بینی شده در ماده ۲۱ را که در اختیار دارد و برای اخذ تصمیم‌مورد نیاز کمیته است، به درخواست خود ضمیمه کند.

ماده ۲۰ - کمکهای بین‌المللی پیش‌بینی شده در کنوانسیون حاضر با رعایت مقررات بند ۲ ماده ۱۳ و بند (ج) مواد ۲۲ و ۲۳ فقط به آن دسته از میراث‌فرهنگی و طبیعی اختصاص می‌یابد که کمیته میراث جهانی تصمیم به درج آنها در فهرستهای مذکور در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ گرفته و یا ممکن است چنین تصمیمی اتخاذ کند.

ماده ۲۱ -

۱ - کمیته میراث جهانی نحوه رسیدگی به تقاضاهای کمک بین‌المللی را تعیین و به ویژه نکاتی را که باید در تقاضا منظور شود، مشخص می‌کند در تقاضای مزبور باید عملیات مورد نظر، اقدامات لازم، برآورد مخارج آنها، فوریت و دلایلی که به موجب آن، منابع دولت درخواست‌کننده به آن امکان مواجهه با مجموع مخارج را نمی‌دهد، ذکر گردد. درخواستها، در صورت امکان باید متکی بر نظر کارشناسان باشد.

۲ - تقاضاهایی که بر مبنای وقوع مصائب طبیعی و سوانح، اعلام می‌گردند، به علت آن که مستلزم عملیات فوری هستند، باید سریعاً و با اولویت در کمیته مورد بررسی قرار گیرند. کمیته باید برای مقابله با این گونه احتمالات، وجوه ذخیره در اختیار داشته باشد.

۳ - کمیته قبل از اخذ تصمیم، به مطالعات و مشاوره‌هایی که لازم تشخیص دهد، مبادرت خواهد جست.

ماده ۲۲ - کمکی که از جانب کمیته میراث جهانی اعطاء می‌گردد ممکن است صورتهای زیر باشد:

الف - مطالعات درباره مسایل هنری، علمی و فنی ناشی از حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای میراث فرهنگی و طبیعی، به نحوی که در بندهای ۲ و ۴ ماده ۱۱ این کنوانسیون تعریف شده است،

ب - در اختیار گذاردن کارشناسان، تکنیسین‌ها و نیروی انسانی واجد صلاحیت به منظور مراقبت در حسن اجرای طرح مصوب.

ج - تربیت کارشناسان در کلیه سطوح در زمینه تشخیص حمایت، حفاظت شناساندن و احیای میراث فرهنگی و طبیعی.

د - تهیه تجهیزاتی که دولت مربوط در اختیار ندارد و تهیه آنها نیز برای آن دولت مقدور نیست.

ه - اعطای وام‌های دراز مدت با بهره کم یا بدون بهره.

و - اختصاص کمک‌های بلاعوض در موارد استثنایی و برای مقاصد خاص.

ماده ۲۳ - کمیته میراث جهانی همچنین می‌تواند به مراکز ملی یا منطقه‌ای تربیت کارشناسان در کلیه سطوح در زمینه تشخیص، حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای میراث فرهنگی، کمک بین‌المللی مبذول دارد.

ماده ۲۴ - کمک وسیع و مهم بین‌المللی، وقتی اعطاء می‌شود که یک مطالعه علمی، اقتصادی و فنی مبسوط بدو انجام گرفته باشد این مطالعه باید به استعانت پیشرفته‌ترین حمایت، حفاظت، شناساندن و احیای میراث فرهنگی و طبیعی انجام شود و به مقاصد کنوانسیون حاضر پاسخ گوید و نیز وسایل استفاده معقول از منابع موجود در کشور مربوط را ارائه دهد.

ماده ۲۵ - اصولاً فقط قسمتی از مخارج عملیات لازم بر عهده جامعه بین‌المللی خواهد بود و مشارکت دولتی که از کمک بین‌المللی بهره‌مند می‌شود، بخش اساسی منابع اختصاص یافته به هر برنامه یا طرح را در بر خواهد گرفت مگر آنکه منابع مذکور برای این منظور کافی نباشد.

ماده ۲۶ - کمیته میراث جهانی و دولت دریافت‌کننده کمک، ضمن موافقتنامه‌ای که بین خود منعقد می‌سازند، شرایطی را که به موجب آن برنامه یا طرح مشمول کمک بین‌المللی با رعایت مقررات کنوانسیون حاضر اجرا خواهد گردید، تعیین خواهند کرد. بر عهده دولت دریافت‌کننده کمک بین‌المللی است که بر طبق شرایط مقرر در موافقتنامه مذکور، به حمایت، حفاظت و شناساندن اموالی که بدین ترتیب محافظت می‌گردد، ادامه دهد.

۶ - برنامه‌های آموزشی

ماده ۲۷ -

۱ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر با استفاده از کلیه وسایل ممکن به ویژه به وسیله برنامه‌های آموزشی و اطلاعاتی کوشش می‌کنند که احترام و پیوند ملت‌های خود را نسبت به میراث فرهنگی و طبیعی مذکور در مواد ۱ و ۲ کنوانسیون حاضر تقویت نمایند.

۲ - آنها متعهد می‌شوند که به طور وسیع عامه مردم را از خطراتی که متوجه این میراث است و نیز از فعالیتهایی که در قالب کنوانسیون حاضر انجام می‌شود، آگاه سازند.

ماده ۲۸ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر که بر طبق آن کمک بین‌المللی دریافت می‌دارند، تدابیر لازم را برای شناساندن اهمیت اموال موضوع این کمک بین‌المللی و نقشی که کمک مذکور ایفاء می‌کند، اتخاذ می‌نمایند.

۷ - گزارش‌ها

ماده ۲۹ -

۱ - دولتهای عضو کنوانسیون حاضر گزارشهایی به کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، در مواعدها و به صورتی‌هایی که کنفرانس عمومی مقرر خواهد داشت، ارائه خواهند کرد ضمن این گزارشها، مقررات قانونی و آیین‌نامه‌ای و سایر تدابیری که برای اجرای کنوانسیون حاضر، اتخاذ گردیده، همچنین تجاربی که در این زمینه به دست آمده، تصریح خواهند شد.

۲ - این گزارشها به اطلاع کمیته میراث جهانی خواهد رسید.

۳ - کمیته در هر یک از اجلاسهای عادی کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، در مورد فعالیتهای خود گزارشی مطرح خواهد کرد.

۸ - مقررات نهایی

ماده ۳۰ - کنوانسیون حاضر به زبانهای انگلیسی، عربی، اسپانیایی، فرانسه و روسی، که هر پنج متن به طور مساوی معتبرند، تنظیم گردیده است.

ماده ۳۱ -

۱ - کنوانسیون حاضر مورد تصویب یا قبول دولتهای عضو سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد بر حسب قوانین اساسی مربوط آنها قرار خواهد گرفت.

۲ - اسناد تصویب یا قبولی به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم خواهند شد.

ماده ۳۲ -

۱ - کنوانسیون حاضر، بنا به دعوت کنفرانس عمومی سازمان، برای الحاق هر دولت غیر عضو سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، مفتوح است.

۲ - الحاق به این کنوانسیون با تسلیم سند الحاق به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، تحقق خواهد یافت.

ماده ۳۳ - کنوانسیون حاضر سه ماه پس از تاریخ تسلیم بیستمین سند تصویب، قبولی یا الحاق، منحصرأً برای دولتهایی که سند تصویب، قبولی یا الحاق خود را در تاریخ مذکور یا قبل از آن تسلیم کرده‌اند، لازم‌الاجراء خواهد شد و در مورد هر دولت دیگر ۳ ماه پس از تسلیم سند تصویب قبولی یا الحاق، لازم‌الاجراء خواهد بود.

ماده ۳۴ - مقررات زیر شامل آن دسته از دولتهای متعاقد کنوانسیون حاضر که دارای یک نظام فدرال یا غیر متمرکز هستند، خواهد گردید:

الف - امور راجع به مقررات این کنوانسیون که اجرای آنها مربوط به عمل قانونی قوه مقننه فدرال یا مرکزی است، تعهدات حکومت فدرال یا مرکزی در حکم تعهدات دولتهای عضو که دارای دولت فدرال نیستند، خواهد بود.

ب - درباره امور راجع به مقررات این کنوانسیون که اجرای آنها مربوط به عمل قانونی هر یک از دولتها، کشورها، ایالات یا ولایات تشکیل دهنده حکومت فدرال، که به موجب نظام اساسی فدراسیون، مکلف به اخذ تدابیر قانونی نیستند، حکومت فدرال ضمن اعلام نظر موافق خود، مقررات مذکور را به اطلاع مقامات صلاحیتدار دولتها، کشورها، ایالات یا ولایات خواهد رساند.

ماده ۳۵ -

۱ - هر یک از دولتهای عضو کنوانسیون حاضر می‌تواند آن را فسخ کند.

۲ - فسخ کنوانسیون به وسیله یک سند کتبی به مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، اعلام خواهد گردید.

۳ - فسخ کنوانسیون، ۱۲ ماه پس از دریافت سند مربوط، نافذ خواهد بود و بیش از تاریخ نافذ شدن فسخ، تعهدات مالی دولت فسخ‌کننده به قوت خود باقی خواهد ماند.

ماده ۳۶ - مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، دولتهای عضو سازمان، دولتهای غیر مذکور در ماده ۳۲ و نیز سازمان ملل متحد را از تسلیم کلیه اسناد تصویب، قبولی یا الحاق مندرج در مواد ۳۱ و ۳۲ و همچنین از موارد فسخ مذکور در ماده ۳۵ مطلع خواهد کرد.

ماده ۳۷ -

۱ - کنوانسیون حاضر ممکن است به وسیله کنفرانس عمومی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد، مورد تجدید نظر قرار گیرد. ولی تجدید نظر فوق فقط درباره دولتهایی که متن تجدید نظر شده کنوانسیون را بپذیرند، لازم‌الاجراء خواهد بود.

۲ - در صورتی که کنفرانس عمومی، کنوانسیون جدیدی را تصویب کند که تمام یا قسمتی از کنوانسیون حاضر را مورد تجدید نظر قرار دهد و کنوانسیون جدید ترتیب درگیری را مقرر کرده باشد، کنوانسیون حاضر پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن کنوانسیون جدید، برای تصویب قبولی یا الحاق مفتوح نخواهد بود.

ماده ۳۸ - کنوانسیون حاضر بر طبق ماده ۱۰۳ منشور ملل متحد بنا به تقاضای مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد در دبیر خانه ملل متحد ثبت خواهد شد.

به تاریخ ۲۳ نوامبر ۱۹۷۲ در پاریس، این کنوانسیون در دو نسخه اصلی حاوی امضای رییس هفدهمین اجلاس کنفرانس عمومی و مدیر کل سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد در بایگانی سازمان تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد ضبط خواهد شد و رونوشت‌های مصدق آن به همه دولتهای مذکور در مواد ۳۱ و ۳۲ و همچنین سازمان ملل متحد ابلاغ خواهد گردید.

کنوانسیون حراست از میراث فرهنگی ناملموس

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده میشود به کنوانسیون حراست از میراث فرهنگی ناملموس مشتمل بر یک مقدمه و چهل ماده به شرح پیوست ملحق شده و اسناد مربوط را ارائه نماید.

فراهمایی (کنوانسیون) عمومی سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد که از این پس «یونسکو» خوانده میشود، در سی و دومین نشست خود که از تاریخ بیست و نهم سپتامبر تا هفدهم اکتبر ۲۰۰۳ (هفتم تا بیست و پنجم مهر ماه ۱۳۸۲) در پاریس برگزار گردید. با اشاره به اسناد بین‌المللی موجود در مورد حقوق بشر، به ویژه «اعلامیه جهانی حقوق بشر» (۱۹۴۸ میلادی برابر با ۱۳۲۷ هجری شمسی)، میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶ میلادی برابر با ۱۳۴۵ هجری شمسی) و میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی (۱۹۶۶ میلادی برابر با ۱۳۴۵ هجری شمسی)؛ با توجه به اهمیت میراث فرهنگی ناملموس به عنوان انگیزه اصلی تنوع فرهنگی و ضامن توسعه پایدار به گونه‌ای که در توصیه نامه یونسکو در مورد حراست از فرهنگ سنتی و عامه (۱۹۸۹ میلادی برابر با ۱۳۶۸ هجری شمسی)، اعلامیه جهانی یونسکو در مورد تنوع فرهنگی (۲۰۰۱ میلادی برابر با ۱۳۸۰ هجری شمسی) اعلامیه استانبول (۲۰۰۲ میلادی برابر با ۱۳۸۱ هجری شمسی) مصوب سومین میزگرد وزیران فرهنگ، بر آن تأکید شده است؛ با عنایت به وابستگی متقابل ریشه‌دار میان میراث فرهنگی ناملموس و میراث فرهنگی و طبیعی ملموس؛ با تصدیق اینکه دو جریان جهانی شدن و تغییر شکل اجتماعی، همراه با شرایطی که این دو پدیده برای گفت و گوی مجدد جوامع ایجاد میکنند، همانند پدیده عدم بردباری موجب افزایش تهدیدهای مهلکی چون زوال، کمرنگ شدن و تخریب میراث فرهنگی ناملموس میشوند و از این امر به ویژه به دلیل فقدان منابع لازم برای حراست از این میراث رخ میدهد؛ با آگاهی از گرایش جهانی و حساسیت مشترک نسبت به حراست از میراث فرهنگی ناملموس بشر؛ با تصدیق اینکه جوامع، به ویژه جوامع بومی، گروهها و (در برخی موارد) افراد نقش مهمی در تولید، حراست، نگهداری و بازآفرینی میراث فرهنگی ناملموس ایفا مینمایند و بدین ترتیب به غنای تنوع فرهنگی و خلاقیت بشری کمک میکنند؛ با توجه به تأثیر عمیق فعالیتهای یونسکو در ایجاد اسناد حاوی قواعد حمایت از میراث فرهنگی به ویژه کنوانسیون حمایت از

میراث فرهنگی و طبیعی جهان (۱۹۷۲ میلادی برابر با ۱۳۵۱ هجری شمسی)؛ با توجه بیشتر به اینکه هنوز سند چند جانبه الزام‌آور در مورد حراست از میراث فرهنگی ناملموس وجود ندارد؛ با عنایت به اینکه لازم است قطعنامه‌ها، توصیه نامه‌ها و موافقتنامه‌های بین‌المللی فعلی مربوط به میراث فرهنگی و طبیعی بطور مؤثر به وسیله مقررات جدید مربوط به میراث فرهنگی ناملموس غنی و تکمیل گردد؛ نظر به اینکه لازم است آگاهی بیشتری به ویژه در میان نسل‌های جوانتر در مورد اهمیت میراث فرهنگی ناملموس و حراست از آن ایجاد شود؛

با توجه به اینکه شایسته است جامعه بین‌المللی همراه با دولت‌های متعاقد با مدد گرفتن از روحیه همکاری و کمک متقابل در امر حراست از این میراث فرهنگی مشارکت نماید؛ با یادآوری برنامه‌های یونسکو در خصوص میراث فرهنگی ناملموس، به ویژه اعلامیه شاهکارهای میراث شفاهی و ناملموس بشر؛ با توجه به نقش ارزنده میراث فرهنگی ناملموس به عنوان یکی از عوامل نزدیک‌تر نمودن انسانها به یکدیگر و تضمین تبادل و درک متقابل در میان آنها، این کنوانسیون را در روز هفدهم اکتبر سال ۲۰۰۳ میلادی (۱۳۸۲/۸/۲۵ هجری شمسی) تصویب مینماید:

فصل اول - مواد عمومی

ماده ۱ - اهداف کنوانسیون

اهداف این کنوانسیون عبارتند از:

الف - حراست از میراث فرهنگی ناملموس؛

ب - تضمین احترام به میراث فرهنگی ناملموس جوامع، گروهها و افراد ذی‌ربط؛

ج - ارتقاء آگاهی محلی، ملی و بین‌المللی از اهمیت میراث فرهنگی ناملموس و تضمین درک متقابل از آن؛

د - تدارک همکاری و کمک بین‌المللی.

ماده ۲ - تعاریف

از نظر این کنوانسیون:

۱ - اصطلاح «میراث فرهنگی ناملموس» به رسوم، نمایشها، اصطلاحات، دانش، مهارتها - و نیز وسائل، اشیاء، مصنوعات دستی و فضاهای فرهنگی مرتبط با آنها - اطلاق میشود که جوامع، گروهها و در برخی موارد افراد، آنها را به عنوان بخشی از میراث فرهنگی خود میشناسند. این میراث فرهنگی ناملموس که از نسلی به نسل دیگر منتقل میشود، همواره توسط جوامع و گروهها در پاسخ به محیط، طبیعت و تاریخ آنها مجدداً خلق میشود و حس هویت و استمرار را برای ایشان به ارمغان می‌آورد و بدین ترتیب احترام به تنوع فرهنگی و خلاقیت بشری را ترویج میکند. در این کنوانسیون، تنها به آن قسم از میراث فرهنگی ناملموس توجه میشود که با اسناد بین‌المللی حقوق بشر موجود و نیز با ضرورت احترام متقابل میان جوامع، گروهها و افراد و لزوم توسعه پایدار منطبق باشد.

۲ - « میراث فرهنگی ناملموس»، آنگونه که در بند (۱) فوق تعریف شده است، از جمله در عرصه‌های زیر نمودار میشود:

الف - سنتها و اصطلاحات شفاهی از جمله زبان که محملی برای میراث فرهنگی ناملموس به شمار میرود؛

ب - هنرهای نمایشی؛

ج - رسوم اجتماعی، آئینها و جشنواره‌ها؛

د - دانش و رسوم مربوط به طبیعت و گیهان؛

ه - مهارت در هنرهای دستی سنتی.

۳ - اصطلاح «حراست» به اقداماتی با هدف تضمین دوام میراث فرهنگی ناملموس از جمله شناسایی، مستند سازی، تحقیق، حفظ، حمایت، ترویج، ارتقاء، انتقال به ویژه از طریق آموزش رسمی و غیر رسمی و نیز احیاء جنبه‌های مختلف این میراث اطلاق میشود.

۴ - اصطلاح «دولتهای عضو» به دولتهایی اطلاق میشود که نسبت به این کنوانسیون متعهد گردیده‌اند و این کنوانسیون در میان آنها لازم‌الاجراء است.

۵ - این کنوانسیون در مورد سرزمینهای موضوع ماده (۳۳) که طبق شرایط مقرر در همان ماده، متعهد این کنوانسیون میشوند با اعمال تغییرات لازم اعمال میشود. اصطلاح دولتهای عضو نیز تا همان حد اشاره به سرزمینهای مزبور دارد.

ماده ۳ - ارتباط با سایر اسناد بین‌المللی

هیچیک از مفاد این کنوانسیون را نمیتوان به گونه‌ای تفسیر کرد که باعث موارد زیر شود:

الف - تغییر وضعیت یا کاهش سطح حمایت مورد نظر در کنوانسیون حمایت از میراث فرهنگی و طبیعی جهان مورخ ۱۹۷۲ میلادی (۱۳۵۱ هجری شمسی) از اموال میراث جهانی که با یک مورد میراث فرهنگی ناملموس ارتباط مستقیم دارد؛ یا

ب - تأثیر گذاری بر حقوق و تعهدات دولتهای عضو ناشی از هرگونه سند بین‌المللی مربوط به حقوق مالکیت معنوی یا استفاده از ذخایر محیطی و اکولوژیکی که آنها عضو آن هستند.

فصل دوم - ارکان کنوانسیون

ماده ۴ - مجمع عمومی دولتهای عضو

۱ - بدینوسیله مجمع عمومی دولتهای عضو تشکیل میشود که از این پس «مجمع عمومی» خوانده میشود. «مجمع عمومی» هیأت حاکمه این کنوانسیون است.

۲ - مجمع عمومی هر دو سال یکبار جلسه عادی تشکیل خواهد داد. مجمع میتواند در صورت تصمیم خود یا به تقاضای کار گروه (کمیته) بین‌الدولی حراست از میراث فرهنگی ناملموس یا با درخواست حد اقل یک سوم دولتهای عضو، جلسه فوق‌العاده تشکیل دهد.

۳ - مجمع عمومی آئین نامه داخلی خود را تصویب خواهد نمود.

ماده ۵ - کار گروه (کمیته) بین‌الدولی حراست از میراث فرهنگی ناملموس

۱ - بدینوسیله کار گروه (کمیته) بین‌الدولی حراست از میراث فرهنگی ناملموس که از این پس «کار گروه» (کمیته) خوانده میشود در قالب یونسکو تشکیل میگردد. این کار گروه (کمیته) متشکل از نمایندگان (۱۸) دولت عضو میباشد که به محض لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون، طبق ماده (۳۴) توسط دولتهای عضو در نشست مجمع عمومی انتخاب میگردند.

۲ - به محض اینکه تعداد دولتهای عضو کنوانسیون به پنجاه برسد، تعداد دولتهای عضو کار گروه (کمیته) به (۲۴) دولت افزایش خواهد یافت.

ماده ۶ - انتخاب و دوره‌های تصدی دولتهای عضو کار گروه (کمیته)

۱ - انتخاب دولتهای عضو کار گروه (کمیته) تابع اصول نوبت بندی و نمایندگی جغرافیایی یکسان خواهد بود.
۲ - دولتهای عضو کنوانسیون، دولتهای عضو کار گروه (کمیته) را در نشست مجمع عمومی برای یک دوره چهار ساله انتخاب خواهند نمود.

۳ - در هر حال، دوره تصدی نیمی از دولتهای عضو کار گروه (کمیته) که در نخستین انتخابات برگزیده شده‌اند، محدود به دو سال است، این دولتها در نخستین انتخابات به قید قرعه برگزیده خواهند شد.

۴ - مجمع عمومی هر دو سال یکبار نیمی از دولتهای عضو کار گروه (کمیته) را تجدید خواهد نمود.

۵ - مجمع عمومی، تعدادی از دولتهای عضو را که برای تصدی کرسیهای خالی کار گروه (کمیته) لازم میباشد، انتخاب خواهد نمود.

۶ - یک دولت عضو کار گروه (کمیته) نمیتواند برای دو دوره متوالی انتخاب گردد.

۷ - دولتهای عضو کار گروه (کمیته) نمایندگان خود را از میان افراد واجد شرایط در عرصه‌های گوناگون میراث فرهنگی ناملموس انتخاب خواهند کرد.

ماده ۷ - وظایف کار گروه (کمیته)

وظایف کار گروه (کمیته) بدون خدشه به امتیازاتی که به موجب این کنوانسیون به آن اعطاء شده است، عبارتند از:

الف - ترویج اهداف کنوانسیون و ترغیب و نظارت بر اجرای آنها؛

ب - راهنمایی در مورد بهترین رویه‌ها و ارائه توصیه‌هایی در زمینه اقدامات مربوط به حراست از میراث فرهنگی ناملموس؛

ج - تهیه پیش نویس طرح استفاده از ذخایر صندوق و تقدیم آن به مجمع عمومی طبق ماده (۲۵)؛

د - جستجو برای یافتن روشهای افزایش ذخایر صندوق و اتخاذ اقدامات لازم بدین منظور، طبق ماده (۲۵)؛

ه - تهیه دستورالعملهای قابل بهره برداری برای اجرای این کنوانسیون و تقدیم آن به مجمع عمومی جهت تصویب؛

و - بررسی گزارشهای تقدیم شده از سوی دولتهای عضو طبق ماده (۲۹) و خلاصه نمودن آنها جهت ارائه به مجمع عمومی؛

ز - بررسی درخواستهای زیر که از سوی دولتهای عضو تقدیم شده است و اتخاذ تصمیم در مورد آنها طبق معیار انتخاب هدف که توسط کار گروه (کمیته) تعیین میگردد و مجمع عمومی آنرا به تصویب میرساند:

۱ - ثبت در فهرستها و پیشنهادات مذکور به موجب مواد (۱۶)، (۱۷) و (۱۸)؛

۲ - اعطای کمک بین‌المللی طبق ماده (۲۲).

ماده ۸ - روشهای کاری کار گروه (کمیته)

۱ - کار گروه (کمیته) در مقابل مجمع عمومی، پاسخگو خواهد بود و در مورد تمام فعالیتهای و تصمیمات خود به آن گزارش خواهد داد.

۲ - کار گروه (کمیته) آئین نامه داخلی خود را با رأی اکثریت دو سوم اعضای خود تصویب خواهد کرد.

۳ - کار گروه (کمیته) میتواند هر نوع هیأتی مشورتی ویژه را که برای انجام وظایف خود لازم تشخیص میدهد بطور موقتی تأسیس نماید.

۴ - کار گروه (کمیته) میتواند از هیأتی عمومی یا خصوصی و نیز اشخاص خصوصی دارای صلاحیت مورد تأیید در عرصه‌های گوناگون میراث فرهنگی ناملموس به منظور مشورت با آنها در مورد موضوعات خاص برای شرکت در جلسات خود دعوت به عمل آورد.

ماده ۹ - به رسمیت شناختن سازمانهای مشورتی

۱ - کار گروه (کمیته) در مورد به رسمیت شناختن سازمانهای غیر دولتی دارای صلاحیت مورد تأیید در عرصه میراث فرهنگی ناملموس به عنوان مشاور کار گروه (کمیته) به مجمع عمومی پیشنهاد خواهد داد.

۲ - کار گروه (کمیته) معیار و تشریفات به رسمیت شناختن مزبور را نیز به مجمع عمومی پیشنهاد خواهد نمود.

ماده ۱۰ - دبیر خانه

۱ - کار گروه (کمیته) از کمک دبیر خانه یونسکو بهره‌مند خواهد شد.

۲ - دبیر خانه مستندات مجمع عمومی و کار گروه (کمیته) و نیز پیش نویس دستور کار جلسات آنها را تهیه و از اجرای تصمیمات آنها اطمینان حاصل خواهد نمود.

فصل سوم - حراست از میراث فرهنگی ناملموس در سطح ملی

ماده ۱۱ - نقش دولتهای عضو

هر دولت عضو:

الف - اقدامات لازم را برای تضمین حراست از میراث فرهنگی ناملموس موجود در سرزمین خود اتخاذ خواهد نمود؛

ب - در میان اقدامات حراستی موضوع بند (۳) ماده (۲)، عناصر گوناگون میراث فرهنگی ناملموس موجود در سرزمین خود را با مشارکت جوامع، گروهها و سازمانهای غیر دولتی ذی ربط شناسایی و تعریف خواهد نمود.

ماده ۱۲ - فهرستها

۱ - هر دولت عضو به منظور تضمین شناسایی با هدف حراست، به شیوه‌ای منطبق با وضعیت خود، یک یا چند فهرست از میراث فرهنگی ناملموس موجود در سرزمین خود را تهیه خواهد نمود. این فهرستها باید بطور منظم بروز گردند.

۲ - هر دولت عضو هنگام تقدیم گزارش دوره‌ای خود به کار گروه (کمیته) طبق ماده (۲۹)، اطلاعات مربوط به این فهرستها را نیز ارائه خواهد نمود.

ماده ۱۳ - سایر اقدامات مربوط به حراست

هر دولت عضو به منظور حصول اطمینان از حراست، توسعه و ترویج میراث فرهنگی ناملموس موجود در سرزمین خود، در موارد زیر تلاش خواهد نمود:

الف - اتخاذ سیاست عمومی با هدف ترویج کارکرد میراث فرهنگی ناملموس در جامعه و لحاظ امر حراست از این میراث در برنامه ریزیهای خود؛

ب - تعیین یا تأسیس یک یا چند هیأت صلاحیتدار برای حراست از میراث فرهنگی ناملموس موجود در سرزمین خود؛

ج - ترویج مطالعات علمی، فنی و هنری و نیز روشهای تحقیق با قصد حراست مؤثر از میراث فرهنگی ناملموس به ویژه میراث فرهنگی ناملموس در معرض خطر؛

د - اتخاذ اقدامات حقوقی، فنی، اجرایی و مالی با اهداف زیر:

۱ - مساعدت در زمینه ایجاد یا تقویت مؤسساتی جهت آموزش مدیریت میراث فرهنگی ناملموس و انتقال آن میراث از طریق گردهماییها و فضاهایی که برای اجراء یا ابراز آن میراث طراحی شده‌اند؛

۲ - حصول اطمینان از دسترسی به میراث فرهنگی ناملموس با رعایت رویه‌های مرسوم حاکم بر دسترسی به جنبه‌های خاص این میراث؛

۳ - تأسیس مؤسسات مستند سازی میراث فرهنگی ناملموس و تسهیل دسترسی به آنها.

ماده ۱۴ - آموزش، افزایش آگاهی و ظرفیت سازی

هر دولت عضو با استفاده از تمام روشهای مناسب در موارد زیر تلاش خواهد نمود:

الف - حصول اطمینان از شناخت، محترم شمردن و ارتقاء میراث فرهنگی ناملموس در جامعه به ویژه از راههای زیر:

۱ - برنامه‌های آموزشی، افزایش آگاهی و اطلاع رسانی جهت عموم مردم به ویژه جوانان؛

۲ - برنامه‌های خاص آموزشی و تربیتی در جوامع و گروههای ذی‌ربط؛

۳ - فعالیتهای مربوط به ظرفیت سازی برای حراست از میراث فرهنگی ناملموس به ویژه مدیریت و تحقیق علمی؛ و

۴ - روشهای غیر رسمی انتقال دانش؛

ب - آگاه نگهداشتن عموم مردم از خطراتی که میراث مزبور را تهدید میکند و اقداماتی که در قالب این کنوانسیون

انجام میشود؛

ج - ترویج آموزش برای حمایت از فضاهای طبیعی و اماکن یادبودی که وجودشان برای ابراز میراث فرهنگی ناملموس

لازم است.

ماده ۱۵ - مشارکت جوامع، گروهها و افراد

هر دولت عضو در چارچوب فعالیتهای حراست از میراث فرهنگی ناملموس خود، تلاش خواهد نمود از مشارکت جوامع،

گروهها و در صورت اقتضاء افرادی که میراث مزبور را خلق، نگهداری و منتقل میکنند، در وسیع ترین حد ممکن

اطمینان حاصل نماید و آنها را فعالانه در مدیریت آن دخالت دهد.

فصل چهارم - حراست از میراث فرهنگی ناملموس در سطح بین‌المللی

ماده ۱۶ - فهرست نمونه میراث فرهنگی ناملموس بشر

۱ - کار گروه (کمیته) برای حصول اطمینان از نمایانتر شدن میراث فرهنگی ناملموس و آگاهی از اهمیت آن و ترغیب

گفت و گو با رعایت تنوع فرهنگی، بر اساس پیشنهاد دولتهای عضو ذی‌ربط، فهرست نمونه‌ای از میراث فرهنگی

ناملموس بشر را ایجاد نموده، به روز نگه داشته و منتشر خواهد نمود.

۲ - کار گروه (کمیته) معیار ایجاد، بروز نمودن و انتشار فهرست نمونه را تنظیم و برای تصویب به مجمع عمومی ارائه

خواهد نمود.

ماده ۱۷ - فهرست میراث فرهنگی ناملموس نیازمند حراست فوری

۱ - کار گروه (کمیته) با هدف اتخاذ اقدامات حراستی مناسب، فهرست میراث فرهنگی ناملموس نیازمند حراست فوری

را ایجاد نموده، بروز نگه داشته و منتشر خواهد نمود و میراث مزبور را بنا به درخواست دولت عضو ذی‌ربط در فهرست

ثبت خواهد کرد.

۲ - کار گروه (کمیته) معیار ایجاد، بروز کردن و انتشار فهرست مزبور را تنظیم و برای تصویب به مجمع عمومی ارائه

خواهد نمود.

۳ - در مواقعی که فوریت فوق‌العاده وجود دارد - و معیار واقعی آن بنا به پیشنهاد کار گروه (کمیته) توسط مجمع عمومی به تصویب خواهد رسید - کار گروه (کمیته) میتواند با مشورت دولت عضو ذی‌ربط هر مورد میراث مربوط را در فهرست مذکور در بند (۱) به ثبت رساند.

ماده ۱۸ - برنامه‌ها، طرحها و فعالیتهای حراست از میراث فرهنگی ناملموس

۱ - کار گروه (کمیته) بر اساس پیشنهادهای ارائه شده از سوی دولتهای عضو و طبق معیاری که توسط کار گروه (کمیته) تعیین و به وسیله «مجمع عمومی» به تصویب میرسد، به صورت ادواری برنامه‌ها، طرحها و فعالیتهای منطقه‌ای و زیرمنطقه‌ای و ملی مربوط به حراست از این میراث را که به نظر آن، اصول و اهداف این کنوانسیون را به بهترین وجه ممکن منعکس میسازند، با در نظر گرفتن نیازهای مختص کشورهای در حال توسعه انتخاب و ترویج خواهد نمود.

۲ - بدین منظور کار گروه (کمیته) درخواستهای کمک بین‌المللی عضو را برای تهیه این پیشنهادها دریافت، بررسی و تصویب خواهد نمود.

۳ - کار گروه (کمیته)، اجرای این طرحها، برنامه‌ها و فعالیتهای آنها را از طریق نشر بهترین رویه‌ها با استفاده از روشهایی که خود تعیین میکند، همراهی خواهد نمود.

فصل پنجم - همکاری و کمک بین‌المللی

ماده ۱۹ - همکاری

۱ - از نظر این کنوانسیون، همکاری بین‌المللی از جمله، شامل تبادل اطلاعات و تجربه، ابتکارات مشترک و ایجاد راهکار کمک به دولتهای عضو در تلاش آنها برای حراست از میراث فرهنگی ناملموس خواهد بود.

۲ - دولتهای عضو بدون اینکه خدشه‌ای به مفاد قوانین ملی و رویه‌ها و حقوق عرفی آنها وارد شود، میپذیرند که حراست از میراث فرهنگی ناملموس، مورد توجه و علاقه کلی بشریت است و بدین منظور متعهد میشوند در سطوح دوجانبه، زیرمنطقه‌ای، منطقه‌ای و بین‌المللی با یکدیگر همکاری نمایند.

ماده ۲۰ - اهداف کمک بین‌المللی

کمک بین‌المللی را میتوان برای اهداف زیر اعطاء کرد:

الف - حراست از میراث ثبت شده در فهرست میراث فرهنگی نیازمند حراست فوری؛

ب - تهیه فهرستهای مذکور در مواد (۱۱) و (۱۲)؛

ج - حمایت از برنامه‌ها، طرحها و فعالیتهای انجام شده در سطوح ملی، زیرمنطقه‌ای و منطقه‌ای با هدف حراست از میراث فرهنگی ناملموس؛

د - هر هدف دیگری که کمیته لازم تشخیص دهد.

ماده ۲۱ - اشکال کمک بین‌المللی

کمکی که از سوی کار گروه (کمیته) به دولت عضوی اعطاء میشود طبق دستورالعملهای قابل بهره برداری پیش بینی شده در ماده (۷) و موافقتنامه موضوع ماده (۲۴) خواهد بود و میتواند به اشکال زیر باشد:

الف - مطالعات مربوط به جنبه‌های گوناگون حراست؛

ب - تأمین کارشناسان و شاغلین در حرفه مربوط؛

ج - آموزش همه کارکنان لازم؛

د - تشریح استاندارد سازی و سایر اقدامات؛

ه - ایجاد و بهره برداری از زیرساختها؛

و - تأمین تجهیزات و دانش فنی؛

ز - سایر اشکال کمک مالی و فنی از جمله و در صورت اقتضاء اعطای وامهای کم‌بهره و هدایا.

ماده ۲۲ - شرایط حاکم بر کمک بین‌المللی

۱ - کار گروه (کمیته) باید روال بررسی درخواستهای کمک بین‌المللی را ایجاد نماید و اطلاعاتی را که لازم است در این درخواستها گنجانده شود از قبیل اقدامات قابل پیش بینی و دخالتهای لازم همراه با برآورد هزینه آنها را مشخص کند.

۲ - کار گروه (کمیته) بررسی درخواستهای کمک در مواقع اضطراری را در اولویت قرار خواهد داد.

۳ - کار گروه (کمیته) برای نیل به تصمیم متعهد خواهد بود مطالعات و مشورتهایی را که لازم تشخیص میدهد، انجام دهد.

ماده ۲۳ - درخواستهای کمک بین‌المللی

۱ - هر دولت عضو میتواند درخواست کمک بین‌المللی برای حراست از میراث فرهنگی ناملموس موجود در سرزمین خود را به کار گروه (کمیته) تقدیم نماید.

۲ - دو یا چند دولت عضو میتوانند درخواستهای خود را بطور مشترک به کار گروه (کمیته) ارائه دهند.

۳ - درخواست شامل اطلاعات مندرج در بند (۱) ماده (۲۲) به همراه اسناد لازم خواهد بود.

ماده ۲۴ - نقش دولتهای عضو ذی‌نفع

۱ - طبق مفاد این کنوانسیون، کمک بین‌المللی اعطاء شده به وسیله موافقتنامه میان دولت عضو ذی‌نفع و کار گروه (کمیته) تنظیم خواهد شد.

۲ - به عنوان یک قاعده کلی، دولت عضو ذی‌نفع با توجه به محدودیتهای منابع خود، در هزینه اقدامات حراستی که به خاطر آن کمک بین‌المللی ارائه شده است، مشارکت خواهد نمود.

۳ - دولت عضو ذی‌نفع گزارشی را در مورد نحوه استفاده از کمک اعطاء شده برای حراست از میراث فرهنگی ناملموس، به کار گروه (کمیته) ارائه خواهد نمود.

فصل ششم - صندوق میراث فرهنگی ناملموس

ماده ۲۵ - ماهیت و ذخایر صندوق

۱ - بدینوسیله «صندوق حراست از میراث فرهنگی ناملموس» که از این پس «صندوق» خوانده میشود، تشکیل میگردد.

۲ - صندوق شامل صندوقهای امانی است که طبق مقررات مالی یونسکو تشکیل میشوند.

۳ - ذخایر صندوق شامل موارد زیر است:

الف - حق عضویت‌های پرداخت شده از جانب دولتهای عضو؛

ب - وجوهی که کنفرانس عمومی یونسکو بدین منظور اختصاص میدهد؛

ج - اربیه‌ها، هدایا و کمکهای ارائه شده توسط؛

(۱) - سایر دولتها؛

(۲) - سازمانها و برنامه‌های سازمان ملل متحد به ویژه برنامه توسعه سازمان ملل متحد و نیز سایر سازمانهای بین‌المللی؛

(۳) - تشکلهای یا اشخاص حقیقی یا حقوقی.

د - هرگونه نفع حاصل از ذخایر صندوق؛

ه - عواید حاصل از نمایش مجموعه‌ها و دریافتیهای ناشی از برنامه‌هایی که به نفع صندوق برگزار میشود؛

و - سایر ذخایری که طبق مقررات صندوق، که توسط کار گروه (کمیته) تنظیم میشود، مجاز شناخته شده‌اند.

۴ - چگونگی استفاده از ذخایر توسط کار گروه (کمیته) بر اساس رهنمودهای وضع شده توسط مجمع عمومی، تصمیم‌گیری خواهد شد.

۵ - کار گروه (کمیته) میتواند کمکهای مالی و سایر اشکال کمک برای اهداف عمومی و اختصاصی مربوط به طرحهای خاص را بپذیرد، مشروط بر اینکه طرحهای مزبور به تصویب کار گروه (کمیته) رسیده باشد.

۶ - کمکهای مالی به صندوق را نمیتوان همراه شرایط سیاسی، اقتصادی و غیره‌ای که منطبق با اهداف این کنوانسیون نیستند، ارائه نمود.

ماده ۲۶ - حق عضویت دولتهای عضو در صندوق

۱ - دولتهای عضو این کنوانسیون بدون اینکه به کمک داوطلبانه تکمیلی خدشهای وارد شود، تعهد میکنند حد اقل هر دو سال یکبار حق عضویتی را که میزان آن به صورت درصد یک شکل قابل اعمال برای تمام دولتها است و توسط «مجمع عمومی» تعیین میشود به صندوق بپردازند. این تصمیم مجمع عمومی با رأی اکثریت دولتهای عضو و رأی دهندهای که اعلامیه موضوع بند (۲) این ماده را ارائه ندادهاند اتخاذ خواهد شد. حق عضویت دولت عضو به هیچ عنوان بیشتر از یک درصد حق عضویت آن در بودجه عادی یونسکو نخواهد بود.

۲ - به هر حال، هر دولت موضوع ماده (۳۲) یا ماده (۳۳) این کنوانسیون میتواند در زمان تودیع اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق خود اعلام نماید که متعهد به مفاد بند (۱) این ماده نمیشود.

۳ - هر دولت عضو این کنوانسیون که اعلامیه موضوع بند (۲) این ماده را ارائه داده است تلاش خواهد کرد از اعلامیه مذکور با اعلام به دبیرکل یونسکو صرفنظر نماید. در هر حال انصراف از این اعلامیه تا تاریخ افتتاح مجمع عمومی آتی بر حق عضویت آن دولت اثری نخواهد گذاشت.

۴ - برای اینکه کمیته قادر به طراحی مؤثر عملیات خود گردد، حق عضویت دولتهای عضو این کنوانسیون که اعلامیه موضوع بند (۲) این ماده را ارائه دادهاند، بطور منظم و حد اقل هر دو سال یکبار پرداخت خواهد شد و باید حتی الامکان نزدیک به میزان حق عضویتیهایی باشد که در صورت تعهد آنها نسبت به مفاد بند (۱) این ماده میبایست میپرداختند.

۵ - هر دولت عضو این کنوانسیون که در مورد حق عضویت اجباری یا اختیاری خود برای سال جاری و سال تقویمی بلافاصله قبل از آن، دارای دیون معوقه است واجد شرای عضویت در کار گروه (کمیته) نخواهد بود. این مقررات در مورد اولین انتخابات اعمال نخواهد شد. دوره تصدی چنین دولتی که از قبل عضو کار گروه (کمیته) بوده است در زمان انتخابات پیش بینی شده در ماده (۶) این کنوانسیون به پایان خواهد رسید.

ماده ۲۷ - کمکهای اختیاری اضافی به صندوق

دولتهای عضوی که مایلند علاوه بر حق عضویت پیش بینی شده به موجب ماده (۲۶)، کمکهای اختیاری ارائه نمایند، در اسرع وقت، کار گروه (کمیته) را مطلع خواهند کرد تا کار گروه (کمیته) بتواند برنامه عملیات خود را منطبق با آن طراحی نماید.

ماده ۲۸ - فعالیتهای بین المللی جمع آوری اعانه

دولتهای عضو تا حد امکان از فعالیتهای بین المللی جمع آوری اعانه که به نفع صندوق تحت نظارت یونسکو سازماندهی میشود، حمایت خواهند نمود.

فصل هفتم - گزارشها

ماده ۲۹ - گزارشهای دولتهای عضو

دولتهای عضو با توجه به انواع و نوبت بندی از پیش تعیین شده توسط کارگروه (کمیته) در مورد اقدامات تقنینی و نظارتی و دیگر اقداماتی که برای اجرای این کنوانسیون اتخاذ کرده‌اند، به کارگروه (کمیته) گزارش خواهند داد.

ماده ۳۰ - گزارشهای کارگروه (کمیته)

۱ - کارگروه (کمیته) گزارشی را در مورد فعالیتهای خود و گزارشهای دولتهای عضو موضوع ماده (۲۹) در هر یک از نشستهای مجمع عمومی ارائه خواهد کرد.

۲ - این گزارش به نظر کنفرانس عمومی یونسکو رسانده خواهد شد.

فصل هشتم - ماده موقتی

ماده ۳۱ - ارتباط با اعلامیه شاهکارهای میراث فرهنگی شفاهی و ناملموس بشر

۱ - کارگروه (کمیته) مواردی را که قبل از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون «شاهکارهای میراث فرهنگی شفاهی و ناملموس بشر» اعلام شده‌اند، در فهرست نمونه میراث فرهنگی ناملموس بشر خواهد گنجانند.

۲ - گنجاندن موارد مزبور در فهرست نمونه میراث فرهنگی ناملموس بشر، به هیچ وجه به معیار مربوط به ثبت موارد آتی که طبق بند (۲) ماده (۱۶) در مورد آنها تصمیم گیری خواهد شد، خدشه‌ای وارد نخواهد کرد.

۳ - پس از لازم‌الاجراء شدن این کنوانسیون، اعلامیه دیگری ارائه نخواهد شد.

فصل نهم - مواد نهایی

ماده ۳۲ - تنفیذ و پذیرش یا تصویب

۱ - این کنوانسیون منوط به تنفیذ، پذیرش یا تصویب دولتهای عضو یونسکو و طبق تشریفات قانونی اساسی مربوط آنها خواهد بود.

۲ - اسناد تنفیذ، پذیرش یا تصویب نزد دبیرکل یونسکو تودیع خواهد شد.

ماده ۳۳ - الحاق

۱ - این کنوانسیون برای الحاق تمامی دولتهای غیر عضو یونسکو که کنفرانس عمومی یونسکو آنها را به الحاق دعوت نموده است، مفتوح خواهد بود.

۲ - این کنوانسیون همچنین برای الحاق سرزمینهایی که از خودگردانی داخلی کاملی که سازمان ملل متحد نیز آنها را به رسمیت شناخته است برخوردارند اما استقلال کامل را طبق قطعنامه ۱۵۱۴ (پانزدهم) مجمع عمومی به دست نیاورده‌اند و در مورد موضوعات مورد حکم در این کنوانسیون صلاحیت دارند، از جمله صلاحیت انعقاد عهدنامه‌هایی در مورد موضوعات مزبور، مفتوح خواهد بود.

۳ - سند الحاق نزد دبیرکل یونسکو تودیع خواهد شد.

ماده ۳۴ - لازم الاجراء شدن

این کنوانسیون سه ماه پس از تاریخ تودیع سی‌امین سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق لازم‌الاجراء خواهد شد، اما فقط در مورد آندسته از دولتهایی که اسناد مربوط به تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق خود را در آن تاریخ یا قبل از آن تودیع کرده‌اند. این کنوانسیون در مورد هر دولت عضو دیگر، سه ماه پس از تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق آن، لازم‌الاجراء خواهد شد.

ماده ۳۵ - نظامهای با قانون اساسی فدرال یا غیر متمرکز

مقررات زیر در مورد آندسته از دولتهای عضو که نظام قانون اساسی فدرال یا غیر متمرکز دارند اعمال خواهد شد:

- الف - در مورد مفاد این کنوانسیون که اجرای آن، تحت صلاحیت قانونی فدرال یا قدرت قانونگذاری مرکزی قرار میگیرد، تعهدات دولت فدرال یا مرکزی همانند تعهدات دولتهای عضو غیر فدرال خواهد بود؛
- ب - در مورد مفاد این کنوانسیون که اجرای آن، تحت صلاحیت کانتونها، ایالات، کشورها یا دولتهای اصیل منفردی قرار میگیرد که برای اقدامات تقنینی متعهد به نظام قانون اساسی فدراسیون نیستند، دولت فدرال، مقامات صلاحیتدار کانتونها، ایالات، کشورها یا دولتهای مزبور را از مقررات مذکور به همراه توصیه خود برای بکارگیری آنها آگاه خواهد کرد.

ماده ۳۶ - خروج از عضویت

- ۱ - هر دولت عضو میتواند از عضویت در این کنوانسیون خارج شود.
- ۲ - خروج از عضویت طی سند کتبی اعلام و نزد دبیرکل یونسکو تودیع خواهد شد.
- ۳ - خروج از عضویت دوازده ماه پس از دریافت سند خروج از عضویت نافذ خواهد شد. این امر به هیچ عنوان بر تعهدات مالی دولت عضو خارج شونده از عضویت، تا زمانیکه خروج از عضویت نافذ نشده است، تأثیر نخواهد گذارد.

ماده ۳۷ - وظایف امین اسناد

دبیرکل یونسکو به عنوان امین اسناد این کنوانسیون، دولتهای عضو سازمان، دولتهای غیر عضو سازمان موضوع ماده (۳۳) و نیز سازمان ملل متحد را از تودیع تمامی اسناد تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق پیش بینی شده در مواد (۳۲) و (۳۳) و خروج از عضویت پیش بینی شده در ماده (۳۶) مطلع خواهد ساخت.

ماده ۳۸ - اصلاحات

- ۱ - هر دولت عضو میتواند از طریق اطلاعیه کتبی خطاب به دبیرکل پیشنهاد اصلاح این کنوانسیون را ارائه نماید. دبیرکل اطلاعیه مزبور را میان تمام دولتهای عضو تودیع خواهد نمود. اگر ظرف مدت شش ماه از تاریخ توزیع اطلاعیه، حد اقل نصف دولتهای عضو با نظر مساعد به درخواست پاسخ دهند، دبیرکل پیشنهاد مزبور را به نشست بعدی مجمع عمومی ارائه خواهد نمود تا مورد بررسی و تصویب احتمالی قرار گیرد.
- ۲ - اصلاحات با رأی اکثریت دو سوم دولتهای عضو حاضر و رأی دهنده تصویب خواهد شد.

۳ - اصلاحات این کنوانسیون به محض تصویب، برای تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق به دولتهای عضو ارائه خواهد شد.

۴ - اصلاحات سه ماه پس از تودیع اسناد موضوع بند (۳) این ماده از سوی دو سوم دولتهای عضو لازم الاجراء خواهد شد، اما فقط در مورد آندسته از دولتهای عضوی که آنها را مورد تنفیذ، پذیرش یا تصویب قرار داده یا به آن ملحق شده‌اند. پس از آن، اصلاحات مذکور برای هر دولت عضوی که آنها را مورد تنفیذ، پذیرش یا تصویب قرار داده یا به آن ملحق شود، سه ماه پس از تاریخ تودیع سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق توسط آن دولت عضو لازم الاجراء خواهد شد.

۵ - رویه مندرج در بندهای (۳) و (۴) در مورد اصلاحات ماده (۵) راجع به تعداد دولتهای عضو کار گروه (کمیته) اعمال نخواهد شد. این اصلاحات در زمانیکه تصویب میشوند، لازم الاجراء خواهند شد.

۶ - دولتی که پس از لازم الاجراء شدن اصلاحات طبق بند (۴) این ماده عضو این کنوانسیون میشود، جز در صورتیکه به گونه دیگری بیان نکند، چنین تلقی خواهد شد که:

الف - عضو این کنوانسیون به گونه‌ای که اصلاح شده است، میباشد؛ و

ب - در مورد هر دولت عضوی که متعهد به اصلاحات نمیشود، عضو کنوانسیون، قبل از اعمال اصلاحات میباشد.

ماده ۳۹ - متون معتبر

این کنوانسیون به زبانهای عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی تنظیم شده و هر شش متن از اعتبار یکسان برخوردار هستند.

ماده ۴۰ - ثبت

این کنوانسیون طبق ماده (۱۰۲) منشور سازمان ملل متحد بنا به درخواست دبیرکل یونسکو در دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت خواهد شد.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون حراست از میراث فرهنگی ناملموس

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود به کنوانسیون حراست از میراث فرهنگی ناملموس مشتمل بر یک مقدمه و چهل ماده به شرح پیوست ملحق شده و اسناد مربوط را ارائه نماید.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده منظم به متن کنوانسیون شامل مقدمه و چهل ماده در جلسه علنی روز سه شنبه موزخ ۱۳۸۴/۹/۲۲ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۵ به تایید شورای نگهبان رسید.

قرارداد حمایت اموال فرهنگی هنگام جنگ (۱۴ می ۱۹۵۴)

کنفرانسی که از طرف سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد به منظور تهیه و تصویب قرارداد اموال فرهنگی در صورت وقوع جنگ و آیین‌نامه اجرایی آن در پروتکل مربوط به قرارداد حمایت اموال فرهنگی در صورت وقوع جنگ دعوت شده بود بنا به دعوت دولت هلند از ۲۱ آوریل تا ۱۴ مه ۱۹۵۴ در لاهه تشکیل یافته و اساس طرحهایی که از طرف سازمان علمی و تربیتی ملل متحد تنظیم شده بود مورد شور قرارداد و متن‌های زیر از طرف کنفرانس مزبور مورد توجه واقع گردید.

قرارداد لاهه برای حمایت اموال فرهنگی در صورت وقوع جنگ و آیین‌نامه اجرایی آن.

پروتکل برای حمایت اموال فرهنگی در صورت وقوع جنگ.

قرارداد و آیین‌نامه و پروتکل مذکور که متن‌های آنها به زبانهای انگلیسی و اسپانیولی و فرانسه و روسی تهیه شده است و منضم به آن سند می‌باشد.

سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد متن‌های مزبور را به زبانهای رسمی دیگر کنفرانس عمومی خود نیز ترجمه خواهد نمود. به علاوه این کنفرانس سه قطعنامه دیگر نیز تصویب کرده است که همچنین منضم به این سند می‌باشد.

بناءً علیهذا امضاکنندگان زیر که از طرف دولتهای خود رسماً مجاز بوده‌اند این سند نهایی را امضاء کردند.

در لاهه در تاریخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ به زبانهای انگلیسی و اسپانیولی و فرانسه و روسی تنظیم گردیده که اصل آن اسناد و ضامم آن در سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد ضبط و تودیع می‌شود.

طرفهای معظم متعاقد

با توجه به این که اموال فرهنگی در جریان جنگهای اخیر شدیداً لطمه دیده و در اثر توسعه وسایل فنی جنگی بیش از پیش مورد تهدید تخریب واقع می‌باشند. با علم به این که تمام اقوام در فرهنگ جهانی سهیمند و لطمه به اموال فرهنگی هر قوم به منزله لطمه به اموال فرهنگی کلیه بشر می‌باشد، با توجه به این که حفظ اموال فرهنگی برای کلیه اقوام جهان اهمیت بسیار دارد و لازم است اموال مزبور مورد حمایت بین‌المللی واقع گردد.

به پیروی از اصول حمایت اموال فرهنگی در صورت وقوع جنگ که در قراردادهای لاهه مورخ ۱۸۹۹ و ۱۹۰۷ و در پیمان واشنگتن مورخ ۱۵ آوریل ۱۹۳۵ مقرر گردیده است.

با توجه به این که حمایت این اموال وقتی مؤثر خواهد بود که در زمان صلح اقداماتی برای تأمین آن چه از نظر ملی و چه از نظر بین‌المللی به عمل آید.

با تصمیم به اخذ کلیه تدابیر ممکنه برای حمایت اموال فرهنگی مواد ذیل را مقرر می‌دارند:

فصل ۱ - مقررات عمومی مربوط به حمایت

تعریف اموال فرهنگی

در این قرارداد اموال زیر قطع نظر از منشاء و مالک آنها اموال فرهنگی محسوب می‌گردد.

الف - اموال منقول و غیر منقولی که برای فرهنگ ملل دارای اهمیت زیادی می‌باشد از قبیل آثار معماری - هنری یا تاریخی - مذهبی یا غیر مذهبی - مناظر باستانی - مجموع ساختمانهایی که از این حیث دارای ارزش تاریخی یا هنری می‌باشد آثار هنری و نسخ خطی و کتب و سایر اشیاء که دارای ارزش هنری تاریخی یا باستانشناسی باشد و همچنین مجموعه‌های علمی و مجموعه‌های مهم کتب و اسناد و نمونه‌های تقلیدی (Reproduction) اموال مذکور در فوق.

ب - بناهایی که منظور اصلی و واقعی از آنها حفاظت و نمایش اموال منقول فرهنگی مذکوره در بند (الف) می‌باشد مانند موزه‌ها - کتابخانه‌های بزرگ - بایگانیها و همچنین پناهگاه‌هایی که در صورت وقوع جنگ اموال منقول فرهنگی مذکوره در بند (الف) در آن جا نگهداری می‌شود.

ج - مراکزی که در آن جا تعداد قابل توجهی اموال فرهنگی مشروحه در بند (الف) و (ب) وجود دارد و مراکز آثار تاریخی گفته می‌شود.

ماده ۲ - حمایت اموال فرهنگی.

به موجب مفاد این قرارداد حفاظت اموال فرهنگی شامل حمایت و محترم شمردن اموال مزبور می‌باشد.

ماده ۳ - حفاظت اموال فرهنگی

طرفهای معظم متعهد تعهد می‌نمایند که هنگام صلح و وسایل حفاظت اموال فرهنگی واقعه در سرزمین خود را در مقابل نتایج متصوره از جنگ با اقداماتی که به نظرشان می‌رسد مناسب باشد فراهم سازند.

ماده ۴ - محترم شمردن اموال فرهنگی.

طرفهای معظم متعهد تعهد می‌نمایند اموال فرهنگی را چه در سرزمین خود و چه در سرزمین یکی از طرفهای معظم متعهد محترم شمرده و استفاده از اموال مزبور و از وسایل محافظت آنها و از مناطق مجاور آنها را به نحوی که در صورت وقوع جنگ موجب تخریب آنها یا آسیب به آنها باشد ممنوع ساخته و از هر عمل خصمانه‌ای در باب آنها خودداری نمایند.

۲ - تخلف از تعهد مذکور در بند (الف) این ماده جایز نخواهد بود مگر در مواردی که الزامات نظامی اجباراً چنین تخلفی را ایجاب نماید.

۳ - طرفهای معظم متعهد به علاوه تعهد می‌نمایند که هر گونه عمل دزدی و چپاول و دستبرد به اموال فرهنگی را جلوگیری نموده، ممنوع و عنداللزوم متوقف سازند و نگذارند به هیچ وجه نسبت به آنها اقدامات تخریبی به عمل آید و از مصادره اموال فرهنگی منقول واقعه در خاک طرفهای معظم متعهد خودداری نمایند.

۴ - هر گونه اعمال انتقامی بر علیه اموال فرهنگی را ممنوع می‌سازند.

۵ - یکی از طرف‌های متعاقد نمی‌تواند به استناد این که طرف دیگر تعهدات مربوط به محافظت مذکوره در ماده ۳ را مراعات ننموده است خود را از الزاماتی که این ماده ایجاب می‌نماید آزاد بداند.

ماده ۵ - اشغال:

۱ - طرف‌های معظم متعاقد که کلیه یا قسمتی از سرزمین طرف متعاقد دیگر را اشغال می‌نمایند باید در حدود امکان مساعی مقامات ملی صالحه کشور اشغال شده را برای حفاظت و نگاهداری اموال فرهنگی تأمین کنند.

۲ - چنان چه اقدام فوری برای حفاظت اموال فرهنگی واقع در سرزمین اشغال شده که در نتیجه عملیات جنگی آسیب دیده لازم گردد و مقامات محلی صالحه نتوانند بدان بپردازند دولت اشغال‌کننده در حدود امکان لازم‌ترین اقدامات حفاظتی را با همکاری نزدیک مقامات مزبور به عمل خواهد آورد.

۳ - هر یک از طرف‌های معظم متعاقد که افراد یک نهضت مقاومت Resistance آن را حکومت قانونی می‌شناسند توجه افراد مزبور را حتی‌الامکان نسبت به لزوم مراعات مقرر در این قرارداد در قسمت مربوط به محترم شمردن اموال فرهنگی جلب خواهد نمود.

ماده ۶ - علامت‌گذاری اموال فرهنگی:

طبق مقررات ماده ۱۶ اموال فرهنگی را می‌توان به علائم مخصوص مجهز نمود تا تشخیص آنها تسهیل گردد.

ماده ۷ - اقدامات از نظر نظامی:

۱ - طرف‌های معظم متعاقد تعهد می‌نمایند از زمان صلح در مقررات و دستوراتی که جهت سربازان خود تنظیم می‌نمایند ترتیبات خاصی برای مراعات این قرارداد منظور دارند و هم در زمان صلح نزد افراد نیروی انتظامی خود روح احترام نسبت به فرهنگ و اموال فرهنگی همه ملل را پیروانند.

۲ - و نیز تعهد می‌نمایند از زمان صلح در نیروی نظامی خود ادارات یا افراد متخصصی تهیه نمایند که مأموریت آنها مراقبت در احترام اموال فرهنگی بوده و با مقامات کشوری مأمور محافظت اموال مزبور همکاری کنند.

فصل دوم - حفاظت مخصوص

ماده ۸ - اعضاء حمایت مخصوص:

۱ - تعداد محدودی پناهگاه را که برای حفاظت اموال فرهنگی منقول در صورت وقوع جنگ در نظر گرفته شده و همچنین مراکز آثار تاریخی و سایر اموال فرهنگی غیر منقول را که دارای اهمیت زیادی باشد می‌توان تحت حمایت مخصوص قرار داد مشروط بر این که:

الف - با مراکز صنعتی یا با هر هدف نظامی مهم که نقطه حساس باشد مانند فرودگاه - ایستگاه رادیو - مؤسساتی که برای دفاع ملی کار می‌کنند - بندر - ایستگاه نسبتاً مهم راه‌آهن با راه‌های مهم ارتباطی به حد کافی فاصله داشته باشد.

ب - به منظور نظامی مورد استفاده قرار نگیرد.

۲ - پناهگاه برای محافظت اموال منقول فرهنگی نیز می‌تواند هر کجا واقع شده باشد تحت حمایت مخصوص قرار گیرد مشروط بر این که طوری ساخته شده باشد که بر حسب احتمال بمباران نتواند به آن لطمه‌ای وارد نماید.

۳ - یک مرکز آثار تاریخی که برای نقل و انتقال افراد و ذخایر نظامی حتی به عنوان ترانزیت به کار برده شود در حکم مرکزی است که به منظورهای نظامی مورد استفاده قرار گرفته و همچنین است هنگامی که در آن عملیاتی انجام می‌شود که رابطه مستقیم با اقدامات نظامی داشته باشد و محل اقامت افراد نظامی یا تولید مصالح جنگی قرار گیرد.

۴ - مراقبت یکی از اموال فرهنگی مذکور در بند (۱) از طرف نگهبانانی که برای این امر ملبس به لباس مخصوص نگهبانی هستند - با حضور نیروی پلیس که بر حسب عادت مأمور انتظام عمومی است در مجاورت آن مال فرهنگی منظور نظامی محسوب نمی‌گردد.

۵ - چنان چه یکی از اموال فرهنگی مذکور در بند (۱) این ماده در نزدیکی یک هدف نظامی مهم به مفهوم این بند واقع باشد می‌تواند تحت حمایت مخصوص قرار گیرد مشروط بر این که طرف معظم متعاهدی که چنین تقاضایی را می‌نماید متعهد گردد که در صورت وقوع جنگ از هدف مزبور هیچ‌گونه استفاده نظامی نکند و بخصوص اگر بندر یا ایستگاه راه‌آهن یا فرودگاه باشد هر گونه رفت و آمد را از آن جا منحرف سازد در این صورت باید انحراف در زمان صلح به عمل آید.

۶ - حمایت مخصوص از اموال فرهنگی در زمان صلح به وسیله ثبت آنها در دفتر بین‌المللی حمایت فرهنگی به عمل می‌آید این ثبت فقط طبق مفاد این قرارداد و تحت شرایطی که برای اجرای آن در این موافقتنامه پیش‌بینی شده انجام می‌گیرد.

ماده ۹ - مصونیت اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص

طرفهای معظم متعاهد تعهد می‌نمایند که مصونیت اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص را به محض ثبت آنها در دفتر بین‌المللی با خودداری از هرگونه خصومت نسبت به آنها محترم شمارند و از به کار بردن اموال مزبور و حوالی آنها (غیر از مواردی که در بند ۵ ماده ۸ پیش‌بینی شده) به منظور نظامی خودداری نمایند.

ماده ۱۰ - علامت‌گذاری و بازرسی.

اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص باید در زمان جنگ دارای علائم مشخص در ماده ۱۶ بوده و همان طور که در آیین‌نامه اجرایی پیش‌بینی شده برای بازرسی بین‌المللی آزاد باشد.

ماده ۱۱ - سلب مصونیت.

- ۱ - چنان که یکی از طرفهای معظم متعاقد نسبت به یکی از اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص از تعهداتی که طبق ماده ۹ تخلف نماید طرف مقابل تا زمانی که این تخلف ادامه دارد از تعهدی که نسبت به مصونیت اموال مزبور نموده آزاد خواهد بود مع هذا هر وقت میسر گردد اخطار خواهد کرد که در مهلت معقولی به آن تخلف خاتمه داده شود.
- ۲ - در خارج از مواردی که در بند (۱) پیش بینی شده مصونیت یک مال فرهنگی تحت حمایت مخصوص نمی تواند سلب گردد مگر در موارد استثنایی الزامات نظامی غیر قابل احتراز و منحصرأً تا موقعی که الزام وجود دارد این الزام فقط از طرف شخصی می تواند تشخیص داده شود که رییس تشکیلاتی بالاتر یا لاقلاً برابر با یک لشگر باشد.
- در کلیه مواردی که اوضاع اجازه می دهد تصمیم سلب مصونیت قبلاً در مدت کافی به طرف ابلاغ می گردد.
- ۳ - طرفی که مصونیت را سلب می نماید باید در کمترین مدت ممکن کتباً با ذکر علل کمیسر کل اموال فرهنگی را که در آیین نامه اجرایی پیش بینی شده مستحضر سازد.

فصل سوم - حمل و نقل اموال فرهنگی

ماده ۱۲ - حمل و نقل تحت حمایت مخصوص.

- ۱ - حمل و نقلی که منحصرأً مخصوص اموال فرهنگی چه در داخل کشور و چه به مقصد سرزمین دیگری باشد ممکن است طبق تقاضای طرف معظم متعاقد ذینفع تحت حمایت مخصوص و شرایط پیش بینی شده در آیین نامه اجرایی به عمل آید.
- ۲ - حمل و نقل تحت حمایت مخصوص با مراقبتی که جنبه بین المللی دارد و در آیین نامه اجرایی پیش بینی شده و با علامت مشخصی که در ماده ۱۶ تعیین گردیده به عمل خواهد آمد.
- ۳ - طرفهای معظم متعاقد از هر گونه عمل خصمانه نسبت به حمل اموال تحت حمایت مخصوص خودداری خواهند نمود.

ماده ۱۳ - حمل و نقل در موارد فوری:

- ۱ - چنان چه یکی از طرفهای معظم متعاقد تشخیص دهد که امنیت بعضی از اموال فرهنگی اقتضاء می کند که آنها را به جای دیگری منتقل سازد و این عمل به قسمی فوریت داشته باشد که طرز عمل پیش بینی شده در ماده ۱۲ را نتواند به خصوص در آغاز جنگ مراعات نماید در آن صورت حمل و نقل ممکن است به علامت مشخص مذکور در ماده ۱۲ مجهز گردد مگر در مواردی که طبق مفاد ماده ۱۲ تقاضای مصونیت گردیده و رد شده باشد. جریان حمل و نقل باید در حدود امکان به اطلاع طرفهای متخاصم برسد. حمل و نقل به طرف سرزمین کشور دیگر چنان چه صریحاً مصونیت داده نشده باشند نمی تواند به هیچ وجه مجهز به علامت مشخصه باشد.
- ۲ - طرفهای معظم متعاقد در حدود ممکنه احتیاطات لازمه را به عمل خواهند آورد تا از عملیات خصمانه ای علیه آنها محفوظ بماند.

ماده ۱۴ - مصونیت در موارد توقیف و تصرف غنیمت:

۱ - در مقابل توقیف و تصرف و غنیمت اموال زیر مصونیت دارند:

الف - اموال فرهنگی که از حمایت پیش‌بینی شده در ماده ۱۲ و همچنین ماده ۱۳ بهره‌مند است.

ب - وسایل حمل و نقل که منحصراً مخصوص انتقال اموال مزبور باشد.

۲ - این ماده به هیچ وجه حق بازدید و بازرسی را محدود نمی‌سازد.

فصل چهارم - کارمندان

ماده ۱۵ - متصدیان:

کسانی که مأمور حمایت اموال فرهنگی هستند باید در حدودی که با مقتضیات امنیت مطابقت نماید به نفع اموال مزبور

مورد احترام واقع گردند و چنان‌چه در دست طرف مقابل گرفتار شوند و اموالی که موظف به حمایت آنها هستند نیز به

دست طرف مقابل افتاد باید بتوانند به انجام وظیفه خود ادامه‌دهند.

فصل پنجم - علامت مشخص

ماده ۱۶ - علامت قرارداد:

۱ - علامت مشخصه قرارداد عبارت است از یک لوحه (ECU) که پایین آن نوکدار بوده صفحه آن دارای دو رنگ آبی و

سفید است (یک مربع آبی که یک زاویه آن در نوک لوحه قرار گرفته و یک مثلث آبی بالای مربع مزبور این دو شکل در

هر طرف تشکیل یک مثلث سفید می‌دهند).

۲ - این علامت یا منفرداً به کار می‌رود و یا سه مرتبه به شکل مثلث (یک علامت در پایین) طبق شرایط مذکوره در

ماده ۱۷ تکرار می‌شود.

ماده ۱۷ - مورد استعمال علامت:

۱ - علامت مخصوص که سه مرتبه تکرار می‌شود فقط در موارد زیر استعمال می‌گردد:

الف - اموال فرهنگی غیر منقول تحت حمایت.

ب - حمل اموال فرهنگی تحت شرایطی که در ماده ۱۲ و ۱۳ پیش‌بینی شده است.

ج - پناهگاه‌های که تحت شرایط مذکوره در آیین‌نامه اجرایی تدارک می‌شود.

۲ - علامت مشخصه به صورت منفرد فقط در موارد زیر استعمال می‌شود:

الف - برای اموال فرهنگی که تحت حمایت مخصوص نیست.

ب - برای اشخاصی که طبق مقررات اجرایی مأمور بازرسی هستند.

ج - برای کسانی که مأمور حمایت اموال فرهنگی هستند.

د - در مورد برگه‌های هویتی که در آیین‌نامه اجرایی پیش‌بینی شده است.

۳ - در صورت وقوع جنگ استعمال علامت مشخصه جز در مواردی که بندهای بالای این ماده ذکر گردیده همچنین

استعمال علامتی شبیه به علامت مشخصه به هر منظور ممنوع می‌باشد.

۴ - علامت مشخصه را نمی‌توان روی اموال فرهنگی غیر قابل منقول نصب نمود مگر این که در عین حال پروانه‌ای که به وسیله مقامات صالحه طرف معظم متعاهد امضاء و تاریخ گذاری شده نیز در کنار آن نصب گردد.

فصل ششم - حدود اعمال قرارداد

ماده ۱۸ - اعمال قرارداد:

۱ - علاوه بر مقرراتی که باید از زمان صلح معتبر باشد هنگامی که جنگی اعلام شود یا هر برخورد مسلحانه دیگری بین دو یا چند طرف معظم متعاهد واقع گردد حتی اگر حالت جنگ بین یک یا چند طرف رسماً شناخته نشده باشد قرارداد حاضر قابل اعمال خواهد بود.

۲ - قرارداد هنگام اشغال تمام یا قسمتی از سرزمین یکی از طرفهای معظم متعاهد نیز قابل اعمال خواهد بود حتی اگر اشغال مزبور بدون مقاومت نظامی به عمل آمده باشد.

۳ - چنان چه یکی از دول متخاصم عضو این قرارداد نباشد معذک دولی که عضویت دارند در روابط بین خود متعهد به این قرارداد خواهند بود. به علاوه چنان چه دولت غیر عضو اظهار دارد که مقررات قرارداد را می‌پذیرد تا زمانی که آنها را مورد اجرا قرار می‌دهد سایرین نیز نسبت به آن متعهد خواهند بود.

ماده ۱۹ - جنگهایی که جنبه بین‌المللی ندارد.

۱ - در صورت وقوع جنگی که جنبه بین‌المللی ندارد و در سرزمین یکی از طرفهای معظم متعاهد واقع می‌شود هر یک از طرفین منازعه مکلف است مقررات این قرارداد را لاقلاً در قسمتی که مربوط به احترام نسبت به اموال فرهنگی می‌باشد اعمال نماید.

۲ - متخاصمین سعی خواهند نمود از طریق موافقتنامه‌های مخصوص تمام یا قسمتی از مقررات دیگر این قرارداد نیز به موقع اجرا بگذارند.

۳ - سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد می‌تواند وسایل خود را در اختیار متخاصمین بگذارد.

۴ - اجرای مقرراتی که در بالا ذکر گردیده در وضع حقوقی متخاصمین تأثیری نخواهد داشت.

فصل هفتم - اجراء قرارداد

ماده ۲۰ - آیین‌نامه اجرایی:

نحوه اجرای این قرارداد در آیین‌نامه اجرایی که جزء لاینفک آن به شمار می‌رود تعیین گردیده است.

ماده ۲۲ - دول حامی

این قرارداد و آیین‌نامه اجرایی آن با کمک دول حامی که مأمور حفاظت منافع طرفهای متخاصم هستند به مورد اجراء گذاشته می‌شود:

ماده ۲۳ - طریق مصالحه.

۱ - دول حامی در هر مورد که به نفع اموال فرهنگی مفید بدانند به خصوص اگر راجع به اجراء یا تفسیر مفاد این قرارداد و آیین‌نامه اجرایی آن اختلافی بین طرفهای متخاصم وجود داشته باشد به آنها کمک و همراهی خواهند کرد. یونسکو در حدود برنامه و امکانات خود این کمک را خواهد نمود.

۲ - بدین منظور هر یک از دول حامی می‌تواند به دعوت یکی از طرفهای متخاصم یا به دعوت مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد یا به اختیار خود به طرفهای متخاصم پیشنهاد نماید که مجمعی مرکب از نمایندگانشان به خصوص مقاماتی که مأمور حفاظت اموال فرهنگی می‌باشند، در سرزمین بیطرف مناسبی تشکیل دهند.

طرفهای متخاصم موظفند به پیشنهاد راجع به تشکیل مجمع ترتیب اثر دهند.

دول حامی شخصیتی از یکی از دول بیطرف با شخصیتی که از طرف مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد معرفی شده باشد به طرفهای متخاصم پیشنهاد می‌نماید تا پس از قبول امر از طرف متخاصمین به ریاست در این مجمع شرکت نماید.

ماده ۲۳ - کمک سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد (Unesco):

۱ - طرفهای معظم متعاقد می‌توانند به منظور تأسیس سازمانهای حمایت اموال فرهنگی یا برای هر موضوعی که مربوط به اجراء این قرارداد و آیین‌نامه اجرایی آن باشد از کمک فنی سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد استمداد جویند.

۲ - سازمان مجاز خواهد بود به ابتکار خود در این خصوص به طرفهای معظم متعاقد پیشنهادهایی بدهد.

ماده ۲۴ - موافقت‌های مخصوص.

۱ - طرفهای معظم متعاقد راجع به هر مسئله‌ای که حل جداگانه آن را صلاح بدانند می‌توانند به انعقاد موافقتنامه‌های مخصوص مبادرت نمایند.

۲ - هیچ‌گونه موافقت مخصوص نمی‌تواند از حمایتی که این قرارداد برای اموال فرهنگی و کارمندان مربوط به آن تعیین نموده است بکاهد.

ماده ۲۵ - انتشار قرارداد:

طرفهای معظم متعاهد تعهد می نمایند هنگام صلح و هنگام جنگ متن این قرارداد و آیین نامه آن را تا سر حد امکان در ممالک خود منتشر سازند و به خصوص متعهد می گردند آن را در برنامه های تعلیمات نظامی و حتی المقدور کشوری وارد نمایند به نحوی که کلیه ساکنین مخصوصاً نیروی نظامی و مأمورین حفظ اموال فرهنگی اصول آن را بدانند.

ماده ۲۶ - ترجمه و گزارش:

طرفهای معظم متعاهد ترجمه رسمی این قرارداد و آیین نامه اجرایی آن را به وسیله مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد برای یکدیگر خواهند فرستاد.

۲ - به علاوه لااقل هر چهار سال یک مرتبه گزارشی حاوی اطلاعاتی مناسب به نظر آنان برسد و راجع باشد به اقداماتی که به عمل آورده اند و یا از طرف ادارات آنها برای اعمال این قرارداد و آیین نامه اجرایی آن تهیه و یا در نظر گرفته شده است به مدیر کل یونسکو خواهند داد.

ماده ۲۷ - جلسات:

۱ - مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد می تواند با تصویب شورای اجرایی یونسکو نمایندگان طرفهای معظم متعاهد را برای تشکیل جلسه دعوت نماید و نیز موظف است در صورتی که لااقل یک پنجم از طرفهای معظم متعاهد تقاضا نمایند به این دعوت اقدام کند.

۲ - بدون آن که به وظایف دیگر مجمع که از لحاظ این قرارداد و مقررات اجرایی آن بدان محول شده است لطمه ای وارد آید مجمع مأمور خواهد بود مسایل مربوط به اجرای این قرارداد و آیین نامه اجرایی آن را تهیه و مورد مطالعه قرار داده و در آن باب توصیه هایی نماید.

۳ - به علاوه مجمع می تواند چنان چه اکثریت نمایندگان طرفهای معظم متعاهد حضور داشته باشند طبق مفاد ماده ۳۹ اقدام به تجدید نظر در قرارداد و آیین نامه اجرایی آن بنماید.

ماده ۲۸ - ضمانت اجراء:

طرفهای معظم متعاهد تعهد می نمایند در حدود قوانین جزایی خود تدابیر لازمه اتخاذ نمایند تا اشخاصی که نسبت به این قرارداد تخلف نموده یا دستورات تکاب به تخلف داده اند قطع نظر از تابعیت آنها مورد تعقیب و تنبیه جزایی یا انتظامی قرار گیرند.

مقررات نهایی

ماده ۲۹ - زبان:

۱ - این قرارداد به زبانهای انگلیسی - اسپانیولی - فرانسه - و روسی تنظیم گردیده است و هر چهار متن متساویاً معتبر می باشد.

۲ - سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد ترجمه هایی نیز به زبانهای رسمی دیگر کنفرانس عمومی تهیه خواهد نمود.

ماده ۳۰ - امضاء:

این قرارداد مورخ به تاریخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ می‌باشد و تا ۳۱ دسامبر ۱۹۵۴ برای امضاء کلیه دولی که در کنفرانس ۲۱ آوریل الی ۱۴ مه ۱۹۵۴ لاهه دعوت شده بودند باز خواهد بود.

ماده ۳۱ - تصویب:

این قرارداد طبق مقررات قانون اساسی هر یک از دول امضاکننده به تصویب خواهد رسید.

۲ - اسناد مصوب به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم خواهد گردید.

ماده ۳۲ - الحاق:

این قرارداد از روزی که معتبر می‌گردد برای الحاق کلیه دولی که در ماده ۳۰ اشاره شده است و آن را امضاء نکرده‌اند و همچنین دولی که از طرف شورای اجرایی سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد برای الحاق به آن دعوت شدند باز خواهد بود.

ماده ۳۳ - قوت قانونی:

۱ - این قرارداد سه ماه پس از تسلیم پنج سند مصوب آن قوت قانونی خواهد یافت.

۲ - بعداً نیز قرارداد برای هر یک از طرفهای معظم متعاهد سه ماه پس از تسلیم سند مصوب یا سند حاکی از الحاق قابل اجراء خواهد بود.

۳ - موارد پیش‌بینی شده در مواد ۱۸ و ۱۹ به اسناد مصوب با سند الحاقی که طرفهای متخاصم قبل یا بعد از شروع جنگ یا اشغال تسلیم نموده باشند اثر فوری خواهد داد. در این موارد مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد به اسرع طرق مراتب پیش‌بینی شده در ماده ۳۸ را ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۳۴ - اعمال واقعی قرارداد:

۱ - دول طرفهای قرارداد از هنگام قابل اجراء بودن آن هر یک به سهم خود کلیه اقدامات لازم را به عمل خواهند آورد تا در پایان مدت شش ماه قرارداد به مورد اجرای واقعی گذاشته شود.

۲ - ابتدای مدت شش ماه برای دولی که بعد از قابل اجرا بودن قرارداد اسناد مصوب یا حاکی از الحاق خود را تسلیم نمایند از تاریخ تسلیم خواهد بود.

ماده ۳۵ - توسعه سرزمینهای مشمول قرارداد:

هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند هنگام تصویب یا الحاق یا بعداً در هر موقع دیگر به وسیله یادداشتی خطاب به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد اعلام دارد که این قرارداد شامل کلیه یا یکی از سرزمینهایی خواهد بود که طرف مزبور روابط بین‌المللی آن را عهده‌دار می‌باشد. این یادداشت سه ماه پس از وصول دارای اثر خواهد بود.

ماده ۳۶ - ربط با قراردادهای قبلی:

۱ - در روابط بین دولی که به وسیله قراردادهای لاهه راجع به قوانین و رسوم جنگ زمینی (IV) و بمباران به وسیله نیروهای دریایی در زمان جنگ (IV).

(خواه قرارداد ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹ و خواه قرارداد ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷) نسبت به یکدیگر تعهداتی دارند و طرفهای این قرارداد نیز می‌باشند این قرارداد مکمل قرارداد (IX) و آیین‌نامه پیوست قرارداد (IV) می‌باشد و علامت مشروحه در ماده ۱۶ نسبت به مواردی که این قرارداد و آیین‌نامه اجرایی آن برای استعمال آن علامت مشخص نموده است جانشین علامت مشروحه در ماده ۵ قرارداد (XI) مذکور خواهد بود.

۲ - در روابط بین دولی که به وسیله پیمان واشنگتن مورخ ۱۵ آوریل ۱۹۳۵ برای حفاظت مؤسسات هنری و علمی و آثار تاریخی (پیمان زوریخ) نسبت به یکدیگر تعهداتی دارند و طرفهای این قرارداد نیز می‌باشند این قرارداد پیمان زوریخ را تکمیل نموده و به جای پرچم مخصوص مشروحه در ماده ۳ پیمان مذکور علامت مشروحه در ماده ۱۶ این قرارداد در مواردی که این قرارداد و آیین‌نامه اجرایی استعمال آن را مشخص نموده به کار می‌رود.

ماده ۳۷ - فسخ:

هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند به نام خود و سرزمینهایی که روابط خارجی آنها را عهده‌دار است قرارداد را فسخ نماید.

۲ - فسخ یک سال پس از وصول سند مبنی بر اعلام آن عملی می‌شود مع الوصف چنان چه در انقضای یک سال مهلت فسخ طرف فسخ‌کننده ملزم به ورود جنگ شود اثر فسخ تا خاتمه مخاصمات یا در هر حال تا زمانی که عملیات اعاده اموال فرهنگی به مبداء خود خاتمه نیافته است معلق خواهد ماند.

ماده ۳۸ - ابلاغ:

مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد دول منظور در مواد ۳۰ و ۳۲ و همچنین سازمان ملل متحد را از دریافت کلیه اسناد مصوبه والحاقی با پذیرش مذکور در مواد ۳۱ و ۳۲ و ۳۹ اعلامیه ابلاغ و فسخ که در مواد ۳۵ و ۳۷ و ۳۹ ذکر گردیده مطلع خواهد ساخت.

ماده ۳۹ - تجدید نظر در قرارداد و آیین‌نامه اجرایی آن:

۱ - هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند پیشنهاد نماید در قرارداد و آیین‌نامه اجرایی آن اصلاحاتی به عمل آید. کلیه پیشنهادهای اصلاحی که بدین طریق داده می‌شود مستقیماً به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم خواهد گردید که او نیز متن آن را به کلیه طرفهای معظم متعاهد ابلاغ و در عین حال درخواست خواهد نمود که در ظرف چهار ماه اطلاعات زیر را ارسال دارند.

الف - آیا مایلند برای مطالعه پیشنهاد اصلاح کنفرانسی تشکیل گردد.

ب - یا عقیده دارند پیشنهاد اصلاح بدون تشکیل کنفرانس پذیرفته شود.

ج - یا عقیده دارند پیشنهاد اصلاح بدون تشکیل کنفرانس رد شود.

۲ - مدیر کل پاسخهای واصله را به منظور اجرای مفاد بند اول این ماده به کلیه طرفهای معظم متعاقد ابلاغ خواهد نمود.

۳ - چنانچه کلیه طرفهای معظم متعاقد که نظر خود را طبق مفاد بند (ب) این ماده در موعد مقرر به مدیر کل اعلام داشته‌اند اطلاع دهند که موافقت با اصلاح بدون تشکیل کنفرانس پذیرفته شود تصمیم آنان از طرف مدیر کل طبق مفاد ماده ۳۸ اعلام خواهد گردید. اصلاح ۹۰ روز پس از تاریخ اعلام مزبور برای طرفهای معظم متعاقد مؤثر خواهد گردید.

۴ - چنانچه بیش از یک ثلث از طرفهای معظم متعاقد تقاضا نمایند که مدیر کل کنفرانسی به منظور مطالعه اصلاح پیشنهاد شده تشکیل خواهد داد.

۵ - اصلاحاتی که در مورد قرارداد یا آیین‌نامه اجرایی آن بر طبق طرز عمل پیش‌بینی شده در بند بالا پیشنهاد شود معتبر نخواهد بود مگر پس از تصویب به اتفاق آراء طرفهای معظم متعاقد حاضر در کنفرانس و پذیرش از طرف هر یک از طرفهای معظم متعاقد.

۶ - پذیرش اصلاحات قرارداد یا آیین‌نامه اجرایی آن که در کنفرانس مذکور در بندهای ۴ و ۵ تصویب شده باشد از طریق تسلیم سند رسمی به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد به عمل خواهد آمد.

۷ - پس از اعتبار یافتن اصلاحات این قرارداد یا آیین‌نامه اجرایی آن فقط متن قرارداد یا آیین‌نامه اجرایی آن که به این طریق اصلاح شده باشد برای تصویب یا الحاق مفتوح خواهد بود.

ماده ۴۰ - ثبت.

طبق ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد این قرارداد پس از تقاضای مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسید.

لاشه به تاریخ ۱۴ مه ۱۹۵۴. این قرارداد فقط در یک نسخه تنظیم گردیده که به بایگانی سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم و رونوشت آن به کلیه دول مذکور در مواد ۳۰ و ۳۲ و همچنین به سازمان ملل متحد داده خواهد شد.

مقررات اجرایی قرارداد حمایت اموال فرهنگی هنگام جنگ (۱۴ می ۱۹۵۴)

فصل اول - بازرسی

ماده ۱ - فهرست بین‌المللی اسامی شخصیت‌ها:

به محض شروع اعتبار این قرارداد دبیر کل یک فهرست بین‌المللی از کلیه شخصیت‌هایی که از جانب طرفهای معظم متعاقد شایسته عهده گرفتن شغل کمیسر کل اموال فرهنگی معرفی شده‌اند تنظیم خواهد نمود. این فهرست طبق

تقاضای دبیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد و تقاضای طرفهای معظم متعاهد متناوباً مورد تجدید نظر قرار خواهد گرفت.

ماده ۲ - سازمان بازرسی.

همین که یکی از طرفهای معظم متعاهد داخل جنگی می شود که مشمول ماده ۱۸ قرار داد می گردد:

الف - یک نماینده برای اموال فرهنگی واقعه در سرزمین خود تعیین می نماید.

چنانچه سرزمین دیگری را در تصرف داشته باشد یک نماینده مخصوص نیز برای اموال فرهنگی واقعه در آن سرزمین در آن ناحیه تعیین خواهد نمود.

ب - دولت حامی هر یک از طرفهای متخاصم که با این دولت معظم متعاهد در حال جنگ است نمایندگان نزد دولت اخیر طبق مفاد ماده ۳ زیر تعیین خواهد نمود.

ج - طبق مفاد ماده ۴ زیر یک کمیسر کل اموال فرهنگی به طرف معظم متعاهد مزبور معرفی خواهد شد.

ماده ۳ - تعیین نمایندگان دول حامی:

دولت حامی نمایندگان خود را از بین مأمورین سیاسی یا کنسولی یا با توافق طرفی که باید به نمایندگان آن نزد آن انجام وظیفه نماید از بین اشخاص دیگری تعیین خواهد نمود.

ماده ۴ - تعیین کمیسر کل:

۱ - کمیسر کل اموال فرهنگی از فهرست بین المللی اسامی شخصیتها و با توافق مشترک دولتی که باید نزد آن انجام وظیفه نماید و دول حامی طرفهای متخاصم تعیین خواهد گردید.

۲ - چنانچه طرفها نتوانند در عرض سه هفته پس از شروع مذاکرات توافق حاصل نمایند که از رییس دیوان دادگستری بین المللی تقاضا خواهند نمود کمیسر کل را تعیین نماید.

کمیسر مزبور وقتی شروع به کار خواهد نمود که رضایت طرفهایی که باید نزد آن انجام وظیفه نماید جلب گردد.

ماده ۵ - وظایف نمایندگان:

نمایندگان دول حامی موارد تخلف از قرارداد را معلوم و با رضایت طرفی که نزد آن انجام وظیفه می کنند نسبت به اوضاع و احوال بازجویی و در محل به منظور خاتمه دادن به تخلف اقدام نموده و در صورت لزوم موضوع را به کمیسر کل مراجعه می کنند و مشارالیه را در جریان اقدامات خود می گذارند.

ماده ۶ - وظایف کمیسر کل.

۱ - کمیسر کل اموال فرهنگی درباره مسائلی که به او مراجعه شده و مربوط به اجرای قرارداد می باشد نزد نمایندگان طرفی که نزد آن انجام وظیفه می نماید و نمایندگان ذینفع اقدام خواهد نمود.

۲ - در حدود پیش بینی شده در این مقررات حق اخذ تصمیم و انتصاب خواهد داشت.

۳ - با توافق طرفی که نزد آن انجام وظیفه می‌نماید حق خواهد داشت که دستور بازجویی داده و یا خود عملیات بازجویی را هدایت کند.

۴ - کلیه اقداماتی را که برای اجرای قرارداد مفید بدانند نزد طرفهای متخاصم دول حامی آنان به عمل خواهند آورد.

۵ - گزارشهای لازم درباره اجرای قرارداد را تهیه و به طرفهای ذینفع و دول حامی آنها تسلیم نموده و رونوشتی نیز برای مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد که فقط می‌تواند اطلاعات فنی آن را مورد استفاده قرار دهد خواهد فرستاد.

۶ - هنگامی که دول حامی وجود نداشته باشد کمیسر کل وظایفی را نیز که طبق مواد ۲۱ و ۲۲ برای دولت حامی تعیین گردیده به عهده خواهد داشت.

ماده ۷ - بازرسان و کارشناسان:

۱ - هر دفعه که کمیسر کل اموال فرهنگی طبق تقاضای نمایندگان ذینفع یا پس از مشاوره با آنان لازم بداند برای جلب موافقت طرفی که نزد آن مأموریت دارد شخصی را به عنوان بازرسی اموال فرهنگی که مأمور انجام وظیفه معینی می‌باشد معرفی می‌نماید.

بازرس فقط در مقابل کمیسر مسئولیت دارد.

۲ - کمیسر کل و نمایندگان بازرسان می‌توانند به کارشناسانی مراجعه نمایند که آنان نیز برای جلب موافقت مذکور در بند پیش معرفی شده باشند.

ماده ۸ - انجام مأموریت بازرسی:

کمیسرهای کل اموال فرهنگی و نمایندگان دول حامی و بازرسان و کارشناسان نباید هیچ وقت از حدود مأموریت خود تجاوز نمایند. من جمله بایدالزامات امنیت طرف معظم متعاهدی را که نزد آن مأموریت دارند در نظر بگیرند و در کلیه موارد متوجه مقتضیات موقعیت نظامی به نحوی که طرف معظم متعاهد مزبور به اطلاع آنها می‌رساند باشند.

ماده ۹ - قائم مقام دول حامی:

اگر یکی از طرفهای متخاصم از اقدامات دولت حامی بهره‌مند نبوده و یا دیگر بهره‌مند نباشند از یک کشور بیطرف ممکن است تقاضا شود به منظور تعیین یک کمیسر اموال کل فرهنگی به نحوی که در ماده ۴ بالا پیش‌بینی شده است وظایف دولت حامی را عهده‌دار گردد. کمیسر کل که بدین طریق تعیین می‌شود می‌تواند در صورت لزوم وظایف نمایندگان دول حامی را که در این مقررات مشخص گردیده به بازرسان واگذار نماید.

ماده ۱۰ - هزینه:

حقوق و هزینه کمیسر کل اموال فرهنگی و بازرسان و کارشناسان به عهده طرفی خواهد بود که نزد آن انجام وظیفه می‌نماید. حقوق و هزینه نمایندگان دول حامی باید مورد موافقت دول مزبور و دولی که منافع آنها حفظ می‌شود واقع گردد.

فصل دوم - حمایت مخصوص

ماده ۱۱ - پناهگاه‌های پیش‌بینی نشده:

۱ - چنان چه یکی از طرفهای معظم متعاهد در جریان مخاصمات به علت وقایع غیر مترقبه مجبور شود بدون مقدمه و ناگاه پناهگاهی ترتیب دهد و بخواهد پناهگاه مربوط تحت حمایت مخصوص قرار گیرد باید فوراً کمیسر کل را که نزد آن به انجام وظیفه مشغول است مطلع سازد.

۲ - چنان چه کمیسر کل عقیده داشته باشد که موقع و اهمیت اموال فرهنگی که در پناهگاه مزبور قرار داده می‌شود چنین اقدامی را ایجاب می‌نماید می‌تواند به طرف معظم متعاهد اجازه دهد علامت مشخصه مخصوص مذکور در ماده ۱۶ این قرارداد را در آن جا نصب و بدون تأخیر تصمیم خود را به استحضار نمایندگان ذینفع دول حامی خواهد رساند. هر یک از نمایندگان مزبور در مدت ۳۰ روز می‌تواند دستور دهد علامت مزبور برداشته شود.

۳ - به محض این که نمایندگان مزبور موافقت خود را اعلام داشتند یا آن که مدت ۳۰ روز بدون مخالفتی از طرف آنان منقضی گردید و به عقیده کمیسر کل پناهگاه حائز شرایط مذکور در ماده ۸ این قرارداد بود کمیسر نامبرده از مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تقاضا خواهد نمود پناهگاه در دفتر اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص ثبت شود.

ماده ۱۲ - دفتر ثبت بین‌المللی اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص:

۱ - یک دفتر ثبت بین‌المللی اموال فرهنگی تحت حمایت مخصوص تهیه می‌گردد.

۲ - این دفتر در دست مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد و نسخه‌هایی از آن را به دبیر کل سازمان ملل متحد و طرفهای معظم متعاهد تسلیم خواهد نمود.

۳ - این دفتر به فصولی تقسیم شده که هر یک از آنها به نام یکی از طرفهای معظم متعاهد می‌باشد. هر فصل نیز به سه قسمت تقسیم می‌گردد:

پناهگاه‌ها - مراکز ابنیه تاریخی - سایر اموال غیر منقول فرهنگی.

دبیر کل محتویات هر فصل را تعیین خواهد نمود.

ماده ۱۳ - تقاضای ثبت:

۱ - هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند برای ثبت برخی از پناهگاه‌ها مراکز ابنیه تاریخی و سایر اموال غیر منقول فرهنگی واقع در سرزمین خود تقاضاهایی به دبیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم نماید در این درخواستها اطلاعاتی راجع به محل این اموال داده و گواهی خواهد نمود که اموال مزبور واجد شرایط پیش‌بینی شده در ماده ۸ قرارداد می‌باشد.

۲ - در مورد اشغال - دولت اشغال‌کننده حق تقاضای ثبت خواهد داشت.

۳ - مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد فوراً رونوشتی از درخواستهای ثبت را برای هر یک از طرفهای معظم متعاقد ارسال خواهد داشت.

ماده ۱۴ - اعتراض:

۱ - هر یک از طرفهای معظم متعاقد می‌تواند به وسیله نامه‌ای خطاب به مدیر سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد نسبت به ثبت هر یک از اموال فرهنگی اعتراض نماید. نامه مزبور باید در ظرف چهار ماه از تاریخی که مدیر کل رونوشت تقاضای ثبت را ارسال داشته است به وی واصل گردد.

۲ - چنین اعتراضی باید موجه باشد. فقط علل زیر موجه محسوب می‌شود:

الف - مال مورد تقاضای ثبت مال فرهنگی نیست.

ب - شرایط مذکور در ماده ۸ این قرارداد رعایت نشده است.

۳ - مدیر کل فوراً رونوشت نامه اعتراضیه را برای طرفهای معظم متعاقد ارسال می‌دارد و لدی‌الافتضاء نظر کمیته بین‌المللی ابنیه تاریخی و هنری و حفریات باستان‌شناسی یا نظر سازمانها و اشخاص ذیصلاحیت دیگری را که مفید بدانند خواهد خواست.

۴ - مدیر کل یا طرف معظم متعاقدی که تقاضای ثبت نموده است می‌تواند نزد طرفهای معظم متعاقدی که اعتراض نموده‌اند به منظور برگشت اعتراض اقدام لازم نماید.

۵ - چنان چه یکی از طرفهای معظم متعاقدی پس از تقاضای ثبت اموال فرهنگی در زمان صلح و قبل از آن که ثبت درخواست شده انجام یابد داخل جنگ شود اموال فرهنگی مزبور فوراً از طرف مدیر کل به عنوان موقت ثبت می‌گردد تا زمانی که اعتراضاتی که نسبت به آن شده یا ممکن است بشود تأیید - رد یا مسترد گردد.

۶ - اگر مدیر کل در مدت شش ماه از روزی که نامه اعتراضیه را دریافت نموده است نامه دیگری از طرف معظم متعاقدی که اعتراض کرده مشعر بر استرداد اعتراض دریافت ندارد طرف معظمی که درخواست ثبت نموده است می‌تواند به حکمیت که در بند زیر تشریح گردیده متوسل گردد.

۷ - تقاضای حکمیت باید حداکثر در ظرف یک سال پس از وصول نامه اعتراضیه مدیر کل به عمل آید.

هر یک از طرفهای وارد در اختلاف یک حکم تعیین می‌نمایند.

در صورتی که تقاضای ثبت مورد بیش از یک اعتراض واقع گردد طرفهای معظمی که اعتراض نموده‌اند با هم یک حکم تعیین می‌کنند. دو حکم مذکور از روی فهرست بین‌المللی که در ماده ۱ این آیین‌نامه قید گردیده یک سر حکم انتخاب می‌نمایند. چنان چه برای این انتخاب توافق حاصل نشود از رییس دیوان بین‌المللی دادگستری تقاضا خواهند نمود که سر حکم را انتخاب کند که در این صورت الزامی ندارد که از فهرست بین‌المللی باشد. دیوان حکمیتی که بدین طریق تشکیل می‌یابد طرز عمل خود را تعیین می‌نماید و تصمیمات آن بدون استیناف خواهد بود.

۸ - هر یک از طرفهای معظم متعاقد می‌تواند هنگامی که اعتراضی به عمل می‌آید و او در آن وارد است اظهار نماید که مایل نیست طرز عمل مذکور در بند بالا راجع به حکمیت را اجرا نماید. در این صورت اعتراض بر تقاضای ثبت از طرف مدیر کل به طرفهای معظم متعاقد ارجاع می‌گردد و اعتراض فقط در صورتی تأیید می‌گردد که اکثریت دو ثلث آراء مؤید آن باشد. رأی به وسیله مکاتبه داده می‌شود مگر آن که مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تشخیص دهد که لازم است برای این موضوع طبق اختیاراتی که به موجب ماده ۲۷ قرارداد به او داده شده است مجمعی دعوت نماید چنانچه مدیر کل تصمیم اتخاذ نماید که رأی به وسیله مکاتبه داده شود طرفهای معظم متعاقد را دعوت خواهد نمود و در مدت شش ماه از تاریخ دعوت آراء خود را در پاکت لاک و مهر شده ارسال خواهد دارند.

ماده ۱۵ - ثبت:

۱ - مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد دستور خواهد داد هر یک از اموال فرهنگی را که تقاضای ثبت آن شده و در مدت پیش‌بینی شده در بند ۱ ماده ۱۴ مورد اعتراض واقع نگردیده است به شماره ترتیب در دفتر ثبت نمایند.

۲ - در صورتی که اعتراضی به عمل آید و مورد شمول مندرجات بند ۵ ماده ۱۴ نباشد مدیر کل اقدام به ثبت مال نخواهد کرد مگر آن که اعتراض مسترد گردیده طبق طرز عمل مذکوره در بند ۷ ماده ۱۴ یا طرز عمل مذکور در بند ۸ همان ماده اعتراض تأیید نگردیده باشد.

۳ - در موارد مذکوره در بند ۳ ماده ۱۱ مدیر کل طبق تقاضای کمیسر کل اموال فرهنگی اقدام به ثبت خواهد نمود.

۴ - مدیر کل فوراً یک رونوشت مصدق از هر مورد ثبت را برای دبیر کل سازمان ملل متحد و طرفهای معظم متعاقد و طبق درخواست طرف معظمی که تقاضای ثبت نموده است برای کلیه دول مذکوره در ماده ۳۰ و ۳۲ قرارداد ارسال خواهد داشت.

عمل ثبت سی روز پس از ارسال رونوشت منشاء اثر خواهد بود.

ماده ۱۶ - ابطال ثبت:

۱ - مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد ثبت اموال فرهنگی را در موارد زیر در دفتر ابطال خواهد نمود:

الف - طبق تقاضای طرف معظمی که اموال مزبور در سرزمین آن واقع است.

ب - هنگامی که طرف معظم تقاضاکننده ثبت، این قرارداد را فسخ نموده و فسخ به موقع اجرا درآمده است.

ج - در مورد پیش‌بینی شده در بند ۵ ماده ۱۴ هنگامی که اعتراض در نتیجه نحوه عمل مذکور در بندهای ۷ یا ۸ ماده ۱۴ تأیید گردیده است.

۲ - مدیر کل فوراً یک رونوشت مصدق از هر گونه ابطال ثبت در دفتر را برای دبیر کل ملل متحد و کلیه دولی که رونوشت ثبت را دریافت داشته اند ارسال خواهد داشت ابطال سی روز پس از ارسال این رونوشت منشاء اثر خواهد گردید.

فصل سوم - حمل و نقل اموال فرهنگی

ماده ۱۷ - طرز عمل برای تحصیل مصونیت:

۱ - تقاضای مذکور در بند (۱) ماده ۱۲ قرارداد به کمیسر کل اموال فرهنگی تسلیم می گردد دلایلی که آن را ایجاب نموده باید در تقاضا قید گردد و همچنین تعداد تقریبی و اهمیت اموالی که باید حمل شود و محل فعلی و بعدی آنها و وسایل حمل و نقل و مسیر و تاریخ پیش بینی شده برای حمل و هر گونه اطلاعات مفید دیگر را نیز باید متضمن باشد.

۲ - چنان چه کمیسر کل پس از مشاورات لازم حمل مزبور را موجه بداند نمایندگان ذینفع دول حامی راجع به طرز اجرای آن مشورت خواهد نمود سپس نمایندگان طرفهای ذینفع متخاصم را از جریان حمل مستحضر و اطلاعات لازم را نیز ضمیمه خواهد ساخت.

۳ - کمیسر کل یک یا چند بازرس تعیین می نماید که مراقبت نمایند اموال حمل شده فقط اموال مذکور در تقاضا بوده و به ترتیبی که تصویب شده حمل می گردد و دارای علامت مشخصه نیز می باشد.

بازرس یا بازرسان مزبور تا مقصد همراه اموال خواهند رفت.

ماده ۱۸ - حمل به خارجه:

چنانچه اموال تحت حمایت مخصوص به کشور خارج حمل شود انتقال نه فقط باید طبق مفاد ماده ۱۲ قرارداد و ماده ۱۷ این آیین نامه انجام یابد بلکه مشمول مقررات زیر نیز خواهد گردید.

الف - در مدتی که اموال فرهنگی در سرزمین دیگری قرار دارد که کشور مزبور امانتدار آن خواهد بود و از آنها اقلماً همان طور مراقبت خواهد نمود که اموال فرهنگی متعلق به خود که دارای اهمیت مشابهی هستند مراقبت می نماید.

ب - کشور امانتدار اموال را فقط پس از خاتمه مخاصمه مسترد خواهد نمود این استرداد در ظرف مدت شش ماه پس از تقاضای آن باید به عمل آید.

ج - حمل نقل و انتقالات متولی و هنگام توقف در کشور دیگر اموال فرهنگی از هر گونه ضبط و اخذ مصون بوده و در اختیار امانت گذار و امانت دار نخواهد بود ولی چنان چه حفاظت اموال اقتضاء نماید امانتدار می تواند با موافقت امانت گذار آنها را به کشور ثالثی تحت شرایط این ماده انتقال دهد.

د - در تقاضای حمایت مخصوص باید قید گردد که کشور که اموال به آن جا حمل می شود با مفاد این ماده موافقت دارد.

ماده ۱۹ - سرزمین اشغال شده.

هنگامی که یک طرف متعاقد که سرزمین طرف متعاقد دیگری را اشغال نمود اموال فرهنگی را به پناهگاهی واقع در منطقه دیگری از آن سرزمین حمل نماید بدون این که بتواند مفاد ماده ۱۷ آیین نامه را مراعات کند این عمل به منزله

دستبرد اموال به مفهوم ماده ۴ قرارداد تلقی نخواهد شد مشروط بر این که کمیسر اموال فرهنگی پس از مشاوره با کارمندان مأمور حمایت کتباً گواهی نماید که اوضاع و احوال این حمل را ایجاب نموده است.

فصل چهارم - علامت مخصوص

ماده ۲۰ - نصب علامت:

۱ - محل نصب و درجه مریی بودن آن به نظر مقامات صالحه هر یک از طرفهای معظم متعاقد واگذار شده است علامت ممکن است روی پرچم یا بازوبند نیز قرار داده شود و نیز ممکن است روی اشیاء نقش شده یا به طریق مؤثر دیگری نصب گردد.

۲ - در هر حال هنگام جنگ بدون آن که به علامت‌گذاری دیگری که ممکن است مؤثرتر باشد لطمه‌ای وارد آید علامت مخصوص باید روی وسایل نقلیه در موارد پیش‌بینی شده در مواد ۱۲ و ۱۳ قرارداد طوری نصب شود که هم از هوا و هم از روی زمین در روز به خوبی دیده شود و در روی زمین به‌طور مریی و مشهود به ترتیب ذیل نصب گردد:

الف - در فواصل منظم کافی برای تعیین حدود مراکز ابنیه تحت حمایت مخصوص.

ب - در مدخل سایر اموال غیر منقول فرهنگی تحت حمایت مخصوص.

ماده ۲۱ - تعیین هویت اشخاص:

۱ - اشخاص مذکور در بند ۲ ردیف (ب) و (ج) ماده ۱۷ قرارداد می‌توانند بازوبندی مجهز به علامت مخصوص داشته باشند که از طرف مقامات صالحه‌ممه‌هور و صادر شده باشد.

۲ - یک ورقه هویت مخصوص با علامت مشخصه‌ای خواهند داشت. در این ورقه باید حداقل مراتب زیر قید گردد: نام خانوادگی - تاریخ تولد و مقام یا پایه یا شغل دارنده آن.

عکس دارنده ورقه باید به ورقه الصاق گردد و به علاوه امضاء یا علامت انگشت دارنده یا هر دوی آنها روی ورقه باشد. ورقه باید به مهر مقامات صالحه‌ممه‌هور باشد.

۳ - هر یک از طرفهای معظم متعاقد با استفاده از نمونه‌ای که پیوست این آیین‌نامه است ورقه هویتی تنظیم خواهد نمود و نمونه مورد قبول را برای طرفهای معظم متعاقد دیگر خواهند فرستاد.

هر ورقه هویت اقلماً در دو نسخه تنظیم می‌گردد که یکی از آنها را مقام صادرکننده حفظ خواهد نمود.

۴ - اشخاص مذکور در بالا بدون عذر موجه نمی‌توانند از حق داشتن بازوبند یا داشتن هویت محروم گردند.

پروتکل

طرفهای معظم متعاقد مقرر می‌دارند:

۱ - هر یک از طرفهای معظم متعاقد تعهد می‌نمایند از صدور اموال فرهنگی واقع در سرزمینی که هنگام جنگ نموده است ممانعت نمایند. اموال مزبور اموالی است که در ماده ۱ قرارداد حمایت اموال فرهنگی که در لایحه به تاریخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ به امضاء رسیده است توصیف گردیده است.

- ۲ - هر یک از طرفهای معظم متعاهد تعهد می‌نمایند اموال فرهنگی را که به کشوری وارد شده و مستقیماً یا من غیر مستقیم از سرزمین اشغال شده‌ای به آن جا انتقال یافته باشد تحت توقیف قرار دهد این توقیف یا هنگام ورود یا رأساً یا در غیر این صورت طبق تقاضای مقامات سرزمین مزبور به عمل خواهد آمد.
- ۳ - هر یک از طرفهای معظم متعاهد تعهد می‌نمایند پس از خاتمه جنگ اموال فرهنگی را که به کشور وی انتقال داده شده و به شرط آن که انتقال مخالف با مفاد بند یک باشد به مقامات صالحه کشوری که سابقاً تحت اشغال بوده و اموال متعلق به آن است مسترد دارد.
- اموال مزبور نباید به هیچ وجه بابت غرامت جنگی نگاهداشته شود.
- ۴ - طرف معظم متعاهدی که موظف بوده است از صدور اموال فرهنگی سرزمینی را که اشغال نموده است ممانعت به عمل آورد باید به کسانی که باحسن نیت متصرف اموال فرهنگی مزبور می‌باشند و بر حسب مفاد بند سابق باید مسترد گردد غرامت لازمه را بپردازد.
- ۵ - اموال فرهنگی که از طرف یکی از طرفهای معظم متعاهد در سرزمین طرف دیگری برای حمایت آنها از آسیب جنگ امانت گذارده شده است پس از خاتمه مخاصمه به مقامات صالحه کشور مبداء مسترد خواهد گردید.
- ۶ - این پروتکل مورخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ می‌باشد و برای امضاء کلیه دولی که به کنفرانس منعقد در لاهه از ۲۱ آوریل الی ۱۴ مه ۱۹۵۴ دعوت شده بودند تا تاریخ ۳۱ دسامبر ۱۹۵۴ مفتوح خواهد بود.
- ۷ - (الف) - این پروتکل طبق مقرراتی که در قوانین اساسی هر یک از دول امضاکننده پیش‌بینی شده است به تصویب خواهد رسید.
- (ب) - اسناد مصوب به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد تسلیم خواهد گردید.
- ۸ - این پروتکل از تاریخ اعتبار برای الحاق کلیه دولی که از طرف شورای اجرایی سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد دعوت به الحاق گردیده‌اند باز خواهد بود و الحاق به وسیله تسلیم سند مشعر بر الحاق به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد انجام می‌یابد.
- ۹ - دول مذکور در بند ۶ و ۸ می‌توانند هنگام امضاء یا تصویب یا الحاق اعلام نمایند که خود را نسبت به مقررات بخش (ا) یا (ب) این پروتکل متعهد نمی‌دانند.
- ۱۰ - (الف) این پروتکل سه ماه پس از تسلیم پنج سند تصویب معتبر خواهد گردید.
- (ب) - سپس برای هر یک از طرفهای معظم متعاهد سه ماه پس از آن که سند مصوب یا مشعر بر الحاق خود را تسلیم نماید پروتکل معتبر خواهد بود.
- (ج) - موارد پیش‌بینی شده در مواد ۱۸ و ۱۹ قرارداد حمایت اموال فرهنگی در صورت وقوع جنگ که به تاریخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ در لاهه به امضاء رسیده‌است در اسناد مصوب یا مشعر بر الحاق که طرفهای متخاصم قبل یا بعد از آغاز

مخاصمات یا اشغال تسلیم نموده‌اند تأثیر فوری خواهد داشت. در موارد مزبور مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد مراتب پیش‌بینی شده در بند ۱۴ را به اسرع وسائل ابلاغ خواهد نمود.

۱۱ - (الف) - هر یک از دول امضاکننده این پروتکل در ظرف شش ماه از تاریخ اعتبار آن تدابیر لازمه را به منظور اعمال واقعی مفاد پروتکل اتخاذ خواهند نمود.

ب - برای دولی که بعد از تاریخ اعتبار پروتکل اسناد مصوب یا مشعر بر الحاق خود را تسلیم نمایند این مهلت شش ماه از تاریخ تسلیم اسناد مصوب یا مشعر بر الحاق احتساب خواهد شد.

۱۲ - هر یک از طرفهای معظم متعاهد می‌تواند هنگام تصویب یا الحاق یا هر موقع دیگری پس از آن به وسیله یادداشتی به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد اعلام دارد که این پروتکل یا قسمتی از سرزمینهایی را نیز که روابط بین‌المللی آنها را عهده‌دار است شامل می‌گردد این اعلام پس از سه ماه از تاریخ وصول آن مؤثر خواهد گردید.

۱۳ - الف - هر یک از طرفهای معظم متعاهد مخیر است این پروتکل را به نام خود یا به نام سرزمینهایی که روابط بین‌المللی آنها را عهده‌دار است فسخ نماید.

ب - فسخ پروتکل به وسیله تسلیم سند کتبی به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد اعلام خواهد گردید.

ج - فسخ یک سال پس از وصول سند مزبور مؤثر می‌گردد. چنانچه هنگام انقضای سال طرف فسخ‌کننده مجبور به ورود جنگی شود اثر فسخ تا انتهای مخاصمه و در هر صورت تا برگشت اموال فرهنگی به مبداء معلق خواهد گردید.

۱۴ - مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد دول مذکور در بندهای ۶ و ۸ و همچنین سازمان ملل متحد را از تسلیم اسناد مصوب یا مشعر بر الحاق یا حاکمی از قبول مذکور در بندهای ۷ و ۸ و ۱۵ و نیز از موارد ابلاغ فسخ به ترتیبی که در بندهای ۱۲ و ۱۳ پیش‌بینی شده است مستحضر خواهد ساخت.

۱۵ - الف - در صورتی که از طرف بیش از یک ثلث از طرفهای معظم متعاهد تقاضا شود این پروتکل ممکن است مورد تجدید نظر واقع گردد.

ب - مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد کنفرانسی بدین منظور دعوت خواهد کرد.

ج - اصلاحاتی که در این پروتکل می‌شود در صورتی معتبر خواهد بود که به اتفاق آراء از طرف دول معظم متعاهدی که در کنفرانس شرکت دارند تصویب و هر یک از طرفهای معظم متعاهد نیز آن را قبول نماید.

د - قبول اصلاحاتی که بنا به تصویب کنفرانس مذکور در تبصره‌های ب و ج در این پروتکل به عمل می‌آید به وسیله تسلیم سند رسمی از طرف هر یک از دول معظم متعاهد به مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد انجام می‌گیرد.

ه - پس از اعتبار اصلاحات وارد در این پروتکل فقط متنی که بدین طریق اصلاح گردیده بری تصویب یا الحاق مفتوح خواهد بود.

به موجب ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد این پروتکل طبق تقاضای مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد در دبیرخانه سازمان ملل متحد در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسید.

بناء علیهذا امضاکنندگان زیر که رسماً مجاز می‌باشند این پروتکل را امضاء نمودند:

در لاهه به تاریخ ۱۴ مه ۱۹۵۴ به انگلیسی و اسپانیولی و فرانسه و روسی که هر چهار متن متساویاً معتبر می‌باشند در یک نسخه تنظیم گردیده که در بایگانی سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد ضبط و رونوشت مصدق آن برای کلیه دول مذکور در بندهای ۶ و ۸ و همچنین سازمان ملل متحد ارسال خواهد شد.

قطعهنامه ۱

کنفرانس آرزومند است در مواقعی که به منظور اجرای منشور ملل متحد عملیات نظامی وقوع می‌یابد از طرف مقامات ذیصلاحیت سازمان ملل متحد تدابیری اتخاذ شود که قوانین مسلحی که در آن عملیات شرکت می‌کنند مقررات این قرارداد را رعایت نمایند.

قطعهنامه ۲

کنفرانس آرزومند است که به محض الحاق به قرارداد هر یک از طرفهای معظم متعاهد در حدود قوانین اساسی و مقررات اداری خود کمیته مشورتی ملی مرکب از تعداد محدودی از شخصیتها از قبیل کارمندان عالیرتبه باستانشناسی و موزه‌ها و غیره - یک نماینده از ستاد ارتش کل - یک نماینده از وزارت امور خارجه و یک کارشناس حقوق بین‌الملل و دو یا سه عضو دیگر که دارای شغل یا صلاحیتی در حدود این قرارداد باشند تشکیل دهد.

کمیته مزبور که زیر نظر وزیر یا کارمند عالیرتبه‌ای که در رأس ادارات ملی مأمور محافظت منافع اموال فرهنگی خواهد بود می‌تواند به خصوص وظایف زیر را به عهده داشته باشد:

الف - دولت را راجع به اقدامات لازم برای اجرای این قرارداد از نظر حقوقی و فنی و نظامی در زمان صلح و یا در صورت وقوع جنگ راهنمایی نماید.

ب - در صورت وقوع جنگ یا در صورتی که بروز آن نزدیک به نظر رسد دولت متبوع خود را متوجه سازد که نیروهای مسلح آن کشور بر طبق مقررات این قرارداد اموال فرهنگی واقعه در سرزمین خود و در کشورهای دیگر را محترم شمرده و آنها را تحت حمایت خود قرار دهند.

ج - با موافقت دولت خود با سایر کمیته‌های ملی مشابه و مؤسسات بین‌المللی ذیصلاحیت روابط و همکاری برقرار نماید.

قطعنامه ۳

کنفرانس آرزومند است که مدیر کل سازمان تربیتی و علمی و فرهنگی ملل متحد پس از اعتبار قرارداد حمایت اموال فرهنگی هر چه زودتر مجمعی از طرفهای معظم متعاقد دعوت نماید.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل دوم کنوانسیون ۱۹۵۴ میلادی لایحه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمانه مسلحانه (مصوب ۱۳۷۸/۱/۶)

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل دوم کنوانسیون ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳ هجری شمسی) لایحه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ پنجم تیرماه یکهزار و سیصد و هشتاد مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۰/۴/۱۳ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۱۰۲۳-ق مورخ ۱۳۸۰/۴/۱۹ واصل گردیده است، به پیوست جهت اجراء ابلاغ می‌گردد.

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت حق شرط ذیل و ضمن صدور اعلامیه تفسیری متعاقب آن به (پروتکل دوم کنوانسیون ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳ هجری شمسی) لایحه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه (لایحه ۲۶ مارس ۱۹۹۹ میلادی - ۱۳۷۸/۱/۶ هجری شمسی) مشتمل بر یک مقدمه و چهل و هشت ماده بشرح پیوست ملحق شده اسناد آن را تسلیم نماید.

الف - حق شرط :

الحاق جمهوری اسلامی ایران به این پروتکل به معنای شناسائی کشورهائی که آنها را به رسمیت نمی‌شناسد، نبوده و هیچگونه تعهدی در قبال چنین دولت‌هائی ایجاد نخواهد کرد.

ب - اعلامیه تفسیری :

نظربه اهمیت فوق‌العاده حفاظت از میراث فرهنگی کشورها در قبال صدمات ناشی از جنگ، با توجه به اینکه میراث فرهنگی کشورها، بخشی از میراث فرهنگی بشریت محسوب می‌شوند، و با عنایت به این که حفاظت کامل از میراث فرهنگی در برابر صدمات ناشی از مخاصمات مسلحانه به حمایت‌هائی بیش از آنچه در پروتکل حاضر ذکر شده نیازمندا است،

جمهوری اسلامی ایران انعقاد موافقتنامه‌های دو یا چند جانبه مکمل پروتکل حاضر را که متضمن اعطاء امتیازات و فراهم کردن امکانات بیشتری در جهت حفاظت از میراث فرهنگی کشورها و نیز تبیین مقررات مندرج در پروتکل از جمله قواعد عرفی حقوق بین‌الملل به نحوی که صرفاً شامل قواعدی گردد که مورد اعتراض دولت جمهوری اسلامی

ایران قرار نگرفته و نیز تعیین روشن تر نحوه اجرای مقررات بخش (۴) پروتکل باشد ضروری دانسته و آمادگی خود را برای انعقاد اینگونه معاهدات اعلام می دارد.

بخش اول - مقدمه

طرفها:

با آگاهی از نیاز به توسعه حمایت از اموال فرهنگی در صورت بزو مخاصمه مسلحانه و ایجاد نظام حمایتی عالی برای اموال فرهنگی که به طور خاص تعیین شده اند،

با تأیید مجدد اهمیت مقررات کنوانسیون حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در ۱۴ می ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳/۲/۲۴ هجری شمسی) در لاهه منعقد شده و با تأکید بر ضرورت تکمیل این مقررات از طریق اقداماتی که برای تقویت اجرای آن ،

با تمایل به تامین ابزاری برای طرفهای معظم متعاهدکنوانسیون که با ایجاد تشریفات مناسب در آن هرچه بیشتر متضمن حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه باشد،

با عنایت به اینکه قواعد حاکم بر حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه بیاد پیشرفتهای حقوق بین الملل را منعکس نماید،

با تأیید این که قواعد عرفی حقوق بین الملل همچنان حاکم بر مسایلی خواهد بود که در مقررات این پروتکل موردحکم قرار نمی گیرد، بشرح زیر وافق نمودند:

ماده ۱- تعاریف :

از نظر این پروتکل :

الف - (طرف یعنی دولت طرف این پورتکل ،

ب - (مال فرهنگی) یعنی مال فرهنگی بشرحی که در ماده (۱) کنوانسیون تعریف شده است.

پ - (کنوانسیون) یعنی کنوانسیون حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در ۱۴ می ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳/۲/۲۴ هجری شمسی) در لاهه منعقد شده است ،

ت - (طرف معظم متعاهد) یعنی دولت طرف کنوانسیون ،

ث - (حمایت عالی) یعنی نظام حمایت عالی که به موجب ماده (۱۰) و (۱۱) ایجاد شده است ،

ج - (هدف نظامی) یعنی هدفی که به واسطه ماهیت ، مکان ، مقصود یا کاربرد خویش نقش موثری در اقدامات نظامی داشته و تخریب ، تسخیر یا خنثی سازی کلی یا جزئی آن در اوضاع و احوال وقت ، امتیاز نظامی موثری به شمارمی آید،

چ - (غیرقانونی) یعنی تحت اجبار یا از طریق دیگر در تعارض با قواعد حاکم حقوق داخلی سرزمین اشغال شده یا حقوق بین الملل،

ح - (فهرست) یعنی فهرست بین المللی اموال فرهنگی تحت حمایت عالی که طبق جزء (ب) بند (۱) ماده (۲۷) ایجاد شده است،

خ - (مدیر کل) یعنی مدیر کل یونسکو،

د - (یونسکو) یعنی سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد،

ذ - (پروتکل اول) یعنی پروتکل راجع به حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در ۱۴می ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳/۲/۲۴ هجری شمسی) در لاهه منعقد شده است.

ماده ۲ - ارتباط با کنوانسیون:

این پروتکل، کنوانسیون را در روابط بین طرفها تکمیل می نماید.

ماده ۳ - حیطه شمول:

۱- علاوه بر مقرراتی که در زمان صلح اعمال خواهد شد، این پروتکل در مورد وضعیتهای موضوع بندهای (۱) و (۲) ماده (۱۸) کنوانسیون و بند (۱) ماده (۲۲) اعمال خواهد شد.

۲- هنگامی که یکی از طرفهای مخاصمه مسلحانه متعهد به این پروتکل نباشد، طرفهای این پروتکل ملزم به رعایت آن در روابط متقابل خویش خواهند بود. آنها همچنین متعهد به رعایت این پروتکل در رابطه با دولت طرف مخاصمه ای که مقررات این پروتکل را قبول نموده و تامادامی که آن را اجراء می نماید هستند، هرچند که طرف اخیرالذکر متعهد به پروتکل نباشد.

ماده ۴- ارتباط بین بخش سوم و سایر مقررات کنوانسیون و این پروتکل:

اجرای مقررات بخش سوم این پروتکل تاثیری بر موارد زیر نخواهد گذاشت:

الف - اجرای مقررات بخش اول کنوانسیون و بخش دوم این پروتکل،

ب - اجرای مقررات بخش دوم کنوانسیون بین طرفهای این پروتکل یا بین یک طرف ودولتی که پروتکل را طبق بند (۲) ماده (۳) پذیرفته و اجراء می کند، به جز هنگامی که به مال فرهنگی هم حمایت خاص و حمایت عالی اعطاء می شود، در این صورت تنها مقررات حمایت عالی اعطاء خواهد شد.

بخش دوم - مقررات کلی حمایت

ماده ۵- ایمنی اموال فرهنگی

اقدامات احتیاطی اتخاذ شده رد زمان صلح به منظور ایمنی اموال فرهنگی در مقابل آثار قابل پیش بینی مخاصمه مسلحانه به موجب ماده (۳) کنوانسیون به طور مقتضی شامل آماده کرده فهرست، برنامه اقدامات اضطراری برای

حمایت در مقابل آتش یا انهدام ساختاری ، آمادگی برای انتقال اموال فرهنگی منقول یا مقررات مربوط برای حمایت کافی این اموال در محل و تعیین مقامهای صالح مسئول ایمنی اموال فرهنگی خواهد بود.

ماده ۶- احترام اموال فرهنگی

با هدف تضمین احترام به اموال فرهنگی طبق ماده (۴) کنوانسیون :

الف - اسقاط حق بر اساس ضرورت‌های نظامی قهری به موجب بند(۲) ماده (۴) کنوانسیون برای هدایت عملیات نظامی علیه اموال فرهنگی تنها زمانی و نا مدتی ممکن است مورد استناد قرار گیرد که :

۱- آن مال فرهنگی با عملکرد خود تبدیل به هدف نظامی شده ، و

۲- هیچ طریق ممکن دیگری برای کسب مزیت نظامی مشابه نسبت به آنچه که از طریق هدایت حمله نظامی علیه آن هدف به دست می آید، وجود نداشته باشد.

ب - اسقاط حق بر اساس ضرورت نظامی قهری به موجب بند(۲) ماده (۴) کنوانسیون برای استفاده از اموال فرهنگی بعنوان اهدافی که آنها را احتمالاً" در معرض ویرانی یا تخریب قرار می دهد فقط زمانی و تا مدتی ممکن است مورد استناد قرار گیرد که هیچ انتخابی بین چنین استفاده ای از اموال فرهنگی و سایر روشهای ممکن برای کسب مزیت نظامی مشابه وجود نداشته باشد.

پ - تصمیم در خصوص استناد به ضرورت نظامی قهری فقط باید توسط افسری اتخاذ شود که نیروئی را در حدگردان یا بزرگتر از آن یادر صورتی که شرایط ، عمل به گونه دیگری را اجازه نمی دهد نیروی کوچکتری را فرماندهی می کند.

ت - در صورت حمله بر اساس تصمیم اتخاذ شده به موجب بند(الف) در هر زمان که شرایط اجازه دهد، باید اخطار موثر قبلی ارسال گردد.

ماده ۷- اقدامات احتیاطی در حمله

بدون تاثیر بر سایر اقدامات احتیاطی مقرر به موجب حقوق بشر دوستانه بین المللی ، در هدایت عملیات نظامی ، هر طرف مخاصمه باید

الف - از هر طریق ممکن تایید نماید که اهداف مورد حمله اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون نیستند،

ب - به منوظر اجتناب ، و در صورت بروز به منظور به حداقل رساندن خسارات جنبی وارده به اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون ، باید تمام اقدامات احتیاطی ممکن را در انتخاب وسایل و روشهای حمله اتخاذ نماید،

پ - از تصمیم به آغاز هر حمله ای که انتظار می رود سبب ورود خسارتی جنبی به اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون شده که در مقایسه بامزیت نظامی مستقیم و واقعی پیش بینی شده بیشتر باشد، امتناع نماید،
ت - حمله را لغو یا تعلیق نماید، چنانچه مشخص شود که :

۱- هدف ، مال فرهنگی حمایت شد به موجب ماده (۴) کنوانسیون می باشد،
۲- حمله ممکن است سبب ورود خسارت جنبی بیشتر از مزیت نظامی مستقیم و واقعی پیش بینی شده نسبت به اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون شود.

ماده ۸- اقدامات احتیاطی در مقابل آثار مخاصمات
طرفهای مخاصمه باید در بیشترین حد ممکن :

الف - اموال فرهنگی منقول را از مجاورت اهداف نظامی منتقل نموده یا حمایت کافی را در محل تامین نمایند،

ب - از مستقر نمودن اهداف نظامی در نزدیکی اموال فرهنگی اجتناب نمایند.

ماده ۹- حمایت از اموال فرهنگی در سرزمین اشغال شده

۱- بدون تاثیر بر مقررات مواد (۴) و (۵) کنوانسیون ، ظرف اشغال کننده کل یا بخشی از سرزمین طرف دیگر باید رد رابطه با سرزمین اشغال شده ، موارد زیر را ممنوع واز وقوع آن جلوگیری نماید:
الف - هرگونه صدور غیر قانونی نقل مکان یا انتقال مالکیت اموال فرهنگی.

ب - هر گونه حفاری باستان شناسی ، به جز در مواردی که این حفاری برای ایمنی ، ضبط یا حفظ اموال فرهنگی به طور اکید ضرورت داشته باشد.

پ - هرگونه تغییر یا تغییر کاربری اموال فرهنگی که به منظور پنهان کردن یا ویران کردن شواهد تاریخی ، فرهنگی یا علمی صورت پذیرد.

۲- هر گونه حفاری باستان شناسی ، تغییر یا تغییر کاربری اموال فرهنگی در سرزمین اشغال شده باید با همکاری نزدیک مقام های ملی صالح سرزمین اشغال شده صورت پذیرد مگر اینکه شرایط این گونه اجازه ندهد.

بخش سوم - حمایت عالی

ماده ۱۰- حمایت عالی

اموال فرهنگی به شرط احراز سه شرط زیر می تواند تحت حمایت عالی قرار گیرد:

الف - یکی از مهم ترین میراث فرهنگی بشریت باشد،

ب - به موجب اقدامات اداری و قانونی متناسب داخلی که ارزش تاریخی و فرهنگی استثنائی آن شناسائی می شود حمایت شده و در بالاترین سطح ، حمایت آن تضمین شود،

پ - برای مقاصد نظامی یا برای پوشش مکانهای نظامی استفاده نشده واعلامیه ای توسط طرفی که کنترل مال فرهنگی را به عهده دارد برای تأیید این که این مال برای مقاصد مزبور به کار نخواهدرفت ، صادر شود.

ماده ۱۱- اعطاء حمایت عالی

۱- هر طرف باید فهرستی از اموال فرهنگی را که می خواهد نسبت به آن حمایت عالی اعطاء شود به کار گروه ارسال نماید.

۲- طرفی که صلاحیت یا کنترل بر مال فرهنگی دارد می تواند تقاضا نماید که آن مال در فهرست تهیه شده طبق جزء (ب) بند (۱) ماده (۲۷)، درج گردد. این درخواست باید شامل تمام اطلاعات ضروری مربوط به ملاکهای موضوع ماده (۱۰) باشد. کار گروه می تواند از یک طرف دعوت کند تا درخواست نماید آن مال فرهنگی در فهرست ثبت شود.

۳- سایر طرفها، کار گروه بین المللی سپر آبی وسایر سازمانهای غیر دولتی با تخصص مربوط می توانند مال فرهنگی خاصی را به کار گروه توصیه نمایند. در این موارد کار گروه می تواند تصمیم به دعوی از یک طرفی کند تا درخواست نماید که آن مال فرهنگی در فهرست ثبت شود.

۴- تقاضا یثبت مال فرهنگی قرار گرفته در سرزمینی که اعمال حاکمیت یا صلاحیت بر آن توسط بیش از یک دولت مطرح شده است و همچنین ثبت آن به هیچ وجه بر حق طرفهای اختلاف تاثیری نخواهد داشت.

۵- کار گروه ، به محض دریافت تقاضا برای ثبت در فهرست ، باید تمام طرفها را از درخواست مطلع سازد. طرفها می توانند اظهاریه هائی را در رابطه با این تقاضا ظرف مدت شصت (۶۰) روز به کارگروه ارائه نمایند. این اظهارنامه ها باید تنها بر اساس ملاکهای موضوع ماده (۱۰) ارایه شوند. اظهاریه ها باید مشخص و مربوط به وقایع باشند. کار گروه اظهاریه ها را رسیدگی خواهد کرد و برای عضو درخواست کننده ثبت ، موقعیت معقولی برای پاسخ قبل از اتخاذ تصمیم فراهم خواهد آورد. هنگامی که چنین اظهاریه هائی نزد کار گروه مطرح می شوند، تصمیم در خصوص درج آن در فهرست باید علیرغم ماده (۲۶) به وسیله اکثریت چهار پنجم اعضاء حاضر و رای دهنده اتخاذ شود.

۶- کار گروه در هنگام تصمیم گیری نسبت به درخواست می تواند نظر سازمانهای دولتی و غیر دولتی و همچنین افراد متخصص را جویا شود.

۷- تصمیم مبنی بر اعطاء یا انکار حمایت عالی تنها می تواند بر اساس ملاکهای موضوع ماده (۱۰) اتخاذ شود.

۸- در مواقع استثنائی هنگامی که کار گروه به این نتیجه رسیده است که طرف درخواست کننده ثبت مال فرهنگی در فهرست نمی تواند ملاکهای موضوع در بند (ب) ماده (۱۰) را برآورده سازد، کار گروه می تواند تصمیم به اعطای حمایت عالی اتخاذ کند. مشروط براینکه درخواست کننده تقاضای مساعدت بین المللی را به موجب ماده (۳۲) ارایه نماید.

۹- با شروع مخاصمات ، طرف مخاصمه می تواند به صورت اضطراری حمایت عالی از امال فرهنگی تحت صلاحیت یا کنترل خویش را با ابلاغ این درخواست به کار گروه تقاضا نماید. کار گروه فوری این تقاضا را به تمام طرفهای مخاصمه ارسال خواهد نمود. در این موارد، کار گروه اظهاریه های طرفهای مربوط را فوری بررسی خواهد نمود. تصمیم به اعطای

حمایت عال یموقت در اسرع وقت و علیرغم ماده (۲۶) با اکثریت چهار پنجم اعضاء حاضر و رای دهنده اتخاذ خواهد شد. کار گروه می تواند حمایت عال یموقت را در طول آغاز تشریفات عادی اعطاء حمایت عالی اعطاء نماید، مشروط بر اینکه مفاد بندهای (الف) و (پ) ماده (۱۰) رعایت گردد.

۱۰- حمایت عالی نسبت به اموال فرهنگی توسط کارگروه از زمان ثبت آن در فهرست اعطاء خواهد شد.

۱۱- مدیر کل بدون تاخیر تصمیم کار گروه را در خصوص ثبت اموال فرهنگی در فهرست به دبیرکال سازمان ملل متحد و تمام طرفها ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۱۲- مصنوعیت اموال فرهنگی تحت حمایت عالی

طرفهای مختصمه باید مصنوعیت امولا فرهنگی تحت حمایت عالی رابا خودداری از هدف حمله قرارداد آنها، هر گونه استفاده از این اموال یا محوطه پیرامون آنها در حمایت از اقدامات نظامی را تضمین نماید.

ماده ۱۳- از دست دادن حمایت عالی

مال فرهنگی تحت حمایت عالی ، چنین حمایتی از آنها را تنها در موارد زیر از دست خواهد داد:

الف - اگر چنین مصنوعیتی طبق ماده (۱۴) لغو یا معلق شده باشد، یا

ب - چنانچه ومدامی که این مال به موجب کاربردش به هدف نظامی تبدیل شده باشد.

۲- تحت شرایط جزء (ب) بند (۱) چنین اموالی فقط در صورتی ممکن است هدف حمله قرار بگیرند که :

الف - این حمله تنها وسیله ممکن برای پایان دادن به کاربرد مال موضوع جزء (ب) بند (۱) باشد.

ب - تمام اقدامات احتیاطی در انتخاب روشها و وسایل حمله به موثر پایان دادن به چنین کاربردی و اجتناب یا به حداقل رساندن خسارت وارده به اموال فرهنگی صورت گرفته باشد.

پ - جز در صورتی که شرایط ، به دلیل الزمات دفاع مشروع فوری اجازه انجام اعمال فوق را ندهد:

۱- حمله در بالاترین سطح عملیاتی فرمان ، صادر شده باشد،

۲- آگهی موثری از پیش برای نیروی مهاجم ارسال شده باشد که پایان دادن به کاربرد موضوع جزء (ب) بند (۱) لازم بداند، و

۳- به نیروهای مهاجم فرصتی کافی برای اصلاح وضع داده شود.

ماده ۱۴- لغو و تعلیق حمایت عالی

۱- در صورتی که مال فرهنگی دیگر هیچ یکاز ملاکهای ماده (۱۰) این پروتکل را برآورده ننماید، کار گروه می تواند وضعیت حمایت عالی آن را معلق نموده یا با حذف آن مال فرهنگی از فهرست ، آن وضعیت را لغو نماید.

۲- در صورت نقض شدید ماده (۱۲) در ارتباط با مال فرهنگی تحت حمایت عالی در اثر کاربرد آن در حمایت از اقدامات نظامی، کار گروه می تواند وضعیت حمایت عالی را معلق نماید. در صورتی که چنین تخلفاتی مستمر باشد، کار گروه می تواند به صورت استثنائی وضعیت حمایت عالی را از طریق حذف مال فرهنگی از فهرست لغو نماید.

۳- دبیر کل باید بدون تاخیر هر تصمیم کار گروه را در خصوص لغو یا تعلیق حمایت عالی به دبیر کل سازمان ملل متحد و تمام طرفهای این پروتکل ابلاغ نماید.

۴- کار گروه قبل از اتخاذ تصمیم، موقعیتی را برای طرفها به منظور طرح نظراتشان فراهم خواهد نمود.

بخش چهارم - مسئولیت کیفری و صلاحیت

ماده ۱۵- نقض شدید پروتکل

۱- هر شخصی که مرتکب تخلفی در محدوده این پروتکل شود، اگر به طور عمدی و در تخلف از کنوانسیون یا این پروتکل مرتکب هر یک از اعمال زیر شود:

الف - هدف حمله قراردادان اموال فرهنگی تحت حمایت عالی،

ب - مورد استفاده قراردادان اموال فرهنگی تحت حمایت عالی یا محوطه پیرامون آن در حمایت از اقدامات نظامی،

پ - انهدام گسترده یا مصادره اموال فرهنگی حمایت شده به موجب کنوانسیون و این پروتکل،

ت - هدف حمله قراردادان اموال فرهنگی حمایت شده به موجب کنوانسیون و این پروتکل،

ث - رقت، غارت یا سوءاستفاده یا تخریب اموال فرهنگی حمایت شده به موجب کنوانسیون.

۲- هر طرفی باید اقدامات ضروری را اتخاذ نماید تا تخلفات بیان شده در این ماه را به موجب قوانین داخلی، تخلفات کیفری تلقی نموده و برای چنین تخلفاتی مجازاتهای مناسبی وضع نماید. طرفها در انجام این کار باید اصول کلی حقوق و حقوق بین الملل از جمله قواعد بسط دهنده مسئولیت کیفری افراد به اشخاصی غیر از کسانی که به طور مستقیم مرتکب عمل می شوند را رعایت نمایند.

ماده ۱۶- صلاحیت

۱- بدون لطمه زدن به بند (۱)، هر عضو اقدامات قانونگذاری ضروری را برای اعمال صلاحیت خود بر تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) در موارد زیر اتخاذ خواهد نمود:

الف - هنگامی که چنین تخلفی در سرزمین آن دولت صورت گرفته باشد.

ب - هنگامی که متهم مورد ادعا تبعه آن دولت باشد-

پ - در مورد تخلافت بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) هنگامی که متهم مورد ادعا در سرزمین آن حضور داشته باشد

۲- در رابطه با اعمال صلاحیت و بدون لطمه زدن به ماده (۲۸) کنوانسیون :

الف - این پروتکل از تخمیل مسئولیت‌کیفری فردی یا اعمال صلاحیت به موجب حقوق ملی و بین المللی که ممکن است حاکم باشد بنا بر اعمال صلاحیت به موجب حقوق بین الملل عرفی تاثیر گذارد، جلوگیری نخواهد کرد.

ب - جز مادامی که دولتی که طرف این پروتکل نیست، ممکن است آن را پذیرفته و مقررات آن را طبق بند (۲) ماده (۳) اعمال نماید، اعضای نیروهای مسلح و اتباع دولتی که طرف پروتکل نمی باشد به جز آن دسته از اتباعی که در نیروهای مسلح دولتی خدمت می کنند که طرف این پروتکل می باشد، به موجب این پروتکل متحمل مسئولیت کیفری فردی نشده و این پروتکل تعهدی را برای ایجاد صلاحیت بر چنین اشخاصی یا استرداد آنها را وضع نمی کند.

ماده ۱۷- تعقیب

۱- طرفی که متهم مورد ادعا به تخلف جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) در سرزمین او یافت شود، اگر آن شخص را مسترد نکند باید بدون هیچ استثناء و تاخیر غیر موجهی موضوع را به مقام های صالح خود برای تعقیب از طریق تشریفات رسیدگی طبق قانون داخلی خود یا در صورتی که قابل اجراء باشد، طبق قواعد مربوط حقوق بین الملل ارجاع نماید.

۲- بدون تاثیر بر قواعد مربوط حقوق بین الملل - در صورتی که قابل اجراء باشد- هر شخصی که در رابطه با وی تشریفات رسیدگی که در ارتباط با کنوانسیون با این پروتکل است در حال انجام باشد باید رفتاری عادلانه و محاکمه ای عادلانه طبق حقوق داخلی و حقوق بین الملل برای وی در تمام مراحل رسیدگی تضمین گردد و در هیچ مورد تضمین ها نباید نامساعدتر از تضمین هائی باشد که بوسیله حقوق بین الملل برای آن شخص پیش بینی شده است.

ماده ۱۸- استرداد

۱- تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) بعنوان تخلفات قابل استرداد در هر معاهد استرداد موجب بین طرفها پیش از لازم الاجراء شدن این پروتکل گنجانده شده تلقی خواهد شد. طرفها متعهد می گردند که چنین تخلفاتی را در هر معاهده استردادی که متعاقبا" بین آنها منعقد گردد، بگنجانند.

۲- هنگامی که طرفی که از استرداد را منوط به وجود معاهده استرداد می کند، درخواستی برای استرداد از دولت طرف دیگر دریافت نماید که با آن هیچ پیمان استردادی ندارد، دولت طرف مورد تقاضا به اختیار خود می تواند این پروتکل را بعنوان مبنای حقوقی استرداد در ارتباط با تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) در نظر بگیرد.

۳- طرفهائی که استرداد را منوط به وجود معاهده نمی کنند، تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) را با رعایت شرایط پیش بینی شده توسط قانون دولت مورد تقاضا بعنوان تخلفات قابل استرداد بین خود تلقی خواهند نمود.

۴- در صورت ضرورت، با تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) (ت) (پ) بند (۱) ماده (۱۵) به منظور استرداد بین طرفها به گونه ای رفتار خواهد شد که گوئی آنها نه تنها در مکانی ک در آن به وقوع پیوسته اند بلکه در سرزمین طرفهائی که طبق بند (۱) ماده (۱۶) ایجاد صلاحیت نموده اند، به وقوع پیوسته است.

ماده ۱۹- کمکهای قانونی متقابل

۱- طرفها باید بیشترین حد کمک را به یکدیگر در ارتباط با تحقیقات یا تشریفات کیفری یا استرداد که در رابطه با تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) صورت گرفته است از جمله کمک در کسب شواهد در اختیار آنها که برای تشریفات رسیدگی ضروری است، اعطاء نماید

۲- طرفها باید تعهدات خود به موجب بند (۱) را در توافق با سایر معاهدات یا ترتیبات راجع به کمک قانونی متقابل که ممکن است بین آنها وجود داشته باشد انجام دهند. در صورت فقدان چنین معاهدات یا توافقاتی طرفها طبق قوانین داخلی خود به یکدیگر کمک خواهند کرد.

ماده ۲۰- زمینه های امتناع

۱- برای استرداد، تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) (ت) (پ) بند (۱) ماده (۱۵) و برای کمک قانونی متقابل تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) نباید بعنوان تخلفات سیاسی یا تخلفات مرتبط با تخلفات سیاسی یا تخلفات ملهم از انگیزه های سیاسی تلقی گردد. در نتیجه از درخواست برای استرداد یا برای کمک قانونی متقابل بر اساس چنین تخلفاتی نمی توان فقط بر این اساس که این تخلفات مربوط به تخلف سیاسی یا تخلف مرتبط با تخلفی سیاسی یا تخلف ملهم از انگیزه ای سیاسی است امتناع نمود.

۲- هیچ چیز در این پروتکل نباید به گونه ای تفسیر شود که اگر دولت مور تقاضا دلایل کافی برای اعتقاد به این داشته باشد که تقاضا برای استرداد تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) (ت) (پ) بند (۱) ماده (۱۵) یا تقاضا برای کمک قانونی متقابل در ارتباط با تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) به منظور پیگرد یا مجازات شخص بر اساس نژاد، مذهب، ملیت یا اصلیت قومی یا عقیده سیاسی آن شخص بوده یا موافقت با این تقاضا سبب تبعیض نسبت به موقیت آن شخص بنا به هر یک از این دلایل می شود، تعهدی در مورد استرداد یا اعطای کمک قانونی متقابل وضع کند.

ماده ۲۱- اقداماتی در ارتباط با سایر تخلفات

بدون تاثیر بر ماده (۲۸) کنوانسیون، هر طرف باید آن دسته از اقدامات قانونی یا اداری یا انضباطی را اتخاذ کند که ممکن است برای سرکوب اعمال زیر درهنگامی که به طور عمدی صورت می گیرند، ضروری باشد:

الف - هر گونه کاربر اموال فرهنگی در جهت نقض کنوانسیون با این پروتکل،

ب - هر گونه صدور غیر قانونی، سایر نقل مکانها یا انتقال مالکیت اموال فرهنگی از سرزمین اشغال شده در جهت تخلف از کنوانسیون یا این پروتکل .

بخش پنجم - حمایت از اموال فرهنگی در مخاصمات مسلحانه ای که ویژگی بین المللی ندارند.

ماده ۲۲- مخاصمات مسلحانه فاقد ویژگی بین المللی

- ۱- این پروتکل در صورت بروز مخاصمه مسلحانه فاقد ویژگی بین المللی که در دورن سرزمین یکی از طرفها صورت می گیرد، اعمال خواهد شد.
- ۲- این پروتکل در وضعیتهای آشوب و تنش داخلی مثل شورش و اعمال درون سرزمین یکی از طرفها صورت می گیرد، اعمال نخواهد شد.
- ۳- هیچ چیز در این پروتکل برای تاثیر گذاشتن بر حاکمیت یک دولت یا مسئولیت حکومت به وسیله کلیه روشهای قانونی برای حفظ یا برقراری مجدد نظم و قانون در دولت یا دفاع از وحدت ملی و تمامیت ارضی دولت مورد استناد قرار نخواهد گرفت.
- ۴- هیچ چیز در این پروتکل بر صلاحیت اولیه طرفی که در سرزمین وی مخاصمه مسلحانه فاقد ویژگی بین المللی به وقوع پیوسته است نسبت به تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) تاثیر نخواهد گذاشت.
- ۵- هیچ چیز در این پروتکل نمی تواند بعنوان توجیه مداخله مستقیم یا غیر مستقیم به هر دلیل در مخاصمه مسلحانه یا در امور داخلی یا خارجی طرفی که در سرزمین آن مخاصمه صورت گرفته است، مورد استناد قرار گیرد.
- ۶- اعمال این پروتکل در مورد وضعیت موضوع بند(۱) تاثیری بر وضعیت حقوقی طرفهای مخاصمه نخواهد داشت.
- ۷- یونسکو می تواند خدمات خود را به طرفهای مخاصمه ارائه نماید.

بخش ششم - موضوعات سازمانی

ماده ۲۳- اجلاس طرفها

- ۱- اجلاس طرفها هم زمان با کنفرانس عمومی یونسکو و درهماهنگی با اجلاس طرفهای معظم متعاهد در صورتی که چنین اجلاسی توسط مدیر کل اعلام شود، تشکیل خواهد شد.
  - ۲- اجلاس طرفهای آئین رسیدگی خود را تصویب خواهد کرد.
  - ۳- اجلاس طرفه وظایف زیر را خواهد داشت :
    - الف - انتخاب اعضاء کار گروه طبق بند(۱) ماده (۲۴)،
    - ب - تائید اصول راهنمای تنظیم شده به وسیله کار گروه طبق جزء(الف) بند(۱) ماده (۲۷)،
    - پ - ایجاد اصول راهنما برای نظارت بر نحوه استفاه از صندوق به وسیله کار گروه ،
    - ت - بررسی گزارش ارائه شده به وسیله کار گروه طبق جزء(ت) بند(۱) ماده (۲۷)،
    - ث - بحث در مورد هر مشکل مربوط به اعمال این پروتکل و در صورت اقتضاء ارائه توصیه .
  - ۴- بنا به درخواست حداقل یک پنجم طرفها، مدیر کل ، اجلاس فوق العاده طرفها را تشکیل خواهد داد.
- ماده ۲۴- کار گروه حمایتاز اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه

۱- بدین وسیله کار گروه حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز ماصمه مسلحانه تشکیل می شود. کار گروه متکشل از دوازده (۱۲) عضو می باشد که توسط اجلاس طرفها انتخاب می شوند.

۲- کار گروه سالانه یک بار اجلاس عادی خواهد داشت و هرگاه ضروری تشخیص دهد، اجلاس های فوق العاده برگزار خواهد شد.

۳- در تعیین اعضاء کار گروه ، طرفها تلاش خواهند نمود تا نمایندگی عادلانه مناطق و فرهنگهای مختلف دنیا را تضمین نمایند

۴- طرفها عضو کار گروه اشخاصی را بعنوان نماینده خودانتخاب خواهند کرد که در زمینه های میراث فرهنگی ، دفاعی یا حقوق بین الملل واجد شرایط باشند و تلاش خواهند کرد با مشورت بایکدیگر تضمین نمایند که کار گروه در کل شامل متخصصان کافی در تمامی زمینه های مزبور باشد.

ماده ۲۵- دوره تصدی

۱- یک طرف به مدت چهارسال برای عضویت در کار گروه انتخاب خواهد شد و فقط بیک بار برای انتخاب مجدد بلافاصله واجد شرایط خواهد بود.

۲- صرف نظر از مقررات بند(۱)، دوره تصدی نیمی از اعضاء انتخاب شده در زمان اولنی انتخاب در پایان اولنی نشست عادی اجلاس طرفها که به موجب آن انتخاب شده اند خاتمه خواهد یافت. این اعضاء به قید قرعه توسط رئیس این اجلاس پس از اولین انتخاب تعیین خواهند شد.

ماده ۲۶- آئین رسیدگی

۱- کار گروه ، آئین رسیدگی خود را تصویب خواهد کرد.

۲- اکثریت اعضاء حد نصاب را تشکیل خواهند داد. تصمیمات کار گروه با اکثریت دو سوم اعضاء رای دهنده اتخاذ خواهد شد.

۳- اعضاء در رای گیری نسبت به هر تصمیم مربوط به اموال فرهنگی که تحت تاثیر ماصمه مسلحانه ای قرار گرفته اند که آنها طرف ماصمه هستند، شرکت نمی کنند.

ماده ۲۷- وظایف

۱- کار گروه وظایف زیر را خواهد داشت :

الف - تنظیم اصول راهنما برای اجرای این پروتکل ،

ب - اعطاء، تعلیق و یا لغو حمایت عالی اموال فرهنگی و ایجاد حفظ و افزایش فهرست اموال فرهنگی تحت حمایت عالی

پ - م راقبت و نظارت بر اجرای پروتکل و ترغیب شناسائی اموال فرهنگی تحت حمایت عالی ،

ت - بررسی و اظهارنظر در مورد گزارشهای طرفها، درخواست توضیح در مواقع ضرورت و تهیه گزارش خود در مورد اجرای این پروتکل برای اجلاس طرفها،

ث - دریافت و بررسی تقاضای کمک بین المللی به موجب ماده (۳۲)،

ج - تعیین نحوه استفاده از صندوق ،

چ - اجرای سایر وظایفی که ممکن است توسط اجلاس طرفها به آن محول گردد.

۲- وظایف کار گروه در همکاری با مدیر کل صورت خواهد پذیرفت.

۳- کار گروه با سازمانهای دولتی و غیر دولتی ملی و بین المللی که اهدافی مشابه اهداف نوانسیون ، پروتکل اول آن و این ورتکل دارند همکاری خواهند نمود. کار گروه به منظور کمک در اجرای وظایفی می تواند برای شرکت در جلسات خویش از سازمانهای تخصصی برجسته مثل سازمانهایی که روابطی رسمی با یونسکو دارند از جمله کار گروه بین المللی سپرآبی و نهادهای موسس آن در سمت مشورتی دعوت نماید. نمایندگان مرکز بین المللی مطالعه راجع به حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم) و کمیته بین المللی صلیب سرخ نیز می توانند در سمت مشورتی دعوت شوند.

ماده ۲۸- دبیرخانه

کارگروه توسط دبیرخانه یونسکو که مجموعه اسناد مدارک کار گروه و دستور کار اجلاسهای آن را تهیه خواهد کرد یاری خواهد شد و مسئولیت اجرای تصمیمات آن را نیز دارا می باشد.

ماده ۲۹- صندوق حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه

۱- بدین وسیله صندوقی با اهداف زیر تاسیس می شود:

الف - تمین کمکهای مالی یا سایر کمکها در حمایت از اقدامات مقدماتی یا سایر اقداماتی که باید در زمان صلح از جمله ماده (۵) بند(ب) ماده (۱۰) و ماده (۳۰) اتخاذ گردد، و

ب - تامین کمهائمالی یا سایر کمکها در خصوص اقدامات اضطراری ، مقتی و سایر اقداماتی که باید به منظور حمایت از اموال فرهنگی در طول مخاصمه مسلحانه یا برای جبران خسارت فوری پس از خاتمه مخاصمات از جمله طبق بند(الف) ماده (۸) اتخاذ گردد.

۲- صندوق در انطباق با شرایط مقررات مالی یونسکو، صندوق امانی ایجاد خواهد کرد.

۳- پرداختهای صندوق فقط برای مقاصدی که کارگروه طبق اصول راهنمای ترعیف شده در جزء(پ) بند(۳) ماده (۲۳) در مورد آنها تصمیم گیری خواهند نمود هزینه خواهد شد. کار گروه می تواند کمک هائی را تنها برای مصرف در مورد برنامه ها یا پروژه های خاصی بپذیرد مشروط بر اینکه کار گروه در مورد اجرای چنین برنامه هایا پروژه های تصمیم گرفته باشد.

۴- منابع مالی صندوق شامل موارد زیر خواهد بود:

الف - کمکهای داوطلبانه طرفها،

ب - کمکها، هدایا یا ارث اعطاء شده به وسیله :

۱- ایر دولتها،

۲- یونسکو یا سازمانهای نظام سازمان ملل متحد،

۳- سایر سازمانهای بین الدولی یا غیر دولتی،

۴- نهادهای عمومی و خصوصی با اشخاص حقیقی،

پ - هر منفعت حاصل از صندوق ،

ت - وجوه حاصل از تحصیل اداری و دریافتهای ناشی از برنامه های ترتیب داده شده به نفع صندوق ، و

ث - سایر منابع مجاز به موجب اصول راهنمای حاکم در مورد صندوق .

بخش هفتم - انتشار اطلاعات و کمک بین المللی

ماده ۳- انتشار

۱- طرفها از طرق مربوط به ویژه به وسیله برنامه های آموزشی و اطلاعاتی تلاش خواهند کرد تا توجه و ارزش اموال فرهنگی را در بین تمام مردم خود تقویت نمایند.

۲- طرفها، این پروتکل را در وسیع ترین حد، هم در زمان صلح و هم در زمان مخاصمه مسلحانه منتشر خواهند نمود) از جمله همه اقدامات ضروری برای نشر مقررات این پروتکل در بین نیروهای نظامی که در عملیات سازمان ملل متحد مشارکت می نمایند) .

۳- هر یک از مقامهای نظامی یا غیر نظامی که در زمان مخاصمه مسلحانه دارای مسئولیتی در رابطه با اجرای این پروتکل است باید کاملاً" با متن آن آشنا باشد. بدین منظور طرفها باید در صورت اقتضاء:

الف - اصول راهنما و دستورالعملهای حمایت از اموال فرهنگی را در مقررات نظامی خود بنگجانند.

ب - در همکاری با یونسکو و سازمان های دولتی و غیر دولتی مربوط، آموزش های زمان صلح و برنامه های آموزشی را اجراء نموده و توسعه دهند.

پ - اطلاعاتی را در مورد قوانین ، مقررات اداری و اقدامات اتخاذ شده به موجب جزءهای (الف) تا(ب) از طریق مدیر کل برای یکدیگر ارسال نمایند.

ت - قوانین و مقررات اداری را که ممکن است برای تضمین اجرای این پروتکل اتخاذ نمایند در اسرع وقت از طریق مدیر کل برای یکدیگر ارسال نمایند.

ماده ۳۱- همکاری بین المللی

در موارد نقض جدی این پروتکل طرفها متعهد می گردند که به صورت جمعی از طریق کارگروه یا به صورت فردی در همکاری بایونسکو و سازمان ملل متحد و در انطباق با منشور ملل متحد اقدام نمایند

ماده ۳۲- کمکهای بین المللی

۱- یک طرف می تواند از کار گروه برای اموال فرهنگی تحت حمایت عال یدرخواست کمک بین المللی نماید و همچنین در ارتباط با آماده سازی ، توسعه یا اجرای قوانین ، مقررات اداری واقدامات موضوع ماده (۱۰) درخواست کمک کند.

۲- طرف مخاصمه ای که طرف این پروتکل نمی باشد اما طبق بند(۲) ماده (۳) مقررات آن ار می پذیرد و آن را اجرا می کند می تواند کمک بین المللی متناسبی را از کار گروه درخواست نماید.

۳- کار گروه قواعدی رابرای طرح درخواست کمک بین المللی تصویب و اشکال کمک بین المللی را که می توان دریافت کرد، تعیین خواهد نمود.

۴- طرفها تشویق می شوند تا هر نوع کمکهای فنی را از طریق کار گروه به طرفهای پروتکل یا طرفهای مخاصمه که آن را درخواست می کنند ارائه دهند.

ماده ۳۳- کمک یونسکو

۱- یک طرف می تواند از یونسکو برای سازماندهی حمایت از اموال فرهنگی خود همانند اقدامات اولیه برای ایمنی اموال فرهنگی ، اقدامات بازدارنده و سازمانی برای موقعیت های اضطراری و گردآوری فهرست مالی اموال فرهنگی یا در ارتباط با هر مساله ناشی از اجرای این پروتکل ، کمک فنی درخواست نماید. یونسکو چنین کمکی را در محدوده تعیین شده به وسیله برنامه و منابع خود اعطاء خواهد کرد

۲- طرفها تشویق می شوند تا کمکهای فنی را در سطح دو یا چند جانبه فراهم نمایند.

۳- یونسکو مجاز است تا به ابتکار خود پیشنهاداتی را در مورد این موضوعات به طرفها بنماید.

ماده ۳۴- حمایت ملی و بین المللی اعضاء سازمان سپرآبی و سایر اشخاص

۱- طرفهای این پروتکل و طرفهای مخاصمه باید حمایت کننداز:

الف - اعضاء کار گروه بین المللی سپر آبی هنگامی که در حال کار به روی حمایت از میراث فرهنگی در طول مخاصمه مسلحانه هستند یا هنگامی که مخاصمه تهدید کننده است ، همچنین ،

ب - اعضاء کار گروه های ملی سپر آبی وسایراشخصا مسئول حمایت از اموال فرهنگی در طول مخاصمه مسلحانه هستند یا هنگامی که مخاصمه تهدید کننده است ، همچنین ،

ب - اعضاء کار گروه های ملی سپر آبی و سایر اشخاص مسئول حمایت از اموال فرهنگی در طول مخاصمه مسلحانه یا هنگامی که مخاصمه تهدید کننده است.

- ۲- طرفهای این پروتکل و طرفهای مخاصمه باید کار آنها را در حد ممکن نیز تسهیل نمایند.
- ۳- اشخاص حمایت شده طبق بند(۱) مجاز به استفاده از نشانه طبق بند(۲) ماده (۱۷) کنوانسیون استفاده از وسایل شناسائی پیش بینی شده در ماده (۲۱) مقررات می باشند.
- پخش هشتم - اجرای این پروتکل
- ماده ۳۵- قدرتهای حمایت کننده
- این پروتکل با همکاری قدرتهای حمایت کننده مسئول ایمنی منافع طرفهای مخاصمه اجراء خواهد شد.
- ماده ۳۶- تشریفات سازش
- ۱- قدرتهای حمایت کننده ، مساعی جمیله خود را در تمام مواردی که تصور می نمایند کاربرد آن به نفع اموال فرهنگی است به ویژه اگر عدم توافقی بین طرفهای مخاصمه در مورد اجراء یا تفسیر مفاد این پروتکل وجود داشته باشد، به کار خواهند بست.
- ۲- بدین منظور هر قدرت حمایت کننده می تواند به دعوت یک طرف ، مدیرکل یا به ابتکار خود اجلاسی از نمایندگان طرفهای مخاصمه وبه ویژه مقام های مسئول حمایت از اموال فرهنگی را در صورتی که مناسب بداند در سرزمین دولتی که طرف مخاصمه نیست ، پیشنهاد نماید.
- طرفهای مخاصمه ملزم خواهند بود به پیشنهادهای برگزاری اجلاس که به آنها ارائه می شود، ترتیب اثر دهند. قدرتهای که به وسیله مدیر کل تعیین شده به طرفهای مخاصمه پیشنهاد خواهند نمود تا در صورت تصویب آنها برای شرکت در جلسه در مقام رییس دعوت گردد.
- ماده ۳۷- سازش در غیاب قدرتهای حمایت کننده
- ۱- در مخاصمه ای ه هیچ قدرت حامی تعیین نشده باشد، مدیر کل می تواند مساعی جمیله یا عمل به موجب اشکال دیگر سازش بامیانجی گری را به منظور حل اختلاف مقرر بدارد.
- ۲- به دعوت یک طرف یا مدیر کل ، رئیس کار گروه می تواند به طرفهای مخاصمه ، برگزاری اجلاسی متشکل از نمایندگان آنها و به ویژه مقامهای مسئول حمایت از اموال فرهنگی را اگر مناسب بداند در سرزمین دولتی که طرف مخاصمه نیست پیشنهاد نماید.
- ماده ۳۸- ترجمه ها و گزارش ها
- ۱- طرفها، این پروتکل را به زبانهای رسمی خود ترجمه و این ترجمه های رسمی را به مدیر کل ارسال خواهند نمود.
- ۲- طرفها، هر چهار سال گزارشی را در خصوص اجرای این پروتکل به کار گروه ارسال خواهند نمود.
- ماده ۳۹- مسئولیت دولت
- هیچ یک از مقررات این پروتکل در خصوص مسئولیت کیفری اشخاص تاثیر بر مسئولیت دولتها به موجب حقوق بین الملل از جمله وظیفه جبران خسارت نخواهد داشت.

بخش نهم - شروط نهایی

ماده ۴- زبانها

این پروتکل به زبانهای عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی تنظیم شده و شش متن از اعتبار یکسان برخوردار می باشند

این پروتکل برای امضاء تمام دولتهای معظم متعاهد در لاهه از تاریخ ۱۷ می ۱۹۹۹ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸/۲/۲۷ تا ۱۳۷۸/۱۰/۱۰ هجری شمسی) مفتوح خواهد بود.

ماده ۴۲- تنفیذ (پذیرش یا تصویب)

۱- این پروتکل منوط به تنفیذ (پذیرش یا تصویب) دولتهای معظم متعاهدی که آن را امضاء نموده اند طبق تشریفات قانونی اساسی مربوط آنها خواهد بود.

۲- اسناد تنفیذ (پذیرش یا تصویب) به مدیر کل تسلیم خواهد شد.

ماده ۴۳- الحاق

۱- این پروتکل از تاریخ اول ژانویه ۲۰۰۰ میلادی (۱۳۷۸/۱۰/۱۱ هجری شمسی) برای الحاق دولتهای معظم متعاهد مفتوح خواهد بود.

۲- الحاق به وسیله تسلیمی سند الحاق به مدیر کل صورت خواهد گرفت.

ماده ۴۴- لازم الاجراء شدن

۱- این پروتکل سه ماه بعد از تسلیم بیستمین سند تنفیذ (پذیرش تصویب) یا الحاق لازم الاجراء خواهد شد.

۲- پس از آن، این پروتکل برای هر طرف سه ماه پس از تسلیم سند تنفیذ (پذیرش تصویب) یا الحاق لازم الاجراء خواهد شد.

ماده ۴۵- لازم الاجراء شدن در شرایط مخاصمه مسلحانه

وضعیت های موضوع مواد (۱۸) و (۱۹) کنوانسیون اعتبار فوری به اسناد تنفیذ (پذیرش یا تصویب) یا الحاق به پروتکل که به وسیله طرفهای مخاصمه قب لیا پس از آغاز مخاصمات یا اشتغال تسلیم شده است، خواهد داد. در این موارد مدیر کل باید مکاتبات موضوع ماده (۴۷) را به سریعترین روش ارسال نماید.

ماده ۴۶- انصراف

۱- هر طرف می تواند از این پروتکل انصراف دهد.

۲- انصراف به موجب سندی کتبی که به مدیر کل تسلیم می شود اطلاع داده خواهد شد.

۳- انصراف یک سال پس از دریافت سند انصراف نافذ خواهد شد. به هر حال اگر در پایان این دوره طرف منصرف درگیر مخاصمه مسلحانه باشد، این انصراف تا پایان مخاصمات یا تا هنگامی که عملیات بازگردان اموال فرهنگی تکمیل شود- هر کدام که موخرتر باشد- نافذ نخواهد شد.

ماده ۴۷- اطلاعیه ها

مدیرکل، تمام دولتهای معظم متعاقد و همچنین سازمان ملل متحد را از تسلیم کلیه اسنادتنفیذ(پذیرش یا تصویب) یا الحاق پیش بینی شده در مواد(۴۲) و(۴۴) و همچنین انصراف پیش بینی شده در ماده (۴۶) مطلع خواهند نمود.

ماده ۴۸- ثبت نزد سازمان ملل متحد

این پورتکل در انطباق با ماده (۱۰۲) منشور ملل متحد، به درخواست مدیر کل نزد دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت خواهد شد.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین المللی کمکهای متقابل اداری به منظور پیشگیری،

تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی

مقدمه

اعضای این کنوانسیون که تحت شرایط شورای همکاری گمرکی تهیه و تدوین شده است با در نظر گرفتن این که تخلف از قانون گمرکی برای منافع اقتصادی، اجتماعی و مالی دولتها و منافع مشروع و قانونی بازرگانی زیان آور می باشد، و نظر به این که با همکاری بین ادارات گمرکی مبارزه با تخلفات گمرکی می تواند مؤثرتر باشد و چنین همکاری متقابلی یکی از هدفهای کنوانسیون ایجاد شورای همکاری گمرکی است به شرح زیر موافقت می نمایند

فصل ۱- تعاریف

ماده ۱- از نظر این کنوانسیون منظور از

الف - اصطلاح قانون امور گمرکی عبارت از مجموع مقررات قانونی و آیین نامه ای است که توسط ادارات گمرک اداره یا اجرا شده و در برگیرنده ورود، صدور و ترانزیت کالا می باشد.

ب - اصطلاح تخلف گمرکی عبارت از هر نوع نقص و یا شروع و اقدام به نقض قانون امور گمرکی است.

پ - اصطلاح تقلب گمرکی عبارت از تخلف گمرکی است که بدان وسیله شخصی موجب اغفال گمرک و فرار از پرداخت تمام یا بخشی از مالیاتها و عوارض مربوط به ورود یا صدور شده یا اجرای ممنوعیتها و محدودیتهای موضوع قانون امور گمرکی را نادیده گرفته و یا منافی مغایر باقانون امور گمرکی به دست آورد.

ت - اصطلاح قاچاق عبارت از تقلب گمرکی است که شامل گذراندن مخفیانه کالا به هر طریقی از مرزهای گمرکی می باشد.

ث - اصطلاح مالیاتها و عوارض مربوط به ورود یا صدور عبارت است از حقوق گمرکی، سودبازرگانی و تمامی حقوق و عوارض و حق الزحمه یا هزینه‌های دیگری که در مورد ورود یا صدور کالا یا در رابطه با آن دریافت می‌شود ولی شامل حق الزحمه‌ها و هزینه‌هایی نیست که از حیث مبلغ محدود به هزینه تقریبی خدمات انجام یافته می‌باشد.

ج - اصطلاح شخص به معنای شخص حقیقی و حقوقی می‌باشد، مگر اینکه سیاق عبارت به گونه دیگری مقرر بدارد.

چ - اصطلاح شورا عبارت از سازمان ایجاد شده توسط کنوانسیون «ایجاد شورای همکاری گمرکی» منعقد شده در بروکسل به تاریخ ۲۴۹۱۳۲۹ هجری شمسی برابر با ۱۵ دسامبر ۱۹۵۰ میلادی می‌باشد.

ح - اصطلاح کمیته دائمی فنی عبارت از کمیته دائمی فنی شورا می‌باشد.

خ - اصطلاح تنفیذ عبارت از تنفیذ پذیرش یا تصویب می‌باشد.

فصل ۲ - حیطة شمول کنوانسیون

ماده ۲ -

۱ - اعضای که توسط یک یا چند پیوست، متعهد به این کنوانسیون شده‌اند، موافقت می‌کنند که ادارات گمرک آنها با یکدیگر در زمینه پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی برابر بامفاد این کنوانسیون همکاری متقابل به عمل آورند.

۲ - همان طور که در بند (۱) این ماده پیش بینی شده است اداره گمرکی یک عضو می‌تواند در هرگونه تجسس یا در رابطه با هر نوع اقدامات اداری یا قضایی که توسط اعضا اتخاذ شده است درخواست کمکهای متقابل به عمل آورد. در صورتی که اداره گمرک خودمدیریت اقدامات را به عهده نداشته باشد می‌تواند فقط در حدود صلاحیت خود در اقدامات مزبور تقاضای کمکهای متقابل بنماید. همین طور اگر اقدامات در داخل کشور درخواست شونده انجام شده باشد کشورپاد شده کمکهای مورد در خواست را در خود صلاحیت خویش در اقدامات مزبور فراهم می‌کند.

۳ - کمکهای متقابلی که در بند (۱) این ماده پیش بینی شده شامل درخواست دستگیری اشخاص یا دریافت عوارض، مالیاتها، هزینه‌ها و جریمه‌ها، یا سایر وجوه به نمایندگی از عضو دیگر نمی‌شود.

ماده ۳ - چنانچه عضوی تشخیص بدهد که کمک درخواستی موجب نقض حاکمیت و امنیت یا سایر منافع ملی، تضعیف منافع قانونی تجاری مؤسسات دولتی یا خصوصی وی می‌شود، می‌تواند از فراهم کردن کمک مزبور خودداری نماید و یا انجام آن را موکول به شرایط و مقررات خاصی کند.

ماده ۴ - چنانچه اداره گمرک عضوی درخواست کمکی کند که در صورت تقاضای سایر اعضا به طور متقابل قادر به انجام آن نیست، باید این امر را در درخواست خود قید کند. انجام چنین درخواستی منوط به صلاحدید عضوی است که از وی تقاضای همکاری شده است.

فصل ۳ - روشهای کلی همکاری

ماده ۵ -

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- ۱ - هر گونه خبر، سند یا اطلاعات دیگری که در اجرای این کنوانسیون مخابره یا دریافت می‌شود الف - فقط باید برای مقاصد تعیین شده در این کنوانسیون، از جمله استفاده در اقدامهای اداری یا قضایی و با رعایت شرایطی که احتمالا توسط ادارات گمرک مقرر می‌شود، مورد استفاده قرار گیرد.
  - ب - در کشور دریافت کننده باید به همان ترتیبی که در آن کشور از اطلاعیه‌ها، سندها و سایر اطلاعات مشابه به دست آمده در قلمرو خود حفاظت و نگهداری می‌کند، از اطلاعات رسیده حفاظت و نگهداری کند.
  - ۲ - این گونه خبرها، اسناد و سایر اطلاعات تنها با موافقت کتبی اداره گمرک تهیه کننده آنها و با رعایت شرایط مقرر شده توسط اداره مزبور و مفاد جز (ب) بند (۱) این ماده می‌تواند برای مقاصد دیگری مورد استفاده قرار گیرد.
- ماده ۶ -**

- ۱ - ارتباطات بین اعضا که در این کنوانسیون پیش بینی شده به طور مستقیم بین ادارات گمرکی انجام خواهد گرفت. ادارات گمرک اعضا، دواير یا مأموران مسؤول برای این گونه ارتباطات را تعیین کرده و نام و نشانی ایشان را به دبیر کل شورا اطلاع خواهند داد. دبیر کل اطلاعات مزبور را به سایر اعضا ابلاغ خواهد کرد.
- ۲ - اداره گمرک عضو درخواست شونده با رعایت قوانین و مقررات جاری در قلمرو خود باید تمام اقدامات لازم را برای انجام درخواست همکاری انجام دهد.
- ۳ - اداره گمرک عضو درخواست شونده باید در کوتاهترین زمان ممکن به درخواست همکاری پاسخ دهد.

ماده ۷ -

- ۱ - درخواستهای همکاری که به موجب این کنوانسیون به عمل می‌آید، باید به طور معمول به صورت کتبی بوده و شامل اطلاعات ضروری و اسنادی باشد که مفید و سودمند به نظر می‌رسد.
- ۲ - متن درخواستهای کتبی باید به زبان مورد قبول اعضای مربوط نوشته شود. هر گونه سند پیوست چنین درخواستهایی، در صورت لزوم باید به زبان مورد قبول اعضا ترجمه شود.
- ۳ - اعضا باید درخواست همکاری و اسناد پیوست آن را در همه موارد به زبانهای انگلیسی یا فرانسوی یا به همراه ترجمه آن به انگلیسی یا فرانسوی بپذیرند.
- ۴ - هنگامی که به دلایلی، بویژه فوریت، درخواست همکاری به صورت کتبی نباشد، عضو درخواست شونده می‌تواند درخواست تأییدیه کتبی کند.

- ماده ۸ - هر نوع هزینه‌ای که به موجب این کنوانسیون بابت شهود و کارشناسان می‌شود به عهده عضو درخواست کننده می‌باشد. اعضا از کلیه دعاوی بازپرداخت هر گونه مخارج دیگری که در اجرای این کنوانسیون متحمل می‌شوند صرف نظر می‌کنند.

فصل ۴ - مقررات متفرقه

ماده ۹ - به منظور پیشبرد هدفهای کلی این کنوانسیون شورا و ادارات گمرک اعضا مقرراتی وضع و تدوین خواهند کرد که به موجب آن دواير مسؤول پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی با یکدیگر در ارتباط مستقیم و مشخص باشند.

ماده ۱۰ - از نظر این کنوانسیون پیوست یا پیوسته‌ایی که یک عضو نسبت به متعهد شده جز وجدانشدنی کنوانسیون به شمار می‌رود و در مورد عضو مزبور هر نوع استناد به این کنوانسیون شامل استناد به پیوست یا پیوسته‌های مزبور خواهد بود.

ماده ۱۱ - مفاد این کنوانسیون مانع کمکه‌های دو جانبه گسترده‌تری که برخی از اعضا ارایه می‌کنند یا در آینده ممکن است ارایه کنند نخواهد شد.

فصل ۵ - نقش شورا و کمیته دائمی فنی

ماده ۱۲ -

۱ - طبق مفاد این کنوانسیون شورا مسؤول اجرا و توسعه این کنوانسیون می‌باشد.

۲ - بدین منظور کمیته دائمی فنی با نظارت شورا و برای دستورالعمل‌های آن انجام وظایف مشروح زیر را به عهده خواهد داشت

الف - ارایه پیشنهادهای اصلاحی کنوانسیون به شورا در موارد ضروری.

ب - اظهار نظر درباره تفسیر مفاد این کنوانسیون.

پ - تأمین ارتباطات با سایر سازمانهای ذی نفع بین المللی، بویژه با ارگانهای صلاحیت دار سازمان ملل متحد، یونسکو و سازمان بین المللی پلیس جنایی (انترپل) در امر مبارزه با داد و ستد غیر مجاز مواد مخدر و روانگردان و داد و ستد غیر مجاز آثار هنری، عتیقه و سایر اموال فرهنگی.

ت - انجام هر گونه اقدامی که احتمالاً به پیشبرد هدفهای کلی کنوانسیون، بویژه مطالعه روشهای تازه و آیین نامه‌های تسهیل کننده پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی و تشکیل اجلاسها و غیره کمک کند.

ث - انجام وظایفی که شورا ممکن است در رابطه با مفاد این کنوانسیون مقرر نماید.

ماده ۱۳ - از نظر رای گیری در شورا و کمیته دائمی فنی هر پیوستی به منزله یک کنوانسیون مستقل و جداگانه تلقی خواهد شد.

فصل ۶ - مقررات نهایی

ماده ۱۴ - هر اختلافی که درباره تفسیر این کنوانسیون یا اجرای آن بین دو یا چند عضو به وجود آید از راه مذاکرات مستقیم آنها حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۵ -

۱ - هر کشور عضو شورا و هر کشور عضو سازمان ملل متحد یا مؤسسات تخصصی آن می‌تواند از راههای غیر عضو کنوانسیون بشود

الف - با امضای آن بدون قید تنفیذ

ب - با تقدیم سند تنفیذ پس از امضای آن با قید تنفیذ یا

پ - با الحاق به آن

۲ - این کنوانسیون تا تاریخ ۹۴۱۳۵۷ هجری شمسی برابر با سی ام ژوئن ۱۹۷۸ در مقر شورای بروکسل، برای امضای دولتهای اشاره شده در بند (۱) این ماده مفتوح است و بعد از این تاریخ برای پیوست آنان مفتوح خواهد بود.

۳ - هر یک از دولتهای اشاره شده در بند (۱) این ماده باید در هنگام امضا، تنفیذ یا الحاق به این کنوانسیون، با توجه به اینکه پذیرش حداقل یک پیوست ضروری آن به دبیرکل شورا اطلاع دهد که یک یا چند پیوست دیگر را می‌پذیرد.

۴ - اسناد الحاق یا تنفیذ باید به دبیرکل شورا سپرده شود.

۵ - اتحادیه‌های گمرکی یا اقتصادی می‌توانند به اتفاق کلیه دولتهای عضو خود یا هر زمان پس از اینکه کلیه دولتهای عضو آنان، عضو این کنوانسیون شده باشند نیز طبق مفاد بندهای (۱)، (۲) و (۳) این ماده، عضو این کنوانسیون بشوند. به هر حال چنین اتحادیه‌هایی حق رای ندارند.

ماده ۱۶ -

۱ - این کنوانسیون سه ماه پس از اینکه پنج دولت اشاره شده در بند (۱) ماده (۱۵) بالا آن را بدون قید تنفیذ امضا نمودند و یا سند تنفیذ یا الحاق خود را سپردند لازم الاجرا می‌شود.

۲ - این کنوانسیون پس از اینکه پنج دولت، بدون قید تنفیذ آن را امضا کرده یا اسناد تصویب یا الحاق خود را سپرده باشند نسبت به هر عضوی که این کنوانسیون را بدون قید تنفیذ امضا بکند یا آن را تنفیذ نماید و یا بدان ملحق شود پس از سه ماه بعد از اینکه عضو یاد شده بدون قید تنفیذ آن را امضا نموده و یا سند تنفیذ آن را امضا نموده و یا سند تنفیذ یا الحاق خود را سپرده باشد، لازم الاجرا می‌شود.

۳ - هر یک از پیوسته‌های این کنوانسیون سه ماه پس از اینکه دو دولت، پیوست یاد شده را پذیرفتند لازم الاجرا می‌شود. نسبت به هر عضوی که پیوستی را پس از آنکه دو دولت آن را پذیرفته‌اند بپذیرد، پیوست یاد شده سه ماه پس از آنکه عضو یاد شده پذیرش خود را اعلام کرده باشد، لازم الاجرا می‌شود. به هر حال پیش از آنکه این کنوانسیون درباره عضو مزبور به اجرا درآید، هیچ پیوستی در مورد عضو یاد شده لازم الاجرا نمی‌شود.

ماده ۱۷ -

۱ - هر دولتی می‌تواند در موقع امضا بدون قید تنفیذ، یا هنگام سپردن سند تنفیذ یا الحاق خود یا هر زمانی پس از آن با ارایه اطلاعیه به دبیرکل شورا اعلام نماید که این کنوانسیون تمام یا بخشی از سرزمینهایی را که روابط بین‌المللی آنها

تحت مسؤولیت آن قرار دارد در بر می‌گیرد. این اطلاعیه سه ماه پس از تاریخ رسیدن به دبیرکل شورا نافذ می‌شود. به هر حال این کنوانسیون نمی‌تواند پیش از اینکه نسبت به دولت ذی نفع لازم الاجرا شده باشد، در مورد سرزمینهای یادشده در اطلاعیه قابل اجرا شود.

۲ - هر دولتی که در اجرای بند (۱) این ماده اعلام کرده باشد که این کنوانسیون سرزمینی را که روابط بین‌المللی آن تحت مسؤولیت وی قرار دارد. در بر می‌گیرد می‌تواند برابر مقررات پیش‌بینی شده در ماده (۱۹) این کنوانسیون به دبیرکل شورا اطلاع دهد که دیگر سرزمین مورد بحث کنوانسیون را اجرا نخواهد کرد.

ماده ۱۸ - در ارتباط با عضو این گونه تلقی خواهد شد که به این کنوانسیون ملحق شده یا کلیه مقررات مندرج در کنوانسیون یا پیوستهای آن را پذیرفته است، مگر اینکه در هنگام الحاق به کنوانسیون یا پذیرش یک پیوست به طور جداگانه یا در هر زمان دیگر پس از آن، هر گونه حق شرطهایی را در مورد مقرراتی که نمی‌تواند بپذیرد به دبیرکل شورا اطلاع داده باشد. هر عضو تقبل خواهد نمود که به طور ادواری مقرراتی را که نسبت به آنها حق شرط قایل شده است، بررسی کرده و در صورت انصراف از حق شرطها مراتب را به دبیرکل شورا اطلاع دهد.

ماده ۱۹ -

۱ - این کنوانسیون برای مدت نامحدودی منعقد شده است ولی هر عضوی می‌تواند هر زمانی پس از تاریخ لازم الاجرا شدن آن به موجب ماده (۱۶) این کنوانسیون نسبت به فسخ عضویت در آن اقدام نماید.

۲- فسخ عضویت به وسیله سپردن سند کتبی به دبیر کل شورا اعلام می‌شود.

۳ - فسخ عضویت شش ماه پس از رسیدن سند فسخ به دبیرکل شورا نافذ می‌شود.

۴ - مفاد بندهای (۲) و (۳) این ماده در مورد پیوستهای این کنوانسیون نیز اعمال می‌گردد. هر عضو می‌تواند در هر زمان پس از لازم الاجرا شدن آنها به موجب ماده (۱۶) این کنوانسیون انصراف خود را از پذیرش یک یا چند پیوست اعلام دارد. عضوی که انصراف خود را از پذیرش همه پیوستها اعلام دارد، به منزله این است که عضویت خود در کنوانسیون را فسخ کرده است.

۵ - هر عضو که عضویت این کنوانسیون را فسخ نموده یا انصراف خود را از پذیرش یک یا چند پیوست آن اعلام بدارد، تا زمانی که اخبار اسناد یا سایر اطلاعاتی را که در اجرای این کنوانسیون فراهم آمده است در اختیار دارد نسبت به تعهد خود در مورد مفاد ماده ۵ این کنوانسیون باقی خواهد ماند.

ماده ۲۰ -

۱ - شورا می‌تواند اصلاحاتی را در مورد کنوانسیون توصیه کند.

۲ - متن هر اصلاحیه‌ای که بدین ترتیب توصیه می‌شود توسط دبیرکل شورا به کلیه اعضای این کنوانسیون و سایر دولتهای امضا کننده کنوانسیون و دولتهای عضو شورا که عضو این کنوانسیون نیستند ابلاغ می‌شود.

۳ - هر اصلاحیه پیشنهادی که برابر بند پیشین ابلاغ می‌شود، پس از سه ماه از تاریخ پایان یک‌دوره دو ساله از تاریخ اصلاحیه پیشنهادی که در طول آن هیچ اعتراضی نسبت به اصلاحیه پیشنهادی یاد شده توسط دولتهای عضو به دبیرکل شورا ارایه نشده باشد درباره همه اعضا لازم‌الاجرا می‌باشد.

۴ - اگر پیش از پایان دوره دو ساله یاد شده در بند (۳) این ماده توسط یکی از اعضای این کنوانسیون اعتراضی نسبت به اصلاحیه پیشنهادی به دبیرکل شورا ارایه شده باشد این اصلاحیه پذیرفته نشده و بدون اثر تلقی می‌شود.

ماده ۲۱ -

۱ - هر عضوی که این کنوانسیون را تنفیذ نموده یا بدان ملحق می‌شود به منزله این است که به صلاحیه‌های مربوط را که در تاریخ تسلیم سند تنفیذ یا الحاق آن عضو لازم‌الاجرا شده پذیرفته است.

۲ - هر عضوی که پیوستی را می‌پذیرد به منزله این است که همه اصلاحیه‌های آن پیوست را که در تاریخ ارایه پذیرش آن عضو به دبیرکل شورا لازم‌الاجرا شده پذیرفته است.

ماده ۲۲ - دبیرکل شورا مراتب زیر را به آگاهی اعضای این کنوانسیون سایر دولتهای امضا کننده آن، دسته از دولتهای

عضو شورا که عضو این کنوانسیون نیستند و دبیرکل سازمان ملل متحد می‌رساند

الف - امضاها، تنفیذها، الحاقها و اطلاعیه‌ها به موجب ماده (۱۵) این کنوانسیون.

ب - تاریخ لازم‌الاجرا شدن این کنوانسیون و هر یک از پیوستهای برابر ماده (۱۶)

پ - اطلاعیه‌های دریافت شده برابر ماده (۱۷)

ت - فسخ عضویت برابر ماده (۱۹)

ث - اصلاحیه‌های پذیرفته شده برابر ماده (۲۰) و تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن.

ماده ۲۳ - این کنوانسیون از تاریخ لازم‌الاجرا شدن، برابر ماده (۱۰۲) منشور ملل متحد در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسید.

بامراتب بالا امضا کنندگان زیر که دارای اختیارات لازم می‌باشند این کنوانسیون را امضا کرده‌اند.

این کنوانسیون به تاریخ نوزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و پنجاه و شش هجری شمسی برابر بانهم ژوئن سال یکهزار و نهصد و هفتاد و هفت میلادی در نایروبی به زبانهای انگلیسی و فرانسوی در یک نسخه اصلی که نزد دبیرکل شورا سپرده خواهد شد تنظیم شد و هر دو متن به‌طور مساوی معتبر است. دبیرکل شورا نسخه‌های گواهی شده این کنوانسیون را برای کلیه دولتهای عضو یاد شده در بند (۱) ماده (۱۵) این کنوانسیون ارسال خواهد کرد.

پیوست شماره ۱۱

کمک به امر مبارزه با قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی

- ۱ - مفاد این پیوست در مورد اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی اعمال می‌شود که به دلایل مذهبی یا غیرمذهبی دارای اهمیت باستان‌شناسی، ماقبل تاریخی، تاریخی، ادبی، هنری یا علمی به مفهوم بند (الف) الی (ک) ماده (۱) کنوانسیون یونسکو در مورد اتخاذ تدابیر برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیرقانونی اموال فرهنگی (پاریس ۲۳۸۱۳۴۹ هجری شمسی برابر با ۱۴ نوامبر ۱۹۷۰) تلقی می‌شود که البته در حدی این اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی موضوع قاچاق واقع شوند. این مقررات مانع اعمال اقدامات جاری در سطح داخلی در امر همکاری با بخشهای داخلی برای حمایت از اموال فرهنگی نیست و در زمینه گمرکی، اجرای مقررات کنوانسیون یونسکو توسط اعضای کنوانسیون مزبور را که پیوست حاضر را پذیرفته‌اند تکمیل می‌کند.
- ۲ - مقررات پیوست حاضر در مورد قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی در صورت اقتضا و در حدی که ادارات گمرک در این باره صالح می‌باشند نسبت به عملیات مالی مرتبط با قاچاق اعمال می‌شود. مبادله اطلاعات توسط ادارات گمرک به ابتکار خود آنها.
- ۳ - ادارات گمرک اعضا به ابتکار خود و بدون تأخیر هر نوع اطلاعاتی را که در موارد زیر در اختیار دارند به سایر ادارات گمرکی که به طور مستقیم ذی نفع هستند ارایه می‌دهند.
- الف - عملیاتی که مشاهده شده است یا گمان آن می‌رود که تشکیل قاچاق اشیای هنری عتیقه و سایر اموال فرهنگی را بدهند یا عملیاتی که تصور می‌رود موجب قاچاق مزبور بشود.
- ب - افرادی که به فعالیت در این زمینه شناخته شده‌اند در حدی که قوانین داخلی اجازه تبادل اطلاعات مربوط به افراد مزبور را می‌دهد و افراد مظنونی که در عملیات یاد شده در بند (الف) اشتغال دارند همچنین وسایط نقلیه، کشتیها، هواپیماها و سایر وسایل حمل و نقل به کار گرفته شده یا مظنون به کار گرفته شدن در این گونه عملیات.
- پ - وسایل یا روشهای جدید به کار رفته برای قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی. کمک در امر نظارت بنا به درخواست
- ۴ - بنا به درخواست اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر در حدود صلاحیت و توانایی خود نظارت ویژه‌ای را در مدت زمان معین در موارد زیر اعمال کرده و گزارشی در مورد آن به اداره گمرک عضو درخواست کننده ارایه می‌کند
- الف - در مورد جابه جاییها بویژه به هنگام ورود و خروج از قلمرو خود در رابطه با برخی اشخاصی که دلایلی در دست است که می‌توان تصور کرد که به طور حرفه‌ای یا به طور عادت به قاچاق اشیای هنری و عتیقه یا سایر اموال فرهنگی در قلمرو عضو درخواست کننده می‌پردازند.
- ب - در مورد نقل و انتقالات اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی که از طرف اداره گمرک عضو درخواست کننده به عنوان موجد داد و ستد غیر مجاز با اهمیت از سرزمین آن عضو گزارش شده است.

۱ - در مورد برخی وسایط نقلیه، کشتیها، هواپیماها یا سایر وسایل حمل و نقل که در مورد آنها دلایلی در دست است که می‌توان تصور کرد برای قاچاق اشیای هنری و عتیقه وسایر اموال فرهنگی از قلمرو عضو درخواست کننده به کار گرفته شده است.

انجام تحقیقات بنا به درخواست و از جانب عضو دیگر

۵ - بنا به درخواست اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر در حدود امکانات خود و با رعایت قوانین و مقررات جاری در قلمرو خود اقدام به تحقیقات برای دریافت ادله در مورد قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی موضوع تحقیقات در قلمرو عضو درخواست کننده می‌کند و اظهارات افراد ذی ربط در قاچاق مورد بحث یا شهود یا کارشناسان، را جمع‌آوری و نتایج تحقیقات و همچنین اسناد یا سایر ادله را به اداره گمرک عضو درخواست کننده ارائه می‌دهد.

اقدام مأموران گمرک یک عضو در قلمرو عضو دیگر

۶ - هرگاه ارایه مدرک صرفاً به صورت اظهارنامه کتبی کافی به مقصود نباشد بنا به درخواست اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر به مأموران خود در حد امکانات اجازه می‌دهد در دیوانها یا دادگاههای واقع در قلمرو عضو درخواست کننده به عنوان شاهد یا کارشناس برای دعوی مربوط به قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی حاضر شوند. درخواست حضور در دادگاه بویژه تصریح می‌کند که موضوع به چه دعوایی مربوط است و مأمور گمرک به چه عنوانی در دادگاه حاضر می‌شود. اداره گمرک عضوی که درخواست را می‌پذیرد در اجازه حضور، حدودی که مأموران آن عضو باید در ارایه ادله رعایت کنند بیان می‌کند.

۷ - بنا به درخواست کتبی اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر وقتی صلاح تشخیص دهد در حدود صلاحیت و امکانات خود به مأموران اداره گمرک متقاضی اجازه می‌دهد که در قلمرو عضو درخواست کننده در رابطه با تحقیقات یا گزارش رسمی مربوط به قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی مربوط به عضو درخواست کننده حضور به هم می‌رساند.

۸ - هرگاه هر دو عضو صلاح تشخیص دهند و با رعایت قوانین و مقررات جاری در قلمرو آنها مأموران اداره گمرک یک عضو بنا به درخواست عضو دیگر در تحقیقات انجام گرفته در قلمرو عضو دیگر شرکت می‌کنند.

تمرکز اطلاعات

۹ - ادارات گمرک اعضا اطلاعاتی که از این پس مشخص شده را در حدی که دارای نفعی در مقیاس بین‌المللی باشد در اختیار دبیرکل شورا قرار می‌دهند.

۱۰ - دبیرکل شورا یک فهرست راهنمای مرکز اطلاعات فراهم شده از اعضا را تأسیس و به روزنگه می‌دارد و داده‌های مندرج در آن را برای تهیه خاصه‌ها و بررسیهایی با گرایشهای دوباره مطرح شدن و جدید در زمینه قاچاق اشیای هنری و

عتیقه و سایر اموال فرهنگی مورد بهره‌برداری قرار می‌دهد. وی به طور ادواری اقدام به مرور فهرست راهنما برای حذف اطلاعاتی که به گمان او دیگر سودی ندارد و یا منسوخ شده می‌کند.

۱۱ - ادارات گمرک اعضا بنا به درخواست دبیرکل شورا و با رعایت سایر مفاد کنوانسیون و پیوست حاضر اطلاعات تکمیلی را که احتمالاً برای تهیه خلاصه‌ها و بررسیهای یاد شده در بند (۱۰) پیوست حاضر لازم باشد، در اختیار دبیرکل شورا قرار می‌دهند.

۱۲ - دبیرکل شورا اطلاعات ویژه مندرج در فهرست راهنمای مرکزی را در حدی که انتشار آنها را سودمند تشخیص دهد همچنین خلاصه‌ها و بررسیهای یاد شده در بند (۱۰) پیوست حاضر را به‌دوایر و مأموران انتصابی ادارات گمرک اعضا ارایه می‌دهد.

۱۳ - جز در صورتی که خلاف آن از سوی عضو در اختیار قرار دهند اطلاعات مقرر شده باشد دبیرکل شورا اطلاعات مندرج در فهرست راهنمای مرکزی مربوط به قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سیر اموال فرهنگی را در حدی که انتقال غیر مجاز مالکیت صورت گرفته باشد و دادن این اطلاعات را سودمند تشخیص دهد در اختیار یونسکو، سازمان بین المللی پلیس جنایی (انترپل) قرار می‌دهد. همچنین خلاصه‌ها و بررسیهایی را که در این زمینه در اجرای بند (۱۰) پیوست حاضر انجام داده است به آگاهی آنها می‌رساند.

۱۴ - دبیرکل شورا بنا به درخواست طرف متعهده‌ی که پیوست حاضر را پذیرفته است هر نوع اطلاعات دیگری را که در خصوص تمرکز اطلاعات پیش بینی شده در این پیوست در اختیار دارد در اختیار وی قرار می‌دهد.

قسمت اول فهرست راهنمای مرکزی اشخاص

۱۵ - اعلامیه‌های صادر به موجب این بخش از فهرست راهنمای مرکزی، اطلاعات مربوط به امور زیر را فراهم خواهد نمود.

الف - اشخاصی که به طور قطعی به دلیل ارتکاب قاچاق محکوم شده‌اند.

ب - در صورت اقتضا افراد مظنون به ارتکاب قاچاق یا دستگیر شده در حین ارتکاب جرم در قلمرو عضو اعلام کننده حتی اگر پیگرد قانونی تکمیل نشده باشد.

بدیهی است هنگامی که اعضا از اعلام نام و مشخصات افراد مورد بحث به دلیل منع قوانین داخلی خودداری می‌کنند با وجود این باید در اعلامیه ای تعداد هر چه بیشتر عناصر یاد شده در این بخش از فهرست راهنمای مرکزی را درج نمایند.

۱۶ - اطلاعاتی که باید داده شود در حد امکان شامل موارد زیر خواهد بود

الف - نام و نام خانوادگی ب - نام پ - در صورت لزوم نام دوران دوشیزگی ت - لقب و کنیه ث - شغل ج - نشانی فعلی (چ - تاریخ و محل تولد ح - تابعیت خ - کشور محل اقامت و کشورهایی که شخص در (۱۲) ماه گذشته از آنها

بازدید داشته است. د - نوع و شماره شناسنامه به همراه تاریخ و کشور محل صدور ذ - مشخصات بدنی ۱ - جنسیت ۲ - قد ۳ - وزن ۴ - جثه ۵ - مو ۶ - چشم ۷ - چهره ۸ - علایم مشخصه یا ویژه ر - توصیف مختصر و موجز تخلف (از جمله نوع و مبدا کالاهای موضوع تخلف و اینکه آیا انتقال غیر مجاز مالکیت وجود داشته یا خیر) و اوضاع و احوالی که منجر به کشف تخلف شده است. ز - نوع و میزان مجازاتها و یا حکم صادر شده. ژ - سایر ملاحظات، از جمله زبانهای تکلم شده و در (صورت وجود) محکومیت‌های قبلی ثبت شده. س - عضوی که اطلاعات را می‌دهد (از جمله شماره بازگشتی)

۱۷ - به عنوان یک قاعده کلی دبیرکل شورا اطلاعات مربوطه بخش اول فهرست راهنمای مرکزی را لااقل در اختیار کشورهای که ذی نفع تبعه آن بوده و در آنجا اقامت دارد و کشورهای که در مدت ۱۲ ماه آخر از آنها بازدید داشته است قرار می‌دهد.

قسمت دوم فهرست راهنمای مرکزی روشها

۱۸ - اعلامیه‌هایی که به موجب این بخش از فهرست راهنمای مرکزی صادر گردد باید اطلاعات مربوط به روشهای قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی از جمله راههای اختفا در همه مواردی که دارای منافع مهم بین المللی می‌باشد فراهم آورند. اعضا تمامی موارد کاربرد هرروش شناخته شده قاچاق، همچنین روشها نوین و غیرمعمول یا احتمالی را به طوری که بتوان گرایشهای جاری را در این زمینه کشف کرد، گزارش خواهند نمود.

۱۹ - اطلاعاتی که باید فراهم شود در حد امکان به قرار زیر است

الف - توصیف روشهای قاچاق و در صورت امکان توصیف وسیله حمل و نقل به کار گرفته شده (ساخت، مدل، شماره ثبت اگر موضوع مربوط باشد به وسیله حمل و نقل زمینی، نوع کشتی و مانند آن) و در صورت اقتضا فراهم آوردن اطلاعات مندرج در گواهینامه پلاک تاییدیه کانتینرها یا وسایط نقلیه که شرایط فنی آنها به موجب یک کنوانسیون بین المللی به تصویب رسیده است. همچنین اطلاعات مربوط به هر نوع دستکاری مهر و مومها، قفلها، وسایل مربوط به ممهور کردن یا سایر قسمت‌های کانتینرها یا وسایط نقلیه.

ب - در صورت لزوم توصیف محل اختفا از جمله در صورت امکان تصویر یا کروکی

پ - توصیف کالاهای مورد بحث

ت - سایر ملاحظات از جمله ذکر اوضاع و احوالی که منجر به کشف قاچاق، شده است

ث - عضوی که اطلاعات را می‌دهد (از جمله شماره بازگشتی)

کنوانسیون بین المللی کمکهای متقابل اداری به منظور پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی
(مصوب ۱۳۷۶/۳/۲۰)

مقدمه

اعضای این کنوانسیون که تحت شرایط شورای همکاری گمرکی تهیه و تدوین شده است با در نظر گرفتن این که تخلف از قانون گمرکی برای منافع اقتصادی، اجتماعی و مالی دولتها و منافع مشروع و قانونی بازرگانی زیان آور می باشد، و نظر به این که با همکاری بین ادارات گمرکی مبارزه با تخلفات گمرکی می تواند مؤثرتر باشد و چنین همکاری متقابلی یکی از هدفهای کنوانسیون ایجاد شورای همکاری گمرکی است به شرح زیر موافقت می نمایند

فصل ۱ - تعاریف

ماده ۱ - از نظر این کنوانسیون منظور از

الف - اصطلاح قانون امور گمرکی عبارت از مجموع مقررات قانونی و آیین نامه ای است که توسط ادارات گمرک اداره یا اجرا شده و در برگیرنده ورود، صدور و ترانزیت کالا می باشد.

ب - اصطلاح تخلف گمرکی عبارت از هر نوع نقص و یا شروع و اقدام به نقض قانون امور گمرکی است.

پ - اصطلاح تقلب گمرکی عبارت از تخلف گمرکی است که بدان وسیله شخصی موجب اغفال گمرک و فرار از پرداخت تمام یا بخشی از مالیاتها و عوارض مربوط به ورود یا صدور شده یا اجرای ممنوعیتها و محدودیتهای موضوع قانون امور گمرکی را نادیده گرفته و یا منافی مغایر باقانون امور گمرکی به دست آورد.

ت - اصطلاح قاچاق عبارت از تقلب گمرکی است که شامل گذراندن مخفیانه کالا به هر طریقی از مرزهای گمرکی می باشد.

ث - اصطلاح مالیاتها و عوارض مربوط به ورود یا صدور عبارت است از حقوق گمرکی، سودبازرگانی و تمامی حقوق و عوارض و حق الزحمه یا هزینه های دیگری که در مورد ورود یا صدور کالا یا در رابطه با آن دریافت می شود ولی شامل حق الزحمه ها و هزینه هایی نیست که از حیث مبلغ محدود به هزینه تقریبی خدمات انجام یافته می باشد.

ج - اصطلاح شخص به معنای شخص حقیقی و حقوقی می باشد، مگر اینکه سیاق عبارت به گونه دیگری مقرر بدارد.

چ - اصطلاح شورا عبارت از سازمان ایجاد شده توسط کنوانسیون «ایجاد شورای همکاری گمرکی» منعقد شده در بروکسل به تاریخ ۲۴۹۱۳۲۹ هجری شمسی برابر با ۱۵ دسامبر ۱۹۵۰ میلادی می باشد.

ح - اصطلاح کمیته دایمی فنی عبارت از کمیته دایمی فنی شورا می باشد.

خ - اصطلاح تنفیذ عبارت از تنفیذ پذیرش یا تصویب می باشد.

فصل ۲ - حیطة شمول کنوانسیون

ماده ۲ -

۱ - اعضایی که توسط یک یا چند پیوست، متعهد به این کنوانسیون شده‌اند، موافقت می‌کنند که ادارات گمرک آنها با یکدیگر در زمینه پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی برابر بامفاد این کنوانسیون همکاری متقابل به عمل آورند.

۲ - همان طور که در بند (۱) این ماده پیش بینی شده است اداره گمرکی یک عضو می‌تواند در هرگونه تجسس یا در رابطه با هر نوع اقدامات اداری یا قضایی که توسط اعضا اتخاذ شده است درخواست کمکهای متقابل به عمل آورد. در صورتی که اداره گمرک خودمدیریت اقدامات را به‌عهده نداشته باشد می‌تواند فقط در حدود صلاحیت خود در اقدامات مزبور تقاضای کمکهای متقابل بنماید. همین طور اگر اقدامات در داخل کشور درخواست شونده انجام شده باشد کشور یاد شده کمکهای مورد در خواست را در خود صلاحیت خویش در اقدامات مزبور فراهم می‌کند.

۳ - کمکهای متقابلی که در بند (۱) این ماده پیش بینی شده شامل درخواست دستگیری اشخاص یا دریافت عوارض، مالیاتها، هزینه‌ها و جریمه‌ها، یا سایر وجوه به نمایندگی از عضو دیگر نمی‌شود.

ماده ۳ - چنانچه عضوی تشخیص بدهد که کمک درخواستی موجب نقض حاکمیت و امنیت یا سایر منافع ملی، تضعیف منافع قانونی تجاری مؤسسات دولتی یا خصوصی وی می‌شود، می‌تواند از فراهم کردن کمک مزبور خودداری نماید و یا انجام آن را موکول به شرایط و مقررات خاصی کند.

ماده ۴ - چنانچه اداره گمرک عضوی درخواست کمکی کند که در صورت تقاضای سایر اعضا به‌طور متقابل قادر به انجام آن نیست، باید این امر را در درخواست خود قید کند. انجام چنین درخواستی منوط به صلاحدید عضوی است که از وی تقاضای همکاری شده است.

فصل ۳ - روشهای کلی همکاری

ماده ۵ -

۱ - هر گونه خبر، سند یا اطلاعات دیگری که در اجرای این کنوانسیون مخابره یا دریافت می‌شود

الف - فقط باید برای مقاصد تعیین شده در این کنوانسیون، از جمله استفاده در اقدامهای اداری یا قضایی و با رعایت شرایطی که احتمالا توسط ادارات گمرک مقرر می‌شود، مورد استفاده قرار گیرد.

ب - در کشور دریافت کننده باید به همان ترتیبی که در آن کشور از اطلاعاتیه‌ها، سندها و سایر اطلاعات مشابه به دست آمده در قلمرو خود حفاظت و نگهداری می‌کند، از اطلاعات رسیده حفاظت و نگهداری کند.

۲ - این گونه خبرها، اسناد و سایر اطلاعات تنها با موافقت کتبی اداره گمرک تهیه کننده آنها و بارعایت شرایط مقرر شده توسط اداره مزبور و مفاد جز (ب) بند (۱) این ماده می تواند برای مقاصد دیگری مورد استفاده قرار گیرد.

ماده ۶ -

۱ - ارتباطات بین اعضا که در این کنوانسیون پیش بینی شده به طور مستقیم بین ادارات گمرکی انجام خواهد گرفت. ادارات گمرک اعضا، دواير یا مأموران مسؤول برای این گونه ارتباطات را تعیین کرده و نام و نشانی ایشان را به دبیر کل شورا اطلاع خواهند داد. دبیرکل اطلاعات مزبور را به سایر اعضا ابلاغ خواهد کرد.

۲ - اداره گمرک عضو درخواست شونده با رعایت قوانین و مقررات جاری در قلمرو خود باید تمام اقدامات لازم را برای انجام درخواست همکاری انجام دهد.

۳ - اداره گمرک عضو درخواست شونده باید در کوتاهترین زمان ممکن به درخواست همکاری پاسخ دهد.

ماده ۷ - ۱ - درخواستهای همکاری که به موجب این کنوانسیون به عمل می آید، باید به طور معمول به صورت کتبی بوده و شامل اطلاعات ضروری و اسنادی باشد که مفید و سودمند به نظر می رسد.

۲ - متن درخواستهای کتبی باید به زبان مورد قبول اعضای مربوط نوشته شود. هرگونه سند پیوست چنین درخواستهایی، در صورت لزوم باید به زبان مورد قبول اعضا ترجمه شود.

۳ - اعضا باید درخواست همکاری و اسناد پیوست آن را در همه موارد به زبانهای انگلیسی یا فرانسوی یا به همراه ترجمه آن به انگلیسی یا فرانسوی بپذیرند.

۴ - هنگامی که به دلایلی، بویژه فوریت، درخواست همکاری به صورت کتبی نباشد، عضو درخواست شونده می تواند درخواست تأییدیه کتبی کند.

ماده ۸ - هر نوع هزینه ای که به موجب این کنوانسیون بابت شهود و کارشناسان می شود به عهده عضو درخواست کننده می باشد. اعضا از کلیه دعاوی بازپرداخت هر گونه مخارج دیگری که در اجرای این کنوانسیون متحمل می شوند صرف نظر می کنند.

فصل ۴ - مقررات متفرقه

ماده ۹ - به منظور پیشبرد هدفهای کلی این کنوانسیون شورا و ادارات گمرک اعضا مقرراتی وضع و تدوین خواهند کرد که به موجب آن دواير مسؤول پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی با یکدیگر در ارتباط مستقیم و مشخص باشند.

ماده ۱۰ - از نظر این کنوانسیون پیوست یا پیوسته‌هایی که یک عضو نسبت به متعهد شده جز وجدانشدنی کنوانسیون به شمار می‌رود و در مورد عضو مزبور هر نوع استناد به این کنوانسیون شامل استناد به پیوست یا پیوسته‌های مزبور خواهد بود.

ماده ۱۱ - مفاد این کنوانسیون مانع کمک‌های دو جانبه گسترده‌تری که برخی از اعضا ارایه می‌کنند یا در آینده ممکن است ارایه کنند نخواهد شد.

فصل ۵ - نقش شورا و کمیته دائمی فنی

ماده ۱۲ -

۱ - طبق مفاد این کنوانسیون شورا مسؤول اجرا و توسعه این کنوانسیون می‌باشد.
۲ - بدین منظور کمیته دائمی فنی با نظارت شورا و برای دستورالعمل‌های آن انجام وظایف مشروح زیر را به عهده خواهد داشت

الف - ارایه پیشنهاد‌های اصلاحی کنوانسیون به شورا در موارد ضروری.

ب - اظهارنظر درباره تفسیر مفاد این کنوانسیون.

پ - تأمین ارتباطات با سایر سازمان‌های ذی نفع بین المللی، بویژه با ارگان‌های صلاحیت‌دار سازمان ملل متحد، یونسکو و سازمان بین المللی پلیس جنایی (انترپل) در امر مبارزه با داد و ستد غیر مجاز مواد مخدر و روانگردان و داد و ستد غیر مجاز آثار هنری، عتیقه و سایر اموال فرهنگی.

ت - انجام هر گونه اقدامی که احتمالاً به پیشبرد هدف‌های کلی کنوانسیون، بویژه مطالعه روش‌های تازه و آیین نامه‌های تسهیل کننده پیشگیری، تجسس و جلوگیری از تخلفات گمرکی و تشکیل اجلاس‌ها و غیره کمک کند.

ث - انجام وظایفی که شورا ممکن است در رابطه با مفاد این کنوانسیون مقرر نماید.

ماده ۱۳ - از نظر رای‌گیری در شورا و کمیته دائمی فنی هر پیوستی به منزله یک کنوانسیون مستقل و جداگانه تلقی خواهد شد.

فصل ۶ - مقررات نهایی

ماده ۱۴ - هر اختلافی که درباره تفسیر این کنوانسیون یا اجرای آن بین دو یا چند عضو به وجود آید از راه مذاکرات مستقیم آنها حل و فصل خواهد شد.

ماده ۱۵ -

۱ - هر کشور عضو شورا و هر کشور عضو سازمان ملل متحد یا مؤسسات تخصصی آن می‌تواند از راه‌های غیر عضو کنوانسیون بشود

الف - با امضای آن بدون قید تنفیذ

ب - با تقدیم سند تنفیذ پس از امضای آن با قید تنفیذ یا

پ - با الحاق به آن

۲ - این کنوانسیون تا تاریخ ۹۴۱۳۵۷ هجری شمسی برابر با سی ام ژوئن ۱۹۷۸ در مقر شورای بروکسل، برای امضای دولتهای اشاره شده در بند (۱) این ماده مفتوح است و بعد از این تاریخ برای پیوست آنان مفتوح خواهد بود.

۳ - هر یک از دولتهای اشاره شده در بند (۱) این ماده باید در هنگام امضا، تنفیذ یا الحاق به این کنوانسیون، با توجه به اینکه پذیرش حداقل یک پیوست ضروری آن به دبیرکل شورا اطلاع دهد که یک یا چند پیوست دیگر را می‌پذیرد.

۴ - اسناد الحاق یا تنفیذ باید به دبیرکل شورا سپرده شود.

۵ - اتحادیه‌های گمرکی یا اقتصادی می‌توانند به اتفاق کلیه دولتهای عضو خود یا هر زمان پس از اینکه کلیه دولتهای عضو آنان، عضو این کنوانسیون شده باشند نیز طبق مفاد بندهای (۱)، (۲) و (۳) این ماده، عضو این کنوانسیون بشوند. به هر حال چنین اتحادیه‌هایی حق رای ندارند.

ماده ۱۶ -

۱ - این کنوانسیون سه ماه پس از اینکه پنج دولت اشاره شده در بند (۱) ماده (۱۵) بالا آن را بدون قید تنفیذ امضا نمودند و یا سند تنفیذ یا الحاق خود را سپردند لازم الاجرا می‌شود.

۲ - این کنوانسیون پس از اینکه پنج دولت، بدون قید تنفیذ آن را امضا کرده یا اسناد تصویب یا الحاق خود را سپرده باشند نسبت به هر عضوی که این کنوانسیون را بدون قید تنفیذ امضا بکنند یا آن را تنفیذ نماید و یا بدان ملحق شود پس از سه ماه بعد از اینکه عضو یاد شده بدون قید تنفیذ آن را امضا نموده و یا سند تنفیذ آن را امضا نموده و یا سند تنفیذ یا الحاق خود را سپرده باشد، لازم الاجرا می‌شود.

۳ - هر یک از پیوستهای این کنوانسیون سه ماه پس از اینکه دو دولت، پیوست یاد شده را پذیرفتند لازم الاجرا می‌شود. نسبت به هر عضوی که پیوستی را پس از آنکه دو دولت آن را پذیرفته‌اند بپذیرد، پیوست یاد شده سه ماه پس از آنکه عضو یاد شده پذیرش خود را اعلام کرده باشد، لازم الاجرا می‌شود. به هر حال پیش از آنکه این کنوانسیون درباره عضو مزبور به اجرا درآید، هیچ پیوستی در مورد عضو یاد شده لازم الاجرا نمی‌شود.

ماده ۱۷ -

۱ - هر دولتی می‌تواند در موقع امضا بدون قید تنفیذ، یا هنگام سپردن سند تنفیذ یا الحاق خود یا هر زمانی پس از آن با ارایه اطلاعیه به دبیرکل شورا اعلام نماید که این کنوانسیون تمام یا بخشی از سرزمینهایی را که روابط بین‌المللی آنها تحت مسؤولیت آن قرار دارد در بر می‌گیرد. این اطلاعیه سه ماه پس از تاریخ رسیدن به دبیرکل شورا نافذ می‌شود. به هر حال این کنوانسیون نمی‌تواند پیش از اینکه نسبت به دولت ذی نفع لازم الاجرا شده باشد، در مورد سرزمینهای یاد شده در اطلاعیه قابل اجرا شود.

۲ - هر دولتی که در اجرای بند (۱) این ماده اعلام کرده باشد که این کنوانسیون سرزمینی را که روابط بین‌المللی آن تحت مسؤولیت وی قرار دارد، در بر می‌گیرد می‌تواند برابر مقررات پیش‌بینی شده در ماده (۱۹) این کنوانسیون به دبیرکل شورا اطلاع دهد که دیگر سرزمین مورد بحث کنوانسیون را اجرا نخواهد کرد.

ماده ۱۸ - در ارتباط با عضو این گونه تلقی خواهد شد که به این کنوانسیون ملحق شده یا کلیه مقررات مندرج در کنوانسیون یا پیوسته‌های آن را پذیرفته است، مگر اینکه در هنگام الحاق به کنوانسیون یا پذیرش یک پیوست به طور جداگانه یا در هر زمان دیگر پس از آن، هر گونه حق شرطهایی را در مورد مقرراتی که نمی‌تواند بپذیرد به دبیرکل شورا اطلاع داده باشد. هر عضو تقبل خواهد نمود که به طور ادواری مقرراتی را که نسبت به آنها حق شرط قایل شده است، بررسی کرده و در صورت انصراف از حق شرطها مراتب را به دبیرکل شورا اطلاع دهد.

ماده ۱۹ -

۱ - این کنوانسیون برای مدت نامحدودی منعقد شده است ولی هر عضوی می‌تواند هر زمانی پس از تاریخ لازم الاجرا شدن آن به موجب ماده (۱۶) این کنوانسیون نسبت به فسخ عضویت در آن اقدام نماید.

۲- فسخ عضویت به وسیله سپردن سند کتبی به دبیرکل شورا اعلام می‌شود.

۳ - فسخ عضویت شش ماه پس از رسیدن سند فسخ به دبیرکل شورا نافذ می‌شود.

۴ - مفاد بندهای (۲) و (۳) این ماده در مورد پیوسته‌های این کنوانسیون نیز اعمال می‌گردد. هر عضو می‌تواند در هر زمان پس از لازم الاجرا شدن آنها به موجب ماده (۱۶) این کنوانسیون انصراف خود را از پذیرش یک یا چند پیوست اعلام دارد. عضوی که انصراف خود را از پذیرش همه پیوسته‌ها اعلام دارد، به منزله این است که عضویت خود در کنوانسیون را فسخ کرده است.

۵ - هر عضو که عضویت این کنوانسیون را فسخ نموده یا انصراف خود را از پذیرش یک یا چند پیوست آن اعلام بدارد، تا زمانی که اخبار اسناد یا سایر اطلاعاتی را که در اجرای این کنوانسیون فراهم آمده است در اختیار دارد نسبت به تعهد خود در مورد مفاد ماده ۵ این کنوانسیون باقی خواهد ماند.

ماده ۲۰ -

۱ - شورا می‌تواند اصلاحاتی را در مورد کنوانسیون توصیه کند.

۲ - متن هر اصلاحیه‌ای که بدین ترتیب توصیه می‌شود توسط دبیرکل شورا به کلیه اعضای این کنوانسیون و سایر دولتهای امضا کننده کنوانسیون و دولتهای عضو شورا که عضو این کنوانسیون نیستند ابلاغ می‌شود.

۳ - هر اصلاحیه پیشنهادی که برابر بند پیشین ابلاغ می‌شود، پس از سه ماه از تاریخ پایان یک دوره دو ساله از تاریخ اصلاحیه پیشنهادی که در طول آن هیچ اعتراضی نسبت به اصلاحیه پیشنهادی یاد شده توسط دولتهای عضو به دبیرکل شورا ارایه نشده باشد دربارہ همه اعضا لازم‌الاجرا می‌باشد.

۴ - اگر پیش از پایان دوره دو ساله یاد شده در بند (۳) این ماده توسط یکی از اعضای این کنوانسیون اعتراضی نسبت به اصلاحیه پیشنهادی به دبیرکل شورا ارایه شده باشد این اصلاحیه پذیرفته نشده و بدون اثر تلقی می‌شود.

ماده ۲۱ -

۱ - هر عضوی که این کنوانسیون را تنفیذ نموده یا بدان ملحق می‌شود به منزله این است که به صلاحیه‌های مربوط را که در تاریخ تسلیم سند تنفیذ یا الحاق آن عضو لازم الاجرا شده پذیرفته است.

۲ - هر عضوی که پیوستی را می‌پذیرد به منزله این است که همه اصلاحیه‌های آن پیوست را که در تاریخ ارایه پذیرش آن عضو به دبیرکل شورا لازم الاجرا شده پذیرفته است.

ماده ۲۲ - دبیرکل شورا مراتب زیر را به آگاهی اعضای این کنوانسیون سایر دولتهای امضا کننده آن، دسته از دولتهای

عضو شورا که عضو این کنوانسیون نیستند و دبیرکل سازمان ملل متحد می‌رساند

الف - امضاها، تنفیذها، الحاقها و اطلاعیه‌ها به موجب ماده (۱۵) این کنوانسیون.

ب - تاریخ لازم الاجرا شدن این کنوانسیون و هر یک از پیوستهای برابر ماده (۱۶)

پ - اطلاعیه‌های دریافت شده برابر ماده (۱۷)

ت - فسخ عضویت برابر ماده (۱۹)

ث - اصلاحیه‌های پذیرفته شده برابر ماده (۲۰) و تاریخ لازم الاجرا شدن آن.

ماده ۲۳ - این کنوانسیون از تاریخ لازم الاجرا شدن، برابر ماده (۱۰۲) منشور ملل متحد در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسید.

بابه مراتب بالا امضا کنندگان زیر که دارای اختیارات لازم می‌باشند این کنوانسیون را امضا کرده‌اند.

این کنوانسیون به تاریخ نوزدهم خردادماه یکهزار و سیصد و پنجاه و شش هجری شمسی برابر بانهم ژوئن سال یکهزار

و نهصد و هفتاد و هفت میلادی در نایروبی به زبانهای انگلیسی و فرانسوی در یک نسخه اصلی که نزد دبیرکل شورا

سپرده خواهد شد تنظیم شد و هر دو متن به‌طور مساوی معتبر است. دبیرکل شورا نسخه‌های گواهی شده این

کنوانسیون را برای کلیه دولتهای عضو یاد شده در بند (۱) ماده (۱۵) این کنوانسیون ارسال خواهد کرد.

پیوست

کمک به امر مبارزه با قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی

۱ - مفاد این پیوست در مورد اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی اعمال می‌شود که به دلایل مذهبی یا

غیرمذهبی دارای اهمیت باستان‌شناسی، ماقبل تاریخی، تاریخی، ادبی، هنری یا علمی به مفهوم بند (الف) الی (ک) ماده

(۱) کنوانسیون یونسکو در مورد اتخاذ تدابیر برای ممنوع کردن و جلوگیری از ورود و صدور و انتقال مالکیت غیرقانونی

اموال فرهنگی (پاریس ۲۳۸۱۳۴۹ هجری شمسی برابر با ۱۴ نوامبر ۱۹۷۰) تلقی می‌شود که البته در حدی این

- اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی موضوع قاچاق واقع شوند. این مقررات مانع اعمال اقدامات جاری در سطح داخلی در امر همکاری با بخشهای داخلی برای حمایت از اموال فرهنگی نیست و در زمینه گمرکی، اجرای مقررات کنوانسیون یونسکو توسط اعضای کنوانسیون مزبور را که پیوست حاضر را پذیرفته‌اند تکمیل می‌کند.
- ۲ - مقررات پیوست حاضر در مورد قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی در صورت اقتضا و در حدی که ادارات گمرک در این باره صالح می‌باشند نسبت به عملیات مالی مرتبط با قاچاق اعمال می‌شود.
- مبادله اطلاعات توسط ادارات گمرک به ابتکار خود آنها
- ۳ - ادارات گمرک اعضا به ابتکار خود و بدون تأخیر هر نوع اطلاعاتی را که در موارد زیر در اختیار دارند به سایر ادارات گمرکی که به طور مستقیم ذی نفع هستند ارایه می‌دهند.
- الف - عملیاتی که مشاهده شده است یا گمان آن می‌رود که تشکیل قاچاق اشیای هنری عتیقه و سایر اموال فرهنگی را بدهند یا عملیاتی که تصور می‌رود موجب قاچاق مزبور بشود.
- ب - افرادی که به فعالیت در این زمینه شناخته شده‌اند در حدی که قوانین داخلی اجازه تبادل اطلاعات مربوط به افراد مزبور را می‌دهد و افراد مظنونی که در عملیات یاد شده در بند (الف) اشتغال دارند همچنین وسایط نقلیه، کشتیها، هواپیماها و سایر وسایل حمل و نقل به کار گرفته شده یا مظنون به کار گرفته شدن در این گونه عملیات.
- پ - وسایل یا روشهای جدید به کار رفته برای قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی.
- کمک در امر نظارت بنا به درخواست
- ۴ - بنا به درخواست اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر در حدود صلاحیت و توانایی خود نظارت ویژه‌ای را در مدت زمان معین در موارد زیر اعمال کرده و گزارشی در مورد آن به اداره گمرک عضو درخواست کننده ارایه می‌کند
- الف - در مورد جابه جاییها بویژه به هنگام ورود و خروج از قلمرو خود در رابطه با برخی اشخاصی که دلایلی در دست است که می‌توان تصور کرد که به طور حرفه‌ای یا به طور عادت به قاچاق اشیای هنری و عتیقه یا سایر اموال فرهنگی در قلمرو عضو درخواست کننده می‌پردازند.
- ب - در مورد نقل و انتقالات اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی که از طرف اداره گمرک عضو درخواست کننده به عنوان موجد داد و ستد غیر مجاز با اهمیت از سرزمین آن عضو گزارش شده است.
- ۱ - در مورد برخی وسایط نقلیه، کشتیها، هواپیماها یا سایر وسایل حمل و نقل که در مورد آنها دلایلی در دست است که می‌توان تصور کرد برای قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی از قلمرو عضو درخواست کننده به کار گرفته شده است.
- انجام تحقیقات بنا به درخواست و از جانب عضو دیگر

۵ - بنا به درخواست اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر در حدود امکانات خود و بارعایت قوانین و مقررات جاری در قلمرو خود اقدام به تحقیقات برای دریافت ادله در مورد قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی موضوع تحقیقات در قلمرو عضو درخواست کننده می کند و اظهارات افراد ذی ربط در قاچاق مورد بحث یا شهود یا کارشناسان، را جمع آوری و نتایج تحقیقات و همچنین اسناد یا سایر ادله را به اداره گمرک عضو درخواست کننده ارایه می دهد.

اقدام مأموران گمرک یک عضو در قلمرو عضو دیگر

۶ - هرگاه ارایه مدرک صرفاً به صورت اظهارنامه کتبی کافی به مقصود نباشد بنا به درخواست اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر به مأموران خود در حد امکانات اجازه می دهد در دیوانها یا دادگاههای واقع در قلمرو عضو درخواست کننده به عنوان شاهد یا کارشناس برای دعوی مربوط به قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی حاضر شوند. درخواست حضور در دادگاه بویژه تصریح می کند که موضوع به چه دعوی مربوط است و مأمور گمرک به چه عنوانی در دادگاه حاضر می شود. اداره گمرک عضوی که درخواست را می پذیرد در اجازه حضور، حدودی که مأموران آن عضو باید در ارایه ادله رعایت کنند بیان می کند.

۷ - بنا به درخواست کتبی اداره گمرک یک عضو اداره گمرک عضو دیگر وقتی صلاح تشخیص دهد در حدود صلاحیت و امکانات خود به مأموران اداره گمرک متقاضی اجازه می دهد که در قلمرو عضو درخواست کننده در رابطه با تحقیقات یا گزارش رسمی مربوط به قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی مربوط به عضو درخواست کننده حضور به هم می رساند.

۸ - هر گاه هر دو عضو صلاح تشخیص دهند و با رعایت قوانین و مقررات جاری در قلمرو آنها مأموران اداره گمرک یک عضو بنا به درخواست عضو دیگر در تحقیقات انجام گرفته در قلمرو عضو دیگر شرکت می کنند.

تمرکز اطلاعات

۹ - ادارات گمرک اعضا اطلاعاتی که از این پس مشخص شده را در حدی که دارای نفعی در مقیاس بین المللی باشد در اختیار دبیرکل شورا قرار می دهند.

۱۰ - دبیرکل شورا یک فهرست راهنمای مرکز اطلاعات فراهم شده از اعضا را تأسیس و به روزنگه می دارد و داده های مندرج در آن را برای تهیه خاصه ها و بررسیهایی با گرایشهای دوباره مطرح شدن و جدید در زمینه قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی مورد بهره برداری قرار می دهد. وی به طور ادواری اقدام به مرور فهرست راهنما برای حذف اطلاعاتی که به گمان او دیگر سودی ندارد و یا منسوخ شده می کند.

۱۱ - ادارات گمرک اعضا بنا به درخواست دبیرکل شورا و با رعایت سایر مفاد کنوانسیون و پیوست حاضر اطلاعات تکمیلی را که احتمالاً برای تهیه خلاصه‌ها و بررسیهای یاد شده در بند (۱۰) پیوست حاضر لازم باشد، در اختیار دبیرکل شورا قرار می‌دهند.

۱۲ - دبیرکل شورا اطلاعات ویژه مندرج در فهرست راهنمای مرکزی را در حدی که انتشار آنها راسوئمند تشخیص دهد همچنین خلاصه‌ها و بررسیهای یاد شده در بند (۱۰) پیوست حاضر را به‌دوایر و مأموران انتصابی ادارات گمرک اعضا ارایه می‌دهد.

۱۳ - جز در صورتی که خلاف آن از سوی عضو در اختیار قرار دهند اطلاعات مقرر شده باشد دبیرکل شورا اطلاعات مندرج در فهرست راهنمای مرکزی مربوط به قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سیر اموال فرهنگی را در حدی که انتقال غیر مجاز مالکیت صورت گرفته باشد و دادن این اطلاعات را سوئمند تشخیص دهد در اختیار یونسکو، سازمان بین المللی پلیس جنایی (انترپل) قرار می‌دهد. همچنین خلاصه‌ها و بررسیهایی را که در این زمینه در اجرای بند (۱۰) پیوست حاضر انجام داده است به آگاهی آنها می‌رساند.

۱۴ - دبیرکل شورا بنا به درخواست طرف متعاہدی که پیوست حاضر را پذیرفته است هر نوع اطلاعات دیگری را که در خصوص تمرکز اطلاعات پیش بینی شده در این پیوست در اختیار دارد در اختیار وی قرار می‌دهد. قسمت اول فهرست راهنمای مرکزی اشخاص

۱۵ - اعلامیه‌های صادر به موجب این بخش از فهرست راهنمای مرکزی، اطلاعات مربوط به امور زیر را فراهم خواهد نمود.

الف - اشخاصی که به طور قطعی به دلیل ارتکاب قاچاق محکوم شده‌اند.

ب - در صورت اقتضا افراد مظنون به ارتکاب قاچاق یا دستگیر شده در حین ارتکاب جرم در قلمرو عضو اعلام کننده حتی اگر پیگرد قانونی تکمیل نشده باشد.

بدیهی است هنگامی که اعضا از اعلام نام و مشخصات افراد مورد بحث به دلیل منع قوانین داخلی خودداری می‌کنند با وجود این باید در اعلامیه ای تعداد هر چه بیشتر عناصر یاد شده در این بخش از فهرست راهنمای مرکزی را درج نمایند.

۱۶ - اطلاعاتی که باید داده شود در حد امکان شامل موارد زیر خواهد بود

الف - نام و نام خانوادگی

ب - نام

پ - در صورت لزوم نام دوران دوشیزگی

ت - لقب و کنیه

ث - شغل

ج - نشانی (فعلی)

چ - تاریخ و محل تولد

ح - تابعیت

خ - کشور محل اقامت و کشورهایی که شخص در (۱۲) ماه گذشته از آنها بازدید داشته است.

د - نوع و شماره شناسنامه به همراه تاریخ و کشور محل صدور

ذ - مشخصات بدنی

۱ - جنسیت

۲ - قد

۳ - وزن

۴ - جثه

۵ - مو

۶ - چشم

۷ - چهره

۸ - علایم مشخصه یا ویژه

ر - توصیف مختصر و موجز تخلف (از جمله نوع و مبدا کالاهای موضوع تخلف و اینکه آیا انتقال غیر مجاز مالکیت وجود داشته یا خیر) و اوضاع و احوالی که منجر به کشف تخلف شده است.

ز - نوع و میزان مجازاتها و یا حکم صادر شده.

ژ - سایر ملاحظات، از جمله زبانهای تکلم شده و در (صورت وجود) محکومیت‌های قبلی ثبت شده.

س - عضوی که اطلاعات را می‌دهد (از جمله شماره بازگشتی)

۱۷ - به عنوان یک قاعده کلی دبیرکل شورا اطلاعات مربوطه بخش اول فهرست راهنمای مرکزی را لااقل در اختیار کشورهایی که ذی نفع تبعه آن بوده و در آنجا اقامت دارد و کشورهایی که در مدت ۱۲ ماه آخر از آنها بازدید داشته است قرار می‌دهد.

قسمت دوم فهرست راهنمای مرکزی روشها

۱۸ - اعلامیه‌هایی که به موجب این بخش از فهرست راهنمای مرکزی صادر گردد باید اطلاعات مربوط به روشهای

قاچاق اشیای هنری و عتیقه و سایر اموال فرهنگی از جمله راههای اختفا در همه مواردی که دارای منافع مهم بین

المللی می‌باشد فراهم آورند. اعضا تمامی موارد کاربرد هرروش شناخته شده قاچاق، همچنین روشها نوین و غیرمعمول یا احتمالی را به طوری که بتوان گرایشهای جاری را در این زمینه کشف کرد، گزارش خواهند نمود.

۱۹ - اطلاعاتی که باید فراهم شود در حد امکان به قرار زیر است

الف - توصیف روشهای قاچاق و در صورت امکان توصیف وسیله حمل و نقل به کار گرفته شده (ساخت، مدل، شماره ثبت اگر موضوع مربوط باشد به وسیله حمل و نقل زمینی، نوع کشتی و مانند آن) و در صورت اقتضا فراهم آوردن اطلاعات مندرج در گواهینامه پلاک تاییدیه کانتینرها یا وسایط نقلیه که شرایط فنی آنها به موجب یک کنوانسیون بین المللی به تصویب رسیده است. همچنین اطلاعات مربوط به هر نوع دستکاری مهر و مومها، قفلها، وسایل مربوطه به ممهور کردن یا سایر قسمتهای کانتینرها یا وسایط نقلیه.

ب - در صورت لزوم توصیف محل اختفا از جمله در صورت امکان تصویر یا کروکی

پ - توصیف کالاهای مورد بحث

ت - سایر ملاحظات از جمله ذکر اوضاع و احوالی که منجر به کشف قاچاق، شده است

ث - عضوی که اطلاعات را می‌دهد (از جمله شماره بازگشتی)

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل دوم کنوانسیون ۱۹۵۴ میلادی لایحه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخصمانه مسلحانه (مصوب ۱۳۸۰/۴/۵)

ماده واحده - به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت حق شرط ذیل و ضمن صدور اعلامیه تفسیری متعاقب آن به «پروتکل دوم کنوانسیون ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳ هجری شمسی) لایحه در خصوص حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه، (لايه ۲۶ مارس ۱۹۹۹ میلادی - ۱۳۷۸.۱۰۶ هجری شمسی)» مشتمل بر یک مقدمه و چهل و هشت ماده به شرح پیوست ملحق شده اسناد آن را تسلیم نماید.

الف - حق شرط:

الحاق جمهوری اسلامی ایران به این پروتکل به معنای شناسایی کشورهایی که آنها را به رسمیت نمی‌شناسد، نبوده و هیچ گونه تعهدی در قبال چنین دولت‌هایی ایجاد نخواهد کرد.

ب - اعلامیه تفسیری:

نظر به اهمیت فوق‌العاده حفاظت از میراث فرهنگی کشورها در قبال صدمات ناشی از جنگ، باتوجه به این که میراث فرهنگی کشورها، بخشی از میراث فرهنگی بشریت محسوب می‌شوند، و با عنایت به این که حفاظت کامل از میراث فرهنگی در برابر صدمات ناشی از مخاصمات مسلحانه به حمایت‌هایی بیش از آن چه در پروتکل حاضر ذکر شده نیازمند است؛

جمهوری اسلامی ایران انعقاد موافقتنامه‌های دو یا چندجانبه مکمل پروتکل حاضر را که متضمن اعطاء امتیازات و فراهم کردن امکانات بیشتری در جهت حفاظت از میراث فرهنگی کشورها و نیز تبیین مقررات مندرج در پروتکل از جمله قواعد عرفی حقوق بین‌الملل به نحوی که صرفاً شامل قواعدی گردد که مورد اعتراض دولت جمهوری اسلامی ایران قرار نگرفته است و نیز تعیین روشن‌تر نحوه اجرای مقررات بخش (۴) پروتکل باشد ضروری دانسته و آمادگی خود را برای انعقاد این گونه معاهدات اعلام می‌دارد.

بخش اول - مقدمه

طرف‌ها؛

با آگاهی از نیاز به توسعه حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه و ایجاد نظام حمایتی عالی برای اموال فرهنگی که به طور خاص تعیین شده‌اند؛

با تأیید مجدد اهمیت مقررات کنوانسیون حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در ۱۴ می ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳.۲.۲۴ هجری شمسی) در لاهه منعقد شده و با تأکید بر ضرورت تکمیل این مقررات از طریق اقداماتی برای تقویت اجرای آن؛

با تمایل به تأمین ابزاری برای طرف‌های معظم متعاهد کنوانسیون که با ایجاد تشریفات مناسب در آن هرچه بیشتر متضمن حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه باشد؛

با عنایت به اینکه قواعد حاکم بر حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه باید پیشرفت‌های حقوق بین‌الملل را منعکس نماید؛

با تأیید این که قواعد عرفی حقوق بین‌الملل همچنان حاکم بر مسائلی خواهد بود که در مقررات این پروتکل مورد حکم قرار نمی‌گیرد؛

به شرح زیر توافق نمودند:

ماده ۱ - تعاریف :

از نظر این پروتکل:

الف - «طرف» یعنی دولت طرف این پروتکل؛

ب - «مال فرهنگی» یعنی مال فرهنگی به شرحی که در ماده (۱) کنوانسیون تعریف شده است؛

پ - «کنوانسیون» یعنی کنوانسیون حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در ۱۴ می ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳.۲.۲۴ هجری شمسی) در لاهه منعقد شده است؛

ت - «طرف معظم متعاهد» یعنی دولت طرف کنوانسیون؛

ث - «حمایت عالی» یعنی نظام حمایت عالی که به موجب مواد (۱۰) و (۱۱) ایجاد شده است؛

ج - «هدف نظامی» یعنی هدفی که به واسطه ماهیت، مکان، مقصود یا کاربرد خویش نقش مؤثری در اقدامات نظامی داشته و تخریب، تسخیر یا خنثی سازی کلی یا جزئی آن در اوضاع و احوال وقت، امتیاز نظامی مؤثری به شمار می آید؛
چ - «غیرقانونی» یعنی تحت اجبار یا از طریق دیگر در تعارض با قواعد حاکم حقوق داخلی سرزمین اشغال شده یا حقوق بین الملل؛

ح - «فهرست» یعنی فهرست بین المللی اموال فرهنگی تحت حمایت عالی که طبق جزء (ب) بند (۱) ماده (۲۷) ایجاد شده است؛

خ - «مدیر کل» یعنی مدیر کل یونسکو؛

د - «یونسکو» یعنی سازمان علمی، فرهنگی و آموزشی ملل متحد؛

ذ - «پروتکل اول» یعنی پروتکل راجع به حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه که در ۱۴ می ۱۹۵۴ میلادی (۱۳۳۳.۲.۲۴ هجری شمسی) در لاهه منعقد شده است.

ماده ۲ - ارتباط با کنوانسیون:

این پروتکل، کنوانسیون را در روابط بین طرفها تکمیل می نماید.

ماده ۳ - حیطة شمول:

۱ - علاوه بر مقرراتی که در زمان صلح اعمال خواهد شد، این پروتکل در مورد وضعیت های موضوع بندهای (۱) و (۲) ماده (۱۸) کنوانسیون و بند (۱) ماده (۲۲) اعمال خواهد شد.

۲ - هنگامی که یکی از طرفهای مخاصمه مسلحانه متعهد به این پروتکل نباشد، طرفهای این پروتکل ملزم به رعایت آن در روابط متقابل خویش خواهند بود. آنها همچنین متعهد به رعایت این پروتکل در رابطه با دولت طرف مخاصمه ای که مقررات این پروتکل را قبول نموده و تا مادامی که آن را اجراء می نماید هستند، هر چند که طرف اخیرالذکر متعهد به پروتکل نباشد.

ماده ۴ - ارتباط بین بخش سوم و سایر مقررات کنوانسیون و این پروتکل:

اجرای مقررات بخش سوم این پروتکل تأثیری بر موارد زیر نخواهد گذاشت:

الف - اجرای مقررات بخش اول کنوانسیون و بخش دوم این پروتکل؛

ب - اجرای مقررات بخش دوم کنوانسیون بین طرفهای این پروتکل یا بین یک طرف و دولتی که پروتکل را طبق بند (۲) ماده (۳) پذیرفته و اجراء می کند، به جز هنگامی که به مال فرهنگی هم حمایت خاص و هم حمایت عالی اعطاء می شود، در این صورت تنها مقررات حمایت عالی اعطاء خواهد شد.

بخش دوم - مقررات کلی حمایت

ماده ۵ - ایمنی اموال فرهنگی

اقدامات احتیاطی اتخاذ شده در زمان صلح به منظور ایمنی اموال فرهنگی در مقابل آثار قابل پیش‌بینی مخاصمه مسلحانه به موجب ماده (۳) کنوانسیون به طور مقتضی شامل آماده کردن فهرست، برنامه اقدامات اضطراری برای حمایت در مقابل آتش یا انهدام ساختاری، آمادگی برای انتقال اموال فرهنگی منقول یا مقررات مربوط برای حمایت کافی این اموال در محل و تعیین مقام‌های صالح مسؤول ایمنی اموال فرهنگی خواهد بود.

ماده ۶ - احترام اموال فرهنگی

با هدف تضمین احترام به اموال فرهنگی طبق ماده (۴) کنوانسیون:

الف - اسقاط حق براساس ضرورت‌های نظامی قهری به موجب بند (۲) ماده (۴) کنوانسیون برای هدایت عملیات نظامی علیه اموال فرهنگی تنها زمانی و تا مدتی ممکن است مورد استناد قرار گیرد که :

۱- آن مال فرهنگی با عملکرد خود تبدیل به هدفی نظامی شده ؛ و

۲- هیچ طریق ممکن دیگری برای کسب مزیت نظامی مشابه نسبت به آنچه که از طریق هدایت حمله نظامی علیه آن هدف به دست می‌آید، وجود نداشته باشد.

ب - اسقاط حق براساس ضرورت نظامی قهری به موجب بند (۲) ماده (۴) کنوانسیون برای استفاده از اموال فرهنگی به عنوان اهدافی که آن‌ها را احتمالاً در معرض ویرانی یا تخریب قرار می‌دهد فقط زمانی و تا مدتی ممکن است مورد استناد قرار گیرد که هیچ انتخابی بین چنین استفاده‌ای از اموال فرهنگی و سایر روش‌های ممکن برای کسب مزیت نظامی مشابه وجود نداشته باشد.

پ - تصمیم در خصوص استناد به ضرورت نظامی قهری فقط باید توسط افسری اتخاذ شود که نیرویی را در حد گردان یا بزرگتر از آن یا در صورتی که شرایط، عمل به گونه دیگری را اجازه نمی‌دهد نیروی کوچکتری را فرماندهی می‌کند.

ت - در صورت حمله براساس تصمیم اتخاذ شده به موجب بند (الف)، در هر زمان که شرایط اجازه دهد، باید اخطار مؤثر قبلی ارسال گردد.

ماده ۷ - اقدامات احتیاطی در حمله

بدون تأثیر بر سایر اقدامات احتیاطی مقرر به موجب حقوق بشر دوستانه بین‌المللی، در هدایت عملیات نظامی، هر طرف مخاصمه باید :

الف - از هر طریق ممکن تأیید نماید که اهداف مورد حمله، اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون نیستند؛

ب - به منظور اجتناب، و در صورت بروز به منظور به حداقل رساندن خسارات جنبی وارده به اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون، باید تمام اقدامات احتیاطی ممکن را در انتخاب وسایل و روش‌های حمله اتخاذ نماید ؛

پ - از تصمیم به آغاز هر حمله‌ای که انتظار می‌رود سبب ورود خسارتی جنبی به اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون شده که در مقایسه با مزیت نظامی مستقیم و واقعی پیش‌بینی شده بیشتر باشد، امتناع نماید ؛

ت - حمله را لغو یا تعلیق نماید، چنانچه مشخص شود که :

۱- هدف، مال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون می‌باشد ؛

۲- حمله ممکن است سبب ورود خسارت جنبی بیشتر از مزیت نظامی مستقیم و واقعی پیش‌بینی شده نسبت به اموال فرهنگی حمایت شده به موجب ماده (۴) کنوانسیون شود.

ماده ۸ - اقدامات احتیاطی در مقابل آثار مخاصمات

طرف‌های مخاصمه باید در بیشترین حد ممکن :

الف - اموال فرهنگی منقول را از مجاورت اهداف نظامی منتقل نموده یا حمایت کافی را در محل تأمین نمایند ؛

ب - از مستقر نمودن اهداف نظامی در نزدیکی اموال فرهنگی اجتناب نمایند.

ماده ۹ - حمایت از اموال فرهنگی در سرزمین اشغال شده

۱- بدون تأثیر بر مقررات مواد (۴) و (۵) کنوانسیون، طرف اشغال کننده کل یا بخشی از سرزمین طرف دیگر باید در رابطه با سرزمین اشغال شده، موارد زیر را ممنوع و از وقوع آن جلوگیری نماید :

الف - هرگونه صدور غیرقانونی نقل مکان یا انتقال مالکیت اموال فرهنگی.

ب - هرگونه حفاری باستان شناسی، به جز در مواردی که این حفاری برای ایمنی، ضبط یا حفظ اموال فرهنگی به طور اکید ضرورت داشته باشد.

پ - هرگونه تغییر یا تغییر کاربری اموال فرهنگی که به منظور پنهان کردن یا ویران کردن شواهد تاریخی، فرهنگی یا علمی صورت پذیرد.

۲- هرگونه حفاری باستان شناسی، تغییر یا تغییر کاربری اموال فرهنگی در سرزمین اشغال شده باید با همکاری نزدیک مقام‌های ملی صالح سرزمین اشغال شده صورت پذیرد مگر این که شرایط این گونه اجازه ندهد.

بخش سوم - حمایت عالی

ماده ۱۰ - حمایت عالی

اموال فرهنگی به شرط احراز سه شرط زیر می‌تواند تحت حمایت عالی قرار گیرد :

الف - یکی از مهم‌ترین میراث فرهنگی بشریت باشد ؛

ب - به موجب اقدامات اداری و قانونی متناسب داخلی که ارزش تاریخی و فرهنگی استثنایی آن شناسایی می‌شود حمایت شده و در بالاترین سطح، حمایت آن تضمین شود ؛

پ - برای مقاصد نظامی یا برای پوشش مکان‌های نظامی استفاده نشده و اعلامیه‌ای توسط طرفی که کنترل مال فرهنگی را به عهده دارد برای تأیید این که این مال برای مقاصد مزبور به کار نخواهد رفت، صادر شود.

ماده ۱۱ - اعطاء حمایت عالی

۱- هر طرف باید فهرستی از اموال فرهنگی را که می‌خواهد نسبت به آن حمایت عالی اعطاء شود به کار گروه ارسال نماید.

۲- طرفی که صلاحیت یا کنترل بر مال فرهنگی دارد می‌تواند تقاضا نماید که آن مال در فهرست تهیه شده طبق جزء (ب) بند (۱) ماده (۲۷)، درج گردد. این درخواست باید شامل تمام اطلاعات ضروری مربوط به ملاک‌های موضوع ماده (۱۰) باشد. کار گروه می‌تواند از یک طرف دعوت کند تا درخواست نماید آن مال فرهنگی در فهرست ثبت شود.

۳- سایر طرف‌ها، کار گروه بین‌المللی سپر آبی و سایر سازمان‌های غیر دولتی با تخصص مربوط می‌توانند مال فرهنگی خاصی را به کار گروه توصیه نمایند. در این موارد کار گروه می‌تواند تصمیم به دعوت از یک طرفی کند تا درخواست نماید آن مال فرهنگی در فهرست ثبت شود.

۴- تقاضای ثبت مال فرهنگی قرار گرفته در سرزمینی که اعمال حاکمیت یا صلاحیت بر آن توسط بیش از یک دولت مطرح شده است و همچنین ثبت آن به هیچ وجه بر حق طرف‌های اختلاف تأثیری نخواهد داشت.

۵- کار گروه، به محض دریافت تقاضا برای ثبت در فهرست، باید تمام طرف‌ها را از درخواست مطلع سازد. طرف‌ها می‌توانند اظهاریه‌هایی را در رابطه با این تقاضا ظرف مدت شصت (۶۰) روز به کار گروه ارائه نمایند. این اظهاریه‌ها باید تنها براساس ملاک‌های موضوع ماده (۱۰) ارائه شوند. اظهاریه‌ها باید مشخص و مربوط به وقایع باشند. کار گروه اظهاریه‌ها را رسیدگی خواهد کرد و برای عضو درخواست کننده ثبت، موقعیت معقولی برای پاسخ قبل از اتخاذ تصمیم فراهم خواهد آورد. هنگامی که چنین اظهاریه‌هایی نزد کار گروه مطرح می‌شوند، تصمیم در خصوص درج آن در فهرست باید علی‌رغم ماده (۲۶) به وسیله اکثریت چهار پنجم اعضاء حاضر و رأی دهنده اتخاذ شود.

۶- کار گروه در هنگام تصمیم‌گیری نسبت به درخواست می‌تواند نظر سازمان‌های دولتی و غیر دولتی و همچنین افراد متخصص را جویا شود.

۷- تصمیم مبنی بر اعطاء یا انکار حمایت عالی تنها می‌تواند براساس ملاک‌های موضوع ماده (۱۰) اتخاذ شود.

۸- در مواقع استثنایی هنگامی که کار گروه به این نتیجه رسیده است که طرف درخواست کننده ثبت مال فرهنگی در فهرست نمی‌تواند ملاک‌های موضوع در بند (ب) ماده (۱۰) را برآورده سازد، کار گروه می‌تواند تصمیم به اعطای حمایت عالی اتخاذ کند

مشروط بر این که طرف درخواست کننده تقاضای مساعدت بین‌المللی را به موجب ماده (۳۲) ارائه نماید.

۹- با شروع مخاصمات، طرف مخاصمه می‌تواند به صورت اضطراری حمایت عالی از اموال فرهنگی تحت صلاحیت یا کنترل خویش را با ابلاغ این درخواست به کار گروه تقاضا نماید. کار گروه فوری این تقاضا را به تمام طرف‌های مخاصمه ارسال خواهد نمود. در این موارد، کار گروه اظهاریه‌های طرف‌های مربوط را فوری بررسی خواهد نمود. تصمیم به اعطای حمایت عالی موقت در اسرع وقت و علی‌رغم ماده (۲۶) با اکثریت چهار پنجم اعضاء حاضر و رأی دهنده، اتخاذ خواهد شد. کار گروه می‌تواند حمایت عالی موقت را در طول آغاز تشریفات عادی اعطاء حمایت عالی اعطاء نماید، مشروط بر این که مفاد بندهای (الف) و (پ) ماده (۱۰) رعایت گردد.

۱۰- حمایت عالی نسبت به اموال فرهنگی توسط کار گروه از زمان ثبت آن در فهرست اعطاء خواهد شد.

۱۱- مدیر کل بدون تأخیر تصمیم کار گروه را در خصوص ثبت اموال فرهنگی در فهرست به دبیر کل سازمان ملل متحد و تمام طرف‌ها ابلاغ خواهد نمود.

ماده ۱۲ - مصونیت اموال فرهنگی تحت حمایت عالی

طرف‌های مخاصمه باید مصونیت اموال فرهنگی تحت حمایت عالی را با خودداری از هدف حمله قرار دادن آنها، هر گونه استفاده از این اموال یا محوطه پیرامون آنها در حمایت از اقدامات نظامی را تضمین نمایند.

ماده ۱۳ - از دست دادن حمایت عالی

۱- مال فرهنگی تحت حمایت عالی، چنین حمایتی را تنها در موارد زیر از دست خواهد داد :

الف - اگر چنین مصونیتی طبق ماده (۱۴) لغو یا معلق شده باشد؛ یا

ب - چنانچه و مادامی که این مال به موجب کاربردش به هدف نظامی تبدیل شده باشد.

۲- تحت شرایط جزء (ب) بند (۱) چنین اموالی فقط در صورتی ممکن است هدف حمله قرار بگیرند که :

الف - این حمله تنها وسیله ممکن برای پایان دادن به کاربرد مال موضوع جزء (ب) بند (۱) باشد.

ب - تمام اقدامات احتیاطی در انتخاب روش‌ها و وسایل حمله به منظور پایان دادن به چنین کاربردی و اجتناب یا به حداقل رساندن خسارت وارده به اموال فرهنگی صورت گرفته باشد.

پ - جز در صورتی که شرایط، به دلیل الزامات دفاع مشروع فوری اجازه انجام اعمال فوق را ندهد :

۱- حمله در بالاترین سطح عملیاتی فرمان، صادر شده باشد ؛

۲- آگهی مؤثری از پیش برای نیروی مهاجم ارسال شده باشد که پایان دادن به کاربرد موضوع جزء (ب) بند (۱) را لازم بداند؛ و

۳- به نیروهای مهاجم فرصتی کافی برای اصلاح وضع داده شود.

ماده ۱۴ - لغو و تعلیق حمایت عالی

۱- در صورتی که مال فرهنگی دیگر هیچ یک از ملاک‌های ماده (۱۰) این پروتکل را برآورده ننماید، کار گروه می‌تواند وضعیت حمایت عالی آن رامعلق نموده یا با حذف آن مال فرهنگی از فهرست، آن وضعیت را لغو نماید.

۲- در صورت نقض شدید ماده (۱۲) در ارتباط با مال فرهنگی تحت حمایت عالی در اثر کاربرد آن در حمایت از اقدامات نظامی، کار گروه می‌تواند وضعیت حمایت عالی آن را معلق نماید. در صورتی که چنین تخلفاتی مستمر باشد، کار گروه می‌تواند به صورت استثنایی وضعیت حمایت عالی را از طریق حذف مال فرهنگی از فهرست لغو نماید.

۳- دبیر کل باید بدون تأخیر هر تصمیم کار گروه را در خصوص لغو یا تعلیق حمایت عالی به دبیر کل سازمان ملل متحد و تمام طرف‌های این پروتکل ابلاغ نماید.

۴- کار گروه قبل از اتخاذ تصمیم، موقعیتی را برای طرف‌ها به منظور طرح نظراتشان فراهم خواهد نمود.

بخش چهارم - مسؤولیت کیفری و صلاحیت

ماده ۱۵ - نقض شدید پروتکل

۱- هر شخصی که مرتکب تخلفی در محدوده این پروتکل شود، اگر به طور عمدی و در تخلف از کنوانسیون یا این پروتکل مرتکب هر یک از اعمال زیر شود:

الف - هدف حمله قرار دادن اموال فرهنگی تحت حمایت عالی؛

ب - مورد استفاده قرار دادن اموال فرهنگی تحت حمایت عالی یا محوطه پیرامون آن در حمایت از اقدامات نظامی؛

پ - انهدام گسترده یا مصادره اموال فرهنگی حمایت شده به موجب کنوانسیون و این پروتکل؛

ت - هدف حمله قرار دادن اموال فرهنگی حمایت شده به موجب کنوانسیون و این پروتکل؛

ث - سرقت، غارت یا سوء استفاده یا تخریب اموال فرهنگی حمایت شده به موجب کنوانسیون.

۲- هر طرف باید اقدامات ضروری را اتخاذ نماید تا تخلفات بیان شده در این ماده را به موجب قوانین داخلی، تخلفات کیفری تلقی نموده و برای چنین تخلفاتی، مجازات‌های مناسبی وضع نماید. طرف‌ها در انجام این کار باید اصول کلی حقوق و حقوق بین‌الملل از جمله قواعد بسط دهنده مسؤولیت کیفری افراد به اشخاصی غیر از کسانی که به طور مستقیم مرتکب عمل می‌شوند را رعایت نمایند.

ماده ۱۶ - صلاحیت

۱- بدون لطمه زدن به بند (۲)، هر عضو اقدامات قانونگذاری ضروری را برای اعمال صلاحیت خود بر تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) در موارد زیر اتخاذ خواهد نمود:

الف - هنگامی که چنین تخلفی در سرزمین آن دولت صورت گرفته است؛

ب - هنگامی که متهم مورد ادعا تبعه آن دولت باشد؛

پ - در مورد تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) هنگامی که متهم مورد ادعا در سرزمین آن حضور داشته باشد.

۲- در رابطه با اعمال صلاحیت و بدون لطمه زدن به ماده (۲۸) کنوانسیون :

الف - این پروتکل از تحمیل مسؤولیت کیفری فردی یا اعمال صلاحیت به موجب حقوق ملی و بین‌المللی که ممکن است حاکم باشد یا بر اعمال صلاحیت به موجب حقوق بین‌الملل عرفی تأثیرگذار، جلوگیری نخواهد کرد.

ب - جز مادامی که دولتی که طرف این پروتکل نیست، ممکن است آن را پذیرفته و مقررات آن را طبق بند (۲) ماده (۳) اعمال نماید، اعضای نیروهای مسلح و اتباع دولتی که طرف پروتکل نمی‌باشد به جز آن دسته از اتباعی که در نیروهای مسلح دولتی خدمت می‌کنند که طرف این پروتکل می‌باشد، به موجب این پروتکل متحمل مسؤولیت کیفری فردی نشده و این پروتکل تعهدی را برای ایجاد صلاحیت بر چنین اشخاصی یا استرداد آنها وضع نمی‌کند.

ماده ۱۷ - تعقیب

۱- طرفی که متهم مورد ادعا به تخلف جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) در سرزمین او یافت شود، اگر آن شخص را مسترد نکند باید بدون هیچ‌استثناء و تأخیر غیرموجهی موضوع را به مقام‌های صالح خود برای تعقیب از طریق تشریفات رسیدگی طبق قانون داخلی خود یا در صورتی که قابل‌اجراء باشد، طبق قواعد مربوط حقوق بین‌الملل ارجاع نماید.

۲- بدون تأثیر بر قواعد مربوط حقوق بین‌الملل - در صورتی که قابل‌اجراء باشد - هر شخصی که در رابطه با وی تشریفات رسیدگی که در ارتباط با کنوانسیون یا این پروتکل است در حال انجام باشد باید رفتاری عادلانه و محاکمه‌ای عادلانه طبق حقوق داخلی و حقوق بین‌الملل برای وی در تمام مراحل رسیدگی تضمین گردد و در هیچ مورد تضمین‌ها نباید نامساعدتر از تضمین‌هایی باشد که به وسیله حقوق بین‌الملل برای آن شخص پیش‌بینی شده است.

ماده ۱۸ - استرداد

۱- تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) به عنوان تخلفات قابل استرداد در هر معاهده استرداد موجود بین طرف‌ها پیش از لازم‌الاجرا شدن این پروتکل گنجانده شده تلقی خواهد شد. طرف‌ها متعهد می‌گردند که چنین تخلفاتی را در هر معاهده استردادی که متعاقباً بین آنها منعقد گردد، بگنجانند.

۲- هنگامی که طرفی که استرداد را منوط به وجود معاهده استرداد می‌کند، درخواستی برای استرداد از دولت طرف دیگر دریافت نماید که با آن هیچ‌پیمان استردادی ندارد، دولت طرف مورد تقاضا به اختیار خود می‌تواند این پروتکل را به عنوان مبنای حقوقی استرداد در ارتباط با تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) در نظر بگیرد.

۳- طرف‌هایی که استرداد را منوط به وجود معاهده نمی‌کنند، تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) را با رعایت شرایط پیش‌بینی شده توسط قانون دولت مورد تقاضا به عنوان تخلفات قابل استرداد بین خود تلقی خواهند نمود.

۴- در صورت ضرورت، با تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) به منظور استرداد بین طرف‌ها به گونه‌ای رفتار خواهد شد که گویی آنها نه تنها در مکانی که در آن به وقوع پیوسته‌اند بلکه در سرزمین طرف‌هایی که طبق بند (۱) ماده (۱۶) ایجاد صلاحیت نموده‌اند، به وقوع پیوسته است.

ماده ۱۹ - کمک‌های قانونی متقابل

۱- طرف‌ها باید بیشترین حد کمک را به یکدیگر در ارتباط با تحقیقات یا تشریفات کیفری یا استرداد که در رابطه با تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) صورت گرفته است از جمله کمک در کسب شواهد در اختیار آنها که برای تشریفات رسیدگی ضروری است، اعطاء نمایند.

۲- طرف‌ها باید تعهدات خود به موجب بند (۱) را در توافق با سایر معاهدات یا ترتیبات راجع به کمک قانونی متقابل که ممکن است بین آنها وجود داشته باشد انجام دهند. در صورت فقدان چنین معاهدات یا توافقاتی طرف‌ها طبق قوانین داخلی خود به یکدیگر کمک خواهند کرد.

ماده ۲۰ - زمینه‌های امتناع

۱- برای استرداد، تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) و برای کمک قانونی متقابل تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) نباید به عنوان تخلفات سیاسی یا تخلفات مرتبط با تخلفات سیاسی یا تخلفات ملهم از انگیزه‌های سیاسی تلقی گردد. در نتیجه از درخواست برای استرداد یا برای کمک قانونی متقابل براساس چنین تخلفاتی نمی‌توان فقط بر این اساس که این تخلفات مربوط به تخلف سیاسی یا تخلف مرتبط با تخلفی سیاسی یا تخلف ملهم از انگیزه‌های سیاسی است امتناع نمود.

۲- هیچ چیز در این پروتکل نباید به گونه‌ای تفسیر شود که اگر دولت مورد تقاضا دلایل کافی برای اعتقاد به این داشته باشد که تقاضا برای استرداد تخلفات بیان شده در جزءهای (الف) تا (پ) بند (۱) ماده (۱۵) یا تقاضا برای کمک قانونی متقابل در ارتباط با تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) به منظور پیگرد یا مجازات شخص براساس نژاد، مذهب، ملیت یا اصلیت قومی یا عقیده سیاسی آن شخص بوده یا موافقت با این تقاضا سبب تبعیض نسبت به موقعیت آن شخص بنا به هر یک از این دلایل می‌شود، تعهدی در مورد استرداد یا اعطای کمک قانونی متقابل وضع کند.

ماده ۲۱ - اقداماتی در ارتباط با سایر تخلفات

بدون تأثیر بر ماده (۲۸) کنوانسیون، هر طرف باید آن دسته از اقدامات قانونی یا اداری یا انضباطی را اتخاذ کند که ممکن است برای سرکوب اعمال زیردر هنگامی که به طور عمدی صورت می‌گیرند، ضروری باشد :

الف - هر گونه کاربرد اموال فرهنگی در جهت نقض کنوانسیون یا این پروتکل؛
ب - هر گونه صدور غیرقانونی، سایر نقل مکان‌ها یا انتقال مالکیت اموال فرهنگی از سرزمین اشغال شده در جهت تخلف از کنوانسیون یا این پروتکل.

بخش پنجم

حمایت از اموال فرهنگی در مخاصمات مسلحانه‌ای که ویژگی بین‌المللی ندارند

ماده ۲۲ - مخاصمات مسلحانه فاقد ویژگی بین‌المللی

۱- این پروتکل در صورت بروز مخاصمه مسلحانه فاقد ویژگی بین‌المللی که در درون سرزمین یکی از طرف‌ها صورت می‌گیرد، اعمال خواهد شد.

۲- این پروتکل در وضعیت‌های آشوب و تنش داخلی مثل شورش و اعمال متخلفانه متفرق و پراکنده و سایر اعمال با ماهیت مشابه اعمال نخواهد شد.

۳- هیچ چیز در این پروتکل برای تأثیر گذاشتن بر حاکمیت یک دولت یا مسؤولیت حکومت به وسیله کلیه روش‌های قانونی برای حفظ یا برقراری مجدد نظم و قانون در دولت یا دفاع از وحدت ملی و تمامیت ارضی دولت مورد استناد قرار نخواهد گرفت.

۴- هیچ چیز در این پروتکل بر صلاحیت اولیه طرفی که در سرزمین وی مخاصمه مسلحانه فاقد ویژگی بین‌المللی به وقوع پیوسته است نسبت به تخلفات بیان شده در ماده (۱۵) تأثیری نخواهد گذاشت.

۵- هیچ چیز در این پروتکل نمی‌تواند به عنوان توجیه مداخله مستقیم یا غیرمستقیم به هر دلیل در مخاصمه مسلحانه یا در امور داخلی یا خارجی طرفی که در سرزمین آن مخاصمه صورت گرفته است، مورد استناد قرار گیرد.

۶- اعمال این پروتکل در مورد وضعیت موضوع بند (۱) تأثیری بر وضعیت حقوقی طرف‌های مخاصمه نخواهد داشت.

۷- یونسکو می‌تواند خدمات خود را به طرف‌های مخاصمه ارائه نماید.

بخش ششم - موضوعات سازمانی

ماده ۲۳ - اجلاس طرف‌ها

۱- اجلاس طرف‌ها هم‌زمان با کنفرانس عمومی یونسکو و در هماهنگی با اجلاس طرف‌های معظم متعاهد در صورتی که چنین اجلاسی توسط مدیرکل اعلام شود، تشکیل خواهد شد.

۲- اجلاس طرف‌ها آیین رسیدگی خود را تصویب خواهد کرد.

۳- اجلاس طرف‌ها وظایف زیر را خواهد داشت:

الف - انتخاب اعضای کار گروه طبق بند (۱) ماده (۲۴)؛

ب - تأیید اصول راهنمای تنظیم شده به وسیله کار گروه طبق جزء الف) بند (۱) ماده (۲۷)؛

پ - ایجاد اصول راهنما برای نظارت بر نحوه استفاده از صندوق به وسیله کار گروه؛

ت - بررسی گزارش ارائه شده به وسیله کار گروه طبق جزء (ت) بند (۱) ماده (۲۷):

ث - بحث در مورد هر مشکل مربوط به اعمال این پروتکل و در صورت اقتضاء ارائه توصیه.

۴- بنا به درخواست حداقل یک پنجم طرفها، مدیر کل، اجلاس فوق العاده طرفها را تشکیل خواهد داد.

ماده ۲۴ - کار گروه حمایت از اموال فرهنگی

در صورت بروز مخاصمه مسلحانه

۱- بدین وسیله کار گروه حمایت از اموال فرهنگی در صورت بروز مخاصمه مسلحانه تشکیل می شود. کار گروه

متشکل از دوازده (۱۲) عضو می باشد که توسط اجلاس طرفها انتخاب می شوند.

۲- کار گروه سالانه یک بار اجلاس عادی خواهد داشت و هرگاه ضروری تشخیص دهد، اجلاس های فوق العاده برگزار خواهد کرد.

۳- در تعیین اعضای کار گروه، طرفها تلاش خواهند نمود تا نمایندگی عادلانه مناطق و فرهنگ های مختلف دنیا را تضمین نمایند.

۴- طرف های عضو کار گروه اشخاصی را به عنوان نماینده خود انتخاب خواهند کرد که در زمینه های میراث فرهنگی، دفاعی یا حقوق بین الملل واجد شرایط باشند و تلاش خواهند کرد با مشورت با یکدیگر تضمین نمایند که کار گروه در کل شامل متخصصان کافی در تمامی زمینه های مزبور باشد.

ماده ۲۵ - دوره تصدی

۱- یک طرف به مدت چهار سال برای عضویت در کار گروه انتخاب خواهد شد و فقط یک بار برای انتخاب مجدد بلافاصله واجد شرایط خواهد بود.

۲- صرف نظر از مقررات بند (۱)، دوره تصدی نیمی از اعضای انتخاب شده در زمان اولین انتخاب در پایان اولین نشست عادی اجلاس طرفها که به موجب آن انتخاب شده اند خاتمه خواهد یافت. این اعضا به قید قرعه توسط رئیس این اجلاس پس از اولین انتخاب تعیین خواهند شد.

ماده ۲۶ - آیین رسیدگی

۱- کار گروه، آیین رسیدگی خود را تصویب خواهد کرد.

۲- اکثریت اعضا حد نصاب را تشکیل خواهند داد. تصمیمات کار گروه با اکثریت دو سوم اعضای رأی دهنده اتخاذ خواهد شد.

۳- اعضا در رأی گیری نسبت به هر تصمیم مربوط به اموال فرهنگی که تحت تأثیر مخاصمه مسلحانه ای قرار گرفته اند که آنها طرف مخاصمه هستند، شرکت نمی کنند.

ماده ۲۷ - وظایف

۱- کار گروه وظایف زیر را خواهد داشت :

الف - تنظیم اصول راهنما برای اجرای این پروتکل؛

ب - اعطاء ، تعلیق یا لغو حمایت عالی اموال فرهنگی و ایجاد، حفظ و افزایش فهرست اموال فرهنگی تحت حمایت عالی؛

پ - مراقبت و نظارت بر اجرای پروتکل و ترغیب شناسایی اموال فرهنگی تحت حمایت عالی؛

ت - بررسی و اظهارنظر در مورد گزارش‌های طرف‌ها، درخواست توضیح در مواقع ضرورت و تهیه گزارش خود در مورد اجرای این پروتکل برای اجلاس طرف‌ها؛

ث - دریافت و بررسی تقاضای کمک بین‌المللی به موجب ماده (۳۲)؛

ج - تعیین نحوه استفاده از صندوق؛

چ - اجرای سایر وظایفی که ممکن است توسط اجلاس طرف‌ها به آن محول گردد.

۲- وظایف کار گروه در همکاری با مدیر کل صورت خواهد پذیرفت.

۳- کار گروه با سازمان‌های دولتی و غیر دولتی ملی و بین‌المللی که اهدافی مشابه اهداف کنوانسیون، پروتکل اول آن و این پروتکل دارند همکاری خواهد نمود. کار گروه به منظور کمک در اجرای وظایفی می‌تواند برای شرکت در جلسات خویش از سازمان‌های تخصصی برجسته مثل سازمان‌هایی که روابطی رسمی با یونسکو دارند از جمله کار گروه بین‌المللی سپر آبی و نهادهای مؤسس آن در سمت مشورتی دعوت نماید. نمایندگان مرکز بین‌المللی مطالعه راجع به حفاظت و مرمت اموال فرهنگی (مرکز رم) و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز می‌توانند در سمت مشورتی دعوت شوند.

ماده ۲۸ - دبیرخانه

کار گروه توسط دبیرخانه یونسکو که مجموعه اسناد و مدارک کار گروه و دستور کار اجلاس‌های آن را تهیه خواهد کرد یاری خواهد شد و مسؤولیت اجرای تصمیمات آن را نیز دارا می‌باشد.

ماده ۲۹ - صندوق حمایت از اموال فرهنگی

در صورت بروز مخاصمه مسلحانه

۱- بدین وسیله صندوقی با اهداف زیر تأسیس می‌شود :

الف - تأمین کمک‌های مالی یا سایر کمک‌ها در حمایت از اقدامات مقدماتی یا سایر اقداماتی که باید در زمان صلح از جمله طبق ماده (۵)، بند (ب) ماده (۱۰) و ماده (۳۰) اتخاذ گردد ؛ و

ب - تأمین کمک‌های مالی یا سایر کمک‌ها در خصوص اقدامات اضطراری، موقتی و سایر اقداماتی که باید به منظور حمایت از اموال فرهنگی در طول مخاصمه مسلحانه یا برای جبران خسارت فوری پس از خاتمه مخاصمات از جمله طبق بند (الف) ماده (۸) اتخاذ گردد.

۲- صندوق در انطباق با شرایط مقررات مالی یونسکو، صندوق امانی ایجاد خواهد کرد.
۳- پرداخت‌های صندوق فقط برای مقاصدی که کار گروه طبق اصول راهنمای تعریف شده در جزء (پ) بند (۳) ماده (۲۳) در مورد آنها تصمیم‌گیری خواهد نمود هزینه خواهد شد. کار گروه می‌تواند کمک‌هایی را تنها برای مصرف در مورد برنامه‌ها یا پروژه‌های خاصی بپذیرد مشروط بر این که کارگروه در مورد اجرای چنین برنامه‌ها یا پروژه‌هایی تصمیم گرفته باشد.

۴- منابع مالی صندوق شامل موارد زیر خواهد بود :

الف - کمک‌های داوطلبانه طرف‌ها ؛

ب - کمک‌ها، هدایا یا ارث اعطاء شده به وسیله :

۱- سایر دولت‌ها؛

۲- یونسکو یا سازمان‌های نظام سازمان ملل متحد؛

۳- سایر سازمان‌های بین‌الدولی یا غیر دولتی؛ و

۴- نهادهای عمومی و خصوصی یا اشخاص حقیقی.

پ - هر منفعت حاصل از صندوق؛

ت - وجوه حاصل از تحصیل‌داری و دریافت‌های ناشی از برنامه‌های ترتیب داده شده به نفع صندوق؛ و

ث - سایر منابع مجاز به موجب اصول راهنمای حاکم در مورد صندوق.

بخش هفتم - انتشار اطلاعات و کمک بین‌المللی

ماده ۳۰ - انتشار

۱- طرف‌ها از طرق مربوط و به ویژه به وسیله برنامه‌های آموزشی و اطلاعاتی تلاش خواهند کرد تا توجه و ارزش اموال فرهنگی را در بین تمام مردم خود تقویت نمایند.

۲- طرف‌ها، این پروتکل را در وسیع‌ترین حد، هم در زمان صلح و هم در زمان مخاصمه مسلحانه منتشر خواهند نمود (از جمله همه اقدامات ضروری برای نشر مقررات این پروتکل در بین نیروهای نظامی که در عملیات سازمان ملل متحد مشارکت می‌نمایند).

۳- هر یک از مقام‌های نظامی یا غیرنظامی که در زمان مخاصمه مسلحانه دارای مسؤولیتی در رابطه با اجرای این پروتکل است باید کاملاً با متن آن آشنا باشد. بدین منظور طرف‌ها باید در صورت اقتضاء :

الف - اصول راهنما و دستورالعمل‌های حمایت از اموال فرهنگی را در مقررات نظامی خود بگنجانند.

ب - در همکاری با یونسکو و سازمان‌های دولتی و غیر دولتی مربوط، آموزش‌های زمان صلح و برنامه‌های آموزشی را اجراء نموده و توسعه دهند.

پ - اطلاعاتی را در مورد قوانین، مقررات اداری و اقدامات اتخاذ شده به موجب جزءهای (الف) و (ب) از طریق مدیر کل برای یکدیگر ارسال نمایند.

ت - قوانین و مقررات اداری را که ممکن است برای تضمین اجرای این پروتکل اتخاذ نمایند در اسرع وقت از طریق مدیر کل برای یکدیگر ارسال نمایند.

ماده ۳۱ - همکاری بین المللی

در موارد نقض جدی این پروتکل طرفها متعهد می گردند که به صورت جمعی از طریق کار گروه یا به صورت فردی در همکاری با یونسکو و سازمان ملل متحد و در انطباق با منشور ملل متحد اقدام نمایند.

ماده ۳۲ - کمک های بین المللی

۱- یک طرف می تواند از کار گروه برای اموال فرهنگی تحت حمایت عالی درخواست کمک بین المللی نماید و همچنین در ارتباط با آماده سازی، توسعه یا اجرای قوانین، مقررات اداری و اقدامات موضوع ماده (۱۰) درخواست کمک کند.

۲- طرف مخاصمه ای که طرف این پروتکل نمی باشد اما طبق بند (۲) ماده (۳) مقررات آن را می پذیرد و آن را اجرا می کند می تواند کمک بین المللی متناسبی را از کار گروه درخواست نماید.

۳- کار گروه قواعدی را برای طرح درخواست کمک بین المللی تصویب و اشکال کمک بین المللی را که می توان دریافت کرد، تعیین خواهد نمود.

۴- طرفها تشویق می شوند تا هر نوع کمک های فنی را از طریق کار گروه به طرفهای پروتکل یا طرفهای مخاصمه که آن را درخواست می کنند ارائه دهند.

ماده ۳۳ - کمک یونسکو

۱- یک طرف می تواند از یونسکو برای سازماندهی حمایت از اموال فرهنگی خود همانند اقدامات اولیه برای ایمنی اموال فرهنگی، اقدامات بازدارنده و سازمانی برای موقعیت های اضطراری و گردآوری فهرست ملی اموال فرهنگی یا در ارتباط با هر مسأله ناشی از اجرای این پروتکل، کمک فنی درخواست نماید. یونسکو چنین کمکی را در محدوده تعیین شده به وسیله برنامه و منابع خود اعطاء خواهد کرد.

۲- طرفها تشویق می شوند تا کمک های فنی را در سطح دو یا چند جانبه فراهم نمایند.

۳- یونسکو مجاز است تا به ابتکار خود پیشنهادهای خود را در مورد این موضوعات به طرفها بنماید.

ماده ۳۴ - حمایت ملی و بین المللی اعضاء سازمان سپر آبی و سایر اشخاص

۱- طرف های این پروتکل و طرف های مخاصمه باید حمایت کنند از :

الف - اعضاء کار گروه بين المللى سپر آبی هنگامى که در حال کار به روى حمايت از ميراث فرهنگى در طول مخاصمه مسلحانه هستند يا هنگامى که مخاصمه تهديد کننده است؛ همچنين ،

ب - اعضاء کار گروه هاى ملى سپر آبی و ساير اشخاص مسؤول حمايت از اموال فرهنگى در طول مخاصمه مسلحانه يا هنگامى که مخاصمه تهديد کننده است.

۲- طرف هاى اين پروتکل و طرف هاى مخاصمه بايد کار آنها را در حد ممکن نيز تسهيل نمايند.

۳- اشخاص حمايت شده طبق بند (۱) مجاز به استفاده از نشانه طبق بند (۲) ماده (۱۷) کنوانسيون و استفاده از وسايل شناسائى پيش بينى شده در ماده (۲۱) مقررات مى باشند.

بخش هشتم - اجراى اين پروتکل

ماده ۳۵ - قدرت هاى حمايت کننده

اين پروتکل با همکارى قدرت هاى حمايت کننده مسؤول ايمنى منافع طرف هاى مخاصمه اجراء خواهد شد.

ماده ۳۶ - تشریفات سازش

۱ - قدرت هاى حمايت کننده، مساعى جميله خود را در تمام مواردى که تصور مى نمايند کاربرد آن به نفع اموال فرهنگى است به ويژه اگر عدم توافقى بين طرف هاى مخاصمه در مورد اجرا يا تفسير مفاد اين پروتکل وجود داشته باشد، به کار خواهند بست.

۲- بدین منظور هر قدرت حمايت کننده مى تواند به دعوت یک طرف، مدير کل يا به ابتکار خود اجلاسى از نمايندگان طرف هاى مخاصمه و به ويژه مقام هاى مسؤول حمايت از اموال فرهنگى را در صورتى که مناسب بداند در سرزمين دولتى که طرف مخاصمه نيست، پيشنهاد نمايد. طرف هاى مخاصمه ملزم خواهند بود به پيشنهادهای برگزارى اجلاس که به آنها ارائه مى شود، ترتيب اثر دهند. قدرت هاى حمايت کننده شخصى را که متعلق به دولتى که طرف مخاصمه نيست يا شخصى را که به وسيله مدير کل تعيين شده به طرف هاى مخاصمه پيشنهاد خواهند نمود تا در صورت تصويب آنها براى شرکت در جلسه در مقام رئيس دعوت گردد.

ماده ۳۷ - سازش در غياب قدرت هاى حمايت کننده

۱- در مخاصمه اى که هيچ قدرت حامى تعيين نشده باشد، مدير کل مى تواند مساعى جميله يا عمل به موجب اشکال ديگر سازش يا ميانجى گرى را به منظور حل اختلاف مقرر بدارد.

۲- به دعوت یک طرف يا مدير کل، رئيس کار گروه مى تواند به طرف هاى مخاصمه، برگزارى اجلاسى متشکل از نمايندگان آنها و به ويژه مقام هاى مسؤول حمايت از اموال فرهنگى را اگر مناسب بداند در سرزمين دولتى که طرف مخاصمه نيست پيشنهاد نمايد.

ماده ۳۸ - ترجمه ها و گزارش ها

۱- طرف ها، اين پروتکل را به زبان هاى رسمى خود ترجمه و اين ترجمه هاى رسمى را به مدير کل ارسال خواهند نمود.

۲- طرف‌ها هر چهار سال، گزارشی را در خصوص اجرای این پروتکل به کار گروه ارسال خواهند نمود.

ماده ۳۹ - مسؤولیت دولت

هیچ یک از مقررات این پروتکل در خصوص مسؤولیت کیفری اشخاص تأثیری بر مسؤولیت دولت‌ها به موجب حقوق بین‌الملل از جمله وظیفه جبران خسارت نخواهد داشت.

بخش نهم - شروط نهایی

ماده ۴۰ - زبان‌ها

این پروتکل به زبان‌های عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی تنظیم شده و شش متن از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشند.

ماده ۴۱ - امضاء

این پروتکل تاریخ ۲۶ مارس ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸.۱۰.۱۶ هجری شمسی) را در بر خواهد داشت. ( )

این پروتکل برای امضاء تمام دولت‌های معظم متعاقد در لاهه از تاریخ ۱۷ می ۱۹۹۹ تا ۳۱ دسامبر ۱۹۹۹ میلادی (۱۳۷۸.۲.۲۷ تا ۱۳۷۸.۱۰.۱۰ هجری شمسی) مفتوح خواهد بود.

ماده ۴۲ - تنفیذ (پذیرش یا تصویب)

۱- این پروتکل منوط به تنفیذ (پذیرش یا تصویب) دولت‌های معظم متعاقدی که آن را امضاء نموده‌اند طبق تشریفات قانون اساسی مربوط آنها خواهد بود.

۲- اسناد تنفیذ (پذیرش یا تصویب) به مدیر کل تسلیم خواهد شد.

ماده ۴۳ - الحاق

۱- این پروتکل از تاریخ اول ژانویه ۲۰۰۰ میلادی (۱۳۷۸.۱۰.۱۱ هجری شمسی) برای الحاق دولت‌های معظم متعاقد مفتوح خواهد بود.

۲- الحاق به وسیله تسلیم سند الحاق به مدیر کل صورت خواهد گرفت.

ماده ۴۴ - لازم‌الاجراء شدن

۱- این پروتکل سه ماه بعد از تسلیم بیستمین سند تنفیذ (پذیرش، تصویب) یا الحاق لازم‌الاجراء خواهد شد.

۲- پس از آن، این پروتکل برای هر طرف سه ماه پس از تسلیم سند تنفیذ (پذیرش، تصویب) یا الحاق لازم‌الاجراء خواهد شد.

۴۵- لازم‌الاجراء شدن در شرایط مخاصمه مسلحانه

وضعیت‌های موضوع مواد (۱۸) و (۱۹) کنوانسیون اعتبار فوری به اسناد تنفیذ (پذیرش یا تصویب) یا الحاق به پروتکل که به وسیله طرف‌های مخاصمه قبل یا پس از آغاز مخاصمات یا اشغال تسلیم شده است، خواهد داد. در این موارد مدیر کل باید مکاتبات موضوع ماده (۴۷) را به سریع‌ترین روش ارسال نماید.

ماده ۴۶ - انصراف

- ۱- هر طرف می‌تواند از این پروتکل انصراف دهد.
- ۲- انصراف به موجب سندی کتبی که به مدیر کل تسلیم می‌شود اطلاع داده خواهد شد.
- ۳- انصراف یک سال پس از دریافت سند انصراف نافذ خواهد شد. به هر حال اگر در پایان این دوره طرف منصرف درگیر مخاصمه مسلحانه باشد، این انصراف تا پایان مخاصمات یا تا هنگامی که عملیات بازگردان اموال فرهنگی تکمیل شود - هر کدام که مؤخرتر باشد - نافذ نخواهد شد.

ماده ۴۷ - اطلاعیه‌ها

مدیر کل، تمام دولت‌های معظم متعهد و همچنین سازمان ملل متحد را از تسلیم کلیه اسناد تنفیذ (پذیرش یا تصویب) یا الحاق پیش‌بینی شده در مواد (۴۲) و (۴۴) و همچنین انصراف پیش‌بینی شده در ماده (۴۶) مطلع خواهد نمود.

ماده ۴۸ - ثبت نزد سازمان ملل متحد

این پروتکل در انطباق با ماده (۱۰۲) منشور ملل متحد، به درخواست مدیر کل نزد دبیرخانه سازمان ملل متحد ثبت خواهد شد.

بخش هفتم: ضوابط و حرایم

ضوابط واگذاری اراضی منابع ملی و دولتی برای طرح‌های غیر کشاورزی (ماده ۲۲ تا ۲۶)

ماده ۲۲-

- اراضی مورد نیاز برای مصارف و فعالیت‌های غیر کشاورزی عبارتند از:
  - شهرک سازی، ساختمان‌ها و تأسیسات مسکونی بخش خصوصی.
  - شهرک‌ها و نواحی صنعتی - شهرهای جدید و بنیاد مسکن
  - پایانه‌ها، کارخانجات، تأسیسات وابسته به صنایع.
  - تأسیسات فرهنگی، هنری، آموزشی، تفریحی، تحقیقاتی، مذهبی و مؤسسات ورزشی، مجتمع‌های اقامتی و پذیرائی و توریستی.
  - درمانگاه‌ها، بیمارستان‌ها، آزمایشگاه‌ها، گورستان‌ها، غسلخانه‌ها، آسایشگاه‌ها و سایر تأسیسات بهداشتی و رفاهی.
  - مراکز خدمات عمومی از قبیل: سردخانه، انبارهای عمومی و همچنین فضاهای نگهداری کالا و بارگیری در بندر و موارد مشابه.
- تبصره ۱- اراضی مورد نیاز وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی از جمله مؤسساتی که شمول قانونی بر آن مستلزم ذکر نام یا تصریح آن تابع قوانین و مقررات خاص است از طریق ماده ۶۹ و تبصره‌های ۱ و ۵ ذیل آن موضوع قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت اقدام خواهد شد.
- تبصره ۲- کمیسیون موظف است حتی المقدور اراضی منابع ملی و دولتی را که فاقد استعداد زارعی و باغی می باشد در قالب شهرک‌های صنعتی و نواحی صنعتی و مجتمع‌های تولیدی، صنعتی و خدماتی مصوب و از واگذاری‌های پراکنده خودداری نماید.
- ماده ۲۳- مجریان طرح‌ها ملزم می‌باشند برای توسعه منابع طبیعی و رعایت مقررات زیست محیطی حداقل ۲۵٪ سطح مورد واگذاری را برای درختکاری منظور و ایجاد نمایند.
- تبصره- حداقل اجاره بها سالیانه اراضی فوق معادل بیست درصد (۲۰٪) ارزش معاملاتی (قیمت منطقه‌ای) خواهد بود.
- ماده ۲۴- مدت اجاره اراضی واگذاری حداقل سه (۳) سال و حداکثر پانزده (۱۵) سال تعیین و هر سه (۳) سال یکبار در صورت معتبر بودن جواز تأسیس با موافقت اصولی و اجرای تعهدات تمدید و میزان اجاره بها توسط کمیسیون تعدیل می‌گردد.

ماده ۲۵- واگذاری اراضی منابع ملی و دولتی برای مصارف غیر کشاورزی به اشخاص حقیقی و حقوقی ایرانی منوط به ارائه طرح مصوب و موافقت اصولی یا جواز تأسیس از دستگاههای دولتی ذی ربط می‌باشد.

ماده ۲۶- واگذاری اراضی منابع ملی و دولتی برای مصارف غیر کشاورزی در قالب قرار داد اجاره در مساحت‌های بیش از سه (۳) هکتار در استان‌های گیلان، مازندران، تهران، گلستان و شهرهای شیراز، اصفهان، تبریز، اهواز، مشهد، کرج و بیش از پنجاه (۵۰) هکتار در سایر استان‌ها ضمن رعایت مفاد این دستورالعمل منوط به تأیید وزیر و یا مقام مجاز از سوی ایشان می‌باشد.

ضوابط حفظ حریم و اراضی مجاور راهها (مصوب شورای عالی شهرسازی ۱۳۶۸/۳/۱، ماده ۴)

- منطقه حریم جاده‌های برون شهری ۱۵۰ متر از طرفین می‌باشد.
- حریم جاده‌های سریع و کنار گذر (حریم ۱۵۰ متری) به عنوان نوار حفاظتی است که احداث هر گونه ساختمان و تأسیسات در آن غیرمجاز می‌باشد.
- رعایت مقررات مربوط به حریم قانونی راهها، آئین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مربوطه در تمامی موارد الزامی است.
- هر نوع تغییر در عملکرد در نوار حفاظتی راه‌ها (حریم ۱۵۰ متری) منوط به تأیید اداره کل راه و ترابری استان می‌گردد.
- ایجاد فضاهای سبز عمومی در حریم ۱۵۰ متری مجاز است.
- ایجاد فضای سبز خصوصی بدون دسترسی مستقیم به جاده در این حریم مجاز است.
- ایجاد عملکردهای غیر انتفاعی که سطح آنها بیش از دو هکتار باشد، بدون دسترسی مستقیم به جاده و فقط به صورت فضای سبز و پارکینگ در این حریم مجاز است.
- عملکردهای غیرانتفاعی مجاز به احداث بنا در حریم ۱۵۰ متری نبوده ولی به صورت فضای سبز و پارکینگ می‌توانند از حریم ذکر شده استفاده نمایند.
- احداث تأسیساتی که بهره‌برداری، کشت، داشت و برداشت از زمینهای کشاورزی و باغها بدون آنها مقدور نباشد در این حریم مجاز است.
- احداث تأسیسات خدماتی و رفاهی جانبی راه از قبیل پمپ بنزین، رستوران و تعمیرگاه (با رعایت حریم سبز حداقل ۵۰ متری بعد از حریم قانونی راه و رعایت ضوابط قانونی مربوطه) در این حریم مجاز است.
- دیوار کشی به صورت مشبک (۰/۸۰ مترمربع دیوار و مابقی به صورت مشبک) پس از رعایت حریم قانونی راه در این حریم مجاز است.

- اراضی واقع در حدفاصل جاده‌های کمربندی و محدوده قانونی شهرها و همچنین تا عمق ۱۵۰ متر از حد حریم قانونی راه در بر خارجی جاده‌های مذکور چنانچه در خارج از محدوده استحفاظی طرح‌های مصوب جامع یا هادی واقع شده‌اند، به محدوده‌های مذکور اضافه میگردند مگر اینکه فاصله کمربندی از محدوده و وسعت اراضی فی مابین به حدی باشد که در طول عمر طرح تأثیری در میزان و جهت گسترش شهر نداشته و اجرای مقررات نظارت بر حریم استحفاظی را عملاً غیرممکن بسازد که تشخیص آن با کمیسیون ماده ۵ شورایی عالی شهرسازی و معماری ایران در شهرهای دارای طرح جامع و مراجع و مقامات مسئول بررسی و تصویب طرح‌های هادی حسب مورد خواهد بود.

- ایجاد هر گونه ساختمان و تأسیسات تا عمق ۱۵۰ متر، از بر حریم راه در طرفین جاده‌های کمربندی واقع در حریم‌های استحفاظی و همچنین ایجاد هر نوع راه دسترسی هم سطح به جاده‌های مذکور ممنوع است.

- احداث هر گونه ساختمان و تأسیسات در طرفین کلیه راه‌های بینشهری واقع در محدوده استحفاظی و حریم شهرها به عمق ۱۵۰ متر از بر حریم قانونی راه و همچنین ایجاد راه‌های دسترسی هم سطح به جاده اصلی ممنوع است مگر در مورد کاربری‌های خاص که هم محل کاربری و هم راه‌های دسترسی لازم عیناً در قالب طرح‌های مصوب جامع و تفصیلی و هادی ترسیم شده یا ضوابط مربوط به آنها تعیین شده باشد.

- تبصره ۱- تأسیسات لازم برای بهره‌برداری (کشت، داشت و برداشت) از زمینهای کشاورزی و باغات و همچنین خطوط پایه‌های انتقال نیروی برق و شبکه‌های مخابراتی، پلها و تونل‌های واقع در مسیر راهها، لوله‌های انتقال نفت و گاز، کانالها و شبکه‌های آبیاری خطوط و لوله‌های آبرسانی، سیلبندها و سیلگیرها، از شمول بندهای فوق مستثنی و تابع قوانین و مقررات مربوط به خود هستند.

- کمیسیون ماده ۵ یا مراجع تصویب طرح‌های هادی حسب مورد و در صورت لزوم میتوانند جاده‌های ارتباطی دیگری از نیز که از شهر به روستا و یا نقاط دیگری در اطراف شهر منتهی میشوند مشمول این مقررات بنمایند که در این صورت حریم حفاظتی آنها تا ۵۰ متر قابل تقلیل است. همچنین حریم حفاظتی جاده‌های بینشهری در مواردی که از روستا عبور مینمایند نیز چنانچه در قالب طرح‌های بهسازی یا هادی روستائی مورد طراحی قرار گیرد تا ۵۰ متر قابل تقلیل است.

- کلیه کارگاهها و واحدهای صنعتی و صنفی و تجاری و خدماتی و نظایر آن موجود در دو طرف راه‌های موضوع این مصوبه میبایست به مجموعه‌های متمرکز جدید منتقل شوند.

- شهرداریها درمورد حریم موضوع ماده ۹۹ و مراجع مسئول صدور پروانه و نظارت در حدفاصل حریم شهرداری تا محدوده نهائی طرح‌های جامع و هادی موظفند محل‌های مناسب برای انتقال این گونه واحدهای را با همکاری ادارات کل مسکن و شهرسازی استانها بر اساس طرح‌های مصوب توسعه شهری تعیین و تسهیلات لازم را برای انتقال فراهم

نمایند و وزارت مسکن و شهرسازی با استفاده از امکانات سازمان زمین شهری و خصوصاً با استفاده از اراضی دولتی تحقق امر فوق را تسهیل خواهد کرد.

- محله‌های قبلی بر اساس تصویب مراجع قانونی مقرر حسب مورد به فضاهای سبز و یا سایر کاربری‌های عمومی تبدیل و اعمال هر گونه کاربری خصوصی مغایر با آن ممنوع است.

- آن قسمت از حریم راهها که در داخل محدوده‌های قانونی و حریم شهرها واقع میشود و اضافه بر عرض سواره‌رو و پیاده‌رو میباشد، به منظور کمک به پاکیزگی و زیبایی منظر ورودی شهرها و جلوگیری از باز کردن راه دسترسی برای ساخت و سازهای بعد از حریم راه توسط شهرداریها در محدوده امکانات آنها و با هماهنگی وزارت راه و ترابری برای درختکاری و ایجاد فضای سبز مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ضوابط ایمنی و حریم راهها و راه آهن (به استناد قانون اصلاح ایمنی راهها و راه آهن مصوب ۱۳۷۹/۷/۴)

- اقدام بهر گونه عملیاتی که موجب خرابی جاده گردد همچنین ایجاد هرگونه مستحذات یا درختکاری یا زراعت یا اقدام به حفاری در حریم قانونی شاهراه ها و راههای اصلی و فرعی و راه آهن که میزان هر یک بطریق و وسائل متناسب مشخص و از طرف وزارت راه و آگهی می شود بدون اجازه وزارت راه ممنوع است .

- ریختن زباله ، نخاله ، مصالح ساختمانی ، رون موتور و نظایر آن و یا نصب و استقرار تابلو یا هر شیئی دیگر در راهها و راه آهن و حریم قانونی آنها در داخل یا خارج از محدوده قانونی شهرها و همچنین هر گونه عملیات که موجب اختلال در امر تردد و وسائل نقلیه می شود و نیز راه دسترسی ممنوع است .

- انتهای حریم راهها و حریم راه آهن های کشور و در طول کنار گذرهایی که وزارت راه و ترابری احداث نموده یا می نماید و یا مسئولیت نگهداری آنها بعهده ایجاد هرگونه ساختمان و دیوار کشی و تأسیسات به شعاع صد (۱۰۰) متر از دارد بدون کسب مجوز از وزارت مذکور ممنوع می باشد

- اقدام به هر گونه عملیاتی که موجب خرابی جاده گردد همچنین ایجاد هر گونه مستحذات یا درختکاری یا زراعت یا اقدام به حفاری در حریم قانونی آزاد راه ها و راه های اصلی و فرعی و راه آهن که میزان هر یک به طریق و وسائل متناسب مشخص و از طرف وزارت راه و ترابری آگهی می شود بدون اجازه وزارت راه و ترابری ممنوع است .

- وزارت راه و ترابری مکلف است به حضور نماینده دادسرا و در نقاطی که دادسرا نباشد با حضور نماینده دادگاه بخش این قبیل مستحذات یا درختکاری و یا زراعت و حفاریات را ضمن تنظیم صورت مجلس راسا قلع و آثار تجاوز را محو کند.

- اشخاص ذینفع می توانند به مراجع دادگستری مراجعه کنند دادگاه خارج از نوبت به اینگونه پرونده ها رسیدگی نموده و حکم لازم را صادر می کند.

- دادگاه با درخواست وزارت راه و ترابری در خصوص میزان خسارت و هزینه ها ، خارج از نوبت به موضوع رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود .
- ماموران مربوط در وزارت راه و ترابری و راه آهن و ماموران نیروی انتظامی موظفند ضمن مراقبت به محض مشاهده وقوع تجاوز به راهها و راه آهن و حریم آنها مراتب را به مراجع صالح جهت اقدام لازم اطلاع دهند . مأمور یا مسئول یاد شده در صورت تسامح به مجازات مربوط محکوم خواهد شد.
- برداشت شن و ماسه از بستر رودخانه حداقل تا شعاع پانصد متر (۵۰۰متر) از بالا دست و یک کیلومتر از پایین دست پلها ممنوع است و متخلفان به مجازات مربوط محکوم خواهند شد.
- ریختن زباله ، نخاله ، مصالح ساختمانی ، روغن موتور و نظایر آن و یا نصب و استقرار تابلو یا هر شیئی دیگر در راهها و راه آهن و حریم قانونی آنها در داخل یا خارج از محدوده قانونی شهرها و همچنین هر گونه عملیات که موجب اخلال در امر تردد وسایل نقلیه میشود و نیز ایجاد را دسترسی ممنوع است .
- مرتکبان جرایم بالا علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم و چنانچه تخریبی صورت نگرفته باشد مرتکب یا مرتکبین ، حسب مورد ضمن رفع موانع و رفع تجاوز و جبران خسارت وارده به یک ماه تا شش ماه حبس و یا پرداخت جزای نقدی از پانصد هزار (۵۰۰۰۰۰) تا پنج میلیون (۵۰۰۰۰۰۰) ریال محکوم خواهند شد . در مورد اخیر با جبران خسارت تعقیب موقوف خواهد شد .
- ایجاد راه دسترسی به حریم و گذرگاه مناسب، درختکاری و عبور دادن تاسیسات از عرض راه و راه آهن و نصب تابلو در حریم آنها با اجازه وزارت راه و ترابری مجاز است . در موارد اضطراری به منظور ترمیم تاسیسات عمومی که از عرض راه عبور نموده است دستگاه مربوط با کسب موافقت وزارت راه و ترابری و ضمن رعایت کلیه نکات ایمنی اقدام خواهد نمود .
- وزارت راه و ترابری مکلف است نسبت به برآورد هزینه و خسارت وارده به راهها و حریم آنها و ابنیه فنی و علائم و تاسیسات و تجهیزات ایمنی که در اثر برخورد وسائط نقلیه و یا عبور بارهای ترافیکی و لوله های آب ، گاز و فاضلاب و کابل برق و مخابرات و غیره و هر گونه عملیاتی که منجر به بروز هزینه و خسارت گردد ، اقدام و مبالغ دریافتی را به حساب خزانه واریز و صد در صد (۱۰۰٪) آن را به منظور ایمن سازی راهها به مصرف برساند .
- هر گاه در طول خطوط راه آهن از طرف رانندگان وسائط نقلیه راه آهن بر اثر رانندگی وسائط مزبور قتل یا جرح یا ضرب واقع شود باید وسیله نقلیه متوقف گردد و ضمن مبادرت به کمکهای نخستین در مورد مجروحین و مصدومین صورت مجلس در محل حادثه به وسیله مامورین انتظامی راه آهن و مامورین مربوط راه آهن تنظیم و پس از تحقیقات اولیه از راننده و مطلعین در صورتی که به سبب حادثه جسد یا اجسام دیگری روی خطوط راه آهن قرار گرفته و مانع عبور قطار و وسایل نقلیه راه آهن باشد مامورین پلیس انتظامی راه آهن آن را به محاذات محل به خارج خط در نقطه

مناسبتی انتقال داده و بلافاصله قطار و وسیله نقلیه را حرکت دهند. مامورین پلیس انتظامی راه آهن موظفند آثار و علائم موجود را در محل حادثه حفظ کرده و مراتب را در صورت وقوع قتل فوراً به مقامات قضایی برای حضور و انجام تشریفات قانونی گزارش دهند.

- راه آهن دولتی ایران مکلف است در طول راه آهن معابر و گذرگاه های مجاز برای افراد و وسایل نقلیه را با نصب علامات مشخص کند.

- عبور از روی خطوط راه آهن و ورود در محوطه ایستگاه ها و کارخانه ها و تاسیسات فنی راه آهن به استثنای سکوهای مسافری و امکان و گذرگاه ها و معابر مجاز واقع در ایستگاه ها و در طول خطوط ممنوع است جز برای آن عده از مامورین راه آهن که بر حسب وظیفه مجاز به ورود و عبور می باشند و در صورت تخلف و بروز حادثه راه آهن دولتی ایران مسئول نخواهد بود.

- عبور هر گونه وسیله نقلیه اعم از موتوری و غیر موتوری از یک طرف خط آهن به طرف دیگر در غیر محلهای مجاز ممنوع است و متخلف از این امر مسئول هر گونه پیشامد و خسارت وارده می باشد.

- هرگاه عبور وسایط نقلیه موجب خرابی یا انحراف قسمتی از ریل و همچنین خاکریز و سایر تاسیسات مربوط به راه آهن گردد راننده وسیله نقلیه به پرداخت جزای نقدی از ۱۰۰۰ ریال تا ۵۰۰۰ ریال و جبران خسارت وارده محکوم می شود.

- حدود ایستگاه راه آهن عبارت است از محوطه ای که مورد نیاز راه آهن بوده و بر اساس نقشه های مصوب راه آهن قانوناً به تصرف و تملک راه آهن درآمده باشد و به وسیله علائم مخصوص از طرف راه آهن مشخص می شود.

- حسب درخواست شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران، مرجع قضائی صالح دستور لازم را مبنی بر همکاری و نظارت مأموران نیروی انتظامی با آن شرکت جهت ایجاد نظم به منظور انسداد محلهای تردد غیر مجاز صادر میکند.

- هر گاه بر اثر عبور انسان یا دام یا وسیله نقلیه ای که حرکت آن بستگی به راه آهن ندارد و برخورد آن با وسایل نقلیه مجاز راه آهن در روی خط آهن حادثه ای منجر به قتل یا جرح یا ضرب یا خسارت مالی شود راننده مجاز که بر حسب وظیفه رانندگی وسایل نقلیه راه آهن را روی خط آهن به عهده دارد در صورتی که نظامات و مقررات مربوط را رعایت نموده باشد مسئولیتی نخواهد داشت. عدم مسئولیت راننده مذکور مانع استفاده شخص ثالث از مقررات بیمه نخواهد بود.

- وزارت راه و ترابری مکلف است هنگام ایجاد راههای جدید و راه آهن، گذرگاههای ضروری و مجاری لازم را در نظر گرفته و موجبات ارتباط دو طرف را احداثی را به نحو مقتضی فراهم کند. وزارت پست و تلگراف و تلفن در مورد فراهم نمودن امکانات ارتباطی و وزارت نیرو در مورد تأمین روشنائی راهها مکلفند حسب اعلام وزارت راه و ترابری و در چهارچوب مقررات موجود اقدام کنند.

- خارج از محدوده شهرها در مناطقی که هیأت وزیران تصویب و وزارت راه و ترابری اعلام می نماید احداث دیوار به ارتفاع بیش از یک متر در اراضی و مستحدثاتی که تا فاصله هفتاد متر از انتهای حریم راه آهن و آزاد راهها و راههای اصلی واقع شده ممنوع است مگر برای اراضی واقع در مسیر طوفان شن که به منظور جلوگیری از ورود توده های شنی مالکین حسب مورد با اخذ پروانه از ادارات راه یا راه آهن می توانند به احداث آن اقدام نمایند.

- ایجاد هرگونه ساختمان و دیوارکشی و تاسیسات به شعاع صد (۱۰۰) متر از انتهای حریم راهها و حریم راه آهن های کشور و در طول کنارگذرهایی که وزارت راه و ترابری احداث نموده یا مینماید و یا مسئولیت نگهداری آنها را به عهده دارد بدون کسب مجوز از وزارت مذکور ممنوع میباشد.

- وزارت راه و ترابری مکلف است نوع کاربری زمینهای اطراف راهها و راه آهن های کشور به عمق صد (۱۰۰) متر را بعد از حریم قانونی آنها تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند و از متقاضیانی که بر حسب ضرورت وفق ماده (۱۵) همین قانون نیاز به احداث مستحدثاتی در حد فاصل فوق را داشته باشند وجوهی را بر اساس آیین نامه های که به تأیید هیأت وزیران میرسد اخذ و به حساب خزانه واریز و صددرصد (۱۰۰٪) آن را به منظور ایمن سازی راهها به مصرف برساند.

- نظارت بر امر ساخت و ساز در حاشیه راهها و راه آهن تا شعاع صد (۱۰۰) متر از منتهی الیه حریم قانونی آنها توسط وزارت مذکور اعمال میشود.

به وزارت یاد شده اجازه داده میشود به منظور ایجاد هماهنگی بر اساس موارد موضوع تبصره (۱) همین ماده نسبت به صدور مجوز ایجاد مستحدثات به متقاضیان اقدام نماید. بدیهی است متقاضیان باید سایر مجوزهای لازم را از مراجع مربوط اخذ نمایند.

دستورالعمل صدور مجوز برای اجرای تاسیسات خدمات زیربنائی در داخل حریم راهها) به استناد دستورالعمل و

ضوابط اجرائی بند ۴ تفویض اختیار شماره ۱۵۲۴۹/۱۱ مورخ ۱۳۸۰/۱۰/۴)

الف - صدور مجوز برای اجرای تاسیسات خدمات زیربنائی در داخل حریم راهها

۱ - عبور لوله های گاز با قطر بیش از ۴ اینچ چنانچه در امتداد راه قرار گیرند برای کلیه راهها میبایست در خارج از حریم آنها انجام شوند و لوله های بقطر ۴ اینچ و کمتر برای راههاییکه دارای احاریم ۳۵ و ۴۵ متر میباشند حداقل بترتیب از ۱۵ متری و ۲۰ متر و آنهائیکه دارای احاریم ۷۶ و ۱۲۰ متر هستند حداقل بترتیب از ۳۵ و ۵۰ متری محور (آکس) بسمت منتهی الیه حریم راه صورت گیرند.

تبصره (۱) چنانچه اجباراً لوله های گاز با فشار زیادتری از کنار راهها عبور نمایند لازم است گزارش توجیهی و دلایل فنی توسط متقاضی به اداره کل تقدیم تا پس از بررسی فنی و مهندسی اقدام مقتضی معمول گردد.

تبصره ۲) چنانچه اجباراً عملیات حفاری جهت اجرای تاسیسات خدمات زیربنائی در فواصل فوق الذکر مقدور نباشد انجام آنها در فاصله ۲ متر بیشتر از مقادیر مندرج در بند یک برای کلیه راهها بلامانع بوده و در این حالت خسارات مربوطه ۵۰ درصد افزایش خواهد یافت.

۲- عبور لوله های آب و فاضلاب بقطر بیش از ۴۰۰ میلی متر در امتداد کلیه راهها میبایست در خارج از حریم آنها انجام شوند و برای لوله های بقطر ۴۰۰ میلی متر و کمتر مانند ردیف ۱ عمل گردد.

۳- عبور لوله های نفت بقطر بیش از ۱۰ اینچ در امتداد کلیه راهها میبایست در خارج از حریم قانونی آنها انجام شوند و برای لوله های بقطر ۱۰ اینچ و کمتر همانند بند یک و موارد مذکور در بند دو عمل گردد.

۴- عبور کابل‌های تلفن در امتداد راهها براساس قسمت آخر بندهای یک و دو عمل گردد.
تبصره: اولویت قرار گرفتن تاسیسات خدمات زیربنائی از منتهی الیه حریم راهها به ترتیب لوله های گاز ، نفت ، آب و ... خواهد بود.

۵- عبور شبکه های برق فشار قوی و متوسط و ضعیف در امتداد راهها میبایست در خارج از حریم صورت گیرد و در موارد اضطراری شبکه های فشار ضعیف و عبور کابل‌های مربوط به آن در منتهی الیه حریم راهها انجام شوند.

۶- کلیه تاسیسات زیربنائی فوق و نیز سایر موارد مشابه بر حسب مورد در امتداد راهها که در روی زمین اجرا میگردند مانند تیرهای برق ، تلفن و ..... میبایست با نظر و تشخیص آن اداره کل در یک سمت راه و به شرح مندرج در این دستورالعمل به نحوی که اعلام شده است صورت گرفته و سمت دیگر راه آزاد باقی بماند.

۷- در صورت اصلاح شبکه های برق و مخابرات موجود در کنار راهها عملیات مربوطه فقط در سمتی که شبکه وجود دارد انجام گردد، در صورتیکه موانعی جهت اجرای شبکه جدید در مسیر شبکه قدیم اجباراً عملیات را در سمت دیگر راه اجتناب ناپذیر سازد اجرای آن بشرط جمع آوری شبکه قدیم و ضمن رعایت کلیه موارد مذکور بشرح فوق بلامانع میباشد.

۸- صدور مجوز برای احداث کانال‌های روباز بهر اندازه و بهر منظور در داخل حریم راهها ممنوع میباشد.

۹- عبور کلیه تاسیسات از عرض راهها (بصورت هوائی و زمینی) میبایست به نحوی انجام پذیرد که در انتقال هوائی تیرگذاری از منتهی الیه حریم راه در یک سمت راه به منتهی الیه حریم سمت دیگر راه صورت گیرد و در عبور زمینی حتی الامکان از زیر پلهای موجود در طرفین محل قطع عرضی (بدهانه ۲ و بیش از ۲ متر) با توجه به نوع و قطر تاسیسات استفاده شود در صورت عدم وجود پل یا آبرو بشرح فوق عبور عرضی با نقب زنی یا با استفاده از دستگاه پرس افقی و بورینگ انجام شود. بدیهی است راههائیکه دارای رو یه آسفالتی گرم میباشد بجز در موارد اجتناب ناپذیر و با اطلاع و هماهنگی قبلی با اداره کل ایمنی و حریم راهها در هیچ حالت دیگری نباید اجازه آسفالت شکافی صادر گردد.

تبصره ۱) ارتفاع کابل‌های برق فشار ضعیف و تلفن که در داخل حریم راه بصورت عرضی عبور مینمایند تا سطح راه حداقل ۶/۵ و برای کابل‌های برق فشار متوسط و قوی حداقل ۱۲ متر با رعایت کلیه اصول فنی و مهندسی به منظور تردد امن در راه تعیین میگردند.

تبصره ۲) اخذ مجوز جهت اجرای تاسیسات عمومی خدمات زیربنائی باید توسط دستگاههای اجرائی طرح (نظیر ارگانها و سازمانهای دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و اشخاص حقیقی و حقوقی و ...) در خواست و راساً نسبت به اخذ آن اقدام نمایند لذا از صدور مجوز برای پیمانکاران طرف قرارداد دستگاههای اجرائی و شوراهای اسلامی شهر و روستا جداً خودداری شود.

ب: نحوه وصول خسارات و هزینه های مربوطه

۱ - خسارات وارده به حریم و جسم راه در زمان اجرای عملیات میباید بعد از تقاضای اشخاص حقیقی و حقوقی جهت انجام اقدامات مورد نظر و بصورت اعلام شرایط با توجه به نوع تاسیسات و فاصله آنها از محور (آکس) راه بشرح زیر دریافت و به حساب خزانه واریز و آن اداره کل در پایان هر ماه تصاویر فیش واریز به حساب خزانه را به اداره کل ایمنی و حریم راهها ارسال دارد، اعدادیکه در بندهای ذیل تعیین شده با فرض رعایت استانداردها و معیارهای فنی بر مبنای حداقل خسارات وارده برآورد شده است بنابر این لازم است پس از اتمام عملیات نسبت به تعدیل خسارات وارده اقدام شود.

۱-۱) در کنار راههای با احاریم ۳۵ و ۴۵ متر در صورتیکه عرض حفاری کمتر از ۰/۵ متر (که عمق آن را با توجه به نوع تاسیسات تعیین خواهید کرد) باشد بازا هر کیلومتر مبلغ پنج میلیون ریال.

۲ - ۱) مانند بند ۱-۱ در صورتیکه عرض حفاری بیش از ۰/۵ متر و کمتر از یک متر باشد بازا هر کیلومتر از حفاری هفت میلیون ریال.

۳ - ۱) مانند بند ۲-۱ در صورتیکه عرض حفاری بیش از ۱ متر و حداکثر ۱/۵ متر باشد به اعضای هر کیلومتر حفاری ده میلیون ریال.

۴-۱) در کنار بزرگراهها و راههای اصلی با حریم ۷۶ متر در صورتیکه عرض حفاری کمتر از ۰/۵ متر باشد بازا هر کیلومتر ده میلیون ریال.

۵ - ۱) مانند بند ۴-۱ در صورتیکه عرض حفاری بیش از ۰/۵ متر و کمتر از یک متر باشد بازا هر کیلومتر حفاری ۱۲ میلیون ریال

۶- ۱) مانند بند ۴-۱ در صورتیکه عرض حفاری بیش از یک متر و حداکثر ۱/۵ متر باشد بازا هر کیلومتر ۱۵ میلیون ریال.

۷-۱) در کنار آزاد راههای با حریم ۷۶ و ۱۲۰ متر در صورتیکه عرض حفاری کمتر از ۰/۵ متر باشد باز هر کیلومتر حفاری ۱۰ میلیون و در صورتیکه عرض حفاری بیش از ۰/۵ متر و کمتر از یک متر باشد باز هر کیلومتر حفاری ۱۵ میلیون ریال و چنانچه حداکثر عرض حفاری ۲ متر باشد باز هر کیلومتر حفاری ۲۵ میلیون ریال اخذ گردد.

۸-۱) خسارات وارده برای عبور تاسیسات فوق الذکر (چه به صورت هوایی چه از زیرپلها و چه از جسم راه) برای هر قطع عرضی برای راههای با احاریم ۳۵ و ۴۵ متر ۷ میلیون ریال و برای راههای با احاریم ۷۶ و ۱۲۰ متری ۱۰ میلیون ریال خواهد بود. بدیهی است در صورت نسب پایه ها در خارج از حریم راه فقط هزینه مربوطه اخذ گردد.

۲- هزینه های متعلقه برای دو سال اولیه در زمان صدور مجوز برای بندهای ۱-۱ و ۱-۲ و ۱-۳ و دو میلیون ریال و برای بندهای ۱-۴ و ۱-۵ و ۱-۶ سه میلیون ریال و برای بند ۱-۷ پنج میلیون ریال خواهد بود و هزینه برای هر قطع عرضی (چه بصورت هوایی، چه از زیر پلها و چه از جسم راه) نیز برای راههای با حریم ۳۵ متر ۲ میلیون و راههای اصلی با احاریم ۴۵ و ۷۶ متر ۴ میلیون و برای بزرگراهها با حریم ۷۶ و ۱۲۰ متر ۶ میلیون ریال میباشد که میبایست قبل از صدور مجوز اخذ گردد.

۳- ادارات کل راه و ترابری بهنگام صدور مجوز مطابق فرمها و دستورالعملهای ابلاغی نسبت به اخذ تعهد از متقاضیان (با توجه به نوع تاسیسات اجرائی و مورد تقاضا) اقدام نمایند.

۴- به منظور اعمال مدیریت تاسیسات زیربنائی موجود در حریم راهها در مدت تمدیدی میزان هزینه های دریافتی برای سالهای بعدی تعیین و ابلاغ خواهد شد.

تبصره: با توجه به ماده ۷۶ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰ که اعلام میدارد ((اجرای خطوط و شبکه های برق، آب، گاز و مخابرات در منتهی الیه حریم راهها با هماهنگی وزارت راه و ترابری در صورتیکه به جسم و تاسیسات راه لطمه وارد نکند بدون پرداخت هر گونه وجهی مجاز میباشد)).

ج: صدور مجوز جهت ایجاد راههای دسترسی و ساختمان و دیوارکشی و تاسیسات تولیدی و صنعتی در شعاع یکصد متر بعد از حریم راهها

۱- کلیه مفاد پیش نویس آئین نامه های اجرائی قسمت اخیر تبصره یک و تبصره سه ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن های کشور (بجز اخذ وجوه موضوع ماده ۴ آن در خصوص صدور مجوز احداث دیوار و ساختمان مسکونی و تاسیسات صنعتی و تولیدی در شعاع یکصد متر خارج از حریم راهها و ماده شش (۶) آن تقدیمی به هیات محترم وزیران تا زمان تصویب و ابلاغ آنها باید هنگام صدور مجوزات مطمح نظر قرار گیرد.

۲- برابر مقررات و دستورالعملهای صادره تعهدات لازم برابر فرم های ابلاغی (پیوست) قبل از صدور مجوزات از متقاضیان اخذ گردد.

۳- قبل از صدور مجوز برای انجام موارد مذکور در فوق لازم است از متقاضی تعهد رسمی مبنی بر اینکه اولاً مجوز صادره برای راههای دسترسی موقت بوده و مدت آن حداکثر دو سال میباشد و ثانياً تاسیسات (اعم از دیوارکشی و ...) را بعد از نوار با کاربری تاسیسات خدمات زیربنائی احداث و از احداث هر گونه بنا و تاسیسات و تغییر کاربری بجز فضای سبز و درختکاری در این فاصله تا محور راه خودداری و نیز نسبت به احداث راههای دسترسی بر اساس معیارهای فنی مندرج در آئین نامه طرح هندسی راهها و نصب علائم راهنمائی و رانندگی و تجهیزات مورد نیاز و تامین روشنائی مناسب و تجدید نظر در موارد مذکور هر دو سال یکبار با نظر آن اداره کل اقدام خواهد نمود، اخذ و سپس مجوز مربوطه صادر گردد.

۴- مراقبت گردد اقدامات معموله برابر مجوزات صادره صورت پذیرفته و از اجرای هر گونه عملیات و ساخت و سازهای بدون مجوز یا خلاف مجوز صادره در داخل حریم راه و شعاع یکصد متر خارج از حریم آنها بشدت جلوگیری و در صورت مشاهده انجام عملیات و ساخت سازهای بلامجوز با متخلف برابر ضوابط و مقررات مربوطه رفتار گردد.

پیرو نامه شماره ۳۱۲۹۷/۶۴ مورخ ۸۱/۱۰/۷ (تصویر پیوست) با ارسال تصویر آئین نامه اجرائی تبصره ۱ ذیل ماده ۱۷ قانون ایمنی راهها و راه آهن که در جلسه مورخ ۸۱/۱۱/۱۶ به تصویب هیات محترم وزیران رسیده جهت اجرا ابلاغ میگردد در این خصوص و در راستای اجرای وظائف قانونی موارد زیر نیز موکداً یادآوری میگردد:

۱- تاسیسات خدمات رفاهی در مسیر راهها باید در محلهای جانمائی شده از طرف سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور مستقر و از صدور مجوز غیر از محلهای مذکور خودداری گردد. لذا از صدور مجوز جهت احداث هر گونه تاسیسات خدمات رفاهی از قبیل پنچرگیری، تعویض روغن، رستوران، سوپرمارکت، یخ فروشی، پمپ بنزین و ... در فاصله یکصد متر بعد از حریم راهها به صورت منفرد خودداری نمائید.

۲- تاسیسات صنعتی، تولیدی و شهرکهای مسکونی باید در مکانهاییکه توسط مراجع ذیصلاح تعیین و تصویب گردیده مستقر و از صدور مجوز جز در مکانهای مذکور خودداری گردد.

۳- از صدور مجوز برای ایجاد راه دسترسی به آزاد راهها جداً خودداری و برای بزرگراهها با هماهنگی قبلی با اداره کل ایمنی و حریم راهها اقدام شود.

۴- مفاد آئین نامه تصویبی فوق با دقت مورد مطالعه و اجرا قرار گیرد ضمناً اعلام وصول این نامه و نتیجه اقدامات را به اداره کل ایمنی و حریم راهها اعلام نمایید

ضوابط حریم فرودگاه ها (به استناد سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری (غیرنظامی) ایکائو ICAO)

فرودگاه: منطقه معینی روی خشکی یا آب (با در نظر گرفتن هر نوع ساختمان، تاسیسات و تجهیزات) که تمام یا قسمتی از آن به منظور ورود، خروج و تردد هواپیما مورد استفاده قرار گیرد.

حریم: منطقه‌ای مستطیل شکل عاری از موانع غیرمجاز بر روی خشکی یا آب در محوطه فرودگاه و در انتهای باند که به عنوان یک منطقه مناسب انتخاب و یا آماده می‌شد تا هواپیما بتواند بخشی از اوج‌گیری مقدماتی تا ارتفاع معینی را در آن منطقه انجام دهد.

حریم فرودگاه بطور کلی به دو حوزه تقسیم می‌شود. نخست، حوزه زمینی که خود شامل دو حوزه در داخل و خارج محدوده فرودگاه می‌باشد که به نام حوزه داخلی و حوزه پیرامونی و دیگر حوزه هوایی است که فرودگاه نامیده می‌شود. حوزه داخلی فرودگاه: اراضی خریداری شده و یا تحت تصرف فرودگاه که عموماً بوسیله حصار یا مانع مناسب مشخص و محصور می‌گردد و تمامی فعالیت‌های فرودگاهی اعم از پایانه‌ها و ساختمان‌های فنی و عملیات و جنبی و عوامل میدان پروازی در این حوزه استقرار دارد.

حوزه پیرامونی فرودگاه: به اراضی خارج از محدوده فرودگاه اطلاق می‌شود که کاربری آن‌ها از نظر سازگاری بایستی تحت کنترل بوده و با مسئولین فرودگاه هماهنگ شود

حوزه هوایی فرودگاه: محدوده فضایی است که در آن محدوده هواپیماها بتوانند بدون وجود هیچگونه مانع و بر اساس دستورالعمل‌های مربوط به نشست و برخاست از باند پرواز و خزش راه‌ها و پیشگاه و پارکینگ هواپیما، از فرودگاه بهره‌برداری نمایند. بخشی از این حوزه هوایی در حوزه داخلی و بخشی دیگر در خارج از محدوده فرودگاه واقع است. خط هوایی: رفت و آمد هواپیما طبق برنامه منظم برای حمل و نقل عمومی مسافر، بار و محدودیت پستی. میدان هوایی: سطحی معین بر روی آب یا خشکی که تمام یا قسمتی از آن برای ورود، خروج و یا تردد هواپیما لازم و پیش‌بینی می‌گردد.

پیشگاه: سطح مشخصی در جلوی ساختمان پایانه یا دور از آن که هواپیما در آن توقف و یا مانور می‌نماید و کلیه اقدامات مربوط به خدمات‌رسانی و فعالیت‌های بارگیری و باراندازی در آن انجام می‌شود. مسیر پرواز: مسیر یک هواپیما در هوا، که بطور سه بعدی نسبت به نقطه برخاست یا نقطه نشست در آستانه تعریف شود.

ضوابط حریم خطوط انتقال گاز و نفت (به استناد مقررات حریم خطوط لوله انتقال گاز طبیعی در مجاورت ابنیه و تأسیسات، جاده‌ها، خطوط انتقال نیرو، راه آهن، خطوط لوله نفت، ارائه شده در شهریور ۱۳۷۰)

حریم خطوط لوله انتقال گاز طبیعی

الف - مقدمات

- هدف از تنظیم اجرای این مقررات تأمین حداقل ایمنی ساکنین طرفین خطوط لوله انتقال گاز و شبکه‌های توزیع گاز شهری در مقابل خطرات ناشی از انفجار، آتش‌سوزی، نشست گاز و همچنین به منظور پیشگیری از صدمات احتمالی از نقاط مجاور به خطوط لوله گاز می‌باشد.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- در شرایطی که بنا به تشخیص کارشناسان شرکت ملی گاز ایران موقعیت خاص محلی ایمنی بیشتر از آنچه در این مقررات پیش بینی شده است ایجاب نماید بنا به صلاحیت شرکت ملی گاز ایران طریق دیگری به کار گرفته خواهد شد.

- هرگاه بین این مقررات و استانداردهای مهندسی مصوب شرکت ملی گاز ایران مغایرت وجود داشته باشد در قسمتهای مغایر، این مقررات قابل اجرا خواهد بود.

- حریم‌های ایمن یمندرج در این مقررات از طریق نشر آگهی در مطبوعات یا رادیو تلویزیون و یا پاسگاههای ژاندارمری واقع در مسیر یا الصاق یا توزیع آگهی در مسیر خطوط لوله انتقال گاز به هر وسیله دیگری که مقتضی می‌باشد به اطلاع عموم خواهد رسید

ب - تعاریف

- تعریف واحد ردیف تراکم از منطقه ای به عرض ۵۰۰ متر که محور لوله‌هدر وسط آن قرار گرفته شد (یا ۲۵۰ متر از طرفین لوله) و به طول یک کیلومتر در امتداد خطوط لوله تشکیل می‌شود.
- مناطق از نظر تراکم واحدهای مسکونی به شرح زیر به چهار ردیف تقسیم می‌شوند:
ردیف ۱- هر واحد ردیف تراکم در خارج از محدوده شهرها و شهرکها که تعداد واحدهای ساختمانی به منظور سکونت افراد در آن ۸ نفر و یا کمتر باشد ردیف ۱ نامیده می‌شود.
ردیف ۲- هر واحد ردیف تراکم در خارج از محدوده شهرها و شهرکها که تعداد واحدهای ساختمانی به منظور سکونت افراد در آن ۸ نفر بیشتر یا از ۳۶ نفر کمتر باشد ردیف ۲ نامیده می‌شود.
ردیف ۳- هر واحد ردیف تراکم در خارج از محدوده شهرها و شهرکها ردیف ۴ نامیده می‌شود.
- انواع ساختمان خطوط لوله و ضریب طراحی مربوط عبارتند از:

- نوع ساختمان الف یا A با ضریب طراحی ۷۲٪

- نوع ساختمان ب یا B با ضریب طراحی ۶۰٪

- نوع ساختمان ج یا G با ضریب طراحی ۵۰٪

- نوع ساختمان د یا D با ضریب طراحی ۴۰٪

تعریف ضریب طراحی و چگونگی انتخاب نوع ساختمان خطوط لوله متناسب با ردیفهای تراکم بر اساس استانداردهای مصوب شرکت ملی گاز انجام خواهد گردید.

حریم خطوط لوله گاز

حریم اختصاصی (باند عملیاتی ساختمان): به منطقه ای از طرفین خطوط لوله انتقال گاز اطلاق می‌شود که بوسیله شرکت ملی گاز ایران به منظور تأمین نیازمندیهای فنی و تعمیرات و نگهداری خطوط لوله انتقال گاز تحصیل و هرگونه

دخل و تصرف و فعالیت اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از ایجاد ابنیه تأسیسات راهسازی و عملیات کشاورزی در آنها ممنوع است.

حریم منع احداث بنابه منطقه ای از طرفین خطوط لوله گاز اطلاق می شود که بموجب ماده واحده قانون منع احداث بنا و ساختمان و مقررات این آیین نامه احداث هرگونه بنا و تأسیسات در آن ممنوع است.

حریم خطوط لوله در داخل محدوده شهرها

الف - این قسمت شامل مقرراتی است که در نقاط ذیل اعمال می گردد:

- در داخل محدوده تعیین شده بیست و پنج ساله شهرداری شهرها و محدوده شهرکها

- در نقاطی که طبق پیش بینی شهرداریها در آینده به صورت نواحی مسکونی توسعه خواهند یافت

ب - استانداردها: کلیه عملیات لوله کشی شبکه های توزیع گاز باید بر مبنای استانداردهای مصوب شرکت ملی گاز ایران و با توجه به تعریف مربوط به مناطق مشمول ردیف ۴ انجام گیرد.

در مناطق مشمول مقررات این قسمت به شرط رعایت کلیه ضوابط مربوطه، انتخاب حریمی بیش از آنچه در استانداردهای مهندسی مصوب شرکت تعیین گردیده ضروری نمی باشد.

ت - فواصل خطوط لوله گاز در داخل محدوده شهرها از خطوط هوایی برق و همچنین فواصل خطوط لوله از سایر شبکه های زیرزمینی شهری نظیر آب، برق، مخابرات بر مبنای مقررات ایمنی و حریم مربوطه تعیین می گردد.

ث - در داخل محدوده شهرها حداکثر فشار مجاز خطوط گاز برابر ۳۰۰ پوند اینچ مربع می باشد.

حریم خطوط لوله در خارج از محدوده شهرها

الف - این قسمت مشتمل بر مقرراتی که در خارج از محدوده بیست و پنج ساله شهرها اعمال می گردد.

ب - در صورت تطبیق ضوابط ساختمانی خط لوله با ردیفهای تراکم، حداقل حریم خطوط انتقال گاز به ازاء فشار و قطر خارجی از جدول شماره الف الی د تعیین می شود.

پ - در تعیین حریم، حداکثر فشار بهره برداری پیش بینی شده در نظر گرفته خواهد شد.

ت - بازدید مرتب از مسیر خطوط انتقال گاز (حداقل ماهی یکبار) الزامی می باشد.

ث - آزمایش ادواری شیرهای خودکار قطع جریان خطوط انتقال و بازدید و سرویس آنها می بایست بطور مرتب و براساس برنامه ریزیهای مناطق انجام پذیرد.

ج - در اطراف شهرها و تا شعاعی که تراکم جمعیت در اطراف خطوط لوله وجود دارد و همچنین در سایر نقاط پر تراکم در مسیر خطوط لوله حداقل هر سه ماه یکبار می بایست نشست یابی در طول مسیر صورت پذیرد.

چ - کشت غلات و درختان و سایر عملیات زراعتی فقط در عرض مسیر تحصیل شده (حریم اختصاصی) خطوط

لوله گاز ممنوع است، حفر چاهها کشاورزی و احداث اتاقلک پمپ آب نیز مشمول همین بند است.

عرض حریم اختصاصی به شرح زیر تعیین می‌گردد:

۱۴ متر (۴ متر از طرف و ۱۰ متر از یک طرف)	- برای خطوط با قطر ۱۲ اینچ
۲۰ متر (۵ متر از یک طرف و ۱۵ متر از یک طرف)	- برای خطوط با قطر ۱۲ الی ۲۴ اینچ
۲۵ متر (۷ متر از یک طرف و ۱۸ متر از یک طرف)	- برای خطوط با قطر ۲۴ الی ۴۲ اینچ
۲۸ متر (۸ متر از یک طرف و ۲۰ متر از یک طرف)	- برای خطوط با قطر ۴۲ الی ۵۶ اینچ

تبصره ۱: عرض حریم اختصاصی خطوط لوله بیش از ۱۲ اینچ الی ۳۰ اینچ فقط در هنگام عبور از باغات ۱۵ متر می‌باشد. این عرض به ۵ متر از یک طرف و ۱۰ متر از طرف دیگر محور لوله تقسیم خواهد گردید.

تبصره ۲: عرض حریم اختصاصی خطوط بالاتر از ۳۰ الی ۵۶ اینچ فقط در عبور از باغات ۲۱ متر می‌باشد. عرض مذکور به ۱۵ متر از یک طرف و ۶ متر از طرف دیگر کانال لوله تقسیم خواهد شد.

ح - در صورتیکه رعایت فواصل مندرج در این مقررات به هر دلیل امکان پذیر نباشد، تقلیل حریم‌های اعلام شده پس از تصویب شرکت ملی گاز ایران انجام خواهد گردید.

خ - احداث هرگونه بنا در تأسیسات و ساختمان که در گروه‌های زیر مشخص شده اند در فواصل مندرج در جدول شماره ۵ در خارج از محدوده شهرها ممنوع است.

- ساختمانها و تأسیساتی نظیر مدارس، مساجد و میدانهای ورزشی، سینماها، سالنهای سخنرانی، مجتمع‌های مسکونی، بیمارستانها، ایستگاههای راه‌آهن، فرودگاهها، گاراژهای حمل و نقل، ساختمان سدها، اردوگاه نظامی و پیش‌آهنگی، تأسیسات شیلات، کارخانجات و تأسیسات صنعتی و معدنی و مشابه آنها.

ساختمانها و تأسیساتی که سبب ایجاد خطرات اجتماعی برای خطوط لوله گاز خواهد بود، نظیر انبارهای مواد منفجره، انبارهای مواد سریع‌الاشتغال، کوره‌های تهیه ذغال، تونلهای معادن زغال سنگ و سایر معادن.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

جدول الف- حداقل حریم خطوط لوله انتقال گاز به ازاء فشار و قطر خارجی (نوع ساختمانی الف)

فشار بهره‌برداری (پوند بر اینچ)			قطر خارجی لوله (اینچ)
بالاتر از ۹۰۰	بالاتر از ۶۰۰ و کمتر از ۹۰۰	بالاتر از ۳۰۰ و کمتر از ۶۰۰	
۱۲۰	۹۰	۶۰	۴۸ الی ۵۶
۹۰	۷۰	۵۰	۴۰ الی ۴۶
۷۰	۵۵	۴۰	۳۲ الی ۳۸
۵۰	۴۰	۳۰	۲۴ الی ۳۰
۴۰	۳۰	۲۰	۱۸ الی ۲۲
۳۰	۲۵	۱۵	۱۲ الی ۱۶
۲۵	۱۵	۱۰	۶ الی ۱۰

جدول ب- حداقل حریم خطوط لوله انتقال گاز به ازاء فشار و قطر خارجی (نوع ساختمانی ب)

فشار بهره‌برداری (پوند بر اینچ)			قطر خارجی لوله (اینچ)
بالاتر از ۹۰۰	بالاتر از ۶۰۰ و کمتر از ۹۰۰	بالاتر از ۳۰۰ و کمتر از ۶۰۰	
۹۵	۷۰	۵۰	۴۸ الی ۵۶
۷۰	۵۵	۴۰	۴۰ الی ۴۶
۵۵	۴۵	۳۰	۳۲ الی ۳۸
۴۰	۳۰	۲۵	۲۴ الی ۳۰
۳۰	۲۵	۱۵	۱۸ الی ۲۲
۲۵	۲۰	۱۵	۱۲ الی ۱۶
۲۰	۱۰	۱۰	۶ الی ۱۰

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

جدول ج - حداقل حریم خطوط لوله انتقال گاز به ازاء فشار و قطر خارجی (نوع ساختمانی ج)

فشار بهره‌برداری (پوند بر اینچ)			قطر خارجی لوله (اینچ)
بالاتر از ۹۰۰	بالاتر از ۶۰۰ و کمتر از ۹۰۰	بالاتر از ۳۰۰ و کمتر از ۶۰۰	
۵۵	۴۰	۳۰	۴۸ الی ۵۶
۵۰	۳۵	۲۵	۴۰ الی ۴۶
۴۰	۳۵	۲۵	۳۲ الی ۳۸
۳۰	۲۵	۲۰	۲۴ الی ۳۰
۲۵	۲۰	۱۵	۱۸ الی ۲۲
۲۰	۱۵	۱۵	۱۲ الی ۱۶
۱۵	۱۰	۱۰	۶ الی ۱۰

جدول د- حداقل خطوط لوله انتقال گاز به ازاء فشار و قطر خارجی (نوع ساختمانی د)

فشار بهره‌برداری (پوند بر اینچ)			قطر خارجی لوله (اینچ)
بالاتر از ۹۰۰	بالاتر از ۶۰۰ و کمتر از ۹۰۰	بالاتر از ۳۰۰ و کمتر از ۶۰۰	
۱۲۰	۹۰	۶۰	۴۸ الی ۵۶
۹۰	۷۰	۵۰	۴۰ الی ۴۶
۲۰	۲۰	۲۰	۳۲ الی ۳۸
۲۰	۲۰	۲۰	۲۴ الی ۳۰
۱۵	۱۵	۱۵	۱۸ الی ۲۲
۱۵	۱۵	۱۵	۱۲ الی ۱۶
۱۰	۱۰	۱۰	۶ الی ۱۰

حريم خطوط لوله گاز در مجاورت خطوط توزيع و انتقال نيرو

الف - داخل شهرها

حداقل فاصله پایه‌های خطوط هوایی انتقال نیرو از جدار لوله‌های گاز در مسیرهای موازی و در تقاطع‌ها به شرح زیر می‌باشد:

ولتاژ	حداقل فاصله
ولت ۳۸۰/۲۲۰	۵۰ سانتیمتر از دیواره بیرونی فونداسیون پایه تا جداره لوله
۲۰ کیلوولت	۲ متر
۶۳ کیلوولت	۷ متر
۱۳۲ کیلوولت	۱۰ متر
۲۳۰ کیلوولت	۲۰ متر

- حداقل فاصله جداره کابل‌های زیرزمینی برق از حد لوله‌های گاز در مسیرهای موازی به شرح زیر است:

ولتاژ	حداقل فاصله
ولت ۳۸۰/۲۲۰	۱ متر
۲۰ کیلوولت	۱ متر
۶۳ کیلوولت	۱ متر

تبصره: در موقع تقاطع با کابل‌های ۲۰ کیلو وات فقط در پیاده روها با استفاده از پوشش بتونی برای کابل در محل

تقاطع به طول یک متر، حداقل ۵۰ سانتی متر فاصله بین جداره لوله می بایست حفظ گردد.

- در تقاطعها حداقل فاصله عمودی بین کابلها و لوله‌های گاز به شرح زیر می‌باشد:

ولتاژ	حداقل فاصله
ولت ۳۸۰/۲۲۰	۱۵۰ سانتیمتر
۲۰ کیلوولت	۱ متر
۶۳ کیلوولت	۱/۵ متر

ب - خارج از شهرها

- حداقل فاصله نزدیکترین فونداسیون پایه و دکل خطوط هوایی توزیع و انتقال نیرو از جدار لوله‌های گاز در

مسیرهای موازی به شرح زیر است:

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

ولتاژ	طول مسیر مشترک ۵ کیلومتر و کمتر	طول مسیر مشترک بیش از ۵ کیلومتر
۲۰ کیلووات	۲۰ متر	۳۰ متر
۶۳ کیلووات	۳۰ متر	۴۰ متر
۱۳۲ کیلووات	۴۰ متر	۵۰ متر
۲۳۰ کیلووات	۵۰ متر	۶۰ متر
۴۰۰ کیلووات	۶۰ متر	۶۰ متر

– حداقل ارتفاع پائین ترین سیم خط هوایی در بدترین شرایط از سطح زمین در محل تقاطع با لوله‌های گاز به شرح زیر است:

ولتاژ	ارتفاع
۲۰ کیلووات	۸ متر
۶۳ کیلووات	۹ متر
۱۳۲ کیلووات	۱۰ متر
۲۳۰ کیلووات	۱۱ متر
۴۰۰ کیلووات	۱۲ متر

حریم منع احداث ابنیه محل تجمع و یا خطرناک در مجاورت خطوط انتقال گاز (نوع ساختمان د)

حریم خط لوله (متر)			نوع ساختمان الف و ب
نوع ساختمانی الف و ب	نوع ساختمانی ج	نوع ساختمانی د	
۲۵۰	۱۲۵	۲۵	۴۸ الی ۵۶
۲۵۰	۱۲۵	۲۰	۴۰ الی ۴۶
۲۰۰	۱۰۰	۲۰	۲۴ الی ۳۸
۱۵۰	۷۵	۱۵	۱۸ الی ۲۲
۱۰۰	۵۰	۱۵	۱۶ الی ۲۱
۵۰	۲۵	۱۰	۶ الی ۱۰

تبصره ۱: مرغداربها و دامداربهای که حداکثر ۲۰ نفر پرسنل دارند در ردیف محللهایی تجمع محسوب نشده و مشمول مقررات حریم مربوط به ابنیه عادی میشوند.

تبصره ۲: لازم است مسئولین ذیربط در هر یک از مناطق شرکت ملی گاز تعهداتی از صاحبان اماکن مذکور مبنی بر عدم افزایش آتی نفرات به بیش از ۲۰ نفر اخذ و تعداد نفرات شاغل از اماکن فوق را بصورت متناوب کنترل نمایند.
 حریم ساختمانی، تعمیراتی و جاده سرویس جهت لوله گاز و خطوط لوله موازی
 الف – حریم اختصاص یا حریم ساختمانی، تعمیراتی و جاده سرویس خطوط لوله گاز از کروکی تعیین می‌گردد.

- ب - در تعیین فاصله بین دو لوله موازی قطر لوله بزرگتر، ملاک خواهد بود.
- حداقل فاصله نزدیکترین پایه و دکل از محور لوله گاز در محل تقاطع برای ۲۰ کیلو ولت، ۲۰ متر و برای ۶۳ کیلو ولت و بالاتر ۳۰ متر می باشد مشروط بر اینکه این فاصله از طول دکل به اضافه ۱۰ متر عرض جاده سرویس خط لوله کمتر نباشد.
- کلیه پایه‌های فلزی خطوط انتقال نیرو که تا فاصله ۲۰۰ متری خطوط لوله قرار دارند باید مجهز به سیم اتصال زمین باشد.

تبصره ۱: برای تهیه و اجرای طرح، دریافت نقشه‌های اجرایی از سازمان ذیربط را توصیه می‌نماید.

تبصره ۲: در مواردیکه رعایت فواصل داده شده امکان پذیر نباشد اجرای طرح منوط به توافق کتبی نمایندگان فنی سازمان ذیربط خواهد بود.

مقررات حریم خطوط لوله گاز در مجاورت جاده‌ها

الف - کلیات

- این مقررات به منظور تأمین حداقل ایمنی جاده و خطوط لوله انتقال گاز مجاور یکدیگر و پیشگیری از صدمات احتمالی متقابل به هریک تدوین گردیده است.
- این مقررات در مورد انواع «الف» و «ب» ساختمان خطوط لوله ملاک عمل خواهد بود.
- منظور از فاصله بین لوله و جاده در این مقررات فاصله بین محور لوله تا محور جاده می‌باشد.
- تقسیمات وزارت راه و ترابری برای منطقه بندی جاده‌های کشور آزاد راه‌ها و جاده‌های درجه ۱ تا ۴ عیناً در این مقررات به کار گرفته شده است.
- تعیین فواصل بر مبنای قطر لوله، حداکثر فشار طراحی، نوع ساختمان خطوط لوله و نوع جاده انجام و درجه اول جداگانه برای هر یک از انواع جاده‌ها درج گردیده است.
- چنانچه شرایط فنی و ملی ایجاب نماید که خطوط لوله در حریم راه موجود نصب گردد اجرای طرح منوط به موافقت وزارت راه و ترابری خواهد بود.
- مشخصات ساختمانی خطوط لوله انتقال گاز در محل تقاطع با جاده‌ها در مبنای استانداردها مهندسی مصوب شرکت ملی گاز تعیین خواهد گردید.

ب - جداول

- در صورتی که رعایت فواصل مندرج در جداول به هر دلیل امکان پذیر نباشد تقلیل آنها با موافقت شرکت ملی گاز ایران و پس تغییر ضوابط ساختمانی خطوط لوله امکان پذیر خواهد بود.

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- جداول ضمیمه این مقررات برای فشارهای تا ۱۲۰۰ پوند اینچ مربع و قطر لوله تا ۵۶ اینچ تنظیم گردیده اند به منظور اطلاع از حریم خطوط لوله ای که با فشار بالاتر از ۱۲۰۰ پوند بر اینچ مربع کار می کنند و یا سایر مواردی که در این مقررات به آنها اشاره شده میبایستی از شرکت ملی گاز، کسب نظر گردد.

حریم خطوط لوله انتقال گاز در مجاورت آزاد راه (برحسب متر) (محور لوله تا محور جاده)

نوع جاده: آزاد راه

نوع ساختمانی خطوط لوله: الف و ب

حداکثر فشار خط (پوند اینچ مربع)					قطر لوله (اینچ)				
۱۲۰۰	۱۱۰۰	۹۰۰	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰	۴۰۰	تا	از
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۱۸	—
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۲۴	۲۰
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۰	۲۶
۴۰	۴۰	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۶	۳۲
۵۵	۴۵	۴۰	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۴۲	۳۸
۶۰	۵۵	۵۵	۴۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۵۰	۴۴
۷۰	۶۵	۶۰	۵۰	۴۵	۴۰	۳۵	۳۵	۵۶	۵۲

توضیحات: در مواردی که فشار طراحی خط لوله بین فشارهای مندرج در جدول قرار می گیرد ارقام مربوطه به فشار بالا تر ملاک عمل قرار خواهد گرفت. برای فشارهای پایین تر از ۴۰۰ پوند بر اینچ مربع فواصل به ستون ۴۰۰ در نظر گرفته خواهد شد.

حریم خطوط لوله انتقال گاز در مجاورت جاده درجه ۱ (برحسب متر) (محور لوله تا محور جاده)

نوع جاده: درجه ۱ و نوع ساختمانی خطوط لوله: الف و ب

حداکثر فشار خط (پوند اینچ مربع)								قطر لوله (اینچ)	
۱۲۰۰	۱۱۰۰	۹۰۰	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰	۴۰۰	تا	از
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۱۸	—
۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۴	۲۰
۳۰	۳۰	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۳۰	۲۶
۳۰	۳۰	۳۰	۳۰	۲۵	۲۵	۲۵	۲۵	۳۶	۳۲
۵۵	۴۵	۴۰	۳۵	۳۰	۳۰	۲۵	۲۵	۴۲	۳۸
۶۰	۵۵	۵۰	۴۵	۳۵	۳۵	۳۰	۳۰	۵۰	۴۴
۷۰	۶۵	۵۵	۵۰	۴۰	۳۵	۳۵	۵۶	۵۶	۵۲

توضیحات: در مواردی که فشار طراحی خط لوله بین فشارهای مندرج در جدول قرار می‌گیرد ارقام مربوطه به فشار بالا تر ملاک عمل قرار خواهد گرفت. برای فشارهای پایین تر از ۴۰۰ پوند برای اینچ مربع فواصل به ستون ۴۰۰ در نظر گرفته خواهد شد.

حریم خطوط لوله انتقال گاز در مجاورت جاده درجه ۲ (برحسب متر) (محور لوله تا محور جاده)

نوع جاده: درجه ۲ و نوع ساختمانی خطوط لوله: الف و ب

حداکثر فشار خط (پوند اینچ مربع)								قطر لوله (اینچ)		
۱۲۰۰	۱۱۰۰	۱۰۰۰	۹۰۰	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰	۴۰۰	تا	از
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۱۸	—
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۴	۲۰
۲۵	۲۵	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۳۰	۲۶
۳۵	۳۰	۳۰	۲۵	۲۵	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۳۶	۳۲
۴۰	۳۵	۳۵	۳۰	۳۰	۲۵	۲۰	۲۰	۲۰	۴۲	۳۸
۵۰	۴۵	۴۰	۳۵	۳۵	۳۰	۳۰	۲۵	۲۰	۵۰	۴۴
۶۰	۵۵	۵۰	۴۵	۴۰	۳۵	۳۵	۳۰	۲۵	۵۶	۵۲

سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

توضیحات: در مواردی که فشار طراحی خط لوله بین فشارهای مندرج در جدول قرار می‌گیرد ارقام مربوطه به فشار بالا تر ملاک عمل قرار خواهد گرفت. برای فشارهای پایین تر از ۴۰۰ پوند برای اینچ مربع فواصل به ستون ۴۰۰ در نظر گرفته خواهد شد.

حریم خطوط لوله انتقال گاز در مجاورت جاده درجه ۳ و ۴ (برحسب متر) (محور لوله تا محور جاده)

نوع جاده: درجه ۳ و ۴ و نوع ساختمانی خطوط لوله: الف و ب

قطر لوله (اینچ)									قطر لوله (اینچ)	
۱۲۰۰	۱۱۰۰	۱۰۰۰	۹۰۰	۸۰۰	۷۰۰	۶۰۰	۵۰۰	۴۰۰	تا	از
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	—
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۲۴	۲۰
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۳۰	۲۶
۲۰	۲۰	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۳۶	۳۲
۲۵	۲۵	۲۰	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۴۲	۳۸
۳۰	۲۰	۲۵	۲۵	۲۰	۲۰	۱۸	۱۸	۱۸	۵۰	۴۴
۳۵	۳۵	۳۰	۳۰	۲۵	۲۵	۲۰	۲۰	۱۸	۵۶	۵۲

توضیحات: در مواردی که فشار طراحی خط لوله بین فشارهای مندرج در جدول قرار می‌گیرد ارقام مربوطه به فشار بالا تر ملاک عمل قرار خواهد گرفت. برای فشارهای پایین تر از ۴۰۰ پوند برای اینچ مربع فواصل به ستون ۴۰۰ در نظر گرفته خواهد شد.

مقررات ایمنی و حریم خطوط لوله نفت و گاز در مجاورت یکدیگر

الف - در صورتی که خطوط لوله (متعلق به شرکت ملی گاز) و خطوط لوله نفت (متعلق به شرکت ملی نفت) در مجاورت و موازی یکدیگر قرار گیرند رعایت فاصله بین دو لوله به شرح مندرج در جداول ذیل ضروری است.

حداقل فاصله بین محورهای دو لوله	قطر بزرگتر
۹ متر	تا ۲۲ اینچ
۲۱/۵ متر	از ۲۴ تا ۴۰ اینچ
۱۶ متر	۴۲ اینچ و بالاتر

در صورتی که رعایت فواصل مذکور به هر دلیل امکان پذیر نباشد نسبت لوله جدید بوسیله هر یک از طرفین منوط به موافقت کتبی طرف دیگر بوده و شرایط در موافقت نامه تعیین خواهد گردید.

ب - مشخصات ساختمانی خطوط لوله نفت و گاز در محل‌های تقاطع با یکدیگر بر مبنای استانداردهای مهندسی موجود تعیین می‌گردد.

پ - در صورت مجاورت و یا تقاطع لوله‌های نفت و گاز در محل‌های تقاطع با یکدیگر بر مبنای استانداردهای مهندسی موجود تعیین می‌گردد.

ت - در صورت مجاورت و یا تقاطع لوله‌های نفت و گاز لازم است با همکاری مسئولین دو شرکت آزمایش‌های تداخل کاتدی انجام شود.

چنانچه آثار تداخل کاتدی به اثبات برسد می‌بایستی از طریق اتصال دو لوله به وسیله مقاومت الکتریکی و یا از طریق دیگر از تداخل مذکور جلوگیری بعمل آید. مشروح روش کار با توافق طرفین تعیین خواهد گردید.

ث - چنانچه روی هر یک از خطوط لوله نفت و گاز که به طریق فوق‌الذکر متصل شده اند عملیات جوشکاری انجام شده باشد لازم است قبلاً بطور موقت اتصال الکتریکی بین دو خط به وسیله مسئولین خطی که تحت تعمیر قرار می‌گیرد، قطع گردد.

ج - انجام هر گونه انفجاری در فاصله کمتر از ۲۵۰ متری خطوط لوله گاز، و خطوط لوله نفت بدون اجازه کتبی شرکت مربوطه ممنوع است و برای بیش از ۲۵۰ متر نیز اخذ مجوز توصیه می‌گردد.

مقررات حریم خطوط لوله گاز در مجاورت خطوط راه آهن

الف - فاصله بین محور خطوط آهن و محور خطوط لوله گاز از ۵۰ متر کمتر خواهد بود.

ب - در تقاطع‌های بین خطوط آهن و محور خطوط لوله گاز استاندارد مهندسی مصوب شرکت ملی گاز و مقررات سازمان راه آهن معتبر خواهد بود.

پ - فاصله بین خطوط لوله گاز در خارج از محدوده شهرها و از ایستگاه‌های راه آهن حداقل ۲۵۰ متر خواهد بود.

ت - در صورتی که حفظ فواصل فوق‌الذکر به هر دلیل امکان پذیر نباشد اجرای طرح موکول به موافقت شرکت گاز و سازمان راه آهن می‌باشد. شرایط مربوط به توافق در موافقت نامه‌ها تعیین خواهد گردید.

حریم خطوط لوله گاز در محل تقاطع رودخانه‌ها

الف - حداقل حریم خطوط لوله گاز در محل تقاطع با رودخانه با ممنوعیت برداشت مخلوط‌های رودخانه ای ۲۵۰ متر از هر طرف خطوط لوله تعیین شد.

در شرایطی که با توجه به شرایط خاص محلی و شدت جریان آب رودخانه برداشت مخروطهای رودخانه‌های در فواصل بیش از ۲۵۰ متر باعث به خطر افتادن لوله گردد. مناطق راساً و با استفاده از همکاری سازمان‌های مسئول محلی به منظور تأمین لوله از انجام عملیات برداشت تا فاصله معقول پیشگیری خواهند نمود.

قانون منع احداث بنا و ساختمان در طرفین خطوط لوله گاز

از تاریخ تصویب این قانون احداث هرگونه بنا و ساختمان در فاصله ۲۵۰ متر از هر طرف محور خطوط انتقال گاز در خارج از محدوده شهرها ممنوع است و در صورت احداث بنا و ساختمان، شرکت ملی گاز ایران مجاز است با حضور نماینده ناحیه انتظامی یا شهرداری و یا بخشداری اقدام به انهدام آن نماید و هیچگونه خسارتی از این بابت به اشخاص پرداخت نشود.

تبصره ۱: شرکت ملی گاز ایران مجاز است در مواردی که انتخاب فاصله ۲۵۰ متر مذکور در این قانون را با توجه به مقتضیات فنی و محلی ضروری ندانند فاصله کمتری را تعیین نمایند.

تبصره ۲: احداث بنا و ساختمانی که صرفاً به منظور استفاده از دریا باشد در صورتی که طبق تشخیص شرکت ملی گاز ایران موجب خرابی و خساراتی نگردد مجاز خواهد بود.

تبصره ۳: چنانچه ابنیه و ساختمانهایی قبل از تصویب این قانون بین حریم مذکور در ماده ۱۱ اساسنامه شرکت ملی نفت ایران مصوب اردیبهشت ماه ۱۳۴۷ و حریمهای مذکور این قانون ایجاد شده باشد و شرکت ملی گاز ایران انهدام آن را ضروری بداند بر اساس ماده ۱۱ قانون اساسنامه شرکت ملی نفت ایران اقدام و خسارات وارده به اشخاص پرداخت خواهد شد.

ضوابط حریم خطوط فشار قوی انتقال برق (به استناد موادی از لایحه قانونی رفع تجاوز از تاسیسات آب و برق کشور مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب)

- حریم درجه یک:

دونوار است که در طرفین مسیر خط و متصل به آن که عرض هریک از این دو نوار در سطح افقی در این تصویبنامه تعیین شده است. (حریم درجه یک مربوط به داخل محدوده قانونی خدماتی شهر می باشد)

۲- حریم درجه دو:

دونوار است در طرفین حریم درجه یک و متصل به آن فواصل افقی حد خارجی حریم درجه دو از محور خط در هر طرف که در این تصویبنامه تعیین شده است. (حریم درجه دو مربوط به خارج از محدوده قانونی خدماتی شهر می باشد) - احداث هر نوع بنا و ساختمان در حریم خطوط انتقال برق فشار قوی غیرمجاز و اراضی مذکور صرفاً می تواند به مصارف فضای سبز و در شرایطی پیش بینی محورهای ارتباطی رسد.

- در مسیر حریم درجه یک خطوط فشار قوی، اقدام به هرگونه عملیات ساختمانی و ایجاد تأسیسات مسکونی، دامداری یا باغ، درخت کاری و انبار داری تا هر ارتفاع غیرمجاز است.
- زراعت فصلی، حفر چاه و قنوات، شبکه آبیاری و راهسازی با رعایت اصول حفاظتی و در صورتیکه سبب ایجاد خسارت اختلال برای تأسیسات خطوط انتقال نگردد، بلامانع است.
- ایجاد شبکه آبیاری و حفر چاه و قنوات به فاصله کمتر از ۳ متر از پی دکل های خطوط انتقال برق غیر مجاز است.
- در حریم درجه دو خطوط فشار قوی، ایجاد تأسیسات ساختمانی (اعم از واحدهای مسکونی و صنعتی و مخازن سوخت) تا هر ارتفاع غیرمجاز است.
- در مسیر و حریم درجه یک اقدام به هرگونه عملیات ساختمانی و ایجاد تأسیسات مسکونی و تأسیسات دامداری یا باغ و درختکاری و انبارداری تا هر ارتفاع ممنوع می باشد و فقط ایجاد زراعت فصلی و سطحی و حفر چاه و قنوات و راهسازی و شبکه آبیاری مشروط بر اینکه سبب ایجاد خسارت برای تأسیسات خطوط انتقال نگردد با رعایت ماده ۸ این تصویبنامه بلامانع خواهد بود.
- در حریم درجه دو فقط ایجاد تأسیسات ساختمانی اعم از مسکونی و صنعتی و مخازن سوخت تا هر ارتفاع ممنوع می باشد.
- در صورتیکه اشخاصی برخلاف مقررات این آئین نامه عملیاتی یا تصرفاتی در حریم درجه یک و درجه دو خطوط انتقال و توزیع بنمایند مکلفند به محض اعلام ماموران وزارت نیرو موسسات و شرکتهای تابع عملیات و تصرفات اقدام نمایند.
- برای کلیه عملیاتی که به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور راهسازی کارهای کشاورزی، حفر چاه و قنوات، عبور حمل بار و ماشین آلات و نظائر آن در مسیر و حریم خطوط نیروی برق انجام می گیرد باید اصول حفاظتی به منظور جلوگیری از بروز خطرات جانی و ورود خسارت مالی رعایت شده و درمورد حفر چاه و قنوات و راهسازی قبلاً مسوولین عملیاتی خطوط نیروی برق راهنمایی لازم خواسته شود و اجازه کتبی کسب گردد و در هر حال نظر وزارت نیرو باید ظرف یکماه از تاریخ وصول درخواست اعلام شود.
- حریم کابل‌های زیرزمینی که در معابر و راهها گذارده می شود در هر طرف نیم متر از محور کابل و تا ارتفاع دو متر از سطح زمین خواهد بود درموردی که کابل با سایر تأسیسات شهری از قبیل لوله کشی آب و فاضلاب و کابل تلفن و نظائر آن تقاطع نماید استانداردهای متداول شبکه های انتقال و توزیع نیروی برق باید رعایت شود.
- رعایت حریم و استانداردهای مصوب خطوط نیروی برق از طرف کلیه سازمانهای دولتی بخواهند اقدام به ایجاد تأسیسات جدیدی نمایند که با خطوط نیروی برق از روی تأسیسات موجود تلگراف و تلفن و راه و راه آهن عبور می

نماید حریم و استانداردهای آن موسسات و شرکتهای تابع باید رعایت شود و انجام طرح های جدید با موافقت قبلی موسسات مربوطه خواهد بود.

- چنانچه در مسیر حریم و خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و حریم کانالها و انهار آبیاری احداث ساختمان یا درختکاری و هر نوع تصرف خلاف مقررات شده یا بشود سازمانهای آب و برق برحسب مورد با اعطای مهلت مناسب با حضور نماینده دادستان مستحذات غیرمجاز را قلع و قمع و رفع تجاوز خواهند نمود.

- اعطای پروانه ساختمان و انشعاب آب و برق و گاز و سایر خدمات در مسیر و حریم موضوع ماده ۹ ممنوع است.

حداقل فاصله پایه های خطوط هوایی انتقال نیرو از جداره لوله های گاز در مسیر موازی و تقاطع ها

ولتاژ (قدرت)	حریم درجه ۱	حریم درجه ۲
۲۰ هزار ولت	۳ متر از طرفین	۵ متر از طرفین
۳۲ هزار ولت	۵ متر از طرفین	۱۵ متر از طرفین
۶۳ هزار ولت	۱۳ متر از طرفین	۲۰ متر از طرفین
۱۳۲ هزار ولت	۱۵ متر از طرفین	۳۰ متر از طرفین
۲۳۰ هزار ولت	۱۷ متر از طرفین	۴۰ متر از طرفین
۴۰۰ هزار ولت	۲۰ متر از طرفین	۵۰ متر از طرفین

ضوابط حریم دریاها و دریاچه (به استناد قانون اراضی مستحدث و ساحلی مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۹)

ماده ۱-د: حریم، قسمتی از اراضی ساحلی یا مستحدث است که یک طرف آن متصل به آب دریا یا دریاچه یا خلیج یا تالاب باشد.

ماده ۲: عرض اراضی ساحلی و مستحذات و حریم منابع مندرج در این قانون به شرح زیر تعیین می شود.

الف - عرض اراضی مستحدث دریای خزر خط ترازبست به ارتفاع یکصد و پنجاه سانتی متر از سطح آب در آخرین نقطه پیشرفت آب دریا در سال ۱۳۴۲ ولی در نقاطی که این خط به جاده سراسری عمومی ساحلی فعلی برخورد می کند حد اراضی مستحدث جاده مزبور است.

ب - عرض اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان دو کیلومتر از آخرین حد پیشرفت آب دریا بالاترین نقطه مد خواهد بود.

ج - عرض اراضی ساحلی دریاچه رضائیه یک هزار متر از آخرین مد پیشرفت آب در سال ۱۳۵۳ می باشد، لجن زارهای متصل به این عرض و نمک زارها تا آخرین حد آنها جزو اراضی ساحلی مزبور محسوب است.

د - عرض حریم دریای خزر شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۴۲ و عرض دریاچه رضائیه شصت متر از آخرین نقطه پیشرفتگی آب در سال ۱۳۵۳ و عرض حریم خلیج فارس و دریای عمان شصت متر از آخرین نقطه مد می باشد .

تبصره ۱- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مکلف است حداکثر ظرف پنج سال از تاریخ تصویب این قانون حدود آن قسمت از حریم اراضی مستحدث دریای خزر را که تاکنون علامت گذاری نشده و نیز حریم و اراضی ساحلی خلیج فارس و دریای عمان و دریاچه رضائیه را شناسایی و نقشه برداری و با نصب علائم مشخص نماید ، این حد پس از تشخیص از لحاظ حریم با اراضی مستحدث یا ساحلی قطعی است ، اراضی مستحدثی که بعد از تصویب این قانون ایجاد می شود بعرض حریم مذکور اضافه خواهد شد .

ماده ۷- حریم منابع مندرج در ماده (۲) قابل تملک و تصرف خصوصی نیست ولو آنکه متصرفین این قبیل اراضی ، اسناد مالکیت گرفته باشند ، ولی استفاده از حریم مزبور برای ایجاد تاسیسات ضروری دولتی که جنبه اختصاصی نداشته باشد با رعایت مقررات آیین نامه اجرایی این قانون و تصویب هیات وزیران مجاز می باشد .

ماده ۸- وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مجاز است تاسیساتی را که در حریم یا داخل دریا یا دریاچه ها ایجاد شده است به ترتیبی که در ماده (۱۲) این قانون مقرر شده خریداری نماید و تا زمانی که خریداری نشده است از متصرفین حق الارض دریافت کند .

تبصره ماده ۹: مالکانی که اراضی مستحدث و ساحلی بین اراضی آنها و حریم دریا قرار گرفته در صورت تساوی شرایط برای خرید یا اجاره یا معاوضه حق تقدم دارند ، در این قبیل موارد وزارت کشاورزی و منابع طبیعی مراتب را به آنها ابلاغ و در روزنامه کثیرالانتشار آگهی می نماید استفاده از این حق تقدم در طول یک ماه از تاریخ صدور آگهی یا اخطار خواهد بود .

ماده ۱۱- هرکس به قصد تصرف به اراضی مستحدث و ساحلی متعلق به دولت و حریم دریا و دریاچه ها و تالابهای کشور تجاوز کند و یا اراضی مزبور را با برداشت شن و ماسه و خاک و سنگ تخریب نماید به حبس جنحه ای تا سه سال و خلع ید محکوم خواهد شد .

ضوابط و دستورالعمل حریم رودخانه ها و انهار و مسیلهها (آئین نامه مربوط به تعیین بستر و حریم رودخانه ها و انهار و مسیلهها مصوب هیئت وزیران)

ماده ۱ - تعریف اصلاح مندرج در آئین نامه از نظر اجرای مقررات آن بشرح زیر است:

- رودخانه صحرائی است طبیعی که آب بطور دائم یا فصلی در آن جریان داشته باشد.

- نهر طبیعی مجرائی آبی است که بدون دخالت دست اشخاص ایجاد شده باشد.

- مسیل مجرائی است طبیعی که سیل حاصله از باران و برف و رگبارها موقتاً در آن جریان پیدا میکند.
- آنها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی و کانالهای مجاری مستحده ای هستند که بمنظور آبیاری اراضی زراعی یا سالم سازی اراضی یا آبرسانی شهری و صنعتی ایجاد شده یا می‌شوند.
- بستر آن قسمت از رودخانه، نهر طبیعی یا مسیل است که در حداکثر طغیان معمولی زیر آب قرار گیرد.
- حداکثر طغیان معمولی میزان آبی است که با تناوب ۱۵ ساله از طریق محاسبات آمار و احتمالات هیدرولوژیک از طرف وزارت آب و برق محاسبه و تعیین می‌گردد.
- حریم آن از اراضی اطراف رودخانه، مسیل یا نهر طبیعی و احداثی یا شبکه‌های آبیاری و زهکشی است که بعنوان حق ارتفاق برای کمال انتفاع و حفاظت آنها لازم است و بلا فاصله پس از بستر قرار دارد.
- ماده ۲-** در صورتیکه در اثر دیواره سازی یک طرف یا طرفین رودخانه مسیل یا نهر طبیعی قسمتی از بستر در پشت دیوار احداثی باقی بماند باقیمانده بستر کماکان ملک دولت است.
- دیوار سازی باید به نحوی انجام شود که حداکثر طغیان معمولی در رودخانه یا نهر طبیعی یا مسیل قا در به عبور باشد. طرح و نقشه‌های مربوط به دیواره سازی باید قبلاً به تصویب وزارت آب و برق رسیده باشد.
- تبصره: در رودخانه و انهار طبیعی و مسیله‌ها که دیواره سازی می‌شود حریم بلافاصله پس از دیوار مستحده واقع است در صورتیکه از باقیمانده بستر بتوان حریم لازم را تأمین نمود دیگر احتیاجی به حریم اضافی خارج از بستر قبلی نخواهد بود و اگر باقیمانده بستر جزئی را تأمین کند بقیه حریم باید از اراضی خارج از بستر قبلی تأمین شود.
- ماده ۳-** در صورتیکه دستگاههای دولتی یا شهرداریها به اراضی باقیمانده از بستر نیاز داشته باشد بر طبق مقررات مربوطه عمل خواهد شد.
- تبصره: تغییرات طبیعی رودخانه‌ها یا مسیله‌ها یا انهار طبیعی در مالیکت دولت نسبت به بستر سابق خللی وارد نخواهد کرد لیکن حریم برای آن منظور نخواهد شد.
- ماده ۴-** حریم انهار طبیعی یا رودخانه و مسیله‌ها اعم از اینکه آب دائم یا فصلی داشته باشند از یک تا بیست متر خواهد بود که بر حسب مورد با توجه به موضع رودخانه یا نهر طبیعی یا مسیل از یکطرف یا طرفین بستر بوسیله وزارت آب و برق تعیین می‌گردد.
- ماده ۵-** حریم کانالها و انهار احداثی و شبکه‌های آبیاری و زهکشی با توجه به ظرفیت آنها به شرح زیر از طرف وزارت آب و برق برای یک طرف یا طرفین تعیین می‌گردد و این حریم از منتهی الیه دیوار آنها تعیین می‌شود.
- ماده ۸-** هرگاه ساختمان شبکه آبیاری و لوله‌های آبرسانی مقدم بر ایجاد راههای اصلی و فرعی باشد حریم آنها از طرف وزارت راه باید مراعات گردد و اگر ساختمان راه مقدم بر ایجاد و شبکه آبیاری لوله آبرسانی حریم آن از طرف وزارت آب و برق رعایت خواهد شد.

تبصره: در صورتی که حریم انهار و شبکه‌های آبیاری و لوله‌های آبرسانی و راههای اصلی و فرعی موجود تداخل نمایند قسمت مورد تداخل برای تأسیسات طرفین بالمناصفه خواهد بود.

ماده ۹- تصویب نامه شماره ۳۷۵۷۸ مورخ ۱۳/۹/۱۳۵۰ هیئت وزیران و کلیه تصویب نامه‌هایی که در مورد تعیین حریم رودخانه مسیله‌ها و انهار طبیعی و شبکه‌های آبیاری و زهکشی و کانالها به تصویب رسیده از تاریخ تصویب این آئین نامه ملغی است.

با توجه به مطالب فوق الذکر رعایت هر یک از بندها الزامی است و موارد زیر در حریم رودخانه‌ها باید اعمال شود.

۱- تعیین حریم رودخانه‌های منطقه از حیث بهره‌وری منابع آب بر عهده، وزارت نیرو بوده و همه ارگانها و نهادها و اشخاص حقیقی و حقوقی متقاضی به عملیات توسعه‌ای و عمرانی موظف به رعایت این قلمروها می‌باشند.

۲- تعیین حریم‌های زیست محیطی رودخانه‌های ای برای عملکردهای سکونتی، صنعتی، خدماتی و ... عهده سازمان حفاظت محیط زیست می‌باشد.

۳- احداث هر گونه تأسیساتی تولیدی، سکونتی و ارتباطی می‌باید با رعایت موارد زیست محیطی و حریم‌های بهره‌وری صورت پذیرد.

۴- استفاده از جریانات سطحی منطقه در جهت آبیاری مزارع پرورش ماهی در ایام غیر مصارف کشاورزی بلا مانع است.

۵- برداشت هر نوع مصالح ساختمانی در مجاورت پلها و نقاط بحرانی می‌باید با مجوز سازمان ذیربط باشد.

۶- برداشت میزان آب مورد نیاز در زمینه‌های صنعتی کشاورزی می‌باید با نظر وزارت نیرو باشد.

۷- روستاهایی که در محدوده خطر ناشی از سیلاب قرار دارند می‌باید میان مدت از اقدامات لازم برای جلوگیری از خسارت احتمالی برخوردار شوند. از این رو تهیه طرحهای تفصیلی در این زمینه نسبت به روستاها تعریف شده در نقشه ارائه شده اجتناب ناپذیر است.

ضوابط و مقررات حریم لوله‌های آبرسانی (مصوبه شماره ۴۷۳۴۷/ت/۱۹۳ مورخ ۱۳۷۱/۵/۶ هیأت وزیران)

- حریم لوله آبرسانی با قطر ۵۰۰ میلیمتر، در کل ۶ متر (۳ متر از هر طرف نسبت به محور).

- حریم لوله آبرسانی با قطر ۵۰۰ تا ۸۰۰ میلیمتر، در کل ۶ متر (۳ متر از هر طرف نسبت به محور).

- حریم لوله آبرسانی با قطر ۸۰۰ تا ۱۲۰۰ میلیمتر، در کل ۱۰ متر (۵ متر از هر طرف نسبت به محور).

- حریم لوله آبرسانی با قطر ۱۲۰۰ میلیمتر به بالا، در کل ۱۲ متر (۶ متر از هر طرف نسبت به محور).

تبصره - در صورتی که لوله‌های آبرسانی به موازات و در حریم یکدیگر نصب شوند، حد خارجی حریم به اعتبار قطر آخرین لوله تعیین می‌شود.

بخش هشتم: منشورهای بین‌المللی مربوط به میراث فرهنگی و گردشگری

قانون باغهای تاریخی، منشور فلورانس، مصوب دسامبر ۱۹۸۲

باغهای تاریخی - منشور فلورانس - مصوب دسامبر ۱۹۸۲ - ایکوموس مقدمه کمیته بین‌المللی ایکوموس - ایفلا برای باغهای تاریخی در نشست ۲۱ مه ۱۹۸۱ در شهر فلورانس، تصمیم به تنظیم منشوری با هدف محافظت از باغهای تاریخی تحت عنوان منشور فلورانس گرفت. پیش‌نویس منشور حاضر توسط این کمیته تهیه شد و در ۱۵ دسامبر ۱۹۸۲ به عنوان ضمیمه منشور ونیز با موضوع مشخص مرتبط به باغهای تاریخی توسط ایکوموس به ثبت رسید.

تعاریف و اهداف

ماده (۱) باغ تاریخی به یک ترکیب معماری و باغداری اطلاق می‌شود که از نقطه نظر تاریخی یا هنری مورد توجه عموم است به این دلیل می‌باید آن را یک "بنای تاریخی" به حساب آورد.

ماده (۲) باغ تاریخی یک ترکیب معماری است که اجزاء متشکله آن اصولاً مرتبط با باغداری بوده و لذا زنده‌اند، این بدان معناست که این اجزاء فانی و قابل جایگزینی هستند. بدین ترتیب ظاهر باغ نمایانگر بازتاب یک توازن دائمی میان حرکت ادواری فصلها و زوال طبیعت از یک سو و اراده هنرمند و استادکار به ثابت نگهداشتن آن از سوی دیگر است.

ماده (۳) با توجه به اینکه باغ تاریخی، یک بنای تاریخی است می‌باید طبق روح منشور ونیز محافظت گردد و چون یک "بنای تاریخی زنده" نیز هست، محافظت از آن باید تحت هدایت قواعد به خصوص که موضوع منشور حاضر است، انجام شود.

ماده (۴) ترکیب معماری باغ تاریخی شامل موارد زیر است: - طرح و شکل هر یک از بخش‌های آن به شکل برجسته - طبقات گیاهان باغ شامل گونه‌ها، بخش‌ها، رنگ‌بندی، فاصله‌گذاری و ارتفاع آن‌ها - ساختار دائمی یا جلوه‌های تزئینی - آبهای جاری یا ساکن باغ که تصویر آسمان در آن منعکس می‌شود.

ماده (۵) باغ تاریخی، تجلی پیوند نزدیک میان تمدن و طبیعت و مکانی برای بهره‌گیری از اندیشه و احساس است، به همین دلیل تصویر آرمانی جهان و یک "بهشت" به معنای لغوی کلمه به حساب آمده و گواهی بر یک سبک، یک دوره زمانی و شاید نیز اصولاً یک هنرمند خلاق است.

ماده (۶) عبارت (باغ تاریخی) در مورد باغهای کوچک ساده و باغهای بزرگ تفریحی، چه از نوع ظاهری آن و چه از نوع "منظره" نیز به کار می‌رود.

ماده (۷) باغ تاریخی، خواه‌ناخواه یک ساختمان در خود دارد که با آن یک کل تفکیک‌ناپذیر را تشکیل می‌دهد. باغ تاریخی را نمی‌توان از محیط خاص آن، چه شهری یا روستایی و چه ساخته دست بشر یا طبیعی، جدا کرد.

ماده ۸) منظره تاریخی، منظره به خصوصی است که مثلاً با یک رویداد به یادماندنی، یک واقعه مهم تاریخی، یک افسانه معروف و یا یک نبرد حماسی همراه بوده و یا موضوع یک تصویر معروف است.

ماده ۹) برای محافظت از باغ‌های تاریخی، ابتدا باید آن‌ها را شناسایی و فهرست بندی نمود. باغ‌های تاریخی نیازمند همه انواع مراقبت یعنی نگهداری، حفاظت و مرمت هستند. در مواقع به خصوص، بازسازی جدی توصیه می‌شود. هر قدر که حفظ "اصالت" طرح و بخشهای اجزاء گوناگون باغ لازم است، به همان میزان درمورد جلوه‌های تزئینی یا انتخاب گیاه یا موادمعدنی غیر زنده مورد نظر برای هر قسمت از باغ نیز باید مراعات گردد.

نگهداری، حفاظت، مرمت، بازسازی

ماده ۱۰) در هر کار مربوط به نگهداری، حفاظت، مرمت یا بازسازی یک باغ تاریخی یا هر یک از قسمتهای آن، می‌باید با همه عناصر تشکیل دهنده آن به طور همزمان رفتار شود. جدا نمودن عملیات مختلف، به یکپارچگی کلیت باغ آسیب خواهد رساند.

نگهداری و حفاظت:

ماده ۱۱) نگهداری (باغ تاریخی) عملیاتی فوق‌العاده مهم است که لزوماً باید مستمر باشد. از آنجایی که مصالح اصلی باغ را گیاهان تشکیل می‌دهند، محافظت از باغ در شرایط ثابت، مستلزم هم جایگزینی موردی در صورت لزوم و هم یک برنامه بلندمدت نوسازی دوره‌ای است. (یعنی قطع کامل گیاهان و کاشت مجدد نمونه‌های کاملاً رشد کرده).

ماده ۱۲) انتخاب گونه‌های درختان، بوته‌ها، گیاهان و گل‌هایی که قرار است به طور دوره‌ای و در آینده کاشته شوند، می‌باید در عرصه گیاه‌شناسی و باغداری مورد تصدیق و تایید باشد. هدف از این کار، تشخیص گونه‌هایی که قبلاً رویدهند از گونه‌هایی که بعدها کاشته شده‌اند و محافظت از آنهاست.

ماده ۱۳) برداشتن یا جابجایی جلوه‌های منقول یا ثابت معماری، مجسمه سازی یا تزئینی که جزء تکمیلی باغ به حساب می‌آیند، می‌باید فقط در صورتی که این اقدام برای حفاظت یا مرمت آن‌ها ضروری تشخیص داده شود، صورت گیرد. جایگزینی یا مرمت این قبیل کارها می‌باید طبق اصول منشور و نیز انجام گرفته و تاریخ هر جایگزینی کامل در جایی عنوان گردد.

ماده ۱۴) باغ تاریخی باید تحت شرایط مناسب محافظت شود. از هرگونه ایجاد تغییر در محیط فیزیکی باغ که توازن اکولوژیک آن را به خطر اندازد، می‌باید پرهیز نمود. این قواعد در مورد کلیه جنبه‌های زیر سازی اعم از داخلی یا بیرونی صدق می‌کند. (کارهایی نظیر زهکشی، سیستم‌های آبیاری، راهسازی، احداث پارکینگ، حصارکشی، ایجاد امکانات رفاهی برای بازدید کنندگان و غیره).

ماده ۱۵) هیچ کار مرمتی و بالاتر از همه، هیچ کار بازسازی در یک باغ تاریخی نباید بدون تحقیق کامل و اولیه صورت گیرد. با کمک این تحقیق می‌توان تضمین نمود که کار مرمت یا بازسازی بر اساس اصول علمی انجام می‌شود و همه

چیز از حفاری گرفته تا جمع‌آوری اسناد مربوط به باغ مورد بحث و باغ‌های مشابه را دربرخواهد گرفت. قبل از آغاز هر کار عملی، باید پروژه‌های بر اساس تحقیق مذکور تهیه و به گروهی از کارشناسان تحویل شود تا مشترکاً آن را مطالعه و بررسی و سپس تایید نمایند.

ماده ۱۶) باید در کار مرمت، توجه کافی به مراحل متوالی تکامل باغ مبذول داشت. اصولاً نباید برای هیچ دوره‌ای نسبت به سایر دوره‌ها اولویت قائل شد مگر در موارد استثنایی که درجه زوال یا تخریب قسمتهای معین یک باغ به حدی باشد که تصمیم به بازسازی آن با استفاده از نشانه‌های باقیمانده یا یک مدرک مستند و موثق گرفته شود. این کار بازسازی را در موارد استثنایی‌تر می‌توان در آن قسمتهایی از باغ انجام داد که کمترین فاصله را با ساختمان موجود در آن دارند. هدف از این کار نمایان ساختن اهمیتی است که این قسمتها در نقشه دارند.

ماده ۱۷) در جایی که باغ کاملاً نابود شده یا هیچ چیزی بجز مدرک مبتنی بر حدس و گمان از جنبه‌های متوالی آن وجود ندارد، جای هیچگونه تلاشی برای بازسازی هر چیزی در طبیعت یک باغ تاریخی باقی نمی‌ماند. کار ملهم از اشکال سنتی که تحت شرایط فوق در محوطه باغ سابق یا محوطه‌ای که هیچگاه وجود نداشته‌است انجام شود، مبنای حقیقی نداشته و نمی‌توان آن را در زمره باغ‌های تاریخی قلمداد کرد.

ماده ۱۸) با اینکه هر باغ برای مشاهده و گردش در آن طراحی می‌شود، اما در عین حال دسترسی به آن باید به حدی که اندازه و میزان آسیب‌پذیری آن اجازه می‌دهد محدود شود، تا بدین طریق بتوان بافت فیزیکی و پیام فرهنگی باغ را حفظ کرد.

ماده ۱۹) باغ تاریخی به دلیل ماهیت و هدفی که دارد، مکانی آرام و مساعد برای تماس انسانها، سکوت و تعمق درباره طبیعت است. این مفهوم استفاده روزانه باغ، می‌باید مغایر با نقش آن در مواقع نادر برگزاری مراسم جشن و سرور باشد. شرایط اینگونه استفاده‌های موقت از یک باغ تاریخی باید به روشنی تعیین شود تا مراسم جشن و سرور به جای تخریب یا آسیب وارد کردن به باغ، در خدمت افزایش فایده بصری باغ درآید.

ماده ۲۰) اگرچه باغ‌های تاریخی به نحوه مناسب برای انجام بازیهای آرام و روزانه مناسبند اما شایسته است مناطق جداگانه‌ای نیز در مجاورت این باغ‌ها طراحی و تعبیه شود تا بتوان بازیها و ورزش‌های پرنشاط و مفرح را نیز در آنها انجام داد. بدین ترتیب نیازهای مردم در این رابطه بدون ایراد لطمه به حفاظت باغ‌ها و مناظر تاریخی برآورده می‌شود.

ماده ۲۱) کار نگهداری و حفاظت، زمان‌بندی تنظیم شده مطابق با فصلها و عملیات مختصری که به کمک آنها اصالت باغ اعاده می‌شود، همیشه باید بر نیازهای استفاده عملی اولویت داشته باشد. تدارکات لازم برای بازدید از باغ تاریخی باید طی قواعدی که به کمک آن‌ها روح باغ حفظ می‌شود، معین گردد.

ماده ۲۲) در صورتی که باغ قبلاً دیوارکشی شده است، نباید اقدام به برداشتن دیوارها بدون بررسی اولیه همه عواقبی که ممکن است در اثر این کار منجر به تغییر فضا و حال و هوای باغ شده و بر محافظت آن اثر سوء گذارد نمود.

حمایت قانونی و اداری:

ماده ۲۳) مقامات مسئول موظفند، طبق نظر کارشناسان ذیربط، اقدامات حقوقی و اداری لازم برای شناسایی، فهرست برداری و حمایت از باغ‌های تاریخی به عمل آورند. محافظت از اینگونه باغ‌ها باید در چهارچوب برنامه‌های استفاده از زمین پیش‌بینی شده و این پیش‌بینی چنانکه باید و شاید در اسناد مربوط به برنامه‌ریزی منطقه‌ای و محلی ذکر گردد.

ماده ۲۴) باغ تاریخی یکی از جلوه‌های میراث است که بقای آن به دلیل ماهیتی که دارد، نیازمند توجه بسیاری از سوی افراد متخصص است. لذا شایسته است آموزش کافی این افراد اعم از تاریخدانان، معماران، معماران مناظر، باغبانان یا گیاه‌شناسان پیش‌بینی گردد

منشور حفاظت از شهرها و مناطق شهری تاریخی اکتبر ۱۹۸۷ - ایکوموس

مقدمه و تعاریف:

همه جوامع بشری، چه آنها که در طول زمان و بتدریج گسترش یافته‌اند و چه آنهایی که یکباره و در نتیجه تصمیم قبلی پدید آمده‌اند، نمودی از تنوع جوامع در سراسر تاریخ هستند. این منشور مربوط به مناطق شهری تاریخی بزرگ و کوچک شامل شهرها، شهرستانها و مراکز یا محله‌های تاریخی به اضافه محیط طبیعی و یا ساخته دست بشر آنهاست. این مناطق گذشته از نقشی که به عنوان مدارک تاریخی دارند، حاوی ارزشهای فرهنگی شهرهای سنتی نیز هستند. امروزه بسیاری از این مناطق به واسطه توسعه شهری که در نتیجه صنعتی شدن در همه جوامع صورت می‌گیرد، مورد تهدید قرار گرفته، از لحاظ فیزیکی، بی‌ارزش و مورد بی‌اعتنایی قرار گرفته، آسیب دیده یا حتی تخریب می‌شوند.

شورای بین‌المللی بناها و اماکن (ایکوموس) برای مقابله با این وضعیت تاسف‌بار که غالباً ضررهای جبران‌ناپذیر فرهنگی، اجتماعی و حتی اقتصادی در پی دارد، تنظیم یک منشور بین‌المللی حفاظت و مرمت بناها و اماکن (این منشور معمولاً منشور ونیز خوانده می‌شود) خواهد بود، ضروری می‌داند. در این متن جدید اصول، اهداف و روشهای لازم برای حفاظت شهرها و مناطق شهری تاریخی، تعریف می‌شود. این منشور همچنین خواستار افزایش هماهنگی، میان زندگی خصوصی و اجتماعی در این مناطق و نیز ترغیب محافظت از آن دسته اموال فرهنگی هر چند کوچک از نظر مقیاس است که حافظه نوع بشر را می‌سازد. همانگونه که در توصیه‌نامه حراست و نقش معاصر مناطق تاریخی (ورشو - نایروبی ۱۹۷۶) و نیز در سایر اسناد گوناگون بین‌المللی بیان شده است، درک متداول از معنای حفاظت از شهر و مناطق شهری تاریخی، عبارت است از: اتخاذ گامهای لازم برای حمایت، حفاظت و مرمت این دسته از شهرها و مناطق و همچنین توسعه و انطباق هماهنگ آنها با زندگی معاصر.

اصول و اهداف:

۱. برای داشتن بیشترین تأثیر، حفاظت از شهرهای تاریخی و هر آبادی تاریخی دیگر و برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای در همه سطوح.

۲. خصوصياتی که باید حفظ شوند؛ ویژگی تاریخی بودن شهر یا منطقه شهری و همه عناصر مادی و معنوی که این ویژگی را متجلی می‌سازد در بر می‌گیرند، بخصوص: الف - الگوهای شهری که با معابر و خیابانها مشخص می‌شود. ب - ارتباطات بین ساختمانها و فضاهای سبز و باز. ج - شکل ظاهری - داخل و خارجی - ساختمانها که با مقیاس، اندازه، سبک، مصالح ساختمانی، رنگ و تزئینات مشخص می‌شود. د - ارتباط میان شهر یا منطقه شهری و محیط اطراف آن، هم محیط طبیعی و هم محیط ساخته دست بشر. ه - کار ویژه‌های گوناگونی که شهر یا منطقه شهری در طول زمان به دست آوردن است. هرگونه تهددی این شرایط و خصوصیات، اصالت شهر یا منطقه شهری تاریخی را به مخاطره خواهد انداخت.

۳. مشارکت و مداخله ساکنین، برای موفقیت برنامه حفاظت ضروری بوده و باید تشویق شود. حفاظت شهرها و مناطق شهری تاریخی، بیش از هر چیز به ساکنین آنها مربوط است.

۴. حفاظت در یک شهر یا منطقه شهری تاریخی، مستلزم دوراندیشی، یک ره‌یافت سیستماتیک و انضباط عمل است. ضروری است از سخت‌گیری و عدم انعطاف، پرهیز کرد چراکه موارد فردی می‌تواند، مشکلات خاصی در پی داشته باشد.

روشها و ابزار:

۵. قبل از برنامه‌ریزی برای حفاظت، انجام یکسری مطالعات با استفاده از علوم متفوت ضروری است. در تدوین برنامه‌های حفاظت، همه عوامل مرتبط شامل باستان‌شناسی، تاریخ، معماری، قواعد فنی، جامعه‌شناسی و اقتصاد را باید مد نظر قرار داد. لازم است اهداف اصولی برنامه حفاظت، همچنین اقدامات حقوقی، اداری و مالی لازم برای دستیابی به این اهداف، به روشنی مشخص شود. هدف از برنامه حفاظت باید تضمین یک رابطه هماهنگ میان مناطق شهری تاریخی و شهری به عنوان یک کلیت باشد. می‌باید در برنامه حفاظت، مشخص کرد که کدامیک از ساختمانها باید محافظت شوند و کدام تحت شرایط معین و کدام تحت شرایط کاملاً استثنایی، قابل محافظت هستند. قبل از هرگونه مداخله و شروع به کار باید همه شرایط موجود را مستند کرد. برنامه حفاظت باید از سوی ساکنین منطقه تاریخی مورد حمایت قرار گیرد.

۶. تا تصویب برنامه حفاظت، هرگونه اقدام حفاظتی اضطراری باید مطابق با اصول و اهداف این منشور و منشور ونیز انجام شود.

۷. نگهداری مستمر برای حفاظت مؤثر شهر یا منطقه شهری تاریخی، اهمیت به‌سزایی دارد.

۸. کار ویژه‌ها و فعالیتهای جدید با ویژگی شهر یا منطقه شهری تاریخی باشد. جرح و تعدیل این مناطق با زندگی معاصر، مستلزم انجام دقیق اصلاحات در تسهیلات خدمات عمومی است.
۹. اصلاح خانه‌سازی باید یکی از اهداف اساسی حفاظت باشد. ۱۰. هنگامی که لزوم احداث ساختمانهای جدید یا جرح و تعدیل ساختمانهای موجود احساس شد، رعایت شبکه معابر موجود به خصوص با توجه به مقیاس و اندازه ضروری است. نباید از خلق عناصر جدید هماهنگ با محیط بازماند چراکه این قسمتها می‌توانند به غنای منطقه کمک نمایند.
۱۱. اطلاع از گذشته یک شهر تاریخی، یا هنگامی که منطقه در طی تحقیقات باستان‌شناسی باید بسط داده شود و معرفی شایسته یافته‌های باستان‌شناسی.
۱۲. عبور و مرور وسایط نقلیه داخل یک شهر یا منطقه شهری تاریخی می‌باید کنترل شود و برای احداث پارکینگ‌ها به نحوی که به بافت تاریخی یا محیط آن آسیب نرسانند، برنامه‌ریزی شود.
۱۳. در صورت لزوم پیش‌بینی احداث بزرگراههای عمده در برنامه‌ریزی شهری یا منطقه‌ای، طراحی این بزرگراهها به گونه‌ای باشد که با عبور از میان شهر یا منطقه شهری تاریخی در آنها شکاف ایجاد نکنند، بلکه دسترسی به آنها را آسان سازند.
۱۴. شهرهای تاریخی باید در برابر سوانح طبیعی و بلایایی چون آلودگی هوا و زلزله حمایت شوند تا بدین ترتیب حراست از میراث و تأمین جانی و رفاه ساکنین میسر شود. سانحه طبیعی هرچه باشد، اقدامات پیشگیرانه و مرمتی پس از وقوع سانحه باید مطابق با ویژگی به خصوص اموال مربوطه باشد.
۱۵. یک برنامه اطلاع‌رسانی عمومی، به منظور جلب مشارکت و مداخله ساکنین، باید تنظیم شود و در این راه باید ابتدا از کودکان در سن مدرسه آغاز کرد. فعالیت انجمنهای مردمی برای حمایت از میراث نیز باید ترغیب شده و اقدامات مالی در راستای حفاظت و مرمت انجام شود. ۱۶. تدارک آموزش تخصصی برای همه صاحبان مشاغل مرتبط با حفاظت، ضروری است.

کد اخلاق جهانگردی (مصوب اکتبر ۱۹۹۹)

ماده ۱: کمک جهانگردی به درک متقابل و احترام به ملتها و جوامع

درک و توسعه ارزشهای اخلاقی مشترک بین انسانها، با نگرش احترام به مذاهب و عقاید اخلاقی و فلسفی مختلف از نتایج رشد جهانگردی می‌باشد. دست اندرکاران توسعه جهانگردی و نیز خود جهانگردان به شخصه باید نظاره‌گر فرهنگی و اجتماعی تمام مردم (اعم از اقلیتها) باشند و ارزش آنها را درک کنند.

فعالیت‌های جهانگردی باید مطابق با سنتها، قوانین و آداب و رسوم مناطق و کشورهای میزبان باشد.

جوامع میزبان از یک طرف و جوامع پیشرفته از طرف دیگر باید با یکدیگر آشنا شوند و به جهانگردی که از کشورها بازدید می‌کنند، احترام گذاشته و سبک زندگی، علائق و تجربیات آنها را درک نمایند و از طریق آموزش و پرورش افراد مسئول، زمینه‌های مهمانوازی را فراهم سازند.

وظیفه دولت‌های محلی این است که از جهانگردان و بازدیدکنندگان و نیز لوازم آنها محافظت کنند. آنها باید توجه خاصی به امنیت جهانگردان خارجی و آنچه به آنان تعلق دارد مبذول نمایند. مسئولین باید امکانات خاص اطلاع‌رسانی، حفاظت، امنیت و بیمه را فراهم نموده و احتیاجات جهانگردان را رفع نمایند. هر گونه تعرض، حمله، آدم ربائی، ایجاد رعب و وحشت علیه جهانگردان یا دست اندرکاران صنعت جهانگردی و نیز از بین بردن تسهیلات جهانگردی باید شدیداً محکوم و عاملان آنها مجازات گردند.

در هنگام مسافرت، جهانگردان و بازدیدکنندگان نباید به هیچ وجه مرتکب عمل خلاف قانون کشور میزبان شوند و اسباب ناراحتی و نگرانی مردم محلی را فراهم سازند و یا محیط زیست محلی را تخریب نمایند. جهانگردان باید از تمام مواد مضر که از سوی دولت محلی خطرناک یا ممنوع شناخته شده است در امکان باشند. مانند مواد مخدر و ...

جهانگردان و بازدیدکنندگان باید قبل از عزیمت به مقصد مورد نظر کاملاً با خصوصیات آن کشور آشنایی داشته و از این مسئله آگاه باشند که مسافرت در یک محیط نا آشنا خطرات بالقوه زیادی دارد و سعی کنند تا آنجا که ممکن است این خطرات را به حداقل ممکن برسانند.

ماده ۲: جهانگردی بعنوان وسیله‌ای برای انجام کارهای فردی و جمعی

جهانگردی فعالیتی است که عمیقاً با استراحت و تمدد اعصاب، ورزش و امور فرهنگی و طبیعی در ارتباط می‌باشد. بنابراین این باید بعنوان ابزاری در جهت انجام کارهای شخصی و جمعی مورد برنامه‌ریزی قرار گیرد. زمانی که جهانگردی با روشن‌بینی برنامه‌ریزی می‌شود، عامل غیر قابل جایگزینی از خود آموزشی، ارتباط متقابل و یادگیری در مورد اختلافات بین فرهنگها و مردم خواهد بود.

فعالیت‌های جهانگردی باید به تساوی مرد و زن احترام بگذارند و حقوق بشر را اشاعه دهند بویژه حقوق فردی آندسته از افرادی که در معرض آسیب هستند مانند کودکان، افراد معلول، افراد کهنسال، اقلیت‌های قومی و افراد بومی بهره‌کشی و سوءاستفاده از دیگران به هر شکل ممکن، بویژه سوء استفاده جنسی (مخصوصاً کودکان) با اهداف بنیادی جهانگردی مغایرت داشته و محکوم می‌باشد. بنابراین اینگونه اعمال باید از سوی مراجع قانونی هر دو کشور مبدأ و مقصد محکوم گردد.

گردشگری به منظور تبادل فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و زبانی از دیگر مزایای جهانگردی است که لازم به تقدیر می‌باشد.

معرفی برنامه های آموزشی در مورد ارزش تبادل جهانگرد و سودهای اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی حاصله و نیز خطرات آن باید مورد توجه قرار گیرد.

ماده ۳: جهانگردی، عاملی برای توسعه پایدار

تمامی دست اندرکاران توسعه جهانگردی باید از حفظ محیط زیست و سالم نگه داشتن آن و نیز تداوم رشد پایدار اقتصادی و ایجاد تعادل بین نیازها و منابع موجود برای نسلهای فعلی و آتی اطمینان حاصل کنند. هر گونه فعالیت جهانگردی که باعث حفظ و ذخیره سازی منابع با ارزش و کمیاب (بویژه آب و انرژی) می شود و از اتلاف انرژی جلوگیری بعمل می آورد باید در اولویت کار قرار گرفته و توسط دولت های محلی، منطقه ای و ملی سرمایه گذاری شود.

باید از هر گونه اتلاف وقت جهانگردان و بازدیدکنندگان جلوگیری بعمل آید بویژه کسانی که از مرخصی و یا تعطیلات مدرسه استفاده می کنند. باید میزان تعطیلات بیشتر شود تا از این طریق از میزان فشار فعالیت های جهانگردی بر محیط زیست کاسته شده و اثرات اقتصادی را برای هر دو کشور مبداء و مقصد گسترش دهد. ساختار جهانگردی باید به نحوی طرح ریزی شده و فعالیت های آن طراحی گردد که اکوسیستم و تنوع زیستی را مورد حمایت قرار داده و از حیات وحش محافظت نماید. دست اندرکاران توسعه جهانگردی بویژه متخصصان امر باید با محدودیتها و تنگناهای فعالیت های خود هنگام کار در مناطق حساس، آشنا باشند و از طبیعت بکر این مناطق حفاظت کنند. مناطقی مانند صحراها، مناطق قطبی، مناطق کوهستانی مرتفع، جنگلها یا باتلاق های استوایی جهانگردی طبیعی و اکوتوریسم به عنوان دو ابزار توسعه دهنده جهانگردی شناخته شده اند زیرا به محیط زیست طبیعی اهمیت می دهند و با مردم محلی در جهت توسعه جهانگردی در ارتباط می باشند و ظرفیت این مناطق را در حالت تعادل نگه می دارند.

ماده ۴: جهانگردی، ابزاری برای استفاده از میراث بشر و وسیله ای برای پیشرفت

منابع جهانگردی، متعلق به میراث مشترک انسانها است یعنی هر جامعه ای در سرزمین خود حقوق خاص خود و تعهدات خود را دارد.

سیاستها و فعالیت های جهانگردی باید در راستای حفظ میراث فرهنگی، هنری و باستانی قدم بردارد و این میراث ارزشمند را برای نسلهای بعدی حفظ کرده و منتقل سازد. باید به همان میزانی که به حفظ و نگهداری آثار تاریخی، زیارتگاهها و مقبره ها و موزه ها توجه شود، به اماکن تاریخی و باستانی نیز توجه شود. همچنین باید این مراکز برای بازدید جهانگردان خارجی باز شود. باید همکاری عمومی فراخوانده شود تا خصوصیات فرهنگی و آثار باستانی حفظ گردد. (با احترام به حقوق افراد و حفظ ساختمانهای مذهبی بدون هیچ گونه تعصب در مورد نیاز طبیعی پرستش)

منابع مالی حاصله از بازدید این اماکن فرهنگی و آثار باستانی باید تا حد امکان برای حفظ و نگهداری و توسعه این میراثها صرف شود

فعالیت‌های جهانگردی باید به نحوی طرح‌ریزی گردند که تولیدات فرهنگی - سنتی، صنایع دستی و آداب و رسوم محلی حفظ شده و در عین حال شکوفا گردند نه آنکه باعث خارج شدن آنها از استاندارد و عدم شکوفایی آنها شوند.

ماده ۵: جهانگردی، یک فعالیت سودآور برای جوامع و کشورهای میزبان

- افراد محلی باید با فعالیتهای جهانگردی آشنا باشند و در عایدات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی حاصله بویژه در ایجاد شغل‌های مستقیم و غیرمستقیم سهمیم گردند.

- سیاست‌های جهانگردی باید به نحوی عمل نماید که به بالا رفتن سطح استاندارد زندگی مردم مناطق مورد مورد

بازدید کمک کرده و احتیاجات آنان را مرتفع سازد و باعث نزدیکی فرهنگی، هنری گردد. باید اقامتگاه‌ها و

استراحتگاه‌های جهانگردی راه‌اندازی شده و در هنگامی که مهارت‌ها و استعداد‌های یکسانی وجود دارد می‌بایست اولویت به نیروهای محلی داده شود.

- باید توجه خاصی به مشکلات مناطق ساحلی و جزیره‌ای و نیز مناطق آسیب‌پذیر روستایی و کوهستانی مبذول گردد.

چرا که جهانگردی اغلب فرصت اندکی را برای توسعه فعالیتهای اقتصادی و سنتی این مناطق فراهم می‌سازد.

- متخصصان جهانگردی، بویژه سرمایه‌گذاران در خصوص دولت‌های ملی، منطقه‌ای و محلی باید پروژه‌های توسعه

طلبانه مفیدی را در مورد محیط زیست طبیعی ارائه دهند. آنها باید اطلاعات جامع و کاملی را برای برنامه‌های آینده

ارائه نموده و زمینه مذاکرات مرتبط با موضوع و افراد مربوط را فراهم سازند.

ماده ۶: تعهد مسئولین و دست‌اندرکاران برای توسعه جهانگردی

- متخصصان جهانگردی باید در خصوص شرایط مسافرت، مهمانداری و اقامتگاه‌ها به جهانگردان اطلاعات حقیقی و

عینی ارائه دهند. آنها باید مطمئن باشند که شرایط قرارداد منعقد شده با مشتریان‌شان از لحاظ قیمت و کیفیت خدمات

کاملاً قابل اطمینان است و در صورتی که قرارداد بصورت یکطرفه نقص شود، فرد نقص کننده باید خسارت مادی آنرا

جبران نماید.

- متخصصان جهانگردی (تا آن حدی که به آنها مربوط می‌باشد) باید نسبت به همکاری با دولت‌های محلی در خصوص

امنیت و سلامت، جلوگیری از حوادث، محافظت از جهانگردان و سلامت غذایی حساسیت نشان دهند. آنها باید از وجود

سیستم کمک‌رسانی و بیمه مناسب آگاه باشند. باید الزامات را که توسط دولت‌های محلی پیشنهاد می‌شود، بپذیرند و در

صورت هر گونه قصور از این الزامات آنرا به نحو احسن جبران نمایند.

- متخصصان جهانگردی (تا آن حدی که به آنها مربوط می‌باشد) باید در ارضاء نیازهای روحی و فرهنگی جهانگردان

بکوشند و به آنها اجازه دهند که در طول مسافرت به اعمال مذهبی خود بپردازند.

- دولت‌های محلی و کشورهای میزبان با همکاری با همکاری متخصصین امر و مسئولین مربوطه باید اطمینان حاصل کنند که اگر در طول مسافرت جهانگردان بر شکستگی در کار آنها پیش آید، مکانیسم‌های ضروری برای جهانگردان بکار گرفته خواهد شد.

- دولت‌ها این حق و وظیفه را دارند که (در مواقع بحرانی) گردشگران خود را از شرایط سخت یا خطرات احتمالی که ممکن است در طول سفر به خارج از کشور برایشان پیش آید، آگاه سازند بهر حال این وظیفه آنهاست که بدون هیچ تعصبی، صنعت جهانگردی کشور میزبان و نیز سرمایه گذاران را از وضعیت بحرانی و غیر قابل پیش‌بینی آگاه سازند. توصیه‌های گردشگری باید از قبل با دولت‌های کشورهای میزبان و متخصصین امر در میان گذاشته شود. توصیه‌های فرمول‌بندی شده باید دقیقاً متناسب با جذب موقعیت‌ها و آندسته از مناطق جغرافیایی باشد که ناامنی در آن وجود آمده است. چنین توصیه‌هایی باید تا زمانی که شرایط طبیعی به منطقه باز نگشته است، کنسل شده یا مورد تجدید نظر قرار گیرد.

- مطبوعات و بویژه نشریات گردشگری و دیگر وسایل ارتباط جمعی باید اطلاعات صحیح و مناسبی را در مورد وقایع و شرایط موثر بر روند گردشگری منتشر نمایند. آنها باید اطلاعات دقیق و حقیقی را برای استفاده‌کنندگان خدمات جهانگردی ارائه دهند.

تکنولوژی ارتباطات و الکترونیک جدید تجاری باید در این مسیر به خدمت گرفته شود. بهر حال وسایل ارتباط جمعی نباید به هیچ نحو sex tourism را گسترش دهند.

ماده ۷: حقوق جهانگردی

- کمک شخصی و مستقیم به کشف و بهره‌برداری از منابع دنیا باعث بوجود آمدن حقوق مساوی برای تمام ساکنین دنیا شده است. افزایش روزافزایش مشارکت در جهانگردی ملی و بین‌المللی بعنوان وسیله ای برای رشد پایدار اوقات فراغت تلقی می‌شود و رد این راه نباید مشکلات و نارسائیها، مانعی را برای رشد پایدار ایجاد نمایند.

- حقوق جهانگردی برای جهانگردان باید بعنوان حق استراحت و اوقات فراغت در نظر گرفته شود. این حق باید شامل کاهش ساعات کار در حد مقبول و تعطیلات دوره‌هایی (همراه با حقوق) باشد. این حقوق مطابق با ماده ۲۴ بیانیه حقوق بشر و نیز ماده d.v قرارداد بین‌المللی در مورد حقوق اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی است.

- جهانگردی اجتماعی، بویژه جهانگردی مشارکتی که تسهیلات و کمک‌های زیادی را برای اوقات فراغت، گردشگری و تعطیلات فراهم می‌سازد باید از سوی دولت‌های محلی مورد تشویق و توسعه قرار گیرد.

- باید برای جهانگردی خانوادگی، نوجوانان، دانش‌آموزان و دانشجویان و جهانگردی افراد معلول تسهیلات قائل شد.

ماده ۸: آزادی در تحرک جهانگرد

- جهانگردان و بازدیدکنندگان باید مطابق با قوانین بین‌المللی و ملی قادر باشند که از آزادی تحرک در کشورها و گردش از یک ایالت به ایالت دیگر برخوردار کنند. بر طبق بیانیه جهانی حقوق بشر، گردشگران باید بتوانند بدون هیچ مشکلی از اماکن فرهنگی و ترانزیت عبور کنند.

- باید به هر نحو ممکن در زمینه ارتباط داخلی یا خارجی به گردشگران و جهانگردان کمک شود. جهانگردان باید از کمکهای خدمات اجرائی، قانونی و بهداشتی منطقه برخوردار باشند. آنها باید در ایجاد ارتباط با نماینده کنسولی خود در کشورهای منطقه (بر طبق قراردادهای دیپلماتیک) آزاد باشند.

- گردشگران و جهانگردان باید در زمینه اطلاعات شخصی و خصوصی خود (بویژه اگر بصورت الکترونیکی باشد) همانند شهروندان کشور مقصد از حقوق یکسانی برخوردار باشند.

- روشهای اجرائی مرتبط با قوانین مرزی (خواه این قوانین از طرف ایالتها وضع شده باشد و خواه بر اساس توافقات بین المللی باشد مانند تشریفات ویزا یا گمرک) باید با یکدیگر متناسب باشند تا بیشترین آزادی را در گردشگری و گسترش جهانگردی بین المللی بوجود آورد. تفاهات بین کشورها که برای هماهنگی و آسان کردن این روشها صورت می‌گیرد. باید مورد تشویق قرار گیرند. (مخصوصاً در مورد مالیات و افرادی که مالیات را وصول می‌کنند). رقابت در این زمینه باید حذف شده و یا تصحیح گردد.

- از آنجایی که موقعیت اقتصادی کشورها متفاوت می‌باشد باید به گردشگران کمک شود تا نقدینگی مورد نیاز برای مسافرت خود را به راحتی تبدیل نمایند.

ماده ۹: حقوق کارگران و مقاطعه‌کاران در صنعت جهانگردی

- حقوق اصلی در مورد مستخدمین و کارگران استخدام شده در صنعت جهانگردی و فعالیت‌های مرتبط با آن باید تحت نظارت و سرپرستی مدیران محلی و ملی تضمین شود. باید هم از سوی ایالت‌های منطقه و هم از سوی کشورهای مزبان توجه خاصی به محدودیتهای موجود در زمینه فعالیت‌های منطقه‌ای مبذول گردد. ابعاد جهانی این صنعت و انعطاف‌پذیری آن اغلب بستگی به ماهیت کار کارگردان دارد.

- مستخدمین، حقوق‌بگیران، صنعت جهانگردی و فعالیت‌های مربوطه، این وظیفه و حق را دارند که آموزشهای اولیه و مستمر را بگذرانند. باید به آنها تامین اجتماعی داده شده و از ناامنی شغلی آنها کاسته گردد و تا حد امکان توجه خاصی به رفاه اجتماعی کارگران فصلی در این بخش مبذول شود.

- تمامی اشخاص حقیقی یا حقوقی که دارای تواناییها و مهارتهای مورد نیاز می‌باشند، باید در جهت توسعه فعالیت‌های حرفه‌ای در زمینه جهانگردی (تحت قوانین ملی موجود) بکار گرفته شوند. دست‌اندرکاران و سرمایه‌گذاران (بویژه در امور کوچک و متوسط) باید بتوانند با کمترین محدودیتهای اجرائی و قانونی به بخش جهانگردی کمک نمایند.

- تبادل تجربیات مدیران و کارگران کشورهای مختلف (چه حقوق بگیر و چه غیر حقوق بگیر) به توسعه صنعت جهانگردی جهانی کمک می‌کند. باید برای این تحرکات بر طبق قوانین اجرائی ملی و معاهدات بین المللی تسهیلاتی قائل شد.

- با توجه به عامل غیر قابل جایگزین جهانگردی در توسعه و رشد و پویایی در تبادلات بین المللی هرگز نباید موقعیت‌های پایدار را از بین برد. آنها نباید به عنوان ابزار مدل‌های فرهنگی و اجتماعی مصنوعی به کشورهای میزبان تحمیل گردند. موقعیت‌های پایدار باید برای آزادی در تجارت و سرمایه‌گذاری کاملاً شناخته باشند. آنها باید خود را مشغول توسعه محلی نمایند و از طریق کاهش واردات یا افزایش سود برای کشورشان از رکود اقتصادی کشور خود جلوگیری کنند.

- شرکت و پایه‌گذاری روابط مناسب در امور کشورهای در حال توسعه به توسعه پایدار جهانگردی و توزیع مساوی سودها کمک می‌کند.

ماده ۱۰: بکارگیری قوانین کد اخلاق جهانی در جهانگردی

- بخش‌های خصوصی و دولتی باید قدم‌هایی را برای بکارگیری این قوانین و نشان دادن اثرات موثر آن در توسعه جهانگردی بردارند.

- دست‌اندرکاران توسعه جهانگردی باید نقش موسسات بین المللی را بخوبی بشناسند. در ابتدا می‌توان از سازمان جهانی جهانگردی و سازمان‌های غیر دولتی که در جهت توسعه جهانگردی و حمایت از حقوق بشر و محیط زیست (با توجه به قوانین اصولی و بین المللی) کار می‌کنند نام برد.

- همین دست‌اندرکاران باید تلاش خود را برای مذاکره و تفسیر کد اخلاق جهانی برای جهانگردی با شخص ثالثی که تحت عنوان " کمیته جهانی اخلاق جهانگردی " شناخته شده است، افزایش دهند.

منشور بین المللی مدیریت میراث باستانی (مصوب ۱۹۹۰ ایکوموس)

مقدمه

همگان اذعان دارند که شناخت و درک علل پیدایش و تحول جوامع بشری، انسان را در شناسایی ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی او به نحو قابل توجهی یاری خواهد کرد.

میراث باستانشناسی؛ ثبت اساسی فعالیت‌های انسان در زمان‌های پیشین است. از این روی حمایت و مدیریت صحیح این میراث، باستان‌شناسان و دیگر محققان را قادر می‌سازد تا از طرف و به نفع نسل‌های حاضر و آینده به مطالعه و تفسیر آن پردازند.

حمایت از این میراث نمی تواند تنها مبتنی بر استفاده از فنون باستان شناسی باشد، بلکه این امر مستلزم وجود یک زمینه وسیع تر از نظر اطلاعات و مهارت‌های حرفه ای و علمی است. برخی عناصر میراث باستان شناسی، اجزای ساختارهای معماری هستند. در چنین مواردی عناصر مورد نظر می باید طبق معیار حمایت از این گونه ساختارها که منشور ((حفاظت و مرمت بناهای تاریخی و محوطه ها)) (منشور ونیز) مشخص شده است، حمایت شوند.

سایر عناصر میراث باستان شناسی، بخشی از سنت های زنده بومی را تشکیل می دهند و مشارکت گروه های فرهنگی محلی برای حمایت و محافظت از این گونه محوطه ها و بناهای تاریخی ضروری است.

بنابراین دلایل و عوامل دیگر، حمایت از میراث باستان شناسی باید مبتنی بر همکاری موثر میان صاحبان حرفه های متعدد و متنوع باشد. این حمایت همچنین مستلزم همکاری میان مقامات دولتی، محققان آکادمیک، سرمایه گذاری بخش خصوصی و عموم مردم است. بنابراین، منشور حاضر اصول مربوط به جنبه های مدیریت میراث باستان شناسی را تشریح می کند. اینها عبارتند از: مسئولیت های مقامات عمومی و قانون گذاری، اصول مربوط به انجام حرفه ای روند تهیه فهرست، شناسایی، حفاری، مستندسازی، تحقیق،

نگهداری، حفاظت، مراقبت، بازسازی، آموزش، معرفی، دستیابی و استفاده عمومی از میراث و آموزش تخصصی صاحبان حرفه های مرتبط با حمایت از میراث باستان شناسی.

این منشور از موفقیت ((منشور ونیز)) به عنوان مجموعه ای از رهنمودها و یک منبع عقاید برای سیاست ها و عملکرد دولت ها و نیز محققان و حرفه ای ها الهام گرفته است. این منشور ناگزیر از انعکاس بسیاری از اصول و رهنمودهای اساسی و معتبر جهانی است. بدین دلیل نمی تواند مسائل و امکانات خاص مناطق یا کشورها را مد نظر قرار دهد. لذا ضروری است برای رفع این نیازها در سطوح منطقه ای و ملی، اصول و رهنمودهای دیگری تنظیم و بدین وسیله منشور حاضر تکمیل شود.

ماده ۱) تعریف و مقدمه:

میراث باستان شناسی، آن بخش از میراث مادی است که با استفاده از روش های باستان شناسی، اطلاعات اولیه در مورد آنها به دست می آید. این میراث همه آثار و نشانه های حیات انسان را در بر گرفته و شامل مکان های مربوط به مظاهر فعالیت بشر، ساختارهای متروکه و بقایای همه انواع (از جمله غارها و زیرزمین ها و محوطه های زیر آب) به اضافه همه ملحقات فرهنگی منقول آنهاست.

ماده ۲) سیاست های تکمیلی حمایت:

میراث باستان شناسی، آن بخش از میراث مادی است که با استفاده از روش های باستان شناسی، اطلاعات اولیه در مورد آن و نیز سیاست های فرهنگی، زیست محیطی و آموزشی باشد. ایجاد ذخایر باستان شناسی، قسمتی از این سیاست ها را تشکیل می دهد.

حمایت از میراث باستان شناسی باید با کمک سیاست های برنامه ریزی در سطوح بین المللی ملی، منطقه ای و محلی انجام شود.

مشارکت فعال عموم باید بخشی از سیاست های حمایت از میراث باستان شناسی باشد. لذا پیش بینی آموزش به عموم مردم، یک عنصر اساسی در حمایت تکمیلی است.

ماده (۳) قانون گذاری و اقتصاد:

حمایت از میراث باستان را باید به منزله یک الزام و تعهد اخلاقی برای همه احاد بشر دانست. این حمایت یک مسئولیت مشترک همگانی نیز هست. این امر باید با وضع قوانین مناسب و تخصیص بودجه کافی به منظور حمایت از برنامه های لازم برای مدیریت موثر میراث، تایید و مورد پذیرش قرار گیرد. میراث باستان شناسی، متعلق به کل جامعه بشری است و از این روی همه کشور ها وظیفه دارند، تامین بودجه کافی برای حمایت از آن را تضمین کنند.

قانون باید حمایت از میراث باستان شناسی را متناسب با نیازها، تاریخ و سنت های هر کشور و منطقه میسر ساخته و رفع نیازهای حمایتی و تحقیقاتی در محل وقوع میراث باستان شناسی را تدارک ببیند.

قانون باید مبتنی بر این مفهوم باشد که میراث باستان شناسی، میراث متعلق به کل بشریت و گروه های مردمی است و منحصر محدود به یک فرد یا ملت نمی باشد.

با وضع قانون، می باید هر گونه تخریب، بی اعتنائی به ارزش ها یا تغییر شکل در هر محوطه باستان شناسی یا بنای تاریخی و یا در محیط اطراف آن بدون اطلاع و رضایت مقام باستان شناسی ذی ربط را ممنوع کرد.

قانون اصولاً در مواردی که تخریب میراث باستان شناسی مجاز شناخته شده است، تحقیقات کامل باستان شناسی و مستندسازی را تکلیف و تصریح کند.

می باید در صورت نقض قوانین ناظر بر میراث باستان شناسی، مجازات های قانونی کافی و لازم، مقرر شود. در صورتی که قانون تنها حمایت از آن دسته عناصر میراث باستان شناسی را که در یک فهرست منتخب قانونی ثبت شده اند پیش بینی کرده است، باید حمایت موقت از محوطه ها و بناهای تاریخی که تحت حمایت نیستند و یا به تازگی کشف شده اند تا زمانی که یک ارزیابی باستان شناسی قابل تحقق باشد نیز پیش بینی شود.

پروژه های توسعه یکی از عمده ترین تهدیدات فیزیکی برای میراث باستان شناسی به شمار می روند، لذا می باید با وضع قوانین مناسب، دست اندرکاران توسعه را مکلف کرد که قبل از اجرای طرح های توسعه، یک سری مطالعات

مربوط به تاثیر منفی توسعه بر میراث باستان شناسی را ترتیب دهند و در قوانین مورد نظر باید تصریح شود که هزینه این مطالعات جزء هزینه های پروژه های توسعه محسوب شده و از دست اندرکاران توسعه دریافت می شود. در وضع قوانین مرتبط با میراث باستان شناسی این اصل باید حاکم باشد که برنامه های توسعه به گونه ای طراحی شود که کم ترین اثر منفی را بر میراث باستان شناسی بگذارد.

ماده ۴) برآورد :

برای حمایت از میراث باستان شناسی، حتی المقدور باید کامل ترین اطلاعات را از حدود و ماهیت آن داشت . بنابراین انجام شناسائی عموم از منابع باستان شناسائی به شمار می رود. در نتیجه انجام شناسائی باستان شناسائی باید یک الزام و تعهد اساسی در امر حمایت و مدیریت میراث باستان شناسی باشد. همزمان، فهرست های مربوطه، به منزله منبع اولیه ای از بایگانی های اطلاعاتی لازم برای مطالعه و تحقیق علمی هستند. لذا گردآوری این فهرست ها را باید به عنوان یک روند مستمر و پویا دانست. بدیهی است که این فهرست ها باید همه گونه اطلاعات از نظر سطوح مختلف اهمیت و اعتبار را در بر داشته باشند چرا که حتی اطلاعات سطوحی نیز می تواند نقطه آغازی برای اقدامات حمایتی باشد.

ماده ۵) تحقیقات :

اصولا باستان شناسی بر تحقیقات علمی در زمینه باستان شناسی، متکی است. در انجام این تحقیقات باید همه روش های موجود، از فنون غیر مخرب نمونه برداری گرفته تا حفاری کامل به کار گرفته شود. این مسئله باید یک اصل فراگیر باشد که جمع آوری اطلاعات در مورد میراث باستان شناسی نباید باعث تخریب و نابودی یک مدرک باستان شناسی شود، مگر اینکه این تخریب برای تحقق اهداف حمایتی یا علمی تحقیقات لازم باشد. بنابراین استفاده از فنون غیرمخرب، شناسائی هوایی و زمینی و نمونه برداری نسبت به حفاری کامل ارجحیت داشته و باید تا حد امکان ترغیب شود.

از آنجائی که حفاری همیشه متضمن لزوم انتخاب یک مدرک و گواه برای مستند سازی و حفاظت آن به بهای از دست دادن اطلاعات است و حتی امکان تخریب کامل یک بنای تاریخی وجود دارد، لذا اتخاذ تصمیم برای انجام حفاری باید با تامل کافی صورت گیرد.

حفاری باید در محوطه ها و بناهای تاریخی که در معرض تهدید توسعه، تغییر کاربری از زمین، غارت میراث باستان شناسی یا زوال طبیعی هستند، انجام شود.

در موارد استثنائی می توان در محوطه هائی که در معرض تهدید نیستند، برای روشن کردن مسائل تحقیقاتی یا تفسیر موءثرتر آنها و معرفی به عموم، حفاری کرد. در این گونه موارد قبل از حفاری باید در مورد اهمیت محوطه یک ارزیابی و بررسی علمی صورت گیرد.

حفاری باید در مورد اهمیت محوطه یک ارزیابی و بررسی کامل صورت گیرد. حفاری باید ناتمام بوده و قسمتی از کار برای تحقیقات آینده دست نخورده بماند. لازم است گزارش منطبق با استاندارد قابل قبول، در دسترس جامعه علمی قرار گرفته و طی هر یک دوره معقول، پس از نتایج حفاری، در فهرست مربوطه درج شود.

حفاری ها باید طبق اصول مشخص شده در ((توصیه نامه ۱۹۵۶ یونسکو راجع به اصول بین المللی قابل اجرا برای حفاری های باستان شناسی)) و استانداردهای حرفه ای قابل قبول بین المللی و ملی انجام شود.

ماده ۶) نگهداری و حفاظت :

هدف کلی مدیریت میراث باستان شناسی، باید حفاظت از بناهای تاریخی و محوطه ها در محل وقوع آنها باشد. هرگونه انتقال عناصر میراث باستان شناسی به محل های دیگر، نشانه نقض اصول حفاظت از میراث در بستر اصلی آن است. این اصل بر نیاز به نگهداری، حفاظت و مدیریت صحیح تاکید دارد. این امر همچنین حاکی از این اصل است که اگر امکان پیش بینی نگهداری و مدیریت صحیح میراث باستان شناسی پس از انجام حفاری وجود ندارد، نباید، آن را به انجام حفاری و یا پس از آن در معرض خطر قرار داد.

لازم است، تعهد و مشارکت محلی به عنوان وسیله ای برای ارتقای سطح بهبود و نگهداری میراث باستان شناسی ترویج و ترغیب شود. این اصل به خصوص در برخورد با میراث مردم بومی یا گروه های فرهنگی محلی، اهمیت دارد. حتی در برخی موارد شایسته است مسئولیت حمایت و مدیریت محوطه ها و بناهای تاریخی به عهده مردم بومی واگذار شود. به دلیل وجود محدودیت های اجتناب ناپذیر منابع قابل دسترسی، نگهداری جدی ناگزیر باید در یک قالب گزینشی انجام شود. لذا باید شامل یک نمونه از تنوع محوطه ها و بناهای تاریخی با تکیه بر ارزیابی علمی اهمیت و ویژگی بارز آنها بوده و محدود به بناهای تاریخی برجسته تر و دارای جذابیت بصری نباشد.

اصول ((توصیه نامه های ۱۹۵۶ یونسکو)) می باید در مورد نگهداری و حفاظت میراث باستان شناسی به کار گرفته شود.

ماده ۷) معرفی، آموزش، بازسازی:

معرفی میراث باستان شناسی به عموم مردم یک روش اصولی برای بالا بردن سطح درک و فهم آنها از ریشه های پیدایش و تحول جوامع فعلی است. به علاوه، معرفی میراث باستان شناسی، مهمترین راه افزایش درک نیازهای موجود به حمایت از این میراث است.

معرفی و آموزش را باید به عنوان یک تفسیر عمومی از وضعیت رایج اطلاعات قلمداد کرد و به این دلیل معرفی و آموزش باید مکررا اصلاح و مورد تجدید نظر قرار گیرد.

در انجام معرفی و آموزش می باید به راه های چند بعدی دسترسی به درک گذشته، توجه کرد.

بازسازی، دو هدف و کار ویژه را محقق می سازد: تحقیق تجربی و تفسیر، در انجام این دو کار، باید نهایت احتیاط را نمود تا از به هم خوردن هر مدرکی باستان شناسی باقی مانده از گذشته جلوگیری شود و نیز باید مدرک موجود در همهء منابع را به منظور دست یابی به اصالت در نظر گرفت.

هر جا که ممکن و مناسب باشد، بازسازی نباید بلافاصله بر روی بقایای باستان شناسی انجام شود و باید اصل اثر قابل تشخیص باشد.

ماده ۸) آموزش تخصصی حرفه ای :

استانداردهای بالای دانشگاهی با استفاده از بسیاری قواعد علمی مختلف، نقش اساسی در مدیریت میراث باستان شناسی دارد. بنابراین، لازم است تربیت تعداد کافی از صاحبان حرفه های متخصص در ارتباط با میراث باستان شناسی و در عرصه های مربوط به کارشناسی، یک هدف عمده در تدوین سیاست های آموزشی همه کشورها باشد.

نیاز به توسعه کارشناسی در عرصه های معین بسیار تخصصی، محتاج همکاری بین المللی است .

می باید هدف از آموزش دانشگاهی باستان شناسی، ایجاد تغییر در سیاست های حفاظتی و جایگزینی محافظت از میراث در محل وقوع آن به جای حفاری باشد. همچنین این حقیقت را باید مورد توجه قرار داد که مطالعهء تاریخ مردم بومی نیز به اندازه مطالعه در مورد بناهای تاریخی و محوطه ها برای حفاظت و درک میراث باستان شناسی اهمیت دارد. حمایت از میراث باستان شناسی، یک روند توسعه مستمر و پویاست. به همین دلیل است که باید به حرفه هایی که در این عرصه کار می کنند، فرصت داد تا دانش شان را در این زمینه را به روز کنند. برنامه های آموزشی پس از دوره لیسانس با تاکید ویژه بر حمایت و مدیریت میراث باستان شناسی باید گسترش یابد.

ماده ۹) همکاری بین المللی:

میراث باستان شناسی، متعلق به کل بشریت است. به این دلیل وجود همکاری بین المللی در توسعه و حفظ استانداردهای مدیریت، ضروری است.

نیاز مبرمی به ایجاد مکانیسم های بین المللی برای مبادله اطلاعات و تجربه میان صاحبان حرفه هایی که با مدیریت میراث باستان شناسی سر و کار دارند، احساس می شود. این امر مستلزم سازمان دهی کنفرانس ها، سمینارها، کارگاه ها (نیاز مبرمی به ایجاد مکانیسم های بین المللی برای مبادله اطلاعات و تجربه میان صاحبان حرفه هایی که با مدیریت میراث باستان شناسی سر و کار دارند، احساس می شود. این امر مستلزم سازمان دهی کنفرانس ها، سمینارها، کارگاه ها (work shops) و غیره در سطوح جهانی و منطقه ای و نیز تاسیس مراکز منطقه ای مطالعات مربوط به آموزش پس از دوره لیسانس است.

ایکوموس باید این جنبه را از طریق گروه های متخصص خود در برنامه های میان مدت و بلند مدت خود ارتقاء بخشد.

مبادلات بین المللی نیروهای متخصص، به عنوان وسیله ای در جهت بالا بردن سطح استانداردهای مدیریت باستان شناسی نیز باید گسترش یابد.

می باید برنامه های کمک فنی در عرصه مدیریت میراث باستان شناسی، تحت نظارت ایکوموس افزایش یابد.

منشور بین المللی توریسم فرهنگی (مصوب ۱۹۹۹)

مقدمه:

قرارداد Ethos؛ میراث فرهنگی و طبیعی در سطح وسیعی متعلق به تمامی افراد است. همگی در برابر این ارزش های جهانی برای درک، قدردانی و محافظت از آن ها حقوقی مسئولیت داریم. میراث یک مقوله ی وسیع است و همچون محیط فرهنگی شامل محیط طبیعی نیز می باشد و مناظره مکانهای تاریخی، مکان ها و عمارات، مجموعه های متفاوت زیستی، اعمال فرهنگی در گذشته و حال، تجارب زندگی و علمی را در بر می گیرد. هم چنین میراث آن ها را ضبط می کند و مراحل طولانی پیشرفت های تاریخی را بیان می کند، ماهیت متفاوت مناطق بومی را شکل می دهد و بخش مکمل زندگی مدرن است. میراث خاص و جمع آوری یادبود از هر مکان و جامعه ای منع ناپذیر است و برای توسعه حال و آینده ساختاری مهم است.

در زمان توسع جغرافیایی، حفظ، نگهداری، تفسیر و نشان دادن میراث متفاوتی از فرهنگ هر منطقه ی خاص برای مردم هر منطقه یک حق محسوب می شود. هر چند مدیریت این میراث ها با چهارچوب بین المللی کاربرد استاندارد مناسب در محدوده ی مسئولیت جوامع خاص و گروه های نگهبان می باشد. هدف اولیه از مدیریت این میراث برای جوامع میزبان و ملاقات کنندگان برقرار کردن ارتباط با آن ها و نیاز برای محافظت از آن هاست. مدیریت فیزیکی خوب و قابل قبول، دسترسی هوشمند و مفید به پیشرفت های فرهنگی و میراثی هم یک حق است هم افتخار. این به همراه خود برای ارزش های میراثی، علایق و حقوق امروزی جوامع میزبان نگهبانان منطقه ای و صاحبان دین میراث و برای مناظر و فرهنگ هایی که این میراث از آن ها به دست آمده اند، مسئولیت به همراه دارد. اثرات متقابل دینامیکی بین جهانگردی و میراث فرهنگی، جهانگردان همیشگی داخلی و بین المللی مهمترین عامل برای مبادلات فرهنگی، ایجاد تجارب شخصی، نه تنها از بازماندگان گذشتگان بلکه از جوامع و زندگی های معاصر هستند. این قدردانی هم چون یک نیروی مثبت برای نگه داری میراث طبیعی و فرهنگی رو به افزایش است.

جهانگردان می توانند مشخصه های اقتصادی میراث را در بر می گیرند و آن ها را از طریق هزینه گذاری، تربیت جوامع و سیاست های مفید برای حفظ میراث آماده کنند زمانی که مدیریت با موفقیت انجام شود، آنها یک بخش مهم از جوامع اقتصادی و ملت ها هستند و می توانند عامل مهمی در پیشرفت محسوب می شوند.

جهانگردی به طور فزاینده ای در ارتباط با سیاست، اقتصاد، جامعه، فرهنگ، تحصیل، فیزیک، زیستی و ابعاد زیباشناسی و بوم شناسی یک پدیده ی پیچیده شده است. دسترسی به مزایای عملکرد داخلی، بسیاری از فرصت ها و مطالبات را بین احتمالات بالقوه و جنبه هایی از ملاقات کنندگان، میزبانان یا جوامع محلی نشان می دهد.

میراث فرهنگی و طبیعی، تنوعات و فرهنگ های زندگی از مهم ترین جنبه های توریستی هستند. مدیریت بیش از حد یا ضعیف توریستی و جهانگردی مرتبط با پیشرفت می تواند ماهیت طبیعی، مشخصه های مهم و کامل را مورد تهدید قرار دهند. وضعیت های بوم شناسی، فرهنگی و نوع زندگی جوامع میزبان ممکن است باعث از بین رفتن تجارب ملاقات کنندگان مکانها شود. جهانگردان باید مزایایی را برای جوامع میزبان به همراه داشته باشند و یک روش مهم و انگیزه هایی را برای نگهداری و محافظت از میراث و اعمال فرهنگی شان فراهم کنند. مشارکت و همکاری نمایندگان جوامع بومی و محلی، نگهبانان، متصدیان توریستی، صاحبان اموال، سیاستمداران، ایجاد کنندگان طرح های اصلاحی ملی و مدیران مکان ها برای نائل شدن به یک صنعت پشتیبانی توریستی و هم چنین پیشرفت در روش های نگهداری منابع میراثی برای نسل های آینده، ضروری است. Icomos انجمن بین المللی مکان ها و بناهای تاریخی، دیگر سازمان های بین المللی و صنعت توریستی به این حقوق اختصاص دارند.

- اهداف

- آسان کردن و تقویت نمودن راه ارتباط با کسانی که با محافظت میراث فرهنگی در ارتباطند و ایجاد مدیریت برای مشخص نمودن میراث موجود در دسترس برای جوامع میزبان و ملاقات کنندگان.
- فراهم نمودن و تقویت صنعت توریستی برای حفظ و کنترل جهانگرد با روش های قابل قبول و افزایش میراث و فرهنگ زندگی جوامع میزبان.
- فراهم نمودن و ایجاد یک گفتگو بین صاحبان نگهداری و صنعت توریستی درباره ی اهمیت و ماهیت حساس مکان های میراثی، مجموعه ها و فرهنگ های زندگی و نیاز برای حفظ آن ها برای آیندگان.
- تشویق کسانی که طرحها و سیاست هایی برای توسعه ی جزئیات، ارزیابی اهداف و استراتژی های مربوط به نمایان کردن و تفسیر مکان های تاریخی و فعالیت های فرهنگی، در زمینه ی حفظ و نگهداریشان ایجاد می کنند.
- به علاوه:
- قرارداد اقدامات وسیع تر را توسط Icomos و دیگر جوامع بین المللی و صنعت توریستی را در رابطه با نگه داری مکان های میراثی به طور کامل و حفظ آن ها حمایت می کند.
- قرار داد کسانی را که با این برخوردها و مکان ها در ارتباط هستند و هم چنین مسئولیت ها و اختیاراتشان را برای نائل شدن به اهدافشان تشویق می کند.

- قرارداد تنظیمات کنترلی جزئیات را توسط بخش های سهیم تشویق می کند؛ اصول قابل اجرایی را برای محیط های خاص یا نیازهایی را برای سازمان های خاص فراهم می کند.

اصول منشور

اصل یک: از آن جایی که توریست های داخلی و بین المللی مهم ترین عامل در تبادلات فرهنگی اند حفاظت و نگهداری باید یک مسئولیت و مدیریت خوب را برای اعضای جوامع میزبان و ملاقات کنندگان برای به دست آوردن تجارب و درک میراث جوامع و فرهنگ آن ها در درجه ی اول ایجاد کند.

۱-۱: میراث فرهنگی و طبیعی یک منبع مهم عادی و معنوی هستند که یک تفسیر از بهبودهای تاریخی را فراهم می آورد چنین یک نقش مهم در زندگی نوین دارد و باید به صورت فیزیکی درآید و به طور هوشمند و مفید برای عموم افراد در دسترس باشد. برنامه هایی برای حفظ و نگهداری نشان های فیزیکی، جنبه های نامحسوس، عبارات فرهنگی معاصر و زمینه های وسیع برای درک و قدردانی از میراث مهم توسط جوامع میزبان، و ملاقات کنندگان در یک حالت قابل قبول و منطقی باید فراهم شود.

۱-۲: جنبه های فردی میراث فرهنگی و طبیعی. سطوح متفاوتی در مشخصاتی چون ارزش های جهانی، اهمیت های ملی، ناحیه ای و منطقه ای دارند. تفسیر برنامه ها باید این مشخصه ها را در یک حالت مربوطه و قابل دسترسی برای جوامع میزبان و ملاقات کنندگان با قدردانی، حالات معاصر تحصیلات، رسانه ها، تکنولوژی و توضیحات فردی از تاریخ، محیط و اطلاعات فرهنگی نشان دهد.

۱-۳: تفسیرات و نمادهای برنامه ای باید سطح زیادی از آگاهی های عمومی را فراهم و ایجاد کند و الزامات را برای بازمانده های میراث فرهنگی و طبیعی حمایت کند.

۱-۴: تفسیر گزینه ها باید مشخصاتی از مکان میراث ها، سنت ها و اعمال فرهنگی از تجارب گذشتگان و اختلافات امروزی مناطق و جوامع میزبان که شامل اقلیت های فرهنگی و گروه های زبانی هستند را نشان دهد. ملاقات کنندگان باید از ارزش های متفاوت فرهنگی که ممکن است به یک منبع خاص میراثی نسبت داده شوند، آگاه باشند. اصل دوم: ارتباط بین مکان های میراثی و جهانگردی یک رابطه ی پویا بوده و ممکن است ارزش های متناقضی را در بر گیرد و باید در یک حالت قابل قبول برای نسل امروز و آینده کنترل شود.

۲-۱: مکان های مهم میراثی یک ارزش طبیعی برای همه ی مردم به عنوان یک پایه ی مهم برای اختلافات فرهنگی و اصلاحات اجتماعی دارند. حفظ و نگهداری طولانی مدت فرهنگ های زندگی، مکان های میراثی، مجموعه ها، بوم شناسی و زمینه ی محیطی آن ها باید یک عامل مهم در اجتماع، اقتصاد، سیاست، قانون، فرهنگ و سیاست های توسعه یافته ی توریستی باشد.

۲-۲: ارتباط بین منابع یا ارزش های میراثی و جهانگردی یک رابطه ی پویا و در حال تغییر می باشد و فرصت ها و مطالباتی هم چون برخوردهای بالقوه ایجاد می کند. پروژه های توریستی، فعالیت ها و توسعه ها باید علاوه بر این که به نیازها و جوامع ملاقات کنندگان پاسخ می دهند نتایج مثبت و اثرات مغایر جزئی را برای میراث و نوع زندگی جوامع میزبان به دست آورند.

۲-۳: حفاظت، تفسیر و برنامه های پیشرفته توریستی باید بر پایه ی درک خاص باشد اما اغلب پیچیده و مغایر با مشخصه ی میراثی از مکان های خاص است. ادامه ی تحقیقات و مشاهدات برای درک و قدردانی بیشتر از این مشخصات مهم است.

۲-۴: حفظ قانونی بناها و مجموعه های موروثی مهم اند. حفاظت از مشخصه های فرهنگی در موارد فیزیکی برای جمع آوری یادبودها و سنت های آشکار که از گذشته به یاد مانده اند، ضروری است. برنامه ها باید امتیاز قانونی مکان ها و تجارب فرهنگی را برای بالا بردن درک و قدردانی از آن میراث فرهنگی نشان داده و تفسیر کند.

۲-۵: اصلاحات توریستی و پروژه های زیرسازی باشد زیباشناسی، ابعاد اجتماعی فرهنگی، مناظر طبیعی و فرهنگی، تنوعات زیستی و زمینه های وسیع دیداری از مکان های موروثی محاسبه کنند. این مزیت باید برای استفاده از موارد و محاسبه ی انواع معماری ناحیه و سنت های بومی داده شود.

۲-۶: قبل از حفظ و اصلاح مکان های میراثی برای افزایش توریست، طرح های مدیریتی باید ارزش های طبیعی و فرهنگی منابع را ارزیابی کند. سپس آن ها باید محدودیت های مناسبی را از تغییرات در رابطه با اثرات ملاقات کنندگان بر روی مشخصه های فیزیکی، زیباشناسی و تنوعات زیستی آن ها، (امکان ها) دسترسی ناحیه ای و سیستم های حمل و نقلی، اجتماع، اقتصاد و فرهنگ به منظور بهبود در جامعه ی میزبان ایجاد کند اگر این سطح مناسب از تغییرات قابل قبول نبود اهداف اصلاحی باید مورد توصیف قرار گیرد.

۲-۷: هم چنین برنامه های ارزیابی برای دسترسی به اثرات پیش رو از فعالیت های توریستی و اصلاحات روی مکان های خاص یا جامعه در دست اقدام است.

اصل سه: محافظت و برنامه های جهان گردی برای مکان های میراثی باید این اطمینان را بدهد که تجارب ملاقات کنندگان رو به افزایش، راضی کننده و لذت بخش می باشد.

۳-۱: محافظت و برنامه های توریستی باید اطلاعات با کیفیتی برای درک ملاقات کنندگان فراهم آورد که باعث بالا رفتن سرگرمی می شود(نباید با مشخصه های مهم یا خصوصیات زیباشناسی اثر مغایرتی داشته باشد).
اصل چهار: جوامع میزبان و افراد بومی باید در طرح هایی برای حفاظت و جهانگردی سهیم شوند.

۴-۱: حقوق و سهم جوامع میزبان در سطح ناحیه ای و منطقه ای: صاحبان اموال و افراد مربوط به آن منطقه که حقوق و مسئولیت های سنتی را در سرزمین و بخش های مهمشان اجرا می کنند باید مورد احترام قرار گیرند. آن ها باید در ایجاد اهداف، استراتژی ها، سیاست ها و قراردادهایی برای مشخص سازی، حفاظت، مدیریت، نمایان سازی و تفسیر منابع میراثی شان، اعمال فرهنگی و عبارات معاصر فرهنگی در زمینه ی توریستی مشارکت داشته باشند.

۴-۲: در حالی که میراث هر ناحیه یا «منطقه ی خاص» ممکن است جهانی شود نیاز یا خواسته های برخی جوامع یا مردم بومی برای محدود کردن یا کنترل ابعاد فیزیکی، معنوی یا هوشمند و مشخص کردن اعمال فرهنگی، دانسته ها، عقاید، فعالیت ها، صنایع مصنوعی یا دیگر مکان ها قابل احترام می باشد.

اصل پنج: فعالیت های توریستی و محافظتی باید برای جامعه ی میزبان سودمند باشد.

۵-۱: سیاستمداران باید ارزیابی هایی برای توزیع عادلانه ی مزایای توریستی در میان کشورها و مناطق ایجاد کنند و سطح توسعه ی اقتصادی، اجتماعی را در جاهایی که لازم است برای از بین بردن فقر، بهبود بخشند.

۵-۲: مدیریت حفاظت و فعالیت های توریستی باید با یک اقتصاد عادلانه، مزایای فرهنگی و اجتماعی را برای مردان و زنان جامعه ی میزبان در تمام سطوح، از طریق تحصیل، آموزش و ایجاد فرصت های شغلی تمام وقت فراهم کنند.

۵-۳: بخش خاصی از این فعالیت ها به طور عمده از برنامه های توریستی در مکان های موروثی ناشی می شود و باید به محافظت، نگه داری و نمایان سازی این مکان ها هم در زمینه های فرهنگی و هم در زمینه های طبیعی اختصاص داده شوند و تا جایی که امکان دارد باید ملاقات کنندگان این درآمدها را به این امور اختصاص دهند.

۵-۴: برنامه های توریستی باید آموزش ها، اشتغالات و تفاسیر مکان ها را از جوامع میزبان برای بالا بردن مهارت مردم ناحیه در نمایان سازی ارزش های فرهنگی شان ایجاد کند.

۵-۵: تفاسیر میراث و برنامه های آموزشی در میان مردم جامعه ی میزبان باید مکان های تفسیر کننده ای را در ناحیه ایجاد کنند. برنامه ها باید دانسته ها را حفظ کنند و به میراثشان احترام بگذارند، مردم ناحیه را برای سهیم شدن در مراقبت و محافظت از آن ها تشویق کنند.

۵-۶: مدیریت حفاظت و برنامه های توریستی باید فرصت آموزشی و تحصیلی را برای سیاستمداران، طراحان، محققان، معماران، مفسران، محافظان و متصدیان توریستی فراهم آورند. سهامداران باید در درک و کمک به درک مسائل و فرصت ها و مشکلات ایجاد شده توسط همکارانشان سهیم باشند.

اصل شش: برنامه های حفاظت توریستی باید مشخصه های میراث فرهنگی و طبیعی را حفظ کند و بالا ببرد.

۶-۱: برنامه های حفاظت توریستی باید توقعات واقع گرایانه ای را ایجاد کنند و ملاقات کنندگان را از مشخصه های مهم میراث مکان ها و جوامع میزبان آگاه کنند و آن ها را برای یک رفتار قابل قبول تشویق کنند.

۲-۶: مکان ها و مجموعه های مهم میراث باید در روش های قانونی حفظ و نگهداری شوند و تجارب ملاقات کنندگان را با به حداقل رساندن افت و خیزهای وارد شده و اجتناب از تعداد بیش از حد ملاقات کنندگان در هر زمانی افزایش دهند.

۳-۶: برنامه های حفاظتی توریستی باید یک توزیع وسیعی از مزایا فراهم آورند و فشار را روی بیشتر مکان های عمومی از طریق تشویق ملاقات کنندگان برای درک بیشتر میراث فرهنگی و طبیعی منابع و ناحیه ها متمرکز کنند.

۴-۶: حفاظت، توزیع و فروش محصولات ناحیه ای و دیگر محصولات باید یک برگشت اقتصادی اجتماعی قابل قبولی را برای جامعه میزبان فراهم آورد در حالی که این اطمینان داده می شود که مشخصه های فرهنگی شان از بین نمی روند.